

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА

**Тези доповідей
XXVIII Міжнародної наукової конференції
студентів і молодих учених**

Запоріжжя
Класичний приватний університет
2019

Редакційна колегія:

Огаренко В.М., д.держ.упр., професор (головний редактор)
Покатаєва О.В., д.е.н., д.ю.н., професор (заст. голов. ред.)
Покатаєв П.С., д.держ.упр., доцент
Трохимець О.І., д.е.н., доцент
Білоусов С.А., к.політ.н., доцент
Мерзляк А.В., д.держ.упр., професор
Абакумова Ю.В., д.ю.н., професор
Богуславський О.В., д.соц.ком., професор
Зубов В.О., д.філос.н., доцент
Білюк А.В., к.держ.упр., доцент
Кирпиченко О.Е., к.філол.н., доцент
Белькова С.В., к.соц.ком., доцент

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВознавчих ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

**МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ Й ЇХ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ ТА СВІТІ**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНОМУ, ДУХОВНОМУ
ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ**

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛЬ ЦЕРКВИ І ДЕРЖАВИ У ЇХ ВИРІШЕННІ
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ
СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ

ФІЛОЛОГІЧНА ОСВІТА У ХХІ СТ.: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ
ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ ХХІ СТ.: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ
УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ

СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Абдукайимов С. Т.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганды, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

ДЕНЕЖНАЯ СИСТЕМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Денежная система Республики Узбекистан функционирует в соответствии с Законом «О Центральном банке Республики Узбекистан» от 21 декабря 1995 г., который определяет ее правовые основы. В соответствии с вышеуказанным законом денежная система Республики Узбекистан включает в себя денежную единицу Республики Узбекистан, организацию и регулирование денежного обращения в стране.

В соответствии со статьей 122 Конституции Республики Узбекистан и статьей 111 Закона «Об основах Государственной независимости Республики Узбекистан», а также постановлением Верховного Совета Республики Узбекистан от 3 сентября 1993 года № 952-XII, на территории республики Узбекистан с 1 июля 1994 года была введена в обращение национальная валюта «сум», являющийся единственным законным платежным средством на территории Республики Узбекистан. В Узбекистане, как и в большинстве стран, действует десятичная система деления: 1 сум = 100 тийин.

Организацию денежного оборота осуществляет Центральный банк Узбекистана. Закон «О Центральном банке Республики Узбекистан» и Закон «О банках и банковской деятельности» от 25 апреля 1996 года, принятые Олий Мажлисом Республики Узбекистан, определяют правовые и нормативно-регулирующие положения банковской деятельности. Главной целью Центрального банка является обеспечение стабильности национальной валюты.

Совокупная денежная масса Узбекистана выросла за январь-июнь 2019 года на 9,99 процента и составила 92,1 триллиона сумов (\$10,8 млрд.), в том числе в национальной валюте – на 11,4 процента до 65,1 триллиона сумов (\$7,6 млрд.), а ее доля в денежных агрегатах страны выросла с 69,8 до 70,7 процента.

Доля наличности в общей денежной массе Узбекистана выросла с 26,5 до 27,5 процента, в совокупных денежных агрегатах в национальной валюте – с 37,9 до 38,9 процента.

В Узбекистане 22 августа 2017 года была выпущена в обращение банкнота достоинством 50 тыс. сумов, 25 февраля 2019 года – банкнота достоинством 100 тыс. сумов. Опасения о том, что выпуск крупных купюр способствует росту инфляции не оправданы, потому что общая денежная масса в обращении не изменяется. Меняется лишь структура денежной массы. Мелкие купюры в 100, 200 и 500 сумов постепенно будут изыматься из обращения и заменяться монетами.

В целях совершенствования подходов к регулированию денежной массы и на этой основе денежной системы необходимо:

- дальнейшее развитие процесса повсеместного внедрения расчетов пластиковыми карточками, что повлияет на сокращение массы наличного оборота;
- совершенствование фондового рынка в целях повышения эффективности проводимой денежно-кредитной политики. Одной из мер в этом направлении может служить внедрение в практику работы банков секьюритизации банковских кредитов с последующим превращением их в ценные бумаги, что будет связывать свободную денежную массу;
- обеспечение стабильности национальной валюты при условии стабильного функционирования банковской системы. С целью достижения стабильности банковской системы необходимо осуществление дополнительных мер, направленных на повышение платежеспособности и надежности работы банковской системы.

Таким образом, современная денежная система Узбекистана – это типичная денежная система с использованием знаков стоимости, не разменных на золото, регулируемая Центральным банком посредством экономических нормативов и инструментов денежно-кредитной политики.

Акімова В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Покатаєва О. В.

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Успішне функціонування вітчизняних підприємств реального сектору економіки та забезпечення їхнього сталого і конкурентоспроможного положення на ринку неможливо без впровадження якісно нових інструментів фінансового менеджменту, що ґрунтуються на сучасних наукових підходах до управління фінансами підприємств. Враховуючи зростання рівня невизначеності та ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища, одним із найважливіших способів підвищення ефективності фінансового управління є удосконалення системи фінансового планування шляхом розробки нових концепцій, методів та напрямків, які будуть формуватися з урахуванням особливостей національних умов господарювання та специфіки роботи підприємств відповідної галузі економіки. Недооцінка ролі системи фінансового планування на підпри-

емствах реального сектору економіки призводить до прийняття помилкових фінансових управлінських рішень і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності підприємства, погіршення фінансового стану та фінансової стійкості, зростання фінансових втрат, зменшення прибутковості та платоспроможності суб'єкта господарювання.

Фінансове планування є невід'ємним елементом фінансового менеджменту, однією з його ключових функцій, що забезпечує збалансованість між всіма ресурсами, процесами та результатами фінансово-господарської діяльності та без реалізації якої процес фінансового управління не буде максимально ефективним. Сучасне фінансове планування діяльності суб'єктів господарювання повинно поєднувати позитивний досвід командно-адміністративної системи планування, потужну зарубіжну теорію і практику та новітні напрацювання у цій сфері, що диктуються мінливими умовами сьогодення. Як зазначено в [3], основними позитивними моментами фінансового планування на підприємствах є: – з моменту впровадження системи фінансового планування підвищується фінансова обґрунтованість схвалених рішень на всіх рівнях управління; – зростає ефективність щодо використання активів, що є у розпорядженні підприємства і його окремих структурних підрозділів як у матеріальній, так й у нематеріальній формі, а також ресурсів; – суб'єкт господарювання має можливість для створення найбільш точного проекту за оцінкою інвестиційної привабливості від ділових сфер господарської діяльності, які воно реалізує або якими воно збирається зайнятися в перспективному майбутньому; – використовуючи політику фінансового планування перед прийняттям правильного управлінського рішення можна чіткіше сформулювати потребу у фінансових інвестиціях і кредитах, а також інших ресурсах та кредитах за різними напрямками господарської діяльності й видах бізнесу; – з позиції інвесторів, що вклали гроші в бізнес, підприємство може бути розглянуто як зрозумілий «фінансово прозорий» механізм функціонування; – підвищується рівень управління підприємством за рахунок посилення фінансової дисципліни, а також поєднання стимулювання ефективнішої роботи структурних підрозділів на користь всієї організації; зростає можливість чіткої регламентації взаємостосунків між структурними підрозділами підприємства.

Важливим для успішної організації фінансового планування на підприємствах реального сектору є створення ефективної системи забезпечення, що включає в себе: аналітичне забезпечення – методологію та методику фінансового планування; інформаційне забезпечення – фінансову та економічну інформацію щодо внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства; організаційне забезпечення – організаційну структуру та систему управління; програмно-технічне забезпечення – комп'ютерну техніку та програмне забезпечення.

Апеева А. З., Туганбаева Э. О.

Академия «Bolashaq», г. Караганда, Казахстан

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР НАРЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ (KASE ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫНЫҢ МЫСАЛЫНДА)

Мемлекеттің қаржы жүйесінің құрамдас бөлігі бола отырып, бағалы қағаздар нарығы бүкіл экономикаға елеулі әсер етеді, экономиканың әртүрлі секторлары арасында капиталды қайта бөлудің негізгі тетігі болып табылады. Дағдарыстан кейінгі кезеңде ұлттық экономиканы тұрақтандыру жөніндегі жүргізіліп жатқан іс-шаралар шеңберінде Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі инвестициялық жобаларды қаржыландыру үшін елеулі ішкі ресурстарды тартуға мүмкіндік беретін бағалы қағаздар нарығының тетігін жетілдіруге үлкен рөл бөлінуі тиіс.

Бүгін KASE – жай ғана биржа емес. KASE Қазақстанның биржалық нарығының тартымдылығын арттыру мақсатында өз қызметінің стандарттарын жетілдіріп отырады және басқа қатысушылар үшін корпоративтік басқару және ақпараттық айқындық бөлігінде үлгі болуға ұмтылады.

KASE Қазақстан қор биржасының басты миссиясы – Мемлекеттік және жеке секторлардың отандық компаниялардың қаржы тартуына қажетті технологиялық инфрақұрылымды қамтамасыз ету, жергілікті және шетелдік инвесторлар үшін сенімді, тұрақты және айқын инвестициялық аясын ұсыну арқылы, Қазақстанның тұрақты экономикалық дамуына себептесу.

KASE биржаның артықшылықтары мен кемшіліктері.

Артықшылықтары:

Жоғары потенциал. ТМД-ның барлық қор нарығы нақты бағаланбаған, ең алдымен бұл оның жасына байланысты. Жас нарықтар әрқашан жақсы перспективаларға ие. Ел экономикасындағы оң динамика, Қазақстан Орта Азия елдері арасында сенімді көшбасшы болып табылады. Оның аумағы ресурстарға бай, бұл энергетика саласын дамытуға мүмкіндік береді. Ірі ұлттық компаниялар отандық нарықта да, шетелдерде де табысты. Олардың акциялары баяу, бірақ дұрыс өсіп келеді және бұл өсім жалғасады.

KASE қор биржаның өзінің беделі. KASE алаңы бұрыннан пайда болғанына қарамастан, ол Азияның басқа ірі биржаларымен серіктестік құрып, өзінің тұрақтылығы мен сенімділігін көрсетіп үлгерді.

Қатаң реттеу. KASE биржасы Қазақстанның барлық қор нарығының басты өкілі болғандықтан, елдің Ұлттық Банкі алаң жұмысының тұрақтылығын қамтамасыз ете отырып, сауда процесіне тұрақты бақылауды жүзеге асырады.

Жоғары технологиялық деңгей. KASE биржасы әлем бойынша басқа ірі сауда алаңдарында қолданылатын қазіргі заманғы онлайн-трейдинг жүйесін (sTrade) пайдаланады.

Дегенмен, KASE-да минус, өкінішке орай, аз емес:

Теңгенің долларға қарағандағы тұрақсыз бағамы. Инвесторларды қорқытудың негізгі себебі. Ресейдің рубль сияқты теңге әр түрлі себептерге, соның ішінде саяси себептерге байланысты тұрақтылығымен ерекшеленбейді. Дегенмен, реттеуші ұлттық валютаны нығайту үшін бәрін жасайды.

KASE активтерінің аз саны. Листингтегі 130 компания-бұл өте аз, және барлық акциялар өтімді емес. Валюта жұптары да аз. Трейдингте ерекше қарқындылық жасай алмайсыз.

Күрделі интерфейс. KASE-де қолданылатын sTrade онлайн-трейдинг жүйесі жоғары технологиялы болса да, жаңадан келгендер қатысушыларға түсіну қиын. Сауда процесін оңайлатуды KASE басшылығы әзірше жоспарлап отырған жоқ.

Бағалы қағаздар нарығындағы сауда-саттық көлемі жыл қорытындысы бойынша 41,2% – ға артты, KASE индексінің мәні 7% – ға 2 304,94 пунктке дейін өсті. Акциялар нарығының капиталдандыруы көлемі 15,5 трлн теңгені құрады, корпоративтік борыш 10,8 трлн теңгеге жетті. Биржаның сауда тізімдерінде 2018 жылдың 31 желтоқсанында 178 эмитенттермен шығарған 630 атаулы бағалы қағаздар болды. 2018 жылы барлық қаржы құралдарымен сауда-саттықтың жиынтық көлемі KASE - де 127,84 трлн теңге болды.

Балычева Н. П.

ЧУ академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., доцент Дарибеова Н. С.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ БЮДЖЕТНЫХ РАСХОДОВ НА ФИНАНСИРОВАНИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ

Тот подход, который применяется к финансированию общеобразовательных услуг в Казахстане, явно неэффективен. Это вызвано отсутствием эффективных инструментов бюджетного планирования, недостаточной взаимосвязью между бюджетными расходами и результатами использования бюджетных средств, низким уровнем ответственности субъектов бюджетного планирования, отсутствием заинтересованности субъектов в экономии бюджетных средств.

Для повышения эффективности расходов бюджета на среднее образование необходимо совершенствование механизма финансирования средних школ. Для этого следует:

- оптимизировать расходы бюджетов на образование;
- повысить качество бюджетного планирования;
- обеспечить зависимость выделяемых средств от результатов деятельности.

Для реализации этих направлений необходимо провести ряд мероприятий, позволяющих повысить эффективность выделенных бюджетных средств. Несмотря на то, что растут бюджетные средства в образовании, проблема нехватки средств – остается.

Так, например финансирование гимназий (лицеев) производится по повышенному нормативу, а это не всегда обеспечивает результативность их деятельности. Как известно при разработке образовательной программы задаются две характеристики – количество учащихся и качество предоставляемых услуг. Контроль над реализацией этих характеристик позволяет установить взаимосвязь между результатом реализации программы и объемом тех финансовых ресурсов, необходимых для ее эффективного планирования.

Как известно, при планировании бюджетных расходов на образование не учитываются результаты деятельности предыдущего года. Обеспечение выделяемого объема бюджетного финансирования необходимо изменить с учетом критериев результативности использования бюджетных средств. Для этого постоянно необходимо проводить мониторинг результативности бюджетных средств (либо на уровне конкретного образовательного учреждения, либо на уровне всех школ, лицеев и т.д.).

Оценка эффективности бюджетных средств зависит от корректности выбора показателей оценки, а также от статистических данных необходимых от расчета показателей.

Оценка эффективности бюджетных расходов на наш взгляд должна соответствовать следующим критериям:

- результаты оценки должны быть доступными;
- должна быть взаимосвязь государственной образовательной программы с оценкой деятельности образовательного учреждения;
- для формирования системы оценивания необходимо использовать всю имеющуюся информацию и т.д.

Бегетаева М. С.

Академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – к.э.н., профессор Дарибеова А. С.

НАЛОГОВАЯ НАГРУЗКА И ВОПРОСЫ ЕЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ

Налоги во все времена представляли из себя одну из важнейших категорий государственных финансов и один из главнейших элементов издержек и неудобств для предпринимателей.

Налоги в их сущности и содержании на практике предстают в виде многообразных форм с множеством национальных особенностей, которые в совокупности образуют налоговые системы различных стран.

Налоговая система базируется на соответствующих законодательных актах государства, которые устанавливают конкретные методы построения и взимания налогов, то есть определяют конкретные элементы налогов.

Государство определяет сумму взимаемых с организаций налогов с помощью показателя налоговой нагрузки, которую рассчитывает обобщенным методом.

Налоговая нагрузка на экономику – это доля налогов в ВВП. Этот показатель не сложен в определении – это отношение величины всех поступивших в государственную казну налогов к ВВП. Экономический смысл его в том, что он показывает, какая часть ВВП перераспределяется с помощью налогов.

Предприятия и организации – налогоплательщики группируются по однородным признакам, характеризующим их отношение к налогообложению. В частности, наиболее характерная группировка – по видам деятельности на основе общего классификатора видов деятельности ГК РК 03-20032 (ОКЭД)

Действительно, отношение к налогообложению, например, банковской, страховой и промышленной деятельности далеко от однотипности, и поэтому эти налогоплательщики, как правило, объединяются в

разные исследуемые группы. То же относится и к другим видам деятельности, например научной, инновационной. Внутри таких групп также могут быть подгруппы, которые отличаются друг от друга составом производимой ими продукции. Это отличает в первую очередь промышленные предприятия. Группируются налогоплательщики и по признаку отношения их к сфере материального производства: заняты или не заняты они в этой сфере.

На основе такого обследования определяется степень налоговой нагрузки на налогоплательщиков различных групп, и делаются выводы о целесообразности или нецелесообразности внесения изменений в налоговую систему страны.

Методика расчета налоговой нагрузки предусматривает определение общей величины налоговых обязательств, возникших в процессе ведения деятельности за календарный год, и представляет собой совокупность сумм, начисленных за год каждого из обязательных платежей в составе налогового поля, которые должно уплачивать предприятие в бюджетную систему.

Для действующего предприятия анализ данных о налоговой нагрузке за прошедшие годы служит основой для принятия обоснованных управленческих решений в будущем. Наличие налогового поля предприятия позволяет спрогнозировать налоговую нагрузку на финансовый результат и денежные потоки при изменении условий хозяйственной деятельности. Для вновь создаваемого предприятия расчет налоговой нагрузки планируемой хозяйственной деятельности позволяет оценить ее перспективность.

Научно доказано, что при увеличении налоговой нагрузки на налогоплательщика (рост количества налогов и увеличение ставок налогов, отмена льгот и преференций) эффективность налоговой системы сначала повышается и достигает своего максимума, но затем начинает резко снижаться. При этом потери бюджетной системы становятся невосполнимыми, так как определенная часть налогоплательщиков или разоряется, или сворачивает производство, другая часть находит как законные, так и незаконные пути минимизации установленных и подлежащих к уплате налогов. При снижении налогового бремени в дальнейшем для восстановления нарушенного производства требуются годы. Кроме того, тот налогоплательщик, который нашел реальные пути ухода от налогообложения, даже при возврате к «старому» уровню налогового изъятия уже не будет платить налогов в полном объеме.

Список використаних джерел

1. Дарибекова А. С. Налоговая нагрузка как фактор влияния на финансовые результаты деятельности предприятия. *Актуальные проблемы налогов, бюджета и системы подготовки экономических кадров*: матер. Междунар. науч.-метод. конфер. Астана: Казахский университет экономики, финансов и международной торговли. 2011. С. 242–247

2. Дарибекова А. С. Налоговая нагрузка как фактор привлекательности налоговой системы государства. *Наука и ее роль в современном мире*: матер. Междунар. науч.-метод. конфер. Караганды: Болашак-Баспа, 2011. Т. 2. 392 с.

Бережний О. Ю.

Дніпровський національний університет залізничного транспорту ім. В. Лазаряна
наук. кер. – к.е.н., доцент, Коренюк Л. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі ринкових відносин в Україні та проведення структурних реформ на залізничному транспорті необхідним є ефективно управління фінансово-економічною діяльністю. Проте існує ряд проблем, що стоять на заваді підвищення ефективності управління ресурсами залізниць та прийняття ефективних управлінських рішень. Так, проблеми удосконалення управління фінансовими ресурсами на рівні окремих підприємств досліджували такі видатні вчені як 1. Л. М. Алексєєнко [1], Ю. С. Бараш [2], Я. О. Калашник [2], В. Котелянець [3], В. В. Кошель [2], Т. І. Лозова [4], І. М. Ломтєва [2], М. В. Макаренко [6], Г. В. Савицька [5], М. П. Свачов [2], М. Сергієнко [3], Г. Ю. Олійник [4], Ю. М. Цвєтєв [6] та ряд інших. Наукові дослідження, що проводяться у фінансовій сфері здійснюються через оцінку існуючих теоретичних підходів та глибокий аналіз сучасності. Наслідком цього є пошуки раціональних управлінських рішень, що дозволяють удосконалити існуючі економічні системи шляхом ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів [2, 3, 6].

В умовах ринкової економіки підприємства мають самостійно вирішувати проблеми фінансового забезпечення власної виробничо-господарської та інвестиційної діяльності, тому до найважливіших завдань останніх належать питання забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності. Можливість відслідковувати дані процеси пов'язана з ефективним управлінням фінансів підприємств. Сталий розвиток підприємств залежить від ефективних результатів його діяльності, раціонального формування і використання оборотних активів. Ефективне управління оборотними активами є результатом фінансового оздоровлення підприємства. Розробка стратегії фінансового оздоровлення організації обов'язково включає розробку принципів управління оборотними активами як найбільш мобільною частиною майна. Система управління оборотними активами представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації й оптимізації структури джерел їх фінансування.

Дослідження структури обігових активів «Придніпровська залізниця» дало змогу визначити і обґрунтувати їх оптимальну структуру з урахуванням специфіки діяльності та організаційно-правової форми підприємства. Обґрунтуванням оптимальності структури обігових активів став комплексний показник ефективності використання обігових активів, для якого було визначено його допустимі значення.

До власного капіталу відносяться: статутний капітал, пайовий капітал, додатковий капітал, резервний капітал, прибуток підприємства, а також кошти забезпечень наступних витрат. До власних коштів умовно належить і цільове фінансування, що надходить з державних джерел згідно з Законом про Державний

бюджет. За умови збільшення прибутку підприємства, збільшиться і величина власного капіталу. Вартість майна підприємства при цьому зміниться не суттєво. Можемо стверджувати, що коефіцієнт фінансової залежності буде приблизно 1,0-1,1. Зворотнім до коефіцієнта фінансової залежності є коефіцієнт концентрації власного капіталу, який становив у 2018 році – 0,752, а в 2018 році становитиме приблизно 0,9-0,95.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою показує, що цей коефіцієнт має бути не нижчим за 0,5, тобто не менше 50% активів повинні фінансуватись за рахунок власних джерел. Програма реформування залізничного підприємства передбачає фінансування на перших двох етапах за рахунок державного бюджету, місцевого та інших джерел фінансування, тому коефіцієнт фінансової залежності збільшиться. Як бачимо, коефіцієнт має позитивну динаміку до зростання. Це врешті рещт призводить до збільшення числа зобов'язань, які підприємство може виконати за рахунок використання власних коштів. Також при зростанні цього показника збільшиться незалежність підприємства від залучених коштів.

Вже зараз створена на базі Державної адміністрації залізничного транспорту України акціонерна компанія «Укрзалізниця» в січні-вересні 2018 року отримала 1,24 млрд грн чистого прибутку за українськими стандартами бухгалтерського обліку (УСБУ). Ця інформація була у фінансовому звіті компанії, опублікованому в системі розкриття інформації Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Згідно зі звітом, чистий прибуток компанії за вказаний період становив 48,89 млн. грн. Крім того, у січні-вересні цього року «Укрзалізниця» отримала 4,41 млрд грн валового прибутку і 90,59 млн грн операційного прибутку.

Розроблена фінансова стратегія підвищує фінансову стабільність підприємства. Фінансовий план «Укрзалізниці» на 2018 рік передбачає отримання прибутку за підсумками року на рівні 98 млн грн, загальний обсяг доходів заплановано на рівні 78,4 млрд грн, валовий прибуток – 7,9 млрд грн, EBITDA – 26 млрд грн. Публічне акціонерне товариство «Українська залізниця» забезпечує 82% вантажних і близько 50% пасажирських перевезень, здійснюваних усіма видами транспорту. За обсягами вантажних перевезень українська залізниця займає четверте місце на Євразійському континенті, поступаючись тільки залізницям Китаю, Росії та Індії.

Третій етап реформування буде здебільшого орієнтуватися на оновлення локомотивного парку залізниці. За прогнозами РФ «Придніпровська залізниця» ПАТ «Укрзалізниця» ПАТ «Укрзалізниця», до 2025 року потреба в локомотивному парку, зокрема задіяному в перевезенні вантажів, значно зростає. Орієнтована потреба в придбанні нових магістральних тепловозів складає приблизно 90 одиниць, нових локомотивів – близько 460 одиниць. Це близько 230 одиниць вантажних електровозів постійного струму, 160 вантажних електровозів змінного струму, 20 електровозів подвійного живлення для пасажирських перевезень та 50 вантажних електровозів подвійного живлення.

Оновлення тягового рухомого складу дозволить Укрзалізниці збільшити продуктивність локомотивів, зменшити собівартість перевезень та ремонтів тягового рухомого складу, а також витрати електроенергії, збільшить міжремонтні періоди, швидкості руху пасажирських поїздів, пришвидшить обіг рухомого складу.

Висока стратегічна значимість залізничного транспорту в Україні вимагає особливого підходу до проблеми підвищення розвитку та конкурентоспроможності її основних функціональних господарств та підприємств. Особливості діяльності підприємств залізничного транспорту вимагають пошуку окремої методологічної основи проведення їх реструктуризації, що має враховувати специфіку діяльності кожного з них і орієнтуватися на європейські стандарти. Сьогодні успішне функціонування підприємств залізничного транспорту значною мірою залежить від якості управління фінансовими потоками. І незалежно від масштабів та напрямків цих потоків керівництво підприємства має прийняти рішення, за рахунок яких коштів фінансуватиметься той чи інший проект. У більшості випадків власних вільних коштів виявляється недостатньо. Саме тому, важливого значення набуває ефективність використання вже наявних фінансових ресурсів.

Наявність у достатньому обсязі фінансових ресурсів, їхнє ефективне використання, визначають добрий фінансовий стан підприємства: платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність. У цьому зв'язку найважливішим завданням підприємств є пошук резервів збільшення власних фінансових ресурсів і найефективніше їх використання з метою підвищення роботи підприємства в цілому. На нашу думку, підвищення ефективності залучення фінансових ресурсів передбачає диверсифікацію їх джерел. Дослідження структури обігових активів ДП «Придніпровська залізниця» дало змогу визначити і обґрунтувати їх оптимальну структуру з урахуванням специфіки діяльності та організаційно-правової форми підприємства. Обґрунтуванням оптимальності структури обігових активів став комплексний показник ефективності використання обігових активів, для якого було визначено його допустимі значення. При цьому комплексний показник ефективності використання обігових активів при запропонованій структурі збільшиться до 0,59, що є в межах допустимого значення.

Список використаних джерел

1. Алексєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний форум*. 2009. № 3. С. 94–102.
2. Бараш Ю. С. Сначов М. П., Калашник Я. О., Кошель В. В., Ломтева І. М. Управління залізничним транспортом країни: зб. наук. праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту», 2013, Вип. 5.
3. Котелянець В., Сергієнко М. Розвиток теорії управління витратами залізничного та інших видів транспорту: зб. наук. пр. КУЕТТ. *Серія «Економіка і управління»*. 2007. № 9. 26 с.
4. Макаренко М. В., Лозова Т. І., Олійник Г. Ю. та ін. Організаційно-економічний механізм реформування залізничного транспорту. Київ: КУЕТТ, 2007. 428 с.
5. Савицкая Г. В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности: методологические аспекты. Москва: ИНФРА-М, 2008. 272 с.
6. Цветов Ю. М., Макаренко М. В. та ін. Проблеми та основні напрямки реформування системи залізничного транспорту України. Київ: КУЕТТ, 2007. 222 с.

Белякова О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО СТРУКТУРИ

Прибуткове використання активів, у тому числі оборотних, є основою економічного розвитку суб'єктів господарювання. Останнім часом значна кількість промислових підприємств страждає від браку джерел фінансування оборотних активів за рахунок власного капіталу і збільшення потреби у залучених фінансових ресурсах, що неминуче призводить до зменшення ефективності діяльності та сприяє розвитку кризових явищ.

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки ефективною користування оборотними коштами є одним із ключових завдань підприємства, адже формуючи та використовуючи оптимальні шляхи мінімізації витрат оборотних засобів, можна отримати максимальну вигоду з кожної їх одиниці.

На сьогодні, під впливом науково-технічного прогресу дещо ускладнюються умови ведення господарської діяльності підприємств. Процес реформування економіки позитивно впливає на зростання їх ділової активності і підвищення конкуренції між ними, що потребує від господарюючих суб'єктів об'єктивної оцінки ефективності своєї діяльності. Одночасно це є доволі непростим завданням в умовах нестачі ресурсів для фінансування поточної та перспективної діяльності, відсутності дієвих методів здійснення фінансово-економічної стратегії. Тож необхідним є наукове обґрунтування концептуальних аспектів стратегічного управління процесами формування та використання їх оборотного капіталу

Основними шляхами поліпшення ефективності використання оборотних засобів на підприємстві є:

- скорочення матеріальних запасів на складах за рахунок зниження наднормативних запасів матеріалів, палива, інструменту, внаслідок поліпшення постачання, за рахунок зниження норм витрат матеріалів на одиницю продукції;
- прискорення ритмічності виробництва внаслідок стабільно рівномірного випуску і збуту продукції, впровадження досконалішого планування та організації виробничого процесу;
- застосування новітньої техніки і технології, підвищення продуктивності праці, норм витрат ресурсів, зменшення часу перебування деталей в незавершеному виробництві, що призведе до скорочення тривалості циклу виробництва основної продукції;
- відмова від співробітництва з неплатоспроможними замовниками та застосування заходів щодо активнішого повернення підприємству сум дебіторської заборгованості;
- сприяння скороченню запасів нереалізованої продукції шляхом прискорення збуту, вдосконалення ефективності роботи маркетингової служби підприємств та інше.

Для прискорення оборотності оборотних коштів доцільним буде постановка чіткого завдання, що спонукає до пошуків скорочення матеріальних запасів, удосконалення існуючих форм нормування шляхом встановлення нормативів запасів на основі наукового обґрунтування; прискорення введення матеріалів у виробничий процес (застосування систем постачання матеріалів, сировини, і комплектуючих безпосередньо в технологічні процеси).

Результуючі оцінки оборотності дають основу для визначення економії оборотних коштів як суму додаткового їх залучення у господарський оборот або суму їх витрат понад норму як суму вилучення засобів з обороту.

Використавши всі названі пропозиції, господарюючий суб'єкт може підвищити ефективність своєї діяльності, її прибутковість, що стане підґрунтям для збільшення власних коштів у складі оборотних, застосувавши певні зміни у структурі організації та управління виробництвом, виходячи з наведених вище обґрунтувань необхідності впровадження даних заходів.

Бортніченко С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА

Метою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є отримання ним позитивного фінансового результату у розмірах, що задовольняє потреби власників. Аналіз господарської діяльності дозволяє врахувати загальні закономірності та тенденції розвитку економіки, а також прояви загальних, специфічних і окремих економічних законів у практиці конкретного підприємства, своєчасно виявити тенденції змін і можливості підвищення ефективності виробництва. Різноманітні напрями фінансово-господарської діяльності підприємств, які пов'язані як із поточною діяльністю, так і з вирішенням задач тактичного та стратегічного менеджменту, насамперед пов'язані з раціональним формуванням і перерозподілом фінансових ресурсів з метою досягнення визначених фінансових результатів. При цьому, враховуючи різні аспекти та горизонти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління доходами і витратами, тобто процес дослідження і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами формування і розподілу доходів та здійснення витрат на підприємстві.

Аналіз понять «витрати», «затрати» показав, що затрати і витрати можуть збігатися, а можуть відрізнятися один від одного, причому ці відмінності носять переважно предметний характер. За весь період існування підприємства сума видатків дорівнює сумі витрат, але видатки, на відміну від витрат, є рухом грошових коштів підприємства до його контрагентів, яке відбувається зараз (платежі) або відбуватиметься

в майбутньому (заборгованості). Проте ці поняття абсолютно ототожнюються, коли йдеться про собівартості продукції (робіт, послуг).

Класифікувати витрати підприємства варто за: фазами кругообігу; відношенням до технології; впливом на обсяг виробництва; способом включення до собівартості; періодичністю виникнення; відношенням до виробництва; способом отримання; ступенем узагальнення; охопленням плануванням і нормуванням; відношенням до продажу; доцільністю.

Елементи стратегічного управління витратами як системи, включають у себе взаємопов'язані елементи управління (мета, завдання, планування, аналіз, комунікація, мотивація, контроль, оцінка, прийняття рішень), і спрямовану на забезпечення реалізації стратегічних завдань підприємства в умовах динамічного і невизначеного підприємницького середовища, на основі оптимального використання існуючого потенціалу підприємства.

Механізм управління витратами на підприємстві повинен представляти ряд послідовних взаємозв'язаних етапів, кожен з яких використовує як основу для прийняття рішень результати попереднього

Один із найбільш відомих підходів до розробки ефективної стратегії управління заснований на використанні збалансованої системи показників. Цей підхід пов'язує управління результативністю підприємницької діяльності зі стратегічним управлінням. Наявність сценаріїв дозволяє більш гнучко і точно виконувати довгострокове планування

Інформаційна база витрат включає велику кількість інформації: первинної і вторинної, документованої і недокументованої. Потреба в інформації визначається її призначенням і цільовим використанням. Якісна сторона інформації, необхідної і достатньої для аналізу операційних витрат, повинна відповідати певним вимогам.

Брусенцов М. Е.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Категорія доходу є однією з найскладніших в економічній науці. Вона була предметом широких дискусій серед представників різних економічних шкіл та напрямків. Однією з найбільш суперечливих вона залишається і на сьогодні, що обумовлює необхідність її поглиблення і уточнення. Така необхідність виникає з ряду причин: насамперед, перехід України до ринкових принципів управління економікою формує нове економічне насичення сутності цієї категорії, яке істотно розрізняється з її економічним змістом в умовах адміністративних принципів управління; по-друге, інтеграція України із світовою економікою потребує необхідності узгодження основних характеристик цієї категорії з аналогічною системою характеристик, що використовується у міжнародному науковому вжитку; нарешті, необхідність уточнення сутності категорії доходу виникає через розвиток нової парадигми управління економічними процесами суб'єктів господарювання, яка отримала назву «стратегічне управління підприємством».

Під витратами слід розуміти зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, яке зумовлює скорочення власного капіталу. При цьому, витрати характеризують у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах вартісну оцінку операційної, інвестиційної та фінансової видів діяльності. Запропоновано класифікацію витрат, що дасть змогу підвищити ефективність управління ними; посилити контроль їх споживання; виявити резерви підвищення результативності діяльності; вдосконалити організацію та методику обліку витрат на підприємстві.

В умовах ринку основу для якісних змін всієї системи управління підприємством, у тому числі формування і використання доходів, може створити лише його спрямованість на стратегічну перспективу. Визначено, що найбільш поширеними підходами до управління доходами підприємства є підходи з позиції максимізації їх обсягу або рівня. Досліджено управління доходами за центрами відповідальності, що здійснюється за принципом визнання зон індивідуальної відповідальності, як це зафіксовано в організаційній структурі підприємства.

Систематизація основних цілей розробки стратегій підприємств, визначення пріоритетності економічних цілей дозволили трактувати основну мету управління доходами підприємств як забезпечення необхідного їх розміру на кожному етапі формування. При цьому, у процесі стратегічного управління доходами мета отримання прибутку є найбільш глибокою за впливом на забезпечення ефективного розвитку підприємства. Втім, основним орієнтиром в управлінні має бути не максимальний прибуток, а забезпечення досягнення цільового його розміру. У цьому випадку процес управління формуванням і розподілом доходів підприємства завжди буде узгоджений із загальними стратегічними цілями розвитку. Досліджено вплив внутрішніх та зовнішніх чинників при прийнятті управлінських рішень щодо формування доходів підприємства. Охарактеризовано основні теоретико-методичні засади стратегічного управління доходами підприємства.

Констатовано, що при розробці механізму управління витратами необхідно покладатися на такі положення: аналіз ефективності витрат, що передбачає ретельне вивчення впливу багаточисельних факторів, що впливають один на одного і що впливають в умовах змінного зовнішнього середовища; традиційні методи оптимізації; потрібний механізм, що дозволяє суб'єктові управління оцінювати конкретну ситуацію і порівнювати її з певним еталоном, для визначення направлення дії, що управляє; такий механізм може бути заснований на моделях, що показують взаємодію поточних витрат і основних чинників, що впливають на них; моделі мають бути універсальними, причому, не лише в сенсі використання їх на різних підприємствах без якої-небудь адаптації, але і в сенсі організації різних підходів до завдання переліку початкових і результатних даних і однотипного вирішення поставленої проблеми.

Бузаубаева П. Н.

Академия «Volashaq», Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева
г. Караганда, Республика Казахстан
докторант, старший преподаватель

ВВЕДЕНИЕ В РЕСПУБЛИКУ КАЗАХСТАН РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И НАДЗОРА

В 2019 году с 1 января Национальный Банк концептуально изменил подходы по регулированию финансового сектора и перешел на риск-ориентированный надзор с усилением надзорного мандата регулятора. Указанные изменения позволят регулятору превентивно купировать системные риски в секторе и более эффективно управлять финансовыми рынками.

В этой связи, законопроектом будет предусмотрена передача функций регулирования и развития финансового рынка, а также защиты прав потребителей, в отдельный государственный орган – Агентство по регулированию и развитию финансовых рынков.

Разделение функционала между Национальным Банком и Агентством будет способствовать исключению конфликта интересов, обеспечит концентрацию усилий на недопущении рисков и недобросовестной практики в финансовом секторе.

Связи этим более 20 нормативно-правовых актов НБРК в рамках законодательных изменений по риск-ориентированному надзору были изменены, включая:

1. Правила применения мер надзорного реагирования;
2. Правила формирования и использования мотивированного суждения;
3. Правила введения и отмены особого режима регулирования, осуществления деятельности в рамках особого режима регулирования.

Практика применения риск-ориентированного надзора (далее – РОН) набирает популярность после кризиса 2008- 2009гг. Концепции РОН включены в базовые принципы Базельского банковского надзора и являются частью программ МВФ и Всемирного Банка по оценке финансового сектора (Financial Sector Assessment Program, FSAP).

Являясь концепцией, РОН не имеет четких критериев, однако охватывает целый ряд метрик, подразумевая более гибкий и прогрессивный подход в оценке устойчивости финансовых организаций.

На начало 2019 года в Казахстане работает 28 коммерческих банков. В 2018 году число БВУ было 33. Некоторые банки полностью прекратили свою деятельность. Также произошел процесс объединения двух крупных банков с участием государства. В этом году Нацбанк будет обращать внимание на зоны повышенного риска.

В ходе надзорного процесса Нацбанк изучает всю деятельность финансовой организации - на соблюдение требований законодательства РК. Анализируем бизнес-модель. Оцениваем риски корпоративного управления. Достаточность капитала и ликвидности покрытия рисков. Надзорный инструментарий позволит решать проблемы сразу, не позволяя накапливаться годами.

Это означает что регулятор проведет анализ, способен ли банк покрыть собственными средствами задержки выплаты или токсичные кредиты, которые по той или иной причине не обслуживает клиент банка.

Принудительная реструктуризация обязательство будет применяться только в отношении неплатежеспособного банка, который находится в критическом состоянии. И данный инструментарий позволит крупным кредиторам и негарантированным депозиторам вернуть капитал, либо части капитала по восстановлению его способности, либо репутации самого банка.

Также риск-ориентированный надзор вводит понятие мотивированного суждения. То есть регулятор будет вправе самостоятельно - в рамках закона - проверять топ-менеджмент банков. Выявлять лица, связанные с банком особыми отношениями.

В законе о национальном банке полностью регламентирована процедура применения мотивированного суждения. И она достаточно прозрачна, у финансовых организаций будет достаточно времени, чтобы при необходимости обжаловать решение уполномоченного органа.

Надзор позволит принимать превентивные меры по ограничению непрофессиональных действий топ-менеджеров БВУ. Кроме этого изменятся критерии оценки систем управления рисками и внутреннего контроля банков. По словам экспертов, данный механизм позволит избежать все негативные последствия и сохранить государственные расходы.

Список використаних джерел

1. Риск-ориентированный надзор: вызовы и возможности. Информационный сайт «Ассоциация финансистов Казахстана». URL: <https://afk.kz/> (дата обращения: 21.09.2019).
2. Концепция к проекту Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам регулирования и развития финансового рынка, и микрофинансовой деятельности».

Гудзовська Т. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ

Досліджуючи поняття фінансової стійкості слід зауважити, що це такий стан фінансових ресурсів підприємства, при якому воно вільно маневрує грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-господарської діяльності, а також затрати на його розширення і оновлення. Фінансова стійкість тісно пов'язана з перспективною платоспроможністю.

Фінансова стійкість підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансову стійкість підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного повернення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Головною метою аналізу фінансової стійкості є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства і пошук резервів зміцнення фінансового стану підприємства та його платоспроможності. Аналіз фінансової стійкості проходить в декілька етапів. На першому етапі проводиться оцінка майнового стану підприємства, вивчаються тенденції зміни активів, власного капіталу та порівнюють їх зростанням виручки від реалізації. На другому етапі проводиться коефіцієнтний аналіз фінансового стану. На третьому етапі проводиться аналіз запасу фінансової міцності.

Основними показниками, які характеризують фінансове становище підприємства є показники ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності. Дані показники залежать в основному від структури капіталу, співвідношення основних та оборотних активів, величини дебіторської та кредиторської заборгованостей, темпів приросту виручки від реалізації та чистого прибутку підприємства.

Важливим показником при оцінці фінансового стану є наявність власних оборотних коштів. Чим більший даний показник, тим фінансово стійкішим є підприємство. Існують різні методики оцінки фінансового стану підприємства, різні автори пропонують розраховувати показники різними методами, які інколи суперечать один одному. З цього випливає, що діагностування фінансового стану підприємства слід удосконалювати, слід впровадити єдиний механізм оцінки фінансового стану.

Отже, діагностика фінансового стану призначена для ефективного використання фінансових ресурсів та стабільної роботи підприємства. Аналіз фінансового стану покликаний знайти резерви зростання підприємства і збільшити його конкурентоспроможність.

Основними проблемними ділянками, які негативно впливають як на фінансовий стан, так і взагалі на діяльність підприємства є наступні:

- висока залежність від позикового капіталу;
- з попереднього впливає платоспроможність підприємства, нижче нормативних значень;
- значна дебіторська заборгованість тощо.

Для удосконалення фінансового стану аналізованого підприємства можемо запропонувати наступні напрямки:

- покращити ефективність використання оборотних коштів шляхом пришвидшення їх оборотності, оптимізувати оборотні активи, підвищити ефективність їх нормування;
- зменшити дебіторську заборгованість шляхом надання знижок при достроковій оплаті;
- розширювати збутову діяльність.

Жанибеков М. У.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганды, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Система пенсионного обеспечения предусматривает осуществление комплекса мер экономического, правового, социального и организационного характера, направленных на обеспечение и поддержание жизненного уровня нетрудоспособного населения и малоимущих граждан.

Введение в силу с 1 января 2005 г. закона Республики Узбекистан «О накопительном пенсионном обеспечении граждан» явилось крупным шагом в процессе реформирования распределительной пенсионной системы республики, которая основывается на солидарности поколений, территорий и отраслей экономики.

В системе государственного пенсионного обеспечения Республики Узбекистан проведены существенные попытки ее модернизации, связанные с введением общепринятых принципов пенсионного страхования. За последние годы сформирована единая база по составу заработка, из которого исчисляются страховые взносы, установлена система индивидуального учета начисленных страховых взносов.

Однако все еще не определены реальные меры по достижению социально достойного уровня пенсий.

В скором будущем ожидается дисбаланс доходов и расходов Пенсионного фонда, что негативно повлияет на финансирование пенсий и других социальных выплат, вызванных следующими основными факторами.

В последние годы в Республике Узбекистан увеличивается нагрузка по пенсионным выплатам на экономически активное население страны. Пенсионный возраст в Узбекистане самый низкий в Центральной Азии и на просторах СНГ – 60 лет для мужчин и 55 лет для женщин.

По данным Пенсионного фонда, число лиц пенсионного возраста в соотношении с общим количеством населения Узбекистана с каждым годом увеличивается. К 2025 году он достигнет 11% (в 2011 году 6,2%). В связи с этим число обращений по назначению пенсии также ежегодно увеличивается в среднем на 16 тысяч человек.

Разработка нового закона о пенсионном обеспечении предусматривает ряд серьезных изменений, в частности:

- 1) поэтапно повысит пенсионный возраст с доведением до среднемирового уровня;
- 2) увеличит минимальный требуемый стаж (в настоящее время – 7 лет) для назначения пенсии по возрасту;
- 3) предоставит право гражданам, достигшим пенсионного возраста, но не имеющим необходимого трудового стажа, уплаты в разовом порядке сумму страховых взносов в пенсионный фонд за каждый недостающий месяц стажа при расчете государственных пенсий;

4) предоставить право работающим супругам уплаты дополнительных страховых взносов в пенсионный фонд за неработающих жен (мужей) на добровольной основе;

5) все работающие пенсионеры будут получать пенсии в полном размере (на сегодняшний день все работающие пенсионеры, за исключением льготных и отдельных категорий, получают 50% от назначенной им пенсии);

6) активное внедрение современных информационно-коммуникационных технологий в сфере пенсионного обеспечения, при расчете пенсии за базу будут приняты сведения персонифицированного учета начисления страховых взносов граждан.

При разработке концепции пенсионной реформы в Узбекистане в настоящее время ведется работа с Всемирным банком, который внес свои рекомендации, изучив опыт других стран.

Іванов О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Ярошевська О. В.

ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ЯК ПІДХІД ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Традиційно використання системного підходу до моделювання процесів у складних економічних системах, заснованого на поєднанні кібернетичного та синергетичного аспектів управління, дає змогу моделювати структуру соціально-економічної системи з метою забезпечення її життєздатності.

Оскільки банківська система України справляє значний вплив на розвиток економіки, нагальною проблемою є підвищення її життєздатності, конкурентоспроможності, вибір стратегії розвитку, створення ефективної системи ризик-менеджменту.

В умовах поширення глобалізаційних процесів та трансформаційної економіки перед виробником постає завдання побудови ефективної збутової мережі. В свою чергу дилеру, як елементу збутової мережі, необхідно не тільки стати ланкою, яка буде підтримувати успішну взаємодію між виробником та кінцевим споживачем, але й забезпечити життєздатність власного бізнесу.

В умовах поширення глобалізаційних процесів та переходу до трансформаційної економіки перед виробником постає завдання побудови ефективної збутової мережі. В свою чергу дилеру, як елементу збутової мережі, необхідно не тільки стати ланкою, яка буде підтримувати успішну взаємодію між виробником та кінцевим споживачем, але й забезпечити життєздатність власного бізнесу.

З метою вирішення проблеми капіталізації та концентрації банківського капіталу необхідно вирішити наступні питання задля забезпечення життєздатності комерційних банків:

- формування оптимальної структури капіталу банків, зокрема в частині джерел формування і використання субординованого боргу;
- розробка комплексу обмежень у процесі залучення іноземного капіталу в банківську систему країни;
- забезпечення передового досвіду у банківську систему: новітні технології ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення, що заохочувало б вітчизняні банки до підвищення рівня обслуговування власної клієнтури;
- застосування системи пільгового оподаткування прибутку, що спрямовується на збільшення банківського капіталу;
- створення належної нормативної бази щодо процедури злиття і поглинання банківських установ без адміністративного тиску на основі об'єктивних економічних потреб.

В сучасних умовах розвиток методів аналізу ризиків є важливим завданням. З одного боку, така спрощеність робить їх дуже корисними для ідентифікації і виміру ризиків, а з іншого боку, це є і великим недоліком, тому що моделі не можуть у повному обсязі відобразити динамічні й складні ринкові процеси. Система ризик-менеджменту в кредитній установі складається з наступних підрозділів: спостережна рада, правління банку, служба внутрішнього аудиту, комітет з питань управління активами та пасивами, кредитний комітет, казначейство, фронт-офіс, бек-офіс.

До недоліків можна віднести наявність суб'єктивного чинника у вигляді присвоєння певної кількості балів на основі експертного та нормативного методів. Результати, одержані у ході розрахунку інтегрального показника фінансового стану банківської системи України, будуть корисними як Національному банку України, так і потенційним клієнтам вітчизняних банків.

Для аналізу можливості банку здійснювати розвиток за еволюційною траєкторією слід розробити модель оцінювання взаємодії між банком та зовнішнім середовищем, що базується на кількісному визначенні енергії руху, внутрішніх зв'язків та зовнішніх впливів. Результати моделювання можуть дати змогу виділити умови й області життєздатності банку як системи.

Іщенко М. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки дуже важко передбачити розвиток подій, оскільки прийняття рішень на підприємстві відбувається в умовах невизначеності, неможливості точного прогнозування певних подій, неповної чи недостовірної інформації. Невизначеність та породжений нею ризик є неминучими при прийнятті стратегічних економічних рішень.

Нині визначальну роль в управлінні підприємством відіграє діагностика, яка має здійснювати безперервний моніторинг діяльності підприємств, на базі якого визначається поточний стан виробничих процесів підприємства, забезпечується досягнення цілей розвитку підприємства та переваги над конкурентами.

Діагностика – це повна система, яка включає методологічні основи економічного аналізу, господарського обліку, різноманітні концепції, підходи та механізми встановлення слабких сторін підприємства.

Основними завданнями фінансової діагностики є: аналіз ринкової стійкості підприємства, аналіз фінансової стійкості, аналіз платоспроможності та ліквідності, аналіз грошових потоків, аналіз ефективності використання капіталу, оцінка кредитоспроможності підприємства, аналіз ділової активності підприємства, прогнозування фінансових показників підприємства, аналіз фінансового стану неплатоспроможних підприємств і пошук шляхів запобігання банкрутства, стратегічний аналіз фінансового ризику і пошук шляхів його зниження.

Вирішення цих завдань сприяє удосконаленню системи управління підприємством, поліпшенню його економіки, підвищенню ринкової і фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності, забезпеченню його конкурентоспроможності і взагалі успішної рентабельної життєдіяльності.

Для досягнення основної мети діагностики фінансового стану підприємства - об'єктивної його оцінки та виявлення на цій основі потенційних можливостей підвищення ефективності формування й використання фінансових ресурсів - можуть застосовуватися різні методи, прийоми та моделі.

Для того, щоб визначити наскільки успішним є підприємство на ринку, необхідно регулярно проводити його діагностику конкурентоспроможності на підставі SPACE - методики.

SPACE – методика це комплексний метод діагностики позицій на ринку і вибору оптимального варіанту стратегії розвитку для підприємства, яка ґрунтується на формуванні матриці, яка складається з чотирьох квадрантів, що відображають позиції підприємства за такими критеріями: конкурентні переваги, привабливість галузі, фінансовий потенціал, стабільність середовища. Перелічені критерії внутрішнього та зовнішнього середовища утворюють осі матриці та розглядаються як найважливіші детермінанти загальної стратегічної позиції підприємства. Кожна з компонент містить набір чинників, відповідний аналіз яких дає змогу вибрати стратегічні альтернативи та відповідну стратегію підприємства.

Необхідно використовувати SPACE - методику на основі двох груп критеріїв: внутрішнього критерію – ефективність фінансово-господарської діяльності; зовнішнього критерію – зовнішнє становище підприємства. Зазначені критерії характерні рядом показників, тому SPACE - методика належить до категорію комплексних багатокритеріальних методів.

Таким чином, для визначені напрямку подальшого розвитку підприємства необхідно використовувати SPACE – методику, яка дозволяє вибрати, класифікувати і проаналізувати найбільш важливі характеристики внутрішнього і зовнішнього середовища і на цій основі рекомендувати стратегію його розвитку.

Кисина З. Ж.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганды, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

КУРС ТЕНГЕ И ФАКТОРЫ ЕГО ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ

Наличие в государстве денежной единицы является неперенным атрибутом национального суверенитета. Валютный курс появился вместе с необходимостью обмена, при ввозе и вывозе товаров и капиталов. Валютный курс – это цена одной валюты, выраженная в другой валюте.

15 ноября 1993 года была введена национальная валюта – тенге. Введение собственной денежной единицы позволило Национальному банку и Правительству Республики Казахстан проводить самостоятельную экономическую и денежно-кредитную политику. Основная цель денежно-кредитной политики была определена как достижение внутренней и внешней стабильности национальной валюты.

Валютные курсы подразделяются на два основных вида: фиксированные и плавающие. Фиксированный валютный курс колеблется в узких рамках. Плавающие валютные курсы зависят от рыночного спроса и предложения на валюту и могут значительно колебаться по величине.

В СМИ часто можно услышать споры участников финансового рынка о правильности перехода к свободному плаванию тенге. С августа 2015 года в Казахстане установлен режим инфляционного таргетирования и отменен фиксированный валютный коридор, устанавливаемый ранее Национальным банком. Инфляционное таргетирование означает денежно-кредитную политику страны, которая направлена на установление и достижение целевого показателя инфляции в среднесрочной перспективе. В 2019 году такой индикатор установлен на уровне 4-6%.

Сейчас обменный курс тенге формируется под влиянием спроса и предложения на рынке с учетом внутренних и внешних макроэкономических факторов. Регулятор в лице Национального банка Казахстана не вмешивается в формирование курса, но оставляет за собой право предотвращать его резкие колебания путем проведения валютных интервенций в случае возникновения угроз для финансовой системы.

Основные факторы, непосредственно оказывающие влияние на курс тенге, разделяют на внутренние и внешние.

К внешним факторам Национальный банк относит мировые цены на нефть, динамику курсов валют стран – основных торговых партнеров, в первую очередь России, мировые процентные ставки, геополитическую ситуацию в мире.

По данным финансового регулятора, мировые цены на нефть сорта Brent в среднем за девять месяцев 2018 года увеличились на 39% относительно аналогичного периода 2017 года, составив \$72,3 к \$52 за баррель.

Основными торговыми партнерами Казахстана по объему товарооборота являются Россия, страны Европейского союза (крупнейший партнер – Италия) и Китай. Многие эксперты солидарны с мнением представителей Национального банка Казахстана и выделяют среди факторов формирования курса тенге ситуацию в странах-партнерах и курс их валют.

В целом ухудшение ситуации в мире и снижение цен на экспортные товары Казахстана, в том числе нефть и металлы, оказывают влияние на темпы роста ВВП и повышает уязвимость экономики Казахстана.

Заметное снижение экспортных доходов, как результат низкого валютного курса тенге, может не лучшим образом повлиять на республиканский бюджет и платежный баланс страны.

В числе внутренних факторов Национальный банк Казахстана выделяет динамику инфляции, уровень базовой ставки, наступление периода налоговых выплат компаний экспортеров, темпы освоения бюджетных средств и другие.

Таким образом, в условиях глобализации и взаимной интеграции все политические и финансовые события в мире имеют существенное влияние на установление курса казахстанского тенге. Курс тенге в какой-то мере коррелирует с курсом основных стран-партнеров.

Козаченко В. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

У період загостреної конкуренції в економічній діяльності суб'єктів господарювання важливу роль відіграють показники фінансової стійкості, що значно збільшує значення аналізу фінансового стану. Для того, щоб підприємство змогло зберегти свої ринкові позиції, необхідно ефективно управляти його активами та пасивами. Аналіз якості управління активами і пасивами дасть змогу оцінити ефективність та рентабельність економічної діяльності підприємства і перспективи його розвитку, а потім відповідно до отриманих результатів – прийняти обґрунтовані рішення.

Серед недоліків процесу управління активами та пасивами підприємства можна виділити відсутність чіткого механізму управління, за допомогою якого менеджери могли би приймати ефективні управлінські рішення, які сприятимуть покращенню фінансових показників. Оскільки економічне середовище в країні негативно впливає на роботу підприємства, тому загострюється потреба наявності цілісного механізму управління активами і пасивами. З огляду на зазначене вище, тема дослідження потребує розвитку в теоретичному та практичному напрямках.

На даний момент часу однією з основних проблем в управлінні активами та пасивами підприємства є вибір оптимальних методів і аналітичних процедур, що дозволяють своєчасно виявляти, оцінювати і формувати необхідні підприємству стратегічні активи та пасиви, вчасно реагувати на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі, а також своєчасно адаптуватися до світових тенденцій.

Склад та ефективність використання активів прямо впливає на кінцевий результат господарської діяльності будь-якого підприємства, тому підприємства зацікавлені в стабільному їх функціонуванні. Для досягнення високих результатів господарської діяльності потрібно побудувати чітку, обґрунтовану і ефективну фінансову політику управління активами.

Розробка ефективного механізму управління активами та пасивами і його дієве застосування, через прийняття правильних управлінських рішень, є одним з найважливіших завдань підприємства. Ефективний механізм управління активами та пасивами сприятиме досягненню оптимального рівня ліквідності, забезпечить платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, завдяки чому воно зможе здобути важливі стратегічні переваги і забезпечити конкурентоспроможність на ринку.

Значним фактором, що враховується при управлінні оборотними активами та оптимізації їх структури, є ліквідність підприємства. Проте ліквідність конфліктує з операційною рентабельністю і операційною мобільністю, по відношенню до яких ліквідність знаходиться у зворотній залежності. Операційна рентабельність та мобільність є більш практичними у застосуванні і показують протилежну сторону ліквідності і оборотності. Тому при оптимізації активів підприємства з позиції їх ліквідності необхідно враховувати показники операційної рентабельності та мобільності. Аналіз операційної мобільності вказує на спрямованість підприємства у бік ліквідності, отже, підприємству необхідно збільшити рівень операційної мобільності.

В разі загрози неплатежу підприємство може використовувати такі інструменти, як: повна передоплата замовленої продукції, використання варіабельних систем оплати за попередньо домовленістю з дебітором, що включає в себе включення в договірні зобов'язання умови щодо передоплати і постоплати, встановлення знижок і націнок, запровадження бонусів і штрафів, умови розстрочення, переказів на інших форм оплати. Якщо підприємство не зможе самостійно забезпечити повернення заборгованості, то варто звернутися до послуг аутсорсингових компаній.

Комаров В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування і розвиток суб'єктів господарювання завжди супроводжується залученням фінансових ресурсів, що пов'язано з використанням різних видів капіталу і, в тому числі, позикового, адже на будь-якій стадії розвитку підприємство потребує позикових коштів. Однак, в сучасних вітчизняних економічних і політичних умовах, які супроводжуються інфляційними процесами, високим рівнем фінансових ризиків, політичною та економічною нестабільністю, а також загостренням зовнішньополітичних конфліктів, залучення позикових ресурсів для підприємств стає досить проблематичним завданням. Саме тому на сьогодні особливої ваги набувають питання пошуку нових підходів до забезпечення підприємства оптимальним обсягом позикових ресурсів в необхідні терміни і за прийнятною вартістю.

Отже, управління залученням коштів на підприємстві має сприяти збалансуванню обсягів власних та залучених ресурсів у фінансуванні операційної та інвестиційної діяльності. Саме формування ефективного співвідношення обсягів залучення коштів із різних джерел є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку та нарощення економічного потенціалу підприємства, однак, у той же час, сам процес формування не позбавлений цілого ряду проблемних моментів.

В даний час жодне підприємство не може ефективно функціонувати, не маючи чіткої системи внутрішнього контролю, яка забезпечує оперативність бухгалтерського обліку, достовірність оформлення первинних документів, правдиве відображення інформації та підвищення рівня організаційно-контрольних заходів.

Так, основними проблемами формування позикового капіталу вітчизняних підприємств на сьогодні є наступні: – високий рівень фінансового ризику діяльності вітчизняних підприємств (особливо тих, що діють в зонах нестабільної політичної ситуації чи військової агресії) в результаті чого знижується можливість залучення кредитних ресурсів за прийнятними відсотковими ставками; – цільовий характер переважної більшості позикових ресурсів, що створює для підприємства обмеження у їх використанні і, таким чином, може призводити до втрати вигоди; – переважання необхідності повернення позикового капіталу у короткі терміни, що обумовлюється останніми змінами у фінансовій, економічній та політичній ситуаціях в країні.

Основними завданнями підвищення ефективності управління позиковим капіталом підприємств у нестабільних умовах можна назвати: – визначення напрямів формування позикових фінансових коштів, які включають обґрунтування основної необхідності у таких фінансових ресурсах і обсягів залучення (за необхідністю), оцінку вартості залучення позикового капіталу з різних джерел й оптимізацію співвідношення між ними; – формування операційного прибутку, тобто визначення обсягів реалізації продукції, що забезпечують безбиткову операційну діяльність, і рівня можливого зниження цін на продукцію для збільшення обсягів продажів, тобто зростання оборотності коштів.

Важливим фактором підвищення ефективності залучення позикових коштів на підприємстві може стати забезпечення систематизованого управління даним процесом, оскільки сучасні вітчизняні реалії функціонування підприємств зумовлюють необхідність пошуку та використання ними оптимальних шляхів для досягнення поставлених цілей.

Кононова Н. Г.

Класичний приватний університет
наук кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. В першу чергу на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Запорукою виживання підприємств в умовах кризи та основою їх фінансово стійкого стану є фінансова стабільність.

Фінансова стабільність підприємства є однією із найважливіших характеристик фінансового стану підприємства і пов'язана з рівнем його залежності від кредиторів та інвесторів. За різних умов, у яких функціонує підприємство, останнє для досягнення фінансової стабільності проходить різні етапи.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Ключовим моментом антикризового управління є саме запобігання кризовим явищам та прогнозування кризових ситуацій. Антикризове управління повинно вирішувати не тільки проблеми банкрутства підприємства, його фінансової стабілізації, а й охоплювати профілактику кризи.

Збереження незадовільного фінансового становища підприємницьких структур української економіки актуалізує дослідження проблем антикризового управління окремими господарюючими суб'єктами.

Діагностика банкрутства – це процес дослідження результатів діяльності організації у цілях виявлення кількісного вимірювання, і ідентифікації кризових тенденцій, що провокують формування фінансової неспроможності, і навіть причин їх утворення. Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності і доцільності вкладення фінансових ресурсів у активи, тому, для його оцінки необхідно вивчити структуру майна та джерел його формування, причини змін складових майна.

Основний результат процесу діагностування банкрутства – це формування висновків про наявність загрози ймовірності банкрутства і доцільності проведення поглибленого і докладного аналізу.

Мета антикризового діагностування полягає у тому, щоб вчасно розпізнати і тим самим забезпечити прийняття таких управлінських рішень, які сприятимуть зниженню впливу негативних процесів на стан досліджуваного об'єкта задля повного запобігання кризі, або частковій локалізації найістотніших його проявів.

Застосування заходів антикризового управління на превентивній основі є найбільш ефективним напрямом антикризового менеджменту.

Корнієнко Г. П.

Класичний приватний університет
наук кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Особливе місце серед показників, які характеризують фінансовий стан підприємства, належить показникам платоспроможності та ліквідності.

Важливість ліквідності краще за все можна усвідомити лише тоді, коли оцінюються можливі результати недостатньої спроможності підприємства покрити свої короткострокові зобов'язання.

Високий рівень недостачі ліквідності означає, що підприємство неспроможне погасити свої поточні борги і зобов'язання. Це може спричинити його неплатоспроможність і навіть банкрутство.

Для власників підприємства недостатня ліквідність може означати зменшення прибутковості, втрату контролю, часткову або повну втрату вкладень капіталу.

Стан ліквідності підприємства може вплинути на його взаємовідносини з партнерами, оскільки підприємство може бути неспроможним виконувати умови контрактів, а це, у свою чергу, призводить до втрат зв'язків підприємства з постачальниками. Ось чому аналізу ліквідності приділяється така велика увага.

У ринковій економіці, коли можлива ліквідація підприємств унаслідок їх банкрутства, одним з найважливіших показників фінансового стану є ліквідність.

Для підвищення ліквідності підприємства необхідно приймати наступні заходи. Надійним методом поліпшення фінансового стану вважається диверсифікація виробництва, тобто розосередження активів по різних видах діяльності. У ряді випадків ефективно урізування сфер виробничої діяльності. Наприклад, в статуті ряду нафтогазових організацій до основних видів діяльності, пов'язаних з видобутком нафти і газу, до недавнього часу була віднесена також будівельна діяльність, не пов'язана з основним і допоміжним виробництвом, експлуатація житлового фонду, водоканальних мереж, виробництво і реалізація харчової і сільськогосподарської продукції і так далі.

Отже, для підвищення ефективності використання фінансових коштів підприємства необхідно впровадити заходи, які сприятимуть збільшенню прибутку, зменшенню вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізації структури капіталу підприємства.

Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого – на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання.

Причини виникнення ризику неплатоспроможності підприємства можуть бути різними, але головне, що слід відмітити – це те що неплатоспроможність одного підприємства може викликати ризик її появи у іншого і таким чином може відбуватись ланцюгова реакція по всій країні. Необхідність управління даним ризиком на підприємствах України в сучасних умовах є очевидною і дуже важливим аспектом їх фінансово-господарської діяльності. Нехтування відповідною політикою на підприємстві може призвести до його значних збитків або взагалі до банкрутства і наступної ліквідації.

Саме тому рекомендується обов'язково здійснювати політику управління ризиком неплатоспроможності на кожному суб'єкті господарювання з врахуванням вище вказаних шляхів її покращення. Відслідковування, прогнозування і аналіз ризику неплатоспроможності в діяльності підприємств дозволить попередити, уникнути або мінімізувати наслідки розвитку небажаних подій.

Крупенчик Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансове планування – це процес визначення обсягу фінансових ресурсів за джерелами формування і напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками підприємства у плановому періоді. Метою фінансового планування є забезпечення господарської діяльності необхідними джерелами фінансування.

Основними завданнями фінансового планування на підприємстві є:

- забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами;
- установа раціональних фінансових відносин із суб'єктами господарювання, банками, страховими компаніями; визначення шляхів ефективного вкладення капіталу, оцінка раціонального його використання;
- виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів;
- здійснення контролю за утворенням та використанням платіжних засобів.

Фінансове планування включає:

1. Фінансове прогнозування – це дослідження та розробка ймовірних шляхів розвитку фінансів підприємства, альтернатив реалізації фінансових стратегій, які забезпечують стабільне фінансове становище підприємства в майбутньому.

2. Поточне фінансове планування – це процес визначення майбутніх доходів підприємства, напрямів витрат грошових коштів та обґрунтування заходів щодо забезпечення платоспроможності, дохідності та фінансової стійкості.

3. Бюджетування – це процес планування діяльності підприємства, його структурних підрозділів методом розробки системи взаємопов'язаних бюджетів та встановлення всіх видів фінансових витрат, джерел їх покриття і очікуваних результатів.

4. Оперативне фінансове планування можна розглядати як процес синхронізації у часі грошових надходжень та витрат, визначення послідовності здійснення всіх розрахунків та розробки заходів щодо запобігання відхилень від графіку надходжень і платежів.

Фінансове планування на підприємстві здійснюється згідно таких принципів: принцип повноти, принцип інтегрованості, принцип обґрунтованості, принцип гнучкості, принцип реальності, принцип економічності.

Планування як процес розробки майбутніх сценаріїв розвитку підприємства базується на використанні системи методів. До основних з них відносять такі: балансовий метод, нормативний метод, коефіцієнтний метод, розрахунково-аналітичний метод.

Фінансовий план відображає обсяги надходжень і спрямування коштів у планованому році з метою забезпечення потреб діяльності та розвитку підприємства, виконання його зобов'язань, включаючи зобов'язання щодо сплати податків та обов'язкових платежів. Фінансовий план складається з таких розділів:

джерела формування та надходження коштів; приріст активів підприємства; повернення залучених коштів; витрати, пов'язані з унесенням обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів; покриття збитків минулих періодів.

В ринкових умовах немає єдиних вимог щодо видів фінансових планів, які розробляють підприємства. Тому на кожному з них можуть бути свої особливості у фінансовому плануванні. Але до найбільш поширених видів фінансових планів відносять: план фінансових результатів, плановий баланс, баланс доходів і витрат, план грошових потоків, платіжний календар.

Курбонов А. А.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

РАЗВИТИЕ ИНФЛЯЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В КАЗАХСТАНЕ

Инфляция – это повышение общего уровня цен на товары и услуги. На инфляцию оказывает влияние множество внутренних и внешних факторов, в том числе уровень деловой активности, разрыв выпуска (разрыв фактического ВВП от его потенциального уровня), производительность труда, денежные доходы населения, уровень занятости, степень конкуренции на рынках, обеспеченность товарами и услугами, цены на мировых товарных рынках и другие факторы.

Для расчета инфляции используется индекс потребительских цен (ИПЦ) – показатель изменения общего уровня цен на товары и услуги, приобретаемые населением для потребления (потребительская корзина). Потребительская корзина отражает структуру расходов домашних хозяйств и включает товары и услуги, занимающие наибольший удельный вес в потреблении населения. ИПЦ рассчитывается как отношение стоимости потребительской корзины в ценах текущего периода к ее стоимости в ценах предыдущего (базисного) периода.

ИПЦ в Казахстане рассчитывается Комитетом по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан.

С января 2016 года проводится опрос населения, направленный на измерение инфляционных ожиданий в Казахстане. Ежемесячный опрос осуществляется среди взрослого населения путем телефонного интервью, в которых принимает участие 1500 респондентов.

В Республике Казахстан Национальный банк имеет своей главной целью обеспечение стабильности цен в стране. Стабильность цен означает достижение и сохранение низкого уровня инфляции. Низкая инфляция позволяет поддерживать покупательную способность населения, снизить экономическую неопределенность, способствует росту долгосрочных инвестиций в производство и наилучшим образом способствует экономическому росту и улучшению благосостояния населения.

В 2016–2017 годах целевым ориентиром Национального банка Казахстана являлся коридор годовой инфляции 6-8%. Начиная с 2018 года, целевые параметры начали снижаться в рамках стратегии по достижению среднесрочной цели по инфляции. Целевые ориентиры инфляции были установлены на следующих уровнях: 5-7% на конец 2018 года; 46% на конец 2019 года; ниже, но близко к 4% на конец 2020 года и последующие годы.

Динамика фактической инфляции в последние месяцы складывается несколько выше прогнозов. Основная недооценка инфляции образовалась в мае 2019 года, когда месячная инфляция сложилась на уровне 0,6% при прогнозе 0,3%. В августе 2019 года инфляция в годовом выражении ускорилась до 5,5% при предыдущих оценках Национального банка Казахстана в 5,1-5,2%.

Ускорение инфляции в мае-августе 2019 года объясняется динамикой цен на продовольственные товары. В их структуре стоит отметить удорожание мяса на 8,9% (январь-август 2018 года – на 3,8%), хлебобулочных изделий – на 9,9% (1,4%), рыбы и морепродуктов – на 7,0% (3,1%).

На конец 2019 года инфляция оценивается на более высоком уровне 5,7%-5,8% по сравнению с предыдущим прогнозом в 5,5%. Действие ряда проинфляционных факторов создает риски возможного выхода инфляции за пределы верхней границы целевого коридора в первом квартале 2020 года.

В современных условиях инфляционное таргетирование является предпочтительным для Казахстана режимом денежно-кредитной политики.

Инфляционное таргетирование – это режим денежно-кредитной политики, ориентированный на установление и достижение целевого показателя инфляции в среднесрочной перспективе. Отличительной чертой этого режима является четкое определение целей и приоритетов денежно-кредитной политики, что способствует формированию благоприятных ожиданий населения и рынка и повышает их доверие к центральному банку.

Лебедев О. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Метою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є отримання ним позитивного фінансового результату у розмірах, що задовольняє потреби власників. Аналіз господарської діяльності дозволяє врахувати загальні закономірності та тенденції розвитку економіки, а також прояви загальних, специфічних і окремих економічних законів у практиці конкретного підприємства, своєчасно виявити тенденції змін і можливості підвищення ефективності виробництва.

Різноманітні напрями фінансово-господарської діяльності підприємств, які пов'язані як із поточною діяльністю, так і з вирішенням задач тактичного та стратегічного менеджменту, насамперед пов'язані з раціональним формуванням і перерозподілом фінансових ресурсів з метою досягнення визначених фінансо-

вих результатів. При цьому, враховуючи різні аспекти та горизонти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління доходами і витратами, тобто процес дослідження і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами формування і розподілу доходів та здійснення витрат на підприємстві.

Категорія прибутку є однією з найскладніших в економічній науці. Вона була предметом широких дискусій серед представників різних економічних шкіл та напрямків. Однією з найбільш суперечливих вона залишається і на сьогодні, що обумовлює необхідність її поглиблення і уточнення. Така необхідність виникає з ряду причин: насамперед, перехід України до ринкових принципів управління економікою формує нове економічне насичення сутності цієї категорії, яке істотно розрізняється з її економічним змістом в умовах адміністративних принципів управління; по-друге, інтеграція України із світовою економікою потребує необхідності узгодження основних характеристик цієї категорії з аналогічною системою характеристик, що використовується у міжнародному науковому вжитку; нарешті, необхідність уточнення сутності категорії доходу виникає через розвиток нової парадигми управління економічними процесами суб'єктів господарювання, яка отримала назву «стратегічне управління підприємством».

В умовах ринку основу для якісних змін всієї системи управління підприємством, у тому числі формування і використання доходів, може створити лише його спрямованість на стратегічну перспективу. Визначено, що найбільш поширеними підходами до управління доходами підприємства є підходи з позиції максимізації їх обсягу або рівня. Досліджено управління доходами за центрами відповідальності, що здійснюється за принципом визнання зон індивідуальної відповідальності, як це зафіксовано в організаційній структурі підприємства.

Один із найбільш відомих підходів до розробки ефективної стратегії управління прибутком заснований на використанні збалансованої системи показників. Цей підхід пов'язує управління результативністю підприємницької діяльності зі стратегічним управлінням. Наявність сценаріїв дозволяє більш гнучко і точно виконувати довгострокове планування. Елементи стратегічного управління витратами як системи, що включає у себе взаємопов'язані елементи управління (мета, завдання, планування, аналіз, комунікація, мотивація, контроль, оцінка, прийняття рішень), і спрямовану на забезпечення реалізації стратегічних завдань підприємства в умовах динамічного і невизначеного підприємницького середовища, на основі оптимального використання існуючого потенціалу підприємства.

Мартіросян Т. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ЗОЛOTOВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ УКРАЇНИ

В умовах фінансової глобалізації та світових трансформаційних процесів гарантією стабільності держави є формування золотовалютних резервів, адекватних масштабам Української економіки і рівню її інтегрованості в процес міжнародного руху капіталу. Важливими проблемами при цьому є визначення ступеню їх забезпеченості та достатності, а також оптимізація структури та ефективне управління ними.

Метою управління золотовалютними резервами країни є забезпечення оптимального співвідношення рівнів захищеності, ліквідності та дохідності золотовалютного резерву. Управління має забезпечувати виконання основної функції НБУ та інших функцій, встановлених чинним законодавством України, а також не загрожувати стабільності та нормальному функціонуванню національних і міжнародних ринків.

Однією з цілей управління золотовалютними резервами є забезпечення високого рівня їх захищеності, що в свою чергу визначається кредитним ризиком, тобто ризиком збитків, завданих унаслідок погіршення кредитної якості об'єкта інвестування золотовалютного резерву або неможливості виконання своїх зобов'язань контрагентом НБУ; ринковим ризиком, тобто ризиком збитків, завданих у результаті змін кон'юнктури фінансових ринків та відповідно до змін валютних курсів і процентних ставок; правовим ризиком, тобто ризиком збитків, завданих унаслідок часткової або повної втрати прав володіння, використання або розпорядження резервом у результаті тих чи інших юридичних проблем; операційним ризиком, тобто ризиком збитків, завданих у результаті порушень у роботі технічних і комп'ютерних засобів, помилкових або навмисних дій персоналу, форс-мажорних обставин тощо.

Ліквідність є однією з найважливіших характеристик золотовалютного резерву. В процесі управління висока ліквідність забезпечується такими діями, як вибір резервних валют і прийнятих для Національного банку фінансових інструментів, що формують нормативні валютну та інвестиційну структури золотовалютного резерву; обмеження запланованого періоду інвестування золотовалютного резерву та середньозваженого строку повернення інвестованих коштів золотовалютного резерву та ін.

Для оцінювання ефективності управління золотовалютним резервом використовуються показники дохідності. Дохідність визначається як відношення сукупного доходу від здійснення операцій із золотовалютним резервом до обсягу резерву. Досягнення максимального рівня дохідності золотовалютного резерву є другорядним завданням порівняно із завданням забезпечення високого рівня захищеності та ліквідності.

Для управління інвестиційною структурою встановлюється нормативна інвестиційна структура золотовалютного резерву, яка є оптимальною з погляду НБУ та відповідає меті управління золотовалютним резервом.

Таким чином, зростання нестабільності та ризикованості фінансових ринків, кредитний характер грошей, що входять до складу золотовалютних резервів, обумовлюють об'єктивну необхідність в управлінні золотовалютними резервами, яке спрямоване на збереження або нарощення їх реальної вартості, підтримання високого рівня ліквідності та доступності до використання органами грошово-кредитного управління.

Керованість та прозорість процесу управління золотовалютними резервами значно підвищується за умови використання інвестиційних еталонів, які є дієвим інструментом контролю за ризиками та аналізу ефективності управління золотовалютними резервами.

Масюк М. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

МОДЕЛІ ОЦІНКИ І АНАЛІЗУ СХИЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ДО БАНКРУТСТВА

Визначення схильності страхової компанії до банкрутства є важливим критерієм для оцінки діяльності страхової компанії (дані фінансові установи мають особливу специфіку діяльності: страхувальник сплачує грошові кошти за послуги, які він отримає в майбутньому, у разі настання страхового випадку). У цьому зв'язку правомірною є постановка питання про вчасну та ефективну діагностику банкрутства, як одного з обов'язкових наслідків погіршення фінансової стійкості страхової компанії. Такі заходи дозволять успішно функціонувати на ринку страховим компаніям. Попри значний внесок у вивчення схильності страхових компаній до банкрутства, вона потребує подальшого дослідження впливу на неї антикризових заходів, використовуючи інструменти оперативного контролінгу.

Сучасні положення щодо існуючого поняття банкрутства у економічному та юридичному розрізі з точки зору провідних вітчизняних науковців; наведена характеристика видів банкрутств та відповідно зв'язування основних причин його виникнення в сучасних умовах розвитку; проаналізовані та охарактеризовані основні фактори (зовнішні та внутрішні) та причини виникнення кризових явищ, що ведуть до неплатоспроможності та банкрутства як підприємств, так і страхових компаній в межах України та й в усьому світі.

Основні групи методів щодо визначення банкрутства юридичних осіб, їхні переваги та недоліки; підходи щодо визначення банкрутства юридичних осіб та наведена їхня характеристика з особливостями практичного використання; розглянута методика, що була розроблена Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, для діагностики банкрутства страхових компаній; системи та групи коефіцієнтів, що застосовуються для діагностики банкрутства юридичних осіб.

Охарактеризовано основні критерії схильності страхової компанії до банкрутства безпосередньо через чинники, що визначають фінансову стійкість страховика та забезпечують її платоспроможність. Використовуючи європейський досвід наведена характеристика та особливості використання методик визначення платоспроможності Solvency I, Solvency II та умови їх застосування. Принципи оцінки схильності страхової компанії до банкрутства базуються на використанні різноманітних інтегральних формул (експрес-аналіз) та моделей (фундаментальний аналіз) діагностики банкрутства. Результатом їх обчислення є можливість виявити ознаки схильності до банкрутства ще на ранніх етапах його розвитку та вжити ефективні механізми та заходи виходу з нього.

Шляхами вдосконалення антикризових заходів у випадках ймовірності банкрутства страхової компанії розглянуті рівні гарантування інтересів страхувальників в цілому на фінансовому ринку України. Особливої уваги приділяється розвитку саморегулюючих організацій та необхідності їх застосування на страховому ринку України. Як основний інструмент гарантування інтересів страхувальників виступає формування фондів виплат у саморегулюючих організаціях. Він потребує особливого дослідження, оскільки супроводжується появою низки окремих ризиків, що потребують детального розгляду.

На рівні страхової компанії антикризові заходи здійснюються використовуючи інструменти оперативного контролінгу. Вони зумовлені необхідністю підвищення рівня фінансової стійкості страхової компанії. Особливої уваги потребує збереження та підтримання фінансової безпеки страховика. Для цього рекомендуємо з'ясувати зону безпеки та запас фінансової міцності страхової компанії.

Молодик О. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління фінансовими ресурсами підприємства в сучасних умовах глобальних та динамічних процесів потребує системного підходу і використання сучасних технологій виходячи з ресурсних можливостей, конкурентних переваг і ділової активності господарюючих суб'єктів. Ефективність управління фінансовими ресурсами на підприємстві потребує науково обґрунтованої реструктуризації методів і способів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Особливо складним є це завдання по відношенню до великих промислових підприємств, які потребують значного фінансування і в процесі господарської діяльності генерують масштабні грошові потоки. Чимало аспектів змісту поняття «фінансовий менеджмент» залишаються нерозкритими і потребують поглиблення розробки теоретичних і методологічних проблем фінансового менеджменту. Водночас, досі відкритим залишається питання обґрунтування цілісного комплексу заходів з оптимізації системи фінансового менеджменту великого підприємства на всіх стадіях його реалізації – від збору інформації про поточний фінансово-економічний стан компанії до прогнозування її фінансових показників і складання перспективних бюджетів.

Однією з головних ознак, що свідчать про економічний розвиток підприємства, є безперервний процес удосконалення його управлінської діяльності, у тому числі управління фінансами. З огляду на те, що фінансові ресурси – найважливіший чинник економічного зростання, удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно трактувати як центральну ланку усього комплексу заходів, спрямованих на його забезпечення.

Вирішення проблем та розвитку фінансового менеджменту сучасного підприємства на різних рівнях може бути найбільш ефективним при застосуванні системного підходу з чітко визначеними цілями й кінцевим результатом, розробкою альтернативних варіантів з визначенням переваг і недоліків.

Система управління фінансами підприємства повинна розглядатися як складна, відкрита, адаптивна, динамічна система. Для найбільш ефективного виконання функцій цієї системи необхідно забезпечення інформацію.

Достатньо важливим та невідкладним є пошук нових підходів та методів управління фінансовими ресурсами з одночасним удосконаленням інформаційного забезпечення фінансових потоків окремого підприємства. Одним із таких методів має стати контролінг. Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємств потребує:

- застосування системного підходу щодо управління фінансовими потоками і відносинами на підприємстві;
- оптимізації організаційної структури управління фінансами;
- залучення, в разі необхідності, у процес розробки оптимальної системи фінансового управління консалтингових фірм, що дасть змогу підвищити ефективність діяльності підприємства в цілому;
- розробку та впровадження інформаційної системи фінансового моніторингу на основі автоматизованих систем обробки та аналізу фінансової інформації;
- впровадження системи фінансового прогнозування з розробкою різних видів бюджетів.

Сформована система управління організаційно-фінансовими ресурсами підприємства з використанням сучасних підходів в визначенні пріоритетних показників, їх плануванні, обробці і аналізі буде сприяти ефективному розвитку та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі з урахуванням динамічних умов господарювання.

Музирін М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах посилення впливу фінансової та політичної кризи національної економіки найважливішими чинниками успішного розвитку вітчизняних підприємств у довгостроковій перспективі є наявність фундаментальної мети розвитку і побудова ефективної системи управління їх фінансами, орієнтованої на досягнення цієї мети.

Досвід розвинених країн, розвиток управлінських технологій, упровадження вартісного підходу до управління бізнесом на українських підприємствах переконливо довели, що пріоритетною метою розвитку підприємства є максимізація його вартості. Управління фінансовими ресурсами в ринкових умовах спрямоване на підвищення ринкової вартості й інвестиційної привабливості підприємства. Ефективне фінансове управління вимагає безперервності, послідовності і комплексності використання методів і важелів, завдяки яким фінансовий механізм підприємства найкраще пристосовується до змін в умовах утвердження ринкової економіки.

Фінансові ресурси є основою діяльності підприємства. Адже саме вони створюють ту необхідну матеріальну базу для здійснення підприємством своєї функції на ринку – забезпечувати потреби споживачів. Їх нестача для підприємства може стати дуже потужним стримуючим фактором розвитку. Всі класифікації фінансових ресурсів підприємств мають деякі відмінності, які полягають в понятійно-категорійному апараті та ознаках за якими групуються різні види фінансових ресурсів підприємств. Так найбільш поширеною є класифікація фінансових ресурсів за джерелами формування, згідно якої можна виділити три великі групи: власні, залучені та позичені.

Для формування механізму якісного та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, необхідно дотримуватися принципів системності та комплексності, що стає особливо актуальним є у зв'язку із економічною та політичною нестабільністю у світі, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків та жорсткістю конкуренції. Рівень фінансового потенціалу й умови фінансових ринків розширюють або обмежують можливості формування підприємствами достатнього обсягу фінансових ресурсів. Все це зумовлює необхідність розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами як одного з найважливіших елементів в загальній стратегії діяльності та розвитку підприємств.

Управління фінансовими ресурсами представляє собою сукупність взаємопов'язаних елементів – суб'єкта (фінансові менеджери), об'єкта (фінансові потоки), мети (створення ресурсної бази з відповідних джерел та забезпечення ефективного використання сформованих ресурсів) і методів та інструментів її реалізації. Управління фінансовими ресурсами підприємств є одним з ключових чинників організації виробничо-господарської діяльності підприємства, одним з найважливіших факторів забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах, діяльність, що спрямована на оптимізацію фінансового механізму підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їх впорядкування та точного «балансування».

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства обраховують два блоки показників, пов'язаних відповідно із пасивами та активами підприємства. Насамперед динаміку складу, структури та напрямів використання фінансових ресурсів. Також для відображення стану фінансової бази акціонерного товариства використовують спеціальні показники: абсолютної та відносної фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, ділової активності, руху та ефективності використання основних засобів, а також рентабельності активів та пасивів акціонерного товариства.

Омарова А. У.

Академія «Bolashaq», г. Караганда, Республіка Казахстан
науч. рук. – к.э.н., профессор Дарибеова А. С.

НАЛОГОВЫЙ МЕХАНИЗМ И ЕГО СВЯЗЬ С НАЛОГОВОЙ СИСТЕМОЙ ГОСУДАРСТВА

Налоги – это обязательные платежи, установленные в государстве, взимаемые с юридических и физических лиц в определенных размерах и в установленные сроки.

Налоги являются неотъемлемой частью проводимой налоговой политикой государства и налоговым механизмом.

В научных трудах ученых и практиков трактовка понятия «налоговый механизм» неоднозначна. Это понятие в основном сводится к осуществлению налогового производства в конкретном пространстве и во времени.

Налоговый механизм необходимо рассматривать как с теоретической, так и с практической точки зрения.

Налоговый механизм – это область налоговой теории, которая определяет его как организационно-экономическую категорию, и, следовательно, как объективный процесс управления перераспределительными отношениями, складывающимися при обобществлении части созданного в производстве национального дохода.

Всю сферу отношений, складывающихся в этом процессе, можно разграничить на три подсистемы: налоговое планирование, налоговое регулирование и налоговый контроль.

Налоговый механизм, рассматриваемый на практике, отличается как во времени, так и в пространстве, так как это свод условий и правил реализации на практике положений налогового законодательства. Следовательно, важно придерживаться закона, чтобы не нарушать субъективного и объективного начала процесса налогообложения. То есть, всякое налоговое действие, которое не базируется на объективной основе, будет выступать как субъективное вмешательство в производство и в конечном итоге приведет к негативным явлениям.

Элементы налогового механизма разграничены условно, на практике они часто пересекаются. В процессе налогового регулирования применяются налоговые льготы, санкции в виде штрафов, пени, обращение сумм недоимки на имущество налогоплательщика или его дебиторов, процедур банкротства и т.д. Все эти действия раскрывают регулирующее значение налогообложения в целом.

Элементы налогового механизма являются в то же время относительно самостоятельными комплексами налоговых действий, где каждый подчинен своим правилам организации, оценки и обобщения. А в рамках каждого элемента налогового механизма применяются только свойственные ему приемы.

Различия методов налогового планирования, регулирования и контроля позволяют установить существующие им закономерности. На этой основе вырабатываются направления совершенствования налогового механизма как системы.

При определенных условиях налоговый механизм может существенно повлиять на экономические процессы в государстве, например на инфляцию, денежно-кредитную политику.

Список використаних джерел

1. Дарибекова А. С. Налоговый механизм как орудие проведения налоговой политики государства. *Развитие экономики Казахстана в новом тысячелетии*: матер. регион. науч.-теорет. конфер. Караганда: КарГУ, 2000. С. 126–130.

2. Климентьев И. Ф. Роль системы налогообложения в экономике государства. *Молодой ученый*. 2016. № 11. С. 773–776.

Осипенко Є. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Банківські установи є важливою ланкою фінансової системи України, від їх ефективного функціонування залежить загальний розвиток економіки країни та добробут населення. Кредитна діяльність є центральною у банківському бізнесі, вона виступає джерелом як основних прибутків банку, так і найхарактернішого для нього кредитного ризику. Тому, в умовах сучасного розвитку банківництва, істотного значення набуває проблема ефективного управління системою кредитування фізичних осіб у комерційному банку, яка забезпечує збереження фінансової стійкості та безпеки банку в цілому.

В умовах економічної нестабільності кредитування фізичних осіб поступово стало не привабливим продуктом для більшості банків. Насамперед причинами цього стали високі темпи інфляції та, як правило, довгостроковий характер кредитування, тоді як банки надавали перевагу короткотерміновим кредитам під торгівельні операції. Свідченням цього є як державні програми по житловому кредитуванню молодих сімей, так і початок активізації роботи деяких банків у цьому сегменті ринку.

В Україні протягом останніх років кредитування фізичних осіб набуває широкої популярності. Рівень попиту на кредитні фінансові ресурси з боку громадян та їх пропозиції банківськими фінансово-кредитними установами постійно зростає.

На сучасному етапі економічного розвитку важливе місце у пошуку шляхів виходу України з кризового стану займає подальше удосконалення форм кредиту, вироблення зважених підходів до реалізації банківськими установами кредитної політики, формування продуктивної кредитної системи та ефективне управління її ризиками.

Надання кредитів здійснюється шляхом видачі готівки або шляхом перерахування коштів на поточний рахунок позичальника або продавця товарів та послуг.

Банки при кредитуванні населення охоче приймають, як форму забезпечення, заставу майна позичальника. Майно, прийняте в заставу, має бути власністю клієнта і страхується за рахунок позичальника. Договір застави завіряється нотаріально. Формами забезпечення споживчого кредиту також можуть виступати: застava цінних паперів, емітованих банком, гарантія і порука іншої фізичної чи юридичної особи.

Успішна діяльність банку в цілому великою мірою залежить від обраної стратегії управління ризиками. Мета процесу управління банківськими ризиками полягає в їх обмеженні або мінімізації, оскільки повністю уникнути ризиків неможливо. Управління банківськими ризиками, як правило, спрямоване на забезпе-

чення отримання банком відповідної винагороди за прийняття ризиків. Виняток становлять нецінові ризики, щодо яких не існує кореляції між їх рівнем та величиною винагороди банку

Діяльність ризик-менеджменту направлена на пошук альтернатив, розробку дієвого механізму управління кредитним ризиком та визначення достатності розроблених процедур. Адже саме від цього залежить якість кредитного портфелю банку. Специфіка механізму управління кредитним ризиком в кожному банку має свої особливості.

Кредитний процес може проходити у різні терміни, з різною інтенсивністю, частково змінювати або повністю перебудовувати весь процес обслуговування позичальників. Комерційні банки на кожному етапі кредитного процесу докладають зусиль щодо зменшення можливих втрат за кредитами (від невиконання позичальниками умов кредитних договорів). Методи покращання окремих етапів, перебудови чи реінжинірингу бізнес-процесів (до яких повною мірою можна віднести і кредитний процес комерційного банку).

Павлів С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Покатаєва О. В.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємницький сектор України працює в період ринкових перетворень в Україні, що характеризується мінливістю та невизначеністю чинників зовнішнього середовища. У зв'язку з цим, посилюється роль та значення ефективного функціонування промислових підприємств – основної складової реального сектора економіки. Поступовий перехід до нових форм господарювання зумовив гостру потребу розроблення адаптованих до сучасної практики механізмів управління їх фінансово-господарською діяльністю, серед яких особливої уваги заслуговує організація управління грошовими потоками.

Діяльність господарюючих суб'єктів – це складний динамічний процес, що характеризується безперервним рухом грошових коштів, в результаті якого формуються вхідні та вихідні грошові потоки. Управління ними має важливе значення для реалізації ключових цілей підприємств будь-якої форми власності та є запорукою їх сталого фінансового стану. Адже шляхом збалансування обсягів надходження і використання грошових коштів та синхронізації їх у часі досягається забезпечення фінансової рівноваги та прискорення реалізації внутрішньогосподарських завдань господарських суб'єктів. І, навпаки, відсутність належної уваги до управління грошовими потоками може значно ускладнити роботу підприємств, спричинивши загрозу банкрутства.

Операційна діяльність підприємства є головним джерелом прибутку і, відповідно, головним джерелом грошових коштів. Якщо справи в підприємства йдуть добре і воно намагається розширювати свою діяльність та модернізувати виробничі потужності, то це призводить до генерації грошових потоків від інвестиційної діяльності. У цьому випадку інвестиційна діяльність призводить до тимчасового відтоку грошових коштів. Фінансова діяльність покликана збільшувати надходження грошових коштів у розпорядження підприємства для фінансового забезпечення операційної та інвестиційної діяльності.

Серед основних організаційно-економічних заходів підвищення рівня розрахунково-платіжної дисципліни покупців запропоновано застосовувати такі :

- використання різноманітних форм та методів реалізації продукції, які б стимулювали погашення дебіторської заборгованості;
- орієнтація на більшу кількість покупців;
- вибір обслуговуючих банків відповідно до їх потенційних можливостей проведення термінових платежів, що забезпечується широкою кореспондентською мережею і наявністю системи електронних платежів та використання банківської гарантії при реалізації продукції із відстрочкою платежу;
- використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості;
- підвищення кваліфікації менеджерів підприємства та забезпечення якісного оперативного фінансового планування і контролю розрахунків;
- використання практики господарських судів до недобросовісних покупців.

Одним із основних елементів ефективного планування грошових потоків підприємства та нівелювання ризиків є визначення мінімального рівня залишку грошових коштів на рахунку підприємства. В зарубіжній практиці застосовують різні моделі для визначення оптимального залишку грошових коштів. Проте на сьогодні вони не є адаптованими до вітчизняних умов функціонування господарських суб'єктів. Узагальнивши та систематизувавши погляди вчених на це питання та дослідивши основні труднощі в здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємств, робимо висновок, що мінімальним рівнем залишку грошових коштів за таких умов господарювання є страховий резерв на випадок ризиків.

Панін Д. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Нестеренко Н. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мати надійні та якісні джерела формування фінансових ресурсів вкрай важливо для кожного підприємства. Як і внутрішні власні джерела їх формування, які повинні бути налагоджені максимально ефективно, так і зовнішні власні та зовнішні залучені. Але для початку, щоб розібратися у джерелах фінансових ресурсів, у їх видах, класифікаціях, та вирішенні питання їх оптимізації, треба знати що таке самі фінансові ресурси.

Фінансові ресурси (ФР) підприємства – кошти, які перебувають у розпорядженні підприємства призначенні для виконання ними певних зобов'язань фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва. Фінансові ресурси формуються за рахунок власних і залучених джерел.

Від формування фінансових ресурсів залежать темпи зростання виробництва та соціально-економічний розвиток підприємства. Наявність фінансових ресурсів автоматично передбачає їх ефективне використання, кількість фінансових ресурсів та вміня їх застосувати визначають фінансове благополуччя підприємства, платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість. На формування та використання фінансових ресурсів впливають чинники, які поділяють на внутрішні (несистематичні) та зовнішні (систематичні).

Внутрішні: досконалість фінансової структури підприємства; організація управління ФР; робота з посередниками; узгоджена збутова і виробнича стратегія; сегмент ринку; аналіз кон'юнктури ринку; фінансовий, управлінський та податковий облік; грамотна цінова політика; загальна оцінка ефективності підприємства; критерії відповідності кваліфікації персоналу, делегування повноважень.

Зовнішні: інфляція; зміна ціни ресурсів; зміна політики держави; зміна правового поля; розвиток фінансового ринку; стан економіки в цілому.

Формування фінансових ресурсів підприємства поділяються на:

1. Формуються при створенні підприємства - статутний капітал;

2. Створені за рахунок власних і притриманих коштів, формуються через:

– надходження: амортизаційні відрахування; виручка від реалізації майна що вибуло; цільові надходження; стійкі пасиви; мобілізація внутрішніх резервів; цільові внески трудового колективу та інші види надходжень.

– доходи: валовий і чистий дохід, прибуток від реалізації; прибуток від виконаних НДР та інші цільові доходи; прибуток від будівельно – монтажних робіт виконаних господарським способом; тощо;

3. Мобілізуються на фінансовому ринку: надходження коштів від продажу акцій, облігацій та інших цінних паперів; кредитні інвестиції;

4. Надходять в порядку розподілу і перерозподілу: дивіденди, відсотки на цінні папери інших емітентів; пайові внески; фінансові ресурси, які надійшли від галузевих структур концернів, асоціацій; страхові відшкодування, бюджетні субсидії, інші види ресурсів.

Усі вище перераховані чинники мають вплив на формування та використання фінансових ресурсів через різні методи регулювання (оптимізації) структур та потужностей різноманітних фінансових джерел. У процесі формування фінансових ресурсів підприємств важливу роль відіграє їх збалансованість і визначення оптимальної структури їхніх джерел. Їх структура постійно змінюється під впливом різноманітних факторів, а саме зростання питомої ваги коштів залучених із зовнішніх джерел, і в першу чергу, частки кредиторської заборгованості, яка спричиняє систему неплатежів та приводить до зниження інвестиційних можливостей підприємницьких структур. Загалом, слід уникати як неконтрольованої кредиторської заборгованості, що призводить до погіршення платоспроможності підприємств, так і надлишкових власних фінансових ресурсів, що можуть сповільнювати виробничий розвиток через надмірне резервування накопичень і відволікання їх із виробничого процесу.

Добра збалансованість фінансових ресурсів впливає на підвищення ринкової вартості підприємства і залежить від показників – чистої рентабельності власних коштів та норми розподілу прибутку на дивіденди.

Таким чином, формування, управління та регулювання фінансовими ресурсами – надважлива справа, яка потребує здійснення складних трудовітких розрахунків, прийняття управлінських рішень щодо здійснення перетворень та оптимізації діяльності підприємства.

Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємств слід розглядати як один із головних чинників підвищення ефективності будь-якої виробничо-господарської діяльності. Від цього залежить поліпшення позиції підприємства в конкурентній боротьбі, його стабільне та успішне функціонування та динамічний розвиток, а також розвиток економіки держави в цілому, що також може позитивно впливати на діяльність підприємства та усіх громадян.

Савченко Л. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні ринкові умови висувають особливі вимоги до діючих підприємств. Складність конкурентних відносин, постійна динаміка зміни внутрішніх процесів підприємства та ринкових процесів створюють нові передумови для більш серйозного підходу до реалізації економічної безпеки підприємств. На основі оцінки наявних ресурсів і аналізу навколишнього середовища визначаються основні принципи формування концепції та стратегії розвитку підприємства, етапи розвитку й темпи змін, обґрунтовуються сфера діяльності і форми взаємодії як з партнерами, так і з конкурентами. Підприємство формує доцільні методи найбільш ефективного досягнення поставлених цілей за наявності обмежених ресурсів з допомогою гнучкого планування й управління діяльністю для забезпечення економічної безпеки.

Основними завданнями фінансового планування на підприємстві є: забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами; установа раціональних фінансових відносин із суб'єктами господарювання, банками, страховими компаніями; визначення шляхів ефективного вкладення капіталу, оцінка раціонального його використання; виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів; здійснення контролю за утворенням та використанням платіжних засобів.

Ефективне фінансове планування зумовить прибуткову діяльність компаній і зростання економіки загалом. Запропоновані шляхи покращення фінансового планування в роботі допоможуть вирішити його проблеми. Ефективна система фінансового планування забезпечить стабільний розвиток суб'єктів підприємництва.

Існують такі шляхи поліпшення фінансового планування на фірмах, як застосування інноваційних технологій, мінімізація ризиків, розрахунок мінімального обсягу фінансових ресурсів для економії витрат на

виробництво, уніфікація фінансових планів, збільшення прав органів місцевої влади, використання економіко-математичних методів та автоматизованих систем управління фінансовим плануванням, формування стабільних умов підприємницької діяльності, інтенсивніше застосування стратегічного фінансового планування, запровадження системи бюджетування і його автоматизація, використання непрямого методу в складанні фінансового плану, застосування контролінгу, формування фінансової служби у малих суб'єктах господарювання.

Садуллоев С. Д.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

СИСТЕМА БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

В настоящее время в казахстанской экономике особую значимость приобретают кредиты банков второго уровня (коммерческих банков). Это связано, во-первых, с развитием кредитного рынка республики, во-вторых, с увеличением ресурсной базы банков вследствие улучшения макроэкономической ситуации в стране и финансового положения хозяйствующих субъектов, в-третьих, формированием и функционированием предприятий малого и среднего бизнеса, как полноправных субъектов рынка. Находясь в центре экономической жизни, банки опосредуют связи между вкладчиками и производителями, перераспределяют капитал, повышают общую эффективность производства.

В структуре активов банков второго уровня Казахстана наибольшую долю (49,6% от совокупных активов) занимает ссудный портфель (основной долг) в сумме 13714,2 млрд. тенге (на начало 2019 года – 13762,7 млрд.тенге), уменьшение с начала 2019 года составило 0,4%.

Наибольший удельный вес в структуре ссудного портфеля банков второго уровня Казахстана приходится на займы физическим лицам. Их размер по состоянию на 1 сентября 2019 года составил 5831,3 млрд. тенге, или 42,1% от ссудного портфеля (на начало 2019 года – 4993,4 млрд. тенге, или 36,3% от ссудного портфеля), увеличение с начала 2019 года составило 16,8%. (таблица 1).

Таблица

Структура ссудного портфеля банковского сектора Республики Казахстан в 2019 г.

Наименование показателя / дата	01.01.2019		01.09.2019		Прирост, %
	Сумма, млрд. тенге	в% к итогу	Сумма, млрд. тенге	в% к итогу	
Ссудный портфель (основной долг), в т.ч.:	13 762,7	100,0%	13 856,6	100,0%	0,7%
Займы банкам и организациям, осуществляющим отдельные виды банковских операций	53,6	0,4%	49,7	0,4%	-7,3%
Займы юридическим лицам	3 928,0	28,5%	3 853,0	27,8%	-1,9%
Займы физическим лицам	4 993,4	36,3%	5 831,3	42,1%	16,8%
Займы субъектам малого и среднего предпринимательства (резиденты РК)	4 567,1	33,2%	3 988,7	28,8%	-12,7%
Операции «Обратное РЕПО»	220,6	1,6%	190,5	1,4%	-13,6%

Зарубежная система кредитования по своей структуре мало отличается от кредитования в Казахстане. Отличие только в более тщательном подходе по всем этапам кредитования. Но также как и в Казахстане, самым важным при кредитовании на протяжении всего действия кредитных отношений с заемщиком является анализ его кредитоспособности.

Одной из серьезных проблем системы банковского кредитования является качество ссудного портфеля банков второго уровня Казахстана, доля неработающих кредитов в портфелях банков все еще остается высокой.

Так, NPL – неработающие займы (с просроченной задолженностью свыше 90 дней) по состоянию на 1 сентября 2019 года составили 1322,2 млрд. тенге или 9,5% от ссудного портфеля (на начало 2019 года – 1016,3 млрд. тенге или 7,4% от ссудного портфеля). Провизии по ссудному портфелю сложились в размере 2257,5 млрд. тенге или 16,3% от ссудного портфеля (на начало 2019 года – 1776,6 млрд. тенге или 12,9% от ссудного портфеля).

Основными мерами по улучшению качества ссудного портфеля являются:

- реструктуризация текущей задолженности заемщиков;
- полный отказ от кредитования непрозрачных субъектов бизнеса, не раскрывающих в необходимом объеме финансовой отчетности;
- тщательный анализ и мониторинг финансового состояния клиентов;
- жесткая регламентация процедур по работе с проблемными заемщиками;
- приостановление кредитования рискованных отраслей экономики.

Сіромашенко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Безбородова Т. В.

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ

Прибутковість є показником, що комплексно характеризує ефективність діяльності підприємства. Рентабельність можна розглядати як один із критеріїв якості управління суб'єктом господарювання. Адже на підставі прибутковості можна оцінити ефективність управління підприємством, оскільки отримання зна-

чного рівня прибутку і достатнього рівня прибутковості багато в чому залежить від правильності і оперативності управлінських рішень, які приймаються.

Прибутковість безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку.

По значенню рівня рентабельності можна оцінити довгострокове благополуччя підприємства, тобто здатність підприємства одержувати достатній прибуток на здійснені інвестиції. Для власників капіталу підприємства даний показник є більш привабливим індикатором, ніж показники фінансової стійкості і ліквідності, які визначаються на основі співвідношення окремих статей балансу.

У зв'язку з тим, що показники рентабельності визначають зв'язок між сумою прибутку та величиною вкладеного капіталу, вони можуть бути використані в процесі прогнозування прибутку підприємства. Оцінка прогнозованого рівня прибутку базується на рівні прибутковості за попередні періоди з урахуванням прогнозованих змін.

Прибуток відіграє вирішальну роль в підприємницькій діяльності і є одним з головних показників діяльності підприємства. Він характеризує можливість інноваційного розвитку, реконструкції та модернізації його виробництва. Прибуток визначається як одна з цілей діяльності та розвитку підприємства, результат роботи, мотивація, економічна безпека, кількісна міра успішності підприємства. Важливим моментом є не тільки кількісні показники прибутку, а і його структура, довгостроковість, якість.

Нині в економіці України спостерігається тенденція до значного зниження доходів суб'єктів господарювання, що призводить до зменшення прибутку чи навіть збитковості багатьох підприємств. Для того, щоб підприємства України в сучасних ринкових умовах працювали стабільно та отримували прибуток, можна запропонувати такі основні чинники його збільшення:

1. Нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції.
2. Здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників та застосування системи участі працівників у прибутках підприємства.
3. Зменшення витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, однією з яких є управлінський облік.
4. Кваліфіковане здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни.
5. Грамотна побудова договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями.
6. Покращення системи маркетингу на підприємстві, потрібно згрупувати свою продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною.
7. Удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва.
8. Організація виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки.
9. Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Сморчков А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Зеркаль А. В.

ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин в Україні вимагає нових підходів до управління економікою як на макро-рівні, так і на рівні окремих підприємств. Особливого значення набувають проблеми створення таких механізмів управління фінансами підприємств, які б відповідали ринковим умовам господарювання та забезпечували достатній рівень платоспроможності, ліквідності, прибутковості. У сучасних умовах для більшості вітчизняних підприємств типовим наслідком кризових явищ їхнього економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу оборотних активів, що істотно позначається на ефективності їхнього господарювання. Разом із цим низька забезпеченість виробничих підприємств оборотними активами супроводжується низьким рівнем їх використання. Тому одним із найактуальніших завдань у напрямі забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств є суттєве вдосконалення механізму управління оборотними активами.

Управління оборотними активами підприємства пов'язане з конкретними особливостями формування його операційного циклу. Операційний цикл представляє собою період повного обороту всієї суми оборотних активів, у процесі якого відбувається зміна окремих їх видів. Управління оборотними активами – це складний процес. Його складність залежить від таких умов, як: обсяг оборотного капіталу, що використовується в операційному процесі; різні види активів, що формуються за рахунок обсягу оборотного капіталу; прискорення обороту капіталу і забезпечення постійної платоспроможності підприємства тощо.

На стадії створення виробничих запасів – упровадження економічно обґрунтованих норм запасу; наближення постачальників сировини, напівфабрикатів, комплектуючих виробів і ін. до споживачів; широке використання прямих тривалих зв'язків. На стадії незавшеного виробництва – прискорення науково-технічного прогресу; розвиток стандартизації, уніфікації, типізації; вдосконалення форм організації промислового виробництва, застосування більш дешевих конструкційних матеріалів; збільшення питомої ваги продукції, що користується підвищеним попитом.

Для ефективного управління ліквідністю, розпізнавання ризиків незбалансованості ліквідності балансу і неплатоспроможності підприємству потрібне створення спеціальної системи постійного контролю за рівнем показників ліквідності оборотних активів та платоспроможності підприємства, аналізу чинників, що впливають на їхню зміну. Для цього доцільно створення бази даних, що дозволяє оперативно одержувати всю необхідну інформацію для здійснення аналітичної роботи, на основі якої буде формуватися політика підприємства. На основі бази даних постійно повинні розкриватися значення показників ліквідності і прово-

дитися аналіз перспектив розвитку операцій підприємства з врахуванням норм ліквідності. Це дозволяє взаємопов'язати вирішення питань по розміщенню коштів, залученню ресурсів, збільшенню власних коштів підприємства, пошуку джерел додаткових прибутків і розвитку нових сфер діяльності підприємства з вимогами дотримання його ліквідності і платоспроможності.

Говорити про ефективне використання оборотних засобів можна лише тоді, коли мова йде про одноразове зростання показників стану та ефективності використання оборотних засобів підприємства в динаміці і здатності підприємства за рахунок власних коштів розрахуватися за своїми зобов'язаннями, не допускаючи невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованостей. Це, звичайно, що підприємство має зосередити свою увагу як на формуванні високоліквідних активів, що дозволить лише штучно збільшити його ліквідність, так і ретельно дослідити можливі фактори впливу на ефективність використання оборотних засобів, сформувати оптимальну структуру оборотних коштів та забезпечити їх раціональне використання шляхом випуску конкурентоздатної продукції та отримання прибутку, достатнього для розширеного відтворення діяльності підприємства.

Спатаев Э. Е.

Академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., доцент Дариебова Н. С.

ФИНАНСОВЫЙ РЫНОК РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Финансовый рынок – комплексный механизм экономических отношений между покупателями и продавцами финансовых инструментов. Исходя из этого, финансовый рынок обеспечивает обращение денежного капитала в различных формах. Финансовый рынок взаимосвязан с рынками товарного и нетоварного капиталов, таких как: рынок рабочей силы, природных ресурсов и недвижимости.

В понятие финансового рынка также входят денежный, кредитный, валютный рынки и рынок капитала. Вхождение в структуру финансового рынка других рынков обусловлено сложившейся практикой, в которой финансы рассматривают как экономическую категорию, которая существует во всех экономических отношениях.

Основная функция финансового рынка заключается в аккумулировании и последующим перераспределением временно свободных средств субъектов предпринимательства и финансовых институтов.

Внедрение данного рынка позволяет государству упорядочить и увеличить эффективность финансовых процессов. Значимой стадией является внедрение ценных бумаг являющимися инструментом позволяющим предоставлять кредит, аккумулировать и перераспределять денежный капитал.

С возникновением финансового рынка, появилось понятие финансовой системы, которое представляет собой развитие термина финансы. Каждое звено финансов выполняет свою функцию, исходя из специфики рынка. Таким образом государственный бюджет обеспечивает мобилизацию денежных средств в централизованный фонд. Рынок материального производства функционирует благодаря предприятиям, которые создают основную долю ВВП. Страховой рынок предоставляет возможность возмещения ущерба при наступлении страхового случая.

Звенья финансовой системы представляют определенную сферу финансовых отношений, а финансовая система является структурой объединяющей все звенья и позволяющей взаимодействовать между собой.

Структура финансовой системы Казахстана представлена следующими звеньями:

1. Общегосударственные финансы
 - государственный бюджет;
 - государственный кредит;
 - специальные внебюджетные фонды;
2. Финансы хозяйствующих субъектов
 - финансы сферы материального производства;
 - финансы непромышленной сферы;
3. Финансы домашних хозяйств.

Общегосударственные централизованные финансы используются в целях регулирования экономики государства и социальных отношений на макроуровне. Финансы хозяйствующих субъектов и финансы домашних хозяйств являются децентрализованными фондами и обеспечивают регулирование финансовых и социальных отношений на микроуровне.

Сулейменова С. О.

ЧУ «Академия «Bolashaq», г. Караганда, Республика Казахстан
науч. рук. – м.э.н., старший преподаватель Тайлак А. Е.

ДЕВАЛЬВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В КАЗАХСТАНЕ

Под девальвацией валюты понимают понижение курса национальной валюты по отношению к иностранной валюте.

Казахстан оказался национальной экономикой с повторяющейся девальвацией национальной валюты. В этом явлении выделяются следующие этапы девальвации казахстанского тенге:

- 1994 г.: – самый дорогой тенге был в 1993 году. Тогда, при введении 15 ноября в обращение тенге, один доллар стоил всего 4,7 тенге. Однако такая цена продержалась всего 1,5 месяца, и уже в январе 1994 г. доллар подорожал почти в 10 раз. Тем не менее, эта девальвация прошла гладко: во-первых, народ еще не привык к новой валюте – тенге; во-вторых, в то время немногие использовали доллары;
- 1999 г. – по-настоящему о девальвации в нашей стране узнали только в апреле 1999 г., когда доллар подскочил сразу с 84 до 138 тенге. Тогда Национальный банк Казахстана объявил о переходе к

свободному колебанию курса тенге. Целью той девальвации было увеличение объемов казахстанского экспорта и повышения его конкурентоспособности;

– 2009 г. – практически ровно через десять лет после второй девальвации, Казахстан захлестнула третья волна. 4 февраля 2009 г. доходы и сбережения казахстанцев в национальной валюте обесценились на 25%: доллар стоил уже не 120 тенге, а почти 150;

– 2014 г. – «черный февраль» 2014 г. - доллар стал стоить рекордные 185 тенге, но еще сохранялся валютный коридор, т.е. определенный контроль со стороны государства за процессом курсообразования национальной валюты;

– 2015 г. – в августе было заявлено об отпуске курса тенге в свободно рыночное курсообразование, а курс превысил отметку 350 тенге за доллар, хотя уполномоченные государственные чиновники «ответственно» заверяли, что выше 250 – 280 тенге доллар стоить вряд ли будет.

Таким образом, можно сделать вывод, что тенге по отношению к доллару, начиная с 1993 года, стал дешевле почти в 70 раз.

К существенным отрицательным социально-экономическим последствиям девальваций можно отнести следующие:

– происходит ускорение темпов инфляции в отечественной экономике – производители увеличивают цены на внутреннем рынке;

– активизируется использование других валют в качестве инструмента для сбережения денежных средств, усиливается обесценивание вкладов в национальной валюте, нарастает снижение доверия к национальной валюте, как финансовому инструменту;

– наблюдается снижение поставок импортных товаров, поскольку цены на них выросли, а это негативно сказывается на развитии компаний, которым иностранное оборудование необходимо для обеспечения стабильного существования;

– проявляется падение покупательской способности населения, так как сокращаются реальные доходы населения (рецессия спроса);

– девальвация приводит к обеднению широких слоев населения, снижению покупательной способности, ухудшению уровня и качества жизни.

Существует ряд причин хронической девальвации тенге в Казахстане:

– практически вся отечественная промышленность в последнее время (2010-е гг., особенно – 2015-2016 гг.) «уходит в минус»;

– негосударственные инвестиции не привлекаются в ожидавшемся объеме, государственные инвестиции используются неэффективно;

– в банковском секторе наблюдаются предкризисные тенденции;

– внешний долг Казахстана – растет (по последним данным, он приближается к \$155 млрд.);

– инфляция хронически растет, и правительству не удается пока переломить этот тренд.

Чорнолевська М. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та активізація інформаційного суспільства призводять до суттєвих змін у всіх сферах економічної діяльності, зокрема до появи нових форм грошей. Тема криптовалют сьогодні стала однією з найбільш обговорюваних серед інвесторів та науковців, розділивши світову спільноту на тих, хто бачить майбутнє за новою формою грошей, та тих, хто вважає криптовалюту фінансовою бульбашкою. Тому дослідження значення криптовалют у світі є актуальним.

В залежності від законодавства в одних країнах криптовалюта визначається як грошовий засіб, в інших – її відносять до інвестиційного активу. Загалом криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, що використовує криптографію і складний математичний алгоритм для забезпечення безпеки свого існування та обігу. Для вирішення математичного алгоритму і, таким чином, створення нових монет потрібно підібрати правильну комбінацію цифр і букв. Створені монети передаються у власність тому, хто їх добуває. За зростання кількості добутих монет ускладнюється видобуток наступних. Це, своєю чергою, збільшує ціну криптовалют, що залежить від попиту та пропозиції.

Основними відмінностями криптовалют від електронних грошей є відсутність контролю, обмежений випуск обігу та принцип повної анонімності. Нові види криптовалют з'являються практично кожен день. Загальна кількість їх у світі становить понад 1 300 і постійно зростає, так що підрахувати, скільки всього криптовалют, досить складно. Загальна ринкова капіталізація становить \$200 млрд. До криптовалют, які мають найбільший обсяг капіталізації і користуються значним попитом, належать: Bitcoin, Ethereum, XRP, Bitcoin Cash, EOS, Stellar, Litecoin, Cardano, Teher, Monero та ін. Найпопулярнішою криптовалютою є біткоїн, який був створений у 2009 р. особою або групою осіб під псевдонімом Сатоші Накамото. Кількість біткоїнів не обмежена і становить 21 млн. Кожні 10 хвилин у світі з'являються максимум 25 біткоїнів. Прогнозується видобуток останнього біткоїну у 2140 р.

Причинами падіння і зростання ціни біткоїна здебільшого є: зміни політичної ситуації в світі; кон'юнктура на міжнародних фінансових ринках; виступи світових політиків та впливових людей; діяльність наддержавних інституцій. Увесь період існування біткоїна характеризується волатильністю його курсу, тому досить складно спрогнозувати у довгостроковому періоді його зміну і неможливо застрахуватися від втрат. Криптовалюта приваблює багатьох спекулянтів, які мають бажання примножити свій капітал за рахунок зростання ціни криптовалют.

До основних функцій грошей належать: засіб обігу; міра вартості; засіб нагромадження; засіб платежу; світові гроші. Для того щоб зрозуміти, чи дійсно криптовалюту можна віднести до грошей, потрібно ви-

значити виконання цих функцій. Як засіб обігу криптовалюта визначається у багатьох країнах світу, адже вона обслуговується біржами й обмінними пунктами. Проблемою є те, що курс біткоіна відносно національних валют є непостійним. Функція міри вартості не є доступною для криптовалюти, оскільки їхня ринкова вартість постійно змінюється. Найкраще криптовалюта виконує функцію засобу нагородження. Нестабільний курс перетворює її на інвестиційно привабливий актив як акція чи облигація. Як засіб платежу криптовалюта виконує роль чека чи векселя, за якими можна одержати реальні гроші.

Основною відмінністю криптовалюти від грошей є те, що за її створення не відповідає жоден спеціальний орган, який регулює емісію. В основі створення лежить система блокчейн – розподілена база даних. Створюється вона за допомогою електронних обчислень і являє собою код, згенерований комп'ютером.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ПРОБЛЕМАТИКА ВИПЛАТ ДИВІДЕНДІВ

Велике значення приділяється дивідендній політиці бо без урахування особливостей фінансові менеджери не можуть прийняти рішення по структурі джерел фінансування та напрямків інвестиційної політики організації.

Дивіденд – це частина прибутку, яку отримують акціонери за наявними у них акціями. Дивідендна політика – це політика організації в області використання прибутку, за якою визначається, в якому режимі організації слід виплачувати дивіденди акціонерам. В її основі лежить концепція розподілу чистого прибутку, що визначає співвідношення між споживаною і капіталізується частинами. При визначенні даного співвідношення враховуються такі чинники:

- нормативні документи, що регулюють порядок виплати дивідендів;
- наявність вільних грошових коштів;
- доступність залучення коштів з інших джерел і їх вартість;
- інтереси акціонерів.

Рішення про розширення діяльності організації завжди пов'язане з вибором джерел фінансування. І в цьому випадку перевагу може бути віддано використанню в якості джерела нерозподіленого прибутку. З одного боку, не можна забувати про інтереси акціонерів, оскільки дивіденди є поточним доходом акціонерів. Виплата дивідендів і тенденція до їх зростання призводять до збільшення курсової вартості акцій організації і, отже, до зростання добробуту її власників. Однак чим більше чистого прибутку припадає на виплату дивідендів, тим менша частина залишається на подальший розвиток організації, що призводить до скорочення темпів зростання власного капіталу, виручку від реалізації продукції і відповідно платоспроможності. З іншого боку, якщо акціонери не отримують очікуваних дивідендів, то привабливість акцій стане знижуватися, і, як наслідок, знизиться ринкова вартість даної організації, сьогоднішні власники можуть втратити контроль над акціонерним капіталом. У сучасній теорії дивідендної політики та її впливу на ринкову вартість організації існують три основні точки зору:

1. Теорія іррелевантних дивідендів (Ф. Модільяні і М. Міллер);

2. Теорія «синиці в руках» (М. Гордон і Д. Линтнер);

3. Теорія податкової диференціації (Н. Літценбергер і К. Рамасвами).

Слід зауважити, що ринок дивідендних виплат сегментований. Високі дивіденди воліють ті акціонери, які мають відносно невисокі доходи, але значні поточні потреби. Інші акціонери вважають за краще отримати дохід від істотного приросту ринкової вартості активів. Для цієї частини акціонерів сформована стійка практика виплати дивідендів не представляє інтересу.

Проблема виплати дивідендів що виплачуються акціями, являють собою завуальовану форму спліта (розщеплення акцій) і викликають зниження її ціни.

Відповідно до теорії податкової диференціації (Н. Літценбергер і К. Рамасвами) на вибір дивідендної політики впливає діюча практика оподаткування доходів акціонерів. При наявності податкових преференцій в області інвестування капіталу акціонери можуть надавати перевагу виплаті дивідендів капіталізацію прибутку.

Вибір такої дивідендної політики в даному випадку обґрунтовується більшою прибутковістю від капіталізації дивідендів, ніж від їх виплати.

Як висновок встановити проблематику прямої залежності між дивідендною політикою і вартістю акціонерного капіталу досить складно. Остаточне рішення приймається фінансовими менеджерами організації шляхом зважування всіх аргументів в конкретних умовах.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Алексєєнко А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА

На сучасному етапі розвитку економіки України доцільно застосовувати диференційовані ставки оподаткування нерухомого майна залежно від типу майна (земельна ділянка без поліпшення чи з поліпшенням), залежно від цільового призначення (ведення бізнесу чи особисте використання), місця знаходження (місто чи село), тип об'єкта оподаткування (трансфер нерухомого майна або володіння і користування).

Вибір величини ставки оподаткування також є непростим завданням, оскільки за необґрунтованого розміру ставки фіскальні та регулюючі ефекти оподаткування нерухомого майна можуть бути втрачені. Справедлива ставка означає, що за такою ставкою погоджуються платити податок більшість платників, за її застосування ризик перекладання податку або ухилення від його сплати буде мінімальний.

Опитування громадян щодо рівня оподаткування нерухомого майна та використання надходжень від цього податку територіальною громадою може бути одним з кроків до демократизації управління. На жаль, українське суспільство ще не настільки політично свідоме і зріле, щоб делегувати свої повноваження політичним силам. І справа не тільки в інертності багатьох членів суспільства, але і в політичних силах, які не мають чітких програм, і навіть не дотримуються тих, які є. Саме тому безпосереднє залучення платників податків до управління фінансовими ресурсами громади підвищить рівень довіри до місцевої влади.

Виходячи з викладеного вище, умовами побудови оптимальної системи оподаткування нерухомого майна є такі:

1. Місцеві податки на майно використовуються на фінансування благ, які отримують власники такого майна.

2. Обсяги суспільних благ та ставки податків погоджені з місцевими виборцями.

3. Виборці, які не згодні із рівнем оподаткування чи обсягами суспільних послуг, вільні у своєму виборі переїхати до інших юрисдикцій.

4. Місцевий уряд діє відповідно до програми, за яку проголосували виборці. Ці умови свідчать про наявність сильного поведінкового аспекту у регулюванні оподаткування нерухомого майна, тобто оптимальне оподаткування нерухомого майна можливе за умов мінімізації ризику опортуністичної поведінки з боку уряду та платників податків. Це означає, що рівень оподаткування нерухомого майна має визначатися за погодженням з виборцями з урахуванням очікуваного рівня фінансування суспільних благ і послуг. Таким чином, однією з особливостей оподаткування нерухомого майна є можливість прослідкувати зв'язок між обсягом сплачених податків та обсягом суспільних благ, наданих місцевим урядом територіальній громаді. Саме ця умова має бути вихідною при визначенні оптимальних ставок оподаткування нерухомого майна.

Запропонований підхід до оптимізації оподаткування нерухомого майна дасть можливість підвищити його фіскальну та регуляторну ефективність, а також зменшити ризик використання операцій з нерухомим майном у схемах ухилення від сплати податків.

Андрєєва О. І.

к.е.н., директор ТОВ «Плутос Україна»

ДИСКОНТУВАННЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Наказом № 379 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» Міністерство фінансів України запроваджує дисконтування як процентної, так і безпроцентної дебіторської та кредиторської довгострокової заборгованості. Дисконтування заборгованості в бухгалтерському обліку проводиться, щоб показати реальну вартість грошей на теперішній час у фінансовій звітності, адже вартісна цінність заборгованості, що повертається у момент виникнення та заборгованості, що буде повернена через певний період часу різна. Звичайно ж, чим більший проміжок часу між датою надання і датою повернення коштів, тим більше фактор часу впливає на цінність грошей. Цей фактор є істотним, якщо проміжок часу є більшим за 1 рік. А тому у фінансовій звітності за дисконтованою (або її ще називають теперішньою вартістю) слід відображати саме довгострокову заборгованість.

Загалом механізм дисконтування не є новим. Окремі положення цього процесу розкриваються у П(С)БО 10, П(С)БО 11, П(С)БО 12, П(С)БО 13, П(С)БО 19, П(С)БО 28. Тож норми саме цих П(С)БО і зазнали змін.

Так, згідно п. 1 Наказу № 379 у П(С)БО 10 змін зазнає норма абз. 2 п. 12, а саме забирається вислів «на яку нараховуються проценти». У новій редакції норма звучить уже так: «Довгострокова дебіторська заборгованість відображається в балансі за її теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення». Підкореговано й норми П(С)БО 11. Пункт 9 (раніше був 10) звучатиме так: «Довгострокові зобов'язання відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання». При цьому сама теперішня вартість визначається як дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

В Інструкції № 291, виключили уточнення про відсотки із пояснення, що відображається у Класі 5 «Довгострокові зобов'язання». Цю ж норму (п.8) забрали і з П(С)БО 11, бо наразі вона вже не є актуаль-

ною, адже говорила про те, що якщо спочатку була отримана довгострокова відсоткова заборгованість, а потім вона стала поточною, то все одно її облік ведеться так, як і довгострокової.

Проте, варто зазначити, що зміни говорять саме про грошову заборгованість, адже зміст дисконтування поширюється тільки на гроші. Так, щодо нової довгострокової заборгованості, яка надалі виникатиме в обліку, норми дисконтування слід застосовувати з дня набрання чинності Наказу № 379, саме з 29.10.2019 р. А ось щодо вже визнаної заборгованості, то внаслідок внесення змін до П(С)БО згідно з п. 6 П(С)БО 6 змінюється облікова оцінка щодо раніше визнаної заборгованості. Згідно з п. 7 та 8 П(С)БО 6 наслідки зміни в облікових оцінках слід включати до тієї самої статті звіту про фінансові результати, яка раніше застосовувалася для відображення доходів або витрат, а робити це в тому періоді, в якому відбулася зміна, а також у наступних періодах, якщо зміна впливає на ці періоди.

Отже, враховуючи дату набрання чинності наказу, на дату балансу за 2019 р., слід провести ревізію всієї заборгованості (дебіторської та кредиторської) і:

- якщо строк заборгованості вже становить менше року, - перевести її у поточну заборгованість та відповідно не дисконтувати;
- якщо строк заборгованості на 31.12.2019 р. і надалі буде понад 1 рік, то її слід відобразити вже за продисконтованою вартістю станом на 31.12.2019 р.

Гнезділова О. М.

Класичний приватний університет
к.е.н., доцент

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Облікова політика є конституцією економічного суб'єкта, що дозволяє змодельювати обліковий процес з урахуванням стратегії його розвитку. Теоретичні, методичні та організаційні питання щодо формування облікової політики підприємств нині залишаються актуальними та недостатньо дослідженими.

Ідея розробки облікової політики виникла в США, оскільки в цій країні бухгалтерський облік найменше регламентується державними органами. Внаслідок економічної кризи Конгрес США прийняв рішення щодо необхідності розробки положення про облікову політику, а її основу склали теоретичні надбання американських вчених у сфері бухгалтерського обліку.

На підприємствах, внаслідок відсутності зовнішнього контролю якості, ведення бухгалтерського обліку накази про облікову політику мають недоліки, їх ефективність є сумнівною. Тому, вважаємо за необхідне запровадження на підприємствах системи моніторингу облікової політики.

Зважаючи на роль облікової політики в системі управління підприємством, доцільним є складання на підприємствах наказу про облікову політику управлінського обліку.

Сутність облікової політики підприємства полягає в тому, що вона є не просто сукупністю способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибором методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення операцій господарської діяльності в обліку залежно від цілей, поставлених управлінцями.

Отже, облікова політика – це не лише сукупність принципів, методів і процедур обліку, її функціональним призначенням є управління обліковою системою. Таким чином, облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур обліку, які використовуються підприємством в ролі засобу управління обліковою системою, що залежно від поставлених управлінських цілей дозволяє використовувати різні варіанти відображення господарської діяльності через методичку обліку, обрану відповідно до умов господарювання в межах, передбачених законодавством.

Філософія облікової політики ґрунтується на фундаментальному положенні, згідно з яким облік – єдина система, що передбачає різновариантність процесів. Ключовим в обліковій політиці є вибір. Філософія облікової політики є засобом пізнання її сутності, що виробляє систему знань про фундаментальні принципи формування облікової політики, її загальні характеристики. Особливістю принципів облікової політики є їх залежність від цілей та напрямків управління підприємством.

При формуванні облікової політики слід користуватися як принципами бухгалтерського обліку й організації обліку, так і загальними науковими принципами. Нами виділено принцип індивідуальності, оскільки облікова політика повинна максимально враховувати індивідуальні особливості господарювання на підприємстві.

Системний підхід до облікової політики передбачає формування облікової політики для цілей управління господарськими процесами. При цьому особливе значення надається здатності облікової політики пристосовуватись до змін зовнішнього ринкового та внутрішнього управлінського середовища.

Гребнєва В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Для досягнення ефективних показників здійснення податкового контролю необхідно так вибудувати організацію і проведення контрольно-податкових заходів, щоб контроль здійснювався протягом всього процесу оподаткування, а не лише тоді, коли вже здійснено сплати податкових платежів до бюджету.

Можливість ухилення від оподаткування має бути ліквідовано із застосуванням фінансових інструментів шляхом запровадження ефективних механізмів запобігання створенню та діяльності фінансових пірамід, фіктивних емітентів цінних паперів, їх виявлення і ліквідації та посилення регулювання діяльності фінансових установ.

Соціальний механізм у реалізації податкового контролю виявляється крізь призму розуміння соціального добробуту, що ґрунтується на унеможливленні конфліктів між урядами, чиновниками і приватними фірмами у контексті процесу зборів податків. Механізми реалізації податкового контролю, як наголошується, мають забезпечувати справедливий розподіл податків. Інший підхід стосується інституційних обмежень, коли корупційні схеми розроблені спеціально для отримання більших розмірів хабарів і це явище, зрозуміло, стосується діяльності уряду, що у свою чергу призводить до передачі державних ресурсів у власність приватних осіб і відповідно – до скорочення державних прибутків. А в результаті таких дій справедливе й ефективне податкове адміністрування є неможливим.

На ефективність податкового контролю впливає неупередженість вибору об'єкта, що підлягає податковій перевірці. Після вибору об'єкта податкового контролю важливе значення має визначення технології проведення податкової перевірки. Остання складова робочої документації податкового контролю – це розробка робочого плану проведення податкового аудиту.

Обираючи об'єкт податкового контролю, податківці визначаються передусім з тим, наскільки важливою є перевірка цього об'єкта, з'ясовують специфіку його діяльності, фінансові обороти, обсяги податкових оплат у динаміці, вивчають результати попередніх перевірок, окреслюють ризики та суттєвість показників господарювання і сплати податків, прогнозують результати податкового контролю.

Формуючи систему податкового контролю, перш за все, вибудовуються дії учасників цієї системи так, щоб вони досягли результату, визначеного місєю та метою з урахуванням ефективного витрачання часу, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Тобто сукупність позитивних результатів податкового контролю – визначальний критерій ефективності проведення податкового контролю.

Розробка заходів досягнення такого результату має базуватися на таких складових, як: рівень професійної майстерності посадових осіб контролюючих органів, адекватність реагування на перевірки платників податків, гнучкість системи управління під час організації та проведення податкових перевірок, якщо того вимагає впровадження податкових новацій.

Результативність системи податкового контролю буде високою у разі, коли посадові особи контролюючих органів будуть враховувати інтереси держави щодо виконання дохідної частини бюджетів, а також інтереси суб'єктів господарювання в контексті розвитку їх діяльності. Чим більше розвинене суспільне виробництво, чим багатша країна і її громадяни, тим спокійніше вони реагують на зростання частини податкових вилучень до державного бюджету, що свідчить про високий рівень податкової культури.

Акцентуючи увагу на забезпеченні ефективності адміністрування податків, добровільності їх сплати платниками податків, обґрунтовані нами пропозиції щодо розв'язання названої проблеми можуть бути враховані під час розроблення та реалізації державної податкової політики України.

Гудима О. В.

Класичний приватний університет
к.е.н., доцент

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Податок на доходи фізичних осіб, не дивлячись на те, що він виконує основну бюджетоутворюючу функцію на рівні місцевого самоврядування, в той же час при зміні моделі його зарахування та розподілу між бюджетами різних рівнів є одним з найбільш проблемних з точки зору його адміністрування та визначення оптимальних параметрів розподілу.

Основний акцент в забезпеченні високого розподільчого ефекту системи оподаткування доходів фізичних осіб має бути зроблений на гнучкий механізм перерозподілу відповідних надходжень між місцевими бюджетами різних рівнів.

Модернізована система оподаткування доходів фізичних осіб в Україні має базуватися на таких основних елементах:

- введення неоподаткованого мінімуму (з одночасним скасуванням податкової соціальної пільги), незалежно від рівня доходу платника податку, яким має бути саме реальний прожитковий мінімум. У разі оподаткування сукупного доходу домогосподарства (сім'ї) величина такого неоподаткованого мінімуму має становити суму реальних прожиткових мінімумів з розрахунку на кожного члена такого домогосподарства (сім'ї), збільшену на відповідний коефіцієнт – з метою стимулювання переходу на оподаткування сукупного доходу домогосподарства (сім'ї); розмір такого неоподаткованого мінімуму може збільшуватися для окремих категорій громадян, які за станом здоров'я потребують значних витрат на лікування, реабілітацію, транспортні послуги тощо;

- запровадження прогресивно-регресивної моделі з 6-ти ступеневою шкалою оподаткування, інтервали якої диференціюються пропорційно відповідній величині реального прожиткового мінімуму (відповідно, 1-й інтервал має становити до 10000 грн., 2 – 10001-30000 грн., 3 – 30001-100000 грн., 4 – 100001-500000 грн., 5 – 500001-1000000 грн., 6 – понад 1000000 грн.), виходячи з необхідності забезпечення відповідності критерію «достатність доходу», із встановленням в розрізі таких інтервалів податкових ставок – відповідно 0, 10, 15, 20, 25 та 18% (з суми перевищення доходу над його значенням у попередньому податковому інтервалі);

- застосування корегуючих коефіцієнтів до ставки податку на доходи фізичних осіб в залежності від наявності дітей у платника податку, його віку, статусу зайнятості дружини, яка виховує дітей, наявності інвалідності (для працюючих), кількості інвалідів, які перебувають на утриманні платника податку, типу території (регіональний коефіцієнт), динаміки показника «багатство» тощо;

- якісне розширення структури та підвищення порогових значень абсолютних обмежень розмірів такої пільги, як податкова знижка, виходячи із завдання підвищення платоспроможності фінансів домогосподарств, насамперед, в частині збільшення інвестування в людський капітал, підвищення комфортності власного середовища, різноманітні фінансові інструменти;

– запровадження (на добровільній основі) інституту оподаткування сукупного доходу домогосподарства (сім'ї) з встановленням понижуючого коефіцієнта до кінцевої ставки ПДФО чи оподатковуваного доходу, диференційованої в залежності від розміру домогосподарства, віку та стану здоров'я його членів тощо.

З метою підвищення ефективності адміністрування податку на доходи фізичних осіб виглядає доцільним запровадження в системі ДФС України електронного сервісу (так званого tax calculator – податкового калькулятора), робота якого побудована за принципом алгоритму, що дозволяє шляхом здійснення платником податку послідовних кроків визначити кінцевий обсяг податкового зобов'язання з урахуванням встановлених чинним податковим законодавством податкових пільг. Розрахована у такий спосіб сума податкового зобов'язання має вважатися узгодженою з податковими органами і остаточною для сплати.

Дворецька О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ МЕДИКАМЕНТІВ ТА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Над питаннями організації обліку медикаментів та лікарських засобів в бюджетних установах працювала низка відомих вчених, таких як П. Й. Атамас, Ф. Ф. Бутинець, Р. Т. Дžoга, Т. В. Канєва, Г. Г. Кірейцев, В. І. Лемішовський, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко та інші. Проте, не зважаючи на широке висвітлення у науковій літературі проблем, пов'язаних з організацією бухгалтерського обліку медикаментів, до тепер не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми належно обґрунтовано.

Облікове відображення руху медикаментів та лікарських засобів має здійснюватися за наступною схемою (рис.1):

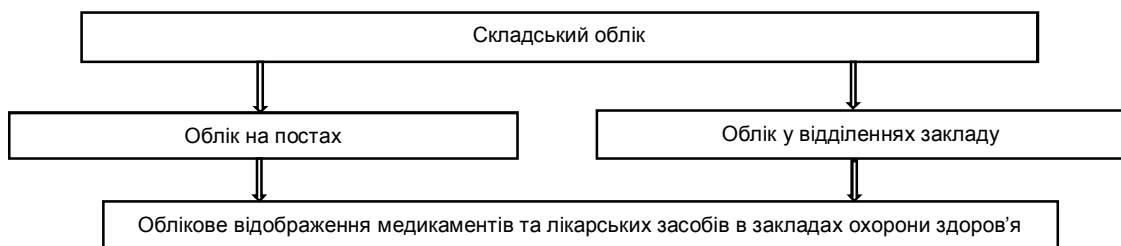

Рис. 1. Схема облікового відображення медикаментів та лікарських засобів в закладах охорони здоров'я

Складський облік має здійснюватися за найменуванням кожного препарату окремо, із вказівкою його назви, дозування, форми випуску (таблетки, ампули й т.п.), назви виробника, кількості, ціни й суми.

Цей вид обліку забезпечуватиме своєчасне й достовірне відображення операцій по надходженню, переміщенню й вибуттю медикаментів та лікарських засобів. Видача препаратів зі складу у відділення закладу здійснюється за накладною (вимогою), яка має випускатися старшою медсестрою кожного відділення у двох екземплярах: один залишається на складі, другий – у відділенні. За підсумками місяця матеріально-відповідальна особа складу має оформити наступні документи: реєстр отриманих прибуткових накладних; реєстр виданих накладних.

Облік медикаментів та лікарських засобів у відділеннях закладу охорони здоров'я має здійснюватися матеріально-відповідальною особою відділень по найменуваннях за кожним препаратом в кількісному вимірі.

Оскільки, благодійні внески є досить різноманітними за джерелами надходження, то пропонуємо аналітичний облік на рахунку 1512 «Медикаменти та перев'язувальні матеріали» вести у розрізі класифікації благодійної допомоги та джерел фінансування їх придбання: 1) медикаменти та перев'язувальні засоби за фондами фінансування; 2) медикаменти та перев'язувальні засоби за джерелами фінансування спеціального фонду; 3) медикаменти та перев'язувальні засоби за характером благодійної допомоги; 4) медикаменти та перев'язувальні засоби за центрами відповідальності.

Отже, враховуючи специфіку функціонування закладів охорони здоров'я, бухгалтерський облік медикаментів та лікарських засобів в госпіталях та інших закладах охорони здоров'я має здійснюватися бухгалтерською службою в кількісному й вартісному вимірі за найменуваннями, за видами благодійної допомоги і в розрізі матеріально-відповідальних осіб з обов'язковим дотриманням порядку оформлення й подачі первинних документів. Висновки з проведеного дослідження. Аналітичний облік медикаментів та лікарських засобів, що надійшли у вигляді благодійної допомоги до закладів охорони здоров'я має вестись в кількісному й вартісному вимірі за найменуваннями, за джерелами фінансування, за характером благодійної допомоги і в розрізі матеріально-відповідальних осіб.

Єременко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Бугай І. В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби – це матеріальні активи, які придатні для використання в процесі діяльності суб'єкта підприємництва, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання яких більше одного року.

В організації обліку основних засобів на підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому. Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та оптимізацію форм первинної документації.

Доцільно в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт.

Важливо зазначити, що діючі форми первинної документації з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюють один одного. Порівнюючи форми ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» та ОЗ-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів» з ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», можна дійти висновку, що в них відсутня лише інформація про висновок приймальної комісії й підписи її членів. Однак процес складання акта та виписування інвентарних карток засвідчує про позитивний висновок комісії, адже якщо об'єкт не відповідає технічним умовам, то інвентарна карта не відкривається, тому якщо доповнити інвентарну карту підписами членів комісії, можна значно скоротити Акт внутрішнього переміщення основних засобів. Доповнення інвентарної картки підписами комісії з упрощення основних засобів після ремонту, реконструкції, модернізації, а також графою для відображення змін після таких операцій дає змогу скоротити форму ОЗ-3.

Також первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається в численних спеціалізованих реєстрах, постійні реквізити яких тотожні. Це не сприяє якісному веденню обліку, збільшує трудомісткість опрацювання та відображення інформації, створює певні труднощі у формуванні документообігу й забезпеченні необхідними видами бланків.

Для усунення наявних проблем у перевірці обліку основних засобів та підвищенні ефективності їх використання було б доцільним проведення внутрішньої перевірки основних засобів спеціально уповноваженою особою, яка на відміну від ревизора знала б не лише бухгалтерський облік і фінансову звітність, а й економічні закони, юридичні права.

Своєю чергою, спеціально уповноважена особа дає огляд методу ведення бухгалтерського обліку підтвердження чи спрощення результатів діяльності підприємства. Під час проведення такої перевірки необхідно вирішувати такі завдання, як: перевірка стану обліку, наявності зберігання ефективності використання основних засобів; установлення обґрунтованості правильності оформлення надходження і вибуття; перевірка достовірного нарахування зносу і віднесення витрат на ремонт основних засобів; перевірка правильності реалізації основних засобів; перевірка своєчасності і правильності віднесення результатів від ліквідації на фінансово-господарську діяльність підприємства; перевірка правильності віднесення суми переоцінок на рахунки бухгалтерського обліку.

Отже, бухгалтерський облік і контроль основних засобів потребує вдосконалення в методико-організаційних аспектах, а також узгодженості законодавчо-нормативних актів. Запропоновано шляхи вдосконалення організації обліку основних засобів, що сприятимуть удосконаленню виробничого процесу, підвищенню кінцевих результатів суб'єкта господарювання, серед яких: введення додаткових показників в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів, проведення внутрішньої перевірки основних засобів уповноваженою особою, автоматизація облікового процесу за допомогою введення «задач» автоматизації, формування ремонтного фонду на підставі забезпечень майбутніх витрат і платежів, використовуючи для цих цілей субрахунок 474 «Забезпечення інших виплат і платежів».

Злиднєва Л. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. В. Покатаєва

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Сьогодні формування податкової політики на підприємствах є важливим та необхідним етапом розвитку підприємства у ринкових умовах.

Формування податкової політики тісно пов'язане з корпоративною культурою підприємства. На Заході корпоративна культура та її компоненти – річ звичайна, давно вихована. На неї робили ставку і в періоди кризи, і в часи процвітання. Від того, що кожен працівник на колективній вечірці може запросто випити чарку з керівником компанії, звісно, її прибутки негайно не зростуть. Зате персонал почувається захищеним і готовим віддати останню сорочку за свою організацію.

Стратегія розвитку підприємства та його податкова політика передбачають наявність спільної місії, адже якщо ці інституції управління підприємства будуть підпорядковані різним цілям, то необхідних результату не буде досягнуто.

Принципи податкової політики, а саме єдності, прозорості та відповідальності, мають стати характерними і для корпоративного податкового менеджменту, вони можуть спричинити опір персоналу та несприйняття. Адже ведення бізнесу в Україні сьогодні керується зовсім іншими правилами.

На підприємстві необхідне створення цивілізованої податкової системи в основі якої лежить податкова культура. Це неможливо без зміни ставлення, що склалося в суспільстві до ухиляння від сплати податків, без законодавчого припинення розповсюдження через засоби масової інформації, Інтернет, видавництва та інші джерела матеріалів, що пропагують схеми ухилення від сплати податків і ліберальне ставлення до такого роду діяльності.

З вище сказаного слід зробити висновки, що результат від провадження заходів податкової культури та дисципліни неодмінно буде, за умови якщо їх будуть дотримуватися всі суб'єкти економічних відносин, а

для одержання позитивних результатів необхідний достатньо тривалий проміжок часу. Він забезпечить впровадження в економіку нових ринкових правил ведення підприємницької діяльності.

Отже, податкова політика підприємства формується і закріплюється документально із зазначенням цінностей розвитку підприємства. Розглядати основну мету підприємства як отримання прибутку – це пережитки попередньої епохи. XXI століття ставить нові вимоги до підприємницької діяльності. Це ціль, спосіб, принципи, методи та інші інструменти що є в розпорядженні суб'єкта господарювання у вільному доступі. Адже, підприємство – це перш за все люди які там працюють, а кожен з них несе в собі певну культуру і усвідомлення цінностей, які і формують культуру підприємства зокрема, і культуру економіки в цілому.

Слід підкреслити, що одержання економічного ефекту від реалізації стратегії розвитку на засадах податкової політики перебуває у площині трансформації поточних витрат у капітальні інвестиції, розвиток підприємства, ринку, технологій, зменшення часу на прийняття об'єктивних управлінських рішень, прозорості фінансових потоків, фінансовій грамотності працівників та керівників підприємства, зменшенні прихованих витрат, підвищення іміджу підприємства, корпоративної культури, що неодмінно приведе до збільшення ринкової вартості підприємства.

Корсар Т. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

У процесі господарської діяльності підприємства вступають у взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання щодо придбання товаро-матеріальних цінностей, робіт чи послуг із метою забезпечення їх безперервного функціонування. Основними наслідками проведення господарських операцій є виникнення зобов'язань, що призводить до появи кредиторської заборгованості, у тому числі перед постачальниками та підрядниками. Цей факт є показником підвищеної активності суб'єктів підприємництва на ринку, що спричиняє за собою тенденцію значного зростання зобов'язань над борговими вимогами. Від величини кредиторської заборгованості підприємства залежить його фінансова стійкість, незалежність та платоспроможність.

Тому одним з пріоритетних напрямів удосконалення управління підприємством є організація детального обліку необхідною інформацією про стан розрахунків, що формується в системі бухгалтерського обліку та її надання зацікавленим сторонам з метою прийняття рішень.

Здійснюючи свою виробничо-господарську діяльність підприємства вступають у розрахункові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями і особами. Ці розрахунки пов'язані з формуванням основних і оборотних засобів, реалізацією продукції і наданих послуг, з розподілом прибутку, розрахунки з фінансовими органами, з органами соціального страхування і соціального забезпечення. Правильна організація розрахунків потребує суворого дотримання фінансової дисципліни, власної оплати боргів по зобов'язаннях. На сучасному етапі діюча система розрахунків з постачальниками ще не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, що в свою чергу веде до нестабільності у постачанні основними матеріальними ресурсами, особливо паливо-мастильними матеріалами, запасними частинами та іншими ресурсами, необхідними для виробництва.

Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємств у виробленні і прийнятті управлінських рішень по забезпеченню ефективності розрахунків з дебіторами і кредиторами. Збільшення або зниження дебіторської та кредиторської заборгованості призводять до зміни фінансового стану підприємства. Прибутковість діяльності підприємства залежать від швидкості обороту капіталу, що визначається цілим комплексом економіко-організаційних заходів. Для дотримання діючих правил розрахунків слід запобігати їх простроченню, сприяти зменшенню кредиторської і дебіторської заборгованості. Чим швидше здійснюється процес розрахунків, тим ефективніше працює. Порядок і форми розрахунків з постачальниками визначаються господарськими договорами, внаслідок виконання яких у підприємства виникають поточні зобов'язання, кредиторська заборгованість.

Правильна організація і побудова обліку грошових розрахунків між підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообігу оборотних коштів, коштів обігу, перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперебійної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

Практика переконливо доводить, що успішна діяльність підприємства можлива за умови чіткого обліку розрахунків і коштів. Сучасні ж ринкові умови посилюють ці вимоги, оскільки будь-які упущення можуть звести нанівець позитивні результати виробничої діяльності підприємства. Наприклад, затримка з розрахунками за відвантаженою покупцям продукцією рівнозначна втраті частини прибутку підприємства внаслідок уповільнення обороту його активів. За умови ж незалежної організації аналітичного процесу забезпечується підвищення ефективності господарської діяльності в цілому, здійснення планування та контролю, а отже процесу управління суб'єктом господарювання.

Кравцова А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби – це матеріальні активи, які придатні для використання в процесі діяльності суб'єкта підприємництва, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання яких більше одного року.

Варто відзначити, що вся інформація стосовно основних засобів обліковується відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби».

Можна виділити основні завдання з організації обліку основних засобів:

- правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення й вибуття об'єктів;
- контроль над зберіганням основних засобів;
- контроль над затратами на ремонт та модернізацію основних засобів;
- правильне обчислення та відображення в обліку сум амортизації;
- отримання документально обґрунтованих і достовірних даних про наявність та рух основних засобів за місцями їх експлуатації;
- виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття. В організації обліку основних засобів на підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому.

Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та оптимізацію форм первинної документації.

Важливою ділянкою облікової роботи є формування облікової політики основних засобів. Облікова політика підприємства в частині основних засобів полягає у виборі і реалізації оптимального варіанту терміну їх корисного використання, оцінки та методу нарахування амортизації. Оперативність та ефективність облікового процесу пов'язані з порядком документування господарських операцій. Документальне оформлення операцій з основними засобами проводиться на основі типових форм первинної документації, затверджених наказом Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995.

Проте, з огляду на зміни у методології обліку основних засобів, а також важливість інформаційної місткості первинних документів, їх форма потребує вдосконалення.

Первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається у регістрах, постійні реквізити яких тотожні.

Модифікація документів також полягає в усуненні показників, що втратили свою інформаційну корисність, і доповненні графами, в яких фіксуються необхідні для формування облікових регістрів показники. На більшості підприємств не завадило б посилити контроль за збереженням та використанням основних засобів, а також контроль за документальним оформленням операцій з ними.

Таким чином, можна окреслити шляхи щодо вдосконалення організації обліку основних засобів: 1. Поліпшення первинного обліку та оптимізація форм первинної документації. 2. Ввести в практику проведення внутрішньої перевірки стану основних засобів, їх обліку та ефективності використання чітко визначеною посадовою особою. 3. Раціоналізація кожної групи документів, методів обробки й узагальнення інформації обліку амортизації основних засобів. 4. Повна автоматизація обліку основних засобів. Викликано це необхідністю оперативного одержання відомостей про рух основних засобів, своєчасного та правильно розрахунку сум амортизації, визначення зносу відповідно до встановлених норм тощо.

Латипова О. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВИМ ПРОЦЕСОМ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

Бухгалтерський облік торгівельної діяльності завжди мав свої особливості в порівнянні з обліком інших видів діяльності. Тому особливо важливим є його інформаційне забезпечення для максимально швидкого реагування управлінського персоналу на зовнішні і внутрішні процеси, та прийняття ефективних рішень в процесі управління реалізацією товарів. Саме тому питання удосконалення облікового процесу реалізації товарів набуло особливої актуальності.

Проведене дослідження стану обліку реалізації товарів на торгівельних підприємствах дало змогу виявити проблеми, які потребують обґрунтованого вирішення. Так, потребує впорядкування бухгалтерський облік операцій з продажу товарів з можливістю аналітичної й синтетичної деталізації для раціональної організації їх контролю та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Аналітичний облік має бути більш змістовним, достатнім і відповідати своєму змісту – забезпечувати можливість оперативного аналізу отриманих від продажу товарів доходів і бути зручною та надійною базою для прийняття ефективних рішень в управлінні товарами.

Діяльність торгівельного підприємства вимагає розмежування облікових даних для внутрішніх і зовнішніх користувачів (насамперед, для складання звітності) та підвищення ефективності управління продажами товарів. Цього можна досягти шляхом удосконалення системи аналітичного обліку.

Розглядаючи особливості синтетичного узагальнення й аналітичної деталізації облікових даних, варто звернути увагу на те, що в бухгалтерському обліку відображаються не всі, а тільки найбільш суттєві сторони процесу продажу, які прийнято розглядати як окремі економічні категорії: кількість реалізованих товарів, собівартість реалізації, сума виручки й доходи, обігові витрати та затрати, прибуток та збиток. Решта понять та категорій можуть бути віднесені до об'єктів обліку за умови їх потенційної корисності для споживачів облікової інформації.

Аналітичній деталізації облікової інформації щодо висвітлення процесу продажу потрібно приділяти більше уваги, оскільки вона є об'єктивною передумовою для подальшого забезпечення аналізу, планування та контролю.

Аналітичний облік операцій з продажу товарів у системі управління повинен забезпечувати відображення інформації щодо отриманих доходів, понесених витрат і фінансових результатів по кожному виду реалізованого товару, в розрізі товарних груп, постачальників та місць реалізації.

Торгівельні підприємства повинні оперативно реагувати на вивчення кон'юнктури ринку, поліпшувати роботу. В цих умовах значно зростає роль бухгалтерського обліку в управлінні торгівлею. Облік повинен забезпечувати органи управління та торгові точки необхідною інформацією, здійснити строгий контроль за виконанням плану товарообігу.

Враховуючи вищевикладене, торгівельним підприємствам варто відкривати рахунки другого та третього порядку до субрахунків 281 «Товари на складі» та 702 «Дохід від реалізації товарів». В такому разі при веденні аналітичного обліку товарів більш прозорою буде управління системами знижок та націнок.

Лопухов О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Смурова Л. І.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФІНІТИВУ ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ХУДОЖНЬОМУ І ДІЛОВОМУ ТЕКСТАХ

Враховуючи недостатню вивченість вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій, на відміну від інших безособових форм дієслова, цим питанням і сьогодні цікавляться багато дослідників. Проблема тенденції вживання інфінітиву в англійській мові постає дуже релевантною.

Порівнюючи між собою тексти художньої прози і медичних та банківських онлайн-інструкцій, ми спостерігаємо, що в сучасній англійській прозі найчастіше вживається ретроактивний інфінітив – інфінітив, що вживається у формі активного стану для вираження пасивного значення. Серед специфічних особливостей вживання ретроактивних інфінітивних конструкцій можна виділити їх наявність в неповних двоскладних реченнях, в яких відсутній іменник і частина складеного іменникового присудка, а саме дієслова to be. Їх вживання дозволяє динамічно передати діалог.

Отже, ретроактивний інфінітив слід визнати об'єктивно існуючим в англійській граматиці явищем, що потребує подальшого вивчення.

Проаналізувавши офіційно-діловий стиль, можна стверджувати, що інфінітив та інфінітивні конструкції мають спільні жанрові та мовні особливості, подібні форми і синтаксичні функції інфінітива. В медичних інструкціях до препаратів в англійській та українській мовах найчастіше за все вживаються прості форми інфінітива активного і пасивного станів після модальних дієслів, які виражають обов'язок, пораду, імовірність.

Ураховуючи широке вживання особових форм дієслів в інструкціях на українській мові, які здатні замінити модальні дієслова з інфінітивом, інструкції на англійській мові відрізняються високою частотністю, а отже, різноманітністю форм і синтаксичних функцій інфінітива. При зіставленні посадових інструкцій, найчастіше інфінітив зустрічається в функції складеного дієслівного присудка після модальних дієслів, що виражають обов'язок. Стосовно банківських онлайн-інструкцій слід зазначити, що для даного жанру характерні чіткий візуальний поділ тексту на абзаци і параграфи та стислість. Але, банківські інструкції можуть характеризуватися наявністю термінів, юридичної і тематичної лексики, а також відсутністю перфектних форм та використання простих форм інфінітива в активному стані (click, transfer, open). Така тенденція обумовлена цільовою установкою на аудиторію онлайн-інструкцій банків, а саме на діючих чи потенціальних клієнтів цих банків.

Також можна зазначити, що при збігу принципів побудови текстів інструкцій і синтаксичних функцій інфінітива, досліджувані мови демонструють різний набір граматичних конструкцій та різний ступінь застосування інфінітива в текстах медичних інструкцій. Було виявлено як спільні, так і відмінні риси, характерні для інструкцій на англійській та українській мовах.

Відзначається велика частотність вживання інфінітива і різноманіття його синтаксичних функцій в англійській мові, на відміну від української мови.

Список використаних джерел

1. Бархударов Л. С., Штелинг Д. А. Грамматика английского языка. Москва: изд-во литературы на иностранных языках, 1960. 425 с.
2. Бархударов Л. С. Очерки по морфологии современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1975. 156 с.
3. Должностная инструкция врача. URL: <http://jobdescription.onlydoc.ru/doctor.html> (дата обращения: 05.05.2019).
4. Как пользоваться личным кабинетом «Сбербанк Онлайн». URL: <http://kredit-blog.ru/nuzhnozhat/kak-polzovatsya-sberbank-onlayn.html> (дата обращения: 15.05.2019).
5. Как пользоваться сбербанк онлайн с телефона или компьютера. URL: <https://sb-on-line.ru/kak-polzovatsya-sberbank-onlayn> (дата обращения: 11.05.2019).

Маргарян Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Основними проблемами підприємств ЖКГ є: незадовільний технічний стан та високий рівень зношеності основних фондів, висока енергоємність наданих послуг із водопостачання та каналізації стоків; надмірне енергоспоживання, високий рівень витоків та неврахованих втрат води та інші.

Про збитковість наданих послуг свідчать фінансово-економічні показники роботи підприємств ЖКГ комунальної форми власності. Повного відшкодування населенням вартості житлово-комунальних послуг немає в жодному регіоні країни.

Очевидно, що раціональні економічні перетворення у ЖКГ неможливі без розробки та впровадження нової ефективної системи ціноутворення як передумови впровадження ДПП. Використовуючи стимулюючу функцію тарифу можна досягти впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, зменшення собівартості наданих послуг, підвищення їх рівня рентабельності, а значить й підвищення рівня прибутковості підприємств.

Держава повинна усунути існуючі прогалини у законодавстві, щоб мати право в потрібний момент втручатися в хід виконання концесійної угоди, з метою забезпечення якості житлово-комунальних послуг.

Впровадження стимулюючого регулювання вплине на зменшення бюджетного навантаження за рахунок ліквідації дотацій на відшкодування різниці в ціні, що утворювалась внаслідок встановлення планово-збиткових тарифів для населення; мотивуватиме вдосконалення системи цільової соціальної допомоги малозабезпеченим верствам населення; сприятиме збільшенню обсягу оборотних коштів для обслуговування кредитів та дасть можливість здійснення стратегічного довгострокового планування й розробки програм розвитку підприємств сфери ЖКГ, підвищенню надійності і якості житлово-комунальних послуг. Крім того це забезпечить передбачуваність тарифів на комунальні послуги на протязі тривалого періоду й запровадження прозорого механізму тарифоутворення.

На етапі організаційно-управлінської реорганізації для оперативного задоволення інформаційних потреб менеджерів різних рівнів підприємства ЖКГ в Положенні про управлінський облік затверджуються відповідні центри відповідальності витрат з надання Послуг ЖКГ; відповідальних керівників за напрямками та ділянками формування витрат; обов'язки залученого персоналу відповідно до їх професійних компетенцій та практичних навиків тощо.

З метою отримання деталізованої оперативної інформації з питань оцінки ефективності діяльності з надання житлово-комунальних послуг, забезпечення об'єктивності інформації за формуванням таких витрат підприємствами ЖКГ доцільно впроваджувати управлінський облік, інформаційною складовою якого є внутрішньогосподарський облік.

Для результативності впровадження ЦВ «Витрати» необхідно забезпечити достатньо високий, організаційно обумовлений рівень аналітичного обліку з урахуванням класифікації ВПП.

Окрім внутрішньогосподарського обліку господарських операцій, що формують витрати, напрямом управлінського обліку є реєстрація, систематизація та узагальнення адміністративних рішень з питань надання послуг ЖКГ, зокрема, калькуляції витрат за такими послугами.

Одержати деталізовану цільову інформацію за результатами управлінського обліку та внутрішнього управлінського аудиту витрат цілком можливо з використанням єдиної інтегрованої інформаційної системи, застосовуючи запропоновані аналітичні звіти за показниками витрат по наданню послуг ЖКГ для потреб менеджерів різних рівнів управління.

Мовчан О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Складовою всіх витрат, що здійснюються в бюджетних установах, є витрати на оплату праці. Заробітну плату як економічну категорію зараховують до найскладніших. Фонд заробітної плати працівників штатного складу планується та враховується за кодом економічної класифікації витрат 2110 «Оплата праці працівникам бюджетних установ». Ця категорія включає оплату праці всіх працівників бюджетних установ організації. Величина оплати праці відображається без нарахувань до фонду плати праці, які враховуються за кодом 2120 «Нарахування на заробітну плату».

У вітчизняному законодавстві відсутнє чітке визначення працівника бюджетної сфери. На сьогодні для визначення поняття працівник бюджетної сфери основним є критерій фінансування виплати заробітної плати даної категорії працівників з бюджетних коштів. Тобто, до поняття працівників бюджетної сфери включаються всі працівники, заробітна плата яких фінансується з бюджетних джерел різних рівнів. У цьому випадку до категорії працівників бюджетної сфери входять, поряд з працівниками, праця яких оплачується на основі Єдиної тарифної сітки (ЄТС), працівники, на яких ЄТС не поширюється, але які одержують заробітну плату безпосередньо з відповідних бюджетів.

Наразі в Україні існує дві паралельні системи оплати праці працівників бюджетної сфери: одна заснована на дії Єдиної тарифної сітки, а інша – регульована спеціальними нормативно-правовими актами, які відносяться до спеціального законодавства, що регулює оплату праці окремих категорій працівників (державні службовці, судді, працівники правоохоронних органів, прокурорські працівники тощо).

Проаналізувавши існуючі в Україні системи оплати праці можна говорити про те, що на даний час ні одна з діючих систем оплати праці працівників бюджетної сфери не є повністю ефективною і потребує удосконалення, а саме:

- необхідно законодавчо закріпити поняття працівників бюджетної сфери, у якому визначальним критерієм буде джерело фінансування засобів на виплату заробітної плати даної категорії працівників;
- особливу увагу потрібно приділити проблемі встановлення оптимального діапазону тарифної сітки, оскільки для побудови системи оплати праці працівників бюджетної сфери залежно від їх кваліфікації діапазон тарифної сітки має виключне значення;
- потребує подальшого удосконалення система нарахування надтарифних елементів заробітної плати працівників бюджетної сфери (надбавок, доплат та премій стимулюючого та компенсуючого характеру) в напрямку розробки прогресивних мотиваційних систем з конкретними і зрозумілими показниками і методикою їх розрахунку та нарахування;
- необхідно законодавчо закріпити принципи правового регулювання оплати праці працівників бюджетної сфери тощо.

Отже, оплата праці працівників бюджетних установ в сучасній економічній та політичній ситуації України є досить проблемною, так як немає чіткої системи оплати праці різних категорій працівників бюджетної сфери, а також спостерігається негативна тенденція у системі надбавок та доплат. Але, незважаючи на це, необхідно вжити всіх необхідних заходів щодо стабілізації даного питання, що стане запорукою ефективного функціонування апарату оплати праці працівників бюджетних установ.

На відміну від методик, пропонованих у дослідженнях низки вітчизняних вчених, викладений підхід покликаний уніфікувати існуючу процедуру облікового відображення виплат працівникам в установах бюджетної сфери із потребами статистичного обліку, а також розрахунку сум відпускних та лікарняних, на що витрачаються значні обсяги часу і зусиль бухгалтера із зарплати в установах структури Міністерства освіти і науки України.

Мягкова О. В.

Київський міжнародний університет
к.держ.упр., доцент

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття «венчурна діяльність» та «венчурні операції» не визначені в жодному нормативному акті, а тільки згадуються в законі України «Про інститути спільного інвестування», тому нами пропонується застосування наступних трактувань вищезазначених категорій.

Венчурна діяльність - ризикова діяльність інноваційних компаній і фондів, фінансована шляхом залучення венчурного капіталу, пов'язана з інвестиціями у сфері науково-технічних новинок, спрямована на створення і впровадження у виробництво нових товарів, технологій, послуг, на отримання, використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок.

Венчурні операції - інвестиційні операції з кредитування і фінансування технічних нововведень, наукових досліджень і розробок, упровадження винаходів і відкриттів, характерних підвищеним ступенем ризику.

Наведені формулювання допомагають однозначно розуміти й трактувати поняття та запобігти виникненню ускладнень у законодавчому регулюванні відносин під час здійснення венчурної діяльності та в процесі її дослідження науковцями.

Система бухгалтерського обліку, як основний постачальник інформації для прийняття управлінських рішень забезпечує комунікативне відтворення реальних господарських процесів і явищ, що формують венчурну діяльність.

Для забезпечення прогресивного розвитку венчурної індустрії необхідним є розкриття інформації про венчурну діяльність та про вплив пов'язаних з нею господарських процесів, що забезпечуватиме задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Основні користувачі облікової інформації про венчурну діяльність:

1) Внутрішні користувачі: власники підприємств; управлінський персонал усіх рівнів; робітники й службовці.

2) Зовнішні користувачі

2.1. З прямим фінансовим інтересом: ділові партнери на ринку; венчурні підприємства; інвестори: держава, пенсійні та страхові фонди, фізичні особи, юридичні особи, банки, інвестиційні фонди; венчурні фонди; компанії з управління активами; технополіси; технопарки; бізнес-інкубатори.

2.2. З непрямим фінансовим інтересом: Українська асоціація інвестиційного бізнесу; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Український інститут розвитку фондового ринку; Департамент спільного інвестування та регулювання діяльності інституційних інвесторів (структурний підрозділ Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку); Міністерство економічного розвитку і торгівлі України; Державна фіскальна служба України; Державні органи статистики.

Визначення основних груп внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації дозволяє організувати систему бухгалтерського обліку венчурної діяльності таким чином, що всі вони, відповідно до власних фінансових інтересів та потреб мають можливість отримувати облікову інформацію в належному обсязі та необхідного рівня якості.

Плешакова В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гнезділова О. М.

УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

З огляду на особливості здійснення торговельної діяльності й необхідність забезпечення на торговельних підприємствах дієвого контролю за різними видами витрат обігу та резервів їх зниження, вважаємо за доцільне розширити склад витрат, що відображаються за деякими статтями адміністративних витрат, і витрат на збут у книгах аналітичного обліку.

Враховуючи вищенаведене, пропонуємо деталізувати склад витрат, що відображаються за ст. 3 «Витрати на утримання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів» у Книзі форми № К-22, а саме виділити такі статті: 3.1. «Витрати на операційну оренду основних засобів»; 3.2. «Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, каналізацію та інші»; 3.3. «Витрати на послуги, пов'язані із забезпеченням пожежної, відомчої та позавідомчої охорони».

З метою підвищення аналітичності обліку витрат на сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів у складі ст. 9 «Податки, збори та інші обов'язкові платежі» доцільно також виділити ст.: 9.1. «Плата (податок) за землю»; 9.2. «Податок з власників транспортних засобів»; 9.3. «Плата за ліцензії»; 9.4. «Комуніальний податок»; 9.5. «Інші податки і збори».

Із ст. 12 «Витрати на зберігання, підсортування, обробку, пакування і передпродажну підготовку товарів» у Книзі форми № К-22 необхідно виокремити такі ст.: 12.1. «Витрати на дезінфекцію та дератизацію»; 12.2. «Витрати на утримання холодильного обладнання, морозильників»; 12.3. «Інші господарські витрати на утримання торгових приміщень».

Крім того, зважаючи на те, що деякі відомості про окремі види витрат на збут у Книзі форми № К-22 подано у згорнутому вигляді у статті «Інші витрати на збут», пропонуємо ви користати вільні рядки Книги для відкриття таких аналітичних ст.: 13. «Витрати на ремонт основних засобів»; 14. «Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів при відпуску їх в експлуатацію»; 15. «Витрати, пов'язані з виготовленням і використанням бланків бухгалтерських документів, реєстрів, звітності».

Торгівельним підприємствам, що ведуть аналітичний облік адміністративних витрат, для забезпечення постійного контролю за використанням коштів на їх здійснення рекомендовано деталізувати склад деяких видів витрат за окремими статтями, що відображуються у Книзі форми № К-21, а саме:

– із ст. 3 «Витрати на утримання основних засобів та інших малоцінних необоротних матеріальних активів» виділити статті: 3.1. «Витрати на утримання службового авто мобільного транспорту»; 3.2. «Витрати на оперативну оренду основних засобів»; 3.3. «Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, каналізацію та ін.»; 3.4. «Витрати на послуги, пов'язані із забезпеченням пожежної, відомчої та позавідомчої охорони»;

– із ст. 7 «Витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, факс, телекс тощо)» виокремити ст.: 7.1. «Витрати на телефонний зв'язок»; 7.2. «Витрати на мобільний зв'язок»; 7.3. «Поштово-телеграфні витрати»;

– із ст. 9 «Податки, збори та інші обов'язкові платежі» виділити такі ст.: 9.1. «Плата (по даток) за землю»; 9.2. «Комунальний податок»; 9.3. «Інші податки і збори».

Організація аналітичного обліку в запропонованих напрямках дасть змогу мати більш повне розуміння поведінки витрат для їх оперативного контролю і визначити на цій основі фінансовий результат від здійснення операційної діяльності. Наведені рекомендації сприятимуть більш повному розкриттю даних про витрати торговельних підприємств та їх елементи, що, у свою чергу, призведе до поліпшення інформаційного забезпечення процесу управління торговельними витратами на рівні підприємств та більш ефективної їх діяльності.

Попова О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

На відміну від країн Європейського Співтовариства, система оподаткування України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер.

Рівень податкового навантаження в Україні оцінюється по-різному. Майже всі експерти, які займаються оцінкою інвестиційного клімату, вважають, що він є несприятливим, оскільки оподаткування реального сектора економіки надто обтяжливе.

Основною проблемою залишається податковий тягар і недосконалість податкового законодавства, що гальмує економічне зростання. Безумовно, підприємствам буде набагато легше працювати за умов меншого податкового тиску і скоріше за все це призведе до більш успішного їх функціонування. І держава, на нашу думку, перш за все, повинна працювати саме в цьому напрямку, адже гармонізація оподаткування юридичних осіб просто необхідна для забезпечення підприємствам належних умов для здійснення своєї діяльності.

Формування систем оподаткування в економічно розвинутих країнах відбувається в напрямку гармонізації податкових систем різних країн. Особливо це стосується європейських держав. з метою удосконалення вітчизняної системи оподаткування юридичних осіб доцільним є вивчення сучасних аспектів їх оподаткування в економічно розвинутих країнах. Розглянутий досвід оподаткування у розвинутих зарубіжних країнах спонукає до ретельного дослідження існуючої в Україні системи оподаткування доходів юридичних осіб та адаптації кращих моментів світового досвіду до вітчизняних умов оподаткування.

Податкова система України схожа до існуючих податкових систем розвинутих країн світу, проте вона, на відміну від них, не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє економічному розвитку суб'єктів господарювання та перешкоджає розвитку України як соціально спрямованої держави.

В умовах економічної нестабільності, існування різного роду механізмів, приховування прибутків та ухилення від сплати податків удосконалення системи оподаткування в Україні та підвищення її ефективності повинно йти шляхом пошуку найбільш надійних та стабільних джерел сплати податків. Поряд з цим, виходячи з вимог податкової реформи, одним з пріоритетних її напрямів має стати реальне полегшення податкового тиску на економіку за допомогою розширення переліку об'єктів оподаткування.

Запропоновані заходи щодо реформування податкової системи України спрямовані перед усім на підтримку малого і середнього бізнесу. Адже саме представники малого і середнього бізнесу повинні скласти основу формування середнього класу і розвитку громадянського суспільства в Україні. Зменшення податкового тиску, диференційований підхід у сфері системи оподаткування та виведення значної частини економіки з тіні є першочерговими заходами у процесі дієвого забезпечення економічної безпеки України і підвищення рівня життя її громадян. І це лише один з напрямів економічних реформ, кінцевим результатом яких повинно стати втілення в життя інноваційної моделі розвитку української економіки.

Потопальська Т. В.

Київський національний університет технологій та дизайну
наук. кер. – к.ю.н., доцент Коваль О. М.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ ЗБЕРІГАННЯ ПАЛЬНОГО ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Верховною Радою України 23.11.2018 було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» № 2628-VIII, яким з 01.07.2019 докорінно змінено принципи та система адміністрування акцизним податком з реалізації пального [1], внесені зміни до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» від 19.12.1995 р. № 481/95-ВР (далі – Закон № 481), яким впроваджено ліцензування діяльності, пов'язаної з палним, в тому числі діяльності із зберігання [2]. Обрана тематика є актуальною адже потребує вивчення та якнайшвидшого законодавчого урегулювання, подолання колізій, що сталися через нещодавні зміни в законодавстві.

Відповідно до Закону № 481 ліцензією є документ що засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження одного із зазначених у цьому Законі видів діяльності, в тому числі на право зберігання пального. Під палним розуміється перелік товарів, визначених в пп. 215.3.4 п. 215.3 ст. 215 Податкового кодексу України (нафтопродукти, скраплений газ, паливо моторне альтернативне, паливо моторне сумішеве, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, інші товари) [3].

Абзацом 56 статті 1 Закону № 481 визначено, що зберігання пального є діяльністю із зберігання пального (власного або отриманого від інших осіб) із зміною або без зміни його фізико-хімічних характеристик, а місце зберігання пального визначене як місце (територія), на якому розташовані споруди та/або обладнання, та/або ємності, що використовуються для зберігання пального на праві власності або користування.

Слід звернути увагу, що термінологічного визначення поняття «ємності» як місць зберігання в термінології законодавства відсутнє, як і не встановлено вимог щодо їх місткості/об'єму та розміщення [4]. З огляду на визначення Закону № 481 щодо діяльності із зберігання пального, будь-яке приміщення та/або територія де знаходиться ємність будь-якого розміру з будь-яким палним є місцем зберігання пального та потребує оформлення ліцензії. Тобто, зберігачами пального в розумінні Закону № 481 є всі суб'єкти господарювання, що тримають на своїй території пальне, незалежно від його обсягу та призначення.

Для отримання ліцензії на зберігання пального, суб'єкт господарювання поряд з іншими документами, встановленими ст. 15 Закону № 481, зобов'язаний надати дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. При цьому, дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки видавався відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15.10.2003 № 1631 «Про затвердження Порядку видачі дозволів Державним комітетом з нагляду за охороною праці та його територіальними органами», яка втратила чинність 26.10.2011 [5]. Проте, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.10.11 № 1107 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» передбачено дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, який в тому числі видається на зберігання, вибухопожежонебезпечних і небезпечних речовин 1 і 2 класу небезпеки, горючих рідин, маса яких дорівнює або перевищує значення нормативів порогових мас, які визначено постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки» [6] [7].

Таким чином, проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що Закон № 481 потребує внесення змін з метою усунення вищенаведених неузгодженостей та колізій. Розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту про внесення змін і доповнень до Закону № 481, дозволить підвищити ефективність державного регулювання діяльності, пов'язаної із зберіганням пального, сприятиме спрощенню умов ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів: Закон України від 23 листопада 2018 р. № 2628-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19> (дата звернення: 12.04.2019).
2. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» Закон України від 19 грудня 1995 р. № 481/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-вр> (дата звернення: 16.04.2019).
3. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.04.2019).
4. Термінологія законодавства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/8764> (дата звернення: 16.04.2019).
5. Про затвердження Порядку видачі дозволів Державним комітетом з нагляду за охороною праці та його територіальними органами: постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 р. № 1631 URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/1631-2003-п> (дата звернення: 05.04.2019).
6. Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки: постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-п> (дата звернення: 17.04.2019).
7. Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки: постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. № 956. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2002-п> (дата звернення: 12.04.2019).

Присяжнюк Ю. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Гудима О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ХАРАКТЕРУ І ЗМІСТУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПО РОЗРАХУНКАМ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Одним з важливих питань реформування бухгалтерського обліку заробітної плати є вдосконалення діючої моделі аналітичного обліку, оскільки дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, обсяг продукції, виконання норм продажів, фонд заробітної плати і його структуру.

Обов'язок застосування ідентифікаційного номера працівника у розрахунках з оплати праці встановлено нормативними документами. Але, будучи елементом податкових розрахунків, він не несе аналітичного або контрольного навантаження у процесах нарахування заробітної плати. Для підвищення аналітичності облікової інформації вважаємо за доцільне запровадити для кожного працюючого табельний номер у складі шифру (номера) структурного підрозділу та порядкового номера працівника у відомості обліку особового складу цього підрозділу.

Застосування табельних номерів оптимізує введення облікової інформації щодо кожного працівника у систему, унеможливує плутанину при нарахуванні та виплаті заробітної плати працівникам-однофамільцям, тому сприяє правильності і вчасності розрахунків з оплати праці. Крім того, кожний структурний компонент табельного номера несе певне аналітичне навантаження та дає змогу згрупувати заробітну плату за напрямками, визначеними потребами управління фондом оплати праці (у розрізі структурних підрозділів, категорій працівників), що збільшує її аналітичні можливості.

Одним з важливих питань реформування діючої системи бухгалтерського обліку є вдосконалення діючої моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам.

Провівши аналіз праць вчених, важко абсолютно погодитися із запропонованими моделями аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам, так як кожен із наведених варіантів не в повній мірі враховує види виплат працівникам, які здійснюються відповідно до діючого законодавства України.

Метою удосконалення моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам та узгальнюючи вищенаведені варіанти виносимо пропозицію ввести наступні субрахунки до рахунку № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»: 661 «Розрахунки за заробітною платою», 6611 «Основна заробітна плата», 6612 «Виплати при звільненні», 6613 «Виплати після закінчення трудової діяльності», 6614 «Розрахунки за виплатою відпускних», 662 «Розрахунки з депонентами», 663 «Розрахунки за іншими виплатами», 664 «Розрахунки за виплатами заробітної плати в натуральній формі».

Застосування в практичній діяльності запропонованої моделі аналітичного обліку розрахунків за виплатами працівникам дозволить удосконалити методичку обліку розрахунків за виплатами працівникам; посилити інформаційну, контрольну й управлінську функції; систематизувати нарахування, облік та видачу виплат працівникам; розширити можливості використання облікової інформації в управлінні; підвищити ефективність взаємодії різних користувачів інформації та ефективність аналітичної роботи.

Отже, без якісно організованої обліково-аналітичної роботи неможлива ефективна господарська діяльність підприємства. Від організації обліку розрахунків за виплатами працівникам залежить якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Пушкар І. В.

Запорізький національний університет
к.держ.упр., доцент

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Процес удосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур ДФС України у сфері оподаткування, зокрема у сфері податкового адміністрування, зумовлений загальними тенденціями соціально-економічного розвитку країни, відповідними трансформаціями в усіх сферах суспільного життя, й має узгоджуватися з вимогами євроінтеграційних процесів.

Запорукою оптимізації процесу адміністрування в оподаткуванні може стати мінімізація витрат на збір одиниці податків, за умови, що зібраних податків достатньо для виконання функцій, пов'язаних з обороною, освітою, медициною, державним управлінням. При оцінюванні ефективності податкового менеджменту важливе місце відводиться чинникам зворотного зв'язку з платниками податків.

Умовами підвищення якості здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування є необхідність удосконалення організаційної структури податкових органів, зміцнення їх матеріально-технічної бази, зміна концепції відносин податкових органів і платників податків, підвищення кваліфікації кадрів, використання нових технологій контрольної роботи та розробка якісних професійних стандартів діяльності працівників податкових органів.

Отже, перспективним напрямом удосконалення здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування є модернізація структури самих податкових органів. Доцільним є створення спеціальних аудиторських підрозділів, до функцій яких належатиме розгляд заперечень платників податків та досудове врегулювання спорів. Крім того, поступово функції адміністрування та контролю необхідно передавати центральним підрозділам податкових органів і водночас скорочувати штати працівників. У регіонах варто залишити лише структурні підрозділи, які виконуватимуть функцію суто обслуговування платників податків.

На підставі викладеного, враховуючи сучасні тенденції розвитку ДФС України, до основних напрямів удосконалення організаційних засад здійснення адміністративних процедур у сфері оподаткування в Україні з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду мають стати:

1) формування партнерських відносин з платниками податків: а) створення інформаційного поля про діяльність ДФС України та її територіальних органів; б) неупереджене та справедливе застосування податкового законодавства; в) зменшення адміністративного навантаження на платників податків;

2) надання якісних послуг платникам податків: а) розроблення та впровадження стандартів якості обслуговування платників податків; б) створення зручних та доступних сервісів для платників податків;

3) здійснення контролю за повнотою сплати податків: а) підвищення ефективності методів протидії мінімізації сплати податків; б) посилення функції оцінки та управління ризиками як основи контролю за повнотою сплати податків; в) розвиток централізованої аналітичної функції; г) удосконалення механізму стягнення податкового боргу;

4) організація ефективної системи управління персоналом ДФС України: а) визначення критеріїв відбору персоналу на службу до ДФС України; б) створення ефективної та якісної функції управління персоналом; в) постійне навчання та підвищення кваліфікації персоналу ДФС України;

5) удосконалення операційної діяльності: а) забезпечення стратегічного управління ДФС України та її територіальних органів; б) налагодження партнерських відносин з податковими органами зарубіжних країн, співробітництво та обмін досвідом; в) постійний моніторинг діяльності ДФС України, територіальних органів та посадових осіб, що здійснюють адміністративні процедури; г) автоматизація всіх ключових процесів пов'язаних зі здійсненням адміністративних процедур тощо.

Яценко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Покатаєва О. В.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕФЕКТИВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Проблема мінімізації додаткових платежів з метою збільшення розміру прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, в значній мірі вирішується шляхом формування ефективної податкової політики.

Процес формування податкової політики підприємства здійснюється за такими етапами:

1. Виявлення напрямків господарської діяльності підприємства, що дозволяє мінімізувати податкові платежі за рахунок різних ставок оподаткування. Державна система оподаткування передбачає різні ставки податків з виробничої діяльності, операцій з цінними паперами, торгово-посередницьких операціях і т. ін. Формуючі напрямки і обсяги своєї господарської діяльності, підприємство може вже на цьому етапі мінімізувати майбутні податкові платежі.

2. Виявлення можливостей зменшення бази оподаткування підприємства за рахунок прямих податкових пільг. Ці пільги надаються в наступних основних формах: зменшення розміру ставок оподаткування (пряме або в процентах до середньої ставки); наданні податкового кредиту; повне звільнення від сплати окремих податків.

3. При використанні підприємством прямих податкових пільг необхідно врахувати, що всі вони носять цільовий характер. У відповідності з метою їх надання і використання при формуванні податкової політики всі податкові пільги рекомендується ділити на три групи: податкові пільги, що надаються окремим категоріям промислових підприємств. До їх складу відносяться пільги, що надаються малим підприємствам, підприємствам громадських організацій інвалідів, спільним підприємствам з іноземними інвестиціями і т.ін; додаткові пільги, що надаються окремим видам господарських операцій. До їх складу (відносяться пільги, по здійсненню окремих реальних інвестицій (наприклад при реконструкції і модернізації активної частини основних фондів), по доходах від державних облігацій і т.ін. в) податкові пільги, що надаються при реалізації окремих груп товарів. До їх складу відносяться пільги по сплаті податку на додану вартість по окремих видах товарів, акцизного збору (він встановлений лише на окремі групи товарів) і т.ін.

4. Врахування непрямих податкових пільг у формуванні податкової політики підприємства. Склад непрямих податкових пільг визначається різними можливостями зменшення бази оподаткування. По групі податків, що відносяться на собівартість, такі можливості реалізуються перш за все за рахунок зменшення фонду оплати праці. По групі податків, що включаються в ціну товарів, основні резерви полягають в гнучкому маневруванні цінами реалізації і асортиментом товарів, що реалізуються. По групі податків, що сплачуються за рахунок прибутку, основні можливості полягають в швидкому списанні на собівартість окремих витрат (наприклад, при прискореній амортизації активної частини основних виробничих фондів).

При цьому виділяють, як правило, три групи регіональних утворень з різною системою оподаткування:

а) спеціальні (вільні) економічні зони своєї країни. В границях цих зон законодавче встановлюється і діє спеціальний податковий режим;

б) суміжні країни з більш пільговою податковою системою. Такі країни можуть бути об'єктом регіональної диверсифікації діяльності промислових підприємств, в першу чергу, розташованих в прикордонних областях;

в) офшорні території. Як правило, для цього обирають території з дуже низьким рівнем оподаткування (а іноді безподаткові зони).

Таким чином, реалізація запропонованих напрямів оптимізації податкових платежів підприємства дозволить підприємству підвищити ефективність податкової політики, скоротити податкові платежі до бюджету, дозволить уникнути штрафних санкцій.

УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Величко Є. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Семенов А. Г.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг, впровадження ефективних форм господарювання, активізації підприємництва, повного задоволення потреб громадян у продукції з високими споживчими властивостями. Тому на сучасному етапі виникає необхідність безперервного розвитку підприємства та впровадження системи стратегічного управління, що сприяє визначенню ефективних напрямків у здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємства, орієнтації в фінансових можливостях і перспективах. У цих умовах об'єктивною є необхідність формування ефективного економічного механізму.

Метою формування та ефективного функціонування економічного механізму на рівні підприємства є забезпечення ефективних умов формування та використання економічних ресурсів. Сьогодні для підвищення ефективності діяльності промислових підприємств необхідно вдосконалити економічний механізм господарювання, зокрема, економічний механізм формування й використання оборотних активів.

Поняття «економічний механізм формування й використання оборотних активів» ми розуміємо як взаємодію системи організаційно-економічних факторів елементів, що лежать в основі розробки та реалізації суб'єктом господарювання відповідної економічної політики, яка вбачає виробничі та фінансові відносини між підприємством та його структурними підрозділами, метою якої є досягнення запланованого економічного результату від використання оборотних активів. Ефективність функціонування економічного механізму визначається якістю управління його складовими елементами (мотиваційний механізм, система планування, організаційна-система, матеріальна відповідальність, система контролю, політика формування оборотних активів, політика управління товарно-матеріальними запасами, політика управління дебіторською заборгованістю, політика управління грошовими активами).

Проблема прискорення обігу оборотних коштів і залучення їх джерел в промисловому секторі може вирішуватись шляхом формування організаційно-економічного механізму оптимального управління оборотним капіталом, представленою на рис. 1.

Рис. 1. Склад основних елементів економічного механізму формування й використання оборотних активів

На нашу думку, організаційні механізми оптимального управління оборотним капіталом мають включати: раціональну структуру управління оборотним капіталом (наявність підрозділів і служб підприємства); гнучку організаційну взаємодію даних підрозділів і служб підприємства (розподіл функцій управління); чіткий розподіл оперативного управління елементами оборотного капіталу між підрозділами і службами для підвищення ефективності їх використання і контролю. На рішення в області управління поточними активами накладаються такі обмеження: вони не повинні суперечити стратегічним цілям підприємства; їх наслідки повинні бути вигідними з погляду підприємства в цілому, а не тільки з погляду управління оборотним капіталом; зниження норм оборотних коштів не повинно викликати зупинки виробництва через їх нестачу; їх наслідки не повинні призводити до погіршення психологічного клімату в колективі.

Зеркаль А. В.

Класичний приватний університет
к.е.н., доцент

КОМЕРЦІЙНА СВІДОМІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Складні сучасні умови функціонування промислових підприємств потребують ефективною системи управління персоналом, яка зосереджує свою увагу на розвитку співробітників, щоб вони стали більш цінним ресурсом для підприємства. Одним із найменш витратних, дієвих та інноваційних інструментів для ефективного управління персоналом є комерційна свідомість.

Комерційна свідомість – це ефективний інструмент впливу на персонал підприємства, що базується на формуванні у працівників розуміння власної причетності до результатів діяльності підприємства. Також це розуміння того, що підприємство повинно зробити, щоб бути прибутковим, успішним та добре обслуговувати своїх клієнтів. Завдяки цьому персонал має можливість зрозуміти основні цінності підприємства, як воно заробляє гроші та його поточні бізнес-процеси.

Комерційна свідомість персоналу підприємств є надзвичайно важливою для розвитку підприємства. Це один з ресурсів розвитку організаційного навчання та управління персоналом. Однак, як важливий ресурс, він вимагає ефективного управління через своєчасні зміни серед персоналу на робочому місці. Спілкування працівників один з одним та розвиток знань допомагає формувати комерційну свідомість, що може призвести до покращення структури підприємства.

Підприємство може отримати стійкі економічні вигоди, використовуючи набір унікальних матеріальних і нематеріальних ресурсів. Роль системи управління персоналом надзвичайно важлива, коли акцентовано увагу на персоналі підприємства, навичках та знаннях людей. Пул людського капіталу складається з кваліфікованих та досвідчених працівників. Використання людського капіталу може допомогти підприємствам протистояти викликам зовнішнього середовища та усунути проблеми, не шукаючи допомоги ззовні. Стратегії управління персоналом підприємств можуть допомогти у формуванні комерційної свідомості, коли потенціал персоналу може зберігатися в межах підприємства для ефективного використання за потреби.

Насправді, комерційна свідомість персоналу має цінність та обґрунтованість лише тоді, коли вона застосовується та регулярно використовується в діяльності підприємства. Цінність комерційної свідомості полягає в зручності її використанні. Управління персоналом підприємств на засадах навчання людей є досить ефективним, а навчання, в свою чергу, може бути рушієм для розвитку комерційної свідомості персоналу. В двадцять першому сторіччі інформація стала основним ресурсом, а свідомість людини стала важливим засобом виробництва.

Практика управління персоналом здебільшого обговорює особливості управління персоналом, які можуть впливати, мотивувати та утримувати працівників шляхом зміни їх поведінки. Однак формування комерційної свідомості є більш ефективним інструментом для утримання цінних кадрів, розвитку людського капіталу та створення конкурентної переваги підприємства. Люди отримують свідомість завдяки особистому досвіду, і певну частину цього усвідомлення неможливо легко виразити чи задокументувати. Система управління людськими ресурсами на основі комерційної свідомості відрізняється від загальноприйнятих практик і може бути унікальною та забезпечувати стійку конкурентну перевагу підприємствам. Конкурентна перевага у вигляді комерційно-свідомого персоналу дозволяє підприємствам конкурувати та перемагати своїх конкурентів на ринку за допомогою дешевого, легкого та ефективного інструмента управління персоналом.

Результати впровадження комерційної свідомості дозволяють впорядкувати переосмислення пріоритетів навколо практики управління персоналом, а підприємства можуть зосередитись на практиці партнерства з працівниками шляхом поліпшення поведінки обміну досвідом щодо комерційної свідомості, що може врешті покращити індивідуальні здібності працівників, підвищити економічну ефективність діяльності та окреслити конкурентні переваги.

Кліш Б. О.

Київський національний університет технологій та дизайну
наук. кер. – к.е.н., доцент Цимбаленко Н. В.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах загострення конкурентної боротьби, що характерно для сучасного бізнес-середовища, виключно наявність конкурентних переваг може забезпечити підприємству стійкі позиції на ринку. Саме тому завдання розвитку конкурентних переваг набуває особливого значення та потребує системного управління.

Питання розвитку внутрішнього потенціалу підприємства та формування на цій основі конкурентних переваг представлено в працях українських вчених Васильківського Д. [1], Касич А. О. [2], Кубіній Н. [3]. Однак основою розвитку теорії конкуренції слід вважати роботи зарубіжних вчених, зокрема, Бургермана Р. [1], Кохена М. [1].

Метою даного дослідження є визначення основних напрямів удосконалення діяльності підприємства, реалізація яких за рахунок ефективних управлінських рішень дозволить підвищити його конкурентоспроможність.

Конкурентні переваги підприємства – це ті унікальні характеристики його діяльності, які дозволяють формувати та зберігати місці позиції на ринку, однак у повній мірі є характеристиками внутрішнього середовища.

Українські підприємства потребують зміни технології виробництва, осучаснення асортименту продукції, застосування сучасних методів діяльності на ринку, докорінної зміни концепції управління персоналом.

Лише за рахунок комплексних перетворень можна забезпечити подолання критичних невідповідностей щодо цінних характеристик продукції, її технічних та споживчих властивостей. Слід зважати, що конкурентні переваги перейшли на рівень «високих» технологій, а це вимагає від підприємства реалізації комплексної конкурентної стратегії, науково-технічного розвитку. Крім того, досягнення зовнішньої конкурентоспроможності є неможливим без забезпечення внутрішньої конкурентоспроможності. Саме тому завдання управління конкурентоспроможністю для українських підприємств повинні стосуватись, перш за все, розвитку економічного потенціалу, що дозволить з часом досягнути покращених ринкових характеристик діяльності. Тобто конкуренція вимагає у сучасних умовах оптимізації діяльності підприємства за всіма функціональними сферами. Однак окремі з них є особливо важливими та визначають конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Основою формування конкурентних переваг є системне управління процесами, від ефективності яких це залежить. Управління розвитком конкурентних переваг є складним та комплексним процесом, який потребує чіткої регламентації. В цьому контексті пропонують такі основні етапи:

- систематизації чинників конкурентоспроможності досліджуваного підприємства у відповідності з існуючими класифікаціями та з урахуванням галузевої приналежності;
- встановлення характеристик діяльності підприємства, за якими мають місце критичні невідповідності вимогам ринку та практиці підприємств-конкурентів;
- оцінювання обсягу необхідних ресурсів, за якими підприємство має відставання у чинниках конкурентоспроможності;
- формування стратегічного плану з реалізації комплексу заходів удосконалення функціональних сфер діяльності підприємства.

Таким чином, конкурентна стратегія для українських підприємств, по суті, означає стратегію розвитку чинників конкурентоспроможності в контексті забезпечення подолання відставання від лідерів ринку.

Список використаних джерел

1. Васильківський Д. М. Формування стратегічних рішень щодо управління процесом підвищення економічного потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 4 (130). С. 162–167.
2. Касич А. О., Глущенко Д. О. Теоретичні та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 65–70.
3. Кубіній Н. Ю., Завадяк Р. І., Федорович О. А. Стратегічний аналіз та його місце в системі управління. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2008_26/statti/1_4.htm (дата звернення: 09.10.2019).
4. Burgelman R., Yves L. (2001) The Power of Strategic Integration Management Review. URL: <http://sloanreview.mit.edu/article/the-power-of-strategic-integration> (date of request: 11.10.2019)
5. Cohen M., Lee H. (1988). Strategic Analysis of Integrated Production-Distribution Systems: Models and Methods. *Operations Research*. Vol. 36. № 2. Operations Research in Manufacturing. P. 216–228.

Кравчук И. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. е. н., доцент Ярошевська О. В.

ПОКАЗНИКИ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має вивчення їхнього стану та використання. Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства. У процесі виробництва основні засоби зношуються фізично і старіють морально. Ступінь фізичного зносу основних засобів визначається в процесі нарахування амортизації. Цей процес можна розглядати в кількох аспектах:

По-перше, як метод визначення поточної оцінки не зношеної частини основних засобів.

По-друге, як спосіб віднесення на готову продукцію одноразових витрат на основні засоби.

По-третє, як спосіб нагромадження фінансових ресурсів для заміщення виведених з виробничого процесу основних засобів або для вкладання коштів у нові виробництва.

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують:

- а) забезпечення підприємства основними засобами;
- б) стан основних засобів;
- в) ефективність використання основних засобів (рис. 1).

До показників, які характеризують забезпеченість підприємства основними засобами, належать: фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства.

Фондомісткість є величиною зворотною до фондовіддачі. Цей показник дає можливість визначити вартість основних засобів на одну гривню виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами. За нормальних умов фондовіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення.

Забезпеченість підприємства основними виробничими засобами визначається рівнем фондоозброєності праці. Останню розраховують як відношення вартості основних виробничих засобів до чисельності працівників підприємства.

Рис. 1. Показники забезпечення, стану та ефективності використання основних засобів

Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як відношення вартості основних виробничих засобів (за вирахуванням суми їхнього зносу) до вартості майна підприємства.

Якщо коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства сягає критичної позначки (0,2–0,3), то реальний виробничий потенціал підприємства буде низьким і треба терміново шукати кошти для виправлення становища.

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів; придатності; оновлення; вибуття (приросту) основних засобів тощо.

Ревус Р. Ю.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Семенов А. Г.

ОПТИМІЗАЦІЯ ОБСЯГІВ ЗАПАСІВ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство, плануючи обсяг запасів ресурсів, може використовувати різні системи регулювання запасів. Досить розповсюджені й доступні системи з фіксованим обсягом партії-поставки, а також з фіксованим періодом поставок ресурсів. До більш складних систем відносяться такі, які оптимізують параметри запасів в умовах дефіциту (відсутності) ресурсу, нелінійності і змінного характеру зв'язку між параметрами, імовірним характером попиту на ресурси, а також динамічні детерміновані моделі керування запасами.

Підвищення ефективності управління запасами ресурсів залежить від номенклатури споживаних сировини і матеріалів і способів їх класифікації.

Розрізняти ресурси можна за типом призначення: сировина, комплектуючі, енергоресурси, запчастини, напівфабрикати.

Також ресурси можуть мати різний обсяг споживання за одиницю часу, і отже по цих ресурсах необхідний різний рівень запасу: де: $nopt$ – оптимальна кількість постачань за рік, раз.

Розрахунок оптимального інтервалу між постачаннями:

$$topt = \frac{360}{nopt}, \quad (1)$$

де: $topt$ – оптимальний інтервал між двома постачаннями, днів. Середній рівень запасу розраховується по формулі

$$q_{середн} = \frac{qopt}{2} = \sqrt{\frac{C1 Qp}{2 C2}}, \quad (2)$$

де: Сер Єдн ~ середній рівень запасу, натур, од.

Крім цих ознак, обсяг запасів залежить від способу і часу транспортування ресурсів, їх фізико-хімічних властивостей.

Значний інтерес становить групування споживаних ресурсів на підприємстві по їх вартості, яке відповідає принципу Парето: велика частина витратів припадає на меншу частину ресурсів. Цей принцип відомий як правило 80-20, або аналіз ABC, у результаті якого виявляються ресурси класів А, В і С (табл. 1).

Таблиця

Класифікація ресурсів за правилом 80–20

Клас	Питома вага ресурсів у загальному обсязі закупок, %	Частка витрат на закупку ресурсів у загальному обсязі витрат, %
Ресурси А	10	70–80
Ресурси Б	10–20	10–15
Ресурси В	70–80	10–20

Аналогічну класифікацію можна застосувати і для постачальників ресурсів, що дасть можливість формування відповідного рівня взаємовідносин між споживачами і виробниками ресурсів.

Крім параметрів ціни і кількості закуповуваної сировини, необхідно враховувати річну вартість споживання ресурсів, що йдуть на виготовлення різних виробів із різним обсягом виробництва. Графічно класифікація ресурсів за допомогою аналізу ABC подана на рис. 1.

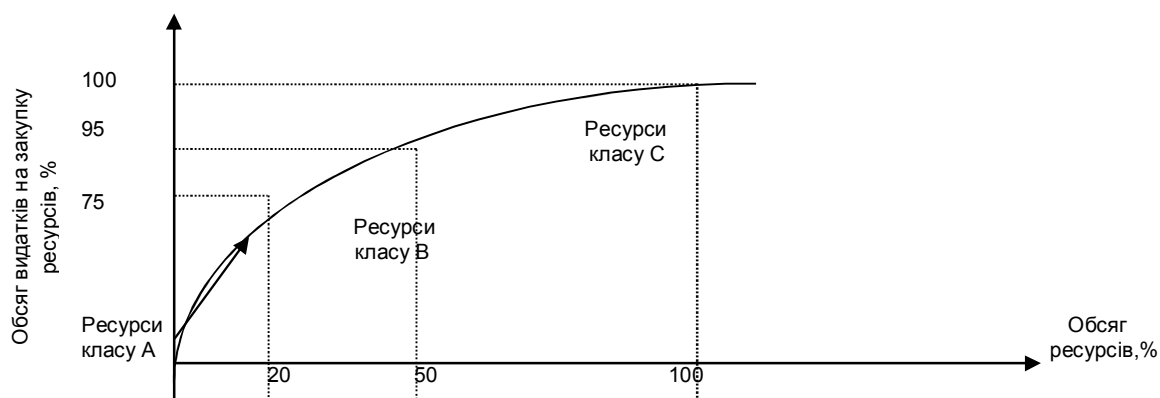

Рис. 1. Графік розподілу ресурсів по обсягу витрат на їх закуплю

Групування ресурсів за методом ABC дозволяє сконцентрувати зусилля менеджерів по постачанню на ресурсах класу А і В (контроль наявності й постачань), а ресурси класу С не вимагають особливого контролю й обліку.

Родіна О. В.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

МІСЦЕ ЛОГІСТИНИХ ВИТРАТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління витратами підприємства може вважатися досить ефективним коли воно дає змогу не лише раціонально використовувати наявні ресурси, а й забезпечувати активний системний пошук можливостей подальшого зниження витрат і, відповідно, забезпечувати розвиток підприємства в цілому. У свою чергу, логістичний підхід до управління витратами – це пошук оптимальних шляхів у виконанні всього комплексу логістичних операцій, що частково пов'язані з витратами на виробництво, транспортними витратами та інші витрати пов'язані з організацією виробництва, зберіганням та збутом продукції.

Але сьогодні основною проблемою є ще і те, що логістичні витрати досі не виділено як окрема складова управлінського чи бухгалтерського обліку, що є проблемним в їх віднесенні до складу виробничих витрат, в ефективному управлінні та правильному діагностуванні.

Згідно з дослідженнями вітчизняного науковця С. М. Нікшич, для логістичних витрат характерне [1, с. 180–181]: роздрібнення серед багатьох груп витрат окремих процесів, фазових поділів тощо; наявність значної частки у загальних витратах підприємств, що постійно зростає; змінність їхніх величин в окремих періодах; незбіг відповідальності за формування цих витрат в організаційних підрозділах підприємства із сутністю витрат, визнаних в теорії обліку, що спричиняє складність їхньої реєстрації та практичне управління ними; слабка структурованість логістичних витрат, яка аргументується поділом їх на реальні та очікувані, а також проблемним виокремленням логістичних витрат із загальних витрат підприємства.

Важливим інструментом підвищення ефективності управління є логістичні витрати. Структуризація та якісна оцінка логістичних витрат забезпечують ухвалення економічно обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління. Рівень логістичних витрат підприємства впливає на фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання і його конкурентоспроможність. За рахунок скорочення рівня логістичних витрат, як і будь-яких інших витрат відбувається зростання прибутку підприємства, що підвищує фінансову спроможність підприємства до внутрішнього інвестування та розширює його господарську самостійність.

Список використаних джерел

1. Нікшич С. М., Крикавський Є. В., Мамчин М. М., Сопільник Р. Л. Оптимізація логістичних витрат у сфері управління хімічними підприємством. Львів: нац. ун-т «Львівська політехніка», 2009. 398 с.

Сторчак К. В., Лозова О. В.,

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сучасних умовах ринкової економіки забезпечення ефективності управління є метою будь-якого підприємства, оскільки саме ефективність управління забезпечує успішне функціонування та розвиток всіх організаційно-господарчих елементів його діяльності. Підприємство, як відкрита соціально-економічна система, не може існувати без зовнішнього середовища, з яким має постійний тісний взаємозв'язок. Будь яке підприємство має потребу в постійному отриманні початкових (вхідних) ресурсів для їх перетворення, щоб в результаті отримати кінцевий продукт чи послугу, яке підприємство віддає у зовнішнє середовище, як компенсація за використання ресурсів. Тобто зовнішнє середовище є своєрідним фільтром, від якісної взаємодії з яким підприємство отримує фінансовий результат. А тому ефективність управління визначається не лише впливом чинників внутрішнього середовища, які є безперечно важливими для діяльності підприємства, а й чинниками зовнішнього середовища.

Всі зовнішні фактори, які можуть впливати на діяльність підприємства, складають його зовнішнє середовище. В свою чергу зовнішнє середовище ділиться на дві частини:

Безпосередньо інтерактивна – це середовище негайно впливає на організацію. Наприклад: новий конкурент, який виходить на ринок.

Побічно інтерактивне – це середовище має вторинний і більш віддалений вплив на підприємство. Наприклад: нове законодавство, яке набирає чинності, може мати великий вплив.

Безпосередньо інтерактивне зовнішнє середовище включає власників, замовників, постачальників, конкурентів, службовців та спілки працівників. Керівництво несе відповідальність перед кожною з цих груп, а саме: власники очікують, що менеджери стежать за своїми інтересами та забезпечують окупність інвестицій; клієнти вимагають задоволення продуктами та послугами, які вони купують та використовують; постачальники потребують ділового спілкування, вчасної оплати та міцних робочих відносин для забезпечення наявних необхідних ресурсів; конкуренти забезпечують конкуренцію, коли вони бачать клієнтів на ринку з подібними товарами чи послугами; співробітники та профспілки забезпечують як людей, які виконують цю роботу, так і представництво з вирішення проблем управління робочою силою.

Другий тип зовнішнього середовища - це опосередковані інтерактивні сили. Ці сили включають соціокультурний, політичний та правовий, технологічний, економічний та глобальний вплив. Непрямі інтерактивні сили можуть впливати на одну організацію більше, ніж іншу, просто через характер конкретного бізнесу. Наприклад, компанія, яка сильно покладається на технології, буде більше постраждала від оновлень програмного забезпечення, ніж компанія, яка використовує лише один комп'ютер. Хоча децю віддалені, непрямі сили все ще важливі для інтерактивного характеру організації.

Соціокультурний вимір особливо важливий, оскільки він визначає товари, послуги та стандарти, які цінує суспільство. Соціокультурна сила включає демографічні показники та цінності певної клієнтської бази.

Політичні та правові аспекти зовнішнього середовища включають регуляторні параметри, в межах яких організація повинна діяти. Податкова політика, торговельне регулювання та законодавство про мінімальну заробітну плату – лише кілька прикладів політичних та правових питань, які можуть вплинути на функціонування організації.

Технологічний вимір зовнішнього середовища впливає на наукові процеси, що використовуються при зміні вхідних ресурсів (ресурсів, праці, грошей) на продукти (товари та послуги).

Отже, успіх багатьох підприємств залежить від того, наскільки добре вони визначають і реагують на зовнішні технологічні зміни.

Тарасюк М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Семенов А. Г.

ПРОБЛЕМИ НОВОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Можна виділити декілька ключових проблем нового етапу розвитку інноваційної політики України.

По-перше, це впровадження інноваційної ідеології на всіх поверхах і сферах соціуму. Історичний парадокс полягає в тому, що до останнього часу існуюча інноваційна доктрина приділяла порівняно мало уваги необхідності формування середовища інноваційного мислення, суспільної культури інновацій. У основі такого мислення лежить, як відомо, по-перше, критичний спосіб оцінки себе і навколишнього світу і, по-друге, перехід від засвоєння накопиченого до створення нового. Суспільну думку необхідно підштовхнути до усвідомлення того факту, що наука і нові технології є найважливішими чинниками економічного зростання в умовах сучасної та пост сучасної неоекономіки. Інакше, без широкої соціальної бази, інноваційний розвиток буде практично неможливим. Додамо, що сама по собі проблема формування нової ідеології в суспільстві – завдання, що вимагає від держави не меншої концентрації зусиль, чим в питанні пошуку засобів на фінансування науки і освіти.

По-друге, це запуск ефективних інституційних механізмів стратегічного інноваційного прогнозування, які могли б адекватно вписати дороги національного розвитку України в контекст глобалізаційних процесів і структури нового світового гео економічного порядку. Прогнозування і «проективання» доріг розвитку великих цивілізаційних систем взагалі є одним з найскладніших завдань XXI століття. У цих умовах при формуванні стратегії розвитку необхідно враховувати можливі сценарії «відкритого майбутнього», усвідомлювати їх нелінійний і синергетичний характер і виявляти домінуючі чинники впливу. Без їх врахування різні прогнозні сценарії втрачають характер системності і схилиються до одного з двох полюсів: або редукції у бік

приватних (спеціальних, галузевих) прогнозів, або розповзання у бік «футурології без берегів», що на практиці обертається утопічним прожектерством.

По-третє, це активізація соціокультурного ресурсу в створенні національної інноваційної економіки. Глобалізація усе більш наполегливо ставить питання про введення в масштабі світової спільноти нових класифікаторів і параметрів соціального розвитку – геополітичних, геокультурних і цивілізаційних. Вочевидь, що вітчизняна стратегія інноваційного розвитку не буде успішною без врахування унікальних параметрів накопиченого національного соціокультурного капіталу.

Таким чином, новий етап у формуванні національної інноваційної політики відображає об'єктивні потреби чергового етапу розвитку українського суспільства і держави. Вихід з пострадянського перехідного періоду 1990-х об'єктивно перетворює інноваційну політику на єдино можливий стержень національного проекту України в XXI столітті.

Сама по собі ідея перспективності інноваційного розвитку вітчизняної економіки зі всіма її очевидними позитивними ефектами не нова. Інноваційна економіка сьогодні заявлена як один з пріоритетних напрямів розвитку, а її потенціал усвідомлений на загальнодержавному рівні.

Хмара Н. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Кучерова Г. Ю.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗЕД ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

На наш погляд ключовим показником діяльності підприємства на зовнішньому ринку є сальдо зовнішньоекономічної діяльності, що визначається як різниця між обсягом здійснених експортних та імпорتنих операцій. В свою чергу, для більш якісного управління та оцінювання стану й перспектив зовнішньоекономічної діяльності слід враховувати (рис. 1):

- виробничі фактори, які можна узагальнити індексом цін виробників – середній рівень зміни оптових цін на сировину, матеріали і товари проміжного споживання, за якими продають свої товари національні виробники;
- фінансові фактори, узагальнення яких можна провести за допомогою середнього рівня курсу долара по відношенню до гривні;
- споживчі фактори, котрі представляє індекс інфляції (індекс споживчих цін) – показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, які купуються населенням для невиробничого споживання.

Оскільки рівень конкурентоздатності продукції підприємств є суб'єктивним показником та визначається здебільшого задля визначення сегменту ринку з метою формування обсягів експорту продукції підприємством, а індекс цін виробників є узагальнюючим показником та передбачає постійний процес моніторингу, то ключовим виробничим фактором приймається саме індекс цін виробників.

Щодо фінансових факторів, то курс долара приймається за основний фактор та використовується в подальших розрахунках, так як враховує вплив облікової ставки НБУ, а тарифи здійснення зовнішньоекономічної діяльності конкретним підприємством суто індивідуальні та значним чином змінюються в залежності від обсягів та видів продукції. Ключовим споживчим фактором є індекс інфляції, що постійно моніториться статистичними органами й охоплює загальну тенденцію ринку споживання будь-якого виду продукції.

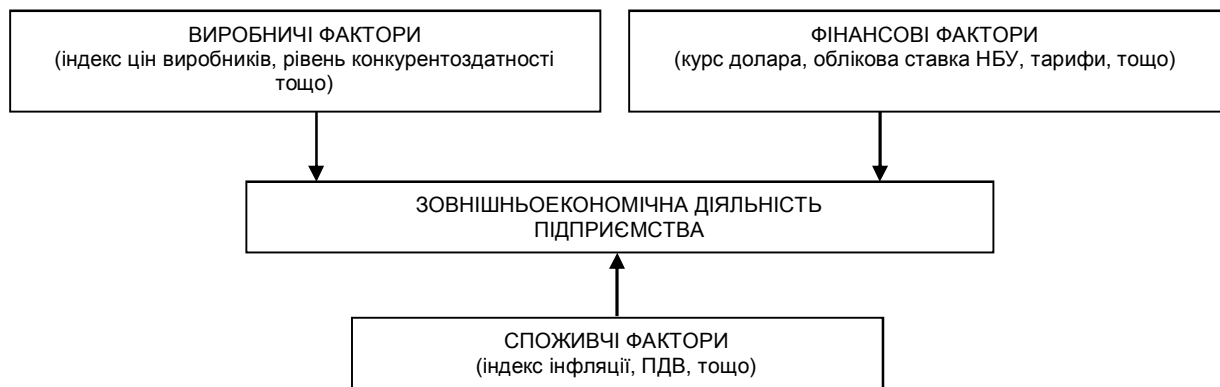

Рис. 1. Фактори впливу на ЗЕД промислового підприємства

Отже, для формування когнітивної моделі буде використано наступні елементи:

- «1» – сальдо зовнішньоекономічної діяльності;
- «2» – обсяг експорту;
- «3» – обсяг імпорту;
- «4» – індекс цін виробників;
- «5» – індекс інфляції;
- «6» – курс долара.

Цільовою вершиною є вершина «1», прямий вплив на неї здійснює вершини «2» та «3», інші вершини опосередковано впливають на вершину «1», шляхом впливу на обсяги експорту та імпорту. Зв'язки в моделі зображено на рис. 2.

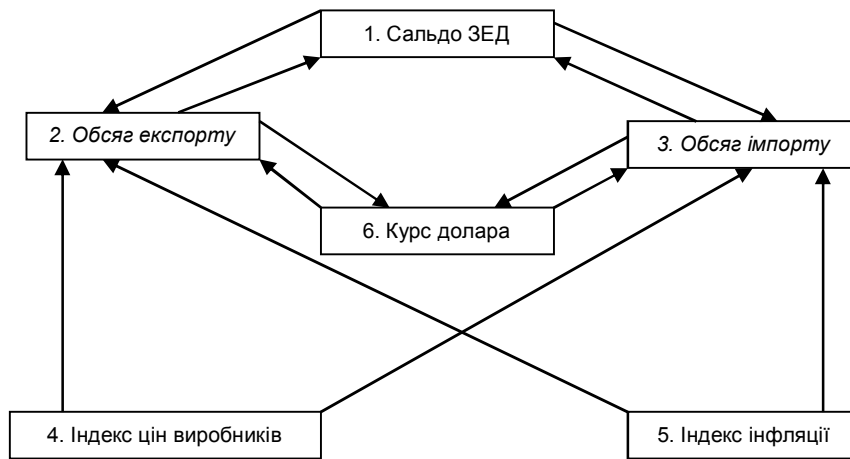

Рис. 2. Зв'язки між елементами моделі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства

Цільовою вершиною є вершина «1», прямий вплив на неї здійснює вершина «2» та вершина «3», які виступають для підприємства факторами управління, здійснювати яке слід з урахуванням курсу долара, індексів інфляції та цін виробників. Що в свою чергу прямо впливають на фактори управління (вершини «2» та «3») і опосередковано на вершину «1». При чому елементи «4» та «5» виступають факторами зовнішнього впливу.

Отже, за вдалої подальшої інтерпретації та практичної реалізації зазначених економічних впливів дану модель можна використовувати для управління зовнішньоекономічною діяльністю промислового підприємства.

Чиглашвілі С. І.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Семенов А. Г.

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність даної проблематики визначається тим, що прийняті методики оцінки резервів підвищення ефективності недостатньо враховують сучасні особливості господарювання, які мають швидку динаміку змін під впливом різних факторів, пов'язаних з сучасною економічною кризою. Тому сучасні особливості методики оцінки резервів підвищення ефективності недостатньо відображені в науковій літературі та потребують поглибленого наукового опрацювання.

Резерви збільшення суми прибутку і рентабельності пов'язані з напрямками господарювання ПАТ «Завод «Перетворювач», для керівників і спеціалістів (менеджерів) важливим є детальне значення масштабів дії, форм контролю та використання найбільш істотних внутрішніх і зовнішніх чинників ефективності на різних рівнях управління діяльністю підприємства.

При аналізі фактичної собівартості продукції, виявлення резервів й економічного ефекту від її зниження використовується розрахунок по економічних факторах. Економічні фактори найбільше повно охоплюють всі елементи процесу виробництва – кошти, предмети праці й сама праця. Вони відображають основні напрямки роботи колективів підприємства по зниженню собівартості: підвищення продуктивності праці, впровадження передової техніки й технології, краще використання устаткування, здешевлення заготівлі й краще використання предметів праці, скорочення адміністративно-управлінських й інших накладних витрат, скорочення браку й ліквідація непродуктивних витрат і втрат.

В умовах кризи акцент методики обчислення резервів підвищення ефективності виробничо-господарської та фінансової діяльності слід змістити з методики обчислення показників в площину поглибленого дослідження факторів на рівень собівартості та ціни продукції, адже в сучасних умовах величини цих факторів стали менш прогнозовані ніж це було раніше. Тому при обґрунтуванні резервів підвищення ефективності виробничо-господарської та фінансової діяльності ПАТ «Перетворювач» керівництву підприємства першочергову увагу слід звернути на поглиблене дослідження таких факторів як собівартість та ціна продукції. Такі рекомендації будуть також корисними для інших підприємств – суб'єктів господарської діяльності.

Тобто для роботи підприємства необхідно:

1. Збільшення частки продукції ПАТ «Завод «Перетворювач» на ринку перетворювальної техніки. Тобто покращити технічні характеристики нашої продукції щоб конкуренція стала менш нищівною для нас.
2. Прив'язка підприємства до виробників тієї продукції, в якій може бути використана перетворювальна техніка (машинобудівні підприємства).
3. Розширення присутності ПАТ «Завод «Перетворювач» на ринках продукції, частка якої дуже обмежена (енергетика, транспорт, гірничодобувний комплекс).
4. Виробництво перетворювачів для гірничо – збагачувальних підприємств.
5. Виробництво перетворювачів для модернізації підприємств чорної і кольорової металургії, хімічної промисловості, АЕС, систем збудження турбогенераторів ТЕС, водопостачальних організацій.
6. Більш рівномірне завантаження виробництва за рахунок своєчасного фінансування.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Богацька Н. М.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РОЛЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Величина прибутку підприємства впливає на формування фінансових ресурсів підприємства, збільшення ринкової вартості підприємства, ефективність виробничої діяльності підприємства, економічний розвиток держави шляхом поповнення державного бюджету сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів. Отже, значна роль прибутку в розвитку підприємства, а також держави визначають необхідність дослідження питань ефективного управління прибутком підприємств.

Враховуючи ринкові умови господарювання, підприємства змушені формувати таку структуру фінансових ресурсів, яка б забезпечувала зростання ефективності їх господарської діяльності, платоспроможність, фінансову стійкість, мінімізацію можливих фінансових ризиків. Тому в сучасних умовах ведення бізнесу при формуванні фінансових ресурсів підприємств збільшується значення прибутку, амортизаційних відрахувань та позичених коштів [1].

Прибуток підприємства є важливою складовою не тільки діяльності та функціонування підприємства, але й запорукою розвитку держави. Адже, частина отриманого підприємствами прибутку направляється до Державного бюджету та наповнює його. Варто звернути увагу на те, що значна частина української економіки характеризується як «тіньова». Тіньова економіка є однією із ключових проблем світового господарства, оскільки кожна країна намагається викоринити це явище з метою оздоровлення економіки й забезпечення інтенсивного розвитку підприємництва. Тому, бажаючи більше заробити та менше сплатити податків до бюджету, підприємці приховують результати своєї діяльності, що відбивається на соціальному добробуті громадян країни, адже не сплачені податки – це зменшення доходної частини бюджету, внаслідок чого утворюється дефіцит державного бюджету і необхідно брати зовнішні та внутрішні державні позики або скорочувати видатки. Отже, доцільно буде проаналізувати величину отриманого прибутку українськими підприємствами у 2014-2017 рр. (табл. 1).

Таблиця

Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності протягом 2014-2018 рр.¹ (млн. грн.) [2]

Рік	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у% до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у% до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
2014	-258794,2	55,1	106625,9	44,9	365420,1
2015	-186729,2	59,7	154563,5	40,3	341292,7
2016	9993,3	66,7	177940,9	33,3	167947,6
2017	158849,8	69,7	274839,1	30,3	115989,3
2018	122825,3	70,2	275210,5	29,8	152385,2

¹ Без урахування результатів діяльності банків, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Нині в економіці України спостерігається тенденція до значного зниження доходів суб'єктів господарювання, що призводить до зменшення прибутку чи навіть збитковості багатьох підприємств.

Отже, підсумовуючи усе вищесказане, можна дійти висновку, що постійне забезпечення зростання прибутку полягає у визначенні впливу факторів його формування та пошуку невикористаних резервів.

Список використаних джерел

1. Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7253> (дата звернення: 01.11.2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.30.

2. Державний служба статистики України URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/chpr/chpr_reg/chpr_reg_u/chpr_reg_0918_u.htm (дата звернення 04.06.2019).

Бойко Ю. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

УДОСКОНАЛЕННЯ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми здійснення асортиментної політики є сьгодні однією з найактуальніших для організацій України, від якості їхнього рішення залежать і конкурентоспроможність продукції організації, і частка, яку займає організацією на ринку, і обсяги одержуваного прибутку як найближчим часом, так і в перспективі.

Асортиментна політика – одне з найголовніших напрямків діяльності маркетингу кожного підприємства.

Асортиментна політика – діяльність, пов'язана з плануванням і здійсненням сукупності заходів і стратегій по формуванню конкурентних переваг через реалізацію концепції позиціонування з метою забезпечення відповідного прибутку підприємства.

У стратегічному плані асортиментна політика підприємства повинна виходити з концепції життєвого циклу товару, тобто з того факту, що кожен товар має певний період ринкової стійкості, характеризується обсягами його продажів в часі.

Важливим елементом асортиментної політики є своєчасне внесення в асортиментну карту змін, які базуються на врахуванні споживчої цінності товару і розширюють коло його можливих покупців. [2]

Сьогодні немає єдиного алгоритму до розроблення асортиментної політики. повне задоволення попиту споживачів та забезпечення умов для прибуткової діяльності підприємства.

Підбір, планування та регулювання асортименту товарів базується на таких принципах [1]: відповідності структури попиту споживачів району діяльності підприємства; комплексності задоволення попиту споживачів у межах вибраної ніші сегмента споживчого ринку; забезпечення потрібної широти, глибини та сталості асортименту; забезпечення умов для отримання цільового розміру прибутку.

Формування асортименту товарів, що реалізуються торговим підприємством передбачає проведення таких етапів роботи: визначення переліку основних груп та підгруп товарів, що реалізуються, виходячи з обраної товарної спеціалізації підприємства та потреб його потенційних споживачів; розподілу окремих груп та підгруп товарів між споживчими комплексами постійного та сезонного характеру; визначення кількості видів та різновидів товарів у межах окремих споживчих комплексів, тобто глибини товарного асортименту; розробка конкретного асортиментного переліку товарів, що пропонуються до реалізації контингенту покупців, який обслуговує підприємство [1].

Розроблений асортиментний перелік є стандартом ширини та глибини асортименту товарів та використовується в якості нормативного документа при проведенні комерційної діяльності з закупівлі товарів та планування структури товарообороту підприємства [1].

Асортиментна політика підприємства – система заходів стратегічного характеру, спрямована на формування конкурентоспроможної моделі, що забезпечує стійкі позиції підприємства на ринку і отримання необхідного прибутку. Аналіз асортиментної політики є надзвичайно актуальним для кожного підприємства. Розширення асортименту являється важливим фактором зростання прибутку.

Список використаних джерел

1. Добрянська В. В., Мірошніченко В. Т., Передерій Я. О. Формування асортименту торговельної організації як складова маркетингової товарної політики *Ефективна економіка*. Київ. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/34.pdf (дата звернення: 12.09.2019).

2. Фордзюн Ж. В., Данилишин Т. Р. Необхідність розробки асортиментної політики. URL: <http://www.marketing-ua.com> (дата звернення: 02.09.2019).

Бондаренко С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Функціонування підприємства в умовах ринкової економіки актуалізує проблему раціонального витрачання ресурсів, докорінного поліпшення управління витратами, оскільки витрати на виробництво продукції, робіт (послуг) є індикатором діяльності підприємства, основним фактором ціноутворення і формування прибутку.

В умовах ринкової економіки жодна діяльність неможлива без витрат. Досягнення будь-якої мети, забезпечення кінцевого результату потребує витрат. І об'єктивність суспільного розвитку, і факти практичної діяльності, і закономірності сучасної дійсності, і логіка пізнання показують, що спочатку мають місце витрати, а потім результати, пов'язані з цими витратами.

Витрати є основним обмежуючим фактором прибутку і одночасно головним фактором, який впливає на обсяг пропозиції. Отже, ефективність управління витратами має велике значення для підприємства, тому вивченню системи управління витратами необхідно приділити значну увагу, особливо в умовах ринкової економіки.

Сьогодні в умовах нестабільності економіки України та розвитку конкуренції підвищення цін неможливе, як це було в минулому, коли найпростішим способом отримання прибутку було підвищення цін, що призвело до інфляційних та гіперінфляційних процесів в Україні. На даний час ціни на продукцію вітчизняних товаровиробників досягли світового рівня, але якість цієї продукції значно поступається досягненням країн із ринковою економікою. Як результат – переважна частина продукції вітчизняних підприємств неконкурентоспроможна, а витрати на її виготовлення дуже високі. Тому на підприємствах повинна зосереджуватись увага на питанні управління витратами та мінімізації їх загального обсягу.

У процесі управління витратами основна увага зосереджується на мінімізації їх загального обсягу. Найбільшого значення при цьому набуває оперативність отримання інформації про витрати, що дозволяє втручатися у виробничий процес з метою його оптимізації, попереджувати невиробничі витрати, що має велике значення при підвищенні його ефективності.

У практичній діяльності реалізація заходів по зниженню витрат виробництва дуже часто вимагає додаткових витрат на удосконалення технологічних процесів, введення додаткових контрольних, облікових операцій. Такі питання є досить чітко розроблені в системах управління виробничо-господарською діяльністю зарубіжних фірм. Зниження витрат на виробництво при забезпеченні високоякісної продукції є фактором підвищення ефективності виробництва, додатковою можливістю зниження цін на продукцію і досягнення пріоритетів на ринках її збуту.

Сьогодні управління витратами – це процес цілеспрямованого формування оптимального рівня витрат підприємства. Критерієм оптимізації є мінімум витрат. Низький рівень витрат дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку збуту, вільно провадити свою цінову політику та за інших рівних умов досягти більш високих розмірів прибутку.

Однак слід мати на увазі, що зниження рівня витрат є важливим завданням, але не основною метою управління витратами підприємства. Процес тільки зниження рівня витрат може супроводжуватися зни-

женням якості виготовленої продукції та сервісного обслуговування покупців, відмовою від виробництва та реалізації видів продукції, які користуються попитом, але потребують здійснення значних витрат.

Отже, цілеспрямоване формування витрат на підприємстві в ринкових умовах відбувається за їх видами, місяцями та носіями. Головною метою управління витратами підприємства нині є підвищення конкурентоспроможності та ефективності його діяльності.

Виноградов Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Загальна національна стратегія управління туристичною галуззю спрямована на визначення напрямів державного та міжнародного регулювання та інституціоналізму. Туризм набув значного розвитку та став масовим соціально-економічним явищем міжнародного масштабу, а розширення міждержавних політичних, економічних, наукових і культурних зв'язків сприяє інтенсивному розповсюдженню туристичної діяльності.

Туристична індустрія потребує втручання держави з метою подолання кризових явищ у галузях, які тісно пов'язані з індустрією туризму, а також забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних комплексних туристичних продуктів.

Геополітичне положення, природні та людські ресурси, історико-культурна спадщина й традиції України сприяють розвитку національного туризму й рекреації. Проте формування дієздатної рекреаційно-туристичної сфери передбачає значний вплив державного регулювання на цей процес.

За роки становлення та розвитку туризму широко застосовуються різні форми співпраці, основними цілями яких є: укріплення довіри між країнами, розвиток економічних і торгових відносин, розширення зв'язків по лінії науково-технічних організацій, створення більш сприятливих умов для туристичного обміну, організація технічного співробітництва, розробка спільних стандартів, спрощення туристичних формальностей.

Для ефективної реалізації державної політики щодо розвитку туристичної галузі, представницькі органи повинні взаємодіяти з іншими органами, наприклад, громадськими організаціями, професійними туристичними організаціями, підприємствами.

Серед основних проблемних питань, які гальмують розвиток туристичної галузі, можна відзначити наступні: низький рівень розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури; невідповідність міжнародним стандартам закладів проживання; незадовільний стан пам'яток історико-архітектурної спадщини; недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази; недостатність інформації, карт, інформаційно-довідкової продукції; неефективне використання туристичного потенціалу в сільській місцевості; неефективна діяльність щодо забезпечення екологічної безпеки територій; неналежне функціонування комунальної інфраструктури, систем водопостачання, водовідведення та очищення стоків; слабка взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення розвитку туризму; потреба у залученні значних інвестицій; тощо.

Із перелічених проблем можна визначити шляхи поліпшення політики розвитку туризму, стратегічними завданнями яких є: формування кожного регіону, як регіону туристично-рекреаційного значення; вдосконалення інфраструктури; створення сприятливих умов для ефективного управління; підвищення професійного рівня працівників; створення безпечних умов для туристів; міжнародне співробітництво та обмін досвідом.

Координацію повинен здійснювати департамент міжнародного співробітництва та туризму. Структурні підрозділи обласної адміністрації, районні адміністрації та органи місцевого самоврядування, територіальні підрозділи повинні забезпечувати їх реалізацію у визначені терміни. Необхідно також зауважити, що усі заходи можуть коригуватися з урахуванням соціально-економічної ситуації та нормативно-правової бази.

Таким чином, вирішення нагальних проблем в туристичній галузі дасть змогу більш раціонально і ефективно використовувати природні ресурси, стимулюватиме економічну активність, створить робочі місця в різних секторах економіки, зменшить відтік кадрів за кордон, забезпечить зростання туристичних потоків і надходжень, сформує конкурентоспроможний продукт.

Горб О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Тенденції соціально-економічних процесів, які спостерігаються в економіці України протягом останніх чотирьох років, суттєво змінили середовище діяльності вітчизняних підприємств. В умовах ринкової економіки успішність роботи підприємства здебільшого залежить від ефективного планування і, в першу чергу, від правильно обраної стратегії. Стратегія економічної організації – це сукупність її головних цілей та основних засобів досягнення даних цілей. Стратегія – це не просто функція часу, а також функція напрямку. Вона включає в себе сукупність глобальних ідей розвитку підприємства. Відповідальність за розробку стратегії несе керівництво економічної організації.

Розробкою теоретичних, методичних і практичних основ формування стратегії розвитку підприємства в Україні займаються Герасимчук В. Г., Дикань В. Л., Куденко Н. В. та ін. За кордоном цій проблемі присвятили дослідження Акоффа Р., Ансоффа І., Віханський О. С., Мінцберг Г., Портер М., та ін.

Існує багато поглядів щодо визначення маркетингової стратегії, наведемо такі найбільш характерні: 1) стратегія маркетингу – це система організаційно-технічних і фінансових заходів щодо інтенсифікації виробництва, реалізації продукції, підвищення її конкурентоспроможності, активного впливу на попит та позицію [1, с. 256]; 2) маркетингові стратегії – це засоби досягнення маркетингових цілей щодо маркетинг-міксу [2, с. 172].

Процес формування маркетингової стратегії, зазвичай, поділений на два етапи: 1) процес планування спрямований на прийняття стратегічних рішень, формулювання цілей і визначення шляхів їхнього досягнення; 2) процес управління як набір рішень і дій з реалізації стратегії, спрямований на досягнення цілей підприємства з урахуванням можливих змін зовнішнього, проміжного та внутрішнього середовища [3].

У світовій практиці існує безліч підходів до розробки маркетингової стратегії компанії. Проаналізувавши їх, було виокремлено етапи розробки маркетингової стратегії: 1) Формування цілей, 2) Стратегічний аналіз і діагностика, 3) Розробка варіантів стратегії, 4) Планування реалізації.

Всі процеси послідовно впливають один на одного. Але існує й зворотній вплив, тобто можливість внесення змін у цільові орієнтири маркетингу, або у механізм реалізації стратегії, можливість доробки результатів, або перегляд і розробка нової маркетингової стратегії.

Осміслений вибір стратегії необхідний будь-якому учаснику ринкових відносин не лише при плануванні справ на перспективу, а й при виборі рішень по конкретним, здавалося б частковим питанням. Вирішення питання про конкретну стратегію включає наступні основні етапи: виявлення альтернатив маркетингової стратегії; вибір оптимального варіанту; реалізація стратегії; аналіз і корегування маркетингової стратегії. Розробка і реалізація маркетингової стратегії фірми є творчою справою, основою на можливостях конкретних особистостей, тобто по суті, ноу-хау.

Стратегія визначається як комплексний план діяльності підприємства, який розробляється на основі творчого науково обґрунтованого підходу і визначається для досягнення довгострокових глобальних цілей підприємства. Водночас було виділено чотири етапи формування ефективної маркетингової стратегії та виявлено, що всі процеси, по-перше, послідовно впливають один на одного і, по-друге, взаємопов'язані та мають зворотній вплив.

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: у 3 т. / за ред.: С. В. Мочерного. Київ: Академія, 2001. Т. 2. 848 с.
2. Мак-Дональд М. Стратегическое планирование маркетинга. Санкт-Петербург: Питер, 2000. 276 с.
3. Прайснер А. Сбалансированная система показателей в маркетинге и сбыте. Москва: издательский Дом Гребенникова, 2007. 304 с.

Гуськова В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ОСОБЛИВОСТІ АЛГОРИТМУ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зовнішньоекономічна діяльність багатьох вітчизняних машинобудівних підприємств не відзначається стабільністю та логічною впорядкованістю і носить стихійний характер, що послаблює їх конкурентні переваги на світових ринках. Тому потрібно вибирати і втілювати більш ефективні стратегії розвитку ЗЕД підприємств машинобудування, які спроможні швидко реагувати на ринкові коливання і максимально ефективно використовувати існуючі резерви розширення власної ніші на ринку.

Вибір ефективної маркетингової стратегії з можливих альтернатив є найбільш складним рішенням для підприємства. Кожна форма й модель мають як переваги, так і недоліки. В ідеалі для визначення придатної стратегії для конкретного підприємства потрібен систематичний аналіз всіх наявних альтернатив. Здійснити це досить непросто через дефіцит інформації й проблеми оцінки ступеня невизначеності. До того ж, більшість стратегій прийнятні тільки для одного продукту (або ринку) і не завжди підходять для іншого.

Підприємство, що розробляє маркетингову стратегію зовнішньоекономічної діяльності в будь-якій формі виконує роботу з розробки стратегічних рішень на чотирьох рівнях: підприємства в цілому, його підрозділів, типів бізнес-процесів і різних товарних груп. Наявність цих чотирьох рівнів відповідає організаційно-управлінській структурі сучасних міжнародних компаній, що перейшли з позицій експортерів на рівень організації виробництва за кордоном. Незалежно від форми стратегічного партнерства, підприємство, що включилося у міжнародний процес, стає частиною міжнародних мереж. Подальший успіх розвитку значно залежить від взаємин з партнерами, іншими організаціями й покупцями. У зв'язку з цим велике значення при формуванні стратегії розвитку ЗЕД має позиціонування підприємства у міжнародній мережі. Позиціонування орієнтує підприємство на управління його взаєминами з навколишнім середовищем, що відкриває доступ до зовнішніх ресурсів, контрольованих іншими організаціями.

Одним із завдань формування ефективної моделі розвитку ЗЕД підприємства є відбір критеріїв для виділення кращих стратегічних альтернатив. Відбір критеріїв необхідно здійснювати керуючись засадами комплексності (забезпечення всебічного підходу до оцінки), об'єктивності (відображення реальних можливостей), динамічності (характеристика перспектив розвитку), оптимальності (відображення ефективності способів досягнення результатів). Такими характеристиками можуть бути величина ресурсних вкладень, рівень контролю за прийняттям рішень, спрямованість руху ресурсів, часові й просторові обмеження, методи одержання доходів, ступінь ризику. Крім того, важливо враховувати також рівень невизначеності середовища, досвід компанії в міжнародних угодах і її здатність самостійно здійснювати ті або інші міжнародні операції.

Однією із складових алгоритму формування стратегії є розробка альтернативних стратегічних рішень. Вибір найоптимальнішої альтернативи сприятиме ефективному впровадженню стратегії та досягненню прогнозованих показників. У випадку формування стратегії ЗЕД важливим є прогнозування показників із врахуванням реальної ситуації на внутрішньому та зовнішньому ринках. Для систематизації й відбору альтернатив можна використовувати матрицю ранжирування моделей розвитку міжнародної діяльності підприємства. Моделі, що одержали найвищий ранг, повинні бути розглянуті ретельно для остаточного ухвалення рішення.

Отже, правильно обрана маркетингова стратегія ЗЕД машинобудівного підприємства дозволить підвищити рівень конкурентоспроможності, здобути додаткові переваги на ринку порівняно з конкурентами та значно підвищить прибуток підприємства.

Досяк А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Жодне підприємство не може обійтися без планомірного і обґрунтованого процесу формування маркетингової стратегії. Цей процес є не спонтанним явищем, кожна стадія потребує уваги, часу та клопіткого аналізу. У зв'язку з цим актуальним є дослідження теоретичних та методичних підходів до формування процесу розробки маркетингової стратегії підприємства.

Визначення сегмента, на якому працює або збирається працювати компанія є найважливішим управлінським рішенням і передбачає оцінку і співвіднесення можливостей компанії і привабливості ринку. Вибір цільового сегмента визначає те, на задоволення яких потреб націлена компанія, які продукти або послуги вона буде представляти клієнтам.

Якщо в основі сегментації ринку виступає вивчення та врахування індивідуальних потреб кожної групи покупців, то ринок логічно перетворюється в сукупність споживчих сегментів, щодо яких може надаватися відповідні товар і комплекс маркетингу. В такому випадку завдання визначення цільового сегмента і визначення цільової групи споживачів зливаються між собою. Якщо в якості основного критерію сегментації виступають характеристики товарів, то ринок логічно перетворюється в сукупність товарних сегментів, на яких в подальшому, якщо це необхідно, визначаються окремі цільові групи споживачів.

Виділення цільових груп клієнтів і концентрація зусиль на роботі з ними дозволяє компанії більш повно задовольняти потреби пріоритетних клієнтів і зміцнити своє становище на ринку. При цьому концентрація дозволяє організації істотно підвищити ефективність використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів.

В окремих випадках компанія може не проводити на першому етапі аналізу сегментацію ринку по товару і навіть не визначати ринки, на яких збирається працювати, пов'язуючи свою діяльність з певною групою клієнтів (таким чином, компанія визначає тільки те, на задоволення потреб якої групи споживачів вона працює).

Коли компанія визначилася з тим, на яких саме сегментах ринку вона збирається працювати, необхідно прийняти рішення щодо того, які «позиції» їй бажано було б в цих сегментах зайняти.

Позиціонування дуже тісно пов'язано з конкурентною стратегією компанії в частині виділення конкурентних переваг. Часто саме ці конкурентні переваги є основою для створення образу торгової марки в очах потенційних споживачів. Але також часто можна зустріти варіанти позиціонування, коли для споживача виділяються в реальності неіснуючі переваги товару.

Перед проведенням аналізу середовища необхідно мати на увазі, що є величезна кількість відомостей, що не всі з яких однаково корисні при прийнятті рішень. Тому, щоб обмежити витрати часу, сил і фінансових коштів на проведення аналізу середовища, необхідно знайти «фільтри» для визначення потрібної інформації (релевантної інформації). Такими фільтрами служать місія, цілі та стратегії організації. Але стратегічне планування якраз і служить для їх розробки, тому мова може йти про те, що перед початком аналізу середовища необхідно отримати приблизну формулювання місії і, бажано, цілей організації.

Таким чином, вкрай бажано отримувати ці формулювання письмово, щоб уникнути їх неоднозначного тлумачення і мати можливість точно визначити, яка інформація з оточення організації має значення, а яка немає.

Аналіз середовища є найважливішим процесом стратегічного управління. На основі даних цього аналізу визначаються цілі та стратегії компанії, і уточнюється її місія, що значною мірою впливає на розвиток підприємства.

Жеребцова Т. Р.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
наук. кер. – к. е. н., доцент Фіщенко О. М.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Ситуація, що склалась в Україні у даний час, характеризується здебільшого як негативна. У певній мірі це стосується й сільського господарства. При цьому розвиток цієї галузі може стати суттєвим поштовхом для виходу країни з кризової ситуації. Зазначимо, що сільське господарство є однією з найважливіших галузей економіки України, у ній виробляється 18% ВВП, працевлаштовано близько 3 мільйонів українців, даний сектор економіки забезпечує майже 53% усього експорту товарів за даними 2018 р. [2]. Саме тому у даний час дуже важливо визначити проблеми, які обмежують розвиток підприємств агропромислового сектору, та встановити шляхи їх вирішення.

Проблеми прогнозування розвитку підприємств сільського господарства в Україні є дискусійними та знайшли своє відображення в працях багатьох вітчизняних дослідників: Андрєєвої Л. О., Бородіної О. М., Грицаєнко М. І., Духневич А. В., Шпикуляка О. Г. та інших [1, 4, 5]. Проте в умовах постійних змін економічної ситуації подальшого обґрунтування потребують шляхи розвитку сільськогосподарської галузі.

Метою дослідження є виявлення сучасних проблем та можливостей сільського господарства для подальшого визначення основних шляхів розвитку підприємств даної галузі.

Сільське господарство, як і загалом економіка України, переживає складні часи. Проте на даний момент ця галузь почала поступово виходити з кризового стану. У 2018 р., порівняно з 2017р., спостерігалось

зростання обсягу виробництва сільськогосподарської продукції на 7,8%, що стало максимальним за останні п'ять років. При цьому обсяги експорту продовольчих товарів зросли на 27,2% та досягли історичного рекорду (2,1 млрд. доларів) [2].

У той же час існують й негативні тенденції. Так зростання обсягу виробництва сільськогосподарської продукції у 2018 р. відбулося у першу чергу за рахунок зростання продукції рослинництва – на 11%, тоді як продукція

тваринництва скоротилася на 0,8% (рис. 1). При цьому у 2018 р. спостерігався найнижчий показник чисельності великої рогатої худоби та свиней за всю сучасну історію країни. За п'ять останніх років було втрачено близько 12% посівних площ зернових в Україні [2].

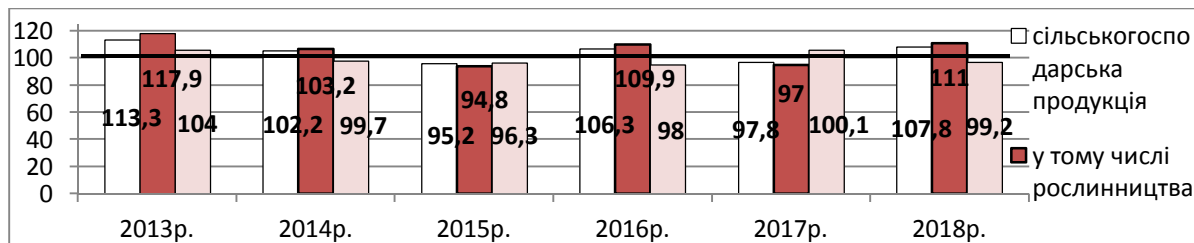

Рис. 1. Індеси продукції сільської галузі України за 2003–2018 рр., % до попереднього року

Отже, виконані дослідження дозволяють зробити висновок, що сільське господарство України має величезний потенціал, більший, ніж у багатьох розвинутих країнах світу, проте даному сектору економіки притаманна низька продуктивність праці та дохідність з гектара землі, а також інші вагомні проблеми, які стримують сучасну активізацію розвитку підприємств даної галузі [5]. Існуючий стан вимагає негайного реформування агропромислового сектору України.

Основними шляхами вирішення існуючих проблем розвитку підприємств сільського господарства є стимулювання розвитку саме високоінтенсивних галузей агропромислового комплексу; створення умов для перетікання капіталу з рослинництва у тваринництво; сприяння зменшенню частки сировини у експорті; забезпечення гарантії права власності; підтримка малих фермерських господарств; стимулювання модернізації техніки та технологій агропромислового виробництва, у тому числі через програми здешевлення вартості банківських кредитів, збільшення обсягів залучення інвестицій; забезпечення захисту вітчизняних товаровиробників та їх адаптації до умов світового ринку; покращення демографічної та екологічної ситуації, зупинка процесу деградації ґрунтів. Ці заходи забезпечать розвиток сільського господарства, що сприятиме покращенню стану усієї економіки країни та її ефективної інтеграції у світовий економічний простір.

Список використаних джерел

1. Андреева Л. О., Болтянська Л. О., Грицаєнко М. І., Завадських Г. М., Педченко Г. П. Науково-прикладні основи ефективного розвитку аграрного сектору економіки України: монографія. Мелітополь: видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. 271 с.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov> (дата звернення: 27.09.2019).
3. РБК-Україна. URL: <http://www.rbc.ua> (дата звернення: 22.09.2019).
4. Петрига О. М., Яворська Т. І., Прус Ю. О. Економіка аграрного підприємства: навч. посіб. / за ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. Мелітополь: Люкс, 2016. 498 с.
5. Шпигуляк О. Г., Грицаєнко М. І. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 424 с.

Кабанова О. О.

Класичний приватний університет
 наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕКЛАМНОЇ ГАЛУЗІ

Маркетингову діяльність – це сукупність дій, спрямованих на реалізацію певного продукту, товару, послуги та створення сприятливих умов для довгострокової успішної діяльності на основі прибутковості підприємства в умовах сучасної швидкозмінної економіки. Підприємства рекламної галузі є двигуном маркетингової діяльності підприємств інших галузей. [1] В умовах посилення глобалізаційних і інтеграційних процесів, загострення конкурентної боротьби, зростає необхідність збереження ринкових позицій та удосконалення умов для подальшого перспективного розвитку підприємств рекламної галузі. Тому стратегічно важливим аспектом є набуття знань з маркетингу й оволодіння його технологіями. Маркетингова діяльність підприємств рекламної галузі повинна включати в себе дії, орієнтовані на рекламодавців і споживачів реклами для задоволення їх потреб, а також постійному вдосконаленні рекламної продукції для якісного рівня збуту та забезпечення конкурентоспроможності. [2]

Контроль результативності та оцінка ефективності маркетингової діяльності підприємств – це необхідний крок до розуміння доцільності використання обраної маркетингової стратегії, який допомагає виявити недоліки та усунути їх. Інформаційною основою такого контролю слугує набір показників, що відображають економічний стан підприємства за певний проміжок часу та потребують систематизації відповідно до певних ознак оцінювання ефективності маркетингової діяльності підприємств. [1]

Для якісного забезпечення управління підприємствами застосовують маркетингову інформаційну систему підприємств рекламної галузі, що складається з таких підсистем: підсистема внутрішньої звітності

підприємства; підсистема аналізу маркетингової інформації; підсистема формування методів і методологій досліджень; підсистема збору зовнішньої поточної маркетингової інформації. [3]

Для досягнення стратегічної мети функціонування підприємств рекламної галузі слід приділяти особливу увагу організаційно-економічному механізму забезпечення ефективності маркетингової діяльності підприємств рекламної галузі, який базується на взаємодії організаційної та економічної складових та їх елементів, спрямованих на ефективне функціонування та досягнення поставлених цілей. [4]

Систему заходів щодо удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності маркетингової діяльності слід розглядати з точки зору комплексного підходу до розробки маркетингової стратегії розвитку підприємств рекламної галузі та проведенням експертної оцінки готовності підприємств до реалізації запропонованої стратегії.

Рівень підготовки до реалізації маркетингової стратегії розвитку підприємств рекламної галузі можливо визначати за допомогою шкали оцінювання. [2]

Список використаних джерел

1. Савчук А. Ефективність маркетингової діяльності підприємств. *Вісник КНТЕУ*. Київ. 2015. № 5. С. 27-38.
2. Яковенко Т. І., Педченко Н. С. Сутнісні підходи маркетингової діяльності підприємств рекламної галузі та їх науковий аналіз. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Полтава. 2013. № 1, С. 205-213.
3. Яковенко Т. І. Науково-методичні основи оцінки ефективності маркетингової діяльності підприємств рекламної галузі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 8. Ч. 7. С. 160–164.
4. Яковенко Т. І. Сучасні тенденції розвитку маркетингової діяльності підприємств рекламної галузі. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Т. 21. Вип. 2. С. 114–118.

Калабіна В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ ТОРГВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Товарний асортимент або торговий асортимент являє собою всю сукупність товарної продукції, яку пропонує торгове підприємство своїм покупцям. Товарний асортимент має 7 вимірювань: ширина, глибина, висота, новизна, сумісність, повнота, стабільність.

Управління асортиментом товарів – це діяльність щодо формування раціонального асортименту торгового підприємства з конкурентоспроможних товарів, яка спрямована на виявлення та підтримку Однією з найгостріших і довгострокових проблем за своїми наслідками є проблема відсутності аналітики. У підприємств нерідко не вистачає практичного інструменту, який допоміг би проводити коректний аналіз і приймати зважені рішення щодо виведення і введення товарів в асортимент, а це, в свою чергу, породжує відсутність відповідальності при ухваленні асортиментних рішень.

Управління товарним асортиментом є циклічний процес і включає в себе наступні блоки: формування, аналіз, коригування, аналіз змін, аналіз ринку і знову, по колу.

Процес формування товарного асортименту лежить на стику ринкового і економічного аналізу. З одного боку, повинні бути враховані маркетингові критерії (повинен проводитися аналіз купівельної спроможності, кон'юнктури ринку, сегментація споживачів, конкурентний аналіз та інше), з іншого боку – економічні критерії (вся сукупність показників, яка демонструє пріоритетність і актуальність товарів в асортиментній матриці). Для дистрибуції ефективним економічним критерієм при формуванні пріоритетного асортименту виступає прохід на долар в день. Показник порівнює зароблене на товар з об'ємом і тривалістю інвестицій в нього. Тобто, прохід на долар в день - це співвідношення маржі до закупівельної собівартості, помноженої на фінансовий цикл. Чим вище цей показник, тим більш бажаний товар для включення в асортимент.

Результатом процесу складання товарного асортименту є побудова успішної асортиментної матриці – структурно і кількісно спланованого переліку продукції, який повинен бути в наявності в зазначений період часу. Щоб правильно сформувати асортиментну матрицю необхідно: визначити формат магазину, його основну концепцію і стратегію позиціонування; дослідити споживчий попит і сегментувати споживачів; провести порівняльний аналіз асортиментної політики конкурентів; визначити ціновий діапазон; провести аналіз збалансованості товарного асортименту.

Після того, як асортиментна матриця буде сформована, необхідно оцінити наскільки ефективним в торговельному підприємстві є управління товарним асортиментом. Для цього використовуються ряд кількісних і якісних показників.

Кількісні показники, як абсолютні, так і відносні: темп приросту частки на ринку; обсяг продажів (у фізичному і грошовому вираженні); валовий/чистий прибуток; оборотність; прибуток на вкладені кошти (рентабельність інвестицій); середній чек, проникнення товару в чек; обсяг продажів (чистий прибуток) з 1 м² торгової площі і т.д.

Сприятливо на підтримці асортиментної матриці торгового підприємства позначаються: наявність каналів розподілу, інтенсивна конкуренція серед постачальників, лояльність покупців, наявність і величина відстрочки по оплаті від постачальника.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л. В., Бродіна О. А. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємства: монографія. Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. 230 с.
2. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика: підручник. Київ: КНЕУ, 2001. 240 с.

Каруна Л. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

УПРАВЛІННЯ КАНАЛАМИ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В даний час, рішення про вибір каналу збуту та способи управління ним є важливим і складним питанням для всіх вітчизняних підприємств. Підприємство, пропонуючи свою продукцію, визнає, що неможливо звернутися до всіх покупців відразу, тому що вони дуже численні, мають різноманітні смаки і розрізняються за стилем покупки.

Більшість виробників пропонують свої товари ринку через посередників. Кожен з них прагне сформувати власний канал збуту. Канал збуту (розподілу) – сукупність підприємств або окремих осіб, які беруть на себе або допомагають передати комусь іншому право власності на конкретний товар або послугу на їх шляху від виробника до споживача.

Основними причинами, що обумовлюють використання посередників підприємством при збуті своєї продукції, є оптимізація та мінімізація витрат. Посередники за допомогою професійного досвіду можуть забезпечити широкую доступність товару та доведення його до цільових ринків за менших витрат та з більшою ефективністю, але претендують на частину надбавки підприємства. Тому актуальним є визначення оптимальної структури збутової мережі й такого розподілу витрат та надбавки, які враховують інтереси і потреби виробника і посередника збуту.

При виборі каналу товароруку основним умовою є його доступність для виробника. Для досягнення комерційного успіху при використанні того чи іншого каналу товароруку потрібно ретельно проаналізувати всі фінансові питання. Необхідно провести порівняльну характеристику витрат підприємства на можливі канали збуту. У ці витрати входять: витрати на підбір і навчання збутового персоналу; адміністративні витрати; витрати на рекламу і стимулювання збуту, на організацію товароруку, включаючи витрати на транспортування, складське господарство; рівень комісійних виплат. При цьому слід мати на увазі, що на початковій стадії роботи підприємства збутові витрати зростають, але вони не носять постійного характеру.

Порівняльна оцінка вартості окремих каналів збуту повинна також ув'язуватися з перспективами зростання обсягів реалізації товарів. Важливо відзначити і те, що вибір каналу збуту зазвичай пов'язаний з укладанням довгострокових угод між контрагентами. Неправильний вибір каналу розподілу може викликати анулювання юридичних угод (контрактів), що, природно, позначиться на результатах роботи підприємства і що у цій угоді посередників.

Після того як обрані канали товароруку, перед керівництвом підприємства постає цілий ряд задач по успішному управлінню цими каналами. Рішення кожної з них переслідує певну мету і досягається конкретними методами. Рішення про вибір каналу розподілу дуже важливі для будь-якої фірми. Прямі канали розподілу найчастіше використовують фірми, які хочуть контролювати всю свою маркетингову програму і мати тісні контакти із споживачами на обмежених цільових ринках. Вони більше поширені на ринку продукції промислового призначення. Непрямі канали розподілу, що передбачають участь торговельних посередників, зазвичай обирають фірми, які прагнуть розширити свої ринки та обсяги збуту.

Отже, до організації управління збутовою діяльністю на підприємствах потрібно застосовувати комплексний підхід, що враховує як різні групи факторів, так і ієрархічну структуру фірми-постачальника, тобто партнера у забезпеченні збуту підприємства. Вибір різновиду каналу збуту має принципове значення, так як кожне рішення в цій сфері багато в чому визначає параметри цінової та рекламної політики, політики підтримки продукції підприємства та його розвитку. До того ж з усіх елементів стратегії маркетингу (за винятком вибору цільового ринку) найскладніше змінити саме систему збуту, адже її створення потребує багато часу і вона охоплює складні взаємозв'язки з великою кількістю партнерів.

Корнієнко Н. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ЕКОНОМІЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА МОНОПОЛЬНІ РИНКИ

Економічна конкуренція – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку.

Розвиток національної економіки на даний момент відбувається в умовах глобалізації, що приводить до необхідності підвищення її конкурентоспроможності. В сучасних умовах, формування конкурентоспроможності економіки України є одним з пріоритетних завдань, яке визначено Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020».

Економічна діяльність суб'єктів господарювання обумовлює створення певного середовища – ринку. Умови функціонування підприємств формують такі види ринків: вільний, монополізований, регульований. Дослідженнями економістів багато уваги приділяється позитивним сторонам конкурентного ринку, оскільки його основною характеристикою є суперництво, результатом якого є певний прогрес. Проте, відомо, що досягнення стану абсолютного конкурентного середовища не є можливим. За даними звіту антимонопольного комітету, на початок 2018 року структура конкурентного середовища України характеризувалась наступними показниками, зазначеними.

Структура конкурентного середовища України на початок 2018 року: Ринки з конкурентною структурою 42,7%; Ринки з ознакою домінування 30,8%; Ринки жорсткої олігополії 16,7%; Монополізовані ринки 9,8%.

За підсумками Всесвітнього економічного форуму 2017 – 2018 років відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності, Україна посіла 85-те місце із 138 можливих. У минулорічному індексі зі 138 позицій Україна посідала 79-ту сходинку.

Тобто, спостерігається негативна тенденція, хоча наявні й незначні покращення, які здебільшого були пов'язані з євроінтеграційною політикою уряду. Таким чином, не дивлячись на те, що конкурентні ринки є рушійною силою у досягненні економічного процвітання країни, значну частку займають ринки з домінуючим положенням – олігополії, монополії. Наявність таких форм є об'єктивно обумовленою.

Так, монопольні ринки виникають у наслідок: 1. Конкурентної боротьби. Суб'єкт господарювання, який успішно конкурує на ринку, для чого розширює виробництво, впроваджує інноваційні методи, створює інвестиційний простір поступово стає монополістом. 2. Дії закону концентрації капіталу та виробництва, який проявляється в процесі збільшення розміру індивідуального капіталу за рахунок капіталізації прибутку. 3. Централізації капіталу. Збільшення капіталу через об'єднання кількох самостійних капіталів. 4. Трансформації приватної власності з огляду на необхідність значних капіталовкладень. Розвиток невеликих підприємств у певній галузі залежить від обсягу інвестицій, тому, за відсутності таких інвестицій підприємствам доводиться об'єднуватися, створюючи монополію. 5. Економічних криз. Для уникнення наслідків кризи таких як, наприклад, банкрутство, підприємства погоджуються на об'єднання з більш крупними учасниками ринку. Монопольний ринок може створювати як позитивні явища так і певні загрози державі. Результати діяльності монополій мають вплив одразу на декілька складових національної безпеки держави

В останні роки на невеликі компанії працює від 75% до 78% працевлаштованих українців. Тобто наразі малий і середній бізнес є більш ефективним інструментом у створенні робочих місць. Оскільки, підприємства монополії функціонують і в соціально важливих ринках, основною вимогою до них висувається необхідність своєчасного забезпечення потреб споживачів якісною продукцією (послугами).

Костиренко О. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – д.і.н., професор Оніпко Т. В.

СУТНІСТЬ «ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ»

Термін «економіка знань» був запропонований у 1962 році американським економістом Ф. Махлупом, який позначав ним сектор економіки, що орієнтований на виробництво знань. Нині цей термін використовується більш ширше для визначення типу економіки, в якій знання відіграють вирішальну роль, а створення та використання знань стає джерелом росту, фактором, який визначає конкурентоспроможність регіонів та країн. Зокрема, британський учений Ф. Кук акцентує на тому, що проблема національної конкурентоспроможності тісно пов'язана з поняттями «інформаційне суспільство» та «економіка знань».

Експерти Світового Банку під «економікою знань» розуміють економіку, яка створює, поширює та використовує знання для прискорення власного зростання та підвищення конкурентоспроможності. При цьому вони виділяють чотири фундаментальні елементи «економіки знань»: 1) інституційна структура; 2) інноваційна система; 3) освіта та навчання; 4) інформаційна інфраструктура. При цьому навчання покликане формувати суспільство кваліфікованих, динамічних і творчих громадян з перспективами отримання достойної освіти.

Однією із характерних рис «економіки знань» є те, що в ній продуктивність значною мірою залежить від використання досягнень науки і техніки, якості інформації і менеджменту. Передумовами формування «економіки знань» є такі: позиціонування знань в якості важливого ресурсу поряд з природними, трудовими ресурсами і різними формами капіталу, розвиток сфери послуг, підвищення значущості людського капіталу, збільшення інвестицій в освіту і професійну підготовку працівників, широке застосування нових форм інформаційно-комунікаційних технологій, трансформація інновацій в джерело економічного зростання і конкурентоспроможності фірм, регіонів та національних економік.

Переконливим прикладом формування «економіки знань» є досвід Японії. Японія є тією країною, яка, зважаючи на дефіцит факторів виробництва, була змушена обрати інноваційний шлях розвитку економіки. Саме завдяки знанням та інноваціям Японії вдалося досягти високого рівня конкурентоспроможності. У цьогорічному рейтингу країн світу згідно Індексу глобальної конкурентоспроможності (ВЕФ) Японія отримала 82,3 бала зі 100 можливих і посіла шосте місце серед 141 країни. При цьому згідно субіндексу «Інноваційний потенціал» країна набрала 78,3 бала зі 100 можливих, завоювавши сьоме місце. Витрати на наукові дослідження в Японії на сьогодні складають 3,75% ВВП країни, тоді як в Німеччині – 2,98%, США – 2,79%, Великобританії – 1,73% та Італії – 1,27%.

Досвід Японії щодо створення «кластерів знань», які базуються на тріаді наука-виробництво-влада, є одним із найбільш успішних у світовій практиці. Становленню японських «кластерів знань» сприяла активна політика держави. З 2001 р. в Японії діє програма розвитку «кластерів знань», ініційована Міністерством освіти, культури, спорту, науки і технологій Японії, мета якої полягає в підтримці концентрації знань і зростанню конкурентоспроможності «кластерів знань» на світовому рівні. Особливістю японських «кластерів знань» є те, що в якості їх ядра виступають провідні університети і науково-дослідницькі інститути, які слугують базою для генерування знань. У «кластерах знань» відбувається ефективна взаємодія науки і виробництва, включаючи спільні інноваційні проекти. Переконливими прикладами успішних японських «кластерів знань» є «Долина Саппоро» (інформаційні технології), Біомедичний інноваційний кластер Кобе, Кіотський кластер нанотехнологій.

Таким чином, досвід передових економік світу щодо підтримки освіти та науки на всіх рівнях управління – національному, регіональному та місцевому вважаємо доречним для України.

Кремез Р. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Новітні засоби комунікацій та загострення конкуренції на ринку інформаційних послуг, що пов'язано з поширенням новітніх технологій, великого значення набуває пошук нових засобів комунікації з споживача-

ми та підвищення ефективності існуючих засобів маркетингових комунікацій. Формування комплексу комунікативної політики підприємства для підвищення конкурентоспроможності продукції має відбуватись після проведення детального аналізу галузі та визначення пріоритетних напрямків розвитку.

Різноманітні елементи маркетингових комунікацій, що використовуються на тлі мінливих соціальних, економічних і конкурентних сил мають безпосередній вплив на конкурентоспроможність продукції підприємства. До системи маркетингових комунікацій відносяться засоби, процеси збору і надання інформації про ринок, організацію продажів, про продукцію, що пропонується, тобто все, що дає змогу налагоджувати зв'язки, обмінюватися інформацією, створює можливості взаєморозуміння, згоди між партнерами.

Особливо важливим використання правильно сформованого комплексу маркетингових комунікацій стає для підприємства, що працює на ринку інформаційних послуг, коли у споживача часто не існує об'єктивних критеріїв для порівняння якості продукції підприємства, а прийняття рішення про використання продукту чи здійснення купівлі здебільшого відбувається лише на основі отриманою у рекламному повідомленні інформації. В такому випадку саме те, наскільки правильно була донесена до споживача інформація про продукт, чи наскільки зручно відбувається сам процес взаємодії і є вирішальним фактором, що обумовлює конкурентоспроможність підприємства на ринку інформаційних послуг.

Формування системи маркетингових комунікацій на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій, в умовах посилення конкуренції, стає визначальним фактором формування конкурентоспроможності інформаційних агенств і спонукає їх до використання інноваційних засобів комунікації з існуючими та потенційними клієнтами.

Спрямовуючи свої комунікаційні зусилля, фірма очікує від адресатів певного бажаного для неї зворотного реагування: від постачальників і маркетингових посередників - співробітництва на взаємовигідних умовах; від контактних аудиторій - сприяння її діяльності, формуванню і підтриманню позитивної репутації фірми чи, принаймні, відсутності протидії; від органів державного управління - встановлення режиму найбільшого сприяння; від головного адресата - споживачів - очікуване зворотне реагування може бути різним залежно від конкретної маркетингової ситуації і поставлених на даний період цілей тощо.

При формуванні системи маркетингових комунікацій фірми, крім характеристик складових цієї системи, необхідно враховувати багато інших факторів, які визначають її ефективність. В сучасних умовах господарювання вітчизняних підприємств до таких факторів відносять тип товару або ринку, етапи життєвого циклу товару, стратегію просування товару та інше.

Отже, система маркетингових комунікацій фірми спрямована на інформування, переконання, нагадування споживачам про її товар, підтримку його збуту, а також створення позитивного іміджу фірми. Формування комунікаційної політики підприємства передбачає прийняття великої кількості різноманітних рішень, пов'язаних із визначенням цільової аудиторії, величини рекламного бюджету, вибором оптимальних засобів розповсюдження реклами, створенням ефективних текстів рекламних звернень, використаням засобів комерційної пропаганди, методів стимулювання збуту тощо.

Литвиненко В. В.

Київський національний університет технологій та дизайну
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Підкуйко О. О.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВІДХОДІВ

В останні десятиліття відбувається суттєве загострення екологічних проблем у зв'язку зі збільшенням величини відходів життєдіяльності людини.

Особливо ця проблема є складною в індустріальних регіонах, що зумовлює необхідність її дослідження та економіко-екологічного обґрунтування заходів, які забезпечать її вирішення. Комплекс зазначених проблем є актуальним для всіх без виключення країн світу, в тому числі для України.

Питання відходів та їх рециклінгу традиційно досліджується з акцентом розвитку інфраструктури міст та системного вирішення цих проблем на національному рівні. Однак в роботі [1] питання досліджено на міжнародному рівні та наголошено, що для бідних країн питання рециклінгу набуває особливої важності не лише з точки зору екологічних проблем, а й з позицій активізації ділової активності.

В роботі [2] були проведені дослідження екологічно найкращих способів припинення життєвого циклу пластикових. Екологічно найліпшим варіантом вирішення проблеми пластикових відходів, тим більше у порівнянні зі спалюванням побутових твердих відходів, є рециклінг. Саме такі висновки були взяті в основу Стратегії поводження з відходами у країнах ЄС. У роботі [3] досліджено перспективи розвитку урбанізованих територій і серед іншого розкривається проблема забруднення міст різноманітними відходами.

Загалом питання переробки відходів потребує вирішення на рівні державної та регіональної політики, що дасть можливість через податкові стимули, організаційну децентралізацію забезпечити активізацію розвитку підприємництва у цій сфері.

Переробка є попередньою умовою для кругової економіки – ресурси і матеріали можуть бути перероблені, повертається назад в економіку і використовувати знову. Те, що було колись вважали, як відходи можуть стати цінним ресурсом. Для того, щоб реалізувати потенціал цих видів вторинної сировини, ми повинні усунути існуючі перешкоди на шляху їх торгівлі, вдосконалення практики управління відходами та гарантувати високі стандарти якості. Тільки тоді галузь може повністю використовувати вторинну сировину і допоможе забезпечити їх безпечно постачання.

Завдання перед наукою та практикою полягає в тому, щоб зробити пластик – товаром, який може піддаватись рециклінгу з найменшими витратами, тобто розумний дизайн та правильне сортування дозволить збільшити обсяги переробки пластику та зменшить негативні наслідки від їх спалювання чи поховання.

Слід наголосити, що для розвитку нових інфраструктурних проектів, в тому числі з переробки відходів, необхідно: по-перше, формування інформації щодо інженерно-технологічних та соціально-економічних тенденцій розвитку території; по-друге, пошук нових форм взаємодії муніципальних органів влади та біз-

несу щодо вирішення інфраструктурних проблем; по-третє, збільшення обсягів фінансування та формування сприятливих умов для збільшення інтересу з боку бізнесу до участі у вирішенні всього комплексу проблем урбанізованих територій.

Список використаних джерел

1. Gregson N., Crang M. (2015). From Waste to Resource: The Trade in Wastes and Global Recycling Economies. *Annual Review of Environment and Resources*. Vol. 40. P. 151–176.
2. Lazarevic D., Aoustin E., Buclet N., Brendt N. (2010). Plastic waste management in the context of a European recycling society: Comparing results and uncertainties in a life cycle perspective. *Resources, Conservation and Recycling*. № 55. P. 246–259.
3. Mudge R. R., Rubin K. I. (1988). Urban Infrastructure: Problems and Solutions. *The National Academies Press*. P. 308–380. URL: <http://www.nap.edu/read/1096/chapter/18> (date of request: 21.09.2019).

Малиш Т. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИЦІЮВАННЯ БРЕНДУ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ

Сьогодні запорукою успішності підприємницької діяльності є правильна розробка процесу управління та просування на ринок (внутрішній і зовнішній) продукції та торгової марки. Щороку на ринку з'являється величезна кількість нових товарів, більшість яких представлені сотнями відомих та невідомих торгових марок.

Проблеми, які виникають в даний час на українському і зарубіжних ринках, для свого вирішення потребують нових підходів, досліджень та аналізу ситуації, що склалася в сфері маркетингової діяльності. Сьогодні на ринку успіхів досягає виробник, не тільки володіє більш високим рівнем організації виробництва і управління маркетинговою діяльністю, що володіє великими фінансовими ресурсами, але здатний сформувати в покупця стійке позитивне ставлення до свого товару і торгової марки.

Брендинг як один з основних видів людської діяльності існує здавна, і його актуальність зростає з кожним днем. Бренд – це більше, ніж назва, символ або образ. Це відносини, які може створити тільки споживач. Це діяльність, яка спрямована на створення довгострокової переваги товару (послуги), заснована на спільному впливі на споживача товарного знака (знака обслуговування), упаковки, рекламного звернення, матеріалів, сейлз промоушн і інших елементів реклами, об'єднаних певною ідеєю і однотипним оформленням, що виділяють товар (послугу) серед конкурентів і створюють його образ. Володіння брендом – переможний результат історії фірми, долі її засновників і керівників, умілих талановитих бренд-мейкерів, як би вони себе не називали.

Наявність бренду означає, що навіть при приблизно рівних споживчих і інших властивостях товар будуть більше купувати, в ідеї буде більше прихильників, а за політика буде голосувати більше виборців.

Сьогодні, поняття «бренд» вживається для позначення, або ідентифікації виробника чи продавця продукту, або послуги. Бренди займають в комерції унікальне місце. Їх можна купувати, продавати, брати, або здавати в оренду, захищати на національному і глобальному рівні.

Дуже важлива індивідуальність бренду, оскільки вона вказує на відмінні якості саме цієї марки, її функціональні і емоційні особливості.

Брендинг – наука і мистецтво створення і просування торгових марок з метою формування довгострокової переваги до них. Сильна торгова марка - вдало придумана, юридично захищена і добре розкручена – це величезний капітал, який щодня працює на вас.

Бренд – це фішка, відзнака тієї чи іншої компанії. Але не кожна фірма може володіти брендом, стати їм або утримати його. Технологія, яка займається створенням і впровадженням бренду отримала назву брендинг. На сьогоднішній день існує багато різних варіантів просування товару, і брендинг є одним з найважливіших.

Завдяки йому компанія може диференціюватися на ринку або повністю, або якийсь свій товар, також брендинг дозволяє створити додаткову цінність і збільшити продажі в довгостроковому періоді. На сьогоднішній день бренди оточують нас повсюдно, кожен день ми бачимо навколо себе величезну кількість брендів, одні з них відомі в усьому світі, кожен знайомий з ними: Coca-cola, Microsoft, Apple та інші, а деякі відомі лише в окремому регіоні.

Маркетологи використовують різноманітні ідеї, способи просування, підтримки бренду, які повинні стати могутньою зброєю в доданні споживачам імпульсу для здійснення покупок. В якості основного засобу для просування послуги і товарів в даний час виступає реклама. Але існують і інші, не менш ефективні методи просування продукції на ринку, наприклад, створення власних інформаційних ресурсів, фірмових консультативних центрів.

Отже, стратегічна маркетингова позиція компанії повинна бути значимою для покупців, відрізнити фірму від її конкурентів, відображати стратегію бізнесу в цілому, і підтримуватися нею.

Малиш Т. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. - к.е.н. Бургман М. К.

«ЕКОНОМІЧНІ ДИВА» ХХ–ХХІ СТ.

«Економічне диво» – образний вислів, яким описують тривалі періоди стрімкого економічного зростання деяких країн та регіонів.

Всього за період ХХ–ХХІ ст. можна виділити п'ять «економічних див».

Перше «економічне диво» відбулося в Італії. Його символом став Fiat-500. Тому, що саме автомобілебудування виявилось в лідерах зростання, - виробництво машин збільшилося майже вдвічі в 1960.

За темпами приросту виробництва Італія посіла друге місце в світі, – краще показники були лише у Японії. За десятиліття з початку п'ятдесятих обсяг промисловості зріс утричі. Італію стали називати «нео-капіталістичною» країною. Чудо завершилося різко, з настанням нафтової кризи 1973 країна-виробник автомобілів зіткнулася з різким зростанням цін на паливо після відмови країн ОПЕК поставляти нафту союзникам Ізраїлю.

Друге «економічне диво» називають «диво на річці Хан». Прем'єр Чан Мен закликав громадян взяти на себе більше роботи і прийняти труднощі перехідного періоду заради світлого майбутнього. Ставку зробили на міжнародне співробітництво і на використання дешевої робочої сили. Країна була аграрною, так що Південній Кореї довелося пройти п'ятирічки індустріалізації, урбанізації з фактично примусовим переселенням в міста, потім була модернізація. До кінця 70-х – початку 80-х це обернулося помітним зростанням обсягів експорту. Сформувався провідний корпорації країни – «Самсунг», LG, Hyundai. Майже з нічого виросла економіка, яка за розмірами ВВП перевершує Росію і більшість європейських країн.

Третє «економічне диво» – це Японія. Головним архітектором японського дива «президент США Ліндон Джонсон називав Хаято Ікеда. В останні роки окупації він був міністром фінансів, потім очолив міністерство міжнародної торгівлі, а в 1960 став прем'єром Японії. Ікеда ставив завдання подвоєння національного доходу за десять років і проголошував політику терпимості і примирення. В реальності темпи зростання виявилися ще більш швидкими, так що до дев'яности Японія прийшла від розрухи до статусу другої за розмірами економіки в світі. Темпи зростання становили майже 10% в рік, але головне – змінилося ставлення до японського виробництва. З ненадійного барахла в очах споживачів товари з маркуванням «Made in Japan» перетворилися в високоякісну продукцію.

«З нічого в одну з провідних і найбільших за розмірами ВВП на душу населення економік» – ось як можна охарактеризувати «економічне диво», яке сталося у Сінгапурі. За кілька десятиліть країна пройшла шлях від злиднів до промислового буму. Все це завдяки уряду Лі Куан Ю і його соратників. Основний упор вони зробили на залучення інвесторів і на знищення всього, що заважало отримувати закордонні фінанси. Головним ворогом руху до світлого майбутнього оголосили корупцію. До сих пір ходять легенди про те, як Лі Куан Ю став платити тисячі доларів щомісяця кращим адвокатам країни, щоб вони стали суддями і судили хабарників і казнокрадів. Сам перший прем'єр Сінгапуру згадував, що уряд «зі шкіри геть лізло», щоб допомогти іноземцям почати виробництво в колишній колонії.

П'ятим «економічним дивом» називають диво на Рейні. Зростанню економіки ФРН сприяв приплив дешевої робочої сили у вигляді гастарбайтерів. Коли в 1950-х ФРН стали представляти як один з форпостів опору радянській загрозі, тисячі приїжджих стали тим самим людським ресурсом, який був необхідний для створення нових виробництв. Дешева, але якісна продукція, заповнювала європейські ринки. Символом відродження став «Фольксваген Жук» – в 1972 році він побив рекорд за кількістю вироблених машин, який належав Ford Model T. «Жука» називають найвпливовішим автомобілем ХХ століття.

Завдяки розгляду цієї теми можна зрозуміти, що для того, щоб економічне диво сталося, потрібно розробити тактику і не боятися її спробувати. Можливо вона зпряцює і наша країна теж стане «економічним дивом».

Мартиненко Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ПРОНИКНЕННЯ ТОВАРУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Вихід підприємства на зовнішній ринок, де панує жорстка міжнародна конкуренція, можливий лише за умови використання сучасних методів управління. Для того, щоб досягнути успіху і значного економічного прибутку в боротьбі за місце на міжнародному ринку, необхідно використовувати всі можливості маркетингу.

Саме на основі маркетингової діяльності проводиться більшість комерційних операцій на світовому ринку. Спеціальними дослідженнями встановлено, що більше 75% комерційних невдач відбувається через помилки в маркетинговій діяльності. Відсутність комплексу маркетингу або його недоліки можуть привести не тільки до значних збитків, а й до повного провалу реалізації продукції на зовнішньому ринку.

При виборі стратегії виходу на зовнішній ринок підприємство має чотири альтернативи. Воно може обрати як одну з цих стратегій, так і комбінувати їх. До стратегій виходу на зовнішній ринок належать експорт, франчайзинг, організація спільного підприємства та прямі іноземні інвестиції.

Найдешевшою та найпоширенішою формою виходу компанії на зовнішній ринок є експорт товарів. Це найпростіша форма, адже за всі маркетингові операції відповідає посередник. Підприємство здійснює експорт самостійно, тобто безпосередньо з іноземними контрагентами, або ж за допомогою спеціалізованих брокерів. Така форма є вигідною для тих компаній, які тільки починають працювати у міжнародній торгівлі.

Незважаючи на суттєві переваги в експортуванні з допомогою фірм-посередників, все ж таки значна кількість компаній вибирає формат експортування свого товару безпосередньо іноземному партнеру. Це підвищує контроль над цінами та над рівнем якості товарів, які вивозяться за кордон. Проте основним недоліком такої форми експортування є додаткові витрати, що виникають у процесі торгівлі (пошук торгових партнерів, налагодження ринку збуту, митне оформлення).

Другим ефективним способом виходу на зарубіжні ринки є франчайзинг, який передбачає надання права використовувати свої передові виробничі технології, патент чи торгову марку іншому підприємству, яке знаходиться на території іншої держави.

Існує ряд переваг даної стратегії над експортом. Франчайзинг надає більш широкі можливості в системі збуту товарів та не потребує значних капіталовкладень. Проте основним недоліком франчайзингу є невеликий контроль над угодою.

Третьою стратегією проникнення товарів є створення спільного підприємства. На відміну від перших двох стратегій рішення створити спільне підприємство з іноземною компанією залучає підприємство в безпосередній процес управління діяльністю на зовнішньому ринку. Найчастіше при створенні спільного підприємства обидві компанії мають право управління та контролю.

Останнім способом проникнення товарів на зарубіжні ринки є прямі іноземні інвестиції. Особливістю та головною перевагою цієї форми проникнення є найвищий ступінь контролю, який підприємство може мати при проникненні на зарубіжний ринок. Прямі іноземні інвестиції мають значні переваги в порівнянні з іншими стратегіями. Підприємство самостійно визначає збутову політику, отримує прямий контакт зі своїми клієнтами на зарубіжному ринку, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність компанії в цілому.

Отже, управління каналами збуту на зовнішніх ринках має ряд своїх характерних особливостей. Для підприємств, які концентрували зусилля на внутрішній ринок, виникають додаткові труднощі в переорієнтуванні на іноземне законодавство, правила ведення бізнесу в тій чи іншій країні тощо. Керівництво підприємства обов'язково мусить приділяти особливу увагу вибору та розробці стратегії виходу їх товару на зовнішній ринок, враховуючи всі фактори міжнародного маркетингу.

Михайловська Л. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Загострення конкурентного середовища обумовлює необхідність пошуку нових підходів до забезпечення конкурентоспроможного розвитку сучасного підприємства.

В зв'язку з цим, дослідження питань вдосконалення управління маркетингової діяльності підприємств та вироблення на цій основі необхідних методичних рекомендацій є досить актуальним.

Для визначення цілей та завдань підприємства та оптимального розподілу наявних ресурсів використовують стратегічне планування. Стратегічне планування – це управлінський процес створення і підтримки стратегічної відповідності між цілями підприємства, його потенційними можливостями та шансами у сфері маркетингу.

Управління маркетинговою діяльністю – це аналіз, планування, втілення в життя та контроль за проведенням заходів, розрахований на встановлення, зміцнення і підтримку взаємовигідних обмінів із цільовим ринком для досягнення конкретної мети підприємства (отримання прибутку, зростання обсягів збуту, збільшення частки ринку, проникнення на ринок тощо). При цьому система таких заходів містить маркетингову політику стосовно продукту підприємства, ціноутворення, комунікацій та розподілення. Результати стратегічного планування конкретизуються у діяльності кожного із СГП. Поняття плану маркетингу є комплексним і складається із таких планів, як план виробництва, план випуску конкретного товару, план ринкової діяльності. Кожен план поділяється на підрозділи.

Однією з компаній, яка активно впроваджує сучасну концепцію управління маркетинговою діяльністю є ПАТ «САН ІнБев Україна».

Проаналізувавши макромаркетингове та внутрішнє середовище підприємства, маркетингову діяльність, проблеми управління маркетинговою діяльністю на підприємстві, було виявлено деякі проблеми та особливості: низький відсоток бюджету для маркетингового сектору; передача маркетингових заходів на аутсоринг; недостатньо ефективний маркетинговий відділ на підприємстві; зменшення чистого прибутку та збільшення собівартості.

Для уникнення вищезазначених проблем необхідно застосувати портфель проектів по удосконаленню маркетингової діяльності в умовах конкурентної боротьби, серед яких: проект розширення маркетингового відділу підприємства; проект впровадження бенчмаркінгу; розширення асортименту на внутрішньому ринку.

З метою покращення роботи підприємства на внутрішньому ринку, а також задля підвищення прибутковості підприємства слід здійснити ряд заходів, які сприятимуть цьому, а саме, збільшення відділу маркетингу; виведення на внутрішній ринок нової продукції; запровадження бенчмаркінгу на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Артеменко Л. П., Демченко П. О. Сучасні підходи до управління маркетинговою діяльністю на підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Дніпро: ДНВЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». 2018. Вип. 3 (14). С. 160–163.

2. Довгань Л. Є., Каракай Ю. В., Артеменко Л. П. Стратегічне управління: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 440 с.

3. Павленко А. Ф., Войчак А. В. Маркетинг: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 246 с.

4. Воронов А. А., Валькович О. Н. Маркетинговый подход к измерению эффективности производства. *Маркетинг*. Москва. 2012. № 6. С. 32–42.

Нікітко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Гальцова О. Л.

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Важливою умовою динамічного зростання економіки будь якої країни є ефективне функціонування фінансового ринку, який становить надійну основу країн з розвинутою економікою. На сучасному етапі значної уваги потребує актуалізація питань розвитку інститутів спільного інвестування в Україні, так як пода-

льше функціонування фінансової системи нашої держави, стало нагальною потребою. Як свідчить міжнародний досвід, інвестиційні компанії (ІК), які залучають кошти інвесторів і вкладають їх у диверсифікований портфель цінних паперів називають інститутами спільного інвестування. У зарубіжній літературі часто вживається термін «Asset management industry», який можна перекласти українською мовою як система послуг з управління активами (майном).

Відповідно до Закону України « Про інститути спільного Інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», до інститутів спільного інвестування відносять корпоративний інвестиційний фонд, або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права.

Як свідчить міжнародна практика, функціонування інвестиційних компаній у розвинутих країнах світу, їх становлення та розвиток залежать від темпів та напрямів зростання національних фінансових ринків. Практика функціонування світових фінансових посередників існує уже понад 150 років, що дало змогу сформувати їх досконале конкурентне середовище та створити ефективний інструментарій акумуляції інвестиційних ресурсів. Основною метою діяльності ІСІ стало надання фінансових послуг із розміщення капіталу приватних інвесторів та вкладення їх в цінні папери. Слід зазначити, що в Україні існує значний нерелізований інвестиційний потенціал фізичних осіб. Так, за різними розрахунками, у населення знаходиться 1–1,5 млрд. дол. США, тоді як банківською системою України мобілізовано у депозити та цінні папери близько двох мільярдів грн.

Розвиток інститутів спільного інвестування може стати одним із пріоритетних механізмів мобілізації заощаджень населення та спрямування їх на розвиток інвестиційних проектів. На розвиток вітчизняних інститутів спільного інвестування негативний вплив мають недостатній рівень розвитку українського фінансового ринку та несприятливий інвестиційний клімат. Функціонування інвестиційних компаній у різних країнах світу, їх становлення, розвиток цілком залежать від темпів та напрямів зростання національних фінансових ринків.

Так, на розвиток вітчизняних інститутів спільного інвестування негативний вплив мають недостатній рівень розвитку українського фінансового ринку та несприятливий інвестиційний клімат. Інститути спільного інвестування для України становлять новий напрям інвестування та залучення інвестицій в реальний сектор економіки. Проаналізувавши міжнародний досвід та економіко-правове середовище зробимо висновок про недосконалу законодавчу базу та недооцінене значення інститутів спільного інвестування в економіці, які не здатні якісно виконувати своє призначення.

Значна частка венчурних фондів свідчить про спекулятивний характер українських інститутів спільного інвестування. У економічно розвинутих країнах досить широко використовуються фонди в яких добре захищені інтереси інвесторів та активно працюють відкриті фонди.

Отже, ІСІ, з однієї сторони, виступають акумулятором фінансових ресурсів населення та інституціональних інвесторів; а з іншої вони виконують свою соціальну функцію, підтримуючи ріст рівня життя населення та знижують навантаження на держбюджет.

Ніколайчук О. А.

ДонНУЕТ ім. Михайла Туган-Барановського
к.е.н.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

З метою оцінки результативності бізнес-процесів управління персоналом туристичних підприємств України за 2011–2017 рр. нами було проаналізовано показники ефективності формування та використання персоналу. Порівняльний аналіз кваліфікації персоналу на туристичних підприємствах показав (рис. 1), що в цілому спостерігається відповідність нормативним вимогам.

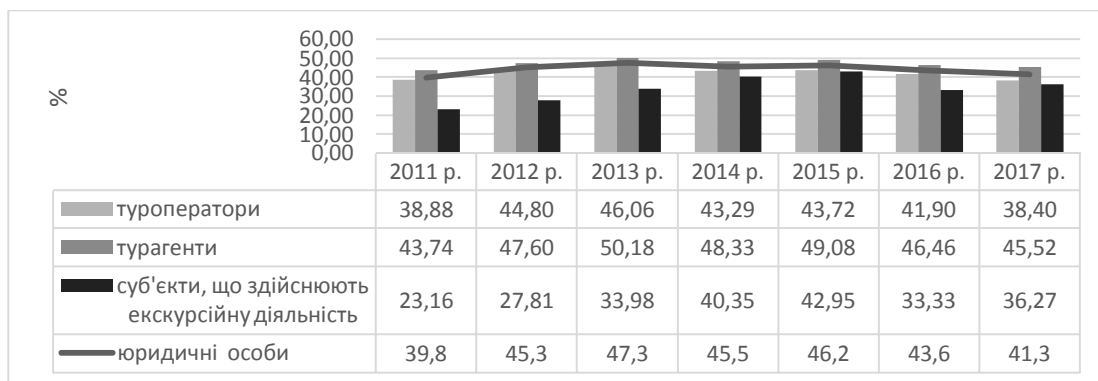

Рис. 1 Частка працівників, що мають вищу або спеціальну освіту в галузі туризму суб'єктів туристичної діяльності-юридичних осіб в 2011-2017 рр., % (побудовано за даними [1])

Кваліфікація персоналу туристичних операторів в 2011–2017рр. є значно нижчою порівняно з кваліфікацією персоналу туристичних агентств, що є негативним, бо специфіка роботи туристичних операторів

вимагає більш глибоких знань для формування туристичного продукту. Найнижчі кваліфікаційні показники зафіксовані за суб'єктами, що здійснюють екскурсійну діяльність.

В якості показника ефективності використання персоналу використано показник продуктивності праці суб'єктів туристичної діяльності, який з метою усунення впливу інфляційного фактору автором було розраховано за доходом, перерахованим в долари США за офіційним курсом та оцінено за динамікою темпів приросту (рис. 2).

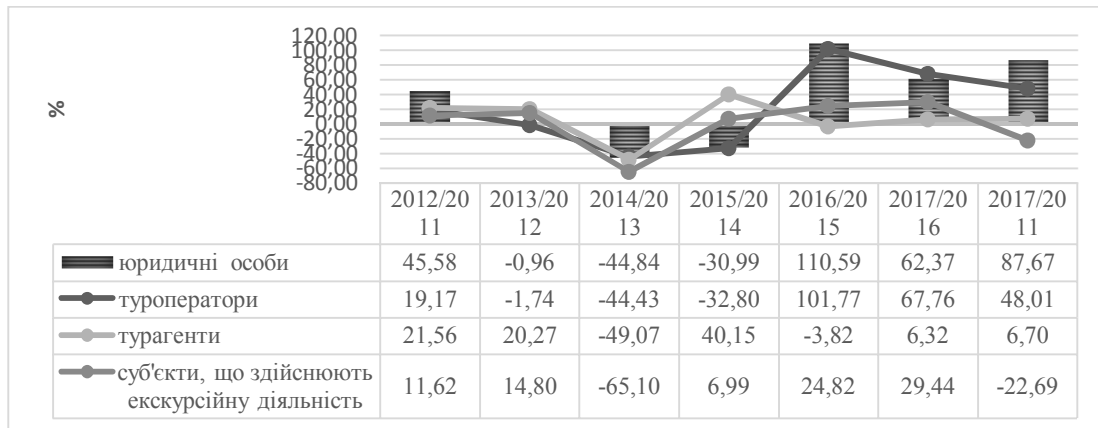

Рис. 2. Темпи приросту продуктивності праці штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності в 2011–2017 рр., тис. дол. США /ос.,% (побудовано та розраховано за даними [1])

Отже, для туроператорів в 2012-2015 рр. наявний спад показника, а з 2016 р. позитивна динаміка була відновлена. За 2011-2017 рр. їх продуктивність зросла на 48%, що пояснюється перевищенням темпів приросту доходу від реалізації в доларовому еквіваленті (36,4%) над темпами скорочення штатних працівників (-7,9%). Для турагентів максимальне скорочення показника зафіксовано в 2014 р. - на 49%, а за 2011-2017 рр. їх виробіток зріс на 6,7% через перевищення темпів скорочення персоналу (27,6%) над темпами зменшення доходу від реалізації (22,7%). Для суб'єктів, що займалися екскурсійною діяльністю, продуктивність за весь період скоротилася на 22,7% через зменшення доходу від реалізації на 72%. Загалом, продуктивність праці персоналу за підприємствами-суб'єктами туристичної діяльності в доларовому еквіваленті в 2011-2017 рр. зросла на 87,7%.

Таким чином, протягом останніх років бізнес-процеси управління персоналом для більшості туристичних підприємств були недостатньо ефективними.

Список використаних джерел

1. Туристична діяльність в Україні у 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 році: статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2018. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 18.09.2019).

Олійник В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

З метою підвищення економічної ефективності рекламних компаній і підвищення ефективності комерційної діяльності підприємства, необхідністю є виявлення особливостей використання маркетингу в мережі Інтернет.

Одним із завдань будь-якої організації є залучення нових клієнтів. Залучити клієнтів можна за допомогою будь-яких способів, в тому числі: рекламою, особистими (прямими) продажами, зв'язком з громадськістю (PR), стимулюванням продажів (sale promotion), «сарафанне радіо», маркетингом і іншим.

До числа порівняно нових і дуже ефективних способів просування товарів (послуг) та залучення нових клієнтів відноситься Social Media Marketing (SMM).

Social Media Marketing – це комплекс заходів по просуванню в соціальних мережах; процес залучення уваги до бренду або продукту через соціальні платформи.

Social Media Marketing може допомогти підприємству досягти такі цілі:

– визначення точніше впливу на цільову аудиторію і більш точний вибір майданчики, де ця аудиторія представлена;

- розширення клієнтської бази;
- підвищення лояльності клієнтів;
- інформування потенційних клієнтів про основні переваги товару;
- в найменшій мірі зацікавлені в діяльності підприємства люди;
- можливий вихід на світовий ринок;
- побудова єдиної мережі.

Сьогодні більшість сучасних підприємств мають свої офіційні сайти, сторінки в соціальних мережах.

Наприклад, у друкованій газеті і електронній – різні цільові аудиторії, адже по суті – це різні інформаційні продукти. Електронна підписка ніколи не замінить друковану газету, але завжди може допомогти в залученні уваги до газети.

Сайт – це інтерактивний майданчик або платформа, на якій можна швидко оцінити реакцію читачів на вироблений продукт, його якість і привабливість.

Веб-кіоски – це встановлені для безкоштовного використання комп'ютери, часто розміщуються в демонстраційних залах роздрібних магазинів або торгових центрів.

Смарт-карти – пластикові картки, в які вбудовуються комп'ютерні чіпи, що зберігають індивідуальну і фінансову інформацію. Щоб купити товар, карта вставляється в спеціальний сканер або пристрій, що зчитує, яке знімає з неї суму, рівну ціні продукту. Смарт-карти стали першим кроком до створення електронної валюти, системи оплати, при якій споживач може відкривати рахунки на веб-сайтах і перераховувати гроші на ці рахунки.

Для всіх видів товарів розширення і зміцнення взаємин з покупцями завдяки маркетингу взаємодії може стати успішним і ефективним способом здійснення підприємницької діяльності.

Розвиток нових технологій і швидкість реалізації на їх основі принципово нових видів продукції і послуг призводить до того, що потреби споживачів і ситуація на ринку змінюються зі зростаючою швидкістю.

Маркетинг розширює свої функції, тобто поряд з функціями дослідження, планування, стимулювання збуту і розподілу, з'являється функція взаємодії з покупцем. А отже, така взаємодія, довгострокові взаємини з клієнтом обходяться набагато дешевше, ніж маркетингові витрати, необхідні для посилення інтересу до товару (послуги) фірми у нового клієнта.

Пакуленко О. В.

Одеська національна академія харчових технологій
наук кер. – к.е.н., доцент Савченко Т. В.

СУЧАСНІ УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток малого бізнесу в Україні на даний час є одним із пріоритетних напрямів політики, оскільки надає змогу вирішити низку проблем не лише економічного, а й соціального характеру. Мале підприємництво, яке безперервно вдосконалюється, є найбільш динамічним елементом структури національного господарства [1].

Функціонування малих підприємств окреслює поле взаємовідносин між державою і суб'єктами ринку на мікроекономічному рівні:

- структурні аспекти функціонування малого бізнесу;
- підприємницька свобода;
- стимулювання структурної перебудови економіки;
- активізування інноваційних процесів;
- ринкова ефективність.

Сьогодні економіка розвинених країн базується в основному на малому та середньому бізнесі. Зокрема, їх частка у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50%. В Україні ж мале підприємництво знаходиться лише на етапі становлення (частка внеску в ВВП становить 16%) та потребує значної підтримки [2].

Основний позитив динаміки розвитку в категорії малого підприємництва відбувся за рахунок мікробізнесу. Згідно даних Держстатслужби за 2017 рік в Україні функціонують 322,9 тис. малих підприємств (95,5% від усіх підприємств), з них 278,1 тис. мікропідприємств [2].

Однак таке зростання кількості мікропідприємств частково можна пояснити певним «подрібненням» впродовж останніх років як середніх, так і малих підприємств. Це свідчить про запровадження для мікропідприємств порівняно привабливіших умов ведення бізнесу, які переважно визначаються застосуванням спрощеної системи оподаткування, а також більшою «гнучкістю» мікробізнесу до диверсифікації видів діяльності в критичних умовах.

Нестійкість малого бізнесу внаслідок обмеженості ресурсів, а також підвищеної чутливості до змін в економіці, набагато вище, ніж у великих і середніх підприємницьких структур. Близько 80% малого бізнесу існують лише рік-два, а більше третини є збитковими [1].

Виходячи з вище сказаних аргументів слід активізувати політику державної підтримки малого підприємництва на центральному та місцевому рівнях та адаптувати її до норм та правил ЄС.

Таким чином, сьогодні необхідно зосередити всі сили на проблемі формування та вдосконалення правової бази розвитку підприємництва. Розв'язання наявних проблем його розвитку в Україні, створення належного середовища потребує перенаправлення державної політики розвитку підприємництва. Взаємозв'язок держави і малого бізнесу має здійснюватися на взаємовигідній довгостроковій основі. При цьому роль держави повинна проявлятися у забезпеченні високого рівня конкурентоспроможності національної економіки, проведенні ефективної податкової та регуляторної політики, створенні рівних сприятливих умов для розвитку різних форм бізнесу, включаючи малий, а також всебічній підтримці підприємництва.

Список використаних джерел

1. Програма підтримки малого і середнього підприємництва. *Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства*. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=ukUA&tag=Programi-PidtrimkiPidprintsiv&pageNumber=1> (дата звернення: 24.04.2019).

2. Офіційна сторінка Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.04.2019).

Папаїка І. О.

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Питання забезпечення продовольчої безпеки займає важливе місце в концепціях національної безпеки більшості передових країн, в зв'язку з чим в цих країнах розробляються та приймаються відповідні закони, державні стратегії й програми. Необхідно відзначити, що в аграрній політиці двох найбільш впли-

вових суб'єктів світової економіки - США і Європейського Союзу - забезпеченню продовольчої безпеки приділяється особливе значення, що висуває рішення продовольчої проблеми в ряд пріоритетних завдань політики, що проводиться.

В теорії продовольчої безпеки одним з ключових питань є питання про способи та механізми її забезпечення. Йдеться в першу чергу про державну підтримку сільськогосподарського виробництва і продовольчого ринку як внутрішньої, так і зовнішньої. Обидва напрями представляють собою складні системи, які не можуть функціонувати в режимі вільного ринку, а вимагають ефективного державного регулювання. Теорія і практика доводять, що рівень продовольчої безпеки безпосередньо залежить від ступеня й ролі державного регулювання в галузі. Простежується така залежність - чим вище урівень державного регулювання, тим вище ступінь самозабезпеченості країни в продовольстві.

Модель успішного розвитку сільськогосподарського сектора демонструє також Єдина аграрна політика Європейського союзу (ЄАП), в яку в 2015 році було внесено низку змін, які передбачають переведення частини (4,5%) бюджетної підтримки від прямого субсидування до заходів з розвитку сільських територій. В даний час система прямого субсидування ЄС включає такі елементи: базову премію; компенсацію за реалізацію аграріями певних заходів з охорони навколишнього середовища; субсидії молодим фермерам.

Варто відзначити, що ЄАП, при всіх успіхах її реалізації, має складну і витратну систему адміністрування, викликає протиріччя на світових ринках сільськогосподарської сировини та продовольства, забезпечуючи підтримку найбільш успішних фермерів ЄС за рахунок менш успішної більшості. На підтримку сільського господарства необхідно 1/3 бюджету ЄС, при цьому весь бюджет ЄС становить близько 1% ВВП Євросоюзу, що виступає природним обмежувачем фінансової підтримки аграрного сектора інтеграційного об'єднання.

Реалізація ЄСП має свою специфіку в силу того, що рішення про створення ЄСП було прийнято в 1960 р, а багато європейських країн, які є членами ЄС в даний час, приєдналися до даної міжнародної спільноти тільки в останні 20 років. У зв'язку з цим необхідно відзначити особливості аграрної політики деяких країн Центральної та Східної Європи і їх трансформацію в процесі приєднання до ЄС та інтеграції в ЄСП. Такі країни як Польща, Болгарія, Румунія, Чехія, Угорщина зазнали певних труднощів, схожі з труднощами української економіки після розпаду СРСР. В ході економічних перетворень в цих країнах різко знизилося виробництво продуктів харчування, були відсутні передумови для розвитку великомасштабного виробництва. З цієї кризи країни Східної Європи були змушені шукати вихід самостійно. Наприклад, в Польщі структурні перетворення в економіці супроводжувалися реформою нормативно-правової бази місцевого самоврядування, його територіальних, організаційних та фінансово-економічних основ. Це призвело до того, що за забезпеченням продовольчої безпеки в Польщі займається не тільки вищий рівень державної влади, а й органи місцевого самоврядування, які отримали істотну частку повноважень й фінансуються з державного бюджету.

У Румунії першими кроками реформування стали розпуск більшості кооперативів і розподіл землі між селянами, що спочатку тільки посилило кризу. Основними процесами реформування були деколективізація сільського господарства, перетворення державних підприємств в комерційні, відхід від обов'язкового централізованого планування, створення умов для реорганізації сільського господарства на основі приватної власності. В даний час основні цілі сільськогосподарської політики Румунії в рамках прихильності ЄСП полягають у наступному: забезпечення постачання населення продуктами харчування; збільшення продуктивності шляхом розвитку технічного прогресу, більш повного використання факторів виробництва; забезпечення встановлення цін, взаємовигідних як для виробників, так і для споживачів; стабілізація сільськогосподарських ринків; розвиток зовнішньої торгівлі; гарантування сприятливих умов життя для фермерів; розвиток сільського господарства не на шкоду навколишньому середовищу [2].

У Чехії в 1992 р. була розроблена особлива сільськогосподарська політика, оформлена пізніше в федеральну аграрну програму, що була основою переходу до дій системного характеру [3]. Сенс програми зводився до того, що держава брала на себе початкову підтримку найважливіших трансформаційних процесів в сільському господарстві на етапі його переходу до ринку. При цьому дії держави зводилися до мінімального коригування ринку. З метою нейтралізації деяких негативних тенденцій, пов'язаних з проведенням реформ в аграрному секторі, основні напрями їх здійснення були переглянуті в бік посилення регулюючої ролі держави, яка полягала в підтримці збалансованості аграрного ринку шляхом інтервенційних закупівель, підтримки виробничо-структурних перетворень за допомогою цільових дотацій та пільгових кредитів, захисту внутрішнього продовольчого ринку. В даний час сільське господарство Чехії займає одне з лідируючих положень на ринку Східної Європи [1].

Сільське господарство в постіндустріальній економіці зберігає своє стратегічне значення, перш за все, як гарант продовольчої безпеки. Як показує зарубіжний досвід, досягнення високих показників у сільському господарстві стає можливим на основі об'єднання зусиль агробізнесу і держави, при цьому роль останньої в умовах наростаючої глобалізації зростає як за глибиною (державний, регіональний, місцевий рівні підтримки), так і за шириною впливу (стимулювання внутрішнього та зовнішнього попиту, різноманітний захист національних виробників тощо). Головні зусилля держави концентруються при цьому на підтримці вітчизняних виробників, збільшення конкурентоспроможності вироблених ними товарів і стимулювання сільськогосподарського експорту.

При скороченні абсолютних обсягів прямої підтримки фермерів в США і ЄС в останні роки її значення не зменшується. Більш того, інструменти, що використовуються покликані, насамперед, згладжувати негативні наслідки несприятливої кон'юнктури. Різноманітні програми прямої підтримки аграрного сектора на державному рівні активно доповнюються регіональними формами сприяння.

Початок нового тисячоліття характеризується подальшим розширенням залученості США і Європи в світову торгівлю сільськогосподарськими товарами. Найбільш яскраво ця тенденція проявляється в США, де обсяг зовнішньоторговельного обороту сільськогосподарською продукцією зберігається на рівні близько 50% від загального обсягу сільськогосподарського виробництва. Зростання експорту супроводжується зростанням імпорту поставок сільськогосподарської продукції.

Таким чином, теорія і практика доводять, що рівень продовольчої безпеки безпосередньо залежить від ступеня та ролі державного регулювання сільського господарства і чим вище рівень державного регулювання, тим вище ступінь самозабезпеченості країни в продовольстві. Виключно важливу роль відіграє правильний і науково обґрунтований вибір методів досягнення цілей аграрної політики держави. У внутрішній політиці застосовуються такі механізми, як фінансова та цінова підтримка АПК, використання системи компенсацій та дотацій, пільгового оподаткування та кредитування, забезпечення інвестиційного процесу, цінових і закупівельних заходів. Світова практика розробила також безліч методів державної підтримки та захисту інтересів вітчизняних виробників продовольства на світових ринках, серед яких заходи тарифного та нетарифного захисту продовольчих та сільськогосподарських національних ринків, а також різноманітні механізми стимулювання, кредитування та субсидування аграрного експорту.

Аналіз внутрішньої та зовнішньої підтримки сільгоспвиробників й національного продовольчого ринку, що практикується провідними аграрними країнами світу, також дає підставу зробити більш загальний висновок: сільське господарство в постіндустріальній економіці зберігає своє стратегічне значення, перш за все, як гарант продовольчої безпеки, а досягнення високих показників у сільському господарстві стає можливим на основі зусиль держави при фінансовій та іншій підтримці агробізнесу.

Список використаних джерел

1. Алексєєва Я. В. Створення зони вільної торгівлі з ЄС та її наслідки для продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. пр. Одеса: ОПІДУ НАДУ, 2013. № 1(53). С. 47–50.
2. Гребенюк М. Міжнародно-правовий досвід забезпечення продовольчої безпеки. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/6549/%CC> (дата звернення: 18.08.2019).
3. Талавира М. П. Етапи розвитку підтримки сільського господарства в Чеській Республіці в період вступу до Європейського Союзу. *Економіка АПК*. 2006. № 3. С. 120–125.

Пахалюк Л. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Працюючи на внутрішніх, а особливо на зовнішніх ринках керівництво підприємства повинно регулярно контролювати як діяльність підприємства так і служби маркетингу з метою визначення ефективності роботи та коригування стратегій підприємства на ринку. В ринковій практиці мають місце 3 види маркетингового контролю:

- контроль за виконанням планів
- контроль прибутковості
- стратегічний контроль

Оскільки при здійсненні планів маркетингу виникає безліч непередбачуваних ситуацій, відділ маркетингу повинен вести постійний контроль за ходом їх виконання. Система маркетингового контролю необхідна для того, щоб бути впевненими в ефективності діяльності підприємства.

Контроль за виконанням річних планів полягає у зіставленні поточних показників із контрольними цифрами річного плану. Контроль складається з чотирьох етапів. Контроль за виконанням річних планів здійснюють за допомогою:

- аналізу можливостей збуту;
- аналізу частки ринку;
- аналізу співвідношення між витратами на маркетинг та збутом;
- виявлення ставлення споживачів.

Аналіз можливостей збуту полягає у вимірюванні та оцінці фактичних обсягів продажів порівняно із запланованими. Починати необхідно з аналізу статистичних даних щодо збуту. Ретельний аналіз показників збуту дає змогу сформулювати:

- програму маркетингових дій, розроблену окремо по товарах;
- асортиментних групах;
- ринках;
- географічних регіонах та окремих торговельних агентах;
- типах споживачів;
- періодах часу.

Загальну статистику збуту треба доповнювати аналізом частки ринку, який дає змогу оцінити становище підприємства стосовно конкурентів. Якщо ринкова частка підприємства збільшується, то його конкурентне становище зміцнюється, якщо ж ринкова частка зменшується – це ознака того, що діяльність конкурентів ефективніша. Контроль за виконанням річного плану потребує підтвердження ефективності використання коштів для досягнення запланованих обсягів збуту.

Постійний контроль за співвідношенням між витратами на маркетинг та обсягами продажів допомагає підприємству підтримувати витрати на маркетинг на необхідному рівні.

Виявляючи зміни у споживчих симпатіях та значні розбіжності фактичних показників із цільовими настановами річного плану, менеджери з маркетингу повинні вдатися до відповідних заходів щодо коригування становища. Так, у разі різкого падіння обсягів продажів можна запланувати:

- подальше скорочення виробництва;
- вибіркоче зниження цін;
- посилення активності торговельного персоналу;
- оновлення товарного асортименту;
- активізацію заходів щодо просування товару на ринку тощо.

Таким чином, підприємству важливо виявляти всі можливі зміни у споживчих симпатіях. При тому використовують різні методи спостереження за ставленням до фірми з боку споживачів, посередників, контактних аудиторій та інших учасників маркетингового середовища.

Покайло Е. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Міжнародні економічні відносини України відображають господарські зв'язки нашої країни зі світовим співтовариством для виробництва та обміну товарів і послуг, матеріальних, фінансових, технологічних ресурсів та інформації на основі міжнародного поділу праці. Основою їх є ринкові системи і механізми. Зовнішні економічні зв'язки України – це множина форм, напрямів, методів, засобів торговельного, валютно-фінансового і кредитного, виробничого, науково-технічного, інформаційно-комунікаційного співробітництва між країнами з метою раціонального використання міжнародного поділу праці. Зовнішні економічні відносини мають широкую структуру. За змістом, характером, предметами взаємодії вони поділяються на економічні, наукові, екологічні, інформаційні, політичні, військові, культурні, релігійні, гуманітарні відносини, особисті стосунки громадян.

Міжнародні економічні відносини України проявляються на різних рівнях, де діють різні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності:

- на макрорівні – окремі особи, підприємства, компанії та фірми, які проводять зовнішньоекономічні операції;
- на макрорівні – національне господарство України та інших держав, які безпосередньо здійснюють і регулюють зовнішньоекономічну діяльність;
- на наднаціональному рівні – міжнародні організації та наднаціональні інститути до складу яких входить і Україна.

Базуючись на власному господарстві, економіці окремих держав, а також на світовій економіці, міжнародні економічні відносини України залежать від них. Але міжнародні зв'язки України є самостійним явищем, формою існування і розвитку національного господарства в сфері світової економіки, складовою частиною внутрішнього механізму міжнародних суспільних відносин.

За видами, тривалістю угод та ступенем розвитку зв'язків, рівнями міжнародних економічних відносин являються:

- а) міжнародні економічні контакти;
- б) міжнародна економічна взаємодія;
- в) міжнародне економічне співробітництво;
- г) міжнародна економічна інтеграція.

Форми міжнародних економічних відносин, в яких приймає участь Україна: міжнародна торгівля товарами та послугами; міжнародна міграція капіталу; міжнародна міграція робочої сили; міжнародна передача технології; міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини; міжнародна економічна інтеграція; міжнародні зусилля у вирішенні глобальних економічних проблем; міжнародні транспортні відносини; міжнародний туризм.

Найдинамічнішою та наймасштабнішою формою міжнародних економічних відносин України, сьогодні, є міжнародна торгівля. Загальний обсяг зовнішньої торгівлі товарами за січень-серпень 2019 рік становить 71 930 451,10 млн. доларів США і збільшився проти періоду січень-серпень 2018 року на 7,6%, в тому числі експорт – 33 030 361,6 млн. доларів (збільшився на 6,9%), імпорт – 38 873 089,5 млн. доларів (збільшився на 8,2%).

Наразі Україна розширила географію зовнішньоторговельних операцій із партнерами 202 країн світу. Зовнішня торгівля товарами і послугами відіграє важливу роль у формуванні ВВП країни, стимулюванні розвитку економіки України. Місце експорту у формуванні економічної динаміки є значним, а отже, цьому напрямку треба приділяти більше уваги і розвивати його.

Таким чином, можна зробити висновок, що Україна розвивається в зовнішній торгівлі, підвищується рівень міжнародної конкурентоспроможності нашої країни, а отже економічний стан країни в цілому буде покращуватися в перспективі.

Пролєсва В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

В сучасності у більшості країн поширені процеси міграції, робочої сили. Це зазвичай негативно впливає на економіку країн, з яких емігрують працівники. Для України це є дуже серйозною загрозою яка пояснюється підвищенням безробіття, нестабільністю економічної та політичної ситуації, та іншими факторами.

В середньому щороку понад 5 мільйонів людей працюють за кордоном. Трудові міграції більш поширені серед чоловіків (65%) ніж жінок (35%) при цьому рівень участі сільського населення у трудових міграціях у 2,9 рази вищий від міського: до міграцій залучено 6,3% економічно активного сільського населення, тоді як у містах лише 2,2% міських мешканців.

За даними досліджень соціологічної групи «Рейтинг», яка опитала 1200 респондентів у всіх куточках країни було встановлено що найбільшими країнами, куди мігрують українці є Російська Федерація (43%), Польща (14%), Італія (13%) та Чеська Республіка (12%) та багато інших.

Основними видами діяльності українських працівників-мігрантів є будівництво (45%), діяльність домашніх господарств (18%), сільське господарство (11%), торгівля (9%).

Основні причини еміграції:

1. Складна економічна ситуація (незабезпеченість у роботі, бідність, низька реальна заробітна плата та нестабільність політичної та економічної ситуації).
2. Відсутність перспектив застосування своїх творчих та інтелектуальних здібностей.
3. Існує значний дисбаланс між обсягами та структурою попиту на працю молоді та між обсягами та структурою її пропозиції.

Україна стала одним з основних донорів у сфері праці для Західної Європи, тоді як ринок праці в країні потребує практичних спеціалістів майже у всіх галузях економіки.

Як правило міграція робочої сили за кордоном має для України негативні наслідки, а саме:

1. Більш повільні темпи розвитку науково-технічного прогресу;
2. Поширені випадки зловживання та шахрайства з боку громадян приватними агентствами зайнятості;
3. Зростання політичних та економічних звинувачень проти нашої держави у зв'язку зі зростанням нелегальної міграції;
4. Працевлаштування на низькооплачуваній роботі з шкідливими умовами праці.

Міграція може мати і позитивні наслідки на різні сфери господарювання:

1. Поліпшення кваліфікації, розвиток нових технологій, професій, системи організації виробництва трудових мігрантів.
2. Надходження до держави іноземної валюти та інвестування в економіку шляхом створення спільних підприємств з іноземними засновниками.

Відомо, що виїзд з країни відбувається не тільки малозабезпеченими, але й тими, у кого є гроші на міграцію. Багаті українці відправляють своїх дітей на навчання за кордон, щоб вони потім там і залишились.

Підсумувавши вищесказане, для України надзвичайно важливо зберегти свій людський, науковий та освітній потенціал. Для зменшення еміграції в Україні (особливо незаконної) необхідна система заходів, які матимуть чітке внутрішнє та зовнішнє спрямування.

Проскурня Р. Е.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Маркетинговий підхід набуває все більшого поширення у практичній діяльності сучасних вітчизняних підприємств, що адаптуються відповідно до нових потреб конкурентного ринку. Разом зі зростанням ролі маркетингу відбувається зміна його методологічної бази, інструментарію та технологій.

Аналіз методологічних і теоретико-методичних підходів до активізації процесів маркетингової діяльності, практичних методів і інструментів маркетингу дозволив їх систематизувати наступним чином (рис. 1).

Формування і розвиток маркетингової культури	
На рівні держави	На рівні підприємства
Інструменти і методи активізації маркетингової діяльності на рівні підприємства	
– товарна політика – політика просування	– політика розподілу – цінова політика

Рис. 1. Методи та інструменти активізації маркетингової діяльності

Формування і розвиток маркетингової культури забезпечує розвиток типів маркетингової поведінки споживачів, які пройшли тривалу перевірку і ввійшли в систему цінностей споживачів. На державному рівні вона зводиться до формування певних норм суспільної поведінки, моральних цінностей, які спрямовані на створення привабливого образу підприємств, прагнення наслідувати приклад успішних маркетологів тощо.

Маркетингова культура самого підприємства є одним з основних елементів потенціалу маркетингового розвитку. Її наявність дозволяє створити творчу креативну атмосферу в колективі і направити його діяльність на постійний пошук шляхів і сфер реалізації потенціалу організації в конкурентних умовах зовнішнього середовища.

Біля 75% ідей нових товарів будуються на основі аналізу потреб ринку, при тому 75% їх ринкових невдач пояснюються переважно дією ринкових факторів. Суб'єкти ринку стають більш інформованими, їх поведінка набуває значно більшого раціоналізму, що обумовлює необхідність системного удосконалення маркетингової діяльності.

Основними принципами активізації маркетингу на підприємствах є: спрямованість на досягнення кінцевого результату виробничо-збутової діяльності; комплексний підхід до досягнення поставлених цілей, при якому сукупність засобів маркетингу забезпечує умови для успішної збутової діяльності; створення умов для максимального пристосування виробництва до вимог ринку; орієнтація діяльності на тривалий результат, що передбачає моніторинг ринку.

Першочерговий акцент у системі пріоритетних завдань маркетингової політики вітчизняних підприємств, все ж здійснюється на організації збутової діяльності. В силу комплексу причин, ігнорується той факт, що управління на принципах маркетингу, може дозволити врахувати велику кількість прихованих факторів у діяльності підприємств для формування принципово нових переваг у конкурентній боротьбі, виявлення стратегічних проєкцій підприємств, реалізації потенціалу розвитку тощо.

Список використаних джерел

1. Даляк Н. А., Попадинець І. Р. Сучасні підходи до активізації маркетингової діяльності малого і середнього бізнесу. *Маркетинг і контролінг: сучасні виклики підприємництва*. 2017. С. 86–88.
2. Пащенко О. П. Стратегічне управління розвитком підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2011. № 2. Т. 2. С. 99–103.

Савченко Ю. А.

начальник відділу підготовки аналітичних, інформаційних матеріалів апарату Запорізької обласної державної адміністрації

БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах реформування національної економіки фундаментом економічної безпеки держави є бюджетна безпека, яка безпосередньо залежить від бюджетної системи та державного апарату управління нею. Бюджет є складною економічною категорією, оскільки це система економічних відносин, які складаються в суспільстві в процесі формування, розподілу і використання централізованого грошового фонду країни, призначеного для задоволення суспільних потреб. Законодавством України закріплюються права держави та місцевих органів влади і управління на затвердження своїх бюджетів, на диференціювання доходів і видатків між різними ланками бюджетної системи, порядок їх складання, розгляду та затвердження. Слід зазначити, що в узагальненому розумінні безпека – це стан захищеності системи від зовнішніх та внутрішніх загроз. А. Городецький дав більш широке визначення бюджетної безпеки в структурі фінансової безпеки держави, коли дійшов висновку, що основними структурними ланками фінансової безпеки для держави є: регіональний бюджет, бюджети регіонів, консолідований бюджет, фінансовий ринок, державний борг (зовнішній і внутрішній), платіжний баланс, фінанси корпорацій і фінанси домашніх господарств [1, с. 85]. Більшість науковців і практиків стверджують, що завдання бюджетної безпеки як сукупності заходів держави щодо організації та використання бюджетних відносин для забезпечення соціально-економічного розвитку полягають у реалізації основної мети – забезпечення належного життєвого рівня населення відповідно до соціальних стандартів. Ця мета досягається шляхом оптимізації розподілу валового внутрішнього продукту між галузями економіки, територіями, соціальними групами.

Сьогодні Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» і Бюджетний кодекс України визначають, що «місцеві ради у межах свої компетенції самостійно розробляють, затверджують і виконують бюджети відповідних територій». Але «межі своєї компетенції» так замикаються на рівні Кабінету Міністрів і Верховної Ради України, що протягом ряду років і держава в цілому, і регіони «звично» затверджували бюджети зі значними запізненнями, а в деяких випадках – і наступного року. Проблеми бюджетної децентралізації та забезпечення ефективної діяльності органів місцевого самоврядування не вперше ставляться на порядок денний незалежної України. Особливо активно вони обговорюються в складних економічних умовах, коли неефективність бюджетної системи стає найбільш очевидною. У 2001 р. автори Бюджетного кодексу України вважали, що з його ухваленням місцеві бюджети стануть самостійними та отримають прогнозований дохід, а ОМС будуть зацікавлені в тому, щоб розвивати економіку своїх територій і регіонів, розширювати податкову базу місцевих бюджетів. Однак попередні спроби бюджетної децентралізації не забезпечили очікуваних результатів [2, с. 5].

Сьогодні питання децентралізації бюджетної системи України виходять на перший план, адже фінансова децентралізація є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади: децентралізація процесів ухвалення рішень збільшує можливості участі місцевої влади в розвитку підконтрольної їй території; фіскальна децентралізація сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з місцевими потребами і уподобаннями. 01 квітня 2014 року, стартувала реформа місцевого самоврядування, яка базується на основі положень Європейської Хартії місцевого самоврядування і впроваджується на основі Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Головним завданням реформи є досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації. Існує й низка інших ще не ухвалених, але запланованих законів. Напевно, найбільш суттєвим із них є законопроект «Про муніципальну варту», який дозволить громадам створювати власні правоохоронні органи, покликані частково розвантажити Національну поліцію від завдань суто місцевого значення. На черзі також більш спеціалізовані, але не менш важливі закони (наприклад, з приводу передачі місцевим громадам прав у сфері регулювання земельних відносин). Також, крім передачі органам місцевого самоврядування додаткових видаткових повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації, було закладено законодавчі основи для стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з ресурсним забезпеченням і повноваженнями, як для міст обласного значення. Крім того, держава фінансово підтримала об'єднані територіальні громади та передбачила в державному бюджеті субвенцію на формування інфраструктури їх територій. Законодавчі умови, засновані на принципі добровільності, сприяли тому, що у 2015 році об'єдналося 794 сільських, селищних та міських рад у перші 159 об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та вже у 2016 році вони перейшли на прямі міжбюджетні відносини з державою і отримали повноваження та відповідні фінансові ресурси для їх здійснення [3]. Реформи з децентралізації, що реалізуються у країні, в тому числі з фінансової децентралізації, не надали місцевим бюджетам реальної фінансової незалежності та самостійності, а також стабільних джерел надходжень бюджетів. На сьогодні формування дохідної частини місцевих бюджетів викликає багато суперечок, адже основною передумовою ефективного функціонування місцевого самоврядування є володіння ним достатньою кількістю коштів для проведення своєї діяльності. Фонд фінансових ресурсів, що утворюється на рівні регіону, інколи навіть наповнину не задовольняє потреби місцевого самоврядування в коштах, необхідних для вирішення поточних проблем. Місцеві бюджети в розвинених країнах поповнюються переважно за рахунок подат-

кових надходжень. В Україні частка місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів значно менша і становить 5–7%, тобто існує потреба в застосуванні досвіду розвинених країн.

Світовий досвід свідчить, що децентралізація призводить до економічного розвитку регіонів, підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів, зростання життєвого рівня населення регіонів, появи місцевої ініціативної еліти. Для ефективного процесу децентралізації потрібно перерозподілити фінансові потоки на користь власне регіонів, а не адміністративного центру країни. Оскільки бюджетна система розглядається в аспекті державного устрою, принцип архітекτονіки повинен дотримуватися і при розробці бюджетної безпеки. За цілям і завданням вона повинна бути узгоджена з загальнодержавною політикою уряду та разом з цим бути елементом системи вищого рангу – економічною безпекою регіону.

Список використаних джерел

1. Гордієнко Т. Теоретичні основи взаємообумовленості національної та регіональної економічної безпеки. *Економіка та право*. 2010. № 1. 172 с.
2. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної. Київ: НАН України, ДУ «Ін.-т екон. та прогноз. НАН України», 2016. 70 с.
3. Казюк Я. Фінансова децентралізація і бюджети перших 159 об'єднаних громад в деталях – експертна стаття. URL: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/5244> (дата звернення: 25.04.2019).

Самохіна А. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ВПЛИВ СВІТОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Економічна криза в Україні – це об'єктивне явище, яке мало б привести до того, хто, ігноруючи об'єктивні економічні закони, брав помилкові рішення, прагнув за всяку ціну, як можна швидше досягти надвисокої прибутку і рівня споживання, хто, обманюючи довірливих громадян, декларував соціальний популізм.

Торгові війни між Китаєм і США стали предметом обговорень на саміті «великої двадцятки» G20 в Фукуоці, Японія. Як заявила директор-розпорядник Міжнародного валютного фонду Крістін Лагард, торговельні конфлікти між країнами є головною загрозою для світового економічного зростання. Більш того – уповільнення зростання світової економіки загрожує перерости в глобальну економічну кризу, зазначив міністр фінансів Франції Брюно Ле Мер.

І в такому випадку сильного удару приймають країни з сировинною економікою – такий, як українська, попереджають експерти.

«Українська економіка може постраждати, оскільки у нас експорт в основному сировинний. В умовах глобальної фінансової кризи, якраз сировинні ринки страждають в першу чергу: ціни на сировину падають, попит скорочується, – каже доктор економічних наук, заступник директора Інституту міжнародних відносин Олександр Шнирков – Оскільки ми експортоорієнтована країна, у нас на експорт припадає приблизно половина ВВП».

Таким чином, світова криза може спричинити скорочення ВВП країни, а значить – знизити і без того невисокий рівень життя середньостатистичного українця.

«Можуть бути проблеми з експортною виручкою, відповідно можуть виникнути проблеми з обмінним курсом, це може вилитися в валютну кризу, як в 2008 році», – відзначає керівник аналітичного відділу інвесткомпанії *Concorde Capital* Олександр Паращій.

Крім того, щоб уникнути кризи, Федеральна резервна система США намагається знизити процентні ставки. А це – позитивно і для України, оскільки зможемо брати в борг під нижчі відсотки, говорить експерт.

Однак тримати пальці схрещеними – не найкраща економічна стратегія. Україна, як невинно підкреслюють економісти, варто переорієнтуватися на експорт товарів з більш високою доданою вартістю, щоб, як мінімум, знизити уразливість перед світовими кризами і чужими торговельними конфліктами.

Характерною рисою світової економіки за останні роки став безпрецедентний по своїх масштабах розвиток кредитних відносин. Прискорена транснаціоналізація виробництва, банківської діяльності і торгівлі на основі злиття компаній і придбання ними фінансових активів зарубіжних підприємств вимагає адекватного ним розвитку міжнародних кредитних і фондових ринків.

На жаль, Україна не скористалася світовим економічним зростанням. Тому що в країні війна, анексовані території і є багато інших факторів, які уповільнюють наше зростання. Але наслідки кризи українці відчують в повному обсязі.

Що означає криза для України. Наша країна залежить від експорту сировини. Це означає, що як тільки падають світові ринки, сировина дешевшає. Відповідно знижується потік грошей, що надходить в Україну. Як наслідок, реалізується менше проектів, скорочуються робочі місця і зменшуються зарплати. Через невеликого капіталу, який заходить в країну, слабшає і гривня.

Негативні наслідки світової кризи - соціальні: зниження ділової активності веде до падіння рівня зайнятості і добробуту людей, зростання безробіття, зменшення платоспроможності, скорочення надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Діючи в умовах кризи і враховуючи особливості української економіки, держава створює основу для взаємодії між ринком і урядом, охороняючи і захищаючи права власності, сприяючи підприємницької діяльності і створюючи регулюють правові системи.

Самченко Т. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин нерозривно пов'язаний з боротьбою товаровиробників за більш вигідні умови виробництва і збуту товарів з метою отримання максимального прибутку. У науковій літературі та

повсякденному спілкуванні подібне зіткнення інтересів отримало назву конкуренція. Поняття конкуренції лежить в основі такої економічної категорії, як конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність товару формується в процесі діяльності конкретного економічного суб'єкта господарювання, що здійснюється за допомогою виконання управлінських, організаційних, виробничих і збутових функцій. [2]

Оскільки конкурентоспроможність продукції грає величезну роль в забезпеченні фінансової стійкості підприємства, то нею потрібно правильно управляти. Моделювання показників конкурентоспроможності проводиться на етапі проектування продукту. Завдання маркетингової служби полягає в тому, щоб з'ясувати потреби суспільства для їх задоволення, а також передбачити які потреби можуть виникнути в найближчому майбутньому через зміни умов життя: інфляцію, збільшення доходів населення і т.д. [2]. Співвідношення ціни, сервісу та якості – це основа забезпечення конкурентоздатності продукції. Природно, що на конкурентоспроможність можуть впливати і інші чинники (маркетинг, мода та ін.). Але, не дивлячись на ці фактори, конкурентоспроможність закладається ще на початковій стадії проектування і виробництва, внаслідок цього обмежена поддається впливу маркетингу в ході збуту. Підвищення конкурентоспроможності – це актуальна проблема на сучасному етапі розвитку ринку, рішення цієї проблеми пов'язано з удосконаленням розробки, виготовлення, реалізацією та технічним обслуговуванням продукції. Завдяки цим зусиллям, можна домогтися таких результатів: зниження витрат виробництва; підвищення темпів якості продукції; стимулювання рекламних кампаній; збільшення економічності і оперативності після продажного обслуговування. [1]. З метою підвищення конкурентоспроможності підприємства, необхідно застосування наступних заходів: забезпечення конкурентоспроможності продукції, що випускається в цільових секціях ринку; підвищення продуктивності підприємства і його підрозділів до високого рівня в даній галузі; постійне використання нових технологій; виготовлення продукту такої якості, яка відповідає вітчизняним і світовим стандартам; виготовлення продукцію тільки з високоякісної сировини і матеріалів; проведення постійного навчання і підвищення кваліфікації кадрів; систематичне проведення економічного аналізу з метою виявлення сильних і слабких сторін у порівнянні з конкурентами. [1] Конкурентоспроможне підприємство мати наступні внутрішні переваги: економічне становище фірми; конкурентоспроможність товару; вигідність продажів; індивідуальний імідж підприємства; ефективне управління.

Таким чином, підвищення конкурентоспроможності підприємства досягається шляхом орієнтації підприємства на споживчу сферу, підвищення якості продукції, що випускається, ефективної реалізацію товарів і послуг.

Список використаних джерел

1. Виноградов О. А. Методи аналізу конкурентоспроможності впровадження інновацій на засадах маркетингу. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 65–73.
2. Должанский И. З. Конкурентоспособность продукции предприятия: учеб. пособ. Донецк: Норд-пресс, 2010. 362 с.

Свинаренко Д. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний маркетинг суттєво відрізняється від маркетингу ХХ століття. На ринку достатньо товарів для задоволення практично будь-якої потреби. Попит не просто насичений – він пересичений. Все більш актуальною постає необхідність застосування принципово нового підходу до формування осмислених ринкових пропозицій, створених, зокрема, шляхом творчого процесу. Найбільш успішні маркетингові ідеї засновані на парадигмі, що не зводиться до того, щоб просто визначити свій ринок, а потім його без кінця сегментувати або міняти позиціонування продукту. Реальні прориви беруть початок в латеральному мисленні і заснованому на ньому латеральному маркетингу. [1, с. 5]. Інновації – ключ і основа сучасних конкурентних стратегій. Нові послуги виводяться на ринок з надзвичайною швидкістю, але значна частка спроб зазнає невдачі. Щоб вижити, абсолютно необхідно зрозуміти сучасний інноваційний процес. [1, с. 20]. Однією з компаній, яка активно впроваджує сучасну концепцію маркетингової діяльності є мережа супермаркетів електроніки «АЛЛО». За інформацією журналу «Форбс», ця компанія займає друге місце серед українських інтернет-магазинів за виторгом. Компанія «АЛЛО» допомагає своїм клієнтам вибирати найкраще з продуктів інтернет речей, телеком-пристроїв і послуг, персональної електроніки. Активно розвивається напрямок побутової техніки і Market Place. Місія компанії – зробити складні технології простими для клієнта, розкрити можливість цифрових еко-систем, допомогти клієнту обрати кращу пропозицію. Позитивний досвід співпраці з компанією повинен стимулювати клієнтів до того, щоб звернутися до її послуг наступного разу. Компанія «АЛЛО» позиціонує себе як соціально дружня, ставлячи за мету формування прихильності споживачів до свого бренду. Вона активно підтримує програму еко-свідомості, а також через свій підрозділ «ДоброАлло» співпрацює з фондами та займається збором речей для дитячого будинку. В компанії працює інноваційна навчальна платформа «АЛЛО університет», де клієнт може пройти навчальні курси і отримати вичерпну інформацію про можливість нового гаджету, вивчити додаткові функції і навчитися працювати з ним з максимальною продуктивністю. Для підтримки конкурентоспроможності і удосконалення своїх послуг, компанія «АЛЛО» впроваджує інновації в комунікації співробітників і інноваційні послуги, щоб задовольнити потреби клієнтів і зробити складні технології простими [2]. Розвиток обраної маркетингової стратегії, на нашу думку, повинен проходити у напрямі збільшення і покращення інформування потенційного споживача. Зокрема, шляхом проведення презентацій технічно складного товару (гіроборди, електросамокати, моноколеса, електрокари) біля торгових точок, надання споживачу можливості проведення тест-драйв товару під логотипом компанії, розіграшу купонів на знижку при придбанні даної категорії товару. За результатами проведення презентації необхідно здійснити аналіз, починаючи з обсягів реалізації і закінчу-

ючи динамікою відвідування магазину по годинах, днях та тижнях. Реалізація цих пропозицій буде сприяти збільшенню товарообігу, пізнаваності бренду «АЛЛО» та зростанню прихильності клієнтів.

Список використаних джерел

1. Котлер Ф., Фернандо Триас де Бес. Латеральний маркетинг: технологія пошуку революційних ідей: пер. с англ. Москва: Альпіна Паблішерз, 2010. 206 с.
2. Портал доступу до додатків і мережі. URL: <https://np.allo.ua> (дата звернення: 18.10.2019).

Селезньова О. В.

Класичний приватний університет
к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах господарювання українські підприємства все більше використовують широкий спектр маркетингових заходів, за допомогою яких займають більш вигіднішу позицію на українському ринку. Маркетингове планування в сучасному підприємстві ґрунтується на принципах комплексності, системності, обмеженості ресурсів, варіантності, оптимальності, узгодженості, динамічності, адаптивності та повинне передбачати визначені строки виконання плану.

Сьогодні відсутність чіткого плану, а також тактичних дій на шляху досягнення поставленої мети фірми, може бути не лише причиною низької конкурентоспроможності й фінансової нестабільності, а й реальною загрозою існування фірми. Маркетингова діяльність на підприємстві вже давно вийшла за межі однієї окремої функції. Маркетинг інтегрує усі функції підприємства, що визначають усі головні орієнтири його розвитку та передбачають стабільне становище на ринку. Маркетингова діяльність підприємства відіграє важливу роль, виступаючи одночасно системою мислення та системою дії. Об'єктивна необхідність використання процесу маркетингового планування на підприємстві викликана жорсткою конкуренцією в багатьох галузях, крім того своєчасна реакція на зміни запланованих показників розвитку підприємства забезпечує його розвиток. Незалежно від виду маркетингового плану процес маркетингового планування на будь-якому підприємстві складається з наступних важливих етапів: аналіз проблеми, пов'язаної з досягненням поставленої мети діяльності підприємства; визначення мети маркетингової діяльності на плановий період; пошук альтернативних рішень; прогнозування; оцінка альтернативних рішень; прийняття рішення та постановка планового завдання (розроблення плану маркетингу); супроводження і моніторинг плану, його корегування під час виконання планових завдань з урахуванням впливу факторів оточуючого середовища. План маркетингу містить переважно ретроспективний огляд маркетингу і дає можливість узагальнення стратегічного маркетингового плану приблизно на три роки, з детальним тактичним маркетинговим планом на найближчий рік. Найважливіші його складові варіюються від компанії до компанії, від однієї галузі до іншої, але в основному, головна увага акцентується на ринкові можливості і загрози, товарний портфель брендів і розподіл маркетингових витрат. Сучасне планування маркетингу є комплексною системою, яка включає підсистему стратегічного планування та маркетингового планування. Стратегічне планування спрямоване на створення й підтримку стратегічної відповідності між цілями фірми та її маркетинговими можливостями і як правило, воно базується на ідеї наявності у фірми кількох напрямків маркетингової діяльності. Сутність процесу планування діяльності в цілому і маркетингової діяльності зокрема значною мірою залежить від рівня централізації планування й управління. Для організацій, які діють на багатьох віддалених ринках, характерним є, як правило, високий ступінь самостійності окремих підрозділів при ухваленні рішень, і навпаки. Ступінь формалізації систем планування істотною мірою залежить від багатьох чинників, зокрема від положення організації та особливостей діяльності на ринку.

Таким чином, планування маркетингу – це складний процес, спрямований на зростання обсягу продажу товарів і максимізацію прибутку компанії, який може розглядатися як обґрунтування майбутньої поведінки маркетингової системи підприємства. Маркетингове планування охоплює всі рішення, які повинні бути здійснені для досягнення цілей підприємства завдяки реалізації маркетингових цілей, а також засоби і шляхи їх здійснення.

Сидоренко К. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Конкуренція (з латинської мови *concurrentia* – змагання, суперництво) означає змагальність суб'єктів господарювання, коли їх само- 70 стійні дії обмежують можливість кожного з них впливати на загальні умови реалізації товарів на ринку і стимулюють виробництво необхідної споживачеві продукції. Виражається в економічному суперництві окремих товаровиробників, що відбувається між ними з метою задоволення своїх потреб, забезпечення найвигідніших умов виробництва та збуту товару, одержання найвищого прибутку тощо.

Конкуренція вважається однією з найважливіших складових механізму функціонування ринкового господарства. Конкуренція сприяє кращому використанню потенціалу суспільства, раціоналізації поведінки господарюючих суб'єктів. У зв'язку з цим вивчення конкуренції є однією з найважливіших складових ринкових досліджень, яка створює основу для вироблення стратегії і тактики діяльності на ринку. Конкуренцеспроможність є невід'ємною складовою у формуванні як економічної безпеки підприємства і в подальшому національної економічної безпеки загалом. Описує і відображає ступінь внутрішніх можливостей розвитку підприємства і економічного потенціалу країни. Формування системи економічної безпеки підприємств зале-

жить від розмірів підприємства і його конкурентних потенціалів а саме: економічних, фінансових, виробничо-технічних, інформаційних, інтелектуальних, професійних, організаційних та інших. Про ослаблення конкурентоспроможності підприємства свідчать: – зменшення частки ринку, яку займає підприємство; – ослаблення конкурентних позицій і спроможності протидіяти конкурентному тиску та зовнішнім чинникам; – зниження адаптаційних можливостей підприємства до змін ситуації на ринку, відставання від вимог ринку. Найбільш ефективно використання корпоративних ресурсів підприємства, необхідне для виконання поставлених підприємством цілей, досягається шляхом запобігання загрозам негативних впливів на економічну безпеку підприємства і досягнення таких основних функціональних цілей економічної безпеки підприємства: – забезпечення високої фінансової ефективності роботи підприємства, його фінансової стійкості і незалежності; – забезпечення технологічної незалежності підприємства і досягнення високої конкурентоспроможності його технологічного потенціалу; – висока ефективність менеджменту підприємства, оптимальність і ефективність його організаційної структури; – високий рівень кваліфікації персоналу підприємства і його інтелектуального потенціалу, ефективність корпоративних науково дослідницьких та дослідно-конструкторських робіт; – високий рівень екологічності роботи підприємства, мінімізація руйнівного впливу результатів виробничої діяльності на стан навколишнього середовища тощо.

Суттєвим чинником, який негативно впливає на виробничий функціональний складник економічної безпеки підприємства, є надмірна ресурсомісткість (зокрема енергомісткість) виробництва. Сьогодні для більшості вітчизняних підприємств характерним є високий рівень зношення виробничих фондів (особливо промислових підприємств, у яких цей показник перевищує 60%). Це призводить до високої питомої ваги витрат ресурсів, у тому числі енергетичних, у структурі валових витрат на виробництво продукції. Основним фактором, що визначає стан економічної безпеки, є володіння підприємством стійкими конкурентними перевагами. Рівень конкурентоспроможності підприємств в остаточному підсумку визначає рівень конкурентоспроможності економіки держави, оскільки безпосередньо бере участь у конкурентній боротьбі на внутрішніх і зовнішніх ринках. Проводячи активну промислову політику, інструментом якої є добросовісна конкуренція, можна досягти бажаного узгодження інтересів держави і суб'єктів господарювання.

Скорина Є. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

Серцевиною аграрної реформи є реформування земельних відносин у сільськогосподарському виробництві. Трансформація земельних відносин завжди належала до найскладніших проблем і найважливіших напрямів реалізації аграрної політики. Це зумовлено реформуванням питань власності на землю, тобто володіння, користування і розпорядження земельними ресурсами як основним засобом виробництва в сільському господарстві.

Трансформація земельних відносин до ринкових умов господарювання поряд з довготривалим проведенням земельної реформи зумовили виникнення невирішених проблем у системі управління земельними відносинами. В результаті проведення земельної реформи та запровадження ринкових принципів господарювання в аграрній сфері відбулися істотні зміни, зокрема у земельних орендних відносинах. У сільському господарстві орендні земельні відносини стали основними елементами у формуванні нових умов господарювання. Оренда землі набула іншого характеру та змісту. Земельні відносини – економічні відносини в суспільстві, пов'язані з володінням і користуванням землею як головним засобом виробництва в сільському господарстві. Так, окремі автори визначають земельні відносини як відносини власності, або трактують як майнові відносини, які багато в чому споріднені з майновими цільовими відносинами. Розглядаючи визначення понять «оренда» і «орендні відносини» потрібно відзначити, що це не однакові поняття, тобто орендні відносини є більш широким поняттям ніж оренда. Існує багато думок, щодо визначення поняття оренда та її значення в системі земельних відносин. Одні вважають, що оренда (від латинського *arrendare* – давати в займи) – форма господарювання, при якій на основі договору між орендодавцем і орендарем останньому передаються в володіння в оренду земля, інші природні ресурси – для самостійного ведення господарства. «Оренда являє собою засноване на договорі строкове платне володіння і користування майном, яке необхідне орендареві для здійснення підприємницької та іншої діяльності». Інші вважають що, оренда, з одного боку – це відносини власності, тобто одержання на певний період прав власності і користування землею та іншими засобами виробництва, а з іншого – форма підприємницької діяльності. Оренда землі – це передача її власником у тимчасове (строкове) володіння та користування іншим фізичним або юридичним особам за відповідну плату, яку називають орендною. Відповідно до статті 1 Закону України «Про оренду землі», оренда землі – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідної орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності.

Отже, оренда землі – це специфічна форма землекористування, в основу якої покладено строкове, платне володіння та користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення на основі відповідного договору, що передбачає передачу її власником орендареві, який відповідає вимогам, визначеним законодавством, для здійснення підприємницької діяльності за умови раціонального використання природних властивостей земельних ресурсів.

Сорока С. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор Трохимець О. І.

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Головна складність процесу формування маркетингового потенціалу підприємства (МПП) полягає у визначенні та дослідженні елементів його структури у взаємозв'язку та динаміці. Так потенціал маркетингу складається з

потенціалів маркетингових ресурсів, маркетингового інструментарію та нематеріальних активів. Тобто, щоб сформулювати МГП спочатку необхідно проаналізувати вказані складові, їх показники та зв'язки між ними. За джерелами походження фактори, що впливають на формування маркетингового потенціалу вищого навчального закладу (ВНЗ), поділяються: 1) зовнішні чинники, які не піддаються впливу з боку ВНЗ, але вимагають обов'язкового обліку в оцінці його конкурентоспроможності та у виборі конкурентної стратегії; 2) внутрішні чинники, які представляють можливості самого ВНЗ щодо забезпечення власної конкурентоспроможності та які здатні надавати безпосередній вплив на вуз. Основні фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливають на потенційну конкурентоспроможність ВНЗ, представлені на рис. 1. Стратегія управління ВНЗ полягає в тому, щоб на основі аналізу факторів зовнішнього середовища і складових свого внутрішнього конкурентного потенціалу перетворити його в реальні конкурентні переваги. Зростання уваги до проблеми формування управління брендом з боку українські ВНЗ визначається тим, що відомі бренди стають необхідною умовою стійкого положення на ринку, фактором його конкурентоспроможності.

Рис. 1. Фактори, що впливають на маркетинговий потенціал вищого навчального закладу

Фактором, що підвищує маркетинговий потенціал ВНЗ, є також його готовність надати нові освітні послуги і послуги з використанням сучасних інформаційних технологій і ноу-хау.

Таким чином, внаслідок взаємодії всіх ресурсів, які створюють систему маркетингового потенціалу навчального закладу, з'являються нові якості, що не має кожний окремих вид ресурсу, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність закладу в цілому.

Степура Ю. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

АНАЛІЗ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

На сьогоднішній день ефективність діяльності будь-якої організації багато в чому визначається рівнем її корпоративної культури.

Корпоративна культура складається з традицій, цінностей та поглядів, які розділяють співробітники організації. Вона містить в собі стиль спілкування, манери поведінки з колегами чи клієнтами організації, зацікавленість співробітників, рівень їх мотивації та багато іншого.

Вперше термін «корпоративна культура» було застосовано у XIX столітті німецьким фельдмаршалом та військовим теоретиком Мольтке, який характеризував даним поняттям взаємовідносини у офіцерському середовищі. Професійні та інші спільноти, які існували на той час, часто мали зовнішні атрибути. В основному вони були пов'язані з кроєм і кольором одягу, аксесуарами, поведінковими знаками, за якими члени спільнот могли відрізнити «своїх» від «чужих». Метою корпоративної культури є забезпечення високої дохідності фірми завдяки вмілому використанні трудових ресурсів, а також за рахунок максимізації ефективності виробничого менеджменту і якісного поліпшення діяльності підприємства в цілому. Корпора-

тивна культура підприємства дає змогу розв'язати дві ключові проблеми: встановити оптимальні зв'язки підприємства із зовнішнім середовищем (зовнішня адаптація) та сприяти стабільній та продуктивній роботі персоналу на партнерських засадах (внутрішня інтеграція) [1]. Корпоративна культура впливає як на процес управління персоналом, так і на роботу підприємства в цілому. Так, чим вище рівень корпоративної культури, тим у меншому ступені персонал має потребу у чіткому регламентуванні діяльності, в директивах, настановах, детальних схемах і докладних інструкціях. До того ж, чим вище рівень корпоративної культури, тим вище престиж і конкурентоспроможність підприємства. Основні складові корпоративної культури: місія організації; корпоративні стандарти; традиції організації; фірмовий стиль [2]. Основні принципи управління процесом корпоративної культури виражають те спільне в організації управління ними, що охоплює всі їх етапи та зумовлює їх успішність. Тож, основними принципами формування корпоративної культури є: системність; ресурсне забезпечення; стійкість; усвідомлення; гармонійність; прогнозування [3].

Вплив корпоративної культури на всі аспекти діяльності будь-якого підприємства неможливо недооцінити, адже корпоративна культура може стати рушійною силою в руках досвідченого менеджера на шляху до успішної та прибуткової організації.

Список використаної літератури

1. Смоленюк П. С. Корпоративна культура як основа розвитку організації. *Наука й економіка*. 2010. № 1.
2. Хаєт Г. Л., Еськов А. Л., Хаєт Л. Г., Ковалевський С. В. Корпоративна культура: аспекти управління / под общ. ред. Г. Л. Хаєта. Донецьк: Донбасс, 2003. 400 с.
3. Воронкова В. Г., Беліченко А. Г., Попов О. М. та ін. Управління людськими ресурсами: філософські засади: навч. посіб. для ВНЗ / за ред. В. Г. Воронкова. Київ: Професіонал, 2006. 567 с.

Ткач М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток процесів глобалізації обумовлює підвищену увагу з боку вчених багатьох країн світу до проблем посилення конкурентоспроможності національних економік. Дослідження проблем міжнародної конкуренції допомагає розвинути країнам своєчасно реагувати на технічні, економічні та інформаційні зміни, що відбуваються у світі, і своєчасно вживати відповідні заходи, спрямовані на підтримання своїх конкурентних переваг. З проголошенням незалежності перед Україною постали всі ті проблеми, над розв'язанням яких довгий час працювали економісти різних країн світу. Саме відсутність вітчизняного досвіду у цій важливій сфері створила багато труднощів у митній політиці, оподаткуванні, підготовці міжнародних торговельних угод тощо. Процес реформування економіки України та її інтеграції в систему світогосподарських зв'язків супроводжувався низкою негативних структурних змін, що не сприяло зростанню ефективності від участі в міжнародному розподілі праці. Особливо яскраво ці протиріччя виявилися внаслідок формування неефективної структури зовнішньої торгівлі країни і закріплення цієї тенденції у міру розширення зовнішньоекономічних зв'язків. Конкурентоспроможність національної економіки є багатоглядним явищем, яке характеризується тісним взаємозв'язком та взаємообумовленістю її окремих елементів і рівнів. Стрижнем української моделі національної конкурентоспроможності є її порівняльні та технологічні конкурентні переваги. Серед них особливо виділяються: вигідне гео економічне розташування країни; її природно-ресурсний потенціал; кадровий потенціал та потужна матеріально-технічна база; наявність в деяких галузях промисловості, особливо в аерокосмічній, унікальних передових технологій, які спираються на розвинутий науковий та високий інтелектуальний потенціал виробничого персоналу. Однак враховуючи, що реалізація національних конкурентних переваг на практиці ускладнюється цілим рядом конкурентно-уразливих місць у вітчизняній економіці, доходимо висновку, що в рамках існуючих обмежень єдино можливим є варіант поступового, поетапного входження України у світовий економічний простір. У період суцільної лібералізації господарства України розвиток конкурентоспроможності відбувався за сценарієм найпростішої моделі – ствердження та виживання в жорсткому конкурентному середовищі на основі факторів виробництва. Пріоритетний розвиток «трійки» провідних конкурентоспроможних галузей (чорної металургії, хімічної промисловості та транспортних послуг) не розв'язав основних проблем зовнішньоекономічної діяльності України. Вимушена ставка на розвиток конкурентоспроможності країни на основі факторів виробництва не стала достатньою базою для сталого зростання ефективності економіки подолання відставання від ринково розвинутих країн, в яких активно розвивається «нова економіка». На думку спеціалістів сьогодні Україна не має ресурсів для негайного переходу до інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки, що обумовлює необхідність певного перехідного етапу між факторною та інноваційною моделями національної конкурентоспроможності. Основою сучасної структурно-промислової політики повинні стати макротехнології та відповідні міжгалузеві виробничі комплекси як організаційно-інституціональна форма, в рамках якої національні конкурентні переваги України отримують ефективну реалізацію.

Отже, промислова стратегія повинна змінити існуючий ринковий розподіл ресурсів, спрямувавши їх у пріоритетні галузі, пов'язані із формуванням нової структури вітчизняного експорту, перетворенням переважно сировинного експорту в експорт продукції з високим ступенем до даної вартості, опануванням через гнучкі альянси елементів «нової економіки».

Хадсон М. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Бургман М. К.

РОЗРИВ МІЖ РОЗМІРАМИ ЗАРАБІТНОЇ ПЛАТИ КЕРІВНИКІВ ТА ПІДЛЕГЛИХ В УКРАЇНІ

Середня заробітна плата керівників підприємств може перевищувати середню зарплату підлеглих в 10–15 і більше разів. При чому подібний дисбаланс характерний як для великих компаній, так і для невеликих фірм України, тоді як в Європі і США так звана «виделка» виглядає значно скромніше – в 3–3,5 раза. При цьому в Україні розрив в заробітках продовжує поступово збільшуватися. Одна з причин такої економічної проблеми полягає в протиріччі завдань керівника і підлеглого, а саме: керівник чекає отримати максимальні результати при мінімальних витратах, тоді як підлеглий – навпаки, зацікавлений в мінімальних трудовитратах і як можна більш високій заробітній платі. При середній заробітній платі в Запорізькій області близько 11 тис. грн (див. таблицю 1), зарплати для ТОПів практично на ринку праці починають вказувати з рівня 20–24 тис. грн. При цьому третина вакансій знаходиться в зарплатовому діапазоні від 23 до 34 тис. грн, і ще чверть пропозицій – з зарплатою 34–43 тис. грн. У решти 40% керівників вищої ланки є шанси знайти роботу з окладом більше 40 тис. грн. Середній рівень зарплат для директорів і керівників по ринку складає 35–40 тис. грн. [Джерело: <https://zaporozhye.hh.ua/article/12982>].

Таблиця

Середня місячна зарплата в Україні та Запорізькій області у 2019 р. (грн.)							
2019	январь	февраль	март	апрель	май	июнь	июль
Україна	9223	9429	10237	10269	10239	10783	10971
Запорізька обл.	9356	9273	10496	10216	10268	10694	10924

В той же час, мінімальна зарплата з 01.01.2019 р. складає всього 4173,00 грн., а за даними Держстата приблизно 7% українців отримують саме мінімальну зарплату. Як правило, традиційне мислення і прагнення до економії на заробітній платі призводить до зростання інших видів виробничих витрат. А в галузях промислового виробництва, де прямі витрати праці, тобто заробітної плати, складають незначну частину вартості продукції, економія на заробітній платі – типовий приклад непрофесійного менеджменту.

З точки зору світової практики подібні диспропорції взагалі-то свідчать про неблагополуччя на ринку праці. За даними дослідження, проведеного консалтинговою компанією Nau Group, в розвинених країнах апетити у керівників куди помірніше. У США і більшості європейських країн «виделка» складає приблизно 3–3,5 рази. У Скандинавських країнах (Норвегія, Фінляндія, Швеція) – і того менше, 2,9. А ось в Латинській Америці (Бразилія), Індії картина ближче до нашої. У Китаї, втім, навіть гірше, ніж у нас, – там розкид досяг 14,2 разу. В той час, коли оклади держслужбовців регулюються законодавчо, власники і управлінці комерційних підприємств рівні заробітної плати встановлюють самі. Підприємства зобов'язані дотримуватися лише однієї умови – зарплата на підприємстві не повинна опускатися нижче мінімальної в регіоні. Скільки припадає на частку начальства і скільки – підлеглих, вирішують самі керівники.

Підсумовуючи вище сказане, можна прийти висновку, що застосування законодавчо встановлених співвідношень між рівнями заробітних плат співробітників різного рівня, спільно з гнучкою системою управління персоналом, може привести до змін навіть масштабнішим, ніж впровадження нових технологій.

Шостенко О. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.е.н., професор О. Л. Гальцова

ВПЛИВ КОНСОЛІДОВАНОГО НАГЛЯДУ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВСЬКИХ ГРУП НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Сьогодні на фінансовому ринку дедалі частіше зустрічається партнерство банків із страховими компаніями, фінансовими та інвестиційними компаніями, лізинговими компаніями, компаніями з управління 58 активами тощо. Тобто банки стають учасниками нової структури, так званої фінансової групи, в склад якої входять банківські групи та небанківські фінансові групи. Нагляд за діяльністю банківських груп здійснює Національний банк України на консолідованій основі для можливості швидкого реагування на загрози банківській системі та підтримання її безпеки на належному рівні.

Згідно Закону України «Про банки та банківську діяльність» банківська група – група юридичних осіб: які мають спільного контролера, що складається з материнського банку, його однієї чи кількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, або що складається з материнського банку, який є контролером, його однієї чи кількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, або які мають спільного контролера, що складається з двох або більше українських фінансових установ та/або компаній, для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, їх українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, в якій банківська діяльність є переважною, або що складається з небанківської фінансової установи або компанії, для якої надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, яка є контролером, її однієї або декількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, в якій банківська діяльність є переважною.

Діяльність банківських груп направлена на управління ризиками. Ризики мають бути належним чином виявлені та кількісно і якісно оцінені як у розрізі учасників банківської групи, так і в цілому по банківській групі. Неповне, неправильне виявлення або не виявлення ризиків, неналежне їх вимірювання є однією з головних причин майбутніх проблем. Це означає, що: – виявлення ризиків не може обмежуватися основними ризиками або видами діяльності кожного з учасників банківської групи, а також ризиками, управління якими здійснюється на індивідуальному рівні щодо кожного з учасників банківської групи; – для кожної категорії ризику необхідно виявляти всі джерела такого ризику, а не тільки найбільш поширені та очевидні. Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп затверджене Постановою Національного банку від 20.06.2012 р. за № 254 встановлює порядок розра-

хунку регулятивного капіталу банківської групи, вимог щодо достатності регулятивного капіталу банківської групи, нормативи ліквідності. Національному банку України доцільно було б для банківських груп запровадити нові групи економічних нормативів, відмінних від нормативів банків. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» визначають дев'ять категорій ризику з метою здійснення банківського нагляду, а саме: кредитний ризик, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, юридичний ризик, стратегічний ризик тощо. На наш погляд, Національному банку України доцільно було б розробити Систему оцінки ризиків і для банківських груп, але яка має враховувати ризики не на індивідуальній основі, а на консолідованій. Отже, основним завданням Національного банку України є здійснення якісного нагляду за діяльністю банківських груп, виявлення проблем, вчасне їх усунення для забезпечення належного рівня фінансової безпеки банківської системи України.

Торопченко Н. В.

Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ, Україна

МЕТОДИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ КРАЇНИ

Сучасна українська економіка, уражена кризою, не може забезпечити належного рівня залучення інвестицій як усередині країни, так і їх припливу з-за кордону. Пояснити таке явище можна шляхом виділення проблем формування сприятливого інвестиційного клімату, дослідження основних принципів і особливостей залучення інвестицій, процесу вдосконалення нормативно-правової бази та забезпечення її стабільності, створення відповідних гарантій захисту інвесторів та їх капіталів тощо.

Серед причин низької інвестиційної привабливості України можна назвати відсутність необхідних ринкових інституцій, що покликані забезпечити стабільне функціонування правової системи, яка гарантує права власності, дотримання контрактних зобов'язань, дієвість антимонопольного законодавства та ін. Основними причинами виникнення проблеми низької активізації інвестиційного клімату є: несприятливі умови інвестування, зокрема недосконале законодавство щодо захисту прав власності, адміністрування податків, отримання у власність земельних ділянок, вимог до здійснення і контролю підприємницької діяльності; нерозвиненість інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури; недостатня державна підтримка інвестиційної діяльності, неналежна система підготовки програм і проектів для державного інвестування; відсутність правових принципів і дієвих механізмів державного приватного партнерства в інвестуванні. Аналізуючи сформований інвестиційний клімат в нашій країні та в окремих регіонах, можна помітити, що розмір капіталовкладень усередині країни залежить від ступеня довіри населення державі, а за кордоном розмір капіталовкладень залежить в основному від індексу інвестиційного клімату. Ранжування країн світового співтовариства за індексом інвестиційного клімату або зворотному йому показнику індексу ризику служить узагальнюючим показником інвестиційної привабливості країни і "барометром" для іноземних інвесторів. Методи оцінки інвестиційного клімату досить різноманітні [1]. В Україні досі відсутня своя система оцінки інвестиційного клімату та її окремих регіонів. Іноземні інвестори орієнтуються на оцінки численних фірм, що регулярно відстежують інвестиційний клімат в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні. Інвестиційний клімат в Україні: подолання ризиків прямих іноземних інвестицій [2]. Однак оцінки інвестиційного клімату в Україні, що даються зарубіжними експертами на їх регулярних засіданнях, що проводяться поза Україною і без участі українських експертів, представляються мало достовірними. У зв'язку з цим постає завдання формування системи моніторингу інвестиційного клімату в Україні. Це забезпечить приплив і оптимальне використання іноземних інвестицій, послужить орієнтиром українським банкам у власній кредитній політиці. Слабкий приплив прямих іноземних інвестицій в українську економіку пояснюється розбіжностями між виконавчою і законодавчою владою. Залучення інвестицій (як іноземних, так і національних) в українську економіку є життєво важливим засобом усунення інвестиційних проблем нашої країни

Для покращення інвестиційного клімату в регіонах України, необхідно провести ряд заходів які комплексно впливають на інвестиційне середовище в країні, серед таких заходів варто назвати [3]: підвищення рівня загального розвитку регіону та рівня розвитку інвестиційної інфраструктури; покращення демографічних характеристик; контроль за рівнем криміногенних, екологічних та інших ризиків; удосконалення правової та нормативної бази держави, націлених на створення і функціонування стабільної економіки; ведення політики, направленої на стійке зниження інфляції та інфляційних очікувань; підвищення рівня ВВП; врегулювання проблеми державного боргу; скорочення масштабу корупції в органах самоврядування; розвиток фінансового сектору. Для формування сприятливого інвестиційного клімату депресивних регіонів є вдосконалення рекламної діяльності та системи інформаційного забезпечення інвесторів. З метою формування сприятливого іміджу і бренду регіону, його позиціонування необхідна розробка маркетингових заходів і сегментація ринку з метою просування створюваних продуктів і залучення інвесторів. Для проведення аналізу інвестиційних проектів з метою надання державних гарантій інвесторам необхідна наявність повної інформації про альтернативні проекти. Цю проблему може вирішити формування регіональних інформаційних центрів, які повинні не тільки оцінювати інвестиційні проекти, а й здійснювати загальноекономічний моніторинг в регіоні, забезпечувати проведення на належному рівні експертизи розроблених програм і проектів. Проведення аналізу інвестиційних проектів доцільно засновувати за участю місцевої адміністрації, державних статистичних та інших зацікавлених органів шляхом створення міських та районних маркетингових служб, які готують інформацію для потенційних інвесторів. Інформація для приватних осіб і організацій може надаватися на платній основі через захищені інформаційні мережі [4].

Таким чином, активізація інвестиційного клімату України забезпечить фундаментальний розвиток економіки нашої країни, а також зможе закріпити і покращити її стабільність, зменшиться ризик довгострокових кредитів, а отже, будуть реалізовані багато проектів, розраховані на поліпшення соціальної сфери, що в свою чергу зменшить соціальну напруженість в країні.

Література

1. Попков В. П. Организация и финансирование инвестиций. СПб: Питер, 2001. 224 с.
2. Райзберг Б. А. Современный экономический словарь. URL: <http://www.smartcat.ru>.
3. Барановський О. І. Залучення інвестицій: питання теорії та практики, Донецьк, 1999. 276 с.
4. Рагуліна Н. В. Інвестиційний клімат та методи покращення інвестиційного потенціалу на пост-конфліктних територіях України. *Ефективна економіка*. 2017. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6005>.

Сучасні дослідження правознавчих проблем

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Бабенко Я. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

СУБ'ЄКТНА СКЛАДОВА ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я ПІСЛЯ СМЕРТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Здатність фізичної особи мати права і обов'язки (цивільна правоздатність) припиняється у момент смерті, постає закономірне питання – що має відбуватись із інформацією про стан здоров'я особи, після її смерті і хто є суб'єктами посттанативного права особи на таємницю про стан здоров'я.

У Великій Британії, якщо пацієнт за життя не виявив бажання залишити свій медичний файл з інформацією про стан здоров'я конфіденційним, право отримання доступу до зазначеної інформації особи, після її смерті, мають представники такої особи, або будь-яка особа, яка має претензії, що виникають у зв'язку із смертю особи.

Відповідно до законодавства Французької Республіки тільки спадкоємці мають право доступу до окремих відомостей про стан здоров'я померлої особи. Такими відомостями є причини смерті, інформація, необхідна для захисту прав померлого, доброго імені померлого.

В національному законодавстві врегульовано лише питання доступу до інформації про причини смерті фізичної особи. Так, п. 4 ст. 285 ЦК України передбачено, що у разі смерті фізичної особи члени її сім'ї або інші фізичні особи, уповноважені ними, мають право бути присутніми при дослідженні причин її смерті та ознайомитись із висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду. Відповідно до «Інструкції щодо заповнення та видачі лікарського свідоцтва про смерть» (форма № 106/о), перший примірник лікарського свідоцтва про смерть видається родичам померлого, чи іншим особам, які зобов'язались поховати померлого.

Саме лікарське свідоцтво про смерть видається на підставі спостережень за хворим і записів у медичній документації, які відображали стан хворого до його смерті, або на підставі вивчення медичної документації і результату розтину. Тобто, після смерті особи, члени її сім'ї або інші уповноважені ними фізичні особи отримують доступ до інформації, яка може включати не тільки відомості про причини смерті фізичної особи, а й більш загальну інформацію про стан здоров'я померлої особи. Крім того, слід акцентувати увагу на тому факті, що свідоцтво про смерть може видаватись не тільки родичам померлого, а й іншим особам, які зобов'язались його поховати.

Таким чином, будь-яка особа, яка зобов'язалась поховати померлого, одержує доступ до інформації про причини смерті і частково про стан здоров'я померлої особи. Але, суб'єкти, яким надається право доступу до інформації про причини смерті та видається свідоцтво про смерть, мають бути більш чітко регламентовані законодавцем. Такими суб'єктами, на наш погляд, мають бути родичі померлої особи; особи, уповноважені родичами померлого; особи, уповноважені самим померлим, відповідно до його волевиявлення щодо поховання, вираженого при житті; особа, яка зобов'язалась поховати померлу особу; особи, які уповноважені на поховання померлої особи відповідно до законодавства.

Крім того, вважаємо за доцільне закріпити на рівні законодавства безумовне право родичів на отримання повного доступу до медичного файлу особи після її смерті. Водночас необхідно враховувати подвійність статусу родичів померлої особи як суб'єкта. З одного боку, саме родичі повинні мати правомочність захисту репутації та «доброго імені» померлого. В цьому випадку, вони є правомочними суб'єктами посттанативного права померлої особи на таємницю про стан здоров'я.

З іншого боку, разом із лікарями, медичним персоналом та іншими суб'єктами вказаного права, родичі померлого, отримуючи інформацію про стан його здоров'я, виступають зобов'язаними суб'єктами по відношенню до решти родичів – вони не мають права розголошувати зазначену інформацію за винятком передбачених законодавством випадків.

Баранова Т. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Гамбург І. А.

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Молодіжна політика дозволяє впливати на різноманітні сфери суспільного життя, оскільки вона безпосередньо пов'язана з економічними, соціальними, культурними, публічно-управлінськими та багатьма іншими напрямками розвитку країни. Її необхідно розглядати як засіб залучення молоді до різноманітних аспектів реформування держави, що виходять за межі молодіжної проблематики.

Існують різні рівні залучення молоді до громадського життя, адже все залежить від місцевої ситуації, ресурсів, потреб та досвіду. Наприклад, Роджер Харт пропонує модель «Драбини участі», яка ілюструє різні рівні участі дітей та молоді у проектах, організаціях або спільнотах.

Визначення Європейською Хартією участі молоді свідчить про зміну підходу до молодих людей та до залучення їх у громадському житті. Молодь не повинна розглядатися як група, яка потребує захисту та допомоги, як об'єкт втручання дорослих. Згідно з новим підходом, під поняттям «молодь» розуміють активних учасників життя суспільства чи організації, партнерів із великим потенціалом, сповнених сил і талантів. Молоді люди повинні бути учасниками, які мають можливість заявити про свої потреби та шукають способи задовольнити їх.

Після проведення аналізу національної законодавчої бази, можемо визначити наступні форми участі молоді в Україні: 1) політична форма участі – це голосування, балотування на виборах (ч. 1 ст. 38 та ст. 70 Конституції України), участь у них, як член комісії або спостерігач (ч. 5, ст. 3 ЗУ «Про місцеві вибори»), членство в політичних партіях або в інших політичних об'єднаннях (ч. 1 ст. 36 Конституції України); 2) консультативні та дорадчі – участь у громадських радах, молодіжних радах, парламентах, форумах, робочих групах, комісіях, нарадах, громадських слуханнях тощо (Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 року № 1198 «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи»); 3) громадські – членство в молодіжних громадських організаціях (ч. 4 ст. 5 ЗУ «Про молодіжні та дитячі громадські організації»), громадських об'єднаннях (ч. 1 ст. 8 ЗУ «Про громадські об'єднання»), волонтерство (ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про волонтерську діяльність»); 4) електронні – петиції, збір та підпис звернень, участь в обговоренні та редагуванні документів, моніторинг даних, інформаційні кампанії (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.11.2019 року № 797-р «Про схвалення концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації»); універсальні – демонстрації, пікети, марші (ч. 1 ст. 39 Конституції України), інформаційні запити та звернення тощо (ст. 40 Конституції України).

Молодь може самовизначатися та вирішувати власні питання життєзабезпечення і розвитку. Прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 року № 1198 «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи» дало поштовх та юридичне підґрунтя для сприяння представлення інтересів молоді в питаннях взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, забезпеченню узгодженості дій у вирішенні питань із життям молоді та її участю у сферах життя суспільства. Позитивним прикладом такої співпраці у нашому регіоні є Запорізька міська молодіжна рада, яка протягом своєї діяльності має вплив на бюджет молодіжних заходів.

Проте, така співпраця можлива тільки тоді, коли існує діалог між двома сторонами. Наразі необхідно створювати такі консультативно-дорадчі органи не тільки у містах, а й у об'єднаних територіальних громадах, адже саме так молодь може брати участь та впливати на розвиток суспільного життя країни та окремого регіону.

Бохоновська О. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Слабко С. М.

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Реформування правоохоронних органів в Україні, що здійснюється паралельно процесам децентралізації публічної влади, обумовлює підвищення актуальності питання налагодження ефективної взаємодії між правоохоронними органами та територіальними громадами, у тому числі органами місцевого самоврядування, що їх представляють. Необхідність подібної взаємодії обумовлюється низкою факторів: органи місцевого самоврядування найбільш наближені до громадянина органи публічної влади, відповідно, саме вони оперативні та повно реагують на потреби громади, у тому числі в правоохоронній сфері.

У світі були вироблені різні практики та різні підходи до організації взаємодії між органами місцевого самоврядування та правоохоронними органами, насамперед, поліцією. Такі відмінності зумовлюються особливостями державного устрою, історичними умовами формування органів місцевого самоврядування та функціонування поліції тощо.

На міжнародному рівні правове закріплення форм взаємодії поліції та населення отримало у Європейській хартії поліцейської етики 2001 р., а у національному законодавстві – у ЗУ «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. (Розділ VIII), «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. (статті 26, 38, 43) та ін.

Правоохоронні органи багатьох країн взяли на озброєння і сьогодні активно реалізують так звану модель «Community Policing», яка являє собою синтез традиційних тактик припинення правопорушень й участі громадськості у цій роботі. За визначенням вчених, це нова філософія поліцейської діяльності, в якій поліція сформована за принципом децентралізації її структури, працює на основі тісного зв'язку з громадянами.

В основу філософії Community Policing лягли «9 принципів роботи сучасної поліції» (або the Peelian Principles, тобто принципи Піла), укладені Робертом Пілом більше 180 років тому. У «9 принципах...» йдеться про те, що поліцейські вважаються громадянами у військовій формі.

Серед базових компонентів Community Policing називають: організаційну децентралізацію; переорієнтацію патрулювання на двосторонню взаємодію з представниками громади; орієнтацію правоохоронної діяльності на наявні проблеми громади та встановлені відповідно до них пріоритети.

Впровадження в Україні Community Policing має базуватися на чинних нормативно-правових актах вітчизняного законодавства, таких як: Конституція України, Закони України: «Про Національну поліцію», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» та ін., а також на передовому досвіді інших країн, зокрема, поліції Федеративної Республіки Німеччини, Франції, Великобританії, Польщі тощо.

Отже, враховуючи світовий досвід і потреби вітчизняного суспільства, в Україні у якості основної форми взаємодії поліції та територіальної громади має впроваджуватися Community Policing. Насамперед,

необхідно створити відповідну нормативно-правову базу, де розробити дієвий механізм взаємодії правоохоронних органів з громадою, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями тощо, що включає вироблення напрямів взаємодії, певних заходів і т. п. Як вважається, виховна, освітня, зокрема правовиховна та правоосвітня, функція має бути прийнята за пріоритетну в межах реалізації Community Policing в Україні та включати проведення певних заходів, методики застосування яких мають бути розроблені за допомогою вчених та фахівців у сфері педагогіки, психології тощо для ефективного виконання функцій щодо охорони громадського порядку, життя і здоров'я громадян.

Волянук А. В.

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили
наук. кер. – к.ю.н., доцент Ковальова С. Г.

ОБОРОНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Політика кожної держави як внутрішня так і зовнішня реалізується через комплекс функціональних напрямків діяльності, тобто сукупність певних векторів впливу держави через компетентні органи на всі сфери життя та функціонування суспільства.

Як правило в теорії держави та права прийнято виділяти внутрішні та зовнішні функції держави, тобто певні напрями впливу на внутрішню ситуацію в країні і державну діяльність на міжнародній арені.

Однією з найбільш актуальних та важливих функцій виступає оборонна функція держави, її важливість значно зросла протягом останніх років, бо Україна вже не перший рік знаходиться в стані війни, хоч і офіційно непроголошеної, і тому питання оборони та забезпечення національної безпеки винесено на перші плани в політиці держави.

Якщо дати коротке визначення то можна сказати, що оборона функція держави це діяльність яка направлена захист державного суверенітету від зовнішніх посягань як економічними, дипломатичними, так і військовими засобами.

З цього визначення можна побачити багатопрофільний характер даної функції, це викликано тим, що питаннями забезпечення національної безпеки займаються не тільки військові спеціалісти або правоохоронці, але і економісти, і дипломати і навіть журналісти та представники інформаційної середина.

Багато дискусій точиться стосовно питання куди треба віднести оборонну функцію, до внутрішніх або зовнішніх функцій, на мою думку якщо подивитися на загальне визначення поняття «Функції держави», за яким функціями виступають головні напрями і види діяльності держави, обумовлені її завданнями і цілями і такі, що характеризують її сутність, то можна сказати, що виходячи з актуальних військово-політичних реалій життя оборонна функція є виключно зовнішньою функцією.

Бо на даному етапі сутність оборонної функції полягає в зупиненні російської агресії, в поверненні окупованих нею територій, в підвищенні авторитету держави та її Збройних Сил на міжнародній арені та утвердженні України як незалежної та суверенної держави в світовому геополітичному просторі. Треба зауважити, що будь яка функція і оборонна функція в тому числі не може реалізуватися без системи спеціальних галузевих органів, які будуть на практиці втілювати в життя всі нормативні приписи та владні повноваження.

Для оборонної функції такими органами виступають правоохоронні органи, які входять до складу Міністерства Внутрішніх Справ, органи зі спеціальними статусом, такі як Служба Безпеки України і звісно вся система Збройних Сил України, з усіма підпорядкованими підрозділами та частинами.

Про те вищевказані органи займають практичною реалізацією нормативних приписів у сфері забезпечення національної безпеки, а безпосередньо процесом створення таких норм займається Верховна Рада України, як єдиний законодавчий орган в країні та Кабінет Міністрів України як система органів виконавчої влади.

Якщо підбити підсумок всьому викладеному то можна сказати, що зараз оборонна функція займає ключове місце в загальній системі державної діяльності, це викликано військовими діями на Сході країні. На мою думку, лише при достатньому приділенні уваги питанням оборони Україна може захистити свою незалежність, цілісність та утвердитися на політичній арені як самодостатня держава.

Гончарук К. А., Комісарчук Ю. А.

Львівський державний університет внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Корупція і зловживання владою сьогодні, вразили фактично всі прошарки державного апарату. Фактично, в Україні сформувалися не лише тіньовий сектор в економіці, але й паралельна нелегальна влада, яка зміцнюється і починає дублювати найважливіші функції держави.

Так, основні дослідження корупції показують, що у різних країнах її політичний аспект виражається у позбавленні апарату управління можливості проводити державну політику. В такому випадку, громадяни залежать не від законів, які регламентують державні відносини, а від свавілля корумпованих чиновників.

М. П. Яблоков підкреслює, що корупція передбачає систематичний підкуп посадових осіб законодавчої, виконавчої та судової влади, громадських та політичних діячів, який спричиняє прийняття ними рішень, що порушують закон або неписані суспільні норми, та їх здійснення часто на користь кримінальних структур, веде до встановлення залежності від зазначених структур [1, с. 342].

Окремі дані досліджень (2010–2020 рр.) у сфері корупції в судовій системі України, які проведені організацією MSI Management Systems International (USAID), дозволяють окреслити ситуацію щодо сприйняття рівня поширеності корупції в судовій сфері. На думку експертів, рівень сприйняття поширеності корупції серед різних сфер правосуддя України не змінився.

Варто згадати, що Україна посіла 130-те місце серед 180-ти країн у світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за 2017 рік. Про це йдеться у щорічному рейтингу, оприлюдненому міжнародною організацією Transparency International [2].

Досвід ряду зарубіжних країн свідчить, що незважаючи на передбачені законодавством жорсткі механізми контролю і заходи покарання, значній частині державних службовців, особливо високопоставленим, нерідко вдається уникати відповідальності за вчинені ними корупційні правопорушення.

Важливим фактором запобігання проявам корупції є вдосконалення діяльності органів по боротьбі з корупцією. Необхідно більше уваги приділяти своєчасному реагуванню на повідомлення громадян, засобів масової інформації, результати соціологічних досліджень про корупційні діяння та інші протиправні дії посадових осіб, а також поширеність корупції в окремих відомствах [3].

Список використаних джерел

1. Яблоков Н. П. Криминалистика: учебник для вузов и юрид. факультетов. Москва: ЛексЭст, 2003. 376 с.
2. Рейтинг TI: Україна – найкорумпованіша країна в Європі після Росії. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/s-100885> (дата звернення: 18.06.2019).
3. Корупція. Шляхи її подолання. URL: <http://dergachirda.gov.ua/news/776> (дата звернення: 11.06.2019).

Горбаченко В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИКОНАВЧИЙ НАПИС НОТАРІУСА»

Виконавчий напис нотаріуса, спрямований на захист права, є альтернативою судового наказу, який має місце у цивільному судочинстві.

Не зважаючи на те, що така нотаріальна дія як вчинення виконавчого напису відома в Україні з часів радянської влади, відсутність визначення поняття «виконавчий напис» на законодавчому рівні породжує різні тлумачення його змісту та суті.

В юридичній літературі висловлювалася думка, що виконавчий напис – це форма вирішення спору між сторонами (боржником і кредитором). Проте з такою думкою вчених важко погодитися, оскільки у разі виникнення спору, він має вирішуватися судом, а заборгованість при вчиненні виконавчого напису має бути безспірною.

Розвиток вчинення виконавчих написів припадає на період Радянського Союзу. Порядок вчинення виконавчих написів регулювався, зокрема, в Українській РСР Положенням про державний нотаріат Української РСР та Інструкцією про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріальними конторами Української РСР. Спеціальним нормативним актом встановлювався перелік документів, на підставі яких нотаріальні органи мали право вчиняти виконавчі написи.

В сучасному законодавстві положення про вчинення виконавчого напису для відновлення прав кредитора відображено в законодавчих актах України, включаючи: ЦК України; СК України; Кодекс торговельного мореплавства України; Закон України «Про нотаріат»; Закон України «Про іпотеку»; Закон України «Про заставу»; Закон України «Про фінансовий лізинг»; Закон України «Про обіг векселів в Україні».

Найбільш розповсюдженими документами, за якими заборгованість стягується у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса, є нотаріально посвідчені угоди, які передбачають сплату грошових сум, передачу або повернення майна, а також право звернення стягнення на заставлене майно. Отож, виконавчий напис може бути вчинено не на будь-якій нотаріально посвідченій угоді, а лише на тій, у якій передбачаються умови (сплата грошових сум, передача або повернення майна, а також право звернення стягнення на заставлене майно).

Для одержання виконавчого напису нотаріусу подаються такі документи:

- оригінал нотаріально посвідченого договору (договорів);
- документи, що підтверджують безспірність заборгованості боржника та встановлюють прострочення виконання зобов'язання.

Які саме документи підтверджують безспірність заборгованості боржника та встановлюють прострочення виконання зобов'язання жодним законом чи іншим нормативно-правовим актом на сьогодні не визначено.

На думку окремих авторів, безспірність заборгованості може встановлюватися тільки боржником. Тому єдиною умовою вчинення виконавчого напису має бути волевиявлення зобов'язаної особи, висловлене нею наприклад у договорі іпотеки, а не віднесення законодавством та виконавчими органами певних зобов'язань до безспірних.

Така нотаріальна дія, як виконавчий напис, за час свого існування підтвердила свою очевидну необхідність та простоту механізму втілення, але прогалини в законодавстві, зокрема щодо документів, які підтверджують безспірність заборгованості боржника не дають змоги в повній мірі розкрити значимість цього інституту.

Підсумовуючи все вище викладене, хочемо запропонувати визначення поняття «виконавчого напису» (у вузькому сенсі) під яким слід розуміти фіксацію нотаріусом безспірного правопорушення з боку боржника на оригіналі документа, який підтверджує його заборгованість, законодавчо встановленим наслідком якої є право кредитора звернутися за примусовим стягнення грошових коштів або вилучення майна боржника для їх передачі чи повернення йому.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Євроінтеграційні процеси, які відбуваються в нашій державі вимагають суттєвих змін в усіх сферах життєдіяльності країни. Розвиток України як демократичної і правової держави неможливий без реформування національної правової системи.

Кардинальні перетворення в національній правовій системі відбулися з моменту проголошення незалежності України: утвердження нових соціальних відносин, інституціонування нової системи публічної влади, формування системи національного законодавства на чолі з Конституцією України. Україна, як суверенна держава, визнана світовим та європейським співтовариством, продовжує розвиватися на конституційно визначених засадах, як демократичної та правової держави [2; 217].

Зокрема, Ю. Бошицький зазначає, що на сучасному етапі Україна переживає складний процес реформування свого правопорядку і його адаптації до нових соціально-політичних та економічних умов. Важлива роль при цьому відводиться з'ясуванню закономірностей виникнення, розвитку та функціонування правових систем сучасності з метою вдосконалення національного законодавства [2; 219].

Система права України нині перебуває на стадії еволюційної трансформації: відбувається вдосконалення існуючих та формування нових галузей та інститутів права. Так, відносно недавно виникли інститути кредитних спілок, земельного сервіту, самоорганізації населення, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, гарантування банківських вкладів фізичних осіб, біржове, інвестиційне та інше право. Система права характеризується зменшенням рівня його формалізації, що проявляється у розширенні сфери приватноправового регулювання, використання загальнодозвільного принципу правового регулювання.

У процесі реформування розвиток сучасної правової системи України характеризується: поступовим приведенням правової системи у відповідність з міжнародними стандартами, насамперед-європейськими, утвердженням під впливом цих вимог принципів правової, демократичної держави та громадянського суспільства; спрямованістю правового регулювання загальноновизнаними нормами та принципами міжнародного права; урізноманітненістю в юридичній науці методологічних підходів до праворозуміння; створенням нових інститутів та галузей права і законодавства, виникненням міжгалузевих (комплексних) інститутів законодавства; урізноманітненням зовнішніх форм права, що забезпечує динамічність, гнучкість правової системи суспільства [1;18].

Отже, на сучасному етапі формування системи права в Україні важливим є побудова демократичної і правової держави. Кожен громадянин має визначити свою роль і місце у її розбудові. Зокрема, молоде покоління повинно мати високу правосвідомість, що виражається у ставленні майбутніх правників до процесів, які відбуваються на сучасному етапі розвитку України, можливості оцінити і проаналізувати прорахунки теперішньої влади, щоб у майбутньому розвиток нашої держави пішов стрімко вверх [3].

Список використаної літератури

1. Биля О. І. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2004. 20 с.
2. Бошицький Ю., Чернецька О. Сучасні проблеми правової системи України. *Право України*. 2009. № 11. С. 2016–2018.
3. Право і держава сучасної України: проблеми розвитку та взаємодії. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=120588> (дата звернення: 21.04.2019).

Дем'янчук В. В.

Коледж Класичного приватного університету
наук. кер. – старший викладач, Воронова О. В.

САМОЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ

У вітчизняному законодавстві з'явилася нова юридична конструкція – самозахист, яка за загальним правилом не допускалася та не визначалася у законодавстві. Ст. 19 ЦК України зазначає, що самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. У літературі виділяють наступні ознаки самозахисту цивільних прав: самозахист здійснюється у випадку порушення суб'єктивного права або здійснюється у випадку порушення суб'єктивного права або реальної загрози такого порушення; самозахист здійснюється у односторонньому порядку (тобто особою, права якої порушені, без звернення до компетентних органів); можливість реалізації конкретного способу самозахисту повинна передбачатися у законі або договорі; направленість дій при самозахисті на забезпечення недоторканності права, припинення порушень, ліквідацію причин цього порушення. Найбільш точне визначення самозахисту запропонував В. Б. Ісаков, як «можливість односторонніх дій по забезпеченню свого суб'єктивного права, що допускається законом».

Так, неповнолітні, які визнані у відповідності до закону дієздатними, мають право самостійно здійснювати свої права та обов'язки, у тому числі право на захист.

Стосовно самозахисту прав дітей, сімейне законодавство містить ряд своєрідних конструкцій. Зокрема, ст. 154 СК України дає батькам право на самозахист своєї дитини, повнолітніх дочки та сина. Батьки мають право звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацездатних сина, дочки, як їх законний представник без спеціальних на те повноважень. Проте фактично норма дещо суперечить змісту самої правової норми. Так, норма говорить про самозахист її як особистості, а не як носія певних прав та інтересів. Порядок захисту прав та інтересів дитини визначений ч. 2 цієї статті, де прямо зазначається юрисдикційна форма захисту прав.

Стаття 19 ЦК України «допускає самозахист за наявності умов: 1) має місце порушення цивільного права або небезпека його порушення; 2) існує необхідність припинення (попередження) порушення власними силами; 3) відбувається застосування заходів, які відповідають характеру правопорушення, тобто заподіяння шкоди порушнику чи іншій особі має бути санкціонованим законом, не виходити за межі дозволеного», – пише Є. О. Харитонов. Але цивільне законодавство не містить конкретного переліку способів самозахисту цивільних прав.

Відповідно до ст. 152 СК України дитина має право протидіяти неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї. Ромовська З. відмічає, що діти мають право виражати власну думку, висловлювати її, критично оцінювати поведінку своїх батьків, відкрито заявляти про свої права та добиватися зміни ситуації. Ці дії вона називає «правом дитини на протест».

Батьки мають право, як зазначає М. Антокольская, на виховання дитини, вживати до своїх дітей певних примусових заходів, щоб домогтися від них бажаної поведінки. Цьому праву батьків протистоїть обов'язок дітей «терпіти виховання».

Виникає ряд питань виховного, а не правового порядку, пов'язаних з тим, які саме вимоги батьків виховного характеру можуть не виконувати діти. Насамперед, дитина не виконує тих вимог батьків, які безпосередньо загрожують або порушують її права, тобто застосовує способи самозахисту у вигляді оперативних дій, спрямованих на попередження правопорушення до настання несприятливих для неї наслідків.

Для оптимізації застосування учасниками правовідносин самозахисту своїх прав у даній сфері останній повинен бути виділений в особливу неюрисдикційну форму захисту на законодавчому рівні.

Дерюга К. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Лисенко Т. В.

СИСТЕМА ГАРАНТІЙ ПРАВ, СВОБОД І ОБОВ'ЯЗКІВ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ

Гарантії прав і свобод людини і громадянина – це умови та засоби, що забезпечують ефективну реалізацію прав і свобод кожною людиною і громадянином. Найвищою гарантією прав і свобод людини і громадянина є конституційний лад України, заснований на неухильному дотриманні Конституції України та законів України, приписах природного права та загально визнаних принципах і нормах міжнародного права. Згідно з принципом гарантованості прав і свобод людини і громадянина закріплення найважливіших з них у Конституції України здійснюється одночасно з фіксацією відповідних гарантій як безпосередньо в статтях Конституції, так і в чинному законодавстві вітчизняного та міжнародного права.

Суб'єктом, на якого покладаються обов'язки щодо гарантування прав і свобод людини і громадянина, є держава. Роль держави як головного гаранта прав і свобод людини і громадянина впливає зі змісту статей 3, 22, 42, 49, 51, 53 та інших статей Конституції України [1], і ця функція реалізується за допомогою різних правових засобів через усю систему органів державної влади.

Особливе місце в цій системі посідає Президент України гарант прав і свобод людини і громадянина (ст. 102 Конституції України). Верховна Рада України здійснює захист прав і свобод людини і громадянина через відповідну законодавчу діяльність (ст. 92 Конституції України), призначає на посаду та звільняє з посади Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ст. 85 Конституції України). Кабінет Міністрів України вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина (ст. 116 Конституції України). Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [1].

Важливу роль у гарантуванні прав і свобод людини і громадянина в правовій державі відіграють суди. Згідно зі ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. При цьому судовий захист прав і свобод людини і громадянина здійснюють як суди загальної юрисдикції, так і Конституційний Суд України [1].

Водночас функції щодо створення належних умов для реалізації прав, свобод і обов'язків виконують не лише органи державної влади. Відповідну роль відіграють також органи місцевого самоврядування, територіальні громади, об'єднання громадян.

В юридичній літературі розрізняють соціально-економічні, політичні та юридичні гарантії.

Соціально-економічні гарантії передбачають наявність відповідного середовища і матеріальної основи, які забезпечили б реалізацію прав, свобод і обов'язків, наприклад, соціальної стабільності, динамічної економіки, відповідних виробничих потужностей, належної інфраструктури.

Під політичними гарантіями розуміють: відповідним чином орієнтовану політику держави, її спрямованість на формування умов із забезпечення належного рівня життя людини; стабільність політичних структур; належний рівень політичної культури в суспільстві.

Юридичні (спеціальні) гарантії охоплюють усі правові засоби, які забезпечують реалізацію прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. При цьому, крім внутрішньодержавних, Конституція України передбачає також міжнародно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина. Так, відповідно до ч. 4 ст. 55 Конституції кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [1]. З цього конституційного положення випливає, що право звертатися зі скаргою до міжнародних організацій обумовлено наявністю відповідних міжнародних договорів України і може бути використане лише після того, як буде вичерпано всі національні засоби правового захисту. Європейський суд з прав людини є міжнародним судовим органом, в якому громадяни України можуть відстоювати свої права та законні інтереси, адже держава існує для лю-

дини та для захисту її прав та свобод, тому законодавство демократичної держави не повинно суперечити міжнародним нормам.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 09.09.2019).

Дзюбенко К. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІДЕЙНИХ ЗАСАД

Громадянське суспільство в Україні знаходиться у процесі розвитку. Деяка кількість його інститутів або зовсім слабкі, або ж мають асоціальний характер. Вчені сходяться на думці, що в Україні тільки розпочинається формування громадянського суспільства та його інституційних основ. Ідейні засади громадянського суспільства свідчать, що головними принципами правового і суспільно-державного життя стають: гуманізм і повага до особистості як вимога усунення правових норм, які принижують людину; загальне благополуччя та рівність усіх громадян; єдиний закон, свободи і права усіх членів суспільства як громадян. Так склалося, що різниця між громадянським суспільством і державою перетворюється на аргумент проти статус-кво, який проймається ідеями майбутнього упорядкування, що покликане забезпечити правовий порядок, соціальну рівність, громадянські свободи та конституційний лад. Право на життя, свободу і власність визнаються такими, що не можуть бути відчужені, бо належать кожній людині від народження, а держава повинна обмежитись охороною цих прав.

Феномен «громадянське суспільство» в сучасній науці, перш ніж отримати цю назву, пройшов довгий шлях. Цей шлях відзначався не тільки складними процесами правової, економічної, соціальної, політичної, духовної трансформації суспільства, формування і розвитку самого громадянського суспільства, але й історією розробки концепції громадянського суспільства та його взаємодії з державою.

Не варто перебільшувати приватні засади у структурі та процесі співжиття і особливо протиставляти їх публічним засадам – корінним інтересам суспільства. Система суб'єктивних прав, обов'язків та відповідальності завжди зумовлюється певною комбінацією об'єктивних умов та суб'єктивних чинників, об'єктивними суспільними потребами. І тільки в тому разі ця система стає осередком юридичних відносин, якщо фіксується державою в різних юридичних формах. Усі правові ідеї і принципи у свідомості кожного історичного народу поряд із загальним набувають особливого, конкретного звучання. Тому не можна компенсувати відсутність в Україні реального демократичного, соціально-культурного, правового середовища, де права і свободи людини справді були б вищою соціальною цінністю, спробою вивести правові поняття та категорії не з власного суспільного, серед нього правового, буття, а виключно з науково-практичного досвіду країн розвинутої демократії.

Головний напрям демократично-правової трансформації інститутів українського суспільства, його суть повинні полягати не в ігноруванні публічної влади, державної волі в ім'я приватних інтересів окремого індивіда, а перш за все в реалізації принципу пріоритету публічних інтересів суспільства над можливими приватними інтересами держави, яка в особі своїх органів і посадових осіб повинна функціонувати на підставі та в межах правового закону. Забезпечення інтересів людини, її майнових та особистих немайнових прав, зокрема її гідності, свободи та юридичної рівності, конституційно визнано кінцевою духовною та інтелектуальною метою української держави і суспільства в цілому. У сучасних суспільствах з розвинутою демократією окремі інститути та організації значною мірою прямо чи опосередковано перешкоджають становленню законності і правопорядку в країні. Держава в зазначених умовах повинна виступати не як конфронтуюча громадянському суспільству соціальна структура, а як необхідний інститут суспільного життя, що попереджує чи обмежує появу названих організацій громадян, в яких групові, приватні інтереси різко протистоять суспільним, а їх діяльність має соціально небезпечний характер.

Дмитровський М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ПОНЯТТЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

У міжнародному праві для позначення поняття «здійснення» норм міжнародного права широке поширення набув термін «імплементация».

Цей термін можна зустріти у численних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН та її органів та багатьох інших міжнародно-правових актах. Похідний від англійського «implementation» (здійснення, виконання) і укорінений в міжнародно-правовій практиці термін «імплементация» в семантичному сенсі відповідає в значній мірі українському еквіваленту «здійснення».

Аналіз існуючих поглядів дозволяє говорити про те, що імплементация міжнародного права розуміється в широкому та вузькому сенсі.

Розуміння терміну «імплементация» у широкому сенсі припускає розгляд імплементации (здійснення) міжнародного права в якості процесу втілення в життя приписів міжнародного права як на міжнародному, так і внутрішньодержавному рівнях. Крім того, для подібного підходу характерно розуміння як однопорядкових термінів «імплементация», «реалізація», «здійснення».

Ряд юристів-міжнародників розуміють термін «імплементация» міжнародного права у вузькому сенсі, як вплив норм міжнародного права на внутрішньодержавні відносини через внутрішньодержавне право.

Поняттю імплементации норм міжнародного права можна дати наступне визначення: це цілеспрямована організаційно-правова діяльність держави, що вживаються індивідуально, колективно або в рамках

міжнародних організацій з метою своєчасної, всебічної і повної реалізації прийнятих ними згідно з міжнародним правом зобов'язань

Механізм імплементації міжнародно-правових норм включає в себе певну сукупність правових та інституційних засобів, що використовуються суб'єктами міжнародного права на міжнародному та національному рівнях, з метою реалізації припису норм міжнародного права.

Сукупність міжнародно-правових засобів, що регулюють процес імплементації, і міждержавних інститутів, що входять до міжнародної підсистеми імплементації, становить загалом міжнародний організаційно-правовий механізм імплементації.

Комплекс національних правових засобів, що забезпечують імплементацію норм міжнародного права у внутрішньодержавній сфері, і державних владних інститутів, безпосередньо реалізують приписи держави з імплементації міжнародних зобов'язань, утворює внутрішньодержавний організаційно-правовий механізм імплементації.

Дослідження кількісних та якісних величин свідчить, що на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин основна роль в реалізації норм міжнародного права належить національному механізму імплементації, але в багатьох випадках процес імплементації норм міжнародного права починається з приведення в дію міжнародного організаційно-правового механізму імплементації, що дає відповідний імпульс для початку функціонування національного механізму імплементації.

Довгодько О. К.

Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського

ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІ «УМОВНИКІВ» ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ КАДРОВОЇ ПРОБЛЕМИ НА БУДІВНИЦТВІ ПІДПРИЄМСТВ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ (70–80-ТІ РР. ХХ СТ.)

Переважаючою сферою національної економіки України 70–80-х рр. ХХ ст. була промисловість. Це період бурхливого розвитку металургійного та хімічного виробництва, який супроводжувався щорічним зростанням обсягів випуску продукції.

Масштаби будівництва промислових об'єктів потребували значних матеріальних ресурсів, в тому числі трудових. Задовольнити потребу даної галузі народного господарства у трудових ресурсах, використовуючи лише працю вільнонайманих робітників, було не так вже й просто.

Найгострішою кадрова проблема, внаслідок об'єктивних і суб'єктивних причин, була саме в будівельних організаціях, перш за все на промислових об'єктах металургії та хімії. Дані обставини змушували керівництво цих організацій виїжджати в районні та обласні центри, проводити там роз'яснювальну роботу серед місцевого населення, вербуючи у такий спосіб до себе на роботу колгоспників, демобілізованих солдат і студентів [2, с. 156].

Проте вже в 70-ті рр. ХХ ст. ситуація з кадровим голодом на будівництві кардинально змінюється. Одним зі способів розв'язання цієї проблеми стало направлення Міністерством внутрішніх справ СРСР, відповідно до рознарядки Держплану СРСР та за дорученням Кабінету Міністрів СРСР, контингенту пенітенціарних установ (умовно засуджених до позбавлення волі та умовно звільнених з місць позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці) на будівництво промислових об'єктів [1, с. 33].

Починаючи з 1970 р. і до 1991 р. відповідним контингентом в Україні опікувалися Міністерство внутрішніх справ СРСР та відповідно УРСР. На місцях питанням умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці переймалися міські та районні відділи УВС. Окрім безпосереднього контролю за життям і діяльністю відповідного контингенту, вони разом з прокуратурою та членами спостережної комісії при міськвиконкомі проводили систематичні перевірки умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці [2, с. 159].

Місцями тимчасового проживання останніх, в основному розташованих на околицях міста або поряд з будівельним майданчиком, стали спецкомендатури УВС. Це були гуртожитки, жителі яких були зобов'язані дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, насамперед не полишати будівлю без дозволу коменданта [1, с. 34]. Ті ж з них, хто довів працівникам спецкомендатури, що став на шлях виправлення, отримував право до кінця терміну відбування кримінального покарання проживати зі своєю родиною поза межами гуртожитку, хоча і в межах населеного пункту, а також полишати на кілька днів роботу на будівництві, внаслідок надзвичайних подій пов'язаних з власною родиною, що проживала в іншому місці (напр., весілля, народження дитини, похорони й т. п.) [2, с. 162].

Безумовно відповідний контингент мав великий вплив не тільки на результати трудової діяльності будівельних організацій, моральний клімат у трудових колективах, але й на оперативну обстановку у місті. Це стало вагомою підставою для розробки спільних комплексних планів-заходів спецкомендатур разом з місцевими адміністраціями, громадськими організаціями з прийому, розміщення, працевлаштування, організації нагляду та виховної роботи з умовно засудженими та умовно звільненими з обов'язковим залученням до праці [1, с. 35].

На будівельному майданчику умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці розподіляли по бригадах, де останні закріплювались за кадровими робітниками, з якими отримували нові практичні навички за фахом. Теоретичні знання спецконтингент здобував за допомогою інженерно-технічних працівників, які закріплювались за бригадами, або без відриву від виробництва в навчальному комбінаті. Багато хто з колишніх «умовників» після відбування терміну покарання продовжував свою трудову діяльність у цих же будівельних організаціях, дослужившись до бригадира чи майстра [2, с. 165].

Звичайно, робота керівництва будівельних організацій та УВС з відповідним спецконтингентом не була позбавлена серйозних недоліків, обумовлених об'єктивними та суб'єктивними причинами. Внаслідок чого відсоток повернутих засуджених зі спецкомендатур у місця позбавлення волі був досить високий. Одним з головних причин відправлення або повернення у виправно-трудова установи був алкоголізм, яким страждали більшість умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці [1, с. 36].

Однак в цілому спецкомендатури, керівництво будівельних об'єктів та громадські організації справилися з поставленими перед ними завданнями. За участю умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці в досліджуваний період було виконано величезний обсяг будівельно-монтажних робіт на промислових об'єктах в Україні [2, с 168].

Вивчаючи проблеми використання умовно засуджених та умовно звільнених з обов'язковим залученням до праці на будівництві народного господарства авторка наукової розвідки дійшла висновків, що для країни з одержавленою економікою, якою була Україна в 70–80-х рр. ХХ ст., такий спосіб знаходження економічного оптимуму, розв'язуючи кадрову проблему в тих галузях, які не були популярні серед вільнонайманих робітників, був одним з ідеальних варіантів.

Список використаних джерел

1. Андрущак О. М. Виправно-трудове право України радянської доби: суспільна потреба чи державно-владний інтерес? *Форум права*. 2011. №. 1. С. 32–36.
2. Прусс В. М. Пенітенціарна система України: монографія. Київ: Фенікс, 2006. 251 с.

Доценко Ю. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Слабко С. М.

СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Сучасний етап розвитку нашої держави характеризується значними військово-політичними та соціально-економічними змінами, що істотно впливають на стан національної безпеки України і вимагають впровадження принципово нових підходів до реалізації правоохоронної функції держави.

У доктрині правової держави охоронна функція набуває іншого сенсу, трансформується у правоохоронну, основна форма реалізації якої – правоохоронна діяльність. Правоохоронну функцію сучасної української держави слід віднести до основної її функції, тому що вона спрямована на охорону життя, здоров'я, честі, гідності, недоторканості та безпеки людини, її прав і свобод, що відповідно до ст. 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю, та визначає зміст і спрямованість діяльності держави, її головний обов'язок.

Насамперед, правоохоронна функція держави реалізується за допомогою і в межах особливого виду державної діяльності, а саме правоохоронної діяльності. Тому сутність правоохоронної функції залежить від того, що ми вкладаємо в це поняття. Проте, законодавство не містить відповідної дефініції, і тому в наукових джерелах зустрічаємо різні формулювання.

Сутність правоохоронної функції розкривається через форми здійснення, щодо яких у вчених теж немає єдиної думки. Спільне те, що це питання має не тільки теоретичне, а і практичне значення, бо науковий аналіз сприятиме виробленню найбільш ефективних форм реалізації, своєчасному приведенню методів і засобів здійснення функцій у відповідність до вимог завдань, на вирішення яких вони спрямовані.

Найбільш поширеним є поділ форм здійснення правоохоронної функції на правові та неправові (позапорові). На їх зміст впливає розвиток та зміни у державному та суспільному житті, політичних, економічних, соціальних, ідеологічних та інших відносин. Принциповою ознакою віднесення форми здійснення до правової є те, що вона має бути пов'язана з виданням нормативно-правових актів, спричиняти юридичні наслідки, реалізовуватися в діяльності уповноважених органів (осіб), які діють у визначеному законом порядку. Реалізація неправової форми не вимагає повного юридичного оформлення і не пов'язана з вчиненням юридично значущих дій. Проте, це не означає, що вони ніяк не регулюються правом. Безумовно, вони здійснюються в межах законодавства та компетенції відповідного органу. Однак правом тут регламентується лише загальна процедура здійснення дій без видання спеціального нормативно-правового акта. Водночас, як передумови, так і результат здійснення такої форми може фіксуватися і юридично.

При розбудові правової держави науковцями об'ґрунтовується положення про виділення самостійної форми здійснення правоохоронної функції – інформаційно-психологічний вплив на людей самою практикою виконання законів і залучення правопорушників до встановленої законом відповідальності. При цьому саме ця форма дозволяє залучити до здійснення правоохоронної функції інших суб'єктів. З іншого боку, якщо ми маємо справу з притягненням правопорушників до відповідальності, то це вже не правоохоронна, а правозахисна функція, що часто розділяється у теоретико-правових джерелах.

Отже, сутність правоохоронної функції у її системному характері, що відображається у різних і органічно пов'язаних із собою формах (правових і неправових). Таке поєднання дозволяє охопити правоохоронною діяльністю більш широке коло суспільних відносин, залучити до правоохоронної діяльності недержавні організації та громадян, тим самим ефективніше виконувати завдання держави у сфері правопорядку.

Железняк М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Покатаєва О. В.

ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ

З точки зору регулювання інституту визнання та виконання іноземного судового рішення цікавими є:

1. Брюссельська конвенція країн-членів ЄС про підсудність, визнання та виконання судових рішень у цивільних та торгових справах від 27.09.1968 р.
2. Конвенція про юрисдикцію, визнання та виконання судових рішень у цивільних та торгових справах від 16.09.1988 р., яка була підписана у м. Лугано і повторює положення Брюссельської конвенції в цілях регулювання відповідних відносин країн-учасниць Європейської асоціації вільної торгівлі.

Обидва документа характеризуються не тільки аналогічним духом і однаковими принципами, але й практично ідентичним текстом, що дозволило спеціалістам говорити про паралельність конвенцій, підписаних в Брюсселі та Лугано.

Основна відмінність останньої від Брюссельської конвенції є положення, відповідно до якого вона відкрита до приєднання будь-якій державі, що не є учасницею ЄАВТ. За ними визнання рішень, що винесені в іншій державі-учасниці, здійснюється автоматично, навіть без перевірки наявності міжнародної підсудності.

Оскільки Україна не є учасницею цих конвенцій, для неї найбільш важливими у цьому питанні залишаються міжнародні угоди, укладені в рамках СНД, а саме:

1. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 р.

Згідно зі ст. 51 Конвенції кожна з Договірних Сторін на умовах, передбачених цією Конвенцією, визнає і виконує рішення, винесені на території інших договірних Сторін:

а) рішення установ юстиції у цивільних і сімейних справах, включаючи затверджені судом мирові угоди по таких справах і нотаріальні акти стосовно грошових зобов'язань;

б) рішення судів у кримінальних справах у частині відшкодування шкоди.

Конвенція побудована на принципі автоматичного визнання рішень, які не потребують виконання.

2. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності, підписана урядами держав-учасниць СНД у м. Києві 20 березня 1992 р.

3. Конвенція про визнання й виконання іноземних арбітражних рішень, укладена у м. Нью-Йорк 10 червня 1958 р.

Відповідно до ст. 2 цієї Конвенції термін «арбітражне рішення» включає як рішення, постановлені арбітрами, призначеними в кожній окремій справі, так і рішення, постановлені постійними арбітражними органами, до яких звернулися сторони.

Сторонами у таких справах можуть бути і фізичні, і юридичні особи. Учасницями цієї Конвенції є значна частина держав світу, в тому числі Україна. Указом Президії Верховної Ради УРСР від 22 серпня 1960 р.

Про ратифікацію Конвенції визначено, що Україна застосовуватиме її положення щодо арбітражних рішень, постановлених на території держав, які не є учасницями Конвенції, лише на умовах взаємності.

4. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж, підписана у м. Женева 21 квітня 1961р., ратифікована Верховною Радою УРСР 25 січня 1963р., якою передбачено деякі особливості провадження арбітражу порівняно з положеннями Нью-Йоркської Конвенції.

Забава О. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

ПЕРСПЕКТИВА ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНСТИТУТУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО ПАРТНЕРСТВА

Інститут зареєстрованого партнерства є одним із поширених у країнах-членах ЄС правових інститутів, пов'язаних з сімейним правом. Він був запроваджений та закріплений на законодавчому рівні в окремих європейських країнах наприкінці минулого століття як відповідь на поширення в суспільстві сімейних відносин між чоловіками та жінками без офіційного укладення шлюбу, а також між особами однієї статі, які у той час в принципі не могли укласти шлюб або легалізувати свої стосунки будь-яким іншим способом.

Мета інституту зареєстрованого партнерства полягає, насамперед, у врегулюванні майнових та спадкових відносин його сторін, а також вирішенні проблем, що виникають у сфері податкових відносин та пенсійного забезпечення. Хоча іноді в юридичній літературі зареєстроване партнерство називають проміжною формою відносин між шлюбом та фактичним спільним проживанням.

1 жовтня 1989 року Данія стала першою країною в сучасній західноєвропейській цивілізації, яка легально визнала одностатеві шлюби, надавши їм офіційну назву «зареєстроване партнерство».

Сьогодні можливість зареєстрованого партнерства для одностатевих пар передбачена законодавством багатьох країн-членів ЄС, серед яких Австрія, Греція, Данія, Естонія, Італія, Кіпр, Німеччина, Угорщина, Хорватія, Чехія та ін.

Аналіз законодавства деяких країн-членів ЄС дає можливість визначити спільні риси у правовому регулюванні зареєстрованого партнерства стосовно одностатевих пар.

Так, порівняно зі шлюбом, зареєстроване партнерство може містити обмеження стосовно права обирати спільне ім'я, права усиновлювати дитину або звертатися до допоміжних репродуктивних технологій, презумпції батьківства. Можуть також встановлюватись обмеження стосовно можливості зареєстрованого партнерства залежно від місця постійного проживання або громадянства партнерів.

Зареєстроване партнерство може бути визначене як союз двох рівноправних та незалежних осіб різної або однієї статі, спрямований на створення сім'ї та укладений у встановленому законом порядку.

Повертаючись до законодавства України, слід зазначити, що, враховуючи можливість створення сім'ї на підставі ч. 4 ст. 3 СК України, автоматично виникає можливість застосування до таких осіб положень СК України про можливість договірною регулювання сімейних відносин, передбачену ст. 7 СК України, яка встановлює, що сімейні відносини можуть бути врегульовані за домовленістю (угодою) між їх учасниками.

Сьогодні в Україні робляться перші кроки із запровадження інституту зареєстрованого партнерства. 25 серпня 2015 року Президентом України було підписано Указ «Про затвердження Національної стратегії у сфері права людини» Зазначена Стратегія спрямована на «об'єднання суспільства довкола розуміння цінності прав і свобод людини, які захищаються на основі принципу рівності та без дискримінації». Одними зі стратегічних напрямів визначено попередження та протидію дискримінації. З метою забезпечення прак-

тичної реалізації положень зазначеної Стратегії 23 листопада 2015 року Кабінетом Міністрів України було затверджено «План дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», яким передбачено, серед іншого, розроблення та подання на розгляд проекту нормативно-правового акту про легалізацію в Україні зареєстрованого цивільного партнерства різностатевих та одностатевих пар з урахуванням майнових та немайнових прав та наслідування майна, утримання одного партнера іншим у разі непрацездатності, конституційного права не свідчити проти свого партнера. Строк подання на розгляд проекту для Кабінету міністрів України кілька разів відкладався. Зараз призначена дата – четвертий квартал 2019 року.

Зворигіна О. Є.

Класичний приватний університет
наук кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Сьогодні організована злочинність стає істотним фактором посилення соціальної напруги та дестабілізації суспільних відносин, перешкоджає оновленню економіки, впорядкуванню ринку. Транснаціональні злочинні організації ефективно використовують нестабільну міжнародну обстановку, що склалася. При цьому вони ставлять під загрозу економічні, політичні інтереси не однієї, а одразу декількох держав, перешкоджають міжнародній співпраці та реалізації законних прав та інтересів людей.

Вироблення чіткого поняття, з'ясування змісту і визначення основних сфер міжнародного співробітництва із протидії транснаціональній організованій злочинності має не лише важливе теоретичне, а й практичне значення. Це сприятиме розробці дієвого механізму міжнародної співпраці в означеній галузі, формуванню нової та вдосконаленню чинної правової бази, яка її регламентує, а також вибору найбільш ефективної стратегії та тактики боротьби зі злочинністю.

До цієї теми у різний час зверталися такі провідні науковці, як І. Бліщенко, С. Бородін, Л. Галенська, В. Емінов, І. Карпець, В. Куліков, Д. Левін, І. Лукашук, В. Лунєєв, Є. Ляхов, А. Наумов, А. Овчинський, В. Овчинський, С. Овчинський, В. Панов, А. Піонтковський, Ю. Решетов, А. Трайнін, Б. Утевський, М. Яблоков, Ф. Яновський та інші.

Зокрема, на думку С. В. Бородіна, Е. Г. Ляхова, міжнародне співробітництво у боротьбі з кримінальною злочинністю – це специфічна діяльність держав та інших учасників міжнародного спілкування у сфері запобігання злочинності, боротьби з нею і поведження з правопорушниками.

При цьому в умовах виходу кримінальних злочинів за межі державних кордонів, а також у зв'язку із зростанням кількості злочинів міжнародного характеру, боротьбу з ними стає вести все складніше, а досягти ефективності можливо лише за угоджених дій більшості держав, за раціонального поєднання внутрішньодержавних та міжнародних зусиль, в тому числі на основі міжнародних угод.

На сьогоднішній день можна виділити дві основні форми міжнародної співпраці у боротьбі із організованою злочинністю:

1. Співпраця у межах міжнародних органів та організацій, у тому числі неурядових (інституційна форма);
2. Співпраця на підставі міжнародних угод (конвенційна форма).

В свою чергу, конкретизуючи конвенційну форму, можна визначити, що співробітництво держав у боротьбі із організованою злочинністю здійснюється на трьох рівнях: двосторонньому, регіональному та багатосторонньому.

Найважливіше значення має співробітництво на двосторонньому рівні, яке дозволяє найбільш повно врахувати характер відносин між двома державами, їх інтереси з кожної конкретної проблеми. Найбільше розповсюдження отримали двосторонні угоди з таких питань, як надання правової допомоги, видача злочинців, передача засуджених осіб для відбування покарання в іншій країні, громадянами якої вони є. Так, Україною як суверенною державою, укладені двосторонні договори про правову допомогу з Китаєм, Польщею, Молдовою, Грузією, державами Балтії (Латвією, Литвою, Естонією), а також Монголією, Канадою і США.

Своєрідним підсумком десятиліття співпраці держав у сфері подолання злочинності слід вважати підписання більшістю членів Організації Об'єднаних Націй у 2000 році Всесвітньої конвенції щодо боротьби з транснаціональною злочинністю, а також протоколів, які її доповнюють.

Однак, співробітництво держав у боротьбі з різноманітними видами злочинів здійснюється не лише на підставі угод, але й в межах міжнародних організацій, органів, конференцій.

Одне з найбільш вагомих значень має боротьба з організованою злочинністю, яка ведеться в межах Європейського Союзу (Європол), Співдружності Незалежних Держав (Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю й іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД) та ООН (Інтерпол).

Окрім форм міжнародної співпраці у боротьбі з транснаціональною злочинністю можна виокремити й конкретні напрями такого співробітництва. Однак їх зміст та конкретний перелік не отримали належного висвітлення у сучасній правничій літературі, що свідчить про необхідність окремого дослідження.

Проаналізувавши положення міжнародно-правових актів у сфері боротьби з транснаціональною злочинністю пропонуємо виокремити наступні напрями боротьби міжнародної спільноти:

- 1) у сфері правової регламентації та координації міжнародного співробітництва;
- 2) у сфері оперативно-розшукової діяльності;
- 3) у сфері технічного співробітництва;
- 4) у сфері кримінального переслідування та здійснення правосуддя:
 - видача (екстрадиція) правопорушників.
 - взаємна правова допомога у розслідуванні, кримінальному переслідуванні і судовому розгляді справ про транснаціональні організовані злочини;
 - передача провадження у кримінальних справах.

Таким чином, проблеми форм і напрямів співпраці у протидії злочинності потребують подальшого вивчення та дослідження. Звичайно, необхідно посилити та конкретизувати боротьбу з окремими злочинцями з боку окремих держав на міжурядовому та міжвідомчому рівнях, зміцнити міжнародну співпрацю у цій сфері, розробити спеціальні комплексні програми, що зможуть стати дієвим засобом у боротьбі із злочинністю на міжнародному рівні.

Каргієв В. В.

Коледж Класичного приватного університету
наук. кер. – старший викладач Воронова О. В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ

Право споживача на захист від недобросовісних виробників товарів чи неналежно наданих послуг є важливою складовою прав людини, які регламентуються та захищаються як на національному, так і міжнародному рівнях. Згідно зі ст. 6 Закону України «Про захист прав споживачів» продавець зобов'язаний забезпечити продаж товару належної якості, а також надати всю необхідну інформацію про дану продукцію. Відповідно до статті 8 цього ж Закону у разі виявлення протягом встановленого гарантійного строку недоліків споживач має право вимагати:

- 1) пропорційного зменшення ціни;
- 2) безоплатного усунення недоліків товару в розумний строк;
- 3) відшкодування витрат на усунення недоліків товару.

Ці вимоги покупець має право пред'явити на свій вибір продавцеві за місцем купівлі товару, виробникові або підприємству, що задовольняє ці вимоги за місцезнаходженням споживача.

У випадку, коли покупець вимагає від продавця, виробника безоплатно усунути недоліки товару, це має бути зроблено протягом чотирнадцяти днів з дати пред'явлення вимоги або за згодою сторін в інший строк.

На письмову вимогу споживача на час ремонту йому надається (з доставкою) товар аналогічної марки незалежно від моделі. Для цього продавець, виробник зобов'язані створювати або мати обмінний фонд товарів, які вказані в Постанові Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 року

У разі виявлення протягом встановленого гарантійного строку істотних недоліків, які виникли з вини виробника товару (продавця, виконавця), або фальсифікації товару, підтверджених за необхідності висновком експертизи, споживач, має право за своїм вибором вимагати від продавця або виробника:

- 1) розірвання договору та повернення сплаченої за товар грошової суми;
- 2) заміни товару на такий же товар на аналогічний, з числа наявних у продавця (виробника), товар.

За недотримання чи порушення норм про захист прав споживачів порушник несе такі види юридичної відповідальності: цивільно-правову (ст. 711 та глава 82 Цивільного Кодексу); адміністративну (ст. 155 - 155-2, 156, 157, 159 Кодексу України про адміністративні правопорушення); фінансово-економічну (ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів»); кримінальну (ст. 227 Кримінального кодексу України).

Відповідно до правопорушень даного Закону визначено санкції у вигляді штрафів. Порядок їх стягнення визначається Постановою Кабінету Міністрів України. Відповідальність за порушення прав споживачів встановлена також Кодексом України про адміністративні правопорушення. Зокрема, до адміністративної відповідальності притягаються особи винні у: порушенні торгівлі і надання послуг працівникам торгівлі, громадського харчування та сфери послуг, громадянами, які займаються підприємницькою діяльністю; порушенні порядку проведення розрахунків із споживачами; обмані покупця чи замовника; відмові у наданні громадянам-споживачам необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про товари (роботи, послуги), їх кількість, якість, асортимент, а також про їх виробника (виконавця, продавця), у навчанні безпечного та правильного їх використання; відмові громадянину-споживачу в реалізації його права в разі придбання ним товару неналежної якості.

Отже, можна зробити висновок, що законодавство України належним чином регламентує відносини, що виникають у випадку порушення прав споживачів, проте останні не достатньо обізнані в своїх правах. Тому, як зазначено в Концепції державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року, важливим є на сьогодні створення умов для впровадження та розвитку споживчої освіти всіх рівнів, підвищення рівня споживчої грамотності.

Клочко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Семенюк І. С.

КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Нині існує доволі велика кількість міжнародних міжурядових організацій, які в процесі своєї діяльності займаються окремими аспектами оподаткування, проте немає єдиної їхньої класифікації.

Використання різних критеріїв дозволяє виділити декілька класифікацій таких об'єднань. Наприклад, за критерієм обсягу переданих повноважень ми вже проводили поділ існуючих міжнародних організацій у сфері оподаткування на організації, що є основою співробітництва у сфері оподаткування (ОЕСР, ООН, СОТ та ін.), та організації, що є основою економічної інтеграції (ЄС, ЄврАзЕс, КАРИКОМ та ін.).

При класифікації за колом членів можна виділити такі групи міжнародних організацій як універсальні (ООН, ЮНКТАД, МВФ та ін.) та регіональні (Міжамериканський центр податкових відомств (Inter-American Centre of Tax Administrations) (далі – CIAT), Внутрішньоєвропейська організація податкових відомств (Intra-European Organization of Tax Administrations) та ін.).

Третя класифікація запропонована експертами ООН, які об'єднували міжнародні організації, в рамках яких здійснюється міжурядове обговорення питань оподаткування, в чотири групи:

1) міжнародні міжурядові організації (Світова організація торгівлі (далі – СОТ), Міжнародний валютний фонд, ОЕСР та ін.);

2) регіональні міжурядові організації (IOTA, CIAT, ЄС, Центр засідань і досліджень для керівників податкових відомств (Centre de Rencontres et d'Études des Dirigeants des Administrations Fiscales) (далі – CRÉDAF) та ін.);

3) окремі урядові групи (Карибська організація податкових керівників (Caribbean Organization of Tax Administrators), Група країн Північної Європи та ін.);

4) неурядові організації (Міжнародне бюро податкової документації (International Bureau of Fiscal Documentation) (далі – IBFD), Міжнародна асоціація з податкового законодавства).

Наступна класифікація заснована на поділі міжнародних економічних організацій на міжнародні організації загальноекономічного характеру і галузеві організації. В цьому випадку до першої групи ми могли б віднести ООН та ОЕСР, а до другої – CIOTA, Всесвітню митну організацію, Африканську асоціацію податкових керівників (African Association of Tax Administrators), Дослідницьку групу азійського податкового управління та наукових розробок (Study Group on Asian Tax Administration and Research) та ін.

Коваленко Т. Д.

Коледж Класичного приватного університету
наук. кер. – старший викладач Воронова О. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ІМ'Я

Одним з найважливіших прав, які виникають в творця, є право на ім'я. Як і в давні часи, сьогодні право автора на зазначення свого імені є невіддільним від постаті творця. Автор не може передати це право іншим особам, продати, заповісти, як не може й відмовитися від нього. Спираючись на це право, автор може самостійно обирати спосіб зазначення свого імені. Існує три способи реалізації права на ім'я: зазначення справжнього імені; зазначення вигаданого імені (псевдоніма); не зазначення імені (анонімне використання).

Реалізація права на ім'я проявляється у праві автора вимагати від інших зазначення належним чином свого імені на творі та його примірниках.

Первинним суб'єктом авторського права є автор твору. За відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). Суб'єктами авторського права є також інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону.

Потребує узгодження зазначення ім'я інших осіб, твори яких використані у виданні, приміром, фотографії. Якщо авторів кілька, їхні імена розміщують у загальному переліку на останній сторінці видання. Однак з юридичного погляду, такий підхід може розглядатися як порушення немайнових прав автора, тому що загальний перелік не дає можливості читачеві визначити, кому саме належить певний фотографічний твір. У такому разі краще, щоб запобігти ймовірним конфліктам, заздалегідь повідомити фотографа про порядок зазначення імені автора.

Ім'я автора як товарний знак. Так само, як за визначенням класика, «театр починається з вішалки», створення видавничого бранда автора починається з удалого підбраного імені.

Реєстрація як товарного знака імені автора можлива, щоправда, лише з дозволу автора. Видавець після цього володіє виключним правом на використання зареєстрованого товарного знака, проте він не має права забороняти авторові використовувати його ім'я під час публікацій інших книг.

Співавторство може виникати за наявності письмової або усної угоди про сумісну співпрацю над створенням твору. Не є співавторством надання автору твору будь-якої технічної допомоги. Також не є співавтором особа, що брала участь, навіть творчу, у створенні ідеї або концепції твору, оскільки ідеї є змістом твору й авторським правом не охороняються.

Копіювання, плагіат – ці поняття у всі часи визначали дії, що з одного боку спонукали розвиток і прогрес, оскільки відтворення і поширення сприяли творчим переробкам, видозмінам та вдосконаленням, а з іншого – цей же прогрес уповільнювали, оскільки ущемляли права, а часто й ініціативу авторів.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права», автору або іншій особі, яка володіє авторським правом (наприклад, юридичній особі – редакції), належить виключне право на дозвіл чи заборону використання твору іншими особами. Це означає, що для передруку, перекладу, будь-якого оприлюднення текстів повністю або частково необхідно звертатися по дозвіл до його автора (правовласника). Звісно, з цього правила є винятки. Наприклад, багато онлайн-видань дозволяють передруковувати свої матеріали за умови наявності гіперпосилань, але про це обов'язково має бути зазначено на сайті видання. Якщо такої позначки немає, діятиме загальне правило. Отже у разі, якщо текст або його уривки було опубліковано без дозволу, це є безумовним порушенням авторського права й підставою до притягнення винних до відповідальності.

Зазвичай, якщо йдеться про онлайн-видання, потерпіла сторона задовольняється частковим відновленням свого права (наприклад, додаванням гіперпосилання на першоджерело) або усуненням порушення (прибиранням спірного матеріалу із сайту). У випадку з друкованими виданнями найпоширенішими є вимоги щодо матеріальної компенсації або збитків.

Коновалов Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА ВАТИКАНУ

Риси дипломатичної служби Ватикану визначаються положеннями Кодексу канонічного права. Його головою є сам папа, який управляє своєю дипломатичною організацією в основному за допомогою державного секретаріату, побудованого так само, як і міністерства закордонних справ більшості держав, за фун-

кціонально-територіальним принципом. За формою сучасна дипломатична служба Ватикану багато в чому нагадує світську. Папські нунції прирівняні до класу надзвичайних і повноважних послів, і папські дипломати користуються тими ж привілеями і імунітетами, що і світські. Підготовка дипломатичних кадрів здійснюється за програмою, багато в чому схожою з програмою інших дипломатичних академій. Число представників різних країн світу, що навчаються в ній, постійно зростає.

В той самий час дипломатична служба Ватикану має деякі особливості. У її основі перш за все знаходиться принцип свободи і незалежності церкви. Окрім дипломатичних місій, нунціатур, Ватикан має в своєму розпорядженні представництва недипломатичного характеру – апостольські делегації. Причому у ряді випадків апостольські делегати суміщають свої обов'язки з функціям нунція. Дипломатичні місії Ватикану навіть в крупних країнах, зазвичай, нечисленні і складаються з двох-трьох осіб. У багатьох католицьких країнах існує звичай, згідно якому папський нунцій автоматично стає дуайеном дипломатичного корпусу.

Папські дипломати є не тільки інструментом підтримання дипломатичних стосунків з урядами різних країн, вони представляють понтифіка і при місцевих католицьких церковних властях. Цей аспект їх діяльності у минулому не раз призводив до напруги в стосунках з місцевим єпископатом, тому що папський легат міг втручатися в діяльність місцевих церков. Ще на Тридентському соборі ухвалили, що папські посланці не повинні жодним чином перешкоджати юрисдикції місцевих церковних влад. Певні тертя, пов'язані з діяльністю папських легатів, виникали і в наші дні. Другий Ватиканський собор виразив побажання, щоб сфера компетенції легатів римського понтифіка була більш точно обкреслена. Згодом з'явилися нові інструкції, що обмежують прерогативи легатів щодо місцевих церков. Сьогодні упор робиться на завдання легатів інформувати Ватикан і розвивати його зв'язки з місцевим єпископатом, обмежуючись суто дипломатичними цілями.

Ватикан в даний час не має своїх консульських представництв. Проте керівники ватиканської дипломатії, виходячи з міжнародної правосуб'єктності Ватикану, не виключають можливості створення папської консульської служби. Мова може йти також про наділення консульськими функціями нунціатур або апостольських делегацій, які фактично користуються консульськими привілеями в тих країнах, де з тих або інших причин офіційні стосунки не встановлені.

У останні десятиліття представники Ватикану активно брали участь в ініціативах ООН по кодифікуванню дипломатичного права, що завершилися ухваленням Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 р., Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р., Конвенції про спеціальні місії 1969 р., Віденської конвенції про представництво держав в їх стосунках з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.

Вивчення історичного досвіду і сучасних форм дипломатії Ватикану, дипломатії в контексті сучасного миру багато в чому унікальним, набуває особливого сенсу в наші дні, коли пошук «етичного вимірювання» міжнародних відносин неминуче призводить до усвідомлення значущості духовного чинника.

Краснокутський М. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ПРИКЛАД РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС) була також заснована за безпосередньої участі України, яка в 1992 році, в числі 11 держав, підписала Стамбульську декларацію. Декларацією передбачалося багатостороннє й двостороннє співробітництво чорноморських держав в різних галузях економіки – промисловості, сільському господарстві, транспорті, торгівлі, туризму, телекомунікація.

Однією зі сфер співробітництва визначено екологію Чорного моря. Механізм інтеграції в межах ОЧЕС передбачає безподаткову торгівлю, вільний рух капіталів та послуг, створення вільних економічних зон, обмін інформацією комерційного характеру, підтримка приватного бізнесу.

В 1998 р. в м. Ялті на черговому саміті високих посадових осіб було підписано Статут ОЧЕС, який вже юридично посвідчив про народження нової регіональної організації. Отже, в певній мірі, Україну можна вважати «батьківщиною» ОЧЕС. В Ялті також була прийнята Декларація, в якій окреслено конкретні напрямки подальшої діяльності ОЧЕС.

Чорноморське економічне співробітництво знаходиться поки що на початковій стадії інтеграційного процесу. Проблема створює велика неоднорідність його членів, і не тільки за розмірами території та економічним потенціалом. Вони належать до різних політичних і економічних угруповань. Шість з них є членами СНД; Греція входить в ЄС і в НАТО; Туреччина може стати, за умови зміни її політичного курсу, членом ЄС і також є членом НАТО; Албанія, Румунія й Болгарія входять до блоку держав Центральної і Східної Європи. Ринкові механізми в Греції та Туреччині розвинуті раніше і краще, ніж в інших членах ОЧЕС.

Незважаючи на це, учасники ОЧЕС вбачають реальні перспективи для плідного співробітництва. Вже сьогодні воно здійснюється в таких галузях, як енергетика, транспорт, зв'язок, екологія. Найперспективнішими напрямками інтеграції є: об'єднання електромереж в єдиній системі Чорноморського кільця, утворення регіональних транспортних коридорів; прокладення ліній оптико-волоконного зв'язку; програми з охорони Чорного моря.

Пріоритетні для України програми ОЧЕС спрямовані на розвиток інфраструктури регіонального економічного співробітництва, проекти створення спільної транспортної мережі країн-членів ОЧЕС, поєднання електроенергетичних мереж, прокладання ліній оптико-волоконного зв'язку.

Велике значення надається створенню єдиної транспортної мережі в просторі ОЧЕС, а також розвитку системи «транспортних коридорів»: Транс-Євразійського TRACECA і Критських коридорів. Для України особливо важливі, так звані, Критські коридори (угоду про їх створення було підписано 1994 році на острові Крит). З одинадцяти цих коридорів чотири пройдуть по території України:

- транспортний коридор № 3: Берлін – Вроцлав – Львів – Київ;
- транспортний коридор № 5: Трієст – Любляна – Будапешт – Братислава – Львів;
- транспортний коридор № 7: Дунайський від Кельхайма до Суліни;
- транспортний коридор № 9: Гельсінкі – Київ – Одеса Димитровград – Александруполіс.

У 1997 р. в Гельсінкі відбулася третя Пан'європейська транспортна конференція, на якій Україна запропонувала розширити систему міжнародних транспортних коридорів ще чотирма лініями:

- Балтика – Чорне море (Гданськ – Варшава – Ковель – Одеса);
- Європа – Азія (Франкфурт – Краків – Львів – Дніпропетровськ – Алмати);
- Євразійський (Ашгабат – Баку – Тбілісі – Чорноморські порти України);
- ЧЕС (Анкара – Єреван – Тбілісі – Ростов-на-Дону – Донецьк – Одеса Бухарест – Димитровград – Стамбул).

Майборода У. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Лисенко Т. В.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАКОНУ ТА ПІДЗАКОННОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА

Сучасний період розвитку нашої держави відрізняється зростаючою потребою в регулюванні різних сторін громадського життя. Змінення ролі закону в оновленій правовій системі України створює необхідність теоретичного вивчення закону, визначення його ролі в умовах формування правової держави і демократизації суспільного життя. Органи виконавчої влади також досить активно займаються правотворчою діяльністю. Проблеми взаємовідносин підзаконних нормативно-правових актів із законами на всіх рівнях правової системи набувають великого значення в умовах корінних перетворень в Україні.

Проводити співвідношення між актами можна шляхом встановлення між ними різних взаємних зв'язків. Перший аспект співвідношення закону і підзаконного нормативного правового акта – це визначення ступеня залежності підзаконного нормативного правового акта від закону. Тут, у розгляді даного аспекту, важливо визначити точне місце розташування кожного виду підзаконних актів в ієрархії нормативних правових актів, визначити, наскільки вилучений або, навпаки, наблизений до закону той або інший підзаконний нормативний правовий акт, які акти займають проміжне положення й опосередковують співвідношення даного виду актів із законом. У ході аналізу ознаки вищої юридичної чинності закону в першому розділі даного дослідження було встановлено, що відповідно до Конституції України усі види нормативних правових актів за юридичною чинністю підлегли Конституції. Таким чином, розгляд даного аспекту показує співвідношення актів за юридичною чинністю, показує ступінь залежності підзаконного нормативного правового акта від закону. Конституція є основним законом держави.

Другий аспект співвідношення закону і підзаконного нормативного правового акта – це визначення основ видання і рамок прийняття актів, що співвідносяться. Виходячи з залежного за юридичною чинністю положення підзаконних актів, їхньої підпорядкованості законам, вони усі можуть бути прийняті при наявності закону, який вже вступив в силу. Уявляється, що право видання визначеного виду підзаконних нормативних правових актів або конкретного підзаконного нормативного правового за умови відсутності закону (з випередженням закону), повинно бути прямо закріплене в Конституції або спеціальному законі, оскільки подібне питання, безперечно, відноситься до кола найбільш важливих і значимих для держави і суспільства.

У той же час закон, на відміну від підзаконного нормативного правового акта, може видаватися і, як правило, видається під час відсутності якого-небудь акта, «на порожньому місці». У законі здійснюється первинне регулювання суспільних відносин, а у підзаконному нормативному правовому акті, як правило, вторинне регулювання суспільних відносин.

Наступний, третій аспект співвідношення закону і підзаконного нормативного правового акта пов'язаний з визначенням предметної сфери регулювання суспільних відносин законом і підзаконним нормативним правовим актом. Предмети регулювання закону і визначеного виду підзаконних актів, по-перше, можуть бути визначені в Конституції або спеціальному законі у виді прямої вказівки на питання, що входять у сферу регулювання винятково визначеним видом актів. По-друге, у законі можуть міститися доручення компетентним правотворчим органам у визначений термін прийняти підзаконні акти по конкретних питаннях. По-третє, державний орган, виходячи з закріпленої за ним компетенції, після прийняття закону може видавати підзаконний нормативний правовий акт з метою реалізації положень закону і при умові відсутності спеціальної вказівки на те в законі. В другому і третьому випадках застосовуються різні форми розвитку і конкретизації положень закону в підзаконних нормативних правових актах. Таким чином, проблему співвідношення закону і підзаконного нормативного правового акта варто пов'язувати з визначенням і встановленням зв'язків і взаємозалежності між нормативними правовими актами різної юридичної чинності і різних рівнів.

Морозова В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Грозовський І. М.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Конституція України створює основи для регулювання зовнішніх міграційних процесів, відкриває широке правове поле для трудових мігрантів,

служить основою для розширення та вдосконалення міграційного законодавства. Конституційні положення щодо міграції є демократичними, відповідають рекомендаціям ООН, Ради Європи, МОМ, МОП, УВКБ ООН, Організації з безпеки і співробітництва в Європі та інших міжнародних організацій у міграційній

сфері. Багато положень щодо свободи пересування на конституційному рівні в Україні сформульовані вперше. Так, у ст. 33 Конституції України, зокрема, зазначено, що «кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом». У нашій державі принципи питання, які пов'язані з різноманітними аспектами міграційних процесів, взаємовідносин держави і зовнішніх мігрантів, вирішуються не на рівні відомчих інструкцій, а на рівні Закону.

Необхідно зазначити, що упродовж останніх років Верховною Радою України було прийнято низку законодавчих актів, які заклали основу побудови нормативно-правової бази регулювання зовнішньої трудової міграції. Найголовніші серед них: Закони України «Про громадянство»; «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України»; «Про зайнятість населення». 2001 р. було внесено важливі зміни до законодавства України, що регулює зовнішню міграцію – ухвалено Закон України «Про імміграцію» та інші важливі документи. Враховуючи значення феномена міграцій для сучасного суспільного життя, дуже важливо з'ясувати вплив нових нормативних актів на міграційний процес зокрема та міграційну політику держави взагалі. Натомість, у 2003 р. з прийняттям Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» громадяни України отримали законодавчо підкріплене право самостійно і без будь-яких обмежень обирати місце проживання та працевлаштування.

Водночас, слід зауважити, що регулювання процесів трудової міграції, які мають свої особливості в період економічних перетворень, є важливою складовою соціальної політики української держави. За роки державної незалежності України характер, обсяги, склад та спрямованість внутрішніх і зовнішніх трудових міграційних потоків у зв'язку з трансформацією соціально-економічних відносин, демократизацією суспільного життя, спрощеністю процедур виїзду за кордон та зміни місця проживання, економічною кризою та падінням життєвого рівня населення, зазнали суттєвих змін та набули нового значення. Своє відображення вони знайшли, передусім, у зменшенні інтенсивності трудових міграцій всередині окремих регіонів держави та на міжрегіональному рівні, значному впливі населення за межі держави, формуванні потужних і постійних потоків зовнішньої трудової міграції.

Трудова міграція в нашій країні юридично оформлена цілою низкою законів, постанов і міждержавних угод. Зокрема, в 1993 році Україна уклала угоди про працевлаштування і соціальний захист громадян з Молдовою та Російською Федерацією, в 1995 році – з Білорусією та Вірменією, а в 1996 році – з В'єтнамом. Угоди про взаємне працевлаштування укладено з Польщею в 1994 році та в 1995 році між Латвією та Литвою. 1994 році Україна підписала дві багатосторонні Угоди, що стосуються трудової міграції населення, з країнами-учасницями СНД. Згідно з першою з них – про співробітництво в галузі трудової міграції і соціального захисту працівників-мігрантів – таким особам у країнах СНД надавався національний режим щодо працевлаштування, взаємно визнаються документи про освіту, відповідні документи про присвоєння наукового звання, розряду, кваліфікації тощо. Згідно з другою – взаємно визнаються права на відшкодування шкоди, що призвела працівника до інвалідності, професійних захворювань чи інших пошкоджень здоров'я, що було пов'язане з виконанням трудових обов'язків. Окрім цього, 8 країн, зокрема – Україна, Таджикистан, Казахстан, Молдова, Російська Федерація, Узбекистан, Киргизія та Вірменія підписали і ратифікували загальну угоду про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту працівників-мігрантів.

Нечитайло С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Покатаєва О. В.

ДЕЯКІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО АНТАРКТИКУ

На сьогодні світове співтовариство стало перед необхідністю використання Антарктики тільки в спільних інтересах. З появою технічних можливостей використання ресурсів глибоководних районів морського дна, зважаючи на загальну потребу в цих ресурсах і з огляду на тенденції світового розвитку, ці райони були також оголошені для використання тільки на благо всього людства, згідно з концепцією загальної спадщини людства.

Для вирішення проблеми вироблення міжнародного режиму Антарктики при наявності територіальних домагань висувалися також інші пропозиції. Одна з них, що мала на увазі заморожування вирішення питання про територіальні домагання, була покладена в 1959 р. в основу Договору про Антарктику, а пізніше цілої системи угод, що базуються на даному договорі. Цей договір гарантував використання Антарктики в мирних цілях, і, причому всіма, а не тільки обраними державами. Таким чином, держави, що уклали Договір, а по суті, та частина цих держав, яка запобігла реалізацію територіальних претензій, є гарантом регульованою свободи використання Антарктики світовим співтовариством.

Договір про Антарктику з'явився в даній ситуації тонко збалансованим компромісом. З одного боку, держави, які заявили територіальні претензії, пішли на міжнародне врегулювання режиму використання Антарктики. Але від своїх прав вони далеко не відмовилися і продовжують наполегливо нагадувати про ці права, на нашу думку потрібно як можливо довше намагатися пролонгувати дію Антарктичного договору, як гаранту безпечного і мирного використання Антарктики.

Закладена в ст. IV Договору про Антарктику формула заморожування вирішення питання про територіальні домагання стала одним з тих положень, які зараз складають кістяк усієї системи міжнародного співробітництва в Антарктиці. Використовуючи цю формулу, держави - сторони Договору про Антарктику повільно рухалися по шляху досягнення домовленостей про взаємоприйнятні заходи регулювання всіх видів діяльності в Антарктиці. Прихильники підходу до вирішення проблем Антарктики через баланс інтересів, вперше знайдений в ст. IV згаданого договору, вважають, що це, мабуть, єдино прийнятна альтернатива конфронтації з питання про територіальні домагання. Проблема, яка виникає у зв'язку з використанням мінеральних ресурсів, полягає в тому, що така діяльність порушує питання про право власності та юрисдикції в безпосередньому застосуванні до конкретної території. Ця проблема, на нашу думку, може

бути вирішена тільки шляхом домовленості, або припускає відділення права на експлуатацію і регулювання ресурсної діяльності від концепції суверенітету, або що передбачає здійснення юрисдикції таким чином, щоб залишалася можливість зберегти протилежні позиції з питання про суверенітет. Оскільки в будь-якому випадку, для рішення потрібен консенсус, така домовленість, якщо вона взагалі допустима, може бути досягнута тільки в рамках системи Договору про Антарктику у вигляді конкретного удосконалення загального і більш широкого компромісу, що міститься в ст. IV Договору про Антарктику.

Осінцева Л. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ОСНОВНІ ПОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НОВОГО ЧАСУ

Поштовх до становлення так званого класичного міжнародного права Нового часу дали дві історичні події – Англійська буржуазна революція (1642-1649 рр.) та підписання Вестфальського миру 1648 р. Ці події відбувалися на фоні переходу до капіталістичних суспільних відносин та якісного оновлення всього міжнародного права. Вестфальський трактат, який поклав кінець Тридцятирічній війні в Європі, сформулював цілу низку нових міжнародно-правових принципів: політична рівновага, незалежність світської влади від духовної, рівноправність держав. Була також сформульована декларативна теорія визнання, передбачений механізм колективних санкцій проти агресорів, мирні засоби вирішення спорів, були внесені зміни в правовий статус річок. Ця система принципів з деякими змінами застосовувалася до кінця Першої світової війни.

Основними рисами міжнародного права цього періоду були наступні: війна залишається небажаним, але в цілому законним засобом міжнародних відносин; договір поступово стає домінуючим джерелом міжнародного права; починається інституціоналізація міжнародно-правових відносин за допомогою конгресів і конференцій, а із середини XIX ст. – і створенням міжнародних організацій; активний розвиток колоніалізму в явній (шляхом захоплення територій) або в завуальованій формі (за допомогою нерівноправних договорів).

Не дивлячись на загальну демократизацію міжнародного права, воно розглядається як «міжнародне право цивілізованих християнських держав», а його суб'єктами зізнаються тільки держави Європи й Північної Америки. На «нецивілізовані народи» Азії, Африки і Латинської Америки демократичні принципи взагалі не поширювались.

Величезний вплив на розвиток міжнародного права справила Велика французька революція 1789 р., оскільки засадами зовнішньої політики Франції проголошувалися «загальний мир і принципи справедливості», відмова від війн з метою завоювання. Революція замінила суверенітет монарха верховною владою нації, що мало важливе значення для затвердження міжнародної правосуб'єктності держави. В практику міжнародного права увійшов плебісцит. Були сформульовані нові засади права війни: допустимою була лише оборонна війна проти тиранів. При цьому ворогом могла бути лише держава, а не люди. Тому постала необхідність гуманізації ставлення до полонених, недоторканість приватної власності, поваги прав мирного населення. Важливо також, що міжнародні договори розглядалися як обов'язкові юридичні акти. Конституція США 1787 р. явно визнавала юридичну силу договорів в національному праві. Після поразки Наполеона Росія, Австрія та Пруссія підписали Акт про Священний союз, в основі якого були покладені не принципи рівноправності та самовизначення, а принцип легітимізму, за яким лише законна династія може займати престол. Легітимізувався принцип втручання у внутрішні справи країн. Сам механізм дії міжнародних договорів був не юридичним, а політичним. Саме міжнародне право було диспозитивним, тобто існував необмежений простір для відступу від його норм і принципів.

Віденський конгрес 1814-15 р. визнав постійний нейтралітет Швейцарії, увів заборону работоргівлі, частково кодифікував дипломатичне право, уточнив статус міжнародних рік. У той же час конгрес проголосив законність колективних інтервенцій у захист легітимізму, що існують режимів (тоді – монархій) і границь, створив для цього захисту Священний Союз. Паризький конгрес 1856 р. замінив принцип легітимізму на нову політичну систему – «Європейський концерт» як форму співробітництва держав на принципі їхньої рівноваги, визнав Туреччину рівноправним суб'єктом міжнародного права, скасував каперство, оголосив нейтралізованим Чорне море.

Берлінський конгрес 1878 р. закріпив колективне визнання незалежності Сербії, Чорногорії й Румунії, проголосив принцип неприпустимості дискримінації по релігійних ознаках у користуванні цивільними й політичними правами при занятті публічних посад. Берлінська конференція по розділі Африки 1884 р. установила нові правила т.зв. «первинної окупації» колоніальних й «нічийних» територій - окупація повинна бути дійсною, а не номінальною (правило ефективності), а також визнаної, хоча б і мовчазно, іншими державами (правило нотифікації).

Савенко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

ЗМІСТ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ «ПРАВО НА ВІДМОВУ ВІД ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ»

Відповідно до ч. 1 ст. 1273 ЦК України спадкоємець за заповітом або за законом може відмовитися від прийняття спадщини протягом шестимісячного строку, встановленого ст. 1270 ЦК України для прийняття спадщини.

Звертаємо увагу на саме формулювання даної правомочності у ЦК України, оскільки останнє суттєво впливає на розуміння її правової природи та наслідків здійснення. Так, у ст.ст. 1273 – 1275 ЦК України законодавець передбачає право на відмову від прийняття спадщини та її правові наслідки.

Формулювання «право на відмову від прийняття спадщини» за змістом передбачає відмову лише від однієї правомочності права на спадкування - прийняття спадщини, що по суті є неправильним, оскільки

відмовляючись від прийняття спадщини особа фактично відмовляється від самого спадкування (переходу прав та обов'язків), якщо до кінця встановленого законом строку не змінить свого волевиявлення.

У науковій літературі ми зустрічаємо розуміння права на відмову від прийняття спадщини як одностороннього правочину, за допомогою якого спадкоємець, який закликаний до правонаступництва після померлої особи, відмовляється від майна, яке б йому належало. Проте особа, яка відмовляється від спадщини не передає належне їй майно, а уступає саме право на спадкування як сукупність правомочностей. Такої ж позиції дотримувався В.І. Серебровський, визначаючи односторонній правочин відмови від спадщини уступкою спадкоємцем належного йому права. Таким чином відбувається перехід самого права на спадкування, оскільки спадкоємець, до якого переходить право на прийняття спадщини або на користь якого здійснюється відмова, наділяється всіма правомочностями, якими був наділений спадкоємець, який здійснює відмову.

Якщо виникнення в особи права на спадкування залежить від неприйняття спадщини або відмови від її прийняття іншими спадкоємцями, строк для прийняття нею спадщини встановлюється у три місяці з моменту неприйняття іншими спадкоємцями спадщини або відмови від її прийняття (ч. 2 ст. 1270 ЦК України).

Відповідно до ч. 3 ст. 1268 ЦК України спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо протягом строку, встановленого ст. 1270 кодексу, він не заявив про відмову від неї (а не від її прийняття).

Спадкоємець має право відмовитися від частки у спадщині спадкоємця, який відмовився від спадщини на його користь. Якщо заповідач підпризначив спадкоємця, особа, на ім'я якої складений заповіт, може відмовитися від спадщини лише на користь особи, яка є підпризначеним спадкоємцем (ч. 3, 4 ст. 1274 ЦК України).

Спадкування, відповідно до ст. 1216 ЦК України, передбачає правонаступництво прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Так, відмовляючись від спадкування особа відмовляється від прав та обов'язків, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинились внаслідок його смерті, тобто від самого правонаступництва, яке й є підставою виникнення цілого комплексу правомочностей права на спадкування, а не від однієї із його правомочностей.

Отже, з метою удосконалення законодавчої техніки, видається доречним внести зміни до ЦК України, замінивши словосполучення «право на відмову від прийняття спадщини» на «право на відмову від спадщини», шляхом викладення у новій редакції відповідних положень ст. ст. 1273, 1274, 1275, 1277 ЦК України.

Сафронов Р. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

РЕКВІЗИЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИМУСОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Реквізиція – вилучення державою майна у власника з виплатою йому вартості даного майна. Відповідно до ст. 346 ЦК України реквізиція є однією із підстав для примусового припинення права власності.

Термін «реквізиція» не є новелою для національного законодавства, це традиційний інститут права, відомий ще з дореволюційних часів. У дореволюційному законодавстві під реквізицією розглядалося примусове придбання місцевих засобів, необхідних для задоволення споживчих потреб армії, з провадженням сплати або з видачою квитанції після затвердження тарифів і встановлених цін. Водночас, слід зазначити, що дореволюційна наука називала цей інститут експропріацією. Історичний аналіз нормативних актів свідчить, що у всіх випадках реквізиція здійснювалася безоплатно, з істотними порушеннями закону і свавіллям влади.

Згідно з ч.1 ст. 353 ЦК України у разі стихійного лиха, аварії, епідемії, епізоотії та за інших надзвичайних обставин, з метою суспільної необхідності майно може бути примусово відчужене у власника на підставі та в порядку, встановлених законом, за умови попереднього і повного відшкодування його вартості (реквізиція).

Мета реквізиції полягає у забезпеченні безпеки громадян, врятуванні майна, знищенні заражених тварин для недопущення поширення епідемії або епізоотії тощо.

ЗК України містить норму, згідно якої у разі введення воєнного або надзвичайного стану земельні ділянки, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб, можуть бути відчужені (вилучені) з мотивів суспільної необхідності у порядку, встановленому законом. Хоча й не називаючи її дана норма закріплює саме процедуру реквізиції.

Закони України «Про правовий режим надзвичайного стану» та «Про правовий режим воєнного стану», якими визначені обставини, що можуть бути кваліфіковані як надзвичайні, не регулюють питань реквізиції. Тож, ми підтримуємо пануючу в юридичній літературі думку про необхідність спеціального закону про реквізицію, що впливає з конституційних приписів (ч. 5 ст. 41 Конституції України) і законодавчих підходів щодо регулювання цих питань.

Примусове припинення права приватної власності в разі реквізиції майна здійснюється безпосередньо на підставі адміністративного акту. В усіх же інших випадках примусове відчуження приватної власності в суспільних інтересах відбувається на підставі рішення суду. Це вказує як на адміністративно-правову природу, так і на певну автономність інституту реквізиції.

Безпосередньою підставою припинення права приватної власності у разі реквізиції вважаємо фактичний склад, до якого входять юридичний акт державного органу та виплата вартості речі. У літературі зустрічається думка про те, що в якості самостійного і необхідного елемента фактичного складу реквізиції слід розглядати «суспільний інтерес», адже суспільний інтерес виступає скоріш мотиваційним фактором для здійснення реквізиції.

Закон не вказує переліку тих органів, що можуть видавати акт про реквізицію, однак ми вважаємо, що це може бути будь-який орган державної влади або місцевого самоврядування.

Питання про спосіб припинення права приватної власності залишається відкритим. Вважаємо, що способом припинення суб'єктивного права у цьому випадку є вилучення майна у власника. Дана твердження є дискусійним, з огляду на те, що ст. 353 ЦК України не визначає момент припинення права власності при реквізиції. Слід вважати, що на рухоме майно право власності припиняється у момент її вилучення уповноваженим державним органом, на нерухоме – у момент внесення запису про перехід права власності до Державного реєстру прав.

Семякіна К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ДОСВІД ЛІГИ НАЦІЙ

Ліга Націй – міжнародна організація, заснована в результаті Версальсько-Вашингтонської системи Версальської угоди в 1919-20 рр. Цілі Ліги Націй включали роззброєння, запобігання військовим діям, забезпечення колективної безпеки, врегулювання суперечок між країнами шляхом дипломатичних переговорів, а також поліпшення якості життя на планеті.

Статут Ліги Націй був як установчим документом універсальної міжнародної міжурядової організації, так і безстроковим універсальним багатостороннім міжнародним договором, який, маючи вищу юридичну силу стосовно існуючих і майбутніх міжнародно-правових норм, закріпив синтезовану сукупність прав та міжнародно-правових обов'язків для упорядкування міждержавних відносин за умови суворого виконання міжнародних зобов'язань з метою підтримання миру та безпеки в рамках кооперативного підходу та на інституційних основах. Будучи визнаним переважною більшістю існуючих на той час держав, Статут Ліги представляв собою основу універсального міжнародного правопорядку тієї доби. Статут Ліги Націй не лише встановив норми поведінки держав, що входили у її правовий простір, але й закріпив конкретні механізми їх втілення, ядром яких стала сама міжнародна міжурядова організація та реалізація нею організуючої, правотворчої, правозастосовчої, контрольної функції та функції примусу.

Незважаючи на непослідовне формулювання положень Статуту в питанні виключення війни з міждержавних відносин, особлива цінність цього документа полягала саме в організації правомірної поведінки членів Ліги Націй шляхом запровадження формально визначеної та взаємно погодженої системи мирного вирішення міжнародних спорів як елементу механізму реалізації поставлених цілей миру та безпеки. Із позицій інституційного розвитку новацією у міжнародному праві тих часів стало створення Постійної палати міжнародного правосуддя. Інститут постійного міжнародного судочинства, зміцнившись за часів Ліги Націй, отримав фактичне продовження в діяльності одного з органів ООН – Міжнародного Суду.

У діяльності Ліги є позитивні та негативні моменти. Статут Ліги безумовно просякнутий миролюбними принципами, але конкретна правова сторона практичного врегулювання конфліктів не була досить розроблена. Ліга обережно намагалася врегулювати більше 40 політичних конфліктів. У великих конфліктах до її думки мало прислухалися. Діяльність різних організацій Ліги була більш плідною. Ліга Націй, як міжнародна організація, можливо, і розвивалася б далі, але у світі назрів фашизм, і вона опинилася не в силах йому протистояти. Ліга Націй – це перший варіант міжнародної організації, яка могла приймати якісь рішення із загальних питань, що стосуються конфліктів. Коли ж почалася Друга світова війна, Ліга Націй не змогла прийняти ніяких рішень, вона опинилася не в силах зупинити процеси, що почалися в Європі, і вона тихо «померла», не виконавши основних своїх функцій. Наступником Ліги нації стала ООН. ООН – інша організація. Вона була створена з урахуванням невдач Ліги Націй. В умовах Ліги Націй був розроблений та випробуваний колективний інституційний підхід до забезпечення міжнародної безпеки в аспекті захисту від зовнішньої агресії із застосуванням механізму міжнародних санкцій. Близькість механізмів колективної безпеки Ліги Націй та ООН, з одного боку, виявляє наступність міжнародного правопорядку, з іншого боку, доводить, що альтернативи колективним зусиллям із підтримання миру та безпеки міжнародна спільнота, об'єднана в універсальні міжнародні організації зразка ХХ ст., не вбачала.

Невдачі Ліги в рішенні політичних проблем часто затуляють її досягнення в соціальній і гуманітарній області, зменшують значення її діяльності у сфері міжнародної економічної політики і фінансового регулювання, міжнародних сполучень і системи транзиту, в поліпшенні системи охорони здоров'я у багатьох країнах світу, наукової співпраці, кодифікації міжнародного права, підготовки конференцій з роззброєння і інших соціальних і гуманітарних областях.

До успіхів слід віднести встановлення контролю за поширенням опіуму і торгівлею (в основному жінками). Крім того, були досягнуті значні успіхи в захисті прав і інтересів молоді. Ліга була тісно пов'язана зі своїм юридичним органом – Постійною палатою міжнародного правосуддя, що мала власну структуру і приймала самостійні рішення. Крім того, Ліга тісно співпрацювала з багатьма міжнародними організаціями, які не мали з нею офіційних або історично таких, що склалися зв'язків.

Скіпенко Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО ПРАВА ФЕДЕРАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ США

Закон про авторське право 1976 р. встановлює, що охороні підлягають твори оригінального характеру, зафіксовані будь-яким матеріальним носієм, та містить перелік об'єктів, які віднесено до поняття «твір».

Також визначення творів, які належать до визначення «авторське право» міститься у § 102 Зводу законів США, а саме твори, які належать до визначення «авторське право», поділяються на такі категорії, як літературні твори; музичні твори із супроводжувальними словами; драматичні твори із супроводжуваль-

ною музикою; пантоміма і хореографічні твори; образотворчі, графічні та скульптурні твори; кінозйомка та інші аудіовізуальні твори; звукові записи.

Хоча цей перелік не є вичерпним, більшість творів підпадають під один із зазначених об'єктів. Наприклад, комп'ютерні програми та бази даних реєструються як «літературні твори», а карти й архітектурні плани – як «ілюстрації, графічні твори, скульптури». Під літературними розуміють твори, відмінні від аудіовізуальних і виражені словами, цифрами або іншими вербальними чи цифровими символами, або індексами залежно від форми матеріального вираження цих творів (книги, періодичні видання, рукописи, магнітофонні записи, фільми, касети або перфокарти). До категорії літературних творів відносять каталоги, довідники та інші види компіляції даних.

Законодавство США встановлює необхідні вимоги, яким повинен відповідати твір для того, щоб на нього розповсюджувалася охорона. По-перше, такий твір повинен бути «оригінальним». Акт встановлює, що твір не може бути простим механічним втіленням попереднього твору, а також не може складатися з кількох слів чи короткої фрази. Якщо твір є компіляцією, він, окрім простої алфавітної систематизації, має містити елемент «оригінальності».

По-друге, твір має бути зафіксований у будь-якій доступній сприйняттю формі, відомій нині або розробленій згодом, яку може бути сприйнято, відтворено або передано чи безпосередньо, чи за допомогою спеціального обладнання або пристрою, – тобто закріпленій за матеріальним носієм. Авторське право на федеральному рівні надається з моменту закріплення твору за певним матеріальним носієм. Якщо твір було закріплено, Акт про авторське право має перевагу перед законами штату. Якщо ж твір не зафіксовано, на нього розповсюджується охорона відповідно до законодавства штату.

Сфера дії авторського права зазначається в § 104 Зводу законів: «оприлюднені твори належать до поняття «захист авторського права» у таких випадках:

1. Якщо на момент оприлюднення певного твору один або більше авторів були громадянами США чи мешкали постійно на території США, або якщо автор має інше громадянство, але його країна підписала угоду із США щодо захисту авторських прав;

2. Якщо твір було вперше оприлюднено в США або в іншій країні, яка підписала Конвенцію щодо захисту авторських прав;

3. Якщо твір було оприлюднено ООН або будь-якою з її організацій, або Організацією Американських Держав».

Акт про авторське право встановлює, що охороні підлягають також компіляції та похідні твори. Акт не розповсюджує охорону на ряд творів, які не відповідають певним умовам або підлягають охороні, наприклад, патентного права. Відповідно до § 102 (b) Акту, авторське право не поширюється на будь-яку ідею, процедуру, процес, систему, метод роботи, концепцію, принцип або відкриття, незалежно від форми, в якій вони описані, пояснені, проілюстровані або включені до такого твору.

Соболева Г. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Фіскальне відомство Великої Британії – Королівська служба державних доходів і митниці (HMRC) має статус півавтономного органу з колегією у складі Казначейства (Міністерства фінансів). Очолює HMRC виконавчий голова. Фіскальні відомства типу HMRC властиві більшості країн ОЕСР. Автономна фіскальна адміністрація існує лише в Україні та Китаї.

У силу прецедентного характеру британського права та відсутності писаної конституції у Великій Британії немає єдиного податкового кодексу. Система оподаткування регламентується прийнятими у різний час законами, а також щорічними бюджетними законами. Адміністрування податків регламентовано окремим Taxes Management Act.

Структурно HMRC складається з спеціалізованих департаментів і відділів, а на місцях має свої регіональні управління. Території, підзвітні останнім, у свою чергу поділені на податкові дільниці, очолювані дільничним інспектором, якому упідлеглені безпосередні виконавці – податкові інспектори Її Величності з штатом допоміжного персоналу (клерків). Податкові дільниці несуть відповідальність за визначення податкової бази та нарахування податків.

Безпосереднє управління податків забезпечують збирачі податків. До їхніх функціональних обов'язків відноситься збір податків, визначених і нарахованих податковими інспекторами. В разі виникнення податкового боргу збирачі мають право через суд оформлювати адміністративний арешт активів несправних платників податків.

Оригінальна риса британської системи податкової адміністрації – існування інституту так званих загальних і спеціальних уповноважених, призначуваних на посади парламентом. Оскільки уповноважені незалежні від фіскального відомства, вони виконують роль нейтральної сторони при розгляді конфліктів між платником і податковим інспектором.

Склад загальних уповноважених комплектують за рекомендацією органів місцевого самоуправління з числа людей, які добре знають економічні умови на місцях, у чому і полягає цінність їхньої ролі в податковому процесі. Працюючи безплатно на громадських засадах, вони розглядають апеляції платників. Діяльність кожного із 2000 загальних уповноважених обмежена певною територією.

Спеціальні уповноважені, числом 27, мають статус оплачуваних висококваліфікованих професіоналів. Вони заслуховують і виносять рішення стосовно складних податкових справ. Апеляції розглядають у Лондоні, але в необхідних випадках уповноважені виїжджають на місце.

У платника є право вибору між уповноваженими, їх рішення мають рекомендаційний, необов'язковий характер. Але завдяки існуванню інституту уповноважених британська податкова адміністрація наряду з бюрокра-

тичним апаратом у своїй структурі передбачає наявність незалежних представників громадянського суспільства. Тим самим одна з найстаріших демократій світу демонструє переваги участі в іманентно конфліктному податковому процесі безсторонніх посередників, свого роду примирливої, третейської інстанції.

Щороку мільйони платників недоплачують або переплачують податки. В цьому зв'язку численні приватні консультанти і фірми через блоги та веб-сайти пропонують свої послуги. Зокрема, на умовах аутсорсингу вони визначають і сплачують податкові зобов'язання, готують відповіді на листи HMR&C, надають поради щодо вирішення податкових проблем та ін.

Для індивідуального користування платників через Інтернет доступні так звані діалогові калькулятори, котрі в автоматичному режимі визначають податкове зобов'язання за введеними у них даними.

Повноваження і заходи HMR&C щодо перевірки податкоспроможності платників, мінімізації податкового боргу, електронному декларуванню, взагалі податковому аудиту багато в чому подібні американським.

Стаценко М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Семенюк І. С.

РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В РАМКАХ ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

На сьогодні, коли економічна ситуація нашої держави є далеко не найкращою у світі, країна катастрофічно втрачає довіру інвесторів, вона вийшла в світові лідери з падіння промислового виробництва, за зростанням інфляції, знеціненням національної валюти і падінням фондового індексу? дуже важливою є співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями, яка приводить до розширення досвіду України, створення необхідної законодавчої бази та оновлення механізмів державного управління, забезпечення макроекономічної і фінансової стабільності, розвитку приватного сектора, удосконалення системи соціального захисту населення, створення сприятливого середовища для економічного росту в умовах обмеженості власних ресурсів та можливостей щодо комерційних позик на зовнішньому ринку.

Фактично на даному етапі важливо сформулювати та виділити стратегічні напрями і завдання співробітництва з МФІ задля підтримки економічного зростання і стратегічних реформ (забезпечення макроекономічної та фіскальної стабільності, економічного зростання):

- удосконалення системи фінансового посередництва з метою підтримки інвестування національної економіки;
- покращення державного управління, у тому числі об'єктами державної власності, вдосконалення системи державної служби;
- підвищення якості надання державних послуг шляхом скорочення фіскальних розрахунків, лібералізація державного регулювання та заохочення приватного сектора до інвестування національної економіки;
- забезпечення дотримання фінансової дисципліни, збільшення реальних доходів населення, зменшення фіскального навантаження і регульовального впливу державних органів на приватний сектор економіки;
- удосконалення системи управління державними фінансовими активами, подолання корупції у державному секторі;
- удосконалення системи соціального захисту та підвищення якості життя населення;
- розвиток муніципальної інфраструктури транспортно-дорожнього комплексу, зв'язку та інформатизації;
- інституціональний розвиток органів державної влади, зокрема судочинства;
- розвиток приватного сектора економіки;
- розвиток енергетичного сектора, енергозбереження й сфери охорони навколишнього природного середовища.

З метою задоволення потреб вітчизняної економіки в ресурсах для економічного і соціального розвитку України вживаються заходи до активізації співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, державами-донорами, ООН та Європейським Союзом.

Ключовими пріоритетами економічного і соціального розвитку України, реалізація яких потребуватиме залучення міжнародної технічної допомоги і фінансових ресурсів МФО, є:

- сприяння створенню умов для економічного та соціального розвитку;
- модернізація транспортної, муніципальної та енергетичної інфраструктури;
- розвиток високотехнологічного виробництва;
- енергозбереження та енергоефективність;
- розвиток агропромислового комплексу та комплексний розвиток сільських територій;
- розвиток внутрішнього ринку;
- підвищення соціальних стандартів;
- удосконалення системи державного управління;
- захист прав і свобод громадян, зміцнення законності;
- управління державними кордонами України та підтримка реалізації міграційної політики.

Степанченко Д. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Воронова О. В.

ПРАВО ПОПЕРЕДНЬОГО КОРИСТУВАЧА НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ

Торговельна марка (знак для товарів та послуг) це позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб. Право власності на знак засвідчується свідоцтвом.

За загальним правилом, право на використання знаку для товарів та послуг виникає внаслідок державної реєстрації, міжнародної реєстрації або визнання знаку добре відомим, однак у законодавстві міс-

тяться положення, що допускають врахування інтересів інших осіб, які не мають виключного права на таку торговельну марку. Таким є право попереднього користувача.

За своєю сутністю право попереднього користувача є одночасно обмеженим правом на торговельну марку для попереднього користувача і обмеженням прав для законного володільця свідоцтва (заявки або пріоритету) на такий знак для товарів та послуг.

Згідно з ч. 2 ст. 424 Цивільного кодексу України законом можуть бути встановлені винятки та обмеження в майнових правах інтелектуальної власності за умови, що такі обмеження та винятки не створюють істотних перешкод для нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб'єктів цих прав. В свою чергу ч.1 ст. 500 Цивільного кодексу України передбачено, що будь-яка особа, яка до дати подання заявки на торговельну марку або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала торговельну марку в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

Так виникає конфлікт між статтями 500 та 424 Цивільного кодексу України, адже стаття 500 не передбачає жодних обмежень діяльності попереднього користувача, незалежно від того чи це створює істотні перешкоди для діяльності законного володільця торгової марки.

В свою чергу зазначаємо, що така колізія також може призводити до введення споживачів в оману, адже за наявності двох виробників одного товару (надавачів однієї послуги під однією назвою) може відбутись змішування цих товарів у свідомості споживача. Такий фактор є значним ризиком для законного володільця торговельної марки, адже якість та безпечність товару (послуги), що виробляється (надається) попереднім користувачем може значно відрізнятись від якості товару законного володільця. Як результат, у разі якщо продукт попереднього користувача буде суттєво нижчої якості або буде небезпечним для здоров'я, то це може призвести до репутаційних втрат законного володільця торговельної марки, що відповідно вплинуть і на майнові аспекти його діяльності.

Наразі законодавство, що регулює дані правовідносини потребує вдосконалення шляхом передбачення у ст. 500 Цивільного кодексу України або окремою статтею запобіжників, які б передбачили припинення права попереднього користувача у разі використання такої торговельної марки у спосіб, що призводить до істотних порушень або збитків законного володільця торговельної марки.

Так, на сьогоднішній день таку проблему законному володільцю доведеться вирішувати в судовому порядку шляхом захисту ділової репутації або впливати на діяльність попереднього користувача шляхом звернення до Антимонопольного комітету.

Череп А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Гороховська О. В.

ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ВІДЕНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 27.05.1969 р. набула загальної чинності 27.01.1980 р. (в ній беруть участь більше ніж 80 держав). Україна приєдналася до даної Конвенції згідно з Указом Президії колишньої Верховної Ради Української РСР від 14.04.1986 р. і вона набула чинності для України 13.06.1986 р.

Своє приєднання до даної Конвенції Україна обумовила заявою та двома застереженнями. Заява, згідно з якою наша держава «зберігає за собою право вживати будь-яких заходів по охороні своїх інтересів у разі недодержання іншими державами положень Віденської конвенції про право міжнародних договорів», як відомо, юридичного значення не має, бо вона свідчить лише про певний політичний намір України. Відповідно до першого з застережень Україна не вважає себе зв'язаною положеннями ст. 66 Віденської конвенції про право міжнародних договорів щодо юрисдикції Міжнародного Суду і процедури передачі спору на розгляд погоджувальної комісії. З цього приводу слід мати на увазі, що застереження про невизнання обов'язковою юрисдикції Міжнародного Суду ООН стосовно спорів про тлумачення і застосування ряду міжнародних договорів було свого часу звичайним (з політичних міркувань) для колишнього СРСР і його складової, якою була Українська РСР. Але ще Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 14.03.1989 р. було знято шість застережень аналогічного характеру, які були зроблені до різних міжнародних договорів України. Питання ж про те, чому до них не було додане дане застереження – внаслідок помилки чи за змістовних міркувань – потребує самостійного вивчення.

За другим застереженням Україна вважатиме для себе необов'язковими положення пункту 3 статті 20 та пункту «b» ст. 45 Віденської конвенції, оскільки вони суперечать міжнародній практиці, що склалася. Питання про це застереження є більш складним. Справа в тому, що згідно з п. 3 статті 20 Конвенції у тому разі, коли договір є установчим актом міжнародної організації і якщо при цьому не передбачено інше, застереження вимагає прийняття його компетентним органом цієї організації.

Це положення викликало на Віденській конференції велику дискусію, оскільки ним обмежується суверенне право держави робити застереження до установчих актів міжнародних організацій, тобто – до міжнародних договорів. Крім того, це право ставиться у залежність від згоди органів міжнародних організацій, хай навіть і компетентних. Отже, ця норма є такою, що суперечить сталій міжнародній практиці.

У п. «b» ст. 45 Конвенції зазначено, що держава не має більше права посилатися на підставу недійсності або припинення договору, виходу з нього або зупинення його дії не підставі статей 46–50 або статей 60 і 62, якщо після того, як їй стало відомо про факти, вона повинна з огляду на її поведінку вважатися такою, що мовчазно погодилась з тим, що договір, залежно від випадку, є дійсним, зберігає чинність або й далі діє. Тут ситуація стає ще більш складною, бо у зазначеній статті відтворено звичайний принцип естопелью, за яким не можна заперечувати того, що до цього було явно прийнято або мовчазно визнано відповідною державою. До того ж, правило зазначеної статті відтворює і певні судові рішення.

Шаповалова Л. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Грозівський І. М.

ЧИННИКИ ЗУМОВЛЕНОСТІ ПРАВОВОГО ІНТЕРЕСУ ДО МІЖНАРОДНОГО ІНСТИТУТУ МОРСЬКИХ ЗАСТАВ ТА ІПОТЕК

Морський транспорт являє собою одну з найважливіших галузей економіки України. Його значимість обумовлена політичним та економіко-географічним положенням країни. Історично флоту надавалося значення одного з головних стратегічних ресурсів держави.

Незважаючи на те, що транспортної діяльності спочатку був притаманний допоміжний, «обслуговуючий» характер, на сьогоднішній день доречно говорити про те, що послуги морського флоту, що є невід'ємним компонентом ринкового обміну речовими товарами, стали самостійним об'єктом торгівлі.

Представляється очевидним той факт, що заходи з відродження українського флоту мають носити комплексний характер і не можуть обмежуватися сферою матеріально-технічного стимулювання. Не менш важливим завданням є вдосконалення нормативно-правового регулювання торгового судноплавства. Останні роки відзначені якісно новим кроком у розвитку приватного права, і в тому числі морського приватного права: прийнятий новий Цивільний кодекс, який на відміну від свого попередника орієнтований на ринкові відносини. Україна приєдналася до цілого ряду міжнародних конвенцій, що регулюють відносини, пов'язані з морським транспортом, в тому числі до Брюссельської конвенції 1924 р. з подальшими Протоколами. Однією із сходинок в реформі морського законодавства було прийняття Кодексу торговельного мореплавства України.

Кодекс торговельного мореплавства України містить багато в чому істотно відмінні правила від попереднього Кодексу, що, на наш погляд, дозволяє говорити про морські застави та іпотеки, як про новелі в українському законодавстві. Аналіз законодавства зарубіжних держав свідчить про відсутність єдиного підходу до регулювання морських застав та іпотек. Цікаво, що відмінності є в наявності не тільки між континентальною та англо-американською правовими системами, а й усередині цих систем. Міжнародна уніфікація правил про морські застави та іпотеки зіткнулася зі значними труднощами: незважаючи на те, що було прийнято три конвенції, присвячені морським заставам та іпотечам (1926 р., 1967 р., 1993 р.), учасниками яких є обмежене число держав.

Значний інтерес представляє співвідношення морської застави з іпотекою морського судна, а також з інститутом застави в цивільному праві взагалі. Інститут морської застави містить ряд правил, не властивих «цивільній» заставі, що викликає труднощі у правозастосуванні. Вирішення цих проблем вимагає їх глибокого вивчення на доктринальному рівні, між тим на сьогоднішній день число наукових праць, присвячених досліджуваному питанню, є вкрай малим.

Незважаючи на те, що з моменту прийняття Кодексу торгового мореплавства України пройшов певний час, інститут морської застави та іпотеки не знайшов активного застосування серед учасників відносин у галузі морського торговельного судноплавства. Неефективність використання можливостей, що надаються даним інститутом, багато в чому пояснюється нерозумінням його походження, правової природи і місця в системі інститутів цивільного та морського права.

Спроби уніфікації норм про морські застави та іпотеки на міжнародному рівні стикаються з проблемою кваліфікації понять: так, в англо-американській правовій системі приблизним аналогом українського поняття «морська застава» є термін «maritime lien». Однак, не кажучи вже про те, що зміст даних інститутів в даних правових системах істотно різниться, існують і інші складності термінологічного характеру. Під терміном «lien» в праві Англії розуміються застави, що мають саму різну природу: застави загального права (judicial liens), застави, засновані на законі (statutory liens), морські застави (maritime liens), застави, засновані на праві справедливості (equity liens). Також важливо не переплутати морської заставу з іпотекою морського судна і запорукою судна за англо-американським правом (ship mortgage).

Отже, процес імплементації в національне законодавство міжнародних норм і стандартів щодо морських застав та іпотек вимагає ретельного і системного аналізу всього масиву публічно- і приватноправових угод у цій сфері.

Швакова А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Половінкіна Р. Ю.

ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Необхідність втручання у міжнародно-правове регулювання питань, пов'язаних із захистом навколишнього середовища, викликана різким погіршенням стану навколишнього середовища в цілому, яке без подальшого впливу може мати негативні наслідки на екологічну ситуацію у всьому світі.

Науковці називають відсутність кордонів у природі головною причиною, яка сприяла укладанню перших міжнародних угод у сфері охорони довкілля.

Природні ресурси в більшості випадків є спільними (наприклад, живі ресурси Світового океану чи атмосферне повітря), і безпосередній вплив на їх загальний стан з боку однієї з держав може зачіпати інтереси інших, або й інтереси всього міжнародного співтовариства. Так, перші міжнародні угоди, які відносять до екологічних, були прийняті саме для врегулювання використання спільних живих ресурсів (наприклад, китів). Забруднення окремих територій навколишнього середовища часто має транскордонний характер (тобто забруднення переноситься на територію інших, як правило, сусідніх держав з території, яка перебуває під юрисдикцією певної держави і на якій знаходиться джерело забруднення).

Відсутність ефективної системи управління в сфері охорони навколишнього природного середовища та більш повільне, ніж очікувалося, проведення структурних реформ і модернізації технологічних про-

цесів в умовах зростання національної економіки призводить до збільшення рівня забруднення та зумовлює підтримку старих, неефективних підходів до використання енергетичних і природних ресурсів.

Питання щодо врегулювання проблем, які наявні на даний момент, можуть бути вирішені тільки в тому випадку, коли всі держави будуть співпрацювати «в унісон» для досягнення спільних цілей та забезпечення збереження нашої екосистеми.

Україна підтвердила понад 40 міжнародних природоохоронних конвенцій глобального та регіонального значення.

Справедливою є думка про визначення ефективності міжнародно-правових актів за ступенем зміни поведінки його адресатів, вирішенням екологічної проблеми та економічною ефективністю, в результаті чого досягається мета міжнародно-правового регулювання.

Звичайно, не можна говорити про повну неефективність міжнародно-правових конвенцій, адже одним із основних механізмів забезпечення їх виконання є таке поняття, як «інститут міжнародно-правової відповідальності держав», який вже давно увійшов у науковий обіг, особливо зарубіжних вчених.

Окремою причиною неефективності міжнародно-правових норм на національному рівні є також наявність суперечностей між нормами національного права та міжнародних норм. Дедалі частіше міжнародні правові акти не виконуються внаслідок суперечностей з нормами національного права. Проте слід наголосити на загальновідомому факті, відповідно до якого норми міжнародного права застосовуються за наявності суперечностей між ними і законодавчими актами України, окрім Основного Закону, норми якого мають найвищу юридичну силу.

Щербина С. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Грозівський І. М.

СУДОУСТРІЙ ТА СУДОЧИНСТВО В КИЇВСЬКІЙ РУСІ

У Київській Русі серед судів розрізняли: державні (князівські), церковні, громадські (вервні). У Києво-Руській державі уявлення про вищий справедливий суд пов'язувалося з владою князя. Установлені князем для суддів норми – це і є правда або справедливий суд. Князь володів усіма правами вищого судді і за реальними повноваженнями, і за уявленнями давньоруського суспільства.

Судова влада належала до основних прерогатив князівської влади, а обов'язок судити громадян уважався головним його обов'язком. Судові функції князь здійснював у стольному місті, номінально для всіх жителів.

Передовсім, князь судив своїх васалів, дружинників, бояр, які не були підсудні місцевим судам. До князя зверталися також люди, незадоволені судом місцевих суддів. Судочинство здійснювалося князем спільно з боярами на княжому дворі. Існував також об'їзний суд князя.

Християнство на Русі привело до встановлення церковних судів. На відміну від канонічного права, за яким протиправні дії каралися накладенням епитимії, постів і молитов, давньоруське церковне право ввело систему грошових штрафів на користь єпископа. Церковній юрисдикції підлягали люди, котрі безпосередньо були пов'язані з церквою, а також ті, хто проживав при церквах і монастирях, мешканці сіл і міст, які належали церкві. Крім того, церква мала широкі судові права й щодо іншого населення. Вона мала право розглядати справи про розлучення, двоєженство, з'валтування, нецерковні форми брання шлюбу, шлюб із близькими родичами, про спадщину між дітьми, справи про чародійство, марновірство, ересь тощо. У своїй діяльності церковні суди керувалися Церковними статутами, а також пристосованими до місцевих умов візантійськими «Номоканоном», що їх на Русі називали «Кормчими книгами». За підпалення церква накладала покаяння і штраф 100 гривень, за двоєженство - єпископу 40 гривень, за блуд із черницею - 100 гривень, за умикання дочки боярина - 5 гривень дівці за сором і 5 гривень єпископу. Для порівняння зазначимо, що раб коштував 5 гривень, а кінь - дві-три гривні.

Судочинство пройшло на Русі еволюцію від приватного до публічного і було покликано визначити права сторін і забезпечити їх охорону та виконання. Процес мав обвинувально-змагальний характер (слово проти слова), в якому сторони брали безпосередню активну участь, а судді відігравали роль посередника. Однак існували і елементи розшукового процесу у вигляді закличу, зводу та гоніння сліду.

Цей процес називався тяжа, сторони – сутяжники, позивач – істець, а відповідач – позваний. Явка до суду була обов'язковою, за поважних причин сторону могли заступати добрі люди – представники, яким довіряв суд. Починав судову тяжбу покривджений, він же за потреби вів слідство. На судову розправу обидві сторони подавали докази, якими могли бути: свідки; речі; особисте зізнання; присяга (хресне цілування, рота); божі суди, також – труп, побої, синці, рани тощо. Рішення суд виносив усно, оголошуючи всім присутнім. Апеляційних інстанцій не існувало, вирок виконувався негайно. Лише заможна людина могла поскаржитися князеві і попросити за встановлену плату переглянути справу.

Судовий процес у Київській Русі мав яскраво виражений змагальний характер: він починався лише з ініціативи позивача, сторони в ньому (позивач і відповідач) користувалися рівними правами, судочинство здійснювалося публічно та усно. Процес ділився на три етапи (стадії) – «заклич», «звід» і «гоніння сліду». У системі доказів значна роль відводилася свідкам, присязі та ордаліям.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

Бабик Ю. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., Калюга К. В.

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Пріоритетною проблемою у будь-якому суспільстві, є захист прав, свобод та законних інтересів особи, у тому числі й потерпілої від кримінального правопорушення. У ході приєднання до міжнародної, зокрема європейської спільноти і реформування національного законодавства наша країна останнім часом постійно запроваджує міжнародні правові стандарти, серед яких важливе місце посідають питання захисту прав, свобод та законних інтересів особи, і зокрема, потерпілого у кримінальному провадженні.

Окремих аспектам такого забезпечення на початку досудового розслідування, присвятили свої дослідження такі учені, як: Ю. П. Аленін, П. Бахін, В. Д. Берназ, О. А. Вакулік, Т. В. Варфоломієва, В. І. Галаган, С. Г. Герасименко, І. В. Гловюк, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевий, А. Я. Дубинський, В. С. Зеленецький, О. В. Калиновський, О. В. Капліна, Н. С. Карпов, Л. М. Лобойко, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'янчиков, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, С. В. Слинько, А. В. Столітній, В. М. Тertiшник, І. А. Тітко, Л. Д. Удалова, В. І. Фаринник, П. В. Цимбал, В. Ю. Шепітько та інших.

Дослідження цих та інших учених мають важливе теоретичне та практичне значення, оскільки створили наукове підґрунтя для подальшого розвитку та удосконалення цих питань. Водночас, за останні роки кримінальне процесуальне законодавство України зазнало концептуальних і прогресивних змін, що в певній мірі відповідає європейським правовим стандартам у сфері кримінального судочинства. Тут ми висвітлимо проблеми, пов'язані із забезпеченням і реалізацією захисту прав та законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні. Розглянемо ефективні засоби посилення при забезпеченні і реалізації захисту прав та законних інтересів потерпілого.

З урахуванням вивчення та аналізу різноманітних наукових позицій, на нашу думку, поняття правового захисту особи, щодо якої вчинено кримінальне правопорушення, слід розуміти як врегульовану законом систему процесуальних дій працівників органів досудового розслідування, прокуратури, слідчого судді, суду, відомств, організацій та установ, що спрямовані на поновлення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також відшкодування (компенсації) завданої кримінальним правопорушенням шкоди.

Не зважаючи на існуючі наукові погляди та новели чинного КПК України, у яких визнано потерпілим фізичну та юридичну особу, в окремих випадках потерпілою доцільно визнавати й державу в особі її компетентних органів (наприклад, у злочинах проти основ національної безпеки та ін.).

Для ефективної та повної реалізації завдань та засад (принципів) кримінального провадження теорією та практикою вироблено комплекс кримінальних процесуальних гарантій, які закріплено в Конституції України, зокрема: права на захист у суді, на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних органів, право знати свої права і обов'язки та інші. Кримінальні процесуальні гарантії взаємопов'язані між собою, утворюють єдину та нерозривну правову систему, оскільки недодержання одних гарантій тягне за собою невиконання інших, що призводить до порушення прав учасників кримінального провадження [1].

Так, Є. Д. Лук'янчиков зазначає, що законність кримінальної процесуальної діяльності значною мірою обумовлюється рівнем дотримання відповідних правових гарантій. Кримінальні процесуальні гарантії законності полягають у сукупності правових засобів, встановлених законодавством для забезпечення розгляду заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, які дають змогу одержати та зберегти інформацію, що має значення для кримінального провадження, досягти мети і виконати завдання першого етапу кримінальної процесуальної діяльності, захистити та в разі можливості, відновити порушені права і законні інтереси учасників кримінального провадження [2].

Проте, з прийняттям чинного КПК України окремі проблемні питання й досі потребують свого вирішення, оскільки кримінальне процесуальне законодавство постійно знаходиться у динаміці розвитку, що потребує нових підходів до подальшого вдосконалення.

Правові підстави реалізації прав і законних інтересів потерпілого на стадії досудового розслідування залежать від моменту їх виникнення. Згідно чинного КПК України таким моментом є подання заяви потерпілим або заяви особи про залучення її до кримінального провадження як потерпілого, оскільки у неї виникають процесуальні права і обов'язки. У чинному КПК України розширено та уточнено перелік прав потерпілого (з'явилося близько десяти нових прав), що надає йому можливість більш активно сприяти реалізації своїх прав і законних інтересів на стадії досудового розслідування. При цьому, на потерпілого покладено й процесуальні обов'язки, які також розширено, зокрема не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні і які становлять охоронювану законом таємницю.

Аналіз засобів забезпечення прав і законних інтересів потерпілого органами досудового розслідування, дає можливість визначити їх основні завдання, зокрема з однієї сторони це забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування з тим, щоб підозрюваний, обвинувачений був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, а з іншої сторони, щоб до кожного потерпілого була застосована належна правова процедура та захист. Слід констатувати, що діяльність таких органів у цьому напрямі обумовлюється правоохоронною спрямованістю, наділенням посадових осіб процесуальними правами та обов'язками, а втручання в їх діяльність особами, що не мають на те законних повноважень, заборонено законом.

Особливостями повноважень прокурора у забезпеченні прав і законних інтересів потерпілого є процесуальне керівництво і здійснення прокурорського нагляду.

Щодо міжнародних правових актів у сфері захисту прав і законних інтересів особи, зокрема й потерпілого, то вони втілюють основоположні засади (принципи) і досвід міжнародного права, мають універсальний та узагальнюючий характер, але не є усталеними, а постійно вдосконалюються та імплементуються у національне законодавство [1].

Список використаних джерел

1. Абламський С. Є. Захист прав і законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні: монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора О. Юхна. Харків: Панов, 2015. 240 с.

2. Кримінальне процесуальне право України: комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни: навч. посіб. / уклад.: Є. Д. Лук'янчиков. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 194 с.

Бежанова А. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., Калюга К. В.

ЩОДО ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ЯК ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Історія розвитку зброї та її застосування у злочинних цілях починається з появи холодної зброї. З винаходом пороху та вогнепальної зброї все частіше для вчинення злочинів застосовуються пістолети, револьвери, пістолети-кулемети тощо, а також різного роду вибухові пристрої. Першими, хто проводив дослідження зброї, снарядів та слідів їх дії, були медики та хіміки. Так, до наших часів дійшли дані щодо першого лікарського огляду трупа кравця датського принца Вольдемара, який помер від вогнепального ушкодження, отриманого з пищалі (ранні зразки середньо- та довгоствольної вогнепальної зброї у Московському князівстві [1]) під час полювання. Відомий російський вчений М. І. Пирогов у XIX ст. також проводив балістичні дослідження. Історію розвитку подібних досліджень достатньо описано у літературі [2].

У 1990-х роках для вчинення злочинів все частіше стали використовуватися пневматичні, газові пістолети, атипова зброя, що становить особливу суспільну небезпеку. У зв'язку із цим істотно ускладнилися, стали більш об'ємними й різноманітними завдання зі збирання слідів застосування зброї, вибухових пристроїв, їх дослідження та використання в розкритті й розслідуванні злочинів. Водночас такі завдання у переважній більшості є схожими, оскільки застосування будь-якого виду зброї характеризується безліччю аналогічних наслідків: слідів впливу на людину й навколишнє середовище, наявності слідів вибухових речовин, наявності снаряду та елементів вибухового пристрою, що уражують. Це обумовлює спільність техніко-криміналістичних методів і засобів, застосовуваних з метою вирішення названих завдань, що нині розглядаються в межах однієї галузі.

Криміналістичне дослідження зброї, боєприпасів, вибухівок та слідів їх застосування є одним з важливих наукових напрямків досліджень і складає окремий розділ криміналістичної техніки. Ми погоджуємось з думками певної групи науковців, які визначають дану галузь як «криміналістичне зброєзнавство». Розвитком науки та винаходом нових видів зброї, заснованих на дії, наприклад, рентгенівського, лазерного або нейтронного випромінювання, на жаль, не можна не передбачити застосування їх у злочинних цілях. Не менш небезпечною є також хімічна, бактеріологічна та ядерна зброя. У зв'язку з її можливим використанням у майбутньому в злочинних цілях має розширитись і відповідна галузь криміналістичної науки. Сучасна система галузі, яку можна визначити як «криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухівок та слідів їх застосування».

Вогнепальна зброя – це механічний пристрій багаторазової дії, призначений для ураження цілі снарядом, що викидається енергією газів, утворених при згоранні вибухової речовини. Основні сліди вогнепальної зброї виникають від безпосередньої дії на перешкоду. Це пробоїни (крізний або некрізний («сліпий») отвір), вм'ятини (в твердому, частіше металевому предметі), зруйновані предмети, сліди рикошету; нарешті, це сліди на тілі людини – пробоїни, розриви.

Судова балістика як підгалузь криміналістичного зброєзнавства, має найбільш вагоме значення для розслідування кримінальних правопорушень. Злочини, що мають відношення до використання зброї, у більшості випадків набувають значного резонансу у суспільстві. Це стосується не тільки замовних чи інших умисних вбивств, а й злочинів корисливо-насильницького спрямування, низки посягань на громадську безпеку, зокрема бандитизм (ст. 257 КК), терористичний акт (ст. 258 КК), незаконне поводження зі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами (ст. 263 КК) [3] та ін.

Термін «балістика» (від грецького «*ballo*» – кидати, метати) привнесений у криміналістику з військово-технічної науки. У військовій справі балістика – наука про політ снарядів при стрільбі, включаючи прямування кулі (дробу) як у каналі ствола (внутрішня балістика), так і після вильоту зі ствола зброї (зовнішня балістика). Наукові основи судової балістики формувались у процесі активного пристосування досягнень природничих і технічних наук до потреб судочинства. Істотний вплив на їх формування мали принципи воєнних наук, артилерії, загальної балістики, військово-польової хірургії. Досягнення в цих галузях дали змогу виявити криміналістично вагомі закономірності дії вогнепальної зброї, руху снаряду як в каналі ствола, так і за певною траєкторією, дії снаряду на перешкоду тощо. Розвиток судової балістики тісно пов'язаний з розвитком і досягненнями криміналістичної трасології. Так, трасологічні методи широко використовуються в ідентифікаційних дослідженнях зброї, боєприпасів, куль, гільз. Судова балістика широко застосовує досягнення фізики, хімії, судової медицини, судової фотографії. Зокрема, судова медицина вивчає вогнепальні ушкодження на тілі людини. Фізичними і фізико-хімічними методами визначають якісно-кількісний склад дробу, слідів металізації на ушкоджених снарядами об'єктах тощо. Судово-балістична експертиза проводиться із застосуванням різноманітних оптичних приладів, фотографії, спектрографії, рентгенографії.

Потреба в застосуванні судово-балістичних знань може виникнути під час розслідування будь-якого злочину, коли виявляють вогнепальну зброю, бойові чи мисливські припаси, труп зі слідами вогнепального

ушкодження чи інші відповідні об'єкти. Пізнання особливостей і ознак зазначених об'єктів, установлення закономірностей механізму утворення слідів зброї складають предмет судової балістики (галузь криміналістичної техніки, що вивчає вогнепальну зброю і сліди її застосування та розробляє засоби і методи дослідження балістичних об'єктів з метою розслідування злочинів).

Збирання й дослідження названих об'єктів здійснюється із застосуванням тактичних прийомів і техніко-криміналістичних методів і засобів. При цьому вирішуються як ідентифікаційні, так і діагностичні завдання. Під час дослідження зброї виникають різноманітні питання, які розв'язуються проведенням слідчого огляду та судово-балістичної експертизи [4, с. 170].

Список використаних джерел

1. Пищаль. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Пищаль> (дата звернення: 14.09.2019).
2. Крылов И. Ф. В мире криминалистики. Ленинград, 1980. Торвальд Ю. Век криминалистики: пер. с нем.; под ред. и со вступ. ст. Ф. М. Решетникова. 3-е изд. Москва, 1991.
3. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.09.2019).
4. Криміналістика (курс лекцій): навч. посіб. / за ред. М. Ю. Будзієвський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 397 с.

Гончарук К. А.

Львівський державний університет внутрішніх справ

Комісарчук Ю. А.

к.ю.н., доцент

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Корупція і зловживання владою сьогодні, вразили фактично всі прошарки державного апарату. Фактично, в Україні сформувалися не лише тіньовий сектор в економіці, але й паралельна нелегальна влада, яка зміцнюється і починає дублювати найважливіші функції держави.

Так, основні дослідження корупції показують, що у різних країнах її політичний аспект виражається у позбавленні апарату управління можливості проводити державну політику. В такому випадку, громадяни залежать не від законів, які регламентують державні відносини, а від свавілля корумпованих чиновників.

М. П. Яблоков підкреслює, що корупція передбачає систематичний підкуп посадових осіб законодавчої, виконавчої та судової влади, громадських та політичних діячів, який спричиняє прийняття ними рішень, що порушують закон або неписані суспільні норми, та їх здійснення часто на користь кримінальних структур, веде до встановлення залежності від зазначених структур [1, с. 342].

Окремі дані досліджень (2010–2020 рр.) у сфері корупції в судовій системі України, які проведені організацією MSI Management Systems International (USAID), дозволяють окреслити ситуацію щодо сприйняття рівня поширеності корупції в судовій сфері. На думку експертів, рівень сприйняття поширеності корупції серед різних сфер правосуддя України не змінився.

Варто згадати, що Україна посіла 130-те місце серед 180-ти країн у світовому Індексі сприйняття корупції (CPI) за 2017 рік. Про це йдеться у щорічному рейтингу, оприлюдненому міжнародною організацією Transparency International [2].

Досвід ряду зарубіжних країн свідчить, що незважаючи на передбачені законодавством жорсткі механізми контролю і заходи покарання, значній частині державних службовців, особливо високопоставленим, нерідко вдається уникати відповідальності за вчинені ними корупційні правопорушення.

Важливим фактором запобігання проявам корупції є вдосконалення діяльності органів по боротьбі з корупцією. Необхідно більше уваги приділяти своєчасному реагуванню на повідомлення громадян, засобів масової інформації, результати соціологічних досліджень про корупційні діяння та інші протиправні дії посадових осіб, а також поширеність корупції в окремих відомствах [3].

Список використаних джерел

1. Яблоков Н. П. Криміналістика: учебник для вузов и юрид. факультетов. Москва: ЛексЭст, 2003. 376 с.
2. Рейтинг TI: Україна – найкорумпованіша країна в Європі після Росії. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/s-100885> (дата звернення: 12.03.2019).
3. Корупція. Шляхи її подолання. URL: <http://dergachirda.gov.ua/news/776> (дата звернення: 22.03.2019).

Грановська М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

ПРИЙОМИ ВІДЕОЗАПИСУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Відеозапис під час проведення огляду місця події, як, власне, слідчих (розшукових) дій, передбачає використання певних видів, методів та прийомів. Так, різновидами відеозапису є орієнтуюча, оглядова, вузлова і детальна зйомка. Відеозапис рекомендується проводити в послідовності, у якій здійснюється слідча (розшукова) дія. Визначення послідовності відеозапису є необхідною передумовою для одержання загального уявлення про подію. Так, відеозапис є доцільним під час оглядів місць подій у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки праці, пожежі, теракти, аварії на водному, повітряному та наземному транспорті, об'єктах інфраструктури тощо. Застосування відеозапису певною мірою можна розглядати і як засіб охорони місця події. Відомо, якщо йдеться про особливо тяжкі та резонансні кримінальні

правопорушення, то на місце події прибуває велика кількість осіб, які можуть порушити обстановку, знищити наявні сліди та залишити нові.

Однією з передумов високої якості відзнятого матеріалу є правильний вибір методів і прийомів відеозапису. Наприклад, відеозапис із панорамуванням застосовують у тих випадках, коли необхідно показати загальний план перед об'єктивом або під час зйомки в малих приміщеннях. Цей метод досить часто використовується під час орієнтуючого відеозапису.

Панорамування – це запис відеокамерою, яка перебуває в русі, може бути статичним (здійснюється плавним поворотом відеокамери навколо горизонтальної або вертикальної осі) та динамічним (здійснюється відеокамерою, яка переміщується у просторі). Знімати панорамним методом найкраще із застосуванням штатива з панорамною головою. В середині панорам слід робити зупинки для виділення головних об'єктів. Для цього застосовують наїзд (наближення камери до об'єкта), тобто плавний перехід від загального плану до середнього та великого. Інший прийом, зворотній наїзду (віддалення від об'єкта), відїзд – частіше використовується для підтримки орієнтації в обстановці проведення слідчої (розшукової) дії після серії епізодів, знятих великим і детальним планами, або для включення в кадр інших об'єктів після показу основного об'єкта зйомки.

До прийомів відеозапису належить також запис кількома відеокамерами, запис прийомами обходу та зйомка різноманітними планами, що обираються залежно від особливостей об'єкта, який необхідно зафіксувати, динамічності процесів і станів, завдань фіксації. Зокрема, багатокамерний відеозапис є найдоцільнішою при фіксації неповторних явищ і дій (наприклад, при огляді місця пожежі) та здійснюється водночас з різних точок. Доволі ефективним прийомом відеозапису є круговий обхід (переміщення камери навколо об'єкта), коли існує можливість показати місце події з усіх боків: рухаючись по колу, зупиняються у певних точках, і через відповідні проміжки часу з цих точок знову проводять запис.

При здійсненні відеозапису користуються, зазвичай, загальним, середнім, крупним і детальним планами. Загальний план, як правило, застосовується для фіксації об'єктів разом із навколишнім оточенням з дальньої точки зйомки. Він носить орієнтуючий і оглядовий характер, ним охоплюється все місце, де проводиться дана слідча (розшукова) дія. Середній план використовується для зображення об'єктів ізольовано від навколишнього оточення. Він є частиною загального, деталізує інформацію, зафіксовану загальним планом, відображає об'єкти з великою кількістю деталей. Крупний план призначений для виділення важливої частини головного об'єкта зйомки. Детальний план – це надкрупний план, за його допомогою відображаються особливо значущі ознаки об'єкта зйомки, які помітні лише зблизька.

Застосування аудіовізуальних засобів фіксації повинно бути спрямоване на найбільш точне, послідовне та всебічне відображення, збереження і передачу фактів, що мають доказове значення. Тактичні прийоми відеозапису в ході огляду залежать від обраної тактики огляду. Вибір об'єктів зйомки в кожному окремому випадку залежить від конкретних умов і ситуації на місці події, від цілей використання матеріалів відеозапису, що були одержані при огляді.

Часто, через раптовість виїзду слідчо-оперативної групи на місце події, скласти попередній план відеозапису до прибуття на місце неможливо, оскільки умови запису звуку та зображення невідомі. І лише після прибуття на місце, в ході статичного огляду слідчий визначає орієнтовний план огляду і дає операторові вказівки щодо основних подальших дій. Втім, найбільш оптимальні прийоми, методи й точки відеозапису повинен обирати сам оператор. Як правило, на місці події на таку підготовку не вистачає часу. Тому, спеціаліст повинен володіти навичками хронікально-документального відеозапису, вміти швидко орієнтуватись у складній обстановці.

Застосування вище зазначених прийомів відеозапису під час проведення огляду місця події є надійною запорукою всебічної та повної фіксації обстановки та слідової картини на місці події.

Губін С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Головним завданням будь-якої демократичної держави є захист прав та свобод людини, їх утвердження та забезпечення. Серед основних прав людини, передбачених Конституцією України, одним з найважливіших є право на отримання кваліфікованої правової допомоги, що є суттєвою складовою здійснення правосуддя.

Якщо особу підозрюють або обвинувачують у вчиненні злочину, вона має право на захист, що зокрема полягає у наданні можливості користуватися правовою допомогою захисника. У випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом та законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, підозрюваному, обвинуваченому правова допомога надається безоплатно за рахунок держави (ст. 59 Конституції, ст. 20 Кримінального процесуального кодексу, ст. 14 Закону «Про безоплатну правову допомогу»).

Безоплатна правова допомога – це правова допомога захисника, що надається за рахунок коштів Державного бюджету України і є безоплатною для підозрюваного, обвинуваченого. Це означає, що особа не несе жодних витрат, пов'язаних з правовою допомогою захисника, ні під час отримання такої допомоги, ні в подальшому. Безоплатну правову допомогу підозрюваному, обвинуваченому надаватиме адвокат, який забезпечить захист від обвинувачення, представництво інтересів та складання процесуальних документів. Прибуття адвоката до підозрюваного, обвинуваченого забезпечує відповідний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Якщо особу затримано за підозрою у вчиненні злочину, вона має право на безоплатну правову допомогу незалежно від рівня доходів. Така допомога надається усім, хто перебуває під юрисдикцією України.

Представник правоохоронного органу, що здійснив затримання, зобов'язаний невідкладно повідомити про цей факт відповідний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, який протягом двох годин забезпечує прибуття захисника. Представник правоохоронного органу, відповідальний за перебування затриманих, зобов'язаний перевірити виконання обов'язку щодо інформування центру про затримання особи та реалізувати його самостійно, якщо цього не було зроблено раніше. У такому випадку від особи не вимагається заявляти жодних клопотань, складання чи підписання будь-яких інших документів.

Надалі затриманому варто заявити клопотання про залучення захисника за призначенням, якщо за відсутністю коштів чи з інших об'єктивних причин він не може залучити захисника самостійно. Відповідне клопотання адресується слідчому, прокуророві, слідчому судді або суду і має бути ними розглянуто в розумні строки. Внаслідок розгляду слідчий або прокурор виносить постанову, а слідчий суддя чи суд постановляє ухвалу, якою доручає відповідному центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги призначити адвоката для здійснення захисту за призначенням та забезпечити його прибуття у зазначені у постанові (ухвалі) час і місце для участі у кримінальному провадженні. Постанова (ухвала) про доручення призначити адвоката відразу направляється відповідному центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги і є обов'язковою для негайного виконання. Невиконання, неналежне або несвоєчасне виконання постанови (ухвали) про доручення призначити адвоката тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

Таким чином, правова допомога має надаватись кваліфікованими працівниками відповідного компетентного органу, які мають практичний досвід роботи за нагальним питанням й зможуть чітко і доступно надати роз'яснення положень законодавства, а також; необхідні консультації за отриманим запитом, професійно скласти документи та представити інтереси заявника в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування та перед іншими особами.

Капуста А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

ЩОДО ПОНЯТТЯ, СУТНОСТІ І ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДПISY

Тема обрана нами не випадково. Підпис, як особистий засвідчувальний знак, широко поширена в зв'язку з важливістю документів у всіх галузях суспільного життя.

Щодо визначення поняття підпису, то від англійської *autograph, countersign* чи російської *подпись* - це реквізит службового документа, який свідчить про відповідальність особи за його зміст та є єдиний чи один з реквізитів, що надають документу юридичної сили [1].

Підпис пройшов довгий шлях історичного розвитку. Він існує протягом всієї історії слов'янської писемності (починаючи з рукописів XI-XII століття) - у всіх тих випадках, коли на документах ставили власноручний підпис із зазначенням імені того, хто писав. З іншого боку, тільки з початку XVI ст. (частково) та з кінця XVII ст. (відносно масово) бере початок створення «спеціального» самостійного графічного «малюнка» в написанні імені, прізвища (прізвиська) у записах, які потрібно було засвідчити [2]. І, нарешті, пройшовши чотири етапи свого розвитку, ми отримуємо його у сучасному вигляді, як скорочений варіант даних особи.

Іноді доводиться зустрічати підписи, що за своїм характером різко відрізняються від загального характеру письма. У підписі може бути помітна рухливість, упевненість у формі, почерк же свідчить про протилежне. Таке явище пояснюється тим, що авторові почерку доводиться часто і багато підписуватися, завдяки чому підпис механізується.

Підпис без розчерку - культурність, смак (виходячи з положень про прикрашеність письма). Французький графолог А. Варинар звертає увагу на те, що з сорока членів Французької академії наук 39 підписуються з визначною простотою, і деякі зовсім без розчерку. Подібна простота підпису характерна і для підписів російських учених і філософів (підписи Л. Толстого, В. Соловйова, Карпінського, Стеклова, Бехтерева та ін.). Розчерк прямиий, що падає на 90 градусів, - енергійність, рішучість, сміливість. Хвилястий розчерк - дипломатичність. Розчерк у вигляді зигзагів - енергія, діяльність.

Підкреслювання підпису - розвинуте відчуття власної гідності (характерне для англійських підписів). Відцентрове напрямлення підпису - честолюбство. Підпис, що закінчується крапкою, означає схильність до самоаналізу, А крапка, що супроводжується тире і крапкою, позначає недовірливість, підозрілість, деякою мірою поміркованість, Обережність. У міру збільшення таких знаків до чи після підпису посилюються зазначені якості й набувають уже хворобливого характеру; тут можна говорити про недовірливість, вагання, замкненість, песимізм, підозрілість, нав'язливість тих чи інших уявлень тощо [3, с. 196-197].

Підпис кожжен вигадує собі сам, ніхто не обмежений ніякими правилами і законами. Але все ж в графічних імпровізаціях їх автор підвладний певним закономірностям, що відображає властивості його натури, що і дозволяє складати досить точний його портрет [4].

Список використаних джерел

1. Підпис. *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)* / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. 5-те вид. Київ; Ірпінь: Перун, 2005.
2. Підпис. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Підпис> (дата звернення: 17.05.2019).
3. Калюга К. В. Мистецтво здобувати та використовувати інформацію щодо особи злочинця: монографія. Харків: Право, 2019. 256 с.
4. Как определить характер человека по его подписи. URL : http://slivki24.club/udivitelno/testy/kak-opredelit-harakter-cheloveka-po-ego-podpisi/?utm_source=contentmoney&utm_medium=OjLA4dsvwgm (дата звернення: 04.05.2019).

Кулько-Лабінцева І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

ПІДГОТОВКА ПРОКУРОРА ДО ПІДГОТОВЧОГО СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ

Підготовку до проведення підготовчого судового засідання прокурор повинен розпочати з моменту отримання відповідного судового виклику та ухвали суду про призначення підготовчого судового засідання. Підготовка прокурора до проведення підготовчого судового засідання має включати:

- вивчення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру щодо їх відповідності вимогам ст.ст. 291-293 КПК України з метою спростування можливих клопотань сторони захисту щодо необхідності їх повернення;
- ретельне вивчення матеріалів досудового розслідування. Зазначене має виняткове значення у випадку заміни прокурора у порядку ст. 37 КПК України, коли підтримання публічного обвинувачення покладено на прокурора, який не затверджував обвинувальний акт та не здійснював нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням;
- вивчення угоди про примирення або про визнання винуватості (у випадку її укладення) з метою надання їм належної правової оцінки відповідно до вимог гл. 35 КПК України, насамперед звернувши увагу на те, чи можливе її укладення у цьому кримінальному провадженні (ч. 3 ст. 469 КПК України), чи дотримано вимоги ч. 8 ст. 469 КПК України, а також чи не допущено порушень, які можуть бути підставою для відмови суду в затвердженні угоди (ч.ч. 6, 7 ст. 474 КПК України);
- встановлення наявності або відсутності обставин, які б потребували внесення клопотання про зміну підсудності;
- встановлення наявності або відсутності підстав, передбачених ст. 75 КПК України, для заявлення клопотання про відвід судді;
- з'ясування кола осіб, явка яких необхідна для належного проведення підготовчого судового засідання, окрім тих, перелік яких встановлено ч. 2 ст. 314 КПК України, зокрема, педагога, психолога або лікаря, а також представника служби у справах дітей та уповноваженого підрозділу органів Національної поліції (ст.ст. 491, 496 КПК України). Хоча вказані особи і не належать до учасників кримінального провадження, їх виклик у судові засідання сприятиме більш ефективному судовому розгляду в силу здійснюваної ними професійної діяльності;
- складення плану судового розгляду провадження та дослідження доказів;
- підготовка на підставі складеного плану списку осіб, які братимуть участь у судовому розгляді, – свідків, понятих, експертів тощо, а також відповідних клопотань про здійснення їх судового виклику для допиту;
- встановлення необхідності заявлення клопотань про витребування певних речей та документів та складення таких клопотань;
- встановлення необхідності проведення судового розгляду у закритому судовому засіданні з метою висловлення своєї думки з цього приводу та заявлення відповідного клопотання;
- складення клопотань про обрання, зміну, скасування заходів забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжного заходу, обраного щодо обвинуваченого;
- вивчення матеріалів, що характеризують особу обвинуваченого, для визначення щодо необхідності подання клопотання про складення досудової доповіді;
- складення за наявності підстав, передбачених ч. 3 ст. 323 КПК України, клопотання про здійснення спеціального судового провадження стосовно такого обвинуваченого;
- встановлення необхідності розгляду кримінального провадження судом присяжних. Перевірка наявності відповідного роз'яснення прокурора обвинуваченому про суд присяжних у матеріалах досудового розслідування. Обов'язкове заявлення клопотання про роз'яснення судом права на суд присяжних обвинуваченому під час підготовчого судового засідання у разі невиконання цього обов'язку судом.

Мазепін Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

ЩОДО ПРОФАЙЛІНГУ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Тези присвячено аналізу методики профайлінгу особи невідомого злочинця. Досліджено можливості профайлінгу особи злочинця та практику його застосування в криміналістиці.

Визначимося з поняттям профайлінгу, від англ. Profile- профіль – профіль, обрис, контур, малювати вигляд збоку [1] – інтегральна методика попередження злочинів через виділення характерних рис осіб, які вчинили злочин або готуються його зробити, на основі психологічних, кримінологічних, криміналістичних та соціологічних знань; сукупність методів і методик оцінки та прогнозування поведінки людини на підставі аналізу найбільш інформативних ознак, криміналістичного портрета особи, характеристик зовнішності, невербальної і вербальної поведінки, місцезнаходження тощо [2]. Фахівці, які збирають, обробляють дані, аналізують і отримують образ, називаються профайлерами. Зазначається, що сьогодні, в правоохоронних органах, не тільки широко не застосовується методика профайлінгу. Вони взагалі не вживають цей термін [3, с. 75–78].

Ефективність роботи профайлера залежить, передусім, від його комунікативних здібностей, уміння за вербальними та невербальними засобами зчитувати інформацію, яку надає співрозмовник. До вербальних засобів належать мова та мовлення, а до невербальних – зовнішній вигляд співрозмовника, міміка, тембр, тон, інтонація голосу, жести, пози. Обидві групи засобів використовують під час спілкування, причо-

му невербальні менше залежать від свідомого контролю людини. Таким чином, профайлінг застосовують не лише з метою пошуку невідомих злочинців, а й для попередження протиправних дій. Використання профайлінгу як складової діяльності правоохоронних органів має позитивні й негативні аспекти. В Україні в діяльність правоохоронних органів профайлінг лише починають упроваджувати, тому актуальним є подальше розроблення цієї проблематики з урахуванням зарубіжного досвіду.

Витоки профайлінгу. Спочатку його почали використовувати безпосередньо при складанні портрету особи злочинця за слідами на місці злочину. Спеціаліст збирав деякі показники, які давали свідки злочину. Він збирав дані характеристики за допомогою програми, аналізував і відтворював отриманий образ – модель особи злочинця.

Під час реформування правоохоронної системи набуває актуальності необхідність упровадження здобутків психологічної науки в діяльність з розслідування злочинів. Доробок вчених різних напрямів став науковим підґрунтям технології профайлінгу, серед них: Н. М. Анісімова, Ю. М. Волонський-Басманов, І. М. Даньшин, П. Екман, Н. Д. Ерішвілі, В. А. Лабунська, О. Р. Лурія, І. М. Мерзлікін, Б. Де Пауло, В. Райх, Р. Розенталь, О. Фрай, В. Фрізен, В. Л. Цветкова, М. Цукерман, К. Шерер та ін. Правоохоронні органи зарубіжних країн використовують технологію профайлінгу у двох аспектах: під час пошуку та затримання злочинців, які вчиняють будь-які злочини насильницького характеру, а також для попередження вчинення злочинів. У контексті попередження протиправних дій профайлінг застосовують для гарантування безпеки під час авіа перельотів (митного контролю, перевірки документів тощо). Головна складова профайлінгу – вивчення зразків поведінки людини. Візуальне спостереження та співбесіда – один із провідних методів профайлінгу, спрямований на виявлення неконгруентності (неузгодженості) вербальної та кінестетичної, соматичної інформації. Застосування методів профайлінгу разом із психотерапевтичними та характерологічними знаннями на практиці дають високі результати [4]. Отримані дані використовуються для запобігання злочинам. За сферою застосування профайлінгу можна виокремити головні його напрями: запобігання правопорушенням, тобто кримінологічний профайлінг та соціальний профайлінг, спрямований на забезпечення взаємодії людей у професійному й особистому житті. Криміналістичний профайлінг використовується в роботі правоохоронних органів під час створення портрета особи, яка розшукується через вчинення злочину чи загрозу його вчинення. Крім того, деякі вчені профайлінг розглядають у широкому сенсі – як технологію запобігання протиправним діям через виявлення потенційно небезпечних осіб і ситуацій із використанням методів прикладної психології, та у вузькому сенсі – як систему встановлення причетності суб'єкта до запланованої протиправної дії [5, с. 114–116]. Профайлінг застосовують як для виявлення особи, яка має намір вчинити злочин, так і для розшуку осіб, які вже вчинили протиправне діяння. Таким чином, погоджуємося з визначенням, що криміналістичний профайлінг – це виявлення (складання) портрету невідомого злочинця за слідовою картиною злочину. По тому, які сліди залишає особа буде можливим розуміти яка вона, як вести себе з нею під час затримання, як з нею працювати при отриманні визнання. Робота з соціальними мережами, зі спеціальними базами даних, які автоматизовано для зручності за певним алгоритмом – можливо відслідкувати його динаміку [3].

Список використаних джерел

1. Мюллер В. Англо-русский словарь. 70000 слов и выражений. изд. 14-е, стереотип. Москва: Советская энциклопедия, 1969. 912 с.
2. Профайлинг. *Википедия*. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (дата обращения: 02.04.2019).
3. Калюга К. В. Щодо особливостей профайлінгу особи злочинця. *Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству: реалії та перспективи*: матер. кругл. столу 31 травня 2019 р. / за ред. О. П. Рябчинської. Запоріжжя: КПУ, 2019. 174 с.
4. Мерзлікин И. Значение профайлинга в современном мире. *Технология выявления неконгруентности. Научный вестник Московского государственного технического университета гражданской авиации*. 2015. № 218. С. 114–116.
5. Профайлинг. Технологии предотвращения противоправных действий / под ред. Ю. Волынского-Басманова, Н. Эришвили. 2-е изд. Москва: Юнити-Дана, 2013. 198 с.

Нестеренко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Лукашевич В. Г.

МЕТОДИЧНЕ, НАУКОВЕ І ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ

У сфері протидії злочинності та правопорушенням суспільство завжди використовувало та використовує всі наявні в нього знання, навички, уміння, методи, засоби, прийоми і рекомендації, щоб попередити та не допустити порушення кримінального чи адміністративного закону, запобігти, утримати своїх членів від вчинення протиправних дій і вчинків.

Основним напрямом у діяльності всіх держав, на всіх етапах їх історичного розвитку в сфері протидії злочинності була, є і буде профілактика.

Сьогодні питання профілактики злочинів посідають центральне місце в діяльності органів державної влади й управління, правоохоронних органів і спецслужб, правозахисних установ та громадських організацій. У ст. 1 Кримінального кодексу України чітко визначено, що запобігання злочинам є основою кримінальної політики в державі, а в ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію», яка визначає основні завдання поліції, серед пріоритетних завдань за своєю важливістю третє місце посідає протидія злочинності.

Успішну профілактичну діяльність неможливо уявити без використання в ній чітко продуманої системи криміналістичних засобів, методів і прийомів профілактичного характеру, які в сукупності становлять криміналістичну профілактичну діяльність (слідчу, експертну, судову, прокурорську).

Ця діяльність як частина загальної юридичної профілактики пов'язана з виявленням причин та умов, що сприяють злочинам, об'єктів криміналістичного профілактичного впливу, із застосуванням спеціальних профілактичних заходів, які утруднюють вчинення нових злочинів, а також з припиненням або запобіганням злочинної діяльності як конкретних осіб, так і злочинних угруповань.

Особливого значення набуває формування у майбутніх спеціалістів знань, навичок і вмій в організації та здійсненні ними профілактичних заходів за місцем їх майбутньої роботи (дізнання, слідство тощо.).

Злочинність є складним явищем, але поки що це явище об'єктивно існує, тому попередження, запобігання та його локалізація є об'єктивно науково обґрунтованою необхідністю побудови правової держави.

Дієва реалізація на практиці ідей, новел і норм чинного законодавства можлива тільки тоді, коли в усіх навчальних закладах України і насамперед в юридичних установах, особливо спеціалізованих, в яких готують слідчих, експертів-криміналістів, прокурорів, адвокатів, суддів, правоохоронців, правозахисників, викладатимуть навчальні дисципліни та спеціальні курси в сфері запобігання, протидії та профілактики злочинів, правопорушень, проступків.

Аналіз навчальних програм і тематичних планів правових дисциплін юридичних вищих навчальних закладів України, а також моніторинг бібліографічних джерел у галузі правознавства засвідчує, що в Україні цим проблемам приділяється недостатньо уваги. Лише в окремих навчальних закладах їх намагаються розв'язати, а в більшості з них ці проблеми взагалі ігноруються. Аналогічна ситуація склалася в науці і особливо на практиці.

Отже, аналіз і моніторинг наукових джерел свідчить, що чимало проблем криміналістичної профілактики ще залишилися поза увагою вчених. В Україні підготовлено і видано лише кілька фундаментальних праць, які присвячені висвітленню проблем криміналістичної профілактики. Викладене вище дає змогу зробити висновок про те, що у цій сфері є велике поле для науковців, є достатньо цікавих проблем, які потребують творчих розробок і наукових пошуків. З огляду на це на основі освітніх і наукових узагальнень доцільно розробити, законодавчо забезпечити та дидактично реалізувати на практиці (слідчій, експертній, судовій) концепцію і програму криміналістичної профілактики правопорушень і злочинів.

Пирожкова К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Калюга К. В.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ У АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Адвокатура завжди займала важливе місце в суспільстві не зважаючи на історико-політичний період, а також бажання держави підпорядкувати цей соціальний інститут та встановити над ним тотальний контроль. Сучасна адвокатура дещо відрізняється від часів присяжних-повірених. Ці відмінності зростають у геометричній прогресії так як робота сучасного адвоката потребує постійного оновлення та генерації нових ідей для того, щоб відповідати вимогам сьогодення.

Відповідно до сучасної філософії Діючого Кримінального процесуального кодексу України. Де основний упор в дослідженні та оцінці доказів – перекладається на судове провадження. Таким чином, на досудовій стадії розслідування потрібно дати якомога більше можливостей адвокатам досліджувати інформацію стосовно злочину та вже отриману інформацію про вчинений злочин.

Якщо слідчий має можливість досліджувати подію злочину за допомогою визначених Кримінальним процесуальним кодексом України засобів (слідчі дії, негласні слідчі дії), то інші учасники провадження не мають таких засобів. Тому такий метод призначено для ліквідації існуючої прогалини в реалізації іншими учасниками досудового провадження (зокрема, захисниками) дієвих засобів, методів і прийомів дослідження.

Визначені засоби (методи, прийоми), за допомогою яких збирається інформація стосовно вчинених злочинів. Тут виникає проблема – за допомогою чого захисник буде досліджувати вчинений злочин (це не прописане в процесуальному законодавстві). Виходячи з цього, доречно дозволити їм широко користуватися профайлінгом; процедурою застосування якого треба прописати у відповідному законі [1, с. 113–114].

Профайлінг (англ. Profile- профіль) - профіль, обрис, контур, малювати вигляд збоку [2] – інтегральна методика попередження злочинів через виділення характерних рис осіб, які вчинили злочин або готуються його зробити, на основі психологічних, кримінологічних, криміналістичних та соціологічних знань; сукупність методів і методик оцінки та прогнозування поведінки людини на підставі аналізу найбільш інформативних ознак, криміналістичного портрета особи, характеристик зовнішності, невербальної і вербальної поведінки, місцезнаходження тощо. Фахівці, які збирають, обробляють дані, аналізують і отримують образ, називаються профайлерами. Сьогодні, в адвокатській діяльності та правоохоронних органах, не тільки широко не застосовується методика профайлінгу. Вони взагалі не вживають цей термін.

Зазначено, що ефективність роботи профайлера залежить, передусім, від його комунікативних здібностей, уміння за вербальними та невербальними засобами зчитувати інформацію, яку надає співрозмовник. До вербальних засобів належать мова та мовлення, а до невербальних – зовнішній вигляд співрозмовника, міміка, тембр, тон, інтонація голосу, жести, пози. Обидві групи засобів використовують під час спілкування, причому невербальні менше залежать від свідомого контролю людини [3].

Виходячи з цього, адвокату не треба питати у свого клієнта «про правду», як насправді відбувалися події злочину і їхню роль у цих обставинах. Люди, як правило, самі прагнуть висловитися, «поділитися правдою». Уміло скориставшись таким психологічним методом, як профайлінг – адвокат може отримати необхідну інформацію [4].

Таким чином, використання нових психологічних методів дозволить отримувати реальні практичні результати.

Список використаних джерел

1. Максименко В. В. Щодо захисника в представництві інтересів потерпілих від домашнього насильства. *Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству: реалії та перспективи*: матер. кругл. столу 31 травня 2019 р. / за ред. О. П. Рябчинської. Запоріжжя: КПУ, 2019. С. 113–114.

2. Мюллер В. Англо-русский словарь. 70000 слов и выражений. изд. 14-е, стереотип. Москва: Советская энциклопедия, 1969. 912 с.

3. Профайлинг. *Википедия*. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (дата обращения: 12.05.2019).

4. Стивен Пинкер. Чистый лист. Природа человека. Кто и почему отказывается признавать её сегодня. *Steven Pinker. The Blank Slate: The Modern Denial of Human Nature*. Москва: Альпина Нон-фикшн, 2019. 608 с.

Стригун А. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Деев М. В.

ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ МЕЖ ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В процесуальній літературі поняття «межі доказування» не отримало певного сталого визначення і різні фахівці вкладають в нього різний зміст. Спочатку межі доказування ототожнювали з предметом доказування [1, с. 4; 2, с. 100]. Пізніше ці два поняття почали розрізняти і в процесуальній літературі можна зустріти такі визначення меж доказування: необхідна глибина дослідження обставин справи [3, с. 37]; границі доказування, які виражають повноту слідчих версій, які перевіряються, глибину дослідження фактів (обставин), які підлягають встановленню, обсяг доказів та їхніх джерел, обов'язкових для визнання наявності або відсутності цих фактів, та достатність обґрунтування висновків у справі [4, с. 70]; необхідна і достатня сукупність доказів, зібрання яких забезпечить з'ясування всіх обставин предмета доказування [5, с. 69]; обсяг доказів та необхідних для їх отримання слідчих та судових дій, які забезпечують повне, всебічне та об'єктивне встановлення всіх компонентів предмету доказування у кожній конкретній кримінальній справі [6, с. 93-94]; такий обсяг доказового матеріалу (доказів і їх джерел), який забезпечує надійне, достовірне встановлення всіх обставин справи, які входять до предмета доказування, правильне вирішення справи і прийняття заходів по запобіганню злочинам [7, с. 106]; стани ймовірного або достовірного знання, яке досягається в процесі кримінально-процесуального пізнання [8, с. 5]; ступінь достатності і достовірності системи доказів, яка дозволяє зробити однозначний та неспростовний висновок як по кожному з елементів предмету доказування, так і у справі в цілому [9, с. 53]; достатність доказів, доведеність необхідних для встановлення істини обставин [10, с. 23]; границі, в яких повинен досліджуватися предмет доказування в цілому (і кожний окремий його елемент) на основі належної до нього доказової інформації [11, с. 70]; така сукупність доказів та їх процесуальних джерел, зібрання і дослідження яких забезпечить повне і якісне встановлення усіх обставин предмету доказування та прийняття обґрунтованого рішення у кримінальній справі [12, с. 37]; необхідна і достатня сукупність доказів, зібраних по справі, які забезпечують правильне її вирішення [13, с. 115]; границі, в яких повинен досліджуватися предмет доказування в цілому (і кожний окремий його елемент), на підставі належної до нього доказової інформації [14, с. 207]; така сукупність доказів та їхніх джерел, зібрання і дослідження яких забезпечить повне та якісне встановлення усіх обставин предмету доказування та прийняття обґрунтованого рішення у кримінальній справі [15, с. 42].

Як бачимо, однастайності серед науковців щодо поняття меж доказування немає. Але для переважної більшості наведених визначень, як правильно зазначають Ф. М. Кудін та Р. В. Костенко, з гносеологічної точки зору, квінтесенцією поняття «межі доказування» слід вважати сукупність достатніх доказів, яка виступає засобом достовірного пізнання обставин предмету доказування [16, с. 61].

Список використаних джерел

1. Миньковский Г. М. Пределы доказывания в советском уголовном процессе. Москва, 1956. 115 с.
2. Рахунов Р. Д. О понятии доказательства и главном факте доказывания. *Советское государство и право*. 1965. № 12. С. 96–101.
3. Танасевич В. Г. Пределы и предмет доказывания по уголовному делу. *Практика применения нового уголовно-процессуального законодательства*. Москва, 1962. 312 с.
4. Фаткуллин Ф. Н. Общие проблемы процессуального доказывания. Казань, 1973. 176 с.
5. Нор В. Т. Проблемы теории и практики судебных доказав. Львів, 1978. 111 с.
6. Горский Г. Ф., Кокорев Л. Д., Элькинд П.С. Проблемы доказательств в советском уголовном процессе. Воронеж, 1978. 303 с.
7. Михеенко М. М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве. Киев, 1984. 134 с.
8. Костенко Р. В. Достаточность доказательств в российском уголовном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Краснодар, 1998. 22 с.
9. Тертышник В. М., Слинько С. В. Теория доказательств. Харьков, 1998. 256 с.
10. Белкин А. Р. Теория доказывания. Москва, 1999. 429 с.
11. Зеленецкий В. С. Проблемы формирования совокупности доказательств в уголовном процессе. Харьков, 2004. 108 с.
12. Стахівський С. М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування. Киев, 2005. 272 с.
13. Коваленко Є. Г. Теорія доказів у кримінальному процесі України. Киев, 2006. 632 с.
14. Зеленецкий В. С., Глинская Н. В. Теория и практика обоснования решений в уголовном процессе Украины. Харьков: Страйд, 2006. 336 с.
15. Groshewiy Ю. М., Стахівський С. М. Докази і доказування у кримінальному процесі. Киев, 2006. 272 с.
16. Кудин Ф. М., Костенко Р. В. Достаточность доказательств в уголовном процессе. Краснодар, 2000. 160 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Бодарі А. К.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ПЕНАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Кримінально-правова політика – є складовою всієї політики України. Вона перебуває у сфері внутрішньої політики держави та являє собою напрям боротьби зі злочинністю, шляхом вдосконалення кримінального законодавства та належного застосування норм кримінального права.

Пеналізація, в свою чергу, є складовою частиною кримінально-правової політики. Пеналізація – це процес та результат діяльності законодавця з визначення у кримінальному законі видів і розмірів покарань за окремі злочини з метою забезпечення протидії злочинності. Вивченню проблем пеналізації були присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема П. Н. Панченко, А. А. Митрофанова, П. Л. Фріс, М. І. Мельника, М. І. Хавронюка, Н. А. Лопашенко, А. І. Коробеева та ін.

Термін «пеналізація» (від лат. *poena* – «покарання» і *actio* – «дія»), буквально: «встановлення караності») з'явився в кримінологічних дослідженнях для позначення процесу і результату визначення караності злочинів [1, с. 54].

Об'єктом пеналізації є саме злочини, на відміну від криміналізації, де об'єктом виступає суспільно-небезпечні діяння. Суб'єкт, що здійснює процес пеналізації, є суб'єктом здійснення кримінально-правової політики загалом. Це може бути законодавець й суддя, що іменем України призначає покарання.

Сутність пеналізації полягає у «передбаченні» або «визначенні» покарання у законі. Тобто, законодавець передбачає (визначає) як в цілому систему й окремі види покарань, так і караність окремих злочинів.

Визначаючи певне діяння злочинним (здійснюючи криміналізацію), законодавець одночасно обкладає його санкцією (здійснює пеналізацію). пеналізація виступає як кількісний показник криміналізації.

О. І. Коробеев говорив про те, що при співвідношенні пеналізації та криміналізації, потрібно розуміти що друге з них поняття є більш ширшим та охоплює перше [2, с. 37].

Проте, на думку науковців, пеналізація – це процес самостійний та має свої правила та підстави здійснення, а тому може здійснюватися окремо від криміналізації [3, с. 25]. Наприклад, при визначенні злочином певне суспільно небезпечне діяння, пеналізація здійснюється разом з криміналізацією. Це є первинна пеналізація.

Вторинна пеналізація застосовується тоді, коли змінюється санкція за певне діяння (яке залишається злочинним), але за раніше здійсненою криміналізацією. Пеналізованим може бути лише попередньо криміналізоване діяння, тобто злочин.

А тому, як і будь який напрям кримінально правової політики, пеналізація повинна мати належне доктринальне обґрунтування. Має бути сформовані певні вимоги та критерії, відповідно до яких законодавець зможе здійснювати даний вид діяльності безпомилково.

Список використаних джерел

1. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація. Одеса: вид-во Одес. юрид. ін-ту НУВС, 2004. 132 с.
2. Коробеев А. И. Советская уголовно-правовая политика: проблемы криминализации и пенализации. Владивосток: изд-во Дальневост. ун-та, 1987. 268 с.
3. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. Київ: Атіка, 2005. 329 с.

Браславського І. Р.

Класичний приватний університет

СУЧАСНИЙ СТАН КОРИСЛИВОЇ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Орієнтуючись на розумінні корисливої насильницької злочинності, як антисоціального явища відносно масового протиправного збагачення, що проявляється у вчиненні корисливих злочинів, поєднаних із застосуванням чи погрозою застосування насильства, у комплекс її складових частин слід віднести наступні злочини: вбивства з корисливих мотивів і на замовлення, грабежі, розбої, вимагання та бандитизм.

Звернемо спочатку увагу на загальний стан злочинності за період з 2010 по 2018 роки. За даними статистичної звітності МВС та Генеральної прокуратури, абсолютні показники рівня злочинності у державі за зазначений період відповідно становили: 2010 р. – 500902; 2011 р. – 515833; 2012 р. (за 11 місяців) – 443665; 2013 р. – 563560; 2014 р. – 529139; 2015 р. – 565182; 2016 р. – 592604; 2017 р. – 523411; 2018 р. – 487133. Відносно базового періоду злочинність за ці роки показувала хвилеподібну, нарощувану динаміку – показник темпу приросту зріс з 2,9% до 18,3%, у останній же рік він знизився до -2,7%, також незначна стабілізація була у 2014 та 2017 роках, яка мала вираз у 5,6% та 4,6%.

Коефіцієнт злочинності на 100 тис. населення за аналогічний період має наступні показники: 2010 р. – 1093; 2011 р. – 1130; 2012 р. – 1057; 2013 р. – 1240; 2014 р. – 1231; 2015 р. – 1321; 2016 р. – 1390; 2017 р. – 1235; 2018 р. – 1154. Він також має хвилеподібну динаміку з загальною тенденцією зросту, але з більшою амплітудою. Так, темп приросту коефіцієнту виріс з 3,4% до 27,2%. При цьому у 2014 та 2017 роках він зростав відповідно до 12,6% та 12,9%. У 2018 році цей показник знизився до 5,6%, що вказує на сповільнення поширення злочинності в країні, але при цьому спостерігається відсутність фактичного зменшення цього явища відносно базового року.

Аналіз тенденцій корисливої насильницької злочинності, яка має вираз у вищезазначеній групі злочинів, можливо лише з 2013 року у зв'язку з тим, що у статистичних показниках МВС окремо не виділялися вбивства з

корисливих мотивів. Абсолютні показники рівня цього виду злочинності за 2013-2018 роки становили: 2013 р. – 26445 злочинів; 2014 р. – 25250; 2015 р. – 26394; 2016 р. – 31854; 2017 р. – 21963; 2018 р. – 16747.

На відміну від загальної динаміки злочинності даний вид злочинів показує відмінності, хоча в цілому відповідає загальній тенденції. Так, у 2014 році фіксується зниження темпу росту до -4,5%, відносно 2013 року. У наступному 2015 році навпаки темп росту досягає 4,5%. Свого найбільшого значення цей показник досяг у 2016 році – 20,69%. Слід відзначити, що у цей же час зростання темпу росту всієї злочинності також має максимальне значення – 18,3%. Далі, у 2017 році, темп росту корисливої насильницької злочинності знижується у 1,5 рази до -31,05%. При цьому загалом злочинність також показує тенденцію зниження (-11,6%). У останньому року взятого періоду зменшення темпу продовжується, але вже не так різко до -23,75%, ще повільніше знижується темп всієї злочинності – -7%.

Коефіцієнт корисливої насильницької злочинності на 100 тис. населення у цей час має наступні показники: 2013 р. – 58,2; 2014 р. – 58,8; 2015 р. – 61,7; 2016 р. – 74,8; 2017 р. – 51,8; 2018 р. – 39,7. Темп приросту цього коефіцієнту характеризується за роками такими даними: 2014 р. – 1,03%; 2015 р. – 4,93%; 2016 р. – 21,23%; 2017 р. – -30,74% – 2018 р. – -23,35%. Значна відмінність від показників коефіцієнту всієї злочинності простежується у 2016-2018 роках.

Таким чином, з наведеного можна зробити висновок про те, що сучасний стан корисливої насильницької злочинності в цілому корелюється з тенденціями розвитку всієї злочинності. При цьому, відмінність існує у більш високих темпах зниження даного виду злочинності.

Буртовий С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Босак К. С.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА ПРИ ПЕРЕВИЩЕННІ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ (СТ. 118 КК УКРАЇНИ) ВІД УМИСНОГО ВБИВСТВА (СТ. 115 КК УКРАЇНИ)

У процесі правової оцінки тих чи інших суспільно небезпечних дій (бездіяльності) відмежування одного злочину від іншого, схожого з ним, є, як зазначив В. М. Кудрявцев, «звратною стороною кваліфікації». А. Ф. Істомін у зв'язку з цим наголосив, що юридична оцінка вчиненого охоплює собою і відмежування злочинних дій від незлочинних, які, з точки зору кримінального права, є правомірною поведінкою. У даному випадку склад умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони є специфічним. Від правомірної поведінки його відмежовує лише одна, яка важко встановлюється, ознака, що виявляється в тому, чи мало місце як з об'єктивної, так і суб'єктивної сторін перевищення особою, яка обороняється, меж необхідності.

Відмежування умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони від суміжних злочинів, зумовлене труднощами, які виникають як на стадії досудового слідства, так і в суді.

Як правильно зазначено в кримінально-правовій літературі, основним інструментом при відмежуванні служить сукупність ознак складу злочину. На думку Л. П. Брич, результат розмежування досягається шляхом порівняння ознак складів злочинів.

Аналіз ознак складу вбивства має значення для індивідуалізації відповідальності. У першу чергу, в процесі відмежування складів злочинів важливе значення має встановлення суміжних юридичних ознак.

Умисне вбивство, закріплене ч. 1 ст. 115 КК України відрізняється від умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони за ознаками об'єктивної сторони, оскільки просте вбивство (ч. 1 ст. 115) характеризується трьома ознаками: діянням у вигляді посягання на життя іншої особи; наслідками у вигляді незворотної смерті потерпілого; причинним зв'язком між діяннями і наслідками. А вбивства, передбачені ст. 118 КК України крім зазначених ознак, характеризуються ще і певною обстановкою. Коли суб'єкт здійснює захист від суспільно небезпечного посягання і при цьому позбавляє життя особу, яка здійснювала посягання, чи при затриманні особи, що вчинила злочин, вчинене ним повинне кваліфікуватися за ст. 118 КК України. Але після того, як безпосередня загроза нападу відвернена і особа, яка захищається, заздалегідь обдуманно, свідомо заподіє смерть іншій особі, яка здійснює напад, її дії при відсутності обтяжуючих обставин відповідають ознакам ч. 1 ст. 115 КК України, тобто застосовуватися повинна загальна норма.

Н. Г. Вольдимарова стверджує, що склади простого умисного вбивства та умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони знаходяться між собою у співвідношенні як загальна та спеціальна норми, утворюючи їх конкуренцію. Як загальна норма тут виступає просте умисне вбивство. Ми також підтримуємо дану точку зору.

Вчинення злочину, передбаченого ст. 118 КК України, іноді може мати ознаки, вказані в ч. 2 ст. 115 КК України. Разом з тим, ми вважаємо, що у таких випадках слід послуговуватись правилом про конкуренцію кількох спеціальних норм – про привілейований та кваліфікований склад злочину.

Отже, ст. 118 КК України, яка передбачає аналізовані склади злочину є спеціальною відносно ст. 115 КК України, яка передбачає відповідальність за умисне вбивство. У випадках наявності ознак складу злочину, передбаченого ст. 118 КК України та ч. 2 ст. 115 КК України, слід послуговуватись правилом про конкуренцію кількох спеціальних статей – про привілейований та кваліфікований склад злочину. У такому випадку повинна застосовуватись стаття Особливої частини кримінального закону, що передбачає привілейований склад злочину – тобто ст. 118 КК України.

Грінцова Д. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Дьоменко С. В.

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

На сьогодні організовану злочинність, у широкому сенсі, розуміють у якості сукупності злочинів, вчинюваних будь-якими об'єднаннями злочинців, на постійній, стійкій основі, створеними з метою провадження

ня систематичної злочинної діяльності. При цьому, існують і успішно застосовуються до зазначених злочинних проявів, маючих деструктивний вплив на охоронювані інтереси декількох держав, такі дефініції як «міжнародна організована злочинність», «транснаціональна організована злочинність», «транскордонна організована злочинність».

Важливо відзначити, що виникнення цього соціально-несприятливого явища безпосередньо було пов'язано із метаморфозами організованої злочинної діяльності, яка розширяючи свою практику перетнула державні кордони і набула міжнародного характеру та поставила під загрозу економічні, фінансові, політичні системи різноманітних держав. Звертаючи увагу на термін «транскордонні злочини» слід зазначити, що у кримінологічній літературі зустрічаються різноманітні позиції відносно цих злочинних діянь, які трактують і в якості синоніма транснаціональним злочинам, і як окремий вид злочинів, і через прирахування до одного із видів транснаціональних або міжнародних злочинів.

Вважаємо за необхідне акцентувати увагу на таку особливість організованої злочинності як аморфність її форм. Неможливість чіткого визначення видів її діяльності обумовлюється головним джерелом її існування – користю, задоволення якої можливо у різноманітних сферах буття. При цьому іншими генеральними ознаками є сталість та організованість, наявність ієрархічних структур і системи захисту. Охоплення в цілому цими атрибутами на найвищому, узагальненому рівні даного явища унеможливує додавання до їх ряду ще й ознаки виду діяльності без втрати дефініцією своєї сутності родового значення. Тобто, визначення та доповнення до цього переліку нових рис можливо лише на видовому рівні. З цього походить висновок про те, що транснаціональна організована злочинність – це лише один із видів організованої злочинності, яка у процесі своєї еволюції порушує національні інтереси декількох країн, а особи, що входять до складу таких організацій вчиняють передбачені законодавством цих держав на їх території злочини, а міжнародна організована злочинність, як вид організованої злочинності, повинна відмежовуватися від попереднього виду переліком відомих міжнародному праву міжнародних злочинів, що виключно скоюють такі організовані групи, в свою чергу транскордонна злочинність характеризується окрім родових ознак, видовими – це вчинення організованими групами правопорушень, пов'язаних із протизаконним перетинанням державних кордонів фізичними особами та протизаконним переміщенням предметів через державні кордони. Даний розподіл за такими категоріями можливий на умові вчинення організованими структурами виключно притаманних відповідній групі правопорушень. Між тим, міжнародна практика протидії організованій злочинності виявляє такі її форми, які у своїй активності одночасно охоплюють всі зазначені вище злочинні діяння. Цей факт нашоує на логічну необхідність переглянути диференціацію цього деструктивного явища на підставі критерія сфери розповсюдження діяльності злочинної організації.

Таким чином, пропонуємо, керуючись правилами логіки розподілу понять, визначити, що дефініція організованої злочинності є загальною, а по відношенню до неї видовими будуть поняття: організована злочинність національного рівня та організована злочинність міжнародного рівня. При цьому останній вид включає до свого складу транснаціональну організовану злочинність, міжнародну організовану злочинність та транскордонну організовану злочинність.

Дегтярьова О. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Результати кримінологічних досліджень свідчать про те, що рівень небезпечної злочинності поступово збільшується. Так, якщо в 60-х роках ХХ століття питома вага цих злочинів у СРСР, у тому числі і в Україні, складала близько 5%, то у ХХІ ст., на думку деяких науковців, перевищила 20% [3, с. 47; 5, с. 35].

Актуальним є вивчення вини як центрального інституту в кримінальному праві. Вина має багатоаспектний характер: її розглядають як кримінально-правовий принцип, як обов'язкову ознаку суб'єктивної сторони і як один з елементів складу злочину. Важливим є визначення сучасного стану та перспектив наукової розробки такого інституту кримінального права, як необережність.

Виною в кримінальному праві вважають психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої Кримінальним кодексом, та її наслідків. Відсутність вини («випадок») виключає можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності. При залученні особи до кримінальної відповідальності мають бути розглянуті не лише об'єктивні фактори суспільно небезпечного діяння, але й свідомовольове ставлення особи до такого діяння.

Вина має особливі характеристики: соціальну сутність, тобто негативне або зневажливе ставлення особи, яка вчинила злочин, до суспільних відносин, що охороняються законом; зміст вини, тобто ставлення особи до сукупності об'єктивних ознак діяння, нею вчиненого, ступінь вини, під яким розуміють кількісний показник, який виявляє міру негативного ставлення особи до базових соціальних цінностей; форми вини — закріплене в законі співвідношення психічних елементів вини (свідомості та волі) особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене Кримінальним кодексом [2, с. 82–83, 129].

Стаття 23 ККУ передбачає дві форми вини: умисел та необережність. Їх характеризує певне поєднанням свідомості (інтелектуальний момент) і волі (вольовий момент) особи. Різниця між ними полягає у ступені усвідомлення особою суспільної небезпечності власного діяння й передбачення його наслідків, змістом і спрямуванням волі суб'єкта злочину. Інтелектуальний момент у зазначених формах вини представлений різним ставленням до діяння (усвідомлення чи неусвідомлення небезпеки) та до його наслідків. Вольова складова у злочинах, що мають матеріальний склад, стосується ставлення волі особи до наслідків (бажання, припущення, розрахунок на відвернення настання наслідків тощо), а в злочинах з формальним складом визначається спрямованістю волі особи на вчинення вказаних дій.

До необережних відносять злочини, вчинені внаслідок злочинної самовпевненості або злочинної недбалості. Такі злочини посягають на різні суспільні відносини і вчиняються в різних сферах діяльності: у

промислового виробництва при роботі з устаткуванням; при експлуатації транспортних засобів (ст. 276, 286, 287 ККУ); під час виконання будівельних, вибухових та інших небезпечних робіт, при поводженні з небезпечними для здоров'я людини речовинами і матеріалами (ст. 267, 271–273, 320, 326); у медичній, фармацевтичній і ветеринарній практиці (ст. 131); при використанні природних ресурсів (глава VIII ККУ); в управлінській діяльності посадовців; у домашньому господарстві при користуванні побутовою технікою; злочини у побутовій сфері: убивство через необережність (ст. 119), необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 128), необережне знищення, пошкодження майна (ст. 196), недбале зберігання вогнепальної зброї, бойових припасів (ст. 264), порушення вимог пожежної безпеки (ст. 270) тощо [1].

Таким чином, коло злочинів, що учиняються з необережності, досить велике і визначити їх рівень досить складно. Не сприяє цьому й офіційна статистика, яка не розмежовує злочини за формою вини. Адаже деякі склади злочинів передбачають вининення злочину як навмисно, так і з необережності, тому навіть кваліфікація злочину не завжди вказує на форму вини [2, с. 356].

Крім цього, багато злочинів, учинених з необережності (службова недбалість, порушення вимог законодавства про охорону праці, певні злочини проти довілля тощо) характеризуються досить високою латентністю. Можна твердити, що з розвитком інфраструктури, подальшою автоматизацією виробництва, впровадженням нових технологій та розширенням у ККУ переліку складів злочинів, що передбачають необережну форму вини, структура цих злочинів у подальшому змінюватиметься.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 11.04.2019).
2. Вереша Р. В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України. Київ: Атіка, 2005.
3. Лисодед О. В. Необережна злочинність. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2016. № 2(7). С. 355–357.
4. Лисодед О., Харитонов С. Рівень, структура та наслідки необережних злочинів. *Вісник прокуратури*. 2003. № 2. С. 46–50.
5. Литвак О. М. Кримінологія необережності. *Право України*. 1998. № 3. С. 35–37.

Калашник О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ЗМІСТ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ МОТИВАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

У більшості з проаналізованих міжнародних правових джерел основною є ідея, яка, зокрема, знайшла своє відображення у п. 1 «Попередніх зауважень» Мінімальних стандартних правил поводження із засудженими, а саме: правила не мають на меті детально описувати взірцеву систему пенітенціарних установ, а призначені лише для того, щоб на основі загальноновизнаних досягнень сучасної думки і з урахуванням найзадовільніших у наш час систем викласти те, що зазвичай вважається правильним з принципового і практичного поглядів у галузі поводження із засудженими та в управлінні установами [1].

Загальні вимоги до персоналу УВП викладені у розділі «Персонал установ» ч. 1 «Загальні правила» Мінімальних стандартних правил поводження із засудженими (п. п. 46-54). Так, у п. 46 цих Правил зазначено, що органи тюремного управління повинні піклуватися про ретельний вибір персоналу всіх категорій, оскільки добра робота в'язничних установ залежить від добросовісності, гуманності, компетентності і особистих якостей цих співробітників (підпункт 1). У свою чергу, в'язнична адміністрація повинна постійно прищеплювати своїм працівникам та громадськості думку про те, що вона виконує роботу великого суспільного значення (підпункт 2 п. 46). Крім цього, досить важливими у сенсі удосконалення правового механізму мотивації службової діяльності персоналу УВП та запобігання вчинення злочинів з їх боку є наступні положення, що зазначені у цих Правилах: а) заробітна платня цих осіб повинна встановлюватися з таким розрахунком, щоб приваблювати і втримувати на цій роботі тих чоловіків і жінок, які здатні займатися нею. При цьому, беручи до уваги винятково важкі умови цієї роботи, таким особам слід забезпечувати відповідні пільги й умови для праці (підпункт 3 п. 46); б) усі працівники місць ув'язнення повинні так себе поводити і так виконувати свої обов'язки, щоб бути прикладом для засуджених і завоювати їхню повагу (п. 48); в) штати персоналу повинні включати достатню кількість спеціалістів, а саме – таких, як: психіатри, психологи, соціальні працівники, вчителі та викладачі ремісничих дисциплін (підпункт 1 п. 49); г) у своїх стосунках із засудженими персоналом установ має право вдаватися до насильства тільки для самозахисту або при спробі втечі, а також у випадку активної та пасивної протидії наказам, що ґрунтуються на чинних законах чи правилах (підпункт 1 п. п. 54); г) співробітники, які виконують свої функції в безпосередньому контакті із засудженими, повинні носити зброю лише у виняткових випадках (підпункт 3 п. 54); д) після прийняття на роботу і в ході їхньої подальшої діяльності ці працівники повинні підтримувати і підвищувати свою кваліфікацію, проходячи без відриву від роботи курси підготовки, що організовуються у відповідні проміжки часу (підпункт 3 п. 47). Аналогічними по змісту є й вимоги, що пред'являються до персоналу УВП, які викладені в Європейських пенітенціарних (в'язничних) правилах. Зокрема, у п. 4 ч. 1 ЄПП зазначено, що утримання засуджених в умовах, які порушують їхні права людини, не може бути виправдано нестачею ресурсів, а в п. 8 ч. 1 – положення про те, що персонал установ виконує важливу суспільну функцію, і тому порядок їх набору, професійної підготовки та умови роботи повинні забезпечувати їм можливість підтримувати високі стандарти поводження із засудженими.

Список використаних джерел

1. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями: прийняті на I Конгресі ООН по попередженню злочинності та поводження із засудженими 30.08.1955 р.: зб. між нар.-правов. актів та угод з питань діяльності пенітенціарних установ і поводження з в'язнями. Київ, 2008. С. 18–36.

Луцюк К. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Шкута О. О.

НАВЧАННЯ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ АСПЕКТ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ

В українській та світовій кримінології тема злочинності неповнолітніх завжди займає досить вагоме місце, адже саме з цієї віковою групою населення суспільство пов'язує своє майбутнє. На жаль, на сьогоднішній день превалює позиція, що злочинність неповнолітніх залишається найбільш активною, зухвалою та небезпечною складовою загальної злочинності. Відомий кримінолог А. І. Долгова визначала злочинність неповнолітніх як своєрідний «резерв» злочинності майбутніх десятиліть [1, с. 765]. Акцентування на цьому є важливим, адже за влучною думкою М. В. Романова особа в неповнолітньому віці швидше сприймає перевиховання, на неї можна здійснювати відповідний корегуючий вплив, її звички і властивості в цьому віці є більш змінюваними, а сама вона легше піддається навчанню й корекції [2]. На нашу думку, обов'язковим і одним із найважливіших елементів на шляху до виправлення особи є обов'язковість навчання, передбачена чинним КВК України. До того ж це реальна можливість для неповнолітніх здобути загальну, спеціальну та професійно-технічну освіту, адже як свідчить статистика, більшість таких правопорушників навіть не закінчили школу. Завдяки цьому вони зможуть отримати освіту, додаткові навички, вміння, розширити свій світогляд, стати всебічно розвинутими тощо. Більше того, освіта може стати найбільш дієвою рушійною силою, що здатна змінити особу, і від того яким чином вона організована у виховній установі, залежить в кінцевому підсумку, успіх всієї виправної діяльності щодо неповнолітнього. Такий процес необхідно організувати таким чином, щоб засуджений мав мотивацію навчатися та отримувати нові знання і навички, саморозвиватися і ставати освіченою людиною. У процесі ресоціалізації неповнолітніх засуджених методично дієвою, і це підтверджено історичним досвідом, є виховна система засновника вітчизняної кримінально-виконавчої педагогіки А. С. Макаренка. Ця система, що реалізовувалася ще в 20–30-х р. ХХ ст., базується на розумному ставленні до питань поведінки школярів, вироблення у них позитивних звичок з формуванням свідомого відношення до права і дисципліни. Така методика успішно застосовується і в процесі навчання неповнолітніх засуджених. Також не можна забувати і про соціально-виховну роботу, що є невід'ємною від навчання та тісно пов'язана з нею. Під такою роботою Міжнародні стандарти розуміють, перш за все, фізичне виховання, тренування, спорт, дозвілля і відпочинок засуджених, оскільки це все є невід'ємною частиною гармонійного розвитку особистості. Відтак у виховних колоніях створюються спортзали, кімнати психоемоційного розвантаження, бібліотеки, обладнується телебачення, пристрої для прослуховування музики. Перш за все, відзначимо, що ресоціалізація неповнолітніх засуджених – це складний, багатоетапний процес, що містить у собі, безліч психологічних, соціально-педагогічних та інших механізмів, складових, після досягнення яких можна говорити про повне виправлення і ресоціалізацію таких осіб. Надважливим, безперечно, є навчання, що спроможне дати ґрунтовні знання, які особа, без сумніву, зможе використати в житті поза межами кримінально-виконавчої установи, які, у свою чергу, допоможуть прискорити процес реінтеграції в суспільство.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: учебник для вузов / под общ. ред. А. И. Долговой. Москва: НОРМА-ИНФРА, 2002. 808 с.
2. Романов М. В. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими неповнолітніми. *Теорія і практика правознавства*: електр. наук. фах. вид. 2011. Вип. 1. URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE-%D0%B2_%D1%80.8.pdf (дата звернення: 18.10.2019).

Сидоренко Д. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н., професор Рябчинська О. П.

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Науковці звертають увагу, що «аналіз співвідношення показників кримінальної активності неповнолітніх та коефіцієнтів судимості осіб, які вчинили злочини у неповнолітньому віці й інших вікових групах, дає можливість виділити наступну особливість злочинності неповнолітніх – підвищений рівень судимості неповнолітніх, переважно за тяжкі та особливо тяжкі злочини, порівняно з іншими віковими групами, що не повною мірою відповідає принципу гуманізму та економії кримінальної репресії» [1, с. 78]. Також акцент робиться і на тому, що «застосування заходів кримінального характеру, у молодому віці при несформованій психіці, підвищеній емоційності та чутливості сприяння оточуючого середовища негативно відображується на процесі соціалізації неповнолітнього, а отже важливо звернути увагу на кримінально-правову політику, що має репресивне забарвлення, і змінити вектор на альтернативні програмні заходи впливу на неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення» [1, с. 83].

Слід ураховувати при цьому і структуру злочинності неповнолітніх, адже приміром злочини проти життя та здоров'я особи посідають друге місце після корисливих злочинів¹. В санкціях статей Розділу II «Злочини проти життя та здоров'я особи» передбачено зокрема такі види покарань як: штраф, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, виправні роботи, арешт, обмеження волі, позбавлення волі, довічне позбавлення волі, конфіскація майна. Загалом до неповнолітніх винних у вчиненні злочину можуть бути призначені такі види покарань: штраф, громадські роботи,

¹Так, за даними Генеральної прокуратури України в 2018 році злочини цієї категорії вчинили 441 особа (9% від загалу), станом на вересень 2019 року – 297 осіб (8% від загалу).

виправні роботи, арешт, позбавлення волі на певний строк. Та такі додаткові покарання як штраф та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. При призначенні покарання неповнолітнім, суд, крім обставин, передбачених у статтях 65-67 Кримінального кодексу, враховує умови його життя та виховання, вплив дослих, рівень розвитку та інші особливості особи неповнолітнього.

Тож фактично за злочини проти життя та здоров'я особи неповнолітньому може бути призначено менше видів покарань (виключається обмеження волі та конфіскація майна) за законом, та фактично унеможливується призначення покарань у виді виправних робіт та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, оскільки переважно засудженні неповнолітні не працюють та не обіймають відповідні посади. В наукових колах вже протягом тривалого періоду наголошують на тому, що за існуючих конструкцій санкцій статей та неможливості призначення неповнолітнім окремих видів покарань, які передбачені в санкціях як альтернативні останнім призначають більш суворі види покарань. Приміром санкція ч.1 ст. 122 КК (умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження) передбачає такі види покарань як виправні роботи до трьох років, обмеження волі на строк до трьох років (яке не може призначатись неповнолітнім в силу ст. 98 КК), або позбавлення волі на строк до трьох років. В 2018 році цей злочин було вчинено 80 неповнолітніми, при цьому 4 особи віком до 14 років, 20 – від 14 до 15 років та 56 у віці від 16 до 17 років – учні шкіл, профтехучилищ та студенти ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Денисов С. Ф. Детермінанти злочинності і моделі кримінологічної превенції злочинів молоді: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2010. 396 с.
2. Юзікова Н. С. Злочинність неповнолітніх: особливості, сучасні тенденції та заходи запобігання їй: монографія. Дніпро: Біла К. О., 2016. 510 с.

Соколов А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Дьоменко С. В.

ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ ПРОРАХУНОК ЗАКОНОДАВЦЯ

Правовій доктрині і практиці давно відомо, що фіктивні підприємницькі структури створюються і функціонують у якості знаряддя для вчинення цілої низки корисливих злочинів: ухилення від сплати податків, контрабанди, шахрайства з фінансовими ресурсами, незаконної конвертації безготівкових коштів у готівку та ін. Зменшуючи свої податкові зобов'язання ці підприємства завдають значної шкоди дохідній частині бюджетів різних рівнів, що сприяє появі у них дефіциту, який, у свою чергу, стає головним фактором розвитку інфляційних процесів у країні. Загалом, поширення фіктивного підприємництва сприяє активній тінізації економіки держави, за думкою експертів державна скарбниця щорічно втрачає від 12 до 15 млрд. грн. завдяки існуванню цього явища.

Українське кримінальне законодавство до вересня 2019 року передбачало у статті 205 КК відповідальність за фіктивне підприємництво, під яким розумілось створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона. Ця заборонна норма мала низку недоліків, обумовлюючих складність її практичного застосування, зокрема, диспозиція даної статті обмежувала можливі об'єкти створення та придбання суб'єктів підприємницької діяльності лише юридичними особами, була наявність розмитості моменту закінчення злочину, передбачена мета злочину – здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона, обмежувала можливості кваліфікації, окрім того формула складу цього злочину практично не дозволяла притягнути організаторів такої злочинної діяльності до відповідальності тощо.

Між тим, законодавець замість того щоб вдосконалити цю норму зовсім її виключив із Особливої частини КК, тим самим декриміналізував фіктивне підприємництво в Україні. Підставою для цього кроку стало нібито поширення негативних наслідків у правозастосуванні ст.205 КК, а саме використання контролюючими органами цієї статті як засіб тиску на бізнес, про що зазначено у пояснювальній записці до проекту закону «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо зменшення тиску на бізнес». Навряд чи можна погодитись з такою підставою для декриміналізації, адже, по-перше, це не зупинить вчинення службовими особами правопорушень, способів для їх вчинення може бути безліч, у тому числі можуть бути використані і законні повноваження цих осіб, по-друге, суспільна небезпека від вчинення фіктивного підприємництва має занадто високу ступінь, що обумовлено шкідливими наслідками від незаконної діяльності у сфері економіки, недарма склад цього злочину відносився до формальних, по-третє, даний злочин входив до конгломерату правопорушень, які характерні для організованої злочинності.

Таким чином, законодавцю необхідно знов криміналізувати діяння щодо здійснення фіктивного підприємництва, при цьому важливо врахувати вже проведені наукові дослідження з цієї тематики та практику притягнення до відповідальності по ст.205 КК, і сконструювати новий склад злочину до диспозиції якого, окрім іншого, ввести ознаку «використання» поряд зі «створенням» та «придбанням», а також слід надати у примітці до цієї статті визначення понять «фіктивне підприємництво» та «фіктивне підприємство (фірма)».

Шутов В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Босак К. С.

ЯК НЕ СТАТИ ЖЕРТВОЮ ЗЛОЧИНУ: ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯН ЧЕРЕЗ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ -ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНИЙ ЗАХІД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Будь-який злочин являє собою акт поведінки. При вчиненні умисного злочину ця поведінка має у своїй основі оцінку особою як самої поведінки, так і її результату. Разом з тим при аналізі злочину не можна

розглядати поведінку злочинця у відриві від тієї конкретної ситуації, у якій він діє. Таким чином, в криміно-логічному плані таку поведінку необхідно оцінювати разом з поведінкою жертви злочину.

Жертва – елемент передкримінальної і безпосередньо кримінальної ситуації. Від неї нерідко залежить, у якій ситуації виявиться злочинець – сприятливій чи перешкоджаючій здійсненню злочину.

Жертва самим фактом свого існування може перетворити ситуацію в криміногенну, оскільки може вплинути не тільки на зародження мотивів, але і на виникнення самої думки про злочин. Вона може реально створити обстановку, що провокує заподіяння їй шкоди.

Практика показує, що саме поведінка жертви нерідко служить поштовхом до здійснення злочину. Зокрема, протиправні чи аморальні дії потерпілого (жертви) можуть виражатися в нападі, обмані, образі, провокації, підбурюванні й інших подібних діях, спрямованих на майбутнє спричинення шкоди.

Оскільки поліція працює по факту вчиненого злочину, то з метою профілактики вчинення злочинів, важливим вбачається інформування громадян через засоби масової інформації (ЗМІ) про ймовірність вчинення щодо них злочинів, зокрема корисних.

У ЗМІ має оприлюднюватися інформація про тимчасові рамки здійснення корисливих злочинів, які вчиняються, як правило, з 9 до 18 годин; у період – після півночі і до ранку, коли напідпитку люди повертаються з кафе, клубів, а також з 18 годин до опівночі.

Громадян варто застерігати про важливість слідування за своїми речами. Важлива особливість вуличної злочинності – її груповий характер. Велика частка нападів здійснена групою від 2 до 5 осіб ввечері та в безлюдних місцях. Крім того, варто наголошувати, що у злочинних групах часто «працюють» жінки.

Необхідно також нагадувати про важливість не повідомляти відомості про себе стороннім. Особливо, якщо мова йде про великі покупки, грошові надходження. Не варто говорити про це і по телефону. Злочинці завжди напоготові. І будь-яка інформація про те, що десь може виявитися велика сума або готується вчинення угоди, стає об'єктом їхньої уваги.

За результатами досліджень фахівців, злочинець керується співвідношенням ступеня ризику і одержуваного прибутку. Якщо отримуваний прибуток нижчий від ризику, то він намагається зайвий раз не ризикувати, щоб не бути викритим.

Згідно з офіційною статистикою Генпрокуратури України, у 2017 році постраждалими від крадіжок виявилися 63% населення із загального числа тих, хто став жертвами злочинів.

Варто узагальнити, що виникнення багатьох ситуацій, їхній розвиток у часі, різного роду «повороти» у діях злочинців і потерпілих, тобто об'єктивні характеристики ситуацій, часто пов'язані зі змістом відносин, що об'єднують злочинця і потерпілого. Відносини між злочинцем і потерпілим нерідко впливають не тільки на виникнення ситуації, але і на вибір злочинцем способу здійснення злочину. У ряді випадків на основі існуючих між злочинцем і жертвою відносин однозначно створюється можливість здійснення злочину.

Таким чином, запобігання злочинності має здійснюватися на загальносоціальному рівні, а саме інформуванні громадян, як необхідно себе поводити з метою уникнення злочину.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Архіпцев С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Макух О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Процес системних змін у державотворенні України, що відбуваються нині в суспільстві, пов'язаний з модернізацією та реформуванням органів державної виконавчої влади, зокрема і системи органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. Адже від ефективної діяльності цієї системи, завданням якої є, відповідно до Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», своєчасне, повне і неупереджене примусове виконання рішень значною мірою залежить формування довіри населення до влади, зокрема і судової, більшість рішень якої виконується в примусовому порядку саме цими органами та особами. Результативність такого виконання у останні роки далека від бажаного (у 2018 р. – 18%). Цим самим підтверджується порушення конституційного принципу щодо обов'язковості виконання судових рішень на всій території України, а невиконання будь-якого рішення не тільки підриває авторитет органів законодавчої, виконавчої та судової влади, а й ускладнює виконання ними повноважень, передбачених Конституцією та законами України. Однією з причин такого становища є недосконалість механізму правового регулювання організаційних засад діяльності державної виконавчої служби, що спричинило необхідність модернізації цієї інституції, відмови від попередньої і впровадження нової моделі організації системи примусового виконання рішень судів та інших органів чи уповноважених посадових осіб.

Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. започаткував новий етап реформування державної виконавчої служби України, єдиного державного органу, на який покладено одну з найважливіших функцій держави – реалізацію державної політики у сфері виконання рішень судів та інших органів чи уповноважених посадових осіб. В основі визначених напрямів реформування державної виконавчої служби покладений комплексний підхід, націлений на те, щоб сконцентрувати виконавчу діяльність в одному відомстві і виключити дублювання управлінських та інших функцій з боку інших органів виконавчої влади. У такому вигляді централізована система органів примусового виконання рішень могла б стати ефективним засобом реального відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» започаткований інститут приватних виконавців. Такі новації обумовлені тим, що державні виконавці не справляються з покладеними на них завданнями: по-перше, тому що навантаження на них перевищує розумно допустимі межі. По-друге, кульгає мотивація державних виконавців домагатися виконання рішень. У підтримку формування корпусу приватних виконавців наводиться аргумент, що приватні виконавці будуть ефективніше державних саме за рахунок мотивації: виконав рішення – заробив грошей і отримав нового клієнта, якщо не виконав рішення – залишився без грошей і без нових клієнтів.

Основними проблемами запровадження інституту приватних нотаріусів, як вбачається, є недовіра основної маси громадян до нового, тобто на початковому етапі варто очікувати неприйняття громадянами і суб'єктами господарювання системи приватних виконавців як ефективного інструменту виконання рішення. Також проблемою є відсутність у можливих кандидатів відповідної практики; системний конфлікт в законодавстві при взаємодії приватних і державних виконавців (не врегульовано процес об'єднання проваджень і розподілу грошових коштів у випадку, якщо гроші стягуються з одного боржника, а документи про стягнення знаходяться і у приватного, і у державного виконавця). Саме практика виявить неузгодженості та прогалини у правовому регулюванні. Головне – їх своєчасне усунення для вдосконалення механізму примусового виконання судових та управлінських рішень.

Бабич Є. Е.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ТА ЗНАЧЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ліцензування необхідне для протидії вступу на ринок осіб, не здатних внаслідок відсутності відповідної кваліфікації й інших можливостей грамотно займатися певним видом діяльності, і отже, спрямоване на захист насамперед споживачів, та й самих учасників підприємницької діяльності. Ліцензування окремих видів підприємницької діяльності давно відомо державам, де ринкова економіка є розвинутою, а також властиве тим країнам, що здійснюють трансформацію до ринкової економіки, зокрема, Україні.

Аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок, що проблеми ліцензування мають багатоаспектний характер.

В юридичній літературі існують дві протилежні точки зору щодо ліцензування: а) воно надзвичайно забюрократизовано, суперечить ринковим відносинам і тому має бути скасовано; б) ліцензування сумісне з ринковими відносинами і повинне здійснюватися державою та органами місцевого самоврядування, але в чітких межах, не завдаючи шкоди розвитку конструктивного підприємництва. Перша з наведених точок зору відноситься скоріше до практики ліцензування, тоді як друга характеризує прагнення до теоретичного осмислення проблеми. Представники першої точки зору вважають, що ліцензування в цілому неефективне, оскільки відсутні організаційно-правові гарантії досягнення його цілей і – відповідно до цього – воно є формальним актом, розрахованим на законслухняних.

Вважається, що свобода підприємницької діяльності обмежується широкою практикою ліцензування окремих видів господарської діяльності. Вчені пропонують замість ліцензування, що є формою попереднього і досить бюрократичного контролю за господарською діяльністю, у необхідних випадках використовувати наступний державний контроль за господарською діяльністю.

Крім того, зазначається, що ліцензування, яке покликане вводити бізнес у цивілізоване русло, створювати для нього законні рамки, стало в сучасних умовах могутнім важелем влади бюрократії, що стримує підприємництво, і значним фактором підвищення цін на внутрішніх ринках. Деякі вчені, хоча і не заперечують значимість ліцензування, зазначає, що інститут ліцензування часто використовується чиновниками для досягнення своїх корисливих цілей шляхом створення необґрунтованих перешкод діяльності господарюючих суб'єктів (неправомірне введення ліцензування, незаконна вимога додаткових документів і протиправна відмова у видачі ліцензії, покладання функцій ліцензування на комерційні організації).

Здається доцільним підтримати точку зору, згідно з якою вважається, що ліцензування є юридичним засобом обмеження правоздатності підприємницьких організацій, але засобом корисним і необхідним, що встановлює додаткові правові гарантії нормального функціонування ринкової економіки і конкуренції. Воно оберігає економіку від можливих деформацій, проникнення на ринки з пропозиціями товарів, робіт і послуг не кваліфікованих людей, які не мають необхідної матеріальної бази для здійснення підприємницької діяльності, захищає учасників ринкових відносин, включаючи самих підприємців, а не тільки споживачів, від різного роду проїдисвітів.

Отже, пропонуємо усі наукові точки зору щодо визначення юридичної природи та значення ліцензування поділити на: негативні, позитивні, змішані. Більш конструктивною з цих точок зору є та, що визнає необхідність і значимість ліцензування, оскільки в сучасних умовах господарювання ліцензування певних видів господарської діяльності, хоча і має окремі недоліки, однак є необхідним для оптимального сполучення публічних і приватних інтересів у сфері господарювання та затребуване в практиці.

Баранова Т. В.

Класичний приватний університет
наук.кер. – к.ю.н. Гамбург І. А.

ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Молодіжна політика дозволяє впливати на різноманітні сфери суспільного життя, оскільки вона безпосередньо пов'язана з економічними, соціальними, культурними, публічно-управлінськими та багатьма іншими напрямками розвитку країни. Її необхідно розглядати як засіб залучення молоді до різноманітних аспектів реформування держави, що виходять за межі молодіжної проблематики.

Існують різні рівні залучення молоді до громадського життя, адже все залежить від місцевої ситуації, ресурсів, потреб та досвіду. Наприклад, Роджер Харт пропонує модель «Драбини участі», яка ілюструє різні рівні участі дітей та молоді у проектах, організаціях або спільнотах.

Визначення Європейською Хартією участі молоді свідчить про зміну підходу до молодих людей та до залучення їх у громадському житті. Молодь не повинна розглядатися як група, яка потребує захисту та допомоги, як об'єкт втручання дорослих. Згідно з новим підходом, під поняттям «молодь» розуміють активних учасників життя суспільства чи організацій, партнерів із великим потенціалом, сповнених сил і талантів. Молоді люди повинні бути учасниками, які мають можливість заявити про свої потреби та шукають способи задовольнити їх.

Після проведення аналізу національної законодавчої бази, можемо визначити наступні форми участі молоді в Україні: 1) політична форма участі – це голосування, балотування на виборах (ч. 1 ст. 38 та ст. 70 Конституції України), участь у них, як член комісії або спостерігач (ч. 5, ст. 3 ЗУ «Про місцеві вибори»), членство в політичних партіях або в інших політичних об'єднаннях (ч. 1 ст. 36 Конституції України); 2) консультативні та дорадчі – участь у громадських радах, молодіжних радах, парламентах, форумах, робочих групах, комісіях, нарадах, громадських слуханнях тощо (Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 року № 1198 «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи»); 3) громадські – членство в молодіжних громадських організаціях (ч. 4 ст. 5 ЗУ «Про молодіжні та дитячі громадські організації»), громадських об'єднаннях (ч. 1 ст. 8 ЗУ «Про громадські об'єднання»), волонтерство (ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про волонтерську діяльність»); 4) електронні – петиції, збір та підпис звернень, участь в обговоренні та редагуванні документів, моніторинг даних, інформаційні кампанії (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.11.2019 року № 797-р «Про схвалення концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації»); універсальні – демонстрації, пікети, марші (ч. 1 ст. 39 Конституції України), інформаційні запити та звернення тощо (ст. 40 Конституції України).

Молодь може самовизначатися та вирішувати власні питання життєзабезпечення і розвитку. Прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 року № 1198 «Про затвердження типових положень про молодіжні консультативно-дорадчі органи» дало поштовх та юридичне підґрунтя для сприяння представлення інтересів молоді в питаннях взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, забезпеченню узгодженості дій у вирішенні питань із життям молоді та її участю у сферах життя суспільства. Позитивним прикладом такої співпраці у нашому регіоні є Запорізька міська молодіжна рада, яка протягом своєї діяльності має вплив на бюджет молодіжних заходів.

Проте, така співпраця можлива тільки тоді, коли існує діалог між двома сторонами. Наразі необхідно створювати такі консультативно-дорадчі органи не тільки у містах, а й у об'єднаних територіальних громадах, адже саме так молодь може брати участь та впливати на розвиток суспільного життя країни та окремого регіону.

Безрукова А. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Макух О. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Правове регулювання відносин, спрямоване на припинення недобросовісних конкурентних дій, є одним з видів державного впливу на конкурентний сектор економіки. В економічній науці існує безліч обґрунтувань, які підтримують необхідність подібного впливу. Домінуючим слід визнати підхід, згідно з яким держава зобов'язана у відомому обсязі регулювати конкурентні відносини.

Важливу роль у формуванні національних моделей правового регулювання відносин, що складаються у зв'язку з недобросовісною конкуренцією, зіграли різні теорії та концепції, в яких робилися в тому числі спроби розмежування сумлінної та несумлінної конкуренції.

Дослідження цих теорій та концепцій є актуальним для України у зв'язку із необхідністю пошуку оптимальної моделі державного регулювання недобросовісної конкуренції.

Аналіз наукової літератури дозволяє виділити, зокрема, наступні теорії:

- теорію користування в процесі суперництва своїми і чужими силами;
- теорію «особистих прав»;
- теорію «комерційної власності»;
- теорію генерального делікту.

Відповідно до першої із зазначених теорій, якщо особа у боротьбі за клієнта користується лише своїми силами, воно конкурує добросовісно; якщо вона вдається до снаги іншого, конкуренція стає недобросовісною.

Теорія «особистих прав» виходить з того, що недобросовісна конкуренція визнається посяганням на суб'єктивні права учасників конкурентної боротьби. При цьому поняття особистих прав підприємця виводиться з цивільного законодавства (суб'єктивне право на ім'я, репутацію, честь тощо), але переноситься в область торгового права, яке слідом за цивільним забезпечує охорону тих же суб'єктивних прав у додатку до промислового і торгового обороту (право на фірмове найменування, ділову репутацію, охорону секретів виробництва і т. д.).

Теорія «комерційної власності» заснована на визнанні особливого права власності підприємців на нематеріальні об'єкти. Зазначена теорія зводиться до того, що комерційні фонди підприємства, клієнтура та інше «безтілесне майно», є власністю підприємця і цього абсолютного права мають дотримуватися всі інші суб'єкти.

Теорія генерального делікту базується на принципі неприпустимості зловживання правом, так як сама по собі конкуренція є правомірною та відповідає природному ходу речей. Якщо підприємець у процесі конкурентної боротьби заподіює шкоду конкурентам за допомогою використання досягнень науки і техніки, уміння вести справу, тобто добросовісної конкуренції, то таке заподіяння шкоди не є протиправним, оскільки не ґрунтується на використанні права вільної конкуренції.

У законодавстві України недобросовісна конкуренція визначається як: будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності; будь-які спрямовані на отримання переваг у підприємницькій діяльності дії (бездіяльність) суб'єктів господарювання, які суперечать національному антимонопольному законодавству, звичаям ділового обігу та можуть заподіяти або заподіяти збитки іншим суб'єктам господарювання чи завдати шкоди їхній діловій репутації; неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання, створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції, неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці, а також інші дії.

Виходячи з вищенаведеного, можна зробити висновок, що в основу державного регулювання недобросовісної конкуренції в Україні покладено поєднання основних теорій недобросовісної конкуренції, що є оптимальним та виправданим, оскільки охоплює різні аспекти, які мають бути враховані.

Булавина А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Киян В. Я.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Будь-яка сучасна держава характеризується багатоманітністю цілей, завдань і функцій, від професійного і чіткого виконання яких залежить ефективність функціонування того чи іншого державно-організованого суспільства. Державна служба має багато спільних рис із трудовою діяльністю працівників, які виконують трудові обов'язки передбачені трудовим договором та отримують за це заробітну плату. Основною особливістю державної служби в системі трудових правовідносин є те, що в її межах наявний не приватний інтерес певних осіб, зокрема роботодавця, а має місце інтерес публічний і здійснюється вона з метою задоволення потреб держави і суспільства.

Як наголошують такі науковці як В. Венедиктов та М. Іншин, державна служба представляє собою одну із форм або один із видів трудової діяльності. Вони вказують, що зайняті на державній службі працівники наділені певним колом правомочностей для виконання своїх трудових функцій [1, с. 5].

Державна служба – це складний правовий інститут, який підлягає врегулюванню нормами різних галузей права відповідно до їх предмету і методу, зокрема й галузі трудового права. Не зважаючи на те, що цей інститут складають норми різних галузей національного права, однак пріоритет відданий нормам трудового й адміністративного права України. Відповідно до означеного в межах державної служби слід розрізняти службово-трудова та державно-службові відносини, які виникають у процесі організації і функціону-

вання державної служби. Якщо службово-трудові відносини виникають у зв'язку з укладенням трудового договору чи контракту між громадянином України і державним органом і торкаються в основному встановлення, зміни і припинення умов праці службовців, то сферою дії державно-службових відносин є зовнішні управлінські зв'язки певних державних інституцій із тими чи іншими учасниками суспільних відносин.

М. Іншин зазначає, що державну службу розглядають через призму трудового права як важливого чинника регулювання суспільного життя та виконання державних завдань і функцій. Державну службу розуміють як особливий вид професійної діяльності і форму реалізації конституційного права на працю [4, с. 5].

Праця, трудова діяльність є основою державної служби. Покладання на державного службовця державно-владних повноважень, функцій і службово-трудових обов'язків засноване насамперед на трудовому правовідношенні, за яким державний службовець є працівником, тоді як фактичним роботодавцем є держава. Саме оплатність цього виду суспільної діяльності, її регулярність і стабільність є тими рисами, що визначають державну службу як специфічний вид або форму трудових правовідносин, особливим проявом реалізації права на працю, що передбачене Конституцією України. Державна служба є трудовою діяльністю, яка характеризується спеціальним правовим регулюванням та наданням специфічного статусу сторонам службово-трудова правовідносин.

Прийняття нового Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII [3] обумовлює нові вимоги до державної служби, які сформувалися в умовах поглиблення демократизації українського суспільства, і повинні врахувати інтереси різних суспільних груп та простих громадян. Відповідно до ч. 3 ст. 5 Закону України «Про державну службу» дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, не врегульованих цим Законом.

Крім цього ст. 5 проекту Трудового кодексу України [4] теж визначає, що Законами України можуть встановлюватися особливості застосування трудового законодавства до окремих категорій працівників (державні службовці, дипломатичні працівники та інші).

З урахуванням указаних специфічних ознак під службово-трудова відносинами слід розуміти двосторонні, взаємні, вольові правовідносини, які виникають між громадянином України і державним органом, відповідно до яких громадянин, що набув статусу державного службовця, за винагороду виконує свої службово-трудова обов'язки згідно із займаною ним посадою з метою реалізації завдань та функцій, що стоять перед державним органом, де він працює.

Список використаних джерел

1. Венедиктов В., Іншин М. Статус працівників органів внутрішніх справ України як державних службовців: наук.-практ. посіб. Харків: вид-во НУВС, 2003. 187 с.

2. Іншин М. Проблеми правового регулювання праці державних службовців України: дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.05. Одеса: Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». 2005. 40 с.

3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 25.10.2019).

4. Проект Трудового кодексу України: законопроект від 29 серпня 2019 р. № 0955 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66555 (дата звернення 25.10.2019).

Гетьман Ю. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Гамбург І. А.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ

Сучасний стан розвитку України характеризується загостренням криміногенної ситуації, що змушує працівників поліції все частіше використовувати вогнепальну зброю як засіб адміністративного примусу. Ці ситуації мають здебільшого екстремальний характер, що закінчуються пораненням або смертю поліцейського. При цьому, як свідчить практика, поліцейські гинуть і через те, що не можуть своєчасно застосувати вогнепальну зброю внаслідок певних вагань, розуміючи наслідки застосування та свою незахищеність на законодавчому рівні. Також трагічні наслідки настають при порушенні поліцейськими правил безпеки при поводженні зі зброєю.

Правовою підставою застосування поліцейським зброї є ЗУ «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.(ст. 46), де визначаються умови, порядок зберігання та носіння вогнепальної зброї, випадки застосування, та Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, затверджена Наказом міністерства внутрішніх справ України від 01.02.2016 р. № 70, що містить: загальні положення; інструктаж з питань дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю; порядок дій та заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю і боєприпасами під час їх отримання та здачі до чергової частини; заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю під час несення служби; заходи безпеки при поводженні зі зброєю під час проведення навчально-тренувальних стрільб; заходи безпеки під час стрільби з ручного протитанкового гранатомета; заходи безпеки при стрільбі з підствольного гранатомета; заходи безпеки при виконанні вправ з бойовою ручною гранатою.

Відповідно до законодавства поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування. Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Проте, як стверджують фахівці, залишилось багато нерегульованих питань, наприклад, які саме дії необхідно виконати працівнику поліції у різних ситуаціях, пов'язаних з оголенням вогнепальної зброї, досиланням патрона у патронник, коли після цієї дії необхідність застосування зброї зникла, та ін. Також відсутня правова регламентація таких понять, як «оголення зброї», «приведення зброї у готовність» тощо.

Це все є прогалинами у законодавстві, їх подолання має здійснюватися шляхом правотворчості. При цьому, у процесі вдосконалення правового регулювання забезпечення особистої безпеки поліцейських при поводженні зі зброєю має бути враховане положення, що, перш ніж прийняти рішення, працівник поліції повинен пам'ятати про захист не тільки інших людей, інтересів держави та суспільства від протиправних посягань злочинця, але й про своє життя, розуміючи всю складність ситуації щодо захисту його на законодавчому рівні після застосування зброї.

Гуков Р. П.

Донецький національний університет ім. Василя Стуса
наук. кер. – к.ю.н., доцент Титова О. В.

ЩОДО ПОРЯДКУ ЗАСВІДЧЕННЯ АКЦІОНЕРНИХ УГОД

Необхідність впровадження акціонерних угод у вітчизняне законодавство пояснюється в першу чергу тим, що подібні угоди забезпечують диспозитивність, яка дозволяє врахувати унікальність і своєрідність в корпоративних відносинах.

Дослідженню проблем в галузі корпоративного права присвячені роботи О. А. Беляневич, О. М. Вінник, О. В. Дзери, Ю. М. Жорнокуя, І. Р. Калаура, О. Р. Кібенко, В. В. Луця, М. М. Сигидян, І. В. Спасько-Фатєєвої, В. І. Цікала, А. В. Чайковської. На думку фахівців, правова проблема полягає в тому, що в Україні досі не склалася усталена практика регулювання відносин між учасниками юридичної особи корпоративного типу шляхом укладання корпоративних договорів [1, с. 4]. Одночасно, не є повністю досконалим правове регулювання порядку укладання таких договорів, що обумовлює актуальність теми дослідження.

У ч. 1 ст.26-1 Закону України «Про акціонерні товариства» (далі – Закон Про АТ) договір між акціонерами укладається в письмовій формі. Справжність підписів учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю - фізичних осіб на такому договорі засвідчується у встановленому порядку [2]. При цьому безпосередньо у нормах цього Закону сам порядок засвідчення акціонерної угоди не конкретизовано.

У статті 209 ЦК України зазначено, що правочин, який вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін [3]. Однак, Закон Про АТ не містить вказівки саме на нотаріальну форму засвідчення акціонерної угоди, а діюче законодавство України не містить тлумачення поняття «засвідчення у встановленому порядку».

На сьогодні практики схилиються до думки, що акціонерна угода укладається на визначений строк або безстроково в письмовій формі з нотаріальним посвідченням справжності підпису акціонерів/учасників – фізосіб [4]. Однак, без чіткого вирішення цього питання у нормах діючого законодавства ефективно використання акціонерних угод, як сталих засобів внутрішньокорпоративного управління та захисту, буде проблематичним. Слід зазначити, що нотаріальне посвідчення акціонерних угод (корпоративних договорів) використовується і у зарубіжних країнах. У Нідерландах, наприклад, нотаріуси навіть надають декларацію про відсутність заперечень на укладання акціонерних угод [5]. Таким чином, з метою більш чіткого визначення правового режиму акціонерних угод у ч. 1 ст.26-1 Закону Про АТ слід вказати, що справжність підписів учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю – фізичних осіб на такому договорі засвідчується нотаріально.

Список використаних джерел

1. Сигидин М. М. Корпоративний договір: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2016. 211 с.
2. Про акціонерні товариства Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50–51. Ст. 384.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
4. Корпоративні договори: нові можливості для акціонерів та учасників ТОВ. URL: <http://dinai.com/ua/overview/4155> (дата звернення: 01.11.2019).
5. Умиржанова А. Акционерное соглашение: опыт зарубежных стран и Казахстана. URL: <https://www.integrites.com/wp-content/uploads/2017/08/> (дата звернення: 03.11.2019).

Двояковський І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., професор Заставська Л. П.

ЗЕМЕЛЬНІ ТА МАЙНОВІ ВІДНОСИНИ В ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Правовий режим майна особистих селянських господарств – це сукупність правових норм, якими забезпечуються порядок і умови придбання (присвоєння) майна, здійснення правомочностей по володінню, користуванню та розпорядженню ним, а також його правовій охороні.

Майнові відносини в особистому селянському господарстві регулюються Цивільним та Сімейним кодексами. Основою майнових відносин є право приватної власності громадянина. Виходячи із того, що особисте селянське господарство є сімейно-трудоим об'єднанням, майнові відносини в ньому ґрунтуються на основі права спільної сумісної власності подружжя, якщо інше не встановлено шлюбним контрактом.

Об'єктами права власності громадян, які ведуть особисте господарство, є житлові будинки, квартири, предмети особистого користування, дачі, садові будинки, предмети домашнього господарства, продук-

тивна і робоча худоба, земельні ділянки, насадження на них, засоби виробництва, вирощена продукція, транспортні засоби, малогабаритна техніка, грошові кошти, цінні папери, а також інше майно споживчого і виробничого призначення.

Громадяни, які ведуть особисте селянське господарство, мають право використовувати належне їм майно для ведення господарської та іншої, не забороненої законом діяльності. Громадяни мають право передавати майно в тимчасове користування і відчужувати його іншим громадянам, юридичним особам, державі. Право приватної власності також може бути передане у спадщину громадянам, юридичним особам, державі.

Майно особистого селянського господарства може бути власністю однієї особи, спільною частковою або спільною сумісною власністю членів господарства, які разом володіють і користуються ним. Розпорядження майном особистого селянського господарства здійснюється за згодою всіх співвласників.

Найсприятливішим способом отримання землі для облаштування є приватизація (безоплатна передача із земель державної або комунальної власності) земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства розміром до двох гектарів. Ділянка повинна відноситися до земель сільськогосподарського призначення і знаходитися в запасі або бути в резервному фонді. Також є можливість оформити земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства в оренду терміном до 50 років. Іноземні громадяни і особи без громадянства можуть мати земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства тільки на умовах оренди.

Згідно частини 2 статті 22 Земельного кодексу України до земель сільськогосподарського призначення належать: сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сінокоси, пасовища); несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги і інші захисні насадження, окрім тих, які віднесені до земель лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації і т.п.).

Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність і надаються в користування громадянам для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння і випасу худоби, ведення товарного сільськогосподарського виробництва (ч. 3 ст. 22 Земельного кодексу України).

Окрім цього, згідно ч. 2 ст. 56 Земельного кодексу України громадянам за рішенням органів місцевого самоврядування і органів виконавчої влади можуть безоплатно або за плату передаватися у власність замкнуті земельні ділянки лісового фонду загальною площею до 5 гектарів у складі угідь селянських, фермерських і інших господарств.

Відповідно до ч. 3 ст. 116 Земельного кодексу України безоплатна передача земельних ділянок у власність громадян здійснюється у випадку: приватизації земельних ділянок, які знаходяться в користуванні громадян; отримання земельних ділянок в результаті приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій; отримання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом.

Передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян в межах норм, визначених Земельним кодексом, здійснюється один раз по кожному виду використання (ч. 4 ст. 116 Земельного кодексу України).

Також землі для особистого селянського господарства можуть надаватися в оренду. Передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній та комунальній власності, здійснюється на підставі рішення компетентних органів.

Таким чином, найсприятливішим способом отримання землі для ведення ОСГ є приватизація (безоплатна передача із земель державної або комунальної власності) земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства розміром до двох гектарів. Ділянка повинна відноситися до земель сільськогосподарського призначення і знаходитися в запасі або бути в резервному фонді.

Євламп'єв В. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Гамбург І. А.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Генезис будь-якої держави та суспільства потребував підготовку фахівців, які б оперували правовими знаннями для вирішення проблемних ситуацій у житті людей та діяльності організацій, супроводжували б їх, бо саме законний спосіб дає змогу досягнути бажаної мети найбільш ефективним шляхом. Це фахівці у сфері юриспруденції, котрі у залежності від масштабів організації залучалися до її діяльності як окремі юрисконсультанти або у формі різних видів юридичних служб. Юридична служба по своїй суті є діяльністю працівників галузі права в структурних підрозділах підприємства, установи, органу влади тощо (узагальнено, організації), і те, наскільки кваліфікованими будуть фахівці, настільки успішною стане діяльність організації, що, в свою чергу, стане поштовхом позитивного результату розвитку окремої організації та суспільства загалом. Тому основним завданням юридичної служби має бути захист прав та законних інтересів кожного поза залежності від статусу та посади, дотримуючись принципів законності, справедливості, неупередженості.

Проте, аналізуючи Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 р. № 1040, де основним завданням юридичної служби визначено організацію правової роботи, спрямованої на правильне застосування, неухильне дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства, інших нормативних актів органом виконавчої влади, підприємством, їх керівниками та працівниками під час виконання покладених на них завдань і функціональних обов'язків, а також представлення інтересів органу виконавчої влади, підприємства в судах, у той же час регламентовано, що

юридична служба безпосередньо підпорядковується керівнику або за його рішенням одному із заступників, а на підприємстві – безпосередньо керівнику підприємства. Тобто, юридична служба одночасно контролює діяльність керівника організації та підпорядковується йому. Це породжує конфлікт інтересів у структурних підрозділах організації. Крім того, такий підхід визначає особу, якій будуть надаватися привілеї в процесі діяльності, що по своїй суті руйнує завдання права.

Сучасна практика має безліч прикладів, коли керівник, керуючись владними повноваженнями, приймає незаконні рішення для задоволення власних потреб (укладає договори, вирішує фінансові питання тощо), а працівник юридичної служби не може цьому завадити, бо підпорядковується йому.

Вищезазване Загальне положення про юридичну службу... є єдиним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність юридичних служб. Проте, виходячи з назви нормативно-правового акта, регламентація стосується тільки державних підприємств, установ та організацій, доля яких за статистикою 2018 р складає всього 8.9%.

Отже, доцільно прийняти новий нормативно-правовий акт, що має назву «Загальне положення про юридичну службу органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації». У ньому визначити правовий статус юридичної служби як підрозділу, що займається правовою роботою, спрямованою на зміцнення державної, планової та трудової дисципліни, на правильне застосування, неухильне дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства органом виконавчої влади, підприємством, установою, організацією, їх керівниками та працівниками під час виконання покладених на них завдань і функціональних обов'язків, а також представлення їх інтересів в органах державної влади та місцевого самоврядування. Керівник юридичної служби обіймає посаду заступника керівника з правових питань, щодо яких не підпорядковується керівнику, тобто приймає самостійне рішення і, відповідно, відповідає за нього.

Жеребцов Є. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Орлова І. М.

ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Згідно зі ст. 14 Конституції України, земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Відповідно держава повинна вжити всіх можливих заходів для збереження та належного використання всіх земель країни. Одним із важливих засобів забезпечення збереження та раціонального використання землі як основного національного багатства є точна і повна оцінка земельних ресурсів. Поняття «оцінка» зазвичай вживається як визначення вартості товару або послуги; дія, яка значить оцінювати; вартість, ціну чого-небудь; думка, міркування про якість, характер, значення. У спеціальних наукових джерелах ці загальні визначення, як правило, доповнюють вказівкою на об'єкт оцінки, її результат, що може відображатися, наприклад, у звіті, вид вартості, що буде визначатися тощо.

Ведучи мову про оцінку майна, очевидно, що особливе місце в цьому процесі займає «оцінка земельних ділянок». Як справедливо зазначає Ю. П. Губар, оцінка є обов'язковою складовою всіх інвестиційних процесів, тому від стану земельнооцінкової діяльності, рівня розвитку її теоретичної та методичної бази залежать темпи здійснення не тільки земельної, але й соціально-економічної реформи в цілому. Особливе місце зумовлено також і всеохоплюючою роллю земельних ресурсів в суспільстві. Земельна ділянка як об'єкт земельних правовідносин, являє собою частину земної поверхні, яка відмежована від решти земної поверхні визначеними у встановленому порядку межами та, відповідно, певним місцем розташування, а також встановленими щодо неї правами та обов'язками. Земля в економічному значенні є одним із первинних факторів виробництва. Як відмічає Н. Солов'яненко, сутність оцінки землі полягає в характеристиці цінності землі за двома ознаками: з одного боку – за продуктивними властивостями, а з іншого – за технологічними властивостями.

Умовно поглядаючи на поняття «оцінка майна», «оцінка земельних ділянок» можна розділити на такі групи:

1. Оцінка розглядається як процес. Процесом визначення ринкової або іншої вартості майна або прав на нього на основі загальноприйнятих методів і стандартів оцінки в суворій відповідності з діючим законодавством про оціночну діяльність, нормативно-правовими актами, вимогами етичних правил (кодексів професійної етики оцінювача), називають «оцінку професійну» укладачі енциклопедичного словнику.

2. Оцінка розглядається як результат. Законодавець у ст. 1 ЗУ «Про оцінку земель» експертну грошову оцінку земельних ділянок тлумачить як «результат визначення вартості земельної ділянки та пов'язаних з нею прав оцінювачем (експертом з питань оцінки земельної ділянки), із застосуванням сукупності підходів, методів та оціночних процедур, що забезпечують збір та аналіз даних, проведення розрахунків і оформлення результатів у вигляді звіту». Тобто у даному визначенні основне значення надається результату, але такий результат повинен досягатися з застосуванням необхідних процедур та оформлюватися у звіті.

Водночас, чинне земельне законодавство України виділяє кілька видів оцінки земель. Так, згідно зі ст. 5 ЗУ «Про оцінку земель», залежно від мети та методів проведення оцінки земель вона поділяється на такі види: бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель, грошова оцінка земельних ділянок:

1) Бонітування ґрунтів. Земельним кодексом України (ст. 199) надано визначення бонітуванню ґрунтів як порівняльній оцінці якості ґрунтів за їх основними природними властивостями, які мають сталий характер та суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах.

2) Економічна оцінка земель. Статтею 200 ЗКУ встановлено, що економічна оцінка земель являє собою оцінку землі як природного ресурсу і засобу виробництва в сільському і лісовому господарстві та як просторового базису в суспільному виробництві за показниками, що характеризують продуктивність земель, ефективність їх використання та дохідність з одиниці площі. Дані економічної оцінки земель є основою грошової оцінки земельної ділянки різного цільового призначення. Економічна оцінка земель вимірюється в умовних кадастрових гектарах або в грошовому виразі.

Щодо співвідношення «бонітування ґрунтів» та «економічної оцінки земель», то ще в 1963 році в літературі висловлювалися точки зору про те, що наведені терміни являють собою «різні назви майже одного і того ж явища». І сьогодні дослідники нерідко висловлюють думку про відсутність практичної потреби у існуванні економічної оцінки земель як самостійного виду оцінки земель.

3) Грошова оцінка земельних ділянок. Статтею 201 ЗКУ встановлено, що грошова оцінка земельних ділянок визначається на рентній основі. Детально поняття грошової оцінки земельних ділянок, її види та характеристики будуть аналізуватися в наступних розділах цього дисертаційного дослідження.

Таким чином, оцінка земель буває трьох видів: бонітування ґрунтів, яке проводиться з метою визначення якості ґрунту, економічна та грошова оцінки, метою проведення яких є визначення вартості об'єкту оцінки, тобто землі.

Закерничний Б. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., професор Кучерук К. І.

ЩОДО СТРОКІВ ДОСТАВКИ ВАНТАЖУ

Актуальність теми обумовлена недосконалістю правового регулювання договорів перевезення вантажу автомобільним транспортом взагалі, та відповідальності за порушення строків доставки вантажу, зокрема.

Один з головних обов'язків перевізника є збереження вантажу з моменту прийняття його до перевезення та до видачі одержувачеві. Тому Цивільний кодекс України (далі – ЦК) [1], Закони України «Про транспорт», «Про автомобільний транспорт», Статут автомобільного транспорту (далі – САТ) містять статті, присвячені відповідальності за незбереження вантажу. Виходячи з їх змісту, незбереженням вантажу є його втрата, нестача, псування або пошкодження.

Втрата вантажу – це не лише фізична загибель, крадіжка або знищення вантажу, прийнятого до перевезення. Відповідно до ч. 2 ст. 919 ЦК вантаж, не виданий одержувачеві на його вимогу протягом тридцяти днів після спливу строку його доставки, якщо більш тривалий строк не встановлений договором, транспортними кодексами (статутами), вважається втраченим. Тому, для покладання відповідальності на автоперевізника за повну втрату вантажу практично не має значення чи втрачений він фактично, чи ще знаходиться в дорозі, чи виданий іншій особі.

Відповідно до ст. 13 Закону «Про транспорт», підприємства транспорту відповідають за втрату, нестачу, псування і пошкодження прийнятих для перевезення вантажу та багажу у розмірі фактичної шкоди, якщо вони не доведуть, що втрата, нестача, псування або пошкодження сталися не з їх вини.

Автоперевізник звільняється від відповідальності також тоді, коли вантаж для перевезення був виданий без вказівки в товарно-транспортних накладних про те, що при перевезенні, навантаженні або вивантаженні він потребує особливих умов чи обережності. Якщо ж він не має таких особливостей, то зроблена вказівка у транспортній накладній не має вирішального значення.

ЦК України також містить норму, відповідно до якої перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятого до перевезення вантажу, у розмірі фактичної шкоди (ч. 2 ст. 924). Таку ж норму містять і вищезазначені нормативно-правові акти. Так, відповідно до ч. 3 ст. 314 Господарського кодексу [2], ст. 68 Закону України «Про автомобільний транспорт», ст. 136 САТ за шкоду, заподіяну при перевезенні вантажу, перевізник відповідає: у разі втрати або нестачі вантажу - в розмірі вартості вантажу, який втрачено або якого не вистачає; у разі пошкодження вантажу - в розмірі суми, на яку зменшилася його вартість; у разі втрати вантажу, зданого до перевезення з оголошенням його цінності, – у розмірі оголошеної цінності, якщо не буде доведено, що вона є нижчою від дійсної вартості вантажу.

Відповідно до ст. 923 ЦК України передбачена відповідальність за прострочення доставки вантажу, де перевізник зобов'язаний відшкодувати другій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором, транспортними кодексами (статутами). Як бачимо, законодавець в ЦК України змінив норму, що регулює відповідальність за прострочення у доставці. Нагадаємо, що ст. 364 ЦК УРСР містила норму, в якій зазначалось, що розмір штрафів, що стягуються з автотранспортних організацій за прострочення в доставці вантажу визначається САТ УРСР в залежності від тривалості прострочення. Тобто, якщо раніше з ЦК УРСР чітко випливало, що відповідальність перевізника виявлялась у сплаті штрафу, то зараз ЦК України не заперечує й іншого прояву відповідальності перевізника, причому визначатися вона може і в договорі.

З урахуванням викладеного вище, вважаємо, що строки розшуку вантажів, зазначені в ЦК і в САТ, є завищеними, оскільки сучасні технічні засоби дозволяють швидко встановити місцезнаходження вантажу, а територія України порівняно невелика. Тому, для визначення строків розшуку доцільно застосовувати поняття «розумний строк».

Список використаних джерел

1. Цивільний Кодекс України. Київ: Атіка. 2019. 416 с.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 25.10.2019).

Золотайко Д. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Киян В. Я.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ РОБОТОДАВЦЯ

Відповідно до ст. 3 Конституції України [1] найвищою соціальною цінністю є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Необхідність поєднання інтересів найманих працівників та роботодавців зумовлюють пошук оптимальних варіантів для вирішення цих важливих проблем. Особливу стабілізуючу роль у цьому процесі виконує трудовий договір, який у сучасних умовах має бути важливим інструментом соціальної захисту найманих працівників. При цьому умови трудового договору, обумовлені сторонами, спрямовуються на підвищення матеріального та культурного рівня особи, забезпечення стабільності трудових правовідносин. Саме тому виникає необхідність дослідження правового статусу роботодавця, який традиційно вважається більш сильною стороною трудових правовідносин.

Розроблення та впровадження у життя ефективних механізмів захисту трудових прав особи набувають особливої актуальності напередодні прийняття нового Трудового кодексу України (далі – ТК України) [2]. Тому дослідження правового статусу сторін трудового договору, а саме роботодавця є досить актуальним.

Сам Термін «роботодавець» є новим для трудового законодавства України, у діючому КЗпП він не вживається. Його визначення дано в більш сучасних законодавчих актах – Законах України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» (1998 р.), «Про організації роботодавців» (2001 р.) тощо.

І навпаки, у трудовому праві зарубіжних країн термін «власник або уповноважений ним орган» теж не застосовується. Сторонами трудового договору є найманий працівник і роботодавець (підприємець). Як зазначає І.Я. Кисельов, «роботодавець» - термін, вживаний в Німеччині та в ряді інших країн; «підприємець» – термін, вживаний головним чином в англосаксонських країнах, а також у конвенціях та інших актах МОП [3, с. 53].

Існуюча в чинному КЗпП конструкція для визначення особи, яка укладає трудовий договір з працівником, та запропоноване у проекті ТК України визначення роботодавця не відповідають теоретичним принципам права та юридичній практиці. В якості роботодавця законодавцем розуміється особа, що вже уклала трудовий договір з працівником, тоді як доводиться необхідність визначення роботодавця як особи, що має право наймати працівників. Крім того, законодавець не враховує можливості структурних підрозділів юридичних осіб, що в деяких випадках наділяються трудовою правосуб'єктністю, бути роботодавцями.

З урахуванням викладеного вище, вважаємо, що варте підтримки намагання законодавця у проекті ТК України чітко визначити коло статутних прав і обов'язків роботодавця. А також очевидно, що в новому ТК України необхідно серед основних термінів дати визначення роботодавця і визнати ним юридичну особу, а також фізичну особу, які перебувають у трудових правовідносинах на підставі укладеного трудового договору з працівником.

Список використаних джерел

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/2014/Z960254K.html. (дата звернення 17.10.2019).
2. Проект Трудового кодексу України: проект постанови Верховної Ради України: законопроект від 29 серпня 2019 р. № 0955 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66555 (дата звернення 17.10.2019).
3. Киселев И. Я. Сравнительное и международное трудовое право: учебник. Москва: Дело, 1999. 728 с.

Камишанова О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.ю.н. Макух О. В.

ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Забезпечення правопорядку у сфері господарської діяльності потребує здійснення державного регулювання та контролю за дотримання встановлених правил. Втручання держави в господарську діяльність господарюючих суб'єктів має характеризуватись мінімальним арсеналом засобів, механізмів та інструментів. Звідси, діяльність держави у цій сфері пов'язана із постійною зміною підходів, методів, засобів з метою дерегулювання економічних процесів, в тому числі сфери господарської діяльності. Важливим є визначення форм державної підтримки підприємництва, зокрема малого, та їх класифікація.

Аналіз українського законодавства дозволяє виділити та класифікувати наступні форми державної підтримки малого підприємництва.

Одне із традиційних обґрунтувань класифікації – характер впливу держави на діяльність малих підприємств, в залежності від якого виділяють два види цього впливу: прямий та непрямий.

До прямого впливу можна віднести, наприклад, безпосереднє введення податкових пільг для малих фірм, виділення бюджетних коштів для пільгового фінансування їх перспективних інвестиційних проектів, надання у безоплатне користування або оренду малим підприємствам державного майна тощо.

Непряма підтримка малих підприємств здійснюється державою опосередковано, тобто через стимулювання великих та середніх корпорацій, банків, страхових компаній, громадських організацій, а також залучення елементів інфраструктури малого бізнесу, які забезпечують загальні умови його розвитку (навчальних центрів, бізнес-інкубаторів, технопарків, лізингових, консалтингових, аудиторських, юридичних фірм). До непрямого виду можуть відноситися такі форми підтримки, як виділення субвенцій та дотацій регіонам та муніципальним утворенням у якості преміювання за високий рівень розвитку малого підприємництва. Приклад непрямой форми – широко застосовуване у США надання крупним корпораціям державного замовлення за умови розміщення ними на малих підприємствах замовлень на виробництво встановленого відсотка комплектуючих.

Друге класифікаційне обґрунтування – функціональний напрям державної підтримки. Виходячи з нього, можна виділити три види підтримки: організаційно-структурну, фінансово-податкову та майнову. Перший із перерахованих видів підтримки охоплює форми, зв'язані з регламентуванням діяльності малих підприємств, а також із створенням різних структур, що надають послуги малому бізнесу. До них відносяться, наприклад, спрощена реєстрація суб'єктів малого підприємництва, надання маркетингової інформації на пільгових засадах, проведення консалтингу та аудиту. До фінансово-податкового виду підтримки відносяться

різні форми прямого та непрямого фінансування малого бізнесу та застосування податкових важелів для стимулювання його розвитку. В цю групу входять надання податкових та митних пільг, стимулювання банків та страхових компаній до кредитування або страхування малих підприємств; фінансові та податкові форми державної підтримки малого підприємництва. Майновий вид підтримки малого бізнесу передбачає активне залучення в цей процес державної та муніципальної власності (до того ж не лише матеріальної, але й інтелектуальної); наприклад, впровадження на малих підприємствах нових технологій, проведення лізингових операцій, застосування гарантійних механізмів із використанням державного майна.

Отже, форми державної підтримки малого підприємництва в Україні можуть бути класифіковані: за характером впливу держави на діяльність малих підприємств (прямий і непрямий вплив) та за функціональним напрямом державної підтримки (організаційно-структурна, фінансово-податкова, майнова). Крім того, поєднання першої та другої класифікацій дасть змогу виділити комбіновані форми впливу, що складаються з конкретних груп, які об'єднують форми державної підтримки малих підприємств.

Кириченко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., професор Кучерук К. І.

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ

Договір довічного утримання (догляду) займає досить важливе значення у практичному житті. Здійснення цього правочину, дозволяє: з одного боку – матеріально забезпечити існування відчужувача, а з іншого – надає кращу можливість набувачу отримати у власність нерухоме чи цінне рухоме майно, так як оплатність в даному випадку носить триваючий і алеаторний характер. Аналіз судової практики показує, що останнім часом збільшилась кількість спорів пов'язаних з виконанням договору довічного утримання. Для вирішення даної проблеми потрібно детально вивчити юридичну природу та сутність цього інституту.

Окремі аспекти договору довічного утримання (догляду) знайшли своє відображення в роботах С. С. Алексєєва, С. О. Бородовського, М. І. Брагінського, В. В. Вітрянського, М. К. Галянтіча, А. Б. Гриняка, О. В. Дзери, А. С. Довгерта, О. І. Зозуляк та інших.

Відповідно до ст. 744 Цивільного кодексу України за договором довічного утримання (догляду) одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно. Тобто кожна із сторін переслідує власну мету, що не перешкоджає їм досягати консенсусу в укладенні договору з довготривалим виконанням обов'язків, на відміну від договору купівлі-продажу, в якому момент виконання або збігається, або між ними може мати місце незначний проміжок часу. Однак, як і будь-який інший цивільно-правовий договір, договір довічного утримання (догляду) має свої особливості. Зокрема, слід мати на увазі, що майно переходить у власність набувача, проте розпоряджатися таким майном набувач за життя відчужувача не зможе, оскільки при посвідченні договору довічного утримання (догляду) накладається заборона відчуження майна в установленому порядку, про що робиться напис на всіх примірниках договору (стаття 73 Закону України «Про нотаріат»).

В ході більш детального вивчення питання обґрунтовано, що договір довічного утримання є відплатним, одностороннім з ознаками двостороннього договору та ризиковим. Встановлена необхідність удосконалення норм, що регламентують визначення поняття довічного утримання (догляду). Зокрема, запропоновано включити до визначення поняття «договір довічного утримання (догляду)», закріпленого у цивільному законодавстві, положення, що стосуються довічного утримання третьої особи.

Окрема увага приділена методології дослідження договору довічного утримання (догляду) у цивільному праві України. Обґрунтована необхідність дослідити питання забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду) та відповідальності за порушення його умов.

Отже, можна зробити висновок, що договір довічного утримання має важливе значення як для суспільства, так і для системи цивільно-правових договорів. Оскільки правова природа договору довічного утримання обумовлена метою, то в даному договорі основним є довічне одержання відчужувачем певного утримання від набувача, а необхідна передача майна у власність має статус лише супроводжувального елемента договору. Цей договір дає можливість придбання у власність громадянами житла чи іншого цінного майна без залучення значних сум грошових коштів, які компенсуються втраченими зусиллями на утримання відчужувача.

Кісіль Р. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Киян В. Я.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Розвиток підприємництва та розширення змісту цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб активно продовжується у сучасних умовах функціонування економіки України на ринкових засадах. Данні процеси зумовили піднесення ролі цивільно-правового договору, як одного з найефективніших правових механізмів опосередкування складних суспільних відносин у сфері товарообігу.

До спеціального виду зберігання Цивільний кодекс України (далі – ЦК) [1] відносить зберігання автотранспортних засобів. Наявність в Україні великої кількості автотранспортних засобів викликає необхідність вирішення питання щодо місць та порядку їх зберігання.

За договором зберігання транспортного засобу в боксах та гаражах, на спеціальних стоянках зберігач зобов'язується не допускати проникнення в них сторонніх осіб і видати транспортний засіб за першою вимогою поклажадавця (ч. 2 ст. 977 ЦК).

Специфічні форми вираження оферти й акцепту передусім зумовлені публічним характером цього договору за винятком випадків, коли зберігання автотранспортного засобу здійснюється фізичною особою, яка не є суб'єктом підприємницької діяльності. Особливості ж акцепту потенційного покладавця свідчать про те, що договору зберігання автотранспортних засобів певним чином властиві й ознаки договору приєднання [2, с. 616].

Разом з тим порядок здійснення охорони і недопущення третіх осіб до транспортного засобу не врегульований ЦК України. Законодавець практично зняв будь-яку відповідальність з власника стоянки. Загалом, сьогодні в Україні автостоянка – це здебільшого огорожена звичайним парканом частина території з кількома прожекторами та охороною. Згідно з вимогами чинного законодавства, автостоянка повинна мати тверде покриття (асфальтове, бетонне, гравійне, щебене), огорожу, освітлення, телефонний зв'язок, приміщення для обслуговуючого персоналу, в'їзні-виїзні ворота із шлагбаумом та запасні ворота на випадок термінової евакуації транспортних засобів.

Договір зберігання автотранспортних засобів є двостороннім. Зберігачем за договором зберігання автотранспортних засобів виступають будь-які фізичні та юридичні особи, які можуть надати відповідні послуги. Правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), за змістом частини першої статті 227 ЦК України є оспорюваним.

Договір зберігання транспортних засобів на автостоянках не слід плутати з платним паркуванням автомобілів на вулицях центральної частини міста, поряд з ринками, іншими місцями їх масового скупчення. Служба паркування отримує визначену плату за надання послуг по паркуванню автомобілів, але не несе відповідальності за їх збереження.

З усього наведеного можна зробити висновок, що чинне українське законодавство, що регулює діяльність автостоянок, має чимало прогалин і потребує змін.

Проблема відшкодування збитків постраждалим власникам транспортних засобів може бути вирішена наступним чином: до Правил зберігання транспортних засобів на автостоянках слід внести норму, якою передбачити обов'язок власників автостоянок мати депозит безпеки (визначену суму грошових коштів або певне майно) на випадок винесення судового рішення про відшкодування збитків.

На нашу думку, для забезпечення якісної охорони автостоянок необхідно нормативно закріпити обов'язок встановлення на їх території відеокамер.

Вважаємо, що необхідно розробити типовий договір на зберігання автотранспортних засобів, який би визначав істотні умови даного виду договору, права та обов'язки сторін договору, а також враховував інтереси обох сторін договору.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/-435-15> (дата звернення: 19.10.2019).
2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 2-е вид., перероб. і доп. / за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2006. Т. 2. 1088 с.

Лавренчук К. Л.

Донецький національний університет ім. Василя Стуса
наук. кер. – к.ю.н., доцент Титова О. В.

ЩОДО ВИЗНАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ДОГОВОРІВ НІКЧЕМНИМИ

Інститут корпоративних договорів (акціонерних угод) починаючи з кінця XIX – початку XX століття був визнаний світовою практикою як дієвий інструмент сприяння ефективного досягнення цілей корпоративного управління та подолання корпоративних конфліктів. З прийняттям Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (далі – Закон Про ТОВ та ТДВ) учасники цього виду товариств також отримали можливість повною мірою використовувати такий інструмент, як корпоративний договір.

Питанням правових засад застосування корпоративних договорів в Україні протягом останнього десятиліття були присвячені роботи таких вчених, як В. Вінник, Ю. Жорнокуй, О. Кибенко, М. Сигидин, І. Спасибо-Фатеєва, В. Цікало, А. Чайковська та інші. Однак законодавче закріплення корпоративного договору в Законі України Про ТОВ та ТДВ актуалізувало проведення додаткових досліджень з цієї тематики.

Згідно положень ст. 7 Закону України Про ТОВ та ТДВ корпоративний договір це договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації. Імперативними вимогами, які законодавець висуває до цього виду договорів є письмова форма та безвідплатність. Корпоративний договір, який не відповідає цим вимогам, є нікчемним. При цьому поза межами законодавчого регулювання залишилося питання: чи можуть положення корпоративного договору вступати у протиріччя із положеннями статуту ТОВ? У Проекті закону України «Про внесення змін до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 29.11.2018 р. № 9351 пропонується у ч. 1 ст. 7 Закону Про ТОВ та ТДВ закріпити, що укладаючи корпоративний договір учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження, або утримуватися від їх реалізації у спосіб, визначений за домовленістю сторін договору, *що не суперечить закону та статуту товариства*. У разі невідповідності цим вимогам корпоративний договір пропонується визнавати нікчемним. Однак, такий підхід викликає певні зауваження. Аналізуючи ситуацію що склалася, можна зазначити таке.

Згідно ст. 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам. Оскільки статут ТОВ не є законом, то постає питання – чи вірно угоди, які йому не відповідають визнавати нікчемними? З іншого боку – зміна правил управління товариством окремими його учасниками не може негативно вплинути на діяльність товариства та його контрагентів.

Виходом із ситуації може бути закріплення у ст.7 Закону Про ТОВ та ТДВ положення яким пропонується наділити учасників товариства та третіх осіб правом вимагати визнання корпоративного договору недейсним у разі, якщо внаслідок невідповідності його положень положенням статуту товариства було порушено права таких осіб.

Список використаних джерел

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 13. Ст. 69.
2. Про внесення змін до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»: проект закону України від 29 листопада 2018 р. № 9351. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2./webproc4_2?pf3516=9351&skl=9
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

Максимова Є. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Гамбург І. А..

СУБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

На сучасному етапі розвитку суспільства господарське право є однією з провідних галузей української системи права, нормами якого регулюються суспільні відносини здебільшого економічного характеру, що складаються переважно у сфері господарювання. Загальновідомо, що саме від розвитку економіки переважно залежить прогресивне просування будь-якого суспільства та держави. Тому обрання Україною шлях для впровадження ринкових засад господарювання має базуватися на економіці регульованого і соціально орієнтованого господарства. А це, у свою чергу, актуалізує створення оптимальної моделі взаємодії між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю.

Важливим питанням у цьому процесі є визначення системи та закріплення правового статусу суб'єктів організаційно-господарських повноважень, що має враховувати, з одного боку, світову практику, а з іншого – національну специфіку, у зв'язку з чим актуалізується вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду.

Аналіз ст. 2 Господарського кодексу щодо учасників відносин у сфері господарювання та ст. 3 щодо господарських відносин, дозволяє зробити висновок, що до суб'єктів організаційно-господарських повноважень відносяться органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.

Вивчення зарубіжного досвіду показує певні відмінності, що стосуються системи та правового статусу суб'єктів організаційно-господарських повноважень. Наприклад, в Іспанії на конституційному рівні визначені організаційно-господарські повноваження держави, а саме планування економічної діяльності з метою задоволення публічних інтересів, вирівнювання регіонального і секторального розвитку, стимулювання зростання доходів та їх справедливого розподілу, що ставить перед державою завдання за рахунок регулювання економічних явищ впливати на небезпечні соціальні процеси.

У Німеччині та деяких інших країнах навіть суди здійснюють певні організаційно-господарські повноваження, а саме реєстрацію юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності за місцем знаходження підприємств, яка полягає у внесенні найменування і адреси підприємства в торговий реєстр, з даними якого може ознайомитися будь-яка заінтересована особа. Також суд перевіряє законність створення юридичної особи, звіт засновників, оцінщиків, тобто здійснює юридичну експертизу документів, що подані в суд разом з заявою на реєстрацію.

У країнах Європейського Союзу працює принципово нова схема взаємодії держави та господарюючих суб'єктів, що пов'язана з прямим вирішенням економічних проблем через створення ефективних, прозорих інструментів регулювання для захисту вітчизняного виробника, стимулювання вітчизняного виробництва та реалізації експортноорієнтованої стратегії його розвитку.

Отже, з огляду на інтеграційні процеси у сфері економіки, недостатність в Україні досвіду оптимального регулювання зазначених відносин в ринкових умовах господарювання, прагненням нашої країни адаптувати власне законодавство до кращих міжнародних та зарубіжних стандартів доцільним є запозичення передового зарубіжного досвіду щодо системи та правового статусу суб'єктів організаційно-господарських повноважень, що мають отримати правову регламентацію у національному законодавстві.

Петух С. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

ПЕРІОДИЗАЦІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ

В умовах ринкової економіки основною підставою виникнення господарських зобов'язань є господарський договір.

Поняття «господарський договір» у юридичній науці є дискусійним та складним. Зважаючи на це, необхідно проаналізувати основні етапи становлення та розвитку теорії господарського договору.

Доцільним для формування більш чіткого уявлення про розвиток теорії господарського договору буде навести в загальних рисах його періодизацію у правовій літературі.

Перший етап охоплює час від появи планово-договірних зобов'язань приблизно в 1917–1918 роках і триває до 1938 року.

Цей період характеризується існуванням поглядів на господарський договір як на інститут господарського права. У період відродження товарного виробництва та обміну договірне право в теорії і законодавстві розглядалося як єдине ціле, хоча на диференціацію правового регулювання договірних відносин не могла не впливати багату складність економіки країни.

Таким чином, на цьому етапі переважав погляд на господарський договір як інститут господарського права, що відрізняється від цивільно-правового договору.

Другий етап еволюції теорії господарського договору тривав з 1938 року до 1956 року. На цьому етапі концепцію господарського права було піддано остракізму, її прихильників оголошено «ворогами народу», і закладено дуалістичний підхід до правового забезпечення регулювання економіки з позицій цивільного та адміністративного права. Цей підхід означав, що вертикальні зв'язки в управлінні народним господарством забезпечувало адміністративне право, а горизонтальні зв'язки товарного обміну – цивільне.

У цей час договір розглядався як єдиний цивільно-правовий інститут. Зазначалося, що в межах системи цивільно-правового договору існують деякі відмінності, але їх не достатньо для того, щоб виділити з єдиного інституту декілька самостійних.

Третій період розпочався в 1956 році. Саме з цього часу теоретичні питання господарського договору досліджуються відродженою господарсько-правовою наукою і цивілістикою «паралельно», в гострій полеміці між собою. Саме в цей час в правознавстві найбільш ґрунтовно розроблялася теорія господарського договору.

На сьогодні у правовій науці незалежної України продовжує тривати дискусія щодо місця господарського договору серед інших видів договорів, а також з приводу його співвідношення з цивільно-правовим договором, підприємницьким договором, господарським зобов'язанням тощо.

Цивільний кодекс України та Господарський кодекс України не містять законодавчого визначення поняття господарського договору, що також сприяє становленню та розвитку різних наукових точок зору з цього приводу.

Поява нових видів господарських договорів як підстав виникнення господарських зобов'язань породжує розвиток нових наукових уявлень про різні їх аспекти: поняття, форми, порядки укладання, зміни, виконання та забезпечення тощо.

Зважаючи на вищенаведене, можна запропонувати поглибити існуючу в літературі періодизацію розвитку теорії господарського договору. Так, третій етап становлення та розвитку теорії господарського договору (розпочався у 1956 році) поділено на два періоди: 1956 рік – 1991 рік – період відновлення господарсько-правової концепції, в його межах відбулася ґрунтовна розробка теорії господарського договору; 1991 рік – 2019 рік – сучасний період розвитку теорії господарського права в умовах незалежної України.

Підгорний А. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Моїсєєнко Д. М.

ПЕРЕДАЧА СПРАВИ З ОДНОГО СУДУ ДО ІНШОГО В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

З 15 грудня 2017 року набрала чинності нова редакція цивільного процесуального кодексу України. Вказаною редакцією була впроваджена неабияка кількість нових, та внесено суттєві зміни до існуючих інститутів цивільного процесуального права.

Певні новели цивільного процесу носять достатньо дискусійний характер. Так, до цього часу серед теоретиків та практиків цивілістів немає єдиної думки з приводу впровадження інституту малозначних справ тощо.

На нашу думку, серед однозначно позитивних нововведень нового ЦПК є вдосконалення порядку передачі справ з одного суду до іншого у випадку невірною визначення позивачем територіальної підсудності справи. Так, попередньою редакцією (ст. 116 ЦПК) передбачалося, що суд може передати справу на розгляд іншого суду лише за клопотанням відповідача до початку розгляду справи, або якщо після відкриття провадження у справі і до початку судового розгляду виявилось, що заяву було прийнято з порушенням правил підсудності. В іншому випадку, у разі подання позову з порушенням правил територіальної або виключної підсудності, суд під час вирішення питання про відкриття провадження повертав позовну заяву позивачу у зв'язку з тим, що справа не підсудна цьому суду, для подання до належного суду (ст. ст. 115, 121 ЦПК). Вказаний порядок спричиняв певні незручності. Зокрема, позивач мав повторно оплатити судовий збір для звернення до іншого суду. Крім того, суд не завжди встановлював в ухвалі про повернення позовної заяви, якому саме іншому суду підсудна справа, що викликало у позивача додаткові складнощі в разі відсутності достовірної інформації щодо зареєстрованого місця проживання відповідача.

За новою редакцією ЦПК (ст. 185), відсутня така підстава для повернення заяви, як «справа не підсудна цьому суду».

У разі якщо справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду, суд передає її на розгляд іншому суду. Передача справи за встановленою підсудністю здійснюється на підставі відповідної ухвали не пізніше 5 днів після закінчення строку на її оскарження, у разі подання скарги – не пізніше 5 днів після задоволення її без задоволення. Крім того, ЦПК містить норму щодо розгляду справи судом, який прийняв справу до свого провадження з додержанням правил підсудності, у разі коли в процесі розгляду вона стала підсудна іншому суду, крім випадків змін у складі відповідачів, через що справа належить до виключної підсудності іншого суду.

При цьому спори між судами про підсудність не допускаються. Справа обов'язково має бути прийнята до провадження судом, якому надіслана. Отже, запровадженими новаціями вирішено проблему для позивачів у разі неправильного визначення належного суду – саме на суд фактично покладається обов'язок визначити правильну підсудність справи та передати її на розгляд такому суду.

Як висновок, слід сказати, що новела щодо можливості передачі справи у випадку помилки позивача з визначенням територіальної підсудності з одного суду до іншого, всуває зайві перепони у захисті позивачем порушених прав та сприяє скорішому вирішенню цивільної справи по суті.

Порощук А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Киян В. Я.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

Проблема захисту прав і свобод людини і громадянина, у тому числі у сфері праці, завжди була однією з найбільш важливих і одночасно складних для будь-якої держави. В умовах поглиблення економічної кризи питання порушення трудових прав громадян стає дедалі актуальнішим. Задля оптимізації виробництва та збільшення прибутковості бізнесу, через зменшення податкових зобов'язань, роботодавці готові нехтувати трудовим законодавством та йти на незаконне працевлаштування, зарплату «в конвертах», неоплачувані відпустки та інші зловживання.

Фактична відсутність ефективних механізмів досудового врегулювання трудових спорів та тяганина при їх розгляді судами створюють якнайкраще підґрунтя для порушення вимог закону несумлінними роботодавцями.

Розроблення та впровадження у життя ефективних механізмів захисту трудових прав особи набувають особливої актуальності напередодні прийняття нового Трудового кодексу України [1]. При цьому не втрачають своєї актуальності питання теорії трудових спорів, зокрема, про їх поняття, види, предмет, сторони тощо.

Слід зауважити, що через застарілість існуючих норм трудового законодавства, суди використовуючи постанови пленумів та правові позиції Верховного Суду України, сформували судову практику, яка ґрунтується більше на конституційних принципах захисту права на працю та реальному стані суспільних відносин, ніж архаїчних нормах КЗпП України. Тому, саме практика розгляду судами трудових спорів може бути джерелом ідей для створення нових норм, індикатором, що здатен виявити найбільш проблемні питання у цій сфері та шляхи їх вирішення.

Сьогодні у правозастосовній практиці існують поняття «трудоий спір» та «трудоий конфлікт», які не є тотожними, про те є певними етапами вирішення трудових розбіжностей – на стадії самостійного врегулювання протиріч та до звернення суб'єктів правовідносин до юрисдикційних органів (суду, КТС) – це трудоий конфлікт, після відповідного звернення – трудоий спір.

Враховуючи, що на сучасному етапі більшість трудових спорів вирішується у судовому порядку, при їх розгляді обов'язково застосовуються відповідні принципи, визначені ЦПК України та КАС України, а також специфічні принципи трудового права (законності, рівності сторін трудового спору, гласності, об'єктивності розгляду трудового спору, всебічності і повноти дослідження всіх обставин справи, швидкості розгляду та змагальності сторін).

Аналіз положень законодавства, свідчить про те, що КТС може бути ефективним інструментом вирішення трудових спорів та доступним засобом захисту прав та законних інтересів працівників лише за умови її утворення та функціонування на засадах повної незалежності від роботодавця, професійності членів комісії, збереження обов'язкової сили її рішень та можливості їх примусового виконання.

Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів наразі врегульовано Главою XV КЗпП України та відповідними процесуальними нормами ЦПК України та КАС України. Примірні процедури вирішення індивідуальних трудових спорів, на відміну від колективних, чинним трудовим законодавством не передбачені. Процедуру безпосередніх переговорів між працівником та роботодавцем як спосіб вирішення трудових розбіжностей не регламентовано і проектом ТК України.

У діючому КЗпП України вбачається, що більша частина відповідного розділу присвячена питанням функціонування комісій по трудовим спорам, які частіше існують лише на великих промислових підприємствах та досить рідко використовуються як механізм захисту прав найманих працівників. А дійсно дієвий інститут вирішення трудових спорів судами – у діючому КЗпП України окремими нормами майже не врегульовано, йому присвячено лише 4 статті.

Моніторингом даних Єдиного державного реєстру судових рішень встановлено, що у більшість трудових спорів щодо поновлення на роботі відповідачами є державні органи, комунальні та державні підприємства, великі промислові підприємства регіону. Наведене, на нашу думку, можна пояснити, значним рівнем тінізації трудових правовідносин у приватному секторі економіки. Більшість найманих працівників змушені працювати без офіційного оформлення трудового договору, отримуючи заробітну плату «у конвертах», а у разі звільнення, залишаються фактично безправними та не можуть відстояти свої права у судовому порядку.

З урахуванням викладеного вище, вважаємо, що існує проблема про нагальність реформування системи розгляду індивідуальних трудових спорів та необхідність прийняття нормативно-правових актів, які відповідають вимогам сьогодення.

Список використаних джерел

1. Проект Трудового кодексу України: законопроект від 29 серпня 2019 р. № 0955 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66555 (дата звернення 29.10.2019)

Савлук О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ МІЖНАРОДНОЇ ПАЛАТИ ЛАТИНСЬКОГО НОТАРІАТУ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Вдосконалення правового регулювання нотаріальної діяльності, зокрема, й з урахуванням міжнародно-правового аспекту має базуватися на принципах сучасного нотаріату, що пропагуються у світі, насамперед, Міжнародним союзом латинського нотаріату (МСЛН) – міжнародною неурядовою організацією, яка створена з метою координації та розвитку нотаріальної функції та діяльності у всьому світі і на сьогодні

об'єднує нотаріальні корпорації 83 країн. Багато фахівців вважає і продовжує обговорювати необхідність вступу України до МСЛН, проте не вказується, які конкретні наслідки матиме такий вступ для України, українського нотаріату, громадян, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій.

МСЛН був утворений в 1948 р. в Буенос-Айресі і має на меті сприяти поширенню в світі законодавства країн – членів союзу і знайомству з його інститутами. Якщо буквально сприймати визначену мету, то виходить, що вступ України до МСЛН означатиме поширення на її території законодавства країн-членів союзу, і Україна стане пропагувати таке законодавство на інші країни. Але сенс такої «місіонерської» діяльності МСЛН та, відповідно, НПУ, зокрема, не однозначний, оскільки згідно зі Статутом НПУ визначені інші напрями її діяльності – об'єднання на професійній основі зусиль нотаріусів для виконання покладених на них Законом України «Про нотаріат» обов'язків і забезпечення їхніх прав, представництво професійних інтересів нотаріусів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, втілення та застосування фундаментальних принципів системи нотаріату латинського типу, а також принципів нотаріальної етики, положень латинського нотаріату, захист професійних інтересів та соціальних прав нотаріусів, сприяння підвищенню професійного рівня нотаріусів та надання їм методичної допомоги, захист інтересів фізичних і юридичних осіб при заподіянні їм шкоди внаслідок незаконних дій або недбалості нотаріуса.

Нотаріальна палата України (НПУ) плідно співпрацює з МСЛН як спостерігач: вони обмінюються необхідною інформациєю, беруть участь у засіданнях Комісії у справах Європи МСЛН, готують огляди та узагальнення щодо законодавства України з тих чи інших питань. НПУ систематично надаються матеріали з оновлення цього розділу. При Комісії у справах Європи МСЛН, членами якої є Володимир Черниш (перший президент НПУ), Людмила Павлова (Голова НПУ) та Ігор Фріс (приватний нотаріус Івано-Франківського міського нотаріального округу), працюють робочі групи, що періодично надсилають на адресу НПУ свої запитальники, які наші нотаріуси розглядають і надають відповіді на питання, що стосуються чинного законодавства України, зокрема з питань діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, внесення даних про іноземні документи до національних публічних реєстрів, форм цивільних відносин та інші.

Питання залишається в тому, що ж українські нотаріуси отримали від вступу НПУ як спостерігача до МСЛН і яка подальша доля нотаріату України у разі, коли нотаріальна палата стане членом МСЛН. У чинному Статуті МСЛН 2007 р. не містяться відповіді на ці питання, хоча досвід багатьох країн свідчить про доцільність членства у МСЛН та запровадженні її принципів у законодавство щодо організації та здійснення нотаріальної діяльності.

Таким чином, вдосконалення правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні має реалізуватися у напрямку запровадження принципів МСЛН, враховуючи як міжнародні тенденції, так і особливості національної моделі розвитку з дотриманням основної мети – охорони прав, свобод та інтересів людини.

Сорокін В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Киян В. Я.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Конституція України проголосила головним обов'язком держави утвердження й забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Одним з елементів виконання цього обов'язку є створення ефективного механізму відшкодування шкоди, заподіяної працівникові незаконними діями роботодавця. Проте у чинному законодавстві такий механізм відсутній.

Роботодавець несе матеріальну відповідальність перед працівником за шкоду, заподіяну здоров'ю внаслідок невиконання обов'язків щодо забезпечення здорових і безпечних умов праці; за незабезпечення збереження особистих речей працівника при виконанні ним трудових обов'язків; за порушення права працівника на працю; при необґрунтованій відмові в прийомі на роботу, незаконному відстороненні від роботи, незаконному переведенні на іншу роботу тощо.

Матеріальна відповідальність власника перед працівником за шкоду, заподіяну здоров'ю, регулюється Законом України «Про охорону праці» та іншими нормативно-правовими актами.

Порівняльний аналіз відповідальності зазначених суб'єктів відповідальності вже проводився науковцями, але в той же час відсутня єдність стосовно того, чи є така відповідальність єдиним видом трудово-правової відповідальності чи це два різних види останньої.

Деякі вчені вважають, що це самостійні види матеріальної відповідальності у трудовому праві, інші, схильються до думки, що це єдиний вид трудово-правової матеріальної відповідальності і єдиний інститут трудового права.

Відповідно до ч.2 ст. 130 КЗпП [1] наявність вини працівника – обов'язкова умова покладення на нього матеріальної відповідальності.

Для притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності, чинне законодавство вимагає наявність його вини лише у разі невиконання належних зобов'язань працівником сум у день звільнення (ч. 1 ст. 117 КЗпП), у разі затримки видачі трудової книжки працівникові (ч. 4 ст. 235 КЗпП) та у випадку порушення встановлених строків виплати заробітної плати та інших виплат, що належать працівнику. В інших випадках чинне законодавство не визначає вину роботодавця обов'язковою умовою для притягнення останнього до матеріальної відповідальності. А це свідчить про застосування концепції «відповідальність без вини» [1].

Щодо працівника, то він звільняється від відповідальності за шкоду, яка відноситься до категорії нормального виробничо-господарського ризику, за шкоду, заподіяну у стані крайньої необхідності. (ч. 4 ст. 130 КЗпП) [1].

Разом з тим КЗпП України не покладає на працівника обов'язку доказування вини роботодавця, що свідчить про застосування принципу презумпції винності роботодавця.

У ст. 345 проекту Трудового кодексу України (далі – ТК України) [2] передбачено матеріальну відповідальність роботодавця за шкоду, що заподіяна майну працівника. Так, роботодавець зобов'язаний забезпечити збереження майна працівника, якщо такий обов'язок покладено на роботодавця трудовим законодавством, колективним або трудовим договором, а також у випадках, якщо знаходження майна працівника на території, в приміщеннях роботодавця або на місці виконання робіт є звичайним, а працівник не має можливості здійснювати його зберігання, хоча б він був позбавлений такої можливості тимчасово.

Незабезпечення роботодавцем збереження майна працівника у випадках, зазначених у частині першій цієї статті, а також пошкодження майна працівника внаслідок неналежних умов праці покладає на роботодавця обов'язок відшкодувати в повному обсязі вартість майна або оплатити суму, на яку його вартість зменшилась. Розмір шкоди визначається відповідно до роздрібних цін, що склалися в даній місцевості на день відшкодування шкоди. За наявності згоди працівника шкода може бути відшкодована в натурі.

У Ст. 346 проекту ТК України визначено матеріальну відповідальність роботодавця за невиконання обов'язків щодо надання працівникові матеріальних благ і послуг. Працівник має право на стягнення з роботодавця вартості зазначених благ і послуг відповідно до роздрібних цін, що склалися в даній місцевості, незалежно від того, чи здійснював працівник витрати в порядку оплати цих благ і послуг, внаслідок невиконання роботодавцем передбачених колективним або трудовим договором обов'язків щодо надання працівникові матеріальних благ і послуг.

З урахуванням викладеного вище вважаємо, що у перспективному законодавстві уже передбачено шляхи вирішення даної проблеми.

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю України: чинне законодавство із змінами та допов. Київ: Алерта, 2019. 100 с.
2. Проект Трудового кодексу України: законопроект від 29 серпня 2019 р. № 0955. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66555 (дата звернення 29.10.2019).

Філанчук Є. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., професор Заставська Л. П.

МОРАТОРІЙ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ: ТИМЧАСОВО-ПОСТІЙНЕ ТОПТАННЯ В НЕДОРОЗВИТКУ

Однією з найбільш гострих і дискусійних проблем суспільства є доцільність зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, який діє вже 18 років. Загалом, більшість суспільства не заперечує доцільності його припинення, але це тільки питання часу.

Вимога щодо необхідності скасування мораторію на продаж сільгоспземель частіше зустрічається у кредиторів та у заявах міжнародних партнерів. Зокрема, вона є важливою передумовою співпраці з МВФ, від якої в сучасних складних умовах важко відмовитися. В Угоді про асоціацію України з ЄС немає прямих зобов'язань щодо зняття цього мораторію, однак у ній ідеться про рівний рух товарів (тобто і землі). Також Світовий банк і Міжнародний валютний фонд продовжують висловлювати чітку позицію щодо вимоги зняття мораторію та наполягають на важливості відкриття ринку землі в Україні.

На думку багатьох вітчизняних фахівців, мораторій не тільки є суттєвою перешкодою для іноземних інвестицій, а й стримує розвиток вітчизняного бізнесу. Аргументом прихильників зняття мораторію є також те, що це могло б вирішити і низку соціальних проблем населення, особливо в сільській місцевості.

Мораторій потрібно зняти, ринок землі повинен функціонувати, але люди голосують проти, бо розуміють, що у теперішніх умовах ні вони, ні їхні діти купити землю не зможуть. Якщо холдинги готові придбати все і зараз без залучення позикових коштів, то у простих селян грошей на це немає. Отже, через зневіру та бідність дуже непросто знайти серед широких верств населення прихильників розпродажу землі.

Необхідні закони повинні бути ухвалені до кінця року, а запуск ринку відбудеться 1 жовтня 2020 року. Про такі перспективи розповів заступник керівника Офісу президента Олексій Гончарук. Наразі, за його словами, триває пошук «найменш болісної і найбільш ефективної моделі» відкриття ринку. «Ціна питання», за прогнозами Світового банку, від 0,5% (поміrkований перехід) до 3% (унаслідок стрімких змін) річного прискорення темпів економічного зростання.

Окрім цього, землевласники зможуть отримувати кредит під заставу землі. При виділенні Україні траншу МВФ у 2017 р. йшлося про необхідність завершення земельної реформи. Між сторонами було підписано Меморандум про співпрацю, який містив вимогу щодо забезпечення обігу землі, але закон про обіг земель досі залишається у розробці, незважаючи на міжнародний тиск щодо цього питання.

Підписання Меморандуму призвело до надзвичайно широкого обговорення, але на сьогодні зобов'язання уряду забезпечити обіг земель виконані лише формально, оскільки відчуження землі залишається під забороною, а ринок оренди є головним засобом перерозподілу (обігу) земель сільськогосподарського призначення між землевласниками та землекористувачами.

До рішення про продовження чи скасування мораторію необхідно підходити зважено, враховуючи інтереси всіх, як землевласників, так і агрохолдингів (а також у перспективі іноземних інвесторів), оскільки, з одного боку, неналежно опрацьоване скасування мораторію може призвести до непередбачуваних наслідків для обох сторін та держави загалом, а з іншого боку, наявна заборона стримує інвестиції та розвиток усієї агросфери.

Доречі, в 1967 році Конституційний суд Німеччини наголосив, що справедлива регуляторна система щодо управління землею потребує набагато потужнішого врахування інтересів місцевих стейкхолдерів у порівнянні з використанням інших засобів виробництва.

Список використаних джерел

1. Передача державних сільськогосподарських земель (ОТГ). URL: <https://agropolit.com/blog/303-zemelna-reforma-i-silske-gospodarstvo-yak-dali> (дата звернення: 14.10.2019).
2. Рынок земли Зеленского. Каким он будет. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/09/20/651811/> (дата звернення: 11.10.2019).

Храмкова А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н., доцент Моїсєєнко Д. М.

ПРО ТЕОРЕТИЧНУ МОЖЛИВІСТЬ РОЗГЛЯДУ СПОРІВ ПРО ПРАВО У НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Наприкінці 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів». Нові редакції кодексів набрали чинності 15 грудня 2017 року.

Зміни торкнулись і наказного провадження, яке є особливим видом цивільного судочинства та спрямоване на вирішення справ судом про стягнення з боржника грошових коштів на підставі заявлених вимог. Даний вид провадження, на відміну від позовного, базується на видачі судового наказу, та за своєю суттю є спрощеною процедурою захисту прав.

Певні зміни торкнулись безпосередньої процедури розгляду заяв про видачу судового наказу. Так, збільшено кількість вимог, за якими може бути видано судовий наказ, заявник має зазначати перелік доказів, на яких ґрунтуються його вимоги, встановлені строки розгляду заяви про видачу судового наказу, постановлення ухвали про відмову у видачі судового наказу тощо.

Однак, крім зазначених змін, є й така, яка принципово впливає на сутність наказного провадження. Мається на увазі усунення з нової редакції ЦПК України такого поняття як «підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу». Зокрема, у старій редакції п. 2 ч. 3 ст. 100 ЦПК України передбачалося, що «суддя повертає заяву про видачу судового наказу, у разі якщо із заяви і поданих документів вбачається спір про право». Нова редакція не містить вказівки на неможливість розгляду спору про право у наказному провадженні. Лише у ст. 19 ЦПК вказується що «наказне провадження призначене для розгляду справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір, або про його наявність заявнику невідомо». Таким чином, виходячи з буквального трактування чинних норм ЦПК України, якщо спір про право має місце по вимогах, передбачених ст. 161 ЦПК України, однак, за суб'єктивних причин стягувачеві про нього невідомо, або, знову ж, суддя суб'єктивно вважає вимогу безспірною, за відповідною заявою може бути виданий судовий наказ.

Схожу думку висловлював О. О. Штефан ще у 2006 році, коли наявність спору про право була підставою для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Він вказував, що в наказному провадженні, з одного боку, має місце спір про право в його особливий формі, а з іншого – наказне провадження є безспірним [9, с. 46].

Виходячи з викладеного, слід зробити висновок, що питання можливості розгляду спорів про право, які витікають з правовідносин, передбачених ст. 161 ЦПК України, у наказному провадженні, є відкритим, принаймні до прийняття відповідної правової позиції Верховним судом, або до внесення змін у ЦПК України.

Список використаних джерел

1. Штефан О. Наказне провадження у цивільному судочинстві України. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 1. С. 44–48.

Чусь А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.ю.н. Орлова І. М.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Всі країни світу прагнуть до найбільш ефективного використання наявних туристично-рекреаційних ресурсів з метою утримання провідних позицій на міжнародному туристичному ринку. Для України ця проблема значно ускладнюється, оскільки їй потрібно ще зайняти гідне місце серед високорозвинених туристичних держав.

З огляду на існуючі труднощі трансформаційного періоду, які відбуваються в суспільстві, відсутність досвіду туристичної діяльності в умовах світової конкуренції, дієва підтримка перспективних галузей економіки, однією з яких є туризм, вкрай необхідна і повинна бути постійно в центрі уваги державної політики України. Тому дослідження теоретичних аспектів державного регулювання туристичної діяльності, зокрема визначення його поняття та методів, є актуальним.

Загальновідомо, що регулювання господарської діяльності здійснюється через два основні механізми: по-перше, ринкове саморегулювання шляхом досягнення рівноваги попиту і пропозиції, по-друге, під впливом певних державних механізмів управління та координації. Причому в другому випадку мова йде як про державне регулювання, так і про самоорганізацію господарюючих суб'єктів шляхом створення об'єднань, асоціацій.

З огляду на це, суб'єктами регулювання розвитку туризму необхідно визнати не тільки уповноважені державні органи, а й громадські туристичні організації та об'єднання.

Серед методів державного регулювання туризму присутні методи адміністративного і економічного впливу. Держава, крім вищезазначених методів, може вплинути на попит з допомогою ліцензування або градації за якістю обслуговування.

Одним з ефективних методів впливу держави на розвиток туризму є державні дотації, які проявляються в різних формах, починаючи від заходів по просуванню позитивного іміджу країни до надання податкових пільг на туристичну діяльність. серед основних видів державних пільг можна виділити: зниження ціни інвестицій в туристичні проекти, що включає вигідні позики за вигідними відсотковими ставками (уряд відшкодовує різницю між фіксованою процентною ставкою і ринковою), субсидії, призначені для заохочення пріоритетних напрямків розвитку туризму.

Грошові заходи застосовуються, в основному, для підтримки міжнародної конкурентоспроможності туристичного продукту країни. Наприклад, такі країни, як Туніс, Мальта, знижують обмінний курс своєї валюти за допомогою девальвації, тим самим стимулюючи попит з боку міжнародного туризму.

Виходячи з вищенаведеного, державне регулювання туристичної діяльності можна визначити як вплив держави за допомогою різних методів (адміністративних, економічних та специфічних – характерних для туристичної сфери) на діяльність господарюючих суб'єктів і ринкову кон'юнктуру для забезпечення нормальних умов функціонування ринкового механізму, реалізації державних соціально-економічних пріоритетів і розробку єдиної концепції розвитку цієї сфери.

Крім того, особливістю сфери туризму є те, що окрім регулювання туристичної діяльності в Україні з боку держави в особі уповноважених органів, вплив на діяльність господарюючих суб'єктів здійснюється також з боку різноманітних громадських туристичних організацій та об'єднань. З огляду на це, можна запропонувати поділ регулювання туристичної діяльності в Україні на види в залежності від суб'єкта впливу на: державне та громадське.

Якимчик Д. О.

Донецький національний університет ім. Василя Стуса
наук. кер. – к.ю.н., доцент Титова О. В.

**ПРО ОПТИМІЗАЦІЮ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТИТУТУ ПРЕДСТАВНИЦТВА
ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ АКЦІОНЕРІВ**

Загальні збори акціонерів є вищим органом управління акціонерним товариством за допомогою якого акціонери реалізують право на участь в управлінні справами товариства. Від того, наскільки ефективно регламентована робота загальних зборів, залежить забезпечення інтересів, як акціонерів, так і самого акціонерного товариства.

Питання вдосконалення правового забезпечення діяльності загальних зборів акціонерів вже тривалий час перебувають в центрі уваги таких вчених як О. М. Винник, Н. С. Глузь, О. Р. Кібенко, В. П. Ливинець, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. С. Щербина, О. В. Щербина та інших. У той же час, наявність прогалин в законодавстві про правовий статус загальних зборів акціонерів, викликає нагальну потребу внесення поправок в норми діючого законодавства та свідчить про актуальність обраної теми.

Право на участь в управлінні товариством є невід'ємним правом акціонера і акціонер може реалізовувати його як самостійно, так і через призначеного ним представника. Право акціонера призначити свого представника для участі в загальних зборах акціонерів закріплено в ч.3 ст. 159 Цивільного Кодексу України та ст. 39 Закону «Про акціонерні товариства» (далі – Закон Про АТ) [1, 2] У ч.3 ст.39 цього Закону зазначено, що довіреність на право участі та голосування на загальних зборах акціонерного товариства може містити завдання щодо голосування, тобто перелік питань порядку денного загальних зборів із зазначенням того, як і за яке (проти якого) рішення потрібно проголосувати. Тобто наявність таких завдань у довіреності не є обов'язковою. Ґрунтуючись на положеннях Директиви № 2007/36/ЄС окремі дослідники пропонують закріпити на рівні закону обов'язкову наявність у довіреності на право участі та голосування на загальних зборах акціонерного товариства завдань щодо голосування [3]. Однак, застосування такого підходу щодо усіх випадків голосування за довіреністю навряд чи є виправданим, оскільки може позбавити представника можливості мобільно реагувати на якісь суттєві зміни ситуації.

Одночасно ч.3.ст 39 Закону Про АТ встановлює, що акціонер має право видати довіреність на право участі та голосування на загальних зборах декільком своїм представникам. І саме у цьому випадку доцільним є чітке визначення у довіреності завдань для голосування для кожного представника з метою належного виконання кожним представником свої повноважень та забезпечення належної реалізації права акціонера на участь у загальних зборах. Таким чином, доцільно п.3 ч.3 ст.39 Закону Про АТ викласти таким чином: «Акціонер має право видати довіреність на право участі та голосування на загальних зборах декільком своїм представникам. В такому випадку є обов'язковою наявність у довіреності завдань щодо голосування».

Вищевикладене дозволить оптимізувати використання інституту представництва при проведенні загальних зборів.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50–51. Ст. 384.
3. Бодня Є. Ю. Правове регулювання інституту представництва акціонерів: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий огляд*. 2017. № 4 (36). URL: oaji.net/pdf (дата звернення: 03.11.2019).

МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ Й ЇХ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ ТА СВІТІ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Буря В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., доцент Кіктенко О. В.

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасних складних виробничих і управлінських процесів, підвищеної нестабільності зовнішнього середовища, зростання і глобалізації особливого значення набуває стратегічне управління підприємством, яке передбачає формування обґрунтованої стратегії на основі глибокого осмислення визначальних економічних, технологічних, соціальних та інших перетворень.

Поняття «стратегія» дістало широке відображення в працях теоретиків та практиків різних наукових сфер. Генетично воно походить з суто військової сфери і саме в аналізі перебігу військових операцій здобуло найбільшого поширення. Термін «стратегія» походить від грецького слова *strategia* (*stratos* – військо і *ago* – веду). Сполучені разом, вони утворюють слово «*strategos*» (полководець або воєначальник, що командує армією). Стратегія – це довгостроковий курс розвитку фірми, спосіб досягнення цілей, який вона визначає для себе, керуючись власними міркуваннями в межах своєї політики».

Стратегія розглядається як зразок, до якого прагне наблизитись організація (підприємство). Найчастіше за зразок беруть процвітаючу фірму, аналізують її позитивні сторони діяльності й намагаються скористатися її досвідом. З іншого боку, стратегію, як мету управління можна визначити як ідеальну модель підприємства, в якій реалізується «бачення» його керівників і власників і яка побудована з використанням SWOT-аналізу.

У межах стратегічного планування стратегія підприємства є основним ядром його стратегічного управління. Для забезпечення ефективного управління стратегічний план повинен ґрунтуватися на глибоких дослідженнях та охоплювати період від трьох до десяти років. Він об'єднує структурні підрозділи підприємства загальною (спільною) метою, надає усім процесам односпрямованість і скоординованість, що дає змогу найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та швидко вирішувати різноманітні завдання управління.

Фінансова діяльність підприємства у всіх її формах не може зводитися тільки до задоволення фінансових потреб, що визначаються необхідністю управління окремими видами оборотних активів, заміни необоротних активів, що вибувають, або поточного їх приросту у зв'язку із змінами обсягу господарської діяльності. На сучасному етапі все більше число підприємств усвідомлюють необхідність свідомого перспективного управління фінансовою діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства та мінливих умов зовнішнього фінансового середовища. Отже визначимо поняття фінансової стратегії підприємства – стратегія, що спрямована на управління його фінансовими ресурсами.

В умовах трансформації економіки підприємства всіх форм власності можуть забезпечити перспективу свого існування тільки на основі стратегічного планування, одним з важливих компонентів якого являються процеси формування і реалізації фінансової стратегії розвитку підприємства.

Оскільки фінансова стратегія підприємства охоплює всі аспекти його фінансової діяльності, можна стверджувати, що елементи механізму фінансового менеджменту повинні нести в собі механізми і інструменти формування фінансової стратегії.

Запропонована оцінка ефективності вибраної стратегії полягає у застосуванні співвідношення темпів зростання чистого прибутку; чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); капіталу, інвестованого в діяльність організації (темпер зростання вартості активів). Оцінка стратегії полягає в порівняльному аналізі прогнозованих результатів діяльності організації та нормативного ряду показників.

Глотова Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. держ. упр., доцент Скрябіна Д. С.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Управлінська діяльність є одним з особливих видів суспільної діяльності, основною метою якої є забезпечення цілеспрямованої, скоординованої діяльності, як окремих учасників суспільного трудового процесу, так і трудових колективів в цілому. З розвитком ринкових відносин і поглибленням процесів поділу й кооперування праці, управлінська праця відокремлюється як відносно самостійна сфера і набуває визначених організаційних форм які створюють самостійну систему управління підприємством. Основна особливість управлінської праці полягає в тому, що завдання розвитку й вдосконалення діяльності підприємства керівник вирішує в організаційному аспекті, впливаючи на працівників, які вирішують ці завдання.

Управлінська праця знаходить своє відображення в реальній взаємодії, як об'єктивних так і суб'єктивних факторів суспільної діяльності людей. Враховуючи те, що управлінська праця не займається

безпосереднім створенням певних споживчих вартостей, однак вона здійснює вплив на сам процес виробництва, і саме так створює необхідні умови для його розвитку. У зв'язку з тим, що процес оцінки ефективності управлінської праці є досить складним і особливим його специфіка проявляється в тому, що він пов'язаний з перетворенням інформації, як специфічного предмета праці. Оцінка ефективності управлінської діяльності всебічно впливає на роботу підприємства і відображається в його кінцевих результатах. Тому для того, щоб максимально наблизитись до запланованої цілі необхідно чітко спланувати управлінську працю.

Процес оцінки ефективності управлінської праці здійснюють з урахуванням великої кількості показників, які умовно на практиці поділяють на дві основні групи: синтетичні – характеризують ефективність роботи всього апарату управління підприємством; приватні характеризують ефективність індивідуальної управлінської праці. Деякі науковці вважають, що кількісна оцінка ефективності управлінської праці неможлива і позбавлена економічного сенсу. Розглядаючи вітчизняний досвід вирішення цієї проблеми, необхідно відзначити також велику різноманітність показників, прийнятих для оцінки ефективності, як колективної так і індивідуальної управлінської праці.

Необхідно відмітити, що основною передумовою використання оцінки ефективності персоналу на підприємстві є те, що основним завданням оцінки персоналу є досягнення ступеня підготовленості працівників до виконання тієї управлінської діяльності, яка на них покладена, виявлення рівня потенційних можливостей персоналу з метою оцінки перспектив зростання або розробки кадрових заходів, які необхідні для досягнення цілей кадрової політики. Прийнято розрізняти ефективність процесу, реалізованого системою, і якість системи. Ефективність проявляється тільки при функціонуванні і залежить від властивостей самої системи, способу її застосування і від впливів зовнішнього середовища.

Критерії ефективності організаційних структур управління пов'язують найбільш важливі параметри системи і дозволяють системно представити модель її ефективності для організації робіт з контролю і координації. Проблема полягає в тому, як звести безліч різних приватних показників до єдиного вимірника.

Оцінка ефективності є важливим елементом розробки проектних і планових рішень, що дозволяє визначити рівень прогресивності діючої структури, розроблюваних проектів чи планових заходів, і проводиться з метою вибору найбільш раціонального варіанта структури або способу її вдосконалення.

Гусаковська Т. О., Одинець О. Л., Литвин Ю. М.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Основна мета процесу мотивації – це отримання максимальної віддачі від використання наявних трудових ресурсів, що дозволяє підвищити загальну результативність і прибутковість діяльності підприємства. Кожне підприємство прагне досягти успіху у своїй діяльності. Саме мотивація праці є однією із його складових. Цій проблемі присвячено чимало наукових праць, набутий багаторічний досвід в практиці нашої країни та за кордоном. За останні роки спостерігається зростання інтересу до проблем управління і мотивації персоналу, з'являються більш вдосконалені методи, які мали б сприяти підвищенню результативності праці.

Загальновідомо, що при формуванні системи мотивації основними важелями впливу на виникнення у працівників мотивів до діяльності, направленої на досягнення цілей підприємства, є економічні, адміністративні та соціально-психологічні. Відповідно до теорії А. Маслоу, економічні методи мотивації працівників діють із великою віддачею до певного часу, потім, в міру задоволення фізіологічних потреб настає необхідність задоволення соціальних потреб. Тому для створення ефективної системи стимулювання праці одних економічних методів недостатньо.

Отже, варто впроваджувати соціально-психологічні методи мотивації персоналу. З урахуванням сформованої організаційної культури й стилю керівництва найбільш діючими й прийнятними для стимулювання працівників вітчизняних підприємств доцільно використовувати, зокрема, такі соціально-психологічні методи:

- соціальне регулювання – обмін досвідом членів функціональних відділів;
- соціальне нормування – встановлення правил внутрішнього розпорядку;
- гуманізація роботи – створення умов роботи, які сприятливо впливають на психіку працюючих;
- моральне стимулювання працівників, які досягли найкращих показників у роботі.

Для формування ефективної системи мотивації й стимулювання персоналу необхідно вміти правильно поєднувати матеріальні та моральні стимули, що може бути зроблено на основі вивчення досвіду в цьому напрямі. Адекватна оцінка процесу мотивації та стимулювання на підприємстві й уміле управління ним є ключовим аспектом забезпечення економічних інтересів працівників різних підприємств. Для ефективного управління підприємством необхідно формувати відповідну систему стимулювання персоналу, яка може бути застосована в інших практиках.

Список використаних джерел

1. Іванюк С. Б., Клітна М. Р. Методологічні основи стимулювання праці персоналу підприємства. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2478> (дата звернення: 19.09.2019).
2. Космина Ю. М. Управління поведінкою персоналу підприємства на засадах корпоративної культури: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2016. 200 с.
3. Клочко Ю. О., Гусаковська Т. О., Сікетіна Н. Г. Формування системи стимулювання персоналу підприємства. *Науковий вісник ПУЕТ. Економічні науки*. 2017. № 1 (79). С. 141–147.
4. Чернишова А. В. Мотивація та стимулювання праці в системі управління персоналом підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 6. С. 141–145.

Заболотний С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н. Меньяйлова Г. Є.

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний розвиток економічних відносин вимагає побудови такої системи мотивації персоналу виробничого підприємства, яка б мала забезпечити найбільш продуктивну діяльність персоналу й одночасно була економічно доцільною.

Дана проблема є актуальною протягом багатьох десятиліть і буде залишатися такою, в зв'язку і переходом техніки і технології, а відтак і соціально-трудових відносин на якісно новий рівень. Проблемою побудови ефективної системи мотивації, з огляду на її значущість, досліджувалась, як зарубіжними класиками теорії менеджменту (А. Маслоу, Д. Мак-Грегор, П. Армстронг, Е. Мейо), так і сучасними вітчизняними науковцями. Також вона є предметом пильної уваги менеджерів-практиків.

В сучасних умовах високої конкуренції та зростання ролі творчої складової у всіх професіях ефективна система мотивації трудової діяльності персоналу підприємства повинна: враховувати поточну й прогнозну кон'юнктуру на ринку праці; взаємоузгоджуватися із загальною стратегією підприємства. Іншими словами, має бути чітко визначено такий рівень оплати праці працівників, який з одного боку буде їх стимулювати до високих результатів діяльності, а, з іншого не знижувати прибутковості діяльності підприємства; забезпечувати якісне прогнозування й планування ефективності самого процесу мотивації праці на виробничому підприємстві.

Економічною аксіомою є те, що між результативністю праці робітника і ефективністю виробництва на підприємстві існує прямий наслідковий зв'язок. Тому, головне завдання у процесі мотивації працівників виробничого підприємства – це зробити їх не тільки власниками засобів виробництва, а й в першу чергу власниками своєї власної робочої сили [3]. Крім того, розглядаючи результати роботи окремого працівника, логічним є пов'язувати їх безпосередньо зі змінами стану виробництва на конкретному підприємстві.

На сьогодні, вітчизняні підприємства застосовують широкий спектр сучасних та адекватних форм і методів впливу на трудову мотивацію робітників, розвиток їх творчої ініціативи та підприємливості, які в кінцевому результаті направлені на підвищення ефективності діяльності підприємства (підрозділу) в цілому. Однак, постійним дискусійним питанням є обґрунтування та впровадження економічно доцільного розміру винагороди працівникові та раціональне поєднання всіх форм економічних стимулів з неекономічними.

Раціональна система трудової мотивації персоналу виробничого підприємства в сучасних умовах господарювання, з огляду на аналіз діяльності конкретних підприємств, має відповідати наступним умовам:

- наявність чітких вимог до функціональних обов'язків працівників, з визначенням необхідної кваліфікації, які формалізовано у посадових інструкціях;
- гарантований рівень нагород при бездоганному виконанні функціональних обов'язків працівником;
- чітко визначена ступінь відповідальності за неналежне виконання своїх прямих функціональних обов'язків працівник, яка чітко узгоджена з діючим трудовим законодавством та визначена в колективному договорі;
- наявність затвердженого належним чином документального забезпечення вищезазначених заходів («Положення про систему преміювання та штрафів.....», «Положення про систему мотивації...» та ін.).

Належним чином обґрунтована система мотивації виробничого підприємства в кінцевому результаті має встановити рівновагу між економічними й соціальними інтересами зацікавлених сторін (працівник-роботодавець).

Список використаних джерел

1. Карасьова Ю. М. Трансформація мотиваційного механізму трудової діяльності в транзитивній економіці України. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія економічна*. 2004. Вип. 69. С. 142–147.

2. Кибанов А. Я., Баткаева І. А., Митрофанова Е. А., Ловчева М. В. Мотивация и стимулирование трудовой деятельности. Москва: ИНФРА-М, 2009. 524 с.

Завоюра І. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

КЕРІВНИК – МЕНЕДЖЕР МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Система охорони здоров'я є однією з найважливіших складових соціальної сфери. Саме діяльність галузі охорони здоров'я впливає на формування здоров'я населення, яке в свою чергу визначає перспективи соціально-економічного, наукового, культурного розвитку будь-якого суспільства. Ефективність діяльності системи охорони здоров'я, зокрема медичного закладу, значною мірою визначається її ресурсним забезпеченням, у першу чергу, кадровим.

Сьогодні в Україні існує гостра нестача менеджерів у сфері охорони здоров'я, які вміють приймати відповідальні, самостійні й ефективні управлінські рішення стратегічного характеру. Тому залишається вкрай актуальним питання побудови ефективної системи підготовки менеджерів у галузі охорони здоров'я.

Значущість охорони здоров'я важко перебільшити. Саме тому така чутлива соціальна сфера потребує висококваліфікованих кадрів, зокрема управлінських.

Провідна роль ефективного менеджменту – зниження впливу ризиків на систему охорони здоров'я від державного рівня управління галуззю до управління конкретним закладом охорони здоров'я.

Розпочата на законодавчому рівні реформа охорони здоров'я та освіти поступово змінює ситуацію на краще. Особливо це стосується автономізації медичних закладів, оскільки саме на керівників покладається відповідальність за організацію всіх процесів медичного обслуговування населення.

Останніми роками у більшості розвинутих країнах відбувалося посилення ролі менеджерів, економістів та адміністративних працівників у сфері медичного обслуговування. За кордоном клініками зазвичай керують професійні менеджери, що не мають медичної освіти. Із переходом до децентралізованого управління медичними установами потреба у таких фахівцях буде зростати, а серед стратегічних напрямів реформування вітчизняної охорони здоров'я чільне місце повинно займати формування нової генерації керівників – сучасних менеджерів.

Наразі усі функції як і адміністративні, так і медичні в українських медичних закладах виконує головний лікар. Це величезний масив роботи, який у багатьох розвинутих країнах світу виконує два фахівця – генеральний директор займається ключовими адміністративними питаннями, а медичний директор курирує всі медичні процеси. Такі кадрові рішення вже десятки років ефективно діють у всьому світі, зокрема у багатьох країнах – членах Європейського Союзу.

Основними напрямками професійної діяльності менеджера є організаційно-управлінський, адміністративно-господарський та інформаційно-аналітичний. Менеджерам у галузі охорони здоров'я зазвичай доводиться виконувати планувальну, організаційну, мотивувальну функції, а також функції контролю та регулювання.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2018 № 1977 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» передбачено, що із 1 січня 2019 року в Україні функції директора та медичного директора у медичних закладах будуть чітко розмежовані: директор закладу займатиметься питаннями господарської діяльності, а медичний директор – виключно питаннями медицини.

І це правильно, так як сучасний керівник у сфері охорони здоров'я повинен бути менеджером, стратегом, лідером, який забезпечує стратегічний розвиток свого медичного закладу. Він повинен володіти професійними знаннями та комунікативними навичками, уміти мислити системно й аналітично, ефективно управляти ресурсами (фінансовими, трудовими, матеріальними тощо), бути готовим до безперервної освіти і саморозвитку.

Зубрик І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрыбіна Д. С.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Нестабільність ринкового середовища, нові умови господарювання обумовлюють необхідність ринкової орієнтації системи управління, забезпечення підвищення ефективності та оптимізації усіх процесів, ресурсів підприємства шляхом впровадження більш досконалої системи управління на основі логістики.

Для успішного розвитку економіки України на підприємствах необхідно оптимізувати усі дії учасників процесу управління. Ідея логістики – це одержання додаткового прибутку від узгодженості дій всіх учасників, вимагає, щоб персонал служби постачання добивався реалізації цілей власного підприємства не як ізольованого об'єкта, а як ланки всієї логістичної макросистеми. Це означає, що служба постачання, працюючи на власне підприємство, у той же час повинна переслідувати цілі підвищення ефективності функціонування всієї макрологістичної системи.

Ефективність функціонування служби постачання, можливість реалізації перерахованих цілей як на рівні підприємства, так і на рівні макрологістики істотною мірою залежить від системної організації самої служби постачання. Відповідно до концепції логістики в процесі забезпечення підприємства предметами праці повинні мати місце заходи щодо реалізації системного підходу до управління матеріальними потоками в межах самої служби постачання. Для забезпечення підприємства предметами праці необхідно вирішити задачі: що закупити; скільки закупити; у кого закупити; на яких умовах закупити. Крім того, необхідно виконати роботи: укласти договір; проконтролювати виконання договору; організувати доставку та складування.

Що, скільки й у кого закупити – задачі складні за своєю природою. В Україні їхнє рішення ускладнене тим, що в недавньому минулому підприємства ці задачі в повному обсязі найчастіше не вирішували взагалі, тому що ресурси розподілялися централізовано за державним планом.

Коли попит перевищує пропозицію, можна з достатньою впевненістю думати, що виготовлена з урахуванням кон'юнктури ринку партія виробів буде реалізована. Тому пріоритет одержує мета максимального завантаження устаткування. Причому, чим крупніше буде виготовлена партія, тим нижче виявиться собівартість одиниці виробу. Задача реалізації на першому плані не коштує. Ситуація міняється зі збільшенням попиту над пропозиціями. Тоді задача реалізації зробленого продукту в умовах конкуренції виходить на перше місце. Мінливість і непередбачуваність ринкового попиту роблять недоцільним створення і зміст великих запасів. Іншим аспектом актуальності логістики є організація в рамках кооперації. У цьому випадку транспортно-переміщуючі операції можуть бути об'єктом як логістики, якщо використовуються власні транспортні засоби для внутрішнього системного переміщення вантажів, так і транспортної при використанні транспорту загального користування. В організаційному відношенні частина логістичної системи, до якої відноситься управління потоковими процесами, утворює логістичну систему, що є інтегрованою сукупністю елементів у загальній структурі діючої логістичної системи.

Маркетинг ставить задачу системного підходу до організації руху товарів: «При ефективній організації руху товарів кожний з етапів цього процесу повинний плануватися як невід'ємна частина добре урівноваженої і логічно побудованої загальної системи». Однак методи техніко-технологічної інтеграції всіх учасників процесу руху товарів є основним предметом вивчення не маркетингу, а логістики. Маркетинг націлений на дослідження ринку, рекламу, психологічний вплив на покупця тощо. Логістика ж, у першу чергу, націлена на створення технологічно сполучених систем проведення матеріалів з товаропровідних ланцюгах, а також систем контролю за їхнім проходженням.

Іванюта В. Ф.
д.е.н., доцент, професор

Бережецький О. С.
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

Економічні перетворення, запроваджені в Україні у зв'язку із розвитком ринкових відносин, найсуттєвішим чином впливають на процес взаємодії підприємств із зовнішнім середовищем. Зміни зовнішнього середовища повинні бути враховані як при формуванні стратегії розвитку підприємства, так і в його поточній діяльності. Це обумовлює необхідність адаптації підприємства до змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі, шляхом внесення певних змін до внутрішніх систем і підрозділів підприємства з метою забезпечення відповідності їх функціонування стану зовнішнього середовища і, у кінцевому підсумку, забезпечення ефективності діяльності підприємства в цілому.

Оскільки підприємства являють собою відкриту систему, найважливішим елементом управління є аналіз зовнішнього середовища. Зовнішнє середовище – містить як загрози, які можуть стати перешкодою для розвитку організації, так і можливості, що відкриваються перед нею.

Зовнішнє середовище – це сукупність неконтрольованих суб'єктів, що діють за межами підприємства та не підвладні апаратові управління [1, с. 4].

Проведемо аналіз підходів різних авторів до розуміння поняття зовнішнє середовище (табл. 1).

З аналізу досліджень у табл. 1., всі автори сходяться на думці, що зовнішнє середовище – це сукупність елементів, факторів, що впливають на організацію ззовні і виявляють на неї істотний вплив.

Основними принципами, які необхідно враховувати при організації дослідження зовнішнього середовища є принципи об'єктивності, системності, розвитку, релевантності, регулярності, гнучкості та моральності.

На сьогодні зміни окремих складових зовнішнього оточення, здатні викликати ланцюгову реакцію якісних перетворень у зовнішньому середовищі господарюючих суб'єктів, внаслідок чого постійно підвищується ступінь її невизначеності і з'являються невраховані чинники ризику.

Таблиця

Визначення поняття зовнішнє середовище в трактуванні різних авторів

Визначення	Автор
Зовнішнє середовище – це комплекс чинників, які безпосередньо впливають на виробничу і фінансово-господарську діяльність підприємства	Е. Л. Драчева, Л. І. Юлика [2, с. 42]
Зовнішнє середовище – сукупність елементів, умов, факторів і сил, які впливають на організацію ззовні, тим самим змінюючи її поведінку	А. Д. Тюріна [3, с. 28]
Зовнішнє середовище – сукупність факторів (умов і організацій), які мають вплив на діяльність фірми	І. Ю. Солдатова, М. А. Чернишова [4, с. 79]
Зовнішнє середовище – середовище функціонування будь-якої організації, з якою вона перебуває в певних зв'язках і взаємодіях	В. Л. Семіков, В. Д. Ушаков [5, с. 3]
Зовнішнє середовище – середовище функціонування економічного суб'єкта, що виникає і існує незалежно від його діяльності і при цьому робить істотний вплив на нього	А. Н. Головков [6, с. 48]

Здатність економічної організації розвиватися в умовах трансформації зовнішнього середовища представляється як показник її ринкової стабільності і найважливіша складова її конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Внешняя среда организации. Факторы прямого и косвенного воздействия URL: http://www.refi.su/managment_book4.html (дата обращения: 15.09.2019).
2. Драчева Е. Л., Юликов Л. И. Менеджмент: учеб. для студ. учреждений сред. проф. образования. 14-е изд., стер. Москва: Академия, 2013. 304 с.
3. Тюріна А. Д. Теория организации: конспект лекций. Москва: Эксмо, 2008. 160 с.
4. Солдатова И. Ю. Чернышева М. А. Основы менеджмента: учеб. пособ. Москва: Дашков и К, 2015. 272 с.
5. Семіков В. Л., Ушаков В. Д. Теория организации: учеб. пособ. Москва: ФГОУ ВПО РГАЗУ, 2009. 256 с.
6. Головков А. Н. Теория внутренней и внешней среды в управлении процессами интеграции бизнеса. *Российское предпринимательство*. 2011. № 12. Вып. 2 (198). С. 46–51.

Іванюта В. Ф.
д.е.н., доцент, професор

Закревський В. Ю.
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА МІСЦЕ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ «ПЛАНУВАННЯ» В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогодні однією з найважливіших завдань формування ефективної системи управління господарюючими суб'єктами є розвиток теорії і практики планування.

Планування є однією з головних функцій управління, яка являє собою процес вибору цілей підприємства та шляхів їх досягнення. Планування забезпечує основу для всіх управлінських рішень, прокладає

курс, за яким організація буде йти, щоб досягти мети. Управління виробничою діяльністю за характером впливу на процес виробництва передбачає цілий ряд функцій, у складі яких відокремлюються організація, планування, координація, мотивація, контроль і регулювання. Серед сукупності функцій управління одним із важливих є планування, так як покликане регламентувати поведінку об'єкту в процесі реалізації поставлених перед цілей. Кожна функція характеризується властивим їй способом впливу на керований об'єкт (рис. 1).

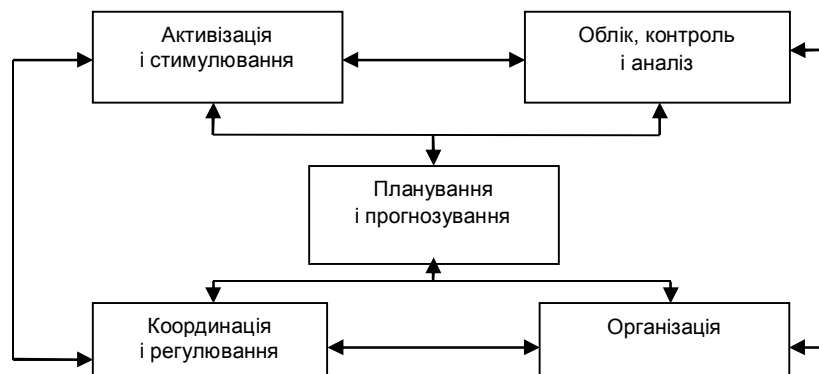

Рис. 1. Взаємозв'язок функції планування з іншими функціями управління підприємством [1, с. 372]

Функція планування є першою в процесі управління підприємством. Вона здійснюється менеджерським корпусом для визначення цілей, а також шляхів і засобів їх досягнення.

Функція планування визначена як спосіб, за допомогою якого керівництво забезпечує скоординований напрям зусиль працівників на досягнення загальних цілей підприємства (включаючи і формулювання цілей) [2, с. 79].

Зміст планування як функції управління полягає в обґрунтованому визначенні основних напрямів і пропорцій розвитку виробництва з урахуванням матеріальних джерел його забезпечення і попиту ринку.

Планування передбачає розробку цілей і комплексу заходів, які визначають послідовність досягнення конкретних результатів діяльності з урахуванням можливостей найбільш ефективного використання ресурсів кожним виробничим підрозділом і підприємством в цілому.

Планування – це процес економічного обґрунтування раціональної поведінки суб'єкта господарювання для досягнення цілей. Планування являє собою процес формування цілей, визначення пріоритетів, засобів і методів досягнення. Воно часто розглядається як завершальний етап прогнозування, в процесі якого приймаються рішення на основі вибору тих чи інших альтернатив розвитку [3, с. 125].

Отже, відзначимо спрямованість планування на максимальну ефективність; як спосіб досягнення мети на основі збалансованості та послідовності виконання операцій, розробки та прийняття рішення при максимальній ефективності функціонування об'єктів управління.

Список використаних джерел

1. Менеджмент: учебник / под общ. ред. И. Н. Шапкина. Москва: Юрайт, 2011. 690 с.
2. Симунин Е. Н. Планирование на предприятии: учеб. пособ. для студентов вузов. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: КноРус, 2012. 336 с.
3. Янковская В. В. Планирование на предприятии: учебник. Москва: НИЦ Инфра-М, 2013. 425 с.

Івахненко О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал. Це поняття є концептуальним відображенням феномену інновацій. Зовсім нещодавно воно ввійшло до числа термінів економічної науки як економічна категорія, але в сучасній економічній літературі, відсутнє однозначне його визначення. У наукових працях цей термін вживається, як правило, операційно при розв'язанні інших науково-пізнавальних завдань. В сучасних умовах успіх господарювання підприємницьких структур залежить, передусім, від їх здатності до інноваційної діяльності. В умовах кризи саме активізація інноваційного розвитку всіх ланок народного господарства має стати потужним трампліном для виходу країни з кризи. При цьому підвищується необхідність знаходження науково-обґрунтованих методик формування оптимального інноваційного потенціалу підприємств та ефективного управління ним на практиці.

Процес формування інноваційного потенціалу підприємства передбачає його структуризацію та ідентифікацію потенціалотворюючих елементів, визначення обґрунтованих пропорцій та зв'язків між складовими системи з метою забезпечення стабільної інноваційної діяльності та інноваційного розвитку підприємства. Оскільки інноваційний потенціал є складною економічною системою, то і формування його повинно відбуватись відповідно до певних закономірностей, які властиві цій системі. Разом з тим інноваційний потенціал характеризується і особливими властивостями, на основі яких він і формується. Сукупність системних, структурних та якісних характеристик визначає особливості інноваційного потенціалу підприємства (ІПП): інноваційний потенціал є емерджентною поліструктурною системою зі складними ієрархічними

зв'язками між його елементами; при формуванні інноваційного потенціалу неможливо ізолювати внутрішні процеси від процесів зовнішнього середовища з метою їх відособленого спостереження та дослідження.

Реалізація стратегії інноваційного розвитку підприємства вимагає кардинальних перетворень пов'язаних із впровадженням інформаційних технологій. Стосовно до умов підприємств даний підхід повинен бути представлений наступними компонентами: розробка наскрізної інтегрованої системи управління для рішення завдань менеджменту, проектування й виробництва; створення єдиної інтегрованої системи планування, нормування й обліку витрат; розробка єдиної інформаційної моделі бухгалтерського, управлінського й податкового обліку; розробка автоматизованої системи «Управління вартістю»; створення інформаційних систем «Швидкий маркетинг» й «Управління фінансами»; розробка комп'ютерної системи управління якістю продукції; впровадження передових інформаційних технологій і сучасних коштів зв'язку.

Технічне й технологічне переозброєння й модернізація підприємства, впровадження прогресивних технологічних процесів. У даному випадку даний блок механізму представлений наступними компонентами: розробка комплексного плану поетапного технічного й технологічного переозброєння виробництва; активізація внутрішнього й залучення зовнішнього інвестування з метою рішення даного завдання. Розробка заходів, спрямованих на ефективне використання виробничих і фінансових ресурсів. У цей час скорочення витрат виробництва й ефективне використання виробничих і фінансових ресурсів підприємства – стратегічний напрямок розвитку підприємства. Основними елементами даного блоку є: формування планів зниження собівартості продукції й витрати виробничих коштів із закріпленням відповідальності служб підприємства за їхнє виконання; впровадження системи планування.

Іващенко О. О.

Одеська національна академія харчових технологій
наук. кер. – к.е.н., доцент Савченко Т. В.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Зміни в світовій економіці, звичайно, вимагають і змін або розвитку нових теорій ефективного управління нею. Розглядаючи менеджмент як один з основних інструментів забезпечення сталого розвитку ринкової економіки, постає питання про необхідність дослідження тенденцій розвитку менеджменту в Україні на фоні світової нестабільності.

Під час дослідження етапів розвитку вітчизняного корпоративного сектора економіки країни та наукової думки щодо цих процесів, виявлено, що незважаючи на те, що минуло вже понад 20 років, нові світові тенденції в теорії та практиці менеджменту впроваджуються в сучасних вітчизняних підприємствах досить стримано. На сьогодні, менеджмент, що домінує на підприємствах України, можна умовно поділити на три основні напрями [1]:

1. Система менеджменту, що залишилася у спадок від радянських часів. Основними її ознаками є: жорстка централізація, слабка мотивація персоналу, активне використання адміністративних методів управління.

2. Система менеджменту, що сформувалася в малих та середніх підприємствах. Основні ознаки – максимально спрощена організаційна структура підприємства (як правило, лінійна), відсутність стратегії розвитку.

3. Система менеджменту, що була впроваджена іноземними компаніями або на основі досвіду іноземних компаній. Характерною рисою менеджменту даного виду є часткове впровадження іноземних підходів до управління.

Це часто пояснюється неможливістю застосування тих чи інших нових підходів в менеджменті, оскільки на вітчизняний корпоративний сектор мають потужний вплив зовнішні чинники (політична, економічна, соціальна ситуація в країні тощо).

Тобто, з одного боку, вітчизняні власники підприємств розуміють необхідність впровадження нових стандартів менеджменту, а з іншого – вони не можуть здолати бар'єри на шляху до інтеграції в сучасну світову систему менеджменту. До таких бар'єрів, можна віднести наступні [2]: проблема підготовки висококваліфікованих керівників виробництва, часто неправолюбне уявлення про сутність роботи менеджера власниками підприємств, невідання делегувати свої повноваження (прагнення до мікроменеджменту), недостатня увага проблемам формування корпоративної культури та збільшення рівня соціальної відповідальності підприємства, страх перед аутсорсингом та впровадженням інновацій, нерозуміння ролі забезпечення ефективних комунікаційних процесів на підприємстві та багато інших.

В той же час, не дивлячись на цілу низку проблем, вітчизняними підприємствами робляться кроки в напрямку впровадження сучасних теорій і практик в менеджменті.

Таким чином, не дивлячись на досить невеликий досвід формування системи менеджменту в країні, вітчизняні власники підприємств прийшли до розуміння в необхідності впровадження сучасних теорій і практик в менеджменті, які в свою чергу активно підвищують рівень продуктивності виробництва на підприємствах.

Список використаних джерел

1. Алієв Г. Перспективи розвитку менеджменту в Україні. URL: <http://kerivnyk.info/2012/03/aliev.html> (дата звернення: 25.09.2019).

2. Ситник Й. С. Засади формування парадигми менеджменту світогляду й особистітно-власницького зростання. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64 (дата звернення: 21.09.2019).

Кирилюк О. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Кіктенко О. В.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

На сучасному етапі економічного розвитку необхідною умовою функціонування кожного підприємства є забезпечення ефективності його економічної діяльності, як однієї з важливих галузей національної економіки. Розвиток економіки об'єктивно супроводжується все більшим підвищенням значущості теорети-

чних і практичних проблем ефективності та їх рішень. Під впливом сукупності різних об'єктивних чинників макро- і мікрорівнів для ринкової економіки в якості найважливішої складової її частини почала ставати категорія «економічна ефективність».

У сформованій економічній ситуації економічна ефективність характеризує виживання підприємства, якому необхідно не тільки вижити, але й у міру можливості підвищити свій кінцевий результат, а саме – прибуток. Основною метою підприємницької діяльності в умовах ринкових відносин є оцінка прибутку, максимізація прибутку на одиницю витрат капіталу (ресурсів) при високому рівні якості праці та забезпеченні конкурентоспроможності продукції. Тому, в якості результату для оцінки ефективності економічної діяльності підприємства найкраще підходить прибуток, отримання якого є головною метою в умовах ринкової економіки. Оцінити ефективність діяльності підприємства можна тільки за відносними показниками прибутковості або за співвідношенням темпів зростання основних показників. Показники, що характеризують економічну ефективність, визначають конкурентоспроможність підприємства, його потенційні можливості.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно: проведення низки заходів зовнішніх і внутрішніх змін (вдосконалення обслуговування, створення сприятливого інтер'єру, оформлення фасаду будівлі, вивіски, вітрин, розміщення товарів з урахуванням мерчандайзингових технологій, робочого місця і зовнішнього вигляду персоналу, виконання рекламних матеріалів, фірмових знаків та вказівників, супровідної документації).

Основними проблемами, з якими зараз стикаються підприємства, є: низький рівень рентабельності, високий рівень накладних витрат, енергомісткість технологій, тривалий виробничий цикл і, як наслідок, тривалий період повернення інвестицій, низький рівень фондівіддачі, високий рівень спеціалізації, потреба в високотехнологічному устаткуванні і у висококваліфікованих інженерно-технічних і робочих кадрах.

Детальна діагностика величини прибутковості, а також аналіз руху фінансових потоків, які їх супроводжують, особливо важлива з позицій оцінки чинників кризи, що можуть утворитися у сфері розподілу та перерозподілу доходів і зумовити низький рівень ліквідності, платоспроможності, конкурентоспроможності. Для підвищення ефективності діяльності підприємства слід підвищувати ефективність використання виробничих фондів, мінімізувати витрати обігу, оптимізувати ресурси, розробити асортиментну і сервісну політику відповідно до вимог споживачів, проводити маркетингові дослідження і рекламні акції та поліпшити технологічні процеси. У цілому ефективність економіки визначається ефективністю діяльності її підприємств, які в умовах ринку безпосередньо піддаються впливу ринкових механізмів і державного регулювання.

Особливо необхідно досліджувати ефективність використання власної ресурсної бази з метою підвищення економічної ефективності власної діяльності в умовах кризи. Рівень ефективності діяльності підприємства визначає його життєздатність і можливості його подальшого розвитку в конкурентній боротьбі ринкової економіки.

Козловський Е. М.

Класичний приватний університет

«ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ»

Підвищення ролі персоналу і зміни відношення до нього підприємців і менеджерів пов'язано перш за все з глибокими змінами у виробництві. Науково – технічний прогрес в останні десятиліття став причиною великих змін в трудовій діяльності. Як зазначають Коленда Н. В. та Петюх В. М.: традиційна технологія поступово надає місце гнучким виробничим комплексам, робототехніці, науковому виробництву, застосованому на комп'ютерній техніці і сучасних засобах зв'язку, біо- і лазерної технології. Внаслідок їх випровадження скорочується чисельність персоналу, підвищується питома вага спеціалістів, керівників, робочих високої кваліфікації. Розширення повноважень на робочому місці, контроль за виробничим процесом самого робітника (з виступаючими наслідками для мотивації і управління персоналом) - головна відмінна риса сучасності. Змінюється і склад трудової діяльності. Мається на увазі вміння представляти складні процеси, вести діалог з комп'ютером, розуміння статистичних величин. Набувають особливого значення уважність і відповідальність, навички спілкування, усна і писемна комунікація

Про ефективність кадрової політики, її вплив на загальний стан компанії можна говорити, якщо в організації наявні:

- планування ресурсів (оцінка наявних трудових ресурсів, визначення майбутньої потреби у кадрах та способів пошуку кандидатів на вакантні посади, оцінки результативності минулого набору);
- відбір та адаптація персоналу (оцінка результативності відбіркових процедур та адаптаційних заходів);
- система стимулювання (атестація, персоніфікація заробітків, моніторинг рівня оплати на ринку праці);
- ротація персоналу (система кадрового моніторингу, певний соціально-психологічний клімат, внутрішні комунікації, оцінка результативності методів планування кар'єри).

При оцінці кадрової політики потрібно враховувати можливість інтегральних ефектів, коли підсумковий результат діяльності вище, ніж проста сума приватних результатів: програючи в одному, можна істотно виграти в іншому. Наприклад, реалізація стратегії розвитку підприємства, заснована на різного виду інтеграції й диверсифікованості, дозволить одержати ефект, що зможе перекрыти додаткові витрати на робочу силу, у той час як традиційний (часто досить вузький, наприклад тільки через можливий ріст продуктивності праці) підхід у зіставленні витрат і результату дасть негативна відповідь, так вважає Кіндерманн Г.

Виграш може бути отриманий за рахунок багаторазового використання тих самих ресурсів (збільшення коефіцієнта змінності роботи встаткування) або за рахунок економії на умовно-постійних витратах, а також за рахунок того, що вдасться забезпечити більшу відповідність нової продукції й послуг споживчому попиту й одержати більший доход за рахунок високих цін їхньої реалізації.

Климов Е. А. вважає, що необхідно є перевірка кадрової політики на її відповідність сформованій на підприємстві традиціям у роботі з кадрами, звичним для колективу й прийнятим ім. Крім того, варто враховувати психологічний клімат на підприємстві, потенційні можливості колективу, зміни в зовнішньому ото-

ченні. Тому доцільно проводити соціологічні дослідження з метою вивчення реакції з боку колективу на обрану кадрову політику, а на матеріалах територіальної служби зайнятості - аналіз ситуації на ринку праці відносно кон'юнктури попиту на робочих різних професій, рівня кваліфікації, профілю підготовки.

Козюра І. В.

д.держ.упр., професор

Скорина А. О.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КАР'ЄРОЮ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ

Зміни у вітчизняній економіці висувають нові вимоги до якості управлінського персоналу підприємства: швидке реагування, адаптивність, мобільність, прагнення до професійного зростання, самовдосконалення особистісних і ділових якостей. На сьогодні запорукою успішної діяльності підприємства є розвиток його персоналу. Проте, у сучасний період, проблемі розвитку управлінського персоналу приділяється недостатньо уваги. Ігнорування даної проблеми пояснюється браком коштів на впровадження програм розвитку персоналу, а також нерозумінням стратегічного значення даного напрямку як передумови довгострокового ефективного функціонування підприємства [1, с. 121].

Управління кар'єрою персоналу на рівні підприємства являє собою цілеспрямовану діяльність служб управління персоналом з розвитку професійних здібностей людини, накопичення їм професійного досвіду і його раціональному використанню в інтересах як співробітника, так і організації. Поєднання інтересів окремого працівника і організації забезпечується плануванням особистої кар'єри, а також проектуванням і плануванням посадової структури і посадового просування в організації [2, с. 64].

Система управління кар'єрою управлінського персоналу являє собою сукупність суб'єктів управління персоналом, їх функцій, повноважень і відповідальності, сукупність принципів, правових норм і механізму управління, які необхідні для цілеспрямованого впливу на об'єкт управління (рис. 1.) [3, с. 94].

Йдеться про створення такої системи управління кар'єрою управлінського персоналу, яка будувалася б на правових нормах, що закріплюють механізм відповідальності суб'єктів управління за створення сприятливих умов кар'єрного середовища для професійного і кар'єрного росту персоналу, затребуваності його професійного досвіду. При вирішенні кадрових питань ця система жорстко б детермінована дії керівників і кадрових служб (служб управління персоналом).

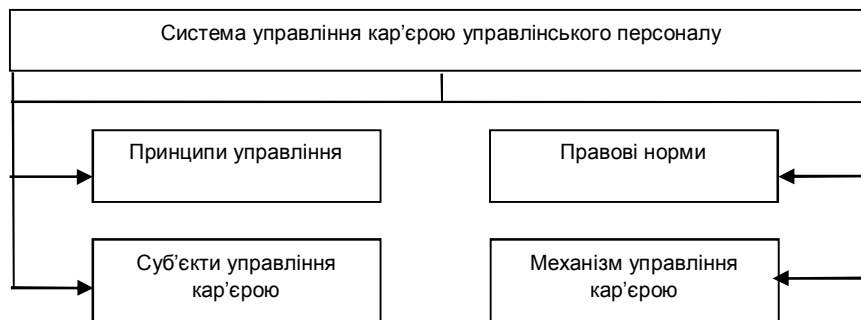

Рис. 1. Основні елементи системи управління кар'єрою управлінського персоналу [3, с. 94].

Система управління кар'єрою управлінського персоналу повинна забезпечувати формування найбільш оптимальних типових схем кар'єрного руху, починаючи з нижчих посад, а також з моменту прийому на роботу, їх відкритості для ознайомлення, умов просування, матеріальної і моральної винагороди. Механізм управління кар'єрою управлінського персоналу покликаний привести в дію систему управління кар'єрою – систему функцій, повноважень і відповідальності суб'єктів і об'єктів управління кар'єрою за допомогою конкретних форм і методів роботи з персоналом – і тим самим забезпечити досягнення цілей управління кар'єрою управлінського персоналу.

Список використаної літератури

1. Устинова О. В., Пивоварова І. В. Управление карьерой менеджера в современной организации. *Современные проблемы науки и образования*. 2015. № 1–1. С. 67–80.
2. Зайцев Г. Г., Черкасская Г. В. Управление деловой карьерой. Москва, 2015. 163 с.
3. Лозовецька В. Т. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія. Київ, 2015. 279 с.

Лаврик Я. І.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – к.е.н., доцент Власенко В. А.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

В умовах трансформації економіки України, загострення конкуренції та відсутності вільних коштів у суб'єктів господарської діяльності від ефективності системи управління витратами залежать фінансові результати діяльності підприємства в цілому. Саме тому на сьогоднішній день цьому питанню повинна приді-

ляться значна увага та здійснюватися розробка заходів для підвищення ефективності загального процесу управління витратами.

Вагомий внесок у розвиток системи управління витратами з метою її удосконалення зробили такі вчені, як Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Градов А. П., Нападівська Л. В., Палій В. М., Цал-Цалко Ю. С., Череп А. В. та інші [1, 2].

Мета роботи полягає в обґрунтуванні особливостей формування системи управління витратами на підприємстві в умовах ринкових трансформацій.

Український науковець Ю. С. Цал-Цалко [1, с. 77] досить слушно узагальнив недоліки існуючих систем управління витратами на сучасних підприємствах:

1. Відсутній порядок регулювання та урахування сумарних витрат та їх структури на стадіях життєвого циклу продукції.

2. Здійснюється лише автономне управління комплексом витрат за господарськими одиницями (ланками), але не за виробами.

3. На кожній наступній стадії (етапі) не приймаються до уваги економічні розрахунки витрат, виконані на попередніх стадіях.

4. При атестації економічного рівня та якості продукції майже не враховуються економічні параметри.

5. Відсутня стратегія зниження витрат учасниками процесу розвитку; не встановлені контрольні точки оцінки доцільності подальшого здійснення витрат.

6. Не визначена структура управління витратами на виріб.

У процесі формування цілісної системи управління витратами на підприємстві необхідно визначити їх характерні особливості [2, с. 53-54].

1) динамізм витрат, тому що їх загальний розмір постійно змінюється. Отже, загальний розмір витрат підприємства у динаміці змінюватиметься залежно від потреб виробничого процесу;

2) різноманіття витрат потребує застосування широкого спектру методів управління ними, що ускладнюється відсутністю абсолютно точних методів аналізу та обліку витрат;

3) мета системи управління витратами має бути спрямованою на оптимізацію загального розміру витрат підприємства при збереженні існуючого рівня якості продукції;

4) в умовах обмеженості ресурсів скоротити загальний розмір витрат підприємства можна лише шляхом зменшення витрат праці та основного капіталу, що призводить до зниження рівня ділової активності та прибутковості діяльності підприємства.

Таким чином, з метою здійснення ефективного контролю загального розміру витрат на підприємствах повинна формуватися система управління витратами. Разом з тим, урахування особливостей її створення на рівні вищого керівництва сприятиме зростанню економічної ефективності діяльності підприємства, підвищенню рівня його конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Питання формування сучасних систем управління витратами на підприємствах, орієнтованих на потреби персоналу та спрямованих на раціональне використання наявних ресурсів, вимагають проведення подальших досліджень у даному напрямі.

Список використаних джерел

1. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2012. 684 с.
2. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання: монографія. 2-ге вид. Харків: ІНЖЕК, 2007. Ч. II. 360 с.

Onech Azubuike Ch.

Higher educational establishment of Ukoopspilka «Poltava University of Economics and Trade»
Scientific adviser – Candidate of Sciences (PhD, Economics Sciences), Associate Professor Vlasenko V. A.

IMPLEMENTATION OF THE EFFECTIVE OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PROCESS AT THE ENTERPRISE IN MARKET CONDITIONS

The transition to a market economy has forced managers at all levels to evaluate the effectiveness of not only material, financial, but also human resources, to treat «human capital» carefully in their enterprises, to care for its quality recovery and accumulation. Therefore, the management of the company began to pay special attention to the formation of an effective of human resources management process (HRM process).

The problem of increasing the efficiency of HRM process at the enterprises is constantly in the center of attention of scientists, among whom it should be noted: L. V. Balabanova, P. F. Drucker, A. Ya. Kibanov, M. X. Mescon, V. M. Petukh, Z. P. Rumyantseva, S. V. Shekshnya, L. M. Shimanovska-Dianich, G. V. Shchokin and others [1-2].

The purpose of the work is to substantiate the peculiarities of implementation of an effective HRM process at the enterprise in the conditions of market transformations.

It should be emphasized that the HRM process is a complex of different in nature performed in a certain sequence and the relationship of the functions or actions of effective enterprise management [1, p. 58].

Modern researchers distinguish several major links in the HRM process in the enterprise: personnel planning, recruitment, staff selection, staff adaptation, staff training, evaluation of work activity of employees, promotion and staff dismissal. However, each of these stages of the human resources management process is, in turn, a separate sub-process, which is also carried out in a specific sequence [2, p. 189-190].

However, the HRM process at the enterprise plays an important role, since the degree of efficiency of the management of labor resources in any enterprise depends on a large part of the indicators of its economic, financial and industrial-commercial activity.

Features of implementation of effective the HRM process at the enterprise in market conditions include its threefold orientation:

1) this process should be action-oriented, that is, focused mainly on practical actions rather than on various office activities or rules;

2) it should be individually oriented when each employee should be considered as a person and he (she) is offered to perform works that meet his (her) individual wishes;

3) it should be prospectively oriented, that is, aimed at executing in a clear sequence of management functions and ensuring interconnection between them.

Thus, when designing an effective of human resources management process at the enterprise, its primary goal should be to help achieve strategic goals for the provision of highly qualified employees and manage their career growth. This will allow in the future ensuring the efficiency of economic activity and high level of competitiveness of the enterprise in the domestic and foreign markets. But, the issues of practical implementation of each stage of the HRM process at the enterprise are required further research in this direction.

References

1. Balabanov L. V., Sardak O. V. Human resources management: Tutorial. Kiev: Professional Publishing House, 2011. 512 p.

2. Kibanov A. Ya. Human resources management of the organization : current technologies of recruitment, adaptation and certification: Tutorial. Moscow: KNORUS, 2010. 521 p.

Лук'янченко А. А., Голишич В. С.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – к.е.н., доцент Рибалко-Рак Л. А.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЙ ЯКОСТІ

Трансформація світової економіки вимагає розвитку існуючих та появи нових концепцій ефективного управління нею. Визнаючи менеджмент одним із основних інструментів забезпечення сталого розвитку економіки знань, постає актуальність проблеми дослідження тенденцій розвитку менеджменту.

У сучасній теорії і практиці менеджменту використовуються концепції, що відображають сутність різних методів управління, але їх переважна більшість орієнтована на вирішення проблем управління якістю [1–2]: система якості (Quality System); система менеджменту, заснована на управлінні якістю (Quality Driven Management System); загальне управління якістю (Total Quality Management); забезпечення якості (Quality Assurance); управління якістю (Quality Control); статистичний контроль якості (Statistical Quality Control); система забезпечення якості (Quality Assurance System); гарантія продукції (Product Assurance); загальний виробничий менеджмент (Total Manufacturing Management); передовий виробничий досвід (Good Manufacturing Practices); система управління виробничими ресурсами (Environmental Management System); система «ми стурбовані» (We Care); система «стурбованість відповідальних осіб» (Responsible Care); загальний менеджмент якості у сфері охорони навколишнього середовища (Environmental TQM); загальне забезпечення виробництва (Total Manufacturing Assurance); інтегрований менеджмент процесів (Integrated Process Management); менеджмент із метою поліпшення, забезпечення якості (Management for Quality Improvement); тотальне управління якістю і продуктивністю (Total Quality and Productivity Management); інтегрований менеджмент якості (Integrated Management); система впровадження безперервних поліпшень (Continuos Improvement Implementation System); повне перетворення якості (Total Quality Transformation); менеджмент системи якості (Quality System Management); концепція «Шість сигм»; концепція міжнародної системи рейтингу якості (qernational Quality Rating System) тощо.

Всеохоплюючий, тотальний менеджмент якості, що вимагає забезпечення високої якості загальної праці (фактори внутрішнього середовища) для досягнення необхідного рівня якості продукції, послуг і формує так звану якість суспільства. Остання впливає на процес управління якістю через фактори зовнішнього середовища (політичні, економічні, культурно-правові, морально-ідеологічні), без удосконалення яких важко розраховувати на високу якість продукції, послуг – гарант конкурентоспроможності підприємства, що, в свою чергу, впливає на рівень розвитку суспільства [1].

Світовий досвід засвідчує, що за умов відкритої ринкової економіки все більшого значення набувають фактори, які зумовлюють можливість досягнення постійного поліпшення і забезпечення якості продукції, послуг як необхідної умови ефективно економічної діяльності підприємств, організацій, раціональної інтеграції національної економіки у світове господарство та водночас добробуту суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Маркіна І. А., Рибалко-Рак Л. А. Система управління якістю в галузі торгівлі організацій та підприємств споживчої кооперації: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 163 с.

2. Шимановська-Діаніч Л. М., Рибалко-Рак Л. А. Формування системи показників оцінки процесів менеджменту на основі якості на підприємстві. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 3 (65). С. 140–146.

Міхантьєва Г. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

В сучасних умовах становлення ринкових відносин, для яких характерні нестабільність та змінність зовнішнього оточення, зростання насиченості ринку та підсилення конкуренції між товаровиробниками рівень та якість комерційної роботи стають одним з найважливіших факторів ефективного функціонування підприємства на ринку товарів та послуг. Особливого значення набуває при цьому необхідність підсилення ринкової орієнтації торгових підприємств, що передбачає не тільки удосконалення окремих елементів системи комерційної діяльності, що склалася, але й комплексний підхід до управління діяльністю підприємства.

Комерційна діяльність як функція має свої особливості: по-перше, в комерційній діяльності сплітаються всі аспекти системи обміну; по-друге, всі аспекти і складові частини комерційної діяльності мають єдиний напрямок в процесі взаємодії досягнення ефективного обміну, переважно товарно-грошового; по-

третє, в системі завдань комерційної діяльності не завжди пріоритетним визнається отримання прибутку. В залежності від ринкової ситуації пріоритети змінюються. Основними завданнями можуть бути закріплення на ринку, запобігання банкрутству, отримання соціального ефекту. В цих ситуаціях прибутку надають другорядного значення.

Сьогодні багато вітчизняних підприємств виходить на зовнішній ринок, починає діяти у незвичному господарському середовищі, де ринкові відносини досягають великого рівня розвитку. Однак, не опанувавши передовими методами маркетингу, такі підприємства приречені на невдачу в конкурентній боротьбі. Знання маркетингу дозволяє необхідним чином організувати роботу зі споживачем, об'єктивно оцінити своїх конкурентів, їх слабкі й сильні сторони, визначити порівняльні переваги в конкурентній боротьбі, правильно обрати сегмент або нішу ринку, сферу господарської діяльності.

У сучасних умовах формування ринкових відносин при маркетинговому підході полягає в її цільовій орієнтації – повне задоволення запитів споживачів, оскільки за допомогою маркетингу комерційні працівники отримують необхідну інформацію про те, які вироби і чому хочуть купувати споживачі, про ціни, які вони готові заплатити, про те, в яких регіонах попит на певні вироби найвищий, де збут продукції підприємства може принести найбільший прибуток.

Таким чином, специфіка комерційної діяльності при маркетинговому підході полягає в її цільовій орієнтації – повне задоволення запитів споживачів, оскільки за допомогою маркетингу комерційні працівники отримують необхідну інформацію про те, які вироби і чому хочуть купувати споживачі, про ціни, які вони готові заплатити, про те, в яких регіонах попит на певні вироби найвищий, де збут продукції підприємства може принести найбільший прибуток.

Суттєвою особливістю комерційної діяльності у сучасних умовах є також спрямованість її на забезпечення раціонального ведення господарства в умовах дефіцитності ресурсів з мінімальними витратами, подолання малої ефективності регулювання торгівлі адміністративними методами, прискорення переходу до інтенсивного характеру розвитку галузі на основі розвитку науково-технічного прогресу тощо. Узагальнивши теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних учених, виділяють такі елементи комерційної діяльності: маркетингові дослідження комерційної діяльності; товарна політика; закупівельна політика; збутова політика; політика просування. Нині для ефективного здійснення комерційної діяльності необхідний системний підхід.

Радченко А. П.

Запорізький національний технічний університет

ФУНКЦІЇ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ ТА ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ

Пострадянський період розвитку державного управління в Україні характеризується диспропорційністю розвитку регіонів. Це пов'язано з неефективним розподілом продуктивних сил та виробничих відносин, який існував ще за часів СРСР. Існуюча ситуація погіршувалась ще більше з приходом до влади тієї, чи іншої політико-управлінської елітної групи (дніпропетровської, донецької, вінницької тощо). Відповідно політико-управлінські еліти акумулюючи ресурси, їх частину спрямовували саме на ті регіони, звідки були вихідцями, інші регіони практично не розвивалися. В цьому зв'язку актуальності набуває проблема інклюзивного розвитку регіонів України, в цьому процесі значна роль має належати політико-управлінській еліті, яка має виступати медіатором між органами державного управління, місцевого самоврядування, бізнесом та населенням. Тому по суті політико-управлінська еліта в Україні має набути нових функцій.

Загальні підходи, щодо теорії інклюзивного розвитку заклали у своїх дослідженнях закордонні вчені: R. Anand, E. Ianchovichina, J. Gupta, Gable S. Lundstrom, C. Vegelin та ін. У вітчизняній науці сучасною парадигмалізацією розвитку регіону займалися: А. В. Кожина, М. І. Мельник, В. К. Сапун, В. Р. Селезньова, О. Д. Прогнімак та ін. Питаннями аналізу еліти займалися вітчизняні науковці О. Бабкіна, О. Горбатенка, В. Денисенка, Л. Кочубей, М. Михальченка, Л. Нагорної, О. Новакової, М. Пірен, М. Примуш, А. Романюк, Ю. Шайгородського. Перед тим, як розкрити функції політико-управлінської еліти доцільним є дати визначення поняттю «інклюзивний розвиток регіону». Це «процес структурних змін, які забезпечують увагу влади до проблем і сподівань всіх груп населення у формальному і неформальному секторах економіки, що дозволяє формувати майбутнє регіонального співтовариства з метою зростання добробуту на основі інновацій во взаємодії з усіма зацікавленими групами» [2, с. 243–246].

Інклюзивний розвиток регіону пов'язаний з інноваційністю в досягненні добробуту, що є можливим за умови формування нового типу політико-управлінської еліти з відповідними ідейно-політичними орієнтаціями. На думку В. Денисенка, «в елітному середовищі доцільно виокремлювати конкретні групи на основі притаманних їм ідейно-політичних орієнтацій: 1) індустріалісти, тобто вихідці з директорату індустріального виробництва, яким притаманний прагматизм та поміркованість у реалізації модернізаційних змін; 2) постіндустріалісти – технократи, які цілеспрямовано прагнуть займати позиції у владній ієрархії та здійснювати реформування за існуючими західними зразками; 3) традиціоналісти, тобто вихідці з партійного середовища, орієнтовані на командну роботу та помірковану демократизацію; 4) державники, які виступають за сильну національну державу, визнаючи її домінування над особистістю; 5) популісти, орієнтовані на пристосування до політико-управлінської ситуації, невиконання задекларованих цілей. Домінуючі ідейно-політичні орієнтації визначають зміст та напрями діяльності еліти в політичній системі» [1, с. 132–143].

Отже, інклюзивний розвиток регіону, на наш погляд, має бути реалізований політико-управлінською елітою, яка відповідно має виконувати наступні функції: діагностико-артикуляційну – аналіз потреб груп населення, ранжування, актуалізація; розробка, прийняття та впровадження управлінських рішень, які здійснюються на рівні державного управління, місцевого самоврядування в межах інклюзивного розвитку

регіону; стратегічна та тактична – пов'язана з баченням майбутнього розвитку інклюзії регіонів у найближчій та більш далекій перспективі, виходячи з принципу ефективності; комунікативно-інтеграційна – згуртування населення за допомогою постійної соціальної взаємодії задля інклюзивного розвитку регіонів, зниження конфліктогенності та узгодження інтересів членів суспільства; організаційна – створення дієвих механізмів інклюзивного розвитку регіонів.

Список використаних джерел

1. Денисенко В., Привалов Ю., Пилипенко В. Елітні групи у фокусі соціологічного дослідження: морально-етичний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2018. Вип. 16. С. 132–143.

2. Кожина А. В. Підходи до забезпечення публічного управління інклюзивним місцевим розвитком. *Prospects for the development of modern science and practice : abstracts of XVI International Scientific and Practical Conference*. Graz, Austria, 11–12.05. 2020. P. 243–246.

Савченко Т. В.

Одеська національна академія харчових технологій
к.е.н., доцент

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасне ринкове середовище кидає виклик класичній моделі управління товарною політикою підприємства, що зумовлено стрімкою зміною умов, у яких підприємство має працювати:

- гостра конкурентна боротьба за кожного покупця;
- зміни в каналах розповсюдження – укрупнення дистрибуційних компаній і збільшення ролі роздрібних мереж;
- інформаційна перенасиченість рекламними зверненнями через засоби масової інформації;
- збільшення кількості та розширення асортименту продуктів, які виробляються для подальшого продажу на ринку.

Всі вище перераховані умови викликають зміни в організації маркетингу та управлінні товарним портфелем підприємств.

Тривалий час маркетингова політика орієнтувалася на збут і супровід уже вироблених товарів та ґрунтувалася на припущенні, що споживачі віддають перевагу доступним і дешевим товарам [1].

В останні десятиліття ситуація на українських підприємствах кардинально змінилася. Перехід України від регульованої економіки до ринкової вплинув на всі бізнес-процеси підприємства. Підприємства почали концентрувати свою увагу безпосередньо на управлінні товарною політикою, приділяючи особливу увагу просуванню та збуту продукції. Таким чином, виробництво в організації діяльності підприємств в Україні поступово втратило своє базове значення.

Однак, на сьогоднішній день окремі підприємства харчової промисловості все іще залишаються орієнтованими на виробництво. Дані підприємства спрямовують свою діяльність на вдосконалення товару, розроблення модернізованих видів продукції, які, як правило, за своєю сутністю є досить застарілими. Небажання підприємств перейти від виробничої орієнтації на ринкову сприяє поступовій втраті частки ринку, а у деяких випадках призводить до ліквідації підприємств або їх «поглинання» великими компаніями. [2, с. 76].

Для успішного функціонування підприємства основні зусилля спрямовані на інтенсифікацію комерційних зусиль, таким чином організація виробництва товару підпорядковувалася запитам ринку і втратила центральну роль у діяльності підприємства. Істотно змінилася поведінка покупця, структура і мотивація попиту. Із переходом до ринкової економіки український споживач став не просто розбірливий, його розбірливість стала базовою економічною інституцією. Сьогодні споживач звертає увагу лише на той продукт, який має найвищу якість, кращі експлуатаційні властивості, характеристики. За цих умов виявляється неминучою концентрація всіх зусиль на виробництві високоякісної продукції та її постійному вдосконаленні, постійних інноваціях [1].

Вищезазначені умови сприяли виникненню наприкінці ери регульованої економіки концепції орієнтації підприємства не на виробництво, а на продукт – концепцію інвестування в інноваційні розробки, які засновані на потребах та бажаннях споживачів.

Список використаних джерел

1. Обідіна Я. І. Фактори впливу на обсяги споживання хлібу та хлібобулочних виробів. URL: http://www.rusnauka.com/4_SND_2011/Economics/14_79233.doc.htm (дата звернення: 05.09.2019).

2. Полінчик–Ярова Т. В. Управління товарним портфелем підприємств хлібопекарської галузі: дис. ... к.е.н. Київ, 2010. 249 с.

Стецюк Л. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

МОТИВИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Стан інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах більшістю експертів-науковців визначається як кризовий і такий, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у промислово-розвинених країнах та потребам інноваційного розвитку. Через застарілість основних фондів вони фізично неспроможні до запровадження радикальних інноваційних змін, а через дефіцит фінансових ресурсів не в змозі здійснити необхідну технологічну перебудову.

Формування системи стимулювання інноваційної активності дослідників та розробників на будь-якому підприємстві стикається із низкою проблем різного рівня виникнення та складності, які здебільшого мають індивідуальні для певного підприємства особливості. Виявлення цих перешкод із метою подальшого їх розв'язання є запорукою успішної реалізації того чи іншого інноваційного проекту і забезпечення високого рівня ефективності науково-технічної діяльності промислових підприємств. Організація інноваційних процесів в рамках наукових і проектних установ багатоваріантна. По характеру виконуваних робіт можна виділити чотири групи чинників: відмінність і послідовність виконання досліджень і розробок; структура ресурсів; терміновість і швидкість розгортання робіт; організаційні зв'язки.

Матеріально-технічна база наукових і проектних розробок виключно важливий і найбільш динамічний елемент інноваційних процесів. Рациональна організація і управління інноваційними процесами залежать від оптимального поєднання величини витрат на створення інновацій, термінів їх реалізації, а також ринкових параметрів (можливостей). Стимулювання інноваційної активності підприємств може здійснюватися завдяки дії як зовнішніх, так і внутрішніх чинників. Зовнішніми чинниками для підприємства є заходи державного регулювання інноваційної діяльності в країні та інноваційна діяльність конкурентів. Внутрішніми – організаційні цілі, структура підприємства, матеріальне й нематеріальне заохочення співробітників, створення належних умов для НДДКР на підприємстві.

Істотним елементом прямої підтримки інновацій є формування державної інноваційної інфраструктури шляхом створення мережі центрів розповсюдження нововведень і консультацій. Держава сприяє також формуванню ринку інновацій шляхом надання інформації в державних виданнях про виставки, біржі, ярмарки, конференції і т. ін. Держава сама може виступати як агент ринку, наприклад, при купівлі й продажу ліцензій. Серед заходів непрямої дії застосовується пільгове оподаткування інноваційної діяльності, а саме: зменшення податку на приріст інноваційних витрат; пільгове оподаткування прибутку, одержаного в результаті використання патентів, ноу-хау, нематеріальних активів; зменшення прибутку до оподаткування на суму вартості приладів і устаткування, переданих вузам, науково-дослідницьким і іншим інноваційним організаціям; пільгове оподаткування дивідендів юридичних і фізичних осіб, одержаних по акціях інноваційних підприємств.

У зв'язку із значними масштабами багатьох інноваційних проектів і відносно низькою швидкістю обороту засобів в період здійснення нововведень актуальними стають механізми пільгового кредитування. Держава може стимулювати інновації пільговими (по термінах погашення і процентним ставка) кредитами державних банків або наданням преференцій комерційним банкам, що кредитують інноваційну діяльність (пільгове оподаткування, пом'якшення резервних вимог і т. ін.). Проте, комерційні банки часто не зацікавлені в кредитуванні довгострокових інноваційних проектів. Тому важливо стимулювати інноваційні вкладення фінансових структур, орієнтованих на тривале «заморожування» засобів, – страхових компаній, пенсійних фондів і т. ін.

Терехов Р. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Віхорт Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ПРИНЦИПІВ КОРПОРАТИВНОЇ ЕТИКИ

Дослідження розвитку системи корпоративних цінностей в організації на сучасному етапі розвитку економіки набуває все більшої актуальності, адже виникає необхідність створювати нові, якісні підходи щодо організації та ефективного проведення відносин у сфері праці. Розвиток корпоративних цінностей на підприємстві також відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та конкурентоспроможності, оскільки вони створюють атмосферу взаємовідносин, яка сприяє подальшому розвитку організації та формує поведінку кожного з працівників, незалежно від того, керівник він, чи простий робітник.

Варто відмітити також, що деструктивні явища у соціально-трудої сфері, зокрема, слабка матеріальна і правова захищеність працівників, неадекватність взаємозв'язків між характеристиками робочої сили, результатами праці та рівнем життя працівників, їх доступом до соціально значущих благ, потребують більш активної і компетентної уваги з боку усіх суб'єктів соціально-трудої відносин, оскільки від цього залежатиме добробут суспільства у майбутньому. Дані виклики, які сформувались на сучасному етапі розвитку, вимагають ефективного креативного мислення для конструктивних відповідей та результативних рішень. Тому актуальність продуманої, орієнтованої на довгострокову перспективу стратегії з розвитку корпоративних цінностей, яка б поєднала бізнес-прагнення підприємців, життєві інтереси співробітників та клієнтів, є незаперечною цінністю та вагомим чинником ефективності процесу соціалізації відносин у сфері праці.

Універсальна етика виявляється недостатньою у регулюванні людської поведінки у різного роду специфічних видах діяльності. При цьому, універсальна етика розуміється як система універсальних та специфічних моральних вимог та норм поведінки, що реалізуються в суспільному житті. Такі універсальні етичні норми мають загальний характер, незалежно від професійної та соціальної приналежності людей. Одною із найбільш активних частин росту етичного знання і накопичення морального досвіду стає прикладна етика. Розуміння етики бізнесу як сукупності етичних принципів і норм, якими має керуватися діяльність організації і їхніх членів у сфері управління й підприємництва ґрунтується на основі саме прикладної етики.

Функціями етики бізнесу в такій перспективі стають трансформація нормативно-теоретичних конструкцій в реальну господарчу практику, віднаходження кореляції між «ідеально-етико-економічним» та «актуально-етико-економічним». Таким чином, етика бізнесу, це наукова дисципліна, що вивчає застосування етичних принципів у ділових ситуаціях, аналізує моральні відносини в бізнесі в контексті загальної етичної теорії, психології, економіки, стратегічного планування, фінансів, обліку, маркетингу тощо. Також представляє собою інструмент аналізу і вирішення проблем, які виникають перед людиною, що займається бізнесом.

Найбільш проблемними питаннями в етиці бізнесу є наступні: взаємовідносини між корпоративною й універсальною етикою; проблема соціальної відповідальності бізнесу; питання застосування загальних етич-

них принципів у конкретних ситуаціях прийняття рішень; способи підвищення етичного рівня організації; вплив релігійних і культурних цінностей на економічну діяльність та деякі інші.

Формування культури існують, як прогресивні тенденції, так і реакційні, ворожі всьому передовому, новому. Для формування корпоративної етики необхідно вирішити проблему зовнішньої адаптації та внутрішньої інтеграції. Застосування етичних принципів у бізнесі завжди викликали неоднозначне чи протилежне ставлення у підприємців.

Терещенко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Віхорт Ю. В.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах формування та вдосконалювання ринкових відносин зміст категорії «інвестиційний потенціал підприємства» розкривається повніше, якщо брати до уваги спільну дію різноманітних, навіть протилежних, факторів, характерних для різних типів економіки. Конкуренція та планованість, вартісна та натурально-речовинна форми, пріоритет приватного та загальнодержавного інтересів, відокремлення й інтеграція, інші фактори впливають на зміст категорії «інвестиційний потенціал», визначають її сучасний розвиток.

Сутність та досліджені особливості оцінки інвестиційного потенціалу підприємства – це упорядкований, цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості об'єкта з урахуванням потенційного і реального доходу, який має місце в певний проміжок часу за умов конкретного ринку. Для оцінки інвестиційного потенціалу підприємства необхідна всеосяжна система показників, причому в основу конструювання такої системи має бути покладена структурна модель, що враховує не тільки фактичну динаміку, а й теоретичні передумови. Тому структурна модель системи показників концептуально має враховувати такі вимоги до її формування: загальнотеоретична інтерпретація, взаємозв'язок і цілеспрямованість як окремих показників, їхніх груп, так і всієї системи в цілому; забезпечення порівнянності, єдиної спрямованості показників груп та всієї системи; можливість регулювання значень величин показників, залежно від рівня використання ресурсів, що витрачаються, і ефективності результату; можливість одержання прогнозу про спрямованість динаміки показників.

По суті, інвестиційний потенціал визначає можливість підприємства вкладати кошти (капітал) в матеріально-речовинні й особисті фактори виробництва для забезпечення умов нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку. Він є вирішальним фактором економічного зростання, розширення потенційних можливостей підприємства. Інвестиційний потенціал має бути достатнім для повнокровного розширеного відтворення виробництва і подальшого збільшення інвестиційного капіталу підприємства.

В ідеальних економічних умовах інвестиційні можливості мають реалізовуватись миттєво. Під ідеальними економічними умовами у даному випадку ми розуміємо наявність у господарюючого суб'єкта необмежених інвестиційних ресурсів, персоналу відповідної кваліфікації та сприятливого зовнішнього середовища. У таких умовах зростання вартості компанії відбувається плановірно відповідно до цілеспрямованих дій керівництва, а накопичення інвестиційних можливостей у вигляді інвестиційного потенціалу є скоріше неприродним явищем.

Надмірне накопичення інвестиційного потенціалу спочатку призводить до підвищення можливої доходності інвестицій. Однак, згодом накопичення нереалізованих своєчасно інвестиційних можливостей негативно впливає на підприємство. Тобто існує певна межа, за якою інвестиційний потенціал починає зменшуватись, а згодом прагнути до нуля. Тому вирішальне значення має вибір часу для інвестування, коли сприятливі зовнішні фактори створюють умови для реалізації накопичених внутрішніх можливостей.

Отже, завданням інвестора є пошук та реалізація інвестиційного потенціалу економічних суб'єктів, тобто спрямування ресурсів туди, де накопичених інвестиційних можливостей більше. Чим раніше можна визначити інвестиційний потенціал, тим більшим буде масштаб винагороди. Реалізація потенціалу полягає в усуненні в рамках того кола впливу негативних факторів, які заважають негайному втіленню інвестиційних можливостей, з метою максимізації вартості компанії.

Тищенко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Успішне функціонування підприємств у даних умовах залежить не тільки від вдосконалення внутрішньогосподарської діяльності, а головним чином від того, як воно може пристосуватись до постійних змін у зовнішньому середовищі. В таких умовах необхідне відмовлення від традиційних методів управління, перегляд основних цілей діяльності підприємства. Діяльність сучасних підприємств здійснюється в умовах жорсткої конкурентної боротьби, спостерігається відсутність стратегічної орієнтації; планування діяльності, в основному, здійснюється, виходячи з внутрішніх можливостей і ресурсів підприємства. При такому підході виявляється, що підприємство не в змозі реалізувати свою мету, оскільки її досягнення принципово залежить від бажань і потреб клієнтів, а також від поведінки конкурентів, у результаті чого підприємство рано чи пізно вибуває з бізнесу.

На сучасному етапі розвитку України виникає необхідність ринкової орієнтації управління, забезпечення стратегічного підходу, зміни самого стилю управління, що припускає формування визначеного способу мислення в управлінні підприємством. Ця орієнтація реалізується за допомогою стратегічного маркетингового управління. Тільки бачення довгострокової перспективи може забезпечити підприємству пода-

льше процвітання і зростання, а це можливо лише за умов впровадження стратегічного маркетингового управління в діяльність підприємства.

Стратегічні пріоритети розвитку України, визначені урядом, ринкова орієнтація підприємств, мінливість зовнішнього середовища, глобалізація бізнесу, інтеграційні процеси, наявність можливості у підприємств самостійно визначати довгострокові цілі і стратегію їх досягнення обумовили необхідність стратегічного маркетингового управління в Україні.

Серед існуючих різновидів стратегії інтенсивного росту стратегія поглиблення на ринок, на нашу думку, нині має найширше застосування на ринку України. Підтвердженням цьому є такі факти. По-перше, існуючий високий рівень активності всіх різновидів рекламної діяльності (телереклами, радіо-реклами, зовнішньої реклами і т.д.). По-друге, застосовується широкий спектр та різноманітне використання засобів стимулювання збуту товарів – проведення конкурсів, лотерей, видача премій і подарунків, видача додаткової кількості товару і т.д. По-третє, активно застосовується персональний продаж товарів. Розпочалося впровадження персонального продажу на ринку України з «представників канадської оптової компанії», які сьогодні є вже анекдотичними персонажами. Персональний продаж є ефективним методом продажу який при вмілому застосуванні дозволяє збільшити обсяги продажу, підвищити ринкову частку і реалізувати стратегію поглиблення на ринок.

Другий напрям формулювання стратегії розвитку ринку – вихід на нові території – є різновидом першого, оскільки він також заснований на сегментації ринку. Але в основу сегментації в цьому випадку покладено територіальну (або географічну) ознаку. Таким чином, більшість експортних операцій фірм, які пов'язані з виходом з існуючим товаром на нові території, можна розглядати як реалізацію стратегії розвитку ринку.

Таким чином, стратегія розвитку ринку застосовується тоді, коли підприємство намагається розширити ринок збуту для вже існуючого у нього товару шляхом виходу на нові сегменти ринку або пошуку нових сфер застосування товару. При цьому активізуються методи розподілу і збуту товару та зусилля по просуванню (застосовується репозиціонування). Отже реалізація концепції стратегічного управління можлива лише тоді, коли підприємство є стратегічно орієнтованим.

Umoh Idorenyin S.

Higher educational establishment of Ukoopspilka «Poltava University of Economics and Trade»
Scientific adviser – Candidate of Sciences (PhD, Economics Sciences), Associate Professor Vlasenko V. A.

IMPLEMENTATION OF EFFECTIVE SYSTEM FOR MANAGEMENT OF DEVELOPMENT AT THE ENTERPRISE IN CURRENT ECONOMIC CONDITIONS

Constant changes of the environment, aggravation of competition in the markets lead to the necessity of developing a modern system of development management in the enterprise. That is why the development of measures for the development of an enterprise development management system that is adapted to the new market environment remains an extremely important scientific problem.

Leading scientists have devoted their attention to the processes of management of the development of organizational and production systems, among which are the following: I. Adizes, R. Acoff, K. Boulding, M. O. Kizim, E. M. Korotkov, M. L. Linders, J. Neumann, O. M. Tridid, J. Forrester, A. Chandler and others [1–2].

The purpose of the work is to substantiate the peculiarities of implementation of effective system for management of development at the enterprise in the conditions of transformational changes.

Scientists rightly point out that the system for management of development at the enterprise is a part of the general management system, which by means of planning, organization, management and control of the processes of development and implementation of innovations ensures the purposefulness and organization of the activity of the personnel for increasing its production potential, increasing its level of use and, as a result, obtaining qualitatively new business results [1, p. 87].

To this should be added the thesis that if the system for management of functioning at the enterprise is focused on the present, then the system for management of its development – for the future.

The system for management of development at the enterprise has its own structure, i.e. it includes certain elements: 1) a program of analysis of the state of production organization; 2) organization of production preparation; 3) organization of production processes; 4) organization of production infrastructure.

It is important to identify the main stages of the process of forming an effective system for management of development at the enterprise, which involves the implementation of six steps:

1. Determining the composition of the functions that this system should implement.
2. The choice of methods and means of implementation of management functions.
3. Determining the structure of the units that will be responsible for the implementation of the development management functions and relationships between them.
4. Determining the structure of management actions in the implementation of development management functions.
5. Allocation of authority and responsibility for the implementation of these management actions.
6. Determination of responsibility for managing the implementation of management actions and developing a form of control over these activities [2, p. 56-57].

Thus, an effective process for management of development at the enterprise is a deliberate, systematic impact of the management subsystem on the managed one through the basic management functions. At the same time, the implementation of an effective system for management of development at the enterprise is of great importance. However, it is necessary to apply a systematic approach of during formation the system for management of development at the enterprise. The issues of practical implementation of the system for management of development at the specific enterprise level are required further research in this direction.

References

1. Korotkov E. M. Management concept. 3rd edition, supplement. Moscow: Deca Publishing and Consulting Company, 2008. 352 p.
2. Tridid O. M. Organizational and economic mechanism of strategic development at the enterprise: monograph. Kharkiv: KhDEU, 2002. 364 p.

Філатова О. М.

Міжнародний університет бізнесу і права, м. Херсон

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Важливим фактором побудови ефективного інвестиційного забезпечення не тільки в масштабах економіки країни, але й будь-якої галузі, є зовнішні інвестиції. Відомо, що інвестиції є джерелом та першопричиною економічного зростання, технологічного оновлення та структурних зрушень в суспільному виробництві. Особливої актуальності зовнішні інвестиції набувають у випадках, коли підприємства мають обмежені можливості до розширеного рефінансування своєї діяльності через низьку прибутковість, або у випадках, коли фондовий ринок не виконує своєї головної функції з залучення внутрішніх інвестицій. Саме така ситуація спостерігалась у харчовій промисловості України на початку 2020 р. Окрім цього, перевагами зовнішніх інвестицій над іншими їх видами є доступ до нових, більш прогресивних та безпечних технологій виробництва продуктів харчування.

Проблемами інвестиційного забезпечення харчової промисловості України займалися такі вітчизняні вчені, як: Н. Демчук, А. Корнилюк, А. Поддєрьогін та інші [1-4]. Зокрема, дослідження стану та перспектив розвитку зовнішнього інвестування даного сектору економіки вивчалось в роботах В. Замлинського, К. Кавець та Ю. Стасюка [5-7]. В умовах ринкової економіки будь-яка інвестиційна діяльність виходить з економічної доцільності, оскільки інвестор бажає отримувати стабільну та прогнозовану віддачу на вкладений капітал. Таким чином, на нашу думку, слід відмітити, що у сучасних умовах господарювання, на перший план виходить інвестиційна привабливість тієї чи іншої країни, галузі, або конкретного суб'єкта господарювання, що визначається відповідними факторами конкурентоспроможності.

Для зовнішніх інвесторів, в першу чергу, важливим є інвестиційна привабливість країни, що виражається в наступному: легкість ведення бізнесу та можливість власного захисту прав цивілізованими методами, за допомогою судової системи; загальна оцінка перспектив економічного розвитку країни; відсутність ризиків для інвестицій внаслідок воєнних дій та інших форс-мажорних обставин, стабільність законодавчої бази тощо. Оцінити вказані фактори можна за допомогою міждержавних рейтингових порівнянь, які щорічно виконуються всесвітньовідомими й авторитетними організаціями та науково-дослідними центрами.

В той же час, конкурентоспроможність країни на світовому ринку не є достатньою умовою для розвитку інвестиційного забезпечення харчової промисловості. Відомо, що на внутрішньому ринку кожна галузь конкурує з іншими за інвестиційний капітал. Важливими факторами, в даному випадку, є: ємність ринку, перспективи його зростання та середній рівень прибутковості господарської діяльності.

Таким чином, для залучення як зовнішніх, так й внутрішніх інвестицій, харчова промисловість України повинна задовольняти високому рівню даних показників, в порівнянні з іншими секторами економіки.

Список використаних джерел

1. Демчук Н. Стратегічне планування та організаційно-економічний механізм інвестиційної діяльності харчових підприємств. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2014. Вип. 19(1). С. 17–24.
2. Поддєрьогін А. М., Корнилюк А. В. Інновації та їх фінансове забезпечення у харчовій промисловості України. *Фінанси України*. 2009. № 11. С. 94–100.
3. Zavidna L., Makarenko P. M., Chepurda G., Lyzunova O., Shmygol N. Strategy of Innovative Development as an Element to Activate Innovative Activities of Companies. *Academy of Strategic Management Journal*. 2019. Vol. 18. Iss. 4. URL: <https://www.abacademies.org/articles/strategyof-innovative-development-as-an-element-to-activate-innovative-activitiesof-companies-8385.html>.
4. Shmygol N., Galtsova O., Varlamova I. Developing a methodology to assess the environmental and economic performance index based on international research to resolve the economic and environmental problems of Ukraine. *B.J. Econ. St.* 2018. № 4. P. 366–375. doi:10.30525/2256-0742/2018-4-4-366-375.
5. Перегуда Р. В., Стасюк Ю. М. Інвестиційна привабливість підприємств харчової промисловості України. *Економіка і суспільство*. Вип. 17. С. 314–321.
6. Кравець К. П. Передумови концентраційних процесів в харчовій промисловості України. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_23.
7. Замлинський В. А. Європейська орієнтація інвестиційної політики підприємств харчової промисловості України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2015. № 2. С. 101–107.

Філіна С. В.

к.е.н., доцент

Міхріна Т. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЕТИКИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зміни, що відбуваються в економіці, політиці, соціально-психологічній сфері України, є об'єктивною передумовою ґрунтовного аналізу управлінської діяльності з точки зору психології та етики управління,

визначення її провідних функцій, психологічних механізмів і параметрів розвитку. Такий підхід вимагає всебічного розгляду управлінської діяльності в цілому і діяльності керівників зокрема.

Етика управлінської діяльності – це постійне прийняття цілей, морально обґрунтованих рішень. Основними принципами управлінської етики є гуманізм, колективізм, соціальна справедливість, патріотизм, єдність слова і діла. Рішення і дії керівників мають бути проникнуті повагою до людей, турботою про їх здоров'я, духовний і фізичний розвиток. Етика управлінської діяльності передбачає, що управління покликане виступати як надійна система збереження недоторканності особистої гідності людей, як гарант їх прав і обов'язків [28, с. 168].

Управлінська діяльність завжди пов'язана із самодіяльністю та творчістю суб'єктів та об'єктів управління. Саме тому управлінські дії передбачають урахування всієї багатоманітності закономірностей та зв'язків, які виникають між об'єктами та суб'єктами управління. Йдеться про ефективне використання людського чинника в управлінні. Природно постає питання: до яких наслідків може привести недбале ставлення до людського чинника. Як правило, на виробництві збільшується кількість суперечностей, непорозуміння, конфліктів, росте плинність кадрів тощо.

Проблема людського чинника в управлінні пов'язана з питанням про те, що спонукає людину ставити перед собою певні цілі й виконувати їх. Аналізуючи існуючі концепції щодо цього питання, Б. Ломов виокремив основні складові психології та етики, що утворюють управлінську діяльність: мотив, ціль, планування діяльності, переробка поточної інформації, оперативний образ (концептуальна модель), прийняття рішення, дія, перевірка результатів і корекція дій [40, с. 224].

Психологія управління – це галузь психології, яка вивчає психологічні закономірності управлінської діяльності, тобто вплив психології окремої людини та групи на процес управління і, навпаки, вплив управлінських відносин на психологію окремої людини та групи [61, с. 110].

Психологічна специфіка управлінської діяльності полягає у тому, що головним завданням управління є забезпечення найбільш раціонального функціонування всієї організованої системи, оптимальне з точки зору соціальних та психологічних потреб включення працівників у процес керованої діяльності шляхом актуалізації внутрішньої мотивації підлеглих (за власною ініціативою, бажанням, волею і вмінням вирішувати завдання, що стоять перед організацією), підвищення їх відповідальності за результат виконуваної роботи, регулювання їх дій, експертно-консультативної та комунікативної роботи з персоналом [70, с. 10].

Можемо зробити висновок, що управлінська етика та психологія – це система теоретико-прикладних психологічних та етичних знань і практичних рекомендацій, орієнтованих на якісне виконання адміністративно-господарських функцій. Вони включають в себе зразки кращого досвіду морального вирішення конкретних проблем бізнесу та управління.

Список використаних джерел

1. Ломов Б. Ф. Психологическая регуляция деятельности: избранные труды. Москва: изд-во Институт психологи РАН, 2006. 624 с.
2. Райзберг Б. А., Тугунджян А. К. Психологические основы управления: учеб. пособ. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 628 с.
3. Рачова Н. Психологічний супровід управлінської діяльності. Психологія (шкільний світ). 2010. № 3. С. 9–13.

Хмара Н. О.

Національний університет «Запорізька політехніка»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВІСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Управління підприємством є ефективним за умови, що функції управління чітко визначені і однозначно прописані для кожного підрозділу організаційної структури управління. Це дозволяє визначити напрямки поліпшення методів управління. У першу чергу, ці вимоги відносяться до вищого керівництва і до тої організаційної системи, за допомогою якої вони здійснюють свою діяльність.

Ефективність управління залежить від того наскільки точно визначаються відхилення в роботі системи від встановлених еталонів і як швидко в групу впливу передається інформація про необхідність корекції. Саме невірна ідентифікація ситуації призводить до прийняття неправильного рішення.

Механізм управління підприємством щільно пов'язаний з процесом внутрішнього аудиту (ВА), бо одним із основних завдань ВА системи управління якістю (СУЯ) є надання фактів, які свідчать про проблеми в управлінні якістю для прийняття управлінських рішень по їх усуненню і попередженню їхнього повторення у подальшому, що являє собою основу технології управління.

Одним з ефективних шляхів для запобігання формального підходу до здійснення ВА (тобто лише пошук та перелік невідповідностей СУЯ) є орієнтація результатів процесу на забезпечення вимог його споживачів – керівників усіх рівнів підприємства. Суть принципу орієнтації на споживача полягає в тому, що вимоги до якості результату попереднього процесу встановлює наступний процес. Формування невідповідності дає початок аналізу причини для вироблення відповідних коригувальних дій [1].

З точки зору цілей, аудити проводять для отримання початкових оцінок, які застосовують для прийняття рішень, як правило стратегічних, і на моніторинг поточного стану. Ціль моніторингу поточного стану пов'язана з головним завданням управління підприємством: прийняття оперативних рішень, які повинні систематично направлятися на зниження усіх видів нераціональних затрат.

Поліпшення управлінської діяльності за допомогою ВА дозволить отримати зниження втрат від браку (зменшити рівень браку), поліпшити керованість підприємства, забезпечити ефективність прийняття рішень, тим самим знижуючи втрати від неефективних управлінських рішень.

Як будь-який процес СУЯ, ВА підкоряється основним принципам TQM, а саме системний та процесний підхід до здійснення діяльності, орієнтація на споживача. Якщо розглядати ВА як систему, то для

ВА системою вищого порядку є вище керівництво, а системою нижчого порядку є вся СУЯ, тобто елементи (об'єкти), які перевіряються. Згідно із принципами системного підходу, процеси у системі взаємопов'язані і впливають один на одного. Використовуючи цей принцип, розглянемо ВА як процес у загальній системі процесів СУЯ, а саме: з якою ціллю даний процес реалізується у СУЯ організації; яка цінність процесу ВА для інших процесів.

Для розуміння механізму управління процесом ВА, розглянемо коригувальні дії за допомогою аналізу «постачальники – вхід – процес – вихід – споживач» (ПВПВС), який допомагає отримати загальну картину основних дій процесу. ВА є управлінським процесом, тому постачальниками процесу ВА будуть саме її споживачі, тобто керівники усіх рівнів. Основні вимоги до постачальників, це – своєчасне виконання коригувальних дій за попередніми результатами ВА та інформація про стан процесів у повному обсязі [2].

Результативність адміністративних процесів, у тому числі і ВА – це ступінь досягнення призначення процесу (призначення за сенсом ототожнює ціль процесу), а критерії результативності дублюють це призначення. Критерії можуть мати декілька показників результативності, які характеризують ступінь досягнення мети процесу і запланованих результатів. Ціль процесу ВА СУЯ визначена вимогами та рекомендаціями стандартів і полягає в тому, щоб встановити: чи відповідає СУЯ запланованим заходам, вимогам до СУЯ; чи ефективно вона впроваджена і підтримується в працездатному стані. Отже, вихід процесу ВА і загальні вимоги керівників – це об'єктивна оцінка стану процесів СУЯ у відповідності із вимогами та рекомендаціями стандартів, тобто інформація щодо прийняття рішень.

Отже, щоб бути корисною для забезпечення управлінського рішення, інформація повинна мати наступні критерії результативності, а саме: своєчасно представлена, за призначенням та у зручній формі. При цьому для вищого керівництва цінна інформація за результатами аудиту – це наприклад, про низьку якість послуг з ремонту, про проблеми з виконання законодавчих або контрактних вимог тощо, а на оперативному рівні цінність інформації буде пов'язана із необхідними корегуваннями виробничих процесів підприємства.

Отже, показники результативності процесу ВА – це якісні властивості інформації для прийняття рішень, а саме: точність формулювання невідповідностей або проблеми з якості у протоколі невідповідності для розробки коригувальних дій, які мають важливе значення для виконання вимоги споживача; обґрунтований висновок щодо відповідності або результативності процесу СУЯ, який підкріплено необхідними фактами, розрахунками; конкретність, відповідність, істотність та достатність інформації у підсумках з аудиту, які повинні мати доказові властивості, тобто підкріплені необхідними розрахунками, ілюстративними матеріалами (графіки тощо).

Список використаних джерел

1. СТП 020-001-2012 «Контроль продукції». ТОВ «Укрспецмаш», 2012. С. 46.
2. Аксьонова Л. І. Застосування статистичних методів для діагностичного оцінювання процесів системи управління якістю при проведенні внутрішнього аудиту. *Молодий вчений*. 2015. № 9(1). С. 20–24.

Чуб А. В.

Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая, м. Київ

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Агропромисловий комплекс України представляє собою міжгалузеве об'єднання підприємств різних видів економічної діяльності, кінцевою метою функціонування яких є виробництво та розподіл продуктів харчування, для задоволення потреб населення. До його основних видів діяльності належать:

– сільське господарство та рибальство. До складу першого, в свою чергу, входять рослинництво й тваринництво;

– харчова промисловість, до складу якої входять виробництво продуктів харчування, напоїв та тютюнових виробів;

– розподільча система, що складається зі складського господарства, а також систем оптової та роздрібної торгівлі харчовими продуктами.

Окрім основних видів діяльності, до складу АПК також входять ряд обслуговуючих та допоміжних, без яких його функціонування є неможливим:

- виробництво агрохімічної продукції, зокрема, органічних та неорганічних добрив та пестицидів;

- виробництво машин та устаткування для сільського господарства й харчової промисловості; підприємства оптової торгівлі сільськогосподарською сировиною та продукції машинобудування тощо.

Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній, зокрема, розвитку малого підприємництва, досліджувались в наукових працях вітчизняних вчених, таких як: В. Андрійчука, О. Маслак, Ю. Лузан, В. Півторака та інших [1-6].

Економічна теорія свідчить, що вільна ринкова економіка сприяє швидкому розвитку малого підприємництва у всіх сферах суспільного виробництва.

Його перевагами є швидкі темпи залучення капіталу та організаційних змін, висока адаптивність до вимог споживачів, вирішення проблеми не лише самозайнятості, але й зайнятості інших працездатних осіб.

З цієї причини, даний показник завжди знаходиться в зоні уваги зарубіжних економістів, оскільки в країнах Європейського Союзу частка малого бізнесу у випуску продукції становить 30-40%.

Що стосується України, то протягом 2015-2019 р. частка продукції малих підприємств поступово зростала від 23,7% до 25,6%.

Щодо ролі малого та середнього підприємництва, питома частка їхніх працівників у зазначених видах діяльності зростала за рахунок великого бізнесу:

– у виробництві агрохімічної продукції частка працівників середніх підприємств збільшилась з 8,0% до 9,3%, а у малому бізнесі – з 4,4% до 8,7%;

– в оптовій торгівлі сільськогосподарською сировиною – на середніх підприємствах зросла з 16,3% до 18,2%, а на малих – з 46,3% до 48,1%.

Як бачимо, регуляторна політика в національній економіці повинна спрямовувати зусилля на розвиток малого та середнього підприємництва.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній. *Економіка АПК*. 2014. № 2. С. 5–21.
2. Маслак О. І. Проблеми розвитку малого підприємництва в аграрному секторі економіки. *Ефективна економіка*. 2012. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_6_4.
3. Лузан Ю. Я. Удосконалення ринку фінансових послуг як передумова розвитку аграрного виробництва. *Економіка АПК*. 2009. № 8. С. 69–74.
4. Півторак В. С. Шляхи підвищення інноваційної активності малого підприємництва. *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 71–74.
5. Zavidna L., Makarenko P. M., Chepurda G., Lyzunova O., Shmygol N. Strategy of Innovative Development as an Element to Activate Innovative Activities of Companies. *Academy of Strategic Management Journal*. 2019. Vol. 18. Iss. 4. URL: <https://www.abacademies.org/articles/strategyof-innovative-development-as-an-element-to-activate-innovative-activitiesof-companies-8385.html>.
6. Shmygol N., Galtsova O., Varlamova I. Developing a methodology to assess the environmental and economic performance index based on international research to resolve the economic and environmental problems of Ukraine. *B.J. Econ. St.* 2018. № 4. P. 366–375. doi:10.30525/2256-0742/2018-4-4-366-375.

Янишева Е. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Віхорт Ю. В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Банківський менеджмент в сучасних умовах є однією з найдинамічніших сфер економіки. Технологічна революція, стрімка інфляція, посилення конкурентної боротьби та процеси регулювання банківської діяльності зумовили формування значно агресивніших стратегій у банківському менеджменті, які супроводжуються підвищеною ризикованістю. Перед керівництвом організацій банківського сектору постає завдання мінімізувати ризики, забезпечуючи достатні прибутки для збереження коштів вкладників та підтримки життєдіяльності банку.

Діюча в країні банківська система виникла на основі прийнятого Верховною Радою України 20 березня 1991 р. Закону «Про банки і банківську діяльність». Світова економічна криза спричинила низку проблем у банківському секторі. Так, за даними сайту НБУ, у кризові періоди, які припадали на початок 2014 р. – серпень 2016 р. загальне число банків, які збанкрутували, становило 82. Крім того, активізацію випадків банківського шахрайства, причому на сьогоднішній день у банківській сфері злочини частіше відбуваються у банках, які є банкрутами, або у тих, що проходять процедуру санації [4]. Крім того, за експертними оцінками, приблизна оцінка втрат у результаті виведення активів власниками проблемних українських банків за кордон становить близько 50 млрд. грн. [1], що також є причиною кризового стану фінансових установ у сучасних умовах.

Додаткові проблеми виникають й через впровадження в діяльність фінансового сектору потужної «інформаційної складової», зокрема, через недоліки глобальних автоматизованих систем, електронного зв'язку, кіберзлочинність. Так, наприклад, у 2016 р. вірус «Petya» вразив майже всі комп'ютери та термінали банків в Україні, спричинивши втрати грошових вкладів. Тільки «Ощадбанк» мав державну гарантію на відшкодування 100% суми вкладів, інші банки могли відшкодувати суми до 200 тис. гривень на людину. Ще однією помилкою є створення банків у межах окремих регіонів. Прикладом цього є «Полтава-банк» або банк «Львів», які не мали розвитку. Багато таких фінансових установ закрилися, адже в сучасних умовах у більш стабільному становищі знаходяться ті банки, які працюють на всю Україну.

Рішення цих проблем полягає у тому, що на державному рівні має бути запроваджена система заходів щодо подальшого підвищення довіри до банківської системи з боку клієнтів та забезпечення прозорості діяльності банків. Позитивним кроком у напрямку оздоровлення банківського сектору має стати і пришвидшення створення державного кредитного реєстру. Введення в дію даного реєстру дозволить поглибити і міжнародну співпрацю, адже державні кредитні реєстри сьогодні співпрацюють між собою на європейському рівні, обмінюючись інформацією щодо великих корпоративних боржників. Необхідним є внесення змін та доповнень до Закону України «Про банкрутство» та інших законів з метою зміцнення нормативно-правової бази для стягнення боргів. Це потрібно для врегулювання значної кількості непрацюючих кредитів, які залишаються на балансах банків. Крім того, важливим кроком є ініціювання усунення перешкод в податковому законодавстві, які блокують реструктуризацію боргу.

Таким чином, управління банківським сектором уявляє собою комплекс структурних підрозділів, на які покладені функції управління банком. Керівники таких структур є менеджерами, а банківський менеджмент є наукою про системи управління всіма аспектами діяльності банку для досягнення його стратегічних цілей і забезпечення фінансової стійкості та надійності. У цілому, використання механізму банківського менеджменту спрямоване на вирішення конкретних проблем взаємодії в реалізації соціально-економічних, технологічних, соціально-психологічних завдань, що виникають у процесі банківської діяльності.

Список використаних джерел

1. Структури власності банків України. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6-738234 (дата звернення: 10.09.2019).

2. Белінська Г. В. Актуальні проблеми банківської системи України: причини виникнення та шляхи розв'язання. *Фінанси, учёт, банки*. 2016. № 1 (21). С. 34–42.

3. Зянько В. В. Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2018. 126 с.

4. Фрумкін К. Шахрайство та злочини у банківській сфері. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/-gkr/150.html (дата звернення: 11.09.2019).

Яцюк М. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – к.е.н., доцент Власенко В. А.

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В умовах трансформації національної економіки стає об'єктивно необхідною зміна поглядів на управління розвитком господарюючої структури в нестабільному і важкопрогнозованому зовнішньому середовищі. Практика свідчить, що у сучасних умовах ефективність управління у значній мірі залежить від повного забезпечення сучасним обладнанням всіх структурних підрозділів підприємства. Така система технічних засобів в межах підприємства дозволить підвищити ефективність впровадження організаційно-економічних, техніко-технологічних, соціальних і екологічних заходів, і надалі сприятиме його розвитку.

Теоретичним та практичним питанням формування ефективного технічного забезпечення процесу управління підприємствами присвячено роботи багатьох науковців, серед яких слід виокремити: Віхансько-О. С., Герчикову І. М., Друкера П., Мескона М. Х., Саймона Г., Фатхутдінова Р. А., Шегду А. В. та інших [1–2].

Мета роботи полягає в обґрунтуванні особливостей формування та складових технічного забезпечення процесу управління підприємством в умовах нової економіки.

Провідні науковці вважають, що технічне забезпечення являє собою сукупність технічних засобів, що призначені для роботи системи управління, а також відповідна документація щодо налаштування, встановлення, монтажу, контролю цих технічних засобів. До структури технічного забезпечення підприємства включають: комплекс технічних засобів управління, робочу документацію та обслуговуючий персонал [1, с. 335–336].

Традиційно за функціональною ознакою всі технічні засоби управління розподіляються на три групи: 1) прості пристрої та знаряддя праці (канцелярське приладдя; засоби лічення; найпростіші прилади та пристрої); 2) засоби організаційної техніки (засоби упорядкування, копіювання, тиражування, технічного опрацювання, збереження, пошуку, транспортування документів); засоби управлінського зв'язку (засоби і системи передачі та відображення даних); засоби для виконання креслярських і спеціальних розрахункових операцій; обладнання службових приміщень; 3) персональні комп'ютери (домашній, офісний, мобільний, ігровий, робоча станція).

Не менш важливо з'ясувати характерні особливості формування сучасного технічного забезпечення процесу управління підприємствами:

1. Перехід до повної автоматизації процедур обробки інформації.
2. Інтеграція інформаційної, обчислювальної техніки і засобів зв'язку.
3. Застосування на робочих місцях персональної обчислювальної техніки.
4. Удосконалення техніки передачі даних і їхньої обробки із використанням діалогового режиму та мережових (сітьових) систем [2, с. 439].

Таким чином, ефективне технічне забезпечення поряд із сучасними інформаційними технологіями відіграє важливу роль у процесі управління підприємствами, виступає зв'язуючою ланкою їх внутрішніх підсистем та окремих бізнес-процесів. Разом з тим, оптимальне поєднання технічних засобів із автоматизованими системами управління сприятиме прискоренню реалізації усіх етапів процесу управління підприємством. Питання формування належного технічного забезпечення на підприємствах в умовах обмеженості їх ресурсного потенціалу вимагають проведення подальших досліджень у даному напрямі.

Список використаних джерел

1. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / пер. с англ. О. И. Медведь. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Вильямс, 2012. 672 с.

2. Шегда А. В. Менеджмент: учебник. 3-е изд., испр. и доп. Київ: Знання, 2006. 645 с.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Александрова Н. Б.

Класичний приватний університет

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

З 1 січня 2020 року вводиться в дію Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

В цьому Законі однією із основних засад державної екологічної політики вказано: запровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Одними із завданнями є: запровадження екологічного обліку для оцінки ефективності політики та управління; забезпечення науково-інформаційної та інноваційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень; кіберзахист відповідних екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних.

Державний екологічний моніторинг є базовим механізмом системи державного екологічного управління, що створює її інформаційні основи.

Сучасний розвиток інформаційних технологій та просторовий характер більшості екологічних аспектів природно-антропогенних систем, їхня багатофакторність та значні обсяги даних, що обробляються, зумовили необхідність автоматизації еколого-географічного картографування із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій.

Враховуючі цю специфіку найкращими інформаційними системами для забезпечення екологічного управління є географічні інформаційні системи (ГІС). Географічні інформаційні системи поєднують у собі два типи інформації просторову та атрибутивну. Ці два типи інформації пов'язані між собою, тобто до кожного об'єкту який зображується на картографічному зображенні прив'язується будь яка текстова, цифрова чи будь яка інша інформація. Географічні інформаційні системи – це інформаційне майбутнє систем екологічного управління; сучасна комп'ютерна технологія для картографування та аналізу об'єктів навколишнього природного середовища, а також реальних подій, що відбуваються в ньому. Географічні інформаційні системи виконують наступні функції: інформаційно-довідкову; автоматизованого картографування; просторового аналізу природних, природно-господарських та соціально-економічних територіальних систем; моделювання процесів у природних, природно-господарських і соціально-економічних територіальних системах; підтримки прийняття рішень у плануванні, проектуванні та управлінні.

Геоінформаційні системи дають змогу зберігати, аналізувати, використовувати зображення, отримані супутниками. Ця інформація разом із наземними спостереженнями та іншими даними може допомагати дослідникам вивчати забруднення та інші екологічні небезпеки, знаходити багаті на окремі ресурси регіони і моделювати зміни у довкіллі. Це також може допомогти тим, хто планує і приймає рішення, краще будувати наші стосунки з довкіллям. До того ж, дослідники можуть використовувати геоінформаційні системи для вивчення різних екологічних сценаріїв, наприклад застосування альтернативних транспортних засобів для міських перевезень або забруднення від спалювання побутових відходів.

Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища поки що не сприяє забезпеченню повноцінного доступу громадян України до інформації про стан навколишнього природного середовища, існуючі екологічні ризики для безпечної життєдіяльності. Відсутній прозорий механізм проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища та доступ до великої кількості екологічних даних, що повинні бути відкритими.

Афендікова Н. О.

Національний університет «Запорізька політехніка»
к.е.н., доцент

ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Аграрне підприємництво – це принципово новий тип господарювання, що базується на інноваційному поведженні власників аграрного підприємства, на умінні знаходити і використовувати ідеї, втілювати їх в конкретні аграрні підприємницькі проекти. Це, як правило, пов'язане з ризиком. Тому аграрний підприємець, перш ніж зважитися на створення власної справи, повинен провести розрахунки, вивчити передбачуваний ринок збуту і конкурентів, не нехтуючи при цьому і власною інтуїцією.

Аграрне підприємництво являє собою специфічну економічну діяльність, яка здійснюється аграрним підприємцем завдяки своїм організаторським здібностям за допомогою постійного комбінування факторів виробництва і спрямовану на ефективне використання природних ресурсів з урахуванням природно-кліматичних і господарських ризиків, які впливають на розвиток, як об'єкта, так і суб'єкта підприємництва, з метою отримання найвищих соціально-економічних результатів. Концентрація програм державної підтримки аграрного сектору на викликах аграрної галузі і потребах малих та середніх аграрних виробників дозволить забезпечити довготривалий соціально-економічний ефект. Для залучення до програм максимальної кількості аграріїв з усієї України, Міністерство аграрної політики та продовольства України проводить щороку роз'яснювальну кампанію в регіонах щодо дотацій. Сьогодні всі порядки і всі деталі отримання дотацій є у відкритому доступі і кожен аграрій може з ними ознайомитися і активно долучитися до програм. Ін-

струментарії розроблялися у співпраці з профільними асоціаціями, з представниками сільгоспвиробників і фермерів для розуміння і урахування реальних потреб отримувачів дотацій. Програми підтримки аграрного сектору за 2018 рік сконцентровані на найбільш пріоритетних напрямках АПК – тваринництві (4 млрд. грн.), фермерстві та кооперації (1 млрд. грн.), сільгосптехніці (945 млн. грн.), садівництві та виноградарстві (300 млн. грн.).

Серед особливостей - залучення банків для мінімізації участі чиновників у процесі виплат і забезпечення прозорості, прямі виплати громадянам (2500 грн за утримання теля до 1-річного віку), преференції для фермерів (компенсація 40% вартості техніки, 80% вартості українського насіння), акцент на підтримці кооперації (компенсація 70% вартості обладнання), збільшення компенсації за купівлю сільгосптехніки українського виробництва з 20% до 25% тощо.

Стосовно до аграрного сектору держава здійснює податкове, грошове, кредитне, бюджетне, цінове і соціальне регулювання, а також регулювання шляхом формування державних цільових програм і державних замовлень, охорону навколишнього середовища та інших сфер. Система державного регулювання покликана створити сприятливі умови для розвитку аграрного підприємництва, підвищення його конкурентоспроможності, що можливо тільки при державній підтримці всього агропромислового комплексу країни. Пріоритетним напрямком, що сприятиме сталому функціонуванню аграрного підприємництва, стає в сучасних умовах розвиток інтеграційних процесів.

В сучасних умовах слід розвивати агропромислову кооперацію та інтеграцію для вирішення проблем виробництва, переробки та продажу аграрної продукції та отримання доходів відповідно до економічного внеску кожного учасника до кінцевого продукту. Формування розгалуженої мережі споживчої кооперації сприяє розширеній діяльності малих форм господарювання, зростання ділової активності сільського населення, зниження безробіття. Найбільш перспективним у цьому процесі є створення багаторівневої споживчої кооперації або розвиток на регіональному рівні некооперативної взаємодії. Головною перевагою даних моделей є гарантовані ринки збуту сільськогосподарської продукції для всіх форм господарювання.

Безменова О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Визначення основних заходів щодо забезпечення соціальної безпеки та елементів механізму її забезпечення приводить до тези щодо нагальної потреби у взаємодії держави (органів влади) і громадянського суспільства (громадських організацій) у плані забезпечення соціальної безпеки. Це пояснюється й тим, що передумовою сталого національного розвитку є соціальна консолідація суспільства, а передумовою соціальної безпеки – спроможність громадськості, громадських рухів, об'єднань впливати на формування державної політики та взаємодіяти у процесі її формування й реалізації.

Наголошуючи на тому, що взаємодія – це співпраця на засадах координації, із чітким збереженням правил гри (встановленими за погодженням усіх зацікавлених сторін), але без превалювання (перманентного або тимчасового) одного учасника процесу над іншим, маючи за підґрунтя один з головних принципів побудови влади у країнах Європейського Союзу, а саме – децентралізацію владних повноважень, слід зазначити, що на сучасному етапі розвитку Української держави з'явилася потреба у перерозподілі повноважень держави із підтримки соціальної стабільності та уникнення загроз у соціальній сфері на користь інститутів громадянського суспільства, тобто громадських організацій.

Потреба такого перерозподілу пояснюється тим, що погляди та підходи до вирішення проблем соціальної сфери, досягнення соціальної безпеки змінилися – раніше держава несла відповідальність за соціальний добробут та соціальне забезпечення громадян, тепер, за побудови демократичної держави та переходу до суб'єктно-суб'єктних відносин у процесі управління державними справами, це має стати спільною справою органів влади і громадських організацій. Державний і громадський сектори становлять єдину збалансовану систему суспільного життя, до якого належить ще й сектор бізнесу. Процес взаємодії органів влади і громадських організацій із забезпечення соціальної безпеки має проходити у три етапи:

- на першому – громадські організації допомагають визначити найбільш актуальні соціальні проблеми, які мають бути вирішені (на цьому етапі відбувається узгодження шляхів подолання соціальних ризиків, визначається пріоритетність завдань із забезпечення соціальної безпеки);
- на другому – відбувається вироблення політики щодо шляхів розв'язання проблеми (досягається згода у виборі найбільш правильного шляху з усіх можливих, формується політика забезпечення соціальної стабільності);
- третій етап передбачає імплементацію теорії у практику (відбувається безпосередня реалізація державної політики соціальної безпеки).

Так з іншого боку, громадські організації потребують моральної та матеріальної підтримки з боку органів влади – надання їм допомоги може забезпечити досягнення цілей, на які в іншому разі довелось б витратити більше ресурсів із бюджетів різних рівнів. Отже, уже той факт, що громадські організації мають можливість взаємодіяти з органами влади, свідчить про намагання побудувати дієву систему соціальної безпеки.

Безугла Є. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

У ст. 52 Конституції України зазначено, що «...утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу. Держава заохочує і підтримує благодійницьку дія-

льність щодо дітей». Аналіз соціальних звітів за 2016–2018 рр. Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України та Уповноваженого Президента України з прав дітей щодо кількості дітей, які перебувають в інтернатних закладах, установив, що їх чисельність постійно зростає – зі 105 783 до 106 700 осіб, із яких лише 8 174 – діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, а 18 190 дітей в інтернатах мають встановлену інвалідність.

Розглянемо досвід деінституалізації окремих країн. Ще на початку ХХ століття у Сполучених Штатах Америки розпочався процес відмови від інституційного догляду та виховання дітей через негативні наслідки впливу на психічний та фізіологічний розвиток особистості дитини, а також високі витрати на утримання інституцій, поряд із менш затратним вихованням у прийомних сім'ях. На державному рівні був прийнятий курс першочергової підтримки біологічної сім'ї перед вилученням дитини для влаштування до прийомної родини або закладу інституційного догляду та виховання. В результаті кількість дітей у інституціях стрімко зменшувалась, особливо після прийняття у 1937 році закону про соціальний захист, що забезпечував фінансову підтримку родин у складних життєвих умовах. У середині 50-х років процес відмови від інституційного догляду та виховання дітей розпочався у Швеції. На сьогоднішній день там практикують існування закладів інституційного догляду та виховання, як тимчасову форму утримання дітей перед влаштуванням їх до прийомних сімей. Процес закриття державних інституцій для утримання дітей з особливими потребами у цій країні завершився у 2000 році. Розформування таких інституцій відбувалось за допомогою чіткої моделі, яка враховувала інтереси учасників процесу виховання та догляду дітей з особливими потребами.

У Великобританії також відбувся процес деінституалізації. Відмова від інституційного догляду та виховання розпочалась після завершення Другої світової війни. У Сполученому королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, Королівстві Норвегія та Республіці Ісландія не практикують утримання немовлят та дітей віком до 3-х років у закладах інституційного догляду та виховання. У Норвегії, Великобританії, Ісландії та Словенії кількість дітей, що перебувають у інституціях є нижче ніж одна дитина на 10 000 дітей. Порівняно із цими країнами, у Данії показник є доволі високим – 7 дітей на 10 000 дітей. Проте слід зауважити, що у Данії інституційний догляд дітей здійснюється високваліфікованими працівниками з розрахунку на одного працівника – 2 дитини.

Проаналізувавши європейський досвід реформування системи інституційного догляду та виховання дітей (далі – ІдтаВД) виявлено, що теорія і практика системи соціального захисту дітей в європейських країнах мають значно вищий офіційний статус, ніж в Україні. Установлено, що кожна країна має власну модель реформування системи ІдтаВД з огляду на політичні, соціальні, культурні, економічні та безпекові умови, спрямовану на забезпечення додержання прав і законних інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з інвалідністю, посилення захисту їх особистих і майнових прав та ефективності впровадження процесу деінституалізації. Зокрема, досвід таких країн, як Італія, Іспанія, Сербія, Словаччина, Норвегія, Великобританія, Ісландія, Болгарія, Словенія та Молдова переконливо свідчить про те, що модель, орієнтована на виховання в сім'ї, є основою створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, забезпечення пріоритету сімейних форм улаштування дитини та є одним із пріоритетних напрямів соціального захисту дітей. Так, у Західній Європі (за винятком Великобританії, Норвегії та Ісландії, де дітей молодшого віку взагалі не розміщують в інтернатах), абсолютна більшість дітей – 69% – опинилася у таких закладах через насильство та недбайливе ставлення з боку батьків; 4% – через залишення їх батьками; 4% – через інвалідність, а ще 23% – унаслідок інших обставин, наприклад, через хворобу чи ув'язнення батьків. Узагальнення європейського досвіду, зокрема взаємозбагачення ідеями різних домінуючих концепцій, апробованих моделей та специфічних форм соціально-педагогічної підтримки дітей у різних типах освітніх закладів і практичним досвідом реформування системи ІдтаВД, дає підстави запропонувати нові шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері ІдтаВД в Україні.

Беляєва С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Насамперед розглянемо теоретичні аспекти державної політики у сфері якості. Так ми маємо наступні визначення:

Політика у сфері якості – загальні наміри та спрямованість організації, пов'язані з якістю, які офіційно сформульовані найвищим керівництвом на основі визначення потреб пацієнтів, зацікавлених сторін, пропозицій персоналу закладу охорони здоров'я та затверджені наказом керівника закладу.

Політика у сфері якості – документ, який декларує зобов'язання щодо забезпечення задоволення очікування пацієнтів і інших зацікавлених сторін та є основою для визначення цілей у сфері якості, постійного поліпшення результативності системи управління якістю.

Політика у сфері якості доводиться до відома персоналу закладу охорони здоров'я, пацієнтів та інших зацікавлених сторін. Вона повинна:

- відповідати напрямку закладу охорони здоров'я;
- підвищувати результативність системи управління якістю;
- бути основою для встановлення та перегляду цілей у сфері якості;
- бути зрозумілою та поширеною в межах закладу охорони здоров'я;
- бути об'єктом критичного аналізу.

Вище керівництво закладу охорони здоров'я несе відповідність за реалізацію політики і є гарантом виконання вимог ДСТУ ISO 9001:2009.

Найвище керівництво повинне забезпечувати встановлення цілей у сфері якості, зокрема для відповідних підрозділів і рівнів. Цілі у сфері якості повинні мати чіткі формулювання, терміни досягнення та відповідальних виконавців, а також бути узгодженими з політикою у сфері якості.

Довгострокові цілі у сфері якості можуть бути представлені у вигляді або окремо таких що, реалізуються, або системи пов'язаних між собою цілей. В останньому випадку зв'язок між цілями може бути встановлений шляхом деталізації головної довгострокової цілі в сфері якості більш низьких рівнів.

Для реалізації цілей у сфері якості розробляється план якості, у якому встановлюються заходи та ресурси для досягнення цілей, відповідальні за виконання, терміни виконання та ціль, якої буде досягнуто.

Структура довгострокових цілей у сфері якості повинна:

1. Підтримувати якість медичних послуг для максимального задоволення пацієнтів та інших зацікавлених сторін.
2. Підтримувати високий рівень довіри пацієнтів та інших зацікавлених сторін.
3. Забезпечувати позитивну динаміку фінансово-економічних показників платних послуг
4. Розширювати обсяги надання медичних послуг громадянам України та іноземним громадянам шляхом:

- розширення ринку надання медичних послуг;
- збільшення кількості наданих медичних послуг за рахунок іноземних пацієнтів.

Обов'язковими задокументованими методиками системи управління якістю є:

- «Контроль документів» (за пунктом 4.2.3 ДСТУ ISO 9001);
- «Контроль протоколів» (за пунктом 4.2.4 ДСТУ ISO 9001);
- «Контроль невідповідної продукції» (за пунктом 8.3 ДСТУ ISO 9001);
- «Внутрішній аудит» (за пунктом 8.2.2 ДСТУ ISO 9001);
- «Коригувальні дії» (за пунктом 8.5.2 ДСТУ ISO 9001);
- «Запобіжні дії» (за пунктом 8.5.3 ДСТУ ISO 9001).

Василенко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Сучасні стратегічні напрями розвитку Української держави, визначені Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Стратегією реформування державного управління України на 2016–2020 роки, Стратегією державної кадрової політики на 2012–2020 роки, вимагають створення професійного інституту державної служби, забезпечення його ефективності, формуючи потребу у висококваліфікованих кадрах, здатних належно виробляти та проводити державну політику, відповідати на трансформаційні виклики сьогодення. У цьому контексті великого значення набуває професійний потенціал державних службовців та, відповідно, оновлення механізмів забезпечення його розвитку. Перші позиції держав у світових рейтингах конкурентоспроможності співвідносні з розвитком професійного потенціалу, використанням талантів, адже підвищення рівня економіки та суспільного добробуту суттєво залежать від інновацій, а інновації – від професійного потенціалу, зокрема в системі державного управління.

За Глобальним індексом талантів (The Global Talent Index, ГІТ) у рейтингу 2015 року Україна посіла 42-ге місце серед 60 досліджуваних країн. Зважаючи на тенденцію до зниження показника «якість робочої сили», виникає необхідність прискорення розвитку професійного потенціалу особистості, зокрема державного службовця. Оскільки перші місця за ГІТ належать країнам Західної Європи і США, аналіз застосування ними механізмів забезпечення розвитку професійного потенціалу державних службовців може надати Україні додаткові можливості для підготовки висококваліфікованих кадрів, тобто для поліпшення її позицій у рейтингу. Крім того, вагомим аргументом на користь актуальності дослідження є впровадження нового законодавства у сфері державного управління й нових вимог до державних службовців в Україні, зокрема щодо їхньої креативності, саморозвитку та спрямованості на служіння українському народові.

Механізми забезпечення розвитку професійного потенціалу державних службовців – це організаційно-правові, мотиваційно-ціннісні та інші інтегровані способи стимулювання державних службовців до самовдосконалення та самореалізації з метою вирішення завдань і виконання функцій органів державної влади. Розвиток професійного потенціалу державних службовців передбачає застосування комплексу механізмів державного управління, а саме організаційного, правового, ресурсного та мотиваційного.

На сьогодні дослідження механізмів забезпечення розвитку професійного потенціалу державних службовців здійснюється переважно з використанням людиноцентричної парадигми, інструментального, мотиваційного та ресурсного підходів. Формування цих механізмів передбачає цільову спрямованість на самовідкриття, самовдосконалення й самореалізацію державного службовця як особистості та визначення узгодженого комплексу відповідних цій меті заходів, важелів, стимулів і ресурсів.

Існують різні моделі розвитку професійного потенціалу, які відрізняються домінуючими складовими: американська базується на адміністративних засобах, європейська – на соціально-емоційних аспектах, для східної моделі характерні морально-етичні чинники. Водночас спільна риса цих моделей – наявність правового, організаційного, ресурсного та мотиваційного механізмів, але з різними складовими. Сучасна практика передбачає такі можливості вдосконалення механізмів забезпечення розвитку професійного потенціалу державних службовців у вітчизняній практиці: розвиток лідерства на основі парадигми служіння; удосконалення системи відповідних мотивацій; забезпечення програмно-цільової організації навчання (зокрема застосування особистісних, менторських програм розвитку), розвиток тренінгової та коучингової систем навчання; стимулювання державних службовців до самонавчання, розвитку внутрішнього світу людини, її сильних особистісних сторін на ціннісній основі; запровадження технології розвитку професійного потенціалу державних службовців.

Волохіна Р. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СУТІСЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДМІНІСТРАТИВНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Державна земельна політика завжди базується на утвердженні земельних відносин, які відповідають земельному ладу суспільства. Управління земельними ресурсами здійснюється через певні механізми, які складаються із правової, економічної і адміністративної частини.

Так, організаційна частина механізму управління земельними ресурсами включає організаційно-адміністративні методи управління. Вони базуються на владі, дисципліні і відповідальності. Організаційно-адміністративні дії здійснюються у таких основних видах:

1) прями адміністративні вказівки, які мають обов'язків характер, адресуються конкретним об'єктам, якими управляють, або особам та діють на конкретну ситуацію, що склалась;

2) встановлення правил, які регулюють діяльність із землекористування (нормативне регулювання), розробка стандартних процедур адміністративної дії;

3) розробка і впровадження рекомендацій з організації та вдосконалення технологій використання і охорони землі;

4) контроль за використанням та охороною земель.

Реалізація основних механізмів управління земельними ресурсами потребує наявності достовірної інформації про об'єкти управління, яку містить державний земельний кадастр. Тому створення системи державного земельного кадастру, проведення різних оцінок земель слід вважати одним із ключових завдань державної земельної політики, що забезпечує формування податкової бази та враховує реальну ринкову вартість земель.

Основним механізмом регулювання земельних відносин та формування ефективного землекористування є землеустрій з метою максимізації бюджетних доходів, підвищення рівня використання земель, збереження керованості землями, що закріплюються у власність держави і територіальних громад.

Для реалізації цієї мети необхідно вирішити такі завдання:

– розробка і впровадження комплексу заходів для удосконалення системи державного регулювання земельних відносин, що передбачають централізацію в територіальних органах Держгеокадастру повноважень з управління землеустроєм, автоматизацію управлінського процесу, формування його інструктивно-методичного забезпечення;

– розробка і затвердження єдиної ринкової методики визначення плати за землю, що враховує категорії земель, ефективність їхнього використання, типи землекористувачів, фінансовоекономічний стан землекористувачів (рівень доходів), платіжну дисципліну у взаємозв'язку з промисловою і соціальною політикою;

– установа порядку й умов надання земель, що враховують компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування, відповідно, і стимулюючи інвестиційні процеси в регіональній економіці з урахуванням галузевих і соціальних пріоритетів.

Також, до стратегічних проблем земельної реформи соціально-економічного спрямування необхідно було б віднести і активно вирішувати такі питання як шляхове будівництво, газифікацію, енерго- і водопостачання, зв'язок, житлове і культурно-побутове будівництво, створення переробних промислових підприємств на селі тощо.

Гавриленко М. А.

Класичний приватний університет

ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ РІШЕНЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Для державного управління та прийнятих у процесі його здійснення рішень характерна зазвичай не одна, а кілька цілей, пов'язаних між собою.

Наявність системи правил, що визначає порядок їх розробки, обговорення, прийняття, набуття чинності, внесення змін та скасування. Регламентація в даному випадку служить міцною гарантією провідної ролі рішень державних органів в реальних управлінських процесах.

Таким чином, можна відзначити параметри, властиві всім видам управлінських рішень, які приймаються державою. До них відносяться: наявність суб'єктно-об'єктних відносин; змістовність рішень – інформація про те, що повинно бути зроблено і для чого (в яких цілях) і т.д.;) процедура прийняття рішення; форма рішення; час дії рішення.

Серед численних форм важливе місце займають управлінські акти державних органів і посадових осіб. Особливу групу складають державні рішення, які завжди містять вказівку на відповідальність за їх порушення. До таких, насамперед, відносяться кодекси.

Іншу групу складають судові рішення, які виносяться у вигляді вироків у кримінальних, арбітражних та адміністративних справах або у вигляді постанов органу судової влади (суду), чим закінчується розгляд і вирішення цивільних справ по суті, а також у справах, розглянутих в процесі конституційного судочинства.

Державні рішення оформляються зазвичай у правових документах наступних видів: закони, укази, постанови, розпорядження, накази, розпорядження, вказівки, положення, інструкції, вирок та ін.

Розглянувши зміст поняття державних рішень, їх підстави та ознаки, слід звернутися до структурної ролі прийняття та реалізації рішень у державному управлінні, оскільки від останнього залежить специфіка прийнятих державними органами рішень. При цьому Державне управління являє собою найближче оточення механізму прийняття рішень і від його характеру залежить спрямованість дій з висунення і реалізації цілей. У сучасній науці існують різні методологічні підходи до оцінки державного управління та ролі державних рішень. Однак, незважаючи на різні оцінки системи державного управління, сам процес прийняття рішень у цій сфері розглядається в науці двояко:

- як окремий акт, момент вибору цілей, визначення оптимальної альтернативи і в цьому сенсі як самостійна функція управління;
- як стійка взаємодія, процес, в основних своїх параметрах співпадає з процесом державного управління як таким.

У випадку з другим варіантом всі управлінські дії держави розглядаються як складові моменти прийняття рішень, фази, етапи або механізми висування та реалізації цілей. Можна помітити, що, незважаючи на відмінності, ці два підходи не надто суперечать один одному, оскільки все залежить від рівня вимірювання цих явищ. Так, співвідносячи систему державного управління з владою, суспільством і природою, цілком можливо інтерпретувати властивий їй механізм прийняття рішень не тільки як сукупність окремих акцій, але і як ту функціональну оболонку, яка і позиціонує її серед цих об'єктів. При цьому в жодному разі прийняття державних рішень буде розглядатися як епіцентр процесу державного управління, що концентрує в процесі цілепокладання всі зусилля суб'єктів, функції структур та інститутів, їх ресурси і можливості. Мабуть, саме тут, в основі основ і структурний місце рішень у системі державного управління.

Разом з тим, слід зазначити, що розуміння особливостей прийняття державних рішень безпосередньо залежить від трактувань характерною для даного інституту системи державного управління.

Гесс А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр. Кравченко Т. А.

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Соціальна політика держави є важливим елементом державної економічної політики, який направляє функціонування всіх інших її елементів на реалізацію цілей соціальної справедливості, захищеності, високого рівня життя. Соціальна політика будується в рамках економічної політики, забезпечує вирішення стратегічних і тактичних завдань соціально-економічного розвитку держави. У соціальній політиці виражаються фундаментальні інтереси соціальних груп, спільнот, суспільства, загальнолюдські цілі і інтереси. Саме цілі і інтереси даних рівнів організації суспільного життя можуть визначатися і реалізовуватися в державній соціальній політиці.

Основним суб'єктом державної соціальної політики є держава. І формування соціальної політики як соціально-економічного феномену пов'язано з еволюцією ролі, функцій держави, перетворенням його в економічного суб'єкта в ринковій економіці. Участь держави в економічному житті в міру суспільного розвитку ставало все більш необхідно, так як ринковий сектор не здатний був в повному обсязі задовольнити потреби суспільства. Створення чистих суспільних благ, таких як національна безпека, охорона правопорядку, здійснення міжнародної дипломатії та тощо залишалося в компетенції держави. Після остаточного затвердження гуманістичної концепції в більшості країн світу на початку ХХ століття стали формуватися основи соціальної політики, і першою важливим завданням держави стала соціальний захист громадян.

У сучасному розумінні соціальна політика являє собою систему заходів, спрямованих на здійснення соціальних програм, підтримку доходів, рівня життя населення, забезпечення зайнятості, підтримку галузей соціальної сфери, запобігання соціальних конфліктів.

Соціальна політика ґрунтується на закріплених правом принципах, а саме: соціальної справедливості, загальної солідарності та взаємної відповідальності (законності). Для забезпечення дотримання принципів, закріплених правом удосконалено підхід до моніторингу результатів державної соціальної політики за такими напрямками, як соціально-політичний (аналіз діяльності політичних інститутів з метою прогнозування варіантів розвитку соціальних систем); соціально-економічний (оцінка системності та прогноз розвитку соціально-трудова відносин, які на підставі принципів соціальної справедливості, соціальної солідарності, соціальної законності дозволяють визначити обґрунтованість управлінських рішень та ступінь відповідальності за їх реалізацію).

Сьогодні існує значна кількість поглядів на основні характеристики нової моделі соціальної політики для України, проте всі вони мають спільні аспекти. Зокрема практично всі дослідники наголошують на необхідності: скорочення бідності; зміцнення позицій та ролі середнього класу; зміцнення конкурентоспроможності національної економіки на засадах інноваційної моделі розвитку; реалізації ефективної державної антикорупційної політики; випереджального зростання рівня доходів громадян у порівнянні з рівнем інфляції; модернізації системи освіти; скорочення кількості пільг; підвищення рівня зайнятості населення; запобігання міграції за кордон кваліфікованих кадрів; забезпечення основних соціальних стандартів та соціальної захищеності вразливих верств населення; поширення волонтерського руху тощо.

Соціальна політика, яка практикується в нашій державі, характеризується рядом специфічних особливостей, багато з яких абсолютно не відповідають вимогам сьогодення та запитам і потребам суспільства. Саме тому першочерговим завданням є розбудова новітньої моделі соціальної політики, яка б, базуючись на оновлених концептуальних засадах, стимулювала активний суспільний розвиток. Зокрема, необхідно базувати вітчизняну соціальну політику на застосуванні концепції всебічного розвитку особистості, яка передбачає забезпечення всіх необхідних умов і створення максимального переліку можливостей задля всебічного розвитку індивідів.

Головань В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Александрова Н. Б.

ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ

Розбудова нової країни вимагає правильних управлінських рішень та державотворчих процесів у форматі взаємодії органів влади та громадськості. Конфліктні ситуації, які виникають протягом проходжен-

ня цих процесів не сприяють об'єднанню громадськості з органами влади й вирішенню цієї нагальної проблеми має приділятися важлива роль під час формування професійних якостей державних управлінців. Це свідчить про те, що для вирішення даної проблеми варто звернути свою увагу на досвід взаємодії державних органів країн світу з інститутами громадського суспільства, залучення громадськості до формування та реалізації державної політики, протидії корупції, забезпечення електронного урядування та вирішенню конфліктних ситуацій у процесі державотворчих змін. Для вирішення проблеми якісної взаємодії органів влади та громадськості в умовах конфлікту необхідно розглядати практику провідних країн світу у цьому питанні, а також країн з табору колишнього Радянського Союзу та Східної Європи, як найбільш близьких до нашого Сьогодення.

У контексті питання щодо німецького національного законодавства у сфері взаємодії державних органів з інститутами громадянського суспільства, залучення громадськості до формування та реалізації державної політики слід насамперед відзначити відсутність в ФРН окремого законодавства, яке б стосувалося та виключно регулювало ці питання. Щодо активності громадянського суспільства у ФРН, слід відзначити наявність в Німеччині значної кількості Фондів, заснованих, зокрема, відповідно до вимог цивільного права (лише, наприклад, станом на 2004 рік нараховувалось біля 18 000 різноманітних фондів). Головними тематичними напрямками діяльності фондів є такі сфери як мистецтво і культура, спорт, захист довкілля та природи, охорона здоров'я, міжнародне порозуміння та наука і дослідження. Характерною ознакою німецького суспільства є особлива чутливість до тематики довкілля та охорони природи, що, зрештою, тією чи іншою мірою є притаманним й іншим промислово розвинутим країнам, адже різноманітні екологічні та природоохоронні рухи й ініціативи формувались як реакція людей на індустріальний розвиток. Тому в Німеччині поширеною практикою та важливим інструментом взаємодії громадськості та органів влади є різноманітні екологічні дорадчі органи на усіх рівнях – від муніципального до загально федерального.

США у реалізації цілей ПВУ спираються на затверджений в 2011 році Президентом Б. Обамою національний план дій. Одним з принципів «Відкритого уряду» є розширення можливостей участі громадськості в державному управлінні. У цьому зв'язку запрацював розділ «We the People» («Ми, народ») веб-сайту Білого дому, на якому кожна людина може розмістити петицію щодо вирішення конкретного питання чи конфлікту або підтримати вже існуючу вимогу (<https://petitions.whitehouse.gov>). Петиції стосуються широкого кола питань: фінансування медичних досліджень, змін до законодавчих актів, зовнішньополітичних акцій, оголошення певних дат національним святом, скасування податків тощо.

Важливим досвідом практики взаємодії органів влади та громадськості є приклад Литви, країни, яка здобула незалежність у тому ж 1991 році, що й Україна та відповідно починали будувати свою державність знаходячись на приблизно однакових вихідних умовах. В рамках реалізації міжнародної ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» Уряд Литви затвердив Програму вдосконалення державного управління на 2012–2020 рр., яка має на меті забезпечити відкритість для громадського суспільства процесів державного управління і заохочувати громадськість до активної участі в них.

Участь громадськості у процесах державного управління в зарубіжній практиці присутні у різноманітних видах взаємодії. Встановлено два основних та ефективних напрямки взаємодії органів влади і громадськості: діалогова взаємодія та система медіації. Діалогова взаємодія активно реалізується в європейських державах у вигляді систем Електронний Уряд (e-Уряд) та «Відкритий Уряд», які мають на меті забезпечити відкритість для громадського суспільства процесів державного управління і заохочувати громадськість до активної участі в них для забезпечення сприятливих умов і можливостей управління конфліктами та зняття соціальної напруги. Для запобігання або управління конфліктом в США активно використовують систему медіації – між громадськістю та державними органами стоять фізичні особи, або корпорації. Головним їх завданням є консультування та інформування громадськості та надання послуг. Наприклад, у фінансовій службі це оформлення податкової декларації конкретного громадянина, що звертається за такою послугою. Основною метою їх діяльності є збалансування інтересів громадянина та держави з приводу оформлення податків за усі види робіт, що виконуються громадянами.

Голуб С. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

В умовах децентралізації важливого значення набуває волонтерська діяльність, значимість якої у світовому вимірі підтверджується визнанням її ООН як суспільно корисної діяльності на добровільній основі, яка повинна бути важливою складовою будь-якої стратегії, спрямованої на розв'язання проблем, особливо в таких сферах, як боротьба з бідністю, сталий розвиток, охорона здоров'я, запобігання негативним подіям та вчасне реагування на потреби уразливих категорій населення, соціальна інтеграція, подолання соціальної нерівності та дискримінації. Одним із стратегічних пріоритетів державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні є, зокрема, сприяння волонтерській діяльності.

У сучасній Україні, в умовах Операції Об'єднаних сил, волонтерство набуває масового поширення, оскільки це потужний суспільний рух, спрямований на протидію зовнішній агресії та її наслідкам, який спроможний взяти на себе розв'язання частини проблем територіальної громади шляхом підтримки найбільш знедолених категорій населення; забезпечення гідного існування осіб, які внаслідок об'єктивних обставин не здатні піклуватися про себе самостійно; запобігання негативним тенденціям державної соціальної політики, насамперед шляхом оперативного реагування та надання ефективної адресної соціальної допомоги, що відповідає потребам і запитам конкретної людини, тощо.

Волонтерський рух, який об'єднує суб'єктів волонтерської діяльності, є процесом самоорганізації місцевих громад, що дає змогу швидко та ефективно реагувати на виклики часу, залучати додаткові людські, організаційні, фінансові й технічні ресурси до підтримки найбільш уразливих верств населення.

Одним із пріоритетних завдань системи органів місцевого самоврядування для налагодження взаємодії зі суб'єктами волонтерської діяльності є гармонійне поєднання принципів організації та самоорганізації в нелінійному середовищі, а також створення умов для активізації самоорганізованих структур, якими виступають суб'єкти волонтерської діяльності, які здатні самостійно організувати свою діяльність згідно з визначеними цілями та параметрами порядку, що відповідають тенденціям суспільного розвитку.

Ключовим критерієм виділення дієвих шляхів взаємодії зазначених суб'єктів волонтерської діяльності в аспекті соціальної роботи, виступає час реагування на подію зовнішнього середовища та характер сприйняття системою органів місцевого самоврядування цих ендо/екзогенних впливів. На основі зазначених критеріїв виділено п'ять основних підходів до формування моделі результативної взаємодії: ігнорування; пасивний; активний; реактивний; проактивний.

Установлено, що найбільш доцільним для розробки моделі взаємодії системи органів місцевого самоврядування із суб'єктами волонтерської діяльності у соціальній роботі є використання проактивного підходу, основна суть якого полягає в тому, що система, приймаючи сигнали з навколишнього середовища, готує рішення щодо запобігання виникненню подій та ініціює процеси з метою створення максимально сприятливих умов для жителів територіальної громади. У процесі використання зазначеного підходу важливим дієвим ресурсом для органів місцевого самоврядування виступають суб'єкти волонтерської діяльності, які по своїй природі є чутливими компонентами навколишнього середовища та здатні діяти швидко, гнучко й інноваційно при реагуванні на потреби територіальної громади.

Фундаментом змістового наповнення такої моделі взаємодії є сукупність таких складників, як суспільний запит, потреби населення, функції та повноваження суб'єктів взаємодії, оскільки сучасні реалії життя створюють підстави для зосередження соціальних впливів на особистісно-орієнтованому підході, необхідності гуманного ставлення до особистості, урахування в соціальній роботі індивідуальних можливостей особистості, її потреб, цінностей, уподобань, усієї сукупності впливів на різних рівнях суспільного життя.

Процес суспільних перетворень в Україні спрямовує державу на вирішення нових соціальних завдань, головними з яких є формування результативної організації соціальної підтримки населення.

Показниками результативності взаємодії органів місцевого самоврядування із суб'єктами волонтерської діяльності у соціальній роботі є:

- ресурси (витрати на здійснення певної діяльності і/або набір вимог до професійних та особистих навичок службовця);
- процеси (терміни і нормативи виконання певної діяльності);
- безпосередні результати (обсяг виконаної роботи (наданих послуг));
- кінцеві ефекти (ступінь досягнення цілей і завдань ОМС і/або зміна в стані цільової групи споживачів послуг);
- вплив (ефект дії службовця на керовану підсистему або певну цільову категорію).

Отже, системне впровадження у практику всіх механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування із суб'єктами волонтерської діяльності у соціальній роботі щодо формування дієздатності територіальних громад може бути забезпечено шляхом передбачення їх у програмах розвитку місцевого самоврядування, а також без закріплення положень про них у будь-яких документах, а саме завдяки ініціативі якоїсь зі сторін та неформальних заходів. Процес суспільних перетворень в Україні спрямовує державу до вирішення нових соціальних завдань, головними з яких є формування організації результативної соціальної підтримки населення на основі запровадження дієвих механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування і суб'єктів волонтерської діяльності.

Голубєва Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ

Соціальна політика являє собою сукупність нормативно-правових рішень, управлінських механізмів та дій держави, спрямованих на забезпечення добробуту та соціального захисту громадян. Сутнісними ознаками соціальної політики виступають суб'єкт і об'єкт соціальної політики, а також способи їх взаємодії. Суб'єктом соціальної політики є держава. Оскільки держава – це система різномірних елементів, суб'єктом соціальної політики є система державних органів, узятя в сукупності її елементів і відношень між ними. Об'єктом соціальної політики є соціум, узятий у певних особливих аспектах. У цьому сенсі можна говорити про окремі соціальні групи, які є об'єктом соціальної політики. Але оскільки соціум – це цілісна система, елементами якої є також згадані групи, об'єктом соціальної політики виступає соціум у цілому. До сутнісних ознак соціальної політики потрібно віднести також механізми, інструменти й цілі соціальної політики. До них належать: законодавче забезпечення, механізми вироблення і прийняття рішень, їх реалізації та контролю. Важливою є інфраструктура інституційних утворень, які безпосередньо займаються соціальною роботою: державні соціальні служби, політичні партії, недержавні організації відповідного профілю, соціальні мережі тощо. Розуміння соціальної політики, а разом з тим і визначення її сутнісних ознак, не є незмінним і розвивається та змінюється разом із розвитком суспільства.

Сучасна соціальна політика трансформується в концепції стабільного розвитку через реалізацію стратегій людського, соціального й демократичного поступу.

Мета соціальної політики полягає у створенні умов для формування, розвитку та оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розкриття, самореалізації творчого соціального потенціалу людини, особистості, її сутнісних сил, а також для задоволення людиною соціальних потреб та інтересів,

освоєння соціальних цінностей, підтримання в суспільстві соціальної злагоди, стабільності та соціальної цілісності само відтворюваного, самодостатнього рівня соціодинаміки, соціального прогресу.

Система управління соціально-політичними процесами в Україні має досить різноманітну правову основу і ґрунтується на основних положеннях Конституції України, Кодексу законів про працю та законів тощо.

В умовах суспільних трансформацій змінюються стратегічні орієнтири, цілі й пріоритети не тільки в економічній, а й у соціальній сфері. Тому, для подолання соціальної кризи необхідна розробка єдиної і цілісної стратегії соціальної політики, а саме - корінне вирішення системи соціальних проблем на конкретному історичному етапі розвитку суспільства.

Необхідно постійно проводити роботу з удосконалення порядку надання соціальної підтримки на основі кращого врахування потреб та реальної нужденності, переносити акценти на запобігання бідності. Надання послуг має носити більш комплексний (і одночасно індивідуальний) характер і бути спрямованим на усунення причин виникнення нужденності кожної конкретної сім'ї (або особи). Потребують уваги питання кращого методологічного та інформаційного забезпечення, підвищення якості адміністрування послуг та професійного рівня соціальних працівників, удосконалення процедури поширення інформації щодо можливостей отримання допомоги.

Впровадження комплексної моделі соціальної підтримки є логічним продовженням державної політики України щодо удосконалення системи соціальної допомоги. Очікуваними результатами від впровадження має бути посилення дієвості й адресності соціальної підтримки, сприяння формуванню у населення активної життєвої позиції щодо виходу зі стану нужденності; профілактика соціального відторгнення та протидія потраплянню сімей у кризовий стан.

Горбатенко Е. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМ ОХОРОНИ СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Відповідно до Міжнародної Конвенції «Про захист прав людини та основних свобод» від 4 листопада 1950 р.: «Держави несуть відповідальність за здоров'я своїх народів, і ця відповідальність вимагає проведення відповідних заходів соціального характеру в галузі охорони здоров'я». Фінансова стійкість системи охорони здоров'я є стратегічно важливим завданням держави, що створює рівні можливості для людей з різним доходом в реалізації доступної і якісної медицини. Однак наявність достатнього фінансування не гарантує загальної доступності медичної допомоги. Навіть у високорозвинених країнах не всі громадяни отримують необхідну медичну допомогу (так у США понад 49 50 млн. чол. не мають полісів медичного страхування). Хоча за законом, підписаним Президентом США Б. Обамою, передбачалось забезпечити медичною страховкою ще 32 мільйони чоловік, найближчим часом зробити це явно не вдасться, відзначає американський дослідник Р. Вульф. Основною перешкодою, на його думку, є постійно зростаюча середня вартість страховки, яка для сім'ї з 4 осіб вже становить близько 14 тисяч доларів. А впродовж найближчих років напевно станеться приріст незастрахованого населення, яке продовжує втрачати робочі місця – в основному, серед домогосподарств із доходом нижче 75 тисяч доларів на рік.

Аналіз передових світових практик свідчить, що системи охорони здоров'я економічно розвинених країн базуються на таких основних елементах господарської діяльності, як: страхова медицина, державна територіальна медицина, медична діяльність громадських організацій. При цьому виділяються країни з чітко вираженими ринковими принципами діяльності (США); країни, що використовують елементи планового регулювання (країни Західної Європи); країни з впливом традицій (Японія).

Констатовано, що єдиної, універсальної моделі державної регуляції сфери охорони здоров'я, прийнятної для всіх, не існує. Ступінь централізації, формування та розподіл витрат між усіма громадянами в різних країнах є досить варіативною величиною. Проте, існуючі загальносвітові тенденції розвитку сфери охорони здоров'я дають змогу зробити такі висновки:

- модель управління охороною здоров'я практично кожної країни передбачає наявність елементів обов'язкового медичного страхування, добровільного медичного страхування, приватної медицини і бюджетного фінансування, які наявні в різних країнах у різних пропорціях;
- сучасна система економічних відносин в охороні здоров'я не дає можливості повністю гарантувати доступність і відповідні стандарти якості медичної допомоги всім категоріям громадян;
- незважаючи на те, що в країнах із високорозвинутою економікою витрати на охорону здоров'я становлять у середньому 6-7% ВВП, а це на порядок більше, ніж в Україні, в жодній країні не гарантується безкоштовність усіх видів медичної допомоги всім громадянам;
- факт наявності медичного страхування не означає повного доступу до послуг охорони здоров'я;
- спостерігається тенденція зростання витрат на систему охорони здоров'я майже в кожній країні, що, у свою чергу, призводить до дефіциту бюджету, а також непопулярних реформ – підвищення податків та зменшення кількості соціальних пільг;
- найбільш ефективною системою охорони здоров'я є у країнах, де спостерігається відхід від централізованого державного управління процесом і робиться акцент на ринкові ціни, конкурентоспроможність, поділ витрат і існування свободи вибору для пацієнта. Соціальна складова європейського вибору України повинна передбачати формування власної моделі розвитку системи охорони здоров'я, заснованої на рівних можливостях громадян і верховенстві права, застосуванні ефективних механізмів державного регулювання задля задоволення потреб громадян у доступній та якісній медицині, охороні здоров'я, яка ґрунтується на принципах суспільної солідарності та соціальної справедливості.

Гордєєва Н. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Ринок праці є системою суспільних відносин, соціальних – в тому числі, юридичних норм та інститутів, які забезпечують нормальне відтворення і ефективне використання праці, кількість і якість якої відповідним чином винагороджується. Основними компонентами ринку праці є: пропозиція робочої сили; попит на робочу силу; вартість та ціна робочої сили. Індикатором збалансованості ринку праці є зайнятість робочої сили. В умовах ринкового господарювання фактор зайнятості населення є визначальним у формуванні соціально-економічного становища країни в цілому і кожної людини зокрема.

Основні проблеми, що існують на ринку праці Запорізької області:

- достатньо високий рівень безробіття населення (10,0% у 2016р.), (10,7%-2017р.), який має тенденцію до зменшення (9,9% – 2018р.);
- низький рівень зайнятості населення (56,7% – 2018р.);
- нестача якісних робочих місць з гідними умовами та оплатою праці;
- дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили на ринку праці області (кількість зареєстрованих безробітних: 2017р. – 21757 осіб; 2018р. – 22317 осіб; кількість вакансій, відповідно – 8510д. та 848 од., що становить навантаження на одну вакансію – 26 осіб);
- відтік кваліфікованої робочої сили за кордон;
- значні обсяги нелегальної зайнятості населення та «тіньової» заробітної плати;
- недостатній за європейськими стандартами рівень заробітної плати, що обумовлює низьку мотивацію до легальної праці.

Найбільше потребують соціального захисту від безробіття громадяни, які не здатні на рівних конкурувати на ринку праці, в першу чергу молоді особи, особливо випускники навчальних закладів, особи передпенсійного віку, особи з інвалідністю, які не досягли пенсійного віку, демобілізовані учасники антитерористичної операції, внутрішньо переміщені особи. Складність і різноманітність чинників, що впливають на ринок праці, його значні обсяги, потребують постійної системної роботи щодо моніторингу процесів, що відбуваються на ринку праці області, та відповідного реагування органів виконавчої влади та місцевого самоврядування за участю роботодавців і профспілок.

Рішенням Запорізької обласної ради від 22.05.2018 року №58 була прийнята «Програма зайнятості населення Запорізької області на 2018–2020 роки» (далі-Програма). Метою Програми є проведення регіональної політики розширення можливостей для реалізації права громадян на гідну працю та підвищення добробуту населення за рахунок доходів від трудової діяльності. Ця мета відповідає цілям і завданням, визначеним Стратегією регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року.

Отже, для досягнення мети Програми необхідно забезпечити:

- створення умов для підвищення рівня зайнятості населення, залучення незайнятої частини громадян працездатного віку до економічно активної діяльності, в тому числі через розвиток підприємницьких ініціатив;
- стимулювання заінтересованості роботодавців у створенні нових робочих місць;
- збереження та розвиток трудового потенціалу через: посилення мотивації економічно активного населення до легальної зайнятості та сприяння підвищенню рівня оплати праці;
- сприяння зайнятості осіб, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці;
- підвищення ролі заінтересованих у перетвореннях на ринку праці учасників соціального діалогу – об'єднань організацій роботодавців і професійних спілок, що має стати головною запорукою виконання поставлених завдань.

Дем'яненко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр. Кравченко Т. А.

ФОРМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

У доповіді Генерального секретаря ООН з питань зміцнення співпраці між ООН і всіма відповідними партнерами, зокрема, приватним сектором (2003), і в доповіді Генерального секретаря у відповідь на доповідь групи видатних діячів з питань ООН і громадянського суспільства (2004) партнерство розуміється як «добровільні і засновані на співпраці відносини між різними суб'єктами, при яких всі учасники домовляються об'єднаними зусиллями досягати спільної мети або виконувати конкретне завдання і спільно долати несприятливі фактори, нести спільну відповідальність, надавати на взаємній основі ресурси і знання і користуватися досягнутими результатами».

Огляд зарубіжних публікацій, присвячених розвитку державно-приватного партнерства (далі – ДПП) у сфері охорони здоров'я показав, що існує чотири концептуальних підходи до розуміння його сутності:

- перший – організаційно-управлінській, який має на рівні держави необхідні механізми управління для надання підтримки щодо розвитку державно-приватного партнерства у будь-якій сфері та механізми чіткого розмежування дії повноважень в межах органів влади;
- другий – цільовий (галузевий), він враховує особливості устрою національної галузі, складність умов для створення взаємовигідного та довгострокового співробітництва держави та приватних партнерів;
- до третього відноситься, фінансово-економічний та юридичний, де йде врахування реального обсягу фінансування медичного сектору економіки, тарифне врегулювання, сприяння інвестиційному клі-

мату, врахування та захист прав власності інвесторів при проведенні погоджувальних процедур та розв'язанні виникаючих спорів, згідно нормативно-правової бази певної країни;

– к останньому рівню відноситься політичний, в цьому підході приділяється увага підвищенню інституційної спроможності органів влади і приватного сектору, достатня поінформованість громадян щодо державно-приватного партнерства, що у свою чергу формує їх довіру до державних органів влади.

Міжнародна практика створення ДПП – проектів доводить, що ретельне вивчення різноманітних підходів, напрямків до впровадження партнерства у системі охорони здоров'я дає здійсненість розроблення численних моделей з розробки як простих інфраструктурних проектів в медичній галузі, так і в наданні немедичних послуг (комунальні, туристичні, будівництво та ін.). А також для впровадження складних (гібридних) інтегрованих моделей, в рамках яких передбачено передача певної частини державних функцій приватному партнеру (переоснащення, наукові дослідження тощо).

Науковці зазначають, що сучасне розуміння ДПП означає таку співпрацю, між державними та приватними органами влади, де поєднуються спільні інтереси та мета з забезпечення надання суспільних послуг, утримання певної інфраструктури, її управління, відновленні або будівництві.

Державно-приватне партнерство для України поки ще новий інституційний інструмент, що дозволяє підвищити інтенсифікацію праці й забезпечити максимальне використання потенціалу розвитку суспільства шляхом об'єднання активів держави/органів місцевого самоврядування з інвестиційними, науковими та іншими ресурсами приватного партнера. Одна з причин гальмування реалізації державних проектів у формі ДПП у медичній системі – обмежений досвід держави в управлінні об'єктами планування в ринкових умовах.

Розвиток ДПП у сфері охорони здоров'я України, обґрунтовується такими основними факторами:

– по-перше, планування є одним із механізмів змішаної економіки, що дозволяє розвивати відносини бізнесу і держави;

– по-друге, ДПП дозволяє залучати ресурси приватного сектору в процеси відтворення в галузях і сферах, які перебувають у власності держави та місцевих органів влади, а також використовувати підприємницьку ініціативу для підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів;

– по-третє, об'єднання зусиль і ресурсів бізнесу і держави в рамках конкретних проектів формує їх додаткові конкурентні переваги.

Демиденко І. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ – ЯК ПРОЦЕС РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Система державного управління в Україні не відповідає потребам держави у проведенні комплексних реформ у різних сферах державної політики та її європейському вибору, а також європейським стандартам належного управління державою.

Дієва система державного управління є одним з основних факторів конкурентоспроможності держави та передумовою європейської інтеграції. Реформа державного управління є однією з основних реформ у країнах з перехідною економікою, що здійснюють комплексні реформи у різних сферах державної політики. Ефективна діяльність всіх гілок влади України щодо формування державної політики у різних сферах можлива за наявності професійної, результативної, ефективної та підзвітної системи центральних органів виконавчої влади. Зниження адміністративного навантаження державного регулювання, покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій покращує позиції держави у світових рейтингах конкурентоспроможності. Крім того, ефективна система державного управління є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права.

Відповідно до теоретичних засад державного управління як процесу реалізації державної влади, держава – здійснюваний за допомогою офіційних органів політико-територіальний спосіб організації публічної влади, покликаний керувати суспільними процесами, шляхом надання своїм велінням загальнообов'язкового характеру та можливістю реалізації цих велінь через примус.

Найважливіше призначення кожної держави полягає в тому, щоб керувати суспільними справами. Сутність державної влади полягає в тому, що вона справляє цілевизначальний, організуючий, регулюючий вплив на все суспільство. Втілення державної влади в діяльність органів державної влади через такі засоби її здійснення, як політика, адміністративні акти, правові норми, економічне стимулювання, ідеологічний вплив, способи примусу забезпечує функціонування державно-владного механізму.

Розвиток суспільства, окремих його сфер не можливий без встановлення і реалізації певного набору законів, правил, норм, алгоритму його поведінки в цілому і його складових зокрема. Процес впливу на соціум є предметом вивчення науки управління. Управління – це цілеспрямований вплив, необхідний для узгодженої спільної діяльності людей. Управління є складним і універсальним суспільним феноменом. Розвиток суспільства відбувається під впливом соціального управління.

Соціальне управління – це цілеспрямований вплив на суспільство для впорядкування, збереження, удосконалення та розвитку. Воно складається двох типів: саморегулювання суспільства і державного управління. Серед усіх видів управління визначальна роль належить державному управлінню.

Державне управління (англ. Publicadministration) – є видом діяльності держави, здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод.

Державне управління є складовою політичного управління, тобто є процесом реалізації державної виконавчої влади як засобу функціонування будь-якої соціальної спільноти. Державне управління має політичний та адміністративний аспекти.

Як висновок, хотілося б зазначити, що державне управління буде тоді ефективним і вважатися таким, в якому реформи проходять в позитивному напрямку, коли буде зворотній зв'язок з громадськістю, постійний соціальний діалог, нове державне управління надаватиме кращі послуги своїм громадянам, а громадяни віритимуть у успіх реформи.

Демченко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрыбіна Д. С.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Оскільки основою ЄС є громадянське суспільство, то пріоритетом стає забезпечення потреб територіальної громади, наближення до неї якісних послуг СОЗ, і це торкається перерозподілу фондів та обсягів медичних послуг за рівнями медичної допомоги з урахуванням пріоритету ПМСД через собівартість медпослуг й зміни оплати праці медиків, а головна вимога до СОЗ в контексті європейської інтеграції – організація раціонального управління медичною допомогою на засадах медичної й економічної доцільності.

Отже, слід створити систему управління, що давала б змогу надати найраціональніший (з медичного) та найменш затратний (з економічного погляду) обсяг медичної допомоги на будь-якому рівні, і розвиток економічних методів управління СОЗ вимагає впровадження сучасних механізмів розподілу фондів та обсягів медичної допомоги за рівнями її надання з урахуванням пріоритету ПМСД як найменш затратної. Впровадження поособових нормативів фінансування та персоналізованих методів управлінського обліку розгортає логіку управління охороною здоров'я в належному ракурсі ще й тим, що зосереджує турботу про здоров'я пацієнта не на лікуванні, а на підтриманні здоров'я конкретних осіб.

Розроблено в експерименті інноваційний продукт з комп'ютеризованими технологіями та методами покрового й персоналізованого обліку і аналізу управлінської інформації та поособового фінансування медичної допомоги з віртуальним фондотриманням на рівні сімейно-територіальних дільниць ЛЗП-СМ як організатора охорони здоров'я з АСУ керованою медичною допомогою, що дозволяє зберегти складну систему бухгалтерського обліку й звітності, як вона склалась, запроваджуючи «медичну послугу» як медико-економічну категорію на усіх рівнях СОЗ. Запроваджені технології уможливають управління собівартістю медичних послуг, зміну системи оплати праці медиків.

Важливою умовою удосконалення СОЗ є запровадження медико-економічної категорії – «медична послуга», що охоплює медичну й економічну складові незалежно від обраної моделі – бюджетної або ОМС. Перехід до «медичної послуги» дає змогу забезпечити персоналізацію медичної допомоги і витрат на її надання; оцінити якість меддопомоги і порівняти її із стандартами у кожному випадку; гнучко керувати об'ємами медичної допомоги та фінансовими потоками; виділити групу пацієнтів з високими витратами, усунути необґрунтовані витрати; розрахувати і обґрунтувати реальну величину поособового нормативу, об'єднуючи медпослуги у їх діагностично-затратні групи; застосування медико-економічної категорії «медична послуга» дасть можливість створити гнучку систему управління, в якій буде максимально враховано і медичну, і економічну складові.

Для роботи в системі керованої медичної допомоги необхідне сучасне інформаційно-технологічне забезпечення, яке допоможе організувати роботу всіх структурних підрозділів медичного комплексу в єдиному інформаційному полі, що, в свою чергу, забезпечить наступність у роботі всіх ланок, усуне фрагментарність в їх відносинах, уможливить безперервність спостереження пацієнтів, дасть змогу в режимі реального часу ефективно керувати обсягами медичної допомоги і фінансовими ресурсами. Розробляючи проект інформаційного забезпечення, ми заклали декілька основних вимог до організації такої системи. Насамперед, це оперативність і доступність інформації для всіх рівнів управління. Друге - можливість накопичення медичної й економічної інформації в єдиному місці. Третє – персоналізація базової інформації. І, нарешті, четверте – можливість обміну інформацією між медичними базами даних різних рівнів на основі клієнт – серверних технологій. Водночас сучасні технології допомагають зробити «прозорими» фінансові потоки, потоки пацієнтів, інших ресурсів.

Демченко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Процес забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та формування міждержавних відносин з метою підвищення рівня фінансової самодостатності шляхом впровадження фінансової децентралізації є однією із найважливіших проблем формування місцевих бюджетів. Показники виконання місцевих бюджетів відображають загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку.

Наявність достатніх ресурсів у місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада має можливість надавати більш якісні та різноманітні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку та фінансувати інші заходи з метою покращення умов проживання жителів громади.

В Україні процес децентралізації розпочався у 2014 р. разом із прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014 р.), Законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015 р.) та

змін до Бюджетного і Податкового кодексів у частині фінансової децентралізації. Це дозволило сформувати відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування значний дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади (ОТГ).

За 4 роки реформи було створено 882 ОТГ, що об'єднали 4043 громади (36,7% від загальної кількості місцевих рад станом на 01.01.2015 року), що становить 38% території України і близько 69% населення. А отримані в результаті децентралізації повноваження та ресурси надали органам місцевого самоврядування більше можливостей для розвитку своїх територій, створення сучасної освітньої, медичної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури.

Протягом 2018 р. надходження власних доходів до загального фонду місцевих бюджетів України (зокрема, доходи без урахування міжбюджетних трансфертів) склали 234,1 млрд. грн., що на 41,4 млрд. грн. або на 21,5% більше, у порівнянні з 2017 р. З початку фінансової децентралізації доходи місцевих бюджетів стрімко зросли. Для порівняння, у 2014 р. їх обсяг становив 68,6 млрд. грн., а за прогнозними даними за п'ять років вони зростуть майже в 4 рази та станом на кінець 2019 р. складатимуть 267 млрд. грн. Такі результати стали можливими завдяки розширенню повноважень і підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, реалізації заходів щодо залучення резервів їх наповнення та підвищення ефективності адміністрування податків і зборів.

У власних доходах загального фонду місцевих бюджетів найбільшу частку займають надходження від сплати податку на доходи фізичних осіб – 138,1 млрд. грн. або 59% від загальної суми власних доходів місцевих бюджетів. У структурі доходів загального фонду 26,1% складає частка місцевих податків і зборів, яких у 2018 р. надійшло 60,9 млрд. грн.

Найбільше коштів ОТГ витрачали на потреби, пов'язані з ремонтом і будівництвом інфраструктури в громадах. Зокрема, найчастіше гроші, отримані в результаті фінансової децентралізації, вкладались у ремонт доріг, утримання закладів освіти, благоустрій територій та ремонт і реконструкцію закладів соціально-культурної сфери. Доволі поширеною практикою в ОТГ були також заходи з енергозбереження.

У цілому, проведення реформи децентралізації сприяє якісному підвищенню рівня життя у громадах, створенню реальних умов для всебічного розвитку територій та людських ресурсів, формування засад дієвого місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналіт. доп. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. 115 с.

2. Фінансова децентралізація: експерти розповіли про результати 2018 року та перспективи 2019. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10670> (дата звернення: 07.10.2019).

Дзюба І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

ЗЕМЛЕУСТРІЙ ЯК ГОЛОВНА ЛАНКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Організація раціонального використання земель та їх охорони є найважливішим фактором і головною умовою розвитку всіх галузей економіки країни і визначальною частиною земельної політики держави. Вітчизняна практика та світовий досвід показують, що землевпорядкування є основним механізмом здійснення земельної політики і головною ланкою в системі управління земельними ресурсами та землекористуванням будь-якої країни. В Україні на першому етапі земельної реформи (1991–2000 рр.), завдяки заходам із землеустрою, було створено основи нового земельного ладу, ліквідовано монополію державної власності на землю, проведено перерозподіл земель, сформовано межі територій сільських (селищних) рад та населених пунктів, шар селянських (фермерських) господарств, проведено реорганізацію колишніх колгоспів і радгоспів і здійснено приватизацію їх земель, зареєстровано права громадян і юридичних осіб на більшу частину земельних ділянок, введено плату за використання земель, створено цільовий фонд земель запасу та резервний фонд, а також умови для цивільного обороту земель.

Завдяки прийняттю нової редакції земельного кодексу України (2001 р.), законів України «Про землеустрій» (2003 р.), «Про охорону земель» (2003 р.), «Про оцінку земель» (2003 р.) та інших було створено ринкове інституціональне середовище для землеустрою та землевпорядкування. Проте, у послідовний період (2001–2017 рр.) зниження ролі держави у здійсненні землеустрою призвело до втрати функції планування розвитку землекористування, як основної в системі управління земельними ресурсами, що порушило комплексність у здійсненні заходів земельної реформи. У цей період на місцевому рівні не здійснено розмежування земель державної та комунальної власності, не розроблялися регіональні та місцеві програми використання і охорони земель, проекти землеустрою щодо впорядкування землеволодінь та землекористувань в межах територій сільських рад і сільськогосподарських підприємств, проекти організації сівозмін тощо. Наслідком такої ситуації стало: виникнення хаосу у використанні земель, поява недоліків землеволодіння і землекористування (парцелізація, череззмужжя, вкраплювання тощо), подальший розвиток процесів деградації земель, утворення сільсько-господарських підприємств неоптимальних розмірів з відсутньою землевпорядною інфраструктурою, незбалансованою економікою тощо.

Збалансований розвиток землеустрою як механізму розвитку соціально-економічної, екологічної та правової системи землекористування на відповідній території забезпечує взаємодію між собою цілої сукупності умов і факторів, які можна згрупувати відповідно за якісними характеристиками, за 6 блоках: потреби, цілі розвитку, завдання розвитку; інновації щодо розвитку землеустрою та землевпорядкування науково-технічних програм щодо розвитку землекористування; державна земельна політика, земельна політика територіальних громад; організаційна структура системи землеустрою; нормативно-правова інфраструктура; менталітет, культура, суспільна свідомість; господарський механізм, система соціально-економічного розвитку. Інституціональне забезпечення збалансованого розвитку землеустрою та землевпорядкування

територій територіальних громад можливо лише в тому випадку, якщо вдається досягти узгодженості та компліментарності у всіх шести блоках та односпрямованості їх розвитку.

Інституціональне забезпечення землеустрою на місцевому рівні – це сукупність суспільних інтересів, елементів, дій та інституцій, направлених на розбудову земельних відносин та системи земельного устрою, які забезпечують гармонійне функціонування землекористування на місцевому та інших ієрархічних рівнях розвитку економіки відповідних територій. Саме ці постулати націлені на формування належної інфраструктури інституціонального забезпечення землеустрою на місцевому рівні як такої, що активізує ефективність її використання з позицій бюджетної доходності та вирішення проблем соціуму.

Дуб А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується низкою домінуючих тенденцій, серед яких: становлення четвертої промислової революції, діджиталізація економічних систем, посилення урбанізації, старіння населення економічно розвинених країн і зростання чисельності населення у країнах, що розвиваються, кліматичні зміни. Зазначені тенденції актуалізують проблеми виживання для окремих країн і забезпечення якісного розвитку на індивідуальному рівні. При переході до нової ери розвитку інформаційного суспільства істотно підвищується значення людського капіталу, який складає основу конкурентоспроможності країни, що актуалізує задачі системи державного управління по забезпеченню якості життя населення. Творча праця як необхідна умова розвитку економіки знань, високий рівень довіри, що визначає рівень соціального капіталу, неможливі без забезпечення мінімально необхідного рівня життєвих стандартів у рамках державного механізму управління якістю життя населення.

Сучасні тенденції розвитку суспільства актуалізують проблеми виживання для окремих країн, а також забезпечення якісного розвитку на індивідуальному рівні. При переході до нової ери розвитку інформаційного суспільства істотно підвищується значення людського капіталу, який складає основу конкурентоспроможності країни. Якість життя є однією з найважливіших соціально-економічних категорій.

Виходячи з цього, недостатньо вивченим питанням управління якістю життя населення в Україні є застосування новітніх концептуальних підходів, успішних управлінських практик, інформаційно-комунікаційних і поведінкових технологій для підвищення життєвих стандартів населення і рівня суб'єктивного благополуччя.

Система управління даними державного механізму управління якістю життя населення проектується з урахуванням виконання нею наступного ряду завдань: моніторинг, реакція системи управління на динаміку параметрів і характеристики стану об'єкта управління, аналіз і прогноз динаміки якості життя населення, що включає виявлення зовнішніх детермінантів якості життя, визначення тенденцій у їх динаміці.

Реалізацію цих завдань запропоновано здійснювати із застосуванням наступного методичного інструментарію: організація системи моніторингу реалізується на основі збалансованої системи показників; принципи реакції формуються з урахуванням закономірностей, викладених у теорії обмежень систем Е. Голдратта; аналітико-прогнозний компонент реалізується із застосуванням інструментарію системної динаміки (методики Д. Медоуз).

Збалансована система показників включає три типи даних: 1) інтегральні підсумкові показники якості життя населення (тривалість життя і суб'єктивна задоволеність); 2) регульовані параметри якості життя населення, відображені за допомогою набору індикаторів. Вибір індикаторів здійснюється відповідно до методики «Вимір якості життя в Україні» і включає детальний аналіз чотирьох середовищ: економічного, соціального, екологічного і суспільно-політичного; 3) зовнішні детермінанти, що задають тенденції динаміки параметрів і результируючих показників і включають: державний устрій, технологічний уклад, економічний цикл, культурні характеристики, стан екосистеми.

Захарова А. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ

Державні соціальні гарантії – це встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму.

Основні державні соціальні гарантії встановлюються законами з метою забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень. До числа основних державних соціальних гарантій входять:

- 1) мінімальний розмір заробітної плати;
- 2) мінімальний розмір пенсії за віком;
- 3) неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
- 4) розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат. Основні державні соціальні гарантії, які є основним джерелом існування, не можуть бути нижчими від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Крім основних, є ще інші державні соціальні гарантії. Законами України з метою надання соціальної підтримки населенню України в цілому та окремим категоріям громадян.

Лише законами, а не підзаконними нормативними актами визначаються:

- 1) мінімальний розмір заробітної плати;
- 2) мінімальний розмір пенсії за віком;
- 3) неоподатковуваний мінімум доходів громадян;

- 4) величина порогу індексації грошових доходів громадян;
- 5) пільги щодо оплати житлово-комунальних, транспортних послуг і послуг зв'язку та критерії їх надання.

Державні соціальні гарантії є обов'язковими для всіх державних органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності. Органи місцевого самоврядування у процесі розробки та реалізації місцевих соціально-економічних програм можуть передбачати додаткові соціальні гарантії за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Надання державних соціальних гарантій здійснюється за рахунок бюджетів усіх рівнів, коштів підприємств, установ і організацій та соціальних фондів на засадах адресності та цільового використання. Розрахунки й обґрунтування до показників видатків на соціальні потреби у проектах державного бюджету України та місцевих бюджетів здійснюються на підставі державних соціальних стандартів, визначених відповідно до закону.

З метою забезпечення надання державних соціальних гарантій обчислюються такі види нормативів витрат (фінансування): нормативи фінансування поточних витрат на одного жителя, а для окремих видів соціальних послуг – на одну особу, яка підлягає цьому виду обслуговування; нормативи фінансування поточних витрат на утримання мережі закладів охорони здоров'я, освіти, підприємств, організацій, установ соціально-культурного, житлово-комунального та побутового обслуговування; нормативи державних капітальних вкладень на будівництво закладів охорони здоров'я, освіти, підприємств, організацій, установ соціально-культурного, житлово-комунального та побутового обслуговування.

З метою дотримання державних соціальних гарантій, оцінки ефективності державної соціальної політики, її впливу на рівень та якість життя в Україні здійснюється постійний державний моніторинг у сфері застосування та фінансового забезпечення державних соціальних стандартів і нормативів.

Зубрик Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

УДОСКОНАЛЕННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Економічні та соціальні перетворення в суспільстві, зумовлені переходом до ринкових відносин, супроводжуються виникненням непередбачених причинно-наслідкових зв'язків в управлінні виробництвом. З'являються нові функції управління, змінюється структура апарату управління, удосконалюються процеси прийняття управлінських рішень. Сучасне суспільство вимагає пошуку й впровадження інноваційних управлінських методів підвищення ефективності виробництва та формування нового типу керівника, який водночас із врахуванням власних потреб відповідає би потребам часу і суспільства.

Один з найважливіших напрямків програми реформ у нашій країні – перебудова систем управління підприємством. Особливе значення ця проблема набуває на рівні тих підприємств, місце яких у ринковій економіці повністю змінюється. Коли підприємство стає економічно самостійним об'єктом товарно-грошових відносин, що повністю відповідає за результати своєї господарської діяльності, воно повинно сформувати систему на управління, яка б забезпечила йому високу ефективність роботи, конкурентоздатність та стійкість положення на ринку.

В ринковій економіці підприємство самостійно приймає рішення, розробляє стратегію свого розвитку, знаходить потрібні для їх реалізації засоби, наймає працівників, придбає обладнання та матеріали, вирішує багато структурних питань, в тому числі таких, як створення, злиття, ліквідація, розподіл, реорганізація виробничої та перебудова організаційної структури управління.

Це вимагає значного розширення сфери управління, збільшення обсягу та ускладнення характеру робіт, що виконуються менеджерами. Також зростає відповідальність за якість та своєчасність прийняття тих чи інших рішень. Науково-технічний прогрес перетворюється на потужний засіб управлінських нововведень, направлених на створення умов для ефективної роботи. У зв'язку з цим, менеджмент на підприємстві, що працює у ринковому середовищі, ставить високі вимоги щодо професіоналізму управлінського персоналу, від якого залежить ефективність процесу управління, а отже, й ефективність діяльності всього підприємства. Оцінка ефективності трудової діяльності управлінського персоналу – це невід'ємна та одна з найважливіших частин в структурі управління роботою управлінського персоналу.

Вплив різноманітних чинників на результати функціонування підприємства, його розвитку та становлення виявляється найчастіше у вигляді чисельних зв'язків та стосунків, що виникають у процесі вирішення управлінських завдань. Ефективність діяльності підприємства значною мірою визначається рівнем загального розвитку та компетентності його керівництва, цілеспрямованістю управлінців та стилем їх роботи. Зменшується роль навичок фізичного маніпулювання предметами і засобами праці. Натомість зростає цінність інтелектуальних, моральних, культурних чинників, набувають пріоритетного значення такі риси керівників, як толерантність, уважність, відповідальність тощо.

Отже, формування системи керівництва на вітчизняних підприємствах є актуальним і глобальним питанням сьогодення. Що характеризує використання системи оцінювання рівня ефективності трудової діяльності керівника за п'ятибальною системою, яка містить чотири критеріїв: оцінку індивідуальних здібностей та якостей керівника, оцінку авторитету керівника, оцінку співпраці керівника з колективом та оцінку виконання роботи керівника.

Іванниця Ю. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Боклаг В. А.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

В умовах реформування земельних відносин й інтеграції України у світовий економічний простір особливої актуальності набувають питання державного управління земельними ресурсами України, які є

основою національного багатства країни. За своєю природою земельні ресурси є особливим об'єктом соціально-економічних і громадсько-політичних відносин, тому вони потребують принципово іншої системи управління.

Ефективна та якісна система інформаційного забезпечення органів влади є невід'ємною складовою професійного функціонування системи державного управління. Впровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності дає змогу забезпечити інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень на всіх рівнях, зокрема щодо соціально-економічного розвитку держави і її окремих регіонів; задовольнити інформаційні потреби державних службовців та інших категорій громадян; створити умови для об'єктивного формування громадської думки щодо діяльності органів влади, а також послуг, які вони надають.

Земельний кадастр, як і землеустрій, є важливою правовою та інформаційною складовою системи управління земельними ресурсами в Україні, так як: в ньому має міститися система відомостей і документів про правовий режим використання земель, їх розподіл серед власників землі та землекористувачів, у тому числі орендарів, якість і цінності землі, інформацію про місце розташування земельних ділянок тощо. Найчастіше визначення «кадастру» пов'язують з поняттям «нерухомість» при виконанні опису, який містить інформацію про кількість та вартість кожного об'єкта і його розміщення на карті.

Сучасний стан інформаційного забезпечення державного управління землями сільськогосподарського призначення в Україні можна вважати таким, що не повністю відповідає потребам, не відображає їх сучасного стану використання та не дає повної інформації, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень і розробки заходів щодо охорони земель. Кількісний та якісний облік земель характеризується розпорошеністю, фрагментарністю інформації та відсутністю повноти відомостей у базі єдиної державної геоінформаційної системи відомостей.

Таким чином, земельно-кадастрова система повинна бути доповнена інформацією про якісний склад ґрунтів, показниками оцінки земель на засадах впровадження геоінформаційних технологій, які об'єднують як семантичну так і картографічну інформацію. При цьому в єдиній географічній системі відомостей повинні відображатися дані про просторове поширення особливо цінних земель, фіксуватися та реєструватися обмеження у їх використанні та оприлюднюватися відомості про особливо цінні землі.

Вважаємо, що основне своє призначення земельно-кадастрової система в змозі забезпечити лише за наявності достовірної та оперативної інформації, яка забезпечить необхідною інформацією органів державної влади та органів місцевого самоврядування, заінтересованих підприємств, установ і організацій, а також громадян з метою регулювання земельних відносин, раціонального використання та охорони земель, визначення розміру плати за землю і цінності земель у складі природних ресурсів, контролю за використанням і охороною земель, економічного обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

Побудова ефективної кадастрової системи – це довгострокова державна інвестиція в розвиток інфраструктури економіки країни. За сучасних умов, ключем до успішного створення земельно-кадастрової системи в Україні є кваліфіковані некорумповані управлінські кадри та розумне законодавство.

Ізьянова Л. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Малий та середній бізнес (МСБ) є суттєвою структурною частиною ринкової економіки, елементом конкурентного ринкового механізму. Без бізнесу економіка не може ні функціонувати, ні розвиватись. Саме малі та середні підприємства, оперативно реагуючи на зміну ринкової кон'юнктури, надають ринковій економіці необхідної гнучкості. Крім цього, бізнес мобілізує значні фінансові та виробничі ресурси населення.

В економіці розвинених країн завдяки малим та середнім формам господарювання (більше 90% всіх підприємств) забезпечується близько 30-70% валового внутрішнього продукту (ВВП). Так, наприклад, у Великобританії МСБ охоплює 96% підприємств країни і виробляє 30% ВВП; в Японії 80% працездатного населення зайняте у сфері дрібних та середніх підприємств; в Італії ця частка становить 99%. Таким чином, у розвинених країнах малі та середні підприємства давно стали ключовою і невід'ємною частиною системи ринкового господарювання.

Розвинені країни мають великий досвід з розвитку сфери підтримки бізнесу, що є актуальним для України. Останнім часом в багатьох розвинених країнах відбувається прогресивне зростання малих та середніх підприємств, їх частини в економіці, що позитивно впливає на загальний соціально-економічний розвиток. В Україні частка МСБ в економіці класично є невисокою. З цього виникає актуальність досліджень розвитку бізнесу в світовому масштабі для знаходження передових механізмів державного регулювання для їх застосування в Україні.

У розвинених державах всього світу політика щодо малого бізнесу поєднується з політикою щодо середнього бізнесу. В Європейському Союзі (ЄС) державне регулювання бізнесу використовує поняття «SME» (МСБ) і не користується поняттями «малого» або «середнього» бізнесу окремо.

Для України вирішення питання по визначенню об'єкта державної політики в бізнес середовищі знаходиться на етапі розвитку. Основна проблема, що стримує розвиток національного бізнесу, ґрунтується на несприйнятті його, як головного інструменту політики соціального середовища та формування нових робочих місць в країні. Крім цього, малі та середні підприємства розглядають в Україні в державній політиці тільки в економічному вимірі. Похідними від цього є складнощі у надмірному державному регулюванні, застосування адміністративних бар'єрів та нехтування виконавчою дисципліною в державній владі, що ще більше ускладнюється корупційною складовою. Це становище сповільнює Україну у досягненні високих

показників у світових загально визнаних рейтингах, наприклад, Міжнародного інституту менеджменту, Heritage Foundation тощо.

Досліджено існуючі принципи державного регулювання (українські та закордонні, зокрема принципи ЄС «Think Small First»), що дозволило сформулювати критерії якісного розвитку МСБ, а саме: доступність державної підтримки, зменшення адміністративного тиску, інфраструктурно-соціальна підтримка, державно-приватне партнерство, безпечна діяльність.

На підставі дослідження досвіду зарубіжних країн у реалізації державного регулювання визначено основні механізми по досягненню успіху в даному секторі, а також державні програми розвитку підприємництва. В результаті дослідження окреслено сутнісні характеристики державних програм розвитку та їх актуальність застосування в Україні. Визначено, що для нашої країни, враховуючи світовий досвід, слід проводити світові інвестиційні та торговельні ярмарки та конференції на власній території з метою залучення іноземного капіталу; визначати перелік товарів, які можуть закуповуватися тільки у малих та середніх підприємств державними підприємствами; створювати державні пілотні проекти для представників МСБ з консалтингу та проведення бізнес-тренінгів.

Камушкова Т. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Інформаційно-аналітичне забезпечення – це сукупність технологій, методів збору та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні та інші процеси), специфічних прийомів їхньої діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень.

Систему інформаційного-аналітичного забезпечення управління можна визначити як взаємозалежну та відповідним чином сформовану сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій.

Управлінські структури як суб'єкти системи інформаційного-аналітичного забезпечення постійно взаємодіють із інформаційним середовищем, регулюють рух інформації, аналізують тенденції й на цій основі розробляють рекомендації для прийняття управлінських рішень, удосконалювання оптимального управлінського впливу для досягнення цілей керування. Система інформаційного-аналітичного забезпечення повинна враховувати неоднорідність процесу прийняття управлінських рішень і специфіку діяльності посадових осіб управлінських структур всіх категорій на різних етапах процесу прийняття рішень.

Інформаційно-аналітичне забезпечення необхідно при виконанні наступних завдань: моніторинг стану об'єкта управління; контроль за виконанням рішень і ефективності виконавчих механізмів; аналіз зовнішніх і внутрішніх проблемних ситуацій і прогнозування їхнього розвитку; процес підготовки змістовної частини управлінських рішень і їхнього документального оформлення (проекти нормативних документів); аналіз обґрунтованості і юридичної правомірності прийнятих рішень; організація експертизи пропонувананих рішень та проблем. Управлінські структури як суб'єкти системи інформаційного забезпечення постійно взаємодіють із інформаційним середовищем, регулюють рух інформації, аналізують тенденції та розробляють рекомендації для прийняття управлінських рішень. Тому система інформаційного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування повинна враховувати неоднорідність процесу прийняття управлінських рішень і специфіку діяльності посадових осіб управлінських структур всіх категорій на різних етапах процесу прийняття рішень. При цьому спеціаліст з інформаційно-аналітичної роботи стикається з низкою проблем під час своєї роботи.

По-перше, одна з головних перепон у роботі спеціаліста з інформаційно-аналітичної роботи у структурах державної служби – традиційний уклад апаратного життя та система специфічних «звичаєвих» табу. Це пов'язано з тим, що державний апарат у нинішньому вигляді фактично не пристосований до оперативного прийняття рішень, оперативного реагування на актуальні проблеми тощо.

По-друге, спеціаліст з інформаційно-аналітичної роботи часто отримує неточну та неповну інформацію через брак ресурсів для її одержання.

По-третє, існує проблема відсутності належної культури виконання та використання інформаційно-аналітичних матеріалів з діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Карпачева Т. Ф.

Класичний приватний університет
завідувач відділу аналітичної обробки інформації КУ «Обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики» ЗОР

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Завдання електронної медичної системи (далі – ЕСОЗ) – забезпечити можливість для пацієнтів використовувати електронні сервіси, аби реалізувати власне право за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Також за допомогою електронної системи можна автоматизувати облік медпослуг і керування медичними даними, запровадити електронний документообіг у сфері компетенції держпрограми медобслуговування.

Функціональні можливості ЕСОЗ дають змогу:

– реєструватися користувачам у центральній базі даних, а в окремих випадках – і використовувати засоби електронної ідентифікації;

- розмежовувати права користувачів на внесення, перегляд відомостей у центральній базі даних (далі – ЦБД), їх зміну та доповнення (далі – права доступу);
- створювати, вносити, переглядати та обмінювати декларації про вибір сімейного лікаря, рецепти, направлення, медичні записи, іншу інформацію та документацію через електронні кабінети згідно з правами доступу користувачів;
- використовувати ЕСОЗ особам з обмеженими можливостями (поганий зір, слух); давати згоду пацієнта на доступ лікарів до розміщених в ЕСОЗ персональних даних або їх законним представникам письмово або у такій формі, за якою можна зробити висновок про надання згоди;
- отримати відомості щодо осіб, які подавали запит на доступ до наявної у ЕСОЗ інформації про пацієнта; шукати та переглядати дані у ЦБД відповідно до прав доступу користувача, дотримуючись ЗУ «Про захист персональних даних»;
- укладати, змінювати та припиняти договори щодо медобслуговування населення та угоди про реімбурсацію за держпрограмою медобслуговування, формувати та подавати електронні звіти, первинні, розрахункові та інші документи за договорами через ЦБД;
- зберігати, автоматично резервувати та відновлювати інформацію, які передають до центральної бази даних, забезпечувати безперервний доступ до цієї бази; захищати дані від незаконного доступу, утилізації, зміни; проводити облік маніпуляцій з даними та документацією у ЦБД та подій, які мають місце в електронній системі охорони здоров'я і стосуються безпеки ЕСОЗ;
- використовувати для внесення та систематизації даних у ЦБД законодавчо затверджених державних класифікаторів, номенклатур та довідників;
- використовувати єдині затверджені МОЗ стандарти обміну медичною інформацією;
- інші затверджені МОЗ послуги.

Окрім того, електронна система охорони здоров'я має бути сумісною з іншими державними інформаційними ресурсами та підтримувати електронну взаємодію з ними. До цих інформаційних систем належать: ЄДДР; ЄДРПОУ; Державний реєстр актів цивільного стану громадян; Єдина державна електронна база з питань освіти; ЄДР МВС; інші зазначені у нормативних документах бази, які регламентують взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів.

Функціонал електронної системи охорони здоров'я також має уможливлювати підключення модулів аналізу даних та створення аналітичних звітів, розрахункових документів, звітів та управління процесами розрахунків, інших необхідних Національній службі здоров'я України інструментів.

Обіг документації відбувається у законодавчо встановленому для електронної документації порядку. Кожен електронний документ, запланований для внесення в ЦБД, має містити законодавчо прирівняний до власноручного підпису або електронний підпис автора.

Інформація в ЕСОЗ навіть після обробки чи обміну, повинна залишатися цілісною. Для цього персональну інформацію захищають від незаконних дій, спрямованих на умисне чи ненавмисне спотворення чи утилізацію даних, накладаючи законодавчо прирівняний до власноручного підпису або електронний підпис автора.

Дані чи документацію вносять до ЦБД на основі законодавчо затверджених державних класифікаторів, номенклатур та довідників. Наприклад, затверджені МОЗ спеціальні класифікації та переліки. Функція технічної підтримки їх використання в ЕСОЗ покладена на адміністратора.

Внесення до ЦБД будь-якої інформації чи документу має бути зафіксовано у відповідному реєстрі. Кожна фізична особа ідентифікується за допомогою унікального номеру запису в ЄДДР (якщо такий існує).

Кемкіна І. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ В УКРАЇНІ

В Україні впродовж останніх років спостерігається наполегливий рух щодо впровадження електронного урядування в усіх сферах суспільного життя. Однак зусилля відповідних органів влади і ресурси, які витрачає на це держава, поки що не дають вагомих результатів.

Наразі в Україні розроблено чимало різноманітних нормативно-правових актів, які впливають та визначають розвиток електронного урядування. Серед останніх найбільш впливових слід відзначити: Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Стратегію реформування державного управління України на 2016–2020 роки, Концепцію розвитку електронного урядування в Україні (2017), Концепцію розвитку системи електронних послуг в Україні, Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки.

Серед основних законів України, які безпосередньо впливають та визначають розвиток електронного урядування слід особливо відзначити такі: «Про Національну програму інформатизації», «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» тощо. Протягом майже двадцяти років напрацьовувалося нормативно-правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні та його важливої складової електронного урядування. Серед всього різноманіття прийнятих нормативно-правових актів можна виділити такі основні напрями регулювання впровадження електронного урядування: концептуальні та стратегічні засади; електронний документообіг та електронний цифровий підпис; електронні послуги; участь громадян у прийнятті управлінських рішень; захист інформації та персональних даних; функціонування та наповнення веб-ресурсів та веб-сторінок. Впровадження електронного урядування передбачало створення якісно нових форм організації діяльності органів державної

влади та органів місцевого самоврядування, їх взаємодію з громадянами та суб'єктами господарювання шляхом надання доступу до державних інформаційних ресурсів, можливості отримувати електронні адміністративні послуги, звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням Інтернету.

Слід відзначити важливу роль пілотних проектів із впровадження технологій електронного урядування в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, які були розроблені з метою створення організаційно-правових, науково-технічних та фінансово-економічних умов для розвитку інформаційного суспільства й реалізовувалися у Дніпропетровській та Одеській областях.

Станом на початок 2019 року можна стверджувати, що більшість проблем впровадження електронного урядування на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях обумовлені недосконалим нормативно-правовим забезпеченням. Виявлено, що при розробці нормативно-правового забезпечення розвитку електронного урядування в Україні відбувається постійний «рух по колу», коли зазначаються в нормативно-правових актах проблеми та шляхи їх вирішення, які, у свою чергу, стають підґрунтям для розробки інших нормотворчих документів. Проблеми деталізуються, конкретизуються, але не вирішуються.

То ж, для ефективного впровадження електронного урядування потрібне адекватне нормативно-правове забезпечення, яке усуватиме перешкоди на шляху розвитку і запровадження в суспільне життя сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, сприятиме наданню якісних електронних послуг, знищенню корупційних складових, залученню громадян до процесів вироблення та прийняття управлінських рішень, формуванню взаємної довіри між владою і громадянським суспільством.

Кириченко О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ, ОХОРОНИ І ВІДНОВЛЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ

Люди використовують водні ресурси для задоволення своїх матеріальних і духовних потреб, залучаючи їх у свою господарську діяльність. Вода існує поза суспільством як природне тіло, яке внаслідок вилучення його з природного середовища та подальшого використання набуває категорії предмету або засобу праці, інтегруючись у товарно-грошовий обмін, економічні та політичні процеси. Тому дану Стратегію необхідно розглядати як довгостроковий план прийняття та реалізації політичних рішень («водної політики»), розроблення законодавчих документів («водної політики у формі нормативно-правових актів»), функціонування та розвитку водогосподарського комплексу України на рівні, що має забезпечувати стаке водокористування, охорону і відтворення екологічного стану водних об'єктів, захист територій від шкідливої дії вод, продовольчу безпеку держави.

До основних водних проблем України відносяться:

- природний дефіцит водних ресурсів, а також їх нерівномірний розподіл по території та в часі;
 - виснаження водних ресурсів внаслідок великого обсягу водозабору для господарських потреб;
 - значний обсяг забру днювальних речовин, що надходять у річки внаслідок скидів і площинного змиву;
 - надмірне регулювання річкового стоку, що спричиняє додаткові втрати води на випаровування, уповільнення вод обміну і, як наслідок, погіршення якості в одні і деградації русел.
- Значною мірою наявні водні проблеми зумовлені також вадами в суспільних відносинах, а саме:
- недосконалістю існуючої системи державного управління у сфері використання, охорони і відновлення водних ресурсів, відсутність чіткого розмежування водоохоронних та водогосподарських функцій;
 - відсутністю ефективних економічних механізмів стимулювання раціонального водокористування;
 - недостатнім розумінням суспільством наявних водних проблем, недостатньою інформованістю та низьким рівнем екологічної культури населення;
 - повільною імплементацією позитивного зарубіжного досвіду у сфері використання та охорони вод.

Шкідливі прояви води. Повені, паводки і підтоплення територій є одними з найнебезпечніших стихійних лих, що призводять до загибелі або тілесних ушкоджень, майнових збитків, соціальних і економічних потрясінь та деградації навколишнього середовища.

Аналіз наслідків природних катастроф показує, що збитки від проходження катастрофічних паводків складають приблизно одну третину від сумарної кількості збитків отриманих в результаті стихійних лих у всьому світі.

Паводки є небезпечними майже для всього Карпатського регіону та для заплавл рівнинних річок з нерегульованим стоком.

Найбільшої шкоди від них зазнають гірські та передгірські райони Українських Карпат. Значна частина гірських схилів піддається впливу зсувних процесів, активізація яких відбувається саме в періоди високих паводків.

Так, внаслідок глобальних змін клімату з ростом частоти та амплітуди природних коливань річкового стоку, що посилює ризики проявів шкідливої дії води, збитки від яких для України в середньому оцінюються у 1,5-2,0 млрд. гривень на рік.

Кирпиченко С. Ф.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Моніторинг є ключовим методом управління, який дозволяє комплексно аналізувати основні показники стану здоров'я з метою визначення шляхів діяльності державних та приватних установ по забезпе-

ченню здоров'язбереження населення. Виходячи з того, що цей моніторинг має бути системним, для органів місцевого самоврядування розроблено систему медико-соціального моніторингу, яка містить у собі мету, принципи, завдання і механізм їх реалізації. Це дозволяє провести інтегрування інформаційних даних і показників стану здоров'я населення регіону в єдине інформаційне поле системи управління охороною здоров'я. Ключовим принципом здійснення моніторингу є інтегрована діяльність всіх постійних комісій обласної ради по вирішенню питань охорони здоров'я населення при координуючій ролі постійної комісії з питань охорони здоров'я, дитинства та материнства. Доведено, що інші комісії облради також мають в своєму розпорядженні здоров'язберігаючі ресурси, які ідентифікуються у збалансованому співвідношенні чинників здоров'яруйнуючих, здоров'явідновлюючих і здоров'язміцнюючих. Результативність медико-соціального моніторингу оцінюється за наступними критеріями: рівень якості життя населення, незаплановані візити в амбулаторно-поліклінічні установи, виклики швидкої та невідкладної медичної допомоги, незаплановані випадки госпіталізації, кількість планових відвідувань амбулаторно-поліклінічних закладів і випадків госпіталізації, показники смертності, народжуваності, інвалідності тощо. Найбільш інформативним показником, який достовірно відображає інтегральний рівень всіх складових категорії здоров'я, є показник якості життя.

Запропонована система медико-соціального моніторингу дозволяє обласній раді як суб'єкту управління системою охорони здоров'я оперативно розраховувати потребу в амбулаторно-поліклінічній і стаціонарній медичній допомозі, аналізувати діяльність закладів охорони здоров'я, забезпечувати формування банку даних на регіональному рівні, розробляти диференційовані програми щодо мінімізації впливу здоров'яруйнуючих чинників та забезпечувати їх менеджмент на сучасному рівні.

Такий підхід дозволяє оцінити стан здоров'я населення, а оцінка має стати вихідним пунктом для удосконалення управління системою охорони здоров'я і створення здоров'язберігаючого середовища. Оцінювання здоров'язберігаючої діяльності ОМС засновано на показниках соціальної та медичної ефективності, а основним критерієм ефективності є індекс якості життя, що може визначатися на індивідуальному, груповому та популяційному рівні.

Доведено, що головна мета професійної діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з формування та розвитку здоров'язберігаючого середовища досягається через здійснення індивідуально-диференційованого підходу до здійснення функцій управління; використання здоров'язберігаючих технологій в державно-управлінській діяльності; установлення суб'єкт-суб'єктних відносин в системі регіонального управління сферою охорони здоров'я тощо. З урахуванням визначених особливостей діяльності зі здоров'язбереження запропоновано систему професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, що ґрунтується на таких структурних компонентах: мотиваційно-ціннісний, процесуальний, аналітико-результативний. Серед форм і методів професійного навчання пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості серед сучасних управлінців.

Коваленко Л. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Інноваційні процеси та інноваційна свідомість є базовими складовими сучасного прогресу, головною умовою якого є формування здатної до інновацій людини. На сьогодні Україна постачає на світовий ринок менше ніж 1% інноваційної продукції. Логічний шлях вирішення цієї проблеми у взаємовигідному об'єднанні зусиль сфер науки, економіки та освіти. Варто зауважити, що досягнення розвитку у формуванні представника інформаційного суспільства можливе за умови відповідності рекреаційної діяльності характеру праці, що зумовлено діалектичною єдністю життєдіяльних форм індивіда – витратної та відновлювальної. Адже після витрати значної порції праці необхідно відтворити витрачені сили для подальшого виконання трудової функції. У широкому значенні проблема відтворення пов'язана зі зміною поколінь робітників, коли кожне наступне покоління більш обізнане щодо нових знарядь праці, має кращі професійні якості, змінює попереднє й цим зумовлює прогресивний розвиток держави, який, у свою чергу, пов'язаний з розвитком виробництва.

Виробництво, як сукупність взаємоузгоджених складових (робочої сили, предметів та засобів праці), потребує одночасного оновлення всіх його елементів, тобто виробництво з певним рівнем оснащення повинно отримати відповідно підготовленого працівника. Виробництво, побут сьогодення мають сувору для людини тенденцію – швидке технічне вдосконалення. Це вимагає від людини бути здатною до постійного самовдосконалення свого освітнього, інтелектуального, духовного й, обов'язково, фізичного станів. Ця потреба ускладнюється тим, що таке вдосконалення людини може відбуватися в природно та соціально здоровому середовищі. Усе це не лише породжує ряд проблем постійного відтворення та розвитку продуктивних якостей працюючого населення, а й зумовлює необхідність організації процесів формування майбутнього покоління, здатного до постійних інновацій, та відтворення природних ресурсів як умови забезпечення життєдіяльності людини і як передумови довготривалого економічного зростання. Процес відтворення покладений на рекреаційну діяльність, проте теоретичне та методологічне пояснення рекреації, яке б дало змогу її практикувати відповідно до сучасного характеру праці, відсутнє. Це передбачає аналіз концептуальних підходів до визначення поняття «рекреація».

Пошукові системи мережі Інтернет із більше ніж 30 словників лише в чотирьох знайшли слово «рекреація». Це – енциклопедичний словник, який визначення «рекреація» визначив як таку, що походить від польського *rekreacja* – «відпочинок» та латинського *recreatio* – «повернути до життя, оживити, зміцнити, підкріпити, відновити», а також «створити наново», наводить ряд значень: застаріле – свято, канікули, пе-

перва у школі; приміщення для відпочинку в шкільних закладах; відпочинок, відновлення сил людини, що витрачені у процесі праці. Також цим самим словником зафіксовано словосполучення «рекреаційне обслуговування» на позначення великої галузі економіки. Словник В. Даля своє тлумачення рекреації веде від французького recreation – «розвага, відпочинок від служби, від навчання» і визначає як «канікули та як рекреаційну залу». Словник С.І. Ожегова тлумачить рекреацію як відпочинок та відновлення сил після праці.

Отже, більшість європейських мов тлумачать рекреацію як процес, що відбувається після трудової чи навчальної діяльності, у визначеному місті та у визначений час з обов'язковим отриманням задоволення. Цей процес є не лише необхідною умовою існування людини, а й тим соціальним явищем, що потребує вивчення.

Козир В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Мордвінов О. Г.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Узагальнення наукових підходів до обґрунтування та створення дієвого механізму формування представницьких органів місцевого самоврядування базового рівня в Україні дало змогу уточнити його зміст в площині здійснення процесів легітимізації місцевого самоврядування в Україні. Необхідне ширше використання локальних нормативних актів, зокрема статутів громад для удосконалення механізму формування сільських, селищних рад та їх діяльності. У статуті громади пропонується: доповнити визначені законом обмеження для кандидатів у сільські, селищні ради додатковими вимогами; розширити форми контролю та відповідальності; деталізувати структуру та порядок формування виконавчих органів.

Першочерговими завданнями є: внесення змін до профільного законодавства, зокрема в частині: призначення чергових та позачергових виборів; чисельного складу рад; періодичності їх формування; адміністрування виборів; утворення та визначення меж виборчих округів; забезпечення відповідності між волевиявленням виборців і складом рад; цензових вимог для кандидатів; права голосу; встановлення та оприлюднення підсумків волевиявлення; легалізації депутатів та сільських, селищних голів; утворення виконавчих органів; відповідальності перед громадою обраних представників. Водночас на законодавчому рівні слід встановити чіткий строк до початку виборчої кампанії, після якого в період виборів і до встановлення їх результатів не можна вносити зміни до виборчого законодавства. Зазначені законодавчі зміни сприятимуть гарантуванню належної управлінської автономії сільських, селищних рад та розвитку їх громадської складової. Внаслідок цього зросте рівень дієздатності громад та діяльності сільських, селищних рад.

Змішана мажоритарна виборча система є більш прийнятною для формування сільських, селищних рад і такою, що сприятиме якісному формуванню сільських, селищних рад та реалізації виборчих прав громад. Недоліки в діяльності окремих сільських, селищних рад та негативні тенденції у системі місцевого самоврядування обумовлені низькою професійною компетентністю посадових осіб, безвідповідальністю виконавчих органів через недостатній контроль за їх діяльністю з боку громади. З огляду на це доцільно запровадити присягу як повноцінний та самостійний морально-психологічний ресурс, спрямований на підвищення відповідальності депутатів та посадових осіб місцевого самоврядування перед громадами, активізацію їхньої участі у вирішенні суспільних справ.

Шляхами вдосконалення механізму формування сільських, селищних рад в Україні є: передача повноважень Центральній виборчій комісії щодо призначення чергових та позачергових виборів сільських, селищних рад та сільських, селищних голів; забезпечення залежності кількісного складу сільських, селищних рад та їх виконавчих органів від чисельності жителів громад; законодавче врегулювання статусу виборця в частині надання виборчого права особам, які постійно проживають в межах відповідної громади; законодавче врегулювання виборчих цензів для кандидатів у депутати та на посади сільських, селищних голів шляхом введення корегувальних цензів: віку, осілості, зв'язку з громадою, наявності у кандидатів програмної концепції; застосування для обрання депутатів сільських, селищних рад мажоритарної виборчої системи відносної більшості в багатомандатних виборчих округах; законодавче врегулювання процедурних питань щодо обрання сільських, селищних голів з урахуванням чинника абсолютної, а не відносної більшості; регламентація основних процесуальних аспектів формування сільських, селищних рад та їх виконавчих органів у локальних нормативних актах; законодавче врегулювання процедури дострокового припинення повноважень депутатів та сільських, селищних голів.

Колесник Є. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.т.н. Александрова Н. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В АСПЕКТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сталий розвиток – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Отже, визначальне місце у складі сталого розвитку території належить екологічній складовій, а саме – раціональне використання земель, лісів, водних об'єктів та інших природних ресурсів та їх охорона.

Нажаль, нераціональне господарське освоєння території, лісовикористання, штучне обводнення ґрунтів призвели до активізації повеней, процесів зсуву і осідання, підтоплення і засолення значних територій і, одночасно, до зникнення майже 1000 малих річок України.

Важливу економічну, екологічну, соціальну роль у житті суспільства відіграють землі лісогосподарського призначення, які займають самостійне місце у складі державного земельного фонду.

Поняття земель даної категорії міститься в ст. 55 Земельного кодексу України, згідно з якою до земель лісогосподарського призначення належать землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісовою рослинністю, нелісові землі, які надані та використовуються для потреб лісового господарства. Згідно з визначенням, характерною ознакою даної категорії земель є їх призначення для здійснення певної діяльності, а саме використання як засіб виробництва в лісовому господарстві.

Відносини в галузі використання і охорони земель лісогосподарського призначення регулюються земельним та лісовим законодавством України. Віднесення земельних ділянок до складу земель лісогосподарського призначення здійснюється відповідно до земельного законодавства.

Земельний кодекс закріплює можливість використання земель лісогосподарського призначення на праві власності і праві користування. Відповідно до ч. 1 ст. 56 Земельного кодексу України землі лісогосподарського призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

При використанні земель лісогосподарського призначення обов'язково повинна забезпечуватися їх охорона, яка має певну специфіку – залежить, в першу чергу, від об'єкта охорони. Землі лісогосподарського призначення виступають засобом виробництва у лісовому господарстві, отож їх охорона спрямована на збереження не тільки якостей землі, а й збереження природних якостей лісів, які на них знаходяться, тим самим поліпшуючи лісову продукцію й лісогосподарське виробництво. Таким чином, охорона земель лісогосподарського призначення підпорядковується правовому режиму лісів, відповідно до якого встановлюються види та порядок використання земель лісогосподарського призначення.

Ліси, є унікальним відтворюваним ресурсом та займають найважливіше місце серед природних багатств України. У сучасних умовах життя людства ліс не лише не втратив свого значення, але і придбав нові функції.

Використання лісових ресурсів спрямовано, насамперед, на поповнення продовольчої бази і резервів лікарської й технічної сировини для задоволення потреб суспільства, а також окремих громадян у продуктах харчування, поліпшення якісного запасу продовольчих і медичних товарів, а також на розвиток садівництва й рослинництва.

Дотримання вимог щодо охорони земель лісогосподарського призначення та раціональне використання лісів повинно бути одним із заходів щодо забезпечення сталого розвитку територій.

Король А. В.

лікар-травматолог МТП № 1 м. Львова

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Система національних рахунків застосовується в умовах ринкових відносин у світовій практиці для відображення розвитку економіки на різних етапах процесу відтворення. За своєю суттю, національні рахунки – це економічні показники, які характеризують економічні явища і процеси (виробництво, доходи, нагромадження капіталу та фінансів, споживання). В Україні застосовуються дві версії стандартів, за якими здійснюються розрахунки – міжнародний стандарт СНР-2008 і європейський стандарт ESA-2010. Ці рахунки створюються Державним комітетом статистики України.

Якщо здійснити аналіз загальних витрат держави на охорону здоров'я у динаміці за останні 15 років, то спостерігаємо їх зростання на 0,66% ВВП, що в доларовому еквіваленті склало +3613,4 млн US\$. Проте, зауважимо, що населення України за цей самий час зменшилося на 5,4 млн осіб.

Аналізуючи розподіл загальних витрат за джерелами фінансування, треба зауважити, що частка держави зменшилась з 58% у 2003 році до 44% у 2016 році. Також зменшилась частка витрат приватних фірм і корпорацій (з 2,9% у 2003 році до 1,7% у 2016 році). Натомість зросли витрати домогосподарств – з 38,6% у 2003 році до 52,8% у 2016 році відповідно.

Якщо ж аналізувати витрати у розрізі провайдерів медичних послуг, то відзначимо зменшення частки лікарень (з 38,4% у 2003 році до 31,8% у 2016 році) і установ сестринського та довготривалого догляду (з 8,0% до 2,9% відповідно). Натомість зростає частка роздрібних продавців і інших постачальників медичних товарів. Це вказує на те, що пацієнти все більше оплачують своє лікування з власних заощаджень, держава, незважаючи на задекларовану у Конституції безоплатність медичної допомоги, все більше усувається від своєї соціальної ролі і полишає громадян наодинці зі своїми потребами.

Також зауважимо, що пацієнти все частіше стараються оминати лікування у стаціонарах, віддаючи перевагу самолікуванню і отриманню «консультації» в закладах аптечних мереж чи в мережі Інтернет, що є небезпечним.

Якщо звернути увагу на світову статистику, то відзначимо такі країни, як США, Китай, Японія, Німеччина, Південна Корея, Франція, Індія, що найбільше інвестують у наукові дослідження (згідно з даними Юнеско, 2018 (з урахуванням паритету купівельної спроможності)) [1]. Найвищі показники кількості дослідників на мільйон мешканців спостерігається у США (4295) і у Китаї (1096). Тобто, інвестиції у наукові дослідження означають, що ці країни прагнуть розвиватися у довгостроковій перспективі.

У національному законодавстві задекларовано, що «...держава сприяє розвитку наукових досліджень у сфері охорони здоров'я і впровадженню їх результатів у діяльність закладів і працівників охорони здоров'я» [2, ст.20]. За рахунок державного бюджету, відповідно зі ст.20 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» здійснюється фінансування досліджень, що проводяться академічними і відомчими науковими установами, навчальними закладами та іншими науковими установами і під-

розділами або окремими науковцями. Також дозволяється використовувати фінансування з інших джерел, що не суперечать законодавству.

Висновки. В Україні відсутня тривала практика підтримки науки громадянським суспільством. У зародковому стані перебуває краудфандинг, перспективнішими є можливість фінансування наукових розробок венчурним та соціально відповідальним бізнесом. Це дасть змогу розвиватися сфері охорони здоров'я у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Чому наука потрібна бізнесові та навпаки. URL: https://biz.nv.ua/ukr/experts/chomu-biznes-povinen-pidtrimuvati-naukovi-proekti-50033040.html?infinite_test (дата звернення: 01.11.2019).

2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України № 2801-XII від 19 листопада 1992 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 4. Ст. 19. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> (дата звернення: 31.10.2019).

Корольова П. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Молодіжна політика – комплексне явище, що є результатом практичної, науково-теоретичної, ідеологічної та іншої діяльності соціальних інституцій стосовно молоді.

В Україні за офіційним визначенням, наведеним у Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» «державна молодіжна політика – це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України».

Мета державної молодіжної політики – створення належних сприятливих умов для формування економічних, соціальних, політичних та правових гарантій у напрямку гуманізації життя молодого покоління, ефективної його соціалізації та розкриття потенціалу кожної особистості на загальнодержавному рівні, враховуючи регіональні особливості та інтереси молоді віддалених куточків країни.

Молодіжна політика охоплює всі сфери життєдіяльності молоді, включає питання, пов'язані з формуванням і вихованням молоді, охоплює процеси соціалізації, сукупність ідей щодо місця і ролі молоді в суспільстві та їхню реалізацію.

Особливість реалізації державної молодіжної політики в Україні полягає в тому, що сучасному українському суспільству необхідно враховувати особливості традицій у роботі з молоддю, які склалися історично, враховуючи європейську інтеграцію України.

Державна молодіжна політика – це:

– наявність у суспільстві чітко й об'єктивно визначених та законодавчо закріплених ідей стосовно місця і ролі молоді в поступальному розвитку суспільства, а також система різноманітних заходів, що сприяють реалізації цих ідей. Тобто державна молодіжна політика – це механізм, засіб створення соціально-економічних, політико-правових, організаційних умов і гарантій для соціального становлення, розвитку і вдосконалення як окремої молодої людини, так і всього молодого покоління;

– особливий напрям діяльності держави, мета якої компенсувати вади соціального статусу молоді та створити умови для активної інноваційної діяльності;

– один із специфічних та пріоритетних напрямків діяльності держави, її органів з метою створення певних умов і гарантій для соціального становлення та розвитку молодих громадян, їх найповнішої само-реалізації як в особистих, так і суспільних інтересах.

Суб'єктами державного управління у сфері державної молодіжної політики в Україні є: структурні підрозділи у справах сім'ї, молоді та спорту; служби у справах дітей; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Основними функціями державного управління молодіжною політикою є її розробка і здійснення, а саме: планування, координація, стимулювання і контроль за реалізацією в Україні. Структура державного управління реалізацією молодіжної політики в Україні передбачає діяльність суб'єктів молодіжної політики на різних рівнях адміністративної системи країни: державному, регіональному та місцевому.

Основними принципами діяльності органів виконавчої влади, як суб'єктів державного управління у молодіжній сфері України є такі:

1) суспільно-політичні (законність, демократизм, гуманізм);

2) організаційні стосуються професійної компетентності, публічності, відповідальності, прав і обов'язків;

3) спеціальні декларують комплексність, диференційований підхід, конфіденційність.

Кособокова Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ВІДНОСИНИ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ОРЕНДОЮ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Завданням оренди землі є регулювання відносин з метою створення умов для раціонального користування земельною ділянкою. Оренда землі – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності.

Відносини, що пов'язані з орендою землі, регулюються Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом про оренду землі, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них, а також договором оренди землі. Відносини, що пов'язані з орендою земельних ділянок, на яких розташовані цілісні майнові комплекси підприємств, установ і організацій державної або комунальної власності регулюються Законом України «Про оренду землі» з урахуванням особливостей, що передбачені Законом України «Про оренду державного та комунального майна».

Земельні ділянки можуть передаватись в оренду громадянам та юридичним особам України, іноземним громадянам і особам без громадянства, міжнародним об'єднанням і організаціям, а також іноземним державам. Земельна ділянка, обтяжена заставою, може бути передана в оренду в разі згоди заставодержателя. Передача в суборенду земельних ділянок, на яких розташовані цілісні майнові комплекси підприємств, установ і організацій державної або комунальної власності забороняється.

Орендна плата за землю – це платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою.

Особа, яка бажає отримати земельну ділянку в оренду із земель державної або комунальної власності, подає до відповідного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування за місцем розташування земельної ділянки заяву.

У заяві зазначається бажаний розмір ділянки, місце розташування (адреса), цільове використання земельної ділянки (назва об'єкта, який планується розташувати на земельній ділянці). До заяви додається: графічні та інші матеріали, що обґрунтовують розташування земельної ділянки, її розміри, цільове використання та бажане місце розташування об'єкту; доручення керівника юридичної особи або нотаріально не посвідчене доручення фізичної особи щодо ведення справи оформлення документів на право користування земельною ділянкою; статут (положення) юридичної особи (нотаріально посвідчена копія); свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи (нотаріально посвідчена копія); довідка про внесення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України; свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи за необхідністю (нотаріально посвідчена копія); довідка про присвоєння ідентифікаційного коду (для фізичної особи).

Після прийняття відповідного рішення замовник отримує в управлінні (відділі) земельних ресурсів витяг з рішення про надання земельної ділянки та документи, які необхідні для нотаріального посвідчення договору оренди землі, у разі надання ділянки у довгострокову оренду, або договір на короткострокову оренду землі.

Договір оренди землі – це договір, за яким орендодавець зобов'язаний за плату передати орендареві земельну ділянку у володіння і користування на певний термін, а орендар зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до умов договору та вимог земельного законодавства.

Таким чином, договір оренди землі набирає чинності після його державної реєстрації, а термін дії оренди визначається за згодою сторін, але не може перевищувати 50 років.

Котельников Д. В.

Класичного приватного університету
наук. кер. – д. держ. упр., доцент Боклаг В. А.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних умовах стратегічне планування соціально-економічного розвитку територій (далі – СПТ) стає необхідною передумовою підвищення їх конкурентоспроможності. Розвиток СПТ пов'язано з наявністю низки тенденцій: загальносвітових; загальнодержавних (економічних, соціальних, екологічних) місцевих. На регіональному та місцевому рівнях в Україні розробляються різні види стратегічних документів. Але нині переважно процес СПТ не має комплексного характеру, не завжди стратегічні документи спрямовані на вирішення актуальних проблем розвитку місцевих громад. Можна констатувати, що в Україні тільки починає формуватися методичне, нормативно-правове, кадрове, інформаційне та ресурсне забезпечення СПТ на місцевому рівні (на рівнях районів, населених пунктів та громад); створюються нормативно-правовий, економічний, організаційний, інформаційний, соціальний механізми СПТ.

В ході стратегічного планування необхідно використовувати наступні концепції: сталого розвитку, яка заснована на необхідності розвитку міста з позиції збереження середовища проживання, турботи про майбутні покоління; універсалізму, що робить можливим використання досвіду (іст-лідерів; унікалізму, яка спрямована на пошуку унікального шляху розвитку; «громади -» підприємця» (основна мета – досягнення конкурентоспроможності території; «громади – двірника» (основна мета органів – задоволення суспільних потреб членів територіальної громади).

При стратегічному плануванні заслуговує на увагу підхід до розробки стратегічних документів соціально-економічного розвитку територій, що полягає у створенні можливостей для рівноправної участі на всіх етапах планування представників всіх секторів територіальної громади: органів місцевої влади і місцевого самоврядування, ділових кіл та громадськості, тим самим враховуючи їхні інтереси у процесі розробки загальної стратегії розвитку території.

В ході СПТ необхідно також враховувати особливості розвитку територій старопромислових регіонів: старопромисловий та монопрофільний характер розвитку економіки, низька інноваційна та інвестиційна привабливість, диференціація в рівні життя населення; розвиток депопуляційних тенденцій, екологічні проблеми. На разі існують наступні такі основні проблеми в функціонуванні механізмів державного управління у сфері СПТ на регіональному та місцевому рівнях:

– у нормативно-правовому механізмі (недосконалість нормативно-правового забезпечення СПТ на регіональному та місцевому рівнях);

– в організаційному механізмі (недосконалість організаційної структури органів, які займаються СПТ; відсутність зовнішнього та внутрішнього узгодження стратегічних документів різного рівня; фактично не здійснюється моніторинг, оцінка, контроль стратегічних документів, їх корегування);

– у соціальному механізмі (несформовані дієві механізми залучення громадськості, узгодження балансу інтересів, розвитку системи державно-приватного партнерства в процесі СПТ. Процес СПТ не є відкритим та прозорим, не має вільного доступу членів громади до змісту стратегічних документів, результатів їх виконання);

– в інформаційному механізмі (недосконала інформаційна база для розробки та моніторингу виконання стратегічних документів; не регламентовані комунікаційні та функціональні горизонтальні зв'язки, які необхідні для процесу СП);

– в економічному механізмі (відсутність достатнього фінансового та ресурсного забезпечення розробки та реалізації стратегічних документів).

Стратегічне планування територій буде ефективним тільки при наявності постійно діючого робочого органу зі СПТ. Удосконалити організаційний механізм СПТ можливо через створення агенцій місцевого розвитку та спеціалізованих підрозділів при органах державної влади, які будуть займатися питаннями стратегічного розвитку територій. Крім того, в умовах здійснення децентралізації державної влади велике значення буде набувати розробка стратегічних планів об'єднаних територіальних громад. Це буде вимагати створення координаційних органів; укладання угод щодо співробітництва, спільної діяльності тощо.

Котляревська Е. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ

На основі узагальнення теоретичних засад, нами сформульовано поняття механізму державного регулювання забезпечення населення лікарськими засобами, як сукупності соціально-економічних, адміністративних, організаційних та правових методів впливу держави, спрямованих на підвищення доступності, забезпечення якості та раціонального використання ліків, а також суб'єктів (органи державної влади – МОЗ України) та об'єктів державного управління (фармацевтичних підприємств та аптечних організацій) для забезпечення узгодженості їх інтересів та реалізації пріоритетів розвитку національної лікарської політики. Серед функцій державного управління галуззю найбільш вагомою є державне регулювання процесу забезпечення населення ліками через відповідні методи.

Узагальнена класифікація сучасних методів державного регулювання цін на лікарські засоби дозволила обґрунтувати ефективні та перспективні методи для впровадження в практику, а саме: моніторинг оптових та роздрібних цін на ліки, введення державної реєстрації оптових цін виробників (митної вартості) основних лікарських засобів, визначення референтних цін на них за умов впровадження в Україні обов'язкового медичного страхування.

Проблема доступності ліків для населення України пов'язана не стільки з їх вартістю або наявністю на фармацевтичному ринку, скільки з соціальним розшаруванням. Низька доступність основних ліків для багатьох соціальних груп є наслідком їх низької платоспроможності, відсутності обов'язкового медичного страхування. Такий негативний стан стосовно доступності ліків обумовлений тим, що в Україні не була сформована ефективна система державного регулювання ціноутворення на лікарські засоби та компенсації їх вартості.

У світовій практиці використовуються різноманітні методи державного регулювання цін на ліки. Вибір конкретних методів залежить від національних особливостей економіки, системи охорони здоров'я і фармації та медичного страхування. Для вирішення завдань по забезпеченню доступності цін на лікарські засоби в Україні доцільно застосувати прийнятий за кордоном метод державної реєстрації цін на основні лікарські засоби, який розроблений нами з урахуванням національних особливостей фармацевтичної галузі. Впровадження цього методу дозволить підвищити рівень обґрунтованості ціни, заявленої виробником або імпортером, а також дозволить створити базу даних внутрішніх та світових цін реалізації лікарських засобів.

Метою державної реєстрації оптових цін виробників (митної вартості) основних лікарських засобів є проведення експертизи та встановлення обґрунтованої ціни виробника (митної вартості) на основні лікарські засоби згідно з Національним переліком. Цей метод передбачає офіційну процедуру реєстрації зазначених цін уповноваженими державними органами, а також створення та введення Державного реєстру оптових цін виробників (митної вартості) на основні лікарські засоби.

Основною проблемою фармацевтичної допомоги в Україні є істотне недофінансування й відсутність фондів обов'язкового медичного страхування. За деякими державними програмами дефіцит фінансування досягає 80%, не всі пільгових категорій населення можуть скористатися своїм правом на пільги. Часто через обмеженість бюджетних асигнувань ці соціальні гарантії не виконуються і, як наслідок, населення не одержує необхідний обсяг фармацевтичної допомоги.

Узагальнення досвіду європейських країн з питань ціноутворення та реімбурсації вартості на лікарські засоби доводить, що системи референтних цін є найбільш ефективним методом державного регулювання в умовах обов'язкового медичного страхування.

Криворучко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ ЩОДО ОХОРОНИ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Еколого-економічна криза в Україні охопила практично всі сфери народного господарства і складові елементи навколишнього природного середовища. За оцінками економістів-екологів, щорічні втрати нашої держави від нераціонального використання природних ресурсів і тотального забруднення довкілля досягають 15–20% її національного доходу. Якщо негайно не взятися за радикальну охорону і всебічне екологічне відродження навколишнього природного середовища, насамперед ґрунтів, то будь-які економічні реформи можуть виявитися взагалі зайвими і марними. Держава, яка не розв'язує свої екологічні проблеми, не турбується про екологічнобезпечне функціонування народногосподарського комплексу, не має майбутнього.

Охорона земель передбачає систему міжнародних, державних, регіональних адміністративно-господарських, нормативно-правових, технологічних, суспільно-виховних заходів і дій щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів спрямованих на: забезпечення бережливого використання землі як територіально-життєвого простору і, в першу чергу, під господарсько-виробничими комплексами та населеними пунктами; збереження якісного стану і родючості ґрунтів, розширене відтворення продуктивності земель; відновлення та посилення екологічної функції і середовищеформуючої ролі ґрунтового покриву; охорону та розвиток рекреаційного і лікувально-оздоровчого потенціалу території; посилення інформаційно-просвітницької та еколого-виховної діяльності.

Для наукового та нормативно-методичного забезпечення комплексу заходів останнім часом розроблено Концепцію екологічного нормування припустимих антропогенних навантажень на ґрунтовий покрив та сформульовано Принципи адаптивного управління родючістю зрошувальних земель.

Метою екологічного нормування допустимого антропогенного навантаження на землі та ґрунти є встановлення обов'язкових нормативів, правил, регламентів, вимог, щодо їхнього використання та охорони, дотримання вимог екологічної і санітарно-гігієнічної безпеки. Завдяки екологічному нормуванню держава реалізує свою функцію відносно охорони земель як основного національного багатства українського народу.

Суть концепції адаптивного управління родючістю зрошувальних ґрунтів розкривається у визнанні провідної ролі ґрунтового-екологічних факторів, закономірностей, спрямованості та інтенсивності ґрунтових процесів і режимів, агрогенної еволюції ґрунтів, ресурсного забезпечення та рівня розвитку зрошувального землеробства. При цьому зрошувальні землі, особливо чорноземи, плантажовані землі, мають бути віднесені до особливо цінних ґрунтів і мати пріоритет на всіх рівнях управління земельними ресурсами.

З метою виконання передбачених заходів вкрай необхідно провести законодавче закріплення функціонального розвитку особливо цінних територій в Україні, встановити науково-обґрунтовані пріоритети функціонального використання і збереження біологічного різноманіття, охорони земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, впровадити кадастр цих земель. Реалізація заходів дасть змогу до 2020 року розширити площі земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення з 1,6 до 2,94 млн. га.

Крошена В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Євроінтеграція є основним зовнішньополітичним пріоритетом України, а подальша розбудова та поглиблення взаємовідносин між Україною та ЄС здійснюється на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. Подальший євроінтеграційний процес передбачає значні виклики, пов'язані з продовженням запровадження соціально-економічних реформ та інституційних перетворень в Україні.

З 2004 р. співробітництво ЄС з Україною реалізується у межах Європейської політики сусідства, в основу якої покладено підхід, який передбачає, що політика сусідства реалізується на основі документів, укладених між ЄС та країною-партнером. На сьогоднішній день основними стратегічними документами для досягнення цих цілей є Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами – членами, з іншої сторони, та Порядок денний асоціації Україна – ЄС.

Серед переваг європейської інтеграції для України можна відзначити: модернізацію економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС.

За експертними оцінками найбільшими перешкодами для перспективи членства України в ЄС є як зовнішні чинники, насамперед, внутрішня криза ЄС, так і внутрішні – корупція, повільний темп реформ в Україні тощо. Серед чинників, які зможуть поглибити євроінтеграційні процеси Україні виокремлюють виконання пунктів Угоди про асоціацію, проведення боротьби з корупцією, проведення судової реформи та забезпечення верховенства права, втілення системних реформ, наближення українського законодавства до європейського.

У грудні 2017 р. Європейською Комісією було затверджено новий Стратегічний документ щодо допомоги Україні на 2018–2020 роки. У цьому документі визначені чотири стратегічні сектори, які стосуються загальних напрямів реформ в Україні, для виконання яких надаватиметься допомога ЄС: зміцнення інституцій та належного управління, у тому числі у сфері забезпечення верховенства права та безпеки; економічний розвиток та розвиток можливостей ринку, у тому числі розвиток приватного сектору та покращення бізнес-клімату; покращення транспортного сполучення, енергоефективність, захист навколишнього сере-

довища та запобігання зміні клімату; мобільність та контакти між людьми, у тому числі впровадження більш ефективного соціальної політики.

Станом на 2018 р. в Україні реалізувалось 236 проектів за фінансування ЄС на загальну суму 429 млн. євро. Допомога надавалась у сферах: відновлення Донбасу та ВПО; урядування та громадянське суспільство, регіональний розвиток, економічний розвиток і торгівля; освіта і наука; національна безпека й оборона; енергетика та енергоефективність; ядерна безпека тощо.

Таким чином, євроінтеграційний вектор розвитку України відкриває нові перспективи співробітництва з розвинутими країнами, надає можливості для додаткового економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин, є способом реалізації національних інтересів.

Список використаних джерел

1. Європейська та євроатлантична інтеграція. 2019. URL: <https://eu-ua.org/novyny/opublikovano-rozucyupn-knygu-integraciyi-ukrayiny-do-yes-ta-nato> (дата звернення: 08.10.2019).

2. Сіденко В. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС. Київ: Заповіт, 2018. 214 с.

3. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції: URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 14.10.2019).

Кунич Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ПРОЦЕС РОЗВИТКУ САМОВРЯДНИХ ІНСТИТУТІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Генеza різних суспільних інститутів, і передусім держави як соціальної організації, наочно показують їх послідовну зміну, що відбувається в процесі переходу від менш простих форм суспільної організації до завершених.

Історичний розвиток виникнення самоврядних інститутів відбувався поетапно:

I етап – зародження самоврядних інститутів публічної влади починається в VII столітті до н. е. з найдавнішої державності на території України – Скіфії, де влада царя обмежувалася Народними зборами – Радою скіфів – як найвищим законодавчим органом у державі.

II етап – Державна влада за часів Київської Русі мала монархічний характер. На чолі держави стояв київський князь, але він поділяв цю владу з народним вічем або боярською радою. У системі державності часів Київської Русі механізми самоврядування використовували як істотні державотворчі інструменти.

III етап еволюції самоврядних форм організації влади позначився запровадженням магдебурзького права. Воно стало логічним продовженням публічних форм самоврядності й мало свої негативи (це одна з форм колонізації, церква дуже впливала на нього та позитиви (магдебурзьке право наближало й поєднувало українські загальні традиції з європейськими формами і світовими стандартами).

IV етап організації суспільного життя на засадах самоврядності належить до важливого й унікального етапу розвитку української державності, пов'язаної з Козацькою республікою.

Подальший, V етап розвитку самоврядних форм організації суспільного життя на сході чи заході України мав форму зовнішньої експансії і був не атрибутом внутрішнього розвитку українства, а лише формальною ознакою організації суспільного життя з елементами чи то російської земської самоврядності, чи то австро-угорської обмеженої самоврядності. Потім була уніфікована форма місцевого самоврядування, відповідно до якої запроваджувалося загальноміське (міський голова, загальна міська дума і шестигласна міська дума) та станове самоврядування (передбачало управління міськими станами – купецьким, міщанським, ремісничим).

VI етап – після встановлення комуністичного режиму на теренах України інститут місцевого самоврядування пішов у небуття.

VII етап розпочався з розбудови незалежної держави, коли визначальну роль виконував інститут місцевого самоврядування. Спочатку його діяльність було відновлено прийняттям відповідного законодавчого акта, який уперше в практиці законодавчої діяльності республік СРСР реанімував інститут місцевого самоврядування.

На цей момент в Україні публічна природа влади представлена трьома інституціями: територіальною громадою, за якою закріплені декларативні права і вона є неспроможною нести відповідальність перед населенням, котре входить до цієї громади; виокремленим інститутом міського, сільського і селищного голови, який розвиває владну суб'єктність цього інституту; представницькими й виконавчими органами, які закріплені за територіальною громадою і є нібито інструментом реалізації правових повноважень.

Сьогодні ми втілюємо в життя принцип децентралізації влади. В європейських країнах розроблена система правового регулювання, в Україні такої правової бази поки що немає, тому її потрібно створювати з відповідними організаційними структурами громадянського суспільства, здатними захищати інтереси мешканців певної території.

Липова Н. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр. Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ ТА КОРПОРАТИВНІ ПРАВА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

У правовому полі суперечність між службовими повноваженнями та приватним інтересом державного службовця іменується «конфліктом інтересів», дефініцію двох видів якого наведено у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон), а також передбачено способи його запобігання та шляхи вре-

гулювання. Основною метою інституту конфлікту інтересів, як антикорупційного механізму, є запобігання виникненню корупції, проте виконання його вимог гарантує об'єктивність та неупередженість прийнятих політичними та адміністративними інституціями рішень. Саме тому державний службовець повинен усвідомлювати, що його дії мають бути спрямовані на мінімізацію ризиків виникнення у пересічного громадянина будь-яких сумнівів щодо здатності його приватного інтересу вплинути на об'єктивність чи неупередженість виконання наданих йому повноважень.

Розглянемо законодавчо закріплені механізми запобігання виникненню конфлікту інтересів у разі наявності у державного службовця корпоративних прав.

Згідно з ч. 1 ст. 167 Господарського кодексу України, корпоративні права – це права особи, частка якої визначена у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) цієї організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Статтею 36 Закону визначено, що державні службовці зобов'язані протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом.

Передача державними службовцями належних їм підприємств, які за способом утворення (заснування) та формування статутного капіталу є унітарними, здійснюється шляхом укладання договору управління майном з суб'єктом підприємницької діяльності.

Передача корпоративних прав здійснюється в один з таких способів:

1) укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності (крім договору управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами);

2) укладення договору про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, з торговцем цінними паперами, який має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління цінними паперами;

3) укладення договору про створення венчурного пайового інвестиційного фонду для управління переданими корпоративними правами з компанією з управління активами, яка має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління активами.

Слід зауважити, що механізми запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю підприємств чи корпоративних прав не полягають у виключній забороні мати будь-які приватні інтереси.

Норми Закону прямо не забороняють усім без винятку державним службовцям управляти їхніми корпоративними правами чи підприємствами, оскільки законодавець визначив умови та обставини, за яких особа зобов'язана здійснити їх передачу в управління. Відповідно до ч. 1 ст. 36 Закону, такими обставинами є призначення або обрання на посаду та наявність корпоративних прав або підприємств.

Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що нинішній стан законодавчо встановлених превентивних механізмів не в усіх випадках дозволяє уникнути впливу приватного інтересу державного службовця, зумовленого володінням корпоративними правами чи підприємством, на виконання покладених повноважень і не завжди з вини останнього.

Таким чином, з метою підвищення ефективності інструментарію запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, неврегульовані питання мають якнайшвидше знайти законодавче вирішення.

Лисикова Н. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЖИТЛОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ

Землі житлової та громадської забудови займають всього 11,5% земельного фонду країни, але мають велике значення, оскільки на цій території проживає все населення, розміщені виробничі, адміністративні, культурно-побутові підприємства, організації й установи. Населений пункт, це первинна одиниця розселення людей в межах даної забудованої ділянки, яка постійно або сезонно використовується для проживання людей. Землі житлової і громадської забудови поділяються чинним законодавством на міста і селища.

У населених пунктах першочергове значення мають ті характеристики земель, які пов'язані з будівництвом і експлуатацією житлового та промислового фонду. Земельний фонд населених пунктів повинен відповідати дещо іншим вимогам, ніж у сільськогосподарському виробництві, хоча не виключена можливість використання земель за їх прямим призначенням (в окремих випадках).

До земель житлової та громадської забудови належать земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування.

Обов'язковою умовою для віднесення відповідних земельних ділянок до земель житлової та громадської забудови є знаходження їх в межах населених пунктів (міст, селищ і сіл), а також специфічне цільове призначення для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування. Вказані землі призначені для розміщення певних об'єктів загального користування, тобто вони використовуються як просторово-територіальна основа.

Житловою забудовою вважається земельний масив (земельна ділянка), в межах якого розміщений житловий фонд. Житлова забудова – це самостійний різновид забудови конкретної території. Здійснення житлової забудови передбачає нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт і благоустрій будівель і споруд, які складають житловий фонд.

Законодавство розрізняє садибну та не садибну забудову. До садибної відноситься забудова (будинки садибного типу) розміщена на присадибних ділянках, які належать окремим громадянам.

Характерною ж рисою не садибної забудови є те, що об'єкти нерухомості розташовані на земельних ділянках, які не належать окремим громадянам.

Будинками та спорудами громадського призначення вважаються: будинки дитячих дошкільних закладів, будинки навчальних закладів, будинки та споруди для охорони здоров'я і відпочинку, будинки та споруди фізкультурно-оздоровчі та спортивні; будинки підприємств торгівлі та громадського харчування, будинки підприємств побутового обслуговування та ін.

Отже, в числі об'єктів, які розмішуються в межах земель житлової і громадської забудови, самостійне місце займають об'єкти нерухомості. Вони підлягають обов'язковій технічній інвентаризації. Згідно Інструкції про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна, що підлягають технічній інвентаризації, належать: житлові будинки квартирних типу різної поверховості; житлові будинки садибного типу, розташовані на окремих земельних ділянках; будинки і споруди громадського та виробничого призначення, господарські будівлі і споруди; садові та дачні будинки, гаражі (що не відносяться до господарських) та ін.

Лихачова В. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Зміни в економічній і політичній системі в нашій країні одночасно несуть як великі можливості, так і серйозні загрози для кожної особи, стійкості її існування, вносять значну міру невизначеності до життя практично кожної людини. Управління персоналом в такій ситуації набуває особливої значимості, оскільки дозволяє реалізувати, узагальнити широкий спектр питань адаптації індивіда до зовнішніх умов, обліку особистого чинника, в побудові системи управління персоналом підприємства.

Система управління персоналом передбачає формування цілей, функцій, організаційної структури управління персоналом, вертикальних і горизонтальних функціональних взаємозв'язків керівників і фахівців в процесі обґрунтування, вироблення, прийняття і реалізації управлінських рішень. Вона повинна орієнтуватися на тенденції та плани розвитку організації, на досягненні основних її цілей, що в свою чергу, вимагає врахування наступних аспектів: довгостроковий розвиток організації; забезпечення ринкової незалежності; одержання відповідних дивідендів; самофінансування розвитку підприємства; збереження фінансової рівноваги; закріплення досягнутого

Система цілей для управління персоналом, з одного боку, повинна відповідати на питання, які конкретні потреби працівників, задоволення яких вони мають право вимагати від адміністрації, а з іншого боку – які цілі по використанню персоналу ставить перед собою адміністрація організації і які умови вона прагне для цього створити. Ще одним напрямком покращення системи управління персоналом є вдосконалення системи управління кваліфікацією і оцінки роботи персоналу. У даній області керівництву кадрової служби необхідно скласти профіль посади для співробітників, скласти оцінні листи і ввести єдині стандарти робіт.

Таким чином, управління персоналом підприємств необхідно здійснювати за допомогою поєднання адміністративних, економічних і соціально-психологічних методів управління. Основа системи стимулювання персоналу закладається використанням організаційно-технічних методів, які оптимізують побудову системи управління ефективністю праці. Соціально-психологічні методи, що використовуються на підприємствах повинні ефективно здійснювати духовне стимулювання, створюючи сприятливий психологічний клімат в колективі і відчуття приналежності до організації. Встановлення на підприємстві стабільний розмір винагороди персоналу запобігає збільшенню текучості кадрів і знижує витрати на пошук нових трудових ресурсів.

Слід зазначити ряд важливих завдань управління персоналом, які дозволяють успішно вирішувати наступне: розробка кадрової політики в аспекті чіткого визначення організаційної структури підприємства і функціональних обов'язків персоналу, планування потреб в персоналі, відбір і розставляння персоналу відповідно до вибраної організаційної структури, контроль праці і життя, планування і контроль підвищення кваліфікації співробітників.

Беручи до уваги загальні положення системи управління підприємством можливо сказати що основу концепції управління персоналом в даний час складають зростаюча роль особи працівника, знання його мотиваційних установок, умінь їх формувати і направляти відповідно до завдань, що стоять перед підприємством. Можна виділити три основні напрями удосконалення використання соціально-психологічних методів в мотивації персоналу: підтримка сприятливого психологічного клімату в колективі; розвиток системи управління конфліктами; формування і розвиток організаційної культури. Також чинником, який, безумовно, робить сильний вплив на ефективність праці працівників, є умови праці, в яких доводиться працювати співробітникам. Тому усунення фізичного і морального дискомфорту повинне стати першочерговим завданням для керівництва.

Лобанова Т. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Євроінтеграційна політика України є складним і комплексним завданням у сфері забезпечення функціонування державного управління. На шляху української держави до Об'єднаної Європи зростає не лише роль держави як законотворчого, регулюючого та контролюючого органу, а й роль громадськості, яка

отримує можливість брати участь у процесі прийняття рішень, що є необхідною умовою для успішної інтеграції України з ЄС.

Євроінтеграційна політика України реалізовується через механізми, що представляють собою конкретні заходи. Вони використовуються органами державної влади та суспільством для її успішного проведення. Такі механізми різні за формою та ефективністю. Реалізація євроінтеграційних прагнень України можлива лише за умови застосування механізмів, що забезпечать скоординоване керівництво суспільними процесами держави в євроінтеграційному напрямку

Основними факторами, що негативно впливають на функціонування механізмів реалізації євроінтеграційної політики і гальмують рух України в даному напрямку, є: постійні інституційно-організаційні перешкоди управління структур у сфері координації та реалізації євроінтеграційної політики України; неналежне фінансування даного напрямку; дещо різноспрямоване нормативно-правове забезпечення реалізації євроінтеграційної політики; відсутність нормативно встановленого порядку підготовки та прийняття підзаконних нормативних актів; слабка система зв'язків із громадськістю; відсутність ефективної стратегії інформування і комунікації тощо.

Основні напрями удосконалення механізмів реалізації євроінтеграційної політики України:

- політичний механізм – вироблення принципів взаємовідносин між різними політичними силами з метою налагодження їх ефективної роботи під час реалізації євроінтеграційної політики; забезпечення відкритості, прозорості, підзвітності та відповідальності органів влади, а також прогнозованості результатів їх діяльності;

- інституційно-організаційний механізм – створення Національного агентства України з питань європейської інтеграції; для оптимізації нинішньої системи державного управління у сфері реалізації євроінтеграційної політики, розв'язання її основних організаційних проблем;

- економічний механізм – Національним агентством України з питань європейської інтеграції разом з Міністерством фінансів та іншими зацікавленими відомствами доцільно розробити загальну методологію щодо планування таких витрат; на заходи з реалізації євроінтеграційної політики також необхідно активно, цілеспрямовано та контрольовано залучати позабюджетні кошти, зокрема технічної допомоги з боку ЄС у рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства (ENPI);

- правовий механізм – підготовка Національної програми виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з метою підготовки української держави до повноправного членства в ЄС; формування та реалізація Стратегії інтеграції України до ЄС; створення базового документу в євроінтеграційній сфері – Концепцію реалізації євроінтеграційної політики України;

- інформаційний механізм – створення в структурі Національного агентства України з питань європейської інтеграції департаменту інформаційно-аналітичного забезпечення. Це сприятиме проведенню широкомасштабної інформаційно-просвітницької та роз'яснювальної роботи для консенсусу між органами влади та громадськістю щодо інтеграції України з ЄС.

Лозінська Н. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Державно-приватне партнерство (ДПП) вказане серед ключових механізмів реалізації політики модернізації економіки України, вирішення важливих соціально-економічних проблем. Реалізація масштабних модернізаційних проектів в різних секторах економіки потребує значних інвестиційних ресурсів, потужним джерелом яких може стати приватний бізнес. Водночас, в умовах післякризового розвитку зростає інтерес бізнесу до державної підтримки, яка дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних проектів для кредитних організацій.

Державно-приватне партнерство уявляє собою засноване на договорі довгострокове співробітництво між державою (державними органами та органами місцевого самоврядування), а також приватними компаніями, спрямоване на фінансування, проектування, впровадження та управління публічними об'єктами і публічними послугами, які традиційно забезпечуються державою (публічним сектором).

В Україні протягом тривалого часу формуються правові засади для розвитку окремих форм ДПП. Нині законодавчу базу розвитку ДПП становлять: Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, законодавчі акти України, серед яких основними є Закони України «Про державно-приватне партнерство», «Про концесії», «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг», «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, тепlopостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності».

До основних переваг ДПП належать: фінансові вигоди для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, соціально-економічні вигоди для територіальної громади, а також політичні переваги. Окремі рентабельні проекти ДПП можуть виступати джерелом надходження нових фінансових ресурсів завдяки розподілу прибутку між приватним оператором (партнером) та органами влади й місцевого самоврядування. Однак, разом із тим, є певні бар'єри, які заважають його впровадженню. Так, в країні не гарантується безпека для приватних контрактів, у інвестора немає впевненості у реалізації контракту та держава не пропонує механізм, який би забезпечував виконання всіх складових контракту.

Висока ефективність ДПП як форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу. Так, наприклад, Великобританія зосередила проекти ДПП на таких об'єктах інфраструктури, як школи, лікарні, оборонні об'єкти, автомобільні дороги. Канада значну кількість проектів ДПП виконує в таких сферах, як енергетика, транспорт, захист навколишнього середовища, водні ресурси, водопостачання та водовідведення, рекреаційні об'єкти, інформаційні технології, охорона здоров'я, освіта. Греція, Ірландія та Австралія переважно виконує проекти ДПП в транспортній галузі. Нідерланди застосовують механізм ДПП

в громадському житловому секторі та системах життєзабезпечення міст. США переважно виконують проекти ДПП, які об'єднують природоохоронну діяльність, життєзабезпечення сільських населених пунктів.

У цілому, залучення інвестицій, використання провідного досвіду та технологій приватного сектору, які будуть мобілізовані через державно-приватне партнерство, можуть допомогти у вирішенні наявних проблем в окремих галузях.

Список використаних джерел

1. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів. URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf (дата звернення: 17.09.2019).

2. Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні: аналіт. записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/816/> (дата звернення: 21.09.2019).

Лозовий А. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄС: АДАПТАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ДО УКРАЇНИ

На кожному з етапів історичного розвитку держави перед молодим поколінням постають нові завдання інтеграції до соціальної структури суспільства, вироблення життєвої траєкторії застосування набутих вмій і знань. Водночас держава покликана гарантувати молоді соціальну безпеку, що здійснюється через механізми молодіжної політики, де одна з головних ролей відводиться суб'єктам місцевого самоврядування, які безпосередньо взаємодіють з молодими людьми.

Попри наявність значного досвіду у формуванні та реалізації молодіжної політики досягнення переконливо свідчать про її недосконалість. Так, кожен п'ятий молодий українець прагне працювати за межами країни, рівнем власного матеріального становища повністю задоволений кожен сотий, а лише кожен десятий бере участь у заходах, організованих у його населеному пункті, кожен другий необізнаний у питаннях децентралізації та інших реформ, що проводяться в країні, а отже, і не бере активної участі у суспільному та політичному житті. Загальне зниження рівня довіри до органів влади, скепсис по відношенню до успіху реформ, погіршення стану здоров'я молоді, збільшення молодіжної смертності та кількості осіб, що вживають наркотичні засоби. Все це яскраво демонструє низьку ефективність реалізованої молодіжної політики та загострює питання доцільності проведення певних заходів, спонукає до пошуку шляхів координації зусиль та ресурсів усіх акторів молодіжної політики, молодіжних організацій та молоді.

Процеси об'єднання територіальних громад та децентралізація поступово призводять до збільшення повноважень суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, однак ці повноваження не завжди підкріплені необхідною ресурсною спроможністю.

Світові моделі молодіжної політики кардинально різняться одна від одної: неоконсервативна (інколи її називають американською) ґрунтується на гарантії прав незахищених представників молоді, наданні послуг та обмеженому втручанні; соціал-демократична модель є діаметральною протилежною – активна співпраця над формуванням та реалізацією молодіжної політики. З урахуванням соціально-економічних і ментальних особливостей українців неоконсервативна модель молодіжної політики не є органічною та адаптованою для національних умов і не може бути застосована в Україні. Тому соціально-демократична модель державної підтримки молоді може стати найбільш сприятливою для впровадження та реалізації в Україні, створюючи умови для розвитку молоді як джерела соціокультурних та економічних перетворень.

Підходи до молодіжної політики в європейських країнах є кардинально відмінними від статичної моделі обмеженого втручання до динамічної моделі активної молодіжної політики, що постійно трансформується у відповідності зі змінними потребами молоді; від наявності розгалуженої системи спеціалізованих на МП органів, до включення цього сектору до суміжних (освіта, соціальна сфера тощо). Однак попри таку диференціацію спільними рисами для всіх країн-членів ЄС є: активізація залучення молоді до МП, особлива увага до соціально уразливих категорій молоді, превенція девіацій, захист прав та свобод молодих людей шляхом просвітницької діяльності та створення відповідних інституцій.

Окреслюючи перспективи адаптації досвіду країн ЄС, варто актуалізувати фінський тип реалізації молодіжної політики. Так, спільними рисами є наявність в Україні ґрунтовної законодавчої бази, розгалуженої структури органів, у площині діяльності яких знаходиться МП, потужний потенціал громадських молодіжних організацій. Одним із практичних напрямів упровадження фінського досвіду є створення та забезпечення функціонування Молодіжних комісій як органу, через який молодь України матиме змогу активно залучатися до державно-управлінської діяльності. Наявні нині Молодіжні ради здебільшого носять дорадчий характер, використовуються, переважно як інформаційний ресурс взаємодії державних органів, громадських організацій, органів студентського самоврядування тощо

Лунь Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Кравченко Т. А.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Стратегією економіко-екологічного регулювання земельних відносин на засадах сталості науковці розуміють цілеспрямований, комплексний та результативний план найважливіших заходів, що спрямовані на стимулювання збалансованого розвитку земельних відносин із одночасним забезпеченням безпеки шляхом реалізації відповідних програм та проєктів із використанням ефективних методів та інструментів, що максимально сприятиме розвитку економіко-екологічного регулювання земельних відносин.

Стратегія комплексного економіко-екологічного регулювання земельних відносин враховує тренди розвитку у суспільстві інституційних, рентних, орендних, товарно-грошових, ринкових відносин, а також відносин власності, державного земельного кадастру, екологічної, продовольчої та економічної безпеки щодо використання, володіння та розпорядження, охорони та відтворення різних типів земельних ресурсів в залежності від виду їх господарського використання, в інтересах теперішніх і майбутніх поколінь.

Окрім того, науковці притримуються думки про те, що стратегічне управління являє собою складний безперервний процес, спрямований на вирішення певних проблем, який відзначається послідовними діями щодо: усвідомлення необхідності прийняття рішення; діагностики та структуризації проблеми; формування варіантів подальших дій; аналізу можливих наслідків запланованої діяльності, прийняття одного або декількох варіантів реалізації; реалізації рішення; контролю за виконанням та оцінюванням результатів; відстеженням важливих тенденцій і можливих збоїв як в діяльності підприємства, так і в його оточенні.

В умовах децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування посилюється роль регіонального рівня, оскільки від цього значною мірою залежать надходження земельного податку та плати за земельні трансакції до місцевих бюджетів і відповідно перспективи нарощення інвестиційного потенціалу реалізації проектів соціально-економічного розвитку, зокрема модернізації інфраструктурних об'єктів. Поглиблення реформи місцевого самоврядування яка має супроводжуватися передачею територіальним громадам земельних ресурсів на прилеглих до населених пунктів територіях з метою розширення територіального базису соціально-економічного розвитку та бази стягнення податків і зборів, які спрямовуються до місцевих бюджетів.

Необхідність вдосконалення інструментарію регулювання земельних відносин зумовлена також тим, щоб вмонтувати в стратегію господарської діяльності землевласників та землекористувачів екологічний імператив на основі використання директив Євросоюзу.

Укладання економічної частини Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС вимагає швидкої імплементації природних та природоохоронних директив, в тому числі і в частині використання земельно-ресурсного потенціалу. З огляду на сказане, до спектра інструментів екологічного регулювання земельних відносин мають увійти важелі, які сприятимуть конвергенції вітчизняного регуляторного механізму землекористування та аналогічних механізмів високорозвинених країн.

Інститут регулювання земельних відносин необхідно формувати на основі консолідації існуючих інститутів економічного, соціального та екологічного спрямування і дорадчих органів, а вирішення поставлених завдань здійснювати через державні та громадські інституції, які забезпечать підвищення загальних стандартів діяльності органів управління виконавчої влади, узгодження із інституціями саморегулювання та громадського регулювання земельних відносин та формування якісно нових інституційних основ оновленої моделі регулювання земельних відносин у царині використання, володіння та розпорядження, охорони та відтворення земельних ресурсів, а також врахування інтересів стейкхолдерів.

Луць Ю. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Важливою складовою формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин в Україні є принципи як ключові, вихідні засади організації діяльності органів державної влади, упорядкування управлінських впливів з урахуванням їхньої специфіки та напрямів регулювання суспільних відносин, що виникають у процесах набуття власності, користування, розпорядження, управління тощо земельними ресурсами.

У нормативно-правових актах України визначено та законодавчо закріплено низку принципів, що регулюють загальні засади та окремі аспекти земельних відносин. Наведемо їхній перелік за цільовою та предметною сферою регулювання: принципи реформування земельних відносин – непорушності права приватної власності на землю, включення землі в ринковий обіг, соціальної справедливості в перерозподілі земель, що перебувають у державній та комунальній власності, поєднання високої економічної ефективності та екологічної безпеки використання земель, узгодженості темпів і основних напрямів реформування земельних відносин та відносин в аграрному секторі економіки; принципи земельного законодавства – поєднання особливостей використання землі як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва, забезпечення рівності права власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, неутручання держави в здійсненні громадянами, юридичними особами та територіальними громадами своїх прав щодо володіння, користування та розпорядження землею, крім випадків передбачених законом, забезпечення раціонального використання та охорони земель, забезпечення гарантій прав на землю, пріоритету вимог екологічної безпеки.

Наступною групою принципів державного регулювання земельними відносинами є спеціальні принципи, а саме: принципи проведення оцінки землі – законності, єдності методологічного та інформаційного простору у сфері оцінки землі, безперервності процесу оцінки земель, доступності використання даних з оцінки земель, рівності перед законом суб'єктів оціночної діяльності у сфері оцінки земель; принципи землеустрою – законності, науково обґрунтованого розподілу земельних ресурсів, використання та охорони земель із урахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства, створення умов для реалізації суб'єктами земельних відносин їхніх конституційних прав на землю, забезпечення пріоритету сільськогосподарського землеволодіння і землекористування, забезпечення пріоритету вимог екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів, відтворення родючості ґрунтів тощо; принципи державної політики у сфері охорони земель – охорона земель як основного національного багатства українського народу, пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні землі, відшкодування збитків за порушення законодавства України про охорону земель, нормування і планомірне обме-

ження впливу господарської діяльності на земельні ресурси, поєднання заходів економічного стимулювання та юридичної відповідальності в галузі охорони земель, публічність у вирішенні питань охорони земель, використання коштів з бюджетів на охорону земель.

Серед принципів формування державної політики у сфері земельних відносин з точки зору впорядкування та оптимізації цього процесу, надання йому більш чіткої цільової визначеності, обґрунтованості доцільно виокремити такі: цільової узгодженості та адекватності; соціальної спрямованості; критеріальності і прогнозованості.

Принципи реалізації державної політики у сфері земельних відносин мають забезпечити ефективність та високу якість управлінських процесів, діяльності органів державної влади в ході реалізації програмних заходів, визначених державною політикою, які мають вирішити завдання та досягти мети.

Мазур С. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

На часі в Україні триває розвиток простору комунікаційної взаємодії адміністративних і політичних організацій із соціумом, формується динамічне суспільство, де комунікація як важливий чинник соціального життя посідає чільне місце. Зростає роль комунікації в процесах державотворення та діалогу владних інститутів із громадянським суспільством і третім сектором. Комунікативна взаємодія як універсальна система управління спрямована на досягнення поставлених управлінських завдань шляхом комунікаційного, соціального, управлінського впливу на аудиторію, а також отримання від цієї аудиторії відповіді у вигляді вербальної, ідеологічної або виконавчої реакції.

Комунікаційна взаємодія влади та суспільства сприяє формуванню постійного конструктивного діалогу з метою забезпечення легітимності існуючого порядку й надання йому стабільності.

Інформаційно-комунікативні технології виступають важливим атрибутом діяльності органів влади в сучасних умовах, виконуючи цілу низку важливих функцій.

Комунікативне партнерство – це не просто поєднання, поділ, координація компетенцій державного управління та місцевого самоврядування, а й раціональне використання буферної, посередницької ролі останнього між державою і населенням, громадянами (як виглядає і роль профспілок у соціальному партнерстві).

У «Кодексі рекомендованої практики громадської участі у процесі прийняття рішень» Ради Європи чітко визначено, що органи державної влади мають бути абсолютно прозорими на всіх етапах вироблення політичних рішень спільно з громадськими організаціями. Саме зазначений підхід сьогодні може гарантувати налагодження конструктивних взаємовідносин між органами державної влади та громадянськостю в таких основних формах комунікативної взаємодії, як:

- інформування (відкритий доступ до надання об'єктивної та своєчасної інформації);
- консультації в режимі реального часу для ідентифікації громадської думки та розроблення відповідних пропозицій;
- діалог шляхом проведення слухань, громадських форумів та інших публічних форм із зацікавленими учасниками державно-громадської взаємодії;
- партнерство, яке реалізується через спеціально створені групи експертів, які надають консультації з відповідних питань, що становлять суспільний інтерес.

Враховуючи стан безпосередньої демократії, комунікаційне партнерство покликане замінити ситуативну й формально-демонстративну взаємодію, яку ми зазвичай спостерігаємо. З метою інтенсифікації розвитку комунікативного партнерства, розвитку політичних мереж та переходу до нових принципів реалізації державного управління, органам влади в Україні необхідно звернути увагу на такі аспекти у своїй діяльності:

- 1) забезпечення відкритості та прозорості діяльності;
- 2) розробку й просування інноваційних механізмів у процесі взаємодії з громадянами та їх громадськими організаціями;
- 3) застосування у своїй діяльності сучасних методів дослідження політичних і соціально-економічних процесів, ведення обліку й моніторингу інтересів різних груп і верств населення;
- 4) підвищення відповідальності органів влади перед суспільством на основі реалізації різноманітних форм міжсекторного соціального партнерства, таких як «влада – бізнес – громадські організації», «влада – громадські організації» задля рішення суспільно значущих проблем;
- 5) забезпечення високого рівня взаємної довіри, соціальної злагоди, інтеграції та консолідації.

Підсумовуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що інформаційно-комунікаційні технології можуть стати новим інструментом розкриття потенціалу громадських структур, забезпечення більш активної участі громадян у діяльності органів державного управління, а також підвищення відповідальності та підзвітності влади, побудові сучасної демократичної системи комунікативного партнерства.

Макаренкова Г. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Останнім часом, в умовах здійснення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що розпочалась в Україні ще у 2014 р., дедалі більшої популярності набуває співробітництво

територіальних громад. Муніципалітети отримали у розпорядження дієвий інструмент, використання якого сприяє забезпеченню спроможності та сталого розвитку територіальних громад. Варто зазначити, що таке співробітництво є досить інноваційним інструментом місцевого розвитку та ефективним механізмом муніципального управління, використання якого набуває все більшого поширення.

Конституцією України визначається, що територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проєктів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій та установ, створювати для цього відповідні органи і служби. Частина 1 статті 10 Європейської хартії місцевого самоврядування, яка ратифікована Україною, містить норму, яка полягає у тому, що місцеві влади мають право, здійснюючи свої повноваження, співпрацювати та в межах закону створювати консорціуми з іншими місцевими владами для виконання завдань, що становлять спільний інтерес. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» регламентує процедури спільної діяльності органів місцевого самоврядування в інтересах своїх громад, визначає принципи, на яких таке співробітництво ґрунтується, зокрема, це законність, добровільність, взаємна вигода, прозорість і відкритість, рівноправність учасників, взаємна відповідальність суб'єктів співробітництва за його результати.

За результатами першої половини 2019 р. можливостями співробітництва скористались 1 тис. територіальних громад, які уклали близько 400 договорів про співробітництво, у т.ч. 90 договорів (22,5%) у сфері житлово-комунального господарства. Крім того, поширення набуло використання механізму міжмуніципального співробітництва у сфері надання адміністративних послуг. У цій сфері органами місцевого самоврядування також було укладено 90 договорів, що становить 22,5% від їх загальної кількості в Україні.

Співробітництво територіальних громад здійснюється у наступних формах:

- делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів;
- реалізації спільних проєктів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів;
- спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів;
- утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій спільних інфраструктурних об'єктів;
- утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень [1].

У цілому, у межах партнерських відносин суб'єкти співпраці об'єднують власні ресурси для досягнення поставленої мети. Такий вид взаємодії сторін є ефективним способом розв'язання актуальних проблем, засобом отримання взаємної вигоди та економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Довідка щодо стану реалізації договорів про співробітництво територіальних громад відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад». URL: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/06/Dovidka_stan_real_dogovor.pdf (дата звернення: 21.10.2019).

Макаров Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Державна політика забезпечення екологічної та природно-техногенної безпеки визначається як діяльність політичного керівництва держави задля постановки національних цілей і принципових завдань із забезпечення екологічної та природно-техногенної безпеки, а також зі створення форм, методів і способів досягнення таких цілей.

Екологічна безпека є таким станом навколишнього природного середовища, за якого забезпечується запобігання погіршенню екологічної обстановки й виникненню загроз для здоров'я людей і довкілля. Це гарантується вжиттям широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, організаційних, екологічних, економічних, технічних, державно-управлінських, державно-правових та інших заходів.

У галузі охорони навколишнього природного середовища метою державного управління мають бути реалізація вимог законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, вжиття ефективних і комплексних заходів з охорони навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів і досягнення узгодженості дій державних та громадських органів, що працюють у цій галузі.

Важливу роль у системі управління екологічною безпекою держави й у цілому в сфері охорони навколишнього середовища відіграють відповідні механізми державного управління

- планування та реалізація комплексних програм охорони довкілля й раціонального природокористування, їх координація;
- контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки;
- забезпечення надійності та стійкого функціонування народногосподарських об'єктів;
- запобігання техногенних промислових аварій, природних катастроф і стихійних лих і ліквідація їх наслідків;
- моніторинг стану екологічної безпеки по всій території України та в її окремих адміністративно-територіальних одиницях, прогнозування його динаміки.

Для вирішення проблем, які стосуються різних аспектів екологічної безпеки, є необхідними:

- наявність стратегії екологічної безпеки, розробка програм і впровадження природоохоронних заходів;
- подолання екологічної інформаційної ізоляції влади та населення України, постійне інформування населення про екологічні проблеми;

- упровадження нових правових інструментів із метою розширення можливостей участі громадськості у вирішенні природоохоронних проблем;
- модернізація системи управління політикою екологічної безпеки;
- застосування природозберігаючих технологій та формування екологічних обмежень (стандартів), контроль за викидами відходів;
- координація зусиль влади, населення та бізнесу;
- зняття мораторію на перевірку підприємств та їх заохочення працювати за екологічними стандартами;
- запровадження автоматизованої системи моніторингу та посилення відповідальності за порушення в сфері екології;
- вдосконалення системи управління – модернізація багаторівневої системи управління екологічною безпекою, що уособлює в собі державне, регіональне, місцеве і громадське екологічне управління;
- глобалізація екологічних проблем, вирішення їх на міжнародній арені, створення міжнародних законів і договорів про охорону навколишнього середовища, національної системи охорони природи та використання природних ресурсів.

Мануйленко А. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Державна інвестиційна політика – складова економічної політики, що проводиться державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій, напрямів їх використання, джерел отримання інвестиційних ресурсів. Пасивна державна інвестиційна політика передбачає застосування державних методів переважно правового та економічного характеру, причому обмежується безпосереднє адміністративне втручання в інвестиційні процеси до мінімуму. Активна інвестиційна політика полягає в тому, що держава широко застосовує всі види методів, а також сама виступає інвестором. Інвестиції є основою перебудови сектора матеріального виробництва, а тому держава повинна застосовувати весь комплекс економічних, правових та адміністративних засобів для подолання негативної тенденції скорочення обсягів інвестицій та підвищення інвестиційної активності.

В сучасних умовах позитивні економічні параметри насамперед залежать від масштабів та якісного рівня інвестиційної діяльності, структурно-технологічних змін. Глибока трансформація та модернізація економіки й соціальної сфери України неможливі без широкого залучення у великих розмірах середньо- і довгострокових фінансових ресурсів.

Саме тому інвестування визначене одним із найважливіших факторів економічного зростання країни, а розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики є однією з пріоритетних складових економічної політики держави.

Важливим кроком та значним досягненням в інвестиційному розвитку області є, в першу чергу, втілення в життя Програми забезпечення міжнародного та інвестиційного іміджу Запорізької області на 2018 р., основною метою якої є формування та підтримка позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу Запорізької області поза її межами, а також створення сприятливої зовнішньої інформаційної атмосфери. Дана програма за своєю суттю відображає основні та найбільш актуальні моменти, пов'язані із інвестиційним розвитком регіону, а запропоновані заходи є дієвим важелем у досягненні поставленої мети, що притаманне живій програмі розвитку окремих складових економічного процесу.

Головною метою реалізації державної інвестиційної політики на сучасному етапі визнано економічне зростання України, що є можливим лише за умов активізації приливу коштів у пріоритетні галузі, які мають забезпечувати прогресивні технологічні зміни в промисловості та модернізувати технічний стан виробництва.

Для формування економічної стійкості та безпеки держави пропонується впровадження Центру обслуговування інвесторів – «регіону єдиного офісу» для співпраці з інвесторами та інвестиційної біржі, яка дозволить зекономити дорогий час у пошуках інвесторів.

Стратегічні напрямки реалізації інвестиційної політики:

- організація проведення Інвестиційного ярмарку, що відбувається в рамках Економічного форуму. Для цього органами влади готуються інвестиційні проекти, проводиться інженерна та документальна підготовка вільних земельних ділянок для продажу;
- розроблення дизайн Центру обслуговування інвесторів – «єдиного офісу» для співпраці з інвесторами (пошук об'єктів, супроводження реалізації інвестиційних проектів, сприяння в отриманні дозвільних документів);
- вдосконалення діяльності «зелених коридорів» на митних переходах, розроблення Програми залучення іноземних інвестицій та заходів щодо її реалізації;
- відстоювання стратегічно важливих та великих інвестиційних проектів. Лобіювання інтересів інвесторів на центральному рівні.

Мануйленко Л. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ РЕФОРМ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Адміністративно-територіальний поділ є основою організації сучасного державного управління, формування органів влади в державі, розбудови місцевого самоврядування. В європейських країнах адміністративно-територіальна реформа проводилась під впливом різноманітних чинників, серед яких географіч-

ний, історичний, економічний, демографічний та ін. Основними напрямками її виступають оптимізація децентралізації управління на територіальному рівні, регіоналізм та демократизація. Адміністративно-територіальна реформа виступає, як правило, одним з етапів комплексного удосконалення територіальної організації влади. Вона покликана закласти територіальну основу для змін у розподілі функцій і компетенції між органами публічної влади, оновлення організаційної моделі територіального управління, а також удосконалення міжбюджетних відносин.

У XX ст. в європейських країнах відбулося декілька хвиль адміністративно-територіальних перетворень:

- перша (початок XX ст.) – була обумовлена розв'язанням проблем масової урбанізації (Австрія, Великобританія, Франція, Данія, країни Бенілюксу);

- друга (після Другої світової війни) – мала два основні напрями, зокрема, укрупнення базових адміністративно-територіальних одиниць з низькою щільністю населення (Норвегія, Швеція, Данія, Німеччина та інші країни Західної Європи), а також усунення регіональних диспропорцій (Німеччина, Італія, Великобританія та ін.);

- третя (у 70-80-х рр.) – відбувалась у спосіб перерозподілу повноважень та усунення економічних розривів (Греція, Ірландія, Іспанія, Португалія) [2].

Для організації адміністративно-територіального устрою європейських країн у сучасних умовах характерними є такі тенденції:

- укрупнення основних адміністративно-територіальних одиниць з метою оптимізації адміністрування;

- делегування значної частини повноважень центральних органів виконавчої влади на місця (принцип субсидіарності), що забезпечує більш ефективне розв'язання існуючих проблем в регіонах та підвищує якість послуг, що надаються населенню;

- дуалістична модель управління (особливо характерна для Франції, Польщі), відповідно до якої органи центральної влади на місцях і органи місцевого самоврядування наділені значною частиною повноважень і паралельно виконують управлінські функції;

- регіони перетворюються на основних суб'єктів реалізації соціально-економічних програм розвитку, інфраструктурних проектів, програм в сфері охорони здоров'я, освіти і культури, що забезпечується не лише делегуванням повноважень і фінансових ресурсів в регіони, але і наданням можливості, яка уточнюється законодавством, прямої співпраці з аналогічними регіонами інших держав [1].

Говорячи про спільні риси здійснюваних перетворень, слід відзначити, що реформи, які проходили з кінця XX до початку XXI ст., мали послідовний та узгоджувальний характер й були спрямовані на децентралізацію та деконцентрацію влади, удосконалення діяльності управлінських структур, оптимізацію та раціоналізацію механізму функціонування місцевого самоврядування, спрямування на забезпечення ефективного та якісного вирішення питань місцевого значення, залучення громадян до участі в прийнятті рішень на локальному рівні.

Список використаних джерел

1. Новіков М., Гайко О. Європейський досвід адміністративно-територіального реформування: політичний аспект: аналіз. записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/evropeyskiy-dosvid-administrativno-teritorialnogo-reformuvannya-politichniy> (дата звернення: 04.09.2019).

2. Ступень М. Г., Пересоляк В. Ю., Радомський С. С. Аналіз європейського досвіду адміністративно-територіального реформування. *Збалансоване природокористування*. 2018. № 2. С. 22–28.

Маслов І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Демократична і правова держава не може існувати без розвиненого громадянського суспільства. Розвинуте громадянське суспільство є невід'ємною складовою всіх демократичних правових держав світу. Очевидно, що сильна держава неможлива без розвиненого громадянського суспільства, яке стає дієвим чинником державотворення за умови конструктивного та соціально відповідального діалогу з державою в межах правового поля.

До інститутів громадянського суспільства належать громадські організації та рухи, професійні і творчі спілки, організації роботодавців, професійні асоціації, недержавні заклади освіти та охорони здоров'я, благодійні, релігійні організації, недержавні засоби масової інформації, невідприємницькі товариства та установи, політичні партії та організації підприємців і промисловців, що не належать до влади та інші форми об'єднань громадян. Різноманітні інститути громадянського суспільства досить часто називають неурядовими організаціями, недержавними організаціями, неприбутковими організаціями, некомерційними організаціями, громадськими об'єднаннями.

Функціями громадянського суспільства в Україні є:

- забезпечення участі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, зокрема, шляхом створення умов для забезпечення широкого ефективного представництва інтересів громадян в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, проведення регулярних консультацій (діалогу) із громадськістю з найважливіших питань життя суспільства і держави;

- запровадження громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, посилення впливу інститутів громадянського суспільства на прийняття управлінських рішень та їх реалізацію.

У сучасних умовах можна виокремити такі етапи налагодження співпраці й партнерських відносин органів державної влади з інститутами громадянського суспільства:

- інформаційний зв'язок із спільнотою. На цьому етапі передбачається використання теле- і радіо-інтерв'ю, висвітлення в пресі засідань органів державної влади, постійні публікації в засобах масової інформації, сповіщення в них про управлінські послуги для населення, подання рекламних матеріалів, інформаційних пакетів для преси, прес-релізів, прес-конференцій тощо;
- зворотний зв'язок із спільнотою. Етап визначається застосуванням таких форм і методів, як громадські слухання, вивчення громадської думки, «гаряча лінія» тощо;
- діалог із спільнотою, що потребує постійного зв'язку з населенням, що активізує, зокрема, допомогу громадським лідерам, діяльність дорадчих та експертних комісій;
- партнерство із спільнотою. Етап характеризується спільною відповідальністю, діяльністю дорадчих, наглядових та профільних комісій, рад, груп, проведенням референдумів.

Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства набуває певних форм, основними з яких є громадські слухання, консультації з громадськістю, круглі столи, громадські ініціативи, неформальні зустрічі, громадська освіта, референдуми.

Таким чином, взаємодія державних інститутів з інститутами громадянського суспільства є умовою існування правової демократичної держави, інститути громадянського суспільства є партнерами держави у реалізації нормотворчих, правозастосовчих та правоохоронних функцій, їх взаємна довіра є умовою ефективною співпраці, а громадська ініціатива є запорукою успішного діалогу.

Мацюця В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ НАРКОМАНІЇ

Багаторічна світова практика переконливо свідчить, що розповсюдження наркотичних засобів впливає на інтереси всього людства і в перспективі може навіть його знищити. Наркоманія становить загрозу для фізичного, морального здоров'я нації, інтелектуального і економічного потенціалу держави, а в сукупності і для нашого майбутнього.

Для того, аби розглянути зарубіжний досвід боротьби з наркоманією, щонайперше слід звернутися до історичних фактів. Зарубіжний досвід боротьби з наркоманією в історичній ретроспективі свідчить про організаційно-правові заходи вирішення проблеми запобігання та поширення вживання наркотичних речовин на міжнародному рівні. Міжнародне співтовариство поєднує зусилля з попередження поширення зловживання наркотичними і психотропними речовинами, виробляючи уніфіковані форми контролю за ними. По суті відбувається поступовий перехід країн від жорсткої наркополітики з одночасним поширенням наступних концепцій зменшення шкоди немедичного вживання наркотичних засобів, психотропних речовин: декриміналізація певних видів діянь у сфері наркообігу, заміну покарання наркозалежних осіб на інші альтернативні кримінально-правові заходи.

На практиці сформовано три моделі протидії наркоманії: «група жорсткої політики»; «група жорсткого контролю»; ліберальна. Практика показує, що в чистому вигляді жодна з них не існує, тож більш детально було вивчено досвід Російської Федерації, для якої характерним є високий темп наркотизації. Позиція державної наркополітики полягає у не визнанні наркоманії хворобою або залежністю, а сприйняття суспільством її як моральної проблеми поведінки окремих особистостей. Відповідно, державна політика протидії та запобігання наркоманії ґрунтується на переконанні, що слід запроваджувати дедалі суворіші покарання у поєднанні з методикою, заснованою на принципі заповнення інформаційного вакууму.

Виявлено тенденції, які мали і мають місце у діяльності світової спільноти щодо протидії та запобігання наркоманії:

- усвідомлення небезпеки наркоманії як епідеміологічного явища, коли перевага надавалась карально-репресивним заходам;
- поступовий відхід від каральної політики, розробка та реалізація програм реабілітації та соціальної реадптації;
- лібералізація заходів кримінально-правового впливу «лікування замість кримінального покарання»;
- лібералізація заходів у поєднанні із легалізацією наркотиків, реалізація стратегії боротьби, спрямованої на вирішення соціальних проблем та профілактичну діяльність;
- декриміналізація наркотиків шляхом введення нових законів;
- запровадження міжнародною спільнотою більш жорстких заходів для подолання наркоманії.

З врахуванням особливостей вітчизняної практики реалізації державної політики щодо запобігання та протидії наркоманії світовий досвід може бути використаний щодо вдосконалення національного законодавства та реформування правової системи, планування та запровадження конкретних антинаркотичних заходів. Мова про всі етапи незаконного обігу наркотиків: попит – виробництво – пропозиція – поширення.

Медведев В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ПРОБЛЕМИ І НАУКОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Основою розвитку сільського господарства є земельний фонд. На сьогоднішній день в сільськогосподарському природокористуванні відбувається наростання екологічних проблем. До екологічних проблем сільського господарства належать:

- хімічне забруднення ґрунтів;

– ерозія ґрунтів.

Можна виділити два джерела, що визначають сільськогосподарське забруднення, – мінеральні добрива, пестициди. і ін. Мінеральні добрива щорічно вносяться на поля, для того, щоб заповнити вимиваються з ґрунту хімічні елементи. Добрива регулюють процеси обміну речовин у рослинах, сприяють накопиченню білків, жирів, вуглеводів, вітамінів. Невеликі дози добрив, застосовуються з урахуванням особливостей ґрунтів і кліматичних умов, сприяють підвищенню врожайності сільськогосподарських культур. Але дуже часто правила внесення добрив порушуються. Систематичне внесення добрив у високих дозах, погане зберігання, втрати під час транспортування призводять до забруднення середовища, особливо водою, впливають на здоров'я людини.

Особливо актуальною стала проблема в наш час – вміст нітратів у продуктах. Всесвітня організація охорони здоров'я встановила, що гранична норма споживання нітратів для однієї людини в день дорівнює 325 мг. Інтенсивне застосування в багатьох районах нашої країни неорганічних добрив призвело до того, що стався різкий скачок концентрації нітратів у продуктах харчування, що поставляються у державну та ринкову торгівлю. В даний час, якщо ще продукцію державних господарств ще як-то можна перевірити і контролювати, то вирощену на особистому подвір'ї перевірити дуже важко.

Оранка вздовж схилу призводить до того, що потоки талої води навесні або літні дощі змивають родючий шар. Втрати ґрунту із збільшенням крутизни ростуть, і відповідно знижує врожай. Щоб зменшити ці втрати, потрібно вести розорювання тільки впоперек схилу і різко збільшувати в сівозміні частку однорічних і багаторічних трав. Руйнує структуру ґрунтів потужна сільськогосподарська техніка трактори, комбайни, автомашини. Застосування їх вимагає врахування особливостей оброблюваних ґрунтів, специфіки ведення сільського господарства в даній місцевості. Для потужних тракторів, комбайнів потрібні великі поля, тому їх розміри збільшуються, а смуги розділяють більш дрібні поля, створені для зменшення ерозії, ліквідуються. Родючі ґрунти вважаються відновлюваним ресурсом, але час необхідний для їх відновлення може обчислюватися сотнями років.

А також, скорочення площі заплавних лук в результаті їх оранки призводить до погіршення стану залишилися їх частини. При сильній перевантаженні пасовищ худобою і відсутності належного догляду заливні луки починають вироджуватися. Продуктивність їх різко падає. При збільшенні засміченості луків, відбувається випадання з травостою багатьох цінних видів кормових рослин. Зарегулювання стоку річок негативно позначається на стан великих масивів заплавних лук, розташованих нижче гребель гідроелектростанцій. Постало завдання про підвищення продуктивності заплавних лук. Для її рішення просто необхідно дотримання ряду норм і правил таких як: дотримання норм пасовищних навантажень, дотримання термінів сінокосіння, посів насіння цінних сортів трав, правильний доцільний догляд за луками і т.д.

Михайличенко К. К.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.т.н. Александрова Н. Б.

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Землі сільськогосподарського призначення є «золотим» фондом держави. Вони формують продовольчу безпеку країни, дають сировину для промисловості. Тому до системи управління цими землями цілком резонно ставляться високі вимоги.

Раціональне використання землі – це таке використання, яке відповідає її цільовому призначенню, забезпечує високу ефективність землекористування та охорону, спрямовану на запобігання необґрунтованого вилучення земель сільськогосподарського призначення, захист від антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів.

Всі землі сільськогосподарського призначення слід розглядати як суму площ сільськогосподарських угідь (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелogi) та несільськогосподарських угідь (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, які відносяться до земель лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації). Управляючи землями сільськогосподарського призначення, потрібно виходити з того, що згідно з чинним земельним законодавством ці землі передаються у власність та надаються для користування: громадянам – для ведення особистого селянського господарства, садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби, для організації товарного сільськогосподарського виробництва; сільськогосподарським підприємствам – для організації товарного сільськогосподарського виробництва; сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам – для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду, для ведення сільського господарства; несільськогосподарським підприємствам, установам, організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян – для ведення підсобного сільського господарства.

Пріоритетами управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними є:

- забезпечення паритету інтересів суспільства, територіальних громад та держави під час здійснення повноважень з розпорядження землями;
- передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності переважно на умовах оренди на строк не більш як сім років;
- передача земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності в оренду виключно на земельних торгах (в тому числі тих, строк дії оренди яких припиняється), крім установлених законом випадків;
- забезпечення здійснення заходів з охорони земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів;

– забезпечення відкритості, прозорості, прогнозованості, передбачуваності, послідовності діяльності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства та Держгеокадастру під час формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин;

– запобігання виникненню корупційних факторів.

31 січня 2018 р. КМУ схвалив розпорядження щодо передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад, що дозволяє провести земельну децентралізацію не вдаючись до змін в законодавстві. В Україні створено 665 об'єднаних територіальних громад, на території яких знаходиться біля 759 тис. га земель сільськогосподарського призначення державної власності, які можуть бути передані у комунальну власність.

Морозова І. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

Державне управління соціальним розвитком регіонів містить цілісність трьох моментів, які, на думку як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, представляють систему державного управління, а саме:

а) державу як системно організований суб'єкт впливу (суб'єкт управління);

б) суспільні відносини, що сприймають управлінський вплив і реагують на нього (об'єкт управління);

в) безпосередньо управлінські впливи, що утворюють структуру взаємозв'язків управлінської системи з суспільною системою (механізм управління).

До того ж за класичного визначення засадною основою, змістовним елементом державного управління як особливого виду діяльності держави виступає державна політика у відповідній сфері. Отже, державне управління соціальним розвитком регіонів, науковці розуміють як від діяльності держави, що являє собою вироблення та реалізацію державної політики, спрямованої на створення чи розширення можливостей регіональних систем для забезпечення соціальних прав громадян, розв'язування суперечностей і проблем, які перешкоджають досягненню соціального благополуччя населення незалежно від місця проживання.

Державна регіональна політика на всіх рівнях управління – це складна за своєю структурою та функціями категорія, яка охоплює всі процеси та явища, що відбуваються на регіональному рівні, зокрема, й соціальні, а тому трактується як система заходів, здійснюваних органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування для забезпечення ефективного комплексного управління як економічним, так і соціальним розвитком України та її регіонів.

Науковці зазначають, що регіональна соціальна політика реалізується в розрізі її основних компонентів:

– соціального захисту населення (зокрема щодо підтримки економічно-активного населення в сфері доходів, прикладання праці та оплати праці);

– соціального забезпечення (як сукупності засобів підтримки соціально-уразливих верств населення, таких як пенсійне страхування; соціальне обслуговування; спеціальні допомоги та компенсації; соціальні допомоги);

– соціального страхування (як засобу захисту соціальних потреб громадян у разі тимчасової втрати їх працездатності або тимчасової втрати роботи);

– соціального партнерства (шляхом запровадження договірних засад у сфері праці та оплати праці);

– соціальної роботи (як засобу соціального забезпечення спеціальних категорій громадян).

Отже, до характеру прикладення зусиль універсальним механізмом державного управління у досліджуваній сфері науковці розглядають державну політику соціального розвитку регіонів (як сукупність цілей, завдань, принципів державно-управлінської діяльності), яка реалізується на основі правових, інституційних і ресурсних механізмів, за допомогою організаційних інструментів (планування, моніторинг) та із застосуванням прямих (практичні заходи, засоби, інструменти) і опосередкованих (важелі, стимули) способів впливу на процеси соціальних змін регіонального рівня та систему взаємодій різних суб'єктів соціального розвитку.

Механізм інтеграції соціальної та регіональної політики, а отже, й успішності державної політики соціального розвитку в цілому, може бути впроваджений шляхом формування та належного функціонування усіх визначених елементів державно-управлінського механізму у межах кожного функціонального напрямку державної політики, а також встановлення чітких взаємозв'язків між ними за кожним із цих елементів.

Деркач Н. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН З УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Сфера охорони здоров'я є складною суспільною динамічною системою, яку людське суспільство на кожному етапі свого розвитку створює і використовує для здійснення великого комплексу заходів, спрямованих на охорону і постійне поліпшення здоров'я кожної людини і суспільства загалом, зокрема на накопичення наукових медичних знань і використання їх в цілях широкої індивідуальної і суспільної профілактики захворювань, розпізнавання і лікування хвороби, а також збільшення тривалості життя людей. Охорона здоров'я входить до числа пріоритетних напрямів соціальної політики держави в сучасних країнах, адже здоров'я нації має самостійну цінність і виступає важливою складовою загального потенціалу країни. Невід'ємною складовою ефективного функціонування підприємства медичних послуг є впровадження методики сучасного управління на основі комплексного аналізу зарубіжного досвіду менеджменту в сфері охорони здоров'я і його адаптації до специфіки національної системи охорони здоров'я.

В результаті проведеного аналізу зарубіжного досвіду можна зробити такі висновки та сформуувати практичні рекомендації щодо його використання в умовах організації охорони здоров'я України.

1) Створення ефективної системи управління неможливо без організації єдиного інформаційного простору на основі впровадження медичної інформаційно-аналітичної системи і моделювання бізнес-процесів основної медичної діяльності (досвід компанії «Asklepios» в Німеччині). Однак, незважаючи на те, що медичні інформаційні системи є широким спектром різних модифікованих варіантів, досить часто вони неповною мірою адаптовані до особливостей конкретного середовища застосування (сфера охорони здоров'я) і не завжди відповідають вимогам користувачів.

2) Використання електронної системи охорони здоров'я дає реальні можливості для чіткого структурування та формування реєстрів захворюваності пацієнтів і результатів лікування і профілактики, що приведе до зниження витрат з боку підприємств медичних послуг та підвищення якості медичного обслуговування за рахунок поліпшення рівня діагностики та лікування (досвід Сербії з впровадження електронної системи охорони здоров'я).

3) Відсутність досвіду роботи з аналогічними практиками та професійних знань в області управлінських технологій у більшості керівників медичних організацій, недостатні ресурси (матеріальні, фінансові, людські), особливості менталітету співробітників і недостатньо високий рівень корпоративної культури медичних працівників є обмежувачими факторами застосування міжнародного досвіду. Ці проблеми загалом можна нівелювати, якщо проект починати з детального навчання керівників і персоналу організацій корпоративного менеджменту.

4) До числа основних факторів, що сприяють успіху медичних організацій, входять побудова і розвиток послідовної концепції, створення необхідних умов, що стосуються підготовки кадрових ресурсів, плавний еволюційний перехід від однієї стадії оптимізації діяльності до іншої, ефективна взаємодія між керівництвом і персоналом, створення механізмів оцінки результатів, наділення відповідних осіб необхідними повноваженнями, активна участь медичних працівників та особливо старшого медичного персоналу.

Таким чином, аналіз досвіду зарубіжних країн з управління підприємствами медичних послуг дає змогу зробити висновок про доцільність впровадження наведених сучасних технологій та підходів до управління закладами охорони здоров'я. Так, застосування ціннісно-орієнтованої системи охорони здоров'я на мікрорівні дає змогу досягти зниження витрат, підвищення якості медичних послуг, а на державному рівні – збільшення ефективності галузі охорони здоров'я. Бізнес-планування ресурсів дає змогу більш ефективно та раціонально розподіляти обмежені ресурси між фахівцями закладів охорони здоров'я. Оптимізація бізнес-процесів на основі довгострокового планування приводить до мінімізації витрат часу та ресурсів на розроблення інновацій, що стосуються медичних приладів та послуг нового покоління, і тим самим підвищує якість медичних послуг. Впровадження новітніх технологій з використанням інформаційно-аналітичних медичних систем та перехід на електронну систему охорони здоров'я дають змогу знизити рівень витрат на медичні послуги, поліпшити управління системою охорони здоров'я, оптимізувати надання медичної допомоги населенню.

Морозова Н. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Зміст послуги як універсальної правової категорії дозволяє закріпити взаємні права і обов'язки учасників відносин щодо їх надання, незалежно від їхнього правового статусу. Використання терміну «адміністративний» при позначенні послуг дозволяє врахувати мету їх надання, а також зміст функцій, пов'язаних із відповідною діяльністю владних суб'єктів, правову природу таких послуг. Діяльність суб'єктів надання послуг у публічно-правовій сфері набуває ознак організаційної, а її зміст трансформується з розпорядчої до діяльності, що полягає у закріпленні взаємних прав та обов'язків у публічно-правовій сфері. Тож логічним є висновок про використання єдиного терміну «адміністративний», спираючись на сутність відносин, у межах яких відповідна діяльність здійснюється – публічно-правових відносин.

Адміністративну послугу слід сприймати не як діяльність з ліцензування, сертифікації, реєстрації, надання різноманітних дозволів, а як діяльність уповноважених державних органів, органів місцевого самоврядування (посадових осіб) щодо сприяння їх здійсненню. Надання адміністративних послуг спрямоване на реалізацію приватною особою (фізичною або юридичною) своїх прав з найменшими витратами.

Адміністративна процедура – надання адміністративної послуги як сукупності послідовно здійснюваних, визначених законодавством дій уповноважених органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, спрямованих на сприяння легалізації фізичною чи юридичною особою конституційно визначеного права, внаслідок здійснення яких такий орган (його посадова особа) приймає правовий акт індивідуальної дії.

Адміністративним актом називають правовий акт індивідуальної дії, прийнятий у письмовій чи електронній формі, яким завершується адміністративна процедура надання адміністративної послуги, що спрямований на надання споживачу послуги певного права та закріплення правових можливостей бути учасником правовідносин у сфері діяльності, яка потребує легалізації.

Напрямами розвитку законодавства, яке регулюватиме сферу надання адміністративних послуг визначено: а) розмежування адміністративних послуг та дозвільної діяльності, реєстрації, ліцензування, сертифікації та інших видів позитивної управлінської діяльності; б) законодавча регламентація поняття адміністративної послуги з позицій створення нею умов для реалізації конституційно визначених прав фізичними та юридичними особами; в) формування процедур оскарження рішень, дій, бездіяльності суб'єктів надання адміністративних послуг; г) конкретизація строків здійснення процедури надання адміністративних послуг

на кожній стадії адміністративної процедури; д) чітке визначення стадій здійснення адміністративної процедури надання адміністративної послуги; е) законодавче закріплення основ формування стандарту надання адміністративної послуги та регламенту надання, що створить підґрунтя уніфікації відповідних процедур незалежно від виду адміністративної послуги; ж) регламентація процедур інформаційного забезпечення надання адміністративних послуг із дотриманням законодавства про захист персональних даних.

Ці напрямки вдосконалення законодавства у сфері надання адміністративних послуг можуть бути реалізовані шляхом розробки і прийняття Закону України «Про адміністративні послуги» у новій редакції, внесення змін у законодавчі акти, якими урегульовано дозвільну діяльність, реєстрацію та інші позитивні управлінські дії. Окрема увага має бути надана змінам до Кодексу України про адміністративні правопорушення з метою вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства.

Нестерова О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СТАН ТА СУТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ

Серед земель України найбільшу площу (40378,2 тис. га) займають землі сільськогосподарського призначення, які є найбільш цінним ресурсом держави і забезпечують найголовніші потреби суспільства.

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури або призначені для цих цілей. До земель цієї категорії належать сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища, перелоги) та несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісогосподарського призначення, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації).

Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування:

а) громадянам – для ведення особистого селянського господарства, садівництва, сінокосіння та випасання худоби, ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

б) сільськогосподарським підприємствам – для ведення товарного сільськогосподарського виробництва;

в) сільськогосподарським науково-дослідним установам і навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам і загальноосвітнім школам – для дослідних і навчальних цілей, пропаганди передового досвіду ведення сільського господарства;

г) несільськогосподарським підприємствам, установам, організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян – для ведення підсобного сільського господарства.

Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватися у власність іноземним громадянам, особам без громадянства, іноземним юридичним особам та іноземним державам. Вони можуть використовувати землі цієї категорії для ведення особистого селянського господарства, індивідуального або колективного садівництва лише на умовах оренди.

Земельний Кодекс України закріплює пріоритетні напрямки використання земель сільськогосподарського призначення. Землі, що визнані в установленому порядку придатними для сільського господарства, насамперед повинні надаватися для сільськогосподарського використання. Придатність земель для вказаних потреб визначається на основі ґрунтових обстежень та відомостей державного земельного кадастру. Для будівництва різних об'єктів надаються переважно несільськогосподарські угіддя або сільськогосподарські угіддя гіршої якості. Лінії електропередач, зв'язку та інші комунікації проводяться головним чином вздовж шляхів, трас тощо.

Аналізуючи сільськогосподарські угіддя в світі, які займають 37,1%, в тому числі рілля становить лише 10,4%, то бачимо, що найвищі показники ріллі характерні для Зарубіжної Європи та Азії, які обумовлено значною землеробською освоєністю території та високою щільністю населення.

Значні площі орних земель у світі, розташовуючись в аридних умовах, потребують зрошення. Розширення площі ріллі в регіонах з недостатнім зволоженням вимагають розширення площ зрошувальних земель. На категорію «інші землі» припадає значна частина світового земельного фонду (33,3%). В цю категорію віднесені території гір і пустель, льодовики та арктична тундра, де характерна найменша щільність населення, а також землі населених пунктів.

Неткал Т. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.т.н. Александрова Н. Б.

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ В ПАРЛАМЕНТІ УКРАЇНИ

8 жовтня 2015 року, норму про «гендерну квоту» вперше включили до виборчого законодавства України. І це стало революційним для української політичної системи.

Якщо партії за результатами виборів мають у своєму складі не більше дві третини однієї статі, їм належить додаткове фінансування у розмірі 10% щорічного обсягу державного фінансування статутної діяльності політичних партій, яка розподіляється порівну між політичними партіями (відповідно до Закону України «Про політичні партії», ст. 175).

В українських реаліях це значить – щонайменше третина обраних депутатів у партії мають складати жінки.

До Верховної Ради 9-го скликання обрались 87 жінок, що складає 20,5% депутатів від фактичної кількості депутатів, тоді як у попереднього складу парламенту їхня кількість складала 53 нардепи, тобто 12,6%.

За списками проходить 61 жінка – це 27,11% від усіх списочників.

Ще 26 жінок проходять по мажоритарних округах – 13% від тих, хто йде у регіонах.

Найбільше жінок у Раді провів «Слуга народу» – 53 людини.

Але у відсотках найкраще виглядають фракції «Голосу» та «Європейської солідарності», які мають по 47,6% і 37% жінок. За це вони можуть отримати додаткове фінансування відповідно до норми про «гендерну квоту».

Найменше місць для жінок в «Опозиційній платформи – За життя» – 11,4%.

Йдеться про радикальні зміни в політичній свідомості українців. А саме про доступ жінок до прийняття політичних рішень.

І не просто про «представницьку функцію», а реальні дії жінками-депутатками, як і несуть відповідальність за власні рішення.

Наразі в Україні, як і у світі, питання реального встановлення рівності не є вирішеним – іде тривалий і складний процес зламу гендерних стереотипів та творення суспільства рівних можливостей як для жінок, так і для чоловіків.

Для зростання кількості жінок у парламенті України необхідна активізація громадської та політичної діяльності самих жінок, розвиток різноманітних жіночих рухів, організацій та партій, інституалізація співпраці жіночих рухів з органами державної влади України, а також посилення просвітницької роботи з питань законотворчої діяльності жінок в Україні.

На сучасному етапі в Україні триває розбудова демократичного громадянського суспільства. Важливою складовою цього процесу є реформа публічного управління, підвищення ефективності роботи публічних органів влади всіх рівнів, в тому числі Верховної Ради.

Можливо, розширення участі жінок в політичних та державотворчих процесах і є рушійна сила довгоочікуваних позитивних перетворень в країні.

Огарко М. О.

Класичний приватний університет
наук.кер. – д.держ.упр., доцент Боклаг В. А.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Земельні відносини в Україні до початку 90-х років минулого століття характеризувалися державною монополією на землю, її наданням, вилученням, перерозподілом через адміністративні рішення та переважно безкоштовним користуванням. Примітивний земельний ринок був представлений лише у формі договору купівлі-продажу нерухомого майна (різних будівель) або багаторічних насаджень, розташованих на земельній ділянці. Фактично разом з майном покупцеві переходило право користуватися земельною ділянкою, яка перебувала в державній власності. Крім того, трансакції щодо переходу такого права власності на нерухоме майно, а з ним і користування та володіння землею, могли здійснюватися у вигляді дарування і спадщини.

Земельна реформа, або аграрна реформа, як її називають окремі науковці, в Україні розпочалася із прийняттям Верховною Радою УРСР Постанови «Про земельну реформу» від 18.12.1990 р., яка обумовила найскладніші суспільні зміни після набуття незалежності нашою державою, які стосувалися насамперед питань власності на землю. Варто зазначити, що земельна реформа в Україні – це процес довгостроковий, пов'язаний з комплексом правових, економічних, екологічних, технічних і організаційних заходів щодо переходу від адміністративнокомандної до ринкової економіки, справедливого та обґрунтованого перерозподілу земель, а також трансформації суспільних відносин. Тому земельну реформу можна вважати одним із найважливіших напрямів соціально-економічної політики держави.

Згідно з даними Держгеокадастру України за станом на 01.01.2018 р. до реформування функціонувало 11976 сільськогосподарських підприємств, із них 11894 таких, землі яких були розпайовані, а 6,77 млн громадян набули права на земельну частку (пай). Загальна площа розпайованих земель становила 27578,8 тис. га. У процесі реформування утворилося 37963 нових агроформування, з яких 8806 товариства з обмеженою відповідальністю, 5690 приватних (приватно-орендних) підприємств, 677 сільськогосподарських акціонерних товариств, 819 сільськогосподарських кооперативів, 15499 фермерських господарств, 6472 інших агроформувань. Крім того, існує 1222,7 тис. індивідуальних (приватних) господарств без створення юридичної особи на площі 4761,5 тис. га, які ведуть господарську діяльність на земельних частках (паях).

Наразі в результаті реформування земельних відносин в Україні сільськогосподарське землекористування здійснюється переважно на умовах оренди. Проте такий спосіб використання земель має суттєві недоліки. Оскільки новоутворені агроформування, особливо великі сільськогосподарські виробники (агрохолдинги, великі фермерські господарства тощо), що здійснюють господарську діяльність на розпайованих землях, здебільшого на засадах орендних відносин, не зацікавлені у поліпшенні земель, мають мету одержати максимум доходу поточного року, без довгострокових планів на майбутнє. Крім того, у процесі перерозподілу земель порушено науково обґрунтовані сівозміни, подрібнено земельні масиви сільськогосподарських угідь, втрачено лінійні рубежі та елементи контурно-меліоративної організації території, розбалансовано внесення органічних і мінеральних добрив, неконтрольовано використовуються засоби захисту рослин, спостерігається занепад меліорації земель. Така ситуація, у тому числі через недосконалий механізм здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, спричиняє виснаження родючості ґрунтів, а також погіршує якісний стан земель. Тому для формування раціонального та ефективного сільськогосподарського землекористування потрібно стимулювати землевласників та землекористувачів до розроблення та впровадження різних ґрунтоохоронних заходів, а також проектів організації агрохолдингів, фермерських та інших господарств. Для завершення земельної реформи в Україні слід розвивати, ура-

ховуючи досвід передових держав, ринковий обіг земель сільськогосподарського призначення, який сформує сприятливі умови для вітчизняної аграрної економіки та забезпечить рівність прав власності на землю всіх суб'єктів правовідносин.

Палига О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

**МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ
В МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ**

Перспективи стабільного розвитку України безпосередньо пов'язані із забезпеченням гармонійного та ефективного функціонування механізмів державного управління. Одним із дієвих засобів підвищення якості державного управління є впровадження електронного урядування та його інструментів (електронний документообіг, надання адміністративних послуг в електронному вигляді, електронні петиції тощо) у діяльність місцевих органів виконавчої влади.

Електронний документообіг є наріжним каменем електронного урядування і має значні переваги порівняно зі звичним, паперовим документообігом. Впровадження електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади зумовлено підвищенням культури діловодства, прискоренням термінів опрацювання документів, спрощенням їх пошуку та контролю за виконанням, удосконаленням механізмів узагальнення матеріалів, наданих від багатьох кореспондентів за уніфікованими електронними формами, економією коштів на тиражування та пересилання значної кількості документів тощо.

Аналіз сучасних теоретико-методологічних підходів до впровадження електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади дає змогу стверджувати про певні відмінності у формулюванні термінів у цій галузі як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. Пропонується розуміти «електронний документообіг в місцевих органах виконавчої влади» як комплекс заходів, що здійснюється в місцевих органах виконавчої влади, на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій щодо створення, передавання, розмноження, пошуку, поширення і контролю документів відповідно до набору процедурних правил, координації завдань між людьми та синхронізації даних.

Досліджено сутність, механізми та сучасні підходи до модернізації електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади. Визначено, що органи публічної влади за своєю специфікою можуть мати вертикально-централізовані (органи центральної виконавчої влади та місцеві органи виконавчої влади) або децентралізовані (органи місцевого самоврядування) механізми державного управління. Кожен із цих органів, своєю чергою, може мати відповідні функціональну та організаційну структуру. Проведено розмежування функціональної та організаційної структури місцевих органів виконавчої влади та зроблено висновок, що функціональна структура – це структура, елементами якої є підсистеми або елементи, а зв'язки між елементами – це потоки інформації, яка циркулює між ними з метою виконання певних функцій. Під організаційною ж розуміють структуру, елементами якої є колективи або окремі виконавці, а зв'язки між елементами – виробничі та інформаційні супідрядності (одночасні на різних основах підпорядкування різних суб'єктів одному й тому ж керуючому суб'єкту влади) та взаємодії.

Вивчено основні вимоги до впровадження механізмів впровадження електронного документообігу в діяльність місцевих органів виконавчої влади. Так, для організаційного механізму потрібна наявність розгалуженої системи зв'язків та наявність відповідної структури взаємодії, функцій забезпечення виконавського контролю, засобів мінімізації структурних змін у системі за наявності та можливості швидких змін у перерозподілі інформаційних потоків. Для інформаційного механізму необхідна наявність засобів інтеграції даних з різних джерел з можливістю їх зберігання, пошуку та вибірки інформації, можливість виконання функцій у локальному режимі, без підключення до локальних чи глобальних мереж з наступною синхронізацією, взаємозамінність та резервування технічних засобів, розширення програмно-технічних засобів. Для нормативно-правового механізму необхідним є не тільки відповідність національному законодавству, але й тій нормативно-правовій базі, що її формує власне місцевий орган виконавчої влади, виконуючи власні та/або делеговані повноваження.

Узагальнено досвід провідних держав світу з питань запровадження електронного урядування та впровадження електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади. Зазначено, що різні країни реалізують різні форми та можливості електронного документообігу, проте функціональність обов'язково поширюється на всі взаємозв'язки в державному управлінні – «уряд – уряду», «уряд – громадянам», «уряд – бізнесу». Також надається увага такій тенденції розширення функціоналу електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади, як інтеграції його з системами надання адміністративних послуг в електронному вигляді або іншими інформаційними системами.

Панкратова О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

**НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РОЗРОБКИ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я**

Оптимізація процесів підготовки та прийняття управлінських рішень – це ступінь відповідності прийнятих заходів чинним медичним стандартам, пристосованості до потреб пацієнтів, раціональному використанні коштів та досягненні відповідних результатів. Упровадження принципів покращення управлінських рішень у системі охорони здоров'я вимагає застосування комплексного підходу, зокрема економічних та професійних стимулів, розробки інформаційно-комунікативних механізмів поширення інформації, механізму зворотного зв'язку з громадськістю для розробників управлінських рішень.

У багатьох країнах світу удосконалення системи підготовки та прийняття управлінських рішень стало однією з основних проблем удосконалення системи охорони здоров'я в цілому. Сучасні підходи до управління надання медичної допомоги можуть бути значною мірою реалізовані через вплив на складові його забезпечення шляхом механізму бюджетного і страхового фінансування, запровадження стандартів лікувального процесу та визначення задоволеності пацієнтів медичною допомогою, яка надається. Необхідне вдосконалення законодавчої бази охорони здоров'я для забезпечення еволюційного переходу до нових форм і методів здійснення державної політики в цій сфері, урахування потреби входження України у європейський та світовий медичний простір.

Механізм адміністративно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення включає сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких держава впливає на діяльність об'єктів і суб'єктів охорони здоров'я з метою створення оптимальних умов для функціонування системи надання медичної допомоги й охорони здоров'я та вирішення завдань зміцнення й охорони індивідуального і громадського здоров'я населення.

В умовах ринкової економіки проблема прийняття управлінських рішень тісно пов'язана з урахуванням економічних перетворень у системі охорони здоров'я. Однак ринкові перетворення в охороні здоров'я спричинені й відбуваються під впливом внутрішніх реформ, а саме запровадження медичного страхування і розвитку платних послуг. Проте перехід галузі на ринкові відносини передбачає значну підготовчу роботу: розробку концептуально-методологічних засад та принципів функціонування охорони здоров'я в умовах ринку, вироблення ефективної економічної стратегії державного управління охороною здоров'я, механізмів ціноутворення та забезпечення якості медичного забезпечення.

Ринкові відносини у сфері охорони здоров'я не можуть мати стихійний, нерегульований характер і їх дія має бути обмежена. З'ясовано необхідність чіткого розмежування напрямів діяльності в системі охорони здоров'я, де на досягнення найкращих медико-соціальних результатів необхідно спрямовувати ринкові економічні механізми.

Загалом перехід охорони здоров'я на ринкові відносини передбачає також зміни в господарському механізмі галузі. Для того, щоб прагнення до вигідних видів медичної допомоги не позначалася згубно на системі охорони здоров'я в цілому дієвий господарський механізм самої охорони здоров'я має поєднувати: централізоване бюджетне фінансування провідних лікувальних і навчальних медичних центрів країни; фінансування за рахунок місцевих бюджетів профілактичної роботи; фінансування за рахунок страхових внесків інших видів медичної допомоги; переведення окремих видів медичної допомоги на платну основу.

Пащенко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ

В умовах запровадження реформ у багатьох галузях національного господарства важливим виявляється своєчасне попередження, виявлення та ліквідація наслідків кризових явищ, які можуть охоплювати різні сфери соціально-економічних відносин у державі та суспільстві. Цілі державного антикризового управління будь-якою галуззю полягають в ефективному використанні потенціалу галузі, забезпеченні якості її функціонування, зміцненні опору мінливим зовнішнім умовам та ризикам, досягненні належного рівня прибутків, забезпеченні добробуту усіх учасників галузі на засадах соціальної відповідальності.

Вибір того чи іншого методу антикризового державного управління залежить від його виду в залежності від етапу реалізації: передкризове управління, яке здійснюють для своєчасного виявлення та вирішення проблем (прийняття рішень) для запобігання кризі; управління в умовах кризи, що визначає стабілізацію нестійких станів і збереження керованої системи; управління процесами виходу з кризи, яке здійснюють для мінімізації втрат і втрачених можливостей під час виведення з кризи.

До основних методів антикризового управління в умовах реформування галузі можна віднести:

- нормативно-правові – розробка та прийняття нормативно-правових актів, які прямо або опосередковано впливають та покращують стан галузі;
- інформаційно-аналітичні – діагностика та прогнозування кризових явищ, розробка програм та планів щодо стабілізації та сталого розвитку галузі;
- організаційно-управлінські – процедури оптимізації та реструктуризації, аутсорсинг, відмова від неперспективних та застарілих методів управління;
- фінансові – диверсифікація ресурсної бази, залучення довгострокових інвестицій, застосування нових методів управління прибутком, реструктуризація фінансової заборгованості тощо.

Аналіз зарубіжного досвіду використання методів державного антикризового управління дає змогу констатувати, що головними особливостями антикризових заходів Європейського Союзу є програми з посилення бюджетної дисципліни та програми підтримки та розвитку конкурентоспроможності галузей. У США антикризове регулювання виявляється у вдосконаленні законодавства у сфері зайнятості, збільшенні робочих місць у відповідних галузях, стимулюванні ділової активності суб'єктів господарської діяльності, індикативному плануванні, розробці регіональних структурних програм тощо. Досвід Японії показує, що в умовах антикризового державного регулювання великого значення набуває промислова політика провідних галузей економіки. Низка зарубіжних країн в якості заходів, спрямованих на запобігання або вихід з кризи окремих підприємств і галузей, використовують розробку програм приватизації та їх реалізацію тощо.

У цілому, застосування ефективних методів державного антикризового управління, надасть змогу зменшити можливі збитки окремих галузей, зменшити вірогідність появи кризових явищ, забезпечити кращу адаптацію до проявів зовнішнього середовища, більш повно використати потенціал галузі в умовах нестабільності.

Список використаних джерел

1. Головін Р. Г. Особливості реалізації заходів державного антикризового управління в провідних країнах світу. *Державне управління: теорія та практика*. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Du-tr_2013_1_8 (дата звернення: 18.09.2019).
2. Плешакова Н. А. Світовий досвід антикризового регулювання в зарубіжних країнах. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4332> (дата звернення: 27.09.2019).

Педак І. С.

Класичний приватний університет

КАТЕГОРІЇ «ІНСТИТУТ» ТА «ІНСТИТУЦІЯ» У ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

Все частіше в риторичі як українських політиків, так і науковців (зокрема, тих, що вивчають явища, процеси, феномени політичної сфери) звучить поняття «інститут» – «політичний інститут», «правовий інститут» чи, «інститут держави». Іноді вживається й інше поняття – «інституція».

Щоб зрозуміти різницю між поняттями «інститут» та «інституція», варто взяти до уваги, найперше, те, що категорія «інститут» походить від латинського «institutum», що означало встановлення, запровадження, звичай. «Institutio», «institutiones» називався підручник. Чи не першою відомою інституцією став підручник римського юриста Гая (друга половина II століття), що складався з чотирьох книг. Згодом з'являються інші інституції. Зокрема, у VI столітті широко відомою під такою назвою стала одна з чотирьох частин зводу чинного римського права, створеного за ініціативою імператора Східної Римської імперії Юстиніана I. Отже, в латинській мові чітко простежувалися своєрідні смислові межі між цими однокореновими поняттями.

Інститути витлумачувалися як «природні» утворення. Обґрунтовуючи їх сутність, дослідники розмишлювали над сферою компетенції інститутів загалом і політичних інститутів зокрема. Вони акцентували на тому, що політичні інститути слугують задоволенню такої фундаментальної життєвої потреби суспільства, як забезпечення безпеки та соціального порядку.

Як правило, під інституціями хибно розуміють організації, котрі певним чином об'єднують людей (школу, приміром, чи тюрму або й університет тощо); інституції виступають як регулятивні зразки, тобто, по суті, програми, якими суспільство обмежує поведінку індивідів. Справді, інституція сьогодні має позначати не те, що було інституційовано, а те, що є джерелом інституційовання, тобто, ті механізми, завдяки яким культурні орієнтири трансформуються в соціальну практику. Інституції стосуються більше суспільства, ніж суверенної влади, яка постає лише виразником суспільної волі. Інституції витрактовуються представниками інституціоналізму як соціально-психологічні феномени.

З врахуванням цієї обставини, інститут в демократичному суспільстві – завжди інституція (але, звичайно, не завжди за демократії об'єктивно існуюча інституція є офіційним інститутом).

В сучасних текстах західних авторів чітко розмежовується «institution» і «institute», хоча повної згоди щодо визначення сутності «інституту» та «інституції» серед них не існує. Послугуючись саме цими термінами, усі гуманітарні науки проводять дослідження інституційних утворень у різних площинах. Наприклад, правова наука незмінно розглядає інститути як стійкі комплекси юридичних правил, «які, переслідуючи одну спільну мету, управляють перманентним та абстрактним вираженням суспільного життя».

Історики зосереджують увагу на еволюційних механізмах розвитку інституцій та інститутів. Соціологія вивчає інститути, виходячи з практики та «повсякденного знання», не надто цікавлячись абстрактними теоретичними побудовами. Вона пропонує перелік явищ-наслідків, до яких необхідно підібрати явища-причини, детермінанти. Економісти вбачають в інститутах засоби суспільного обміну та складові механізми регулювання ринкових відносин. І, нарешті, політична філософія в контексті інституційних утворень опікується проблемами «правильного» та «справедливого» облаштування суспільного життя.

Познанська К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрыбіна Д. С.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ В УКРАЇНІ

Від держави згідно з нормами чинної Конституції України стосовно безоплатності медичної допомоги багато в чому залежить успішність заходів щодо створення реальних можливостей реалізації прав пацієнтів. Обґрунтовано, що із сутнісним відображенням загальної картини забезпечення прав пацієнтів в Україні з'являється можливість реалізації трьох таких прав: права на отримання інформації; права на лікарську таємницю та права інформованої добровільної згоди на медичне втручання.

Чинне законодавство України визначає, що кожний громадянин має право отримати, а посадові особи, державні службовці зобов'язані йому надати можливість ознайомлення з документами і матеріалами, що безпосередньо торкаються його прав і свобод. Зокрема, ст. 39 «Обов'язок надання медичної інформації» Основ законодавства України про охорону здоров'я визначає, що лікар зобов'язаний дати пояснення пацієнтові в доступній формі щодо стану його здоров'я, мети запропонованих досліджень і лікувальних заходів, прогнозу можливого розвитку захворювання, в тому числі наявності ризику для життя і здоров'я. Пацієнт має право ознайомитися з історією своєї хвороби та іншими документами, що характеризують процес лікування. Зазначимо, що відмова у доступі до відкритої інформації або надання пацієнту свідомо недостовірної інформації можуть бути оскаржені як в адміністративному, так і в судовому порядку.

Слід наголосити, що процедура передачі інформації за напрямом «лікар – пацієнт» не є механічною. Ця процедура відповідно до етичних норм та чинного законодавства вимагає з боку медичного працівника

більш поглибленого уміння робити це дозовано і делікатно, з використанням знань медичної психології і вибором у кожному конкретному випадку своєї моделі інформації. Йдеться про низку моделей такого спілкування: інтерпретаційну, коли лікар, перебуваючи в тісному контакті з пацієнтом, виступає як радник; інформаційну, при якій лікар без емоцій, як експерт підводить хворого до правильного вибору; дорадчу, коли лікар як друг і вчитель на основі довіри, діалогу добивається згоди з його думкою; патерналістську, при якій лікар наполегливо відіграє роль опікуна при мінімальній автономії хворого, що виправдане лише в разі необхідності надання невідкладної допомоги. Втім, не слід забувати, що в радянський історичний період існування нашої держави саме остання із згаданих моделей була домінуючою.

Забезпечення права пацієнта щодо інформованої добровільної згоди останнього на медичне втручання – згоди пацієнта або (у чітко визначених випадках) його законного представника на медичне втручання, даної ним на основі отриманої від лікаря повної і всебічної інформації стосовно мети, характеру, способів такого втручання, пов'язаного з ним ризику і можливих альтернативних методів лікування. Під час оформлення відповідного запису в медичній карті з метою обґрунтування необхідності того чи іншого медичного втручання доцільно в обов'язковому порядку відображати таку інформацію: основне захворювання, з приводу якого передбачається проводити медичне втручання, прогноз, варіанти результатів; супутні захворювання, їх вплив на основний патологічний процес і стан організму в цілому; існуючі варіанти лікування для певного пацієнта; відомості стосовно пропонованого методу лікування та його результативності; відомості щодо діагностичного методу та його інформативності.

Ґрунтуючись на зарубіжному досвіді, пропонується ширше використовувати можливості громадського впливу на забезпечення та захист прав пацієнтів, що може значно підвищити результативність державної політики України в галузі охорони здоров'я.

Попович О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний маркетинг вимагає не тільки виробництва якісного товару і встановлення прийнятної і доступної ціни для цільових споживачів. Маркетингові комунікації сьогодні посідають центральне місце серед засобів конкурентної боротьби. Посилення ролі комунікацій у боротьбі за покупця обумовлено особливостями маркетингового середовища сучасного вітчизняного ринку. Сучасний стан економіки України характеризується певною стабілізацією, спостерігається зростання фінансової спроможності багатьох українських підприємств та їх прагнення освоювати ширше коло ринкових сегментів. Це примушує їх проводити агресивну комунікаційну політику та збільшувати власні витрати на просування. Постійно зростають розміри іноземних інвестицій у національну економіку, зумовлюючи долучення до конкуренції зарубіжних компаній з великим досвідом ведення бізнесу та значними бюджетами на рекламу, стимулювання та інші інструменти просування. Посилюється вплив науково-технічного прогресу на сферу маркетингових комунікацій, що призводить до появи нових носіїв та засобів передачі комунікаційних повідомлень підприємства, таких, як Інтернет, мобільний зв'язок тощо. Проте темпи формування ринкових відносин занадто повільні. Однією із причин цього є недостатньо ефективне використання маркетингового механізму, загалом, та безсистемне застосування маркетингових комунікацій, зокрема, у господарській діяльності вітчизняних підприємств. Часто маркетингові комунікації ототожнюються тільки з просуванням продукції, застосовуються кожним підприємством відособлено і не в комплексі з іншими інструментами маркетингу. Зусилля переважно спрямовуються на використання окремих інструментів маркетингових комунікацій, причому часто одні з них суперечать іншим. Хаотичність у використанні такої важливої складової маркетингу призводить до зниження сприйняття маркетингових комунікацій адресатом, а отже, і до зниження ефективності діяльності всього підприємства і його конкурентоспроможності.

Найчастіше маркетингові комунікації ототожнюються з просуванням продукції, що призводить до помилкового розуміння їх сутності і, як наслідок, до нераціонального застосування потенціалу маркетингових комунікацій у ринковій діяльності підприємств.

Аналіз теорій маркетингу та комунікацій дозволив установити, що маркетингові комунікації є ширшим поняттям від просування продукції завдяки наявності багатосторонніх комунікативних зв'язків між ринковими суб'єктами не тільки під час надходження товару від виробника до споживача, а й під час дослідження ринку, розроблення нового товару, налагоджування поставок сировини та матеріалів, виконання фінансово-розрахункових операцій, створення позитивного іміджу підприємства, формування відносин з громадськістю.

Раціональне застосування маркетингових комунікацій є основою формування стійкого позитивного іміджу підприємства. Це дає ефект придбання підприємством певної ринкової сили, зміцнює позиції фірми щодо товарів-замінників, полегшує доступ фірми до фінансових, інформативних, трудових ресурсів. Основними проблемами, з якими стикаються вітчизняні підприємства у своїй діяльності під час управління маркетинговими комунікаціями, є проблема неправильного формування цілей маркетингових комунікацій і проблема оцінювання ефективності комунікаційних заходів.

В основі механізму управління процесом маркетингових комунікацій виділяють параметри, що управляються відправником, тобто підприємством. Ключовою функцією управління процесом маркетингових комунікацій є формування цілей. Саме з постановки цілей повинен починатись процес комунікації. Правильна постановка цілей забезпечує подальшу ефективну діяльність компанії, і як наслідок підвищує рівень конкурентоспроможності.

Поспелов О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Александрова Н. Б.

ПОНЯТТЯ РОЗПОДІЛУ ЗЕМЕЛЬ ЗА ЇХ КАТЕГОРІЯМИ ЯК ОСНОВНИМ ЦІЛЬОВИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ

Земля як сукупний природний ресурс займає виняткове місце в життєдіяльності будь-якого суспільства. Розподіл земель за основним цільовим призначенням належить до числа найважливіших еколого-економічних та правових інструментів у питаннях забезпечення організації раціонального використання та охорони земель. Проблеми, пов'язані із розподілом земель на категорії за основним цільовим призначенням, останнім часом набули неабиякої актуальності в Україні. Формування напрямів господарського використання земель та їх правового режиму за встановленим цільовим призначенням має значне практичне та теоретичне значення.

Особливістю самого поняття «поділ земель на категорії за основним цільовим призначенням» є притаманна йому певна унікальність та специфічність. Коли ми маємо справу з поняттями, то нас цікавить не тільки їхній зміст, а й обсяг. Наприклад, вивчаючи склад та цільове призначення земель України, ми цікавимося не лише тим, що таке земля як основне національне багатство, що перебуває під особливою охороною держави, які її ознаки, а й тим, які бувають землі за основним цільовим призначенням, їх види, тобто обсягом даного поняття.

Зміст поняття встановлюється за допомогою визначення. Обсяг поняття розкривається за допомогою поділу. Розкрити обсяг поняття – означає встановити, на які види воно поділяється. Поділ – це розподіл на види (групи) предметів, що входять до обсягу даного поняття. Найбільше утруднення і відповідальність при поділі становить вибір ознаки, за якою поняття розподіляються на види. У принципі (формально) поняття можна поділяти на види за будь-якою ознакою. Але такий поділ договорів не має інтересу для науки й судової практики, він є надуманим. Вибираючи основу поділу, слід керуватися певною науковою або практичною метою. Поділ має бути таким, щоб мав певне значення і для науки, і для практики. Поділяючи земельний фонд України, ми розподіляємо його на види (групи), а за допомогою розчленування встановлюємо структуру, його складові. Відповідно, розподіл земель – це визначення частки та обсягу земельного фонду України, що надходить у споживання учасникам економічної діяльності. Розрізняють первинне розподіл і вторинне розподіл, або перерозподіл. Вторинний розподіл – це другий етап перерозподілу/

Розподіл та перерозподіл земель як функція управління полягає у наданні земельних ділянок державної та комунальної власності у власність та користування, відчуженні земельних ділянок інших форм власності у державну або комунальну власність, припиненні права землекористування ділянками державної та комунальної власності, зміні цільового призначення земельних ділянок.

Вважаємо, що розподіл та перерозподіл земель повинен розглядатися як еколого-економічна функція управління, що полягає не тільки у наданні земельних ділянок державної та комунальної власності у власність та користування, відчуженні земельних ділянок інших форм власності у державну або комунальну власність, припиненні права землекористування ділянками державної та комунальної власності, зміні цільового призначення земельних ділянок, а й в оптимізації (науково-обґрунтованій організації) справедливого розподілу земельних ресурсів як економічного продукту та оптимального масштабу їх розподілу в екосистемі.

Проценко Ю. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Аналіз фінансів охорони здоров'я показав, що в цій галузі існують особливості, які необхідно врахувати при розробці методичних положень щодо формування механізму фінансування закладів охорони здоров'я на місцевому рівні: фінансування охорони здоров'я є багаторівневим і багатоканальним; фінансування системи охорони здоров'я на місцевому рівні здійснюється за рахунок двох основних джерел фінансових ресурсів – бюджетних коштів і коштів системи обов'язкового медичного страхування; споживання медичних послуг у системі охорони здоров'я здійснюється на безвідплатній, частково відшкодувальній і комерційній основах; забезпечення охорони здоров'я на місцевому рівні за рахунок коштів обов'язкового медичного страхування вимагає подальшого розвитку в напрямі чіткого розмежування повноважень органів влади з фінансування та управління системою охорони здоров'я; нові соціально-економічні умови й дефіцитне фінансування охорони здоров'я вимагають розвитку додаткових форм фінансування: добродійна, спонсорська допомога, самофінансування, добровільне медичне страхування; на механізм фінансування системи охорони здоров'я на місцевому рівні впливає система внутрішніх і зовнішніх чинників, які є системоутворювальними, оскільки можуть впливати на фінансування охорони здоров'я як позитивно, так і негативно; ефективність механізму фінансування охорони здоров'я на місцевому рівні може бути оцінена за допомогою кількісних показників.

Необхідно відзначити, що фінансування охорони здоров'я є багаторівневим за своїм характером. На кожному із цих рівнів – державному, регіональному – виробляються свої методи мобілізації фінансових ресурсів, створюється нормативно-правова й інформаційна база, а також система органів управління фінансами, які в сукупності формують механізм фінансування охорони здоров'я.

Механізм фінансування системи охорони здоров'я може бути структурований з позиції трьох підходів. За допомогою рівневого підходу механізм фінансування закладів охорони здоров'я комунальної форми власності структурується за рівнем фінансування медичних установ у рамках бюджетної системи.

За допомогою функціонального підходу в механізмі фінансування закладів охорони здоров'я комунальної форми власності виділяються такі функціональні блоки: організаційний, методичний, нормативно-правовий, інформаційний. Така система структуризації механізму фінансування дасть змогу провести дослідження й подальший аналіз кожного блоку на відповідність і несуперечність функціонуванню всієї системи фінансових потоків у рамках цього механізму.

Інституційний підхід передбачає структуризацію механізму фінансування системи охорони здоров'я комунальної форми власності за основними видами його елементів: суб'єкти організації й управління фінансовим забезпеченням; інформаційне забезпечення; нормативно-правове забезпечення; форми фінансування; методи фінансування. Дослідження й аналіз механізму фінансування охорони здоров'я в цьому аспекті дасть змогу оцінити його ефективність з позиції управління й нормативно-правового забезпечення.

Сукупність методів фінансування закладів охорони здоров'я комунальної форми власності визначається поточним станом галузі охорони здоров'я, недостатнім розвитком системи медичного страхування, купівельною спроможністю населення, соціально-демографічними характеристиками і включає: бюджетне фінансування; страхове фінансування; добровільне фінансування; банківське фінансування; самофінансування.

Прядко Д. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.н.держ.упр., доцент Кіктенко О. В.

МІСЦЕ МАЛОГО БІЗНЕСУ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Малі підприємства здійснюють свою діяльність у всіх сферах і галузях народного господарства, виконуючи один або кілька видів діяльності. Вони володіють самостійністю в здійсненні господарської діяльності, розпорядженні готовою продукцією, прибутком, який лишається після сплати податків та інших зобов'язань.

Найважливішими чинниками значної ролі малого бізнесу в перехідній економіці є:

- структурні розриви в економіці, викликані неефективністю командно-адміністративної системи (залежність від важкої промисловості, обмежене виробництво споживчих товарів, неефективна система збуту і нерозвинута галузь роздрібної торгівлі);

- неефективне функціонування державних підприємств (незважаючи на регулятивний захист, державні підприємства не могли конкурувати з ефективнішими приватними компаніями, орієнтованими на прибуток);

- низький технологічний рівень вітчизняної промисловості (створив можливості для невеликих компаній, які розробили і запатентували власні технології або використали доступ до іноземних технологій);

- низький рівень життя (низькі доходи і відсутність перспектив на державних підприємствах викликали масовий перехід активних громадян до підприємницької діяльності);

- мотивація одноосібних підприємців істотно відрізняється від нестимульованої діяльності керівників державних підприємств.

Останній чинник підприємницької діяльності відіграв особливу роль у прискоренні перехідних процесів. Можна навести ряд аргументів щодо того, що, крім успішних макроекономічних заходів, вжитих у пост-соціалістичних країнах, загальний економічний прогрес став наслідком того духу підприємництва, який у цей процес приніс саме малий бізнес. Сила підприємництва як способу життя дала поштовх, який активізував появу нових відносин власності, зміни в соціальній свідомості й економічну ефективність.

Малий бізнес в Україні має певні риси, які суттєво відрізняють його від підприємництва більшості зарубіжних країн, а саме: низький рівень технічної озброєності при значному інноваційному потенціалі; низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин; прагнення до максимальної самостійності (більшість зарубіжних малих підприємств працює за умов франчайзингу тощо, а у нас це майже відсутнє); поєднання в межах одного малого підприємства декількох видів діяльності, неможливість в більшості випадків орієнтуватися на однопродуктову модель розвитку; відсутність системи самоорганізації та недостатня інфраструктура підтримки малого підприємництва; відсутність повної і вірогідної інформації про стан та кон'юнктуру ринку, низький рівень консультаційних послуг та спеціальних освітніх програм; практична відсутність державної фінансово-кредитної підтримки; недовіра західних партнерів та негативне психологічне ставлення населення до підприємців.

За умов дестабілізації економіки, обмеження фінансових ресурсів саме суб'єкти малого бізнесу, які не вимагають великих стартових інвестицій, мають швидке обертання ресурсів, спроможні при певній підтримці найбільш швидко і економічно доцільно вирішувати проблеми монополізації, стимулювати економічний розвиток суспільства. Таким чином, значимість малого бізнесу є невід'ємною ланкою будь-якої ринкової господарської системи.

Руденко Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Державне регулювання сфери благоустрою населених пунктів визначається як комплекс правових, організаційних, фінансово-економічних та інформаційних механізмів, що застосовується органами державного управління для впорядкування суспільних відносин стосовно забезпечення сприятливого стану середовища для життєдіяльності людей на території усіх населених пунктів держави, зокрема відповідно до встановлених норм, правил і стандартів.

За предметно-цільовим призначенням нормативно-правові акти щодо державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів класифікують на: 1) рамкові нормативно-правові акти загальної дії; 2) галузеві і секторальні нормативно-правові акти конкретно-предметної дії; 3) нормативно-правові акти щодо стандартизації робіт і процесів.

В Україні має місце незадовільний стан справ та необхідність удосконалення державного регулювання цієї сфери. До основних чинників, що призводять до цього, є невиконання вимог, визначених профільними законами України у сфері благоустрою населених пунктів, недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази, незабезпеченість державними стандартами, недостатнє залучення новітніх технологій до утримання об'єктів благоустрою, встановлення економічно необґрунтованих тарифів на надання послуг в цій сфері, незадовільна дозвільна система у цій сфері, неефективна система контролю, механізми притягнення до відповідальності порушників законодавства, недостатній рівень застосування фінансово-економічних механізмів у цій сфері тощо.

Важливим напрямом державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів є розвиток системи контролю, дієвість якої забезпечують на відповідній правовій основі суб'єкти у цій сфері. Доцільність розширити існуючі види контролю.

Потребує вдосконалення механізм притягнення до адміністративної відповідальності в сфері благоустрою населених пунктів шляхом запровадження аналізу центральним органом виконавчої влади, що здійснює формування державної політики в сфері благоустрою населених пунктів, судових рішень щодо діяльності адміністративних комісій з розгляду справ у сфері благоустрою населених пунктів для виявлення правових прогалин.

Існує потреба в розробленні та затвердженні Методики щодо притягнення до адміністративної відповідальності про порушення законодавства у сфері благоустрою населених пунктів.

Ефективна організація дозвільної системи в сфері благоустрою населених пунктів полягає в уточненні переліку адміністративних послуг і документів дозвільного характеру, що стосуються господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів; приведення існуючих галузевих законів у відповідність з вимогами Законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та «Про адміністративні послуги»; удосконаленні механізмів надання адміністративних послуг та документів дозвільного характеру, що стосуються господарської діяльності в сфері благоустрою населених пунктів, в частині ефективної організації існуючих процедур та зменшення корупціогенних чинників.

Перспективами державного регулювання сфери благоустрою населених пунктів є: запровадження принципів сталого розвитку щодо імплементації «Конвенції Ріо», пристосування об'єктів та елементів благоустрою до сучасних вимог різних категорій населення, посилення вимог до якості елементів благоустрою, удосконалення підходів до розподілу бюджетних коштів у цій сфері, підготовка та перепідготовка кадрів у цій сфері, посилення свідомості населення щодо використання об'єктів сфери благоустрою населених пунктів.

Савицька Т. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.т.н. Александрова Н. Б.

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

Сьогодні в Україні відбуваються зміни в усіх галузях. Вітчизняна економіка зазнала трансформаційних змін і нажалі багато установ опинились у критичному стані, через недосконалу систему управлінських, організаційних, економічних та механізмів господарювання, які потребують відповідних змін. Актуальною залишається проблема покращення економічного становища для якого необхідна коректне прийняття управлінських рішень. Нині забезпечення результативного функціонування організації потребує здійснення перетворень, приведення її у відповідність до міжнародних стандартів управління.

На сьогодні, менеджмент, що домінує в Україні, можна умовно поділити на три основні напрями:

– система менеджменту, що залишилася у спадок від радянських часів. Основними її ознаками є: жорстка централізація, слабка мотивація персоналу, активне використання адміністративних методів управління. Характерними рисами є низька продуктивність праці та конкурентоспроможність, нездатність вийти на зовнішні ринки через якість продукції тощо;

– система менеджменту, що сформувалася в малих та середніх підприємствах. Основні ознаки – максимально спрощена організаційна структура підприємства (як правило, лінійна), відсутність стратегії розвитку. Розвиток малого підприємництва відбувається нерівномірно і хаотично, а несприятливе макро- і мікроекономічне середовище породжує численні перешкоди, на які наштовхуються малі підприємства в процесі їх функціонування.

– система менеджменту, що була впроваджена іноземними компаніями або на основі досвіду іноземних компаній.

З одного боку, вітчизняні власники підприємств розуміють необхідність впровадження нових стандартів менеджменту, а з іншого – вони не можуть здолати бар'єри на шляху до інтеграції в сучасну світову систему менеджменту. До таких бар'єрів, можна віднести наступні: проблема підготовки висококваліфікованих керівників виробництва, часто неправильне уявлення про сутність роботи менеджера власниками підприємств, невідання делегувати свої повноваження (прагнення до мікроменеджменту), недостатня увага проблемам формування корпоративної культури, страх перед впровадженням інновацій, нерозуміння ролі забезпечення ефективних комунікаційних процесів на підприємстві та багато інших.

Проте, не дивлячись на низку проблем, є кроки в напрямку впровадження сучасних теорій і практик в менеджменті.

В результаті глобалізаційних процесів, що відбуваються в світі, посилюється важливість використання міжнародного досвіду управління: планування для досягнення очікуваних результатів, організація процесів, ресурсів, які сприяють діям та заходам, спільне впровадження дій для отримання результатів,

моніторинг і оцінка дій та результатів у порівнянні з планами; використання зворотного зв'язку для коригування планів, структур та процесів з метою отримання подальших результатів.

Впроваджуються різні методи підвищення кваліфікації співробітників – курси, лекції, тренінги, закордонне стажування тощо; більше уваги приділяється проблемі мотивації персоналу – не тільки матеріальної, але й залучення до активної участі в обговореннях та завданнях для досягнення спільної мети.

Звичайно, зазначені тенденції не вирішують усіх проблем сучасного менеджменту України, але мають позитивне спрямування.

Таким чином, можна зробити висновок, що до успіху в прийнятті найкращого управлінського рішення призводить поєднання досвіду, знань кваліфікованих спеціалістів-експертів і мистецтва менеджера зрозуміти, оцінити ситуацію та прийняти єдино правильне рішення.

Савін О. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Комунальна власність має подвійний характер і поєднує в собі принципи прибутковості та соціальної користі. При цьому управління комунальною власністю є свідомою, цілеспрямованою дією територіальної громади безпосередньо або через уповноважених на це органів місцевого самоврядування на всі об'єкти власності, що належать громаді з метою вирішення нагальних питань життєдіяльності громади та забезпечення її сталого розвитку.

Систему управління комунальною власністю у статичній формі можна представити сукупністю погоджених методів і засобів цілеспрямованої дії на суб'єкти процесу управління і об'єкти для досягнення поставлених цілей щодо розвитку відносин у сфері комунальної власності, в динаміці – як комплекс дій органів влади у сфері управління комунальною власністю, націлених на збалансований розвиток життєдіяльності територіальної громади. При цьому система управління розвитком комунальної власності включає декілька підсистем, що виділяються за функціональною або іншою ознакою, які здійснюють планування і програмування, маркетинг, моніторинг, аудит, облік, контроль, оцінку, а також підсистеми забезпечення: нормативно-правового, організаційного, фінансового, аналітичного, кадрового, інформаційного характеру.

Визначають п'ять основних етапів розвитку відносин в системі управління комунальною власністю в Україні:

I) до 1990 р. – до ухвалення Закону України про «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», який вперше ввів у правовий простір поняття «комунальна власність»;

II) 1990 – 1996 рр. – період динамічних перетворень власності в державному секторі і досить інтенсивних зрушень у земельних відносинах, у тому числі активного викупу земельних ділянок, передачею соціальних об'єктів з державної до комунальної власності, який завершується конституційним закріпленням права територіальних громад на комунальну власність на управління нею;

III) 1996 – 2002 рр. – формування нової правової бази, заснованої на ринкових відносинах і рівноправності всіх форм власності, період ухвалення Кодексів, які регулювали відносини у сфері використання комунального майна;

IV) 2002 – 2013 рр. – початок створення ефективних інститутів управління комунальною власністю, розвитку ринкових відносин у цій сфері, закінчення розділення земель державної та комунальної власності;

V) з 2013 р. – комунальна власність стає вагомим інститутом, що забезпечує самодостатність територіальних громад та слугує значущим засобом поповнення місцевих бюджетів.

Хоча в кожній країні є власна система управління комунальною власністю, що має специфічні особливості, у той же час існують певні елементи, властиві, практично, всім розвиненим країнам.

Ефективне управління комунальною власністю в Україні можливе лише за умов використання підходів стратегічного планування. Пропонується створити Громадську раду з питань стратегічного розвитку комунальної власності, до складу якої мають входити депутати місцевої ради, науковці та фахівці у сфері управління комунальною власністю, представники громадських організацій та об'єднань. Основними завданнями такої ради має стати розробка Стратегії щодо розвитку комунальної власності, координація і контроль заходів щодо її реалізації.

Оцінюючи ефективність управління комунальною власністю, слід спиратися на комплексний підхід, беручи до уваги низку критеріїв оцінки: ринкові, фінансові, правові, екологічні, науково-технічні, інфраструктурні, соціальні, виробничі, територіальні, загальнодержавні.

Севальнєва Н. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Основними пріоритетами розвитку медичної галузі в Україні є розширення багатокладності, формування єдиного медичного простору для раціонального використання наявних потужностей і ресурсів, введення гарантованого обсягу та забезпечення високого рівня медичної допомоги, перехід до державно-страхового фінансування, організація керованої медико-санітарної допомоги з використанням інституту сімейного лікаря.

Стратегія розвитку системи охорони здоров'я передбачає: перехід від вертикального (нормативно-адміністративного) вектора співвідносності лікувально-профілактичних закладів до горизонтального типу взаємодії суб'єктів медичного простору на рівноправних економічних відносинах; перехід до страхової ме-

дицини; створення нових управлінських структур (територіального управління медичною допомогою тощо); формування системи фінансування з багатоканальним надходженням коштів, надання лікувально-профілактичним закладам права фондоутримання і скасування постатейних витрат; структурна зміна системи надання медичної допомоги з переважним розвитком мережі закладів первинної медико-санітарної допомоги.

Отже, пріоритетні напрями розвитку медичної допомоги мають відповідати таким цілям: поліпшення показників стану здоров'я населення; загальнодоступність медичного обслуговування; поєднання збільшення фінансування із стримуванням зростання собівартості послуг і ефективним використанням ресурсів; залучення до управління медичною галуззю громадськості.

При адаптації медичної галузі до ринкових умов важливу роль відіграють механізми державного управління, які забезпечують ефективність та стабілізують функціонування всієї системи управління.

Запровадження комплексного механізму державного управління системою охорони здоров'я з упродовженням страхової медицини в Україні продиктовано наступними умовами: держава фінансує лікувально-профілактичні заклади за рахунок податків, підприємств та окремих громадян; медична допомога та послуги сплачує держава та посередники; ресурсне забезпечення здійснює держава, підприємства та посередники на ринку медичних послуг, де визначається попит та пропозиція.

Надання якісних медичних послуг безпосередньо пов'язується з контролем діяльності суб'єктів лікування. Контроль професійності надання медичної допомоги проводиться на основі історій хвороб. При цьому конкретизується правильність поставлених діагнозів і відповідність їм лікувально-профілактичних заходів, а також результати лікування (медична ефективність). З метою покращання контролю, розроблено експертну картку оцінки рівня діагностично-лікувального процесу в ЛПЗ, де відображається відповідність діагностики лікувальним заходам у кожному конкретному випадку за стандартами якості, розробленими МОЗ України. На підставі цього контролю визначається рівень якості і ефективності медичної допомоги лікаря, відділення, закладу в цілому.

Ефективність державного управління діяльністю медичних закладів і розвитком медичної допомоги залежить прямопропорційно від рівня правової культури управлінського та медичного персоналу, що вимагає підготовки нової генерації керівників (менеджерів) галузі. Менеджер у галузі медичної допомоги керує інфраструктурою з метою ефективної організації надання медичних послуг. Такий спеціаліст має, з одного боку, підпорядковувати організаційні структури медичної допомоги завданням виконання замовлення, а з іншого, – представляти інтереси сфери професійної медичної діяльності перед замовником з інших сфер.

Сенюк Ю. І.

ЛРІДУ НАДУ при Президентіві України
аспірант

ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНТЕГРАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

«Традиційна та доповнююча медицина (traditional and complementary medicine) є важливим і часто недооціненим ресурсом для національних сфер охорони здоров'я, так як використовуючи різноманітні взаємодоповнюючі техніки і технології, особливо для профілактики та управління хронічними захворюваннями, пов'язаними зі способом життя, та задоволення потреб у здоров'ї людей, перш за все тих, хто старіє». Цим постулатом починається передмова до Глобальної доповіді Всесвітньої організації охорони здоров'я з традиційної і доповнюючої медицини 2019 року [1].

Чинниками, які сприяють зросту зацікавлення в інтегративній медицині, на нашу думку, є такі:

- підвищення рівня очікувань споживачів щодо якості медичних послуг;
- зростання витрат на охорону здоров'я на фоні скорочення витрат на утримання галузі;
- посилення екологічного, інформаційно-психологічного, технологічного навантаження на людину;
- поява унікальних (нових (таких, що раніше не було) нозологій;
- та ін.

Враховуючи основні постулати сучасної інтегративної медицини, викладені в дослідженнях різних науковців [2], сформулюємо на їх базі основні її принципи:

- партнерські стосунки між лікарем і пацієнтом;
- враховується вплив усіх без винятку факторів на здоров'я, самопочуття і хворобу (загальний стан організму, психічний, ментальний і духовний стани, стан навколишнього середовища і умови проживання);
- поєднання традиційних і альтернативних методів лікування;
- переважне застосування природних і малоінвазивних методів, коли це виправдано станом пацієнта;
- інтегративна медицина не заперечує традиційну медицину чи нові альтернативні методи лікування;
- добра (ефективна) медицина основана на добрій (доказовій) медицині; відкрита для нових парадигм;
- впродовж реалізації концепту лікування здійснюються заходи щодо зміцнення загального здоров'я і профілактики захворювань;
- лікарі, які застосовують інтегративну медицину повинні дотримуватися її принципів, постійно здійснювати самовдосконалення своїх навичок і саморозвиток.

Констатуємо певні позитивні зрушення щодо поширення принципів інтегративної медицини у науковому медичному суспільстві України. Зокрема, були проведені різні наукові і науково-практичні заходи. Серед них відзначимо міжгалузеву науково-практичну конференцію «Інтегративна медицина: досягнення та перспективи», яка була організована Національним медичним університетом імені О. О. Богомольця, Де-

партаментом охорони здоров'я Маріупольської міської Ради, НВМКЦ «Головний військовий клінічний госпіталь» та ін. у Маріуполі 16–17 травня 2019 року [3].

Висновки. Парадигма інтегративної медицини взаємодоповнює основні людські цінності, задекларовані у законодавчих документах у сфері охорони здоров'я. Недостатня увага з боку публічних органів влади у сфері охорони здоров'я до розвитку і поширення цієї парадигми потребує внесення змін у галузеву політику.

Список використаних джерел

1. WHO Global Report on Traditional and Complementary Medicine 2019. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/312342/9789241515436-eng.pdf?ua=1> (date of request: 21.09.2019).

2. The Defining Principles of Integrative Medicine. URL: <https://integrativemedicine.arizona.edu/about/definition.html> (date of request: 28.09.2019).

3. Інтегративна медицина: досягнення та перспективи. URL: <https://nmapo.edu.ua/n/p/4628-integrativna-medytsyna-dosiahnennia-ta-perspektyvy> (дата звернення: 15.09.2019).

Сидоренко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.н.держ.упр., доцент Кіктенко О. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для успішного розвитку економіки України на підприємствах необхідно оптимізувати усі дії учасників процесу управління. Ідея логістики – це одержання додаткового прибутку від узгодженості дій всіх учасників, вимагає, щоб персонал служби постачання добивався реалізації цілей власного підприємства не як ізольованого об'єкта, а як ланки всієї логістичної макросистеми. Це означає, що служба постачання, працюючи на власне підприємство, у той же час повинна переслідувати цілі підвищення ефективності функціонування всієї макрологістичної системи.

Власне підприємство при такому підході розглядається як елемент усієї макрологістичної системи: зміцнюється положення всієї системи – зміцнюється положення підприємства, як її елемента.

На основі аналізу логістичної діяльності виробничого підприємства (логістичного ланцюга «постачання – виробництво – збут») автором запропоновано системний підхід, науково-методичні основи, теоретико-прикладні положення та методики удосконалення щодо управління матеріальними потоками виробничого підприємства за рахунок підвищення економічної ефективності діяльності підприємства через формування логістично-орієнтованої системи управління, поліпшення процесу управління виробничим підприємством через впровадження логістично-орієнтованої інформаційної системи.

Вступаючи в господарський зв'язок з невідомим постачальником, підприємство піддається певному ризику. У випадку неспроможності або несумлінності постачальника в споживача можуть виникнути зриви у виконанні виробничих програм або ж прямі фінансові втрати. Відшкодування понесених збитків стикається, як правило, з певними труднощами. В зв'язку з цим підприємства вишукують різні засоби, що дозволяють виявляти неналежних постачальників, наприклад, західні фірми нерідко прибігають до послуг спеціалізованих агентств, що готують довідки про постачальників у тому числі і з використанням неформальних каналів. Ці довідки можуть містити таку інформацію про фінансовий стан постачальника:

- відношення ліквідності постачальника до суми боргових зобов'язань;
- відношення обсягу продажів до дебіторської заборгованості;
- відношення чистого прибутку до обсягу продажів;
- рух готівки;
- оборотність запасів тощо.

Вітчизняні підприємства при виборі постачальника в даний час в основному покладаються на власну інформацію. При цьому на підприємстві, що має багато постачальників, може бути сформований список добре відомих, що заслуговують довіри постачальників. Укладення договорів з цими постачальниками, дозвіл попередньої оплати наміченої до постачання продукції здійснюється за спрощеною схемою. Якщо ж намічається укладання договору з постачальником, відсутнім у названому списку, то процедура укладення й оплати ускладнюється проведенням необхідних заходів, що забезпечують безпеку фінансових і інших інтересів підприємства

Логістичні витрати зі свого економічного змісті частково збігаються з витратами, що виникають у процесі виробництва, але в більшій мірі пов'язані з транспортно-складськими витратами, витратами на упакування і тару, а також витратами пов'язаними з завезенням товарів і їхньому відправленню споживачам, і іншими складовими витратами обігу.

Як правило, сукупні логістичні витрати на локальному рівні визначаються (і плануються) виходячи із сум продажів, у вартісному вираженні в розрахунку на одиницю маси готової продукції, призначеної до реалізації, або у відсотках від вартості чистої продукції.

Сизоненко С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Сучасна державна політика регулювання земельних відносин в Україні є ключовим фактором забезпечення результативності провадження суспільно-політичної та економічної діяльності в Україні, що підтримує життєдіяльність і виступає в якості детермінанти людської культури та суспільного устрою в державі, виробництва і раціонального освоєння її природо-ресурсного потенціалу. На жаль, в Україні наразі відсут-

ній системний підхід до реформування земельних відносин, а законотворчий процес у цій сфері відрізняється фрагментарністю та незбалансованістю внаслідок формування неузгодженого масиву нормативно-правових актів, які часто не пов'язані між собою та створюють передумови для виникнення численних загроз і ризиків українському державотворенню.

Державна політика регулювання земельних відносин визначається науковцями як багатоаспектна категорія, що є системою економічних, організаційних та правових заходів, спрямованих на розвиток, удосконалення або докорінну зміну земельних відносин у пріоритетному для державі напрямі, що здійснюються державними органами з метою раціоналізації використання та охорони землі, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для ведення господарської діяльності та проживання громадян. Механізм державного регулювання земельних відносин дослідниками розкривається в якості сукупності важелів, регуляторів, способів та прикладного інструментарію, регуляторів політико-правового, організаційно-економічного, структурного, фінансового та інформаційно-управлінського впливу, що спрямовані на досягнення високої ефективності регулювання земельних відносин задля забезпечення раціонального використання та охорони землі як ресурсу природи, використання якого, в ресурсних обмеженнях, дозволить забезпечити продовольчу безпеку країни та створити екологічно безпечні умови для господарської діяльності та проживання громадян. Впровадження останніх у практику державного і регіонального управління дозволить вирішити проблеми державної політики у площині володіння, використання, охорони і відтворення земель: а) вдосконалення нормативно-правової бази; б) проведення загальної інвентаризації земельних ресурсів; в) розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування; г) врегулювання питань розмежування земель державної та комунальної власності та встановлення в натурі (на місцевості) меж таких територій; д) консолідація земель сільськогосподарського призначення; підвищення рівня землепорядного забезпечення проведення земельної реформи; е) підвищення ефективності земельно-кадастрової системи; ж) завершення процесу посвідчення прав власності на земельні ділянки тощо.

Державна політика регулювання земельних відносин в Україні повинна бути спрямована на раціоналізацію використання та охорону землі, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для господарської діяльності та проживання громадян. Вирішення зазначених проблем можна забезпечити лише за результатами: а) подальшого розвитку теоретико-концептуальних підходів щодо формування та реалізації державної земельної політики в ресурсних обмеженнях; б) здійснення об'єктивного аналізу результативності реалізації відповідного типу стратегічного інструментарію; в) розроблення адекватної реальним процесам державної політики регулювання земельних відносин.

Задля забезпечення результативності якісного здійснення повноважень, що надані органам управління земельними відносинами, необхідно провести процедури із формування якісно нової системи державного регулювання земельних відносин в Україні. Також необхідними передумовами результативності заходів державної політики регулювання земельних відносин в Україні є також наявність сильної політичної волі, соціально-політичної стабільності, солідарності політичних сил і суспільства, ефективної протидії корупції, радикальних змін у формах і якості державного управління з дотриманням демократичних норм і принципів ринкової економіки.

Таким чином, науковці визнають, що головними кінцевими цілями реалізації державної політики регулювання земельних відносин стане ефективна реалізація громадянами України своїх конституційних прав у частині прав власності на землю, трансформація земельних відносин на вагомий чинник економічного зростання держави, підвищення інвестиційної привабливості землекористування, особливо сільськогосподарського сектору і впровадження інноваційної моделі його розвитку. Формування та реалізація державної політики регулювання земельних відносин має стати невід'ємною складовою реформування адміністративної та економічної систем України.

Симонова Н. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Кравченко Т. А.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Збереження репродуктивного здоров'я населення є однією з пріоритетних проблем сучасного цивілізованого суспільства й основних стратегій Всесвітньої організації охорони здоров'я. В Україні внаслідок глибокої демографічної кризи проблема репродуктивного здоров'я набула особливої актуальності.

Поняття «державне управління у сфері репродуктивного здоров'я населення в контексті прав людини» розуміється науковцями як управлінська діяльність, що здійснюється на основі визнання репродуктивних прав людини засадою для визначення позицій держави у взаємовідносинах з особою у сфері репродукції та охорони репродуктивного здоров'я населення.

Теоретичні засади дослідження державного управління у сфері репродуктивного здоров'я сформовані у науковій літературі на основі акцептування факту, що здоров'я – це значно більше, ніж просто біологічне чи медичне питання. Натомість воно включає, як біологічне поняття статі, так і соціальну конструкцію гендерної проблематики, що актуалізується на всіх етапах та рівнях управління.

Охорона репродуктивного здоров'я – це сукупність факторів, методів, процедур і послуг, які надають підтримку репродуктивному здоров'ю і сприяють добробуту сім'ї або окремої людини. Стан репродуктивного здоров'я багато в чому визначається способом життя людини, а також відповідальним ставленням до статевого життя.

Переважно увага органів державного управління концентрується на наступних визначальних аспектах:

- 1) статеве виховання молоді;
- 2) планування сім'ї;
- 3) профілактика абортів;
- 4) профілактика захворювань, які передаються статевим шляхом;

- 5) екстра-корпоральне запліднення;
- 6) сурогатне материнство;
- 7) пропаганда здорового способу життя.

Формування урядових позицій теорії та практики державного управління у сфері репродуктивного здоров'я в Україні відбувалося в контексті світових, зокрема європейських підходів до завдань державного управління та забезпечення національної безпеки.

Нормативно-правові основи охорони репродуктивного здоров'я висвітлені у Конституції України, яка гарантує права людини, у тому числі і репродуктивні права громадян нашої держави. Дослідники визначають національну модель охорони здоров'я як консервативну, що перебуває у стані реформування перманентно, зокрема упродовж останнього десятиліття.

Основними проблемами у сфері збереження репродуктивного здоров'я України є малоефективне державне управління системою охорони здоров'я; надзвичайно високий рівень поширення захворювань в Україні порівняно з сусідніми державами; недостатньо розвинена матеріально-технічна база медичних установ та служб, зниження кваліфікації кадрів; неофіційна оплата медичних послуг, інфраструктурні перешкоди у доступі до якісної медичної допомоги; недостатній рівень застосування сучасних медичних та інформаційних технологій; безконтрольність у сфері реклами лікарських засобів у засобах масової інформації.

Вітчизняна система охорони репродуктивного здоров'я формується на основі прийнятих в різні часи національних програм, в яких закріплено принципи охорони репродуктивного здоров'я жінок, чоловіків, молоді, підлітків, перелік послуг з охорони репродуктивного здоров'я, умови доступу до інформації тощо. Держава гарантує доступ до: безпечних, ефективних, доступних і прийнятних методів регулювання народжуваності; відповідних медичних послуг в галузі сексуального життя, репродуктивної медицини та відповідних програм медичної освіти; можливості для жінок безпечно пройти через етап вагітності та пологів.

Степаненко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мордвінов О. Г.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОЮ СФЕРОЮ В УКРАЇНІ

До складових об'єктивної необхідності системної модернізації механізмів державного регулювання аграрного сектору відносяться, передусім, багатукладність аграрної економіки, в основі якої лежать різноманітні форми власності, різноманітність організаційно-правових форм господарювання, різноманітність біокліматичного потенціалу господарювання, просторова розосередженість об'єктів господарювання, сезонність виробництва, особливості господарської спеціалізації, обумовлені природно-кліматичними чинниками та соціально-культурними традиціями. Об'єктивна необхідність державного регулювання аграрного сектору в умовах ринкової економіки зумовлена унікальними особливостями, що притаманні цій галузі, її місцем і значенням у забезпеченні продовольчої безпеки країни та житті суспільства.

Механізм державного регулювання аграрного сектору – сукупність методів, форм, інструментів реалізації стратегії розвитку держави щодо виконання вимог Світової організації торгівлі на різних рівнях управління: об'єднання підприємств, суміжних галузей, регіональному та національному з пріоритетом забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору

Державна підтримка є невід'ємною частиною державного регулювання та представляє собою величину коштів, що надаються аграрним товаровиробникам у рамках норм Світової організації торгівлі з метою компенсації частини витрат на виробництво аграрної продукції на умовах збереження виробничого потенціалу та ефективності використання отриманих коштів, з метою збільшення обсягів виробництва, продуктивності та якості аграрної продукції. Модернізація напрямів державної підтримки аграрного сектору повинна здійснюватися на основі збалансованого поєднання підтримки доходів та техніко-економічного розвитку виробників, а саме: субсидії на придбання технічних засобів виробництва; субсидування процентних ставок за інвестиційними кредитами; підтримка лізингу; субсидії на будівництво виробничих приміщень; підтримка поліпшення та рекультивациі земель; підтримка наукових досліджень в аграрному секторі; підготовка кадрів; інформаційно-консультаційне обслуговування, що має стати основою аграрної політики та головним орієнтиром при формуванні економічного механізму державного регулювання аграрного сектору.

Механізм реалізації заходів державного регулювання економічних процесів повинен ґрунтуватися на основоположних принципах, які також є складовими елементами концепції державного регулювання аграрного сектору та спрямовані на забезпечення розширеного відтворення галузі: державний протекціонізм аграрного сектору; поєднання економічних, екологічних та соціальних цілей; поєднання індикативних і директивних форм державного регулювання економіки; програмне регулювання; економічне стимулювання підприємств, які ефективно працюють; рівнозначність підтримки підприємств усіх форм власності; стабілізація аграрного ринку; підтримка еквівалентності обміну між аграрним сектором та іншими галузями національної економіки.

Механізми удосконалення державного регулювання аграрного сектору України мають комплексно взаємодіяти, що відповідає вимогам СОТ та враховує глобалізаційні процеси у світі, а саме: формування та відтворення ефективних суб'єктів ринкових відносин; формування стійкого попиту на продукти харчування та сільськогосподарську сировину для промисловості; формування та підтримка системи цін; створення інфраструктури для стійкого функціонування ринків землі, матеріально-технічних ресурсів; забезпечення входження суб'єктів аграрного сектору як рівноправних продавців та покупців в систему міжнародних аграрних ринків.

Субботовський В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ПЕРЕБУДОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

На основі застосування системного, структурно-функціонального та інституційного підходів доведено, що суспільство найбільшу увагу зосереджує на розгляді можливості застосування системного інструментарію саме щодо ДУ у сфері ОЗ як складної соціальної системи в нових умовах, що склалися в результаті соціально-економічних перетворень в Україні на шляху до побудови нової демократичної держави. Означені основні правила та принципи застосування системного підходу (системності, комплексності, об'єктивності, безперервності, суспільної підпорядкованості, плановості, неповторної сукупності характеристик, випереджального стану управління, доцільності, пріоритетності й адресності), які можуть бути теоретичним підґрунтям у процесі ДУ у сфері ОЗ як цілісної системи.

Результатом застосування системного підходу до ДУ у сфері ОЗ в Україні та розгляду його як складної соціальної системи стало представлення структурно-функціональних змін зі структуризацією державно-управлінської діяльності на різних рівнях, за напрямками, формами, відповідно до етапів реалізації державно-управлінських рішень.

Порівняльний аналіз систем організації ДУ у сфері ОЗ в Польщі та в Україні показав, що існує можливість адаптованого запровадження польського досвіду на основі вдосконалення законодавчо-нормативної бази, створення державного цільового Страхового фонду, який буде акумулювати відрахування фізичних та юридичних осіб в обсязі, достатньому для забезпечення безоплатності надання основних видів медичної допомоги. Саме такий формат перетворень повинен стати основним системоутворюючим елементом впровадження структурно-функціональних змін у систему ДУ у сфері ОЗ в Україні.

Аналіз апробації в Україні зарубіжного досвіду (проекти TACIS ЄС «Фінансування та управління у сфері ОЗ в Україні», «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні») показав, що широке впровадження рекомендованих структурно-функціональних змін у системі ДУ у сфері ОЗ, зокрема, в частині створення відділів ОЗ районних державних адміністрацій як суб'єкта управління з новими функціями управління (закупівля медичних послуг на контрактних умовах) і чинна нормативно-правова база не може відбутись через уповільнення законотворчого процесу у цій галузі.

Для впровадження структурно-функціональних змін у системі ДУ у сфері ОЗ в Україні необхідно співвіднести позитивні елементи структурно-функціональних трансформацій, що відбувались у всіх відомих системах ОЗ, з реаліями їх запровадження в Україні, що вимагає її аналізу та чіткого бачення нової концепції, яка б, зберігаючи сильні сторони попередньої системи, враховувала б відповідний світовий досвід, виходячи з реальних економічних, політичних та соціальних умов.

Дослідження еволюції принципів формування та прийняття державно-управлінських рішень дозволило дійти висновку, що на даний час для проведення структурних і функціональних перетворень у сфері ОЗ України необхідне законодавство із правовими засадами переходу від ДУ до державного регулювання та територіального керівництва процесами надання медичної допомоги зі створенням чіткої «вертикалі» управління. Це сприятиме оптимізації системи ДУ у сфері ОЗ і поліпшенню якості й доступності медичної допомоги населенню.

Ткаліч І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОГО СЕКТОРА В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Основний напрям удосконалення механізму державного регулювання приватного сектора в галузі охорони здоров'я – законодавче закріплення особливостей діяльності даного сектора спеціальним законом України «Про приватну медичну діяльність», внесення змін і доповнень до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Податкового Кодексу України та шляхом реформування процесів ліцензування, акредитації, атестації й поточного контролю суб'єктів підприємницької діяльності.

Подальший розвиток недержавного сектора охорони здоров'я вимагає вираховування особливостей соціально-економічної ситуації в Україні, а саме:

- приватна медична діяльність не може повністю замінити суспільні форми медичного обслуговування, вона є їх рівноправним доповненням у національній системі охорони здоров'я;
- приватну медичну діяльність здійснюють приватні медичні (фармацевтичні) заклади й організації, а також працівники охорони здоров'я (приватна практика) як індивідуальні підприємці, основою приватної діяльності є приватна власність на основні фонди або їх оренда;
- на державному і територіальних рівнях повинен існувати обґрунтований перелік лікувально-профілактичних закладів стратегічного характеру, який би забезпечував соціальні гарантії в медицині; їх введення в приватний сектор, а також орендні відносини із суб'єктами цього сектора мають бути заборонені законом.

Виявлено, що нині в Україні створюються сприятливі умови для розвитку приватного сектора в охороні здоров'я та спостерігається формування засад справедливої конкуренції серед лікувально-профілактичних закладів різних форм власності. При цьому обґрунтовано можливі варіанти участі недержавного сектора у фінансуванні та наданні послуг в охороні здоров'я України.

За результатами спеціального експертного опитування, проведеного серед медичних працівників та пацієнтів – споживачів медичних послуг приватних лікувально-профілактичних закладів, - встановлено, що

переважна більшість (понад 76%) із 200 опитаних респондентів розвиток підприємництва у сфері охорони здоров'я розглядають як позитивне явище для галузі охорони здоров'я та для країни загалом. Однак необхідною умовою такого розвитку, на їх думку, є контроль за ціною політикою на формування вартості медичних послуг та їх якістю, а також дотримання державою гарантій щодо надання безоплатної медичної допомоги групам населення, котрі самостійно не можуть її оплачувати.

Державне регулювання якості надання медичної допомоги – як важлива складова державного управління системою охорони здоров'я – є перспективним напрямом підвищення ефективності недержавного сектора медичної галузі. Обґрунтована доцільність посилення державного та громадського контролю за якістю надання медичної допомоги у приватному секторі. Доведено, що основними важелями забезпечення і захисту прав пацієнтів лікувально-профілактичних закладів приватної форми власності слід вважати процеси ліцензування та акредитації підприємницької діяльності в галузі охорони здоров'я України.

Удосконалення організаційно-правових механізмів державного регулювання приватного сектора системи охорони здоров'я України може стати ключовим інструментом реалізації державної політики в даній сфері, оскільки, дозволить не тільки здійснювати суттєвий вплив на підвищення якості медичного обслуговування, а й активізує процес адаптації національного законодавства у сфері охорони здоров'я до європейських та міжнародних стандартів медичного права.

Троцюк О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД СПРАВЛЯННЯ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ

Україна володіє майже однією шостою світових запасів чорноземів, які в сучасних умовах цілком можуть розглядатись у якості такого ж активу для держави, як нафта та газ для країн близькосхідного регіону. Наявні в Україні сільськогосподарські угіддя є гарантією участі вітчизняної економіки у світових інтеграційних процесах, а сільське господарство, у світлі фінансової кризи, що охопила всі країни світу, є однією з небагатьох галузей економіки, здатних забезпечити нарощення експортного потенціалу та покращити стан платіжного балансу.

Кілька століть назад одним з найпоширеніших видів податків була плата за землю. Як окремий податок він став наприкінці XVII століття у вигляді «гроші від здачі земель для експлуатації». Право збирати цей податок за оренду земель залишалося за місцевими службами. За користування військовою землею доводилося сплачувати десятину, тобто 10% від зібраного врожаю. Цей податок у натуральній формі збирався, починаючи із середини XVIII століття від хліборобів, які користувалися сільгоспугіддями, що належали військам.

В цей же період на українських землях було офіційно визнано право повної індивідуальної власності на землю. Також і завдяки цій причині на Україну стікалося багато людей з інших куточків тодішньої Малоросії, Польщі, Криму. І не дивно, адже вони тікали і від царського уряду і від різноманітних повинностей, які були для них важким тягарем. Український уряд, у плані оподаткування, був спочатку для утікачів менш вимогливим, «відомства» захищали їх від інших податків, крім тих, які вони мали сплачувати на українській території. І тут, більшою мірою, фігурує земельний податок.

Після приходу нової влади Російської Імперії були і нові течії в економіко-фінансовій історії краю. Проте з тих пір було очевидним одне: за володіння землею та використання цього ресурсу потрібно платити. Цей принцип пройшов століття і залишається досі.

Нині процес оподаткування землі регламентують низка нормативних документів, зокрема Земельний, Цивільний, Податковий кодекси, Закон України «Про оренду землі» та ряд інших. Потрібно одразу сказати, що вони у своїй сукупності, як свідчить практика, не є досконалыми. Тобто питання врегулювання законодавчих актів стоїть сьогодні гостро на усіх рівнях.

Внаслідок деяких розбіжностей у законодавстві бюджети територій нерідко втрачають кошти, або вони надходять не у встановлені терміни. Крім того, деякі представники бізнесу, користуючись такою недосконалістю, навмисно чи навпаки, але намагаються обійти сплату податків, що також завдає удару по бюджетним надходженням.

Ключовим моментом розв'язки у проблематиці оподаткування землі є ухвалення парламентаріями та впровадження у життя Податкового кодексу України, де у цьому аспекті чітко визначені шляхи виходу із ситуації, що склалася.

Отже, в Податковому кодексі, який є на сьогодні, існує розділ «Плата за землю», у якому ставки орендної плати за землю та земельного податку збережені, але змінено механізми їх обчислення та сплати. Це робиться для того, щоб до бюджетів надходили реальні суми податків в залежності від призначення землі, їхньої вартості та, навіть, від індексу інфляції. А для збільшення податкових надходжень в Податковому кодексі розширено перелік об'єктів оподаткування та скасовано низку невідряданих пільг.

Троян Д.

АДЕКВАТНІСТЬ VERSUS ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ЯК ДИСКУСІЙНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Художній переклад поетичних текстів все частіше обирається об'єктом наукового осмислення у сучасному вітчизняному перекладознавстві, про що свідчать численні праці таких вчених, як М. Новікова, В. Коптілов, М. Москаленко, М. Стріха, Л. Коломієць, К. Тарасенко, Н. Торкут та ін. Стрімкий розвиток перекладознавчих досліджень зумовлений тим, що в останні роки заявляються все нові і нові українські версії як класичних (Дж. Чосер, В. Шекспір, Е. По, Е. Дікінсон та ін.), так і авторів XX–XXI століть (В. Оден,

Р. Фрост, Р. Джефферс, М. Хейг, Р. Піг'з, Дж. Гарріс та ін). Творчий доробок і художні здобутки перекладачів-практиків, завдяки праці яких український читач має змогу долучитися до перекладів текстів зарубіжної літератури, безперечно заслуговує на наукове осмислення.

Сучасна транслаторика розглядає художній переклад як різновид міжмовної комунікації, оскільки він, як і будь-який вид перекладу, передбачає перекодування інформації з однієї мови на іншу. Водночас він виступає і як прояв міжкультурної комунікації, оскільки має справу з мистецтвом слова, яке саме по собі є елементом культури. Переклад має бути і оригінальним текстом, що сприймається реципієнтом як такий, що створений його рідною мовою, і текстом чужим, який містить в собі відображення картини світу іншого народу, відтворює особливості побуту і культури іншої нації, колорит іншої епохи. При аналізі художнього перекладу вчені послуговуються поняттями адекватності та еквівалентності, які інколи ототожнюються, а інколи живаються паралельно. Тож на часі розгляд цього складного питання, пов'язаного з вживанням термінів. Такий розгляд має передувати аналізу конкретних перекладів.

Зарубіжне перекладознавство здебільшого використовує термін «еквівалентність» (Г. Єгер, О. Каде, Дж. Кетфорд, Ю. Найда, П. Ньюмарк, С. Баснет, Б. Гатім, Дж. Мандей), а в українській та російській теорії перекладу радянського (Л. Бархударов, В. Виноградов, та В. Комісаров, Л. Латишев, Я. Рецкер, С. Прокопович, А. Федоров, А. Швейцер) та пострадянського (Л. Коломієць, В. Радчук, Н. Романюга та ін.) періоду провідне місце посіло поняття «адекватність». О. Швейцер свого часу обґрунтовано довід, що коли йдеться про художні тексти, перекладач має прагнути насамперед досягнення адекватності. Безперечно, досягнення адекватності перекладу, попри розбіжності у формальних і семантичних системах двох мов, вимагає від перекладача великих інтелектуальних та творчих зусиль. Спираючись на праці сучасних перекладознавців, зокрема Й. Рецкера, Л. Бархударова, В. Коптілова, Коломієць, М. Новікової та ін., правомірно стверджувати, що художній переклад є унікальним видом інтелектуально-творчої діяльності, внаслідок якої з'являється текст цільовою мовою, що є максимально наближеним до оригіналу (вихідного тексту). При цьому більш правомірно висувати до тексту перекладу вимогу адекватності, а не еквівалентності.

Трусов А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

У XXI столітті міграційна політика стала важливим чинником міжнародного життя і забезпечення національної безпеки всіх держав. Формування міжнародної міграційної політики передусім здійснюється через діяльність таких міжнародних організацій, як Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація праці, Міжнародна Організація з міграції. Документи, які вони виробляють, містять концептуальні засади міжнародної міграційної політики, основні напрями, механізми її реалізації. Країни ЄС, дотримуючись основних положень Женевської конвенції ООН про статус біженця, а також положень Заключного акту СБСЕ про свободу пересування 1951 та 1975 років відповідно, та виходячи з основоположних норм про створення та функціонування Європейського Союзу наприкінці 1990-х рр. почали розробку спільної міграційної політики, спрямовану на забезпечення свободи пересування громадян ЄС, узгодження норм і принципів в'їзду в регіон та перебування іноземних громадян, надання притулку. Це пов'язано з тим, що з початку 1990-х років XX ст. відбулися якісні зміни соціальної, економічної та міграційної ситуації в світі. Збільшення розриву в темпах економічного росту між окремими країнами, а також зростання дисбалансу між демографічним розвитком і 80 становищем на ринку праці, співпало зі змінами в глобальних політичних та економічних системах. Розпад СРСР, всієї політичної системи у Східній Європі і ті соціальні зміни, які відбулися внаслідок цих перетворень, громадянські війни в Африці та Азії, криза в Перській затоці в 1990 році – головні глобальні зміни, які потягли за собою посилення міграційного тиску, призвели в рух непрогнозовані міжнародні міграційні потоки.

Оскільки міжнародна міграція виникає за наявності значного контрасту між рівнями економічного розвитку і темпами природного приросту країн, з'ясовано, що сучасну міграційну ситуацію у світі визначають найбільш економічно розвинені країни: США, Канада, Австралія та більшість країн Європейського Союзу (Італія, Німеччина, Польща, Португалія та ін.). Міграційна політика цих країн базується на селективності, проведенні заходів з обмеження в'їзду низькокваліфікованої робочої сили та залучення фахівців, боротьби з нелегальною міграцією, пріоритетності воз'єднання сімей та заохочення рееміграції. Державне управління міжнародною міграцією здійснюється на основі національного законодавства як країн, що приймають, так і країн, які експортують робочу силу. Зазвичай воно здійснюється через прийняття програм, які фінансуються з бюджету та спрямовані на обмеження або стимулювання припливу іноземної робочої сили, організації повернення мігрантів на батьківщину. При розробленні механізмів державного управління міграційними процесами в Україні необхідно збалансовано використовувати міжнародний досвід і власне українську ситуацію у цій сфері.

Хамбекова А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ (ОСІБ), ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Сьогодні в умовах нестабільної економічної, політичної та соціальної ситуації в Україні вкрай необхідне проведення реформи у сфері соціального захисту населення України, що передбачає заходи щодо організації та надання соціальної послуги соціального супроводу найуразливішим категоріям населення,

оскільки з кожним роком збільшується кількість сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО) та потребують сторонньої допомоги.

Забезпечення соціальної безпеки та гарантування надання соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у СЖО та потребують підтримки, є однією з ключових завдань соціальної політики, важливим фактором успішного розвитку будь-якої країни. Власне така безпека являє собою стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, сім'ї та суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз. Її об'єктами є всі основні елементи соціальної системи забезпечення якості та рівня життя, регульовані загальнодержавною соціальною політикою. Світовий досвід вказує на те, що без активної регулюючої ролі держави не може бути ефективною, соціально орієнтованою ринковою економікою та дієвості забезпечення соціальної безпеки країни. Зважаючи на це актуальним є здійснення аналізу зарубіжного досвіду щодо надання соціальних послуг, соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО.

Вважаємо, що аналіз зарубіжного досвіду варто враховувати для подальшого вдосконалення інституту соціальних послуг в Україні та важливого аспекту визначення подальших шляхів розвитку надання соціальних послуг та здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО та потребують допомоги. Вивчення досвіду зарубіжних країн має для України важливе значення для розбудови власної системи соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО.

На сторінках наукових джерел зазначена проблема ще не отримала цілісного висвітлення. Світовий досвід переконливо свідчить, що налагодженість відносин у соціальній сфері не лише підвищує рівень існування людини в суспільстві, а й багато в чому формує її ставлення до держави та процесів, які в ній відбуваються. Водночас існуючий світовий досвід є важливим чинником, який слід враховувати для подальшого вдосконалення правового регулювання відповідних процесів, що на сьогодні відбуваються в нашій державі. Значною мірою це стосується інституту соціального захисту та надання соціальних послуг, який динамічно розвивається в сучасному світі.

Проаналізувавши зарубіжний досвід Франції, ФРН, Великої Британії, Італії та США щодо здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО, можна дійти висновку, що теорія і практика системи соціального захисту населення в зарубіжних країнах мають значно вищий офіційний статус, ніж в Україні. Установлено, що кожна із цих країн має власну модель регулювання здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у СЖО, з огляду на соціальні, культурні та економічні умови, спрямовану на забезпечення якості та підвищення ефективності надання соціальних послуг вразливим верствам населення

Ходек В. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Набока К. О.

ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІЛ/СНІДУ В УКРАЇНІ

Понад три десятиліття проблема ВІЛ-інфекції/СНІДУ залишається актуальною для світової спільноти, адже масштаби поширення вірусу імунодефіциту людини набули глобального характеру і постають реальною загрозою соціально-економічному розвитку більшості країн світу. Сьогодні в Україні епідемічна ситуація з ВІЛ-інфекції залишається напруженою – продовжується поширення захворювання серед населення, зростає кумулятивна кількість ВІЛ-інфікованих осіб і хворих на СНІД. Питання протидії інфекції є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я і соціального розвитку та предметом міжнародних зобов'язань України, зокрема щодо виконання Декларації Цілей розвитку тисячоліття Організації Об'єднаних Націй та Політичної декларації Організації Об'єднаних Націй з активізації зусиль для викорінення ВІЛ/СНІДУ.

Встановлено, що участь інституцій громадянського суспільства в організації національної відповіді на епідемію ВІЛ/СНІДУ в Україні є надзвичайно важливою і є елементом активної соціальної політики, що сприяє подоланню наслідків довготривалої епідемії шляхом встановлення контролю над інтенсивністю епідеміологічного процесу. Роль інститутів громадянського суспільства ідентифіковано з позиції стадій управління і послідовності діяльності, що реалізується через систему загальних та спеціальних функцій управління. До загальних функцій належать стратегічне управління, оперативне управління та контроль. Спеціальними функціями громадського сектору щодо взаємодії у сфері протидії є адвокація, комунікація та соціальна мобілізація, експертна діяльність у процесах планування, впровадження та моніторингу політики у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДУ. Основними формами взаємодії є законотворча ініціатива; проведення спільних заходів (громадські слухання, щорічні національні конференції з проблем профілактики СНІДУ тощо); навчання фахівців; використання матеріально-технічної бази; вирішення конкретних проблем спільними зусиллями; переадресація клієнтів; обмін інформацією; спільні бази даних тощо. Державно-громадська взаємодія у сфері протидії ВІЛ/СНІДУ реалізується на чотирьох рівнях: представництво інтересів і спільної позиції НУО і державних структур перед міжнародними донорами (міжнародний рівень), що сприяє конструктивному діалогу та партнерству; надання технічної допомоги у вигляді навчання, консультування та інших форм для представників НУО, ініціативних груп і державних установ (національний рівень); надання підтримки та адресної допомоги представникам груп високого ризику (рівень індивідуальної взаємодії) та членам їх родини (рівень територіальної громади).

Визначено, що нормативно-правовий механізм взаємодії потребує подальшого удосконалення в частині якісних змін у змісті законодавчих та нормативно-правових актів, у тому числі й відомчих, щодо взаємодії в умовах децентралізації управління, подальшої класифікації, періодизації та систематизації національної нормативно-правової бази з метою її розвитку та приведення у відповідність до норм міжнародного права (стандартизація послуг у сфері ВІЛ/СНІДУ). Інституційний механізм державно-громадської взаємодії в умовах децентралізації послуг у сфері ВІЛ/СНІДУ пропонується реалізовувати на рівні територіальної

громади на основі організаційного підходу «переадресації клієнтів» від мережі лікувально-профілактичних установ (сімейний лікар) до представників громадського сектору, тобто з використанням технології горизонтального мережування (networking). Належне інформаційне забезпечення взаємодії з громадськістю в системі державного управління сферою протидії поширенню ВІЛ/СНІДу пропонується реалізовувати на двох комунікативних рівнях: внутрішній – міжсуб'єктний обмін інформацією, зовнішній – суб'єктно-об'єктний обмін інформацією. Складовими елементами інформаційного механізму взаємодії на рівні територіальної громади виступають: інформація епідеміологічного, медичного та соціального характеру; інформування про засоби профілактики ВІЛ/СНІД на рівні громади, сім'ї та індивідуальному рівні; інформаційне забезпечення з безперервного підвищення професійної майстерності для представників громадськості; інформаційно-технічне забезпечення взаємодії між суб'єктами управління.

Царук Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Для розвитку і процвітання тієї чи іншої територіальної громади потрібні фінансові і матеріальні ресурси. Основою для їх поповнення і використання є місцевий бюджет. Місцеві бюджети є не лише основним засобом утримання поточного стану соціально-економічного розвитку, а й гарантією здобуття конкурентних переваг територій, та їх розвитку.

Ресурси як основа здійснення повноважень органів місцевого самоврядування поділяються на: матеріальні (власність) – відповідно до вітчизняного законодавства, на регіональному рівні в Україні представлено кілька видів власності: державна власність (майно місцевих державних адміністрацій та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади); комунальна власність територіальних громад та їх різновид – спільна власність територіальних громад у межах областей; фінансова основа – основним елементом є бюджет, порядок формування та використання якого, взаємодія з іншими бюджетами регулюється Бюджетним кодексом України.

Ресурси, що є у комунальній власності, належать до матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування і управління ними здійснюється його органами у межах низки наданих законодавством повноважень. Зокрема, на органи місцевого самоврядування покладено забезпечення ефективного використання природних ресурсів шляхом попереднього розгляду відповідних планів, а також підготовка пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, які опікуються цими питаннями на відповідній території. Важливо, що плата за використання природних ресурсів є також джерелом підвищення доходів місцевих бюджетів.

Існують різні підходи до класифікації ресурсного потенціалу, у т.ч.: поселенський, демографічний, природний, трудовий, кадровий, економічний (виробничий), соціальний, інформаційний та фінансовий, що характеризують компонентну структуру сукупного потенціалу.

Загалом можна виділити низку найважливіших напрямів щодо зміцнення фінансово-ресурсної бази регіонів виходячи із аналізу досвіду, що застосовується в інших країнах світу, та специфічних чинників, що мають суттєвий вплив на ці процеси в Україні:

- вдосконалення законодавчого забезпечення формування та ефективного використання фінансових ресурсів регіонів і міжбюджетних відносин;
- розширення фінансових можливостей та наповнення місцевих бюджетів за рахунок збільшення їх дохідної частини, а також можливостей запозичень та інших форм залучення коштів;
- запровадження комплексу організаційних заходів, спрямованих на залучення на взаємовигідних засадах до реалізації програм регіонального розвитку місцевого бізнесу та місцевої громадськості;
- розробка та реалізація регіональних програм стимулювання інвестиційної діяльності;
- підвищення ролі та значення регіональних фінансових структур (страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, венчурних інвестиційних фондів та ін.) у накопиченні фінансових ресурсів та їх застосуванні для фінансування програм регіонального розвитку.

У цілому, ресурсний потенціал об'єднаних територіальних громад дає можливість для підвищення рівня фінансової спроможності місцевих бюджетів та розвитку відповідних територій.

Список використаних джерел

1. Борщ Г. А., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Дехтяренко Ю. Ф. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. Київ, 2017. 107 с.
2. Орлатий М. К., Романюк С. А., Дегтярьова І. О. та ін. Ресурсний потенціал регіону: навч. посіб. / за заг. ред. М. К. Орлатого. Київ: НАДУ, 2014. 724 с.
3. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 1. С. 83–94.

Чуєв С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Мотивація є однією з провідних функцій управління, оскільки досягнення основної мети залежить від злагодженості роботи людей. Кожен ефективний керівник намагається переконати працівників працювати краще, створити у них внутрішні спонуки до активної трудової діяльності, підтримувати зацікавленість у праці, ініціювати переживання задоволення від отриманих результатів. Важливо також, щоб працівники

домагалися досягнення цілей організації добровільно і творчо. Проте, на практиці часто спостерігається картина невмілого застосування системи мотивації, і як результат висока плінність кадрів, низькі результати діяльності. Варто застосовувати не лише матеріальну мотивацію, а й моральну.

Мотивація виникає із незадоволення потреб і дій, що дають їй поштовхи, якщо вони успішні і задовольняють ці потреби. Деякі потреби, такі як їжа, задовольняються лише на деякий час. Інші потреби, такі як потреба в дружбі, можуть задовольнятися на тривалий час, але можуть залишатися незадоволеними інші потреби. Фактором мотивації насамперед виступає система стимулювання праці. Висока роль індивідуальних заходів матеріального і морального стимулювання до високопродуктивної праці: встановлення рівня грошової винагороди, тарифних ставок, доплат, премій, підвищення професійного розряду, доручення складних і відповідальних завдань, відрядження на навчання за рахунок підприємства.

Слід пам'ятати, що будь-які зміни в діяльності підприємства, не залежно від ступеня ефективності прийняття рішень «на папері», не будуть впроваджені «в життя» без відповідної мотивації персоналу підприємства. Тому при розробці системи управління персоналом особливу увагу потрібно приділити системі мотивації.

Провідна роль у процесі мотивації належить потребам людини, які в «укрупненому» вигляді можуть розглядатися як сукупність трьох основних груп: матеріальних, трудових і статусних. Тому мотивацію, доцільно поділяти на матеріальну і нематеріальну. Матеріальна мотивація – це найбільш очевидний спосіб винагороди працівників. Вона являє собою систему матеріальних стимулів праці, ціллю якої є забезпечення співвідношення заробітної плати працівників з кількістю і якістю праці.

Цікавим способом удосконалення мотивації праці є мотивація вільним часом або модульна система компенсації вільним часом. Особливість мотивації вільним часом полягає в тому, що розходження в навантаженні працівників, які обумовлені роботою в різний час доби і дні тижня, компенсуються безпосередньо наданням вільного часу, а не грошовими надбавками, як це прийнято в традиційній системі. Ця форма немонетарної мотивації поки не одержала поширення у практиці українських підприємств, але досвід використання її зарубіжними фірмами свідчить про необхідність впровадження системи компенсації вільним часом на підприємствах цих країн. Використання гнучких форм зайнятості (скорочений робочий день, збільшення відпустки, гнучкий графік роботи, надання відгулів та ін.) надає можливість вибору працездатному населенню між робочим часом та відпочинком.

Отже, усі організації та торговельні підприємства застосовують найрізноманітніші способи та методи стимулювання працівників. Проте, першочергову перевагу віддають матеріальній мотивації. Варто пам'ятати, що обираючи систему мотивації, слід неодмінно враховувати потреби та інтереси працівників. Процес впровадження даної системи повинен бути спрямований на досягнення певного результату – задоволених працівників, котрі віддані своїй роботі.

Чуприна М. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Педак І. С.

СУЧАСНІ МЕДИЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

У наш час закінчується період автономних медичних комп'ютерних систем, що створюються автономно окремими медичними підрозділами для вирішення своїх задач, і настає період медичні інформаційні системи надалі МІС), що взаємодіють між собою. Ця взаємодія має багато аспектів: По-перше, це використання загально прийнятих і доступних відкритих стандартів як для даних, що зберігаються й обробляються в цих системах, так і для забезпечення способів і механізмів їхньої взаємодії.

По-друге, це технічна (технологічна) стандартизація медичних комп'ютерних систем. Зрозуміло, що інструментальні засоби, що використовуються цими системами, можуть і повинні бути різними (залежно від певних умов їх створення та використання), але й тут необхідно передбачити максимальну можливість стандартизацію (це може стосуватися стандартів до інтерфейсу, протоколів обміну даними, форматів даних, що використовуються). Сучасні тенденції розвитку МІС свідчать про необхідність і реальну можливість такої стандартизації.

Таким чином, медичні інформаційні системи необхідні для керування медичним закладом та містять інформацію щодо електронної медичної картки пацієнта, онлайн запису до лікаря, призначень та рецептів, діагностичних обстежень та лабораторних досліджень, поліклініки та реєстратури, складу та персоналізованого обліку ліків, медичних документів (облікових медичних форм МОЗ), медичних кадрів, статистики та звітів МОЗ, мобільний додаток пацієнта, тощо.

Також, інформаційне забезпечення МІС складають: історії хвороби, виписки з історій хвороби, епікризів, стандартизованих карт обстеження, діагностичні й інформативні оцінки показників і станів, критерії ефективності обстеження і лікування, каталог медичних понять і термінів.

Заклади охорони здоров'я, які лише долучаються до реформи, мають обрати й установити медичну інформаційну систему. А це завдання не з легких. Буває, що заклад установив систему, а вона не відповідає його робочим потребам. Як такого не допустити – дізнайтеся з публікації Заклади, які вже підключилися до системи «Електронне здоров'я», зрозуміли, що МІС стає «мозком» закладу.

Заклади охорони здоров'я первинної медичної допомоги отримали доступ до центральної бази даних, що контролюється державою через медичні інформаційні системи, розроблені приватно, які гарантовано надають базовий пакет електронних сервісів. Закладами первинної медичної допомоги області обрані медичні інформаційні системи: Helsi; EMCIMED; Asker.net; MEDSTAR.

На цей час заклади охорони здоров'я первинного рівня надання медичної допомоги підключено до електронної системи охорони здоров'я eHealth.

Керівник сам вирішує, яку функціональність МІС йому обрати, аби автоматизувати робочі процеси в закладі. Також він має знати стратегію управління, глибину інформатизації, щоб за необхідності обрати додаткові інструменти чи сервіси.

Отже, із різними МІС можна по-різному налаштувати бізнес-процеси в закладі. Зокрема, по-новому організувати: управління структурою організації та персоналом; робоче місце керівника; електронну реєстратуру та автоматизований запис на прийом; медичний і загальний документообіг; облік платних послуг, склади та облік лікарських засобів; контакт-центр; сервер накопичення медичних зображень; договірну діяльність; систему страхування та облік страхових послуг тощо.

Чурса С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.т.н. Александрова Н. Б.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

В умовах розвитку сучасного державотворення зростає роль держави в формуванні та реалізації екологічної політики, серед головних завдань якої є стабілізація і поліпшення екологічного стану території країни шляхом реалізації державної екологічної політики.

З 1 січня 2020 року вводиться в дію Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

В Законі зазначено, що метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем.

В Законі визначені стратегічні цілі державної екологічної політики України, це:

- формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;
- забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;
- забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;
- зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;
- удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

В Законі зазначено, що досягнення цілей державної екологічної політики здійснюватиметься двома етапами:

- до 2025 року передбачається стабілізація екологічної ситуації шляхом закріплення змін у системі державного управління;
- до 2030 року передбачається досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища.

До 2030 року Україна має впровадити систему ефективного управління для забезпечення збалансованого користування природними ресурсами з урахуванням необхідності забезпечення ними прийдешніх поколінь.

Очікується створення правової бази та умов для реалізації державної політики у сфері зміни клімату, запобігання подальшої деградації земель та опустелювання, зокрема шляхом ощадливого використання водних ресурсів і впровадження науково, екологічно та економічно обґрунтованих підходів до проведення меліоративних робіт.

Використання нових технологій, що дозволяють раціонально використовувати природні ресурси та мінімізувати рівень екологічного навантаження на навколишнє середовище, є новим пріоритетним напрямком для сучасної України. Це пов'язано з переходом економіки країни на новий технологічний рівень. Такі технології концептуально відрізняються від технологій, масово застосовуваних у сучасних умовах. Слід зауважити, що частина ресурсозберігаючих технологій дозволяє використовувати вже існуючий технологічний процес з урахуванням нових технологій за рахунок модернізації деяких елементів.

Шергіна О. Ф.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Скрябіна Д. С.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Одним з напрямів нераціонального використання коштів системи соціального страхування є недоліки в організації експертизи тимчасової непрацездатності.

На практиці неправомірні витрати на виплату допомоги з тимчасової непрацездатності можуть бути пов'язані з: неправильним розрахунком страхувальником допомоги з тимчасової непрацездатності; оплатою страхувальником листків непрацездатності (далі – ЛН) у випадках, не передбачених чинним законодавством; виплатами за ЛН, здійсненими з порушенням встановленого порядку; порушенням в експертизі тимчасової непрацездатності, тобто з медичним фактором.

Основними причинами, які призводять до порушень в експертизі тимчасової непрацездатності, є: недостатня підготовка медичних працівників з питань експертизи тимчасової непрацездатності; недостатнє й несвоєчасне забезпечення лікарів лікувальних установ нормативними та інструктивними документами про проведення експертизи тимчасової непрацездатності; слабкий контроль за обґрунтованістю видачі, продовження й оформлення ЛН на всіх рівнях експертизи непрацездатності; недостатня увага з боку керівників лікувально-профілактичних установ до організації роботи з експертизи непрацездатності; відсутність відомчого контролю за станом експертизи тимчасової непрацездатності з боку посадових осіб органів управління охорони здоров'я.

З огляду на всі ці тенденції питання контролю за витратами з тимчасової непрацездатності й експертизи тимчасової непрацездатності мають особливу економічну значущість.

З метою більш ефективного контролю за проведенням експертизи тимчасової непрацездатності й обґрунтованістю видачі, оформлення та оплати ЛН запропоновано ввести профілактичні рівні контролю як з боку лікувально-профілактичних установ виконавчих органів Фонду, так і з боку страхувальників-роботодавців.

Спільні зусилля Фонду, медичних установ і страхувальників з контролю за станом експертизи тимчасової непрацездатності, обмін інформацією між ними щодо статистики захворюваності з тимчасовою втратою непрацездатності дадуть змогу більш ефективно аналізувати рівень захворюваності, динаміку і тривалість страхових випадків непрацездатності.

Досвід функціонування державних систем соціального страхування в країнах з ринковою економікою показує, що ефективність практично кожної моделі державного соціального страхування, незалежно від побудови структури управління системи, залежить від державного регулювання, державного нагляду й контролю за її діяльністю.

Доведено, що управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням також потребує відповідних змін з урахуванням набутого власного та наявного міжнародного досвіду. Для запобігання негативним явищам в управлінні системою соціального страхування потрібно чітко визначити місце й роль, а також повноваження кожної зі сторін, що безпосередньо стосуються сфери діяльності Фонду: держави, роботодавців, профспілок.

Запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування дасть змогу здійснити глибоку внутрішню перебудову національної системи охорони здоров'я. При цьому стане можливим забезпечення незалежного, більш ефективного контролю за діяльністю медичних установ і якістю надання медичної допомоги.

Шульга Н. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. держ. упр., професор Мерзляк А. В.

ЗМІСТ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У сучасних умовах важливого значення набуває регіональна політика ЄС або «політика згуртування», яка має на меті покращення економічного добробуту регіонів Європейського Союзу, а також запобігання регіональній диспропорції. Така політика не тільки сприяє скороченню регіональних відмінностей, але також налагоджує партнерські відносини між ЄС, державами-членами, місцевою владою та приватним сектором з метою вироблення стратегій розвитку для вирішення завдань на рівні всього інтеграційного об'єднання.

На сьогоднішній день регіональна політика на території Європейського Союзу має три основні напрямки. По-перше, це сприяння економічному наблизенню з метою допомоги менш розвиненим регіонам, які розташовані переважно в нових країнах-учасниках, у зменшенні свого відставання від більш розвинених країн. По-друге, це реалізація широких заходів, спрямованих на покращення регіональної конкурентоспроможності і зайнятості. Третя група стратегій спрямована на сприяння співпраці між регіонами і країнами у напрямі зменшення економічного значення національних кордонів.

Існують три основні джерела фінансування регіональної політики, які були створені у різні часи протягом розвитку ЄС. Наприклад, Фонд європейського регіонального розвитку зосереджується, в основному, на ініціативах, пов'язаних з економічним зростанням, зайнятістю і конкурентоспроможністю, включаючи інвестиції в інфраструктуру. Фонд наближення зосереджується на транспортній та екологічній інфраструктурі, включаючи відновлювальні джерела енергії. Фінансування в межах Європейського соціального фонду спрямовується на інвестиції в людський капітал у сфері освіти і професійної підготовки.

Реалізація регіональної політики ЄС базується на таких принципах: партнерства – постійна співпраця всіх органів в підготовці та реалізації регіональної політики; субсидіарності – перенесення компетенції на той рівень управління, на якому проблема вирішується найефективніше; додатковості – ті ресурси, які виділяє ЄС на вирішення проблеми, є додатковим до національних ресурсів для вирішення регіональних проблем; концентрації ресурсів – виокремлення невеликої кількості пріоритетних напрямів регіональної політики; програмного підходу – фінансування регіональних проблем у межах довгострокових програм.

Основним інструментом управління регіональним розвитком країн ЄС є інститут територіального планування. Крім того, практикується система прийняття тристоронніх контрактів та угод домовленостей між ЄС, країнами-членами і регіональною владою, з метою визначення ролей і повноважень цих трьох адміністративних рівнів в планованій регіональній політиці. В цілому, виділяються два основних механізми реалізації політики: регулювання та перерозподіл. Регулювання пов'язане з формуванням обов'язкових стандартів, норм і правил, відповідність яким фіксується в ліцензіях, сертифікатах, дозволах і т.д., а їх дотримання є обов'язковою передумовою і умовою ведення економічної діяльності на території регулювання. Другий інструмент реалізації державної політики – розподіл і перерозподіл фінансових та інших засобів.

Таким чином, регіональний розвиток є процесом, який вимагає дієвих інститутів, а також тісної співпраці між урядами, бізнес-структурами та соціальними групами на кожному рівні. А ефективна регіональна політика Європейського Союзу сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонів, стимулюванню їх економічного зростання, створенню нових робочих місць, що в свою чергу, сприяє подоланню економічних, соціальних і територіальних розбіжностей ЄС.

Список використаних джерел

1. Європейська регіональна політика: натхнення для країн, що не входять до ЄС? *Європейська комісія, Головне управління регіональної політики*. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/international/external_uk.pdf (дата звернення: 05.10.2019).

Юрків В. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Якість медичного обслуговування пов'язується з вирішенням проблем розвитку медичного ринку на етапі його становлення, з механізмами ціноутворення на послуги, їх виробництва та реалізації, запровадження певних ринкових моделей функціонування ринку медичних послуг.

Обґрунтовано вісім господарських механізмів удосконалення ринкових відносин у системі охорони здоров'я України: запровадження товарно-грошових відносин, створення підґрунтя для розвитку приватного обслуговування, формування умов співіснування багатокладних форм власності, перетворення медичної послуги на товар, формування конкурентного середовища, спільного розвитку надання послуг профільними суб'єктами, стимулювання активної поведінки споживачів на ринку медичних послуг, мотивації персоналу та установ щодо підвищення якості роботи.

Особливий наголос зроблено на необхідності перегляду структури діючої лінійної, вертикально-ієрархічної системи державного контролю за якістю медичної допомоги і її заміни циклічним, регуляторним контролем, що ґрунтується на вдосконаленні стандартизації послуг, підвищенні якості, створенні умов, за яких цей безперервний процес не потребує «підштовхування» з боку влади, оскільки критерії якості медичних послуг набувають еволюційного характеру і базуються на результатах роботи лікувальних закладів.

Пріоритет в оцінюванні ефективності їх діяльності доцільно надавати незалежним експертним радам з акредитації, до складу яких мають входити також представники медичних асоціацій, громадські організації та інші суб'єкти ринку. Реформування системи контролю якості необхідно не лише на рівні держави та місцевих адміністрацій, а, перш за все, на рівні медичного закладу та його персоналу.

Структурні, кадрові, організаційні та економічні перетворення в системі охорони здоров'я мають бути підпорядкованими єдиній меті – підвищенню доступності й якості медичних послуг, що, у свою чергу, сприятиме покращенню показників здоров'я населення. Виходячи з цього та з урахуванням переходу системи охорони здоров'я на ринкові відносини, органам державної влади слід внести наступні зміни до діючого організаційно-економічного механізму державного регулювання якості медичних послуг.

Доцільні зміни організаційно-економічного механізму державного регулювання якості медичних послуг в Україні мають передбачати поєднання елементів ринкової саморегуляції з елементами демократичного державного регулювання, що є властивим для сучасної соціально-орієнтованої економіки.

Вітчизняний і зарубіжний досвід, потреби сучасного розвитку охорони здоров'я населення свідчать про необхідність посилення державного впливу на якість медичних послуг шляхом запровадження таких рекомендацій, як уведення багаторівневої системи контролю за якістю послуг, що враховує рівень фахової підготовки медичного персоналу, рівень акредитації закладу та загальнодержавний рівень надання медичних послуг; внесення змін до діючої системи акредитації лікувальних закладів шляхом створення незалежної експертної ради; удосконалення чинної нормативно-правової бази забезпечення розвитку приватного сектора системи охорони здоров'я; впровадження контрактної форми працевлаштування медичних працівників, яка враховує мотиваційні аспекти їх роботи.

Юрченко В. І.

Національний університет «Запорізька політехніка»
к.держ.упр., доцент

СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Пріоритетним напрямком соціально-економічного розвитку країни є підвищення ефективності аграрної економіки, раціональне використання земельних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами. На різних етапах розвитку сільського господарства були спроби розробити і чітко позначити умови, які забезпечували б ефективне ведення аграрного бізнесу. В даний час багато підприємств, незалежно від їх правового статусу та форм власності, ведуть пошук способів і методів виробництва, які дозволили б стабілізувати і підвищити його ефективність. Основою стійкості розвитку аграрного сектору є, перш за все, підвищення ефективності землеробства, оптимальне використання земельних ресурсів. Серед усього різноманіття природних ресурсів земля займає особливе місце, виступаючи в якості «загального засобу праці».

Саме недостатній рівень ресурсозабезпеченості аграрного сектору у поєднанні зі складним станом системи оподаткування та кредитування є сьогодні стримуючим чинником створення ефективного виробництва продукції сільськогосподарськими товаровиробниками різних форм господарювання в регіонах. Серед пріоритетів Уряду та Міністерства аграрної політики є стимулювання фермерського руху та створення успішної моделі господарювання в Україні – формування ефективного та соціально відповідального власника на селі.

Потужний аграрний сектор – запорука власної продовольчої безпеки, утримання провідних позицій в світовій торгівлі, а головне – основа розвитку українського села, яке поступово відновлюється. Доля агро-виробництва в структурі ВВП України становить 12%. Сучасний період розвитку ринкових відносин в аграрному секторі свідчить про те, що необхідно використовувати різноманітні форми господарювання, господарські уклади і організаційно-правові форми, які повинні відповідати мінливим умовам економічного розвитку і характером вирішуваних економічних завдань. Разом з тим, все більш очевидним стає факт, що в силу ряду особливостей малі форми господарювання в аграрному секторі повинні стати основою формування сучасної багатокладної економіки регіону.

Завдання раціонального використання державних коштів є в даний час одним з першочергових для забезпечення розвитку найважливіших сфер економіки, усунення інфраструктурних обмежень, підвищення ефективності використання природних ресурсів, модернізації сільськогосподарських організацій і розвитку

високотехнологічних виробництв, забезпечення продовольчої безпеки України. Удосконалення напрямів реалізації аграрної політики є обов'язковою умовою забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору України. Для вирішення даної проблеми перш за все необхідно перейти до комплексного характеру державної підтримки аграрного сектора, удосконалити кадрову політику на всіх рівнях управління АПК, знизити рівень диференціації бюджетної підтримки галузі в регіонах. При розробці стратегії управління галуззю слід враховувати те, що серед сільськогосподарських виробників сільськогосподарські організації ефективніше використовують бюджетну підтримку.

Сьогодні існує недостатній рівень реалізації аграрної політики та необхідність внесення істотних змін до системи державного управління аграрного сектору. Удосконалення засад реалізації аграрної політики є обов'язковою умовою забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору України. Для вирішення даної проблеми, перш за все, необхідно перейти до комплексного характеру державної підтримки аграрного сектору, удосконалити кадрову політику на всіх рівнях управління АПК, знизити диференціацію бюджетної допомоги галузі за регіонами та всередині них.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.психол.н., доцент Буланов В. А.

ПРОБЛЕМАТИКА ГОТОВНОСТІ САМОРОЗВИТКУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА УМОВА УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Потрібно звернути увагу на успішність студентів, який тісно пов'язує процес її досягнення з постійною готовністю особистості до розвитку і саморозвитку, зокрема, до саморозвитку інтелектуального. При такому розгляді успішний суб'єкт – гнучкий та здатний до переструктурування власного ментального простору, трансформації ментальної моделі.

Саморозвиток – здатність особистості виходити за межі наявних форм буття та власні межі, задавати можливість кількісних та якісних змін, визначати закономірності розвитку світу і власної трансцендентності. Інтелектуальний саморозвиток визначається переструктуруванням, зміною ментальних моделей світу, перебудовою зв'язків між ними на всіх рівнях у метаментальній моделі (тобто системній моделі, яка й визначає особистість) [7]. Таке розуміння саморозвитку є вірним для всіх вікових етапів, однак слід зважити на те, що саморозвиток не є прямолінійним, він визначається не кількісними, а якісними змінами, які є різними протягом життя – від дитинства до старості. Так, інтелектуальний саморозвиток має місце тоді, коли відбувається функціонально-структурне коаліціювання інтелекту, якісні зміни у змісті та інтелектуальних діях, підсилюються можливості суб'єкта. На всіх вікових етапах для інтелектуального саморозвитку є характерним збагачення та функціонування ментальної моделі як множинного і гнучкого інтерпретаційного фільтра [5,6].

Готовність до саморозвитку є також і провідним чинником профілактики життєвого та професійного вигорання, інакше кажучи, профілактики відчуття «нещасливості», втрати смислу життя, втоми від життя тощо. Такі стани, як правило, виникають в ситуаціях критичних життєвих подій. Саморозвиток передбачає певну «зупинку» і постановку задачі на рефлексію ситуації і події, її інтелектуальне опрацювання, трансформацію інтерпретаційного фільтра. Це, в свою чергу, потребує часу і спеціальної психологічної компетентності.

Деякі автори вважають, що подолання критичних життєвих подій по лінії адаптації або, навпаки, вигорання, визначається співвідношенням рівня ангажованості індивіда до діяльності і копінг-стратегій, що превалюють на фоні задоволеності або незадоволеності загальною життєвою ситуацією [1, 2]. Така ангажованість включає п'ять вимірів, а саме: її суб'єктивна значимість, професійні амбіції, готовність до затрат енергії, спрямування до високої якості і почуття дистанціювання. Висока вираженість значимості справи (мети, події тощо) і відповідних амбіцій має супроводжуватися значною, але не екстремальною готовністю до трати енергії зі збереженням почуття дистанціювання до щоденних зусиль (адже до професійного вигорання, наприклад, дуже схильні саме трудоголіки) [3].

Вигорання має полюс, який характеризується спрямованістю на справу, ентузіазмом, позитивним ставленням до неї з певним дистанціюванням, яке не допускає трудоголізма в широкому смислі слова[4]. Для такого стану Кристина Маслач, відомий фахівець з проблем вигорання, запропонувала назву «залученість» (engagement). Основні характеристики залученості – це енергійність, включеність, самоефективність.

Тому розвиток успішного студента можна аналізувати в континуумі «залученість – вигорання». При такому розгляді вигорання втрачає фатальну необерненість, його рівні можуть бути знижені, а певні, інколи невідворотні (у складних соціономічних професіях) аспекти значно пом'якшені, особливо у випадку, коли людина усвідомлює профілактику вигорання як одну із провідних задач успішного саморозвитку.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды / под ред. А. А. Бодалева, Б. Ф. Ломова. Москва, 1980. Т. 1. 230 с.
2. Горностай П. П. Формирование психологической готовности старшеклассников к педагогической деятельности: автореф. дис. ... канд. психол. наук. Киев, 1988. 13 с.
3. Дьяченко Л. Н., Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск. изд-во БГУ, 1976. 175 с.
4. Колесникова И. А. Теоретико-методологическая подготовка к воспитательной работе в цикле педагогических дисциплин: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1991. 16 с.
5. Коломинский Я. Л. Социально-психологическая готовность к труду как психолого-педагогическая проблема. Минск: Государственный педагогический институт, 1971. С. 3–4.
6. Платонов К. К. Структура и развитие личности. Москва: Наука, 1986. 225 с.
7. Узнадзе Д. Н. Экспериментальные основы психологии установки. Тбилиси: изд-во АН Груз. ССР, 1961. 236 с.

Яловець О. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., доцент Боклаг В. А.

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

П'ять років тому, 1 квітня 2014 року, стартувала реформа місцевого самоврядування, яка базується на основі положень Європейської Хартії місцевого самоврядування і впроваджується на основі Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Головним завданням реформи є досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації. Децентралізація охопила різні сфери суспільного життя: освіту, охорону здоров'я, державну реєстрацію, надання адміністративних послуг, соціальну сферу та ін. Основою даної реформи стала фінансова децентралізація, яка в даному аспекті передбачає процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між центральним та місцевими рівнями управління, в результаті чого відбувається не тільки підвищення ефективності управління бюджетними коштами на місцях, а й зменшення впливу центру на розвиток регіонів і регіональної економіки. В цілому фінансова децентралізація покликана зміцнити спроможність територіальних громад та підвищити рівень соціально-економічного розвитку регіонів.

Ефективна та дієва система місцевого самоврядування є важливим елементом функціонування демократичної держави. Для забезпечення виконання своїх функцій, створення належного життєвого середовища для населення громади органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси, основу яких складають кошти відповідних бюджетів.

Місцеві бюджети є засобом акумулювання та перерозподілу доходів, необхідних для забезпечення впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток територій та фінансування регіональних програм. Кожен орган влади повинен володіти своїми фінансовими джерелами, достатніми для вирішення соціально – економічних завдань регіону.

Питання удосконалення процесу формування доходів місцевих бюджетів та пошук резервів їх збільшення є надзвичайно актуальним в умовах розширення повноважень, якими наділяються органи місцевого самоврядування. Недостатність власних стабільних джерел доходів значно обмежує вплив місцевих органів влади на соціально-економічний розвиток регіонів. Тому розширення та оптимізація джерел наповнення місцевих бюджетів є надзвичайно важливим завданням, вирішення якого сприятиме підвищенню рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування і якісному виконанню покладених на них завдань і функцій.

Податковий складник місцевих бюджетів складається з місцевих, загальнодержавних податків, зборів (обов'язкових платежів), які мобілізуються й акумулюються у бюджеті для виконання основних функцій органами місцевого самоврядування.

І саме інститут місцевого оподаткування покликаний зміцнювати місцеві бюджети, розширювати їхню фінансову незалежність. Ефективне використання місцевих податків і зборів сприяє акумуляції фінансових ресурсів, необхідних для розвитку територіальних громад, оскільки, згідно з досвідом розвинутих країн, є стабільним і самостійним джерелом доходів до місцевих бюджетів.

Отже, для більш ефективного здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень і забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами необхідно дослідити шляхи впливу на формування та покращення наповнення дохідної частини місцевих бюджетів.

Ярмошук Т. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.держ.упр., професор Мерзляк А. В.

СТАН ТА ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Важливим аспектом демократії є пряма або опосередкована участь громадян у процесі прийняття рішень суб'єктами державної влади. Рух до громадянського суспільства і правової держави є одним із основних напрямів розвитку світового співтовариства, оскільки громадянське суспільство виступає своєрідним фундаментом правової демократичної держави.

До інститутів громадянського суспільства в Україні належать громадські організації, професійні і творчі спілки, організації роботодавців, благодійні організації, релігійні організації, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи. За даними Державної служби статистики України кількість офіційно зареєстрованих об'єднань громадян на рівні громадських організацій із всеукраїнським та міжнародним статусами, а також на місцевому рівні постійно збільшується по країні в цілому та у всіх її регіонах.

Організації громадянського суспільства забезпечують: надання якісних та економічно ефективних соціальних послуг, у тому числі таких, які не можуть забезпечити держава або комерційні організації (переважно способом вироблення інноваційних підходів до забезпечення таких послуг); організацію громадян для самостійного задоволення їх інтересів без додаткових фінансових або адміністративних витрат з боку держави; поширення благодійництва і надання адресної та оперативної благодійної допомоги.

Показниками розвитку громадянського суспільства в Україні є: участь в ухваленні рішень і забезпечення таким чином більшої ефективності рішень з огляду на врахування інтересів різних соціальних груп; здійснення громадського контролю за діяльністю влади та боротьба з корупцією.

Результати експертного опитування дають змогу встановити, що ефективними способами впливу на владу з боку громадськості на сьогоднішній день є: активна взаємодія з засобами масової інформації (71%); утворення сильних об'єднань (асоціацій, рухів) громадських організацій (63%); звернення до світової

спільноти, міжнародних організацій (60%); публічне обговорення (круглі столи, слухання) нагальних суспільних проблем (58%); делегування представників громадських організацій на державні посади (в уряді, міністерствах, органах місцевого самоврядування тощо) (54%).

У свою чергу від держави громадяни насамперед очікують: соціального забезпечення – 39%, справедливості й правосуддя – 37%, захисту від зовнішньої агресії – 32%, безкоштовного медичного обслуговування – 30%, забезпечення робочим місцем – 29%, захисту фізичної безпеки, правопорядку – 20%, створення рівних правил для всіх при мінімальному втручанні держави в економіку – 18%.

На даний момент ефективним інститутом громадянського суспільства є місцеве самоврядування. На подальшу перспективу актуальним залишається забезпечення: належної правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування; доступності адміністративних та соціальних послуг, підвищення їх якості; формування ефективної територіальної системи місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, здатної забезпечити сталий соціально-економічний розвиток відповідних адміністративно-територіальних одиниць; стимулювання економічного розвитку територій за рахунок удосконалення механізмів впливу органів місцевого самоврядування на визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку.

Список використаної літератури

1. Громадянське суспільство України: цифри і факти URL: <https://euproster.org.ua/stories/133521> (дата звернення: 14.09.2019).

2. Вінніков О. Ю., Красносільська А. О., Лациба М. В. Показники розвитку громадянського суспільства в Україні. Київ: Україна, 2012. 80 с.

3. Яблонський В. М., Балакірева О. М., Бондар Т. В. та ін. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: аналіт. доповідь / за заг. ред. О. А. Корнієвського. Київ: НІСД, 2017. 56 с.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Балаклезь С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Шумада А. С.

РОЗРОБКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ ЖАНРА МЕТРОІДВАНІЯ

Метроїдванія – двомірний пригодницький бойовик, основу якого 30 років тому заклали Metroid від Nintendo і Castlevania від Konami [1]. Ці ігри поєднували в собі звичний ігровий процес платформерів з великим світом, який доводилося досліджувати в ході проходження.

Існує багато програм для розробки ігор. Однією з найбільш поширених є Unity - система розробки 3D додатків для Mac OS, Windows, Wii, Xbox 360, PlayStation 3, iOS і Android. Володіє просунутим редактором, призначеним для візуального підходу до створення ігор [2].

Метою роботи є розробка і створення комп'ютерної програми-гри жанру метроїдванія, а також просування її на ринку комп'ютерних ігор. Отримання дозволу на монетизацію продукту.

Затребуваність жанру тільки збільшується, завдяки універсальності концепції. За словами одного з авторів платформи Chasm Джеймса Петруцці (James Petrucci) [3], ключові механіки жанру не втрачають актуальності: це дослідження, розвиток персонажа, платформний ігровий процес і битви.

Виконано аналіз існуючих інструментальних засобів для розробки ігор. Проведено порівняння ігрових движків. Обрані оптимальні засоби для розробки якісного продукту. Отримано схвалення на поширення продукту в PlayMarket.

Список використаних джерел

1. The undying allure of the Metroidvania. URL: https://www.gamasutra.com/view/news/236410/The_undying_allure_of_the_Metroidvania.php (date of request: 12.09.2019).
2. Хокинг Д. Unity в действии. Мультиплатформенная разработка на C#. 2019. 352 с.
3. Marketing Chasm effectively in this, a month of Metroidvanias. URL: https://www.gamasutra.com/view/news/324803/Marketing_Chasm_effectively_in_this_a_month_of_Metroidvanias.php (date of request: 14.09.2019).

Горбенко В. І.

Запорізький національний університет
к.ф.-м.н., доцент

ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРУ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН У ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНОГО МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА

Створення обчислювального кластеру на основі звичайних десктопів комп'ютерного класу та мережі FastEthernet або GigabitEthernet є достатньо раціональним з точки зору використання ресурсів університетів та розширення їх можливостей щодо виконання наукових досліджень. Зазвичай техніка комп'ютерних класів університетів вимикається у нічний час і протягом щонайменш 10 годин не використовується. Покажемо, що при використанні 12 комп'ютерів цього часу буде достатньо для виконання сучасного наукового дослідження в області матеріалознавства. В якості наукової проблеми оберемо взаємодію різноманітних частинок з графеном. Графен є матеріалом з двовимірною структурою, що має перспективи застосування для нових електронних пристроїв [1]. Атоми водню, кисню та вуглецю входять до складу багатьох природних сполучень, що оточують графен під час його утворення та подальшого використання. Визначмо, скільки часу потребує виконання квантово-хімічного моделювання для визначення центрів адсорбції атомів Н, О та С за допомогою побудови профілів потенціальної енергії їх взаємодії з одношаровим графеном.

Розрахунки виконано за допомогою програмного пакету GAMESS методом Хартри-Фока [2]. Для обчислень було створено кластер з 12 системних блоків комп'ютерного класу з процесорами Intel CORE i3 та об'ємом оперативної пам'яті 8 Гб, які залишалися на своїх місцях та об'єднувались за допомогою мережі GigabitEthernet. Графеновий шар був представлений моделлю з 96 атомів вуглецю в гексагональних комірках та 24 атомів водню по його краю. Для отримання профілю потенціальної енергії взаємодії визначеного атому з графеновим шаром використовувалась техніка атомно-силового пробника. Для цього відповідний атом-пробник переміщувався над графеновим шаром на певній постійній відстані. При цьому розрахунки виконувались без геометричної оптимізації. На наведеному нижче рисунку дисперсію енергії взаємодії пробника із С-атомом з графеновим шаром показано у вигляді еквіпотенціальних контурів.

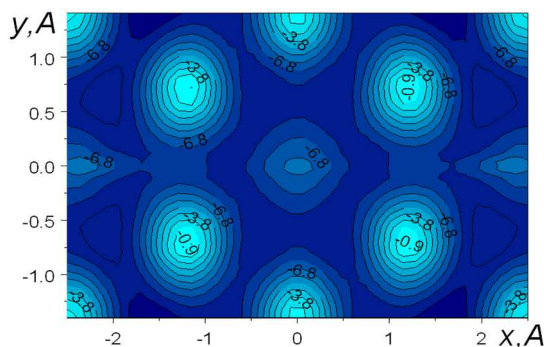

Рис. Проекція потенціальної енергії взаємодії вуглецевого пробника з графеном

Також були отримані проєкції потенціальної енергії взаємодії для атомів водню та кисню та було визначено центри адсорбції вказаних типів атомів на графені. Максимальний час виконання одного завдання на перевищувало 595 хвилин. Таким чином, створення обчислювального кластеру на базі комп'ютерного класу та використання його у сучасних наукових дослідження цілком можливо і є раціональним використанням наявних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Geim A. K., Novoselov K. S. The rise of graphene. *Nature Materials*, 2007. V. 6. P. 183-191.
2. Gordon M. S., Schmidt M. W. *Advances in electronic structure theory: GAMESS a decade later. Theory and Applications of Computational Chemistry: the first forty years*. Elsevier, Amsterdam, 2005. P. 1167–1189.

Диденко В. О.

Запорізький національний університет
наук. кер. – к.ф.-м.н., доцент Горбенко В. І.

РОЗРОБКА ANDROID-ДОДАТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КАФЕТЕРІЮ

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій може характеризуватись суцільним впровадженням мобільних додатків у різноманітні сфери людської діяльності. Особливу популярність мають такі додатки, які допомагають вирішувати повсякденні проблеми, наприклад, планування відвідування кафе у обідній час або для ділової чи товариської зустрічі. Як правило, створення мобільних додатків призначено для розширення можливостей існуючої інформаційної системи, тому розробнику, крім вирішення задачі проєктування та реалізації додатку, додатково приходиться вирішувати проблеми інтеграції та коректного використання її ресурсів.

Актуальність роботи обумовлено реаліями сьогодення, які вимагають використання інновацій у будь-якій діловій діяльності для підвищення її конкурентоспроможності. Створення мобільного додатку має за мету скоротити час на обслуговування клієнтів, заощадити їх витрати за рахунок зваженого замовлення, а також допомогти менеджерам розширити зворотній зв'язок з клієнтом та підвищити якість їх обслуговування.

При розробці мобільного додатку вважалось, що інформаційна система кафе має: меню; купівельний кошик замовлення з підрахунком його вартості; контроль руху замовлення – отримання замовлення, обробку замовлення, стан замовлення, інформацію про доставку замовлення; контроль руху товарних та продуктових запасів – замовлення продуктів зі складу до кухні, наявність продуктів на складі, розрахунок необхідної кількості запасів; контроль руху грошових коштів; документальне оформлення замовлення – чеки, рахунки; документальне оформлення руху товарних та продуктових запасів; документальне оформлення руху грошових коштів.

Розробку додатку виконано за допомогою IDE Android Studio версії 3.5 на мові програмування Java. Додаток має окремі активності для забезпечення певної функціональності: входу до користувацького кабінету; ознайомлення з меню та створення замовлення на певний час; перегляд історії замовлень та створення набору улюблених страв та інше. Інтеграція додатку до існуючої інформаційної системи кафе дозволяє також створити мобільний додаток для менеджера, що забезпечить гнучкість системи. В інформаційній системі замовлення є екземпляром відповідного класу, а сукупність замовлень є певною моделлю даних. Стан усіх замовлень відстежується в системі, коригується через додаток менеджера або за допомогою відповідного інтерфейсу. Замовлення створюються через підсистему кабінетів клієнтів, через які їх стан може відстежуватись.

Впровадження проєкту дозволить позитивно впливати на ефективність роботи кафе, підвищити якість обслуговування клієнтів, мінімізувати витрати їх часу. При подальшому розвитку системи передбачається створення додаткової функціональності, пов'язаної з використанням карткового рахунку для оплати замовлень та форуму клієнтів закладу.

Козоріз Т. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – асистент Двірна О. А.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНИХ МУЗЕІВ

Музеї – це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини. Водночас музей є інформаційним ресурсом. Нині часто кажуть про консервативність музеїв і про опір інноваціям. Так як світ змінюється, музей змушений бути творчим, інноваційним, яскраво мислячим інститутом. Це вимагає від музеїв формування нового підходу до роботи, включаючи інтерактивні експозиції, активну співпрацю з різними мас-медіа та громадськими організаціями, різними фундаціями, сучасну рекламну діяльність, активне впровадження в систему Інтернет інформації про діяльність музеїв України, їх збірки, окремі музейні пам'ятки, що мають національне, європейське, світове значення тощо.

Сучасна інтерпретація музейних колекцій є місцем для інновацій. Музейна експозиція має стати своєрідною формою комунікації. У сучасній музейній практиці експозиції почали змінюватися частіше – не через безпосередньо фізичний знос, але через моральну застарілість. Цикл оновлення експозиції гранично скорочується. Зникає поняття «постійна експозиція», зараз говорять про «основну експозицію». Її планують як експозицію зі змінними блоками, де є ядерні елементи і є можливість вносити зміни [1].

Музей має цікавитися не тільки колекціями і цінними предметами, але і відвідувачами. Сучасним працівникам музеїв потрібно продумувати усе – від експозиції до стосунків із публікою. Вітчизняним музейникам сьогодні потрібні дослідження, щоб з'ясувати, як мотивувати туристів та співвітчизників відвідати музейні експозиції.

У наш час в музеях широко використовується особливий тип комунікацій [2]. У музеях Європи розповсюджені так звані усні історії, які включаючи аудіо записи, фото і відеоролики спогадів, стали важливою складовою роботи, яку використовують для проведення досліджень. В українських музеях також можна практикувати зустрічі з ветеранами та відомими постатями, наукові симпозиуми, конференції, мистецькі конкурси, вечори, презентації тощо.

Актуальності набувають еко-музеї, тобто прагнення сучасної людини до відпочинку на природі. Тобто йдеться про інтеграцію музею в місцеву спільноту. Доцільно створювати в сільських оселях музеї історії родин, особливо там, де їх власники збирають цікаві речі і предмети, листи і фото, вишивки і предмети побуту. З огляду на це має бути налагоджений взаємовигідний зв'язок музеїв з туристичними фірмами. Сучасним музеям доводиться конкурувати з телебаченням, торговельно-розважальними та іншими культурно-відпочинковими центрами. Згідно соціопитування [3], людина, яка побувала в одному з музеїв, ймовірно зацікавиться іншими. Тому в західноєвропейських музеях на вході є стійки з рекламними буклетами інших музеїв регіону. Поки що експозиціям українських музеїв бракує динаміки і реклами. Тож систематичне оприлюднення музеями на своїх сайтах інформації про нові виставки та колекції збільшує шанси залучити відвідувачів.

Отже, застосування музеями інноваційні технологій, постійне осучаснення підходів є запорукою їх процвітання сьогодні та в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Гнедовський М. Сучасні тенденції в європейських музеях. URL: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2012/12/25/105482/> (дата звернення: 18.10.2019).
2. Маньковська Р. Сучасні музейні комунікації та перспективи їх розвитку. URL: http://history.org.ua/JournALL/kraj/kraj_2013_3/13.pdf (дата звернення: 18.10.2019).
3. Сучасний музей: концентрація на відвідувачах і вихід в онлайн. URL: <http://museumshevchenko.org.ua/post.php?id=348> (дата звернення: 18.10.2019).

Маргітич М. Я.

ЗУІ ім. Ф. Ракоці II
к.пед.н.

ІНТЕРНЕТ ЯК ПЕДАГОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Навіть дуже «традиційний» учитель зі стійким імунітетом до втручання новітніх технологій не може заперечити, що Інтернет є дуже багатим джерелом потенційних навчальних ресурсів. Та поки вчителі ще лише готуються до викладання предмета з використанням комп'ютерів, учні вже давно вчать за допомогою Інтернету.

Найпростіше використання Інтернету – це використання його як джерела додаткових матеріалів для вчителя та учня. У цьому випадку використовується лише незначна частина можливостей мережі.

Найбільш повно можливості Інтернету розкриваються під час використання так званих «хмарних технологій». **Хмарна технологія** – це технологія, яка надає користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервісу. Це дозволяє створювати файлові сховища-репозитарії для швидкого обміну інформацією та синхронізації даних, надавати спільний доступ і навчати дітей одночасно працювати над великими проектами, переглядаючи та редагуючи їх в реальному часі. Я застосовую хмарні сервіси від «Майкрософт» (OneDrive, OneNote, Delve, Sway, Word Online), а також онлайн-сервіси Powtoon, Prezi, Linoit, Easel.ly та ін.

Використання Інтернету на уроці іноземної мови не повинно бути самоціллю. Насамперед, учителю необхідно дати відповідь на запитання: для кого, для чого, коли, в якому обсязі повинен бути використаний Інтернет, оскільки дуже важко зорієнтуватися у величезному об'ємі інформації. У роботі з навчальними сайтами обирається той рівень складності, який відповідає рівню підготовки учнів.

З метою вивчення іноземних мов може використовуватись як вільне спілкування в Інтернеті, так і спеціально організоване спілкування в режимі електронної пошти, електронної конференції та дошки об'яв. Це створює унікальну автентичну ситуацію діалогічного мовлення.

Проведення Інтернет-проектів дає можливість практично використовувати здобуті знання в реальних життєвих ситуаціях, сприяє розвитку комунікативних умінь та навичок учнів. Існує два види проектів, планування, проведення і результати яких відрізняються один від одного: WWW-проекти і E-mail-проекти.

За допомогою сучасних комп'ютерних програм учні відчують справжнє занурення у живу мову, отримують безліч можливостей для вивчення та запам'ятовування нових слів та мовних зворотів, а також для розвитку мовленнєвих навичок.

Враховуючи всі переваги й можливості сучасних інформаційних технологій, не варто забувати, що комп'ютер, здійснюючи цілу низку функцій навчання, все ж таки не може повністю замінити вчителя іноземної мови.

Актуальність проблеми використання сучасних інформаційних технологій на уроках англійської мови зумовлена підготовкою учнів до повноцінної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства. Сучасні досягнення науки та техніки вимагають нових підходів до планування та реалізації уроків. Адаптація ІКТ у навчальному процесі значно розширює можливості уроку, вивільняє час вчителя для творчої діяльності, сприяє засвоєнню учнями нових професійних навичок та викликає інтерес до вивчення мови. Особливим аргументом використання комп'ютерної підтримки на уроці є зацікавленість сучасних учнів інформаційною та новими технічними винаходами.

Важливі переваги використання сучасних інформаційних та хмарних технологій для інтенсифікації викладання англійської мови:

- підвищення ефективності, якості, результативності процесу навчання завдяки максимальному наближенню учня до культурно-мовного середовища;
- забезпечення спонукальних стимулів, що зумовлюють активізацію пізнавальної діяльності (комп'ютерна візуалізація навчальної інформації);
- поглиблення міжпредметних зв'язків.

Мультимедійні засоби можна використовувати в різних ситуаціях на всіх етапах вивчення матеріалу: під час вивчення нового матеріалу, для узагальнення та систематизації знань, для повторення, для контролю засвоєного матеріалу, а також на позакласних заходах (семінари, вікторини, конкурси). ІКТ та хмарні технології також є засобом для вирішення ще однієї проблеми сучасної школи – підтримки інтересу учня до навчання взагалі та англійської мови зокрема.

Хочеться зауважити, що, незважаючи на те, що інформаційно-комп'ютерні технології – це досить потужні механізми, які мають багато можливостей, вони не замінюють вчителя, а можуть бути тільки інструментом у його руках.

Наместніков Є. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Шумада Р. Я.

РОЗРОБКА ВЕБ-САЙТУ СТРІЧКИ НОВИН З КОРИСТУВАЦЬКИМИ НАЛАШТУВАННЯМИ

На даний час в інтернеті існує величезна кількість різних засобів масової інформації, багато з них відповідають конкретній тематиці, а також існують ті, в яких зібрані різні тематики, вони допомагають з пошуком інформації, а отже економлять час користувача для ознайомлення з новинами.

Новинні стрічки існують в наступних реалізаціях: сайт, додаток, стрічка інтегрована в операційну систему та інше.

Функціонал новинних стрічок полягає у тому, що такі додатки сканують або парсять інформацію з одного або декількох джерел, після цього перетворює її у формат необхідний для відповідної реалізації. В стрічках користувачі зазвичай бачать основну інформацію про статтю, заголовки та її початок.

Основний мінус стрічок – це відсутність можливості гнучкого налаштування. Користувач слідує чіткому алгоритму, та має можливість тільки використовувати опції закладені розробником..

Метою роботи є розробка та реалізація стрічки новин з гнучкими налаштуваннями для користувачів, а саме: вибір необхідних параметрів відображення, можливість вибору джерел інформації з яких формується контент стрічки, реалізація інших опцій для формування контенту.

В опитуванні, проведеному в 2018 році журналом Форбс [1] 50% опитаних користувачів інтернету сказали, що вони дізнаються про останні новини через соціальні мережі, раніше ніж з інших інформаційних джерел. Опитування також виявило на 57% збільшення трафіку на сайтах новин. Тим не менше, кількість статей, які люди читають, зменшуються. Більшість людей просто прокручують свою новинну стрічку і натикаються на релевантні новини, але читають тільки заголовки або дивляться короткі відеоролики. Середньостатистичний користувач читає статтю лише протягом 15 секунд або менше, а середній час перегляду відео в Інтернеті, складає 10 сек.

В роботі виконано аналіз існуючих стрічок, їх функціонал та можливості. Розроблений план та модель розробки стрічки з розширеними можливостями. Реалізована стрічку з гнучким функціоналом.

Список використаних джерел

1. How Social Media Has Changed How We Consume News. *Forbes*. 2018. URL: <https://www.forbes.com/sites/nicolemartin/2018/11/30/how-social-media-has-changed-how-we-consume-news> (date of request: 21.09.2019).

Плет М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Шумада Р. Я.

РОЗРОБКА ВЕБДОДАТКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ФРЕЙМВОРКУ REACT

Вебдодаток – розподілений додаток, в якому клієнтом виступає браузер, а сервером – вебсервер. Браузер може бути реалізацією так званих тонких клієнтів – логіка додатку зосереджується на сервері, а функція браузера полягає переважно у відображенні інформації, завантаженої мережею з сервера, і передаванні у відповідь даних користувача. Однією з переваг такого підходу є той факт, що клієнти не залежать від конкретної операційної системи користувача, тому вебдодатки є міжплатформовими сервісами [1].

Фреймворк – програмне забезпечення, що дозволяє спростити процес розробки і збірки окремих модулів одного програмного проєкту. Фреймворк, зазвичай, містить лише базові програмні модулі, а усі специфічні для проєкту компоненти реалізуються розробником на їхній основі. Тим самим досягається не тільки висока швидкість процесу розробки, а й велика продуктивність і надійність рішень [2].

За даними різних рейтингових сайтів одним з найпопулярніших фреймворків на сьогодні є React [3, 4].

React – це декларативна, ефективна і гнучка JavaScript бібліотека для створення інтерфейсів користувача. Вона дозволяє збирати складний для користувача інтерфейс з маленьких ізольованих фрагментів коду, званих «компонентами». React розробляється і підтримується компанією Facebook та співтовариством окремих розробників і корпорацій [5].

Метою роботи є планування, розробка і створення вебдодатку, подальше його просування на ринку програмного забезпечення і монетизація.

В роботі виконано аналіз існуючих інструментальних засобів для розробки вебдодатків, проведено порівняння фреймворків, обрані оптимальні засоби для розробки програмного продукту та метод монетизації.

Список використаних джерел

1. Вебзастосунок. 2019. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вебзастосунок> (дата звернення: 17.10.2019).
2. Фреймворк. 2019. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Фреймворк> (дата обраення: 18.10.2019).
3. ТОП-10 фреймворков для веб-розробки в 2019. URL: <https://proglib.io/p/web-frameworks-2019> (дата обраення: 18.10.2019).
4. Most Popular Web Development Frameworks for 2019-20. URL: <https://www.appypie.com/top-web-development-frameworks> (дата обраення: 18.10.2019).
5. React JavaScript-бібліотека для створення польовательських інтерфейсов. URL: <https://ru.-reactjs.org> (дата обраення: 18.10.2019).

Поливода Д. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – асистент Двірна О. А.

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Загально відомо, що бібліотека навчального закладу – є показником його статусу. Бібліотека – це фундамент вишу: рівень його матеріального достатку, можливість навчально-методичного забезпечення, обов'язкова умова акредитації спеціальностей тощо. Використання інформаційних технологій у роботі університетських бібліотек є запорукою їх подальшого розвитку, тому метою даної наукової розвідки є огляд можливостей їх використання для покращення доступу до бібліотечних фондів.

В умовах сьогодення бібліотеки вищих навчальних закладів (ВНЗ) України – не просто сховища навчальних матеріалів, це відкриті комунікаційно-комунікативні системи, які беруть участь у педагогічно-виховному, міжкультурному, міжбібліотечному обміні, а також в обміні з внутрішніми структурами ВНЗ та іншими громадськими закладами. Комунікативна діяльність бібліотеки скерована на створення комфортного середовища для використання інформації; розвиток засобів внутрішніх організаційних та зовнішніх інформаційних зв'язків; формування каналів та засобів міжособистісного спілкування й обміну знаннями.

Необхідно також відзначити, що останнім часом суттєво розширилися можливості бібліотечних сайтів освітніх закладів [1; 2; 3]. Так, на їх сайтах можна знайти інформацію про різні конкурси, проекти та оголошення. Крім того можна відвідати віртуальні виставки. Корисною є інформація щодо репозитарію, де у відкритому доступі в електронному вигляді можна знайти наукові праці викладачів, аспірантів та студентів того чи іншого навчального закладу [2]. Окремі бібліотеки перейшли на електронні читацькі квитки. На думку студентів, – це дуже зручно, оскільки в будь-який час можна подивитися свій формуляр, дізнатися про дату повернення літератури чи заборгованість. Неабиякої популярності набули онлайн-довідки, де користувачі можуть звернутися з індивідуальним проханням до працівників бібліотеки.

Створення локальної автоматизованої бібліотечної мережі як складової частини університетської мережі надає бібліотеці вихід в інформаційний простір, відкриває широкі можливості для доступу до каталогів найвідоміших бібліотек світу. Забезпечити сучасні потреби бібліотека ВНЗ можливо лише за умови комплексної автоматизації технологічних процесів, ведення каталогів, обробки нових надходжень, реєстрації читацьких запитів тощо. Створення дослідницьких програм вивчення та прогнозування власного розвитку не лише дає можливість досягти визнання бібліотеки рівноправною ланкою у процесі освіти та вихованні студента, але й фактично бути інформаційно-освітньою лабораторією вищого навчального закладу. Більшість університетів та інститутів вводять нові навчальні програми й дисципліни, але необхідних підручників і посібників для цих курсів не вистачає. Лише бібліотека може якимось компенсувати обмежену кількість книг та брак інформації, забезпечуючи велику кількість людей.

Отже, сучасні технології, які активно впроваджуються в діяльність бібліотек, значно розширили їх функції та можливості. Інформаційні системи постійно розвиваються, тому актуальним завданням залишається їх раціональне впровадження в усі сфери діяльності, включаючи бібліотеки освітніх закладів.

Список використаних джерел

1. Віртуальні виставки. Наукова бібліотека Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: <http://lib.luguniv.edu.ua/?cat=8&lang=ru> (дата звернення: 17.10.2019).
2. Бібліотека Харківської державної академії культури. URL: <http://lib-hdak.in.ua/> (дата звернення: 17.10.2019).
3. Бібліотека Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». URL: <http://lib.puet.edu.ua/> (дата звернення: 17.10.2019).

Радіо М. В.

Європейський університет

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ У FACEBOOK, YOUTUBE ТА INSTAGRAM В ХОДІ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ ДО ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ (2019 Р.)

Важливість і необхідність інструментарію соціальних медіа усвідомлюють політичні діячі. Адже вони тут мають зареєстровані профіль, аккаунт або сторінку (крім власних інтернет-сайтів), де відвідуваність значно краща. Також цей інструментарій використовується для популяризації політичних партій.

В Україні були намагання створити власні соціальні медіа. Серед них: UKRFACE (<https://ukrface.com.ua/>), Druzi (<https://druzi.uk/>), Однорупники (<https://odnogrupniki.com.ua/>) та ін. З ряду причин вони так і не набули значного поширення серед користувачів мережі Інтернет. Частина подібних проєктів припинила своє існування.

Тому популярністю серед українців користуються іноземні соціальні медіа. Серед них першість належить Facebook, YouTube та Instagram [2]. Як і в багатьох іноземних країнах їх використовують не тільки для комунікації, а й для агітації, особливо у період виборчої кампанії.

Але за допомогою соціальних медіа може надзвичайно швидко поширюватись і недостовірна інформація, також розробляються плагіни, які дозволяють блокувати пости на політичну тематику у власній стрічці новин користувача [1]. Часто змінюються алгоритми роботи соціальних медіа. Тож ці чинники теж потрібно враховувати.

Було проаналізовано сторінки в соціальних медіа політичних партій, що набрали 5% і більше голосів повнолітніх громадян України, які взяли участь у народному волевиявленні 21 липня 2019 р.

Виборча ж кампанія охоплює період (згідно чинного законодавства) з 24 травня – 19 липня 2019 р. Відразу варто зауважити, що кілька політичних сил не розміщували на своїх офіційних сайтах посилання на деякі соціальні медіа. Серед них: «Опозиційна платформа — За життя», «Голос», «Європейська Солідарність».

Таблиця

Кількість публікацій на сторінках політичних партій у соціальних медіа			
Сторінка політичної сили	Facebook	Instagram	YouTube
«Слуга народу»	248	216	28
«Опозиційна платформа — За життя»	325	-	42
ВО «Батьківщина»	276	144	22
«Європейська Солідарність»	293	167	60
«Голос»	569	544	178

В підсумку варто зазначити наступне. За кількістю розміщеного контенту на сторінках політичних партій лідирує Facebook, а після нього Instagram. Керівники виборчих кампаній приділяють значну увагу роботі в соціальних медіа. Про це свідчить ряд ознак. Серед них: наявність сторінок політичних партій у найпопулярніших в Україні соціальних медіа, регулярність публікації контенту, періодична реклама деяких постів. Разом з тим недостатньо приділяється уваги аналізу опублікованої інформації (позначається на реакціях користувачів). Так само не всіма політичними силами надається зворотній зв'язок прихильникам. Тобто партійні сторінки в соціальних медіа часто використовуються лише як додатковий канал поширення власної інформації. Кількість користувачів Інтернету в Україні продовжує збільшуватись, тож зростатиме і роль соціальних медіа під час виборчих кампаній.

Список використаних джерел

1. Earl Jennifer. 3 ways to block political posts from your Facebook feed. *CBS News*. 2017. URL: <https://www.cbsnews.com/news/3-ways-to-block-all-political-posts-from-your-facebook-feed/> (date of request: 14.09.2019).

2. Практика пользования соцсетями в Украине. *Research & Branding Group*. 2019. URL: http://rb.com.ua/blog/praktika-polzovanija-socsetukraine/?fbclid=IwAR3LAJVpOwYPgDWdQ7uqvkWXrUnX8-S_rkXry9nhmtuxsNUsinNnn96zlvls (дата звернення: 19.09.2019).

Стечак Т. Є.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – д. фіз.-м. н., професор Колечкіна Л. М.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сучасне матеріальне виробництво та інші сфери діяльності все більше потребують інформаційного обслуговування, переробки величезної кількості інформації. Універсальним технічним засобом обробки будь-якої інформації є комп'ютер, який грає роль підсилювача інтелектуальних можливостей людини і суспільства в цілому, а комунікаційні засоби, які використовують комп'ютери, служать для зв'язку і передачі інформації [1]. Поява і розвиток комп'ютерів - це необхідна складова процесу інформатизації суспільства.

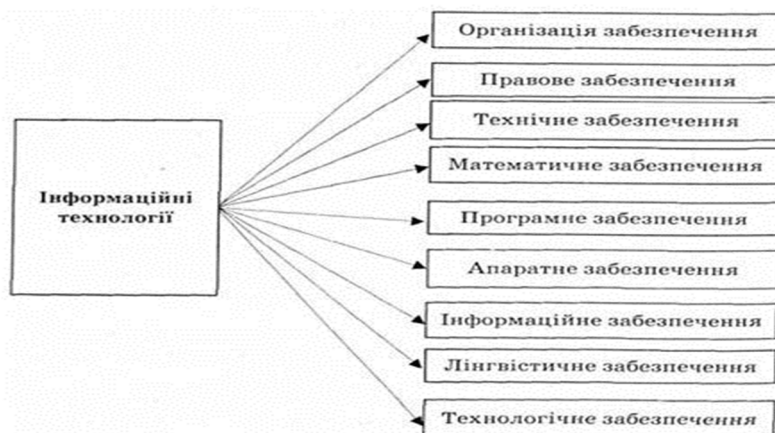

Рис. Інформаційні технології [3]

Електронний документообіг - сукупність процесів створення, обробки, відправлення, передачі, отримання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які відбуваються з використанням пере-

вірки цілісності та, в разі необхідності, з підтвердженням факту одержання таких документів. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і переведений електронними засобами у візуальну форму (тобто його можна вивести на екрані комп'ютера в звичному вигляді, а також роздрукувати).

У відповідності з Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг», який набрав чинності у січні 2004 року, обов'язковим реквізитом електронного документа є електронний підпис, який використовується для ідентифікації передплатника електронного документа іншими суб'єктами електронного документообігу. Накладення електронного підпису надає будь-якому електронному документу статус оригіналу та наділяє його повною юридичною силою[2].

Сучасні інформаційні технології міцно увійшли в наше життя. Застосування ЕОМ стало буденною справою, хоча ще зовсім недавно робоче місце, обладнане комп'ютером, було великою рідкістю. Інформаційні технології відкрили нові можливості для роботи і відпочинку, дозволили багато в чому полегшити працю людини.

Сучасне суспільство навряд чи можна уявити без інформаційних технологій. Перспективи розвитку обчислювальної техніки сьогодні складно уявити навіть фахівцям. Проте, ясно, що в майбутньому нас чекає щось грандіозне. І якщо темпи розвитку інформаційних технологій не скоротяться (а в цьому немає ніяких сумнівів), то це відбудеться дуже скоро[4].

Список використаних джерел

1. Гречко А. В. Основи електронного документообігу: навч. посіб. Київ: Київський національний торговельно-економічний ун-т. 2006. 156 с.
2. Кукарін О. Б. Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб. Київ, НАДУ, 2015. 84 с.
3. Литовченко О. О., Проценко Н. К. Правове регулювання електронного документообігу в Україні. Кременчук, 2012. 32 с.
4. Матвієнко О. В., Цивін М. Н. Основи організації електронного документообігу: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 112 с.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНОМУ, ДУХОВНОМУ ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛЬ ЦЕРКВИ І ДЕРЖАВИ У ЇХ ВИРІШЕННІ

Ашихміна М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

ПРАВОСЛАВНІ МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ НА ТЕРЕНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Після падіння тоталітарної системи значний відсоток молоді звернувся у пошуках самореалізації до релігії. Молодь за всі часи історії знаходилась в авангарді суспільного прогресу, тому неможливо собі уявити релігійного життя у XXI столітті поза молодіжним ракурсом. Але, реагуючи першою на соціально-політичні та релігійні процеси, молодь, як не парадоксально, є першою жертвою цих перетворень

Необхідність і важливість церковної роботи з молоддю мають своїм обґрунтуванням вчення Священного Писання про різноманіття форм і методів апостольського служіння Церкви, яка звертається з проповіддю Євангелія до всіх людей без винятку.

Цей загальний місіонерський принцип був сформульований св. апостолом Павлом: «Для юдеїв я був, як юдеїв, щоб юдеїв придбати; для підзаконних був як підзаконний, щоб придбати підзаконних, для чужих закону – як чужий закону, – не будучи чужий закону перед Богом, а законний Христові, – щоб придбати беззаконних; для немічних був як немічний, щоб придбати немічних. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких» (1 Кор. 9:22).

Церква в своєму місіонерському і пастирському служінні повинна завжди шукати і знаходити ті форми проповіді, які були б актуальні і зрозумілі для людей різного віку, національностей і професій.

Українська православна Церква займає активну соціальну позицію, транслюючи своє уявлення про найактуальніші питання сьогодення у всі сфери громадського, духовного та морального-етичного життя України, насамперед, в оцерковлення молоді, духовно-моральний стан якої має вирішальне значення для майбутнього Церкви та України в цілому.

Особливу активну позицію займають православні молодіжні організації, які й створюються для реалізації поставлених цілей і задач. Саме вони використовують накопичений досвід релігійно-культурних традицій у нових поколіннях.

Організована релігійна активність виявляється у формі участі молоді у широких релігійних рухах. Серед них: Всеукраїнське православне молодіжне братство, «Спілка православної молоді України в ім'я преподобного Нестора Літописця» (опікується розв'язанням актуальних проблем церкви в суспільстві: православ'я в різних культурних середовищах і роль православних братств у суспільному житті творчої молоді), Київське молодіжне православне братство св. Бориса і Гліба (пропагує християнський спосіб життя серед молоді, сприяє її духовному розвитку та оцерковленню через духовне навчання, участь у літургійному житті церкви, а також реалізує соціальні проекти та сприяє товариському спілкуванню в християнській спільноті), ВМГО «Спілка молодих християн України» (реалізує соціальні, просвітницькі програми, проекти; організує християнські молодіжні фестивалі та конференції з метою відродження духовності та пропаганди християнських цінностей), Всеукраїнське православне молодіжне об'єднання (налагоджує та координує діяльність православних молодіжних організацій).

На жаль, молодіжну активність розглядають на сьогодні лише в її організаційній формі, полишаючи поза предметом уваги неформальний рух молоді, зокрема, православні молодіжні організації, що є набагато потужнішими і впливовими. Саме такі православні молодіжні організації перебувають на сьогодні в процесі становлення. Цей процес не є лінійним та поступовим, що зумовлено, насамперед, низкою соціальних факторів і глобалізаційними процесами. Православні молодіжні організації для української православної церкви є гнучкими й здатними трансформуватись у відповідність до сучасних запитів віруючих. Саме це й потрібно використовувати для розвитку молоді особистості, покращення її духовно-морального стану, підтримки на всіх рівнях суспільного життя.

Білей В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

СУЧАСНІ СУБКУЛЬТУРНІ ТЕНДЕНЦІЇ П'ЯТИДЕСЯТНИЦЬКИХ ГРОМАД В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

У розумінні сучасної людини інколи церква перетворюється лише в будівлю, яку потрібно відвідувати у визначений час з метою проведення спеціального ритуалу чи виконання літургії, а точніше сказати, заспокоєння внутрішнього пошуку божественного призначення, проте останнє може задовольнятися лише справжньою церквою, підвалини якої заклав Ісус Христос і будує із живого каміння – людей (1Тим.3:15).

Шлях церкви доволі складний, адже всі пекельні сили заміряні на те, щоб зруйнувати її. Диявол перетворювався то у можновладних, то у церковників, то тиранів, руками яких завдав гоніння, приниження та намагався тотально знищити християн. Сьогоднішня відзначається новою формою протистояння, які сконцентровані на внутрішнє церковне життя. Де бажання одних повернутися в минуле, а інших – спробувати все сучасне, часто є лише людським нав'язуванням певного переконання, яке часто не є проявом роботи Святого Духа. Така ситуація спотворює істину і викликає негативні відгуки серед значної частини віруючих. Виникає велика небезпека перетворення християнства, що уособлює тіло Ісуса Христа, в регіональну морально-релігійну субкультуру і це виражається у певних тенденціях та закономірностях. Варто зазначити, що не обійдеться без наслідків. Проте, якими вони будуть залежить від того, чи правильно церква відреагує на реальність, яка існує в християнській спільноті.

Через страх втратити свою ідентичність піднімаються рамки моралі, але зодягаються в шати так званої духовності, якими можна регулювати процеси церковного устрою. Створюється суспільство ідеальних людей, з високою мораллю, етикою з зовнішніми фасадами благочестя. Це призводить до задоволення тільки зовнішніми видимими якостями і нехтуванням внутрішніх перемін світогляду.

Щоб не злитись з гріховним суспільством, відбувається підняття нормативів та постанов внутріцерковного регулювання, які деколи базуються виключно на суб'єктивному, частково викривленому розумінні біблійних принципів та трактуванні їх «під свій лад» з задоволенням власних амбіцій. Внаслідок цього люди, з нехристиянського оточення, не приходять на богослужіння, адже там не все зрозуміло, можна випадково прийти не у відповідному одязі, й навіть почути про це в промові проповідника. В середині групи (церкви) є все, що потрібно для функціонування особистості (любов, стриманість, віра, лагідність, добро, повага, взаємодопомога), але так рідко ці прояви поширюються на тих які, ще не зустрілись з Господом.

Церква – це унікальна інституція, яка відрізняється від усіх інших подібних об'єднань. Організації в основному формуються лише в той період, коли в цьому є потреба. Для їхніх передумов достатньо появи нової ідеї, навколо якої спостерігається нагромадження груп людей, які стають прихильниками цих намірів. Проте з часом, коли суспільство розвивається і потреба цієї організації знизиться до нуля, її самій прийде або зникнути, або трансформуватися в іншу форму і вид діяльності. Основа(підвалини) для церкви були встановлені на базі вчення Ісуса Христа та апостолів, які записали всі принципи через які регламентується правильне її існування.

Змінюватися – це один з найболючіших процесів, що тягне за собою ряд наслідків. Змінюється більшість нашого оточення. Змінюється також і церква з її суспільством. Феномен, адже їй не властиві зміни, є основа, яка немовби аксіома для всіх послідовників Христа, - Євангеліє. Тому існують доктрини, які безпосередньо впливають на спасіння людства – вони залишаються незмінними. Змінюються тільки тривіальні доктрини, які несуть більш культурний характер, та не мають безпосереднього впливу на спасіння людини. Звідси випливає, що на локальному рівні кожна релігійна громада частково чи повністю підпорядковується під суспільство в якому знаходиться.

Отже, тенденції перетворення церкви в регіональну морально-релігійну субкультуру не лише факт, який можна помітити через дослідження, а вже сформована концепція, що поширюється на формування світогляду християнина.

Владиченко Г. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Покатаєва Т. О.

УКРАЇНСЬКІ ДРУКАРНІ ТА СТАРОДРУКИ XVI – XVII СТ. – ЗНАЧНА ВІХА У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Довіряючи всі свої знання і досвід книгам, люди навчилися зберігати їх в бібліотеках. У перекладі з давньогрецької мови слово «бібліотека» означає приміщення, де зберігаються книги («біблію» – книга, «тека» – сховище). Давні єгиптяни називали їх «аптеками для душі», тому, що книги робили людську душу благородною, а розум сильним. В Україні перша бібліотека з'явилася за часів Київської держави. Її створив князь Ярослав Мудрий у 1037 р. Шлях розвитку книги був довгим і складним. Який тільки матеріал не використовували люди для їх виготовлення: глину, листя та кору дерева, шкіру тварин, бамбук, папірус, шовк. Поява книгодрукування – значна віха в розвитку культури українського народу, серйозний чинник у формуванні національної свідомості, що започаткувала і мистецтво книгодрукування.

В Європі перші паперові книги з'явилися в XIII ст. Їх довгий час писали від руки, тому одна книга виготовлялася 5–7 років і коштувала дуже дорого. Перші друкарні являли собою дрібні майстерні, в яких працювала невелика кількість друкарів. Рівень розподілу праці тут був низький, один майстер виконував багато робіт. Друкар-універсал сам займався і виготовленням шрифту і складанням, і правкою, і друкуванням та іншими роботами. В Україні друкарська справа отримала значне поширення вже в першій половині XVII ст. Тоді на території України нараховувалося близько 20 друкарень, найбільшою з яких була друкарня в Києво-Печерській лаврі. Друкарні створювалися на кошти меценатів, Війська Запорозького. Активно займалися організацією типографій братства, перш за все Києвське, що було сформовано в 1615 р. при Богоявленському монастирі. Поряд зі стаціонарними друкарнями також були пересувні. До середини XVII ст. нараховувалося вже близько 40 різних друкарень. Найбільшу питому вагу у друкарській продукції мали книги релігійного характеру, але видавалися також наукові трактати, довідники, календарі, підручники. У першій половині XVII ст. в західних регіонах України діяли так звані мандрівні друкарні.

Одним із перших українських книгодрукарів вважається Іван Федоров, який створив нові накреслення шрифтових літер. Його орнаментальні книжкові знаки – це оригінальні декоративні твори, часто виконані в суто українському стилі, що не втратили мистецького значення й досі. Друковані шедеври Івана Федорова свідчать про те, що він добре знав західноєвропейську книгу й способи її оздоблення, які в XVI столітті були доволі поширеними. В 1574 році І. Федоров видав перший руський «Буквар» – для свого часу книгу

унікальну й небезпечну для його творця, адже надруковано її було на території, що саме в той час активно окатоличувалась і латинізувалася.

Новий етап в історії українського друкарства починається з 30-х рр. XVII ст. Провідною друкарнею України залишається і далі Лаврська, яка з 1633 р. перейшла під контроль митрополита і одночасно архієпископа Києво-Печерської лаври Петра Могили. Важливою подією за зміцнення православної церкви стали підготовка і друкування «Православного ісповідання віри», чотирьох видань короткого катехизису («Събраніє короткої науки о артикулах віри»), фундаментального «могилянського» Требника 1646 р. 1633 р. лаврська друкарня купила від Львівського братства матриці латинського шрифту і того ж року видала «Мнемосине» – панегірик Могилі польською мовою від імені «заснованого ним в Києві Парнасу». Серед книг польською мовою підготовлена Сильвестром Косовим переробка Києво-Печерського Патерика, книга Афанасія Кальнофольського – «Тератургимма» (з планом Києва і лаврських печер), полемічний трактат Петра Могили і його співробітників «Ліфос», панегіричні вірші Богданові Стеткевичу від імені його сина-студента, написані наставником («інспектором») останнього Михайлом Голодовичем Остропольським. Всі латиномовні лаврські видання – панегірики, написані, почасти й декламовані, в стінах Києво-Могилянського колегіуму.

Отже, вивчення історії вітчизняного друкарства має для нас, українців, велике значення, бо якраз воно особливо яскраво підкреслює рівень нашої давньої культури та освіти. Стан давнього друкарства дав нам тоді повну змогу не тільки займати почесне місце серед цілого слов'янського світу, але за технікою своїх видань досягти культурного рівня народів Європи.

Гоцева К. А.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – Двірна О. А.

МІСЦЕ ЦЕРКВИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розбудова держави відбувається в тісному взаємозв'язку з формуванням різних її інститутів: політичних партій, громадських організацій, профспілок, релігійних організацій тощо. Особливе місце серед інститутів громадянського суспільства займає Церква. Згідно з даними, отриманими Інститутом соціальної та політичної психології Академії педагогічних наук України, під час соціопитування, в якому брали участь 2 тис. респондентів старше 18 років по всій країні, було виявлено, що Церква, система освіти та Збройні Сили України користуються найбільшою довірою жителів, зокрема Церкві довіряють 59,3% респондентів, а системі освіти – 48,8% [1].

Показником розширення сфери впливу Церкви на українське суспільство є збільшення кількості релігійних організацій. За останні 10 років кількість релігійних організацій в Україні зросла в 2,5 рази[1]. Це вказує на потребу громадян нашої держави в Церкві як духовній інституції. Як соціальний інститут суспільства Церква виконує ряд функцій, що подані на рисунку 1.

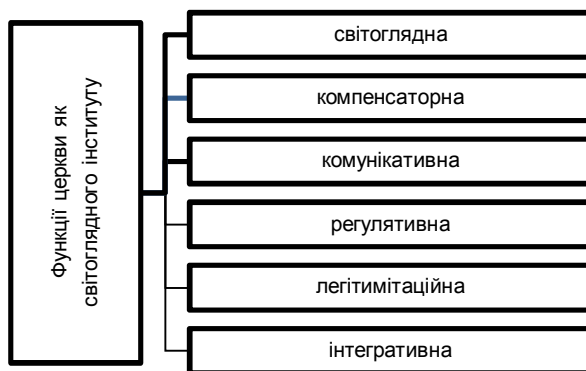

Рис. Функції Церкви, складено автором на основі [2]

Церква як інститут громадянського суспільства, користуючись значним рівнем довіри, має можливість завдяки своїй діяльності впливати на свідомість, а отже, і на поведінку громадян нашої держави. Через проповідницьку, навчальну, просвітницьку діяльність відбувається формування свідомості людини. Церква сприяє формуванню в особистості моральних якостей, а саме чесності, порядності, законслухняності та ін. Ці чесноти громадян нашої держави є запорукою формування основоположних засад громадянського суспільства [2]. Наприклад, боротьба з корупцією виявиться невдалою, якщо у суспільстві не панує розуміння про необхідність чесності та справедливості як невід'ємних якостей свідомого громадянина та просто порядної людини.

Ми живемо у час, коли більшість моральних якостей нівелюються. Поняття порядності та честі є відносним. Немає чітких меж та однозначної відповіді на запитання: що добре, а що – ні. Межа між терпимістю та всездозволеністю дуже тонка. Церква має стояти на варті високих моральних принципів, проповідуючи любов та прийняття.

Отже, завдяки досвіду суспільної діяльності та достатньому рівню довіри Церква має позитивно впливати на розвиток суспільства, вести просвітницьку та благодійну діяльність, поширюючи християнські

принципи серед різних верств населення. Для цього необхідно поглибити роботу у сфері соціального служіння, посилити взаємодію з громадянськими організаціями для ефективнішого виконання своїх функцій.

Список використаних джерел

1. Грінер О. М. Забезпечення Церкви матеріальними і духовними засобами – необхідний фактор її становлення як інституту громадянського суспільства. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07gomigs.htm> (дата звернення: 17.10.2019).

2. Онишук С. В., Петровський П. М. Соціокультурне значення церкви для сучасних демократичних трансформацій в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 1(52). С. 27–33.

Гужва Д. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Покатаєва Т. О.

НАМИСТО – ГОЛОВНА ПРИКРАСА УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ В ДАВНІ ЧАСИ

Різноманітні прикраси для сучасної жінки є невід'ємною частиною її гардеробу. Адже саме вони роблять кращу половину людства неповторними і чарівними. Мотиви традиційних прикрас дістались нам від предків. У ці узори вони вкладали глибокий сакральний та обереговий зміст. Ще за часів трипільської культури наші пращури носили прикраси, декорували свій одяг вишивкою, аплікаціями, розписом.

Традиція носити намисто сформувалася ще багато століть тому, а це означає, що різноманіття цього декоративного елемента одягу надзвичайно велике. Протягом усієї його історії намисто змінювалося за кольором, формою, матеріалом і навіть за способом носіння. Найперші нашійні прикраси були з кісточок овочів, зерен, скойок (двостулкових моллюсків), фруктових плодів гарної форми, а вже згодом їх замінили камінні, металеві та скляні намистинки. Ще пізніше намисто почали виготовляти з дорогих природних матеріалів, таких як корали, бурштин, перли, скло, смальта, гранат. Його могли дозволити собі лише заможні міщанські жінки.

Спосіб носіння намиста теж відрізнявся в різні часи. Перш за все слід зауважити, що для української жінки вийти на вулицю без намиста – все одно, що вийти голою. Чи то свято, чи храм, чи звичайний день за роботою – шию господині прикрашає низка майстерно вироблених намистин. Адже це в першу чергу оберег, захист від злих духів і недобрих людей.

За намистом можна було легко визначити соціальний статус жінки. Що більші намистини і що більше разок у нашійній прикрасі, то заможнішою була панянка: найбідніші мали по 2-3 шнурівки коралів, а багаті – 10 чи 15.

Давні варіанти жіночого намиста робилися з латуні. Вони мали вигляд спіральних трубочок, на які були нанизані монети (для заможніших пань) чи хрестики (мали назву «хрестові згарди»). В околицях Києва, на Волині, у Прикарпатті жінки носили намисто зі «щирого» (тобто справжнього) бурштину, оскільки на цих територіях його видобували. Вважалося, що бурштин приносить здоров'я і покращує колір жіночого обличчя. Великі круглі намистини вирізалися ножем і нанизувалися на довгу нитку. Найчастіше таку масивну низку бурштину носили разом з коралами. Чи не найпоширенішим на всій Україні було коралове намисто. Червоні корали на тлі української вишиванки – це неймовірна краса і вишуканість. Традиція носити корали, пройшовши кризу віки, збереглася й донині, а тому цей вид прикрас нашію ми можемо уявити найкраще. Рожеві з сірим чи червоним відтінком намистини однакової форми, але різного розміру нанизувалися на шовковий шнурок у певному порядку: великі всередині, а менші – по краях. Червоне коралове намисто, як вірили наші пращури, було наділене магічними властивостями: яскраво червоні намистини на жінці означали, що вона здорова, а тьмяні і сіруваті попереджали про хворобу. Скляні та перляні буси. Кожна дівчина мріяла про «писані пацьорки». Саме так називалось скляне намисто, яке було надзвичайно дорогим, адже розписані вручну намистини привозили із далекої Венеції. Муранське скло і донині не втратило своєї слави та цінності, а майстри надійно зберігають таємницю його виготовлення. Так само дорого коштувало і намисто із перлів, адже мушлі теж привозили із заморських країв. Скляні та перляні прикраси були привілеєм лише найзаможніших панянок. Досить популярними серед українських жінок були плетені стрічки нашію з бісеру. Спочатку він був теж дорогим, адже його привозили з острова Мурано, але коли Чехія почала його масове виробництво, кожна жінка чи дівчина могла дозволити собі одягнути «цятки» (так намисто з бісеру називали на Буковині).

Ось Ви і переконалися на власні очі, яка цікава історія намиста – невід'ємного елемента українського одягу. Українські прикраси, що формувались протягом багатьох століть, на щастя, не втратили своєї привабливості. Сучасні модниці дедалі частіше користуються прикрасами у стилі українського етно. Цінуйте наші традиції і пишайтеся нашим жіноцтвом!

Дубовик Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Покатаєва Т. О.

ПРИКЛАДИ МУЖНОСТІ УКРАЇНЦІВ В БОРОТЬБІ ЗА КРИМ

На протязі всієї історії Криму українці сміливо боролись за свободу півострова. Центром боротьби майже завжди виступало місто Севастополь. Це справжнє місто-герой, яке пережило Кримську війну 1853–1856 рр., громадянську війну початку ХХ століття, Другу Світову війну, анексію Криму у 2014 р. 349 днів тривала оборона Севастополя під час Кримської війни (1854–1855 рр.) в ході якої українці показували приклади героїзму. Наприклад, герой оборони Севастополя Гнат Шевченко, покликаний на флот з Бердянського повіту Таврійської губернії, під час атаки ціною власного життя захистив командира, лейтенанта Бірюльова.

Козацький старшина зі Слобожанщини Мануйло Нахимов брав участь в бойових діях проти Туреччини на боці Росії, а за хоробрість і мужність отримав від Катерини II російське дворянство і землі в Харківській і Смоленській губерніях. Василь Завойко – українець, який походив із дворян Полтавської губернії і коріння якого також йшли від козацького роду, зумів проявити сміливу ініціативу і вміле керівництво захисниками, що дало можливість відбити напад англо-французької ескадри, яка тримала в облозі порт, і змусити ворога забратися.

В обороні Севастополя брало участь і цивільне населення: жінки та навіть діти. Особливо відзначився 12-річний хлопчик Максим Рибальченко, син матроса 37-го батальйону, який носив з безстрашністю ядра на бастион та використовувався на Камчатському люнеті, а потім добровільно вступив в прислугу до гармати, став артилеристом. 10-річний Микола Пищенко після загибелі батька-артилериста залишився на бастионі і всю облогу хвацько стріляв по ворогові з невеликої мортири. Обидва підлітки (вперше в історії!) були нагороджені срібними медалями «За хоробрість».

Приклад сміливості проявляли і жінки. Вперше в світі під час Севастопольської оборони були введені на фронті сестри милосердя. Перший загін сестер милосердя прибув до Севастополя з видатним лікарем-хірургом, основоположником військово-польової хірургії, талановитим педагогом Миколою Пироговим, подальше життя якого було тісно пов'язане з Україною.

В 1941–1942 роках під час радянсько-німецької війни оборона міста-фортеці Севастополя тривала протягом 250 днів. Німецьке командування прагнуло заволодіти Кримом і мати контроль над Чорним морем, адже Севастополь був важливим стратегічним пунктом і найбільшим військово-морським портом. Активно тримали оборону міста артилеристи 54-ї батареї берегової оборони в районі селища Миколаївка (40 км на північ від Севастополя) та основні сили окремої Приморської армії, що перед тим діяли на півдні України та боронили Одесу. У складі названих військових частин 23% були українцями за походженням. За рахунок місцевих призовників відсоток українців у цій армії був ще вищим, ніж загалом по армії. Таким чином, не менше чверті радянських солдатів у Севастополі були етнічними українцями, і не менше третини – вихідцями з українських земель, серед яких Герой Радянського Союзу снайпер Людмила Павличенко.

20 лютого 2014 року на півострові Крим з'явилися вантажівки без номерів і так звані «зелені чоловічки» – озброєні військові без розпізнавальних знаків, що розпочали блокування українських військових частин і стратегічних об'єктів. Так розпочалася російсько-українська війна. Російська Федерація, порушуючи норми та принципи міжнародного права, двосторонні та багатосторонні угоди, анексувала Автономну Республіку Крим і Севастополь. Більшість українських військових віддано захищали українські землі. Першою жертвою агресії в Криму став прапорщик української армії Сергій Кокурін, який загинув під час захисту картографічного центру. Підполковник та його товариші зі служби відмовилися здавати військову частину А 3674 окупантам і забарикадувалися всередині картографічного центру. Вони захищалися підручними засобами, починаючи від держаків від лопат і всім, що було під рукою. «Зелені чоловічки» обстрілювали українських військових з автоматів та гранатометів. Наслідком нерівної боротьби стали перші втрати.

Аналізуючи описані події ми постійно зустрічали мужність, героїзм та патріотизм українців, що боролися за рідну українську землю, якою був для них Крим. Сьогодні є надія, що суспільство та влада зробить правильні висновки і Крим знову буде повернутий Україні та життя в XXI ст. буде позбавлене жорстокості і кровопролиття.

Думич О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облєс І. І.

РОЛЬ ЦЕРКВИ У ФОРМУВАННІ ХРИСТІАНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї

Правдива християнська сім'я є скарбницею цінностей, носієм і плекальницею традицій. Сучасна сім'я поряд із проблемами економічного характеру переживає кризу духовну. Зникають такі цінності, без яких сім'я не може існувати: подружнє вірність, взаємоповага, а також материнство і батьківство. Поряд із тим, такі цінності, як стриманість у словах і поведінці, працелюбність, цнотливість, гостинність, патріотизм, високий естетизм життя, дружба, повага до старших, повага до жінок, правдивість, ширість, скромність втрачають авторитет в суспільстві та сім'ї.

Великий наголос на гуманність у всіх культурах призводить до того, що нівелюються християнські цінності, такі як любов, радість, спокій, терпіння, доброта, милосердя, віра, здержливість, цнотливість, чесність. Прихід епохи постмодернізму призвів до вільного висловлювання будь якої своєї думки, свого погляду і до розуміння такого як «в кожного своя правда». Таким чином, формуються свої цінності в уяві людей. Через це піддаються сумніву значимість цінностей, встановлених нормами моралі в нації, в релігії та інших соціальних інститутів, що віками були фундаментом і гарантом утворення і існування міцної сім'ї.

Соціальні інститути, такі як школа та інші освітні заклади, втрачають свої позиції у формуванні особистості як високодуховної істоти, віддаючи місце кіноіндустрії, ресурсам із інтернету. В цей період часу церква повинна взяти участь в виховному процесі і бути соціальним інститутом, який напружа формує християнські цінності в свідомості людей і виховує людей, здатних жити в сім'ї по цих принципах.

Ранньоапостольська церква з самого початку свого існування велику увагу приділяла вихованню міцної сім'ї, пропагуючи цінності, які закладені у книгах Старого та Нового Завітів. Ці книги подають зміст християнської моралі в трьох аспектах. Перший – Десять Божих заповідей, у перших чотирьох з яких заповідається любов до Бога, а в останніх шести – любов до ближніх (шануй батька й матір; не вбивай; не будь розпусний; не кради; не свідчи неправдиво на ближнього свого; не будь заздрисним) Вважаємо, що десять заповідей Божих – це є десять моральних еталонів, які мають бути дороговказом людям у певних життєвих ситуаціях. Другий аспект – плоди дарів Духа Святого: любов, радість, спокій, терпіння, доброта, милосердя, віра. Третій аспект – це християнські чесноти: стриманість у словах і поведінці, працелюбність, цнотливість, гостинність, патріотизм, високий естетизм життя, дружба, повага до старших, повага до жінок, прав-

дивість, щирість, скромність. Завдяки цим розпорядженням та настановам, християнство стало великим благословенням для сімейного життя.

Церква, в епоху Київської Русі посідала місце основного носія культури і мистецтва нашого народу і залишалась ним тривалий час. Вона регламентувала доброзичливі норми стосунків між людьми, виховуючи глибокі почуття поваги молоді до старших, дітей до батьків, милосердя, патріотичні почуття тощо. В епоху Середньовіччя створення сім'ї вважалося справою, яка залагоджувалася між двома родинами й перебувала під опікою церкви. Ця опіка виявлялася в намаганні церкви керувати укладанням шлюбу. Певною мірою це була політична спроба церкви тримати під контролем життя людей. Проте великий вплив церкви також позначався і на сприйнятті людьми сім'ї, її структури і правил існування. В новітній і в новий час, в момент секуляризації суспільства, церква дещо втратила свій вплив на сім'ю, формування її стилю і способу існування. Проте саме вона залишає за собою одну із визначальних ролей в формуванні цінностей сім'ї.

Одним із найефективнішим інститутом, який зміцнював сім'ю в різні часи був і залишається церква. Вона має усі системи і зв'язки щоб допомогти сім'ї мати духовну і моральну стабільність, а також взяти безпосередню участь в утворенні системи християнських цінностей в сім'ї. Це напевно єдиний свого роду «інструмент», який може допомогти сім'ї набуті і сформувати християнські цінності. Саме вони допоможуть сім'ї подолати кризовий стан. Наше завдання зрозуміти в яких сферах життя найбільше церква, як гарант моральних законів, має найбільше можливості позитивно впливати на сім'ю і побачити шляхи, якими можна досягнути побудови тісних стосунків між церквою і сім'єю.

Дуркот Р. Р.

Класичний приватний університет

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ЦАРСТВА БОЖОГО У СУЧАСНОМУ ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У I столітті нашої ери відбувся перелом історії людства – початок сучасної епохи – епохи «після різдва Христового». Вчення Ісуса Христа про Царство Боже, назавжди змінило світ, політику, культуру, інститут сім'ї, тощо.

Сучасники Ісуса справедливо помітили що Його вчення головним чином стосується розповсюдженням ідеї нового Царства. Ця ідея лунає скрізь, де б Він не проповідував. Коли Він говорив про спасіння людини, то говорив що Царство Боже наблизилось. Коли Він зілжував людей, або виганяв з них демонів, то говорив, що Царство Боже прийшло в силі. Те саме говорили і учні Ісуса Христа, Його апостоли. І не тільки говорили, але і втілювали ці слова в саме життя першої церкви.

В Євангельських текстах часто зустрічається такий термін: «Євангелія Царства». Що цей термін передбачає? Говорячи мовою державного устрою, зауважимо, що будь-яке царство в тому розумінні, яке було на початку Першого тисячоліття, мало в своїй структурі верховну та законодавчу владу, мало своїх служителів, своїх підданих, свої закони та очікування їх виконання. Євангельські тексти, говорячи про Царство Боже, недвозначно розповідають про це. На жаль, досліджуючи історію церкви, можемо сказати, що часто розуміння концепції Євангелії Царства було викривлене.

При ретельному вивченні, Євангеліє Царство – це не тільки теоретична, але ще і практична, прикладна концепція. Якщо слідувати принципам цього Царства та мати їх практичне застосування, то можна вирішувати багато питань, над якими працюють вчені, політики, педагоги, екологи. І стосується воно всіх важливих аспектів життя сучасного суспільства. Таке застосування має бути з певною посвятою Тому Цареві, Котрим є Ісус Христос. Потрібна впевненість, що закони Його Царства є більш розумними та справедливими, ніж будь-які Землі. У вченні Ісуса Христа можемо простежити авторитетні позиції такі як:

- вплив Євангелії Царства на економіку («Богу Боже – кесарю кесарево»);
- вплив Євангелії Царства на політику («Хто хоче бути першим – хай стане всім слугою»);
- вплив Євангелії Царства на систему освіти («Хто будує дім на Слові Божому – той дім буде непохитним»);
- вплив Євангелії Царства на духовність та мораль націй («Чому звете Мене Господи, а не робите те, що Я вам кажу..»);
- вплив Євангелії Царства на продуктивність праці та, як наслідок, на ВВП країн («Все що робите – робіть як для Господа»).

Окремо варто досліджувати вплив євангельської концепції «Етики праці» та її роль у встановленні сучасних економічно-провідних країн. Також можна прослідити історію розвитку регіонів, заселених протестантськими переселенцями (наприклад Женева), що показували кращі темпи росту економіки, ніж сусідні «не протестантські» регіони, де аспекти Божого Царства не були застосовані.

Ще один важливий елемент у вченні Христовому про Царство Боже – це надійне та відповідальне лідерство, що без перебільшення, є найбільш актуальним викликом у сучасному суспільстві. Його вчення про те як стати великим в Божому Царстві (через позицію служіння іншим і через дієву віру) сьогодні є актуальним для багатьох сучасних дипломатичних та бізнес шкіл.

Через глибокий аналіз принципів Царства Божого – може скластися покровока стратегія вирощення нової генерації лідерів України через наступний ланцюжок підходів: учнівство – менторство – батьківство.

Перш за все, слід налагодити процес постійного навчання принципів Царства Божого з раннього віку (школи, виші). Це не тільки релігійне навчання, а й дослідження законів, за якими влаштоване системне функціонування життя на Землі. Для тих, хто готовий з учнів освітніх закладів ставати «лідерами думок», слід запровадити менторську програму з практичними завданнями, що вирішували б проблеми сьогоднішнього дня. І нарешті, «принцип батьківства» – це передача досвіду людьми, що досягли успіху завдяки вивченню та засвоєнню принципів Божого Царства, сучасним поколінням лідерів.

Отже, популяризація принципів Царства Божого – це не тільки релігійний, але й практично-прикладний елемент формування світогляду сучасного суспільства, філософії та мотивації для нації, що прагне стати великою та застосувати свій потенціал.

Загребельний С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Рябко І. В.

МОЛИТОВНА ПРАКТИКА В ПРАВОСЛАВНІЙ ТРАДИЦІЇ

Існує велика кількість визначень поняття молитви. На їх основі можна запропонувати наступне визначення: молитва є важливою частиною віруючої людини. З молитвою звертаються до Господа, Пресвятої Богородиці, святих угодників Божих, Архангелам, Ангелам і всім небесним силам. Молитва може виражати хвалу, покаяння, прохання, подяку. Молитва може бути словесною та мисленою; загальною та приватною.

Проте дати повне і вичерпне визначення молитви неможливо, так як жодне з них не відображає істинне її поняття і сутність. Звернемося за допомогою до роздумів подвижників Церкви і святих отців про значення молитви. Молитва є бесіда людської душі з Богом. Так визначають молитву Іоанн Златоуст, Григорій Нисський, Єфрем Сирін.

Закон Божий: Молитва є бесіда або наша розмова з Богом. Вона необхідна для нас так само, як повітря і їжа. У нас все від Бога і немає нічого свого: життя, здібності, здоров'я, їжа і все дається нам Богом. Тому і в радості, і в печалі, і коли що нам потрібно, ми повинні звертатися до Бога з молитвою.

Святитель Філарет Московський: молитва є перший дар Божий, через який всі дари подаються. Святитель Іоанн Златоуст: Молитва – велика зброя, великий захист, великий скарб, велика пристань, безпечний притулок: тільки б ми приступали до Господа з бадьорою душею і зосередженими думками, не даючи ніякого доступу ворогові нашого спасіння. Святий праведний Іоанн Кронштадтський: Молитва є найбільший, безцінний дар Творця тварі, людині, яка через неї може розмовляти з Творцем своїм, як чадо з Отцем, вилити перед Ним почуття здивування, славослів'я і подяки. Святий преподобний Ніл Синайський: Мати всіх чеснот – молитва: вона не тільки може очищати і жити, але і просвіщати і в змозі зробити подібними сонцю тих, хто щиро молиться. Святий преподобний Никодим Святогорець: Та не відходить від думки твоєї переконання, що одне приношення розуму до Бога і одне смиренне колінопреклоніння на славу і честь Божу незрівнянно більш цінне, ніж всі скарби світу. Апостол Павло у своєму посланні жителям Фесалоник (Солуні): також закликає їх: «Безперестанку моліться! Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі» (1 Сол. 5:17-18); його ж послання до колосян: «Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній!» (Кол. 4:2). Послання Якова: «Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішиться хтось? Хай співає псалми!» (Як. 5:13). Святитель Феофан Затворник: Молитва є благоговійне приношення розуму і серця нашого до Бога з висловленням внутрішніх благочестивих рухів, спонуканих вірою, надією і любов'ю. Таке приношення, оскільки складається в одних внутрішніх діях душі – думках, відчуженнях і бажаннях, – по справедливості має бути віднесено до внутрішнього богошанування.

Необхідність молитви, як благочестивого руху духа, відкривається:

1. З самої властивості її та благодіючої дії на преуспіянню людини в чесноті. Молитва, за словами святого Єфрема, є бесіда з Богом, честь рівноангельна, збудження чесноти, виправлення тих, хто грішить. Молитва є охорона стриманості, узда гніву, приборкання серцевої зарозумілості, звернення до лагідності. Немає стягання в цьому житті дорожчійше молитви;

2. З того, що молитва наказується ясно в слові Божому, як один з обов'язків наших. «Чувайте й моліться, щоб не ввійшли у спокусу» (Мт. 26:41), заповідає Христос Своім учням; «Безперестанку моліться!» (1 Сол. 5:17), вчить апостол Павло: «Візьміть також шолом спасіння і меч духовний, тобто слово Боже. Моліться завжди в дусі всякою молитвою і благанням» (Еф. 6:17-18). Послання Якова: «Страждає хтось між вами? Хай молиться. Радіє хтось? Хай псалми співає» (Як. 5:13).

3. З прикладу святих і Самого Господа. Усі найбільш великі справи і події в житті їх відбувалися після молитви або при самій молитві; в ній знаходили вони заспокоєння і підкріплення для свого духу, нею готували себе на великі подвиги, з'єднані з великими жертвами.

Молитва є чеснота в її живому вираженні. Але молитвою і здобуваються чесноти, так як вона окрилює людську душу, робить її легкою і здатною на всяке добре діло, зводить на неї розмаїття благодаті Божої і робить людське життя істинно християнським.

Кожухар О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Рябко І. В.

ПРАВОСЛАВНЕ ВЧЕННЯ ПРО ІКОНИ

На VI Вселенському Соборі було сформульовано догмат про шанування святих зображень, який став предметом суперечок з представниками різних християнських деномінацій та представниками інших релігій через те, що шанування святих зображень не відповідає деяким віровченням та християнським теціям.

Однак треба сказати, що розуміння висоти та святості цього догмату можливе при правильному тлумаченню. Якщо неправильно розуміти суть іконопочитання, воно перетвориться на щось, що не відповідає православному світогляду. Шмеман каже про те, що в масах віруючих іконо шанування почало перетворюватися в марновірство, яке наклалося на православну основу, а часом почало перетворюватися на щось самодостатнє, що стало причиною повернення до язичництва.

Ідеалом християнського способу життя багато хто вважає життя християн перших століть. Коли християнам доводилося жити і сповідувати свою віру у язичницькому світі. Однак сьогодні, як говорив Л. Успенський, християни вимушені жити у світі тотальної дехристиянізації. І саме в такому світі Церква призивається до того, щоб свідчити про Христа, і це свідчення вона разом із проповіддю і богослужінням несе у своїх іконах. Так ікона перетворюється на проповідь та богослов'я у фарбах. І догмат про шанування ікон по-новому переосмислюється, відповідно до об'єктивної реальності сьогодення.

Мета нашої роботи це спроба проаналізувати з богословської точки зору і вимог сучасності догмат про іконопочитання, прослідкувати історичні аспекти, що сприяли його формуванню. Проаналізувати той вплив, який він створив на історичні, політичні та культурні процеси.

Богословські погляди, відповідно цього догмату, формувалися на протязі багатьох століть. Тому для дослідження процесу формування в нашій роботі було задіяно історичний метод. Оскільки треба враховувати усі історичні аспекти, які впливали на становлення богословські думки. Нами були розглянуті різні погляди на це питання, було враховано діаметрально-протилежні думки відповідно цього питання, які поставали на протязі століть.

Ікону називають богослов'ям у фарбах, її відносять до церковного Предання і вважають вікном що відкривається в Царство Боже. Дає людині можливість зазирнути у небесну нетварну реальність. Довгий час почитання священних зображень було предметом суперечки як серед перших християн, так і століття потому. Відношення людей до ікон було різним, починаючи від майже язичницького поклоніння їм до відвертого іконоборства.

Тому догмат про іконопочитання пояснює правильне ставлення до нього, розкриває іконопочитання в контексті інших догматів православ'я, вгмовує всі протиріччя і сумніви які природним чином поставали в процесі становлення православного богослов'я.

Протестантські деномінації заперечують почитання через те, що сприймають ікону, як язичницький релігійний прояв. Це спонукає православне богослов'я до аргументованого роз'яснення шанування священних зображень у православ'ї.

Ікона що грецькою мовою значить «образ», «зображення» в православ'ї розглядається не як божество чи щось, що отожднюється з ним, як дохристиянський, язичницький ідол, як образ, що духовно долучає нас до оригіналу. Через матеріальне зображення людина духовно проникає до надприродного світу. Догмат іконопочитання розкриває істину Божественного одкровення через зображення, глибоку філософію православного образу. За словами П. Флоренського догмат нагадує про горній першообраз.

Козак О. В.

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка
наук. кер. – к.пед.н., доцент Харківців І. Р.

СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ І ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Формування мови обумовлено в значній мірі розвитком її словотворчої системи, становленням нових словотворчих моделей слів, зміною існуючих, підвищенням або зменшенням їх продуктивності і іншими причинами словотворчого процесу. Останні десятиліття XX і початок XXI століття були часом активного становлення всіх сторін життя людства.

На сьогоднішній день, вивчення мови як загального явища суспільства стрімко розвивається. Словникові склади мови пов'язані із історичними, культурними та життєвими аспектами народів-носіїв. Будь-які зміни у суспільному житті одразу ж знаходять відображення у словникових складах його мови.

Потреба в номінативних неологізмах виникає особливо гостро в розвитку літературної мови людини або її окремих манер, так, зокрема, зростає значимість навмисного, цілеспрямованого їх створення (наприклад, дійство «виразних обіцянок» в останній чверті XIX ст., проби створення термінології державної бази І. Верхратського, інтенсивний розвиток неологізмів в момент 1917 - початок 1930-х рр.).

Вивчаючи абстрактну частину вищевказаного, визначено, що нововведення пов'язані традиційно з цілим полем діяльності реального англійського співтовариства. Досить велика кількість найсвіжіших лексичних одиниць виникла в взаємозв'язку з розвитком комп'ютерної техніки.

Отож, сьогодення показує неймовірний неологічний бум у розвитку багатьох мов, у тому числі і англійської, яка є однією з найбільш уживаних в світі. Кожного року нараховуються близько 800 нових, раніше не використовуваних слів та словосполучень. Всього ж за останні двадцять років, що є надзвичайно коротким часовим та історичним відрізком, з'явилося близько десяти тисяч активних новоутворень. Отже, неологізм це одиниця словникового складу або фраза, яка не має ні матеріальної форми, ані лінгвістичної форми на попередньому етапі розвитку словникового складу мови.

Творення новітніх слів зумовлюється потребою суспільства у розкритті нових понять, що виникає в результаті розвитку таких сфер як наука, техніка, культура, тощо означає екстралінгвістичні чинники. Аналізування слів неологізмів і спостереження за інноваційним процесом констатує, що вагомі зміни у словниковому складі спричинені і якісними змінами у шляхах, способах та засобах збагачення, що зумовлено лінгвістичним чинником розвитку лексичного складу мови.

Скорочення відносять до нерегулярних способів творення неологізмів, протекіть кількості нових слів, утворених таким способом, постійно зростає. Це пояснюється тим, скорочення прагнуть до раціоналізації мови та економії мовних зусиль.

Позначаються неологізми або логіко-смысловими показниками, або згідно методики словотвору. Класифікація крайнього виду перебуває в базі майже всіх передових досліджень лексики.

У вокабуляр неологізмів дозволено зазначити фактично неологізми, трансномінацію і смислові новинки або переосмислення. У складі крайніх десятків років домінують одиниці першої категорії, що пов'язане з підйомом потреб спільноти віддати найменування нових реалій, які з'явилися у взаємозв'язку з науково-технічним прогресом.

Неологізми пов'язані практично з цілими полем діяльності передової англійської спільноти. Вони вживаються в медицині, комп'ютерних технологіях, економіці, бізнесі та практично в цілих полях діяльності, що стосуються новітніх технологій. Тому вони мають необхідність в глибокому вивченні з мішенню дефініції конфігурації і віянь в подальшому розвитку англійської мови.

Кочемба І. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

НЕОБХІДНІСТЬ ПОБУДОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА ОСНОВІ БІБЛІЙНОГО БОГОСЛОВ'Я

На жаль, на сьогодні у світі зростає кількість дітей з особливими потребами, дітей, які мають різні психофізіологічні відхилення в своєму розвитку. Ці відхилення негативно відбиваються на можливостях індивідів, що й без того зазнають різного роду впливу в процесі формування себе як особистості. Про дітей з особливими потребами, їхнє здоров'я дбає держава, створюючи для них, крім матеріально-побутових, різні освітні, виховні, розвивальні програми, з використанням інклюзивних методів. Але не менш важливою за здоров'я дітей є здоров'я їхньої душі.

Особлива відповідальність за людську душу належить Церкві, яка покликана турбуватися про дітей, насамперед з особливими потребами, та допомагати сім'ям, де вони зростають. Проблеми розвитку особистості дітей з особливими потребами та можливості їх підтримки на основі використання основ християнської педагогіки, біблійного богослов'я – одна зі сторін допомоги з боку сучасної Церкви.

Зазначимо, що християнська педагогіка, на відміну від інших наук, акцентує увагу на тому, що особистість має три складові: дух, душу та тіло. І духовна складова є дуже важливою для розвитку дитини. Розвиток особистості дитини з особливими потребами залежить від безлічі несприятливих факторів психофізіологічного здоров'я, які створюють труднощі в отриманні інформації, вражень, у формуванні предметно-практичної та ігрової діяльності, якісно й кількісно збіднюють засвоєння знань, що характеризуються як примітивні, елементарні, неповноцінні, поверхневі, фрагментарні, несистематизовані тощо. Також порушення розвитку обмежують контакти, спілкування, взаємодію з оточуючими, соціальне функціонування, передачу соціального досвіду від дорослого до дитини; породжує специфічні особливості когнітивної сфери щодо сприймання, мовлення, пам'яті, уявлення, уяви, мислення.

Але такі діти мають право на щасливе дитинство, батьківську любов, на освіту. І виховання саме за християнськими принципами сприятиме їхній підтримці. Божа дитина, як особистість, цінна в Божих очах. Незважаючи на те, чи має вона інвалідність, чи ні, за неї заплачена ціна – кров Ісуса Христа. Бог любить всіх дітей і бажає, щоб жодна не загинула у гріхах. Коли спасається дитина, то спасається все її життя. Вона з самого початку може служити живому Богу і Бог може зробити з неї посудину, яку Він схоче. А для того, щоб дитина знала про Христа, до неї це повинно бути донесене. Існують спеціальні заклади, такі як Недільні школи при Церквах, спеціалізовані школи для дошкільнят та дітей шкільного віку, які допомагають прийти до Христа.

Захворювання дитини є горем не тільки для неї, а й для її рідних. Тому, допомоги та підтримки потребує не лише сама дитина, а й вся її сім'я. Адже саме сім'я є головною ланкою у вихованні дитини, тим більш, з особливими потребами, тут найкраще відбувається соціальна адаптація дитини. Проте, сім'ї, де зростають діти з особливими потребами, через стрес та тяжкість ситуації часто не можуть самі впоратися зі своїми проблемами. Нерідко батьки таких дітей вважають себе винними у хворобі дитини і не всі родини можуть подолати ряд проблем, які постають перед ними. Саме Церкві належить провідна роль, адже любити особливу дитину можна тільки по-християнськи, підлаштовуючись особливим чином під неї.

В Біблії церква порівнюється з тілом, в якому кожен член дбає один про одного. «...щоб члени однаково дбали один про одного. І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять» (1 Кор. 12: 25-26). Церква покликана турбуватися про мир і єдність в сім'ї, про її матеріальне благополуччя, про спасіння душ дітей з особливими потребами, про їхній духовний стан, про духовний стан батьків. Модель такого служіння Церкви ми бачимо в Біблії. Першоапостольська церква дбала про матеріальне благополуччя сімей та про задоволення їхніх повсякденних потреб і цим виражала свою дяконську природу. Немає нічого кращого, коли місія Церкви виконується, а проблемні сім'ї відчувають її турботу.

Отже, розвиток особистості дитини з особливими потребами відбувається на тілесному, душевному та духовному рівнях. Духовний розвиток залежить від того, які цінності будуть вкладені в дитину з самого початку її зростання. Тут провідна роль належить сім'ї та Церкві, в яких саме і закладаються в свідомість і душу дитини християнські цінності, забезпечуючи щасливе дитинство, не зважаючи на фізичні вади та не розділяючи ступінь потреб.

Латрен Е. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Рябко І. В.

БІБЛІЙНІ ОСНОВИ ТВОРІННЯ СВІТУ БОГОМ

Іудео-християнська богооткровенна традиція каже, що причиною цього світу є всемогутній Бог. Свою незримую й завжди незреченну таємничу досконалість Господь частково відкрив нам в створенні видимого та невидимого Світу, що боголюдська мудрість Церкви коротко виразила першим членом Символу віри: «Вірую в Єдиного Бога... Творця небу і землі, видимим же усім і невидимим». Зокрема, іудео-християнська традиція, християнська Церква, власне, сповідувала богооткровенну істину про те, що світ є справа Божої Волі, Його Премудрості й Сили. Крім того, це означає, що світ не виник сам із себе, не виник випад-

ково і не існує від вічності. У такому вченні Церкви ясно розділяються і розрізняються Творець й створіння, Бог та світ. За вченням Святого Одроквення, усе створене Богом ні з чого, покликане з небуття у буття і складає те, що називається світом (грец. «космос» κοσμος).

«Красота є сыйво істини», – казав Платон, це твердження геній грецької мови закріпив одним словом, «калокагатія», з'єднавши добре та прекраснее, як два схила однієї гори. На самій вершині цього синтезу є добре та прекраснее, що стає предметом споглядання, живий симбіоз цих понять виражає повноту буття та породжує красоту, яка втілюється у створеному світі. Питання про походження нашого всесвіту не є праздним. Філософи, мудриці, вчені прагнули дати відповідь на це питання, теснішим образом пов'язане з питанням про сенс життя, бо причина буття надає сенс всьому подальшому буттю й існуванню.

Дослідники біблійних текстів вважають, що світогляд, який лягає в основу опису творіння книги Буття, слід розглядати як вираження поширеною в давнину на Близькому Сході космології. У цій космології Земля представлялася у вигляді плоского диска з незліченними водами над і під ним. Купол піднебіння вважався твердою металевою чашею, що відокремлює від вод призначену для життя частину світу. Зірки представлялися впресованими в нижню поверхню небосхилу разом з проходом, який дозволяв переміщатися Сонця та Місяця назад і вперед. Плоский диск Землі виглядав як єдиний острів-континент, оточений океаном, що включає моря, які зараз називаються Середземним морем, Перською затокою та Червоним морем. Під земним диском знаходилося море прісних вод, джерело всіх прісноводних річок та джерел. Деякі дослідники стверджують, що розповіді творіння книги Буття порівнянні як з цієї космологією, так і з іншими близькосхідними міфологічними переказами. Але незважаючи на деякі аналогії між оповіданням Буття та вавілонським епосом в біблійному оповіданні існують істотні відмінності. Багато богословів вважають, що біблійні автори використовують мову широко відомої в той час і в тій культурі міфології для утвердження ідей монотеїзму.

Два оповідання про Творення, як і всі книги П'ятикнижжя, частиною якого вони є, традиційно розглядаються як єдиний твір одного і того ж автора – Мойсея, який, згідно з уявленнями юдеїв і християн, був надхненним Богом. Проте після появи методів біблійної критики більшість дослідників прийшла до висновку, що П'ятикнижжя є – «складовою працю, твір багатьох учасників протягом довгих періодів часу» Дослідники виділяють чотири джерела П'ятикнижжя, які позначаються першими літерами від їх назв: J, E, D і P. Найбільш древнім джерелом вважається джерело J (названий «Ягвістом» на ім'я Бога «Ягве», яке він вживає). Через століття або два з'являється джерело E (названий «Елогістом» через вживання найменування Бога «Елогім»). Ще пізніше, близько часу біблійного царя Йосії (VII ст. До н. е.), виникає джерело D (названий «повторнозаконним», оскільки покладений в основу книги Повторення закону). І, нарешті, в період вавілонського полону з'являється джерело P (названий «священницьким» через спрямованості на збереження ритуальних регламентів). Цей поділ П'ятикнижжя на кілька джерел спочатку було запропоновано протестантською документальною гіпотезою Графа – Веллґаузен, але пізніше доповнено та розроблено іншими як протестантськими, так і католицькими дослідниками. Вважається, що всі ці джерела є розвитком стародавньої духовної традиції, що походить від до Мойсея, проте останній не писав книги П'ятикнижжя в буквальному сенсі слова.

Луценко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – DPTn Капустін І. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЧЕННЯ ТА ПРАКТИКИ ХАРИЗМАТИЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ В XX ТА XXI СТОРІЧЧЯХ

Сучасний український харизматизм – компендіум української філософії та біблійного богослов'я, які є визначальною духовною культурою українського народу та Європи.

Динамічний розвиток сучасного суспільства та процес глобалізації сприяє процесу інтегрування новітніх релігійних практик та доктрин. Харизматичний рух, який став наслідком ривавелістичного руху 60-70-х років XX століття у США на сьогодні одне з найбільш цікавих явищ сучасного релігійного світу. При цьому антропологічні уявлення про Бога переходять у парадигму світоглядно-духовних.

Харизматизм поєднав у собі традиції західної культури, реформаторські ідеї Лютера, Кальвіна, раціоналізм Вебера, неомістичні одкровення, вірування сучасності. Риси харизматизму наявні практично в кожній релігійній традиції, зокрема у християнстві. Слід відзначити, що харизматичний рух набув ряд специфічних характеристик, закріплених в практиці й вченні, що дозволяє говорити про формування й інституалізацію у другій половині XX сторіччя нової християнської конфесії.

Слід відзначити, що цей рух практично трансформував традиційні п'ятидесятницькі організації, які все більше схилиються до харизматичного типу проведення богослужінь. Завдяки інтенсивному розвитку, особливостями культової практики й активної соціальної позиції харизматичний рух стає об'єктом підвищеної уваги як з боку ЗМІ так із боку конфесійного оточення.

Харизматизм можна визначити як особливий тип релігійності, зумовлений орієнтацією індивіда на суб'єктивний харизматичний досвід віри. Визначними рисами харизматизму виступають: пріоритет суб'єктивного релігійного досвіду над традицією, обрядом та релігійною організацією, а також уявлення про харизму як дар Бога, націлену безпосередньо на особистість, і віра у можливість сприйняття цієї дії в особистісному досвіді.

У всіх наявних дослідженнях наявна диспропорція між значною кількістю праць закордонних авторів та незначними надбаннями наявних вітчизняних досліджень. Сучасний харизматичний рух став предметом дослідження західних соціологів релігії таких як, Р. Андерсена, Е. Блухверера, Е. Грілі та інші, розгляд у контексті розповсюдження у XXI сторіччі відображено у роботах Д. Долана, Д. Кохена, Р. Еллівуда, богословський аналіз харизматичного руху відображено у роботах протестантських богословів як, В. Бюне, Дж. МакАртура та інших.

Процеси дивергентності та формування харизматичного вчення, які відбувались латентно протягом XX – XXI століття, вочевидь потужно змінюють харизматичну думку України та мають дієвий вплив на європейську харизматичну теологію.

Осмислення релігієзнавцями вітчизняної богословської ідентичності харизматизму, від закордонного харизматизму, дає змогу відкрити перед українським харизматизмом перспективи повноправного діалогу в інтелектуального дискурсі світового харизматизму.

Відтак, харизматичні церкви у соціальному вимірі відносяться до соціальних інститутів із потужним трансформаційним впливом громадянську, політичну та суспільну думку громадянського суспільства XXI століття.

Ляшенко Я. В.

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького
наук. кер. – к. і. н., старший викладач Мотуз В. К.

РЕЛІГІЙНА СКЛАДОВА РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Нині, як ніколи, гостро відчувається необхідність усвідомлення всіма нами своєї приналежності до колективної дії, на підставі загального культурологічного буття, направленої на розбудову громадянського суспільства. Значущим фактором консолідації громадянського суспільства цілком можуть виступати ідеї запропонованих релігійними інституціями. В їх основі духовні цінності, які покликані забезпечити перехід з приватного до планетарного, а в межах окремої держави – на загальний національний рівень. Насамперед йдеться про такі загальноцивілізаційні цінності й пріоритети, як віра, суспільна мораль, національна культура та сім'я.

Завдяки тому, що релігія виступає базовою основою не лише духовних цінностей, але й культури, вона автоматично перетворюється у важливий елемент «м'якої сили». Церква сприяє миру та злагоді в багатонаціональному й багатоконфесійному суспільстві. Вона не ділить людей ні за національною, ні за класовою ознакою, оскільки має вселенський, а, отже, наднаціональний характер. Релігійній етиці суперечить поділ народів на кращі й гірші, приниження етнічної або громадянської нації. Будучи соціальним інститутом, вона виступає за примирення залучених у ворожнечу народів, націй та їх представників [2, с. 211–212].

Загальні культові традиції та норми, які пропонує Церква, виступають консолідуючим фактором для багатонаціонального суспільства. В добу Інтернет-технологій відбувається поступово зростаюча духовна та соціальна дезінтеграція суспільства, внаслідок чого створюється необхідність його звернення до релігійних норм у пошуках етики та сенсу людського буття [1, с. 124].

Люди, яких об'єднує певний культ, являють собою суспільство, що поділяє єдині ідейні та моральні цінності та норми. Таке об'єднання створює сприятливі умови для співпраці в кожній сфері життєдіяльності суспільства, зокрема: в економіці, перш за все, національній; політиці, – зміцнення основ держави; науці, освіті, мистецтві тощо [2, с. 215]. Тобто, породжена спільною ідеєю дія є свідченням того, як економічне й матеріальне життя суспільства впливає з духовного укладу нації. Тому трансформація суспільного світогляду в напрямку секуляризації, з переведенням віри у сферу приватних інтересів, позбавляє політичну культуру початкової доцільності та цілеспрямованості.

Не менш важливою громадською функцією релігійних інституцій є розвиток у людини такої якості, як толерантність. Здатність жити з усіма в мирі та злагоді помітно впливає на життєдіяльність громадянського суспільства.

Крім цього, соціальні інститути релігії сприяють збереженню національної культури й самосвідомості. При відсутності релігійної складової в соціокультурному вимірі держави виникає певний вакуум, який може бути заповнений як загальнолюдськими цінностями, так і елементами чужої культури та релігії. Все це, у свою чергу, неминуче призводить до анігілювання національної культури [1, с. 126]. Щоб унеможливити потрапляння в подібну ситуацію в принципі, громадянське суспільство та влада мають сприяти усесторонньому розвитку національної релігії у своїй державі, тим самим зводячи до мінімуму ризики експансії чужою релігією власного соціокультурного простору [2, с. 216].

Міцною основою духовної стабільності громадянського суспільства є баланс сил між провідними релігійними інституціями. Відповідний принцип поширюється на багатоконфесійні країни, шляхом застосування політики рівних можливостей для всіх чинних на їх територіях соціальних інститутів релігії [1, с. 127].

Отже, досліджуючи значення релігійних інституцій в розбудові громадянського суспільства авторка наукової розвідки дійшла висновків, що вони є важливим перетворюючим фактором для останнього. Їх наявність виступає одним із гарантів збереження національної ідентичності, самобутнього розвитку культури та громадянської солідарності, а також забезпечення гармонійного розвитку людства в цілому.

Список використаних джерел

1. Лотюк О. С. До питання співвідношення церкви і громадянського суспільства *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. № 32 (1). С. 124–127.

2. Олексин Я. Церква та релігійні організації як важлива складова розбудови громадянського суспільства в незалежній Україні *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2017. № 36. С. 210–218.

Малоран О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – DPTn Капустін І. С.

ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ХАРИЗМАТИЗМУ ЯК РЕЛІГІЙНОГО ЯВИЩА

Дослідження феномену сучасного харизматизму вказує на відсутність у сучасному релігієзнавстві поняття «харизматизм» у науковому дискурсі, не достатньо розроблені критерії, які дозволять ідентифіку-

вати будь-який релігійний феномен поняттям «харизматичний». Наприклад, М. Вебер використовує поняття «харизми» для пояснення виникнення нових релігійних систем як соціальних інститутів, наповнюючи поняття «харизми» як психологічними якостями особистості харизматичного лідера будь-якого руху або течії, виключає релігійне розуміння харизми.

Аналіз богословських та релігієзнавчих праць вказує на неоднорідність та суперечливість поглядів та досліджень, які покладено у розуміння харизми, що зумовлено конфесійною заангажованістю. Відтак, за всю історію християнства не існувало єдиної системи поглядів для трактування та розуміння даного поняття. Як наслідок цього сучасне християнство презентує нам безліч богословських концепцій харизми.

Аналіз релігієзнавчих праць стосовно вивчення харизматизму як релігійного явища показує недостатність уваги у науковому просторі щодо вивчення регіональних харизматичних спільнот, які набирають швидкого темпу зростання та популярності у країнах Латинської Америки, Африці, країнах Азії. В даному випадку явище харизматизму як феномену розглядається крізь призму глобалізації та постмодерну у країнах третього світу.

Серед досліджень харизматичної теології особливе місце посідають розвідки найпопулярнішої тенденції сучасної харизматичної теології – пневматології. Вивчення даного питання відбувалось досить повільно під впливом негативної критики з боку класичної пневматології п'ятидесятництва, яке отримало назву в філософії релігії США «Велика протидія фундаменталістів і модерністів».

Щодо вітчизняних дослідників, на думку В. Титаренко: «Харизматизм розглядається як основний прогнозний тренд християнства, без притаманного академічному релігієзнавству співвіднесення «емпіричної» релігії з її теоретичною моделлю». Типологією, перспективою розвитку харизматизму як феномену займалися Филипович Л. («Нові релігії України: поява, типології, перспективи»), Єленський В. («Релігія після комунізму: напрями змін»), Павленко П. досліджував національну ідентичність українського харизматизму на церковно-державно рівні взаємодії («Сучасні українські церкви і національні інтереси українського народу»), Любашенко В. здійснила компаративний аналіз становлення державно-конфесійних відносин та розкрила диверсифікацію українського харизматичного екуменізму («Протестантизм у контексті релігійного життя України»).

Верифікація харизматизму носить текстуальну основу та зноску до Біблії як сакрального носія істини. На думку, І. Богачевської «догматичне ядро та ядро нарратива християнського вчення – Біблія. «Первісні церкви стояли на розуміння природного об'явлення духа святого, через велику кількість різноманітних харизм, таких як служіння, урядування, пророцтва, глосолалії. Такі харизми, які перераховані у Новому Заповіті». Одним із перших, хто пережив хрещення Святим Духом та отримав особливої сили для служіння був Чарльз Фіней. Р. Стронстада у своїй роботі «Теологія святого духа в розумінні євангеліста Луки» доводив, що Євангеліє від Луки та Діяння Святих Апостолів є «законодавчою базою для становлення доктрини про Святий Дух»: «...що Лука мав більше харизматичну ніж сотеріологічну теологію Святого Духа».

Поряд із інтелектуально-духовним надбанням світового та вітчизняного релігієзнавства феномену харизматизму як основи християнства майже відсутні суттєві характеристики автентичної харизми та виявлення її із сучасною західною та вітчизняною філософією, особливо в постмодерному, плюралістичному та поліконфесійному контексті, що вказує на необхідність досліджень у даному напрямку на сьогодні.

Молчанович А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – DPh Капустін І. С.

СПОВІДАННЯ СВОГО ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ – ДІЙОВИЙ БОЖИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ДОПОМОГИ У ДУХОВНОМУ ЖИТТІ

В духовному житті у кожного християнина бувають такі періоди, коли він втрачає впевненість у прощенні власних гріхів. Це відбувається по різних причинах, але, в будь-якому випадку, такий період життя приносить великий смуток та руйнує нормальне духовне життя. Якщо християнин має глибоку віру в Господа Ісуса Христа, як Господа і Спасителя та досвід у духовному житті, то спроможний подолати таку невпевненість і вийти з духовних проблем. Але не всі, хто ходить до церкви, мають таку віру та досвід. Деякі відчують владу гріха, сильне осудження у власному сумлінні. Бог, розуміючи таких людей, надав можливість відродити, або получить вперше впевненість у відпущенні гріхів за допомогою духовного інструмента – сповіді.

В біблійній історії віруючі користувалися цим інструментом доволі часто. В церковній історії ми бачимо постійне застосування сповіді для налагодження духовного життя віруючих. Термін «сповідь» тісно пов'язаний з двома супутніми термінами «гріх» та «каяття». В християнській богословській літературі є багато визначень та осмислювань цих термінів: гріх – слово, вживається ніби стріла від лука, гріх – непопадання в ціль, промах. Грішити – значить не попадати в ціль Божого стандарту, яка є славою або уподібнення Христу. Гріх затемнює образ Божий в людині. Це надто складна й серйозна проблема. Недостатньо лиш усвідомлювати всю небезпеку гріха. Покладаючись на власні почуття навряд чи можна до кінця зрозуміти, наскільки гріх впливає на власне життя та світ в цілому. Крім того людині властиво ділити гріхи на «великі», та «малі». Реагувати на них по різному.

Сповідь – це відкриття своїх гріхів перед Богом, у присутності священика, а каяттю притаманно відчуття власної нікчемності та провини перед Господом. Сповідь і каяття – це дві складові примирення з Богом з боку людини. Сповідь означає: «говорити те ж саме». Ми погоджуємось з Богом відносно Його висоти стандартів і нашої невідповідності їм. Сповідь – це не звичайна розповідь і не просто передача суті того що трапилось. Це складова частина каяття, де результат – зміна життя (дій).

В Старому Заповіті сповідь після скоєного гріха мала дійове вираження по закону Мойсея. У книзі Чисел, у п'ятому розділі, яскраво подається стратегія сповіді: «Скажи синам Ізраїлю: Якщо чоловік чи жінка вчинить якийсь гріх супроти людини, і через це вчинить злочин супроти Господа і завинить та душа, то ви-

знає свій гріх, котрий учинила, повернувши в повні те, в чому завинили, і додадуть до того п'яту частину, і віддадуть тому, супроти кого згрішили». Гріх супроти людини – це злочин супроти Бога.

В часи Нового Завіту люди мали практику сповідалися та визнавали свої гріхи перед Іваном Христітелем. А Послання Івана Богослова у першому розділі, дев'ятим віршом говорить: «Коли ж ми визнаємо (сповідуємо) свої гріхи то Він, вірний та праведний, щоб гріхи нам простити та очистити нас від неправди всілякої». Крім того, Апостол Яків зазначає, що можна сповідатися в прогріхах один перед одним. Тома Аквінський у «Сумі теології», маючи погляд західної церкви на питання сповіді, приділив особливу увагу питанню сповіді: «благодать, що дається через таїнства, сходить від Глави до членів. Тому, служителем таїнства, через якого передається благодать, може бути той, хто може виконувати функцію істинного Тіла Христового. Вона належить тільки священникові, що має владу освячувати Євхаристію».

Святитель Іоанн Златоуст, маючи погляд східної церкви, пояснює своє ставлення до сповіді таким чином: «Викривай свій гріх не тільки як той, хто осуджує себе, але і як той хто шукає оправдання через покаєння, тоді ти будеш у стані спонукати душу, яка сповідується, не впадати більше в такі ж гріхи».

Відомий реформатор Мартін Лютер у своєму стислому катахезисі стверджував: «Сповідь включає у собі дві основні частини. По-перше, ми визнаємо свої гріхи. По-друге, ми приймаємо відпущення гріхів, тобто їх прощення. Як від пастора так і від Самого Бога, ані трохи не сумніваючись, але твердо вірячи, що сповіддю наші гріхи прощені на небесах».

Лютер говорить про три різновиди сповіді: сповідатися можна особисто Богу; ближньому, проти кого було скоєно злочин; перед (священником) пастором. Лютер стверджував що найважливіше у сповіді – це щире серце, каяття віри, а не простий перелік власних гріхів.

Маючи конкретні біблійні приклади та цілу плеяду богословів в історії церкви можемо твердо визначити, що за допомогою духовного інструменту – сповіді перед Богом та людьми – можна вирішити питання прощення власних гріхів. Маємо розуміння, що владу гріха над душею людини можна знищити через його викриття і осудження. Це відкрите осудження, поєднане з каяттям і сльозами у сповіді перед Богом та перед духовно зрілою людиною. Таким чином кожний християнин може мати свободу від влади гріха.

Нарушина О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філос.н., доцент Курбатов О. Г.

МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ ПОЛІТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Тривалий період пошуку та спроби розробки теоретичних концепцій і напрямів практичної реалізації політико-адміністративного реформування у пострадянській Україні свідчать про те, що перспективи та результати політичних і адміністративних змін стикаються з серйозними труднощами.

У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є розгляд сучасного стану розвитку українського суспільства з точки зору аналізу концептуальних засад і чинників взаємодії політики й управління. Саме недооцінювання даної взаємодії й є причиною того, що численні спроби політичних і адміністративних реформ за роки незалежності в Україні не дали очікуваних результатів.

Перед Україною зараз лежать два основні вектори спрямованості – направити свої політичні устремління до заходу або ж до сходу.

Основними перевагами членства в Євросоюзі українці вважають можливість вільного пересування, підвищення рівня життя людей, вільний доступ молоді до навчання в університетах держав – членів ЄС.

Однак, для досягнення можливості інтегруватися до внутрішнього ринку ЄС Україна має привести свою систему технічного регулювання у відповідність до європейських вимог, оскільки головними перешкодами торгівлі з ЄС є не імпорнтні тарифи, а технічні бар'єри у торгівлі – вимоги до безпечності та якості продукції, її характеристик, процедури оцінки відповідності. У довгостроковій перспективі угода має підвищити конкурентоспроможність товарів, які виробляються в Україні, а відтак, підвищити обсяг експорту на всесвітніх ринках. Окрім того, зі зростанням якості українських товарів зміцняться позиції національних виробників на внутрішньому ринку. Водночас українські споживачі матимуть доступ до якісніших і дешевших товарів і послуг.

Якщо розглядати Україну в разі обрання нею східної сторони, то «Східне партнерство», на відміну від ЄС, не передбачає отримання такого стимулу, як – перспектива членства. Україну ж завжди стимулювало до активності у питаннях інтеграції саме можливість перспективи повноцінного членства у тій чи іншій спільноті.

У кожній зі сторін Україна зустрінеться з великою кількістю як позитивного так і негативного. Якщо все ж таки розглядати мінуси західної сторони, то треба зазначити, що нашій країні потрібно буде обирати всі вимоги Європи, які включають й деякі аморальні та розбіжні з релігійними поглядами України пунктами законів.

Також, що стосується східного опонента України, не треба забувати, що вся історія повторюється із століття в століття. А судячи з минулого досвіду праці Української сторони зі сходом, всі рази закінчувались зовсім не в позитивну сторону для нас. З російської точки зору, державам «Східного партнерства» слід залишатися нейтральними і бути, щонайменше, буферною зоною, якщо вже не членами очолюваного Росією Євразійського союзу. У тіні ЄС Росія бачить НАТО, а тому прагне отримати право вето щодо будь-яких важливих змін у регіоні «Східного партнерства», які можуть суперечити інтересам Росії.

Сьогодні Україна демонструє велику готовність реформувати країну, зважаючи на потужний запит з боку населення, але ще занадто рано робити будь-які висновки щодо того, наскільки невідворотно Україна стане на шлях реформ. Потрібно, щоб були запущені ключові реформи, а імідж країни залишався позитивним принаймні кілька років.

Отже, Україні слід акцентувати увагу на врахуванні саме позитивних моментів при вияві оптимального вектору розвитку країни та виробити лінію поведінки по запобіганню зазначених загроз, обираючи свою політичну спрямованість.

Облес І. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н. Борхович С. М.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З БОГОСЛОВ'Я

Серед пріоритетних тенденцій, що зумовлюють розвиток вітчизняного освітнього простору необхідно визначити умови подолання кризи цінностей та дефіциту духовності, пошуку шляхів реальної гуманізації, осмислення моралі сучасного та майбутнього, норм соціального розвитку особистості. Вказане є орієнтиром змін і у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців, насамперед, фахівців з богослов'я, до складу компетентності яких входить висока моральність, відповідальність, зрілість індивідуальності та духовна наповненість. Ключовим показником, при цьому, є саме сформована відповідальність: соціальна, моральна, громадянська, правова, професійна.

Оскільки професійна діяльність фахівця з богослов'я належить до типу «людина-людина» й одночасно передбачає виконання різних ролей, як от: ролі наставника, духовного лідера, консультанта, просвітника, викладача вишу, вчителя закладу загальної середньої освіти, вчителя недільної школи, то системоутворювальною складовою професійної компетентності, моральної свідомості фахівця з богослов'я слугуватиме, між іншим, педагогічна відповідальність, яка пов'язується із соціальними та професійними нормами, вимогами, оскільки віддзеркалює необхідність співвіднесення власної поведінки із суспільними та професійними законами, установками.

Академік І. А. Зязюн у роботі «Педагогіка добра: ідеали і реалії» зазначає, що педагогічна відповідальність входить до базових морально-етичних якостей, поряд з педагогічною справедливістю, професійною честю та гідністю, педагогічним авторитетом, повагою та вимогливістю, довірою, принциповістю. Це – провідні якості, без яких фахівець з богослов'я просто не зможе відбутися як професіонал, відповідно, його підготовка повинна включати формування педагогічної відповідальності як механізму, що інтегрує всю спрямованість особистості студента.

Педагогічна відповідальність як риса особистості тісно пов'язана з такою категорією, як професійна спрямованість. Остання є певною системою устремлень, поглядів, позицій, мотивів, що забезпечує позитивне ставлення людини до даної професії, стійкий інтерес до неї. У єдності з відповідними здібностями ця спрямованість утворює професійне покликання. Наявність такого покликання в єдності зі сформованістю педагогічної відповідальності складає необхідні передумови успіху діяльності фахівця з богослов'я.

Формуванню педагогічної відповідальності у майбутніх фахівців з богослов'я необхідно сприяти із самого початку навчання шляхом упровадження в процес професійної підготовки педагогічних умов, як то:

1. Збагачення професійної підготовки студентів морально-етичним змістом. Це можуть бути спекурси, що передбачають: формування позитивної мотивації студентів до майбутньої діяльності та самовдосконалення; формування норм професійної діяльності та спілкування; розвиток професійно значущих якостей, у тому числі професійної рефлексії, професійного самоконтролю, емпатії; розвиток відповідальної поведінки, відповідальності за власні вчинки.

2. Спрямованості педагогічної практики, як своєрідного іспиту для майбутнього фахівця, важливої ланки в системі професійної підготовки, на формування педагогічної відповідальності, що включає формування практичних умінь по організації навчально-виховного процесу на засадах православної педагогічної культури, вміння відбирати засоби та методи процесу формування духовно-моральних цінностей тих, з ким будуть працювати майбутні фахівці з богослов'я в умовах навчально-виховних закладів різного типу.

3. Створення розвивального рефлексивного середовища професійної підготовки майбутніх фахівців з богослов'я: сприяння процесу роздумів, міркувань індивіда про те, що відбувається; формування принципу людського мислення, що спрямовує студента на осмислення й усвідомлення власних висновків; допомога в усвідомленні й оцінці власних дій і вчинків.

Вказані умови не тільки сприятимуть успішності формування педагогічної відповідальності як чинника ефективності майбутньої професійної діяльності та професійного розвитку, а й зумовлять моральний розвиток, визначать систему цінностей та ідеалів тих, кого будуть навчати та вести по праведному християнському життю майбутні фахівці з богослов'я.

Оніщук Н. Ф.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

РОЛЬ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ РЕЛІГІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО СЕЛА

Здавна наші співвітчизники вважають, що українське село є носієм генетичної пам'яті українського народу, колыскою духовності, енциклопедією народних знань, умінь та навичок. Проте, сільська релігійна культура зазнає трансформацій з часом і стає очевидним, що методи проповіді Євангелії та форма богослужінь, які донедавна спонукали селян навертатись до Бога, не викликають відповідного ефекту сьогодні. Виникає нагальна потреба в пошуку нових методів євангелізації сільського населення як необхідної умови підвищення релігійної культури сучасного західноукраїнського села.

Щоб зрозуміти релігійну культуру західноукраїнського села, достатньо звернутися до історії його становлення. За даними останніх років, сучасний західноукраїнський селянин зосереджений на самозбереженні та самовиживанні, а віра в Бога є лише формальною і часто непріоритетною складовою життя. Так, в 2014 році свою віру декларували понад три четверти українців (76%), через два роки вже 70,4%, а в 2018 році – 71,7%. Причиною цього є історичні події (від пригноблення радянською владою до здобуття незалежності), соціально-економічні проблеми, розвиток сучасних технологій, воєнні дії на Сході, тощо.

В пошуках ефективних методів донесення Євангельських істин до західноукраїнського селянина, що допоможе підвищити релігійну культуру сучасного західноукраїнського села в цілому, слід розглянути методи, описані в Біблії. Сам Ісус Христос та Його учні використовували метод контекстуалізації – повну адаптацію до культури того народу, де проживаєш.

Західну Україну можна вважати колыскою релігійної культури нашого народу. Адже саме тут була найбільша свобода для різних віросповідань і радянська влада зі своїм гнобленням християнства прийшла сюди пізніше, ніж у Східну Україну. І саме на Заході нашої країни на початку ХХ століття відбулося зародження та бурхливий розвиток п'ятидесятницького руху. Західноукраїнському селянину властива релігійність з елементами язичництва, двовір'я, повага до священників, колективізм, а також індивідуалізм, спрямований на малу групу – власну родину, сім'ю, байдужість до справ суспільства. А також керованість швидше емоціями, аніж розумом, слухняність, безініціативність, наївність, толерантність і терпимість щодо інших віросповідань, пасивність, любов до природи, обрядовість та повага до традицій. Як донести такому селянину Біблійні істини, які суперечать деяким його світоглядним позиціям, щоб він повірив в них?

Проте, нині варто зробити все можливе, щоб віра сучасного зневіреного західноукраїнського селянина була справжньою, була його способом життя. Для цього, перш за все, проповідник біблійних істин повинен власним життям показати приклад такої віри.

Ефективним методом євангелізації західноукраїнського селянина, також, буде проведення віруючими в селі зібрань концертного типу, які передбачають спів християнських гуртів з музичним супроводом, спів хору, проповідь священнослужителя. Іншим методом є особистий євангелізм, тобто, діалог з селянином, який передбачає читання Біблії разом та роздумування над вічними цінностями. Ще одним ефективним методом євангелізації є створення громадських організацій та активна громадська діяльність християн, яка передбачає виконання в проблеми та потреби селян і всієї сільської громади, допомога у їх вирішенні. Також ефективним методом євангелізації може слугувати створення християнами робочих місць для селян та закладання правильних цінностей у виховання дітей і молоді.

Сьогодні село зазнає впливу світових змін та розвитку, тому, як інструмент, в євангелізаціях варто використовувати сучасні технології. Наприклад, спілкування з молоддю через соціальні мережі та месенджери, поширення біблійних істин таким же способом.

Отже, підвищення релігійної культури західноукраїнського села прямо залежить від ефективності методів євангелізації, які використовуються християнами. А щоб методи не втрачали свою ефективність, потрібно слідкувати за розвитком сучасного села, його настроїв, інтересів, тобто, жити християнським життям серед селян і любити їх, згідно заповідей Божих.

Пазюк О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облсес І. І.

ХРИСТІЯНСТВО І ТВОРЧІСТЬ: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

На сьогоднішній час відбувається значне зростання реформаторських євангельських церков з внесеною часткою технологічного прогресу, розвитку культури, традицій та інших факторів постмодернізму, які формують та вимагають нового погляду на донесення Божої істини людям. В проведенні богослужіння все більше використовуються творчі втілення, різні ідеї, які можна назвати витворами мистецтва. І це не виставковий центр, а Церква, де ті, хто люблять Бога творять з Ним, для Нього і Його дітей. Чи це не суперечить християнським канонам, як в цілому, так і в окремому випадку; що про це говорить нам Біблія; яку роль творчість відіграє у розвитку особистості – усі ці питання потребують вирішення.

Аналіз широкого кола джерел і наукових праць довів, що в сучасному християнському світі недостатньо дослідженим залишається питання творчості, а саме творчості, як природи Бога, розкриваючи яку людина, обдарована такою здатністю та бажанням, через створення нових витворів показує усю любов Бога, Його сутність і істину для направлення почуттів та розуму людей до Нього.

Поняття творчості говорить про те, що творіння – це процес доторкання до Божественного таїнства, співпричетності промислу Творця. Творець цього світу – Бог, який був від початку і створив усе, що існує. «Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. Воно в Бога було споконвіку. Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього.» (Ів. 1:1-3).

Оскільки Бог – Творець, через Його Слово почало існувати все. Людина – це вінець Божого творіння, яка створена за образом Божим (Буття 1:27). «І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» (Буття 2:7).

Людина отримала божественне дихання життя з вуст Самого Бога і через це представляє собою з'єднання не тільки тілесного земного, а й небесного – духовної складової – Божого духу – Його дихання. Але оскільки Бог не може бути пізнаним розумом, а тільки через віру та почуття, то творчість, як аксіологічний аспект людини, через дух допомагає долучитися до Бога, відчути Його. Усе це ми можемо спостерігати протягом розвитку всього християнства у літературі, архітектурі, музиці, поезії та інших сферах мистецтва.

Сумісність віри в Бога та творчості в людини породило прагнення прояву творчості у церкві, що дає людині служити своїми талантами, само реалізуватися, тим більше, що сучасна людина перебуває в пошуку себе, оскільки нині існує антропологічна криза втрати людиною себе через зростання науково-технологічного прогресу та криза свідомості. Тому завдання віруючих людей – направити та привести суспільство до Бога, чому сприяє творчість, розкриваючи через витвори обдарованих особистостей природу Бога.

Усі люди творіння і з часів перших апостолів призвані та зібрані, щоб бути Церквою, народом Божим – як у матеріальному так і духовному сенсі. Через Церкву Творець здійснює викупний труд по відношенню до Його творіння. Саме тому завдання Церкви – відновлення початкового Божого задуму як про людину, так і про те, що довірено їй у керівництво. У Біблії апостол Павло каже, що йому дано: «висвітлити, що то є

зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе». Тому мандат церкви не тільки обмежується перетворенням та поліпшенням навколишнього середовища, але фокус направлений більше на поліпшення людства та приведення у відповідність до Божого задуму (люди, що пізнали Бога, служать своїми талантами на його ниві, несуть відповідальність за інше творіння Боже). Таке приведення у відповідність не обмежується лише межами та параметрами церкви, а досягається через усі сфери життя суспільства.

Творчість не можна обмежити, задати кордони та сказати, що це тільки малюнки, полотна митців, скульптури, архітектура, музика, література. Творчий підхід – це створення нового в усіх сферах життя, сьогоденного та майбутнього, насамперед, в освіті та вихованні, які формують культуру, якість майбутнього покоління, вимагають нового творчого підходу. Важливо ще на початковому рівні становлення людини задати правильний фундамент, на якому в майбутньому виросте кріпка усвідомлена вихована та вірно наставлена особистість.

Церква Божа, як творіння з індивідуальним творчим підходом, має йти у суспільство, у всі її сфери для осяяння і творіння через добрі справи, бо написано: «Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі» (Матвія 5:16). Саме тому християнству важливо своїми справами, своїми творами, які сучасною та зрозумілою мовою покажуть людям Христа, служити людству (як каже апостол Павло: «А Господа Христа святить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зі страхом»).

Поляков М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Рябко І. В.

АКСИОЛОГІЧНІ ТА ДУХОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСНЕСПІВІВ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У СУЧАСНІЙ ЦЕРКОВНО-ХОРОВІЙ КУЛЬТУРІ

Інтенсивність соціокультурних трансформацій на території України і Росії кінця ХХ століття визначила посилення інтересу до православної культури в науковому і педагогічному середовищі.

У різноманітні нових і псевдонових культурних зразків Православна Церква, відновлюючись як діючий соціальний інститут, виступає провідником у світі слов'янської культури, носієм традицій, духовних та історичних цінностей, інституційною базою здійснення процесу успадкування культури.

Сьогодні дослідження процесів відновлення культурної спадщини Русі немислимо без виявленого в антропологічних традиціях структурно-функціонального аналізу компонентів і планів, які складають явище культури. Звернення до церковного співу, до представленості музики в релігійній культурі взагалі і в православній, зокрема, відповідають викликом сучасного періоду історичного розвитку корпусу гуманітарних знань і культурологічних дисциплін. Церковний спів виступає значущим компонентом православної культури, дослідження якого дозволяє не тільки визначити його структурно-функціональні характеристики в ній, але і розглянути форми впливу співочої культури на культурогенез.

Серед сучасних авторів, що розглядають церковний спів в історичному і мистецтвознавчому контексті і тих, хто вивчає історію і теорію давньоруського співу і вітчизняної духовної музики, можна назвати Т. Владиславську, Н. Герасимову-Персидську, А. Фларета (Дроздова), свт. Ігнатія (Брянчанінова) та ін., присвячені містичному, літургійному та загальнотеологічному змісту елементів музичної і, зокрема, співочої культури в християнстві.

Інституційне значення церковного співу показано в церковних текстах, які розкривають і витлумачують зміст Святого Письма і Передання, а також книгах, що містять богослужбові тексти і вказівки, до яких відносяться Ірмології, Мінеї, Тріоді Пісна і Цвітна, Тропаріон.

В окремий блок вивчення основ церковного співу як частини православної культури виділені богословські праці свт. Іоанна Златоустого, свт. Василя Великого, свт. Григорія Богослова, свт. Григорія Нисського, преп. Єфрема Сирина, св. Амвросія Медіоланського, св. Андрія Критського, св. Іоанна Дамаскіна, св. Феодора Студита, преп. Іоанна Кукузеля, митр. Фларета (Дроздова), свт. Ігнатія (Брянчанінова) та ін., присвячені містичному, літургійному та загальнотеологічному змісту елементів музичної і, зокрема, співочої культури в християнстві.

Становлення церковного співу як феномена культури відбувалося в умовах тісної взаємодії богослужіння як системи культових відправлень і виразу положень християнського вчення засобами музичної культури. В ній розвиток церковного співу незмінно знаходився в тісній залежності від факторів становлення та розвитку Церкви (агіографічні матеріали, проповідь і поширення християнського вчення, подвижницька і гімнографічна діяльність). Тому сучасний церковний спів залежить від соціокультурного простору, в якому відбувається відновлення його традицій і формуються характерні для перехідного періоду такі особливості, як відсутність єдиної богослужбової практики та розуміння соціокультурного значення церковного співу в сучасній православній культурі, відновлення партесного і знаменного стилів співу, безсистемне видання нотних збірок, відсутність необхідного числа професійних церковних півчих і регентів, відособленість православної співочої культури від музичної спадщини і слов'янської культури в цілому.

Рябко І. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н. Борхович С. М.

БОГОСЛОВСЬКИЙ ПОШУК СЕНСУ ЖИТТЯ І ТА НЕОБХІДНІСТЬ МІЖКОНФЕСІЙНОГО ДІАЛОГУ

На протязі свого існування пошуки Бога, відповіді на питання про сенс буття, були в центрі уваги кожного людського покоління. Джерела, котрими користувались люди у цьому пошуку, були різні. Перша відрізняюча точка в цьому питанні – властива людині потреба в релігійному. У людині, у самій серцевині її природи, корениться стихійне прагнення ввіритися переважаючій її силі, якійсь сутності, незрівнянно могутній-

шій, ніж її власна. Можливо, це бажання виникає з почуття страху перед грізними силами природи, що тягнуть собі смертельну небезпеку. «Намагаючись умилювати природні стихії й домагаючись у такий спосіб установа певна рівноваги між ними й собою, людина одночасно переборює й власний страх. При цьому різним явищам природи приписується володіння розумом, здатність чути й розуміти людей і приймати принесені ними в жертву дарунки. Так людина зустрічається віч-на-віч із якоюсь безособовою, але розумною сутністю, що незмірно перевершує її саму; з тим загадковим щось, що здійснює океанські хвилі, трясє земні надра й обрушує з небес спопеляючий грозовий вогонь, але одночасно є подавцем родючості й джерелом життя. Цю силу людина і називає Богом. Однак єдине поняття Божества дробиться на безліч осколків: люди бачать у світі стільки богів, скільки існує більш-менш значимих для їх буття природних явищ».

Важко сказати, чи лежить ця потреба підпорядкування вищій силі в основі найбільш ранніх релігійних уявлень, але, безсумнівно, що навіть у наш час подібний рівень релігійності зустрічається досить часто. Мова йде про комплекс антропоцентристських вірувань, покликаних вигнати людські страхи, надихнути й зміцнити людину – безсилу жертву власної слабості. Така релігія не обмежується простою вірою в існування вищих сил, але надає своїм прихильникам набір конкретних практичних заходів психологічного захисту, мета яких – забезпечити існуванню кожної людини відому стійкість і безпеку, що сприймаються егоценетрично. Релігія цього типу пропонує віруючим культ як систему жорстко заданих норм, що гарантують свого роду взаємовідносини сутності з Божественним. З іншого боку, їм нав'язується мораль – якийсь код, що складається із системи заборон і наказів, що вказують на бажаний або неугідний Божеству стан дій і думок. «Коли людина послідовно й неухильно виконує всі культові й моральні настанови подібної релігії, вона почуває себе цілком задоволеною; відноsinам з вищою силою забезпечена міцність і стабільність, і можна вважати, що «Бог у неї в кишені». Позбувшись у такий спосіб від страху покарання, людина очікує відтепер від Божества лише послуг і винагороди за праведність».

Люди, що відносяться до даного типу релігійності, часто повні зарозумілості стосовно їхнього власного благочестя й чесноти. Зате вони виявляють разючу суворість до побратимів, що не можуть похвалитися такою ж релігійною й моральною бездоганністю. Другим джерелом людських суджень про існування Бога є невпинні пошуки істини, жага пізнання. У рамках всіх відомих історії великих цивілізацій прагнення людського розуму відшукати відповіді на основні філософські питання приводило до виникнення теології – богослов'я, тобто «міркувань про Бога». Найбільш характерний і досконалий приклад такого шляху від філософії до теології дає нам Давня Греція. Для давніх еллінів ідея Бога була логічним висновком, наслідком споглядання природи. Вдивляючись у навколишній нас світ, ми зауважуємо, що все існуюче в ньому підпорядковане певній закономірності й розумному порядку. Ніщо в природі не є ні випадковим, ні довільним. Таким чином, ми змушені визнати, що саме «походження світу є результат логічної послідовності: світ існує як наслідок якоїсь конкретної причини. Ця Першопричина, «першоприцип» світу і одержує найменування Бога. Ми не маємо точного знання того, чим є по суті Першопричина світобудови. Проте шляхом логічних міркувань можна виявити деякі властивості, якими повинен володіти Бог – Першоприцип». Так, джерело Його буття не може перебувати в чому-небудь Йому попередньому; отже, Він є «Причиною-В-Собі», тобто причиною існування не тільки світу, але й Себе Самого. Оскільки завдяки Своїй «самопричинності» Першоприцип не залежить ні від чого іншого, Він повинен розглядатися як цілком достатній собі, як зовсім вільний від будь-якого зовнішнього примусу. Отже, Він за необхідністю є вічним, всемогутнім, нескінченним. У Ньому початок того руху, за допомогою якого здійснюється становлення світу і яке ми називаємо часом. При цьому Бог, будучи принципом усякого руху, Сам перебуває абсолютно нерухомим, тому що не існує нічого попереднього Йому, що могло б привести Його в рух. Оскільки Він нерухливий, то й незмінний, а виходить, безпристрасний і зовсім благий за природою.

Сидорчук М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

ПОЯВА ТА РОЗВИТОК ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО РУХУ НА ТЕРЕНАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Людина, створена Богом, є соціальною особистістю. Живучи на землі, вона перебуває в постійній комунікації з іншими людьми в суспільстві. Взаємний вплив людей один на одного породжує певного роду дисонанс, де більш впливові захоплюють плацдарм уваги, створюючи певні протиріччя, які переростають в соціальну нестабільність суспільства. Серед різних соціальних груп відбувається певне непорозуміння, а саме – одним приділяється велика увага та турбота, а іншим – нічого, а деколи навіть і не рекомендується. На жаль, на сьогодні до останньої групи можна віднести молодь.

Соціальна активність молоді, чи її громадська діяльність неможливі без опори на моральні ідеали. Так само і моральне зростання особистості неможливе без твердої опори на духовні цінності. Саме ці цінності повинні батьки прищеплювати своїм дітям в ранньому віці. Але часто, аналізуючи сучасний стан молоді, можна дійти висновку, що тільки Бог здатний змінювати життя молодих людей. На Землі для нас Він залишив Церкву, яка в собі має такий прошарок, як молодь. Саме в церкві у молоді є можливість об'єднуватись та формуватись в духовно зрілих особистостей.

Кризові періоди в житті молодих людей можна подолати саме завдяки організації молодіжних рухів, котрі об'єднують в собі молодь різного типу однією ціллю – служити Богу. Тому, на різних рівнях церковної структури є організовані молодіжні спільноти, які діють як окремі організації, але об'єднанні спільною метою.

Відстеживши історію зародження молодіжних рухів, можна сказати, що це не феномен сучасності, а практика, яка прослідковується в історії. Кожне покоління мало якісь періоди нестабільності і саме молодь намагалася знайти вихід із цього, об'єднуючись в групи, створюючи організації, напрямки, рухи, які проводили реформи, революції та перевороти.

Споглядаючи на сучасний розвиток та розповсюдження євангельських церков в Україні, варто пам'ятати, що це є результатом багаторічної праці молодіжної спільноти. Дослідження історії виникнення та розвитку євангельських церков показує, що саме молоді люди утворювали перші церкви та брали активну участь в місіонерській діяльності. Середній вік служителів, а саме пасторів, серед церков християн віри євангельської був 27 років – це були молоді люди. Без молоді церква не уявляє свого існування і сьогодні.

Аналіз діяльності сучасного молодіжного відділу УЦХВС та деяких молодіжних євангельських організацій показує, що принципи організації євангельських молодіжних організацій, по-перше, взяті з Біблії (з прикладу роботи Ісуса Христа та Його учнів); по-друге, є чітко сформованою керівною ланкою молодіжного відділу з окресленим полем її діяльності. Більшість євангельських молодіжних організацій проводять навчання для своїх лідерів та членів. Також ці організації намагаються забезпечувати ресурсами та підтримувати зв'язок зі своїми членами, створюючи різні інформаційні платформи в соціальних мережах.

Завдання християнських молодіжних організацій полягає в об'єднанні молоді навколо спільної цілі, спільного бачення, залучення молоді до служіння, мотивування до місіонерської праці, підвищення рівня духовної освіченості, заклик до спілкування і до пізнання Бога.

Щодо методів діяльності християнських молодіжних організацій – вони використовують в своїй роботі будь-які методи, актуальні в сучасному суспільстві: фестивалі, форуми, табори, конференції, навчання, служіння через Інтернет, соціальні мережі, ЗМІ, служіння через професії, соціальні служіння.

Християнські молодіжні організації активні в своїй діяльності і популярні серед молоді, але вони потребують аналізу свого стану для того, щоб виявити наявність проблем та розробити подальшу перспективу їхнього розвитку. Тому кожна євангельська молодіжна організація чи молодіжний рух щороку повинні аналізувати свою діяльність, виявляти проблеми та розробляти шляхи їх вирішення. Це повинно відбуватися локально та через створення молодіжних команд або молодіжного комітету, який міг би об'єктивно розглядати ситуацію та перспективи розвитку молодіжного руху на базі місцевої громади. Тоді їхня діяльність буде успішною та ще більш благословенною.

Тимчишин О. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

АНТИСЕМІТИЗМ І СУЧАСНА ХРИСТІАНСЬКА ЄВРОПА: ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ

Антисемітизм – це вірус який постійно мутує та змінює форму від однієї до іншої, він такий самий давній, як і причина його існування. Це – єврейський народ, один із самих древніх народів на Землі. Антисемітизм – це ірраціональне явище, що не може бути зрозумілим розумом чи логікою. Один із найдревніших народів, який пережив стільки гонінь, погромів, який знищували, та так і не змогли знищити. Не було і немає на землі народу, який би пізнав настільки страшну історію та залишився в живих. Напевно антисемітизм – це тень єврейського народу, яка саме й допомогла йому вижити та не зникнути як інші цивілізації.

Апогеєм, де антисемітизм в християнському світі досягнув максимально критичної точки, був Голокост. Це відбувалось на теренах сучасної Європи. Щодо України, то, на жаль, не можливо сказати, що на її теренах не відбувалось антисемітських дій. Наша країна робила для євреїв не один погром, найбільш сумно відомими були події у Бабиному Яру. На сьогодні антисемітизм знов продовжив свою мутацію та набирає нових обертів, маючи конкретні причини, з яких ми можемо виділити наступні: по-перше, антисемітизм в Європі – це здебільше ненависть мусульман до євреїв. Мусульмани емігрують до країн Європи і там намагаються встановити свої порядки. З напливом емігрантів, євреї, що живуть в країнах довгий період, тепер відчувають себе чужими і не впевненими; по-друге, антисемітизм в Європі пов'язаний з особливим місцем, відведеним для ізраїльського народу в історії всього Останнього Часу. Оскільки Біблія пише, що в цей час всі народи будуть ненавидіти євреїв та бажати їх знищити.

Сучасна Європа, яка є колись християнства, де відбулось пробудження під час Реформації, стала територією поширення антисемітизму. Сьогодні Німеччина та Франція є центрами з найбільш розвинутим антисемітизмом, хоча намагаються боротися з його проявами різними шляхами. Франція, наприклад, вигнає євреїв із своєї країни, хоча, на нашу думку, це не допоможе, а навпаки призведе до наслідків, які були під час Голокосту. Так вже було у Німеччині, коли у довоєнні роки лише хотіли, щоб євреї поїхали з їхньої країни.

Антисемітизм для України до сих пір має відголоски з часів Другої світової війни. Дивлячись на теперішній стан нашої країни, вважаємо, це наслідки тих дій, які були вчинені минулими нашими поколіннями. Сьогодні для України є вихід – це попросити у євреїв прощення за страшні вчинки наших пращурів, визнати, що події дійсно відбувалися, покаятися перед євреями та молитися за єврейський народ.

Ми можемо піти різними шляхами. Перший шлях – вести просвітницьку діяльність серед навчальних закладів. На державному рівні впровадити у вивчення історії Голокосту та внеску євреїв у світову історію, що покаже сьогоднішній молоді все безглузда ненависті до єврейського народу. Адже у сучасному християнському світі навіть державні діячі можуть дозволити собі публічні антисемітські вислови. Для запобігання цього потрібно створити орган строго контролю, який буде контролювати дії політиків. Також створити програму, що буде блокувати антисемітську пропаганду в Інтернеті, створивши натомість альтернативу, яка перехопить на себе увагу та буде привчати молодь до духовної культури. Альтернативою для подолання антисемітизму в християнстві є створення спільних проектів, заходів з єврейськими спільнотами, які будуть направлені на підняття духовного розвитку нації та знизять прояви антисемітизму серед молодого покоління. Прикладом такого заходу на сьогодні є спільна молитва проти антисемітизму, що проходить кожного року та набирає все більших обертів.

Другий шлях – на державному рівні ввести правила, закони покарання за розповсюдження антисемітської пропаганди, за акти вандалізму, расизму, антисемітизму, притягувати за ці вчинки до кримінальної та адміністративної відповідальності. Запобігати в'їзду до нашої держави терористичним угрупованням, не

допускати масової еміграції мусульман, як це дозволено у Франції та Німеччині. Співпраця з державою Ізраїль та іншими державами християнського світу щодо спільних заходів у боротьбі з антисемітизмом теж дасть позитивні результати. Християни всього світу повинні стати на заваді антисемітизму, тим самим вибравши благословення власного буття.

Туркова А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Облес І. І.

ХРИСТИАНСЬКЕ ВИХОВАННЯ – ВІДНОВЛЕННЯ ДУХОВНОСТІ

Сучасний світ говорить про те, що Церква є середньовічним атрибутом, а традиційна сім'я вже у минулому. Але в Євангелії від Луки та Матвія Ісус Христос наголошує на важливості сімейних цінностей: союз між чоловіком і жінкою та виховання дітей за біблійними поглядами.

В минулому ми бачимо майстрів своєї справи, першовідкривачів принципів, які втілили правильні ідеї в життя. Такі педагоги, як Янош Корчак і Василь Сухомлинський мали багато спільного. Перший учений через своє життя, терпіння і смирення показував принципи і відданість єврейському народу та Біблії. Діти, виховані в такому навчанні, мали надію та віру і в кінці змогли прийняти смерть за свої переконання з гідністю. В. Сухомлинський голосив про відданість комуністичному режиму, де діти не просто здобували освіту, а й постійно перебували під впливом певної ідеології, яка вказувала на утопічні принципи мислення. І в першому і в другому випадку ми бачимо результат – діти здобули освіту, але найважливіше – отримали виховання, певні сформульовані принципи та очікування, прагнення і розуміння.

Світобачення педагога впливає на дітей і молоддь. Так Ксенофонт, давньогрецький історик, говорить про необхідність виховання, що відображає інтереси держави та, при необхідності, воля батьків стає другорядною. Такі ідеї живуть і сьогодні, знаходячи своє місце в історії. Ідея вкладається в розум і в серце нового покоління. Ця закономірність простежується і в Писанні.

Освіта і виховання цілеспрямовано розділяє на класи людей і дає кожному свою роль. Прописані правила і погляди стирають відчуття самотності, дають сенс буття. Але людина має ще й духовність.

Україна втратила вплив Церкви на виховання дітей. Людям відомі біблійні історії, але де справжні принципи і моральність, які повинні закладаються з дитинства? Виросло покоління, якому навіть атеїзм, які бачили лише одну мету і одного направляючого – державу. Виховуючи дітей, батьки скептично дивляться на речі, аналізують все крізь призму минулого, де державні чиновники – абсолютна влада, що дає напрям і сенс.

У сучасному світі відбувається все більше падіння моралі і духовності. Сьогодні ми бачимо небувалу до цього жорстокість і розбещення. Глобалізація на нашій планеті породила багато мінусів, таких як денационалізація, еміграція, та «пошук свободи», яка дає право кожній сім'ї розійтись за бажанням. Глобалізація в руках людей веде світ до моральної та фізичної катастрофи, так як її основна ідеологія суперечить церковним цінностям. В минулому інтелігенція мріяла про доступність інформації, але люди замість духовного та особистого розвитку почали наповнювати своє життя легкими розвагами. Рекламуються погані звички, багато неправильних ідей потрапляють в ще відкритий і чистий розум дитини (одностатеві шлюби, незадоволення своїми батьками, неповага до старших, егоїстичність). Створюється аморфна людина, яка не здатна глибоко мислити, тобто закінчувати свої думки та ідеї. Розвивається прокрастинація.

Покоління, яке виросло без впливу Церкви і без духовного виховання, просто не може відрізнити «чорне від білого». Що стається з душою? Де місце істини? Сьогоднішні добре виховані люди – вогонь без жару. Їх правильні прагнення і ідеї зовсім не мають сенсу без Божого пізнання. Дають милостиню для заспокоєння сумління; допомагають рідним, щоб не впасти в очі інших; виконують закони, щоб не втратити привілеї; не погоджуються зі злом, щоб інші люди не зазіхали на їх свободу.

Але є велика мета. Є «справжній вогонь», який запалює інших, дає сенс всьому. Він був в очах педагога, що безстрашно йшов у газову піч з дітьми; він був у серці Матері Терези, яка присвятила своє життя іншим; він був у Джона Уеслі, Григорія Сковороди, Жана Кальвіна, Альберта Ейнштейна і багатьох інших. Кожен у своїй сфері бачив сенс і мету. Це люди, які були сформовані під впливом Церкви і які досягли цілей, що були більше їх самих. Писання відкриває нам всеосяжну досконалу волю Господа.

Християнське виховання – це не тільки навчання дітей десяти заповідей, а й формування у покоління певного мислення. Християни постійно знаходяться в процесі вдосконалення через проповіді та вчення Христове. Християнське виховання у сім'ях та вплив Церкви на виховання дітей, молоді в навчальних закладах, шляхом впровадження біблійного та християнського вчення допоможе воскресити духовне виховання в нашій країні. Люди, що мають повагу до Божого Слова – відповідальні, дарують любов. Християнське вчення дає відповіді на багато питань і протистоїть самотності, руйнації моралі. Воно не просто засуджує неправильні речі, але і дає шлях вирішення.

Федоряк О. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – DPTn Капустін І. С.

ДУХ, ДУША ТА ТІЛО: ХРИСТИАНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ

Людина – найдивовижніша та найскладніша істота на нашій планеті, створена Богом. Протягом всієї історії людство вивчало себе, свою природу, свою поведінку. Кожного року відбуваються відкриття, що допомагають більш глибоко зрозуміти внутрішні фізіологічні процеси людини. Та все частіше у віці прогресу, плинності часу людство звертається до вивчення своєї нематеріальної природи, свого внутрішнього світу.

З найдавніших часів людина була об'єктом філософських роздумів. Про це говорять джерела індійської, китайської, античної філософії. Трактат Аристотеля «Про душу» розглядають як вершину античної психології. З чого складається людина, яка її природа, взаємозв'язок душі та тіла – лише декілька тем, до яких постійно звертаються філософи.

Вчення про людину має велике значення й тому, що воно тісно пов'язане з основними християнськими доктринами. Людина – найвища з усіх Божих творін на Землі, тому розуміння людини робить повнішим наше розуміння Божественних дій і проявів, і, в деякому сенсі, Самого Бога, оскільки, вивчаючи творіння, ми пізнаємо і Творця. Людина може дати більше знань про Бога, ніж будь-яке інше Його творіння.

Знайомство з біблійним вченням про людину дає нам розуміння людської природи Ісуса, оскільки Біблія говорить, що друга Особа Трійці прийняла людську подобу. Вивчення людської природи Христа дає більш повне розуміння того, в чому призначення людини.

Розуміння свого походження є вкрай суттєвим, оскільки сприйняття себе як творіння автоматично визначає, що людина створена з якоюсь ціллю. В атеїстичному світі щодо появи людства на Землі існує теорія еволюції, згідно з якою людство є просто продуктом розвитку найпростіших форм життя. Ця теорія виключає не тільки втручання Бога в появу людини, але і Його існування взагалі. Біблійне вчення в повноті розкриває тему буття людства загалом і одночасно розкриває сутність та призначення кожного індивідууму. Людина Біблії носить в собі образ і подобу Богу.

Святе Письмо вказує на те, що людина складається з матеріальної та нематеріальної природи. Його матеріальною складовою є тіло. Згідно біблійного вчення, після воскресіння, тіло людини буде відновлено у новому стані. Нематеріальною складовою є душа, яка продовжує своє існування після смерті. Багато філософів та богословів виділяють ще й третю складову «дух», «розум», або «свідомість».

Християнські богослови розділять два погляди відносно внутрішньої природи людини – дихатомісти та трихатомісти. Перші стверджують, що дух і душа є єдиним поняттям. Останні дотримуються думки, що людське єство складається з духа, душі та тіла. Досить непросто відокремити складові природи людини, зокрема, душу і дух, а також надати їм конкретних характеристик, оскільки часто в Старому Заповіті ці слова є взаємозамінними. Разом з тим, говорячи про душу ми маємо на увазі психологічні емоційні внутрішні стани, говорячи про дух робимо акцент на особливій чутливості до Бога та духовну сторону життя.

Більшість богословів стверджують, що, безумовно, людина є фізичне тіло, яке наділене душею, особистістю, характером. Але також виділяють окрему складову – «дух», що в більшій мірі стосується духовного життя людини та спілкування з Богом. Ці складові взаємопов'язані та взаємозалежні між собою. Зв'язок між духовною та матеріальною реальністю – одна із найважливіших рис, що відображає унікальну значимість людини.

Осмислюючи своє єство, людина наближається до одвічного питання – пізнання Бога і пізнання себе як творіння. Неможливо переоцінити роль церкви у відновленні цілісності людини, що була спотворена гріхом. Адже церква – це путівник, що вказує шлях до близьких відносин з Богом, до перетворення власної сутності в образ Ісуса Христа, який є нашим взірцем в житті, в служінні, в любові до ближнього, у проявах благочестя.

Хмелецький П. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Рябко І. В.

ОСНОВИ ВІРОВЧЕННЯ ЗОРОАСТРИЗМУ

Зороастризм виникає в умовах жорстокої боротьби племен Східного Ірану за традиційну племенну демократію. Саме тоді у вченні Заратуштри було сформовано демократичні мотиви, а саме зороастризм став ідейною основою народних рухів. Він повинен був ідеологічно обґрунтувати перехід до землеробства й осілого тваринництва завдяки політичному об'єднанню в державу з міцною владою. Для цього був потрібен якщо не цілковитий монотеїзм, то хоча тенденція до нього.

Зороастризм спершу рішуче заперечував культури інших народів, стверджуючи культ Ахура-Мазди. Але він не міг себе ізолювати від попередньої культової традиції. Поступово більш ранні божества індоіранських племен приживаються в зороастрійському культі, а попередня культова творчість вливається в зороастрійські тексти.

Зороастризм – перша з так званих релігій містичного одкровення, тобто релігій, вчення яких одержане пророком від єдиного Бога. За ним ідуть іудаїзм, християнство, іслам. Пророка, якому було дано одкровення, звали Заратуштра, грецькою – Зороастр (той, що приносить жертви зіркам).

Версії про роки його життя мають діапазон від XIV ст. до н.е. до I половини VI ст. н.е. Життя Заратуштри сповнене багатьох див. Мав надзвичайну волю і творив чудеса: ходив, наприклад, по воді, як по суші. Премудрості навчався у халдеїв і досяг в цьому великої досконалості. Отримавши одкровення, почав проповідувати у себе на батьківщині, але побачивши, що тут його вчення не визнається, змушений піти у вигнання. Йому надав притулок цар давньоіранської держави Вішtasпа, де зороастризм став панівною релігією.

Священною книгою зороастризму вважається Авеста. Цей складний твір створювався упродовж багатьох віків. Найдавнішою його частиною є Гати; в них було втілено вчення пророка Заратуштри, гімни богам і міфічним героям, яким поклонялися індоіранці ще до зороастризму. Вважається, що Гати склав сам пророк. Найдавніші частини Авести зберігалися спочатку в усній традиції.

Письмові записи виникли значно пізніше. Сучасна Авеста поділяється на п'ять книг. Повністю збереглась лишень книга Вендідат, де розповідається про створення світу, історію людства, є тлумачення про охорону ритуальної чистоти. Зороастризм вперше в історії релігій висунув детальну систему есхатологізму (релігійне вчення про кінцеву долю людства і Всесвіту).

Основою цього вчення є дуалістичне розуміння двох його першоначал – добра і зла. З цієї концепцією пов'язане і зороастрійське розуміння людини, яка є продуктом божого творіння, створена Ахура-Маздою для добра.

Але людина має вільну волю, може піддаватися впливу зла і сприймати його. Боротьба добра і зла неодмінно завершиться перемогою добра. Тоді все людство об'єднається під головуванням Саошьянта (Спасителя) і утворюють єдину державу з єдиною мовою. Зло буде знищене вогнем і розплавленим металом.

Така есхатологічна картина підносила авторитет зороастризму серед політеїстичних релігій давнього світу.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філос.н., доцент Курбатов О. Г.

ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Мовна культура – рівень володіння нормами усної писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Проблема модернізації вищої освіти в Україні обумовлює пошук парадигми навчання, що відповідає б новим реаліям, європейським і світовим стандартам. Головною метою державної політики в галузі вищої освіти є створення умов для розвитку висококультурної особистості на базі науково-гуманітарної системи навчання.

Якісне опанування педагогічної професії неможливе без високої культури мовлення і культури спілкування. Мовлення викладача вищої школи є показником його педагогічної культури, інтелектуальності, інструментом продуктивного вирішення науково-педагогічних завдань. Під терміном «культура мови» розуміють відповідність її не лише сучасним літературним нормам, а й іншим якостям таким як творчість, чистота, виразність. Ефективність мовної діяльності викладача ВНЗ залежить передусім від того, наскільки його мова відповідає нормам сучасної української літератури. Таке мовлення має бути: 1) правильним – орфоепічним (грец. правильність мови) та граматичним (грец. правильність літер); 2) виразним – змістовним, інтонаційним, візуальним; 3) чистим, що не допускає штучності, фальшивого професіоналізму; 4) лаконічним при збереженні змістової вичерпаності, різноманітності засобів для висвітлення теми; 5) простим, неодмінними умовами чого є її зрозумілість, дохідливість, відсутність пишномовних загальних фраз; 6) логічним, що передбачає наявність: чіткої структури, правильної організації міркування, бездоганної логіки (для чого слід опанувати логічні правила доказовості й аргументувати, встановлювати впорядковані зв'язки між думками). Мова повинна бути не тільки правильною, логічною, виразною, чистою, а й яскравою. Оволодіти такою мовою – одне із головних завдань підвищення професійної майстерності викладача вищого навчального закладу. Образність мови (мовлення) досягається за допомогою тропів і стилістичних фігур. Троп – вживання слова або вислову в переносному, образному значенні. До видів тропів належать порівняння, епітети, метафори, алегорія, уособлення, гіпербола, іронія тощо. До стилістичних фігур відносять: інверсію (лат. переставлення), анафору (однаковий початок речень), антитезу (протиставлення).

Метою професійного мовлення викладача вищої школи є здійснення інтелектуального, емоційно-вольового, морального впливу на студентів. Передумовою такого професійного та ефективного мовлення викладача є володіння технікою мовлення (уміння викладача володіти голосом, інтонувати свій виступ). Техніка мовлення – складний феномен і складний процес. Компоненти техніки мовлення – голос, дикція, темп, інтонація – виконують важливі функції і створюють імідж викладача, виявляють його емоційний та психічний стан.

Належне місце серед елементів техніки мовлення посідають позавербальні прийоми – міміка і жести. Для становлення мовленнєвої культури викладача велике значення має оволодіння різними мовленнєвими стилями – науковим, офіційно-діловим, публіцистичним, художнім, розмовним. Відповідний стиль мови існує для забезпечення ефективного спілкування.

Таким чином, для успішної педагогічної діяльності викладачу вищого навчального закладу необхідні: досконале володіння мовою, її виразовими можливостями, систематичне вдосконалення техніки й культури мовлення, педагогічна майстерність та позитивний імідж.

Яковець В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – DPTn Капустін І. С.

ДЕМОНІЧНА ОДЕРЖИМІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СВІТУ

В сучасному суспільстві спостерігається підвищена зацікавленість щодо надприродних явищ. Люди хочуть знати майбутнє, бути причетним до таємних громад або просто мати певну духовну практику, не розуміючи її природу. Вони не усвідомлюють, що, доторкнувшись до таких явищ, стикаються з невидимими духовними істотами, котрих Святе Письмо називає демонами, бісами, злими духами. Більшість людей не розуміє наслідків від цих духовних практик, не розуміють, яку потрібно заплатити ціну, щоб отримати «послуги» від так званих «помічників» в духовному світі. Часто цією ціною виявляється «відкриті двері», через які демони мають доступ до душ людей. І люди, що відкрили цей доступ, дають можливість демонам безпосередньо впливати на їхнє життя. Люди, що знаходяться під впливом демонів, викликають співчуття та прагнення їм допомогти.

Пасторське служіння в помісній церкві передбачає допомогу людям, які потребують звільнення від такого впливу. Допомога може надходити і від добрих духів, яких Біблія називає ангелами. Вчення про ан-

гелів, їх походження, природу, статус, силу та можливості в духовному світі, їхню діяльність у Всесвіті складали богослови різних віків в історії Церкви. Сьогодні ми маємо два розділи Систематичного Богослов'я: демонологію та ангеологію. Богослови, що займалися дослідженням причинно-наслідкових зв'язків в Біблійній історії склали Біблійне Богослов'я, що дає вичерпану інформацію стосовно утворення духовного світу, і в якому зазначається, що все творіння Боже спочатку було досконале. Досконалість творіння проявляється в тому, що воно має свою волю, своє бажання. Одним із такого творива був ангел, на ймення Люцифер, який порушив досконалу гармонію Божого творива.

Книги пророків Ісаї та Єремії говорять наступне: «Люцифер збунтувався, забажавши сам управляти своєю долею, він пішов з-під знамен Бога, набравши армію таких же недовольних ангелів і почав війну за господство». А книга Відкриття Івана Богослова говорить далі: «Бог доручив архангелу Михаїлу командування своїм військом, і той повів їх в бій». Відбулася війна, в якій Люцифер був скинутий з неба, скинутий не сам, але повів за собою інших ангелів, які стали противитися Богу. І на землі ці падші ангели, демони, під керівництвом противника Богу, що є сатана, почали знущатися над Божим творінням. Їхній вплив почався з Едемського саду, про що говорять перші розділи книги Буття. Демони почали входити в життя людей через гріх, який відкривав двері для них.

Євангельські тексти говорять, що в земному служінні Ісуса Христа не раз описується зустріч із демонами та сатаною. Кожного разу Ісус отримував перемогу, або звільняв людей від одержимості. І цим самим Він дав нам приклад і силу наступати на всяку ворожу силу. Практика звільнення від демонів діяла в житті першої Апостольської церкви. І цим самим ми можемо стверджувати, що істинні послідовники Ісуса Христа, які сповідують Його своїм Богом та Спасителем, дійсно можуть мати владу вигнання демонів.

Ключем для здійснення процесу звільнення є влада в духовному світі. Ісус дав Своїм учням владу і силу йти та виганять демонів. Тільки зрілий християнин, наставлений і загартований Богом в повчаннях, духовній боротьбі може брати активну участь у встановленні факту демонічної одержимості та звільненні від неї. Кроки до звільнення показує нам Слово Боже: віра в Ісуса Христа, як в Того, Хто має владу в духовному світі; акт віри, в якому людина передає своє життя у розпорядження Самого Христа; власне смирення, що несе за собою покору волі Божій; сповідання всякого гріха та покаяння в ньому (роззброює та відрізає доступ демонів до людського життя). Крім того, потрібно розірвати усі зв'язки з окультичним світом та гріховним життям. Тим людина показує, що хоче жити новим переможним життям в Христі Ісусі. Свою опору вона покладає на Нього, бо Він є Той, з Чийої руки ніхто не вихопить. Якщо це потрібно, то Церква, використовуючи владу над демонами, шляхом екзорцизму звільняє людину від присутності, або від впливу цих демонів. Після звільнення, людина повинна зберегти свободу, яку вона отримала.

Отже, людська особистість схожа на місто, і демони можуть зруйнувати «стіни», призначені для охорони людини. Як тільки ворог вигнаний, людина повинна відразу відновити свої «захисні стіни», а саме: мати віру в Господа Ісуса Христа, мати добродійне життя, весь час боротися з гріхом та перемагати.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ

Гафісова А. Е.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – к.пед.н. Валєєв Р. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО КОМУНІКАЦІЇ З ДІТЬМИ

На сьогодні проблема спілкування та контакту з дітьми є досить актуальною у роботі поліції, адже вони досить часто потрапляють в коло уваги правоохоронців. Це відбувається через низку чинників, зокрема, зростання рівня самостійності, що надається батьками підліткам, а також внаслідок чималої кількості безнаглядних дітей.

Співробітники поліції охоче допомагають дітям у вирішенні різних питань та розв'язанні тяжких ситуацій, в які вони потрапили. Нажаль, з розвитком новітніх технологій шахраї, крадії та просто психологічно неврівноважені особи можуть легко дізнатися про місцез перебування тої чи іншої людини, не кажучи про дітей. Тому надважливо донести до дітей те, що слід не виставляти своє життя «напоказ» в соцмережах та інтернеті загалом.

На міжнародному рівні закріплено обов'язок кожної держави забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають відповідних законодавчих і адміністративних заходів. [1; 3] Тому застосовуючи різні тактики злочинці можуть керуватися певними особливостями, знаючи нестійкість дитячої психіки. Співробітники поліції мають прораховувати кожен крок злочинця та розуміти правильність ведення розмови з дітьми та особливості, які має ювенальна превенція.

Аби підібрати оптимальні форми та методи комунікації з дітьми зі зменшення ризику скоєння повторного правопорушення та ресоціалізації неповнолітнього засудженого, науковці та практики дійшли висновку, що необхідно, насамперед, володіти інформацією стосовно психологічних особливостей підлітків, ключових змін у їх розвитку, сукупність яких характеризують цей вік. Становлення характеру, перехід від опікуваного дорослими дитинства, до самостійності – усе це оголює і загострює слабкі сторони особистості, робить її особливо вразливою до несприятливих впливів середовища. [2, с. 55].

Співробітникам поліції надважливо розуміти, що центральним психологічним новоутворенням підлітків є формування своєрідного почуття дорослості, як суб'єктивного переживання ставлення до самого себе як до дорослого. Тому при спілкуванні з дитиною, поліцейський повинен буди надзвичайно уважним до індивідуальних особливостей характеру кожної дитини, з якою ведеться контакт. Також потрібно розуміти причину скоєння проступків та злочинів, а саме фізичний розвиток дає підлітку відчуття дорослості, тому що їх соціальний статус у школі і сім'ї не змінюється, починається боротьба за свої права та рівність, за справедливе ставлення, що часто призводить до конфліктів між поколіннями. Основні складові, які повинен враховувати поліцейський потрібно спілкуванні з дитиною це : мовлення, мова тіла, середовище та підготовка та розумовий рівень розвитку дитини. [3, 16 с.]. Слід чітко говорити простими словами, уникаючи складні терміни або неологізми, професійну лексику. Поліцейський повинен бути підготовлений та навчений побудові правильного контакту з дитиною, мати досвід роботи з дітьми (або учнями) який допоможе йому в подальшій роботі.

Список використаних джерел

1. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. *Зібрання чинних міжнародних договорів України*. 1990. № 1. 205 с.
2. Методики та інструменти роботи з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті з законом: навч.-метод. посіб. для практиків. Кн. 1. 2017. 292 с.
3. Методичні рекомендації щодо проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями 1–11 класів за програмою «Школа і поліція». МОН України. Національна поліція України. Київ, 2016. 197 с.

Дерибас М. О.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ ЯКОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

У період сьогодення змінюється в суспільстві і в сфері освіти зокрема, погляд і думка на образ фахівця. Існують юридично оформлені документи, такі як професійні стандарти, державні загальноосвітні стандарти. Саме вони диктують майбутнім професіоналам, якими якість треба володіти, які завдання їм потрібно виконувати і на якому рівні. Однак на підготовку майбутнього фахівця впливає не тільки вивчення різних документів, загальних і спеціальних дисциплін, а й рівень їх розуміння, засвоєння, освіченості, психологічна спрямованість і особливості особистості кожного студента.

У сфері логопедії це питання стоїть особливо гостро. В даний момент не існує професійного стандарту логопеда, і він знаходиться в розробці. Відповідно немає єдиної системи професійно важливих якостей логопеда, закріпленої юридично. Особливі труднощі представляють такі терміни як «компетенції» і «професійно важливі якості». Особливий інтерес представляють саме студенти-логопеди, тому що саме у них формують необхідні компетенції для успішної роботи в сфері спеціальної освіти. На їх прикладі можна побачити динаміку формування компетенцій, а також їх самоставлення до них, тобто які з компетенцій найбільш важливі для них в практичній діяльності на тому чи іншому етапі навчання.

Дана проблема є мало розробленою, однак проблема професійно важливих якостей розглянута в працях таких вчених, як В. Орфінська, О. Правдіна, Ф. Рау, М. Шкловский, а також сучасні: Л. Волкова, В. Селіверстов, Т. Филічева, Н. Чевелєва, Г. Чиркіна, С. Шаховська. В їх роботах розглядається поняття професійно значущих якостей і розкривається їх динаміка в ході професійного зростання.

А. Троцько визначає процес професійної педагогічної підготовки як систему, що характеризується взаємозв'язком і взаємодією структурних та функціональних компонентів, сукупність яких визначає особливість, своєрідність, що забезпечує формування особистості студента відповідно до поставленої мети – вийти на якісно новий рівень готовності до професійної діяльності.

Сукупність професійно необхідних якостей та інших особливостей вчителя-логопеда визначається як професійна готовність до педагогічної діяльності. У її складі виділяють, з одного боку, психологічну, психофізіологічну і фізичну готовність, а з іншого – науково-теоретичну і практичну компетентність як основу професіоналізму.

В. А. Сластьонін виділені професійні вимоги до педагога, які об'єднані в професіограмі в три основні комплекси: загальногромадянські якості; якості, що визначають специфіку професії вчителя (вчителя-логопеда); спеціальні знання, уміння і навички по предмету (логопедії).

Соціально-моральна, професійно-педагогічна і пізнавальна спрямованість займає провідне місце в структурі особистості педагога.

Соціально-моральна спрямованість виражається в моральних потребах, моральних ціннісних орієнтаціях, почутті громадського обов'язку та громадянської відповідальності.

Професійно-педагогічна спрямованість – система емоційно-ціннісних відносин, що задає ієрархічну структуру домінуючих мотивів особистості педагога, що спонукають його до утвердження в педагогічній діяльності й професійному спілкуванні. Структура професійно-педагогічної спрямованості містить: спрямованість на дитину (та інших людей), пов'язана з турботою, інтересом, любов'ю, сприянням розвитку особистості і максимальної самоактуалізації її індивідуальності; спрямованість на себе, пов'язана з потребою у самовдосконаленні та самореалізації у сфері педагогічної праці; спрямованість на предметну сторону професії вчителя-логопеда.

Основу пізнавальної спрямованості особистості складають духовні потреби та інтереси. Одним із проявів духовних сил і культурних потреб особистості є потреба в знаннях, любов до свого предмета.

Таким чином, можемо зробити висновок, що для того щоб стати професіоналом у своїй праці потрібно мати професійно значущі якості. Деякі з них можуть бути притаманні людині, котра обрала цю професію, а деякі треба розвивати. Якщо майбутній вчитель-логопед не буде мати цих якостей, то його робота буде не ефективною, а сам він буде працювати без ентузіазму.

Джога О. В.

Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

СТАН РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Харчова промисловість України є рушієм економіки, соціального забезпечення населення та роботодавцем і потребує висококваліфікованих та конкурентоспроможних кадрів. Проведення системної реформи в освіті спонукає до удосконалення підготовки бакалаврів спеціальності 015. Професійна освіта (Харчові технології).

Вивчали особливості підготовки бакалаврів інженерно-педагогічної освіти науковці Ю. Гвоздецька [1], Н. Недосекова [2], І. Філімонова [3].

Проаналізувавши праці науковців, спостерігаємо характерне прагнення авторів знайти ключові компоненти професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання через призму практичної (виробничої) діяльності, формування професійної компетентності фахівця як показника його відповідності вимогам професії. Слушною є думка Н. Брюханової про те, що «у своєму розвитку інженерно-педагогічна освіта має відповідати стану профтехосвіти, вищої освіти, яку надають навчальні заклади I – II рівнів акредитації, максимально наближати рівень підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей до вимог потенційних місць працевлаштування цих студентів» [4, с. 36].

Отже в умовах реформування професійної освіти актуальним є продовження вивчати педагогічні умови підготовки бакалаврів спеціальності 015. Професійна освіта (Харчові технології) у педагогічних закладах вищої освіти, адже саме така підготовка є фундаментом професійної діяльності всіх ланок кадрового забезпечення підприємств харчових технологій, має ступеневий та інтеграційний характер і немає чітких розмежувань між освітніми ступенями.

Список використаних джерел

1. Гвоздецька Ю. В. Формування професійної компетентності майбутніх викладачів основ технологій харчових виробництв у процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук. Умань, 2018. 340 с.
2. Недосекова Н. С. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю у процесі виробничої практики: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Херсон, 2014. 20 с.
3. Філімонова І. А. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців-технологів у галузі харчових технологій. *Наукові записки*. 2017. Т. 2. № 12. С. 219–226. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMTO/article/view/1302> (дата звернення: 11.05.2019).
4. Брюханова Н. О. Основи педагогічного проектування в інженерно-педагогічній освіті: монографія. Харків: НТМТ, 2010. 438 с.

Дорошенко А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ЗНЗ

Сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в нашій країні, потребує змістовних змін у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і в освіті. Стало очевидно, що проблеми навчання й виховання, розвитку дітей шкільного віку можуть бути успішно вирішені лише при вдосконаленні системи управління,

на основі наукових принципів, досягнень високого рівня професіоналізму керівників шкільних установ, підвищення кваліфікації педагогів, модифікації підходів до організації педагогічного процесу.

Одним із шляхів підвищення ефективності управління шкільним освітнім закладом є впровадження у практику інновацій.

Проблеми освітніх установ як педагогічної системи, питання управління педагогічними системами (школою, дошкільним закладом), необхідність застосування наукових підходів (системного, функціонального та інших) відображені в роботах: Л. А. Бахтуріної, А. К. Бондаренко, В. П. Беспалько, В. С. Лазарева, О. В. Нікіфорової, Л. В. Поздняк, С. В. Савінової, В. П. Сімонова, І. В. Тімофєєвої, А. Н. Троян, Р. Х. Шакурова та інших та інших науковців. Проблемі розвитку інноваційних процесів в освіті присвячено досить велику кількість досліджень, зокрема наукові праці: С. А. Бараннікова, Н. П. Кузькіна, В. І. Рібакова, В. А. Сластеніна, В. П. Ушачева, Т. І. Шамова, П. І. Щедровіцької, А. В. Хуторської і інших.

Інновацію трактують як нове явище, новаторство або будь – яку зміну, яка вноситься суб'єктом господарювання у власну діяльність із метою підвищення своєї конкурентоспроможності на внутрішньому і на зовнішньому ринках [1, с. 43].

Структуру інноваційного процесу (його будову, склад) визначають безпосередньо на основі сутності інновації як процесу, що відбувається протягом різних за тривалістю, але завершених проміжків часу [2, с. 58].

Головною метою впровадження інновацій в діяльність організації є підготовка працівника. Сутність такого навчання полягає в орієнтації навчального процесу на потенційні можливості та їх реалізації. Організація повинна розвивати механізм інноваційної діяльності, знаходити творчі способи вирішення важливих проблем [3, с. 147].

Процес впровадження інновацій у сферу управлінської діяльності школи – це складний процес, який передбачає поступове оновлення і вдосконалення змісту, методів, засобів, технологій управління, що, в кінцевому підсумку, впливає на якість педагогічного процесу. Інновації в управлінні дозволяють підняти на більш високий рівень планування, організацію та інші управлінські функції керівника, удосконалити організаційну структуру шкільного закладу, що створює сприятливі умови для професійного і творчого зростання педагогів, впливає на якість навчально-виховного процесу, підвищує конкурентоспроможність шкільного закладу.

Впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність школи відрізняється від розвитку інноваційних процесів у змісті шкільної освіти, так як вимагає від самого управлінця великих організаційних, психологічних, фізичних зусиль. Удосконалення управлінської діяльності директора школи потребує пошуку науково-обґрунтованих теоретичних положень, методологічно вірних шляхів, засобів, педагогічних умов, сприяють ефективності розвитку інноваційних процесів в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом.

Список використаних джерел

1. Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія. Київ: КНЕУ, 2003. 394 с.
2. Стадник В., Йохна М. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 463 с.
3. Гриньов А. А. Інноваційний розвиток промислових підприємств. Харків: Инжек ІД, 2003. 308 с.

Дяченко М. Д.

Класичний приватний університет
д.пед.н., доцент

СТРАТЕГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Творча самовираженість вчителя – це, по суті, безперервний процес використання власних творчих здібностей, основними показниками яких, на наш погляд, є гнучкість і неординарність мислення, оригінальність думок і бачення шляхів вирішення педагогічних завдань і проблем, прагнення до постійного розвитку, здатність генерувати ідеї, допитливість та інтерес до всього нового, сміливість у відстоюванні власних поглядів (оскільки вчителю часто доводиться вирішувати нестандартні педагогічні завдання при незвичайних обставинах).

Як відомо, творча самореалізація є стійкою характеристикою творчої індивідуальності. Без творчого підходу до підготовки майбутніх фахівців неможливо очікувати, що серед них з'явиться справжній професіонал. Необхідність забезпечення умов для творчого самовиявлення кожного громадянина вказується в Національній доктрині розвитку освіти та Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття» [2], до того ж, за словами З. Сіверс, бо «самі сучасні реалії потребують активізації розвитку особистості, її творчого потенціалу» [3, с. 47]. Як зазначає дослідниця, процеси самореалізації в професійній сфері (починаючи зі вступу до вищого навчального закладу), характеризуються тим, що на відміну від процесів виховання й навчання пріоритетну роль починають відігравати самовиховання, самонавчання, самопізнання, які сприяють самовдосконаленню майбутнього вчителя.

Процес формування вчительської індивідуальності відбувається на тлі творчості, що є однією з обов'язкових ознак професіоналізму педагога. Вільне творче самовираження особистості є запорукою її успішної адаптації та інтеграції, здійснення нею свого призначення. У педагогіці творчість розуміється як процес засвоєння матеріальних та духовних цінностей, створених людством, під час якого відбувається формування і розвиток творчої особистості.

Для того, щоби студенти під час навчального процесу могли набувати досвіду творчого пошуку, вони повинні брати участь у пошуку шляхів розв'язання проблеми. Для формування творчого досвіду необхідно конструювати спеціальні педагогічні ситуації, що створюють умови для творчого вирішення, адже навчання творчості відбувається головним чином на проблемах, уже вирішених суспільством.

Індивідуальний творчий стиль учителя характеризується не лише високо розвиненими загально педагогічними та спеціальними знаннями, вміннями та навичками, а й розвитком його творчого потенціалу, який, за словами Є. Адакіна, відбиває минуле (є сукупністю накопичених особистістю в процесі її становлення ознак, що зумовлюють здатність до певного розвитку), репрезентує сьогодення (відображає структуру та рівні організації здібностей, можливостей особистості та їх практичного застосування), орієнтує на майбутнє (слугує необхідною передумовою для саморозвитку особистості) [1].

Таким чином, під час професійної підготовки майбутніх учителів необхідно створити організаційно-педагогічні умови збагачення досвіду творчої самореалізації, успішного процесу самотворення соціально зрілого педагога-професіонала, що передбачають пошук нових форм і методів навчання, спрямованих на перманентний саморозвиток особистості педагога, створення психологічно сприятливого клімату й ситуації успіху в межах педагогічно комфортного освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Адакин Е. Е. Формирование творческого потенциала студентов вуза в условиях системы заочного обучения: монография. Томск, 2005. 328 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти. *Освіта*. 2002. № 26. С. 3.
3. Сіверс З. Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості. *Освіта і управління*. 2008. № 1. С. 47–55.

Срьоменко Ю. В.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СЕРЕДЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ІІ РІВНЯ

В умовах сьогодення перед суспільством досить гостро постає проблема різкого збільшення кількості дітей, що мають мовленнєві порушення. Порівняно з минулими десятиліттями, варто відмітити невтішну тенденцію до подальшого зростання відсотку таких дітей.

У науково-методичній літературі наводяться дані про специфічні порушення засвоєння дітьми із ЗНМ системи фонологічних, лексичних і граматичних узагальнень, що позначаються на стані їхнього імпресивного та експресивного мовлення (Р. Лалаєва, Р. Левіна, Л. Парамонова, Є. Соботович, О. Усанова, Е. Фігерето та ін.).

У дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ ІІ рівня спостерігається порушення фонетико-фонематичної складової мовлення. Для фонетичної сторони мовлення характерні спотворення, заміни та змішування звуків. Порушується звуковимова м'яких і твердих, шиплячих і свистячих, дзвінких і глухих звуків, африкат. В процесі компенсаційної роботи яскраво прослідковується дисгармонічність між можливістю правильно вимовляти певний звук ізольовано та в спонтанному мовленні.

Другий рівень ЗНМ характеризується такими особливостями: обмежений активний словник; розуміння простих граматичних форм; порушення звуковимови; грубе порушення складової будови структури слова, що свідчить про низький рівень фонематичних і артикуляційних можливостей; несформована готовність до оволодіння звуковим аналізом та синтезом; використання простих, непоширених речень; яскраво виражений експресивний аграматизм.

Отже, характерним для дітей цього рівня є використання слів які нерідко вживаються у вузькому значенні, при відтворенні слів грубо порушується звуконаповнюваність: спостерігаються перестановки складів, звуків, зміни і уподібнення складів, скорочення звуків при збігу приголосних.

Завгородній Д. В.

Вінницький Державний педагогічний університет
наук. кер. – д.пед.н., доцент Шевченко Л. С.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НА РІВНІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Останні роки все більшої популярності набирає методика змішаного навчання [1; 3; 4]. В своїх дослідженнях ми використовуємо змішане навчання за визначенням В. М. Кухаренка – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та поза аудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання при наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання [3, с. 12].

Нами була розроблена педагогічна модель формування готовності студентів вищих педагогічних навчальних закладів до застосування змішаного навчання у своїй професійній діяльності. Під готовністю майбутніх вчителів до успішного застосування змішаного навчання ми розуміємо комплекс якостей особистості, необхідних для ефективної професійної діяльності в умовах змішаного навчання.

Важливою умовою розробки методики розвитку готовності вчителів до застосування змішаного навчання є побудова комплексу організаційно-педагогічних умов, а саме: форм, методів, засобів, технологій, що забезпечують розвиток їхньої готовності [1–4]. Ми визначили наступні основні організаційно-педагогічні умови, що мають вирішальний вплив на ефективність розвитку готовності вчителів до застосування змішаного навчання: упровадження в освітні програми навчального закладу моделі поетапної (від базового до професійного рівня) готовності вчителів до застосування змішаного навчання; упровадження в систему підвищення кваліфікації науково обґрунтованої багаторівневої та багатокомпонентної моделі поетапної (від базового до професійного рівня) готовності вчителів до застосування змішаного навчання; диференці-

ація та інтеграція змісту, форм і методів розвитку готовності вчителів до застосування змішаного навчання відповідно до її тривірневої структури; реалізація безперервного науково-методичного супроводу розвитку готовності вчителів до застосування змішаного навчання на базі та з використанням створеного освітнього середовища (електронної його компоненти).

Важливим етапом під час реалізації багаторівневої та багатокомпонентної моделі поетапного (від базового до професійного рівня) розвитку готовності вчителів до застосування змішаного навчання ми вважаємо розробку та прийняття корпоративних стандартів вчителів, які мають бути прийняті як на рівні навчального закладу, мережі закладів, так і національні.

Список використаних джерел

1. Blended Learning Mix Map. University of Central Florida, the American Association of State Colleges and Universities with funding from the Next Generation Learning Challenges. *Blended Learning Toolkit*. URL: <http://blended.online.ucf.edu> (date of request: 07.10.2019).

2. Кочарян А. Вимоги до інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників університету за умов створення електронного освітнього середовища. *Інформаційні технології*. 2014: зб. тез I Української конф. молодих науковців, 22–23 травня 2014 р. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 21–23.

3. Кухаренко В. М. Теорія і практика змішаного навчання: монографія. Харків. НТУ «ХПІ», 2016.

4. Сікора Я. Б. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 2 (39).

Закусилова Т. О.

к.пед.н.

Резнік О. І.

Запорізький державний медичний університет
к.мед.н.

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Підвищення ефективності навчально-виховного процесу сьогодення визначається формуванням сучасних управлінських відносин, зростання керованості цього процесу. Професійна підготовка майбутніх лікарів має бути орієнтована на формування у них не лише основ професіоналізму, а й готовності до покращання громадського здоров'я, до освоєння нових підходів до виконання професійних функцій та соціальної ролі.

Одна з актуальних проблем професійної підготовки студентів-медиків – формування у них клінічного мислення як складника професіоналізму. З огляду на сучасний рівень суспільного розвитку, наростання загрози екологічної небезпеки постає питання про посилення якості охорони здоров'я громадян України. Це потребує високого професіоналізму медичних працівників, відповідального підходу до професійної діяльності й вирішення фахових завдань.

Як зауважує І. Борискова, формування професійного клінічного мислення має відбуватися на основі теоретичного типу мислення, оскільки воно буде одночасно і творчим, і діалектичним [2]. Дослідник М. Аношкін [1] називає особливістю клінічного мислення постійну рефлексію або корекцію свого розумового процесу в процесі вирішення професійних завдань.

Робота на етапі менеджменту дозволяє педагогу принципово підвищити свою компетенцію. З'являються нові можливості для виявлення й подолання стереотипів; викладач повинен навчитися управляти ймовірними процесами, впливаючи на результат опосередковано.

У процесі підготовки медичних працівників застосовується технологія формування клінічного мислення (за методикою О. Кузьміна, Л. Пшеничних, Л. Крупенькіної), групової діяльності, «ситуації успіху» [3].

Клінічне мислення – це «здатність на основі знань, досвіду та інтуїції ідентифікувати симптоми захворювань проводити медичну діагностику, реалізовувати лікувально-профілактичні заходи» [там само, с. 15].

Загалом, педагогічні технології у формуванні клінічного мислення збагачують навчальний процес за рахунок впровадження активних, аналітичних і комунікативних способів навчання та педагогічної взаємодії, у процесі якої формується професійна компетентність майбутніх медичних працівників, фахові вміння та навички; розвиваються здібності до зосередженості в нестандартних ситуаціях, оперативності й чіткості дій; допомагають створювати власні освітні програми, правильно організовувати самостійну роботу тощо.

Отже, управління процесом формування клінічного мислення студентів медичного університету – майбутніх лікарів – це послідовна, покрокова реалізація процедур навчально-пізнавальної діяльності, об'єктивна необхідність якої визначається новими підходами в організації освітнього процесу. Свою педагогічну діяльність в нових умовах педагог-викладач повинен будувати з опорою на науково обґрунтовані процеси управління.

Список використаних джерел

1. Аношкін Н. К. Психолого-педагогические основы формирования рефлексивного клинического мышления: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: Москва, 2001. 29 с.

2. Борискова И. В. Формирование клинического мышления у студентов медицинского колледжа на основе их учебно-исследовательской деятельности: дис. ... канд. пед. наук. URL: <http://наука-pedagogika.com/pedagogika-13-00-08/dissertaciya> (дата звернення: 16.08.2019).

3. Кузьминов О. М., Пшеничных Л. А., Крупенькіна Л. А. Формирование клинического мышления и современные информационные технологии в образовании: монография. Белгород, 2012. 110 с.

Кетова Є. В.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗІ СТЕРТОЮ ФОРМОЮ ДИЗАРТРІЇ

Особливе місце серед мовленнєвих порушень займають порушення вимовної сторони мовлення, спричинені недостатністю інервації мовленнєвого апарату, а саме дизартрія. Серед дітей старшого дошкільного віку поширеним мовленнєвим порушенням є стерта форма дизартрії, яка має тенденцію до значного зростання.

В Україні на сьогодні проблема мовленнєвого розвитку дітей зі стертою формою дизартрії залишається однією із найбільш складних і недостатньо вирішених. У дослідженнях, присвячених проблемі мовленнєвих порушень при стертій формі дизартрії, відзначається, що порушення граматичної будови мовлення є поширеними та мають стійкий характер та представляють значні труднощі для диференціальної діагностики.

У дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії крім порушень компонентів мовленнєвої діяльності у дітей, спостерігаються не різко виражені порушення уваги, пам'яті, інтелектуальної діяльності, емоційно-вольової сфери, легкі рухові розлади та уповільнене формування ряду вищих психічних функцій [3]. Емоційно-вольові порушення проявляються у вигляді підвищеного емоційного збудження, виснаженості нервової системи та надмірної чутливості до всіх зовнішніх подразників. У дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії відзначаються занепокоєння, метушливість, рухова розгальмованість. Таким дітям важко зберігати посидючість, працездатність і довільну увагу протягом всього заняття. Дошкільники схильні до роздратованості, часто проявляють грубість, неслухняність. Нерідко виникають розлади настрою з проявом агресії, нав'язливості, занепокоєння, емоційна нестійкість [2].

Значно рідше у дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії спостерігається рухова загальмованість, в'ялість, пасивність, безініціативність. Такі діти характеризуються досить швидкою втомлюваністю, низькою працездатністю, нестійкою та розсіяною увагою, труднощами в переключенні уваги, ослабленою пам'яттю. Все це позначається на загальній поведінці дитини, на її самопочутті [3]. Для багатьох дітей старшого дошкільного віку зі стертою формою дизартрії характерним є уповільнення формування просторово-часових уявлень, оптико-просторового гнозису, фонематичного аналізу, синтезу та конструктивного праксису. А також спостерігається низький рівень розуміння словесних інструкцій, контролю за власною діяльністю, порушення пізнавальної діяльності, низька розумова працездатність [1].

Таким чином, стерта форма дизартрії є складним мовленнєвим розладом, що характеризується варіативністю порушень психічних процесів, які мають ряд характерних рис, а саме: негативізм, підвищеною збудливістю, агресією або, навпаки, підвищеною сором'язливістю, нерішучістю. Спостерігаються не різко виражені порушення уваги, пам'яті, інтелектуальної діяльності, емоційно-вольової сфери, легкі рухові розлади.

Список використаних джерел

1. Дідкова Л. М. Актуальні питання стертої форми дизартрії. Корекційна педагогіка і психологія: зб. наук. праць. 2009. № 34. С. 359–365.
2. Кисельова В. А. Діагностика та корекція стертої форми дизартрії: посібник для логопедів. Київ, 2007. 237 с.
3. Тарасун В. В. Стерта форма дизартрії: діагностика та особливості логопедичної роботи. Хрестоматія з логопедії: навч. посіб. Київ, 2006. С. 296–303.

Костюкова Н. Ю.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ

Першочерговим завданням розвитку мовлення дітей на етапі дошкільного дитинства є виховання мовної особистості, такої, яку характеризує достатній рівень мовленнєво-комунікативної компетентності, яка вільно і творчо застосовує мову в різних ситуаціях життєдіяльності.

Ставити й розв'язувати мовленнєві завдання можна в будь-якій діяльності, якою цікавляться діти, поза рамками унормованого, визначеного в часі організованого заняття. Наприклад, виготовлення дидактичного матеріалу, як правило, ініціює або бере на себе вихователь. Інтерес вихованців до роботи дорослого, при довірчому до нього ставленні, проявляється у зацікавлених поглядах. Діти підходять ближче, уважно розглядають принесені матеріали, ставлять запитання. Це і є точка відліку активності дитини, спровокована елементом розвивального середовища і не обмежена традиційними рамками.

Працюючи з дошкільнятами, намагайтеся уникати домінування словесних методів та прийомів, які притаманні авторитарному стилю (пояснення, читання, розповідання, вказівки, словесний зразок, повторення, категорична оцінка, тощо). Не варто зловживати довгими монологіями у формі описів, розповідей, пояснень. Реалізуючи конкретні, визначені програмою завдання мовленнєвого розвитку дітей, знаходьте можливість поєднати цю роботу з вільною мовленнєвою діяльністю, з практично-руховою активністю дошкільнят.

Реалізуючи завдання комунікативно-мовленнєвого розвитку дитини, дорослий має всіляко спонукати її до активності, свідомо обмежуючи свою участь доречними, лаконічними висловлюваннями. Добре, коли паралельно висловлюються різні думки, навіть безпідставні або неапробовані. Не поспішайте брати на себе роль експерта. Дайте дитині можливість усіма доступними вербальними та невербальними способами дійти узгодженості з партнером по спілкуванню. Не бійтеся конфліктних ситуацій, адже уникнути їх у

житті неможливо. Нехай діти набираються з них соціально-комунікативного досвіду, вчать доброзичливості, толерантності. Саме у таких суперечливих ситуаціях і відбувається становлення комунікативної компетентності.

У спілкуванні з дитиною єдиною можливістю є партнерський стиль. Зрозуміло, що дорослий – той партнер, який більше знає, далекоглядніший, передбачливіший, вправніше діє, помічає важливе, розкриває причинно-наслідкові зв'язки або словами, як штрихами, підводить до них дітей. Але робить це так природно, майстерно й непомітно, що дитині здається, що то вона сама зробила висновок, відкриття, вдало поєднала, встановила зв'язок між розрізненими об'єктами, предметами, подіями.

Поважаймо право дитини на незнання й на помилки. Адже дитячої провини в тому нема: вона ще надто мала, надто мало знає, не вміє висловити свою думку. Подекуди такі помилки дивують, подекуди розчулюють, можуть дратувати, обурювати. Але в будь-якому разі остерігаймося акцентувати увагу на недоліках мовлення дитини, щоб це не стало приводом для критики, глузування з боку інших дітей. Найбільшою педагогічною помилкою дорослих у такому разі є пряmlinійне, відкрите виправлення. Важливо, щоб дорослий брав на себе роль не контролера чи експерта, а носія інформації. За умови, що дорослий є для дитини авторитетною особою, така форма пред'явлення вимог спонукає її до саморегуляції і самокорекції.

Список використаних джерел

1. Гавриш Н., Безсонова О. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей: метод. посіб. Київ: Слово, 2015. 256 с.
2. Ушакова О. С. Развитие речи дошкольников. Москва: изд-во Института психотерапии, 2001. 240 с.

Кравец Т. Ю.

Классический приватный университет
науч. рук. – Харченко О. И.

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НЕВРОЗОВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Актуальность избранной темы во многом определяется растущей распространенностью неврозов и других пограничных психических расстройств среди детей [2; 3]. Последствия этих расстройств оставляют следы на многие годы жизни человека, существенно определяя не только состояние его нервно-психического и психосоматического здоровья в последующем, но и особенности развития личности, сказываясь на всех уровнях и формах адаптации (психической, социальной, профессиональной и тому подобное). Это и определяет интерес практических психологов и психотерапевтов к проблеме неврозов детей младшего школьного возраста, разработка которой во многом имеет профилактическую направленность в отношении более серьезных психических, психосоматических расстройств и саморазрушающего поведения.

Данная тема по своей актуальности заслуживает внимания не только школьных психологов, но и, прежде всего, родителей, воспитателей детских садов, учителей. С каждым годом возрастает количество детей, которым поставлен диагноз какого-либо нервного заболевания. По данным исследований А. И. Захарова к окончанию младшей школы здоровых детей меньше половины. Причины такого явления кроются не только в сложной социальной обстановке, но намного глубже. Опасность этого заболевания кроется не в его тяжести или неизлечимости (невроз - излечим), а в отношении к этому заболеванию. Большинство родителей просто не обращают на первые признаки неврозов или нервных расстройств у своих детей, вторая часть – если и обращает внимание, то относится достаточно поверхностно («само пройдет»), и лишь незначительная часть предпринимает реальные действия для исправления положения. По мнению школьных психологов к средним классам диагноз нервного расстройства можно поставить большинству детей, а фактически здоровыми можно назвать лишь единицы.

Неврозы – психогенные заболевания, в основе которых лежат нарушения высшей нервной деятельности, клинически проявляющиеся аффективными не психотическими расстройствами (страх, тревога, депрессия, колебания настроения и пр.), соматовегетативными и двигательными расстройствами, переживаемыми как чуждые, болезненные проявления и имеющими тенденцию к обратному развитию и компенсации [1, с. 26]. О происхождении детских неврозов специалист в области детской психиатрии и медицинской психологии В.И. Гарбузов высказывал свое мнение. Он считал, что «путь в невроз» начинается с подавления темперамента. Ребенок, который действует вопреки темпераменту (поскольку он оказывается подавленным), терпит неудачи, теряет уверенность в себе. При сохранении психогении вырастают новые патологические особенности личности: тревожность, сомнение, робость [8, с. 54]. Далее может происходить обрастание личности и другими особенностями: нерешительность, несамостоятельность, внушаемость, мнительность, недоверчивость.

Если продолжать эту линию, то можно заметить, как ребенок становится замкнутым, одиноким, тревожным. Так формируется «предневрозный характер», на базе которого в дальнейшем при неблагоприятных условиях формируется невроз [3, с. 43]. Для понимания этиологии и клиники неврозов детского возраста важную роль сыграли работы отечественного психолога, видного специалиста в области детских и подростковых неврозов А. И. Захарова, по мнению которого детский невроз – это психогенное заболевание формирующейся личности, которое затрагивает значимые аспекты развивающейся личности, систему ее отношений в семье, со сверстниками и другими взрослыми [1, с. 54].

Невротические расстройства наблюдаются в любом возрасте, однако форму клинически очерченных заболеваний (собственно неврозов) они приобретают, как правило, лишь после 6–7-летнего возраста. До того невротические расстройства проявляются обычно в виде отдельных симптомов, которые мало осознаются и переживаются личностью ввиду ее незрелости.

Неврозы у детей проявляются совершенно иначе, чем у взрослых. Причем для каждого возрастного периода характерна определенная клиническая картина неврозов. Проявления невроза зависят от возра-

ста, когда ребенок перенес стресс, и степени воздействия стрессового фактора. В раннем детстве многие симптомы эмоциональных расстройств практически неотделимы от соматических нарушений. В. Е. Каган [4] подчеркнул, что чем менее зрел организм, тем менее дифференцированы и более генерализованы его реакции, тем более при стрессе нарушаются функции внутренних органов. В. В. Ковалев [5] выделил несколько уровней психоневрологического реагирования детей и подростков:

- соматовегетативный (0–3 года),
- психомоторный (3–7 лет),
- аффективный (7–11 лет),
- эмоционально-идеаторный (11–17 лет).

В клинической психологии стало общепризнанным, что невроз является результатом нарушения развития личности и проявляется в изменениях системы отношений человека с окружающими людьми. Согласно психоаналитической традиции, основную роль в формировании невроза играют более конкретные факторы, а именно нарушение эмоциональных взаимоотношений между растущим ребенком и его родителями. В ортодоксальном психоанализе осталась неопределенной роль, которую играют в развитии невроза взаимные отношения между родителями. [1]

Известно, что предпосылкой возникновения тревожности является повышенная чувствительность (сензитивность). Однако не каждый ребенок с повышенной чувствительностью становится тревожным. Многое зависит от способов общения родителей с ребенком. Иногда они могут способствовать развитию тревожной личности. Например, высокая вероятность воспитания тревожного ребенка родителями, осуществляющими воспитание по типу гиперпротекции (чрезмерная забота, мелочный контроль, большое количество ограничений и запретов, постоянное одергивание) [8, с. 76].

Усилению в ребенке тревожности могут способствовать такие факторы, как завышенные требования со стороны родителей и воспитателей, так как они вызывают ситуацию хронической неуспешности. Сталкиваясь с постоянными расхождениями между своими реальными возможностями и тем высоким уровнем достижений, которого ждут от него взрослые, ребенок испытывает беспокойство, которое легко перерастает в тревожность и тревогу. Излишняя строгость родителей также способствует появлению страхов. Однако это происходит только в отношении родителей того же пола, что и ребенок, т.е., чем больше запрещает мать дочери или отец сыну, тем больше вероятность появления у них страхов. Часто, не задумываясь, родители внушают детям страхи своими никогда не реализуемыми угрозами вроде: «Забереет тебя дядя в мешок», «Уеду от тебя» и т. д. [9, с. 43].

Вид самой первой психологической помощи ребенку, чаще всего требуемый в повседневности, очень прост: нужно всего лишь пресечь избыток воздействия, прекратить навязывание ему чего бы то ни было, в том числе воли старших и общения с ними, и выждать, когда у него восстановится потребность в общении со взрослыми.

Если взрослый смог оставить ребенка в покое, вторым его шагом в плане психологической помощи должен быть неременный критический пересмотр всех своих отношений. Невозможно сформировать в ребенке правильное отношение к любой трудности, в том числе и к чисто психологической, если окружающие его взрослые люди не навели порядка в сфере своих отношений, если там хозяйничает стихия некорректированных предвзятий, установок и тенденций, самонавязывание, бесцеремонное обращение с ними. Этот пересмотр – с учетом информации, как возникают отклонения, – даст возможность не повторить психогенных воздействий [9, с. 46].

Список использованных источников

1. Виш И. М. Опыт лечения неврозов и невроподобных состояний у детей школьного возраста. Харьков: Фолио, 2005. 356 с.
2. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков. Львов: СТТС, 1988. 343 с.
3. Захаров А. И. Происхождение детских неврозов и психотерапия. Москва: Мир, 2000. 634 с.
4. Каган В. Е. Внутренняя картина здоровья и соматические заболевания у детей. *Неврозы у детей и подростков*: тезисы докладов Всесоюз. конфер. 17–18 августа 1986. Москва, 1986. С. 74–75.
5. Ковалев В. В., Шевченко К. С. Невроз навязчивых состояний у детей и подростков: метод. реком. Москва: Наука, 2001. 459 с.
6. Леонтьев Д. А. Очерк психологии личности. Москва: изд.во МГУ, 1997. 746 с.
7. Матвеев В. Ф., Гойсман А. Л. Профилактика вредных привычек школьников. Москва: Просвещение, 1987. 536 с.
8. Нюнберг Г. Принципы психоанализа и их применение к лечению неврозов. Санкт-Петербург: Нева, 1999. 504 с.
9. Смирнова Е. О., Быкова М. В. Структура и динамика родительского отношения. В: Вопросы психологии. 2000. № 3. С. 56–65.

Максимов В. С.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.психол.н., доцент Турубарова А. В.

ПЕРЕДУМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Характерною особливістю сьогодення є удосконалення системи спеціальної освіти на демократичних, гуманістичних засадах, створення інноваційних моделей психолого-педагогічної підтримки, механізмів для вільного вибору форм навчання дітей. На сьогодні актуальності набувають необхідність оновлення технологій навчання з метою підвищення якості освітнього процесу, а також освітні послуги, спроможні забезпечити розвиток кожної дитини.

Розроблення теоретико-методологічних засад розбудови інклюзивної освіти в Україні та технології впровадження інклюзивного навчання було започатковано такими вченими, як В. Засенко, А. Колупаєва, О. Таранченко, Е. Данилавічюте, О. Федоренко, Л. Коваль та ін.

Інклюзивним називаємо освітнє середовище, здатне самовдосконалюватися й забезпечувати якісну психолого-педагогічну підтримку і задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини з особливими освітніми потребами на засадах відкритості та професійного партнерства.

Для успіху інклюзії в освітньому просторі необхідно сформувати і забезпечити функціонування чітко організованої і налагодженої інфраструктури спеціалізованої педагогічної, психологічної та соціальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти.

Чинниками впливу на розвиток інклюзивної освіти виступають структурні компоненти інклюзивного освітнього середовища. Об'єктивними чинниками є умови, які повинна забезпечити держава, суб'єктивними – управлінські й науково-педагогічні кадри. Ці чинники необхідно розглядати в єдиному ціннісному й понятійно-термінологічному аспекті.

Для ефективного функціонування інклюзії в освітньому середовищі необхідна взаємодія професіоналів: злагоджена взаємодія у роботі з кожною конкретною дитиною. Найскладніша проблема у цьому – об'єднання професійних знань. Інтеграція фахівців – це продуктивна спільна робота з дитиною: єдиний системний вплив, що базується на інклюзивних принципах та вироблений спільними зусиллями психолого-педагогічних фахівців різних профілів.

Розглянемо основні принципи інклюзивної освітньої парадигми:

- визнання індивідуальності дітей з особливими освітніми потребами;
- цінність професійної співпраці та партнерства;
- спрямованість навчання не на результат, а на процес навчання;
- рівність і довіра до пізнавальних можливостей усіх дітей, віра в їхні творчі можливості та розкриття потенційних;
- нова модель управління освітнім процесом за рахунок допомоги і забезпечення інклюзивного лідерства;
- навчальне середовище стає гнучким щодо організації у ньому навчання дітей з особливими освітніми потребами;
- в освітньому процесі психолого-педагогічний фахівець виступає лідером, а дитина займає активну позицію.

Таким чином, інклюзивне освітнє середовище – це освітнє середовище, здатне самовдосконалюватися й забезпечувати якісну психолого-педагогічну підтримку і задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини з особливими освітніми потребами на засадах компетентності і професійної співпраці та партнерства.

Ефективність інклюзивного освітнього середовища забезпечується наявністю різнопрофільних психолого-педагогічних фахівців та їх професійним співробітництвом та партнерством.

Міщенко І. В.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Аналіз науково-методичної, психолого-педагогічної, логопедичної літератури показав, що найпоширенішим мовленнєвим порушенням у дітей старшого дошкільного віку є фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (Н. Жукова, Г. Каше, А. Нікашина, Є. Собонович, В. Тищенко, Т. Туманова, Т. Філічева, Г. Чіркiна, М. Шеремет та ін.).

Р. Левіна визначає термін фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ) – порушення процесів формування вимовної системи рідної мови у дітей із різними мовленнєвими розладами внаслідок дефектів сприймання та вимови фонем.

У дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ присутні труднощі у навчанні та відстають у розвитку усі психічні процеси.

При ФФНМ у дітей старшого дошкільного віку поряд із порушенням формування фонетичної сторони є і недорозвинення фонематичних процесів: фонематичного сприймання (слухової диференціації звуків), фонематичного аналізу і синтезу, фонематичної уваги, пам'яті, контролю, фонематичних уявлень. Порушення звуковимови проявляються в замінах і змішуваннях звуків, викривленні та відсутності звуків. Частіше всього порушена вимова складних за артикуляцією звуків (шиплячих, свистячих, сонорних), заміна дзвінкх звуків глухими тощо. Характерними є порушення диференціації звуків на слух (особливо близьких за акустичними ознаками). Порушення звукоскладової структури проявляються у спотворенні складової структури слова (перестановки і пропуски складів) і звукової структури складу (передусім складів зі збігом приголосних звуків).

Значна частина зазначених помилок обумовлюється недостатньою слуховою увагою. Діти старшого дошкільного віку зосереджують її переважно на вимові наголошеного складу, а ненаголошені склади вимовляють невиразно. Серед причин взаємозамін можна назвати також як недорозвиток суцесивного синтезу (В. Тарасун), що забезпечує здатність поєднувати елементи у чітко визначеній послідовності, так і порушення довільної організації діяльності психічних процесів і функцій, зокрема на гностико-праксичному рівні (М. Семаго, Н. Семаго).

Психічні процеси пов'язані один з одним, тому порушення одного процесу впливає на розвиток іншого. Тому, крім зазначених вище порушень мовленнєвого (вербального) характеру, окремо слід схарактеризувати можливі особливості в перебігу вищих психічних функцій у дітей з ФФНМ:

- увага у таких дітей може бути нестійкою, нестабільною і вичерпуватися, а також слабко сформованою, довільною, коли дитині важко зосередитись на одному предметі і за спеціальним завданням переключитися на інший;
- пам'ять може не відповідати нормі. При цьому дитині потрібно більше часу і повторів, щоб запам'ятати заданий матеріал;
- спостерігаються особливості в перебігу мисленнєвих операцій: поряд з переважанням наочно-образного мислення у дітей старшого-дошкільного віку можуть виникати труднощі в розумінні абстрактних понять і відношень. Швидкість перебігу мисленнєвих операцій може бути дещо уповільненою, внаслідок чого уповільнюється сприймання навчального матеріалу.

Таким чином, можемо зробити висновок, що у дітей старшого дошкільного віку з ФФНМ відстають у розвитку всі психічні процеси, недостатність фонематичного слуху і сприймання, наявні проблеми у навчанні. Якщо дитина не навчиться розрізняти і впізнавати фонемати на слух, аналізувати звуко-складову будову слова, це призведе до появи стійких помилок в оволодінні писемним мовленням.

Мунтян Т. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Сучасні зміни в українському суспільстві, реформування вітчизняної економіки, посилення євроінтеграційних процесів, приєднання України до Болонського процесу та прийняття нових Законів України «Про вищу освіту» та «Про освіту» ініціюють необхідність реформування вітчизняного освітнього простору та вдосконалення системи освіти в цілому. Одночасно з реформуванням підвищилися вимоги до якості освіти випускників, наполегливо оновлюються технології навчання, швидко змінюються організаційні та економічні умови діяльності навчальних закладів, загострюється конкурентна боротьба на ринку освітніх послуг. Ці всі чинники стають гарним підґрунтям для вивчення, аналізу і вдосконалення як теоретичних так і практичних наукових досліджень в області маркетингових стратегій в освітньому просторі. Застосування маркетингових стратегій залишається важливою науково-методичною проблемою.

Особливість освітніх послуг полягає в тому, що вони нематеріальні, невідчутні до моменту придбання. Потенційному споживачеві важко розібратися та оцінити, що продається, він змушений вірити продавцеві «на слово». Внаслідок цього з боку споживачів обов'язково присутній елемент надії і довіри до продавця послуги. У свою чергу, продавець може лише описати переваги, які отримає покупець після надання послуги. Щоб переконати клієнта виробники послуг намагаються формалізувати найбільш значимі для споживача параметри послуги та продемонструвати їх, якщо це можливо, наглядно. В освітній сфері для цього служать навчальні плани і програми, інформація про методи, форми і умови надання послуг, сертифікати, ліцензії, дипломи [1].

Маркетингова діяльність навчального закладу в сучасних умовах передбачає використання чотирьох основних елементів комплексу маркетингу: продукту, ціни, просування та розподілу [2, с. 118].

Головним завданням освіти сьогодні є створення необхідних умов для навчання людини як засобу реалізації його життєвих цілей з урахуванням суспільних умов і завдань. Тобто головний споживач, на якого нині орієнтується сфера освітніх послуг, – впершу чергу, людина з його індивідуальними освітніми потребами. Проводячи аналогію з визначенням потреби Є. Ільїною, можна визначити освітню потребу як динамічний стан психіки особистості, що виникає внаслідок відбитку у свідомості необхідності певних знань, умінь, навичок або в підвищенні компетентності особистості та спонукає психічну активність, пов'язану із задоволенням даної потреби [3].

Підвищення ефективності управління сучасним освітнім закладом необхідно починати зі створення або перетворення системи інформаційного забезпечення та формування системи інформаційно-аналітичної діяльності як основного інструмента управління. Однією з основних характеристик будь-якої системи, що визначає ефективність її функціонування, є характер циркуляції в ній інформаційних потоків.

Різновидом таких інформаційних потоків є маркетингові комунікації – налагодження інформаційних каналів між школою та громадськістю (батьками), які б забезпечували привабливість шкільних ресурсів для батьків і учнів, стимулювали б батьків додатково фінансувати освітні послуги, сприяти розвитку матеріально-технічної бази школи, підтримувати освітні проекти навчального закладу [4].

Для створення цілісної системи інформаційно-аналітичної діяльності в освітньому закладі необхідно, насамперед, визначити її зміст, обсяг, джерела, сформувати потоки інформації та вивести їх на відповідні рівні управління, вирішити, у якій формі та де ця інформація буде зберігатися й як використовуватися, тобто необхідно створити маркетингову інформаційну систему навчального закладу [5].

Список використаних джерел

1. Касьянова О. М. Управління маркетингом у закладі освіти. *Управління школою*. 2004. № 15. С. 3–5.
2. Голдобин Н. Д. Особенности маркетинга в организации дистанционного обучения. *Дистанционное образование*. 2009. № 1. С. 273–278.
3. Александров В. Освітня послуга. 2007. № 3. С. 53–60.
4. Григораш В. В. Маркетингове планування. *Управління школою*. 2014. № 10–12. С. 2–20.
5. Кожухар В. М. К определению содержания образовательной услуги. *Маркетинг*. 2005. № 3. С. 42–47.

Скориченко В. Р.

КВНЗ «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н, доцент Жадленко І. О.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ

У сучасних педагогічних дослідженнях поняття інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) тлумачать по-різному. Саме поняття має кілька синонімічних позначень: «інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання», «комп'ютерні технології навчання», «інформаційні технології у навчанні» тощо. Найбільш змістовним, на наш погляд, є визначення інноваційно-комунікативних технологій за П. Образцовим: «це дидактичний процес, організований з використанням сукупності принципово нових засобів і методів опрацювання даних (методів навчання), які впроваджуються у системи навчання й являють собою цілеспрямоване створення, передачу, зберігання й відображення інформаційних продуктів (даних, знань, ідей) з як найменшими витратами та відповідно до закономірностей пізнавальної діяльності учнів» [2].

За основу класифікації ІКТ було обрано класифікацію організації навчального процесу, запропоновану І. Підласим [3], який виокремив три технології в організації навчального процесу:

- 1) предметно-орієнтована;
- 2) особистісно-орієнтована;
- 3) партнерська (технологія співробітництва).

Основними методами предметно-орієнтованої технології є програмоване навчання; кореспондентське навчання.

Програмоване навчання – система теоретичних уявлень і організованих форм, які забезпечують можливість самостійного набуття знань і навичок різними категоріями учнів. Кореспондентське навчання – це працьотва дистанційної освіти, в цій системі студент міг посилати викладачу свої письмові роботи, отримувати поштою коментарі викладача і нову порцію підручників [1].

Центром особистісно-орієнтованої технології є особистість. Особистісно-орієнтована технологія має три форми виявлення в залежності від концепцій прагматизму, когнітивізму та конструктивізму. Навчальний процес будується «від студента», і якщо той не бажає вчитися, процес скорочується або ж припиняється сам собою [2].

Прагматична педагогіка вперше привернула увагу педагогів до особистості учня [4].

Основними методами реалізації є: метод проєктів; проблемне навчання.

Метод проєктів – це освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь та навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку [1].

Проблемне навчання – організація процесу навчання, основу якої складають проблемні ситуації, проблеми та їх вирішення студентами [2].

Партнерська технологія передбачає оптимальне поєднання предметно-орієнтованого й особистісно орієнтованого навчання. Викладач однаково добре дбає і про засвоєння навчального предмета, і про розвиток особистості. Партнерська технологія вдало реалізується в конекціоністській моделі організації дистанційного навчання.

Таким чином, виділені технології поділяються предметно на три групи: предметно-орієнтована – спрямована на засвоєння предмета; особистісно орієнтована – спрямована на задоволення потреб студента; партнерська (технологія співробітництва) – спрямована на засвоєння предмета і задоволення потреб студента.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Класифікація засобів навчання: зб. наук. пр. Київ, 2005. 272 с.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посіб. Київ, 2012. 240 с.
3. Васянович Г. П. Інформаційні технології для якісної та доступної освіти: навч. посіб. Львів. 2015. С. 197–199.
4. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології: навч. посіб, Харків, 2010. 222 с.

Соловей С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В умовах дії нового Закону України «Про вищу освіту» та масштабного реформування освіти, актуальними є питання не тільки кардинальних змін змісту сучасної освіти, а й вимогами до викладача загальноосвітнього навчального закладу.

Сучасному суспільству потрібен педагог, який би був готовий швидко адаптуватися до нових умов праці, швидко перенавчатися, здатний брати на себе відповідальність, тобто професійно мобільний. З урахуванням цього посилилась значимість і роль професійної підготовки педагогічних кадрів у вирішенні даної проблеми [1].

Професійну мобільність сьогодні необхідно розглядати як одну з основних характеристик сучасного педагога, що дозволяє йому в ситуації реформування освіти, успішно реалізовувати своє професійне призначення.

У педагогічній енциклопедії професійна мобільність детермінується як «можливість і здатність успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати вид праці».

Професійна мобільність передбачає володіння системою узагальнених професійних способів і умінь, ефективне їх використання для виконання будь-яких завдань і порівняно легко переходити від однієї діяльності до іншої [3].

На основі аналізу сучасних наукових праць з педагогіки, психології, соціології, «професійна мобільність» може бути визначена як:

– якість індивіда, яке забезпечує внутрішній механізм розвитку педагога через його професійні компетентності;

- діяльність людини, результатом якої є виступає самореалізація людини в професії;
- процес перетворення педагога за допомогою навколишнього професійного середовища у фахівця.

Таким чином «професійна мобільність викладача» формується у процесі професійної підготовки за допомогою інтеграції певних компетенцій, відображає рівень професіоналізму майбутнього фахівця і проявляється в здатності вільно приймати рішення в ситуації вибору, здійснювати діяльність в умовах постійної зміни подій і виникають проблемних ситуацій, визначається не тільки здатністю вчителя міняти свою професію, місце і рід діяльності, а й уміння приймати самостійні і нестандартні рішення, спрямовані на підвищення рівня свого професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Нітенко О. В. Трансформація іншомовної підготовки фахівців із права в Україні в контексті євроінтеграційних процесів. *Вища освіта України. Темат. вип. «Наука і вища освіта»*. Київ: Ін. вищ. Освіти НАПН України. 2014. № 1. С. 253–256.

2. Сачук Ю. Проблема соціально-професійної мобільності сучасного фахівця у контексті реформування системи вищої освіти. *Педагогічний часопис Волині*. 2016. № 1. С. 10–15.

3. Сушенцева Л., Шевчук Г., Дольнікова Л. Професійна мобільність педагога як умова його конкурентоздатності на сучасному ринку освітніх послуг. *Молодь і ринок*. 2016. № 5. С. 6–12.

Пономаренко О. В.

Запорізький національний університет
к.пед.н., доцент

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Дослідження проблеми формування готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти потребує об'єктивного й різнопланового вивчення деяких педагогічних та екстра-педагогічних явищ, зокрема специфіку професійної діяльності фахівців з психології в зазначених умовах.

Авторське бачення специфіки професійної діяльності майбутніх магістрів психології в умовах неформальної освіти ґрунтується на двох її основних аспектах – *функціях та ролях*, які має реалізовувати й виконувати фахівець-психолог у зазначених умовах.

На нашу думку, основними функціями магістрів психології в умовах неформальної освіти є: *освітня (просвітницька), коригувальна та розвивальна*.

Так, *освітня (просвітницька) функція* магістрів психології передбачає підготовку, організацію та проведення просвітницької діяльності з проблем у сфері психології для різних верств населення. Ця функція діяльності психолога може бути реалізована у вигляді індивідуальних занять, групових психологічних семінарів й програм, які реалізуються і в очній і в он-лайн формах. Окремим напрямом реалізації освітньої функції є пропагандистська діяльність психолога, яка найчастіше пов'язана з діяльністю церков, політичних партій та об'єднань громадян. Проте можливі випадки, коли пропаганда підтримується урядом або місцевою владою, наприклад, пропаганда національних цінностей, здорового способу життя, енергозбереження тощо.

Коригувальна функція магістрів психології в умовах неформальної освіти незначно відрізняється від умов формальної освіти і передбачає психологічну допомогу дітям й дорослим, психотерапевтичну допомогу батькам, які мають дитину з вадами психологічного розвитку, коригування девіантної поведінки особистості, надання психологічної допомоги і захисту учасникам бойових дій та іншим громадянам, які опинилися у кризовій ситуації тощо. Ця функція вимагає отримання якнайповнішої інформації про клієнта, зокрема у ході спостереження та бесід з ним. Одним з ефективних способів коригування діяльності девіантної поведінки є роз'яснення суті, значення і причин виникнення труднощів у клієнта, обговорення можливих варіантів їх подолання й схвалення за виправленні та усунені недоліки.

Розвивальна функція магістрів психології в умовах неформальної освіти забезпечує створення оптимальних умов для особистісного розвитку клієнтів. Ця галузь неформальної освіти в останні роки характеризується швидким зростанням та диверсифікацією освітніх послуг, адже висуває на перше місце освітньо-психологічні потреби окремої особистості з власним характером та світоглядом. Нині для громадян пропонується велика кількість різноманітних освітніх програм з особистісного розвитку, які стосуються хобі, дозвілля, музики, художнього мистецтва, спорту, вивчення іноземних мов тощо, що проводяться на базі культурних центрів, клубів, громадських організацій, бібліотек та позашкільних закладів.

Проте одним з найперспективніших видів психологічної підтримки вважаємо *коучинг*, в якому магістр психології виконує для особистості роль персонального тренера.

Коучинг спрямований на досягнення особистістю конкретної мети в житті або професії. Він реалізується шляхом використання певних тренінгових технологій, що сприяють самоусвідомленню особистістю власних недоліків і слабких місць та визначенню конкретних кроків щодо їх усунення. Основним інструментом коучингу є постановка запитань, за допомогою яких коуч дає можливість особистості побачити ситуацію з іншої точки зору, і відтак, сформуванню оптимальну послідовність дій, які забезпечать вирішення цієї проблеми (Т. Осипова) [1, с. 48].

Коучинг в неформальній освіті виконує низку завдань, що стосуються: забезпечення психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку громадян, забезпечення партнерської взаємодії між коучем та особистістю; зростання усвідомлення особистості про свої здібності та шляхи їх розвитку.

Означені функції знаходять своє відображення у двох традиційних для магістрів психології ролях – психолога і педагога, та одній інноваційній ролі – підприємця.

У цьому переліку, роль психолога є найбільш близькою й зрозумілою для магістрантів психології, адже спрямована на реалізацію коригувальної та розвивальної функцій в умовах неформальної освіти, що включені до освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця цієї спеціальності.

Роль педагога пов'язана із реалізацією освітньої (просвітницької) функції магістра психології в умовах неформальної освіти і потребує окремої теоретичної підготовки, яка є не дуже значною за обсягом й тривалістю.

Виділення ролі підприємця зумовлено тим, що професійна діяльність магістрів психології в умовах неформальної освіти характеризується недостатністю нормативних положень реалізації, невизначеністю основних стратегій її організації та відсутністю гарантій подальшої роботи, що актуалізує необхідність її самостійної організації, самостійного пошуку та залучення клієнтів до участі в тренінгах, навчальних семінарах, особистих консультаціях, аналізу та врахування їх потреб та побажань, самостійної розробки освітньо-психологічних проєктів, спрямованих на особистісний розвиток тощо. Ефективна реалізація магістрами психології цієї ролі в умовах неформальної вимагає належної теоретичної й практичної підготовки, яка має розпочинатись з перших днів навчання та завершуватись останніми.

Список використаних джерел

1. Осипова Т. Ю. Варіативність педагогічного наставництва в сучасному освітньому просторі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2016. Вип. 28. С. 47–53.

Пропастина О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В УПРАВЛІННІ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Інформатизація управління на сьогодні є одним із головних напрямків розвитку сучасного суспільства. Тому все активніше обговорюються усі можливі напрями і механізми впровадження сучасних інформаційних технологій в управлінні освітою, оскільки саме управлінські рішення спроможні змінити всю систему в цілому.

Одним із методів удосконалення системи управління освітою є впровадження новітніх інформаційних систем. Це дозволяє оптимізувати процес обміну інформацією, зменшити обсяг роботи керівників закладів у системі освіти та дозволяє приймати ефективні управлінські рішення.

Сучасний навчальний заклад – це сукупність діяльності окремих ланок (навчально-виховної, управлінської, господарської, кадрової, науково-методичної), які тісно пов'язані й взаємодіють між собою. Об'єднують усі ланки в єдиний освітній простір інформаційні потоки. Це дозволяє здійснити оптимальну взаємодію керованої і керуючої підсистем школи. [3].

За сучасних умов впровадження засобів інформатизації та ІКТ, класичні адміністративно-функціональної моделі управління в освіті набувають суттєвих інноваційних і модернізаційних змін (С. І. Архангельський, В. П. Баймаков, М. І. Кондаков, Ю. А. Конаржевський, О. А. Орлов, Т. І. Шамова, П. В. Худоминський, Т. К. Чекмарьова та ін.).

Одним з основних напрямків модернізації системи інформаційного забезпечення державного управління у галузі освіти України є інформаційна система управління освітою (ІСУО). Вона призначена для обслуговування адміністративно-управлінських процесів в системі освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, умови для широкого впровадження інформаційних технологій до використання освітянами (директорами, заступниками директорів, вчителями, методистами), електронного управлінського освітнього ресурсу «Україна. Інформаційна система управління освітою» [1].

У рамках управлінської діяльності ІСУО впроваджено програмний комплекс «Курс. Школа», який підтримує певний набір функцій, пов'язаних з управлінням навчальним закладом, має певну структуру даних, що дозволяє забезпечити горизонтальний та вертикальний обмін даними в межах навчального закладу, в межах органів управління району та області. Робота даного програмного курсу дає змогу керівникам швидко, уникаючи помилок, підготувати такі статистичні звіти закладу, як ЗНЗ-1, 83-РВК, містить реєстр випускників для замовлення документів про освіту, замовлення та розподіл підручників, інфраструктуру навчального закладу (кабінети, поверхи, корпуси), адміністрацію навчального закладу, учительський склад, учнів та їх батьків [2]. Наслідком використання програми «КУРС: Школа» є покращення ефективності роботи школи.

На сьогодні систему управління освітою неможливо організувати без використання інформаційних ресурсів, адже вони є необхідною складовою в організації управління школою.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження ІСУО. Інформаційна система управління освітою. URL: <https://isuo.org/docs> (дата звернення: 12.08.2019).

2. Комп'ютерна програма «КУРС: Школа». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0872-14/paran7-n7> <http://ekyrs.org> (дата звернення: 12.08.2019).

3. Тарнавська Н. П., Пушкар Р. М. Менеджмент: Теорія та практика: підручник для вузів. Тернопіль: Карт-бланш, 1997. 456 с.

Савицька А. Ю.

Житомирський державний університет ім. Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

В Україні підготовка спеціалістів соціальної сфери відбувається за освітньо-професійною програмою галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» освітнього ступеня бакалавр та

магістр. Підготовка соціальних працівників здійснюється в закладах вищої освіти, колегіях, академіях. Профіль освітньої програми зі спеціальності передбачає вивчення загальних, спеціальних (фахових, предметних) компетентності та програмні результати навчання.

Важливим критерієм ефективності професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи є доцільність використання діалогічного підходу. І. Анненкова, Н. Горбунова, В. Гриньова, В. Лівенцова, О. Пехоти, присвятили свої дослідження проблемним питанням професійного спілкування та комунікативної культури в спілкуванні соціальних працівників.

Елементи технологічного підходу можна знайти в працях видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів, таких як А. Дистервег, А. Макаренко, Й. Песталоцці, В. Сухомлинський, Л. Толстой. Даний підхід дозволяє вдосконалювати професійну діяльність, підвищує її результативність; комплексно вирішувати проблеми; забезпечує в конкретних умовах відповідність результату діяльності попередньо поставленим цілям та сприятливі умови для розвитку особистості.

О. Лебедєва, М. Нагач, О. Пометун, В. Химинець досліджували компетентнісний підхід у підготовці фахівців соціальної сфери. Компетентнісний підхід передбачає в майбутнього соціального працівника накопичення знань та вмінь, формування професійної компетентності, здатність вирішувати специфічні завдання відповідно до своєї діяльності.

О. Дубасенок, М. Дяченко, Л. Кандибович, О. Мороз – сучасні дослідники, які використовували професіографічний підхід у своїх наукових доробках. На нашу думку, професіографічний підхід у формуванні готовності майбутнього соціального працівника до роботи розглядається як сукупність знань та особистісних якостей, якими повинен володіти фахівець соціальної сфери.

Суб'єктний підхід у підготовці майбутніх соціальних працівників досліджували В. Луков, О. Осницький, Р. Серьожникова. В парадигмі суб'єктного підходу ми вбачаємо саморозвиток особистості, її керуваність, регульованість, організованість та активність.

Отже, вище перелічені підходи відіграють значну роль в підготовці майбутніх соціальних працівників. Саме вони спрямовані на отримання знань, набуття професійних умінь та навичок, здатність швидко та кваліфіковано вирішувати поставлені завдання, саморозвиток і самовдосконалення, пошук новітніх форм і методів студентами – майбутніми спеціалістами соціальної сфери.

Сергійчук О. М., Багно Ю. М.

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди»

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Система вищої освіти в Україні продовжує оновлення, інтегруючись у європейський і світовий освітній простір. Інтеграція та глобалізація соціальних, економічних і культурних процесів, що відбуваються у світі, перспективи розвитку української держави на найближчі десятиліття вимагають глибокого оновлення системи освіти, зумовлюючи її випереджувальний характер. З огляду на це, основною метою вищої освіти є підготовка кваліфікованого педагога відповідного рівня та профілю, конкурентноздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є оновлення вищої освіти, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження.

Компетентнісний підхід забезпечує поступову переорієнтацію процесу навчання, освітньої системи з передавання статичних знань і формування єдиної картини світу (ідея «знання на все життя») до створення умов для забезпечення здатності управління знаннями і психолого-педагогічної готовності до засвоєння нової інформації (ідея «навчання протягом життя»). Глобальні зміни, що відбуваються в системі вищої освіти вимагають нових вимог до управлінської компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки.

Загалом компетентність трактується як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних знань, умінь і практичних навичок, ставлень і цінностей, поведінкових компонентів, усього того, що особистість може мобілізувати для активної дії.

Тобто, компетентність – це особистісна якість працівника, що виявляється у стійкій здатності до виконання певних функцій, визначених професійною діяльністю чи вимогами посади. Тобто це комплексна характеристика особистості, що виявляється в конкретній діяльності та охоплює знання, вміння, навички й досвід з урахуванням здібностей, мотивації та особистісних особливостей.

Вирішальними факторами професіоналізму управління [2] вченими визначено такі:

- знання, що дозволяє розпізнавати проблеми та знаходити способи їх вирішення;
- досвід управлінської діяльності як комплекс знань і навичок, набутих у процесі практичної діяльності методом проб і помилок, оцінювання та усвідомлення успіху, аналізу результатів, зокрема й недоліків;
- мистецтво управління, тобто здатність співпраці з людьми, узгодження їхньої діяльності; уміння налагоджувати комунікативні зв'язки і формувати позитивні стосунки в колективі;
- середовище як оточення, що розкриває потенціал професіоналізму всієї системи управління: персонал управління, організація управління як розподіл функцій, ставлення до роботи, технології вирішення проблем, взаємодія ланок, інформаційне забезпечення тощо.

Таким чином, управлінська компетентність – це система знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості, що забезпечують можливість виконання професійних обов'язків певного рівня [1, с. 28].

Отже, професійна підготовка майбутніх педагогів, під яким ми розуміємо процес, результатом якого є формування комплексу компетентностей, в тому числі управлінської, необхідних майбутньому педагогу з метою виконання професійних завдань, а також сукупність певних особистісних якостей, досвіду праці та

норм поведінки, що забезпечують можливість успішної діяльності з обраної професії та подальшого професійного й особистісного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Єльнікова Т. В. Управлінська компетентність: метод. матер. Київ: Ред. загальнопед. газет, 2005. 128 с.
2. Носков В., Кальянов А., Єфросініна О. Компетентність як складова підготовки фахівців у гуманітарному вищому навчальному закладі. *Український центр політичного менеджменту*. URL: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent> (дата звернення: 30.08.2019).

Сєводнева К. О.

Класичний приватний університет
аспірант
наук. кер. – д.пед.н., доцент Дяченко М. Д.

ЗАПОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГ-КРАЄЗНАВЕЦЬ ЯКІВ НОВИЦЬКИЙ

Серед яскравих особистостей останньої чверті XIX – першої чверті XX ст., чия громадська, наукова та освітня діяльність, за словами Б. Бровка, вплинула «... на життя сіл, міст і навіть цілих регіонів» та які, завдяки накопиченому фактичному матеріалу, «... готували родючий ґрунт для наступних поколінь дослідників» [1, с. 3], вияскравлюється постать Я. Новицького – знаного вченого, краєзнавця, історика, фольклориста, археолога, джерелознавця, статистика, природознавця й педагога, дослідника Запорізького краю, засновника й першого директора Запорізького обласного краєзнавчого музею і Державного архіву Запорізької області, члена Південно-Західного відділу Географічного товариства, Харківського історико-філологічного і Катеринославського наукового товариства дослідників природи, Катеринославської вченої архівної комісії, члена-кореспондента ВУАН. Наукова та педагогічна діяльність Я. Новицького, попри його безумовний прижиттєвий авторитет і в наукових колах, і в освітянському середовищі, за життя була мало дослідженою.

Учитель – секретар повітової шкільної ради – член Олександрівського повітового попечительства дитячих притулків – секретар губернського відділу народної освіти – завідувач архіву при Запорізькій обласній інспектурі народної освіти: ось основні віхи освітньої діяльності Я. Новицького, кожна з яких наповнена невтомною щоденною працею й неосяжною науково-педагогічною творчістю.

Загалом розвиток народної освіти в південних регіонах України XIX ст. безпосередньо залежав від діяльності окремих громадських та земських діячів, і значним внеском у цю справу була діяльність Я. Новицького, який навчався в Олександрівському повітовому училищі, одержавши свідоцтво педагогічної ради на звання вчителя сільського парафіяльного і початкового народного училища [1, с. 156].

На підтримку барона Корфа Я. Новицький спирався від початку педагогічної діяльності: той став для нього не лише порадиником, учителем, наставником, а й другом. Очевидним є виразний прояв його наукового бачення світу, схильності до поєднання педагогічної та наукової творчості та прагнення залучити учнів до наукового пошуку. Не обмежуючи навчальний процес роботою в класі, молодий учитель прагнув поживити його пошуково-навчальними формами роботи, а саме: екскурсіями в природу, збиранням і оформленням колекцій рослин, тварин, комах, мінералів. За його ж словами, під час «екскурсії на Дніпро і Хортицю... довелось зібрати немало спиртових препаратів риб і гадів, колекцію яєць, всяких комах і зільник» [2]. Згодом набутий досвід пошукової роботи викристалізувався в численні форми польових наукових досліджень, зокрема, в експедиції на злами XIX і XX ст., коли Я. Новицький не лише організовував археологічні пошуки, а й очолював їх. До Іванівської школи Я. Новицький перейшов працювати в 1871 р. за порадою й на запрошення М. Корфа, в числу безпосереднього підпорядкуванні перебували школа та регіон.

Отже, педагогічна діяльність Я. Новицького втілює гармонійне поєднання традиційності й новачності, сценованих у культурну спадковість: засадничі ідеї освітньої філософії К. Ушинського, втілені й адаптовані до умов Запорізького краю М. Корфом, усталені в діяльності М. Каришева, були інтерпретовані Я. Новицьким з позицій українського народолюбства, запорізького патріотизму й любові до малої батьківщини й стали одним із визначальних вузлів у тканині педагогічної історії краю.

Список використаних джерел

1. Бровка Б. А. Яків Новицький – людина та науковий діяч. Південна Україна XVIII–XIX століття. *Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України ЗДУ*. 1996. Вип. 2. С. 156–160.
2. ДАЗО. Ф. 161. Оп. 1. Спр. 6. Арк. 1.

Соловей С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛ МИСТЕЦТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В теперішній час якість освіти є необхідною умовою для становлення конкурентоспроможної національної системи освіти, а також головним критерієм ефективності нашої держави як системи, запорукою її економічної та політичної незалежності. Тому, відповідно до світових тенденцій, пріоритетним напрямом Державної освітньої політики України визнано підвищення якості освіти.

Сучасним мистецьким закладам необхідні нові підходи до забезпечення якості освітньої діяльності, які відповідали б вимогам суспільства, загальним тенденціям розвитку освіти в Україні та світі, сприяли б їхній конкурентоспроможності та зростанню престижу мистецьких професій.

Школа мистецтв є початковою ланкою спеціальної мистецької освіти, що належить до системи позашкільної освіти. Завданнями шкіл мистецтв є здійснення державних гарантій щодо художньо-естетичного виховання дітей [2].

Якість освіти знаходить своє відображення в бажаному кінцевому результаті відповідно до вимог і очікувань замовників освітньої послуги та визначається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти навчальної діяльності установи: зміст освіти, форми й методи навчання, матеріально-технічну базу, кадровий склад та ін.

В сучасних умовах функціонування шкіл мистецтв кожний із чинників, від яких залежить якість освітньої діяльності, знаходиться під впливом негативних тенденцій, більшість з яких спричинені недосконалістю системи управління освітньою діяльністю шкіл мистецтв.

Управлінню якістю освітньої діяльності шкіл мистецтв притаманні всі сутнісні характеристики загального управління, а саме: управління є властивістю системних об'єктів; має цілеспрямований характер, орієнтоване на впорядкування системи; залежить від внутрішніх і зовнішніх чинників впливу; здійснюється на основі опрацювання інформації та встановлення оперативного зворотного зв'язку; передбачає наявність керованої та керуючої підсистем.

До особливостей управління якістю, зумовлених специфікою освітньої діяльності шкіл мистецтв відносяться: об'єкт управління – творчий процес; спрямування регламентуючих та контролюючих елементів управління на розкриття творчого потенціалу учнів і викладачів; забезпечення гармонізації змісту та форм навчання, зумовлених індивідуальними здібностями та потребами учнів, з державними вимогами; складність оцінювання результатів освітньої діяльності, спричинена багатомірністю результатів і нечіткістю їх критеріїв; наявність специфічних управлінських ситуацій, характерних для навчальних закладів цього типу, зумовлених багатофункціональністю, різноманітністю напрямів та видів діяльності.

Технологія управління якістю в умовах реального застосування у сфері освіти здобуває педагогічний зміст, включення у її склад елементів відповідних педагогічних взаємодій, засобів, методів. Це свідчить про інтеграцію технологій управління якістю з педагогічними технологіями [1].

Ефективність управління якістю освітньої діяльності шкіл мистецтв суттєво підвищиться за умови впровадження розробленої та організаційно забезпеченої технології. Доцільним є використання ситуаційного підходу до управління якістю, що розкриває технологію вирішення управлінських завдань у єдності з системним підходом, відображає загальну логіку управлінської діяльності, з урахуванням положень теорії управління якістю за стандартами.

Список використаних джерел

1. Панасюк В. Взаємозв'язок педагогічних технологій і технологій управління. *Освіта. ua*. 2008. URL: <http://osvita.ua/school/manage/1785/> (дата звернення: 25.07.2019).

2. Положення про початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади системи Міністерства культури і мистецтв України. URL: <http://zacon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.07.2019).

Стрілець О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ ЗНЗ

Аналіз процесів розвитку в різних сферах людської діяльності свідчить, що їх основою є різного роду інновації в науці, техніці, організації, які втілені в нові продукти, послуги, технології. Сучасний стан освіти не є винятком, адже він не усвідомлюється без інновацій, які покликані сприяти створенню конкурентноспроможного освітнього середовища, розширенню самостійності навчальних закладів, наданню ними додаткових освітніх послуг тощо. Це вимагає, насамперед, удосконалення структури, методів і форм управління, визначення його пріоритетних аспектів відповідно до умов сьогодення.

Реалізація завдань інноваційного розвитку освіти забезпечується створенням спеціального механізму взаємодії інноваційних процесів з національними освітніми традиціями й освітніми тенденціями розвитку світової педагогічної теорії та практики, розробкою моделі управління інноваційною діяльністю педагогів у межах національного освітнього простору відповідно до мети й завдань реформування освітньої галузі в Україні [1].

Важливе значення для розуміння, усвідомлення, вдосконалення управління закладами освіти мають положення, викладені в роботах В. І. Бондаря, М. М. Дарманського, Ю. І. Конаржевського, М. І. Кондакова, В. І. Лугового, В. І. Маслова та інших. Методологічні, аксіологічні аспекти управління інноваційними процесами, які висуваються сьогодні на рівень першочергових серед проблем наукової педагогіки, досліджують В. П. Беспалько, Л. В. Буркова, Л. І. Даниленко, М. В. Кларін та ін.

Системи інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю педагогів ЗНЗ складається з інформаційних блоків, які відповідають цілям кожного етапу управління інноваційними процесами в закладі освіти, а саме: формування бази даних нормативно-правового супроводу управління інноваційною діяльністю педагогів; аналіз стану керованої системи; визначення актуальних проблем навчально-виховного процесу та шляхів їх розв'язання; пропаганда інноваційного пошуку і мотивація педагогів до інноваційної діяльності; науково-методична підготовка педагогів до інноваційної діяльності; організація інноваційної діяльності; виявлення ступеня впливу інновації на результативність діяльності педагогів та навчально-виховного процесу [2].

Технологія побудови системи інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю педагогів ЗНЗ передбачає таку послідовність дій керівника: дослідження і аналіз реального стану інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю педагогів; визначення етапів управління інноваційною діяльністю педагогів; постановка цілей на кожному етапі управлінської діяльності; виокреслення оптимального змісту, обсягу та структури бази даних; визначення джерел інформації; вибір методів її збору, обробки, збереження і використання; призначення відповідальних за збір, обробку, аналіз інформації;

наповнення інформаційних блоків; визначення форм виходу інформації; вирішення питання технічної реалізації її функціонування, оцінювання функціонування створеної системи.

Список використаних джерел

1. Ващенко Л. Педагогічна сутність і термінологічна характеристика інноваційних процесів. *Управління експериментальною діяльністю ЗНЗ*. Київ: Шк. Світ, 2007. 128 с.

2. Гуменюк В. В. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ: Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України, 2001. 20 с.

Тонконог Т. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ РОЗВИТКУ ЗНЗ

Початок ХХІ століття став періодом освітніх реформ в Україні, спрямованих на створення такої системи освіти, яка б відповідала вимогам як суспільства, так і європейського освітнього простору. Відповідно до цього змінилися й стратегічні орієнтири.

В умовах реформування національної освіти пріоритетними є такі напрями: радикальна перебудова системи управління загальноосвітніми навчальними закладами, взаємоінтеграція науки й освіти, створення ефективних, сучасних моделей оперативного управління, розроблених з урахуванням найновіших досягнень науки соціального управління та педагогічного менеджменту. Це, у свою чергу, вимагає створення «... системи моніторингу якості освіти» [1], «... впровадження новітніх інформативно-управлінських комп'ютерних технологій» та «... підвищення компетентності управлінців усіх рівнів» [2].

На сучасному етапі розвитку суспільства в цілому й освіти як соціально-педагогічної системи зокрема, є необхідністю, у системному, докладному, систематичному відстеженні фактичного рівня розвитку того чи іншого об'єкту освіти за допомогою інформаційних технологій. Метою є оперативне внесення науково обґрунтованих корекцій в управління зазначеним об'єктом і планування подальшого його розвитку. Від оперативності та об'єктивності отриманої інформації залежить якість, ефективність та спрямованість управлінських рішень.

Питанням управління освітою в цілому та її окремими ланками зокрема присвячено чимало наукових праць. Так, питанням управління навчально-виховним процесом, організації діяльності окремих органів управління та цільовим настановам розвитку загальної середньої освіти присвячені роботи А. Берга, А. Бубнова, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, М. Пирогова та ін. Управління навчально-виховними закладами досліджували В. Бондар, Л. Даниленко, Б. Кобзар, Т. Шамова та ін.

Упровадження моделі контролю розвитку ЗНЗ на основі комп'ютерних технологій вимагає підтримки гнучкого режиму функціонування ЗНЗ в межах узгоджених вимог громадян, суспільства, держави.

Результатом використання контролю розвитку ЗНЗ на основі комп'ютерних технологій має стати відслідковування діяльності учасників навчально-виховного процесу, розвитку ЗНЗ та створення механізму їх взаємодії з метою поточного і періодичного коригування діяльності на заданий результат – спрямований розвиток закладу, а саме: 1) досягнення взаємоузгодженості дій на всіх рівнях управління ЗНЗ, 2) поява і розвиток процесів самоорганізації, 3) позитивна динаміка діяльності та сталий спрямований розвиток загальноосвітнього навчального закладу за рахунок підсилення критеріальності і цілеспрямованості управління, 4) підвищення здатності керівника загальноосвітнього закладу приймати рішення в умовах невизначеності й мінливості, 5) створення системи адаптивного управління в ЗНЗ, показниками якої є наявність в управлінському циклі реалістичної мети, придатних до корекції критеріальних кваліметричних моделей вимірювання результату діяльності всіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Сухович Г. Упровадження комплексної моделі моніторингу розвитку загальноосвітнього навчального закладу на основі комп'ютерних технологій (методичні рекомендації). *Народна освіта*. 2008. № 4. URL: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/5/statti/3syhovich/3syhovich.htm> (дата звернення: 08.09.2019).

2. Маслов В. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2007. 150 с.

Халецька А. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Харченко О. І.

ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В ШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Мета роботи полягає у розкритті проблеми психологічного консультування в шкільних закладах.

Проблема психологічного консультування в шкільних закладах є актуальною як у теоретичному так і в практичному аспектах (Блохер Ф., Вачков І. В., Кочунас Р., Мері Б., Мокшанов С. І., Рудестам К., Саймен-Даунінг Л., Форверг М., Хряцова Н. Ю., Ялом І. та інші). Треба відмітити, що вивченню проблеми психологічного консультування приділяється достатньо велика увага, як в нашій країні, так і за кордоном (Айві Є., Айві Мері Б., Даунінг Лінк С. та інші). [1]

Як зазначають науково-методичні дослідження (Васковська С. В., Горностай П. П., Коломінський Н. Л. та інші), однією з найбільш аналізованих досліджувальних проблем в шкільних закладах є психологічне консультування батьків за проблемами оптимізації сімейного виховання, міжособистісних стосунків, взаємовідносин з дітьми, психологічної підтримки особистості дитини, оптимізації взаємодії батьків з навчально-виховним закладом та профорієнтація учнів. Проблема психологічного консультування в шкільних

закладах охоплює проблеми стосунків вчителя й учнів, учнів між собою, шкільної успішності, розвитку здібностей, відхиленя поведінки тощо (Бондаренко О. Ф., Годфруа Ж. та інші). [6]

Аналіз літературних джерел показує (Бурменська В. Г., Карабанова О. А., Лидерс А. Г. та інші), що основні проблемні напрямки консультативної роботи психолога у навчальних закладах це: надання психологічної допомоги дітям у вирішенні проблем самовизначення, соціально-психологічної адаптації, збереження психічного здоров'я, формулювання Я-концепції, оптимізації психологічного статусу. [3] Треба відзначити, що проблема дослідження психологічного консультування в шкільних закладах охоплює також просвіту учнів старшої школи у сфері профорієнтації методом профконсультації (Годфруа Ж., Собчик Л. М. та інші). Як зазначає О. Ф. Бондаренко, профконсультація допомагає учням вибрати спеціальність чи роботу, яка найбільш відповідає інтересам та здібностям. Найчастіше їхні рекомендації бувають надані на підставі результатів співбесід чи психологічних тестів. [4;5]

Як зазначає Г. С. Абрамов, проблема психологічного консультування в шкільних закладах, не обов'язково потребує психодіагностики, оскільки психолог-консультант чи психотерапевт аналізує ситуацію клієнта як унікальну. Треба відмітити, що сновним методом такого аналізу є інтерв'ю (Абрамов Г. С).

Отже правильна організація психологічного консультування в шкільних закладах дозволяє клієнту подивитися на себе з нової точки зору, усвідомити справжні мотиви своєї поведінки і неконструктивні способи їх реалізації, побачити внутрішньоособистісний або міжособистісний конфлікт, отримати новий досвід (Кочунас Р., Роджерс К. та інші). [2]

Таким чином можна зробити висновок, що мета проблеми психологічного консультування являє собою саме відновлення цілісності свідомої діяльності шляхом виведення конфлікту з підсвідомості у свідомість (З. Фрейд). Слід відзначити, що погляди психоаналітиків стали могутнім джерелом у створенні різноманітних психологічних теорій та напрямів консультування і психотерапії. [7]

Список використаних джерел

1. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. *Прогресс*. 1995. 296 с.
2. Бондаренко А. Ф., Петкова Т. А. Беседы с психологом. Киев: Свет, 2005. 208 с.
3. Бастин Р. Клиническая психология. *Штутгарт*. 1998. 63 с.
4. Гинзбург М. Р. Психологическое содержание жизненного поля личности старшего подростка. *Мир психологии и психология в мире*. 1995. № 3. С. 21–27.
5. Головаха Е. І. Жизненная перспектива и профессиональное самоопределение молодежи. *Научная думка*. 1988. 144 с.
6. Карабанова О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования: учеб. пособ. Москва: Гардарики, 2005. 323 с.
7. Фрейд З. Психология бессознательного. Москва: Просвещение, 1989. 448 с.

Шевейко Ю. А., Іванчук О. С.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – к.пед.н. Валеев Р. Г.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Розбудова правової демократичної країни неможлива без професійної організації роботи державних органів, зокрема, правоохоронних, основним завданням яких є забезпечення публічної безпеки та порядку. Тому постає питання щодо вдосконалення кадрового забезпечення та професійної підготовки працівників поліції, з урахуванням зарубіжного досвіду. Метою нашого дослідження є охарактеризувати професійну підготовку поліцейських в Україні та зарубіжних країнах, а також виявити спільні та відмінні риси такої, на підставі чого зробити певні пропозиції щодо пошуку шляхів поліпшення процесу професійної підготовки поліцейських.

Проблема професійної підготовки працівників правоохоронних органів знайшла своє відображення у працях О. Бандурки, В. Васильчук, О. Поліщук, Н. Олійник, О. Остапенко, Г. Яворська, Д. Никифорчук та ін.

Д. Столяров, у своїй роботі відзначив, що становлення Національної поліції потребує підготовки й виховання нового покоління правоохоронців, базисом світогляду яких слугуватимуть загальнолюдські цінності, принципи гуманізму та демократії, усвідомлення свободи та прав людини і громадянина. Зокрема, щодо організації професійної підготовки кадрів поліції у країнах ЄС, прикладом постає підготовка кадрів поліції у навчальних закладах трьох рівнів: початкова школа – атестат про середню поліцейську освіту; навчання у вищих школах поліції – диплом про вищу поліцейську освіту; в провідній національній поліцейській академії – сертифікат про вищу поліцейську управлінську освіту [1, с. 121–122].

В свою чергу, О.П. Цуркан зазначає також інші відмінності підготовки професійних кадрів: так, британська модель характеризується більш вузькою спеціалізацією поліцейських різних підрозділів і служб вже на перших етапах професійної підготовки; та інша, скандинавська модель існує у таких країнах, як Фінляндія, Литва, Швеція, Данія, Норвегія. Сутність якої полягає у країні існує єдина поліцейська Академія, де можна отримати професійну підготовку та професійну освіту [2, с. 162–164]. На сьогодні процес підготовки працівників Національної поліції України чітко визначений у наказі МВС України № 50 від 26 січня 2016 року «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» [3].

Таким чином, провівши дане дослідження, що існують суттєві відмінності щодо здійснення професійної підготовки поліцейських у практичному вимірі, щодо законодавчого регулювання - система норм. Вважаємо, що з метою розвитку та забезпечення якісного надання поліцейських послуг вартує переймати зарубіжний досвід у рамках тренінгів, спільних практичних навчань, такий досвід стане в нагоді для росту професійних кадрів Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Столяров Д. В. До питань удосконалення професійної підготовки поліцейського. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. МВС України. Харків: ХНУВС, 2017. 376 с.

2. Цуркан О. П. Зарубіжний досвід забезпечення професійного навчання поліцейських. *Право та державне управління*: зб. наук. пр. 2018. № 2 (31). Т. 1. 202 с.

3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України № 50 від 26 січня 2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#n17> (дата звернення: 15.10.2019).

Юшанова О. О.

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія
наук. кер. – к.пед.н. Жадленко І. О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА МОВЛЕННЕВОГО ДИХАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЇКАННЯМ

Фізіологічне дихання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку із заїканням має свої особливості. В ході мовленнєвого розвитку виробляється специфічний «мовленнєвий» механізм дихання, а отже, специфічні «мовленнєві» рухи діафрагми. У процесі усного мовлення діафрагма багаторазово виробляє тонко диференційовані рухи вдиху і видиху, причому коливальні рухи йдуть на тлі загального безперервного видиху. В цьому полягає парадокс мовленнєвого дихання, розкритий М. Жинкіним [20].

Таким чином, на кожному звуці мовлення діафрагма модулює з певною амплітудою і тим самим дублює артикуляцію мовленнєвих ефектів (губ, язика, глотки, гортані). Центральні механізми чітко регулюють і координують рухи діафрагми в процесі мовленнєвого видиху та інших органів [5].

Діти із заїканням за рівнем мовленнєвого розвитку не уявляють однорідну групу. Серед них є діти, як з високим, так і з низьким рівнем мовленнєвого розвитку. У той же час, як у тих, так і в інших відзначаються труднощі в підшукуванні потрібного слова, мовленнєвому оформленні думки, багатослівність, схильність до великих міркувань. [17,20].

При невротичній формі заїкання діти дошкільного віку мають повноцінний набір лексичних засобів і адекватне граматичне конструювання висловлювання. Вони добре здійснюють програмування свого висловлювання і його складових частин. Послідовність передачі смислової структури повідомлення у них не порушена. У той же час такі діти вживають значну кількість неадекватних контексту слів. Тобто, у дітей з невротичною формою заїкання виявляється певна невідповідність між рівнем розвитку мовленнєвих засобів і здатністю використовувати їх у різних ситуаціях спілкування. [23].

При невротоподібній формі заїкання однакову трудність представляють програмування пов'язаного повідомлення і оформлення смислового програми засобами мови. Діти цієї групи не можуть повно і послідовно передати смислову програму тесту. Є обмеження обсягу словникового запасу, причому діти не можуть активно ним користуватися в самостійних пов'язаних висловлюваннях. Пропозиції є структурно неповними, а спосіб зв'язку пропозицій між собою є однотипним [17, 23].

Також, при невротоподібній формі заїкання є порушення фонематичного сприйняття і звуковимови. Ці характеристики дозволяють вважати, що при невротоподібній формі заїкання є недорозвинення мовлення або його елементи [17, 23].

Велике число зарубіжних дослідників (Е. Малютін, Й. Левідов, О. Леонтьєв, Ф. Заседателев, Ф. Іполітова, М. Фомічова, В. Єрмолаєв, В. Філімонова, Л. Белякова, Н. Гончарова) та вітчизняних вчених (А. Богуш, В. Бондар, В. Засенко, М. Козленко, Н. Новікова, Б. Сермеєв, В. Синьов, Є. Соботович, В. Тарасун, О. Хохліна та ін) вказують на не сформованість і порушення мовленнєвого дихання у дітей із заїканням.

Таким чином, під час мовленнєвого висловлювання у дітей із заїканням відзначаються затримки дихання, додаткові вдихи, іноді судомне скорочення м'язів грудної клітини та діафрагми. Також дітям з порушеннями мовлення характерна незрілість фізіологічної основи плавності мовлення, що забезпечує механізм формування мовленнєвого дихання.

Яременко В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Кравченко В. М.

АУДИТ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасні автори не мають єдиного підходу щодо розуміння аудиту та його основних функцій. Також немає однозначного підходу, що є об'єктом аудиту: персонал підприємства чи управління використанням трудових ресурсів. Виходячи з суперечностей, які маються в об'єкті аудиту витікають розбіжності у розумінні аудиту як процесу. Так, з точки зору С. Г. Дзюби [2], управлінський аудит (використання трудових ресурсів у загальному виді), варто розглядати як процес збору, систематизації і всебічного аналізу сукупності даних по роботі з кадрами на різних рівнях управління трудовими ресурсами, перевірки документації і звітності, пов'язаної з трудовими, соціальними й економіко-правовими питаннями, а також розробки розгорнутих рекомендацій з усунення виявлених за весь перевірочний період недоробок в організації трудової діяльності і управлінні трудовим процесом, з підвищення ефективності економіки підприємства. З точки зору Ю. Г. Одєгова аудит персоналу - комплексна оцінка діяльності персоналу у трудовій сфері [1].

Характерною рисою управлінського аудиту (використання трудових ресурсів), на думку С. Г. Дзюби [2], на відміну від аудиту активів, капіталу і зобов'язань підприємства, є експертиза наявності юридично значимих документів, правильності їхнього оформлення, відповідності діяльності організації законам і інструкціям, виявлення того, наскільки вони дотримуються керівниками різних рівнів; перевірка повноти ви-

користання трудового потенціалу підприємства за професіями, спеціальностями, кваліфікацією і з урахуванням досвіду; перевірка знань працівниками своїх посадових інструкцій і трудового законодавства; оцінка правильності первинної реєстрації соціально-правових питань, дотримання всіх формально-необхідних процедур і їхнє відображення у відповідних документах.

Основна ціль аудиту персоналу (згідно Ю. Г. Одегова) – оцінка діяльності економічного суб'єкта в сфері праці і трудових відносин, встановлення відповідності застосовуваних економічним суб'єктом форм і методів організації трудової діяльності і трудових відносин законодавчим і правовим актам, що діють у країні, а також формування на підставі результатів перевірок пропозицій по оптимізації організації трудової діяльності і трудових відносин, здійснюваних економічним суб'єктом [1].

В цій роботі ми не ставили за ключове завдання розробити чіткі та типові методи розрахунку окремих показників, які можуть бути використані при проведенні аудиту персоналу на підприємстві. Однак, нами робиться наголос на необхідності розвитку цього напрямку діяльності. Причому створення зазначеного напрямку не потребує від підприємств принципових інвестицій. Джерелом створення консалтингових аудиторських фірм кадрового спрямування має бути в вітчизняних умовах профільні вищі навчальні заклади. Зазначений напрямок діяльності є вкрай важливим, на нашу думку, не тільки для підприємства де він використовується, а і як напрямок пошуку джерел підвищення конкурентоспроможності. В більшій мірі важливість цього напрямку висока для держави через те, що більшість фахівців, які зараз задіяні в економіці отримували освіту та підвищували кваліфікацію на безоплатній (державній) основі. Таким чином забезпечення та контроль за ефективністю використання трудових ресурсів країни є важливим народногосподарським завданням реалізація якого може створити умови для стимулювання позитивних зрушень в економіці країни.

Список використаних джерел

1. Одегов Ю. Г., Никонова Т. В. Аудит и контролинг персонала: учеб. пособ. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Экзамен, 2004. 544 с.
2. Дзюба С. Г., Гайдай І. Ю. Нормування праці в вітчизняній і міжнародній економіці. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. 172 с.
3. Дзюба С. Г., Ігнатова О. А. Податковий ризик та аудит при переході до міжнародних стандартів управління в сфері праці. Красноармійськ: ТОВ «Красно армійська друкарня», 2004. 116 с.

СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ

Гампелова К. В.

НУ «Запорізька політехніка»

наук. кер. – Заслужений художник України, професор Демиденко О. І.

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДИТЯЧИХ УСТАНОВ

Питання про проектування предметно - розвиваючого середовища на сьогоднішній день стоїть особливо актуально. Це пов'язано з новими підходами до виховання дітей, положеннями та новими технологіями.

Дитячими садками, які будувалися на території України за типовими проектами, вже близько 40 років, базова технологія яких функціонально застаріла. Така ж застаріла архітектура та інтер'єри дитячих закладів. Розвиток дизайну та архітектури дають змогу урізноманітнити як зовнішній вигляд будинків, так і нових рішень інтер'єрів.

Предметно - просторове середовище тісно пов'язане з успішним розвитком особистості дитини. Правильно створений інтер'єр та функціональні зони сприяють гармонійному розвитку дитини, розвивають його впевненість в собі, ініціативність, творчі здібності, самостійність і відповідальність. І, оскільки дитина проводить в установі практично весь день, навколишнє середовище має викликати позитивні емоції, пробуджувати у дітей пізнавальні інтереси, проявляти творчість і фантазію.

Для досягнення найкращих результатів активного впливу навколишнього середовища на розвиток особистості дитини слід вибирати гнучкі проектні та виробничі технології, організовані за принципом модульних конструкторів.

Колірна обробка приміщення не повинна бути тьмяною, але, в той же час, не повинна перезбуджувати дітей. Такий підхід до колірного оформлення приміщень диктується особливостями нервової системи маленьких дітей. Вони можуть втомлюватися від яскравих і контрастних великих поверхонь. І тим не менше, деякі предмети повинні контрастувати з основним колірним рішенням приміщення. Вони повинні допомагати дитині розцінювати навколишній предметний світ. Все це робить предметно – просторове середовище емоційно близьким і цікавим.

Устаткування і меблі для дітей повинні виготовлятися з екологічно чистих матеріалів. Вони не повинні піддаватися деформації при гігієнічній обробці. Дизайн меблів повинен бути сучасним, з правильними ергономічними характеристиками та державними стандартами, прийнятими гігієністами.

Меблі не повинні мати гострих кутів, форма а бути приємна для очей і, звичайно ж, зручна у використанні. Колір меблів також має значення. Він повинен відповідати основній колірній гамі конкретного приміщення.

Кімнати та коридори бажано красиво оформлювати високохудожніми творами, бо це пробуджує у дітей любов до прекрасного та створює комфорт.

У світлі сучасних тенденцій, спальня, ігрова кімната або інше приміщення, бажано оформляти звуковим дизайном. Це можуть бути записи колискових пісень, плескоти води, шуму моря, співу птахів, шелесту листя. Тихі, приємні звуки заспокоюють дітей, виробляють психотерапевтичний ефект, створюють особливий затишок, виконують пізнавальну та естетичну функції.

Гарні інтер'єри, раціональне розміщення меблів, естетичне оформлення приміщень сприяють створенню сімейної атмосфери, емоційного комфорту, відображають турботу педагогів про підтримку у кожній дитини позитивного самовідчуття.

Жердєв М. О.

Класичний приватний університет

наук. кер. – старший викладач Непом'ящий В. І.

ГІПЕРРЕАЛІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ НАПРЯМ У ЖИВОПИСІ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Реалістична орієнтація творчого пошуку в мистецтві у другій половині ХХ століття, підвищення зацікавленості реальним життям, новими засобами сприйняття дійсності відобразилися у розвитку гіперреалізму – художнього напрямку в живописі, що базується на фотографічно точному відтворенні реальності, що поєднує в собі природність образів з ефектами їх драматичного відчуження.

Необхідно зазначити, що слово «гіперреалізм» складається з двох слів: латинського – *realis* – «речовинний», «дійсний», і грецького - *υπερ* - «понад», тобто відсторонений погляд на дійсність, поза ситуацією. Досить часто мистецтвознавці під терміном «нова речовинність» об'єднують і спільно розглядають гіперреалізм і фотореалізм, живопис, творчість художників, вважаючи ці терміни синонімами.

Формування гіперреалізму розпочалося в Сполучених Штатах в 60-х роках ХХ століття на противагу до поширених тоді у живописі поп-арту, абстракції, перформансів, хеппенінгу та мінімалізму і стало досить помітною подією для всього світового образотворчого мистецтва. Першими американськими гіперреалістами вважаються: Д.Солт, Р.Гоінгз, Р.Ест, Р.Коттінгем, Р. МакЛіен та ін. У 1970-і рр. гіперреалізм набув розвитку в країнах Європи. Зокрема у 1973 році в Брюсселі проводилася виставка творів мистецтва присвячена гіперреалізму, під такою ж назвою вийшов каталог. У живописі були представлені здебільшого американські художники, але виставлялися роботи й ряду європейських художників, які творять в цьому напрямку: Гнолі, Делкола, Герхарда Ріхтера, Клафека.

У світовому мистецтві напрям гіперреалізму став своєрідним продовженням поп-арту як відображення естетичних тенденцій нового технологічного світу. Цьому сприяв також розвиток фотомистецтва.

Поняття гіперреальності одним з перших ввів та охарактеризував французький філософ-постмодерніст Жан Бодрійєр, а саме, як «створення неіснуючого шляхом точного відображення реальних

об'єктів». Назву жанру мистецтва «Гіперреалізм» у 1973 році запропонував бельгійський арт-ділер Іса Брахот у якості м'якого синоніму занадто жорсткого слова «фотореалізм».

Особливістю цього напрямку є точність та безпристрасність у відтворенні навколишньої дійсності без емоційного ставлення з боку художника, імітація фотографії та деталізація, що створює ілюзію реальності.

Проблематика гіперреалізму – це перш за все реалії повсякденного життя: міське середовище, об'єкти навколишньої дійсності, пейзажі, натюрморти фотографічні портрети тощо.

Гіперреалізм у живописі сьогодні активно розвивається. Серед сучасних художників можна відзначити іспанця Адольфо Родрігеса та американську художницю Елізабет Паттерсон. Їх малюнки виконані олівцями вирізняються не лише реалістичністю, але й фактографічністю, в них створюється враження відстороненої, відчуженої від глядача свехреальності. Адольфу Родрігесу прекрасно вдається малювати нерівну поверхню води, яка буквально протікає крізь пальці, а Елізабет Паттерсон – дощові пейзажі.

Серед українських митців, які працювали у напрямі гіперреалізму – графік

С. Гета, живописці С. Базилев, С. Шерстюк. В своїх працях вітчизняні митці мали на меті акцентувати увагу на несподіваності погляду на сучасність, зосереджуючись на сюжетах із приватного життя.

Таким чином, гіперреалізм, як творчий метод у сучасному мистецтві, заснований на відтворенні дійсності, що імітує специфіку фотографії, підкреслює об'єктивні характеристики предмета або явища, що призводить до їх відчуження.

Коляда І. С

Класичний приватний університет
наук. кер. – Петрова К. В.

СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ

Дизайн має двоїсту природу з огляду на об'єднано-роз'єднанчі процеси, що відбуваються у світі: з одного боку, він сприймає від навколишнього світу інтеграційні, міжнародні віяння та, модифікуючи їх, віддає у тому ж інтернаціональному вигляді. З іншого боку, дизайн намагається творити й у річищі пошуків власної ідентичності окремих націй, відтворюючи у своєму продукті унікальність.

Двоїста сутність дизайну виявлялася в різних регіонах світу по-різному. Позанаціональна складова цієї двоїстої сутності генерувалася найактивніше дизайном Великої Британії, Німеччини, США. Натомість національна складова двоїстої природи дизайну найяскравіше виявилася у Фінляндії, Італії, Японії.

Соціальне призначення дизайну полягає в тому, щоб створювати предмети промислового виробництва, які здатні «по-людському ставитися до людини», тобто були гідними посередниками між виробником та споживачем. Дизайн призначений здійснювати масову культурно-естетичну комунікацію, щоб передати через предмети побуту, засоби виробництва, речі повсякденного використання певний тип естетичного смаку. Дизайн пов'язує в одне ціле матеріальну та духовну культуру суспільства, забезпечуючи цілісність цивілізації.

Сучасний маркетинг як один з напрямів сьогодення ринкової діяльності дуже широко використовує закони дизайну для створення цілісного предметного середовища. Дизайн вимагає врахування будь-якої новації у зміні предметного світу.

Аналіз дизайнерських процесів у світі показав, що головною традицією, міцно вкоріненою в сучасному дизайні, є колишня інновація, а саме: індустріально насичена художньо-проектна діяльність модерністського зразка. Натомість головною сучасною інновацією в дизайні кінця II – початку III тисячоліття тепер почало виступати таке дизайнерське проектування, яке орієнтується на екологічні пріоритети, меншу уніфікацію та стандартизацію розробок, нелінійність загального дизайнерського поступу, опертя на постмодерністську свідомість.

Сучасні принципи дизайну – поєднання в цілісній структурі і гармонійній формі всіх суспільно необхідних якостей об'єкта, що проектується. Основними робочими категоріями дизайнерського проектування є образ, функція, морфологія, технологічна форма, естетична цінність. Здійснення ідеї створення цілісного об'єкта потребує глибокого знання основних законів і тенденцій розвитку економіки, виробництва, споживання, а також розуміння духовних потреб суспільства. Тому дизайн базується на наукових основах моделювання об'єкта, поєднує наукові принципи з художніми в проектному образі і знаходить застосування в інших галузях суспільної діяльності – це так званий соціальний дизайн.

Крамаренко Д. Ю.

НУ «Запорізька політехніка»
наук. кер. – доцент Гавронський В. П.

ЛОФТИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЕСТЕТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НЕФУНКЦІОНУЮЧИХ ПРОМИСЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ

Ринкова система господарювання в Україні та фінансово-економічна криза призвели до закриття багатьох підприємств. Багато корпусів нефункціонуючих заводів та фабрик розташовано поблизу центральної частини міста. Міська влада не завжди знає, що з цим спадком роботи: для зносу або на перепланування хронічно не вистачає коштів. Таким чином, потужна інфраструктура колишніх підприємств залишається незадіяною.

Країни Заходу почали вирішувати подібну проблему ще в середині минулого століття. Колишні виробничо-складські приміщення стали переобладнувати у досить привабливі комерційні або житлові комплекси - так звані лофти. За кордоном діє багато фірм, які спеціалізуються на лофт-перетвореннях. І це в західних країнах досить поширена практика пристосування промислових об'єктів.

На сучасному етапі в Україні процес переобладнання промислових об'єктів під заклади для молоді, або під нестандартне житло на рівні держави відсутній. Приклади переробки індустріальних об'єктів в лофт

– об'єкти, яким надано нове функціональне призначення, існують. Але ж, це досить невелика кількість об'єктів по всій країні. Такий формат приміщень та інтер'єрів привертає увагу прогресивно мислячих і практичних підприємців.

Особливості архітектури та цільової аудиторія дозволяють формувати в таких об'єктах бізнес – співтовариство зі своєю власною бізнес – середовищем. Перевагою офісу формату «лофт» перед звичайним офісним приміщенням є наявність внутрішньої закритій території з паркінгом, інфраструктури в складі.

Лофти – це будівлі з історією, з постіндустріальної атмосферою, з просторими стильними приміщеннями, великими відкритими просторами без перегородок, які можна зонувати як завгодно, в тому числі і вертикально.

Популярність «лофт» – офісів в зв'язку з нинішньою складною економічною ситуацією стала вище. Офіси формату «лофт» дійсно можна вважати антикризовим заходом.

У творчій публіці такі простори зараз теж на піку популярності. Тому в лофті можуть розташовуватися невеликі магазинчики сучасних дизайнерів, виставкові зали, шоу-руми, творчі майстерні, дизайн-студії, фотошколи і тд.

Останнім часом аудиторія лофт-офісів активно розширюється, і сьогодні цей формат затребуваний і банками, і консалтинговими, і юридичними компаніями.

Пристосування промзони під сучасне використання дозволяє позбутися від пустирів і занедбаних територій, які негативно впливають на вигляд міста і екологічну ситуацію.

Оновлення середовища міст можна вирішувати за допомогою формування громадського і житлового призначення. Пожвавлення міських кварталів лофт-об'єктами, залучення у них креативності та творчості буде підвищувати якість не тільки окремих споруд, а й міського простору в цілому.

Таким чином, благоустрій за допомогою формування лофт-об'єктів і лофт-кварталів може вирішити проблему естетичного удосконалення нефункціонуючих промислових приміщень.

Масюткін Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. фіз. вих., доцент Большакова І. В.

УРОК З ФУТБОЛУ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГРИ В УКРАЇНІ

Гра у футбол є дієвим засобом фізичного розвитку та зміцнення здоров'я дітей і підлітків. У ній виконується винятково велика за фізичними навантаженнями робота, яка відчутно впливає на підвищення рівня функціональних можливостей учнів, а також виховує необхідні моральні та волевільні якості. За допомогою засвоєних учнями понять, ігрових дій у футболі вчитель має змогу якісніше і ефективніше навчати техніці і тактиці виконання елементів інших спортивних ігор, пропонує навчальну програму.

Одною з головних проблем українського футболу на теперішній час є відродження масовості занять футболом з акцентом на початкове навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Уроки і секційні заняття з футболу в навчальній програмі варто розглядати як методичний момент обов'язкового переключення з розумової діяльності на фізичну. Це своєрідне розвантаження сприяє відпочинку та відновленню інтелектуальних сил, що у свою чергу веде до підвищення працездатності школярів.

Футбол як система рухів унікальна у світі спорту. Він містить усі види рухової діяльності. Винятково ефективний його сприятливий вплив на серцево-судинну, дихальну та м'язову системи. Оздоровчий ефект футболу не можна порівнювати з жодною іншою дисципліною.

Як гра колективна, футбол вимагає від кожного учасника підпорядкування своїх можливостей і устремління інтересам команди, поваги до арбітрів і публіки. В цьому міститься колосальний виховний ефект. Футбол виховує свідомих, лояльних до законів співжиття членів суспільства.

За результатами досліджень вітчизняних учених тільки 6-10% випускників українських загальноосвітніх навчальних закладів можна назвати практично здоровими. Близько 45% випускників потерпають від різних функціональних відхилень у стані здоров'я, 40-60% – від хронічних захворювань, які значно обмежують вибір професії. За роки навчання майже у 4 рази збільшується кількість школярів, які мають проблеми із зором та опорно-руховим апаратом, а також нервово-психічні відхилення.

За висновками медиків причиною є значні навантаження у школах, особливо у спеціалізованих (ліцея та гімназіях). Старші школярі дуже багато часу витрачають на виконання уроків, 60-65% школярів потерпають від дефіциту нічного сну та свіжого повітря.

За останні роки однією з ключових ланок перспективного проекту розвитку масового молодіжного футболу в Україні, є спільна з Міністерством освіти та науки України програма впровадження уроку футболу в загальноосвітніх школах. Визначальним мотивом і причиною такого кроку стали суспільно-економічні трансформації в нашій країні.

Уроки і секційні заняття з футболу є базисом відбору кращих школярів із команд загальноосвітніх шкіл для дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Урок футболу в наших школах – це крок назустріч майбутньому здоровому поколінню українців. Впровадження уроку футболу в школах, поновлення змагань на призи клубу «Шкіряний м'яч», створення Дитячо-юнацької футбольної ліги України й науково-методична робота федерації у сфері дитячого, шкільного, юнацького й молодіжного футболу – ланки одного ланцюга.

Виходячи з цього науково-методичне обґрунтування, практична розробка й упровадження методики розвитку рухових якостей і технічної підготовленості є актуальним науковим напрямком в теорії і методиці фізичного виховання упродовж шкільної футбольної підготовки.

Зазначене вище слугувало підставою для обрання теми, мети і завдань дослідження.

Мищенко Л. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н, доцент Петрова К. В.

СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ

В умовах сучасної цивілізації важливого значення набуває дизайн – найрозвинутіша та усвідомлена галузь людської діяльності за законами краси поза мистецтвом [1].

Дизайн – вид художньо-проектної діяльності, спрямований на проектування предметного середовища, яке гармонійно поєднується з природним середовищем і задовольняє потреби людини. Мета дизайну – створення штучного предметного середовища, гармонійного з природним, яке б задовольняло потреби людини [2].

Сучасний дизайн поділяється на різні види, такі як: графічний дизайн, промисловий дизайн та дизайн середовища.

Об'єкт проектування графічного дизайну – переважно поліграфічна продукція та web-дизайн; промислового дизайну - промислова та побутова техніка, меблі, одяг, посуд, речі повсякденного вжитку; дизайну середовища – інтер'єр, екстер'єр, ландшафт [2].

Теоретичною базою сучасного дизайну є технічна естетика – наукова дисципліна, яка комплексно вивчає соціальні, естетичні, функціональні, ергономічні і технічні аспекти формування предметно-просторового середовища і складає науково-методичні основи дизайну. Виникнення дизайну пов'язано з розвитком промисловості наприкінці XIX ст., коли вузька спеціалізація виробництва призвела до руйнування універсальності творчих сил людини та, як наслідок, до втрати естетичної цінності предметів, які вироблялися промисловим способом.

У нашій країні ідеї дизайну набули розвитку на початку XX ст., що пов'язано з діяльністю Страхова, Енгельмейера, Стоярова та ін. У 1920 р. були створені перші організації, які спеціально займалися розробкою дизайнерських проблем [1].

Основні сучасні стилі в дизайні: класика, хай-тек, мінімалізм, етнічний, кантрі, ретро, поп-арт, кітч, екзотичний та ін.

Етнічний напрям в дизайні, який ще називають етнодизайном чи «фолк»-дизайном, на сьогодні дуже популярний і передбачає використання народних традицій у дизайні виробів та інтер'єру. Він спрямований на збереження етнічної культури в епоху глобалізації (стирання меж між культурами різних народів). Часто етнодизайн черпає натхнення у творах декоративно-прикладного мистецтва.

Педагогічний дизайн, один із нових сучасних напрямків дизайну, набув значного поширення у зв'язку з популярністю комп'ютерних засобів навчання. Передбачає проектування наочних засобів навчання, підручників, навчальних посібників, у тому числі і електронних з метою забезпечення максимальної ефективності навчання [2].

В сучасному дизайні, як і до цього, джерелом натхнення творчої діяльності є: природа, національні традиції, архітектура, образотворче мистецтво, музика, поезія, фільми, література, людські стосунки тощо.

Список використаних джерел

1. Освіта UA. Культура. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/culture/10556/> (дата звернення: 18.10.2019).
2. Stud Files. Основи дизайну. URL: <https://studfiles.net/preview/5241800/> (дата звернення: 16.10.2019).

Прохорова К. Г.

Класичний приватний університет

ЕТНІЧНИЙ СТИЛЬ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ

Етнічний стиль в інтер'єрі свого часу мав не одну назву: фолк-етно, екзотичний або просто етніка. Стиль етно зародився сотні років тому, привніс свої традиції та звичаї в сучасну дизайнерську моду оформлення інтер'єрів.

Етнічний стиль пропонує максимальне використання різноманітних елементів декору, які відображають культурні та історичні особливості будь-якої нації чи держави. Завдяки поєднанню різноманітних фольклорних мотивів в дизайні інтер'єру, етнічним стилем вдається створювати унікальну атмосферу заурення в традиції і культуру іншого народу.

Любителі подорожей, шанувальники вивчення інших культур, а так само просто шанувальники екзотики з ентузіазмом використовують можливості етніки для створення оригінальних декорів своїх будинків, насичених національним колоритом тієї чи іншої країни.

Етнічний стиль – це не відтворення конкретного способу, а інтерпретація та адаптація привабливих або пробуджують спогади елементів іншої культури.

Однією з чудових особливостей інтер'єру в етнічному стилі є те, що для передачі відповідної енергетики достатньо правильно підібрати матеріали, форми, колірну гаму, предмети меблів і інші елементи декору.

1) Перший напрямок – це автентична етніка. Автентична етніка повністю відтворює інтер'єр епохи, до найдрібніших деталей. Зазвичай такий напрямок використовують для оформлення тематичних місць, наприклад, ресторан. Перед створенням такого інтер'єру потрібно ретельно вивчити епоху необхідної країни і дізнатися період, який існував потрібний інтер'єр. Також необхідно ознайомитися з тим, як виглядав цей інтер'єр в культурі, яку ви збираєте відтворювати, як виглядала меблі, декор і текстиль, предмети побуту.

2) Другий напрямок – етнічним мікс, як зрозуміло з назви, називають інтер'єр, в якому використовуються культурні мотиви різних напрямків етнічного стилю. Але будьте обережні, сукупність мотивів різних культур, народів і країн, при невмілому використанні може перетворити ваше житло в баракхолку. Тому тут важливо продумувати дизайн інтер'єру заздалегідь і до найменших дрібниць: яка концепція здатна

об'єднати різні предмети побуту. Обов'язково, щоб не було колірної дисгармонії. З усієї гами виберіть світлий, темний тон, кілька приглушених і один яскравий. Всі предмети інтер'єру, які ви згодом будете вибирати, повинні бути в цій кольоровій гамі. Малюнки і орнамент повинні представляти загальний стиль, і краще в цьому випадку вибрати щось одне: східна в'язь, геометричні орнаменти або рослинні мотиви.

В етнічному стилі повинно бути багато елементів декору і предметів меблів. Щоб інтер'єр був цікавим і гармонійним, необхідно щоб дрібні деталі прекрасно поєднувалися з предметами меблів і великими предметами.

Однак головним чинником при виборі етнічного стилю є гармонія. Необхідно стежити за поєднанням дрібних деталей інтер'єру з меблями та іншими предметами, створеними в сучасному стилі.

Самойлова О. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – н.держ.упр., доцент Петрова К. В.

ВИГОТОВЛЕННЯ КОСТЮМА ФАНТАСТИЧНОГО ГЕРОЯ ЯК ЧАСТИНА ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.

В сучасних умовах реформування вищої освіти, наша країна стикається з необхідністю підвищення якості підготовки здобувачів галузі мистецтв, до яких можна віднести майбутніх художників – дизайнерів, що нині готуються в межах спеціальності 6.020207 – «Дизайн».

Всі досліджені раніше методи та етапи процесу проектування одягу визначають та регламентують переважно технічний, інженерно-конструктивний аспект цього процесу, ніяким чином не враховуючи його художньо-творчу основу. У дизайні в одязі є наступні завдання:

- трансформація простої форми в складну;
- пошук нових матеріалів, тканин, фактур та рисунків;
- розробка нових технологічних прийомів з метою їх спрощення;
- проектування одягу з різноманітних нетрадиційних матеріалів.

Але є такий напрямок в дизайні як розробка костюмів, де всі ці завдання переплітаються і в результаті дають основу для персонажа. Багато хто подумає, що це лише хобі, але коли ти бачиш своїми очима результат і розумієш, що він зроблений власноруч, це викликає захоплення.

Моделювання костюма – особливий вид декоративно-прикладного мистецтва, який потребує спеціальних знань, високої майстерності, фантазії та смаку. Це – синтетичне мистецтво, яке узгоджує у гармонійну цілість мистецтво тканин, крою, формотворення, декору, головних уборів, взуття і прикрас. **Трансформація** – метод перетворення або зміни форми, який часто використовується в процесі проектування одягу. Сам процес трансформації визначається динамікою перетворення або невеликою зміною.

Студент на практиці поєднує в собі творчий процес, задум і композицію. Виготовляючи костюм персонажа дизайнер оволодіє наступними вміннями:

1. Здатністю побачити та чітко сформулювати задачу;
2. Здатністю швидко створити необхідну кількість ідей за обмежений проміжок часу;
3. Вмінням знаходити оригінальні рішення;
4. Вмінням швидко придумувати оригінальні рішення заданої проблеми.

Введення цього в програму студентів курсу дизайну допоможе закріпити способи оформлення одягу на практиці. Також вважаю за потрібне, що б предмет по виготовленню костюма фантастичного героя був включений в освітню програму, оскільки це розвиває творче мислення, фантазію, розвиває вправність у використанні і заміні одних матеріалів на інші, при відсутності третіх.

Готуючи костюм студент буде використовувати знання отримані на інших дисциплінах: проектування, 3D-моделювання, комп'ютерні технології, а так само робота в матеріалах.

Список використаних джерел

1. Мюллер В. Трансформирующиеся мужской и женский театральные костюмы. Москва, 1948.
2. Захаржевская В. Костюм для сцены. Ч. 1–2. Москва, 1973. 74 с.
3. Стамеров К. К. Нариси з історії костюмів. Ч. 1–2. Київ, 1978.
4. Степанова К. А. Костюм для сцены. Москва, 1981.
5. Чупріна Н. В. Прогнозування формоутворення у костюмі як етап художнього проектування костюму. *Легка промисловість*. 2000. № 1. С. 38–39.
6. Чупріна Н. В. Художнє проектування та формоутворення перспективних моделей одягу на основі аналізу характеристик естетичної якості: тези доповідей Міжнарод. конф. «Дизайн 2000». Херсон: ХДТУ. 2000. С. 122–124.

Станіславська А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Петрова К. В.

БЛАГОУСТРІЙ ДВОРІВ ФІНЛЯНДІЇ

Є добрий спосіб відрізнити хорошу дитячу площадку від поганої. Якщо дорослій людині самому хочеться залізти і покататися на гойдалках, значить це дійсно хороша дитяча площадка. Якщо ви думаете що майданчик для малюків, значить вона погана. Не треба думати що діти якимось особливі і їм подобаються якісь особливі речі які не подобаються вам. Тому в плані кольорів, в плані дизайну, організації простору вони створені ідеально.

Дитячі майданчики обладнані м'якою імітацією під асфальт, різного рельєфу. З якісними гойдалками та іншими атрибутами. Прямо на майданчиках посаджені молоді деревця, навколо кожного пристовбурних решітка, засипання гравієм, і спеціальне кріплення для підтримки стовбура.

На кожному елементі дитячого майданчика є QR-code через який можна знайти інструкцію як користуватися тим чи іншим елементом.

Між будинками на порожніх місцях розгортають рулонні газони які самостійно приживаються на відкритому ґрунті. При правильному плануванні дворів, газони завжди функціональні, тобто на них можна сидіти, лежати, гуляти, влаштовувати пік-нік. Якщо газон обнесений парканом значить це безхозяйна територія яка створена без врахування оргонімії. У всіх газонах вбудована своя система поливу.

Не існує під'їздів до під'їздів. Фіни ставлять машини тільки туди де це можна, найчастіше це підземні парковки, які зверху облагороджені дворами. В Фінляндії актуальний громадський транспорт. Тому коли виходиш з під'їзду відразу потрапляєш в красивий озеленений двір. Паркувальні місця покупні, велосипедні безкоштовні. Завдяки шиканам посеред проїжджої частини у вигляді обгороджених дерев водії не можуть розганятися на дорогах житлових дворів. Так як пряма широка вулиця провокує водія розігнатися.

Прямо у дворах створені місця для барбекю, з вуличними меблями і мангалом до відповідного двору стилі. У всіх дворах всі будинки різні, майже не існує однакових будинків. Під'їзди виділяються різними кольорами і фактурою. Різноманітність архітектури будинків неймовірна. Фіни намагаються досягти нетиповість. Кожен фасад в масштабах одного двору. Аж до того що в одному будинку до семи різновидів вікон.

Компактні щільні забудови. Приємно перебувати завдяки малоповерхових квартирних будинках.

У всіх фінських районах є навігація, майже в кожному квартирному будинку.

Дитячі садки будуються відповідно до будівлями кварталу, щоб не порушувати цілісність загального вигляду. Їх не обносять парканами. Так як вулиця вздовж паркану стає транзитною і вам хочеться її швидше покинути, бо вона просто порожня.

Урбанізація, але при цьому не втрачений контакт з природою.

Толмачова В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Петрова К. В.

САЛОН КРАСИ «FACE FACTORY»

Салони краси з невід'ємною частиною повсякденного життя. Кожна дівчина хоче бути гарною та неперевершеною. Завжди дівчата слідували за собою, але в останні роки це стало напрочуд популярним. Салони краси розвиваються з шаленою швидкістю. Деякі взагалі не схожі на салони, бо там можна випити склянку кави, придбати косметика та парфумерію, одяг та навіть спідню білизну. А деякі не відкривають салони, а працюють у себе дома, або знімають офіс.

Раніше в перукарнях можна було лише підстригтися та пофарбуватися. Зараз асортимент послуг значно розширився. В салонах краси можна не тільки пофарбуватися та підстригтися, а зробити масаж обличчя, пілінг, дипіляцію, чистки обличчя, ламінування брів та вій, манікюр та педикюр. І з такого різноманіття процедур та салонів, дуже тяжко вибрати свій салон. Тому оздоблення та фірмовий стиль салону впливає на це.

Фірмовий стиль салону краси повинен відрізнитися серед усіх. Він повинен бути лаконічним та повинен запам'ятовуватися споживачеві. Наявність якісного фірмового стилю значно сприяють просуванню на ринку сфери послуг, ефективності реклами і дозволяють салону набути значну популярність.

Логотип – це запорука популярності бренду. Лаконічний логотип завжди приверне увагу та змусить глядача зупинити вибір на саме цьому закладі. Частіше за все логотип уявляє собою формовий шрифтовий напис, тобто повну або скорочену назву салону.

Фірмовий стиль виражає індивідуальність салону і виконує в комерційній діяльності важливі функції. Референтна функція несе в собі скорочену інформацію про салон краси. А металінгвістична, акцентує увагу глядача.

Фірмовий стиль в житті організації виконує наступні важливі функції:

Іміджева функція. Формування та підтримка швидко впізнаного, оригінального і привабливого образу компанії, що сприяє підвищенню її престижу і репутації.

Ідентифікує функція. Фірмовий стиль сприяє ідентифікації товарів і реклами, вказує на їх зв'язок з фірмою і їх спільне походження.

Дифференцируюча функція. Виділення товарів і реклами фірми із загальної маси аналогічних. Він є певним «інформаційним носієм» і допомагає споживачеві орієнтуватися в потоці товарів і реклами, полегшує процес вибору.

Федюкіна А. С.

Класичний приватний університет

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНОМУ, ДУХОВНОМУ ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ

Актуальність теми полягає у дослідженні дизайну як необхідного компоненту професійної підготовки сучасних дизайнерів. Дизайн інтегрує творчу, наукову та технічну складові, що потребують одночасного застосування у художньо-проектній діяльності. Функція гуманітарної, зокрема, мистецької освіти полягає в тому, щоб привести в рух потенційну духовну енергію молоді, спрямувати її в русло свідомої культуротворчості. Українське народне декоративне мистецтво впливає на формування стилістичних рис об'єктів дизайну, надає промисловій продукції художньо-образної мови, зберігає націо-нально-культурну ідентичність. Вихід дизайнерів на декоративну пластику з використанням символів і прийомів, сформованих на основі національного образотворення, має великий діапазон у художньо-проектній діяльності, сприяє іміджу Української держави у світовому соціокультурному просторі та презентації українського продукту на зарубіжних ринках

У монографії вперше спробу дослідити розвиток вітчизняного дизайну протягом ХХ ст. у синхронному співставленні основних його складників з відповідниками в розвинених країнах світу. Розглянуто тремінологію та основні параметри, що становлять понятійний підмурок даної праці. Висвітлено двоїсту сутність дизайну з огляду на глобалізаційну та національну його складові й окреслено основні особливості дизайну в різних регіонах світу. За цими матеріалами здійснено дослідницьку проекцію дизайну України на загальносвітове тло художньо-проектної культури.

Фундамент моделі національно-орієнтованого українського дизайну, тобто головний механізм її розвитку, являє собою перманентне перехрещення «вертикальної» складової (глибинних цінностей національної культури України) з «горизонтальною» складовою (залученими цінностями інших культур). Таке перехрещення даватиме нову своєрідну культурну якість у дизайні, яка не може з'явитися більше ніде, бо ніде не існують комбінації з таких само інгредієнтів.

До цього висновку підводять такі положення:

– в Україні 1990-х рр. з'явилися зародки нової моделі дизайну, до яких належать зрушення у практичній дизайнерській сфері, викликані ринковими зрушеннями в економіці, світоглядними змінами у вітчизняній дизайн-освіті, появою взаємозбагачуючих дій між дизайнерськими сферами регіонів (східного і західного);

– сферу дизайнерського мистецтва в Україні – національно орієнтованого і водночас актуального для сьогоденніших європейських суспільств, – продуктивно для її розвитку розглядати у контексті регіону країн Центрально-Східної Європи. Адже дизайн у країнах Центрально-Східної Європи, у тому числі і в Україні, має передумови до реалізації існуючої в них високорозвинутої художньої складової у галузях середовищного дизайну, графічного дизайну, творенні предметів побуту, в цілому на прикордонні з ужитковим мистецтвом за рахунок сучасного використання власних глибинних культурних цінностей;

– розвиток національно орієнтованого дизайну в Україні є можливим лише у стані єдності та суперечності національного і глобального. Тобто український дизайн має трансформуватися також і у річищі глобальних дизайнерських інновацій початку III тисячоліття. Реалізація національного не може відбуватися на іншій основі;

– для суб'єктів дизайн-діяльності існує три рівні складності творення вітчизняного дизайнерського продукту:

– поверхове накладання візуальних національних стереотипів на дизайнерські форми;
– висококваліфіковане дизайнерське творення на світовому рівні щодо повторювання модних форм, винайдених дизайнерами західних країн;
– високомистецьке дизайнерське творення із залученням глибинних цінностей національної культури України у синтезі їх із найновітнішими досягненнями світової дизайнерської думки.

Дизайн має двоїсту природу з огляду на об'єднавчо-роз'єднавчі процеси, що відбуваються у світі: з одного боку, він сприймає від навколишнього світу інтеграційні, міжнаціональні віяння та, модифікуючи їх, віддає у тому ж інтернаціональному вигляді. З іншого боку, дизайн намагається творити й у річищі пошуків власної ідентичності окремих націй, відтворюючи у своєму продукті унікальність.

Список використаних джерел

1. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: монографія. Харків: ХДАДМ, Колорит, 2005. 244 с
2. Косів В. М. Національні моделі і глобалізація графічного дизайну: автореф. дис. ... канд.мист. Харків: Харківська держ. академія дизайну і мистецтв, 2003. 20 с.
3. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: зб. наук. ст. Львів: Афіша, 2006. 350 с.

ФІЛОЛОГІЧНА ОСВІТА У ХХІ СТ.: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Берестова І. Е.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Чорна С. С.

СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОСОБОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Неособові форми дієслова (вербалії) є об'єктом постійного аналізу в сучасній лінгвістиці. До неособових форм англійського дієслова належать інфінітив (*Infinitive*), герундій (*Gerund*) та дієприкметник (*Participle*). Вони не мають категорії особи, числа, часу чи способу. Дієприкметник – дієслівна форма, що має ознаки дієслова та ознаки прикметника чи прислівника. Герундій – це віддієслівний іменник зі значенням дії: *reading, running*. Інфінітив – найбільш абстрактна форма дієслова, в основному розряді активного стану, що тільки називає дію або стан, не вказуючи на особи та числа. Він є формою дієслова, тому має ознаки дієслова: може мати прямий додаток (*I would like to settle the matter – Мені б хотілося залагодити справу*), може визначатись прислівником (*I asked him to speak slowly – Я попросив його говорити повільніше*). формальною ознакою інфінітиву є частка «to», яка не має самостійного значення.

Інфінітив – це початкова форма дієслова, яка поєднує в собі властивості дієслова та іменника, неособова форма дієслова, яка виражає дію без визначення особи, числа і способу, не має звичайних дієслівних часових форм, а лише вказує на час, співвіднесений з моментом дії, вираженої дієсловом в особовій формі. Інфінітив тільки називає дію або стан, не вказуючи на особи та числа. Він є формою дієслова, тому має ознаки дієслова: може мати прямий додаток (*I would like to settle the matter – Мені б хотілося залагодити справу*), може визначатись прислівником (*I asked him to speak slowly – Я попросив його говорити повільніше*). формальною ознакою інфінітиву є частка «to», яка не має самостійного значення.

Категорію стану можна розглядати з двох сторін: як форму і як зміст. Щодо форми, то стан – це категорія морфологічна, оскільки вона виражена дієслівними формами. Щодо змісту, то це категорія синтаксична, оскільки стан вказує на зв'язок між членами речення.

Категорія виду характеризує перебіг дії у часі. В англійській мові ця граматична категорія виражається у формах *Non-Continuous* та *Continuous*.

У реченні інфінітив може виступати у ролі підмета, частини іменного присудка, додатка, означення, обставини мети та наслідку, використовується як частина дієслівного присудка. Інфінітив може утворювати синтаксичні комплекси, тобто об'єктний інфінітивний зворот, суб'єктний інфінітивний зворот, незалежний інфінітивний зворот та інфінітивний зворот з прийменником *for*.

Об'єктний інфінітивний зворот складається з іменника або займенника, які вказують на предмет чи особу, яка підлягає дії, що виражена інфінітивом. Цей зворот перекладається українською мовою підрядним додатковим реченням зі сполучниками: «що», «щоб», «як».

Суб'єктний інфінітивний зворот складається з інфінітиву, який зв'язаний з підметом і позначає дію, що виконується відносно підмета або стан, в кому він знаходиться. При перекладі інфінітивний зворот виступає дієсловом-присудком. Підрядне речення приєднується до головного за допомогою сполучника «що».

Незалежний інфінітивний зворот майже не вживається у мовленні. Найчастіше він використовується у науковій, комерційній, юридичній літературі. Зворот завжди ставиться у кінці речення і виділяється комою. Перекладається українською підрядним реченням, яке пов'язане з головним за допомогою сполучників: «до того (ж)», «крім того», «при цьому» та ін.

Бондарєв Є. В.

наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГЕРУНДІЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Герундій – неособова дієслівна форма, яка виражає назву дії і володіє як властивостями іменника, так і властивостями дієслова. На відміну від інших не особових форм дієслова, не має аналога в українській мові. Герундій не виражає число, особу, способи та не вживається з артиклями. Подібно дієприкметнику, він утворюється від інфінітива за допомогою суфікса *-ing*, але при цьому поєднує в собі, поряд з дієслівними ознаками, ознаки іменника, тобто за граматичним значенням він подібний інфінітиву. Проте відрізняється герундій від інфінітива

На відміну від віддієслівного іменника у герундія яскравіше виражені дієслівні риси, так, наприклад, від герундія можуть залежати додатки в формах, типових для дієслівного керування. У кожній формі герундія закладені ознаки описуваної ситуації: застава і характер дії.

Маючи парадигму, яка містить дієслівні риси, і здатність приймати прямий додаток, герундій займає в реченні тільки субстантивні позиції. Герундій має такі дієслівні властивості: а) Герундій перехідних дієслів вживається з прямим, непрямым і прийменниковим додатком; б) Герундій може мати означення виражене прислівником; в) Герундій має неозначену і перфектну форми, вживається в активному і пасивному стані. За формою герундій збігається з відповідними формами. Ці суперечливі властивості герундія розширюють можливості простого речення: за його допомогою можна виразити підрядні відношення в реченнях.

Герундій в реченні може виступати в різних функціях: вживатися у якості підмета, додатку або ж іменної частини складного присудка, так як ця форма може виконувати ті ж самі функції, що й іменник. В

традиційній теоретичній граматиці відмовилися від протиставлення дієприкметника I герундію, об'єднавши їх під загальною назвою *-ing*-форми.

При перекладі синтаксичних комплексів особливо яскраво проявляється одна з найхарактерніших особливостей англійського синтаксису, котра полягає в тому, що граматичне значення конструкції розкривається за межами самого комплексу. Українською мовою герундій найчастіше перекладається за допомогою прислівникового або дієприслівникового зворотів. Він не має чітких відповідників при перекладі українською мовою. Для того, щоб правильно його перекладати, не плутаючи з іншими граматичними формами, які мають закінчення *-ing*, необхідно враховувати його відмінні ознаки. Труднощі, які виникають в результаті перекладу герундіального комплексу, полягають головним чином у тому, що, якщо його суб'єкт виражений іменником, то його можна прийняти за сполучення іменника з дієприкметником. Переклад герундія багато в чому залежить від тієї синтаксичної функції, яку він виконує в реченні.

У сучасній лінгвістиці вирізняють низку можливих варіантів і способів його інтерпретацій, завдячуючи подвійній природі та синтаксичним функціям цієї неозначеної форми дієслова у реченні. Однак, слід зауважити, що вирішальне значення при перекладі герундія часто мають не його функції в реченні, а його лексичне значення і зручність користування тією чи іншою українською граматичною формою.

Бритова Г. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., професор Смурова Л. І.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

У наш час у зв'язку з розширенням суспільних міжнародних контактів, інтернаціоналізацією економічної активності, уніфікацією систем діловодства, а також створенням нових видів передачі інформації (Internet, Fax, SMS, MMS) значно виріс обсяг ділового мовлення і з'явилися якісно нові форми ділової комунікації. Це виражається у збільшенні вагомості «ділового дискурсу», оновленні й диференціації палітри мовленнєвих жанрів, а також в ускладненні комунікативних і власне мовних завдань, з якими стикаються учасники комунікативного акту.

Актуальність теми цього дослідження обумовлена зростанням ролі ділової комунікації на сучасному етапі розвитку суспільства в цілому. Більше того, ділова кореспонденція охоплює різноманітні галузі діяльності людини і є основою існування таких сфер діяльності, як дипломатія, комерція, а також міжнародно-економічне, наукове й культурне співробітництво. Сучасна лінгвістика глибоко досліджує функціонування мови у процесі комунікативної діяльності, тобто застосування засобів мови в якості засобів спілкування.

Комунікативний акт є основою однією вербальної взаємодії, оскільки саме в ньому відбувається передача думки від однієї особи іншій. На мовлення впливають не лише відносини між адресантом і адресатом, але й сама комунікативна ситуація.

Відзначимо, що офіційно-діловий стиль є макросередовищем комунікації виключно у сфері офіційних взаємовідносин людей, а саме у сфері правових відносин і управління людьми. Ця сфера охоплює діяльність уряду, міжнародні відносини, юриспруденцію, торгівлю, економіку, військову галузь, сферу реклами, спілкування в офіційних установах, у житті окремої людини.

Головною особливістю офіційної документації (текстів інформаційного характеру) є чітка визначена форма, правила дотримання якої необхідні для вірної інтерпретації документа. До основних характеристик офіційно-ділового стилю належать: 1) висока регламентованість мови (визначений запас засобів вираження та способів їх побудови); 2) офіційність (суворість викладу, слова вживаються у прямому значенні, образність, як правило, відсутня, тропи зустрічаються дуже рідко); 3) безособовість лексичних конструкцій.

У структурі офіційно-ділового стилю виділяються два підстили: офіційно-документальний (мова дипломатії та законів) та розмовно-діловий (службова переписка, ділові папери). Відзначимо, що переклад офіційно-ділових текстів повністю зосереджений на передачі змісту, тобто має інформативний характер. Форма текстів переважно стереотипна. Незважаючи на високу культуру й стандартизацію ділової кореспонденції як у європейських, так і в українській мовах у перекладі доводиться застосовувати дослівний виклад.

Оскільки основною рисою мови ділової кореспонденції є точність і чіткість викладу за майже повної відсутності емоційних елементів, у ній практично виключена можливість вільного тлумачення сутності питання. Тому, до основних вимог, яким має відповідати компетентний переклад ділової документації, належать: а) точність (усі положення оригіналу повинні бути викладені у перекладі); б) стислість (усі положення оригіналу повинні бути викладені коротко й лаконічно); в) ясність (стислість і лаконічність не повинні викривляти розуміння лексики); г) літературність (текст перекладу повинен відповідати загальноприйнятим нормам літературної мови, не застосовуючи при цьому синтаксичні конструкції мови оригіналу).

У мові офіційних документів широко застосовуються терміни й професіоналізми відповідно до тематики й змісту службових документів. У першу чергу, це терміни економічні, дипломатичні та юридичні (export, contract, business proposal, demand та ін.). Використовуються також нетермінологічні слова адміністративно-канцелярської мови (duly, properly, above stated та ін.).

Характерне також використання канцеляризмів, відтворених лексико-фразеологічних одиниць, які співвідносяться з часто повторюваними ситуаціями та поширеними поняттями (within reporting period, taking into an account, it has been issued to submit, as discussed та ін.).

Ділова кореспонденція містить багато іменників, а саме назв людей за ознакою, обумовленою певною дією або відношенням (manufacturer, supervisor, designer, consumer та ін.); складних прийменників, які виражають певні стандарти змісту (due to, with regard to, in connection with та ін.).

У розглянутому виді ділового листування превалюють стійкі словосполучення атрибутивно-субстантивного типу із забарвленням офіційно-ділового стилю (authorized fund, monetary policy, licensing agreement, fall due та ін.), а дієслівні форми (to appoint, to decide, to appoint, to decide, to advertise) замінені

на паралельні ним розгорнуті присудки (to make an appointment, to make a decision, to make an advertisement).

Для ділової мови характерне використання неологізмів, тобто слів і зворотів, які виникли для позначення нового предмету чи явища. Як правило, неологізми мають оказіональний характер, оскільки їх поява у мові завжди неочікувана. Наприклад, в англійській мові лише за останні роки з'явилося багато неологізмів з елементом «in» у пре- та постпозиції (in-company, in-depth, in-house, in-service, mail-in, lead-in, teach-in та ін.).

Відзначимо, що під час аналізу ділової кореспонденції була виявлена велика кількість лексики широкої семантики, яка відрізняється значною денотативною віднесеністю та обумовленістю. Оскільки вони мають широку понятійну основу, неможливо звести всі значення таких лексем до єдиного змістового ядра. Тому, під час перекладу такого типу лексики створюються оказіональні відповідники, наприклад, public opinion – суспільна думка, public debt – державний борг, public scandal – громадський скандал та ін.

Як правило, відповідники можуть лише частково співпадати за значенням з одиницею, яка перекладається, внаслідок чого у перекладі часто використовуються контекстуальні заміни навіть за наявності регулярних відповідників.

Відзначимо, що у перекладі лексичних одиниць використовуються такі типи оказіональних відповідників:

1) відповідники-запозичення, які відтворюють у мові перекладу форму іноземного слова: actuaries – актуарії, underwriters – андеррайтери, promoters – промоутери та ін. Такі відповідники створюються за допомогою перекладацького транскрибування або транслітерації. У багатьох випадках оказіональні відповідники, створені таким чином, можуть зафіксуватися у мові перекладу і регулярно використовуватися під час перекладу відповідних слів, наприклад, українські відповідники англійським лексемам outsourcing – аутсорсинг, franchising – франчайзинг, leasing – лізинг та ін.;

2) відповідники-кальки, які відтворюють морфемний склад слова чи складові частини стійкого словосполучення вихідної мови: cost-per thousand – ціна за тисячу, career ladder – кар'єрна драбина, point of sale – точка продажу та ін. У цьому випадку відмінності між оказіональними та регулярними відповідниками є часто тимчасовими. Багато відповідників, створені шляхом калькування, широко поширюються у перекладацькій практиці, а потім використовуються у неперекладних матеріалах мовою перекладу;

3) відповідники-лексичні заміни, які утворюються під час передачі значення лексичної одиниці у контексті за допомогою одного з видів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в мовознавстві для опису процесу перекладу. Оказіональний відповідник утворюється шляхом семантичних перетворень значення цієї мовної одиниці. Під час перекладу українською мовою лексема facilities, яка немає прямого відповідника, у різноманітних контекстах може бути трансформована або конкретизована, наприклад: banking facilities – банківські послуги, transport facilities – транспортні засоби, computing facilities – комп'ютерне обладнання, borrowing facilities – кредитування та ін.;

4) якщо неможливо утворити відповідник зазначеними вище способами для перекладу лексеми застосовується опис, який розкриває його значення за допомогою розгорнутого словосполучення: defined benefit scheme – пенсійна схема, яка залежить від стажу працівника; defined contribution plan – пенсійна схема із встановленими внесками; salesmanship – мистецтво просування, нав'язування товару та ін. Часто застосування транскрипції або кальки для перекладу лексеми супроводжується описом значення цієї лексеми у спеціальній нотатці або посиланні. Це дає можливість зберегти стислість і лаконічність засобів вираження, властивих транскрибуванню або калькуванню, із забезпеченням повного розуміння оказіонального відповідника рецептором перекладу.

Словосполучення «reduction in the workforce», «voluntary reduction» та «employees affected» підлягають конкретизації і перекладаються як «скорочення робочих місць», «звільнення за власним бажанням» та «ті (співробітники), які підлягають скороченню», оскільки лексема reduction та словосполучення employees affected у певних контекстах можуть мати різні відповідники. За відсутності дослівного перекладу виразу «the company to run at a loss» застосовується описовий переклад «компанія має збитки». У перекладі лексем stagnation та consolidation застосовується транслітерація («стагнація» й «консолідація»), оскільки вони є відповідниками-запозиченнями і міцно зафіксувались в українській мові перекладу.

У результаті перекладацького аналізу ділової кореспонденції було виявлено, що цей вид документації має велику кількість спеціальної термінології, склад і особливості якої визначаються змістом листа й сферою діяльності фірм, які контактують одна з одною шляхом ділового листування.

Булачок І. І

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., професор Смурова Л. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сучасний стиль життя вимагає виконувати більшу кількість роботи за невеликий проміжок часу. Тому, на допомогу суспільству приходять електронно-обчислювальні машини які сьогодні здатні обробляти дані та робити обчислення в найкоротші терміни.

В наш час, інформаційні технології займають значне місце не тільки серед людей, які професійно займаються обчислювальними технологіями, але і в сфері різноманітних професій, включаючи лінгвістів та перекладачів.

З розвитком техніки та розширенням обсягу науково-технічної інформації, зросло значення науково-технічного перекладу, тому дослідження методів освіти та способів перекладу англомовних комп'ютерних термінів є актуальним.

Протягом історичного розвитку перекладознавчих наук вчені по-різному характеризували види (типи) перекладів у залежності від їхніх цілей, завдань, ставлення до перекладу в кожній окремій країні в певну історичну добу.

На сучасному етапі розвитку перекладознавства виокремлено такі принципи перекладу: принцип історизму, принцип динамічності, функціональний принцип, типологічний принцип, принцип соціальної спрямованості перекладу, та ін.

Також виділено два основних методи перекладу: комунікативний (переклад намагається справляти на своїх читачів враження, максимально близьке до того, яке вони могли б відчутти, прочитавши оригінал) та семантичний (перекладач намагається надавати точне контекстуальне значення оригіналу настільки близько, наскільки семантична і синтаксична структури другої мови це дозволяють).

Згідно В. Н. Комісаровим виділяють два функціональних види перекладів:

- жанрово стилістичний переклад(художній, інформаційний або спеціальний);
- психолінгвістичний переклад(письмовий, усний).

Досліджуючи комп'ютерну термінологічну систему, І. Кучман зазначає, що комп'ютерна термінологія у своєму функціонуванні і словотворі підпорядкована найпоширенішими способам словотворення у комп'ютерній лексиці є афіксальний, безафіксний, а також лексико-семантичний.

Складність перекладу комп'ютерної тематики полягає в тому, що багато комп'ютерних термінів належать до безеквівалентної лексики, але це не означає неможливість їх перекладу.

Для перекладу та створення програм-перекладачів комп'ютерної термінології використовують декілька шляхів перекладу:

- транскрипція та транслітерація;
- неперекладні терміни;
- калькування;
- описовий переклад.

На сьогоднішній день існує безліч мов програмування: як досить універсальних, так і дуже специфічних. Багато програмістів намагалися і намагаються придумати свою мову програмування, яка б володіла тими чи іншими перевагами.

Типи мов програмування:

- процедурне програмування;
- об'єктно-орієнтоване програмування;
- декларативне програмування.

Так, як перша мова програмування зародилася в Америці, то звичайно всі мови програмування включають в себе американські лексеми – слова, певний набір букв та ін. Але кожна мова програмування включає в себе свій власний синтаксис, який не може змінити програміст.

Також існують програмні засоби автоматичного перекладу, наприклад:

- ABBYY Lingvo;
- PROMT VER-Dict;
- МультиЛекс;
- Polyglossum.

У висновку я хочу наголосити, що проблема перекладу комп'ютерної термінології продовжує залишатися однією із актуальних проблем сучасного мовознавства. Адже галузь інформаційної термінології щороку збільшується та залишається однією найбільш широким і складним у понятійному відношенні систем.

Винокурова А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Дяченко М. Д.

НАВЧАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Гра є одним з найпривабливіших видів людської діяльності, засобом всебічного розвитку учнів, важливим методом навчання. Використання гри як одного з прийомів навчання іноземної мови значно полегшує навчальний процес, робить його ближчим і доступнішим для молодших школярів. Тим більше, що ігрові технології відповідають принципу гуманізації педагогічного процесу і є однією з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавою та захопливою роботу учнів у процесі вивчення англійської мови. Цікавість умовного світу гри робить позитивно емоційно забарвленою монотонну діяльність із запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації. Гра сприяє використанню знань у новій ситуації, тобто засвоюваний учнями матеріал проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність й інтерес у навчальний процес. Гра за своєю сутністю – багатофункціональна, вона сприяє вихованню гармонійно розвинутої особистості, розширенню кругозору учнів. У грі створюються умови для прояву творчої активності, спрямування зусиль на досягнення мети.

Сучасний урок англійської мови в початкових класах – немислимий без інтенсивності й потребує від учнів концентрації уваги, напруження сил. Застосування ігор дає змогу зберегти ентузіазм і високу працездатність до останніх хвилин уроку. Гра на уроці англійської мови допомагає учням подолати несміливість; повірити в себе, у свої сили; вивчити нову лексику; мовні конструкції; розвиває кмітливість; дає можливість уникнути перевантажень; сприяє підвищенню пізнавальної активності.

Головна мета застосування гри – активізація та інтенсифікація навчального процесу. Гру використовують: як засіб засвоєння понять, теми чи навіть цілого розділу; як частину уроку (наприклад, введення нового матеріалу або його контроль); як технологію проведення позакласної роботи.

Засобом ігрової форми занять на уроках англійської мови є навчальний матеріал, а елемент змагання перетворює дидактичне завдання в ігрове. Навчальна діяльність учнів під час гри підпорядкована правилам, а успішне виконання навчальної мети пов'язується з її результатом. Особливістю та унікальністю гри є те, ігрове навчання – не нав'язливе, адже учні беруть участь у грі добровільно за власним бажанням.

Комунікативна природа гри також надає можливості для розвитку комунікативних навичок. Застосування гри сприяє реалізації комунікативно-діяльного характеру навчання, психологічній спрямованості уро-

ків на розвиток мовленнєво-мисленнєвої діяльності учнів засобами мови, що вивчається, оптимізації інтелектуальної активності учнів у навчальному процесі, комплексності навчання, інтенсифікації його і розвитку групових форм роботи.

Діяльні завдання для комунікативно-орієнтованого навчання іноземним мовам будуються на основі ігрового, імітаційного та вільного спілкування. Виокремлюються завдання таких видів: комунікативні ігри (communication games); комунікативні імітації (communicative simulations in role-plays and problem-solving); вільне спілкування (socialisation) [1, с. 123]. Комунікативну гру слід використовувати на заздалегідь відпрацьованому і доведеному до автоматизму мовному матеріалі.

Таким чином, перевага гри над іншими формами навчання виявляється в тому, що вона здатна забезпечити не тільки індивідуальну, а й парну, групову та колективну форму роботи на уроці в початкових класах, що дає змогу кожній дитині творчо самореалізовуватися, а вчителю – максимально ефективно використовувати навчальний час.

Список використаних джерел

1. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах: підручник для студентів вищих навч. закл. Київ, 2010. 322 с.

Давид У. М.

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – викладач Запотічна Р. А.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Кількість проведених міжнародних заходів в Україні за останні роки значно зростає; комунікації між представниками різних країн і континентів, розвиток міжнародних проектів доводять необхідність володіння іноземною мовою працівниками правоохоронних органів. У зв'язку з цим зростають вимоги до викладачів вищих навчальних закладів МВС з підготовки офіцерів поліції, які володіють іноземною мовою на високому рівні для вирішення професійних завдань, що, у свою чергу, змушує викладачів шукати нові, ефективні, та цікаві засоби навчання. За останнє десятиліття зріс інтерес викладачів і студентів до застосування нових інформаційних технологій в навчанні іноземної мови. Особливий науковий інтерес представляють мультимедійні презентації (МП), які найчастіше створюються за допомогою програми Microsoft Power Point, доцільність застосування таких програм у навчальному процесі обумовлена специфічними можливостями подання інформації: багатоканальність, наочність, інтегральність, моделювання досліджуваних процесів і явищ, інтерактивність та ігрова форма. Плануючи заняття з використанням МП, викладач цілеспрямовано впливає на зоровий і слуховий канал студента, що можна розглядати як перевагу в діяльності навчання (teaching), так і перевагу з боку вивчення (learning).

Використання презентацій доцільно на будь-якому етапі вивчення теми та на будь-якому етапі заняття: під час пояснення нового матеріалу, закріплення, повторення, контролю. Існує велика різноманітність варіантів використання презентацій, що сприяють оптимізації навчального процесу. Серед них можна виділити наступні:

1. Проведення презентацій на уроці при поясненні нового матеріалу.
2. Наочна демонстрація процесу (моделювання ситуацій на місці злочину, розгляд доказів на місці злочину, складання рапорту і протоколу і т.і.), яку неможливо або досить складно провести за допомогою плакатів чи класної дошки).
3. Презентація за результатами виконання індивідуальних і групових проектів.
4. Коригування і тестування знань (проведення додаткових занять в комп'ютерному класі або медіатеці, коли неуспішні або відсутні студенти самостійно вивчають матеріал на основі презентацій; робота з тестуючими системами та тренажерами).

Проте, незважаючи на велику кількість можливостей, що надаються використанням в процесі освіти МП, необхідно відзначити існуючі негативні сторони: відсутність системи та критеріїв оцінювання відповідей з використанням презентацій, вимог до вмінь учнів при виступах, труднощі одночасного візуального і слухового сприйняття, зайва перевантаженість слайдів інформаційними об'єктами, неграмотне оформлення слайдів МП, а саме, порушення законів колористики, необґрунтоване використання відволікаючих і дратівливих ефектів, неструктурованість інформації на слайдах, використання дрібного шрифту і неякісних зображень, залежність від якості техніки та відсутність додаткових пояснень з боку викладача. Виходячи з вищенаведеного, ми робимо висновок, що планування подібних занять вимагає ще ретельнішої підготовки, ніж у звичайному режимі, як від викладача, так і від слухачів.

Складаючи заняття з використанням ІКТ, необхідно продумати послідовність технологічних операцій, форми та способи подачі інформації на великий екран. Потрібно пам'ятати, що метою проведення заняття є не презентація як така, а тема заняття, де викладач грає важливу роль: пояснює матеріал, коментує слайди, активізує вже отримані студентами знання на попередніх заняттях.

Джуган М. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.філол.н., професор Торкут Н. М.

«ГАМЛЕТІВСЬКИЙ ДИСКУРС: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ КОНСТИТУЕНТИ»

На сучасному етапі розвитку лінгвістики, літературознавства та філософії поняття дискурсу є складним і багатоплановим. Науковці розглядають його під різними кутами зору та класифікують на підставі різних властивостей та ознак.

Проблемою вивчення дискурсу займалися та продовжують займатися багато зарубіжних та українських дослідників, а саме: Бацевич Ф. С., Ван Дейк Т. А., Карамішева Н. В., Карасик В. І., Москвітіна Д. А., Ніколаєва Т., Селіванова О. О., Стабс М., Торкут Н. М., Фуко М., Хабермас Ю., Харріс З. З., Черняк Ю. І., Шифрін Д., та інші.

Проблематика типології дискурсів останнім часом все частіше привертає увагу дослідників, про що свідчать наукові праці Т. В. Хитрової-Бранц [3], Ю. І. Черняка [4], Д. А. Москвітіної [2] та ін. Науковці виокремлюють такі напрямки досліджень дискурсивної тематики як національні моделі дискурсу на певному етапі історичного розвитку (приміром, романтичний шекспірівський дискурс в німецькому культурному контексті чи український шекспірівський дискурс ХІХ століття). Активізація інтересу до найрізноманітніших дискурсивних практик, пов'язаних з літературою, дає підставу говорити про літературний дискурс як специфічне явище.

За Ю. І. Черняком, дискурси, які генетично або функціонально пов'язані з мистецтвом слова, поділяються на дві групи – загальнокультурні та літературні. Для першої групи є характерним певний філософський (світоглядний), онтологічний, естетичний чи інший поза літературний концепт. До другої групи належать дискурси, базові концепти яких генетично укорінені безпосередньо в літературі. Вони, у свою чергу, поділяються на авторські та текстові. [4]

Трагедія В. Шекспіра «Гамлет» залишається одним з найбільш дискусійних творів мистецтва у світі.

Поділяючи концепцію Ю. Черняка, розглядаємо гамлетівський дискурс, як сукупність інтерпретаційних стратегій (критичні праці присвячені «Гамлету»), інтелектуально-духовних продуктів (текст «Гамлета», переклади, сценічні вистави, кіно версії, інтермедійні та літературні проєкції, найрізноманітніші прояви інтертекстуальності), що з'явилися і продовжують з'являтися внаслідок рецепції трагедії В.Шекспіра «Гамлет». Дискусії стосовно «Гамлета» спричинюють появу інших текстів (літературних творів, інтерпретацій, переробок), надихають реципієнтів, серед яких критики, театральні та кіно режисери, художники та музиканти, а також письменники, на створення власних мистецьких продуктів. На думку Д. Лазаренко, правомірно вести мову про метатекстуальні проєкції шекспірового «Гамлета», які з'являються в процесі творчого діалогу літераторів з ренесансним генієм. [1]

Вічний образ трагедії Гамлет займає виняткове місце в контексті розвитку світової культури. Цей герой увійшов у світ літератури, театру, живопису, музики, кінематографу і навіть у комп'ютерні ігри тощо. Він став джерелом різних проєкцій, що є складовими конститuentами гамлетівського дискурсу.

Список використаних джерел

1. Лазаренко Д. М. Метатекстуальний потенціал Шекспірового «Гамлета» і особливості його реалізації. *Ренесансні студії*. 2011.
2. Москвітіна Д. А. Американська рецепція творчості В.Шекспіра у фокусі сучасного літературознавства. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2014. № 1–2.
3. Хитрова-Бранц Т. В. Шекспірівський дискурс в німецькій літературі преромантизму та романтизму: генезис, механізми структурування, провідні конститuentи: автореф. ... дис. канд. філол. наук: 10.01.04. Дніпропетровськ, 2009.
4. Черняк Ю. І. Специфіка актуалізації ціннісної семантики «Гамлета» В. Шекспіра в українському шекспірівському дискурсі: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.05. Київ, 2011.

Дика В. В

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

«РЕНЕСАНСНА ФЛОРИСТИЧНА МЕТАФОРІКА КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕОРІЙ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)»

У сучасній гуманітаристиці метафора незмінно залишається об'єктом наукового інтересу, про що свідчить висока частотність дисертаційних праць, статей та розвідок, в назві яких фігурує це поняття. Якщо у попередній епохи (від античності до ХІХ століття) метафора традиційно сприймалася виключно як різновид тропа, що складається в перенесенні значення за подібністю, то з розвитком філології помітно зростає теоретичний інтерес до самого явища метафоризації. За влучним спостереженням відомого українського лінгвіста О. Селіванової, «у сприйнятті лінгвістичної спільноти метафора поступово перетворювалася із тропа, поетичного засобу на засіб повсякденного життя людини, «фундаментальну ознаку мови (Ю. Степанов), спосіб мислення людини (А. Річардс)». [1]

На сьогодні дослідники запропонували декілька теоретичних концепцій, націлених на виявлення етологічної і когнітивної природи метафори. Умовно можна виокремити декілька провідних теорій, а саме:

1. Теорія метафори як спрощеного порівняння (Арістотель);
2. Теорія метафори як заміщення (В. Телія, Н. Арутюнова, В. Петров, К. Жоль);
3. Прагматична теорія (Д. Девідсон);
4. Концептуальна теорія (Дж. Лакофф та М. Джонсон);
5. Теорія інтеракції (Айвор Річардс та Макс Блек) та ін.

В історії світової літератури метафора завжди посідає вкрай важливе місце, причому деякі епохи, приміром барокко, вважали її основним художнім тропом, майстерне використання якого сприймалося як показник «гострого розуму», творчої компетентності літератора. Але культ метафори, який спостерігається у барокових митців, зароджується в лоні Ренесансу.

У поезії доби Ренесансу метафора, поряд з порівнянням, є основним, систематично застосовуваним стилістичним засобом. Метафори є в кожному сонеті і найчастіше вони складають основу художнього образу. За допомогою метафор поет переосмислює реальність, виявляє прихований сенс речей і відносин і, спонукаючи читача до активного сприйняття, змушує його пройти цей же шлях поетичного пізнання.

Одним із найпопулярніших тематичних різновидів метафор в епоху Відродження був флористичний, тобто пов'язаний зі світом рослин та квітів. Загальновідомо, що і у мистецтві живопису, і в художніх текстах ренесансів, які сповідували культ краси і гармонії, квітка поставала і як об'єкт заоханого споглядання чи опису, і як джерело чисельних художніх тропів. Поети Ренесансу також користувалися вже існуючими символами-квітами, та створювали на цій основі власні художні засоби, серед яких вирізняється і флористична метафора. Дослідження флористичної метафори в поезії доби Відродження постає цікавим напрямком філологічних студій, а досвід теоретичного осмислення цього художнього тропу відкриває нові перспективи осягнення її семантики і семіотичних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава, 2011.

Дика Н. Д.

Класичний приватний університет, м. Кривий Ріг
наук. кер. – к.пед.н., доцент Чорна С. С.

ЮРИДИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Протягом життя людина стикається з різними ситуаціями, які вимагають звернення до професійного юриста. Найчастіше документацію доводиться відтворювати іноземною мовою, наприклад, для отримання робочої вакансії за кордоном, вступу в закордонний вищий навчальний заклад, успішного проведення ділових операцій, придбання права проживання в тій чи іншій державі тощо [1, с. 126].

Вважається, що найбільший внесок у розвиток юридичного перекладу зробили німецькомовні автори, які у своєму перекладознавчому аналізі використали і поєднали здобутки правознавства (насамперед порівняльного) та компаративних лінгвістичних напрямів, а саме Р. Арнтц, Д. Буссе, У. Даум, Я. Енгберг, С. Курт, Р. Мур, П. Сандріні, Р. Столзе та ін.

В Україні, на відміну від країн Західної Європи, теоретичні засади юридичного перекладу ще перебувають на початковій стадії розробки. На сучасному етапі найбільше напрацювань існує з перекладу англійських та німецькомовних юридичних текстів. Так, вітчизняні дослідники, як Г. Апалат, О. Вийнюк, В. Карабан, З. Коцюба, Л. Черноватий працюють над окремими теоретичними та дидактичними аспектами англо-українського юридичного перекладу. А. Гриненко, Т. Супрун, та О. Шаблій досліджують термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми німецько-українського юридичного перекладу. Загальні проблеми юридичного перекладу у своїх працях порушують Н. Козак та А. Куракін, О. Кононов, С. Снігур та ін.

Метою офіційного юридичного перекладу є відтворення правової дії тексту перекладу у правовій системі-реципієнті; завдяки відповідним юридичним процедурам текст перекладу може стати джерелом права або правовою підставою, тому для того, щоб адекватно передати волю інституційного автора (законодавця, державного органу тощо), необхідно використовувати спеціальні методи юридичного тлумачення та порівняльного правознавства [2].

Задля адекватного перекладу юридичної термінології з англійської мови на українську вважаємо, що перекладач повинен:

- 1) орієнтуватися в чинному законодавстві;
- 2) володіти спеціальною лексикою і знаннями щодо особливостей використання іноземної юридичної термінології в певному контексті;
- 3) користуватися спеціальною довідковою літературою.

На основі аналізу й узагальнення існуючих положень з питання юридичного перекладу узагальнюємо основні прийоми перекладу юридичних текстів, а саме: прийом опису, прийом калькування, прийом транскрибування. Також вважаємо за необхідне, звернути увагу на те, що для перекладу юридичних термінів та словосполучень з англійської мови на українську використовуються такі ж перекладацькі трансформації як і для термінів з інших галузей, проте обов'язково треба звертати увагу на багатозначність юридичної лексики. Точність перекладу буде залежати від конкретного значення юридичного терміну, який можливо визначити лише в контексті.

На сьогодні, проблема перекладу текстів юридичної тематики не є вичерпною і потребує подальшого розвитку, оскільки є надзвичайно актуальною у зв'язку з обраним курсом України, спрямованим на Європу та ЄС. Це висуває нові вимоги до розуміння Україною законодавства країн Євросоюзу, що зможе значно розширити світогляд та сприяти її розвитку.

Список використаних джерел

1. Желясков В. Я. Труднощі й особливості перекладу текстів, що належать до галузі права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2015. № 18. Т. 2. С. 126–128.
2. Шаблій О. А. Юридичний переклад як складова юридичної діяльності. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи*: тези доп. VIII Всеукр. наук.-практ. конф., 30 листопада 2012 р. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2012. С. 110–112.

Діденко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ КУРТА ВОННЕґУТА «CAT'S CRADLE»

Естетична цінність тексту формується за рахунок того, що у ньому наявна така інформація, сенс якої може бути розкритим лише на більш високому рівні. Для одержувача інформації створюються умови для найкращого розпізнання художніх образів, які створив автор тексту. Ці умови донесення думки автора

адресату через найвищу щаблю ієрархії мовних рівнів – образну – реалізуються завдяки тропам, в тому числі тропом із найбільшим потенціалом – метафорою.

Метафора виступає дуже важливим засобом непрямої інтерпретації актуальних для тієї чи іншої лінгвокультури понять. Сутність та роль метафори досліджено у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема, М. Блека, Е. Касирера, Дж. Лакоффа, І. Лощенової, А. Ричардса, В. Телия, О. Ясинецької та інших.

Метою дослідження є виявлення особливостей перекладу метафори у художній літературі з англійської мови на прикладі роману Курта Воннегута «Cat's cradle». Дослідженню творчості романів К. Воннегута присвячено праці багатьох зарубіжних та вітчизняних авторів таких як В. Нефедов, Дж. Сімпсон, Дж. Таллі, П. Томас, К. Хуме, Ф. Шаваєва та багато інших.

Під метафорою розуміють приховане порівняння, яке здійснюється шляхом застосування властивості одного предмета до іншого і виявляє таким чином його яку-небудь важливу рису [1, с. 124]. Переклад метафори вимагає особливої уваги, бо текст-оригінал складається з авторських образів, що відображає його культурні реалії та асоціації, тому складністю для перекладача є найбільш точна передача сенсу та змісту з урахуванням національних особливостей культури.

«Cat's cradle» (Колиска для кішки) – четверта книга письменника, що вийшла у світ у 1963 році, яку за формою можна віднести до науково-фантастичної прози. При цьому фантастичний антураж виступає лише фоном, який підкреслює задум автора. Сама назва книги вводиться як метафора дитячої гри, за допомогою якої створюються різноманітні заплутані візерунки

Базуючись на поділі метафор на традиційні, стерті, авторські та розгорнуті, розрізняють такі способи перекладу, що більш притаманні відтворенню кожного з виду метафори [2].

Для перекладу традиційних метафор використовують, як правило, контекстуальну заміну, тому що, зазвичай, образ метафори, який є традиційним для мови перекладу, не завжди має буквальный відповідник в мові перекладу, наприклад: *the bare bones* [4, с. 8] (голі факти) [3, с. 10]; *blanket of smog* [4, с. 19] (завіса туману [3, с. 21]).

Для перекладу стертих метафор більшою мірою вживається метод калькування, наприклад: *if the sun comes out* [4, с. 11] (якщо сонце вийде [3, с. 13]); *God finds a minute* [4, с. 6] (в Нього знайдеться вільна хвилинка [3, с. 9]); *End of the World Delight* [4, с. 18] (Насолода кінця світу [3, с. 20])

При перекладі авторської метафори, більшість перекладачів приймають за належне зберегти авторській текст, але й визнають можливість трансформації, коли це викликано мовною або художньою необхідністю. *When I was a younger man—two wives ago, 250,000 cigarettes ago, 3,000 quarts of booze ago* [4, с. 5] (Коли я був ще молодим – дві дружини тому, 250 000 цигарок тому, 3 000 кувлів пива тому [3, с. 7]); *The stop-and-go signs, garish ghosts in the sleet* [4, с. 20] (А світлофори, яскраві привиди серед сльоти [3, с. 22])

Розгорнута, або розширена метафора складається з декількох слів, які вживаються метафорично та створюють єдиний образ, тобто є взаємопов'язаними та доповнюють одне одного для підсилення образу. Розгорнуті метафори, як правило, розкриваються протягом великого відрізка тексту. Найчастіше для перекладу розгорнутих метафор вживається смисловий розвиток. *I, by contrast, felt bristly, diseased, cynical* [4, с. 19] (Я ж, навпаки, почувався колючим, недужим циніком [3, с. 21]); *My soul seemed as foul as smoke from burning cat fur* [4, с. 19] (Душа моя смерділа, як палене котяче хутро [3, с. 21]).

Отже, на основі аналізу тексту щодо перекладу метафор можемо зробити висновок про використання різних прийомів, що допомагають досягти адекватності перекладу і зберегти стиль роману.

Список використаних джерел

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. 5-е изд., испр. и доп. Москва: Флинта, Наука, 2002. 384 с.
2. Борисова О. В. Особливості відтворення метафори в українському перекладі роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». *Мовні і концептуальні картини світу. ВПЦ «Київський університет»*. 2010. С. 17–22.
3. Воннегут К. Колиска для кішки / пер. з англ.: А. Немірова. Харків: КСД, 2016. 240 с.
4. Vonegut K. Cat's Cradle. Holt, Rinehart and Winston, 1963. 304 p.

Дмитрух Ю. Б

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – к. філол. н., доцент Головач Т. М.

ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ

Проблема передачі англійських термінів в тексті перекладу входить до числа актуальних проблем перекладознавства і становить значний інтерес як для перекладачів, так і для дослідників перекладних текстів.

Переклад наукових і науково-популярних текстів з психології належить до інформативного виду перекладу. Основною стилістичною рисою текстів наукового та науково-популярного жанрів є точний і чіткий виклад матеріалу, гранична насиченість спеціальною термінологією, що характерна для цієї галузі знань. У психологічних текстах спостерігається широке використання термінів, які несуть основне навантаження. Головною вимогою до таких термінів є гранична точність висловлення думки, що не допускає можливості різних тлумачень, тобто однозначність – наявність одного встановленого значення.

У процесі перекладу точна передача термінів, як головних одиниць тексту спеціальної спрямованості, є обов'язковою умовою правильності перекладу всього тексту в цілому.

Для перекладу тексту з психології перекладачеві потрібно спочатку ознайомитися з особливостями цієї науки, адже без знань у цій галузі перекласти текст вкрай складно. Маючи справу з науковими текста-

ми в певній галузі знання, перекладачеві, перш за все, необхідно вивчити спеціальну термінологію і можливі способи її перекладу за допомогою перекладацьких трансформацій для досягнення адекватного тексту перекладу. Саме тому адекватний переклад термінів як ключових одиниць спеціального тексту є необхідною умовою точності перекладу всього тексту в цілому.

Щодо способів перекладу психологічної термінології, то тут варто відзначити, що вибір того чи іншого способу перекладу представляє для перекладача певні труднощі, оскільки деякі терміни, особливо нові, не мають еквівалентів у цільовій мові. Більш того, обсяг деяких понять, що позначаються однаковими словами, в різних мовах не збігається. Наприклад, *psyche* – душа, *technology* – техніка.

Можна виділити такі причини помилок, що виникають при перекладі англійських психологічних текстів українською мовою:

– адекватність перекладу значною мірою залежить від ступеня знання обговорюваного предмета. Слід також враховувати, що фахівці більш профільних областей психології можуть зазнавати труднощів при перекладі текстів більш широкого наукового спектра;

– контекст не завжди дозволяє однозначно розкрити зміст терміна;

– причиною помилок може бути висока ідіоматичність термінів-словосполучень, а також спеціалізація значень загальнолітературних слів при їх використанні в якості психологічних термінів в умовах відсутності психологічного словника;

– при перекладі термінів-словосполучень низка помилок пов'язана з невмінням виявити семантичні відносини між компонентами.

Отже, помилки під час перекладу можуть бути обумовлені різними причинами. Уникнути їх допомагає знання предмета обговорення і наявність зрозумілого широкого контексту. Однак в умовах відсутності усталених англо-українських паралелей, закріплених словниками, сам процес перекладу психологічних термінів стає вкрай складною справою.

Євтушок Ю. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Марінеско Н. Ю.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ, СКЛАДНА ТЕРМІНОЛОГІЯ, СКОРОЧЕННЯ, БЕЗЕКВІВАЛЕНТНИЙ ТЕРМІН

Невпинний розвиток науки і техніки вносить значні зміни до мовної та концептуальної картини світу, в декілька разів примножуючи в словниковому складі мови фахову лексику.

Стрімкий розвиток економіки й міжнародна інтеграція в цій сфері зумовили інтенсивне зростання економічної і фінансової термінології та обумовили необхідність її всебічного дослідження, зокрема, способів її перекладу українською мовою. Економічні терміни є невід'ємною частиною науково-технічних термінів.

Перекладання як особливий вид мовної діяльності є одним з основних і загальноприйнятих засобів міжкультурної комунікації.

Міжкультурна комунікація в науковій сфері здійснюється у формі корпоративної комунікації протікає по каналах професійних спільнот.

Інтеграція та взаємодія різних наук вимагає посиленої уваги до питань термінознавства та дослідження функціонування термінологічних структур у різних сферах людської діяльності.

Терміном можна назвати слово або словосполучення, яке слугує для вираження поняття і прийняте в відповідній професійній сфері та вживане в особливих умовах.

Серед вимог, що пред'являються до термінів виокремлюють відповідність правилам і нормам мови, систематичність, точність, незалежність від контексту, стислість, однозначність, нейтральність, милозвучність.

У процесі перекладу терміну визначають 2 етапи: з'ясування значення терміну у контексті; переклад значення рідною мовою.

Переклад складних термінів складається з двох основних процедур: аналітичної та синтетичної.

Також в перекладі виділяють декілька засобів перекладання науково-технічних термінів: експлікація, калькування, транскрибування, переклад за допомогою використання різних прийменників.

Науково-технічна література є сферою широкого вживання різних скорочень – як тих, що увійшли до мови і зафіксовані у словниках, так і авторських, оказіональних, що створені тільки на конкретний випадок і зафіксовані лише в одному тексті.

В основному виділяють два типи скорочень: аббревіатури та акроніми.

При порівнянні лексичних систем двох і більше мов визначають наявність без еквівалентної лексики – лексичної одиниці, що не має точних семантичних відповідників у інших мовах.

До без еквівалентної термінології відносять два різновиди термінів англійської мови: терміни, що іменують явища (поняття), відсутні в українській дійсності; терміни, що іменують явища, що виникли в українській дійсності, але і досі ще не сформували окрему категорію в понятійному апараті відповідної професійної сфери.

До прийомів перекладу без еквівалентних термінів відносять: підбір українського терміну або загальноновживаного слова з близьким значенням; транскрипція, транслітерація; описовий (роз'яснювальний) переклад.

У висновку я хочу наголосити, що труднощі перекладу науково-технічної термінології англійської та української мов, досягнення еквівалентності при перекладі науково-технічних текстів є однією з головних перешкод для комунікації у сфері науки. Адже наразі на сучасному етапі зростає підвищена увага до технічної літератури як способу обміну й поширення інформації у світовому науковому співтоваристві.

Заворуєва О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Мосієвич Л. В.

ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В РОМАНІ Ф. ФЛЕГГ «FRIED GREEN TOMATOES AT THE WHISTLE STOP CAFE» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Стилістична своєрідність роману «Смажені зелені помідори в кафе «Зупинка» пов'язана з численними фразеологізмами, переклад яких не викликає труднощів у перекладача. Фразеологізми – це сполучення слів з різним ступенем сталості, роздільності, семантичної самостійності, взаємозв'язком і взаємодією компонентів. З точки зору перекладу фразеологізми розподіляють за трьома групами.

До першої групи відносяться такі прислів'я та приказки, які повністю співпадають з українськими – як по змісту, так і по формі. Наведемо приклади перекладу з роману: *as a wet hen* – як мокра курка, *acting like a fool* - клеяти дурня.

До другої групи належать прислів'я і приказки, які співпадають за змістом, але не співпадають за образом, який лежить в їх основі: *everybody has their little quirks* - кожен має своїх тарганів тощо.

До третьої групи відносяться приказки та прислів'я, які не мають відповідників в українській мові – ні за змістом, ні за образом: *out of a clear blue sky* – ні сіло ні впало, *go flying off* – влаштовувати сцени тощо.

Таким чином, ми проаналізували, що переклад англійських фразеологізмів в романі українською мовою здійснюється за допомогою таких способів: фразеологічний еквівалент, фразеологічний аналог, калькування, описовий переклад, контекстуальна заміна.

Перекладачеві вдалося зберегти фразеологічну своєрідність оригіналу, а також додати в переклад українську фразеологію, коли в англійському тексті вона була відсутня.

Список використаної літератури

1. Алефиренко Н. Ф. Фразеология и паремология. Москва, 2009. 344 с.
2. Білоноженко В. М. Словник фразеологізмів української мови. Київ, 2003. 788 с.
3. Кунин А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови. Москва, 1996. 381 с.
4. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва, 2004. 216 с.
5. Флегг Ф. Смажені зелені помідори в кафе «Зупинка». URL: <http://www.rulit.me/books/smazheni-zeleni-pomidori-v-kafe-zupinka-read-421718-36.html> (дата звернення: 12.09.2019).
6. Flegg F. Fried Green Tomatoes at the Whistle Stop Cafe. URL: <http://www.rulit.me/books/fried-green-tomatoes-at-the-whistle-stop-cafe-read-375327-21.html> (date of request: 15.09.2019).

Захаріна Є. А.

Класичний приватний університет

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ КЛІШЕ

У сучасній лінгвістиці запропоновано низку визначень терміну «кліше», найчастіше у мовознавстві цей термін застосовується щодо часто вживаних формально вільних словосполучень, які відтворюються в готовій формі у фразі або її фрагментах. Існує тенденція розглядати мовну онтологію штампів і кліше як різноманітних готових мовних формул, критерієм для виділення яких служить регулярність їх появи в певних повторюваних мовних ситуаціях.

У царині соціально-гуманітарних наук термінологічні кліше виявляють основні риси системи відповідної термінології – семантичну дифузність, можливість ідеологічних конотацій, соціальну та дискурсивну спрямованість. Переклад юридичних, політичних, дипломатичних, наукових текстів, текстів ЗМІ, що відображають особливості певного інституційного дискурсу, вимагає від перекладача відповідних інструментів передперекладацького аналізу. Зокрема, йдеться про семантико-функціональні типи вихідних одиниць: а) сигніфікативні (мають термінологічний статус, але складаються з кількох слів, кожне з яких є самостійним терміном); б) номінативні (складаються з термінологічних та нетермінологічних одиниць); в) дискурсивні (містять багатозначні слова у певному значенні, яке усталене для цієї сфери комунікації); г) дійсничні (не включають власне термінів, але служать знаками, вказуючи на певний структурний елемент наукового викладу); д) ідеологічні (мають виразну конотативну забарвленість), а також типи перекладацької відповідності, стратегії, алгоритми та засоби перекладу.

Складною проблемою перекладу наукових текстів є передача початкового змісту за допомогою іншої терміносистеми. Терміносистема мови перекладу є принципово неповторною, як і лексична система в цілому. Оскільки терміносистема є частиною лексичної системи національної мови, то, вона в тій чи іншій мірі відображає її національно-культурну специфіку; терміносистема завжди динамічна, постійно змінюється і в системних відносинах між одиницями, і відносно плану змісту окремої термінологічної одиниці.

Неправильно обраний спосіб перекладу призводить або до повного спотворення семантики терміну, або до нічим не обґрунтованого звуження його значення, що чинить негативний вплив на системність термінології. Функціонально-семантичний рівень еквівалентності є основоположним: тільки схожість змісту при відносній незалежності від форми може служити критерієм оцінки перекладу.

Процес інтернаціоналізації термінології, який цілком сприяє упорядкуванню термінологічних систем, слід відокремлювати від процесу бесперекладного запозичення термінів, який руйнує родо-видові зв'язки термінологічних систем. Гуманітарні та суспільно-політичні науки істотно залежать від екстралінгвістичних соціокультурних факторів, що породжує множинність інтерпретацій, як самої концепції, так і термінів, через які вербалізуються ці концепції.

При існуванні декількох еквівалентних варіантів перекладу одного терміну доцільно спиратися на репрезентативний корпус текстів, статистично визначаючи постійну/відносну частотність вживання того чи іншого терміну у професійній мові.

Ковпак В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Кирпиченко О. Е.

КОМУНІКАТИВНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дискурс міжкультурної комунікації в часи сучасних суспільно-політичних трансформацій, зокрема українського питання в контексті геополітичної матриці, українсько-російського воєнного конфлікту на сході тощо, вимагає концептуалізації репрезентованої картини світу, її маркованості мовними конструктами. Відповідно, «вагомим фактором у досягненні успішної міжнародної взаємодії є переклад, адже він постає перед нами в ролі своєрідного провідника між мовними кодами різних етносів, що допомагає нам переносити реалії вихідного тексту за допомогою лексичного складу мови перекладу з одного мовленнєвого та культурного середовища до іншого» [1, с. 110].

Тож, роль перекладача у процесі міжкультурної комунікації та феномен перекладацької компетенції вимагають адекватного знання, розуміння та інтерпретації знаків, символів, архетипів, ідеологем, метафоричних суджень – маркерів соціального простору, що є ключем до комунікативної та комунікаційної ефективності, передумовою порозуміння учасників комунікації.

До слова, у межах системного підходу комунікативна і комунікаційна ефективності є об'єктивною єдністю закономірно пов'язаних між собою ознак, але «розгляд комунікації як структури, що вимагає зосередження на комунікаційних структурах, системах, процесах, виправдовує дефініцію «комунікаційний», а номінація «комунікативний» визначає обмін, передавання інформації від одного комунікатора до іншого з урахуванням мовних і мовленнєвих аспектів» [2, с. 82–83].

У межах нашої розвідки вживаємо робочий термін «комунікативна ефективність», підкреслюючи тим самим урахування саме компонентів комунікативної (коди, субкоди тощо), а не комунікаційної систем (технологічні аспекти передавання інформації між суб'єктами).

Досягнути такої комунікативної ефективності в контексті міжкультурної комунікації можна лише за умови докладання фахових зусиль перекладача у збереженні смислового навантаження повідомлення, прогнозуванні можливої реакції одержувача повідомлення та уникнення непорозуміння з боку англомовного реципієнта.

У цьому контексті доречно зауважити на тематичній класифікації лексичних новоутворень, пов'язаних з подіями Євромайдану, запропонованій 2015 р. Д. Добринською, М. Зайцевою, О. Турчак: «1) власне неологізми Майдану; 2) новоутворення політичного характеру; 3) неологізми, пов'язані з АТО» [3, с. 154]. За їх висновками, «при перекладі неологізмів, пов'язаних з подіями на Майдані, найчастіше вживаються такі способи: 1) введення відповідника запозичення (Berkut, Maidan Nezalezhnosti, Maidan Square, Automaidan, Rascists); 2) калькування (the Heavenly Hundred, the Heavenly Battalion, the Black Square); 3) описовий переклад (при поясненні понять: Автомайдан, راشисти, майдан Незалежності)» [3, с. 154].

Серед аналізованих публікацій є також такі приклади:

– калькування в абрєвіації: «Malaysia, in order to receive the flight recorders, secretly sent its representatives to the territory of *the so-called «DPR»*» / «Малайзія, щоб отримати «чорні скриньки», таємно відрядила своїх представників на територію *так званої «ДНР»*» [<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2802825-mn17-nove-propagandistske-kino-rosian.html>]; в ідомах: «They also consider a new movie «Call for Justice» a real «*slap in the face*»» / «Справжнім ляпасом вони вважають і нове «кіно» під назвою «Заклик до правосуддя»» [<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2802825-mn17-nove-propagandistske-kino-rosian.html>] (у цьому випадку відсутність лапок у лексеми movie порівняно з українськомовним відповідником зменшує прагматичний потенціал висловлювання); «Holding of a meeting of the *leaders of the Normandy Four* in the near future will accelerate the resolution of all pressing issues to resolve the conflict, – the message says» / «Проведення зустрічі *лідерів країн «нормандської четвірки»* найближчим часом прискорить вирішення всіх актуальних питань щодо врегулювання конфлікту», – наголошується у повідомленні» [<https://en.interfax.com.ua/news/general/624218.html>] (тоді як у цьому варіанті лапки мають лише характер оформлювальної традиції).

Цікавим спостереженням є той факт, що інтернет-ресурси, наприклад, такі, як «Укрінформ» (<https://www.ukrinform.ua/>), мультимедійна платформа іномовлення України) або інтернет-сторінка газети «Гомін України» української діаспори (<http://www.homin.ca/index.php/lang/ua>), або інтернет-сторінка всеукраїнської газети «День» (<https://day.kyiv.ua/uk/newspaper>), пропонуючи в мовному класифікаторі декілька мов (не менше трьох позицій: українська, російська, англійська), не надають повний англомовний аналог українськомовному контенту. Судження про те, що англомовний наратив видання відрізняється і змістовими акцентами, не є науково обґрунтованим без детального моніторингу, проте є перспективним для аналізу, адже вибірковість «заголовків» перших шпальт (головної сторінки сайту) для різних лінгвокультурних спільнот є в порівнянні помітною.

Тож, соціолінгвокультурна компетенція перекладача є важливим чинником комунікативної ефективності перекладних текстів міжкультурної комунікації, особливо політичного дискурсу.

Список використаних джерел

1. Штепуляк О. Міжкультурні аспекти перекладу та їх роль у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. *Молодий вчений*. 2016. № 4.1 (31.1). С. 110–113.
2. Ковпак В. Смилова матриця національної інформаційно-комунікаційної діяльності післявоєнної української еміграції: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2016. 379 с.
3. Турчак О., Зайцева М., Добринська Д. Особливості перекладу неологізмів, що виникли у період Євромайдану. *Гуманітарний вісник*. 2015. № 36. С. 151–158.

Коцюрба О. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. наук, доцент Мосієвич Л. В.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ

Термінологія є частиною лексикології і займається вивченням термінів. Теоретичним підґрунтям для визначення поняття терміна є праці і публікації таких відомих російських та зарубіжних вчених в області лексикології, термінології, як О. С. Ахманова, В. О. Винокур, В. В. Гуськова, В. П. Даниленко, В. М. Лейчик, Т. Б. Назарова, А. А. Реформаторський, А. І. Смирницький, D. Ayers, K. Becker, G. Gemmill, R. J. Marois, A. Romney, J. Schmidt, B. Sandahl.

Багато з перерахованих вище дослідників пропонують свої визначення терміна. Так, наприклад, А. А. Реформаторський визначає термін наступним чином: «Терміни – це слова спеціальні, обмежені своїм особливим призначенням; слова, які прагнуть бути однозначними як влучний вислів понять і називання речей. Це необхідно в науці, техніці, політиці і дипломатії». У своєму визначенні А. А. Реформаторський виділяє в якості основних властивостей терміна спеціальний характер сфери його використання, а також точність і чітко окреслену мету застосування терміна [1].

В. І. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Він зазначає, що науково-технічні терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів [2].

І. С. Квитко, спираючись на різні визначення, пропонує таку дефініцію: термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступають у системні відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, яка характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю [3].

У свою чергу, В. М. Лейчик визначає термін наступним чином: «Термін – лексична одиниця певної мови для спеціальних цілей, що позначає загальне – конкретне або абстрактне – поняття теорії певної спеціальної галузі знань або діяльності». Згідно з цим визначенням, терміни наділені усіма семантичними і формальними властивостями слів і словосполучень спільної мови, і використовуються для позначення понять спеціальних областей знання [4].

Справжня робота ґрунтується на концепції визначення терміна, розробленої вченими і дослідниками філологічного факультету МДУ ім. М. В. Ломоносова, і зокрема, на роботах О. С. Ахманової, яка так визначає термін: «Термін – слово або словосполучення спеціальної (наукової, технічної т.п.) мови, що створюється (приймається, запозичується і т. д.) для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів» [5].

Термін як основна одиниця спеціальної мови, що створена для вираження спеціальних понять, має низку властивостей, що відрізняють його від всіх інших одиниць мови. Зокрема, термін належить певній терміносистемі, має чітку наукову дефініцію, наявність якої і основним критерієм розмежування терміна і не терміна, виконує функцію називання конкретних понять даної терміносистеми, як правило, незалежний від контексту, прагне бути однозначним, стилістично нейтральним, носить головним чином номінативний характер, що обумовлює його відтворюваність у мовленні і стійкість вживання.

Список використаних джерел

1. Реформаторский А. А. Что такое термины и терминология. *Вопросы терминологии*. 1961. С. 46–54.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрові-стилістичні проблеми. Вінниця, 2004. 576 с.
3. Мякшин К. А. Разнообразие подходов к определению понятия «термин». *Альманах современной науки и образования*. 2009. № 8 (27). С. 109–111.
4. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Москва, 2009. 256 с.
5. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва, 2007. 576 с.

Кравець О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Кирпиченко О. Е.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ КАЗОК УКРАЇНЬКОЮ МОВОЮ

У німецькій мові казка «*Märchen*» складається з корня «*Mär*» - легенда, міф; та зменшувального суфіксу «*chen*» [2]. Таким чином, означає маленьку фантастичну (міфічну) розповідь. Це слово зустрічається з XIII століття і поступово закріпилося в значенні «казка».

Проблема перекладу казок пов'язана насамперед з особливостями їх художньої форми, оскільки важливо не те, що повідомляється, а те, як це повідомляється. Часто перекладач надає текстові казки національного колориту. Намагання обов'язково «перебороти» чужу поетичну систему, оцінити її з погляду своєї національної літератури містить у собі і небезпеку. Адже від того, як уявляє собі перекладач еквівалентність самого перекладу, залежить результат і якість його практичної роботи.

При перекладі німецьких казок українською мовою помітна відсутність стилістичних нагромаджень. Ритмічна та інтонаційно-синтаксична структура перекладу досить точно відтворює німецький оригінал. Завдання перекладача - проявити достатньо художньої винахідливості, аби передати фразеологізми і експресивні засоби. Він має за мету, щоб перекладені ним казки звучали немов «свої» і легко сприймалися українським читачем. Зіштовхнувшись з необхідністю проникнення в жанрово-стильову систему німецької казки, перекладачеві не завжди вдається віднайти у ній рівноцінні мовні засоби для відображення традиційних українських казкових формул. Саме тому перекладач повинен володіти мовними засобами жанру

(традиційними казковими формулами, постійними епітетами, словосполученнями, ініціальними, медіальними, фінальними формулами та ін.), зберігаючи головну рису жанру – казковість.

Проте, кожна мова відбиває особливості культури, історії, менталітету народу, а кожен літературний текст створюється у межах певної культури. Елементи вирощування цієї культури можуть бути цілком незнайомі і незрозумілі носіям інших мов.

Значно важливіше для теорії перекладу казок знайти відповіді на питання: чи читач перекладу отримав від тексту таке ж враження, як і найнедовірливіший читач оригіналу, або він повинен повсякчас відчувати, що він читає текст, написаний чужою мовою і відбиває чужу йому культуру?

Торкаючись саме жанрово-стилістичних особливостей перекладу казок слід зазначити, що у дитячій художній літературі дуже важливо висловити ідею, події, описати героїв виразно і яскраво. Дитина сприймає і переживає все емоційно і відкрито, тому в творі повинен бути присутнім емоційний компонент. Переклад літератури для дітей має свою специфіку, яка обумовлена, в першу чергу, специфікою самої дитячої літератури – вона повинна враховувати вікові особливості читача. Таким чином, перекладач літератури для дітей повинен не тільки досконало володіти мовою оригіналу та перекладу, а й бути здатним дивитися на текст очима дитини [1].

Відповідно до вищезазначеного, можна дійти висновку, що у процесі роботи над перекладом казки перекладач, намагаючись передати деякі моменти, стає автором, у результаті чого може виникати конфлікт двох постатей – безпосередньо автора та перекладача.

Загалом методи і прийоми передачі змісту і художньої форми окремо взятої казки збігаються як у перекладі української казки на німецьку мову, так і навпаки, а їх творче використання залежить від майстерності перекладача.

Список використаних джерел

1. Чепурна М. І. Проблематика перекладу художніх творів. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*. 2010. № 14 (201).
2. Märchen. URL: <https://ru.wiktionary.org/wiki/M%C3%A4rchen> (date of request: 21.10.2019).

Красіцька Ю. Р.

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – викладач Запотічна Р. А.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

У психологічних текстах спостерігається широке використання термінів, які несуть основне навантаження. Головною вимогою до таких термінів є гранична точність висловлення думки, що не допускає можливості різних тлумачень, тобто однозначність – наявність одного встановленого значення.

Для перекладу тексту з психології перекладачеві потрібно спочатку ознайомитися з особливостями цієї науки. Щодо способів перекладу психологічної термінології, то тут варто відзначити, що вибір того чи іншого способу перекладу представляє для перекладача певні труднощі, оскільки деякі терміни, особливо нові, не мають еквівалентів у цільовій мові. Більш того, обсяг деяких понять, що позначаються однаковими словами, в різних мовах не збігається.

До найбільш поширених способів перекладу психологічних термінів належать:

1) виявлення в мові перекладу еквівалента до терміну мови оригіналу – слова або словосполучення, які мають повний відповідник в іншій мові. Застосування цього способу можливо в тих випадках, коли країни, в яких поширені мова оригіналу і мова перекладу, досягли одного і того ж рівня суспільного розвитку або пройшли цей рівень в певний період своєї історії, наприклад: concept – поняття, condition – стан; mediator – посередник;

2) транскодування (транскрибування та транслітерація) – перекладацькі прийоми, при яких за допомогою звуків і букв мови перекладу передаються звуки і букви, що складають лексеми вихідної мови, наприклад: adaptive – адаптивний, cognitive – когнітивний; conflict – конфлікт;

3) калькування – відтворення комбінованого складу слова або словосполучення, за якого складові частини слова (морфеми) або фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами цільової мови, з подальшим складанням перекладених частин без будь-яких змін, наприклад: healthy solutions – здорові рішення; family problems – сімейні проблеми;

4) лексичні заміни – заміна окремих лексичних одиниць вихідної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх еквівалентами, наприклад: abnormal personality – психопатія;

5) лексичне додавання – використання в мові перекладу одиниць, які відсутні або опущені в тексті оригіналу, наприклад: anxiety hierarchy – ієрархія тривожних ситуацій;

6) лексичне опущення – опущення в мові перекладу одиниць, які присутні в тексті оригіналу, наприклад: preconceived notions – упередження;

7) конкретизація – заміна слова або словосполучення мови оригіналу з більш широким значенням словом або словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням, наприклад: principle – джерело; entity – образ;

8) генералізація – заміна одиниці оригіналу одиницею перекладу з більш широким значенням, наприклад: armchair psychology – кабінетна психологія;

9) експлікація значення (описовий переклад) – спосіб перекладу, який використовується в тих випадках, коли не існує жодної іншої можливості передачі мовної одиниці внаслідок відсутності еквівалентів і аналогів у мові перекладу. Описовий переклад полягає в передачі значення іноземного слова за допомогою більш-менш поширеного пояснення – healthy controls – здорові піддослідні контрольної групи; overdoing-undoing – надмірне старання людини, що призводить до негативних наслідків.

10) модуляція – заміна одиниці перекладу на контекстуальне, логічно пов'язане з нею слово або словосполучення, наприклад: general health – загальний стан здоров'я.

Красножон Н. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Мосівич Л. В.

ФУНКЦІОНУВАННЯ АМЕРИКАНІЗМІВ В ПОЕЗІЇ С. КЮНІЦА ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Американська література взагалі, і поезія С. Кюніца зокрема, характеризується функціонуванням американізмів. Під американізмами ми розуміємо лексичні одиниці, які в усіх або в деяких своїх значеннях притаманні виключно американському варіанту англійської мови. Американізми поділяються на лексичні інновації, лексико-семантичні аналоги та лексико-семантичні дивергенти. У групу дивергентів входять слова, які виявляють розбіжності у своєму значенні при спільності звукової оболонки (*market* – *брит.* ринок, базар, *амер.* Продовольчий магазин). Лексико-семантичні аналоги характеризуються розходженням в плані вираження при спільності значення: *амер.* *apartment* – квартира – *брит.* *Flat*.

Аналіз досліджуваного матеріалу показав, що лексичних інновацій в поезії С. Кюніца немає, лексико-семантичні аналоги кількісно переважають (51%) над дивергентами. В ході нашого дослідження ми визначили основні способи перекладу американізмів. Переклад лексико-семантичних аналогів та лексико-семантичних дивергентів не викликає труднощів, усі вони мають словникові відповідники. Але, складність полягає в тому, щоб їх ідентифікувати в тексті, адже вони можуть здаватися загальноновживаними британськими словами (напр., *grade* – *AmE.* «клас», *BrE.* «ступінь»; *purse* в *BrE* «гаманець», в *AmE* «сумочка»; *stoop* в *AmE* позначає «поріг», в *BrE* – «сутулість» тощо).

Зазначимо деякі неточності перекладу американізмів: слово *highway* в *AmE* означає «магістраль, трасу між містами», проте в мові перекладу воно має переклад «шлях»:

...*That single Model A sputtering up the grade unfurled a highway behind... / Машина моделі А, що таракоче взору, промочує за собою шлях...*

Таким чином, перекладацький аналіз показав, що американізми поезії С. Кюніца в українському варіанті вірно ідентифіковані перекладачем та релевантно відтворені українською мовою.

Список використаних джерел

1. Дзера О. Жанри художнього перекладу. *Записки перекладацької майстерні*. Львів, 2002. Т. 1. С. 18–37.
2. Косарева Н. В. Отражение в переводе на русский язык лексико-семантических различий между британским и американским вариантами английского языка: дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2007. 253 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця, 2000. 446 с.
4. Bickerton A. *American – English, English – American: A Two-way Glossary of Words in Daily Use on Both Sides of the Atlantic*. London, 2005.
5. Kunitz, Stanley. *The Collected Poems*. New York, 2000. 285 p.
6. Raffel, Burton. *The Art of Translating Poetry*. London, 1988. 206 p.

Крижанівський О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ПОЛІСЕМІЧНИХ ДІЄСЛІВ

Полісемія – дуже поширене явище в усіх мовах світу. В основі полісемії закладені особливості психіки людини, яка мислить нечіткими розпливчатими поняттями. Завдяки останнім дослідженням відомо, що людина, яка говорить і людина, яка слухає, на мовному рівні сприймають полісем лише з одним із значень, все інше вживання багатозначного слова розглядається ними як омонімія.

Існує три типи полісемії: моноцентричний, поліцентричний, і третій тип, при якому значення слова можуть скріплюватися якимось іншим словом. При моноцентричному типі первинне значення має при собі одне чи декілька похідних значень. Поліцентричний тип охоплює два чи більше семантичних центра, які слабо пов'язані один з одним. Третій тип семантичної структури особливо характерний для похідних слів.

Під полісемією ми розуміємо наявність зв'язку між загальноприйнятими значеннями слова. Вирішальним чинником у визначенні семантики слова виступає принцип дифузності значень. Когнітивні дієслова є дієсловами абстрактної семантики, тому для них характерний високий показник полісемічності. Існує тенденція до зростання частоти вживання когнітивних дієслів англійської мови із збільшенням кількості їх значень.

Критерії виділення значення поділяються на парадигматичні, синтагматичні і концептуальні. За парадигматичним принципом різні вживання даного слова слід вважати різними значеннями цього слова, якщо їм відповідають різні синоніми. Синтагматичні критерії засновані на припущенні, що одне й теж саме слово у різних значеннях має по-різному сполучатися з іншими словами. Концептуальні критерії виділення значень базуються на знанні носіїв мови про подібності і відмінності понять, позначуваних даним словом.

Проблеми перекладу полісемії англійських дієслів є однією з найскладніших задач лексичної семантики. Базові теоретичні завдання в цій області можуть бути сформувані як: а) розрізнення омонімії і полісемії; б) розрізнення полісемії і моносемії англійських дієслів при перекладі. Традиційно розрізнення омонімів і окремих значень багатозначного слова проводиться на основі критерію наявності або відсутності спільних семантичних ознак у порівнюваних одиницях. При розрізненні полісемії англійських дієслів і моносемії в процесі перекладу важливо чітко уявляти собі, що в реальному мовленні ми маємо справу з нескінченною кількістю різних вживань лексичних одиниць, а не з готовим переліком семем.

Вибір лексико-семантичної групи англійських полісемічних дієслів під час перекладу зумовлено співвідношеннями, які формуються в сітці протиставлень даного дієслова іншим дієсловам цієї ж мікросистеми. Найбільшими парадигматичними об'єднаннями є лексико-семантичні поля, вони не ізольовані, а

пов'язані між собою. Полісемічні дієслова мають дуже чітку системну організацію, системне вивчення семантики яких неможливе без аналізу структури їх перекладу. Цим займається наукова дисципліна – перекладознавство. Англійські полісемічні дієслова під час перекладу українською мовою мають лексико-семантичні групи: опис людської діяльності.

Перспективи подальшого дослідження полягають у тому, що особливості відтворення англійських полісемічних дієслів потрібно вивчати більш глибоко і уважно, оскільки майже кожного дня виникають нові дієслова зі своїми значеннями, і, навіть, у вже існуючих дієслів також з'являються нові значення. Можна досліджувати полісемічні дієслова іншої мови, наприклад німецької, і порівняти їхнє значення з англійською.

Кулабухова І. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

АДАПТАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ОНІМІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ

Рекламний текст належить до текстів масового впливу, які розв'язують комунікативно-прагматичне завдання, презентують звернення до цільової аудиторії, потенційного покупця. Реклама неодноразово ставала об'єктом лінгвістичного дослідження, наприклад у роботах таких відомих вчених-лінгвістів та рекламістів, як О. Л. Бессонова, О. В. Медведєва, В. І. Карасик, О. Є. Ткачук-Мірошніченко, Теун Ван Дейк, Д. Бернет, А. Годдард, У. Уэльс, С. Моріарті, та інш.

В останніх дискурсивних дослідженнях лінгвістів визначення дискурсу подаються з урахуванням позалінгвальних компонентів дискурсу. Найважливішими особливостями рекламного дискурсу слід вважати те, що дискурс є поєднанням лінгвального і позалінгвального в комунікації з усім спілкуванням як обов'язковим компонентом.

Маркерами імпліцитної інформації в дискурсі англійської комерційної реклами є вербальні (лексичні і граматичні) та невербальні маркери [1, с. 3]. О. Є. Ткачук-Мірошніченко до лексичних маркерів імпліцитної інформації відносить: а) назви відомих вулиць та міст-столиць [1, с. 9]. Напр.: *TOMMY – the new American fragrance*. [3, 2015/7]; б) власні назви [1, с. 9]. Напр.: *eBay is a great place to get great deals on anything electronics related*. [5, Oct. 2013]; в) локативи, які виражаються займенниками типу *everywhere/anywhere, N+wide*. [1, с. 10]. Напр.: *Nationwide network reaches more than 230 million people*. [5, Oct. 2003]; г) темпоральна лексика [1, с. 10]. Напр.: *Now blend away gray with the sure thing for a natural look*. [3, 1995/4]; д) дати [2, с. 10]. Напр.: *Reverso. Avantgarde since 1931*. [4, 7th Apr., 1999]; е) лексичні одиниці зі значенням способу дії (*handmade, handpainted, handcrafted*) [1, с. 10]; і) іншомовна лексика [1, с. 11]; та ін.

Розглядаючи рекламу в аспекті такого чинника комунікації, як психологічний вплив на реципієнта, ми визначаємо основні особливості її цілеспрямованості: привернути увагу, викликати зацікавлення, «розпалити» бажання, аргументувати користь товару, привести до рішення зробити покупку. Тому рекламні тексти виявляють тенденцію до стислості.

Реклама сьогодні є однією з важливих функціональних сфер сучасної мови. Отже, у зв'язку з розвитком засобів масової комунікації та їх впливом на розвиток мови загалом, проблема функціонування мовних явищ у засобах масової комунікації набуває все більшого значення. Використання в рекламних текстах алюзивних власних імен створює можливість ширшого трактування переданої текстом інформації. Сприяття алюзивного власного імені різними читачами неоднозначне, тому що вони викликають різні асоціації, надають читачу можливість застосувати свої знання, уяву, для визначення тієї інформації, яка близька саме йому. Можна вважати, що така «воля вибору», надана потенційному покупцю, також сприяє успіху реклами.

Список використаних джерел

1. Ткачук-Мірошніченко О. Є. Імплікація в рекламному дискурсі (на матеріалі англійської комерційної реклами): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ: Київський національний університет ім. Т. Шевченка. 2001. 18 с.
2. Longman dictionary of contemporary English. *Pearson Education*, 2005. 1950 p.
3. Men's Health. URL: <https://www.menshealth.com> (date of request: 18.09.2019).
4. Newsweek. URL: <https://www.newsweek.com> (date of request: 14.09.2019).
5. Wired. URL: <https://www.wired.com> (date of request: 28.09.2019).

Кучерова Г. Ю.

наук. кер. – Кирпиченко О. Е.

СЕМАНТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Обмежена здатність технік перекладу для передачі змісту економічних термінів наукової літератури обумовила поширення дискусій щодо тлумачення окремих з них. Теоретична невизначеність стримує розвиток економічної методології та практики сучасних фінансово-економічних процесів, характерною ознакою яких виступає євроінтеграційність та глобалізація. В цьому контексті семантичне моделювання виступає дієвим та ефективним інструментом дослідження семантичних структур економічних термінів для забезпечення спрощеної процедури лінгвістичної інтерпретації.

Досліджували категорії мовного змісту, обґрунтовували мовні структури та шукали адекватні еквіваленти у перекладознавстві такі провідні вчені як: А. Г. Гудманян, Ю. А. Зацний, В. І. Карабан, З. Д. Львівська, Ю. Найда, М. О. Новикова, А. Норберт, К. Райс, О. В. Ребрій, Я. Й. Рецкер, О. І. Чередниченко та інші. Однак, динамічність змін фінансово-економічних процесів, інноваційний тип розвитку та глобальна інтеграція виводить на новий рівень потреби інтерпретації мовних конструкцій економічних термінів.

Так, на перетині таких наук, як лінгвістика, теорія перекладу, математика та економіка реалізується методологія семантичного моделювання економічних термінів. Однак, достовірність результатів лінгвістичної інтерпретації, як пріоритетний критерій при перекладі, визначається когнітивними здібностями перекладача, рівнем володіння та його обізнаністю у зазначених науках, похибкою застосованих методів інтерпретації та обсягами припущень для їх застосування.

Семантична структура системи економічної термінології характеризується такими параметрами як складність, обсягами різних рівнів, змістом. Загалом, структури класифікують наступним чином: семантичні, тематичні, стратифікаційні, комунікативні, прагматичні, текстоцентричні, дискурсивні, позиційні, топологічні та інші [1, 2]. Можливість систематизації та структурування економічних термінів, їх семантичних конструкцій, розширюють можливості застосування прикладного математичного апарату як для інтерпретації змісту, такі і для дослідження характерних особливостей їх побудови, трансформації.

Семантичне моделювання економічних термінів можна звести до декількох самостійних, але взаємообумовлених завдань: 1) побудова моделі економічного терміну у вигляді набору синтаксичних та семантичних конструкцій; 2) визначення тематичної структури первинних конструкцій, яка відображає семантичні відносини всередині терміну; 3) побудова правил наповнення синтаксичних конструкцій терміну поняттями, що узагальнюють семантику первинних компонентів; 4) формалізація семантичної структури економічного терміну шляхом визначення ключових атрибутів та внутрішніх взаємозв'язків; 5) оцінювання пояснювальної спроможності, семантичної продуктивності, когнітивної цінності терміну.

Виконання поставлених завдань дає змогу наблизитися до максимально точних результатів інтерпретації, тобто, отримати істинну суть терміну іншою мовою, також формалізувати та спростити процедуру лінгвістичної інтерпретації економічного терміну. Саме тому питанням семантичного моделювання доцільно приділити окрему увагу з точки зору теорії, методології та практики перекладу.

Список використаних джерел

1. Єнчева Г. Г. Лінгвокогнітивне моделювання процесу перекладу авіаційних термінів (на матеріалі англо-українських версій нормативно-технічної документації ICAO): дис. Державний заклад «Національний авіаційний університет», 2011.

2. Лазаренко О. В., Яковенко А. А. Моделювання процесу узагальнення в системі автоматичного реферування: монографія. Харків: НУА, 2007. 124 с.

Левітіна М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н. Дяченко М. Д.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В умовах модернізації всієї освітньої системи України з 2017 року в 100 пілотних перших класах українських шкіл, а з початку 2018–2019 н. р. розпочалося кардинальне оновлення процесу навчання молодших школярів згідно з Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленою Кабінетом Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. [2].

Навчально-виховний процес будується згідно з Методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього простору Нової української школи [3], в яких, зокрема, зазначається, що початковий етап навчання іноземної мови – надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іноземної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення.

Формування навичок читання розпочинається з перших років вивчення іноземної мови. Проте доводиться констатувати, що в сучасних шкільних підручниках загальноосвітніх навчальних закладів для 1–2 класів відсутні вправи на формування навичок читання II типу (відкритий склад), розповсюджених буквосполучень sh, ch, wh, gh, ee, ea, wr, th. Тому вчитель повинен цей недолік враховувати при підготовці до уроків, самостійно розробляючи або творчо добираючи необхідний матеріал.

Процес навчання читання іноземною мовою ускладнюється цілою низкою об'єктивних та суб'єктивних факторів [1, с. 27]. Насамперед, учитель повинен враховувати об'єктивні труднощі орфографічної системи виучуваної мови, які склалися історично. Найхарактернішими з них є: кількісна неадекватність між буквами та звуками у слові, тобто між графічним та звуковим образом слова; наявність діакритичних знаків; передача одного і того ж звука різними буквами та буквосполученнями.

Однією з основних проблем у формуванні навичок читання англійською мовою в початкових класах є проблема відбору текстів і чітка організація роботи з ними. Адже досить часто учні працюють з текстами, які їх не цікавлять, що спричиняє зниження мотивації навчання, втрати змісту читання як виду мовної діяльності. Читаючи, учень виконує дії з текстом, які спрямовані на вирішення комунікативних завдань, на реалізацію основних функцій спілкування: пізнавальну, регулятивну, ціннісно-орієнтаційну. Читання починає існувати як самостійний вид діяльності, де особливе місце займає читання мовчки – з метою отримання основної інформації з текстів. Підбираючи тексти, слід враховувати: вікові особливості; інтерес і потреби учнів; зміст, новизну та практичність інформації.

Отже, з метою формування навичок читання англійською мовою в початкових класах потрібно використовувати такі групи вправ: 1) вправи для формування навичок техніки читання; 2) вправи для формування мовленнєвих навичок читання; 3) вправи для розвитку вмінь читання.

Список використаних джерел

1. Деркач Ю. Я., Біб О. С. Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (61). С. 27–31.

2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934> (дата звернення: 18.10.2019).

3. Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у 2019–2020 навчальному році. URL: <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-inozemnyh-mov-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi> (дата звернення: 26.10.2019).

Литвин І. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н. Марінеско В. Ю.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ РЕАЛІЙ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Переклад реалій – це частина важливої проблеми передачі національної і історичної своєрідності, яка сходить до самого зародження теорії перекладу як самостійної дисципліни. Реалії входять до складу безеквівалентної лексики, але належать до найменш вивчених лінгвістичних одиниць.

Поняття «переклад реалій» є двічі умовним: реалія, зазвичай, не перекладається (в словниковому порядку), але вона передається (в контексті). Переклад як форма діяльності передбачає, з одного боку, мовний контакт з метою адекватної передачі змісту, вираженого засобами однієї мови, а з іншого – конфронтацією культур, виражених в цих мовах.

Щоб не втрачати колориту, довести до свідомості читача зміст реалій можливо декілька варіантів їх передачі: 1) транскрибувати кожну реалію окремо; 2) замінити внутрішню реалію власною; 3) введення транскрипції зовнішньої реалії та передача внутрішньої її функціональним еквівалентом, або видовою та родовою заміною.

У деяких випадках відбувається втрата реалії, яка вже потрапила до іншої мови, тобто коли конотація даної реалії немов би «стирається». Це відбувається, якщо такі слова вже засвоєні мовою, носіями реалій.

Транскрипція і транслітерація частіше за все використовуються у тих випадках, коли мова йде про власні імена, назви державних установ, навчальні заклади і т.д. Вагомим недоліком цих способів є те, що вони приводять до появи у перекладі незвичних та незрозумілих слів: *Halifax house* – «Халіфакс хаус» (студентський клуб Оксфордського університету); *master* – мастер (титул голови деяких коледжів у Оксфордському та Кембриджському університетах).

Калькування – буквальный переклад, передача безеквівалентної лексики з допомогою заміни її складових частин – морфем або слів – їх прямими лексичними відповідниками – широко використовується для передачі реалій іншою мовою. Калька може отримати певне розповсюдження у мові, але залишається при цьому «екзотизмом», тому що відповідний їй денотат чужий для даної культури. Найчастіше кальки бувають словосполученнями, але зрідка словами: *open scholarship* – відкрита стипендія (екзаменаційні вимоги вищі, ніж при здачі екзаменів на закриту стипендію); *wooden wedge* – студ. «дерев'яний клин» (останнє місце на екзамені з класичних мов у Кембриджському університеті; гра слів: у рік впровадження екзамену з класичних мов (1824) останнє місце посів студент на прізвище *Wedgewood*).

При створенні кальки, необхідно враховувати культурний компонент оригінального слова, який не повинен втрачатися, або замінюватися компонентом іншої культури (*Black Monday* – розмовн. чорний понеділок – перший день занять після канікул). Калька, таким чином, часто доповнюється роз'яснювальним перекладом. Роз'яснювальний переклад має перевагу, тобто він виключає неповне розуміння, притаманне транскрипції, транслітерації та калькуванню, але недолік його полягає у тому, що реалія перекладається не аналогічно до структурної одиниці іншої мови, а завдяки просторовому опису. Цей засіб полягає у ви-найденні найближчої за значенням відповідності певної реалії до лексичної одиниці, яка не має точних відповідностей.

Найбільш типовими є два варіанти взаємовідносин між реаліями та контекстом: реалії однорідні, тематично об'єднані з контекстом і виступають в якості його суттєвих компонентів. У цих випадках в текстах багато реалій, а їх зміст є чудовим фоном для їх розуміння; реалії різномірні, тематично з контекстом не пов'язані, використовуються переважно в якості прийомів художньої виразності. Розуміння реалій у цих текстах ускладнюється відсутністю в тексті необхідної інформації. Додатковою складністю є використання реалій у переносному значенні.

Лук'янцева Г. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

СТРУКТУРНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ СТИЙКИХ СЛОВСПОЛУЧЕНЬ МОВИ БІЗНЕСУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ

Найважливішою проблемою досягнення еквівалентності перекладу науково-технічних текстів є відтворення вихідного змісту тексту за допомогою терміносистеми мови перекладу. Семантика англійського терміну дуже широка, і в різних контекстах для її передачі використовуються різні українські терміни. Найбільш показовим прикладом подібної міжгалузевої полісемії є термін *provision*: 1) *резерв* (на покриття витрат, передбачуваних збитків); 2) *забезпечення*; 3) *положення* (договору) [56, с. 217]. У першому значенні термін виражає поняття бухгалтерського обліку; у останньому значенні він виступає як юридичний термін. Проте всі значення, що виділяються, актуалізуються в текстах фінансової звітності. Визначити специфіку використання терміну в кожному значенні дозволяє контекст.

Аналіз значень, властивих багатозначним термінам, необхідний для забезпечення точності перекладу, оскільки основою для утворення термінів можуть бути різні значення ключового слова. Наприклад, *account*, має наступні значення: 1) *бухгалтерський облік*; 2) *звіт*. Частина складених термінів, що включають до свого складу елемент *account*, утворена на основі першого значення: *account payable* – *кредиторська заборгованість*; *accounts receivable* – *дебиторська заборгованість*; *reserve account* – *резервний ра-*

хунок [69, с. 82]. Інші складені терміни утворені на основі іншого значення: *consolidated account* – консолідована звітність; *profit and loss account* – звіт про прибутки і збитки [59]; *statutory accounts* – встановлена законодавством звітність.

Таким чином, англійські терміни можуть мати дві (три) відповідності при перекладі українською і тому, відтворення англійських термінів вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою.

Основним способом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Значні труднощі викликають терміни, до складу яких входять групи слів, так звані багатокомпонентні терміни, їх переклад включає два основних етапи – аналітичний та синтетичний. Велику роль відіграє аналітичний – переклад окремих компонентів. Для цього необхідно правильно їх визначити, оскільки ними можуть бути не тільки слова, а й словосполучення.

Існує ряд термінів-словосполучень, які не допускають дослівного перекладу, хоч мають еквіваленти в рідній мові. Найбільш складними для перекладу є терміни, які мають різні значення не тільки у різних галузях науки, а й навіть в одній галузі: **Notice** – 1) повідомлення, заява; 2) сповіщення про готовність судна до завантаження; 3) знання; **Charge** – 1) обтягувати заставою; 2) зобов'язання; 3) доручення; 4) обвинувачення, 5) аргументування в позовній заяві у спростуванні передбачуваних доводів відповідача; 6) письмова деталізація вимог сторони стосовно відкритої справи; 7) завершальне звернення судді до присяжних; 8) звертання стягнення; 9) керівництво; 10) ціна; витрата; нарахування; збори; пільги; покладати витрати на когось.

В цілому економічні терміни мають такі самі шляхи відтворення з англійської мови українською як і всі інші терміни.

Список використаних джерел

1. Marchard. The categories and types of present-day English word – formulation. Alabama Linguistic and psychological series. 2002. № 13. XX. 379 p.
2. Schiller Bradley A., Essentials of economics. McGraw: Hill Publishing Company. 1996. 386 p.
3. The Essential Dictionary of Accounting. Barnes & Noble Books. New York, 2007. 534 p.

Міняйло К. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

В наш час загальноприйнятим є положення про те, що мові належить найактивніша роль у культурі і пізнанні. Мовна картина світу є зафіксованою в мові і специфічною для конкретного мовного колективу схемою сприйняття дійсності.

Фразеологічна картина світу є частиною МКС, описаною засобами фразеології, у якій кожна фразеологічна одиниця є елементом строгої системи і виконує визначені функції в описі реалій навколишньої дійсності. В утворенні ФО активну участь приймають метафори. Особливо широко фразеологія використовує символи. Звертання до символів може дати пояснення етимології багатьох фразеологічних одиниць.

Національно-культурна специфіка фразеологізмів базується, у першу чергу, на конкретних культурно-історичних умовах розвитку народу і його традицій. Кожна нація відбиває факти, явища, події, у формі образної інтерпретації дійсності, властивої саме її менталітету не просто називаючи, але й одночасно оцінюючи їх.

Теоретичні положення, викладені в першому розділі, дозволили констатувати, що фразеологізми є засобами зберігання та трансляції знань, уявлень, образів певного етносу, вони позначають стереотипи етносвідомості, у яких передається система ціннісної орієнтації певного народу. Зіставлення фразеологічних систем двох неблизькопоріднених мов дає можливість виявити спільне й відмінне в образності ФО, в основі чого лежить національна своєрідність.

У наш час набуває особливого інтересу фразеологічний рівень в ієрархії рівнів мовної системи в плані порівняльного вивчення у зв'язку з розв'язанням деяких основоположних питань у сучасній фразеологічній науці. Велике значення для розкриття МКС має зіставлення внутрішньої форми фразеологізмів. За внутрішньою формою фразеологічні одиниці поділяють на наступні: а) мотивовані, тобто такі, в яких мовці легко переходять від елементів значення вихідних систем до цілісного метафоричного значення ФО, значення таких фразеологізмів зрозуміле всім; б) напівмотивовані, що також мають зрозумілу внутрішню форму, але вони втратили своє етимологічне значення або є відомими лише для обмеженого кола мовців; в) немотивовані – цілісне значення не витікає із суми значень складників фразеологічного звороту.

Серед фразеологізмів із компонентами одягу як англійської, так і української мов більшість нараховують мотивовані ФО. Щодо двох інших типів ФО, то завдяки їх поширеному вживанню, значення фразеологізмів не важко зрозуміти, не дивлячись на «затемнення» їх внутрішньої форми. Крім того, слід зазначити, що такий різновид фразеологічних одиниць, як прислів'я, практично завжди мають прозору внутрішню форму. Це є необхідним для їх розуміння, адже прислів'я – це закінчені речення і часто вживаються окремо від контексту.

За структурою фразеологічний фонд англійської та української мов мають спільні риси й відмінності. Але, якщо в мові перекладу немає еквівалентних фразеологічних одиниць, їх переклад ускладнюється. При перекладі фразеологізму треба передати його сенс і відобразити його образність, знайшовши аналогічний вираз в українській мові і не загубивши при цьому стилістичну функцію фразеологізму. Головне при перекладі фразеологічних одиниць – ніколи не можна підміняти колорит ідіоматичних виразів, краще взагалі відмовитися від передачі національної специфіки першотвору, ніж приписувати невластиві для нього характеристики.

Мосієвич Л. В.

Класичний приватний університет
к.філол.н., доцент

ПРИЙОМИ ОПУЩЕННЯ ТА ДОДАВАННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНОМОВНИХ ТЕРМІНІВ З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Терміни з охорони праці викликають деякі труднощі при перекладі англійською мовою, тому що вони охоплюють різноманітні сфери: виробнича санітарія, техніка безпеки та пожежної безпеки, гігієна праці тощо.

В деяких випадках подолання цих труднощів здійснюється за допомогою перекладацьких трансформацій. Інколи для того, щоб правильніше і зрозуміліше передати зміст вихідного матеріалу, у перекладача може виникнути потреба ввести кілька додаткових слів або опустити семантично надлишкові мовні одиниці. Введення додаткових слів обумовлюється рядом причин: розходженнями в структурі речення і тим, що більш стислі українські терміни вимагають в англійській мові більш розгорнутого вираження думки. Відсутність відповідного слова чи відповідного лексико-семантичного варіанта даного слова теж є причиною введення додаткових слів при перекладі.

Наведемо приклади додавання:

- допустимий рівень - *minimum safe level*,
- несуча здатність – *load bearing function*,
- цільове обстеження – *special purpose inspection*.

Протилежний процес доповненню, опущення, ми бачимо в наступних прикладах:

- дільниця роботи інспектора – *area of the Inspector*,
- звітна документація – *reports*,
- повітряне середовище – *the air*,
- протипожежний стан об'єкта – *status of fire*.

Слід зазначити, що в результаті застосування цього прийому, україномовні багатокомпонентні терміни зазвичай становляться дво(одно)компонентними в англійській мові.

Список використаних джерел

1. Андрейчук Н. І. Охорона праці: навч. посіб. Львів, 2012. 276 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: навч. посіб. Вінниця, 2001. 321 с.
3. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. URL: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=4368&start=1 (дата звернення: 12.08.2019).
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: навч. посіб. Київ, 2001. 290 с.

Назаренко Я. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Смурова Л. І.

НЕОЛОГІЗМИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Чільне місце в лексичному складі будь-якої мови посідають неологізми – новоутворення, котрі формують лексичне поле мовлення. Виникнення неологізмів також пов'язане з певними політичними процесами, які відбуваються на світовій арені та в США. Під неологізмом ми розуміємо слово або зворот, що створено для позначення нового предмета або для вираження нового поняття. Ми з'ясували, що багато неологізмів пов'язано з іменем Президента США та його дружини, усі вони мають пейоративне забарвлення:

...*At home, Trumpism and white nationalism cast immigrants and people of color as enemies* [CNN News]. Неологізм «Трампізм» (Trumpism) описує політику, яку проводить Трамп, його суперечливі та відрізливі заяви.

...*Though he's not packing stadiums like Trump, the Walker campaign believes Trumpmania isn't sustainable* [The New York Times].

...*And if he did, are you satisfied with the idea of Trump transforming our nation from the United States of America into Trumpistan? No, our country would not become Afghanistan* [CNN News]. Неологізм *Trumpistan* утворено шляхом злиття прізвища Президента та країни Афганістан.

Щодо першої леді, Меланії Трамп, суфікс-gate, який вживається поруч з її іменем, походить від назви події Water gate, та є маркером будь-якого скандалу. В даному випадку, скандал був пов'язаний з тим, що Мелані звинуватили у плагіаті промови Мішель Обама: ...*By itself, Melania-gate is embarrassing, but hardly a catastrophe* [The New York Times].

На позначення ділків Білого Дома, які спеціалізуються на компрометуючих матеріалах, вживається неологізм *oppo guys*: ...*There will be a spin about White House oppo guys* [CNN News].

Ще один приклад телескопії не стосується Д. Трампа. Інновація була утворена шляхом злиття слова «conservative» (консерватор) та «cuckold» (рогоносець): ...*He has also called his primary opponent Ed Gillespie «a cuckold»* [CNN News]. Цей неологізм має значення «традиційний (на відміну від нових, альтернативних правих) консерватор, який бачить, що на його країну претендують іногородці, але нічого з цим не робить». Куксерватор виступає за традиційний для американських республіканців набір цінностей: вільний ринок, скорочення податків, відмова від держпідтримки медицини і викладання теорії еволюції в школах.

На основі аналізу лексичних інновацій в політичному дискурсі США ми можемо зробити висновки, що чимало неологізмів відносяться до Д. Трампа, усі вони мають негативну конотацію та утворюються шляхом словоскладання, афіксації та телескопії.

Список використаних джерел

1. Зацный Ю. А. Новая общественно-политическая лексика и фразеология английского языка. Запорожье: ЗГУ, 2000. 200 с.

2. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: вид-во Запорізького держ. ун-ту, 1998. 430 с.

3. Кондратенко Н. В. Неологізми в сучасному українському політичному дискурсі: семантико-словотвірний аспект. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2014. Вип. 37. С. 151–156

4. Павлуцька В. О. Політичний дискурс: особливості та функції. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. Житомир, 2008. Вип. 39. С. 218–221.

Петрів В. Р.

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – викладач Запотічна Р. А.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Стрімкий розвиток науки і техніки, сучасних інформаційних технологій, значні зміни в житті суспільства, а саме відкритість кордонів, інтенсифікація процесів міжкультурної комунікації диктує необхідність всебічного опису, вивчення і аналізу нових пластів термінологічної лексики. Сьогодні в світі термінологія відіграє провідну роль у спілкуванні людей, адже вона є джерелом отримання інформації, інструментом освоєння спеціальності і певною рушійною силою науково-технічного прогресу.

Психологічна та психіатрична термінологія відносяться до числа найбільш великих і складних терміносистем. Популярність психології, поповнення її новими напрямками і сферами формує стійку думку про розквіт, успішний розвиток всього комплексу психологічних наук. Багато психологічних новоутворень англійської мови виникає, головним чином, в британському та американському національному варіантах. Ці варіанти є основними постачальниками лексичних інновацій в психологічній терміносистемі сучасної англійської мови.

У наш час з'являється величезна кількість науково-популярних видань з психології, в яких зустрічається чимало термінів, які необхідно адекватно перекласти для широкого кола читачів. У багатьох випадках українські відповідники для англійських термінів відсутні, і перекладачеві необхідно створювати свій варіант перекладу. Маючи справу з науковими текстами в певній галузі знання, перекладачеві, перш за все, необхідно вивчити спеціальну термінологію і можливі способи її перекладу за допомогою перекладацьких трансформацій для досягнення адекватного перекладу тексту. Саме тому адекватний переклад термінів як ключових одиниць спеціального тексту є необхідною умовою адекватності перекладу всього тексту в цілому. У зв'язку з цим лінгвістичний та перекладацький аналіз англомовної психологічної термінології є вельми значущим і актуальним.

Серед основних проблем перекладу англомовних термінів виокремлено такі: недостатність фонових знань, неоднозначність контексту, висока ідіоматичність термінів-словосполучень, невміння виявити семантичні відносини між компонентами, відсутність усталених англо-українських паралелей тощо. Адекватного та еквівалентного перекладу психологічної термінології можна досягти за допомогою низки перекладацьких прийомів та трансформацій, які допомагають подолати труднощі, пов'язані з розходженням семантичних полів мови оригіналу та перекладу.

Калькування є основним прийомом перекладу англомовних психологічних термінів. У багатьох випадках вдається віднайти еквівалент чи аналог психологічного терміну в мові перекладу.

Також до поширених способів перекладу психологічних термінів належать: транскрипція та транслітерація, лексичні заміни, додавання та опущення, конкретизація, генералізація, експлікація значення, модуляція та граматичні заміни частин мови.

Структура психологічних термінів має важливе значення для вибору способів та шляхів їхнього перекладу. У процесі перекладу психологічна термінологія зазнає певних морфологічних, синтаксичних змін та трансформацій, подеколи лише частково зберігаючи вихідну структуру терміну. Під час розгляду психологічної термінології в перекладацькому аспекті, важливо враховувати її структуру, а саме, специфіку перекладу однослівних та багатокомпонентних термінів.

Незважаючи на те, що англомовна термінологія у галузі психології неодноразово ставала об'єктом вивчення в рамках лінгвістичних студій, питання її перекладу українською мовою потребує подальшої розробки.

Середенко А. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

ШЛЯХИ ТА ПОРЯДОК КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ПЕРЕКЛАДІ

Шлях, який перекладач долає від сприйняття авторського повідомлення до презентації вербального тексту перекладу реципієнту, можна представити як певну послідовність дій – ланцюг, що й називають когнітивною моделлю перекладу.

На разі, у теорії перекладу розроблено декілька моделей. Модель перекладу – це теоретичний конструкт, що гіпотетично у вигляді формалізованої схеми репрезентує процес перекладу.

Найбільш поширеними вважаються – ситуативна, трансформаційна та семантична моделі. Але також нерідко використовують інформативну та комунікативну моделі. Кожна модель ґрунтується на окремих положеннях різних напрямів лінгвістичної науки і відповідно спирається на певні методи, наприклад, трансформаційна – базується на доробку породжувальної / трансформаційної граматики, семантична – семантичної теорії тощо.

Семантична модель процесу перекладу будується з урахуванням компонентного аналізу змістових одиниць мови і наявності регулярних міжмовних відповідностей. При такому трактуванні процес перекладу

здійснюється не стільки на рівні слів і речень, скільки на рівні елементарних змістовних компонентів. Чим вища ступінь співпадань таких елементарних змістів у мові оригіналу і перекладу, тим більш адекватний переклад. Ця модель пов'язана з постулатом про наявність у мовах глибинних категорій і структур, загальних для усіх мов.

При побудові *трансформаційної моделі* переклад трактується як перетворення тексту вихідної мови у текст мови перекладу. Основними є операції з перетворень так званих «ядерних синтаксичних структур», які співпадають у різних мовах і характеризуються спільністю логіко-синтаксичних зв'язків і лексичного складу.

Ситуативна (або денотативна) модель базується на визнанні того факту, що незмінною основою мовних одиниць оригіналу та перекладу є віднесеність цих одиниць з предметами, явищами і данностями самої дійсності, з тим, що у лінгвістиці називають денотатами або референтами. Виходячи з цього, переклад розуміється, як процес заміни матеріальних знаків денотатів, тобто слів, однієї мови, знаками іншої, які співвідносяться з тими ж денотатами. Але трапляється, що якогось денотату зовсім немає в суспільстві, яке обслуговує мову перекладу. Тоді перекладач звертається до компенсаторних перекладацьких прийомів, щоб зберегти сенс.

У *комунікативній моделі*, яка має деякі різновиди, процес перекладу розглядається як акт двомовної комунікації. У ньому є повідомлення, його відправник та отримувач, код і канал зв'язку. Ця схема базується на положеннях теорії зв'язку, а мова людини розглядається як своєрідний код.

Інформативна модель спрямована на визначення обсягу інформації, що має підлягати обов'язковій передачі при перекладі. Вона базується на постулаті, що будь-який усний або письмовий текст і його основна одиниця – слово є носіями різноманітної інформації, яка повинна бути сприйнятою і зрозумілою у свідомості перекладача, осмислена у всьому об'ємі, з усіма її смисловими, стилістичними, стильовими, функціональними, ситуативними, естетичними особливостями.

Модель Р. Белла стверджує, що перекладач створює між текстом оригіналу та текстом перекладу семантичне уявлення тексту.

Модель В. Уїлса націлена на переклад. Існує стратегія перекладу: «Якщо текст оригіналу X, то текст перекладу Y».

В основі *функціонально-прагматичної (динамічної) моделі* лежить розуміння перекладацького процесу як одного з найскладніших видів мовленнєвої комунікації, що перебуває під впливом численних мовних і позамовних факторів.

Скрябін О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – канд. філол. н., доцент Кирпиченко О. Е.

АНГЛІЙСЬКІ ТА НІМЕЦЬКІ ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ

В наш час розгляд проблем перекладознавства набуває все більшої популярності та актуальності. З огляду на сьогодення, юридична сфера посідає значне місце у житті кожної країни. Знання закону, основних правових понять і іноземної мови відіграють важливу роль в умовах сучасного життя і є запорукою успішного кар'єрного росту. При перекладі юридичних термінів та зокрема юридичного тексту виникають певні труднощі, тому що терміни юриспруденції є частиною мовної культури, і деякі поняття в англійській та німецькій мовах не мають повних відповідників в українській мові і навпаки.

Юридична термінологія, яка відіграє значну роль у майже всіх сферах життя, посідає важливе місце серед інших термінологій і має свою низку характерних рис, які треба враховувати, приступаючи до перекладу нормативних актів та інших юридичних документів.

Згідно з енциклопедичним юридичним словником юридичні терміни визначаються як «словесні позначення державно-правових понять, за допомогою яких виражається і закріплюється зміст нормативно-правових розпоряджень держави» [1, с. 524].

Юридичні терміни можна розподілити на три групи за ознакою «понятійності»: а) терміни, які мають загальне значення і характеризуються тим, що вживаються у повсякденному житті і зрозумілі всім і стосуються основної маси суспільства. До цієї групи термінів відносяться, наприклад, *witness* – свідок, *refugee* – біженець, *worker* – робітник, тощо; б) спеціальні юридичні терміни, які мають особливий правовий зміст, наприклад, *statement of claim* – позовна заява, *plaintiff* – позивач, тощо; в) спеціально-технічні терміни, які відносяться до сфери спеціальних знань – техніки, економіки, медицини та інш., наприклад, *low-grade product* – неякісна продукція, *safety devices rules* – правила техніки безпеки.

Список юридичної лексики, яка розглядається складається з 5-ти одиниць правової термінології. Терміни були відібрані за принципом вагомості на основі Конституції України [2]. Вибір саме цього юридичного документу пояснюється тим, що він містить основні поняття, які є в основі правового життя будь-якого громадянина. Терміни, що були взяті за основу з Конституції України, відображають найбільш загальні поняття права: *Право; Закон; Злочин; Справедливість; Покарання*. Їм відповідають англійські терміни: *Law – Right; Law – Code; Crime – Offence; Justice; Punishment – Penalty*. В німецькій мові можна знайти наступні умовні відповідники: *Recht; Gesetz; Verbrechen; Gerechtigkeit; Strafe*.

Способи перекладу юридичних документів варіюються і комбінуються, залежно від присутності в тексті мови перекладу юридичної термінології; будови речень; наявності сполучників і вступних слів і лінгвокультурних особливостей іншомовного тексту. При перекладі юридичного документа з характерними одиницями юридичної термінології роль світосприйняття носіїв мови безумовно важлива та відбивається при передаванні понять однієї мови іншою. Для якісного перекладу юридичного документу знання менталітету народу, з мови якого робиться переклад, та народу, мовою якого виконується переклад, є одним з перших чинників.

Список використаних джерел

1. Юридический энциклопедический словарь / гл. ред. А. Я. Сухарев. Москва: Сов. энциклопедия, 1987. 558 с.

2. Офіційний переклад Конституції України на англійську мову. URL: <http://kiev.ua/const/conengl.htm> (дата звернення: 15.08.2019).

Статьєв С. І.

Класичний приватний університет

ЛЕКСИЧНІ ПАРАЛЕЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ НА ПРИКЛАДІ ПРИКМЕТНИКІВ СМАКУ

Одним із основних завдань сучасної антропоцентричної парадигми у мовознавстві виступає дослідження закономірностей відображення людської свідомості у структурі та функціонуванні мови.

Питання смаку у всьому різноманітті його аспектів цікавило людей з найдавніших часів і не втратило своєї актуальності дотепер. Зацікавленість людства з часів античності у смаку як джерелі чуттєвої насолоди є очевидною з огляду не лише на численні археологічні знахідки, тим чи іншим чином пов'язані з приготуванням їжі, а й на численні літературні твори, що описують процес вирощення чи вигодовування компонентів.

Самою репрезентативною групою слів, у значенні яких присутні смакові ознаки, є назви речовин, що використовуються для готування їжі і як їжа. Одиниці, що належать до даної групи, називають різні страви, напої, продукти харчування, а також різноманітні інгредієнти і спеції, які використовуються при приготуванні їжі, для лексичного значення яких семантичний компонент «смак», є значимим.

Однак, існує ряд прикметників, які чітко співвідносяться з модусом смаку. До речі, основні смакові атрибути, що виділяє мова, лежать в основі класифікації смаку в психології. Майже у всіх мовах основними виявляються атрибути – *солодкий* (*sweettaste*), *гіркий* (*bittertaste*), *кислий* (*sourtaste*), *солоний* (*salinetaste*). Їх виділяв ще Аристотель, додавши до цієї групи – *в'язкий*, *різкий*, *гострий*. Іноді до чотирьох основних смаків додається смак прісної води.

Мовними знаками, що фіксують смакові ознаки в значенні слів, є з одного боку, ключові слова *taste*, *flavor*, а з іншого – мовні одиниці, що виражають різні ознаки смаку *tasty*, *sweet*, *salty*, *bitter*, *sour*, *spicy* та інш. Смакові ознаки в значній мірі присутні й у семантиці найменувань рослин. Ця група утворює наступні підгрупи: 1) назви дерев, чагарників, трав; 2) фруктові, ягідні культури і їхні плоди; 3) овочеві культури і їхні плоди.

Отже, перцептивні категорії відносяться до ознакових категорій, які орієнтовані на людину. Вони демонструють залежність від способів надходження інформації і разом з тим їх структура признана ціннісно-оцінними відносинами. Ми визначили номінативний потенціал якісного смакового прикметника, коло лексичної сполучуваності й, те, що домінуючою особливістю є вживання контрастивних прикметників смаку: *солодкий*, *гіркий*.

Серед дослідженого лексичного матеріалу, концепт *солодкий* / *süß* / *sweet* займає чільне місце. Він виступає своєрідною домінантою в ряду концептів інших основних смаків.

Провівши зіставний аналіз тлумачень прикметника *солодкий*, встановлено, що кількість значень не збігаються у досліджуваних мовах. Незважаючи на це, ми можемо виділити такі спільні ознаки вживання прикметника: сенсорні значення, які характеризують вплив на органи відчуття у порівнюваних прикметниках, мають однакові значення: приємний смак, викликає відчуття радості, насолоди.

Проведене дослідження прикметників смаку підтверджує ефективність системного підходу до вивчення мовних явищ з урахуванням їх психофізіологічної основи, що відкриває широкі перспективи для подальшого ґрунтовного висвітлення не лише лексико-семантичних особливостей прикметників смаку, а й інших мовних феноменів.

Список використаних джерел

1. Білоус М. П. Поліфункціональність прикметників смаку. Львів: ЛДУ, 1987. С. 45–48.
2. Jackendoff R. Semantics and cognition. Cambridge, 1983. 283 p.

Сторожук О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Мосієвич Л. В.

ПЕРЕКЛАД ЕТНОГРАФІЧНИХ РЕАЛІЙ В РОМАНІ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

Поетика Оксани Забужко в даному романі несе на собі відчутний вплив антитоталітарної спрямованості. Найчисленнішими у творах О. Забужко є слова-реалії, які описують предмети та явища радянського періоду. Це – слова, словосполучення всесоюзного контексту, що відображають соціалістичну дійсність і несуть певну соціально-політичну інформацію, пов'язану з історією і життям країни, з радянським способом життя, напр.: *Герой соціалістичної партії*, *бригадний підряд*, *перебудова*, *колективізація*. Це – своєрідні символи доби. Вони мають назву «етнографічні реалії» – це слова, що передають назви предметів із життя інших народів і не мають точних відповідників у мові, до якої вони потрапили.

Предмети побуту, зокрема, напої, їжа та одяг, зазвичай перекладаються в англомовному варіанті роману через транслітерацію або транскрипцію: *пельмені* – *pelmeni*, *бринза* – *bryndza*, *пижик* – *pyzhuk* тощо. Із назв їжі, напоїв прийому транслітерації не підлягали такі реалії: *вінегрет* – *mixed salad*, *крашанка* – *painted egg*, *самогон* – *homemade booze* тощо.

Більшість реалій, які відносяться до назв видів помешкань, перекладаються описово: *кам'яниця* – *noble old building*; *флігель* – *old-time wooden annexes*.

Переклад реалій, які відносяться до назв діяльності, переважно здійснюється через транслітерацію: *кулаки* – *kulaks*; *комсомольці* – *Komsomol men*; *колгоспи* – *kolkhozes* тощо. Назви інших діячів, які в україн-

ській мові утворились через телескопію, в англійській мові відтворюються через повний переклад обох компонентів: *комсорг – Komsomol organizer, профорг – union organizer*.

Етноніми та етнічні заклади, які представляють реалії наступної групи, відтворюються в мові перекладу наступними способами: через транслітерацію, калькування, генералізацію. Наведемо приклад транслітерації: *козак – kozak, галичани – Galicians, Общепум – Obshchepit*. Прикладом генералізації є також переклад прикметника *гуцульський* як *Carpathian*. Гуцульщина розташована в південно-східній частині Українських Карпат, тому формально переклад є коректним. Способом часткового калькування перекладено наступна реалія радянської епохи: *Будинок Піонерів – Pioneers' Palace*.

Таким чином, етнографічні реалії в романі перекладаються англійською мовою різноманітними способами, найчастотніший з яких – транслітерація. Цей спосіб зберігає національний колорит, наближає читача до мови тієї країни, життя якої описує авторка.

Список використаних джерел

1. Жайворонко В. В. Етнолінгвістика в колі суміжних наук. *Мовознавство*. 2004. С. 23–25.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів, 1989. 216 с.
3. Забужко О. Музей покинутих секретів. Київ, 2009. 832 с.
4. Коптилов В. Р. Теория и практика перевода. Киев, 2002. 280 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця, 2000. 446 с.
6. Zabuzhko O. The Museum of Abandoned Secrets. Las Vegas, 2012. 760 p.

Тернавська Т. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філол.н., доцент Кирпиченко О. Е.

РІЗНОВИДИ ОЦІНКИ ТА ЗАСОБИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ

Необхідність дослідження оцінної лексики англійської мови з позицій новітніх здобутків вітчизняного та зарубіжного мовознавства зумовила розгляд її когнітивного аспекту. Суть когнітивного підходу до мови ґрунтується на переконанні, що мовні засоби є відображенням когнітивних структур.

Завданням дослідження був опис оцінних концептів англійської мови, виділення й аналіз їх основного ядра та перекладацький аналіз. Під «основним лексичним ядром» розуміються одиниці словника, 1) значення яких універсальні (чи майже універсальні) в тому сенсі, що ці значення виражаються у всіх чи майже у всіх мовах простими мовними формами (тобто словами чи морфемами), 2) які зустрічаються (і, вочевидь, мають найбільшу частотність) саме в повсякденній мові людей, особливо яскраво вираженій в публіцистиці (а не в науковій чи в іншій спосіб спеціалізованій мові) і 3) які в усіх мовах найбільш стійкі до історичних змін.

Дослідження ґрунтується на вибірці з 500 оцінних лексичних одиниць. На підставі кількісного аналізу ми стверджуємо, що лексика аналітичних статей, більшою мірою насичена оцінними конотаціями.

Тож оцінка є складником конотативного компонента семантичної структури мовної одиниці (слова чи словосполучення), який репрезентує ставлення носія мови до позначеного за абсолютною шкалою «добре – нейтрально (байдуже) – погано». Під конотативним компонентом розуміємо додатковий компонент значення мовної одиниці, що доповнює її предметно-логічний зміст суб'єктивними відтінками оцінки, емоційності, експресивності, функційно-стилістичної забарвленості, а також відтінками, зумовленими соціальними, ідеологічними, культурними, ситуаційними аспектами комунікації. Емотивність – текстова категорія, підпорядкована інформативності або модальності, яка виражає емоційне ставлення адресанта (автора), його функції в тексті, дійових осіб, імовірні емоції реального чи модельованого авторською свідомістю гіпотетичного читача щодо описуваних подій, явищ, персонажів, їхньої поведінки й актуалізується за допомогою емоційно заряджених текстових компонентів (емоціогених маркерів). Під експресивністю розуміють інтенсифіковану виразність, таку соціально й психологічно мотивовану властивість мовного знака чи мовленнєвого елемента, яка деавтоматизує його сприйняття і підтримує загострену увагу, активізує мислення, викликає почуттєву напругу учасника мовленнєвої ситуації, слухача або читача.

Список використаних джерел

1. Артемова Л. В. Оцінно-емотивна домінанта експресивності сучасних іспанських аналітичних статей (на матеріалі періодичних видань «El Pais», «El Mundo», «ABC»): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. Київ, 2006. 219 с.
2. Вольф Е. М. Оценка и «странность» как виды модальности. Язык и логические теории. Москва: Академия Наук СССР, 1987. С. 178–186.
3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки. 2-е изд., доп. Москва: УРСС, 2002. 280 с.
4. Иеин А. А. Основания логики оценок. Москва: МГУ, 1970. 230 с.
5. Онищенко І. В. Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпропетровськ, 2005. 20 с.
6. Сергеева Л. А. Проблемы оценочной семантики. Москва: МГОУ, 2003. 136 с.
7. Трипольская Т. А. Языковые механизмы эмоциональной и оценочной интерпретации действительности. Проблемы интерпретационной лингвистики: межвуз. сб. науч. тр. Новосибирск, 2000. С. 14–27.

Федорова Л. Г.

Класичний приватний університет, м. Кривий Ріг
наук. кер. – к.пед.н., доцент Чорна С. С.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Суспільно-політична лексика – це частина лексичної системи мови, в якій особливо виразно відображені соціальна структура суспільства, світоглядні погляди носіїв мови, способи організації суспільного

життя країни, в якій функціонує мова, а також інших держав. Функціонування та розвиток цієї підсистеми іноді прямо, а частіше опосередковано виражають широкий спектр суспільних процесів. [2, с. 4].

Деякі мовознавці під суспільно-політичною лексикою розуміють більш широке коло лексем, включаючи до її складу всі слова суспільно-політичних текстів. Так, на думку В. Лейчика до суспільно-політичної лексики відносяться терміни суспільних та політичних наук, професіоналізми та загальнолітературні слова й вислови, номенклатурні одиниці, власні назви. [1, с. 4].

Дехто з науковців, досліджуючи проблеми функціонування політичної мови, вживає для означення цього феномена термін «політичний дискурс».

На думку О. Шейгал, мова політики, політична комунікація, політичний дискурс – терміни, які в більшості робіт взаємопов'язані. Вона ототожнює терміни «політичний дискурс» та «політична комунікація», а мову політики розглядає як структуровану сукупність знаків, які утворюють семиотичний простір політичного дискурсу [4].

Найважливішою проблемою для перекладача є створення ефективної перекладацької стратегії, особистого алгоритму дій, який він усвідомлено підбирає для перекладу того чи іншого тексту, або текстів суспільно-політичного характеру. Тому, правильна побудова перекладу неологізмів у текстах суспільно-політичного характеру це необхідне для перекладача вміння використання перекладацької стратегії.

Неологізм (від грецького *neos* - «новий», *logos* - «слово») - це слово або мовний зворот, які створені для позначення нового предмета або вираження нового поняття [3]. У англійській мові з погляду на спосіб творення неологізми поділяють на: 1. фонологічні; 2. запозичення; 3. синтаксичні, які утворюються шляхом комбінації існуючих у мові знаків (словотвір).

До основних способів перекладу неологізмів дослідники відносять: 1) транслітерацію та транскрипцію (відповідники-запозичення); 2) калькування; 3) відповідники-аналоги; 4) лексичні заміни; 5) описовий переклад

Таким чином, хоча можна провести деяку паралель між способом утворення неологізму і способом його перекладу, що допомагає оптимізувати весь перекладацький процес, тим не менш, багато слів вимагають індивідуального розгляду при перекладі. А якщо не можна вивести єдину модель перекладу нових слів, то проблема їх перекладу завжди буде актуальною. З усього вищесказаного випливає, що вільне володіння мовою, знання способів утворення неологізмів і трансформацій, що використовуються при їх перекладі, уважне вивчення контексту, в якому зустрівся слово, а також обізнаність про зміни в соціальному, економічному і політичному житті - ось запорука успіху при перекладі суспільно політичних неологізмів.

Список використаних джерел

1. Лейчик В. М. Особенности терминологии общественных наук и сферы ее использования. Язык и стиль научного изложения. Лингвометодические исследования. Москва, 1983. 73 с.
2. Ли Йонг Хи Отражение общественно-политических изменений в лексике русского и корейского языков: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2003. 18 с.
3. Нові слова та значення: словник. / уклад.: Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. Київ: Довіра, 2008. 271 с.
4. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград, 2000. 440 с.

Шаркова Г. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Кирпиченко О. Е.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОБРАЗНИХ ТЕРМІНІВ

Термін – це мовний знак (слово чи словосполучення), який репрезентує наукове поняття спеціальної, професійної галузі життя. Система термінів, тобто термінологія тієї або іншої науки, створюється людиною в процесі пізнання. Для того, щоб відобразити систему понять даної науки, необхідно дотримувати повну відповідність знака і поняття, тому прагнення до однозначності є неодмінною умовою існування терміну а, отже, ідеальний термін однозначний.

Основними характеристиками «ідеального» терміну є: інформативність, наявність точної дефініції, номінативна функція, однозначність, відсутність експресивних конотацій. По-перше, термін – це невід'ємна органічна частина лексичної системи літературної мови. По-друге, терміни відрізняються від інших розрядів слів своєю величезною інформаційною насиченістю. В науковому і технічному терміні дано найточніше, концентроване і економічне визначення наукового або технічного поняття. Основна вимога до терміну – це його однозначність.

Разом з тим, в межах лексичної системи мови терміни проявляють ті ж властивості, що й інші слова, тобто їм властива і багатозначність, і синонімія, антонімія, і ідіоматика.

Останнім часом у спеціальних текстах і навіть словниках спеціальної термінології з'являється все більше образних лексичних одиниць, які не вкладаються у визначення «ідеального» терміну.

Ідіоматичні терміни кваліфікуються як мовні одиниці з транспонованим значенням, номінальне і реальне значення яких не співпадає, з точки зору логіки, з логічною еквівалентністю буквальних значень.

Розрізняють три основні групи образних термінологічних одиниць: з переносним за об'ємом значенням, з розширеним за об'ємом значенням, із звуженим за об'ємом значенням.

Розуміння лінгвістичної образності як семантичної двопланності корелює з визначенням лінгвістичного образу як створеного засобами мови двопланного зображення, заснованого на виразі одного предмету через інший. Образ часто називають метафорою.

Образні терміни класифікуються за декількома принципами: тематичним, структурним, за частинами мови. Переважною кількістю становлять двокомпонентні образні терміни іменникового складу.

Аналіз матеріалу показав, що у сфері економічної та комп'ютерної термінології з'являються терміни, які визначають ще не усталені поняття або поняття зі складною смисловою структурою, для означування

яких потрібно були б мати занадто тривалі терміни. У цих випадках ментальна репрезентація понять здійснюється на основі мислення за аналогією.

Також слід підкреслити, що зазвичай метафоричні утворення характерні не стільки для узаконеної термінології, скільки для професійних жаргонів, на яких відбувається усне спілкування фахівців в неофіційних ситуаціях. На жаль, сучасні «англо-українські та українсько-англійські термінологічні словники практично не диференціюють «справжні, узаконені» терміни і професіоналізми.

Список використаних джерел

1. Бархударов Л. С., Рецкер Я. И. Курс лекций по теории перевода. Москва: МГПИПЯ, 1968. 263 с.
2. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Дім КМ Academia, 2000. 113 с.
3. Мірам Г. Е. та ін. Основи перекладу. Київ: Ельга/Ніка-Центр, 2002. 240 с.
4. Циткина Ф. А. Терминология и перевод. Львів: Вища школа, 1988. 156 с.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філос.н., доцент Курбатов О. Г.

ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Мовна культура – рівень володіння нормами усної писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Проблема модернізації вищої освіти в Україні обумовлює пошук парадигми навчання, що відповідала б новим реаліям, європейським і світовим стандартам. Головною метою державної політики в галузі вищої освіти є створення умов для розвитку висококультурної особистості на базі науково-гуманітарної системи навчання.

Якісне опанування педагогічної професії неможливе без високої культури мовлення і культури спілкування. Мовлення викладача вищої школи є показником його педагогічної культури, інтелектуальності, засобом самовираження, інструментом продуктивного вирішення науково-педагогічних завдань. Під терміном «культура мови» розуміють відповідність її не лише сучасним літературним нормам, а й іншим якостям таким як творчість, чистота, виразність. Ефективність мовної діяльності викладача ВНЗ залежить передусім від того, наскільки його мова відповідає нормам сучасної української літератури. Таке мовлення має бути:

1) правильним – орфоепічним (грец. правильність мови) та граматичним (грец. правильність літер); 2) виразним – змістовним, інтонаційним, візуальним; 3) чистим, що не допускає штучності, фальшивого професіоналізму; 4) лаконічним при збереженні змістової вичерпаності, різноманітності засобів для висвітлення теми; 5) простим, неодмінними умовами чого є її зрозумілість, дохідливість, відсутність пишномовних загальних фраз; 6) логічним, що передбачає наявність: чіткої структури, правильно організації міркування, бездоганної логіки (для чого слід опанувати логічні правила доказовості й аргументувати, встановлювати впорядковані зв'язки між думками). Мова повинна бути не тільки правильною, логічною, виразною, чистою, а й яскравою. Оволодіти такою мовою – одне із головних завдань підвищення професійної майстерності викладача вищого навчального закладу. Образність мови (мовлення) досягається за допомогою тропів і стилістичних фігур. Троп – вживання слова або вислову в переносному, образному значенні. До видів тропів належать порівняння, епітети, метафори, алегорія, уособлення, гіпербола, іронія тощо. До стилістичних фігур відносять: інверсію (лат. переставлення), анафору (єдино початок), антитезу (протиставлення).

Метою професійного мовлення викладача вищої школи є здійснення інтелектуального, емоційно-вольового, морального впливу на студентів. Передумовою такого професійного і ефективного мовлення викладача є володіння технікою мовлення. Під технікою мовлення розуміють уміння викладача володіти голосом, інтонувати свій виступ та управляти аудиторією. Техніка мовлення – складний феномен і складний процес. Компоненти техніки мовлення – голос, дикція, темп, інтонація – виконують важливі функції і створюють імідж викладача, виявляють його емоційний стан і психічну.

Належне місце серед елементів техніки мовлення посідають позавербальні прийоми – міміка і жести як додаткові засоби виразності мовної діяльності викладача. Для становлення мовленнєвої культури викладача велике значення має оволодіння різними мовленнєвими стилями – науковим, офіційно-діловим, публіцистичним, художнім, розмовним. Відповідний стиль мови існує для забезпечення ефективного спілкування.

Таким чином, для успішної педагогічної діяльності викладачу вищого навчального закладу необхідні: досконале володіння мовою, її виразними можливостями, систематичне вдосконалення техніки і культури мовлення, педагогічна майстерність та позитивний імідж.

ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ XXI СТ.: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бесклепна Д. С.

Запорізький національний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ПРОБЛЕМА «ІНШОГО» У ФОКУСІ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

На рубежі ХХ–ХХІ ст., коли загострюються міжнетнічні конфлікти, а гендерна проблематика виходить на перший план у суспільних дискусіях, широке коло проблем, пов'язаних з концептом «іншого», набуває особливої актуальності в гуманітарних студіях. Втім, спроби певним чином артикулювати цю проблематику робилися ще за часів античності та Середньовіччя, як у художніх творах, де «чужий», як правило, сприймався якщо не вороже, то принаймні упереджено, так і на сторінках філософських праць (згадаймо, приміром, промови Сократа у діалогах Платона). У більш пізні часи «інакшість» як онтологічний і психологічний статус осмислювали представники різних наук, зокрема філософи (Е. Гуссерль, М. Бубер, Е. Левінас, Ю. Крістева.), культурологи (Л. Баткін, М. Фішер), літературознавці (Е. Саїд, Т. Міхед, Н. Торкут та ін.).

Звертаючись до проблеми «іншого», варто згадати споріднене з ним поняття – «екзиль» («вигнання»). Так, польський письменник Ч. Мілош припускає, що митець навіть повинен бути у вигнанні, адже екзиль може сприйматися не тільки як трагедія, а й як джерело продуктивної сили [5].

Тема «іншого» звучить як провідний лейтмотив усього філософського доробку Е. Левінаса. Намагаючись розкрити поняття «іншого», французький мислитель залучає до розгляду феномен жіночості, ласки [2, с. 92–98]. Також має місце висвітлення поняття «іншого» через тему батьківства [2, с. 99–100].

Крім того, за Левінасом, яскравим прикладом втілення «іншого» є «чужинець». «Ні володіння, ні членство, ні понятійна єдність – ніщо не поєднує мене з іншим. Інший – це чужинець. Чужинець – це той, хто привносить розлад в моє «у себе»». [3, с. 78]. «Інший» для Е. Левінаса – це сирота, прихोдько, вдова, ворог, вчитель, – за котрих, як зазначає мислитель, «я несучу відповідальність» [4, с. 217].

Здається слушним звернути увагу на концепцію провідного представника постколоніалізму Е. Саїда, яка стосується реалізації основних ідей національної ідентичності та засобів репрезентації «іншого». У цьому контексті постає проблема національної самосвідомості та її глибинного зв'язку з вигнанням. Адже національна самосвідомість для Саїда – це домагання на приналежність до якогось народу і якоїсь культури [6 с. 72]. Разом з тим Саїд вважає, що правомірно говорити про особливу «вигнанницьку енергію», котра, на думку дослідника, й виступає джерелом появи літератури вигнання.

Ключем до дефініції, осмислення та розкриття певних критеріїв поняття «інакшості» може слугувати книга Ю. Крістевої «Самі собі чужі», провідною думкою якої є те, що чужість іншого може бути сприйнята і прийнята тільки тоді, коли буде осмислена чужість самому собі.

Так, Ю. Крістева відновлює історію чужості від Стародавньої Греції до нашого часу. На думку дослідниці, первісно поняття чужості виникло на базі родоплеменних розрізень, згодом же критерієм «інакшості» стає релігійна приналежність, пізніше – звичаєва несхожість. А ось у часи виникнення космополітичної ідеї мірою «чужості» виступає інтелектуальна відмінність [1 с. 56–69]. У період Середньовіччя критеріями «інакшості» виступають протилежна релігійна та політична приналежність [1 с. 101–115]. У добу Відродження – дисидентство та ексцентричність [1 с. 138]. Зовсім не дивно, що саме у добу Просвітництва з'являється правове розуміння чужості [1 с. 172]. Згодом же поняття «чужий» отожднюється із поняттям «дивак».

Як бачимо, проблема «іншого», яка стала об'єктом теоретичних рефлексій у філософських концепціях Е. Левінаса, Ю. Крістевої, Ч. Мілоша та Е. Саїда, глибоко вкорінена у світовій літературній та філософській традиціях загалом. Однак слід зауважити, що тема «чужості» у різні періоди розвитку філософської думки та на різних етапах літературної традиції, звучала з різною силою та мала свої пріоритетні зони інтересу та смислові й аксіологічні акценти.

Список використаних джерел

1. Крістева Ю. Самі собі чужі. / пер. з фр. З. Борисюк. Київ: Основи, 2004. 264 с.
2. Левинас Э. Время и другой. Гуманизм другого человека / пер. с франц. А. В. Парибка. Санкт-Петербург: Высшая религиозно-философская школа, 1998. С. 21–119.
3. Левинас Е. Этика и бесконечность. Диалоги с Філіпом Немо / пер. з франц. О. Білий. Київ: Порт-Рояль, 2001. 139 с.
4. Левинас Э. Избранное: Тотальность и бесконечность. Санкт-Петербург: Университетская книга, 2000. 416 с.
5. Мілош Ч. Об изгнании. *Иностранная литература*. 1997. № 10. С. 157–160. URL: <https://magazines.gorky.media/inostran/1997/10/ob-izgnanii-perevod-s-polskogo-borisa-dubina.html> (дата обращения: 07.09.2019).
6. Саїд Е. В. Культура й імперіалізм. Київ: Критика, 2007. С. 72.

Болонна Х. В.

Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка
наук. кер. – к. філол. н., доцент Чобанюк М. М.

ПРИЙОМИ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ ТА ТРАДИЦІЇ ГРОТЕСКНОЇ ПРИТЧЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ЗА РОМАНАМИ КУРТА ВОННЕГУТА «КОЛИСКА ДЛЯ КІШКИ», «БАЛАГАН АБО КІНЕЦЬСАМОСТІЙНОСТІ»)

Наукова фантастика – жанр та метод у художній творчості; фантастика, в основі якої лежить екстраполяція на теми науки та технологій. В НФ-творах зображаються речі принципово можливі в рамках сучасної науки, засновані на теоріях або припущеннях. Важливе значення має також переконливе обґрунтування зображуваного.

Притча, як відомо, прийшла в літературу разом з християнською писемністю, з першими перекладами текстів Священного писання, а саме – Євангелія. Як і в більшості середньовічних літератур, в подальшому вона справила величезний вплив на всю жанрову систему, її принципи оповіді пронизують найрізноманітніші твори. Разом з тим притча мало вивчена в нашому літературознавстві.

Притчевість – це подібна властивість образної роботи, висловлює завуальоване, таємне у тексті, його висновок в моральну також філософську проблематику в значній мірі узагальнень.

Головним завданням фантастики в реалістичному творі, головною її функцією стає узагальнення, тобто створення такої ситуації, як правило, єдиною у всьому творі, розвивається, в цілому, за законами реального світу, яка дасть можливість виявити сутність життя цілого суспільства, виявити її в згущеній, максимальній концентрованою формі, шляхом створення образів-символів, часто стають як би емблемою даного суспільства.

К. Воннегут народився в 1922 році, а помер в 2007. Хлопець із заможної родини американців німецького походження, він пішов з Корнеллського університету добровольцем на фронт, коли Америка вступила в Другу світову війну. Пережив бомбардування Дрездена. Після війни працював репортером, фахівцем із зв'язків з громадськістю в General Electric.

Всього він написав близько 15 романів та 5 збірок оповідань. І в кожній своїй книзі Воннегут досліджував парадоксальність світу, суперечливість людини і шляхи розвитку всього людства.

Одне з найбільш відомих і значних творів – вже названий роман «Колиска для кішки» (1963 р.). Тут Воннегут досліджує, як далеко можуть зайти вчені в своїй жадобі відкриттів.

Світогляд письменника позначився не тільки в інтерпретації його творів об'єктивно існуючого світу, але і в особливостях його авторського стилю, нерозривно пов'язаного з чорним гумором, однією з основних складових постмодернізму. Тим не менш, незважаючи на постійні звинувачення в відстороненості, холодності і цинізмі, Курт Воннегут завжди був ідеалістом.

«Колиска для кішки» виявився важливим етапом не тільки в творчості К. Воннегута, але і цікавим зразком жанру філософського роману ХХ ст. Деякі жанрові особливості вже розглядалися, але підводячи підсумок аналізу роману К. Воннегута «Колиска для кішки» і його жанрових особливостей, хочеться виділити головну з них. Нею стало не широке використання літературних асоціацій і історичних алюзій, що досить характерне для літератури ХІХ–ХХ ст., так звана інтертекстуальність, але вивертання кожної цитати, кожної асоціації та алюзії навиворіт, внутрішня насмішка над ними, яка неминуче повинна викликати у читача відчуття того, що старий гуманізм ХІХ в. зазнав краху.

«Балаган, або Кінець самотності» Курт Воннегут називав самим автобіографічним твором з усієї своєї творчості. «Мабуть, нічого схожого на автобіографію я ніколи не напишу. Я назвав цю річ «Балаган», тому що в ній повно грубих трюків і безглуздих положень, не позбавлених поетичності – начебто кіно фарсів, знятих на зорі кінематографа.»

Отже, Воннегут як і у всіх своїх творах використовує фантастику, як засіб впровадження своїх гуманістичних ідей. У його романі планета постає перед читачем в передсмертній агонії: вона розірвана розробками небезпечних технологій, її надра виснажені, а сила тяжіння непостійна.

Бугрим О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ОФЕЛІВСЬКИЙ ДИСКУРС У ПРОСТОРИ СВІТОВОГО ЖИВОПИСУ

Шекспірівські герої, особливо найвідоміші з них, запускають механізми породження нових творів, і тим самим спричиняють появу так званих літературно-персонажних дискурсів або дискурсів літературного героя. Наприклад, одним із таких дискурсів правомірно вважати Офеліївський, біля витоків якого стоїть образ героїні трагедії «Гамлет».

Образ Офелії знаходить художню експлікацію в літературі та живописі, в кіно та тетральних виставах, навіть у рекламі та відеоіграх. В різні часи ця героїня надихала митців на створення свого власного персонажа, який міг бути схожим на шекспірівську героїню, або ж навпаки суттєво відрізнявся від неї. Одні з них торкалися у своїй творчості теми безумства, інші – фокусувалися на художній інтерпретації піднятих у трагедії англійського генія тем кохання, цнотливості, творчості, проблеми протиставлення духовної чистоти реальності жорстокого світу. Невичерпна Офеліївська тематика породжує все більше питань, які досліджуються науковцями всього світу (Н. Анісімова, Г. Брандес, Лі Едвардс, Н. Лебединцева, В. Маринчакта, Г. Мельник, Л. Чередник, Ю. Черняк, Б. Шалагінов, Е. Шовалтер інші).

Дуже цікавою для дослідження є рецепція образу Шекспірівської героїні у живописі. В цьому виді мистецтва існує величезна кількість світових шедеврів, присвячених Офелії. Однією з найвідоміших картин є «Офелія» англійського художника Джона Еверетта Мілле, який зобразив героїню в момент на межі життя і смерті.

Джон Вільям Вотергаус на своїх картинах створив три різні трагічні образи Офелії. На першій картині, створеній у 1889 р., героїня сумна, задумлива, на картині 1894 р. – Офелія змальована біля озера, саме перед смертю, на полотні 1910 р. зображено нещасну дівчину, яка стоїть на березі, торкаючись дерева, готується зробити свій останній крок у воду.

Картина відомого російського художника Михайла Врубеля (1856 – 1910) «Гамлет і Офелія» була написана у 1884 р. В картині простежується сувора, трагічна тема. Гамлет зосереджений та відчужений. Біля Гамлета стоїть засмучена Офелія, у її очах – приреченість.

На картині Ежена Делакруа «Смерть Офелії» (1844) зображена остання битва за життя. Художника цікавлять таємниці душі. Французька художниця Мадлен Лемер зобразила Офелію (1880), яка позбавлена звичного трагізму, відчаю, її героїні присутня легкість, вона весела в своєму безумстві.

Загалом на даний час налічується близько ста творів образотворчого мистецтва, присвячених Офелії.

Серед українських художників, які відтворювали образ Офелії у своїх працях слід відмітити, насамперед, Владислава Ерко – автора ілюстрацій до нещодавно опублікованого перекладу «Гамлета» Ю. Андруховича (2008). Митець бачить Офелію як елемент венеціанської маски, дівчину-річ.

Слід також звернути увагу на картину «Офелія», української художниці Анастасії Крайневої, яка працює в стилі імпресіонізм. Офелія у цієї художниці уквітчана, ніжна, сумна, вона ніби-то сумнівається, лякається зради, смерті, невідомості.

Різні репрезентації шекспірівської героїні представлені також на полотнах молодих українських художників: Ю. Супрун («Офелія», 2011), Алека Гросса («Офелія», 2017, 2019), Н. Вербовської, («Офелія», 2018).

Український живопис, як і вся українська культура, все частіше приєднується до Офеліївського дискурсу, вітчизняні художники втілюють тематику божевілья, жіночності, страждання, а також скрізь всі роботи простежується гендерний аспект - вираз жіночого «Я» та боротьби проти пригнічення.

Гутарук Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ДИСКУРС ДИТИНСТВА У ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА: ДОСЛІДНИЦЬКА СТАТИСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Вагома роль дитиноцентричної проблематики у формуванні ціннісних уявлень сучасної цивілізації та її важливе місце у європейській культурній парадигмі рубежа ХХ-ХХІ століть є потужним стимулом до осмислення дискурсу дитинства в культурі минулих епох, а це в свою чергу уможлиблює відкриття нових граней світової класики. Зокрема, наявність або відсутність дитячих образів у окремих художніх творах доби Відродження отримує зовсім інше пояснення крізь призму уявлень ХХІ століття, але наскільки цей крок є виправданим і чи дійсно він наближає нас до розуміння еволюції сприйняття поняття «дитина» та «дитинство»?

Саме в добу Ренесансу, ми можемо спостерігати своєрідний «спалах» цікавості до самої дитини, що є свідченням початку глибинних психологічних та етико-ментальних змін у тогочасному суспільстві. Доказом цього є мистецькі полотна XV-XVII ст., які фіксують не тільки релігійні сюжети, що зображають дитинство Ісуса Христа, Богородиці, пророків або святих, а й світські, побутові сцени, в яких присутні діти. Також, своєрідною «енциклопедією» тогочасного суспільства, що фіксує зростання уваги соціуму до постаті дитини, є літературні твори, зокрема художня спадщина В. Шекспіра, який суттєво вплинув на подальший розвиток Західної культурної традиції.

У цьому контексті слушною є думка А.Хайкена, який вважає наявність кожного дитячого образу не випадковістю, або створенням «фону» для дій дорослих, а глибинним авторським задумом: «В. Шекспір ніколи не використовує дітей у якості декорацій: навіть якщо дитина і не наділена словами упродовж п'єси, як наприклад у «Коріолані», цей дитячий безмовний образ є настільки ж важливим, як і німий актор у давньогрецькій трагедії.» [3, 241].

Сучасні дослідники творчості В. Шекспіра не мають єдиної думки ні щодо кількості дитячих образів, ані щодо функцій цих образів у творчому спадку Великого Барда. У той час, як Т. Педлетон налічує близько 30 дитячих персонажів у шекспірівському каноні [5, 42], М. Геберле – 39 [3, 33], а М. Лоухорн стверджує, що їх є 45, не враховуючи хористів, згаданих у «Генріху VIII» цит. за [1, 233]. Існує і версія А. Блейк, яка стверджує, що «...тільки 14 дитячих образів мають дійсне значення (враховуючи як рядки, які вони промовляють, так і загальну значимість цих персонажів для твору в цілому) [2]. Велика розбіжність у підрахунках свідчить про те, що дослідники можливо і мають спільну думку щодо вікових соціально-маркованих ознак дитинства, проте ці класифікації радше створені для того, щоб визначити спектр театральних можливостей, які можуть бути реалізовані саме дітьми. Тобто ці кількісні дані потенційно можуть наблизити нас до розуміння того, у якій саме якості були потрібні ці дитячі образи самому В. Шекспіру, проте є недостатньо інформативними, щоб ґрунтовно пояснити особливості тогочасного сприйняття дитинства взагалі. Думається, що поліаспектний аналіз художніх репрезентацій дискурсу дитинства у творчості ренесансного генія може виявитися вельми продуктивним як для осягнення специфіки і функцій дитячих образів, створених Шекспіром, так і для реконструкції загальної візії антропологічних уявлень (зокрема, уявлень про етапи формування особистості) в добу Відродження.

Список використаних джерел

1. Chedgzoj K. Shakespeare and childhood. Cambridge University Press, 2010. 285 p.
2. Campana J. Killing Shakespeare's Children: The Cases of Richard III and King John. URL: <https://bitly.su/CdhSD4q> (date of request: 04.10.2019).
3. Heberle M., Sokoloff N. Infant tongues: The Voice of the Children in Literature. Detroit: Wayne State University Press, 1994, P. 28–43.
4. Hiken A. J. Shakespeare's Use of Children. *Educational Theatre Journal*. V. 15. № 3. P. 241–248.
5. Pendleton T. A. Shakespeare's children, Mid-Hudson Language Studies, 1980. P. 39–55.

Костерна Д. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. філол. н., доцент Черняк Ю. І.

ШЕКСПІРИЗМИ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ФЕНОМЕН: ЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Внесок ренесансного поета і драматурга Вільяма Шекспіра у фразеологію англійської мови важко переоцінити, адже багато дотепних і влучних зворотів перейшли із його творів у повсякденне спілкування англійців. Такі авторські фразеологізми в наші дні прийнято називати «шекспіризмами». Крім того, він збагатив англійський лексикон майже двома тисячами нових слів.

Влучні судження і вислови В. Шекспіра можна побачити на сторінках творів інших літераторів, і не тільки англомовних. Їх використовують у своїх творах Й.-В. Гете, В. Скотт, В. Гюго, Ч. Діккенс, С. Моем, Дж. Джойс, А. Мердок, Дж. Фаулз, В. Фолкнер. Багато шекспіризмів в сучасній англійській мові набули дещо скороченого вигляду, інші ж отримують нове стилістичне забарвлення, але загальне значення залишається незмінним. У англо-російському фразеологічному словнику О. Куніна 159 фразеологічних одиниць позначені як шекспірівські висловлювання, а 8 - як ті, які він популяризував.

Шекспіризми доцільно розглядати як специфічний різновид фразеологізмів і застосовувати до них відповідні класифікаційні моделі. Класифікація, яку запропонував академік В. Виноградов, може бути використана з метою систематизації загальних уявлень про типи шекспіризмів. З точки зору семантичної злитості їх компонентів, в текстах творів В. Шекспіра можна знайти фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення та фразеологічні зрощення.

Найчисельнішу групу становлять фразеологічні зрощення. фразеологічні зрощення. До неї належать, зокрема: *in choler* (Romeo and Juliet, act I, sc. 1) – «у гніві»; *slug-abad* (Romeo and Juliet, act IV, sc. 5) – «сплюха»; *midsummer madness* (Twelfth Night, act III, sc. 4) – «чисте безумство»; *how now* (King Lear, act IV, sc.1) – «агов!», «що це таке?»; *the green-eyed monster* (Othello, act III, sc. 3) – «чудовисько із зеленими очима», «ревності»;

До фразеологічних єдностей відносимо, зокрема, вирази *vestal livery* (Romeo and Juliet, act II, sc. 2) – «білий одяг»; *the wild - goose chase* (Romeo and Juliet, act II, sc. 4) – «гонитва за нездійсненним»; *the prince of darkness* (King Lear, act III, sc. 4) – «князь п'їтьми», «сатана»; *golden opinions* (Macbeth, act I, sc. 7) – «втішна думка»; *paint the lily* (King John, act IV, sc. 2).

Найменшою за кількістю серед шекспіризмів є група фразеологічні сполучення. Фразеологічними сполученнями виступають такі шекспіризми, як: *a fortnight and odd days* (Romeo and Juliet, act I, sc. 3) – «15 днів» (два тижні і ще непарне число), *I am the very pink of courtesy* (Romeo and Juliet, act II, sc. 4) – «я сама ввічливість», *Cupid's arrow* (Romeo and Juliet, act I, sc. 1) – «стріла Купідона(Амура), бога кохання», *the blind bow - boy's arrow* – «стріла сліпого хлопчика з луком».

Манько А. М.

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
наук. кер. – к. філол.н., професор Пінчук Т. С.

СТАТТЯ «ЛОЗУНГИ ТА ГАСЛА»ІВАНА НИЗОВОГО ЯК ЯСКРАВІЙ ПРИКЛАД ПСЕВДОПОПУЛІЗМУ

Стаття «Лозунги та гасла» є яскравим прикладом сатирико-саркастичної публіцистики, де автор – «абориген і автохтон з луганської діаспори, а точніше з «регіональної» резервації» [1, с. 105], претендуючи на звання голосу народу, апелює до широких мас у кращих традиціях популізму та влаштовує «плювально-поливальне шоу» з метою боротьби («морального відстрілювання та ошкурювання» [1, с. 105]) з усіма нечестивими урядовцями – зрадниками, запроданцями та грабіжниками.

Псевдоагітаційна промова орієнтована, перш за все, на висвітлення проблем у «сепаратистсько-пісуарному регіоні» [1, с. 105], а також на шаржування засилля агітаційних кампаній токсичних політичних фігур у режимі реального передвиборчого часу, коли відбувається «чисте прополісування душі і мізків усіх без винятку співгромадян!» [1, с. 105]. Митець-«обранець» надає читачам-електору цілий оберемок «яскравих та переконливих лозунгів й гасел – симбіоз правди Господньої та справедливості людської» [1, с. 105], хоча й стверджує, що цей перелік далеко не повний і його за нагоди можна безкінечно розширювати: «Таких лозунгів і гасел у моїх запасниках повно-повнісінько, більше, ніж амуніції в солдата, ніж амбіцій у наших регіональних владолюбців і кривдоможців» [1, с. 105].

І. Низовий укотре акцентує увагу на проблемі російсько-української диглосії в Луганському регіоні, саме тому подає окремо гасла для двох уявних електоратів: російськомовного та україномовного («аборигенів»). При цьому важко не помітити як різняться ідейно-сміслові наповнення російськомовних та україномовних гасел. Секрет цього криється в менталітеті носіїв обох мов. Російськомовні українці нерідко вважають себе частиною російського етносу – мовно-етнічною групою з притаманними їй особливостями менталітету росіян: агресивністю, нетерпимістю, жагою справедливості, максималізмом, шовінізмом. Усі ці етнічні особливості враховані письменником для створення сатири на хитрі політичні маніпулювання: «Лозор паразитам!», «Долой в чан со смолой!», «Без сомнения и лени всех поставим на колени!» [1, с. 106]. У той час як для маніпуляції питомими українськими масами автор використовує інші важелі психологічного управління, які базуються на особливостях світогляду, політичних переконаннях та інших питомих рисах українців: прагненні особистої та етнічної свободи, самоіронії, готовності до самопожертви в боротьбі за краще майбутнє своєї держави: «Тим, хто не вбив у собі раба, найукраїнськіша наша ганьба!», «Глитаїє за глитаїями до найглибшої до ями!», «Всі бандити – троглодити!», «Неню вашу – на парашу; на перину – неньку нашу; вашій банді – по баланді; нашій – вишні в лимонаді!», «Проти підлої влади підрихтуймо барикади!» [1, с. 106].

Не можна не відмітити інтертекстуальних елементів у статті. І. Низовий небезпідставно наводить рядки з книги «Репортаж із зашморгом на шиї» чеського письменника та журналіста Юліуса Фучіка – відомого антифашиста, діяча Руху Супротиву за часів Другої світової війни. Однак рядки чеського автора переосмислені письменником у дещо іронічному ключі, підпорядковані загальному сатиричному тону статті. У такий спосіб І. Низовий, з одного боку, певним чином асоціює себе з чеським колегою в боротьбі з новим обличчям фашизму («недругами України в закордонні», які в будь-який момент готові ввести «в наш «маргінально-регіональний заповідник» окупаційно-миротворчі легіони симпатиків «пісуарного плюралізму»

[1, с. 106]), а з іншого – натякає на можливі наслідки його «*тотального, облавно-обвального полювання*» [1, с. 106] (Юліус Фучік був заарештований та страчений у берлінській в'язниці).

Наприкінці І. Низовий знімає маску блазня, розкриваючи функціональне навантаження стилістичної та ідейно-змістової складової твору.

Список використаних джерел

1. Низовий І. Д. Там, де я сміюсь крізь сльози. Луганськ: Глобус, 2006. 156 с.

Миронова О. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В. ШЕКСПІРА У СВІТЛІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ДИСКУСІЙ

Аналіз ціннісної семантики в трагедії В. Шекспіра «Гамлет» показав, що в тексті знаходять свої відображення процеси, пов'язані з ціннісним вибором і самовизначенням, реалізацією ціннісних уявлень автора та його вірувань.

І тут постає питання – у що вірив В. Шекспір? Питання це не з простих, тому що Вільям Шекспір був, в першу чергу, драматургом, який вклав в уста своїх персонажів думки, що відповідали їх характерам. Та чи належали вони при цьому самому автору? Чи поділяв він сам протягом свого життя різні прояви цих вірувань в незмінному, незаперечному і прийнятному для нього вигляді?

Не існує прямих доказів приналежності Вільяма Шекспіра до однієї з релігій; проте є різні теорії щодо відношення драматурга до тієї чи іншої течії релігійних вірувань, що в свою чергу вплинуло на інтенціональне конструювання його творів. В основному ці теорії базуються на інформації, витягнутій з історичних документів, впливу вірувань, що були в його сім'ї та власне аналізі робіт драматурга.

Питання релігійності Шекспіра розглядалося дослідниками та письменниками. У роботі «Шекспір і Біблія. Досвід порівняльного дослідження» одна із дослідниць посилається на Женевську Біблію та робить припущення, що Бард користувався саме нею (Комарова В. П.). Вона приводить багато алюзій на біблійні епізоди і образи, виявлених нею в драматичних і поетичних творах Шекспіра та приходять до висновку, що, в ранній своїй творчості драматург досить широко використовував священні тексти, проте іноді надаючи їм нового сенсу. [1]

Можна припустити, що на ціннісне сприйняття світу В. Шекспіра вплинуло віросповідання його батька, який, за думкою вчених, був католиком (заповіт був описаний вченим Едмондом Мелоуном). Згідно тексту цього заповіту по Сему Шенбауму, Вільям Шекспір цитує в Гамлеті слова свого батька. Це свідчить про те, що то ці слова мали глибоке значення для драматурга, отже, Шекспір, мав бути членим католиком, як і його батько Джон Шекспір. І вочевидь, розмірковував про грішність життя та спокутування цих самих гріхів [2]

Деякі вчені та дослідники не мають сумнівів, щодо релігійності Шекспіра, проте сперечаються стосовно його конфесії. Деякі дослідники (Джон Довер Вілсон, Реймонд Уоддінгтон і Роланд Мушат Фрай) відносяться до числа тих, хто знаходять у короля Клавдія лютеранина, який, хоча і прагне покаятися в своєму братовбивстві, викриває спійману в пастку «затьмарену душу» і нездатність молитися. На противагу цьому, офіційна газета Ватикану оголосила, що п'єси Вільяма Шекспіра наочно підтверджують, що їх автор був католиком, але був змушений приховувати свої справжні релігійні погляди. Патрік Коллінсон, який є протестантським істориком, вже деякий час говорить, що Шекспір мав католицьку вірність, але намагався показати, що католицизм і протестантизм, повинні покласти зброю і співіснувати [3].

Таким чином, є різні гіпотези, що припускають приналежність Великого Барда до католицизму або англіканства. Проте, найголовнішим є те, що можна зробити висновок про релігійність Вільяма Шекспіра, що в свою чергу вплинуло на характер його творів та осяяло п'єси драматурга християнською аксиологією, адже коли людина має вірування, має духовне життя, це незмінно виражається в її творчості.

Список використаних джерел

1. Комарова В. Шекспир и Библия: (опыт сравнительного исследования). URL: <http://www.w-shakespeare.ru/library/shekspir-i-bibliya1.html> (дата обращения: 17.08.2019).

2. Шенбаум С. Шекспир. Краткая документальная биография / пер. А. А. Аникста, А. Л. Величанского. Москва, 1985. С. 71–76.

3. Шекспир был скрытым католиком, доказал профессор Пирс. URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:WowqBm0_vcsJ:https://ria.ru/20080812/150307159.html+%cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата обращения: 18.08.2019).

Мілюхіна М. О.

ЖАНРОВІ МОДИФІКАЦІЇ ШАХРАЙСЬКОЇ ПРОЗИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛІТЕРАТУРАХ ДОБИ РЕНЕСАНСУ

Шахрайська проза доби Відродження представлена низкою художніх форм, які мають яскраво виражену національну специфіку. Попри те, що шахрайські жанрові моделі генетично укорінені в літературі про трікстерів доби античності, всі вони демонструють певну подібність на рівні жанроутворювальних чинників і водночас помітно відрізняються на рівні жанрової поетики. Надзвичайно цікаві модифікації різних жанрів спостерігаються у шахрайській прозі часів Ренесансу, яку дослідники незрідка неправомірно ототожнюють з пікарескою.

У сучасному літературознавстві досі не існує чіткого визначення шахрайської прози. В загальному розумінні до шахрайської літератури належать найрізноманітніші твори про шахраїв, грабіжників, розбійників, злодіїв, звідників та ін., тобто ті твори, що ілюструють життя декласованих елементів. Одним із найрепрезентативніших жанрів шахрайської літератури є пікарескний роман. Популярність цієї модифікації прози

про шахраїв, вплив іспанської жанрової моделі на інші національні форми спричинив синонімічний вжиток понять «шахрайський роман» і «пікареска».

Для іспанського пікареского роману, класичною моделлю якого вважається «Життя Ласарільо з Торреса», характерні такі риси, як наявність декласованого героя, який проходить шлях від бідного слуги до цинічного пройдисвіта, зображення широкої панорами життя знедолених верств населення, сатирично-іронічне, а інколи гостро-викривальне, змалювання представників вищих станів суспільства, розповідь від першої особи.

Англійська ренесансна шахрайська проза репрезентована наступними жанровими модифікаціями: ренесансним джестом, антологією шахрайського ремесла, конні-кетчерівським памфлетом, кримінальною автобіографією, злочинським романом.

У XVII столітті продовжується розвиток шахрайської літератури, причому в Іспанії домінує жанр пікарески, про що свідчить поява і читацький успіх таких творів, як «Гусман з Альфараче» (1604) Матео Алемана, «Історія життя пройдисвіта на ім'я дон Паблос» (1623) Франсіско де Кеведо, «Кульгавий біс» (1641) Луїса Веласа де Гевари та «Севільська куниця» (1642) Алонсо де Кастільо-і-Солорсано. В Англії ж, де традиції антологій шахрайського ремесла і конні-кетчерівського памфлету виявилися доволі живучими, народжується специфічна жанрова модель шахрайської прози – злочинський роман. Найрепрезентативнішими зразками цього жанру є романи «Зречення Джексона» (1674) Р. Геда, «Викриття фальшивої леді» (1673) Ф. Кірмана, «Повне життя зібрання записок про життя скандального шахрая Вілла Моррела» (1694) Е. Сетла.

Нікітюк Я. В.

Запорізький національний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

РАННЯ РЕЦЕПЦІЯ ШЕКСПІРА В ІТАЛІЇ

Загальновідомо, що Італія посідає особливе місце у творчості В. Шекспіра, адже сюжети багатьох його п'єс безпосереднім чином пов'язані з цією країною, відображають її культурні реалії та відтворюють певні етноментальні риси її мешканців. Події трагедії «Ромео і Джульєтта» відбуваються у Вероні та Мантуї, а трагічні колізії комедії «Венеціанський купець» розпочинаються на знаменитому мосту Ріальто. Італійцями є персонажі «Приборкання норавливої» та «Двох воронців», а так звані римські п'єси нерідко сприймаються як твори, в яких відтворене генетичне коріння італійського темпераменту. Тож цілком природно, що на теренах Італії ставлення до Великого Барда завжди було доволі пієтетним.

Першим знайомством із Шекспіром Італія має завдячувати ренесансним інтелектуалам, які відвідували Англію ще за часів життя драматурга. Серед них були вчителі, вчені та дипломати, які мали можливість неодноразово дивитися театральні вистави Шекспірових п'єс, а згодом, у своїх листах не тільки висловлювали своє захоплення його талантом, драматизмом сюжетів і грандіозністю проблематики, але й самотужки перекладали фрагменти творів. Тож саме з епістолярних текстів італійських мандрівників та емігрантів розпочалося триумфальне входження англійського генія в італійський культурний контекст.

У XVIII столітті п'єси Шекспіра вже користувалися неабиякою популярністю на театральних підмостках Італії, що-ж до сонетів, то вони тривалий час залишалися практично невідомими широкому загалові. Лише у 1890 вчитель загальноосвітньої школи Анджело Олів'єрі здійснив грандіозний задум – переклав сонетарій англійською і видав у супроводі критичного есе, написаного Густавом Тірінеллі (1878). Це есе було по суті першим першим критичним аналізом Шекспірових сонетів італійською мовою.

У 1891 році Луїджі де Маркі продовжує справу перекладу сонетів італійською, при чому, на відміну від свого попередника, він прагне зберігати версифікаційні особливості першоджерела. У 1898 році італійський загал отримав можливість читати Шекспіра у віртуозних перекладах Етора Санфеліче. Цьому виданню передувала суто наукова праця Джузеппе К'яріні «Studi Shakespeariani», яка зіграла вкрай важливу роль в зачаткуванні шекспірознавчої традиції в лоні італійського літературознавства. Популяризації творів ренесансного англійця на рубежі XIX-XX століть значною мірою сприяла так звана англофілія, а також знамениті Шекспірівські опери Верді.

Поліщук І. О.

ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка»
наук. кер. – к. філол. н., професор Пінчук Т. С.

ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СТУСА

Багатостраждальне життя нашого народу завжди мало відображення в поетичній творчості великих синів України. Українська поезія означена боротьбою за свободу й незалежність. Не зважаючи на неминучі трагічні наслідки, найталановитіші митці протистояли несправедливості, не зраджували Батьківщині.

Василь Стус – поет-шістдесятник, новатор, літературознавець, перекладач, правозахисник. У добу тотального тиску влади не боявся закликати до пробудження національної самосвідомості. В часи, коли соцреалізм був єдиним дозволеним напрямком, а будь-який прояв націоналізму жорстоко карали, Василь Стус більшість своїх творів присвячував Україні, українському народу.

Питання національної ідентичності не втрачає своєї актуальності вже довгий час. За право називати себе українцем часто доводилось платити високу ціну, але завжди були сильні духом, сповнені глибоким патріотизмом люди, які не поступались своїми принципами. Серед них Василь Стус.

Як це часто буває, геніїв не цінують за життя. Їх внесок у розвиток нації й мови стає зрозумілим на відстані років. Не зважаючи на весь можливий спектр поетичних мотивів, українські поети не оминають тему Батьківщини. Для Василя Стуса тема України стала провідною. Значна частина життя Василя Стуса минула поза межами України. Поет не мав можливості повернутись додому, побачити рідних, але душа

його була нерозривно пов'язана з Батьківщиною. Духовна краса рідної землі оспівана в низці творів Стуса: «З ціложиттєвого жадання...», «Скучив за степом, скучив за лугом...», «Ти, моя маленька сестро...», «Оце моє видіння – всіх ночей...», «Стелили білі обруси...», «Кохана сестро, не журись...» та ін. Образ України поєднаний з образом матері, «який покликаний відобразити не тільки синівські почуття вічного боргу перед найріднішою людиною, але і передати одвічні національні цінності, що полягають у вшануванні матері і рідної землі» [1, с. 387]. Але розлука з Батьківщиною впливає на творчість поета, він відчуває відсторонення рідної землі, і сам відчужується від неї. Душевний біль породжує новий образ « нестерпну рідну чужину». Ні, любов до неї не стає меншою, але все більше страждання за неї, біль за знедолену свою матір просто нестерпний. Україна постає вже в іншому ракурсі: знедолена, далека, втрачена. «Протрухлий український материк росте, як гриб» [2, с. 69], «До тебе вже шляхів не напхати, і в ніч твоєю безсонну не зайти» [2, с. 226]; «О земле втрачена, явися – бодай у зболеному сні!» [2, с. 280]. Протистоїть Батьківщині світ тоталітаризму: « А світ звіріє в сотню паш» [2, с. 262]; «...у грудях пітьма і світ обступає сто крик – Коліма» [2, с. 263]. Нову дійсність поет зображує у вигляді людини без голови «біля моїх дверей зупинилося дві ноги, дві руки й тулуб(голови не було)» [2, с. 75].

Василь Стус не втрачав віри в те, що прийде час перемоги, що Україна скине віковичне ярмо рабства й поневір'янь. Він був упевнений у праведності шляху патріотів. Життя Василя Стуса – приклад беззастережного патріотизму, глибокої синівської любові до України. Останні роки єдиною мрією поета було повернення додому. На жаль, зробити це він зміг тільки після смерті. Василь Стус не скорився перед важкою долею, тому є безсмертним у своїй творчості.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. зб. / редкол.: С. В. Мишанич. Донецьк: Норд-Прес, 2008. Вип. 12. 460 с.
2. Стус В. С. Вибрані твори. Донецьк: БАО, 2008. 352 с.

Радченко В. В.

ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка»
наук. кер. – к.філол.н., професор Пінчук Т. С.

СИМВОЛІЗМ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ГАННИ ГАЙВОРОНСЬКОЇ

У наш час на території Луганської області проходить багато мовно-літературних конкурсів, фестивалів та конференцій, які своєю назвою обрали вислів «Луганщина! Світанок України!». Ці рядки – своєрідна візитна картка нашого регіону, але мало хто знає про те, що їх написала надзвичайно талановита поетеса з міста Кремінна – Ганна Гайворонська. Творчий доробок авторки надзвичайно різноманітний, він об'єднує в собі барвисту природу Луганщини, палкий патріотизм, чисте кохання та щиросердну віру в Бога. Він багатий на унікальні образи, заворює своєю символічністю та влучним словом. Поезії авторки треба досліджувати, бо Г. Гайворонська одна з кращих представників нашого краю.

Тема статті актуальна тому, що в наукових розвідках сьогодення ім'я Ганни Гайворонської зустрічається дуже рідко. Мета статті – дослідити символізм образів у творчому доробку Г. Гайворонської. Щоб досягнути мети, необхідно вирішити ряд запитань: проаналізувати вірші авторки, виявити використані у творах художні образи, дослідити їх символізм.

З-під пера майстрині вийшло одинадцять поетичних збірок, кожна з них має неповторні художні образи та надзвичайно символічні назви. Слід зупинитися на шостій збірці Г. Гайворонської – це «Біла ластівка Донбасу». У своїй публікації літературознавець Вікторія Дмитренко так тлумачить назву збірки: «...по аналогії з білою вороною, вона, на нашу думку, дійсно не схожа на багатьох інших, що штучно зрусифікували наш край. Крім того ластівка віщує весну, а білий – колір чистоти, тому один із варіантів інтерпретації назви збірки – її лірична героїня є провісницею кращого, чистого життя [3, с. 25]: *Я біла ластівка Донбасу / Я не така, як чорні ластівки, / І небеса – життя мого окрасу, / Я обживаю змалку залюбки* [1, с. 5].

Поетеса, мов у вінок, уплітає в свою поезію непересічні образи рослин, які приходять до неї з мальовничих степів Кремінщини. Образ полину (євшан-зілля) постає у віршах «Луганщині», «Вірші для маленької Богданки», «На День народження». В. Дмитренко наголошує на тому, що дуже прозорим є бажання ліричної героїні «сивіти полином», тобто бути для рідного краю захистом від усього лихого [3, с. 25]. Полин, за народними віруваннями – це оберіг від нечистої сили: «*В степах безмежних вчилася дзвеніти, / Мов жайвір, що торкає дзвін крилом, / Цю землю шанувати і любити, / І сивіти донбаським полином*» [1, с. 11].

Також полин символізує тугу за рідним краєм, пам'ять про Батьківщину. У поезії «Вірші для маленької Богданки» поетеса називає землю полиновою (багатостраждальною). Ганна Гайворонська звертається до нас з проханням не забувати свою рідну сторону: «*Віддайте пісню мамину і мову, / І рушників українських оберіг, / І відродить цю землю полинову, / Де Шлях Чумацький душами проліг*» [4]. Також майстриня використовує іншу назву полину – євшан-зілля. Цей образ перегукується з однойменною поемою Миколи Вороного «Євшан-зілля», він є актуальний для денационалізованих українців. У вірші «На День народження» ця трава символізує оберег від усього злого: «*Ах серпєні! Рясно ти вродив / В ковшах євшан-трави жарини, / Коромислами чорних брів / Не розхлюпни з очей України*» [5, с. 24].

Досліджуючи творчість Г. Гайворонської, неможливо оминати поезію «Вірш про віршику», у якій Віршику – це живий організм, добрий друг поетеси. Вона може розказати йому всі свої печалі та переживання, може з ним веселитися та сумувати: «*Давай обнімемось, мій любий віршику, / І навіть вип'ємо з тобою по чарчині, / Бо ми єдині, / коли зливаємось з тобою у екстазі, / коли запліднюєш мене / живильним словом. / І я виношую в життя твоїх дітей*» [2, с. 23].

Віршику – це символ музи Ганни Гайворонської, її поетичний запал. Поетеса насолоджується його товариством, вона завжди рада йому: «*Ти розумієш мене, як ніхто / і я розумію тебе, / коли ти звучиш мелодіями сфер, / коли на платівці землі / виграєш малесенькою голочкою / слова вічності*» [2, с. 23]. Поезія написана вільним віршем, бо авторка не ставить перед собою чітких рамок та обмежень: «*І я не*

буду твої слова заламувати на рими, / або тесати із слів штучні цеглини» [2, с. 23]. Поезія Г. Гайворонської вільна, вона мов біла ластівка, підкорює небесну блакить.

Світ поезії Ганни Гайворонської добрий та щирий. Поетеса прагне поділитися своїм оптимізмом з людьми, які її оточують. Метафоричність та образність поетичного слова майстрині захоплює читача з перших хвилин своєю чистотою та жагою до життя. Зі сторінок її поетичних збірок до нас промовляють степові квіти, сонце та небо, кременський ліс – мальовнича природа Луганщини.

Неймовірний символізм художніх образів та метафоричність – це характерна ознака індивідуального стилю Ганни Гайворонської, який учить нас любити природу та цінувати кожну мить свого короткого життя. Творчий доробок поетеси актуальний для будь-якої вікової групи, а тому її вірші потрібно залучити до сучасної шкільної програми.

Список використаних джерел

1. Гайворонська Г. А. Біла ластівка Донбасу: вірші; проза; вистави. Луганськ: Світлиця, 2007. 108 с.
2. Гайворонська Г. В обіймах ангела: вірші. Луганськ, 2012. 94 с.
3. Дмитренко В. І. Луганськ у творчості Ганни Гайворонської. *Вісник Луганського національного педагогічного університету ім. Т. Шевченка*. 2013. № 2. С. 22–27.
4. Вірш для маленької Богданки. URL: https://ganna2012.ucoz.ru/publ/virsh_dlja_malenkoji_bogdanki/1-1-0-7 (дата звернення: 12.08.2019).
5. Жайвори над Луганщиною: зб. поет. творів письм. Луганщини. Луганськ: Світлиця, 2004. 330 с.

Соболь О. В.

Запорізький національний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ТЕОРІЯ ПАРАТЕКСТУАЛЬНОСТІ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ РЕФЛЕКСІЙ

Під час прочитання літературного твору між читачем і автором відбувається діалог. Читач у процесі рецепції художнього тексту здатний долучитися до смислотворення, однак автор має можливість скерувати читача в бажаному напрямку, акцентуючи його увагу на пріоритетних аспектах. Саме тому вартим уваги є такий тип міжтекстових відносин як паратекстуальність.

Теорія паратекстуальності сформувалася на основі фундаментальних робіт Ж. Женетта, Н. С. Олизько, М. Макліна, А. Д. Михильова, І. Рейтера та ін.

Перша спроба розмежувати і класифікувати типи міжтекстових взаємодій належить французькому літературознавцю Ж. Женетту, який у монографії «Палімпсести: Література другого ступеня» (1982) запропонував виділяти: інтертекстуальність як співприсутність в одному тексті двох або більше текстів (цитата, алюзія, плагіат); метатекстуальність як коментуючі і часто критичні посилання на свій претекст (автореферентність); гіпертекстуальність як пародіювання одним текстом іншого; архітекстуальність як жанровий зв'язок текстів; та паратекстуальність як відношення тексту до своєї назви, післямови, епіграфа [1, с. 244–245].

Французький дослідник І. Рейтер у своїй праці «Вступ до аналізу тексту» (1996) розглядає паратекстуальність як відношення тексту до позатекстової частини, так би мовити hors-texte, до якої відносяться заголовки, підзаголовки, проміжні заголовки, передмови, авторські звернення, замітки, епіграфи, ілюстрації, суперобкладинка, обкладинка [4, с. 138].

На думку О. Михильова, з метою розширення культурно-пізнавального простору твору до поняття паратекстуальності доцільно відносити також паратекстуальне цитування. [2, с. 115].

Ж. Женетт поділяє всі паратекстуальні елементи на дві великі категорії: перітекст і епітекст. Перітекстом він називає такі елементи, як назва і підзаголовки твору, заголовки розділів, передмова, примітки тощо – тобто те, що в певному сенсі можна знайти «всередині» тексту. Епітекст же більше співвідноситься з елементами «зовнішніми» відносно тексту. Це, наприклад, інтерв'ю з автором, рекламні оголошення, рецензії критиків тощо. [3, с. 344].

Окрім того, варто зазначити, важливим фактором, що впливає на авторський вибір елементів паратексту, постають жанрові конвенції. Більшість досліджуваних паратекстуальних елементів є спільними для різножанрових творів, однак існують випадки, коли елементи паратексту детермінуються здебільшого особливостями досліджуваного тексту.

Отже, паратекстуальність – це відношення цілісної єдності художнього твору до формального аспекту його репрезентації. До основних елементів паратексту належать ім'я автора, назва, заголовки, підзаголовки, передмова, присвята, авторське звернення, епіграф, ілюстрації, обкладинка, коментарі, післямова. Такі елементи як хронологічна таблиця, бібліографія, перелік творів правомірно вважати факультативними.

Список використаних джерел

1. Дорофеева В. А. Об интертекстуальности художественного текста. *Царскосельские чтения*. 2010. С. 242–245.
2. Михилев А. Д. Интертекстуальность и паратекстуальность как способ смыслового расширения и эстетизации детективных романов Сан-Антонио *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 24. С. 113–116.
3. Genette G. Paratext. Thresholds of interpretation. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 427 p.
4. Reuter Y. Introduction a l'analyse du texte. 2 ed. Dunod, 1996. 179 p.

Стрілець О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д. філол. н., професор Торкут Н. М.

ЛІТЕРАТУРНА БІОГРАФІСТИКА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОЇ УВАГИ

Одним із найпопулярніших жанрів в літературі двадцятого століття став жанр біографії, який пережив за останні сто років істотну еволюцію. Інтерес до життєписів зріс як серед літераторів та читачького

загалу, так і серед дослідників. В епоху модернізму та постмодернізму, біографія, яка тривалий час залишалася на периферії літературного процесу, посіла одне з центральних місць у читацьких уподобаннях, що відзначається багатьма літературознавцями. Класиками документально-біографічної прози стали А. Морюа, І. Стоун, Р. Роллан, С. Цвейг, Б. Франк, Е. Людвіг, Д. Ліндсей, Ю. Тиньянов, Б. Окуджава. В українській літературі помітне місце посідають засновані на фактографії художні біографії Т. Шевченка, Лесі Українки, П. Тичини. Прикладами фікціональної біографії, якій притаманна висока питома вага художнього вимислу, можна вважати твори Р. Ная та Ю. Домбровського.

Паралельно зі становленням і збагаченням жанру біографії розвивалася й наука про нього. Особливо бурхливо процес протікав наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ століття: в англійському літературознавстві склалася ціла традиція висвітлення проблем життєпису, а у вітчизняній науці помітно зросла увага до письменницьких біографій. Роботи дослідників, в основному, поділяються на дві групи: представники першої займаються вивченням історії розвитку біографії (С. Аверинцев, Дж. Кліффорд, Р. Гоберман, В. Акоткін, І. Бережна та ін.). До другої належать вчені, що досліджують теоретичні проблеми жанру в цілому, до них відносяться М. Бахтін, І. Найдел, Т. Потніцева, І. Кабанова, В. Марінеско та ін. Ці та багато інших дослідників осмислюють проблеми, що стосуються жанру біографії і які хвилюватимуть наступні покоління вчених: співвідношення факту й вимислу, ставлення автора і героя, класифікація біографій.

Отже, ми бачимо, що в світовому літературознавстві з'явився новий сплеск інтересу до біографії, який характеризується посиленням уваги до теоретичних проблем жанру в його сучасному стані.

Файдель Н. А.

Класичний приватний університет

наук. кер. – д. філол. н., професор, академік АН ВШ України Торкут Н. М.

ТІЛЕСНІСТЬ В ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ДОБИ РЕНЕСАНСУ: СТАН ВИВЧЕНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ ПОШУКІВ

Загальновідомо, що прикметною рисою літератури постмодернізму виступає активна апеляція до категорії тілесності та пов'язаних з нею концептів. Але слід наголосити, що ще в епоху Ренесансу людське тіло і тілесні практики виступали важливим об'єктом зображення у різних видах мистецтва, в тому числі і в літературі. Творчість Вільяма Шекспіра – яскраве тому підтвердження, адже і його драми, і сонети, і поеми містять оригінальні описи людського тіла та велику кількість художніх тропів, шекспіризмів та висловів, пов'язаних з тілесністю.

Збір і систематизація відомостей про категорію тілесність дозволили запропонувати дефініцію, релевантну завданням науки про літературу. Акумулюючи досвід Моріса Мерло-Понті, С'юзен Фостер, Пасі Фолка, Олени Газарової, Марини Можейко, Ганни Храбрової та Юлії Черняк, правомірно стверджувати, що поняття тілесності охоплює не тільки концептосферу тіла, але і всі тілесні репрезентації та тілесні практики (народження, смерть, кохання, тощо).

За радянських часів перекладачі уникали деяких шекспірових надмірностей у описах та інших маніфестаціях тілесності. Внаслідок цензури Великий Бард поставав «причисаним», підігнаним під канони соціалістичної моралі. Сучасні ж перекладачі, зокрема Юрій Андрухович, не уникають зниженої лексики чи відвертого еротизму. То ж на часі розробка теоретико-методологічних засад аналізу відтворення тілесності при перекладі.

На першому етапі бачиться доцільним виокремлення тих поетикальних рівнів, на яких оприявнюється тілесність в художньому тексті оригіналу. На другому етапі необхідно зіставити запропоновані перекладачами версії відтворення репрезентації тілесності та тілесних практик. Третій етап полягає в евалюації запропонованих варіантів (визначенні повноти відтворення лексико-семантичних особливостей першоджерела, збереження стильового регістру та індивідуальної манери автора вихідного тексту).

Федько М. О.

Запорізький національний університет

наук. кер. – к. філол. н., доцент Ботнер В. С.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА ЧОСЕРІВСЬКОГО СЮЖЕТУ ПРО ТРОЇЛА І КРЕССІДУ У СВІТЛІ НАУКОВОЇ АНАЛІТИКИ

Загальновідомо, що сюжет про Троїла та Крессиду бере початок в культурному тезаурусі античності. В його основі історія кохання Троїла, сина царя Пріама, і Крессіди, доньки троянського жерця Калхаса. За часів Середньовіччя цей сюжет набув великої популярності завдяки англійському поету Дж. Чосеру – автору поеми «Троїл і Крессіда» (1380-ті). В сучасному історико-літературному дискурсі ведеться полеміка стосовно того, якими джерелами користувався письменник при написанні власної літературної версії історії кохання міфологічних героїв. На сьогодні єдиної загальновизнаної думки щодо цього питання у дослідницьких колах не існує. Найцікавішим є те, що ніхто не вказує античну міфологію як джерело сюжету та образності.

Спочатку, варто відзначити, що сюжет про Троїла та Крессиду не є міфологічним, як то могло би здатися на перший погляд. Якщо ми поглянемо на цикли міфів, ми не знайдемо жодного міфу, присвяченого закоханим, лише згадки про цих персонажів. Вперше ми знайомимось з парою закоханих при читанні «Іліади» Гомера.

Найпоширенішою серед науковців є думка, що Чосер брав за основу твір Дж. Боккаччо «Філострато». До них належать: Джон Гарднер, Caroline D. Eckhardt, David Wallace, Helen Phillips, Robert R. Edwards, Ruggiers, H.S. Bennett. Але є й науковці, що переконані, у тому, що Чосер користувався (виключно) французькими перекладами того ж Боккаччо, а також текстами латинських письменників. Серед них можемо

назвати Michael Hanly, Haldeen Braddy, Lumiansky, Pratt, Dedek-Hery. Про вплив латинських першоджерел на англійського середньовічного поета вказують Caroline D. Eckhardt, Hoffman, Paul M. Clogan.

Вчені не оминають увагою і вплив Данте та Петрарки на поему. Про це пишуть зокрема: Джон Гарднер, Caroline D. Eckhardt, Девід Волес, H.S.Bennett. Деякі науковці говорять про спільність рис у Боеція і Чосера: Nicholas Watson, Helen Phillips, Robert W. Ackerman. Попри суттєві відмінності у поглядах цих дослідників, варто зазначити, що мало хто з них вступає у відкриту полеміку зі своїми попередниками або категорично спростовує ту чи іншу думку: всі вони додають вагомні деталі до загальної візії джерельної бази, якою послуговувався Дж. Чосер при створенні поеми «Троїл та Крессіда».

Найпоширенішою залишається гіпотеза про те, що поема Дж. Чосера «Троїл та Крессіда» бере за своє першоджерело твір Дж. Бокаччо «Філострато». Більшість зарубіжних чосерознавців підтримують саме цю думку. Втім, відкритим залишається питання про те, чим саме - оригіналом чи перекладом творів Дж. Бокаччо – послуговувався Дж. Чосер.

Філатова О. В.

Класичний приватний університет
викладач

РОМАН РОБЕРТА ГРІНА «ПАНДОСТО» (1588) В СВІТЛІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ АНАЛІТИКИ

Роберт Грін – англійський ренесансний літератор, творчість якого вражає широтою жанрового діапазону і орієнтацією на різні категорії читачів. Найвідомішим твором Р. Гріна є вишуканий роман «Пандосто. Триумф часу» (1588), що став одним з першоджерел п'єси «Зимова казка» (1611) В. Шекспіра. За словами французької дослідниці С. Шіарі, успіх «Пандосто» був таким колосальним, що автор навіть збирався частково повернутися до сюжетної лінії цього твору в наступному романі «Менафон». Про надзвичайну популярність грінового роману свідчить і кількість його перевидань (1592, 1595, 1607 роки). [2]

Дослідженню цього твору Р. Гріна присвячено цілу бібліотеку літературознавчих досліджень, які умовно можна поділити на декілька груп. До першої та найбільшої групи належать праці, в яких увага сфокусована на виявленні впливів «Пандосто» Р. Гріна на творчість інших літераторів. Сюди відносимо розвідки, що вивчають зв'язки між такими творами, як «Зимова казка» В. Шекспіра та «Триумф часу» А. Свінберна і гріновим романом. Більшість дослідників (С. Р. Менц, Т. Е. Мюссіо, В. Ніколсон, С. Шіарі та ін..) вказують на наявність у шекспірової «Зимової казки» декількох першоджерел, серед яких роман Гріна постає як основне.

Друга група – праці присвячені вивченню поетики роману «Пандосто», особливостей його структури і системи образів. До неї можна віднести фундаментальні наукові праці з історії елизаветинського роману (П. Селзмен, Д. Марголіс, К. С. Льюїс, Дж. Сейнтсбері, О. Скларова та ін).

В окрему групу можна виділити праці, що досліджують генетичне походження «Пандосто» від творів інших авторів (розвідка Т. Х. Макніла «Казка Клерка» як можливе першоджерело для «Пандосто») та ті, що вивчають стилістичні особливості роману Гріна в контексті евристичних тенденцій (Н. Р. Ліндхейм «Золотий спадок Лілі: «Розалінда» і «Пандосто»).

Як бачимо, дослідницький дискурс навколо «Пандосто» Роберта Гріна є доволі розгалуженим і поліаспектним, втім є чимало питань, які все ще потребують наукового осмислення. Невисвітленою все ще залишається кореляція тем, мотивів і проблематики цього твору з соціокультурними практиками та художніми конвенціями елизаветинської доби. Потребує подальшого осмислення специфіка взаємодії різних моделей письма (романічної і памфлетної) у художній свідомості автора. Крім того, все ще відкритим залишається питання ролі читацьких очікувань у формуванні художньої картини світу «високих» романів Р. Гріна, завдяки яким він і отримав улесливий титул «жіночого Гомера».

Список використаних джерел

1. Chiari Sophie Green(e) Shakespeare: Pandosto et Le Conte d'hiver. *A sad tale's best for winter: approches critiques du Conte d'hiver de Shakespeare*. URL: <https://books.openedition.org/pupol/2267> (date of request: 16.10.2019).

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ

Бац Ю. Б.

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – к.філол.н., доцент Головач Т. М.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ

Міжкультурна комунікація – термін введений у науковий обіг Г. Трейгер та Е. Холл. Міжкультурна комунікація – комунікація між представниками окремих культур, коли один учасник виявляє культурну різницю іншого. Це обмін інформацією, почуттями, думками представників різних культур. Має місце в бізнесі, туризмі, спорті, особистих контактах, науковому та освітньому світі тощо.

Міжкультурна комунікація – наука, яка вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, що належать до різних національних та мовно-культурних спільнот.

Предметом міжкультурної комунікації є контакти, які відбуваються на різних рівнях, в різній аудиторії, в двосторонньому, багатосторонньому, глобальному аспектах. Метою міжкультурної комунікації має бути створення умов для розвитку конструктивного діалогу, рівноцінного стосовно представників інших культур.

Цей різновид комунікації є предметом однойменної маргінальної галузі мовознавства, спрямованої на аналіз параметрів, особливостей міжкультурного спілкування, соціокультурних чинників його оптимізації; на формування практичних навичок і вмінь спілкування із представниками інших культур. Передумовами становлення міжкультурної комунікації саме у США були суто практичні інтереси американських політиків і бізнесменів, які поширювали свій вплив на інші країни, що потребувало не лише знання мов інших народів, а й формування міжкультурної комунікативної компетенції як знання матеріальної та духовної культури чужих етносів. США розробили програму допомоги країнам третього світу, центром якої став Корпус Миру.

Сьогодні можна говорити про своєрідне соціальне замовлення на дослідження проблем міжкультурної комунікації, оскільки чимало людей стикається із проблемами міжкультурного нерозуміння, зумовленого розбіжностями в культуро специфічних нормах комунікації. Це викликає в партнерів почуття невпевненості й остраху зробити промах, потрапити до «комунікативної пастки». Особлива увага до міжкультурної комунікації зумовлена тим, що в наш час як ніколи постала проблема «виховання терпимості до чужих культур, пробудження цікавості та поваги до них, подолання в собі почуття роздратування від надмірності, недостатності чи просто несхожості інших культур». Проблемами міжкультурної комунікації цікавляться представники різних наук і лінгвістичних галузей: антропології, психології, фольклористики, етнографії мовлення, етнолінгвістики й комунікації тощо.

Незважаючи на те що проблема міжкультурних комунікацій сьогодні викликає цілком виправданий інтерес, багато питань, що примикають до даного явища, відносяться до досить дискусійним і викликають полеміку в науковому співтоваристві. Вони впливають із самої сутності феномену, а також обумовлені різними методами і підходами, пов'язаними з вивченням і аналізом спілкування в сфері культури. У процесі свого існування культура постійно звертається або до свого минулого, або до досвіду інших культур. Це звернення до інших культур отримало назву міжкультурної комунікації. Культура і комунікація тісно взаємопов'язані. Культура не тільки впливає на комунікацію, а й сама піддається її впливу. Найчастіше це відбувається в процесі інкультурації, коли людина в тій чи іншій формі комунікації засвоює норми і цінності культури. Читаючи, слухаючи, спостерігаючи, обмінюючись думками та новинами зі знайомими або незнайомими людьми, ми впливаємо на свою культуру, і цей вплив стає можливим за допомогою тієї чи іншої форми комунікації.

Волков В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., доцент Дяченко М. Д.

АНАЛІТИКА КРИЗЬ ПРИЗМУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЖУРНАЛІСТА

Аналітична журналістика – група жанрів, що виникла й розвивалася в результаті суспільної потреби через засоби масової інформації. Аналітика, з одного боку, характеризується яскраво виявленою індивідуальністю самого журналіста (або групи фахівців, які готують фактаж для аналітичного матеріалу), з іншого – покликає максимально об'єктивно з усіх позицій охарактеризувати факт, подію, що трапилася. Така потреба в об'єктивності певною мірою нівелює творче «я» журналіста, хоча завжди лишає йому можливість пошуку різних підходів, шляхів до з'ясування істини [1].

Журналіст-аналітик повинен мати критичне мислення, володіти вмінням не тільки фіксувати очевидне, але й визначати зв'язки між явищами, приймати на себе відповідальність за кожне написане чи сказане ним слово.

Предметом аналітичної журналістики виступають актуальні суспільні явища, події, процеси, ситуації, пов'язані з ними теоретичні та практичні проблеми суспільного розвитку. Щоб у всьому цьому розібратися, журналісту доводиться уточнювати причини й умови розвитку подій, визначати приховані мотиви та наміри діючих в тій чи іншій ситуації людей, оцінювати правильність вибору засобів і шляхів розвитку ситуації.

Продукція аналітичної журналістики – несуттєво персоніфікована, полемічної журналістики – персоніфікована більшою мірою, публіцистики – максимально персоніфікована, пропущена через авторське «я», містить авторські оцінки, коментарі, мотиваційні та образні асоціації [2].

Тематично виокремлюють такі різновиди журналістського аналізу: політичний, історичний, економічний, соціологічний, психологічний, екологічний, юридичний, військовий, спортивний, моральний, мистецтвознавчий, художній. Але, незалежно від теми, кожне журналістське дослідження аналізує або окремі актуальні події, або процеси, що відбуваються в суспільстві, або ситуації, що склалися в певний момент.

Як правило, тематичні аналітичні матеріали публікуються в спеціальних виданнях. Для того, щоб цей вид журналістики був цікавий читачам, дуже важливо показувати ланцюжок розвитку подій з можливим прогнозом на майбутнє. Що було; який наразі стан; що необхідно зробити зараз; чого очікувати, якщо не почнемо цих кроків; що принесе користь, а що шкоду – приблизно так буде свої міркування журналіст-аналітик. Звичайно ж, для достовірності висновків журналісту потрібна допомога компетентних фахівців. Для справжнього дослідника доцільно запрошувати коментаторів, фахівців з будь-якої проблеми і брати у них інтерв'ю. Журналіст без сторонньої допомоги намагається усвідомити подію, інтерпретувати факти; вибудувати факти і власні роздуми вголос у такій послідовності, щоб аудиторія сама зробила потрібні для журналіста висновки.

Уявлення про спосіб життя рано чи пізно сформує і саме життя. Іншими словами, аналітична журналістика моделює образ думки аудиторії. Це моделювання можна назвати й маніпуляцією, оскільки журналіст отримує можливість викликати певну реакцію на свій матеріал, заздалегідь спрогнозувати дії і, в кінцевому результаті, управляти ситуацією.

Матеріали журналістської аналітики повинні відповідати високим професійним стандартам інформативності, точності, об'єктивності та збалансованості. Журналіст стає вченим-дослідником, який не має права на помилку: він несе відповідальність за те, яким світ буде завтра.

Список використаних джерел

1. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: монографія. Київ, 2006. 236 с.

2. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Київ: Київський університет, 2004. С. 28–31.

Гаркавий Д. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., доцент Дяченко М. Д.

ЕЛЕКТРОННІ ЗМІ НА В КОНТЕКСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Невід'ємною частиною життя сучасного, інформаційного, суспільства стали електронні ЗМК, які, володіючи великим потенціалом переконувати реципієнтів, суттєво впливають на свідомість молодого покоління. Саме Інтернет зміг об'єднати мільйони людей, які живуть у різних країнах, допоміг скоротити географічні відстані й ліквідувати перепони для спілкування в різних галузях науки, культури, освіти.

Сучасні розвідки в царині ЗМК (в тому числі – електронних) належать ученим О. Андрунас, О. Вартановій, Я. Засурському, М. Земляновій, В. Іванову, В. Конецькій, Б. Потятиннику, Г. Почепцову, Г. Сулім, М. Чабаненко та ін. Але проблема Інтернет-впливу на свідомість та формування ціннісних орієнтацій особистості юного користувача (зокрема студента) наразі ще потребує глибокого вивчення.

Електронні ЗМК приваблюють студентську молодь не тільки як зручне і майже завжди доступне джерело різноманітних відомостей, а, перш за все, як середовище спілкування, сфера ігрової і творчої діяльності. Соціокультурне середовище Інтернет має ряд істотних відмінних особливостей, які не можуть не впливати на особистість молодої людини в процесі її соціалізації.

Ціннісні орієнтації студентської молоді знаходяться в процесі формування і вимагають певного часу для набуття стійкості, у зв'язку з чим відчувають велику залежність від різних зовнішніх факторів, до яких можна віднести специфічні соціокультурні особливості Інтернет-комунікацій.

В певних колах суспільства побутує думка про те, що сучасна молодь є «втраченою» через відсутність у неї моральних орієнтирів, принципів, ясних життєвих програм, моральних установок. Багато хто вважає її меркантильною, цинічною, жорстокою. Розповсюдження інформації за допомогою електронних ЗМК є засобом впливу на свідомість і діяльність молодих людей. При тотальній поширеності й доступності інформація стає необхідною умовою й засобом здійснення практично будь-якої соціальної діяльності: суспільно-політичної, пізнавальної, трудової тощо.

У сучасних умовах відкритості, гуманізації та демократизації суспільства успішне розв'язання політичних, економічних і соціальних завдань залежить від соціальної активності особистості. Електронні ЗМК, все більше впливаючи на формування соціальних орієнтирів і свідомість особистості, певною мірою здатні сформувати пасивного споживача, який не вміє аналізувати, обирати, критично мислити. Молодь найбільше підлягає маніпуляціям свідомістю через недостатню сформованість і визначеність у неї ціннісних орієнтирів. Характерно, що сьогодні одним із чинників протиправної поведінки молоді стає вплив засобів масової комунікації [1].

Часто за допомогою ЗМК набувають тиражування духовні цінності та соціальні норми, які в систематизованому вигляді відбивають пануючі світоглядні уявлення, суспільні настрої [1]. У формуванні ціннісних орієнтацій молодіжної аудиторії електронних засобів масової комунікації дедалі більшого значення набувають культурні форми, що традиційно вважаються «дозвільними», «розважальними».

Отже, використання різних інформаційних джерел формує різні інформативні сфери розуміння світу, визначає стиль життя молодої людини, формує її свідомість і систему цінностей. Основою стабільності і запорукою розвитку соціуму є соціалізація молоді, виховання її в дусі патріотизму, толерантності та культури.

Список використаних джерел

1. Сулім Г. А. Особливості впливу на аудиторію електронних ЗМК: медіапедагогічний аспект. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. № 903. Вип. 2. С. 21–26.

Дяченко І. М.

Класичний приватний університет
к.соц.ком., доцент

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕННІСТЬ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасні умови глобалізаційних світових процесів та інтеграції в європейський культурний простір актуалізують проблему формування інформаційної компетентності майбутніх журналістів. Від рівня її сформованості певною мірою залежить ефективність виконання журналістами професійних функцій і соціальної ролі, рівень усвідомленого розуміння свого професійного призначення.

Термін «компетентність» (від лат. *competens* – належний, відповідальний) визначають як сукупність знань та умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [1].

Досвід у розвитку світових відкритих мереж Інтернет дозволяє говорити про початок нової доби в галузі засобів та систем переробки інформації. У цих мережах користувач сприймає себе і сприймається іншими як невід'ємний компонент єдиного інформаційного суспільства. Студент-журналіст повинен вільно орієнтуватися в електронному контенті, оскільки інформаційна компетентність сприяє збагаченню знань у сфері ІКТ, формуванню вмінь самостійно знаходити, аналізувати, обробляти необхідну інформацію, розвитку комунікативних, інтелектуальних і творчих здібностей майбутніх журналістів, здійсненню інтерактивного діалогу в єдиному інформаційному просторі тощо.

Наразі інформаційна мережа пропонує освітній і дуже корисний контент, правильне використання якого може поліпшити успішність при набутті певного досвіду, який надається безкоштовно, хоча й тут є певні недоліки: неточні дані чи навіть взагалі зовсім інша інформація, яка може швидко вплинути на психологічний стан особистості; велика кількість хаотично розташованої та малозмістовної інформації, яку важко використовувати для освітніх і виховних цілей. Зазвичай молодь використовує Інтернет в основному для перегляду новинних, розважальних та еротичних сайтів, спілкування в чатах, участі в мережових комп'ютерних іграх. У сфері журналістської освіти інтернет є дуже потужним інформаційним засобом, який можна використовувати для вироблення у молоді духовних і культурних цінностей, отримання наукової та освітньої інформації для свого багатогранного розвитку.

Проте, на думку І. Пасічника, подальших досліджень потребує психологічний статус віртуальної реальності та пов'язані з нею проблеми змінених станів свідомості [2]. Важливими залишаються дослідження негативного впливу захоплення комп'ютерними іграми (особливо – рольовими груповими іграми), впливу інтернету на маргіналізацію окремих суб'єктів та груп (хакерів, «кіберпанків»). Існує думка, що використання інтернету веде до звуження соціальних зв'язків аж до самотності, змін у сімейному спілкуванні, розвитку депресивних станів.

Слід зазначити, що інтернет-компетентність є невід'ємним компонентом інструментарію майбутнього журналіста і це необхідно враховувати у професійній підготовці майбутніх працівників ЗМІ.

Отже, проблема освітнього і виховного впливу електронних ЗМІ на особистість майбутнього журналіста в контексті формування його інформаційної компетентності наразі потребує науково обґрунтованого підходу до вирішення.

Список використаних джерел

1. Професійна освіта: словник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. Київ, 2000. 380 с.
2. Пасічник І. Д. Інформатизація та психічний розвиток. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2004. Вип. 5. С. 8–16.

Кононенко Р. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.ком., доцент Дяченко І. М.

ІНТЕРНЕТ-ЗМІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Інтернет-ЗМІ займають потужну нішу в сучасному медіаринку. Перехід до інформаційного суспільства – нового типу соціальної організації суспільства з інформаційною та мережевою природою відбувся наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст. Наразі простежується тенденція до протистояння двох об'єктивних процесів світового розвитку: глобалізації та регіоналізації.

Дефініція терміну «інформаційне суспільство» сьогодні представлена як третій компонент буття, що на практиці перетворюється не просто на могутній ресурс, а в ключовий чинник соціального прогресу [2, с. 5].

На сучасному етапі розвитку суспільства однією з найважливіших характеристик держави стає рівень її інформаційного забезпечення, що впливає на всі процеси суспільного розвитку. Суспільно-політичні, економічні, культурні, духовні трансформації на зламі тисячоліть зумовили перегляд структури державної політики багатьох країн світу, в тому числі й України, а також регіональних об'єднань.

Зокрема, під впливом трансформації самого поняття «національна безпека», що наразі формується на трьох рівнях (національному, регіональному та глобальному), виникли новітні форми й напрямки державного регулювання: інформаційна політика, політика регіонального розвитку та будівництва, політика з питань інтеграції тощо.

У сучасному світі з огляду на події, що відбулися в Україні впродовж 2013–2014 рр., інформаційна політика виконує функцію формування (часто – маніпулювання), врахування і вивчення громадської думки, що пов'язано з утвердженням демократичних цінностей як загально-цивілізаційних.

Сьогодні інформаційна політика вже стала окремою галуззю, інструментом реалізації як внутрішньо, так і зовнішньополітичного курсів політики держави.

Інформація, що розповсюджується журналістикою, повинна мати для аудиторії соціальне значення, формуючи її громадську думку та світогляд, даючи уявлення про явища, процеси і тенденції сучасної дійсності у всьому різноманітті, про закономірності й розвиток життя суспільства [2, с. 92].

Нерідко спостерігається, що інструментальний підхід до особливостей (чи то навіть технологій) створення засобами масової інформації образу влади може сприйматися як постулат про переважання тих ситуацій, за яких засоби масової інформації використовуються владним чинником як інструмент впливу на аудиторію. Не відмовляючись брати участь у виробництві масової інформації, структуризації аудиторії за групами думок, владні чинники не орієнтовані на використання засобів масової інформації як джерела даних про громадську думку.

Розгляд комунікативних суспільних процесів у ціннісному контексті функціонування масової комунікації фіксує наявне переважання саме інструментарних тенденцій по відношенню до створення засобами масової інформації образу влади.

Таким чином, перебуваючи на стадії свого розвитку, сучасна інформаційна політика реалізується на глобальному рівні, на рівні ЄС та на рівні окремих держав та на регіональному. Інтернет надає інформації гіпертекстовості й інтерактивності, що сприяє отриманню читачами найповнішого обсягу інформації про те, що їх цікавить, а можливості вступати в діалог зі ЗМІ.

Список використаних джерел

1. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика: матеріали для вивчення основ тележурналістики. Львів: ПАІС, 2006. 208 с.
2. Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика. Київ: Наша культура і наука, 2000. 368 с.

Сега Г. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., доцент Дяченко М. Д.

СОЦІАЛЬНА ПОЗИЦІЯ ЖУРНАЛІСТА: КРЕДО, КОНЦЕПЦІЯ ЧИ ВИКЛИК?

Професія журналіста унікальна не тільки за своєю специфікою, коли треба бути ерудитом у багатьох галузях, не тільки ризикованістю при виконанні професійних функцій, не тільки творчою насагою та психологічною напругою, а й своєю роллю та місцем у комунікативному процесі. Журналіст працює у правовому полі, яке регламентує його дії; водночас, виконуючи фахові функції, він має керуватися відповідними етичними нормами – таким чином, журналіст перебуває в подвійних лещатах правових і моральних обов'язків, яким має підпорядковуватися. Все це треба тісно поєднувати з власним світоглядом та власною позицією, якої слід дотримуватися, не порушуючи ні законів, ні моралі. Талант журналіста, полягає, насамперед, у чутті міри, чутті відповідальності, у відчутті слова [1].

Від стійкості та виваженості соціальної позиції журналіста наразі залежить не лише його професійний авторитет, якість сприйняття його наукових праць та надбань суспільством, проте й подекуди іміджевий елемент всього видання чи засобу масової інформації, до якого журналіст має відношення, позиція щодо дійсності Сучасний користувач найчастіше мобільний, швидкий у виборі, він не буде читати той матеріал, сприйняття якого потребує переборювання власних моральних принципів чи перепон. Саме тому в наш час, коли в країні панує розмежування поглядів, думок, тенденцій розвитку особистості, плюралізм громадської ініціативи, неабияка цензура та політична заангажованість ЗМІ, підсилення авторитету сили, криміналізація побутової сфери життя, журналісту вкрай важко утримати власну соціальну позицію, не знівелювавши її, знецінивши у такий спосіб саму сутність журналістської діяльності.

Соціальна позиція вимагає від сучасного дослідника-журналіста дотримання ключових її принципів: безапеляційного гуманізму, життєстверджуючого оптимізму, принципів демократичного суспільства, шанування його засад, усвідомленого патріотизму. Крім того, для забезпечення журналістської якості проводжуваного дослідження журналіст повинен додержуватися правдивості, достовірності та повноти освічення інформації, бути політично сміливим, чесним, добропорядним, оперативним, володіти вміннями професійної кореляції методів, форм, способів роботи з інформацією з огляду на формування в Україні сучасного інформаційного медіа простору. Враховуючи спрямованість готового контенту на споживача – читача в журналістській діяльності, вважаємо за необхідне дотримання принципу масовості як запоруки для охоплення якнайбільшої аудиторії.

Враховуючи принципи журналістської діяльності, тенденції розвитку ЗМІ в сучасних умовах, журналіст і повинен вибудовувати власну соціальну позицію. Всі її складові (громадянська, політична, патріотична, аксіологічно-ціннісна, власне соціальна, благодійна тощо) повинні відповідати вимогам до журналістської діяльності, принципам правдивості, професійної етики.

Соціальна позиція журналіста повинна містити запропоновані шляхи вирішення нагальних проблем суспільства, окреслені вектори розвитку в русі позитивізму, намічені нові цілі й прогнозовані результати.

Тому до формування усталеної соціальної позиції журналісту необхідно підходити відповідально й вважано. У ракурсі нашої теми соціальний статус активності, соціальну громадянську позицію журналіста можна вибудовувати чи то як принцип професійної діяльності (кредо); чи то як цілий комплекс ідей, світоглядних позицій, ціннісних векторів та формувань (концепція); чи-то у разі опору несправедливості, заангажованості, політиканству, резонерству – як сміливий виклик суспільству.

Список використаних джерел

1. Журналістика: основи професійної комунікації. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3080> (дата звернення: 12.08.2019).

Скоморохова Г. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.ком., доцент Дяченко М. Д.

СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ДИСКУСІЙ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

Роль посередника в процесі встановлення взаєморозуміння в дихотомії «індивід – суспільство» та «суспільство – влада» відіграють ЗМІ. Саме електронні та друковані мас-медіа створюють поле для обговорення актуальних проблем сьогодення. Часто в інформаційному полі відбувається не лише відстоювання думок кожної зі сторін, а й формуються нові ініціативи, які потім стають новими реаліями життя.

Прикладом цього можна назвати традиційні інтелектуальні дискусії у всеукраїнській газеті «День», в результаті яких народжуються принципово нові рішення проблем або змінюється координата суспільної думки щодо існуючої проблеми. Це підтверджує роль ЗМІ як «четвертої влади» в українському суспільстві, які значно впливають на формування громадської думки, на життєві орієнтири й соціальну позицію читача. Хоча нерідко політичні замовні матеріали, формуючи ставлення громадян до певних політичних сил або діячів, впливають на електорат, на користь тих політиків, які є засновниками друкованого видання або причетні до його фінансування.

Дискусія – найдавніший жанр спілкування. Поняття «дискусія» походить від латинського «discussio» (розгляд, дослідження). Публічна дискусія зазвичай передбачає розгляд якоїсь суспільно важливої проблеми, обговорення важливої ситуації з метою пошуку шляхів виходу з неї. Коли виникає потреба залучити до обговорення широкі верстви суспільства, дискусія виноситься на сторінки ЗМІ. Звичайно, велика частина читачів, телеглядачів, радіослухачів нерідко виступає лише в ролі «спостерігачів» [1, с. 74].

У сучасних умовах засоби масової інформації, зважаючи на суспільну важливість, масовість та доступність, мають величезний вплив на духовні процеси, що відбуваються в суспільстві. Залучаючи громадян до інформаційних відносин, ЗМІ формують певні ціннісно-сміслові моделі для засвоєння суспільством і таким чином змінюють аксіологічну картину соціуму. Здатність швидко охоплювати найбільш широкі аудиторії дає можливість сучасним мас-медіа трансформувати традиційну систему духовного виробництва в певному напрямі, з приводу чого в розвинутих суспільно-політичних системах панує теза, що той, хто володіє засобами масової інформації, володіє громадською думкою [2].

Суспільні дискусії – важливий складник українського медіапростору. З огляду на загальнодоступність та впливовість певних періодичних видань суспільна дискусія виходить за межі наукової, має як активних учасників (публіцистів), так і пасивних (читачів). Вона впливає на масову свідомість і, як результат, на громадську думку зокрема та на політику держави взагалі.

Відомий дослідник масової комунікації Т. Горбан-Клас зазначав: «Контроль над засобами масової комунікації мав завжди не менше значення, ніж контроль над армією та поліцією» [3, с. 78]. Тому суспільні дискусії в газетній періодиці мають особливе значення для становлення демократії та свободи слова в Україні.

Існування в інформаційному просторі загальнонаціональних та регіональних газет дає можливість свідомо активним громадянам не лише відкрито висловити свої думки, а й розпочинати дискусію в країні, у такий спосіб нав'язуючи українським офіційним виданням теми для обговорення.

Список використаних джерел

1. Дискусія в пресі. *Журналіст*. 2003. № 7. С. 74.
2. Карлова В. В. Вплив засобів масової інформації на формування української національної свідомості. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07kvvunc.htm> (дата звернення: 21.08.2019).
3. Gorban-Klas Tomasz Komunikowanie masowe w nowoczesnym społeczenstwie. Krakow: Panstwowe wydawnictwo naukowe, 1973. S. 78.

УКРАЇНЬСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Пономаренко Л. Г.

доктор наук із соціальних комунікацій, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Бессараб А. О.

доктор наук із соціальних комунікацій, доцент
КВНЗ «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР

САЙТИ З УКРАЇНЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВИ

На сьогодні в інтернеті функціонує значна кількість різних за якістю, структурою, функціями, тематикою, призначенням сайтів. Частина з них присвячена українській мові, зокрема різним її розділам: від фонетики й орфоєпії до синтаксису й пунктуації. Особливе місце серед змістового наповнення цих сайтів відведено культурі мови, що можна пояснити двома причинами: по-перше, як усне, так і писемне мовлення сучасного українця суттєво потерпає від паралельного чи навіть панівного функціонування російської мови; по-друге, з огляду на цей чинник цілком логічно виникає потреба пересвідчитися в правильному чи хибному вживанні тієї чи іншої лексики, словоформи, стійкого вислову, а найшвидше й найлегше це зробити за допомогою пошуковика та відповідного онлайн-ресурсу.

Мета дослідження – розкрити особливості сайтів з української мови.

З метою проведення аналізу нами відібрані та ранжовані сайти з української мови від найбільш до найменш використовуваних та рекомендованих: «Мова – ДНК нації» (5 разів), «Офіційний сайт української мови», «Словотвір», «Тренажер з правопису української мови», лінгвістичний портал «Мова.info», «Екс-прес-уроки Олександра Авраменка», «Лінгвістичний портал “Мова.info”», «Блог професора Пономарева», «Завдання з української мови». Серед обов'язкових структурних компонентів саме сайтів з української мови основною цінністю є довідково-інформаційні мовні матеріали, які мають бути своєрідними аналогами довідників та навчальних посібників з української мови. Проте частина проаналізованих сайтів таких матеріалів не мають, а містять інформацію про мовні проекти. З огляду на це нами виділені такі види електронних видань з української мови: 1) спеціалізовані мовні сайти, наповнені довідковою інформацією з різних розділів української мови як навчального предмета («Офіційний сайт української мови», «Лінгвістичний портал “Мова.info”», «Блог Олександра Пономарева»); 2) вузькоспеціалізовані сайти, присвячені певному проекту з української мови («Словотвір», «Лайфхаки з української мови» «Мовомарафон», «Завдання з української»); 3) комплексні сайти, що містять як довідково-інформаційні мовні матеріали, так і мовні проекти («Мова – ДНК нації», «Тренажер з правопису української мови», «Сайт Олександра Авраменка»).

Крім того, кількісний аналіз сайтів з української мови дав такі результати наявності основних складників: меню мають 80% сайтів, авторів чи розробників – 70%, зручну в користуванні плоску структуру – 60%, основну місію – 50%, блоги – 40 %.

На основі проведеного дослідження встановлено, що ідеальна структурна модель сучасного сайту з української мови повинна мати такі обов'язкові структурні компоненти: *плоску* структуру сайту, зручне *меню* (горизонтальне чи вертикальне, одне чи два); інформацію про *автора* чи *групу розробників* з їхніми світлинами; чітко окреслену *основну місію*, що повинна міститися на головній сторінці; *довідково-інформаційні матеріали* з різних розділів мови, які мають бути найбільш значні за обсягом, доступні для розуміння пересічного користувача та зручні для користувацького пошуку; *тренажер* (онлайн-вправи для вироблення відповідних умінь та навичок, тести для перевірки набутих знань), *блог* (новини) про останні події або статті на популярні теми сайту.

Трофімук К. В.

Класичний приватний університет
доцент

ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На сьогодні досвід доводить, що рівень професійної освіти майбутніх фахівців з туризму, в якій професійна культура спілкування визначає поняття професійної компетентності, повинен бути забезпечений педагогічною системою професійної освіти.

Метою нашої роботи є: розглянути особливості використання тренінгів при формуванні культури професійного спілкування у майбутніх фахівців з туризму.

Тренінгові технології сприяють самореалізації особистості та покращують якість професійного спілкування. Застосування різноманітних тренінгів у навчально-виховному процесі зумовлено їх ефективністю в результаті чого відбувається формування та розвиток умінь та навичок.

Впроваджуючи на заняттях тренінги зі спілкування нами були визначені наступні завдання: розвиток комунікативних навичок, які зміцнюють соціальні зв'язки; розвиток соціального уявлення про людину, здатність до емпатії, співпереживання, створення у вихованців відчуття, що їх розуміють і приймають; розвиток здатності до самоаналізу, самопізнання, навичок ведення позитивного внутрішнього діалогу про самого себе; усвідомлення своєї позиції у спілкуванні розуміння й аналіз своєї установки під час сприймання різних людей; оволодіння способами вираження своїх емоцій (як позитивних, так і негативних); навчання конструктивним способам виходу з конфліктних ситуацій, вираження своїх почуттів і переживань без конфліктів; формування й розвиток, здібностей прогнозувати поведінку іншого, передбачати свій вплив на нього; формування активної соціальної позиції учасників і розвиток у них здатності ефективно взаємодіяти з оточуючими; розвиток умінь й потреби в пізнанні інших людей, гуманному ставленні до них.

При формуванні культури професійного спілкування у майбутніх фахівців з туризму ми використовуємо тренінги навичок спілкування які описані у роботах Д. Рамендика, І. Вачкова, Б. Матвєєва. Серед тренінгів підготовки до культури професійного спілкування особливо успішними стали такі:

1. Вправи для розвитку навичок спілкування: «Впевнені та агресивні відповіді»; «Що приємно більшості людей?»; «Комплімент», «Організація діалогу», «Відгадай почуття».

2. Вправи для розвитку впевненості в собі і навичок переконання (формування впевненості в собі - важлива частина особистого в цілому і вміння спілкуватися зокрема): Досвід впевненості поведінки», «Підбір фраз для контакту», «Як сказати «ні»», «Захисна промова», «Дар переконання».

3. Вправи на спільне виконання завдань: «Корабельна аварія», «Катастрофа в пустині», «Три господарки», «Ідентифікація з проблемою».

4. Вправи на поведінку в конфліктних ситуаціях, агресії, маніпуляції: «Поведінка в конфлікті», «Спілкування з людьми аномальною поведінки або з обмеженими можливостями», «Вміння передавати інформацію».

Таким чином, під час проведення тренінгів створюються умови для формування нових та більш ефективних навичок з культури професійного спілкування та підвищується компетентність особистості у спілкуванні. Тому що, професія фахівця туризму передбачає активне спілкування, а комунікативна компетентність є частиною професійної компетентності професії типу «людина – людина».

Продметом подальших наукових пошуків є розробка методичних рекомендацій щодо проведення тренінгів з культури професійного спілкування у майбутніх фахівці з туризму.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.філос.н., доцент Курбатов О. Г.

ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Мовна культура – рівень володіння нормами усної писемної літературної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування. Проблема модернізації вищої освіти в Україні обумовлює пошук парадигми навчання, що відповідає б новим реаліям, європейським і світовим стандартам. Головною метою державної політики в галузі вищої освіти є створення умов для розвитку висококультурної особистості на базі науково-гуманітарної системи навчання.

Якісне опанування педагогічної професії неможливе без високої культури мовлення і культури спілкування. Мовлення викладача вищої школи є показником його педагогічної культури, інтелектуальності, інструментом продуктивного вирішення науково-педагогічних завдань. Під терміном «культура мови» розуміють відповідність її не лише сучасним літературним нормам, а й іншим якостям таким як творчість, чистота, виразність. Ефективність мовної діяльності викладача ВНЗ залежить передусім від того, наскільки його мова відповідає нормам сучасної української літератури. Таке мовлення має бути: 1) правильним – орфоепічним (грец. правильність мови) та граматичним (грец. правильність літер); 2) виразним – змістовним, інтонаційним, візуальним; 3) чистим, що не допускає штучності, фальшивого професіоналізму; 4) лаконічним при збереженні змістової вичерпаності, різноманітності засобів для висвітлення теми; 5) простим, неодмінними умовами чого є її зрозумілість, дохідливість, відсутність пишномовних загальних фраз; 6) логічним, що передбачає наявність: чіткої структури, правильної організації міркування, бездоганної логіки (для чого слід опанувати логічні правило доказовості й аргументувати, встановлювати впорядковані зв'язки між думками). Мова повинна бути не тільки правильною, логічною, виразною, чистою, а й яскравою. Оволодіти такою мовою – одне із головних завдань підвищення професійної майстерності викладача вищого навчального закладу. Образність мови (мовлення) досягається за допомогою тропів і стилістичних фігур. Троп – вживання слова або вислову в переносному, образному значенні. До видів тропів належать порівняння, епітети, метафори, алегорія, уособлення, гіпербола, іронія тощо. До стилістичних фігур відносять: інверсію (лат. переставлення), анафору (однаковий початок речень), антитезу (протиставлення).

Метою професійного мовлення викладача вищої школи є здійснення інтелектуального, емоційно-вольового, морального впливу на студентів. Передумовою такого професійного і ефективного мовлення викладача є володіння технікою мовлення (уміння викладача володіти голосом, інтонувати свій виступ). Техніка мовлення – складний феномен і складний процес. Компоненти техніки мовлення – голос, дикція, темп, інтонація – виконують важливі функції і створюють імідж викладача, виявляють його емоційний стан і психічну.

Належне місце серед елементів техніки мовлення посідають позавербальні прийоми – міміка і жести. Для становлення мовленнєвої культури викладача велике значення має оволодіння різними мовленнєвими стилями – науковим, офіційно-діловим, публіцистичним, художнім, розмовним. Відповідний стиль мови існує для забезпечення ефективного спілкування.

Таким чином, для успішної педагогічної діяльності викладачу вищого навчального закладу необхідні: досконале володіння мовою, її виразними можливостями, систематичне вдосконалення техніки і культури мовлення, педагогічна майстерність та позитивний імідж.

Список використаних джерел

1. Біляєв О. М. Культура мовлення вчителя-словесника. *Дивослово*. 1995. № 8. С. 39–52.
2. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посіб.. 2-ге вид., стереотип. Київ: Либідь, 2001. 140 с.
3. Савич Л. Культура мовлення вчителя: аналіз наукових розвідок О. М. Біляєва. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2010. № 2.
4. Ющук І. П. Мова наша українська. *Статті, виступи, роздуми*. Київ: Просвіта, 2001.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Белименко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Щербина В. В.

ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ

На сьогоднішній день проблема соціального становища жінок стає досить актуальною. Жінки відчувають на собі такі негативні явища з боку оточуючих, як жорстокість (зокрема, сімейна), мала оплата праці тощо. Часто у жінок з'являється криза сім'ї, результатом якої можуть бути: почуття самотності і психічні захворювання, алко- та наркозалежність, бродяжництво та проституція. Усі причини насилля відносно жінок є комплексними (включають її психологічну та економічну залежність та посилюються іншими негативними чинниками, передусім алкогольною та наркотичною залежністю кривдника, його психічними розладами та захворюваннями, вкрай упередженим ставленням з боку родичів, друзів та його знайомих.

На складне становище жінок також впливає сучасна економічна обстановка в країні. Особливо вразливою категорією на ринку праці утворюють жінки, слабо захищені в соціальному плані: особи, які мають малолітніх дітей, дітей-інвалідів, одинокі матері, жінки, що тільки закінчили навчальні заклади і не мають досвіду роботи.

Статус жінок акумулює в собі особливості соціально-політичного устрою країни, рівень її економіки, культури, управління, правових норм, він чутливо реагує на глибинні зміни в усіх сферах, у суспільній свідомості, ціннісних орієнтаціях.

Програма «Тендер у Розвитку» ПРООН, що діє в Україні з 1997 р., надає інформаційну, методичну, організаційну підтримку при реалізації Національного плану дій. Соціальна робота з жінками є пріоритетним напрямком роботи управлінь соціального захисту населення, соціальних служб для молоді, реабілітаційних центрів.

Важливим кроком щодо поліпшення становища жінок було впровадження Програми запобігання торгівлі жінками та дітьми, Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми, Закону України про запобігання та протидію домашньому насильству.

Центри інформації для жінок надають інформацію щодо прав жінок в усіх галузях життя (консультації з сімейного права, забезпечення права на працю, соціальну допомогу та ін.). У Центрі можна довідатись про служби професійної підготовки, громадські організації, що надають соціальну допомогу та супровід жінкам, форми організації дозвілля; ознайомитись з літературою, періодичними виданнями для жінок.

Метою діяльності міського центру роботи з жінками є: залучення жінок до активної громадської діяльності, активізація жіночого руху щодо ліквідації усіх форм і проявів дискримінації жінок шляхом усвідомлення ними своїх прав, реалізації свобод у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Таким чином, метою соціальної роботи з жінками є: забезпечення підтримки жінок в усіх сферах життя; сприяння жіночим громадським формуванням та жінкам міста у вдосконаленні їхньої діяльності, надання юридичної, психологічної допомоги, систематизація та публікація матеріалів для широкого розповсюдження, організація тематичних форумів, надання інформаційно-технологічної та технічної допомоги.

Вельможко Л. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Зоська Я. В.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Найважливіша реформа в системі вищої освіти – це переорієнтація на потреби студента, на його креативність та здатність перетворення світу.

На основі узагальнення та систематизації вітчизняних та зарубіжних підходів «студентське самоврядування» визначено, як форму управління, за якої студенти на рівні академічної групи, факультету, гуртожитку, курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу ВНЗ мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього керівництва. Головна мета діяльності органів студентського самоврядування полягає передусім у створенні умов самореалізації молодих людей в інтересах особистості, суспільства і держави. Студентський актив є суб'єктом університетського середовища, який уособлює цінності та прагнення студентів під час активного вирішення ними соціально значущих завдань.

Серед основних своїх завдань органи студентського самоврядування зазначають: забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів; сприяння створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів; сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організацію співробітництва зі студентськими спільнотами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами.

Згідно із статутними положеннями вищих навчальних закладів органи студентського самоврядування сприяють гармонійному розвитку особистості студента, формуванню в нього навичок майбутнього організатора, керівника. У своїй діяльності кожен орган студентського самоврядування керується законодавством (положенням про вищу школу), статутом вищого навчального закладу та положенням, затвердженим вищим органом студентського самоврядування відповідного навчального закладу. В статутних програмах студентське самоврядування як бажане має вагомні перспективи на подальше функціонування і розвиток.

Своїм основним обов'язком сучасні лідери студентського самоврядування вважають захист прав й свобод студентів, а не вирішення питань освітнього та виховного процесів – ґрунтовних для життя будь-

якого вишу. Більш плідне й відкрите співробітництво у цій сфері дало б змогу досягти необхідного рівня взаємодії між студентством й адміністрацією ВНЗ, між студентами й викладачами, тобто досягти саме тієї суб'єкт-суб'єктної взаємодії, де кожен учасник виступав би на рівних з іншими, а питання прав і свобод студентства вирішувалися б самі по собі, бо на чільне місце було б поставлене питання відповідальності.

Перспективними напрямками вивчення означеної проблеми можуть бути: розвиток лідерського потенціалу студентів у волонтерській діяльності; технології популяризації лідерства в освітньому просторі; формування окремих фахових компетентностей студентів на засадах лідерства.

Гетьман Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

У структурі населення будь-якої сучасної держави сім'я військовослужбовця займає вагомe місце, оскільки військова служба – це особливий, надзвичайно важливий вид діяльності, покликаний гарантувати громадянам країни національну безпеку.

В умовах докорінної реорганізації Збройних Сил України з усією силою виділились проблеми життєдіяльності сімей військовослужбовців, зокрема: обмеження у між сімейних, внутрішньо сімейних і міжособистісних контактах; високий рівень тривожності, пов'язаний зі специфікою професійної діяльності військовослужбовця; високий рівень завантаженості жінок; дестабілізуючий вплив негативних явищ на стійкість сімейних стосунків, на формування сімейного мікроклімату; високий рівень агресивності батьків-військовослужбовців.

Актуальними завданнями для соціальних працівників у їх роботі із сім'ями військовослужбовців є: поглиблене вивчення і діагностика цих сімей у зв'язку із зростаючою динамікою змін у суспільних відносинах, посилення впливу інституту сім'ї, сімейних цінностей на виконання військовослужбовцями професійних обов'язків; гармонізація взаємовідносин і спілкування в сім'ях військовослужбовців в умовах реформування ЗСУ тощо.

Соціальна робота з сім'ями військовослужбовців ЗСУ повинна базуватися на таких основних принципах: законності та прав людини; незалежності; державного підходу до завдань, які реалізуються у соціальній роботі з військовослужбовцями і їх сім'ями; зв'язку змісту соціальної роботи з конкретними умовами життєдіяльності сім'ї; особистісного підходу; диференційованого й індивідуального підходу; соціально-педагогічної діяльності; соціального реагування; незалежності; клієнтоцентризму; родиноцентризму (фамілієцентризму); опори на власні сили; конфіденційності; толерантності; системності; об'єктивності; компетентності кадрів; максимізації.

Найважливішу роль у забезпеченні ефективності соціального супроводу виконують як внутрішні (особистісні) ресурси учасників означеного процесу, до яких відносяться такі психологічні характеристики індивіда: особистісні характеристики (особливості характеру, темпераменту, а також інтереси, мотиви, потреби і цінності); особливості пізнавальних процесів (мислення, мови, пам'яті, сприймання, уваги і уяви); особливості прояву емоційно-вольових станів індивіда; освітній рівень; професійні та соціальні уміння і навички, так і власний потенціал сім'ї військовослужбовця у цілому.

Тенденції подальшого розвитку соціально-політичних процесів у країні, реформування Збройних Сил свідчать про те, що пріоритетними напрямками соціальної роботи у Збройних Силах є: подальше вдосконалення законів та інших нормативно-правових актів щодо забезпечення державних соціальних гарантій для визначених категорій громадян України, формування реального та обґрунтованого соціального замовлення, участь у бюджетному процесі в частині фінансового забезпечення соціальних гарантій і нормативів; запровадження системи персоналізованого обліку пільговиків, подальше вдосконалення моніторингу соціальних процесів, соціального партнерства та формування відповідних заходів, здійснення заходів соціальної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, участь у формуванні належної соціальної інфраструктури, організація надання соціально-психологічних і правових консультацій та допомоги визначеним категоріям громадян, подальше вдосконалення соціально-інформаційної роботи.

Ібрагімов К. К.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Рівень цивілізованості суспільства багато в чому визначається ставленням цього суспільства до вразливих груп населення, зокрема до дітей з інвалідністю, їхніх сімей тощо. В умовах економічної нестабільності, кризового стану майже всіх складових гуманітарної сфери, на початковому етапі правової стабілізації діти з інвалідністю виявилися найбільш незахищеною категорією населення. І відповідно соціальна робота з цією категорією потребує подальшої організації з урахуванням усіх специфічних особливостей дітей та співпраці з ними.

Провідним завданням організації соціальної підтримки дітей з інвалідністю є створення рівних можливостей, які полягають в організації процесу, завдяки якому такі загальні системи суспільства, як фізичне й культурне середовище, житлові умови й транспорт, соціальні служби й служби охорони здоров'я, доступ до освіти й праці, культурного й соціального життя, стають доступними для всіх. Іншою, але не менш важливою групою завдань тут можна вважати навчання дітей та батьків умінням і навичкам незалежного життя. Таким чином, із урахуванням завдань створення рівних можливостей та навчання необхідно виділити

керівні принципи організації соціальної підтримки дітей з інвалідністю: діти повинні продовжувати жити у своїх громадах і вести, за необхідної підтримки, звичайний спосіб життя; діти повинні брати активну участь у всіх сферах життя суспільства; діти мають отримувати необхідну допомогу в рамках звичайних систем освіти, охорони здоров'я, соціальних служб тощо; діти повинні брати участь у загальному соціальному й економічному розвитку суспільства, а їх потреби мають бути враховані в національному плані розвитку, тобто створення рівних можливостей означає, що державна політика повинна використовувати всі засоби таким чином, щоб кожна дитина мала рівні можливості для особистого розвитку, щоб вона могла виконувати повною мірою свої обов'язки як член суспільства.

Особливістю організації соціальної роботи з дітьми з інвалідністю є те, що надання їм допомоги неможливе без одночасної організації соціально-педагогічного виховання. Соціально-педагогічний аспект роботи має на меті виховання, навчання та розвиток дитини для підготовки до життя в суспільстві та можливості отримання всіх законодавчо закріплених видів допомоги.

Соціальна реабілітація дитини з інвалідністю – це комплекс заходів, спрямованих на відтворення порушених чи втрачених дитиною суспільних зв'язків та відносин. Метою соціальної реабілітації є відновлення соціального статусу дитини, забезпечення соціальної адаптації у суспільстві, досягнення певної соціальної незалежності.

Соціальна реабілітація – це складний процес, що потребує переорієнтації, і насамперед – у напрямі розробки методології і методики соціально-педагогічної та психологічної моделі соціальної роботи. Специфіка такого підходу викликає необхідність суттєвих змін у ставленні до дітей, які потребують не тільки матеріальної, фінансової, гуманітарної підтримки і заходів реабілітації (медичної, професійної, соціально-побутової), а й належних умов для актуалізації своїх здібностей, розвитку особистих якостей і потреб у соціальному, моральному і духовному самовдосконаленні. Сутність соціально-педагогічної реабілітації полягає у створенні таких умов для саморозвитку людини, в результаті яких виробляється активна життєва позиція особистості.

З рахуванням специфіки стану здоров'я дітей з інвалідністю особливу увагу доцільно приділяти вдосконаленню системи соціальної підтримки, охорони здоров'я, реалізації реабілітаційних програм для збереження фізичної та розумової активності, створювати умови для подальшого самостійного життя.

Таким чином, організація соціальної підтримки дітей з інвалідністю – одне з важливих і важких завдань держави в умовах демократичного громадянського суспільства.

Коростильова Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Катаєв С.Л.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ «ГРУПИ РИЗИКУ»

Сьогоденний стан суспільної моралі як один із чинників поведінки людини характеризується тим, що в роки вияву негативних явищ в економіці, поглиблення розшарування суспільства на багатих та бідних, значною мірою втрачено важелі формування світогляду молодого покоління. Все більшого поширення набуває в дитячому середовищі саморуйнівальна поведінка, що зумовлює розвиток злочинності, проституції, наркоманії, алкоголізму та інших негативних явищ.

Поняття діти «групи ризику» набуло в останні роки масового характеру і поставило цю проблему в центр уваги соціологів, психологів, медиків, працівників правоохоронних органів.

Діти «групи ризику» – це та категорія дітей, яка в силу певних обставин свого життя більше за інших категорій схильна негативним зовнішнім впливам з боку суспільства та його кримінальних впливів, які стають причиною дезадаптації неповнолітніх.

Соціальна робота з дітьми «групи ризику» має дві основні складові: виявлення дітей цієї категорії в дитячому середовищі та організація роботи з ними; безпосередня індивідуальна або групова робота з дітьми.

Комплексність проблем, які потребують вирішення в процесі соціальної роботи з дітьми «групи ризику», вимагає участі в цій діяльності різних фахівців. Однак провідна роль належить соціальному педагогу, і насамперед соціальному педагогу загальноосвітнього закладу.

Основними напрямками соціально-педагогічної роботи з дітьми «групи ризику» є:

- безпосередня, індивідуальна робота з дитиною, що припускає соціально-педагогічну підтримку учня в ситуації дезадаптації;
- посередницька діяльність соціального педагога, яка, в свою чергу, передбачає: роботу з педагогічним колективом (організація педагогічних консиліумів, участь в роботі Ради з профілактики); роботу з родиною, що має особливу важливість в посередницькій роботі і невід'ємним компонентом діяльності соціального педагога.

Статистика невблаганна: практично в кожному класі із загального числа учнів двоє або троє дітей з неблагополучної родини з тим або іншим видом неблагополуччя. Близько 425 тис. дітей перебуває на обліку в підрозділах щодо попередження правопорушень серед неповнолітніх. Понад 200 тис. підлітків щорічно вчиняють злочини, іноді такі страшні, на які, на думку правоохоронних органів і психологів, не вирішуються рецидивісти. Характер «сімейної хвороби» придбав алкоголізм. За останні сім років в два рази збільшилася кількість дітей, хворих на цю страшну хворобу. Дітей з токсичною залежністю стало в 3,3 рази більше, з наркотичною – у 17, 5 разів. Наркотичні речовини проникли в школи, вузи, їх можна вільно придбати у закладах відпочинку, на вулиці. Від них ніхто не застрахований. Залежними стають як діти з мало-забезпечених, так і з заможних родин. Поширення наркоманії вплинуло й на зростання ВІЛ-інфікованих. Щорічно зростає їх число серед вагітних та дітей.

Аналіз соціального впливу на особистість показав, що у 40% людей в їхньому житті вирішальний вплив мала родина, у 30% засоби масової інформації. Тільки у 20% школа, у 10% – вулиця. І це все нас-

лідки як політики держави, та і падіння суспільства, де вчасно не була надана ні допомога, а іноді навіть просто підтримка дітям, які опинилися в скрутному становищі.

Дана категорія дітей вимагає до себе підвищеної уваги, і основна мета взаємодії з ними – це не допустити переходу дитини в категорію важкого, девіантної з усіма наслідками, вчасно побачити і попередити, захистити від наступаючої біди.

Лаптева О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Зоська Я. В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА: ОГЛЯД СУЧАСНОГО СТАНУ

Сучасні суспільні перетворення в Україні описуються, як правило, за допомогою термінів «трансформація», «модернізація» і «глобалізація». Ці поняття утворюють своєрідну аналітичну «матрицю» сучасних цивілізаційних перетворень та мають своє смислове навантаження. Найбільш загальним у цьому ряду є поняття «трансформація», яке й найчастіше вживається.

Під трансформацією розуміють істотну структурну переробку систем, яка перетворює шляхом зміни зв'язків, відносин, опосередкувань організацію і функції вихідного формоутворення. Трансформація є типовим перехідним процесом соціальної еволюції. Трансформації можуть бути поступальними чи зворотними, системними чи безсистемними.

У політичній сфері трансформаційні процеси здійснюються в напрямках формування системи влади на правовій основі; забезпечення законодавчого, конституційного розвитку країни; вдосконалення системи виборів; створення інституту парламентаризму; реформування судової системи; формування інституту місцевого самоврядування; створення партійної системи і розвитку політичного плюралізму; функціонування незалежних засобів масової інформації; формування нової політичної еліти тощо. Ці трансформації відображають модернізаційну політичну стратегію суспільства – рух до демократії. Незважаючи на багатоаспектність процесів демократичних трансформацій, їх слід розглядати як ланки єдиного глобального процесу демократизації, оскільки вони об'єднуються як спробами переходу від недемократичних форм правління до демократичних, так і деякими загальними факторами. Демократичні перетворення є, по суті, процесом руху до відкритого суспільства з властивими йому плюралізмом у політиці, економіці, культурі, розвиненими структурами громадянського суспільства і правової держави.

Водночас певна смислова «розмитість» поняття «трансформація», за умови його застосування як єдиного інструмента політологічного, економічного чи соціологічного аналізу, може суттєво знизити наукову точність. Цей методологічно важливий момент не завжди враховується при аналізі специфіки соціальних змін, що відбуваються в Україні. Разом з тим, ці тези часто «не працюють» на пострадянському просторі. Наприклад, реформування економіки не супроводжується демократизацією суспільства, тобто втрачається демократична сутність процесу трансформації. Економічні і політичні реформи не вдається синхронізувати, оскільки кожна з цих змін можлива тільки в тому випадку, коли вже відбулася інша, тобто вони детермінують одна одну і виступають у якості власної необхідної передумови.

Важливою реакцією на трансформаційні процеси в нашій країні є тривожність, що відбиває непослідовний, соціально незорієнтований спосіб перетворень. Проте це не є аргументом проти самих перетворень, а спонукає до більш старанного врахування соціально-психологічних компонентів процесу трансформації. Процеси трансформації супроводжуються кризою суспільства. Трансформаційна криза – це стан суспільства, при якому з особливими труднощами для людей і країни здійснюються соціальні модифікації, які супроводжуються суттєвою суперечливих тенденцій, властивостей, що взаємовиключенні, при загальній тенденції до здійснення міжнародної соціалізації, прилучення до загальносвітових стандартів в усіх сферах життя. Подолання аномії є стрижневим у процесах трансформації нормативної сфери суспільства.

Майсак І. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Катаєв С. Л.

ТУБЕРКУЛЬОЗ ЯК МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

В Україні туберкульоз щорічно забирає 7,0-7,5 тис. життів, що набагато більше, ніж усі інфекційні хвороби разом узяті. Щорічно зростає число хворих, які невідомі диспансеру, тобто з посмертно встановленим діагнозом туберкульозу (до 8,6% від усіх померлих). В основному це соціально-дезадаптовані групи населення.

Таким чином, туберкульоз не є тільки медичною проблемою. Це проблема соціальна, яка віддзеркалює соціально-економічний стан країни, культурно-освітній рівень та благополуччя населення, ступінь розвитку охорони здоров'я, у тому числі і фтизіатричної служби.

Основними чинниками неблагополуччя з туберкульозу в Україні є: соціально-економічна криза в країні, що не дозволяє повноцінно фінансувати охорону здоров'я; зниження життєвого рівня більшості населення, зубожіння; погіршення харчування з різким зменшенням кількості спожитих повноцінних білкових продуктів, що додатково пригнічує імунологічну резистентність; збільшення осіб з асоціальною поведінкою; значне підвищення інтенсивної міграції великих груп населення, які практично випадають з поля зору лікувально-профілактичних закладів і, зокрема, не охоплені протитуберкульозними заходами; згорання протитуберкульозних закладів внаслідок недостатнього їх фінансування.

Основними медичними причинами погіршення епідемічної ситуації з туберкульозу є: пізнє виявлення хворих на туберкульоз із поширеним, деструктивним процесом, масивним бактеріовиділенням; погана забезпеченість протитуберкульозними препаратами для проведення лікування, профілактики та протире-

цидивної антимікобактеріальної терапії. На ситуацію з туберкульозу також вплинула проблема хіміорезистентного туберкульозу, туберкульоз у хворих на СНІД, проблема туберкульозу в пенітенціарній системі, скорочення кадрового потенціалу протитуберкульозної служби.

Враховуючи реальну загрозу національній безпеці держави, питання боротьби з туберкульозом є одним з пріоритетів державної політики у сфері охорони здоров'я і соціального розвитку. Для виходу з кризи, що склалася в Україні відносно епідемії туберкульозу необхідно: підвищити соціально-життєвий рівень населення, виділити достатню кількість фінансів на виконання цільової програми медико-соціальних протитуберкульозних заходів, вжити необхідні заходи з профілактики туберкульозу, які включають щеплення і ревакцинації, проводити суцільну туберкуліно-діагностику дітей та підлітків до 14 років та флюорографічне обстеження у віці від 15 років, зобов'язати керівників установ, організацій, закладів, приватних підприємств нести відповідальність за несвоєчасне проведення профілактичних флюорографічних обстежень працюючих, а також осіб, які мешкають у гуртожитках. Головному управлінню МВС України забезпечити обстеження на туберкульоз осіб, які знаходяться у виправно-трудовах закладах і тих, що повернулися з місць позбавлення волі при реєстрації за місцем проживання, іноземних громадян і членів їх родин, що звертаються з проханням про надання дозволу на тимчасове проживання. Громадян, які звертаються в службу зайнятості слід обов'язково направляти на профілактичне флюорографічне обстеження, з взяттям на облік в групу ризику по захворюванню на туберкульоз.

Тільки комплексний підхід до проведення протитуберкульозних заходів на державному рівні із відповідним їх фінансуванням є запорукою стабілізації та подальшого поліпшення загрозливої епідемічної ситуації з туберкульозом в Україні.

Малько А. Р.

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія
наук. кер. – к. філол. н. Фурман О. Ф.

МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Соціальний працівник – людина, яка внаслідок своїх посадових і професійних обов'язків надає всі види соціальної допомоги в подоланні людиною, сім'єю або групою людей проблем, що виникли в них. Такий фахівець – працівник державної установи, отже, він має ґрунтовно володіти нормами державної мови та культурою професійного спілкування.

Питання мовленнєвої культури працівника соціальної роботи досліджували Апостолова В. А., Спіріна Т. П., Канюк О. Л. та ін. Науковці вивчали особливості мовленнєвої поведінки соціального працівника, культуру професійного спілкування як необхідну умову діяльності фахівців соціальної сфери, роль мовленнєвої компетенції у формуванні культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців соціальної роботи.

Мета дослідження – описати особливості вербальної й невербальної поведінки працівника соціальної роботи в професійній сфері.

На нашу думку, мовний портрет фахівця соціальної роботи містить такі компоненти: уміння формувати мету й завдання професійного спілкування; аналізувати предмет спілкування, організувати обговорення; керувати спілкуванням, регламентуючи його; послуговуватися етикетними засобами для досягнення комунікативної мети; уміти проводити бесіду, співбесіду, дискусію, діалог, дебати, перемовини тощо; уміти користуватися різними тактиками для реалізації вибраної стратегії; уміти аналізувати конфлікти, кризові ситуації й вирішувати їх; уміти доводити, обґрунтовувати, вмотивувати, аргументувати, спростовувати, заперечувати, відхиляти, оцінювати; уміти перефразувати, тезово висловлюватися, володіти навичками вербалізації; уміти трансформувати усну інформацію в письмову і навпаки; володіти основними жанрами ділового спілкування (службові листи, факсові повідомлення, контракт, телефонна розмова, ділова бесіда, перемови, нарада тощо); бути бездоганно грамотним, реалізуючи як письмову, так і усну форми української літературної мови; володіти технікою спілкування; уміти адекватно послуговуватися тропами та риторичними фігурами, невербальними засобами; уміти використовувати «слово» для коректування поведінки співбесідника тощо.

Важливою складовою професійної компетентності працівника соціальної роботи є дотримання правил спілкувального етикету, який розглядаємо як гіперпарадигму, яку мовці відтворюють за правилами, узвичаєними в певній мовній спільноті [1, 79]. Працівник соціальної сфери повинен володіти знаннями специфіки національної своєрідності, ідіоетнічності спілкувального етикету.

Крім цього, існує чимало типових спілкувальних ситуацій, для яких характерна впорядкована парадигма мовних знаків (формул), вибір яких є дуже важливим в етикетному мовленні працівника соціальної сфери. Він повинен вміти послуговуватися формулами вітання, побажання, згоди-незгоди з думкою співбесідника, уміти відмовити, висловити співчуття, розрадити.

Таким чином, описані особливості вербальної й невербальної поведінки працівника соціальної роботи в професійній сфері посилюють мотивацію формування комунікативної компетентності спеціалістів зазначеного фаху. Сформованість умінь налагоджувати ефективну комунікативну взаємодію забезпечує успішну професійну практичну діяльність майбутнього працівника, адже в основі такої діяльності лежить комунікативна техніка спілкування, володіння якою є важливою ознакою професійної придатності фахівця соціальної роботи.

Список використаних джерел

1. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 4-те видання. Київ: Алерта, 2014. 696 с.

Меньшова В.

Запорізький національний університет
наук. кер. – к.філос.н., доцент Маловічко О. В.

ТЕХНОЛОГІЇ «ТЕРАПІЇ МИСТЕЦТВОМ» У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ДЕФЕКТАМИ МОВИ

Діти з дефектами мови, як і інші діти з особливостями розвитку, є клієнтами соціальної роботи. До дітей з дефектами мови відносяться діти з психофізичними вадами різної вираженості, що викликають розлади комунікативної і узагальнювальної (пізнавальної) функції мовлення. Від інших категорій дітей з особливими потребами їх відрізняють нормальний біологічний слух, зір і повноцінні передумови інтелектуального розвитку. Виділення цих диференціюючих ознак необхідне для їх відмежування від мовленнєвих порушень, що відзначаються у дітей з олігофренією, затримкою психічного розвитку, сліпих і слабозорих, дітей з раннім дитячим аутизмом тощо [2, с. 91].

Цим дітям досить складно соціалізуватися та стати частиною суспільства через певні обмеження здоров'я, які роблять їх не такими як інші діти. Саме через ці обмеження у дітей розвиваються комплекси, а самі вони доволі часто стають об'єктами насмішок однолітків. Для того, щоб допомогти дітям з дефектами мови соціалізуватися, у соціальній роботі досить успішно використовуються технології терапії мистецтвом, або арт-терапії. Досить точно, на нашу думку, передає суть поняття арт-терапія, визначення, запропоноване О. Боряком. Він зазначає, що «арт-терапія» – це «синтез кількох галузей наукового знання, що в терапевтичній та корекційній практиці застосовується як сукупність методик, які побудовані на використанні різноманітних видів мистецтва у своєрідній символічній формі та дозволяють за допомогою стимулювання креативних проявів здійснювати корекцію психосоматичних та психоемоційних порушень і відхилень в особистісному розвитку» [1].

Серед видів арт-терапії з дітьми з дефектами мови досить успішно застосовуються ізотерапія, катотерапія, лялькотерапія, музична терапія, робота з пластичними матеріалами (глина, пластилін), пісочна терапія, анімаційна терапія, танцювальна терапія та інші. В процесі арт-терапевтичної роботи розвиваються комунікативні навички дитини, здатність до співпраці з однолітками, що дуже важливо в процесі соціалізації дитини з дефектами мови. Крім усього іншого, арт-терапія – це не лише прекрасний спосіб дитині безболісно для інших висловити свої емоції і почуття, а й гарне підґрунтя для подальшої роботи соціального працівника з дитиною з дефектами мови, з використанням інших технологій та методик.

Таким чином, використання терапії мистецтвом у соціальній роботі з дітьми з дефектами мови додатково сприяє формуванню позитивної самооцінки дитини і її позитивного ставлення до навколишнього світу, розвиває сенсорні здібності, впливає на естетичний розвиток, сприяє корекції мовлення, зближає дітей з дефектами мови з однолітками та сприяє успішній соціалізації.

Список використаних джерел

1. Боряк О. В. Застосування терапії мистецтвом в логопедичній роботі з учнями початкових класів спеціальної школи. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/znpkr_sp/2009_12/80.pdf (дата звернення: 16.09.2019).
2. Дальнов Б. П. Дефектология: Словарь-справочник. Москва: Новая школа, 1996. 500 с.

Рисіч К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

ТЕХНОЛОГІЇ ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ В ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Паблік релейшнз (publik relations) або зв'язки з громадськістю стають все більш вагомою сферою в Україні. Члени українського суспільства настільки зневірені в отриманні допомоги від владних структур, що, навіть відчуваючи в ній усвідомлену потребу, часто не знають, куди можна звернутися про допомогу. А між тим робота соціальних служб – це вияв державної соціальної політики, і це не просто захист населення від якихось негараздів, це засіб найму громадянами усієї структури державної влади, постійний діалог з усіма структурами громадянського суспільства та окремими громадянами.

Зв'язки з громадськістю являють собою діяльність, яка націлена на встановлення і підтримку грамотних взаємовідносин і співробітництва з суспільством. Робота соціальних служб, органів Міністерства соціальної політики України полягає в керівництві, розробці та втіленні програм підтримки певних груп українських громадян. Ця робота не досягне значних результатів, якщо громадяни не матимуть повного уявлення про кінцеву мету програми, яку здійснює організація. Тому дуже важливо, аби знайомство громадськості з роботою організацій відбувалося завдяки безпосередньому спілкуванню з людьми через соціальні служби та завдяки ЗМІ. Якомога повніше інформування громадськості потрібне для того, щоб: підвищити довіру громадян до соціальних служб чи до уряду; залучити громадян до процесу досягнення мети програми чи урядових реформ; продемонструвати, що службовці, які здійснюють ці програми, є підзвітними; надати важливу інформацію ЗМІ; привернути увагу осіб, відповідальних за прийняття рішень, окремих зацікавлених груп та неурядових організацій до певних аспектів програм чи реформ; оприлюднити інформацію про прогресивні зміни, що відбуваються в країні; Заручитися підтримкою міжнародного співтовариства. Отже, соціальні служби, з огляду на їх особливості, що вирізняються відверто соціальним характером та людським виміром, перетворюючись на важливу і необхідну сферу соціальної діяльності держави в галузі формування громадянського суспільства, уособлюючи знання як організований спосіб усунення соціальних протиріч та реалізації державної соціальної політики, не уявляються сьогодні без добре налагоджених зв'язків з громадськістю. Механізм соціального PR полягає в наступному: для ефективного реалізації проекту необхідно сформулювати ключове повідомлення, донести це повідомлення до визначеної цільової аудиторії за допомогою адекватних каналів комунікацій і арсеналу засобів комунікаційного впливу. До зага-

льноприйнятих методів PR можна віднести: взаємодію з засобами масової інформації, використання друкованого слова; фотографії; виставки та ярмарки; кіно; аудіовізуальні засоби; використання усної мови; рекламу «престижу»; вивчення громадської думки; конференції; гостинність тощо. Здійснення публік рилейшнз на практиці поділяються на три групи дій: 1) активні дії стосовно досягнення доброзичливості; 2) збереження репутації (виявити традиції організації, які можуть зашкодити громадській думці, і відмовитись від них); 3) внутрішні відносини (використання прийомів, зорієнтованих на створення у співробітників почуття відповідальності та зацікавленості у справах адміністрації).

Державним установам, зокрема соціальним службам, набагато легше домогтися безкоштовних публікацій, ніж бізнесових. Цілеспрямована робота з журналістами, індивідуальний підхід до них, дозволять досить швидко і просто переконати і зацікавити ЗМІ. Потрібні лише яскраві інформаційні приводи, оригінальні форми проведення заходів і очевидна суспільна значимість теми. Таким чином, можна стверджувати, що PR – необхідна умова функціонування соціальних служб в умовах демократизації суспільного життя.

Семенець Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

ПРОПАГАНДА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Спосіб життя є одним з основних детермінантів здоров'я, ступінь впливу якого значно перевищує дію багатьох інших чинників. Разом з біологічними факторами, медичною допомогою та навколишнім середовищем, спосіб життя людини відноситься до чотирьох основних показників, що визначають рівень здоров'я.

Здоровий спосіб життя – це спосіб життєдіяльності, спрямований на збереження та покращення здоров'я людей; це людська діяльність зі збереження і зміцнення здоров'я, що сприяє формуванню людиною своїх людських функцій через посередництво діяльності щодо оздоровлення умов життя – праці, відпочинку, побуту.

Досвід розвинених країн світу з упровадження широкомасштабних профілактичних програм, спрямованих на зменшення впливу факторів ризику виникнення соціально обумовлених хвороб (хвороб цивілізації), показує, що провідною серед них є зміна способу життя.

Зниження рівня здоров'я молоді обумовлено як конкретними причинами (спадковістю, способом життя, незадовільною профілактичною роботою та медичною допомогою, забрудненням атмосферного повітря, низькою якістю продуктів харчування та питної води, несприятливими умовами у сім'ї тощо), так і більш загальними (кризисними явищами в економіці, зниженням матеріального добробуту, соціальною нестабільністю).

Поступове наростання рівня психічних розладів та розладів поведінки серед молоді тісно пов'язане з соціальними чинниками. Зміна ритму життя, перевтома, постійне нервово напруження, а також стресові ситуації, дестабілізація життя суспільства, невпевненість у майбутньому, розповсюдження шкідливих звичок, нездоровий спосіб життя призводять до психічних розладів і відхилень у соціальній поведінці.

До недавнього часу профілактика соціально негативних явищ полягала в передаванні молоді спеціалістами інформації та певних знань. Проте світовий досвід свідчить, що у пропаганді здорового способу життя більш ефективним є поширення серед молоді соціально значимої інформації серед своїх однолітків за принципом «рівний – рівному», оскільки саме особистісний приклад ровесників може бути не тільки зразком для позитивної поведінки, але й формувати новий стиль молодіжної поведінки, коли здоровим бути модно та сучасно. Організація впливу за таким принципом викликає більшу довіру й зацікавленість аудиторії. Це важливо й тому, що, як вважають фахівці, нині для великої кількості молоді чи не єдиним і найбільш авторитетним джерелом інформації є найближче молодіжне оточення. Наступна перевага – зручність і відвертість спілкування. Ефективним у пропаганді здорового способу життя виявляється також вплив людей, яким вдалося подолати шкідливі звички.

Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі, формування здорового способу життя є надзвичайно важливою роботою. Ця робота не може бути виконана за один, два чи більше разів. Це має бути постійна робота, підтримувана на державному рівні. Держава, яка не вкладає кошти у профілактику негативних проявів та формування принципів здорового способу життя, витрачає потім значно більші кошти на лікування нації. Завдання держави – створити умови для позитивного свідомого вибору засад саме здорового способу життя кожній людині, кожному своєму громадянину.

Системний підхід до розв'язання проблеми підтримання здоров'я населення означає залучення до вирішення означеної потреби не лише галузі охорони здоров'я, але й освіти, культури, соціальної роботи тощо.

Скітович Н. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО ПОДРУЖЬОГО ЖИТТЯ

Основна проблема молодих сімей полягає в неготовності до життя в подружжі, нерозумінні сутності родини. Показики розлучень в Україні дуже високі. Крім складних економічних умов, фінансових труднощів однією із головних причин розлучень є недбале і необдумане ставлення до створення сім'ї та неготовність молодих людей до загального побуту.

Молоді українці більш за все хочуть сімейного щастя. Для цього недостатньо одного бажання укласти шлюб. Потрібно знати, як це щастя збудувати, зберегти й плекати в подружніх стосунках. Тому

дуже важливо ознайомити молодь, яким має бути уявлення про сім'ю, сформувані усвідомлення прав і можливостей членів сім'ї, визначити ідеї справедливості, добробуту та здорового способу життя.

В рамках соціальної роботи в цьому напрямку необхідно реалізувати такі завдання: розвинути правову сімейну грамотність молоді, опанувати основи сімейної психології і відносин, заснованих на стабільності, безпеці, емоційній рівновазі та взаєморозумінні, а також навчити молодь здатності розв'язання конфліктів та уникнення проявам насилля у сім'ї.

На сьогодні проблемі підготовки молоді до подружнього життя присвячено багато наукових досліджень. Зокрема А.Й. Буковинський проводить аналіз проблем інституалізації сім'ї як особливої сфери людської життєдіяльності, цілісної соціальної системи, яка виступає визначальною відносно всіх інших інституцій українського суспільства. Вчений запропонував визначення понять шлюбу, сім'ї, подружжя, сімейної політики, соціальної сутності сім'ї, визначив причини кризи інституції сім'ї та рекомендував застосування комплексного підходу до організації підготовки молоді до життя в шлюбі, створення механізму координації дій громадських організацій, бізнесу, добродійних фондів, розробив напрями удосконалення Концепції сімейної політики в Україні, налагодив міжнародну співпрацю з просімейними організаціями Польщі, США та Канади.

Сьогодні в Україні успішно впроваджуються навчальні програми для молоді щодо підготовки до сімейного життя та вихованню сімейних цінностей. Зокрема, викладаються курси підготовки до життя в подружжі в форматі програми «Щаслива сім'я»; за результатами круглих столів створено робочі групи, які розпочали реалізовувати Національну сімейну стратегію України; проводяться тренінги та семінари на тему сім'ї та відповідального батьківства, відкриті лекції на тему сім'ї для студентів провідних університетів України. В рамках загальної освіти впроваджені навчальні курси «Основи сім'ї», розроблені відповідні навчальні та методичні матеріали. Разом з тим активно проводиться підготовка фахівців, що реалізують програми підготовки до подружнього життя.

Перевагою розвитку програм підготовки молоді до подружнього життя є те, що відповідні заходи сприятимуть ціннісній трансформації ставлення українців до створення та функціонування сім'ї, посиленню відповідальності кожного з батьків за виховання дітей, запровадженню ефективного механізму взаємодії та соціального партнерства сім'ї, громадськості та держави.

Тимцьо Є. П.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
наук. кер. – Магдій Г. О.

МАЙДАН ТА «ЖОВТІ ЖИЛЕТИ» – ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА

Соціальні рухи – невід'ємне явище суспільства, тому його потрібно досліджувати. Для кожної країни вони мають свої особливості.

Франція має великий досвід боротьби населення за свої права. Французька революція, «Червоний травень» 1968р. – це невеликий перелік прикладів, що продемонстрували вплив населення на владу і привели до наслідків цивілізаційного характеру. Оскільки французи постійно проявляють солідарність та активність в громадському житті, рух «жовтих жилетів» привертає увагу.

Українська Революція гідності – це унікальне явище в історії сучасної України та Східної Європи, коли населення продемонструвало готовність до рішучої боротьби з тоталітарним минулим, зробили власний вибір цивілізаційного шляху розвитку.

Соціальні рухи є важливим джерелом змін, виражають інтереси та прагнення суспільства. Тому обрана тема є актуальною.

Мета роботи: дослідити роль сучасних політичних рухів на прикладі Майдану і «Жовтих жилетів» та їх вплив на подальший розвиток країн.

Для реалізації поставленої мети в роботі виконано такі завдання:

1. Розглянути суспільні рухи, їх види та етапи розвитку.
2. Проаналізувати сучасні суспільно-політичні рухи в Україні та Франції.
3. Порівняти рух «жовтих жилетів» у Франції та Майдан в Україні.
4. Узагальнити наслідки та зробити висновок відносно соціальних рухів.

Об'єкт дослідження: суспільні рухи.

Предмет дослідження: Майдан та «жовті жилети».

Особистий внесок автора в роботу: зібрано та порівняно протестні акції в Україні та Франції; виконана спроба проаналізувати значення соціальних рухів Майдану та «жовтих жилетів».

Практичне значення роботи в тому, що матеріали можна використовувати на заняттях з історії, громадянської освіти та позакласних заходах, історичних гуртках для обговорення. Дана наукова робота адаптована для широкого кола читачів, у тому числі, й учнів, студентів.

Спільними рисами Майдану та «жовтих жилетів» є стихійний початок рухів та наявність середнього класу серед учасників. Проте не дивлячись на раптовість та спонтанність обох соціальних рухів, в Україні рівень самоорганізації учасників значно вищий, а також наявний організатор і сформульовані вимоги. [1]

Відмінним є те, що українці спочатку вимагали абстрактних речей – вступ до НАТО, підписання угоди з ЄС тощо. Вимога щодо підвищення зарплат та пенсій, зменшення тарифів з'явилася потім. [2] Французи натомість по-перше вимагали скорочення податків та підвищення мінімальних виплат, а лише через деякий час задумались про зміну влади та чому б не повернути Франції франк? [3]

Учасники Євромайдану не займались погромами – підпалюванням магазинів та автомобілів, грабуванням магазинів. Деякі з учасників руху «жовтих жилетів» займаються погромами магазинів та кіосків. Саме через це рух не знайшов підтримки серед населення та з кожним тижнем кількість учасників протестів зменшувалась.

У ході виконання роботи зроблено висновки:

1. Протести – символ того, що світ змінюється. Суспільні рухи були, є і будуть, оскільки світ та суспільство постійно трансформуються.

2. Рух може припинити своє існування на будь-якому етапі під впливом багатьох факторів. «Жовті жилети» – яскравий приклад такого руху. Лише відсутні організатори, ідеологія, чітка мета та єдині сформульовані вимоги, але це дуже вагома слабкість руху, яка призводить до деструктивності. В результаті даний суспільний рух у Франції несе лише негативні наслідки, особливо для підприємств, які зазнають збитки через погроми.

3. Рух «жовтих жилетів» не виправдав очікувань, не досяг поставленої мети, а добився лише тимчасової нейтралізації симптому, а Євромайдан показав єдність українців та привів до вагомих наслідків для суспільства та розвитку державності, найголовнішими з яких є:

- зміна політичної влади через дострокові президентські та парламентські вибори;
- визначення пріоритетності в зовнішній політиці – курс на вступ до НАТО та ЄС;
- проведено податкову, пенсійну, освітню та медичну реформи;
- зміна самосвідомості українців, початок формування ідентичності української нації. [4]

Список використаних джерел

1. Туманова Т. А. Ключев назвав імена тих, хто організував Майдан. *Інформаційне агентство «Українські національні новини»*. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1628136-a-klyuyev-nazvav-imena-tikh-khto-organizuvav-maydan> (дата звернення: 05.09.2019).

2. Попова С. Протести у Франції: що потрібно «жовтим жилетам» і чому вони перетнули межу. *Портал новин «24tv.ua»*. URL: https://24tv.ua/protesti_u_frantsiyi_shho_potribno_zhovtim_zhiletam_i_chomu_voni_peretnuli_mezhu_n1074266 (дата звернення: 15.09.2019).

3. Хронологія Євромайдану. *Крик України*. URL: <https://ukrainecry.com/evromaidan/ua> (дата звернення: 12.09.2019).

4. Шамайда Т. 21 досягнення за п'ять років після Майдану. Від захисту мови і Армії до буму авіаперевезень і рекордних урожаїв. *Все буде Україна*. URL: https://willbeua.com/news/21-dosiagnennia-za-piat-rokiv-pislia-maidanu-vid-zakhistu-movi-i-armiyi-do-bumu-aviaperevezhen-i-rekordnikh-urozhayiv_14485/ (дата звернення: 14.09.2019).

Ткаченко М. В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
наук. кер. – д.соц.н., професор Кутуєв П. В.

НЕОРАСИЗМ – НОВА ФОРМА НЕРІВНОСТІ У СВІТІ

Демократичні процеси у розвитку держав приводять до подолання деяких негативних явищ, в інших випадках вони набувають іншого змісту і форм. Поширюється расизм, який ґрунтується на інших ніж біологічні відмінності, що колись домінували у суспільній свідомості. У країнах Європи, зокрема Франції та Британії, зростає націоналізм через зростання культурної та етнічної гетерогенності. Попри все більшу гетерогенність сучасних суспільств, етно-расові стереотипи продовжують існувати, трансформуючись в інші форми. Саме неорасизм виникає як відповідь на зміни в суспільствах національних держав.

Етьєн Балібар вказує на те, що без теорії неорасизму не існувало б самого неорасизму. Саме академічні теорії, розроблені елітами, створюють суспільство, яке формується навколо визначення раси. Дослідник визначає неорасизм як «сучасний расизм, який зосереджується на імміграційному комплексі, вписується в рамки «расизму без рас»... домінуючою темою якого є не біологічна спадковість, а непереборність культурних відмінностей; расизм, який, на перший погляд, не постулює перевагу певних груп чи народів щодо інших, а лише «шкідливість» відміни кордонів, несумісність стилів життя та традицій» (Balibar, 1997).

Соціологічний показник замінив біологічний як основу ненависті та страху перед «Іншими». За Е. Балібаром непомічання зміни моделі пов'язано «з одного боку, з інституційним й ідеологічним розривом, який тоді існував між сприйняттям імміграції і колоніальним досвідом, а з іншого – через відсутність нової моделі артикуляції між державами, народами і культурами в світовому масштабі» (Balibar, 1997). На думку соціолога, расизм пропонує внутрішнє надмірне доповнення до націоналізму, і расистське насильство дозволено інститутами національної держави, позначаючи, що в теорії сучасні держави є універсалістськими, а на практиці – расистськими.

Цим, наприклад, можна пояснити сучасну арабофобію в країнах Європи та зокрема Франції, оскільки вона пов'язана з представленням ісламу як конкретного виду життєдіяльності і претензією на всесвітнє ідеологічне панування, що є несумісним з європейським баченням, тобто існує системне змішування арабського та ісламського у свідомості європейців.

Турецький соціолог Тургай Єрлікає (Turgay Yerlikaya) зазначає, що мусульмани в країнах Європи зазнають культурну дискримінацію та маргіналізуються через неможливість пристосуватися до демократії та ліберальної культури (Yerlikaya, 2019).

Схожу думку має Марк Теркесідіса (Mark Terkessidis) – застосування практик расизму, заснованого на біологічному підході до визначення рас, було неможливим через форми опору, такі, як історичний рух деколонізації, масові антирасистські протести іммігрантів. Державні службовці підтримували неорасистські традиції, а саме: відмежування від «фанатичних» релігій, таких, як іслам – «багато хто з позитивно налаштованих, оснащених мультикультурологічною етикою громадян розглядали будь-кого з походженням мігранта як представника етнічної культури, і хто, замість того, щоб визнати нормальність суспільства з іммігрантами, наполегливо відзначали збагачення (у грошовому плані) за рахунок іноземців» (Mark Terkessidis, 2018). У той же час управління у «відкритому суспільстві» (open society), яке характеризується свободою переконань та широкою інформатизацією, продовжили створювати межі, якими фанатизм, дискримінація, расизм проектувалися на «Інших».

Посилаючись на дослідження Е. Балібара та М. Баркера, Алана Лентін зазначає, що аргументи неорасистів в тому, що «кожна культура має «природний» дім – регіон чи національну державу, з якої вони переселилися, і це так само жорстоко, як викоринити людей з їхніх домівок» (Lentin, 2018).

Отже відбувається нав'язування стереотипів громаді, що приймає, іммігранти люди з дуже різними, а подекуди несумісними культурними нормами, традиціями, релігіями.

Таким чином рано говорити про викорінення такого ганебного суспільного явища як расизм. Він набуває інших форм, які не сприяють консолідації громадян у країнах, створюючи соціальну напруженість. З іншого боку, у проблемах сучасних країн та їх недостатніх успіхах можна звинуватити іммігрантів.

Має формуватися спільна європейська політика діалогу й порозуміння між корінним населенням та іммігрантами задля подальшого демократичного розвитку сучасних суспільств.

Ужва В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.соц.н. Ігрушко А. Ю.

САМОТНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Соціологічна теорія пов'язує феномен самотності в сучасному світі з розпадом традиційної сім'ї, порушенням зв'язку поколінь і нестійкістю шлюбу. Норвезький дослідник Ларс Свендсен доповнив ці уявлення. На його думку, поширеність самотності говорить про нестачу довіри в суспільстві. Свендсен зазначає, що найбільше самотніх – в країнах колишнього соцтабору, де люди звикли боятися переслідувань або просто «мовчати». Одним словом, не довіряти іншим. Зв'язок самотності і довіри показує, що обстановка, в якій українське суспільство живе вже багато років, не сприяє хорошим контактам між людьми.

За даними опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг», в Україні регулярно відчувають себе самотніми 45% людей. У статті Мещан І.В. наведено результати соціологічного опитування серед осіб похилого віку в новоутворених об'єднаних територіальних громадах Запорізької області з метою визначення оцінки стану самотності. Як свідчать результати дослідження, 33% людей похилого віку відчувають себе самотніми, а ще 28% опитаних переживають цей стан час від часу, що вказує на актуальність даної проблеми як предмета соціальної роботи. Це підтверджується й оцінкою актуальності проблем людей похилого віку – 30% опитаних визначили самотність як найгострішу соціальну та психологічну проблему. Слід зазначити, що інші виділені проблеми виступають як чинники посилення стану самотності літніх людей. Серед них можна визначити: соціальне відчуження – 39%; песимістичне ставлення до життя – 38%; порушення родинних зв'язків – 9%.

Головна драма літньої людини (якщо не вважати інвалідність, важку хворобу, або убогість) – нереалізований потенціал, відчуття або побоювання власної непотрібності. Більш того, потенціал літньої людини найчастіше зовні не відповідає (або відповідає дуже мало) менталітетові нових поколінь. Але в них усіх є загальна основа, куди більш значима, чим розбіжності, – загальнолюдські цінності. Дуже часто люди похилого віку живуть окремо від родин, і тому їм буває не під силу справитися зі своїми нездужаннями і самотністю. І якщо раніш основна відповідальність за літніх лежала на родині, то зараз її все частіше беруть на себе державні і місцеві органи, установи соціального захисту населення.

Оскільки цільовою функцією процесу соціальної адаптації служить самозбереження «суспільства-сім'ї-особистості» у їх взаємозв'язку і розвитку, адаптація людей похилого віку видається складним утворенням, складається з багатьох складових і її критеріями є:

- на рівні суспільства – ступінь зближення ціннісних орієнтації різних груп суспільства і ступінь збігу авто-і гетеростереотипів літніх;
- на рівні групи – ступінь рольової адаптації, ступінь позитивності соціальної ідентичності, ступінь інкорпорації (замикання літніх на своєму безпосередньому оточенні);
- на рівні особистості – пристосування до самого процесу старіння і ступінь позитивності особистісної ідентичності.

Рішення проблеми адаптації до старіння бачиться, перш за все, в активному залученні самотніх літніх людей у процеси спілкування. Серйозне дослідження періоду геронтогенезу, вивчення його особливостей в осіб похилого віку, визначення ступеня і характеру їх включеності в соціальні відносини, облік індивідуально психологічних особливостей осіб літнього і старечого віку при розробці заходів, направлених на підвищення їх адаптаційного рівня, дозволять забезпечити пристосування осіб пізнього віку до вікових змін, підвищити якість їх життя, а також розширити можливості пошуку шляхів подолання криз періоду інволюції.

Черкашина Д. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.соц.н., професор Катаєв С. Л.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Дошкільний навчальний заклад (ДНЗ) є наступним за сім'єю інститутом соціалізації дитини. Від результатів цієї роботи багато в чому залежить його подальший поступальний розвиток, адаптація до нових умов життєдіяльності та соціалізація. Проблема соціальної адаптації дошкільника до життя в суспільстві на сьогоднішній день дуже актуальна. Вона вбирає в себе кілька напрямків роботи з дітьми. Одним з напрямків є ознайомлення з навколишнім світом, що дає можливість знайомства з соціумом. Робота дошкільного закладу з соціального розвитку дітей включає ряд аспектів. У зміст цієї роботи включається вивчення історії та культури рідного міста, проблеми екології, життєдіяльність людей, форми їх спілкування. Велика увага приділяється навколишньому середовищу, взаємодії різних груп людей. Дошкільнята отримують первинні знання про цінності здоров'я, права дитини, про навколишню дійсність.

У дошкільних освітніх установах діяльність фахівця соціальної роботи будується з урахуванням віку підготовки до школи. Фахівець з соціальної роботи розробляє заходи профілактики в порушенні поведінки, застосовує заходи щодо усунення симптомів відхилень у поведінці, а також виконує роль посередника-

комунікатора між дошкільною установою і сім'єю, проводить профілактику потрапляння дітей в групу ризику. Фахівець в праві звернутися в соціальні інститути, залучати медичних працівників, психологів, міліцію. Різноманітна діяльність в ДНЗ одночасно є важливою умовою і засобом залучення дитини до соціальної дійсності, які забезпечують дітям можливість активно пізнавати навколишній світ, а також самим ставати його частиною. Діяльність, організована в дошкільному закладі, є умовою і засобом оволодіння дитиною методами пізнання світу: руховим, ігровим, комунікативним, художньо-естетичним, творчим.

Через різні види діяльності і оволодіння методами пізнання діти засвоюють все нові і нові відомості, висловлюють своє ставлення до засвоєного, накопичують емоційно-чуттєвий досвід, що спонукає їх до діяльності, але вже на більш високому рівні. Саме спільна змістовна діяльність дорослого і дитини є школою передачі соціального досвіду – школою соціалізації. Соціалізація здійснюється через ігри, заняття, прогулянки, екскурсії. У підготовці до практичного життя велике місце приділяється комунікативним здібностям дитини: це міжособистісне спілкування, читання оповідань, драматизація, конкурси малюнків. В результаті реалізації цієї програми діти отримують знання, у них з'являється емоційний досвід у спілкуванні, вони починають оцінювати різні ситуації, з'являється активність у різних видах діяльності.

Спілкуючись з педагогами, батьками, однолітками, дитина отримує і поглиблює свої знання про предмети, їх значення і призначення, про явища в природі і суспільному житті, про стосунки людей, їх варіативності і залежності. Спілкування і спільна діяльність забезпечують умови для формування багатьох особистісних якостей. Це школа почуттів і формування оцінок; школа розвитку пізнавального інтересу, спілкування з іншими людьми; школа позитивного і негативного досвіду життя серед людей. На цій основі формуються риси характеру дитини, вона опановує нормами і правилами поведінки, які потім відображаються в справах і вчинках. Взаємозв'язок всіх видів діяльності дітей в дошкільному закладі є важливим компонентом соціалізації особистості.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Артеменко В. В.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – д.соц.ком., доцент Бессараб А. О.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

У сучасному суспільстві гостро стоїть проблема забезпечення рівного доступу до освіти всіх дітей. У контексті опанування освітньою системою певних стратегічних аспектів інклюзивної освіти набуває актуальності навчання дітей з розладами аутистичного спектра саме в умовах інклюзивного навчання. Діти з аутизмом унікальні, до них має бути застосований особливий підхід з орієнтиром на світові стандарти та розроблені ефективні методи корекції й навчання.

І якщо системна рання допомога має створити умови для введення дітей з аутизмом в освітній простір, то далі мають відбуватися паралельно два глобальні процеси:

- 1) виховання та навчання дітей з аутизмом в освітніх закладах;
- 2) корекційно-розвивальна робота з ними.

Фахівців, які долучаються до цих процесів, об'єднують у мультидисциплінарну команду з приводу розроблення та реалізації індивідуальної навчальної програми для дитини.

Мета нашого дослідження полягає в аналізі стану психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивного навчання з подальшою розробкою та апробацією програми підвищення професійного розвитку педагогів команди психолого-педагогічного супроводу. Для цього поставлено такі основні завдання:

– на основі аналізу науково-методичної, психолого-педагогічної літератури охарактеризувати сутність понять «розлади аутистичного спектра» та «психолого-педагогічний супровід» дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивного навчання;

– розкрити особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивного навчання;

– визначити стан психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивного навчання та розробити методичні рекомендації для вчителів;

– розробити, апробувати та експериментально перевірити програму підвищення професійного розвитку педагогів команди психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутистичного спектра.

Об'єктом дослідження є психолого-педагогічний супровід дітей з розладами аутистичного спектра в умовах інклюзивного навчання.

Результати дослідження психолого-педагогічного супроводу за методикою «Інструмент професійного розвитку» свідчать, що стан психолого-педагогічного супроводу перебуває на стадії розвитку. Тому зроблено висновок про необхідність розроблення та апробації програми підвищення професійного розвитку педагогів команди психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутистичного спектра. Програма підвищення професійного розвитку педагогів включає сім цільових напрямів, які охоплюють практику роботи, в основу якої покладено гуманістичні принципи.

Список використаних джерел

1. Гужва М. А. Урахування особливостей дітей з аутизмом на етапі їх адаптації до інклюзивного навчання. *Серія: Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. Вип. 6 (45). С. 295–302.
2. Огороднійчук З. В. Психологічна адаптація до процесу навчання дітей-аутистів в умовах інклюзивної освіти. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2013. Вип. 23. С. 364–367.
3. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. Київ, 2013. 60 с.
4. Скрипник Т. В. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навч.-наочн. посіб. Київ, 2015. 56 с.

Берелет Н. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – професор Зарицька В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Психологічну готовність до школи в найзагальнішому вигляді можна визначити як комплекс психічних якостей, необхідних дитині для успішного початку навчання в школі; вона включає декілька компонентів: мотиваційна готовність (позитивне відношення до школи і вчення); вольова готовність (досить високий рівень розвитку довільності поведінки); інтелектуальна, або розумова, готовність (наявність певних умінь, навичок, рівня розвитку пізнавальних процесів); соціальна, або моральна, готовність (сформованість тих якостей, які забезпечують встановлення взаємин з дорослими і однолітками, входження в життя класу, виконання спільної діяльності).

Психологічна готовність є цілісним станом психіки дитини, що забезпечує успішне прийняття нею системи вимог школи і вчителя, успішне оволодіння новою для неї діяльністю та новими соціальними ролями. Отже, психологічна готовність до шкільного навчання – цілісне утворення, яке включає в себе достатньо високий рівень розвитку мотиваційної, інтелектуальної сфер і сфери довільності.

Головні психологічні особливості дітей дошкільного віку – це їх пізнавальний розвиток, розширення кругозору. Основними компонентами мотиваційної готовності дитини до школи є правильне уявлення про

навчання як важливу і відповідальну діяльність, пізнавальний інтерес до світу. Інтелектуальна готовність передбачає наявність у дитини кругозору, запасу конкретних знань, формування у дитини початкових умінь у царині навчальної діяльності, зокрема, умінь виокремити навчальну задачу і перетворити її в самостійну мету діяльності.

Психологічна готовність до школи – це комплексне явище, що включає в себе інтелектуальну, мотиваційну, емоційно-вольову готовність. Для успішного навчання дитина повинна відповідати пропонованим їй вимогам. Психологічна готовність до спілкування та спільної діяльності – це важливе новоутворення обумовлене зміною провідних типів діяльності, переходом від сюжетно-рольової гри до навчальної діяльності. Психологічна готовність є цілісним станом психіки дитини, що забезпечує успішне прийняття нею системи вимог школи і вчителя, успішне оволодіння новою для неї діяльністю та новими соціальними ролями.

Для досягнення ефективності в навчанні шестирічок необхідне формування позитивного, емоційного відношення до знань; необхідне дотримання послідовності дошкільних і шкільних методів роботи й при формуванні колективу дітей перших класів й організації їхнього міжособистісного спілкування; формувати здібності до рольового й особистісного спілкування як важливі умови в підготовці зміни провідної діяльності; при формуванні психологічної готовності до школи необхідно враховувати індивідуально-психологічні особливості, які проявляються в рівні навченості, у темпі засвоєння знань, відношення до інтелектуальної діяльності, особливостях емоцій і вольової регуляції власної поведінки та ін.

Біляєва О. О.

Львівський державний університет внутрішніх справ
наук. кер. – викладач Запотічна Р. А.

ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Культура людини загалом і психологічна культура зокрема є результатом світоглядного осмислення дійсності, оформленого у вигляді смислової картини світу. Ця модель розкривається людині найповніше у сфері її компетентності. Особливо це актуально для сучасної молоді, яка, на жаль, здебільшого є пасивною стосовно власного розвитку і залежною від зовнішніх спонукань, тоді як сучасність вимагає від неї ініціативи і відповідальності – тобто суб'єктності поведінки і саморозвитку.

Психологічна культура (ПК) – напрацьована і засвоєна особистістю система конструктивних способів, умінь самопізнання, спілкування, саморегуляції емоцій і дій, творчого пошуку, ведення справ і саморозвитку. У розвиненому вигляді характеризується високою якістю самоорганізації і саморегуляції різних видів життєдіяльності. У межах можливого, вона виражається в хорошому самоврядуванні динамічними характеристиками своїх потреб і тенденцій, характерологічних рис, відносин і цінностей, а також в оптимальній побудові процесів їх здійснення. Це в першу чергу поведінкова, процесуальна складова життя особистості, що виявляється в її реальних діях, заснованих на широкому репертуарі вироблених умінь володіння собою. Тут є і ціннісний, мотиваційний аспект: для людини з розвинутою ПК важливо вести себе оптимальним чином, щоразу знаходити прийнятні для себе та інших, економічні способи поведінки. Під словом «культурні» розуміються ті схеми поведінки, які створюються з урахуванням як бажань і цілей своєї особистості і свого організму, так і з урахуванням сприйняття інших людей і законів природи в цілому.

Завдання формування психологічної культури досить нове і було малорозробленим у минулому. Це значний аспект загальної культури, що передається людині суспільством, і визначальний напрям та способи його діяльності й поведінки. Отже, розвинена ПК розглядається як розумна самоорганізація і самореалізація своїх прагнень з урахуванням внутрішніх потреб, можливостей та особливостей навколишнього середовища. Психологічна культура, поряд з оптимальним способом життя і розвиненими духовними цінностями, забезпечує стійке гармонійне функціонування особистості і є одночасно одним з його проявів. Вона є важливою частиною загальної культури людини і його інтегральної гармонійності, і служить, в кінцевому підсумку, особистісним засобом оптимального здійснення бажань і цілей особистості, забезпечення «хорошого життя».

Результати найновіших наукових досліджень дозволяють намітити перспективні шляхи подальшого розвитку культурно-історичного підходу до особистості. Вивчення довірливості, тобто фактично психологічної культури, оперативної суб'єктності особистості, необхідно доповнити, з одного боку, дослідженням її співвідношення з «верховими» духовними цінностями та особливостями людини (моральними, естетичними, пізнавально-творчими), і, з іншого боку, поглибленим вивченням її зв'язків з біопсихологічними характеристиками особистості. Значення і співвідношення цих трьох груп особистісних чинників, звичайно, потрібно розглядати з урахуванням життєвого контексту респондентів, параметрів соціального та природного навколишнього середовища.

Такий, більш цілісний погляд на особистість і більш широкий підхід до її вивчення дозволить врахувати найважливіші структурні компоненти особистості, закласти фундаментальні уявлення про її сутність і структуру, і, в подальшому, перейти до більш цілісного дослідження її розвитку

Боголєпова А. А.

Класичний приватний університет,
наук. кер. – д.психол.н., професор Зарицька В. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В останнє десятиліття емоційний інтелект привертає велику увагу наукового психологічного співтовариства. У перше термін «емоційний інтелект» в психологію ввели Д. Мейер і П. Сэловей. Вони визначили емоційний інтелект як здатність сприймати і виражати емоції, асимілювати емоції і думки, розуміти і пояс-

нювати емоції, регулювати власні емоції і емоції інших. У 1990 р. вони розробили одну з перших і найбільш відому модель цього конструкта. Є. Ільїн зазначав, що маленькі діти часто неадекватно сприймають емоції інших; ця здібність розвивається в процесі формування особистості, але не однаково по відношенню до різних емоцій. Це означає, що розумінню емоцій треба вчитися. Це настановляє вчених на думку, що існує спеціальний вид інтелекту – емоційний.

Нині згідно вікової періодизації до дошкільного віку відносяться діти від трьох до шести років. А він в свою чергу поділяється на: молодший дошкільний вік (від трьох до чотирьох років), середній дошкільний (від чотирьох до п'яти років) та старший дошкільний вік (від п'яти до шести (семи) років).

У дошкільному віці відбувається бурхливий розвиток всіх пізнавальних психічних процесів, починаючи від чуттєвого досвіду, а далі і довільної пам'яті, мовлення, мислення; розвивається наочньо-дієве мислення, а також увага, яка у своєму розвитку переходить від недовільної в довільну і починає виконувати дві функції: пізнавально-інтелектуальну і афективно-захисну. Вік від 2 до 6 років ще називають віком ефективності. У цьому віці емоції мають бурхливий та нестійкий характер, що проявляється у швидкій зміні одного емоційного стану іншим. Т. Хризман, В. Єремєєва, Т. Лоскутова дослідили, що у дітей від 4 до 6 років удосконалюються параметри експресивних ознак, диференційованості і узагальненості експресії, а в механізмах розвитку розпізнавання і розуміння емоцій суттєву роль відіграють вербальні функції. З інтелектуальних почуттів для цього віку є почуття подиву і зацікавленості, захоплення. На думку Є. Субботського вони відображають ставлення дитини до нових фактів реальної дійсності, які щоденно перед ними відкриваються. Особливу групу емоційних переживань, безпосередньо пов'язаних з діяльністю дитини, складають практичні почуття, що викликані діяльністю, з її успіхом і неуспіхом, труднощами в здійсненні і завершенні.

В дослідженнях Т. Марцинковської, виявлено, що високий рівень розвитку соціальних емоцій у дошкільників позитивно корелює з високим рівнем інтелекту, з лідерським положенням дитини в групі дитячого садка. Встановлено, що соціальні емоції впливають на характер спілкування дошкільника з ровесниками, їх зв'язок з розвитком базових емоцій і емотивністю дітей. Тому цей вид емоцій дозволяє полегшити не тільки процес входження дитини в суспільство, але і процес усвідомлення себе, своїх стосунків з іншими людьми, а також краще оцінювати себе, свої переживання. Розвинутими особистісними новоутвореннями дитини в дошкільному віці є ранні прояви у неї емпатії і самоконтролю. Оволодіння мовленням дозволяє дитині не тільки ефективно спілкуватися з оточуючими, але і довільно керувати своєю поведінкою, включатися в групову діяльність з ровесниками та дорослими. А. Реан виділяє основні напрямки розвитку емоційної сфери дошкільників: 1) ускладнення змісту емоційної сфери, імпресивна сторона емоцій і почуттів; 2) формування загального емоційного фону психічного життя дитини; 3) зміна експресивної сторони емоцій і почуттів дитини. Дошкільник вчиться, по-перше, за допомогою поглядів, міміки, посмішки, жестів, інтонацій голосу, рухів виражати свої переживання; по-друге уже може словами пояснити свій стан, що свідчить про інший рівень усвідомлення ним свого внутрішнього світу; по-третє, дитина поступово оволодіє умінням стримувати бурхливі, різкі вираження почуттів, у неї з'являються перші ознаки волі.

Дошкільний вік особливо сприятливий для розвитку емоційної сфери, хоча через складність самої природи емоцій цей період пов'язаний з певними труднощами, тому що ефект емоційного навчання є доволі нестійким.

Гулько О. А.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н., доцент Жадленко І. О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТОРНИХ І МОВЛЕННЄВИХ РИТМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЙКАННЯМ

Проблема корекції моторних і мовленнєвих ритмічних процесів у дітей дошкільного віку із зайканням посідає одне з провідних місць у сучасних дослідженнях. Протягом останніх 50 років накопичено значні експериментально-дослідницькі дані про особливості становлення мовлення та рухів у дітей з особливими освітніми потребами (О. Боряк, Г. Волкова, С. Конопляста, Н. Манько, Ф. Сохін, Ю. Філатова, М. Шеремет та ін.).

Для дітей з невротичної формою зайкання характерні такі особливості моторного ритму: середні показники темпо-ритмічних рухів ніг випереджають середні показники темпо-ритмічних рухів рук. Спільна реалізація рухів рук, ніг і мовленнєвої діяльності недостатньо точно координується по темпу і ритму. Одночасна реалізація рухів рук, ніг і мовлення ускладнена [3].

Для дітей із неврозоподібною формою зайкання характерні такі особливості: середні показники темпо-ритмічних рухів ніг незначно випереджають середні показники темпо-ритмічних рухів рук, при прискоренні темпо-ритмічних рухів за інструкцією спостерігається зворотна картина: темпо-ритмічні рухи рук випереджають темпо-ритмічні рухи ніг. Одночасна реалізація рухів рук, ніг і мовлення ускладнена [1].

Порушення мовленнєвого ритму в дітей дошкільного віку із зайканням мають такі риси:

- затримка дозрівання ритмічних процесів мовлення порівняно з нормою;
- дизритмія при сприйнятті та відтворенні мовленнєвих ритмічних стимулів на рівні складу, слова, синтагми: повторення елементів складового ряду;
- труднощі визначення акцентів у послідовності з трьох пар складів, двоскладових і трискладових словах зі збігом голосних;
- труднощі перебудови ритму мовленнєвих рухів [2].

Для дітей із невротичною формою зайкання характерна дизритмія у вигляді моментів зайкання, порушення запуску висловлювання в ускладнених формах мовлення (довгі речення, розповідь), що виявляється у вигляді таких показників несплавного мовлення, як: повтори частин слів, пролонгації голосних звуків, дихальні ітерації. У незначній частині дітей є складнощі виділення акценту в послідовності з трьох пар

складів, трискладових словах і постановки логічного наголосу в синтагмі [1]. Емоційно значущі ситуації мовленнєвого спілкування підсилюють і збільшують частоту неплavnості мовлення.

У дітей із неврозподібною формою заїкання «моменти заїкання» присутні, як в ускладнених, так і в простих формах мовленнєвого висловлювання. У них, поряд з дизритмією, виявляється ускладнення лінгвістичної дачі, що призводить до збільшення видів неплavnості мовлення (переважно повтори цілих слів) [3].

Отже, для дітей дошкільного віку із заїканням характерна дизритмія у вигляді моментів заїкання, порушення запуску висловлювання в ускладнених формах мовлення (довгі речення, розповідь). Для дітей характерний середній рівень можливості відтворювати прості структурні компоненти моторного ритму й низький рівень при відтворенні акценту в ускладнених ритмічних малюнках рух.

Список використаних джерел

1. Филатова Ю. О., Гончарова Н. Н., Прокопенко Е. В. Логоритмика: Технология развития моторного и речевого ритмов у детей с нарушениями речи. Москва, 2017. 208 с.
2. Филатова Ю. О. Онтогенез и дизонтогенез ритмической организации речи. Москва, 2012. 254 с.
3. Шеремет М. К., Боряк О. В. Неврологические основы логопедии. Сумы, 2016. 252 с.

Драсвська А. А.

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія
наук. кер. – к.пед.н. Жадленко І. О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Психічний розвиток – процес накопичення кількісних та якісних прогресивних змін психіки, що зумовлюють формування особистості. Безперечно, психічний розвиток є процесом, тому що має динамічний характер, який, за думкою більшості вчених, триває майже все життя людини. Відомо, що психічний розвиток характеризується низкою типологічних особливостей, проте існують винятки, які демонструють різні темпи та результати онтогенетичного становлення особистості. Це обумовлено активним дозріванням певних відділів головного мозку в різні періоди життя дитини, а також тим, що деякі психічні функції формуються на основі інших, раніше сформованих.

Розглядаючи мислення, як невід'ємну складову психічного розвитку, можна зазначити, що це процес опосередкованого й узагальненого відображення людиною предметів та явищ об'єктивної дійсності в їх істотних зв'язках і відношеннях. У кожній дитини, в залежності від її психофізіологічних особливостей розвитку, формування цього процесу на різних етапах відбувається нерівномірно. Мислення людини нерозривно пов'язане з мовленням і не може існувати поза нього. Дослідженнями встановлено, що завдяки недорозвитку мовлення у глухих дітей виникають труднощі при оволодінні як образною, так і понятійною формами мислення. Діти з порушеннями слуху протягом великої кількості часу залишаються на рівні наочно-образного мислення. Значне відставання відбувається в процесі формування словесно-логічного мислення. Попередити ці прояви можливо при систематичній педагогічній роботі, націленій на формування названих психічних функцій.

В процесі виховання та навчання дитина оволодіває предметними діями та жестовою мовою, вчиться самостійно вирішувати прості завдання, а також розуміти вимоги, та діяти в залежності від них. Для формування фундаменту мислення, дошкільникам з порушеннями слуху необхідно надавати чуттєвий та практичний досвід з предметами та речами, які його оточують.

Дослідники в галузі сурдопсихології, Р. М. Боскіс, Н. Г. Морозової, Ж. І. Шиф, Т. В. Розанової та інші, виділяють ряд умов ефективного розвитку у глухих дітей мислення в процесі їх навчання. Необхідною умовою ефективного розвитку початкових форм мислення у глухих дітей є формування мовлення як засобу мислення на наочно-дійовому й наочно-образному рівнях. Дитина повинна набувати практики розв'язання задач, умови яких подаються наочними засобами. Способи розв'язання задач – реальні дії з предметами чи оперування їх образами. Роботу необхідно будувати так, щоб в дітей виникали запитання і бажання знайти на них відповідь. За допомогою таких форм роботи у психології дітей з'являється емоційно-вольові компоненти, які так необхідні для здійснення мисленнєвого акту (Б. Д. Корсунська, Н. Г. Морозова, Т. В. Розанова). Потрібно стимулювати дітей, щоб вони в процесі розв'язання задачі називали предмети і дії з ними, висловлювали просторові відношення між предметами, характеризували часову послідовність дій, омовлювали свої правильні й помилкові дії й отриманий результат.

Таким чином, розвиток мислення виражається в поступовому розширенні змісту та складності завдань, які надаються дітям з порушеннями слуху, що спричиняє послідовну зміну форм мислення. Дослідження вчених засвідчують, що при систематичному навчанні глухих дітей, одночасно спрямованому на розвиток їхнього мислення, можна досягти значних успіхів. Ураховуючи відносну уповільненість розвитку пізнавальної діяльності глухих учнів, сурдопедагоги повинні створювати їм умови для розвитку мислення доти, поки не буде досягнуто позитивних результатів.

Дружина В. П.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – д.соц.ком., доцент Бессараб А. О.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ЛОГОРИТМІКИ

Актуальність дослідження зумовлена тим, що сьогодні спостерігається збільшення кількості дітей з порушеннями мовлення, зокрема із загальним недорозвиненням мовлення. Традиційні психолого-педагогічні методи в процесі логопедичного впливу в багатьох випадках вже не дають позитивних результатів у процесах навчання та спрямованої корекції. Логопедична ритміка є доступним нетрадиційним спо-

собом формування лексико-граматичної сторони мовлення й корекції мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Мета нашого дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці системи корекційно-логопедичної роботи з формування лексико-граматичної сторони мовлення в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення засобами логопедичної ритміки.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання:

– здійснити аналіз вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних літературних джерел з проблеми формування лексико-граматичної сторони мовлення в дітей із загальним недорозвиненням мовлення старшого дошкільного віку;

– визначити психологічні особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення;

– дослідити теоретичні аспекти використання логоритміки в корекційній роботі з дітьми старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення;

– визначити педагогічні умови розвитку лексико-граматичної сторони мовлення в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення засобами логоритміки;

– розробити методичні рекомендації щодо змісту логоритмічних занять для дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Відповідно до поставлених завдань обрано комплекс теоретичних та емпіричних методів: вивчення й аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури для визначення теоретичних передумов і розробки системи корекційно-логопедичної роботи з формування лексико-граматичної сторони мовлення в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення засобами логоритміки, вивчення анамнестичних даних дітей, бесіда, спостереження, педагогічний експеримент, аналіз і синтез отриманих результатів дослідження.

Об'єктом дослідження є мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять уявлення про логоритмічне виховання дітей з проблемами мовлення, викладені в працях вітчизняних і зарубіжних учених: Н. Александрової, Н. Власової, Г. Волкової, В. Грінер, Е. Жак-Далькроза, В. Кондратенко, З. Ленів, Т. Овчинікової, Є. Оганесян, К. Орфа, Є. Рау, А. Розенталь, М. Румер, Ю. Флоренської, М. Шеремет та ін.

Теоретичне значення роботи полягає в систематизації наукової інформації про сформованість лексико-граматичної сторони мовлення в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення засобами логоритміки.

Передбачено розробити систему корекційно-логопедичної роботи з дітьми старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення засобами логоритміки.

Зарицька В. В.

Класичний приватний університет
д.психол.н, професор

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Емоційний інтелект як феномен в останні десятиліття все більше цікавить вчених різних країн. Це зумовлено суттєвим впливом емоцій на успішність життєдіяльності людей.

Емоції можна розвивати і для цього розвитку існують об'єктивні передумови.

На виокремленні і характеристиці саме соціально-психологічних передумов розвитку емоційного інтелекту буде зосереджена наша увага.

Емоційний інтелект – це феномен, який досліджується вченими різних країн, що свідчить про важливість глибокого вивчення цього явища, зокрема з психологічної точки зору.

Емоційний інтелект можна розвивати і для цього існують об'єктивні передумови.

Існують різні підходи до виділення, зокрема, соціально-психологічних передумов розвитку емоційного інтелекту.

Найсуттєвішими соціально-психологічними передумовами емоційного інтелекту є такі: синтонічність у дитячому віці; розвиток раціональності по мірі дорослішання; рівень розвитку самосвідомості; емоційно-сприятливі стосунки між батьками; рівень освіти батьків і сімейний достаток; гендерні особливості виховання; андрогінність; зовнішній локус контролю; релігійність.

Вище означені соціально-психологічні передумови сприяють розвитку емоційного інтелекту або гальмують цей процес в залежності від соціальних взаємозв'язків у вертикальному спілкуванні і діях (діти і дорослі) та у горизонтальному спілкуванні і діях (діти і їх ровесники).

Сенситивним періодом у розвитку емоційного інтелекту індивідів є, на наше переконання, їх шкільне життя, тому що саме в школі збагачене соціальне середовище, є можливість в учнів спілкуватися з ровесниками, з старшими і меншими за себе; недоліки сімейного виховання є можливість компенсувати системою шкільного освітньо-виховного процесу за рахунок великої кількості і різноманітності контактів.

Кіріллова А. О.

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія
наук. кер. – к.філол.н. О. Ф. Фурман

СПОСОБИ ВПЛИВУ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА НА ДІТЕЙ ПІД ЧАС БЕЗПОСЕРЕДЬОГО СПІЛКУВАННЯ

До способів спілкування відносять способи впливу однієї людини на іншу (або інших), коли ми прагнемо направити її поведінку в потрібному нам напрямі, знайти в системі її діяльності «слабкі місця», визна-

чити фактори, що керують нею, і спробувати змінити їх. Будь-який вплив здійснюється з метою формування, закріплення або зміни настанов, поглядів, взаємин, почуттів, дій тощо.

Володіння навичками впливати на дитину є особливо важливим для вчителя-дефектолога. Адже всі науковці вказують на особливі стосунки в процесі комунікації дитини та логопеда (Н. Баль, С. Гайдукевич, М. Шеремет, І. Марченко).

Учитель-логопед перебуває в тісному контакті зі своїми вихованцями, які мають мовленнєві порушення, а часто й порушення розумового розвитку. Така взаємодія вимагає від учителя знання дитячої психології, фізіології, особливої вербальної поведінки, яка б сприяла налагодженню психологічного контакту з дитиною. Сучасний світ ставить вимогу володіння професійною мовною компетенцією. Кожна дитина – це індивідуальність, яка потребує креативного, розумного підходу. Така творчість повинна, на нашу думку, виявлятися у створеному логопедом мовленнєвій аурі під час заняття, особливо якщо це індивідуальна форма роботи. Учитель-логопед повинен знати, як вплинути на особистість дитини, якими мовленнєвими формулами послуговуватися, якими маніпулятивними стратегіями скористатися для того, щоб досягти успіху та завоювати авторитет у сучасного вимогливого вихованця.

Часто діти з порушеннями мовлення рано усвідомлюють, що їхні комунікативні сигнали не розуміються оточенням, їх бажання і потреби не можуть бути задоволені. Це провокує їх на безпомічність, недостатність комунікативної ініціативи, сприяє формуванню негативних рис характеру. Логопеду слід зосередити увагу на виявленнях комунікативної поведінки дитини, з'ясувати, яким чином спілкується дитина, як їй допомогти.

Для вчителя-логопеда важливим є вміння вести міжособистісний і соціальний діалог, що є складовою комунікативної компетенції. Учитель повинен бути бездоганно грамотним, реалізуючи як письмову, так і усну форми української літературної мови, володіти технікою спілкування, уміти адекватно послуговуватися тропами та риторичними фігурами, уміти використовувати «слово» для коректування поведінки співбесідника, уміти користуватися різними тактиками для реалізації вибраної стратегії.

Психологічні механізми різних за природою видів впливу не однакові. Кожний з них специфічний і застосовується за певних умов. Визначають такі психологічні способи впливу: навіювання, наслідування, психічне зараження і т. ін. Це механізми, які впливають на несвідоме. На свідомість буде впливати переконання.

Отже, існує велика кількість способів впливу на дитину під час логопедичного заняття. Для того, щоб вміло керувати ходом розмови і вміти переконати, необхідно засвоїти великий обсяг інформації, постійно вдосконалювати свої вміння та головне – прагнути саморозвиватися. Подальші наші дослідження вбачаємо у виробленні практичних рекомендацій для процесу вербальної комунікації під час безпосереднього спілкування з дитиною, що потребує корекційної роботи.

Список використаних джерел

1. Глухов В. Психолінгвістика. Теорія мовної діяльності. Москва: АСТ, 2007. 223 с.
2. Культура усного фахового спілкування. URL: https://studopedia.su/8_52175_sposobi-vplivu-nalyudey-pid-chas-bezposerednogo-spilkuvannya.html (дата звернення: 12.09.2019).
3. Марченко І. С. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. *Логопедія*. 2013. № 3. С. 52–56.

Коваленко В. О.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.пед.н., доцент Панов М. С.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Останнім часом відзначається гостра нестача способів діагностики та корекції психічного розвитку дітей, які мають глибокі порушення зору. Справа полягає в тому, що більшість існуючих у прикладній психології методик базується на використанні зорового каналу сприйняття як головного каналу отримання й переробки інформації. Необхідність розробки нових тренінгових технологій та адаптації існуючих стосовно умов роботи з дітьми, які мають аномалії зору, зумовлена ще й тим, що переважно ці діти більш за все підлягають ризику виникнення в них порушень психічного розвитку (Г. О. Бускіна, М. І. Земцова, В. С. Матвеев, В. А. Тимоєв та ін.).

У цьому аспекті особливої уваги потребують діти з обмеженими візуальними можливостями, які навчаються в спеціалізованих школах-інтернатах, де послаблена роль впливу сім'ї на процес становлення особистості дитини взагалі.

Саме в умовах інтернату є небезпека виникнення відхилень від нормального розвитку психічних функцій дитини, оскільки хиби батьківської уваги та визначена умовами інтернату емоційна депривація виступають чинниками, що негативно позначаються на процесах становлення уваги, пам'яті, мислення тощо. Особливо вразливими є вихованці молодших класів шкіл-інтернатів, тому що саме на молодший шкільний вік припадає період первинної адаптації дитини до умов життя в інтернаті. На початкових стадіях звикання до школи дитина більш за все потребує пильної уваги з боку дорослих до процесу розвитку її психічних функцій.

Привертає увагу тенденція зміни навчальних програм для спеціалізованих шкіл, де навчаються діти з хібами зору. У зв'язку із цим особливий інтерес становить розробка програм поглибленого вивчення окремих дисциплін у школах-інтернатах для сліпих та слабозорих дітей. Дотепер подібні програми успішно застосовували в Україні лише в школах недефектологічної спрямованості, що сприяло підготуванню фахівців високого рівня кваліфікації.

Розглянуто відмінні риси розвитку дітей молодшого шкільного віку, знання яких сприяло встановленню критеріїв оцінювання рівня розвитку дітей з аномаліями психосенсорної сфери. Уявлення про особливості дитячого розвитку в нормі уможливають розуміння психологічних відмінностей розвитку дітей

при випаданні певного каналу сприйняття. Це допомагає встановити причинний зв'язок між виникненням окремих новоутворень і особливостями психічної діяльності в процесі розвитку дитини з глибокими порушеннями зору.

Проаналізовано й узагальнено дані про становлення психіки дитини в умовах її перебування в школі-інтернаті. На підставі цього аналізу виявлено низку закономірностей, що викликають відхилення від нормального розвитку.

Існує необхідність своєчасної корекції порушень розвитку дітей з обмеженими візуальними можливостями, зміни підходу до процесу їх виховання як повноцінних громадян держави. Психокорекційні заняття повинні бути спрямовані на забезпечення нормального розвитку психічних процесів, а також на формування належного рівня особистісної сфери дитини.

Усе викладене вище свідчить про необхідність створення психокорекційних моделей, спрямованих на усунення негативних наслідків усвідомлення власного дефекту.

Лісікова Н. С

Класичний приватний університет
наук. кер. – професор, Зарицька В. В.

ЖИТЛОВА НЕВЛАШТОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОБЛЕМ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ В ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ

Нерозв'язна і особливо гостра для більшості молодих сімей проблема – житлова невлаштованість, відсутність власного житла.

Більшість фахівців з питань сім'ї та й життєвий досвід багатьох людей підтверджують думку про те, що першою передумовою успішного розвитку сімейних відносин є наявність окремого простору для спільного проживання подружжя.

Сенс і призначення житла полягає насамперед у тому, що саме тут практично реалізується створення спільнота двох людей протилежної статі, саме тут вони здійснюють фізичне і духовне приватне життя, задовольняють свої інтимні потреби. Квартира або хоча б окрема кімната є необхідною умовою для нормального розвитку подружнього життя.

Багато молодих сімей не мають власного житла і не мають можливості його придбання. У зв'язку з цим змушені жити або кожен зі своїми батьками, або в гуртожитках, або з батьками одного з подружжя, ведучи спільне господарство разом з ними.

Подібні варіанти можуть бути прийнятими до розгляду тільки в тому випадку, якщо передбачається вирішення житлової проблеми молодят у найближчому майбутньому. Але і в цьому випадку подібний вихід із ситуації має більше негативних наслідків, ніж позитивних.

Спільне проживання разом з батьками на перший погляд, має певні переваги: оплата житла, харчування, допомога по дому, підтримка у важких життєвих ситуаціях, допомога у догляді за дитиною. Але, «плата» за цю допомогу буває високою, у вигляді зіпсованих стосунків.

По-перше, житлові умови часто не придатні для проживання в одній квартирі двох сімей (буває важко виділити молодій сім'ї ізольовану кімнату).

По-друге, можуть виникнути складнощі суміщення життєвого укладу різних поколінь.

По-третє, молодий чоловік, у батьківській родині якого знаходить «притулок» нова сім'я, не привчається до самостійності, перекладає сімейні проблеми на плечі батьків.

По-четверте, можливе втручання батьків у взаємини молодят, що в кінцевому результаті може призвести до конфліктів і розпаду шлюбної пари.

Проблема в даному випадку полягає в тому, що батьки навіть після укладення шлюбу їх дітьми продовжують бачити в своєму синові або дочці дитину, намагаються керувати молодятами, нав'язувати їм свою точку зору.

Ситуація ускладнюється тим, що, наприклад, молода дружина хоче бачити в своєму супутнику чоловіка, який був би здатний вирішувати проблеми, пов'язані з життєдіяльністю сім'ї, та й забезпечити сім'ю матеріально. Але при спільному проживанні з батьками молодий чоловік рідко може проявити такі свої якості. Крім того, молодій жінці не приносить задоволення дивитися, як її чоловік, батька її дитини вичитують, як школяра який проштрафився. Інша ситуація – коли свекруха вважає своїм обов'язком навчити свою невістку «як треба жити».

Ревенко Н. О.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – д.соц.ком., доцент Бессараб А. О.

МЕТОДИ ЛОГОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ

Актуальність проблеми порушень мовлення та їх корекції в дітей з інтелектуальним порушенням зумовлена, перш за все, когнітивною функцією мови, тісним зв'язком процесів розвитку мовлення й пізнавальної діяльності дитини. У спеціальній літературі широко представлені дані про те, що розумово відсталі діти, не маючи ні пошкоджень слуху, ні різких аномалій будови мовленнєвих органів, оволодівають мовою значно пізніше від своїх однолітків з нормою в розвитку.

Мовлення є однією зі складових формування дитячої особистості загалом, а в дитини з особливими освітніми потребами – першочергово.

Специфіка порушень мовлення та їх корекція в дітей з інтелектуальним порушенням визначається особливостями їх вищої нервової діяльності та психічного розвитку.

З огляду на складність порушень мовленнєвого розвитку, спричинених розумовою відсталістю легкого ступеня, ми спланували діагностичний етап дослідження з урахуванням дисциплінарного комплексного підходу до вивчення особливостей мовленнєвого розвитку розумово відсталих дітей легкого ступеня, що, у свою чергу, передбачало вивчення всього спектра патологічних проявів, які супроводжують розвиток дитини й характеризують її особистість (включаючи неврологічні, логопедичні, психологічні аспекти).

Метою дослідження є визначення рівнів розвитку мовлення в дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту легкого ступеня.

Для досягнення мети необхідно було вирішити низку завдань:

– вивчити рівень розвитку звукової, лексичної та граматичної сторін мовлення в дітей експериментальної й контрольної груп;

– визначити критерії та показники розвитку звукової, лексичної й граматичної складових мовлення дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту легкого ступеня.

Основними методами дослідження було пряме й опосередковане спостереження за мовленням дітей, опитування логопеда, вихователя та батьків. Отримані в процесі діагностування дані про стан мовлення заносили до логопедичної картки обстеження.

При аналізі звукової сторони мовлення використано модифіковану методику експериментального вивчення стану сформованості фонетико-фонематичної та просодичної сторін мовлення за Ю. Рібцун. [4] та програму з корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (1–4 класів).

Ця корекційна програма настільки детальна, що не потребує особливих методичних рекомендацій. У ній взаємозумовлено та взаємодоповнено загальноосвітні навчально-виховні, психологічні розвиткові й корекційні завдання, доступно та зрозуміло для педагогів-практиків викладені науково-теоретичні засади побудови змісту програми, узгоджено програмні вимоги з віком дітей.

Зіставлення результатів констатувального й контрольного зрізів підтвердило позитивні зміни а розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту легкого ступеня. Збільшився показник розвитку звукової, лексичної та граматичної сторін мовлення в дітей експериментальної групи на 25%.

Результати дослідження надали змогу з'ясувати деякі закономірності розвитку мовлення, зокрема, розвиток мовлення залежить від:

– пластичності головного мозку, систематичності сприйняття та переробки мозком мовленнєвої інформації;

– готовності педагогів, які працюють з дитиною з порушенням інтелекту легкого ступеня, до міждисциплінарного партнерства;

– віку дитини, її психофізичних можливостей, етапу логокорекційної роботи.

Логокорекційний вплив здійснюють за допомогою вправ, ігор і моделювання; словесних методів (розповідь, бесіда, переказ казок, літературних творів) тощо.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми розвитку мовлення в дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями легкого ступеня. Перспективи подальшого пошуку можливі в модифікації системи розвитку мовлення в дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня, а також її адаптації до навчання й виховання в спеціальних дошкільних навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Боряк О. В. Методика логопедичного обстеження розумово відсталих дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Теоретичні та методичні аспекти корекційно-реабілітаційної діяльності. Суми, 2015. 324 с.

2. Кравець Н. П. Підбір і структурування навчального матеріалу з української мови для допоміжної школи. Київ, 2007. 97 с.

3. Пахомова Н. Г. Спеціальна психологія: навч. посіб. Полтава, 2015. 286 с.

4. Рібцун Ю. В. Науково-теоретичні аспекти професійної діяльності вчителя-логопеда. *Логопед.* 2012. Вип. 1. С. 2–7.

5. Рібцун Ю. В. Допитливі співрозмовники. Програми з корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (1–4 класи). Київ, 2018. 83 с.

Савченко Ю. С.

наук. кер. – професор, Зарицька В. В.

ЕМПАТІЯ ЯК СКЛADOVA ГОТОВНОСТІ ВЛОНТЕРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Важливу роль у наданні допомоги відіграє здатність людини до співпереживання (емпатії): чим більше вона схильна до нього, тим з більшою готовністю допомагає іншим людям. Здатність до емпатії лежить в основі всіх форм альтруїстичної поведінки. Емпатія – це осягнення емоційних станів іншої людини; психічний процес, який дає змогу зрозуміти переживання іншої людини (механізм пізнання); дія індивіда, що допомагає йому по-особливому вибудувати спілкування (особливий вид уваги до іншої людини); здібність, властивість, здатність проникати в психічний стан іншої людини (характеристика людини, тобто емпатійність). Емпатія детермінує пізнання людини людиною, діалогічність спілкування, прояв соціальної перцепції, саморегуляцію і передбачення поведінки, комунікативну й інтерактивну сторони спілкування, подолання бар'єрів спілкування, адаптивність поведінки і комфортність соціальних стосунків суб'єктів взаємодії, зниження напруженості психологічних захистів особистості.

В основі емпатії як процесу лежить механізм усвідомленої чи неусвідомленої ідентифікації. Остання, в свою чергу, є результатом дії більш фундаментальної особливості людини – здатність порівнювати себе, свою особистість, поведінку, стан з іншими людьми. Емпатія є соціально позитивною якістю, вона підтримується суспільними нормами життя, але може мати індивідуальний, вибіркового характеру, коли відгукуються на переживання не будь-якої іншої людини, а тільки значимої.

Особливим видом емпатії є етнічна. Це особливість індивіда, яка проявляється в його здатності проникати з допомогою почуттів і переживань в світ людей з однотипною психікою, національними рисами характеру, співпереживати спільні радості і печалі. Етнічна емпатія важко піддається як формуванню, так і руйнуванню за допомогою раціональних прийомів і засобів впливу на людей (масових мітингів, пропаганди, телебачення і т.д.). Вона зближує людей на несвідомому рівні, а активізується при перебуванні людей в ситуаціях етнічної роз'єднаності в незнайомому оточенні, національному в тому числі). Люди інколи несвідомо шукають собі подібних, з однотипними установками в несвідомому, емоційному, з однотипними звичаями, традиціями, звичками. В ситуації етнічної емпатії різко скорочується період адаптації, підвищується ефективність спільної діяльності людей. Етнічна емпатія є психологічним механізмом збереження нації, народності, розвитку національної самосвідомості, національної культури.

Слід зазначити, що в ході взаємодії волонтера соціальної служби і клієнта необхідно, щоб клієнт зустрів розуміння і співчуття з боку волонтера, що, у свою чергу, сприяє створенню атмосфери довіри і відкритості в їх стосунках. В цьому випадку клієнти охоче розповідають про себе і ту ситуацію, в якій вони опинилися.

Таким чином, коли людина відчуває емпатію, вона звертає свою увагу не стільки на власний дистрес, скільки на страждання інших. Істинне співчуття дає мотивацію допомагати іншій людині в її власних інтересах, причому така емпатія виникає природним шляхом.

Сутність емпатії у волонтерській роботі полягає у тому, що волонтер повинен уміти глибоко психологічно проникати у внутрішній світ іншої людини – клієнта, бачити, що відбувається з його власної позиції, сприймати світ його очима, приймати його точку зору як допустиму і правдиву.

Усенко Л. М.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – к.психол.н., доцент Турубарова А. В.

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ЛОКУС КОНТРОЛЮ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Важливим в науковому плані на сьогодні є питання визначення локусу контролю підростаючого покоління, адже суспільство іноді не дає їм права приймати самостійні рішення та брати відповідальність за своє життя на себе, за свої помилки і перемоги, за свій особистий вибір.

Питання локусу контролю досліджують багато вчених, з них Дж. Роттер, Р. Кеттелл, О. Штепа, К. Муздибаєв, Є. Бажин, Є. Голинкін, А. Еткінд та ін. Термін «локус контроль» уведено американським психологом Дж. Роттером і розуміється як суб'єктивне сприйняття локалізації причин поведінки у себе чи інших.

У різні періоди розвитку особистості якість відповідальності характеризується своїми унікальними особливостями. Пік сензитивності для розвитку соціальної відповідальності становить підлітковий вік, що характеризується активним включенням індивіда в соціальне оточення. Цей вік називають переходом від залежного опікуваного дитинства до самостійної й відповідальної діяльності дорослої людини.

Відповідальність підлітка припускає не тільки фізичне дозрівання, але також залучення до культури, оволодіння певною системою знань, норм і навичок, завдяки яким індивід може працювати, виконувати суспільні функції й нести відповідальність. Автономність підлітків зазвичай не заохочується, бо стає незручною для дорослих. Тому розвиток соціальної та індивідуальної відповідальності йде нерівномірно, особистість стає соціальною, груповою, системною, а значить залежною, несамостійною, ніж автономною – незалежною, яка орієнтується на свої відчуття, совість, власне ставлення до світу, самої себе та інших людей.

Суть процесу формування відповідальності становить засвоєння зростаючою особистістю зовні заданих норм поведінки й перетворення їх у внутрішні регулятори діяльності. Соціальна відповідальність як риса особистості, вважає формується поетапно, що дозволяє виділити для кожного вікового періоду свій певний рівень її зрілості й відповідні форми її прояву: відповідальність як зовні задана необхідність (ранні етапи розвитку особистості); відповідальність як усвідомлена необхідність (підлітковий період); відповідальність – потреба (період ранньої юності). Ймовірно, що ці форми лише «приховують» в собі прояви внутрішньої відповідальності, при якій зростаюча особистість орієнтується, насамперед, не на задані норми й правила, а на внутрішні спонукання, прислухаючись до власної совісті, яка є мірилом того, наскільки зовнішні настанови й очікування відповідають внутрішньому світу людини.

У підлітка ще немає чіткої мети й відповідних засобів її досягнення, адже самовизначитися – це значить знати: що (навіщо), як і коли робити. У цьому віці важливо навчитися самовизначитися, переконатися, що рух до «свого» варіанту рішень внутрішніх проблем безмежний. Самовизначення для підлітка – це, насамперед, «міркування-обговорення-промовляння». У підлітковому віці особистість немов бере на себе відповідальність «за можливі наслідки невдалого самовизначення».

Таким чином, орієнтувати на зрілу відповідальність можна й необхідно не тільки дорослих, але й підлітків, що стають на шлях дорослішання. Вірогідно, на цьому віковому етапі зростаючій особистості важливо повірити в себе, власній інтуїції стосовно правильності чи неправильності особистих дій та вчинків, навчитися прислухатися до себе.

Чумак О. Б.

КВНЗ «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – викладач М. С. Панов

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ

Мовлення займає надзвичайно важливе значення у розвитку дитини. Найбільш уживаними граматичними засобами, що виражають просторові відносини, є прийменниково-відмінкові конструкції. Вживання

прийменників з просторовим значенням представляє для дошкільнят із загальним недорозвиненням мовлення значні труднощі. Тому важливе значення набуває своєчасне, систематичне та добре організована корекція мовленнєвих відхилень і помилок у мовленні.

Розвиток граматичного ладу мовлення дитини протягом багатьох років прикувала до себе пильну увагу таких відомих, визнаних у всьому світі дослідників лінгвістики і психології, як Дж. Брунер, Л. С. Віготський, О. М. Гвоздев, К. М. Кезден, О. М. Леонтьєв, Ж. В. Піаже, С. Л. Рубінштейн, Д. П. Слобін, А. Н. Хомський, Д. Б. Ельконін. При оволодінні в дошкільному віці граматичною будовою мовлення та навичками правильної звуковимови дитина в той же час практично починає робити узагальнення, що відносяться до звукового та морфологічного складу мовлення. На основі таких узагальнень надалі і відбувається засвоєння грамоти і правопису.

Загальне недорозвинення мови (ЗНМ) – це різні складні мовленнєві розлади, при яких у дітей порушено формування всіх компонентів мовленнєвої системи, що відносяться до її звукової і смислової сторони, при нормальному слуху та інтелекті.

Серед форм словозміни у дошкільнят із загальним недорозвиненням мовлення найбільші труднощі викликають прийменниково-відмінкові конструкції іменників, відмінкові закінчення іменників множини.

У більшості дітей з мовленнєвими порушеннями відзначаються відхилення у розумінні відмінків і прийменників і неправильне їх вживання в синтаксичних конструкціях без урахування значення вхідних в них слів, їх граматичного оформлення і послідовності.

Таким чином, провівши аналіз літератури, ми можемо зробити наступні висновки:

1. Дітям із загальним недорозвиненням мови недоступний вираз граматичних значень через кілька одиниць – прийменник, лексична основа, флексія, що призводить до їх спрощення. Вони змішують між собою як флексії, так і прийменники.

2. Порушення в засвоєнні прийменниково-відмінкових конструкцій у дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мови пов'язане з просторовим і оптико-просторовим фактором, несформованістю просторового орієнтування.

3. Виражені труднощі діти дошкільного віку із ЗНМ відчувають при використанні прийменниково-відмінкових конструкцій: прийменники опускаються, можливі і їх заміни, а іменники вживаються у називному відмінку.

4. У дітей дошкільного віку із загальним недорозвиненням мови найбільші труднощі викликають вживання прийменників значення мети, часу, ставлення до об'єктів і розумінні просторових прийменників-антонімів.

Явор О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.психол.н., доцент Буланов В. А.

ПРОБЛЕМАТИКА ГОТОВНОСТІ САМОРОЗВИТКУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА УМОВА УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Потрібно звернути увагу на успішність студентів, який тісно пов'язує процес її досягнення з постійною готовністю особистості до розвитку і саморозвитку, зокрема, до саморозвитку інтелектуального. При такому розгляді успішний суб'єкт – гнучкий та здатний до переструктурування власного ментального простору, трансформації ментальної моделі.

Саморозвиток – здатність особистості виходити за межі наявних форм буття та власні межі, задавати можливості кількісних та якісних змін, визначати закономірності розвитку світу і власної трансцендентності. Інтелектуальний саморозвиток визначається переструктуруванням, зміною ментальних моделей світу, перебудовою зв'язків між ними на всіх рівнях у метаментальній моделі (тобто системній моделі, яка й визначає особистість) [7]. Таке розуміння саморозвитку є вірним для всіх вікових етапів, однак слід зважити на те, що саморозвиток не є прямолінійним, він визначається не кількісними, а якісними змінами, які є різними протягом життя – від дитинства до старості. Так, інтелектуальний саморозвиток має місце тоді, коли відбувається функціонально-структурне коаліціювання інтелекту, якісні зміни у змісті та інтелектуальних діях, підсилюються можливості суб'єкта. На всіх вікових етапах для інтелектуального саморозвитку є характерним збагачення та функціонування ментальної моделі як множинного і гнучкого інтерпретаційного фільтра [5,6].

Готовність до саморозвитку є також і провідним чинником профілактики життєвого та професійного вигорання, інакше кажучи, профілактики відчуття «нешасливості», втрати смислу життя, втоми від життя тощо. Такі стани, як правило, виникають в ситуаціях критичних життєвих подій. Саморозвиток передбачає певну «зупинку» і постановку задачі на рефлексію ситуації і події, її інтелектуальне опрацювання, трансформацію інтерпретаційного фільтра. Це, в свою чергу, потребує часу і спеціальної психологічної компетентності.

Деякі автори вважають, що подолання критичних життєвих подій по лінії адаптації або, навпаки, вигорання, визначається співвідношенням рівня ангажованості індивіда до діяльності і копінг-стратегій, що превалюють на фоні задоволеності або незадоволеності загальною життєвою ситуацією [1, 2]. Така ангажованість включає п'ять вимірів, а саме: її суб'єктивна значимість, професійні амбіції, готовність до затрат енергії, спрямування до високої якості і почуття дистанціювання. Висока вираженість значимості справи (мети, події тощо) і відповідних амбіцій має супроводжуватися значною, але не екстремальною готовністю до трати енергії зі збереженням почуття дистанціювання до щоденних зусиль (адже до професійного вигорання, наприклад, дуже схильні саме трудоголіки) [3].

Вигорання має полюс, який характеризується спрямованістю на справу, ентузіазмом, позитивним ставленням до неї з певним дистанціюванням, яке не допускає трудоголізма в широкому сенсі слова [4]. Для такого стану Кристина Маслач, відомий фахівець з проблем вигорання, запропонувала назву «залуче-

ність» (engagement). Основні характеристики залученості – це енергійність, включеність, самоефективність.

Тому розвиток успішного студента можна аналізувати в континуумі «залученість – вигорання». При такому розгляді вигорання втрачає фатальну необерненість, його рівні можуть бути знижені, а певні, інколи невідворотні (у складних соціономічних професіях) аспекти значно пом'якшені, особливо у випадку, коли людина усвідомлює профілактику вигорання як одну із провідних задач успішного саморозвитку.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды / под ред. А. А. Бодалева, Б. Ф. Ломова. Москва, 1980. Т. 1. 230 с.
2. Горностай П. П. Формирование психологической готовности старшеклассников к педагогической деятельности: автореф. дис. ... канд. психол. наук. Київ, 1988. 13 с.
3. Дьяченко Л. Н., Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности. Минск. БГУ, 1976. 175 с.
4. Колесникова И. А. Теоретико-методологическая подготовка к воспитательной работе в цикле педагогических дисциплин: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1991. 16 с.
5. Коломинский Я. Л. Социально-психологическая готовность к труду как психолого-педагогическая проблема. Минск: Государственный педагогический институт, 1971. С. 3–4.
6. Платонов К. К. Структура и развитие личности. Москва: Наука, 1986. 225 с.
7. Узнадзе Д. Н. Экспериментальные основы психологии установки. Тбилиси: изд-во АН Груз. ССР, 1961. 236 с.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ

СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Аронов О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ХАТХА-ЙОГОЮ ДЛЯ ЖІНОК ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ

В даний час не викликає сумніву факт позитивного впливу фізичних вправ на стан фізичного і психічного здоров'я, поліпшення діяльності серцево-судинної, дихальної, гормональної систем, поліпшення сили, гнучкості та інших фізичних якостей людини, на тлі особливо гострої проблеми жіночого здоров'я в нашій державі. Першочерговим є питання поліпшення стану здоров'я жінок репродуктивного віку; до якого відносяться жінки першого зрілого віку. За даними ВООЗ (2005 р.), рівень народжуваності в Україні нижче рівня смертності в 2 рази. Рівень здоров'я наших дітей залишає бажати кращого. Залучення жінок до рухливого способу життя дозволить поліпшити демографічну ситуацію; знизити смертність жінок від серцево-судинних патолог.

Формування здорового способу життя сучасної людини в останні роки визначається особливою увагою і вивченням особливостей оздоровчих систем, заснованих на нерозривному зв'язку тіла і свідомості. Провідною методикою в цьому напрямку стала хатха-йога, в самій основі якої лежить нерозривний зв'язок вчителя і учня.

Розробка індивідуальних програм - це той проект, якому в даний час в фітнес клубах приділяють особливу увагу. Підхід до кожного клієнта, незалежно від відвідин ним тренажерного залу, басейну, групових занять або спінінга, несе суто персоніфікований характер при обов'язковій участі медичних фахівців. При складанні індивідуальних програм враховуються і вік, і стан здоров'я, і рівень підготовки і переваги клієнта.

У даній роботі розглядається вплив системи занять йогою в груповому та індивідуальному форматі.

Слід зазначити, що більшість літературних даних і методичних розробок, присвячених напрямку йогоги, носять описовий характер і не відображають всю складність і багатогранність можливого впливу на різні системи організму. При цьому відсутні будь-які об'єктивні докази позитивного впливу даної системи на фізичний стан тих хто займаються і адекватного підбору відповідних засобів впливу. Ця обставина визначає теоретико практичне значення теми даного дослідження для розвитку системи оздоровчого фітнесу.

Слово «*йога*» має безліч найрізноманітніших значень і походить від кореня *уці*, що перекладається як «упряжка», «міцно тримати», «з'єднувати», «зв'язувати». До речі, від цього індоєвропейського кореня походить безліч слів в світових мовах. Взагалі ж санскритські слова дуже ємні і багатозначні, наприклад, у слова «*йога*» близько 20-ти словникових значень.

Таким чином, основне значення слова «*йога*» - «об'єднання», «зосередження», «приборкання», «злиття воедино». Якщо мова йде про єднання, злиття, то виникає закономірне питання - що під цим маєтись на увазі, в філософському аспекті - єднання Брахмана і Атмана, тобто джерела всього суцього або якогось істинного рівня реальності з його проявом в кожному з людських істот, його не вимагає від адепта приналежності до певної конфесії, хоча історично склалося, що свій розвиток йогогівські практики отримали в контексті духовних вчень Сходу - індуїзму, буддизму, даосизму, і цей вплив істотний, особливо на «просунутих» етапах практики, пов'язаних з візуалізацією, мантрами і т. п. Великі вчителі йогоги ніколи не заперечували значення інших релігійних конфесій, хоча з іншого, «західного», боку ставлення було не завжди однозначним.

Фізичні вправи являють собою «абетку» йогоги, її необхідну ступінь, оскільки лише через повне фізичне здоров'я і контроль за діяльністю тіла може бути досягнуто розумовий, духовний та моральний досконалість. Вважається науково доведеним, що отримати користь від занять гімнастикою йогоги можуть здорові і хворі, чоловіки і жінки, люди всіх професій і соціальних верств, практично будь-якого віку (хоча в кожному віці потрібна консультація фахівця).

Аронов О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ 15–17 РОКІВ

Досягнення високих спортивних результатів в сучасному футболі неможливо без якісної підготовки юного резерву. Успіхи будь-якої футбольної команди, в тому числі і юнацької, визначаються в основному трьома факторами: технікою гравців, тактикою і загальним станом кожного гравця (фізичним, морально-вольовим, психологічним і т.д.).

Високотехнічний і тактично грамотний гравець ніколи не зможе повною мірою продемонструвати свою майстерність, якщо через погану фізичної підготовленості він рідко опанує м'ячем, повільно пересувається по футбольному полю, слабо б'є по м'ячу. Прояв м'язової сили і швидкості в грі сприяють повній реалізації технічної та тактичної арсеналу футболіста.

Вивчення літературних джерел та узагальнення досвіду спортивного тренування юних футболістів у віці 15–17 років, свідчить про невирішених питаннях управління їх швидкісно-силовою підготовкою. У сучасній методичній та науковій літературі більш детально розроблена методика розвитку швидкісно-силової якості у дорослих футболістів. При цьому, наявні результати наукових досліджень та методичні рекомендації носять загальний характер, без урахування відмінностей юнацького та дорослого організмів.

Результати проведеного дослідження дозволили визначити педагогічні умови, необхідні для ефективного управління швидкісно-силовою підготовкою юних футболістів. До них відносяться: ретельний відбір дітей і збереження їх протягом усього терміну навчання футболу (1 рангове місце); наявність якісної матеріально-технічної бази для юних футболістів (2 місце); диференціація та індивідуалізація в процесі швидкісно-силової підготовки юних футболістів (3 місце); проведення заходів для зростання методичної майстерності тренерів з проведення швидкісно-силової підготовки з юними футболістами (4 місце); раціональне використання часу, який виділяється на швидкісно-силову підготовку (5 місце); оптимальне співвідношення засобів швидкісно-силової підготовки юних футболістів (6 місце); підбір найбільш ефективних засобів швидкісно-силової підготовки для юних футболістів (7 місце); підтримання здорового морально-психологічного клімату у футбольній команді (8 місце); методичне забезпечення швидкісно-силової підготовки (9 місце); наявність тренажерів, гир, гантелей, штанги та інших засобів для розвитку швидкісно-силових якостей юних футболістів (10 місце).

Оцінка рівня фізичної підготовленості на початку дослідження показувала, що абсолютна більшість юних футболістів мала хорошу фізичну підготовленість, однак показники розвитку швидкісно-силових якостей, вимагали корекції. Аналіз динаміки фізичних якостей за результатами виконання, вправ свідчить про погіршення показників швидкісної витривалості на початку сезону 2018 року. Особливо значне зниження спостерігалось на початку перехідного періоду, про що свідчать показники бігу на 400 м ($59,8 \pm 1,8$).

Показники сили ніг знижені, починаючи з середини підготовчого періоду, що видно за результатами виконання вправи присідання зі штангою 60 кг ($8,9 \pm 0,06$) та стрибками у гору ($28,1 \pm 0,09$).

Результати в бігу на 100 м свідчать про низькі показники швидкості на початку ($12,4 \pm 0,03$). Таким чином, отримані результати свідчать, що на початку дослідження, юні футболісти не можуть перебувати на «піку» спортивної форми.

Аналізуючи показники фізичної підготовленості юних футболістів на початку дослідження виявлено їх зниження в кінці підготовчого періоду, що свідчить про погіршення працездатності. Таким чином, проведений аналіз початкового рівня фізичної підготовленості свідчить про недостатній розвиток швидкісно-силових якостей у юних футболістів.

Результати проведеного педагогічного експерименту свідчать про ефективність розробленої програми швидкісно-силової підготовки юних футболістів. Проведені заходи з тренерським складом щодо підвищення рівня методичної підготовленості в питаннях організації швидкісно-силової підготовки юних футболістів дозволили підвищити їх професійний.

Афанасенко О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО БАГАТОБОРСТВА

На початку 90-х з'явився ряд талановитих майстрів, серед яких можна виділити Волика, Осипова, Коркача, Кравця та Журенко. На цьому етапі розвитку бойового мистецтва в Україні існував центр, який займався підготовкою спортсменів. Окрім цього, саме тут «Динамо» створило збори, де відбувалося кваліфіковане навчання співробітників силових структур.

Один із центрів підготовки розташовувався у Києві, на вулиці Артема, 14. У цьому напівпідвальному приміщенні обладнали три зали, один з яких використовувався для набивання. Він відрізнявся ретельним оснащенням, в яке входили маківари, мітки та силует, який за допомогою електромеханічної системи імітував рухи людини під час бою.

90-ті роки стали часом, коли рукопашний бій став популярним як вид спорту не тільки між працівниками силових структур, але й серед звичайного населення. Через це багато прийомів були змінені для зручності аматорів. Таким чином, рукопашний бій швидко стає альтернативою східному єдиноборству та починає стрімкий розвиток в якості виду спорту.

Після розпаду Радянського Союзу Україна створила Федерацію рукопашного бою, яка діє і в наші часи. Організація займалася вдосконаленням техніки та поширенням бойового мистецтва серед звичайного населення. Останній підхід дозволяв більш ефективно використовувати техніку у правоохоронних операціях. До цього часу між спортивним та військовим рукопашним боєм з'являється чітка межа.

Зараз організація управляє більш ніж 21 федерацією та 300 осередками. Навчання мистецтву рукопашного бою проводиться у різноманітних секціях, гуртках, клубах та школах. Окрім цього, техніка використовується у військових частинах та інших державних структурах.

Зараз рукопашний бій можна розділити на 3 категорії:

1. Спортивний рукопашний бій – різновид, що відрізняється обмеженням прийомів, які можуть стати причиною серйозної травми. Ця категорія застосовується для підготовки спортсменів та бійців. Основною метою використання цієї техніки є розвиток фізичних можливостей, координації, якості ударів та кидків, а також необхідного морального настрою перед протистоянням.

2. Поліцейський рукопашний бій – був створений спеціально для використання міліцією та поліцією. Він має більш широкую кількість прийомів і в основному направлений на затримку супротивника та його конвоювання. Окрім цього, до бою відносяться техніки, що використовуються для боротьби з декількома супротивниками та озброєними людьми.

3. Армійський рукопашний бій. Цей різновид створили для використання у спецпідрозділах. Його основою є техніка, що дозволяють максимально ефективно нейтралізувати супротивника. Варто відзначити, що навчання таким прийомам цивільних осіб заборонено.

Окрім цього, можна виділити декілька основних факторів, що відрізняють спортивний рукопашний бій від військового. До них відноситься заборона використання прийомів, що є небезпечними для життя супротивника. Даний різновид має чітку систему розділу учасників за ваговою категорією. Варто відзначити, що військовий рукопашний бій, навпаки, не має майже ніяких обмежень, адже його головна мета – нейтралізація супротивника.

Особливості проведення змагань передбачають собою той факт, що правила змагань регламентують вимоги щодо порядку проведення змагань, права та обов'язки спортсменів, під час проведення змагань з військово-спортивного двоборства у розділі «Бойове двоборство».

До складу «Бойового двоборства» входять такі розділи:

- всестильовий бій;
- стрільба.

Багацький О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ КІКБОКСІНГОМ

Одним з важливих і пріоритетних наукових напрямів досліджень у галузі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку є пошук і обґрунтування інноваційних технологій і методик, побудованих на спортивно орієнтованих формах організації фізичного та спортивного виховання, розширеного застосування нетрадиційних засобів, а саме заняттями дітьми в секціях кікбоксингу.

За правилами класичного кікбоксингу, бій ведеться в повний контакт на всіх рівнях, тобто удари наносяться в повну силу в голову і в корпус як руками, так і ногами. Найбільш ефективні удари ногами, запозичені зі східних єдиноборств, в поєднанні з боксерською технікою рук роблять кікбоксинг збалансованою і універсальною системою. Боксерські навички, пов'язані з роботою в голову, і можливість атакувати противника з дальньої та середньої дистанції дозволяють кікбоксерам успішно протистояти представникам будь-яких єдиноборств, практикуючих ударну техніку. Специфіка боїв в повний контакт вимагає від спортсмена особливої фізичної і психологічної підготовки.

Актуальною проблемою оптимізації підготовки юних спортсменів в єдиноборствах є виявлення вікових закономірностей розвитку фізичних якостей у дітей шкільного віку. Врахування вікових особливостей, розвитку фізичних якостей необхідно для визначення методики спортивних тренувань, допустимих тренувальних навантажень. Загальною закономірністю у представників єдиноборств та інших видів спорту, є невинний поступовий, але нерівномірний процес змін цих якостей під час навчання у школі.

В зв'язку з тим, що останнім часом, спорт значно помолодшав, в ДЮСШ та секції запрошують дітей з 7-8-річного віку в залежності від особливостей виду спорту. Ранні строки початку спортивних занять визначені для видів спорту, які потребують переважно координаційних здібностей, тому що молодший шкільний вік (8-12 років) найбільш сприятливий період для їх розвитку. Дітей цього віку можна навчити всім рухам, навіть складної координації, якщо це не потребує значного прояву витривалості, сили, швидкісної сили.

Показники тренувального навантаження на всіх етапах вікового розвитку дітей і підлітків визначаються закономірностями вікового розвитку фізичних якостей. Заняття будь-який стилем карате розвиває фізичні якості та зміцнює здоров'я. При цьому вони неминуче призводять до вивчення власне людини у всіх його багатогранних проявах. Позитивний вплив занять з кікбоксингу на фізичні, психічні й моральні здібності дозволяє розглядати його не просто як вид спорту чи бойових єдиноборств, але й як систему виховання та розвитку гармонійної особистості.

Початковий етап навчання кікбоксингом має на меті створення такої фізичної підготовки, яка стане основою для подальшого спортивного вдосконалення. Технічні дії кікбоксингу не є природними (такими як біг та ходьба) і потребують клопіткого відпрацювання.

Виходячи з цього, формування адекватних програм підготовки для тих, хто займається кікбоксингом потребує аналізу великої кількості індивідуальних показників, що в більшості випадків є складним завданням для тренера.

Проблема програмного та організаційно-методичного забезпечення занять кікбоксингом з дітьми 7–8 років протягом тривалого часу акцентується практиками і теоретиками, відображаючи різноманітні думки щодо шляхів навчально-тренувального процесу. Однак на сьогодні відсутні вичерпні та науково обґрунтовані методичні основи навчання з кікбоксингу дітей 7–8 років, що обумовлює актуальність вибору теми.

Бей Р. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ВПЛИВ ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА УДОСКОНАЛЕННЯ ТОЧНОСТІ КИДКІВ У БАСКЕТБОЛІ

За довгі роки існування баскетбол значною мірою змінив своє обличчя та зміст, змінилися його правила, тактика і техніка. Сьогодні баскетбол – один з найвидовищніших ігрових видів спорту. Баскетбол відноситься до швидкісно-силового виду спорту, в якому більшість всіх технічних прийомів виконується на максимальній швидкості та в умовах активної боротьби з суперниками.

Для успішної участі в грі баскетболісти повинні досконало володіти всіма прийомами її техніки, проте, не надто зменшуючи значення прийомів техніки баскетболу, все ж таки кидки в кошик – найважливіший прийом, який домінує та нібито вінчає використання інших технічних прийомів.

Точний кидок в кошик є метою гри в баскетбол, підготовка до виконання кидка складає основний зміст гри команди у нападі.

В сучасному баскетболі кваліфікована команда виконує за зустріч більше 70 кидків з гри та до 30-40 штрафних кидків, від точності котрих часто залежить результат гри. Точність кидка в кошик визначається, в першу чергу, раціональною технікою, стабільністю, чергуванням напруги та розслаблення м'язів, зосередженістю уваги та ретельним виконанням кидка.

Умови тренувань з вдосконалення кидків м'яча в кошик доцільно наблизити до умов змагань. Потрібно, щоб такі вправи виконувались в певному функціональному стані організму спортсменів. Слід створити емоційний фон наближення до ігрових ситуацій, щоб кидки виконувались після зупинки, ведення м'яча або комплексу прийомів, та включати протидію захисника.

Виключну важливість для гравців набуває разом з технічною підготовкою й спеціальна фізична підготовка. Спеціальна фізична підготовка дозволяє гравцю розвивати фізичні якості, які є специфічними для гри в баскетбол, а це, в свою чергу, неодмінно позначиться на результаті гри. Чим вища фізична підготовка у гравця, тим точніше будуть виконуватись кидки та, відповідно, більше шансів у команди на перемогу.

Задачею спеціальної фізичної підготовки є покращення діяльності всіх систем організму спортсмена, необхідних, перш за все, для вдосконалення ігрових навичок та вмій, які є ведучими ланками основних технічних прийомів та тактичних варіантів в захисту та нападі. Спеціальна фізична підготовка здійснюється в тісному зв'язку з оволодінням та вдосконаленням навичок та вмій в баскетболі, оскільки через навик ефективніше за все проявляються та розвиваються фізичні здібності гравця, з врахуванням умов та характеру використання гравцем цих навичок в умовах змагань. Фізичні якості, які послідовно розвиваються, повинні ефективно проявлятися у виконанні технічних прийомів та тактичних дій.

Аналіз результативності виконання кидків в баскетболі демонструє стабілізацію відсотка їх реалізації при майже максимальному зростанні об'єму роботи над кидками під час тренування. В той же час, існує проблема ефективності сучасних методик та засобів тренувального процесу, які направлені на підготовку кидків, а також покращення стабільності влучання під час змагання на фоні великого фізичного та психічного навантаження та втоми. Це диктує необхідність розробки нових методичних прийомів в тренувальному процесі, які підвищать точність кидків на фоні втоми. Значна роль в цьому відводиться спеціальній швидкісно-силовій підготовці.

Розвиток фізичного навантаження та вдосконалення техніки кидків у гравців значною мірою впливають на результат гри, а покращенню вказаних компонентів гри не має меж. Чим краще фізична та технічна підготовка, чим вище якість кидків, тим більш значні досягнення у команди. Отже, тема магістерської роботи «Вплив швидкісно-силової підготовки на удосконалення точності кидків у баскетболі на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей» на сьогодні є актуальною.

Білул К. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Ляхова І. М.

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ КАРАТИСТІВ

На сьогоднішній день у науковій літературі питанням підготовки каратистів присвячені лише фрагментарні роботи. Більшість авторів сходяться в думці, що в процесі формування спеціальних навичок ведення бою велика увага має приділятися гнучкості спортсмена. В свою чергу, розвиток гнучкості каратистів слід здійснювати з обліком вікових і індивідуальних особливостей юних спортсменів.

Для розвитку і вдосконалення гнучкості каратистів застосовуються, перш за все, такі вправи, що потребують виконання більшої амплітуди рухів у суглобах, ніж у повсякденні, професійній чи, навіть, у спортивній діяльності. Обираючи вправи для вирішення певного педагогічного завдання, слід враховувати їхню переважну дію на прояв як активної, так і пасивної гнучкості як в статичній, так і в динамічній. Узагальнюючи існуючі уявлення про засоби розвитку і вдосконалення гнучкості, можна розглянути три різновиди вправ. Серед них можна виділити силові вправи, вправи на розслаблення м'язів і вправи на розтягування м'язів, зв'язок і сухожилків.

Силові вправи позитивно впливають на розвиток активної гнучкості в роботі з особами з низьким рівнем фізичної підготовленості у випадках, якщо в якомусь суглобі реєструється більша різниця між рівнем прояву пасивної і рівнем прояву активної гнучкості. Найбільш ефективними визнаються такі силові вправи і режими їх виконання, котрі сприяють вдосконаленню внутрішньом'язової і міжм'язової координації і не призводять до значного зростання м'язової маси. В свою чергу, вправи на розслаблення м'язів демонструють здатність до довольного свідомого розслаблення м'язів та сприяють покращенню рухливості в суглобах на 12–15%.

Розвиток гнучкості припускає не тільки відповідність цієї якості з силовими здібностями спортсмена, але і забезпечує в процесі спортивного тренування умови для сумісного їх розвитку. Поєднання розвитку силових якостей і гнучкості сприяє підвищенню ефективності процесу розвитку кожного з них і, що особливо важливе, їх одночасному прояву в тренувальній і змагальній діяльності.

При виконанні силових вправ необхідно акцентувати увагу на максимально можливій амплітуді рухів, що є обов'язковою умовою одночасного розвитку гнучкості. Особливу увагу слід звернути на ексцентричні вправи, що передбачають прояв силових якостей і мобілізацію рухових одиниць при розтягуванні м'яза. Робота поступливого характеру супроводжується зменшенням кількості залучених рухових одиниць, збільшенням навантаження на окремі м'язові волокна, що сприяє підвищенню їх еластичності. На практиці слід підбирати такі допоміжні і спеціально-підготовчі вправи силової спрямованості, які створювали б умо-

ви для розвитку або підтримки досягнутого рівня гнучкості. Це може бути здійснено незначною корекцією вправ, що широко застосовуються, або при деякій зміні конструкції або розташування тренажерних пристроїв.

До основних компонентів навантаження, які повинні бути враховані при плануванні роботи, спрямованої на розвиток рухливості в суглобах можна віднести наступні: рівень гнучкості природно зростає до 14-15-річного віку, але у різних суглобах вона має різну динаміку розвитку; амплітуда рухів у кулястих суглобах (тазостегневих) гетерохронно зростає до 13-річного віку; найбільш високі темпи приросту гнучкості спостерігається з 6 до 8 та з 11 до 13 років; рухливість суглобів хребта має дещо іншу динаміку, а саме у дівчат вона зростає до 14, а у хлопців – до 15 років; якщо не застосовувати вправи для розвитку гнучкості, то вже в юнацькому віці амплітуда рухів практично в усіх суглобах починає поступово зменшуватися.

Отже гнучкість в карате є одним з найбільш вирішальних факторів, тому що основа проведення двобоїв полягає не тільки в нанесенні ударів, де необхідна гнучкість ніг і рук, але й в умінні йти від ударів суперника

Бочков О. С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
наук. кер. – старший викладач Дубовік Р. Г.

СТУДЕНТСЬКА ЛЕГКОАТЛЕТИЧНА ЕСТАФЕТА «ГОЛОСІЇВСЬКЕ КІЛЬЦЕ»

Старожили університету пам'ятають захоплюючі легкоатлетичні змагання під назвою «Голосіївське кільце» між збірними командами факультетів, які проводились у квітні 51 рік поспіль з 1955 до 2005 року. Естафетні команди, які складались спочатку з 10 учасників (6 студентів і 4 студенток), бігли трасою довжиною біля 6 км навколо Голосіївського парку від навчального корпусу № 3 по вулиці Героїв Оборони в сторону готелю «Голосіївський» далі по Голосіївському проспекту до Голосіївської площі, навколо озера вгору по вулиці Генерала Родимцева і фінішували на місці старту навпроти навчального корпусу № 3. Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) є одним із провідних закладів освіти, науки і культури в Україні. Велика увага в Університеті уділяється спорту, а особливо масовому руху. 28 травня 2019 року відбулися змагання 62-ої спартакіади студентів НУБіП України 2018-2019 навчального року з легкоатлетичної естафети «Голосіївське кільце» за оновленою трасою. Одним із найпопулярніших видів спортивних командних змагань завжди була і залишається естафета. Це свято здоров'я, море задоволення та позитиву, де немає переможених. Найголовніше – командний дух. Сьогодні такий вид входить до програми змагань із багатьох видів спорту, в тому числі й Олімпійських ігор. Після тривалої перерви відродилася чудова традиція університету – легкоатлетична естафета «Голосіївське кільце». Вона збирала майже тисячу бажаючих пробігти дистанцію у 1200 метрів і пройшла справді святково – з піснями, усмішками і жартами. Почесний гість змагань: Олімпійська чемпіонка з легкої атлетики, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри фізичної культури КНТЕУ Тетяна Самоленко (Київський національний торговельно-економічний університет). Такі збіги дуже об'єднують, адже участь взяли буквально всі – від ректора університету Станіслава Ніколаєнка, голови Наглядової ради Миколи Томенка і до викладачів. Поза конкурсом успішно виступила збірна команда КНТЕУ, під керівництвом завідувача кафедри фізичної культури В.Г. Гамова, зайняв перше місце.

Команда першість визначається за найменшою сумою часу на подолання естафети усіма учасниками команди факультету. Після підсумок змагань перше місце легкоатлетичної естафети «Голосіївське кільце» здобули спортсмени факультету аграрного менеджменту, друге – конструювання та дизайну і третє – ветеринарної медицини. Всіх призерів нагородили медалями, грамотами та пам'ятними подарунками. А от для проєктора з навчальної і виховної роботи Сергія Кваші цей досвід став, можливо, одним з найцікавіших, адже сьогодні він біг маршрут, на якому сорок років тому виборов перемогу. Останні, до речі, разом з гуманітарно-педагогічним факультетом, отримали перехідний Кубок за масовість, представивши до п'ять команд.

Університет має 15 факультетів, а прийняла участь у змаганнях 36 команд. Склад команди полягала з десяти студентів: чоловіків шість та чотирьох жінок. Дистанція була 2960 м, і розподілена на десять етапів: 1) 330 м – жінки; 2) 380 м – чоловіки; 3) 220 м – жінки; 4) 280 м – чоловіки; 5) 300 м – чоловіки; 6) 300 м – чоловіки; 7) 350 м – жінки; 8) 250 м – чоловіки; 9) 250 м – жінки; 10) 300 м – чоловіки.

У підсумку – естафета перетворилася на свято, навіть не нагороди стали основним, а емоції учасників. Отже, «Голосіївське кільце» отримав новий старт і стане традиційним.

Список використаних джерел

1. Легкоатлетична естафета «Голосіївське кільце». URL: <http://rcnubip.org.ua/news/2019/05/29/legko-atletichna-estafeta-golosiyivske-kilce-peremo/>; <https://nubip.edu.ua/en/node/61405> (дата звернення: 16.09.2019).

Булига А. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – професор Тахмазов В. І.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ

В даній роботі буде висвітлена проблематика вдосконалення підготовки борців вільного стилю з урахуванням сучасних вимог змагальної діяльності і пошуку засобів і методів формування ефективного арсеналу змагальних варіативних техніко-тактичних дій борців розглянуті в сучасних наукових публікаціях недостатньо.

Ріст результатів у спорті вищих досягнень, жорстка конкуренція на міжнародній арені вимагають високого рівня підготовленості від суб'єктів змагальної діяльності. Вміння вдало управляти власними рухами,

що засноване на оволодінні механізмами розвитку психіки є важливим складовим елементом процесу підготовки спортсмена.

Проблема формування психічних якостей спортсменів є одним з аспектів загально-психологічної проблеми розвитку властивостей і здібностей особистості на основі психічних процесів і станів[2]. Утворення психічних якостей на основі психічних процесів розглядалося авторами з різних позицій: як результат закріплення процесу внаслідок повторення рухових дій; як наслідок генералізації узагальнення процесів; як результат синтезування різноманітних процесів однієї модальності з наступним закріпленням і узагальненням системи, що утворилася.

Вільна боротьба висуває надзвичайно високі критерії до психіки особистості. Адже сучасний поєдинок характеризується високою психоемоційною напругою й інтенсивністю. При цьому швидкість дій спортсмена, в умовах миттєвої зміни змагальних ситуацій, залежить від їх реального оцінювання. Реакція повинна бути адекватною і своєчасною.

Модель управління психологічною підготовкою борців до змагань:

Блок 1 – первинний контроль психологічної підготовленості проводиться на початку етапу передзмагання і передбачає виявлення сформованості складених компонентів (потребностно-мотиваційного, рефлексії, сенсорного, емоційного) по їх складових елементах з метою виявлення відхилень реальної готовності спортсмена від нормативної і організації індивідуалізованої психологічної підготовки спортсменів.

Блок 2 – отримана інформація первинного контролю співвідноситься з нормативними індивідуальними критеріями психологічної підготовленості спортсменів, виявленими на основі попередніх досліджень, на які слід орієнтуватися в процесі психологічної підготовки до змагання.

Блок 3 – регуляція (корекція) психологічної підготовленості на основі порівняння виявлених показників підготовленості з нормативними критеріями з метою наведення усіх показників до нормативних критеріїв.

Блок 4 – проміжний контроль психологічної підготовленості здійснюється після того, що втягує, ударного і відновного мікроциклів. Отримані дані співвідносяться з нормативними критеріями підготовленості, і на основі отриманих результатів здійснюється корекція конкретних складених компонентів психологічної підготовленості у кожного спортсмена. Включається в роботу третій блок - регуляція (корекція) виявлених недоліків психологічної підготовленості спортсмена до змагання.

Блок 5 – завершальний контроль (перед змаганням) психологічної підготовленості передбачає виявлення сформованості кожного складеного компонента підготовленості, а також їх складових. Знаходиться інтегральна оцінка психологічної підготовленості до змагання кожного спортсмена.

Отже аналіз показав, що результати спостережень за спортсменами на змаганнях; склад чинників передзмагань і змагань, що впливають на стан і поведінку борців на змаганнях; динаміка стану психічної готовності борців на етапі передзмагання; взаємозв'язок компонентів психологічної готовності; враженість індивідуально-психологічних особливостей борців має позитивний вплив на формування психологічної готовності, дослідна група більш підготовлена, зібрана, зосереджена та краще підготовлена до змагань.

Буц Є. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СПОРТИВНОГО ВІДБОРУ У БАСКЕТБОЛІ

Для сучасного спорту характерні стрімке зростання рекордів, значна інтенсифікація тренувальних і змагальних навантажень, гостра боротьба рівних по силі суперників. Тому дуже важливо своєчасно виявити спортивні здібності спортсменів для виявлення дійсно талановитих в руховому відношенні дітей.

Так, ряд фахівців вважають, що подальший прогрес у баскетболі ймовірен, якщо неординарні природні можливості спортсменів будуть удосконалюватися за допомогою ефективних методів тренувальної підготовки. Саме це мається на увазі, коли йдеться про підвищення спортивних досягнень за допомогою відбору спортивних талантів у гандболі.

Недостатньо адекватна система спортивного відбору юних баскетболістів обумовлена безліччю причин, в тому числі і тим, що не існує обґрунтованої інформації про значущість конкретних факторів процесу становлення спортивної майстерності гравців на різних етапах багаторічної спортивної підготовки. До того ж, недостатньо вивчені надійність та інформативність методів відбору дітей для навчання і вдосконалення у баскетбольних секціях, групах, класах. Практично відсутні наукові дані про дозволені граничні тренувальні і змагальні навантаження для юних баскетболістів різного віку [44].

Варто зазначити, що природний відбір не дозволяє вирішити проблему підготовки кваліфікованого резерву, оскільки, згідно зі статистичними даними Міністерства молоді та спорту України, відомо, що в ДЮСШ, СДЮШОР, спеціалізованих класах відбувається значне «відсіювання» дітей. Близько 70% юних баскетболісток взагалі припиняють тренування через невідповідності програмним вимогам, системи добору і процесу підготовки кваліфікованих спортсменів.

Відомо, що спортивний відбір – це система організаційно-методичних заходів, що включають педагогічні, психологічні, соціологічні та медико-біологічні методи дослідження, на підставі яких виявляються здібності дітей, підлітків та юнаків для спеціалізації в певному виді спорту або в групі видів спорту. Завдання відбору – відібрати найбільш придатних хлопців, виходячи з вимог виду спорту. Завдання спортивної орієнтації – виходячи з оцінки можливостей конкретної людини, провести вибір найбільш придатної для неї спортивної діяльності.

Відомо, що процес відбору має певні вимоги, серед котрих можна зазначити педагогічні критерії спортивного відбору, а саме: рівні розвитку фізичних якостей; техніко-тактичну підготовленість; спортивно-технічну майстерність; темпи зростання спортивних досягнень; моторну здатність до навчання; координаційні можливості; здатність юних спортсменів до ефективного вирішення рухових завдань в умовах напруженої боротьби.

Одним з надійних критеріїв відбору може служити приріст результатів за перші півтора року занять. Після закінчення цього часу зменшується небезпека відсіву обдарованих спортсменів. Так, для тестування швидкісних якостей з успіхом застосовується біг на 30 та 60 м. Рівень розвитку швидкісно-силових якостей визначається за допомогою стрибків у довжину з місця та з розбігу, кидання баскетбольного і набивного м'ячів.

Необхідність відбору обумовлена й тим, що у різних людей ступінь тренуваності рухових навичок, фізичних, психічних та інших якостей різна. Не кожна людина здатна досягти висот спортивної майстерності. Видатні досягнення у баскетболі – результат не тільки наполегливих тренувань, а й великої кількості спадкових та інших даних, якими володіє спортсмен. Ось чому одним з головних завдань відбору є пошук талановитих спортсменів, що володіють необхідними якостями для досягнення великих успіхів у баскетболі.

Власенко С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ БОКСЕРІВ 15–16 РОКІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАНЯТЬ У ВОДІ

Пошук нових шляхів вдосконалення спортивної форми боксерів на етапі спеціальної базової підготовки, є актуальним та визначає ступінь успіху на спортивних аренах. Впровадження в тренувальний процес боксерів 15–16 років занять у водному середовищі здатне створювати позитивну динаміку перемог на вітчизняних та міжнародних аренах завдяки удосконаленню техніки виконання ударів та прийомів.

Дослідження проводилось у 2018–2019 рр. на базі ДЮСШ «Мастер-Січ» м. Запоріжжя з групами спортсменів боксерів віком 15–16 років. Загальна кількість досліджуваного контингенту складала 18 осіб. З лютого по квітень 2019 року нами була впроваджена експериментальна програма занять у воді (басейн «Славутич», м. Запоріжжя) серед представників експериментальної групи. Експериментальна програма складалася з різних блоків підготовки, а саме дистанційного плавання, інтервального плавання та відпрацювання прийомів стоячи на дні басейну. Варто зауважити, що представники контрольної групи проводили тренувальний процес за затвердженням на початку сезону планом. З початку лютого 2019 р. та до червня 2019 р. ми аналізували змагальну діяльність боксерів контрольної та експериментальної груп. Таким чином ми мали змогу перевірити ефективність впроваджених нами експериментальних заходів завдяки успішності виступів представників експериментальної групи.

По завершенню експерименту, ми мали змогу знову перевірити показники спеціальної фізичної підготовленості та змагальної діяльності представників контрольної та експериментальної груп. В результаті перевірки спеціальної фізичної підготовленості спортсменів нами були отримані дані, що свідчать про зміни показників та появу відмінностей між результатами у контрольній та експериментальній групах при верогідності ($p < 0,001$, $p > 0,01$). Так, оцінка відштовхування м'яча, поштовхів штанги за 10 с та кількість ударів рукою за 10 с по завершенню експерименту складала у контрольній групі $5,20 \pm 0,35$ м, $13,50 \pm 0,50$ разів та $16,00 \pm 0,50$ разів, а в експериментальній групі $6,10 \pm 0,48$ м, $15,00 \pm 0,50$ разів та $18,00 \pm 0,50$ разів. В свою чергу оцінка удару за показниками різкість удару, сила удару та енергія удару спортсменів контрольної групи складала $14,00 \pm 0,65$ кг/мс, $46,00 \pm 1,50$ кг та $21,80 \pm 1,50$ Дж., а серед боксерів експериментальної групи $23,50 \pm 0,50$ кг/мс, $54,50 \pm 1,00$ кг та $30,00 \pm 1,00$ Дж.

Також ми можемо спостерігати позитивну динаміку у змагальній діяльності досліджуваного контингенту, але серед спортсменів експериментальної групи результати ули більш успішними та переконливими. Так, середня кількість очок за сумою трьох турнірів складала у боксерів контрольної групи 29,6 очок, а в експериментальній групі 39,1 очок, відповідно. В свою чергу представники контрольної групи одержали 19 перемог з 36 можливих, а боксери експериментальної групи одержували перемогу 27 разів з 36 можливих.

Згідно аналізу змагальної діяльності досліджуваного контингенту, на протязі усього періоду дослідження, результати в експериментальній групі неухильно покращувались на відміну від показників у контрольній групі. На нашу думку позитивна динаміка серед показників спеціальної фізичної підготовленості та змагальної діяльності спортсменів експериментальної групи є не випадковою та підтверджує нашу гіпотезу про те, що заняття у воді ефективні для покращення та оптимізації тренувального процесу у боксі на етапі спеціальної базової підготовки.

Войтехова О. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

РЕФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стратегією реформування вищої освіти України передбачено створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти. Водночас слід відзначити, що на фоні реформування системи освіти в Україні, яке характеризується стрімкими темпами розвитку, на сьогодні однією з найбільш важливих і складно вирішуваних залишається проблема реновації освіти в галузі фізичної культури та спорту. Впровадження європейських стандартів підготовки студентів вимагає від керівництва закладів вищої освіти модернізації всієї системи навчання, у тому числі й переосмислення ролі дисципліни «Фізичне виховання». На сьогодні у проектах стандартів закладів вищої освіти відсутня компетентність, яка передбачає збереження здоров'я студентської молоді на основі використання різних видів та форм рухової активності. Як наслідок, дисципліну «Фізичне виховання» поступово було переведено із блоку нормативних у блок вибіркового, а в деяких закладах вищої освіти і зовсім скасовано.

Як зазначається у дослідженнях, у більшості випадків планування занять з фізичного виховання залежить від розуміння керівників закладів вищої освіти необхідності збереження здоров'я студентів. На думку В. В. Приходька, це призводить до зміни статусу дисципліни «Фізичне виховання» у ЗВО на статус факультативу з необов'язковим відвідуванням занять, відсутності контролю за виконанням вимог та нормативів, недосконалістю навчальних програм, які жодним чином не враховують особливості майбутньої професійної діяльності, рівень рухової підготовленості, інтереси та потреби студентської молоді.

Сучасне ставлення вітчизняної освітньої системи до дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України потребує визначального перегляду і вдосконалення. Це свідчить про те, що існуючий стан організації фізичної підготовки студентів не відповідає сучасним вимогам і стандартам якості професійної освіти і реалізується, як правило, на типологізованому рівні за традиційними підходами, які недостатньо враховують індивідуальні особливості студентів.

Сучасні науковці наголошують на необхідності перегляду структури фізичного виховання як навчальної дисципліни у закладах вищої освіти. Це зумовлено тим, що фізична культура у ЗВО є невід'ємною складовою формування загальної і професійної культури особистості сучасного фахівця, системи гуманістичного виховання студентів; як навчальна дисципліна, обов'язкова для всіх спеціальностей, є одним із засобів формування всебічно розвиненої людини, чинником зміцнення здоров'я, покращення фізичного та психофізіологічного стану студентів.

Аналіз наявної педагогічної теорії та практики засвідчує, що необхідність модернізації навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів зумовлена недостатністю аудиторних занять з фізичного виховання у сучасній вищій школі, підвищенням ролі самостійної навчальної діяльності студентів у контексті нової парадигми вищої освіти, низькими показниками здоров'я та рухової підготовленості сучасної молоді та їх негативною динамікою впродовж навчання, що потребує подальших досліджень.

Аналіз практичної роботи з організації фізичного виховання, проведений В. Ф. Бойко засвідчив, що в більшості навчальних закладів недостатньо застосовуються ефективні форми роботи з охорони здоров'я молодого покоління, мало використовується їх потенційні можливості для збереження і зміцнення здоров'я студентів. Процес збереження та зміцнення здоров'я студентів має фрагментарний, часто формальний характер, використовуються лише традиційні засоби виховання. Вищезазначені недоліки є причиною низької якості навчально-виховного процесу фізичного виховання студентської молоді.

Ворона Т. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТАНЦЮ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

В наш час танець широко застосовують в галузі професійно-прикладної підготовки, спеціальної й позатренувальної підготовки спортсменів, фізичного виховання дошкільників та дітей молодшого шкільного віку. Як синтетичний вид мистецтва, хореографія має потенційні можливості для вирішення багатьох завдань фізичного виховання, в тому числі, й сприянні розвитку координаційних здібностей, оскільки хореографічні уміння й навички за своєю природою, структурою методикою вивчення ідентичні до рухових.

Дослідження з проблеми розвитку координаційних здібностей у дітей свідчать, що точність м'язових диференціювань, спритність, координаційних рухів, швидкість успішно розвиваються у молодшому шкільному віці. Розвинувшись, вони зберігаються тривалий час і дозволяють успішно опанувати різноманітні рухові дії, які використовуються в побуті, праці та спорті. Діти 9–10 років морфофункціонально готові для виховання практично всіх якостей, реалізованих у руховій активності людини [88].

Під час розвитку координаційних здібностей засобами танцю рекомендується використовувати вправи та їх елементи спрямовані на розвиток рівноваги, реакції та пластичності: вправи на розвиток шийних хребців; вправи на розвиток плечового поясу та рук; нахили корпусу (вбік, вперед, вниз до підлоги, не згинаючи ніг у колінах та комбінуючи з присіданням по VI позиції); вправи на розвиток гнучкості.

В основній частині заняття використовують: постановка тулуба, голови (- вивчення позиції ніг: I, II, III (вільні) позиції VI; вивчення підготовчого положення рук, та рук на поясі; повільні напівприсідання по I, III, VI позиції, повне присідання по VI позиції); вправи на розвиток рівноваги (виведення ноги з витягнутим носком вперед, вбік, назад з I, III (вільної), VI позиції); виведення ноги з витягнутим носком вперед, вбік, назад та з напівприсіданням; перехід з ноги на ногу в різних напрямках; вправи партерної гімнастики; вправи для розвитку стоп (поняття «витягнута» та «скорочена» стопа з I, II, VI позиції; скорочення та витягнення стопи лежачи на спині; переведення стопи по колу з I виворотної позиції в VI; змінне витягнення стопи; вправи на укріплення м'язів стопи «збирання пісочку», сидячи на підлозі з ногами зігнутими в колінах; вправи на розвиток гнучкості, лежачи на підлозі робимо нахили).

Використовуються вправи та елементи на розвиток ритмічності, стрибучості та різноманітних пересуван; виконання вправ на орієнтування по площині зали (один за одним та в шаховому порядку); марширування з носка, з п'ятки, на півпальцях, з високо піднятим коліном та витягнутою стопою; маршрутування під музичний супровід: на місці, по колу та зі зміною напрямку у залі; біг з високо піднятими вперед колінами та біг високо, піднімаючи ноги назад; перелаштування і шиккування групи дітей по колу, по діагоналі та шеренгою; переміщення дітей з колони в пару, з пари в колону, з кола в колони, з кола в лінії з музичним супроводом; виконання вправ на визначення сильної долі такту («раз») та рухів на різні музичні розміри – вальс, полька, марш; ритмічні вправи; різноманітні рухові імпровізації, спрямовані на формування активного музично-слухового сприймання виражальних засобів музики; танцювальні елементи, різновиди крокових рухів.

Гоменюк Д. В.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Головіна С. С.

СТУДЕНТИ-ВОЛОНТЕРИ НА ЗМАГАННЯХ ЗІСКАНДИНАВСЬКОЇ ХОДЬБИ

Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», прийнятого Верховною Радою 19 квітня 2011 року, «волонтерська діяльність – добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська допомога – роботи та послуги, щобезоплатно виконуються та надаються волонтерами та волонтерськими організаціями. Волонтерська діяльність є формою благодійництва». Таким чином, волонтерство – це благодійна діяльність приватної особи, яка не вимагає фінансових пожертвуваль від особи, а базується переважно на використанні часу та навичок цієї особи, які надаються особою на безоплатній основі. З іншого боку, можна говорити про форми волонтерської діяльності: волонтери можуть виступити організаторами заходів, пов'язаних і з охороною довкілля чи збереженням культурної спадщини. Завжди існує добровільна праця на підтримку громадських та благодійних організацій. Про волонтерський рух в Україні сьогодні заохоченням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Перший потужний сплеск волонтерства в Україні був пов'язаний із чемпіонатом Європи з футболу 2012 року [1].

Від початку сумнозвісних подій у країні і до сьогодні КНТЕУ залишається флагом волонтерської діяльності серед ВНЗ України. Долучилися в якості волонтерів студенти КНТЕУ та прийняли участь в організації II етапу Кубка світу зі скандинавської ходьби. Захід пройшов 14 квітня 2019 року, на території національного парку «Межигір'я», вперше в Україні провели змагання міжнародного рівня – II етап Кубка світу зі скандинавської ходьби, який об'єднав спортсменів і любителів скандинавської ходьби з багатьох країн світу. Етап Кубка світу зі скандинавської ходьби – перші і єдині змагання міжнародного рівня на різноманітній дистанції, які відбулися окремо від легкоатлетичних змагань на дистанціях: 5, 10 та 21 км. Наш університет не міг оминати такий визначний захід взяли участь 40 студентів-волонтерів разом з Олімпійською командою з легкої атлетики, доцента кафедри фізичної культури Т. Самоленко. Студенти супроводжували спортсменів на трасі, пунктах харчування, в роздягальнях і допомагали суддям.

Студенти також взяли участь у заході Еко-трейл «Весняний лист», яке пройшло 21 квітня 2019 року, яскрава подія в спортивному житті міста Бровари, як для любителів бігу так і скандинавської ходьби. Змагання покликані пропагувати здоровий спосіб життя серед дітей та дорослих, дбати про навколишнє середовище та будувати здорове та щасливе громадянське суспільство.

У Києві другого квітня цього року пройшли змагання зі скандинавської ходьби «Кубок Гетьмана», на базі КНЕУ (Київський національний економічний університет). В цьому заході наші студенти взяли активну участь.

Під час організації та проведення акцій найбільше себе проявили студенти факультетів ФРГТБ, ФМТП, ФТМ. Студентам було проведено майстер-клас по скандинавській ходьбі, вони були ознайомлені з технікою ходьби, з правильним вибором палиць, одягу та взуття. Кожен з них спробував навчитися ходити з палицями та виконувати різноманітні вправи. Застосування скандинавської ходьби може суттєво скорегувати і підвищити рівень фізичної підготовки студентів. Є необхідність створення та реалізації навчальних технологій, спрямованих на оздоровлення студентів.

Таким чином, колектив Київського національного торговельно-економічного університету надалі буде продовжувати реалізувати благородну мету – поширювати ідею гуманності не словом, а ділом, допомагати тим, хто цього потребує, нести людям добро взаємодопомоги.

Список використаних джерел

1. Волонтерство. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=1499&uk> (дата звернення: 12.09.2019).

Греченюк Р. Г.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Черепов О. В.

КОМАНДНИЙ ПІДСУМОК ЗМАГАНЬ «ІГРИ СПІВДРУЖНОСТІ КНТЕУ»

Київський національний торговельно-економічний університет (КНТЕУ), 25 травня святкував день університету, який традиційно збігся зі святом нашого рідного міста – Днем Києва. Гостинно відчинив свої двері для всіх, хто бажає побачити свято і відчути атмосферу молоді енергетики, краси, професіоналізму і вдачі КНТЕУ. Насичена культурна програма – концерт, творчі конкурси, виступи і демонстрація талантів чергувалися з традиційним приготуванням смаколиків – найзавзятіші представники факультетів змагалися в конкурсі «Барбекю».

Яскрава спортивна програма в цьому році набула нової традиції: започатковано проведення «Ігри співдружності КНТЕУ» на Кубок ректора КНТЕУ А. А. Мазаракі серед навчальних закладів, що входять до складу університету і закладів навчання торговельно-економічного спрямування. Своєю участю свято вшанували представники Вінницького торговельно-економічного інституту, Одеського торговельно-економічного інституту, Ужгородського торговельно-економічного інституту, Харківського торговельно-економічного інституту, Харківського інституту фінансів, Чернівецького торговельно-економічного інституту. Коледжі: Бурштинського торговельно-економічного коледжу, Вінницького торговельно-економічного коледжу, Житомирського торговельно-економічного коледжу, Одеського фінансово-економічного коледжу, Харківського торговельно-економічного коледжу, Хмельницького торговельно-економічного коледжу, Ужгородського торговельно-економічного коледжу, Торговельно-економічного коледжу (м. Київ).

Традиційна програма спортивних змагань включала: метання м'яча на влучність; човниковий біг 4 x 9 м; стрибок у довжину з місця; виштовхування з кола; штовхання шини, перетягування канату, метання м'яча на влучність.

Гуркіт і підбадьорювання спортсмена одне одного в секторах перетиналися з щирою підтримкою і оплесками вболівальників. Як завжди, найенергійніші емоції і найзапекліші «бої» вирували в секторі перетягування канату – місці, де від злагодженості дій і особистого внеску кожного залежав командний результат.

Заслужені нагороди серед закладів вищої освіти у метанні м'яча на влучність чоловіки отримали: ВТЕІ, ХТЕІ, ОТЕІ; серед жінок – КНТЕУ – 1, ХТЕІ, ОТЕІ. Серед коледжів чоловіків перше місце зайняли ВТЕК, друге ЖТЕК, третє ОФЕК; серед жінок – БТЕК, ТЕК Київ, ЖТЕК. У змаганнях човниковий біг 4x9 м у закладах вищої освіти серед чоловіків лідували: ХТЕІ, ВТЕІ, КНТЕУ – 2; а серед жінок ХТЕІ, КНТЕУ – 1, ВТЕІ. Коледжі: серед чоловіків ХТЕК, ВТЕК, ЖТЕК; серед жінок ВТЕК, ЖТЕК, ТЕК Київ. У стрибках у довжину з місця в закладах вищої освіти серед чоловіків посели таким чином перше місце ВТЕІ, КНТЕУ-1, ЧТЕІ; серед жінок КНТЕУ – 1, ВТЕІ, ХТЕК.

Серед коледжів серед чоловіків ВТЕК, ХТЕК, УТЕК; серед жінок ОФЕК, ХТЕК, БТЕК. Виштовхування з кола прийняли участь тільки чоловіки, у закладі вищої освіти першим була команда КНТЕУ – 1, ХТЕІ, ЧТЕІ; серед коледжів ХТЕК, ВТЕК, ОФЕК. Штовхання шини теж змагалися чоловіки, у закладі вищої освіти ХІФ, ЧТЕІ, КНТЕУ – 2. Коледжі ВТЕК, ТЕК, Київ ЖТЕК. Перетягування канату участь взяли як чоловіки так і дівчата у закладі вищої освіти міста зайняли: КНТЕУ – 1, КНТЕУ – 2, ЧТЕІ. Серед коледжів ВТЕК, ЖТЕК, ТЕК Київ.

Отже, переможцями командної першості серед закладів вищої освіти стали: 1 – КНТЕУ, 2 – Харківський ТЕІ, 3 – Вінницький ТЕІ. Переможцями командної першості серед коледжів стали: 1 – Вінницький ТЕК, 2 – Житомирський ТЕК, 3 – Одеський ФЕК.

Григоржевська К. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РІВНОВАГИ КАРАТИСТІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Оптимальний рівень рухової активності позитивно впливає на цілий комплекс показників, які визначають поняття «фізичне здоров'я». У цьому аспекті зростає значення роботи в секціях, як засобу додаткової рухової активності та збереження здоров'я школярів. Фізичне виховання дітей 7–9 років вимагає особливої уваги. Вікові особливості дітей цієї групи сприятливі для досягнення гарного фізичного розвитку й зміцнення здоров'я.

Основи експериментальної програми з розвитку рівноваги каратистів молодшого шкільного віку полягали у комплексному підході до її розвитку. Враховувались елементи та способи розвитку рівноваги та використовувались різноманітні рухові дії. Під час реалізації експериментальної програми з розвитку рівноваги, використовувались вправи як статичного, так й динамічного характеру. Варто зазначити, що комплекс вправ з розвитку рівноваги серед представників експериментальної групи проводився три рази на тиждень під час тренувань та тривав 15 хв.

По завершенню періоду впровадження експериментальної програми ми перевірили стан розвитку рівноваги та техніку виконання атестаційних кат у спортсменів контрольної та експериментальної груп. Так, серед представників контрольної групи результати тесту Бондаревського, оцінка вестибулярної стійкості у тесті № 1 та оцінка вестибулярної стійкості у тесті № 2 були покращені, але не суттєво та склали 14,70±0,50 с, 3,00±0,15 балів, 3,25±0,25 балів. Результати виконання тестів поза Ромберга, та тесту Ластівка у спортсменів контрольної групи також виявили позитивну, але не суттєву їх динаміку та склали 3,50±0,25 с та 4,50±0,65 с, відповідно. В свою чергу результати перевірки розвитку рівноваги серед спортсменів експериментальної групи виявили їх істотне поліпшення. Так результати у тестах Бондаревського, оцінці вестибулярної стійкості у тесті № 1 та оцінці вестибулярної стійкості у тесті № 2 покращились до значень 20,50±0,60 с, 4,75±0,25 балів та 4,75±0,25 балів, відповідно. При виконанні пози Ромберга та тесту Ластівка отримані результати склали 6,00±0,25 с та 8,05±0,40, відповідно.

Нарешті, згідно з завданнями дослідження ми перевірили й якість техніки виконання атестаційних кат хлопців віком 7-9 років. Так, при виконанні кат Тайкіоку соно ічі, Сокугі Тайкіоку соно ічі, Тайкіоку соно ні та Сокугі Тайкіоку соно ні перевага хлопців експериментальної групи складала 2 бали, 2 бали, 1,75 бали та 2,15 балів, а при виконанні кат Тайкіоку соно сан, Сокугі Тайкіоку соно сан, Цукі но ката ічі та Пінан соно ічі на 1,45 балів, 2 бали, 1,50 бали та 2,50 бали, відповідно.

Таким чином ми можемо стверджувати про ефективність впровадженої нами експериментальної програми з розвитку рівноваги спортсменів 7-9 років.

Так, експериментальним шляхом доведений прямий зв'язок стану розвитку рівноваги та якості техніки виконання елементів, а саме атестаційних кат. На нашу думку гарний розвиток рівноваги сприяє більш стабільному та якісному виконанню кат.

Губарєва О. С

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г.Г.

СТАНОВЛЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШАШОК-64 В УКРАЇНІ

У зв'язку з подальшим розвитком світової цивілізації підвищилась і увага до інтелектуальних ігор, в яких головне місце, поряд з шахами, займають шашки. Шашковий спорт за допомогою загальної доступності підкорив серця мільйонів людей на нашій планеті, які проявляють свою діяльність у всіх галузях людської сфери.

Шашки та шашкові змагання здавна привертають до себе увагу видатних діячів культури, мистецтва, фахівців фізичної культури і спорту, науковців, письменників і музикантів. Протягом довгих років захоплювалися нею, присвячували їй години дозвілля. Часом гра служила джерелом натхнення. Дійсно в шашках яскраво проявляється воля, фантазія, витримка, наполегливість, холоднокрівність.

Актуальність даної теми безсумнівна для громадськості: подальший розвиток шашок дозволить виховати інтелектуально розвинене й освічене покоління, яке в подальшому зможе сприяти розвитку країни в цілому.

Метою дослідження було – виявити перспективи розвитку шашок.

Для аналізу майбутнього шашок-64 було проведене експертне опитування провідних спортсменів України з шашок. Було опитано провідних 5 спортсменів України, які відповіли на ряд питань та на основі проаналізованого матеріалу, з урахуванням думок спортсменів, можна сказати, що: професійний спорт пов'язують з просуванням до олімпійського статусу; з кожним днем, зважаючи на доступність, шашки в масах поширюються; існують проблеми у спорті, одна з найголовніших в Україні – недостатність фінансування, у зв'язку з цим існування і розвиток шашок як виду спорту ускладнюється. У цілому ж, перспективи шашок-64, як виду спорту, спрямовані на розвиток і прагнення до світового визнання.

Було проведено соціологічне опитування з виявлення думки шашкістів України про стан і перспективи розвитку шашкового спорту в регіонах, в яких приймало участь 30 спортсменів з різних областей України. Оцінка фінансової підтримки регіонів в Україні показала, що шість «шашкових» регіонів, що становить 40%, відповіли позитивно, 60% з числа опитаних вважають, що фінансування недостатньо. Внаслідок цих даних з'ясувалось, що в цілому по Україні існує брак фінансової підтримки шашкового виду спорту. Оцінка відповідності чинного викладацького складу з шашок з оптимальною кількістю показала, що тільки для 3 найбільших «шашкових» регіонів України збігається кількість діючих і оптимальна кількість тренерів. У відсотковому співвідношенні ця цифра відповідає 20%. Для 80% ж існує проблема браку тренерів. Загальна оцінка стану регіонів показала, що лідируючі позиції за станом розвитку шашок в регіонах займають: Харківська, Дніпропетровська та Київська області. Останні місця займають: Житомирська та Миколаївська області.

Таким чином на підставі дослідження розроблено пропозиції щодо популяризації шашок в Україні:

Включити в загальний розклад занять навчальних закладів шашки. Заняття можуть проводитися за експериментальною програмою один або два рази на тиждень. Шашки включити в якості факультативу у ВНЗ, або шашкової секції при ВНЗ. Наприклад, у ДДТУ відкрилась така секція, відвідання якої заохочує студентів певними преференціями. Створення професійного шашкового клубу та організація клубного руху, де будуть грати кращі гравці світу, буде найкращою рекламою шашкового спорту і гарним стимулом для багатьох сотень хлопців і дівчат. Необхідно забезпечити регіональним федераціям шашок достатнє фінансування з боку влади та спонсорів для планомірної роботи й можливості розвитку цього цікавого інтелектуального виду спорту. Слід активно висвітлювати турніри різного значення по телебаченню, радіо, ЗМІ.

Демидюк Н. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИБУХОВОЇ СИЛИ КАРАТИСТІВ КІОКУШИНКАЙ НА ЕТАПІ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Участь каратистів у міжнародних змаганнях висуває високі вимоги до рівня їх підготовленості. Тому, підвищення якості тренувального процесу є актуальним і може бути забезпечене лише на основі якісно підбраного тренувального процесу, адаптованого до особливостей підготовки в Кіокушинкай відповідно віку юних каратистів. В свою чергу, фізичне виховання юнаків 13–15 років вимагає особливої уваги. Вікові особливості юнаків цієї групи сприятливі для досягнення гарного фізичного розвитку, зміцнення здоров'я, успіхів в змагальній діяльності, а також формування світогляду та підвищення самооцінки.

Засоби й вправи на етапі базової підготовки повинні становити невід'ємну частину кожного заняття в усі періоди тренування. Добір, зміст і дозування вправ залежать від рівня фізичного розвитку тих, що займаються, завдань тренувального періоду, рівня фізичної підготовленості, віку, що займаються. На нашу думку удосконалення тренувального процесу юнаків 13–15 років неможливо без підвищення вибухової сили каратистів, що суттєво впливає на якість змагальної діяльності.

На початку експерименту ми перевірили рівень вибухової сили та змагальну діяльність каратистів 13–15 років, котрі розпочали заняття з карате тричі на тиждень. Так, перевірка стану розвитку вибухової сили та успішність змагальної діяльності представників обох груп довели однорідність результатів та відсутність достовірних розбіжностей.

Експериментальна програма тренування на базовому етапі підготовки юних каратистів 13–15 років складалася з трьох складових, а саме раціонально побудованого процесу тренування, дотримання вимог, котрі відповідають пунктам класифікації спортивних мотивів та комплексу вправ, а також вправ для розвитку вибухової сили.

Комплекси вправ були згруповані за напрямком впливу на розвиток вибухової сили різних груп м'язів та покращенню змагальних здібностей:

- комплекси вправ для м'язів рук і плечового поясу, спрямовані на підвищення вибухової сили й швидкості нанесення ударів руками;
- комплекси вправ для м'язів ніг й області таза, спрямовані на виховання вибухової сили (збільшення м'язової роботи за рахунок різних видів стрибків, присіду, силових вправ з партнером);
- комплекси рухливих ігор та естафети.

По завершенню експерименту ми знов перевірили рівень вибухової сили та змагальну діяльність досліджуваного контингенту та мали можливість проаналізувати динаміку змін. Отже, перевірені нами показники вибухової сили та показників змагальної діяльності серед каратистів контрольної та експеримен-

тальної груп по завершенню експерименту довели їх відмінності, але в той же час й позитивну стовідсоткову їх динаміку.

Отже отримані нами результати атестації каратистів 12–15 років по Ренраку та Ката засвідчили про успішне складання атестації за рівнем 6 кю, але в експериментальній групі оцінка прийомів значно перевищувала бали в контрольній групі

Таким чином, ми можемо стверджувати про ефективність впровадженої нами експериментальної програми з тренування каратистів на етапі базової підготовки. В свою чергу, експериментальний процес тренування виявився надійним та міцним фундаментом для подальшої успішної тренувальної діяльності юних спортсменів.

Демідова М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СПОРТСМЕНІВ З РУКОПАШНОГО БОЮ

Для розвитку «вибуховий» сили можна використовувати метання і штовхання набивних м'ячів, ядер, гир і каменів з різних положень з максимальним прискоренням у фінальній частині; роботу з сокирою і молотками; ривки і поштовхи штанги; а також подолання інерції власного тіла при ударах, захистах, при переходах від захистів до ударів і навпаки.

Ефективним і найбільш вживаним вправою для розвитку сили м'язів-розгиначів рук, які несуть основне навантаження в ударних діях, є різні віджимання в упорі лежачи. Не меншу увагу необхідно приділяти зміцненню м'язів черевного преса [34].

Крім того, для атлетичної підготовки широко застосовуються також вправи на перекладині, брусах, гімнастичній стінці, з амортизаторами і обтяженнями, з партнерами.

Зазвичай завдання розвитку силових здібностей вирішуються в другій половині (або в кінці) основної частини заняття. Разом з тим, можливо і побудова тренування з декількох комплексних «блоків», в кожному з яких послідовно вирішуються завдання вивчення і вдосконалення техніки, розвитку сили і гнучкості. При низькому рівні розвитку сили, можливо проводити і додаткові силові тренування в залі атлетичної підготовки, на шкільному спортмайданчику, або збільшити силове навантаження під час ранкової фізичної зарядки. При цьому, обов'язковим є розтягування і релаксація м'язів, які отримують підвищену силове навантаження.

При веденні поєдинку у рукопашному бої можна виділити групи м'язів, що відчувають найбільше навантаження. Це м'язи плечей, грудей, живота, біцепси, квадрицепси та литкові м'язи. Нижче наведено основні вправи з власною вагою тіла, спрямовані на розвиток цих груп м'язів [37].

Згинання та розгинання рук в упорі лежачи. Виконуються з початкового положення: упор лежачи, прямі руки на ширині плечей, ноги спираються на носки, спина випрямлена. Віджиматися можна спираючись на долоні. Але для зміцнення кистей рук, зап'ястних суглобів і пальців рекомендуються віджимання з опорою на кулаках, на п'яти, чотирьох, трьох (на великому, вказівному і середньому) і двох (великому і вказівному) пальцях, а також на тильних сторонах долонь. Кількість віджимань необхідно збільшувати поступово, доводячи граничне їх кількість до 70-80 разів і більше в одному підході. Загальна ж кількість віджимань за тренування зазвичай становить у підготовлених людей 100-300 разів, а майстри давнини віджималися й до 1000 разів протягом дня. Вправа необхідно виконувати в різних режимах роботи м'язів: в доволі повільному або максимальному темпі - при розвитку силової витривалості; зі «вибуховим» характером розвитку долає зусилля (наприклад, повільне згинання рук і подальше їх розгинання з максимальним прискоренням); в реактивному режимі - з швидким переходом від згинання рук до їх розгинання.

Вправи можна ускладнити, змінюючи положення рук і ніг, доповнюючи їх ударами долонь одну об іншу, перенесенням центру ваги поперемінно на ліву і праву руку, або віджимаючись на одній руці.

Згинання тулуба у положенні лежачи на спині. З положення лежачи на спині, руки витягнуті за голову: згинання тіла в тазостегнових суглобах, при цьому необхідно пальцями рук торкнутися підведених носків ніг, і повернутися в початкове положення. Вправу можна виконувати в рівномірному і невисокому темпі, з «вибуховим» характером розвитку м'язових зусиль і гранично можливим розслабленням при поверненні в початкове положення, а також з додатковим обтяженням на ноги і руки у вигляді манжет, накладок. Можна виконувати згинання-розгинання один, два, три або більше разів на один рахунок. В одному підході можна доводити граничне число повторень до 50-70 разів, або виконувати серіями по 15-40 разів, з різною кількістю повторень на один рахунок. Загальна кількість повторень вправи може досягати 100-200 разів за тренування.

Демченко С. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ЗНАЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

У літературі останніх років широко обговорюється питання про величину рухової активності, необхідну для нормальної життєдіяльності в різні вікові періоди.

Під нормою рухової активності в дитячому віці визнана така величина, яка повністю задовольняє їхню біологічну потребу в рухах, відповідає можливостям зростаючого організму, сприяє його розвитку і зміцненню здоров'я [42]. Енерговитрати на м'язову діяльність у дітей досить високі (8,4-10,5 МДж). При цьому у них в значній мірі розвинені регуляторні механізми, що спрямовані на підтримання необхідної величини

добової рухової активності. За спостереженнями фахівців діти дошкільного віку при штучному обмеженні рухової активності протягом деякого часу істотно збільшували її в решту часу доби.

У дітей шкільного віку рівень рухової активності в значній мірі визначається не віковою потребою в ній, а постановкою навчального процесу в школі, організацією фізичного виховання й іншими умовами. В залежності від середньодобової інтенсивності рухової активності школярів виділяють чотири її рівні: низький, помірний, високий і максимальний [46].

Варто зазначити, що при добовій руховій активності нижче гігієнічної норми у дітей розвивається стан гіподинамії, вплив якої на здоров'я залежить від величини дефіциту рухової активності і тривалості його впливу.

Зниження фізичної активності розглядається як один з основних факторів, що сприяє розвитку ціло-го ряду так званих хвороб цивілізації [3]. У їх числі: гіпертонічна хвороба; атеросклероз; ішемічна хвороба серця та інфаркт міокарда; вегетативно-судинна дистонія; ожиріння. Крім того, часто зустрічаються порушення постави з пошкодженням кісткового, зв'язкового і м'язового апарату; різні захворювання, що характеризуються передчасною функціональною слабкістю внутрішніх органів дитини. Статистика показує, що ці захворювання і ранні симптоми спостерігаються у великій кількості людей, причому вони виявляються головними причинами непрацездатності, захворюваності і смерті.

За даними американського вченого Р. Паффенберга, оптимальне фізичне навантаження зменшує загрозу смерті від інфаркту міокарда у два рази, відмова від куріння – в півтора рази, а всі разом – майже в три рази.

Як показує практика, впроваджені в США і країнах Європи загальнонаціональні програми, націлені на боротьбу із серцево-судинними захворюваннями внаслідок залучення населення до занять фізичною культурою та спортом, а також на пропаганду і виховання навичок раціонального харчування і відмову від шкідливих звичок, призвели до значного зниження смертності.

В Японії інтенсивними фізичними тренуваннями (велосипед, плавання, біг, спортивна ходьба) займається близько 80% дорослого населення. У раціоналі японців переважає рослинна їжа, риба та морепродукти. І як результат – у цій країні найвища в світі тривалість життя і найменша смертність. На жаль, в Україні популярність активного руху людини значно нижче [53].

Отже, рухова фізична активність має велике значення для розвитку і здоров'я людини загалом та здоров'я дітей шкільного віку зокрема. Потреба в русі закладена в людині генетично, вона є важливим компонентом розвитку та життєдіяльності людини. Натомість, гіподинамія є причиною багатьох «хвороб цивілізації», що обумовлює уповільнення розвитку в дитячому і підлітковому віці, прискорює старіння і передчасну старість в зрілому і літньому віці. Отже, саме заняття фізичною культурою дозволяють дітям шкільного віку бути здоровими, сповненими сил і енергії, і при правильній організації режиму дня сприяють забезпеченню їхньої біологічної потреби у рухах.

Діаковська Г. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

ПОБУДОВА ПРОГРАМ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ АЕРОБІКИ ДЛЯ ЖІНОК ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ

Сьогодні здоров'я людини розглядається в тісному взаємозв'язку з рівнем його рухової активності, генетичними передумовами та стилем життя. В даний час, за даними статистики, рівень рухової активності відповідає рекомендаціям ВООЗ лише у 22% дорослого населення України, близько 70% мають низький та нижче середнього рівні фізичного здоров'я, в тому числі люди в віці 20 – 29 років – 67,2%, 30 – 39 років – 66%. Тому, питання зміцнення здоров'я всіх груп населення та залучення до здорового способу життя є актуальним [19, 57, 58].

Рухова активність має велике значення для запобігання захворювань, а також для інших аспектів життя, що дозволяють кожній людині досягти високого рівня життя. Сьогодні для жінок в віці від 21 до 35 років заняття аеробікою – це необхідна умова сучасного життя, що дозволяє підтримувати себе в хорошій фізичній формі, бути впевненою в собі, вести повноцінне життя, знаходитися в гармонії з собою та навколишнім світом [2, 7, 29, 34].

На думку спеціалістів, особливий пріоритет в цій області належить оздоровчому фітнесу, найбільш популярним напрямком якого, серед жінок, є аеробіка. На сьогодні для жінок в віці 21 – 35 років заняття аеробікою – це необхідна умова сучасного життя, що дозволяє підтримувати себе в хорошій фізичній формі [47, 52, 59].

Разом з тим різноманіття засобів аеробіки, складний координаційний характер їх виконання та істотна варіативність параметрів рухів обумовлюють складність їх регламентації. В зв'язку з цим актуальним є обґрунтування фітнес-програм з використанням засобів танцювальної аеробіки для жінок першого періоду зрілого віку.

Слід зазначити, що в практиці роботи використовують різні способи регуляції інтенсивності. Заняття аеробікою також мають певні інструменти для регулювання навантаження. Характеризуючи їх, М'якіченко Є. Б. з співавторами відзначають, що вони залежать від наступних факторів [2].

1. Потужності механічної роботи, яка визначає інтенсивність функціонування системи транспорту та утилізації кисню. При цьому потужність регулюється зміною числа ланок тіла, одночасно залучених до роботи, впливає на активну масу м'язів; зміною амплітуди рухів, яка визначає величину переміщення центру мас окремих біологів тіла зміною амплітуди переміщення основного центру маси тіла у вертикальній площині, яка стимулює додаткові витрати енергії для виконання роботи проти сили тяжіння; зміною амплітуди переміщення основного центру мас тіла в горизонтальній площині, де додаткова енергія витрачається на розгін і гальмування; зміною моменту сил в суглобі; зміною темпу і швидкості рухів;

2. Загальної кількості механічної роботи (тобто тривалості тренування), що визначає ступінь вичерпності глікогену і енерговитрати на занятті;

3. Включення в заняття вправ з різним ступенем їх засвоєння тими, хто займається. Від рівня володіння технікою вправ, наявності або відсутності «зайвих» рухів залежить психоемоційне напруження і т.д.

4. Співвідношення вправ високої і низької ударності. Збільшення під час заняття частини вправ з технікою «high-impact» посилює навантаження на нервово-м'язовий апарат, активізує симпатичну систему і вуглеводний обмін незалежно від середніх метаболічних енерговитрат.

5. Гучність, емоційного забарвлення музики і «емоційного впливу» інструктора, який проводить заняття.

Застосування зазначених факторів у практичній роботі тренера з аеробіки реалізується завдяки побудові рухів аеробного хореографії. Всі типові елементи аеробіки виконуються з різною амплітудою рухів, яка визначається довжиною кроків, частотою, ритмом, ступенем наближення основного центру маси тіла до опори, умовами збереження рівноваги. Важливим способом варіювання хореографії і, як наслідок, інтенсивності, виступає використання різних переміщень.

Діденко О. В.

наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), на сучасному етапі розвитку суспільства кожен з десяти жителів Землі є інвалідом унаслідок різних захворювань. ЮНЕСКО також зазначає, що у світі налічується 250 мільйонів дітей з обмеженими можливостями віком до 14 років, у тому числі 42 мільйони людей з вадами слуху, які мають помірні, тяжкі та глибокі порушення. Близько 2–3% з них мають таке ураження слуху, що заважає соціальному спілкуванню. Крім того, кількість дітей з вадами слуху не зменшується, а подвоюється кожні 15–20 років як у нашій країні, так і за кордоном.

Втрата слуху, особливо в ранньому віці, негативно відбивається на формуванні індивідуальності людини, розвитку фізіологічних систем і гальмує її соціальну, побутову і психологічну адаптацію, тому вивчення змін у фізіологічних механізмах систем, що взаємодіють і впливають на слухову сенсорну систему, має велике значення не тільки для діагностики глибини хвороби і стану ускладнень, а також для обґрунтування і вибору ефективної методики корекції рухових порушень у глухих та слабочуючих.

Відсутність слуху негативно впливає на загальний і фізичний розвиток дитини, суттєво позначається на формуванні її рухового аналізатора. Доведено, що при частковій або повній втраті слуху у школярів, перш за все, сповільнюється процес оволодіння руховими вміннями і навичками, порушуються функції рівноваги, швидкості й точності. Відставання виражене у недостатньо точній координації рухів, низькому рівні розвитку просторової орієнтації

Втрата слуху в дітей супроводжується дисгармонійним фізичним розвитком у 62% випадків, дефектами опорно-рухового апарату (сколіоз) – в 43,6%, затримкою моторного розвитку – в 80% випадків. 70–80% дітей із частковою втратою слуху мають супутні захворювання, в тому числі половина з них – по 2–3 захворювання. Однак наявність особливостей у фізичному розвитку глухих та слабочуючих підлітків не свідчить про їх неповноцінність.

Реальна фізкультурно-спортивна активність слабочуючих підлітків знижується з кожним роком, що пояснюється не стільки погіршенням соціальної установки до фізичної культури взагалі, скільки негативним ставленням до деяких традиційних форм (кроси, гімнастика, монотонні заняття) проведення фізкультурних занять.

Спортивні ігри, і особливо баскетбол, характеризуються значними фізичними навантаженнями, які визначаються ігровою діяльністю спортсменів-баскетболістів, умовами гри, характером виконуваних ігрових дій і особливостями змагальної боротьби, що відбувається в ході баскетбольного матчу.

У наукових дослідженнях Н. Г. Байкіної, Д. П. Вінник, С. П. Євсєєва, Д. В. Хуртик, та ін. вказується, що підбір засобів і методів корекції фізичного стану та побудови тренувального процесу, у спортсменів з різними фізичними вадами, в тому числі з вадами слуху, повинні здійснюватися на підставі нозологічних особливостей їх функціонального та психологічного станів, рівня рухових можливостей.

Однак, незважаючи на велику кількість робіт, присвячених підготовці кваліфікованих баскетболістів, зокрема їх фізичній підготовці та її взаємодії з іншими видами підготовки спортсменів, побудові тренувального процесу та особливостям змагальної діяльності, питання підготовки глухих баскетболістів, визначення окремих сторін їх підготовленості, побудові тренувального процесу в залежності від особливостей їх розвитку присвячено недостатньо та потребують подальшого визначення, обґрунтування та впровадження в навчально-тренувальний процес глухих спортсменів.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Фізична підготовка дітей 10 років з вадами слуху на початковому етапі занять баскетболом».

Добродуб Є. З., Салаякін С. П.

Класичний приватний університет

АНАЛІЗ ВІДМІННОСТЕЙ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТАНЦЮРИСТІВ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРОГРАМ

Ні для кого вже не секрет, що бальні танці давно перейшли з розряду мистецтва в категорію спорту. Танець – це не лише красиве естетичне видовище, але і важка багатогодинна праця систематичних трену-

вань. Попри те, що всі напрямки бальних танців відрізняються один від одного своїми характеристиками (темпом, характером, специфікою рухових дій тощо), вони всі мають велике фізичне навантаження на організм того, хто займається. У зв'язку з цим, на нашу думку, необхідно розглядати не лише побудову тренувального процесу, але й вплив танцювального навантаження на організм танцюристів. Так само можна умовно розділити і проаналізувати цей вплив залежно від танцювальної програми: латиноамериканської чи європейської

Відмінності у танцювальних програмах дуже істотні. У європейській програмі, наприклад, танцюристи впродовж усього танцю знаходяться в постійному контакті, так би мовити, контакт у трьох точках: кисть, лікоть, плечі (у партнера) і лопатка (у партнерки). Тоді як в латиноамериканській програмі танцюристи взагалі можуть працювати окремо один від одного, синхронно або дзеркально паралельно, триматися тільки за руки або знаходитися в контакті, як в європейській програмі. Такі відмінності у виконанні танцю повинні спричиняти також відмінності у функціональній працездатності і фізичній підготовленості тих, хто займається бальними танцями, і відповідно в побудові тренувального процесу.

Проте тестування вказує на те, що функціональна працездатність (на прикладі проби Руф'є) у тих, хто займається європейською програмою і латиноамериканською програмою суттєво не відрізняються. Це може свідчити про те, що, незважаючи на різний темп і специфіку рухових дій латиноамериканської і європейської програми, функціональна працездатність розвивається однаково в усіх танцюристів під час занять бальними танцями.

Тестування фізичних якостей на прикладі тесту на гнучкість, тесту на координацію і тесту на витривалість показали, що показники, отримані під час проведення тесту на гнучкість, відрізняються. У танцюристів, які займаються латиноамериканською програмою показники кращі, ніж у тих, хто займається європейською програмою. Така ж ситуація спостерігається і в ході аналізу результатів тесту на координацію. У танцюристів латиноамериканської програми результати під час тестування кращі, ніж у танцюристів європейської програми. А ось результати, які були отримані під час тесту на витривалість, практично не відрізняються.

Такі відмінності в тестуванні на координацію і гнучкість можуть бути зумовлені лише тим, що танцювальні рухи, які використовуються в хореографії латиноамериканських танців, є більш різноманітними. В них наявні і зміна положення корпусу, і робота в різних площинах руками, і різноманітність положення партнерів в парі. А в європейській програмі хореографія побудована таким чином, що положення рук і корпусу істотно не змінюється, але спостерігається велика розмаїтість танцювальних кроків.

Така відмінність призводить до того, що при різному впливові на організм латиноамериканської і європейської програми, тренувальний процес слід будувати з урахуванням таких відмінностей, з метою повноцінного і всебічного розвитку танцівника.

Домрачов В. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПОВБУДОВИ ПЕРСОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ЖІНОК У ПЕРІОД ВАГІТНОСТІ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ

Складна економічна ситуація в нашій країні, незбалансоване харчування, соціальна нестабільність, розумові і фізичні навантаження змушують вчених працювати над проблемою поліпшення психофізичного стану і пов'язаного з цим стану фізичного здоров'я вагітних жінок (Р. В. Ерл, Т. Р. Бехль, 2012). Відповідно до сучасних уявлень одним із шляхів поліпшення стану жінок у період вагітності та закладання здоров'я майбутньої дитини є раціональна рухова активність. На жаль далеко не всі жінки усвідомлюють необхідність ведення здорового способу життя як до настання, так і в період вагітності, що призводить до того, що лише у третини жінок перебіг вагітності та пологів перебуває без жодних ускладнень (Р. О. Моїсеєнко, 2016).

Частину цих негативних явищ можна було б нівелювати за допомогою пренатальних програм рухової активності, реалізація яких можлива при урахуванні тих фізіологічних та психоемоційних змін, які відбуваються з жінкою в період вагітності (І. А. Котешева, 2002; Н. Г. Ігліна, 2006). Участь в правильно розроблених програмах рухової активності дозволить підготувати організм майбутньої мами до навантажень вагітності та пологів, а також сприяє гармонійному розвитку новонародженого, що підтверджується дослідженнями авторів (В. В. Камінський, 2009, І. М. Григус, 2011).

При виборі рухової активності, яка ляже в основу фітнес-програми для вагітних ми керувалися явними перевагами аквафітнесу перед іншими видами, які полягали в тому, що в умовах водного середовища: відсутнє ударне навантаження на хребет та суглоби; вода є опорою для живота і молочних залоз, які збільшилися в обсягу; поліпшується венозний відтік, запобігаючи варикозному розширенню судин; прискорюються обмінні процеси; володіє масажним ефектом, сприятливо впливаючи на шкіру (В. А. Захаркіна, 2006, Л. І. Аїкіна, 2006–2010, Л. Мазуркевич). З огляду на те, що під час вагітності погіршуються координаційні здібності і функції рівноваги, в воді можливе виконання більшого спектру вправ без ризику отримання травм, безпека знаходження у водному середовищі забезпечується використанням додаткового обладнання (підтримуючих поясів). На значний оздоровчий потенціал аквафітнесу для жінок в період вагітності вказували Н. Ж. Булгакова, 2003; А. Ю. Казанцева, 2013; М. Layne, 2013; С. Alexander, 2018. У протидію із шаленою популярністю занять «АкваМама» та відповідно представлених пренатальних програм засобами аквафітнесу у більшості фітнес-центрів в сучасній науковій літературі практично відсутні доробки за цією тематикою, тому все вище перераховане і зумовило вибір теми наших досліджень, який є безумовно актуальним.

Під час вагітності у всіх органах і системах жіночого організму відбуваються значні зміни. Вони пов'язані з тим, що у заплідненої яйцеклітини дуже висока швидкість ділення і зростання. А це неможливо без безперервного постачання необхідною кількістю поживних речовин (білків, жирів, вуглеводів, вітамінів,

мікроелементів, кисню та ін.), Які майбутня дитина отримує з організму матері. Крім цього, кінцеві продукти обміну речовин плоду надходять в кров матері і виводяться її видільними системами.

Таким чином, організм жінки під час вагітності отримує велику додаткове навантаження, що вимагає посилення і перебудови функцій всіх органів і систем.

Вагітні жінки можуть без ризику для здоров'я займатися аеробними вправами для підвищення рівня функціональних показників кардіореспіраторної системи, а також силовими вправами для розвитку скелетно-м'язової системи. Разом з тим, з огляду на значні особливості організму вагітних тренер з фітнесу при розробці і реалізації пренатальних програм повинен враховувати ряд спеціальних рекомендацій.

Дяченко М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

БІОЛОГІЧНО АКТИВНІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ СПОРТСМЕНА

Аналіз спеціальної літератури свідчить про те, що амінокислоти являють собою структурні хімічні одиниці, що утворюють білки. Будь-який живий організм складається з білків. Різноманітні форми білків беруть участь у всіх процесах, що відбуваються в живих організмах. У тілі людини з білків формуються м'язи, зв'язування, сухожилля, усі органи й залози, волосся, нігті; білки входять до складу рідин і костей. Ферменти й гормони, катализує всі процеси в організмі, також є білками. Дефіцит білків в організмі може привести до порушення водного балансу, що викликає набряки. Кожний білок в організмі унікальний і існує для спеціальних цілей. Білки не є взаємозамінними. Вони синтезуються в організмі з амінокислот, які утворюються в результаті розщеплення білків, що перебувають у харчових продуктах. Таким чином, саме амінокислоти, а не самі білки є найціннішими елементами живлення як вважає Басов Е.

Крім того на думку Матвеева П. П., амінокислоти утворюють білки, що входять до складу тканин і органів людського організму так деякі з них: Виконують роль нейромедіаторов або є їхніми попередниками. Нейромедіатори – це хімічні речовини, що передають нервовий імпульс із однієї нервової клітки на іншу. Таким чином, деякі амінокислоти необхідні для нормальної роботи головного мозку. Амінокислоти сприяють тому, що вітаміни й мінерали адекватно виконують свої функції. Деякі амінокислоти безпосередньо постачають енергією м'язову тканину.

В організмі людини як вважає Кулгменков О. С. багато з амінокислот синтезуються в печінці. Однак деякі з них не можуть бути синтезовані в організмі, тому людей обов'язково повинен одержувати їх з їжею. До таких незамінних амінокислот ставляться: гистидин, ізолейцин, лейцин, лізин, метіонін, фенілаланін, треонін, триптофан, валін. Амінокислоти, які синтезуються в печінці, включають: аланін, аргінін, аспарагін, аспарагінову кислоту, цитруллин, цистеїн, гамма-аміномасляну кислоту, глютамову кислоту, глютамін, гліцин, орнітин, пролін, серин, таурин, тирозин. Процес синтезу білків постійно йде в організмі. У випадку, коли хоч одна незамінна амінокислота відсутня, утворення білків припиняє. Це може привести до всіляких серйозних порушень – від розладів травлення до депресії й уповільнення росту. Багато факторів приводять до цього, навіть, якщо ваше харчування збалансоване й ви споживаєте достатню кількість білка. Порушення усмоктування в шлунково-кишковому тракті, інфекція, травма, стрес, приймання деяких лікарських препаратів, процес старіння й дисбаланс інших живильних речовин в організмі – усе це може привести до дефіциту незамінних амінокислот.

У цей час можна одержувати незамінні й замінні амінокислоти у вигляді біологічно активних харчових добавок. Це особливо важливо при різних захворюваннях і при застосуванні редуційних дієт. Вегетаріанцям необхідні такі добавки, що містять незамінні амінокислоти, щоб організм одержував усе необхідне для нормального синтезу білків. При виборі добавки, що містить амінокислоти, перевага слід віддавати продуктам, що містять L-Кристалічні амінокислоти. Більшість амінокислот існує у вигляді двох форм, хімічна структура однієї є дзеркальним відображенням іншої. Вони називаються D- і L-Формами, наприклад D-Цистин і L-Цистин. D означає dextra (права на латині), а L – levo (відповідно, ліва). Ці терміни позначають просторову будову даної молекули. Білки тварин і рослинних організмів створені L-Формами амінокислот (за винятком фенілаланіна, який представлений D,L- формами). Таким чином, тільки L-Амінокислоти є біологічно активними учасниками метаболізму. Вільні, або незв'язані, амінокислоти являють собою найбільш чисту форму. Вони не мають потреби в переварюванні й абсорбуються безпосередньо в кровоток. Після приймання усередину всмоктуються дуже швидко й, як правило, не викликають алергійних реакцій.

Жовнер Б. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

НАВЧАННЯ СПОРТИВНОЇ ТЕХНІКИ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ З ФУТБОЛУ

Удосконалення технічної майстерності гравців – є процес, рушійними силами якого є протиріччя між його складовими. В основу вивчення цього процесу покладено системно-структурний підхід, відповідно до якого структура руху, що вивчається біомеханікою, є лише наслідком і зовнішнім виразом центрально-нервових процесів, які організують і використовують механічні властивості, фізичні можливості рухового апарату гравця.

У футболі навчання юних гравців починається з освоєння техніки руху з м'ячем. Формування рухового досвіду технічного прийому з м'ячем відбувається за допомогою встановлення тимчасових зв'язків в корі головного мозку за механізмом умовного рефлексу, що має імовірнісну основу. В результаті повторення одного і того ж руху виробляється стереотип, в якому аферентних синтез стає постійним, консервативним і внутрішнім процесом самого мозку, заводять якимось досить обмеженим сигналом із зовнішнього світу. Консерватизм еферентного синтезу не заперечую варіативності еферентних сигналів до руху. Для

кінематичних і динамічних характеристик рухів юних гравців характерне переважання варіативності. Ще більше різноманітності спостерігається в координаційній структурі рухів спортсмена на футбольному полі – в механізмах узгодження м'язової активності. Однак, у міру освіти динамічного стереотипу в нервових центрах головного мозку, складові його зв'язку набувають підвищену стійкість, тобто менше піддаються впливу збивають факторів.

Варіативність окремих елементів структури руху у футболі далеко не рівнозначна. Більшість авторів сходяться на думці, що в процесі вдосконалення структури рухової дії юного футболіста, найбільше звуження діапазону варіативності спостерігається в провідних частинах руху. Серед цілісних рухових актів найбільш надійні руху, моделювання яких принципово можливе за допомогою простих механічних систем (балістичні і локомоторні руху).

У завершальній фазі становлення рухового навичку технічного поведіння з м'ячем відбувається стабілізація, яка базується у напрямку розширення діапазону умов, в межах якого навичку гарантована стабільність. У той же час існує підвищення стабільності динамічних і кінематичних характеристик футболіста як наслідок звуження числа менш істотних змінних. Цю думку знаходиться у відповідності з кібернетичним підходом до синтезу надійних систем з ненадійних компонентів і узгоджується з положенням про примітивізацію структури руху при посиленні зовнішніх і внутрішніх впливів.

Багато спільних рис, що відображають деякі внутрішні закономірності розвитку систем руху, у футболі має інший напрямок, що підкреслює важливість співвідношення довільності і автоматизму в управлінні.

Стосовно до спортивних ігор це дозволяє концентрувати увагу на основних, координаційно більш складних елементах рухової навички, або на досягненні спільної мети руху, опускаючи зі свідомості добре закріплені і автоматизовані його частини. Що стосується співвідношення довільного і автоматизованого в русі, то воно залежить від координаційної складності рухової дії, ступеня оволодіння ним, умов виконання, а також від причин, що вимагають довільного контролю і вольових зусиль.

У практиці футболу за критерій технічної майстерності прийнято вибирати «еталон», в якості якого зазвичай виступає техніка провідних гравців найсильніших збірних команд у світі. Зрештою, техніка кожного обдарованого футболіста індивідуальна. Розрізняють типову індивідуалізацію, пов'язану з підлогою, віком, особливостями ігрового амплуа, і індивідуалізацію «персональну», в якій відображені приватні, властиві конкретному спортсмену, антропометричні особливості, рівень розвитку фізичних якостей і тип вищої нервової діяльності.

Захарова О. М.

Національний університет «Запорізька політехніка»

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В даний час у зв'язку з високою потребою підвищення фізичного, психічного і соціального здоров'я нації особливо актуальним є формування здорового способу життя засобами фізичного виховання.

Однак, на думку фахівців у сучасний період гостро постає питання про необхідність науково-теоретичного пошуку та експериментальної перевірки таких форм фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, які дозволили б подолати ситуацію, що склалася і могли б сприяти формуванню здоров'язбережувальної компетенції суб'єктів освітнього процесу.

У той же час, основною причиною невдач у реформуванні фізичного виховання є загальна для сучасної педагогіки невірність проблеми поєднання масовості освіти і необхідності індивідуалізації процесу навчання. Останнє все більш наполегливо вимагає реалізації не тільки в суто організаційно-методичному сенсі, але й у світі загальноосвітньої правової та етичної парадигми пріоритету особистості, її інтересів і потреби у вільному розвитку.

Аналіз стану питання показав, що не знайшли позитивних продовжень технократичні у своїй основі проекти підвищення ефективності фізичного виховання шляхом збільшення кількості годин, які учні могли б використовувати для своєї фізичної активності.

Дані наукової та спеціальної літератури свідчать, що успішність використання інноваційних технологій фізичного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах може бути забезпечена за умови соціально-психологічної, різнобічної загальнопедагогічної і професійної підготовленості вчителів, а також при наявності повноцінної матеріальної бази для забезпечення високої якості навчального процесу з фізичного виховання.

В результаті вивчення даного питання можна зробити висновок, що успішність розгортання інноваційних перетворень фізичного виховання в загальноосвітніх закладах може бути забезпечена за умови соціально-психологічної готовності до них всього педагогічного колективу, різнобічної загальнопедагогічної і професійної підготовленості тренерів та активної підтримки цих нововведень з боку батьків. Так само необхідним є наявність або створення повноцінної інфраструктури для забезпечення високої якості навчального процесу з фізичного виховання.

Злобенець О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ВЕСЛЯРІВ 12–13 РОКІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ АКАДЕМІЧНИМ ВЕСЛУВАННЯМ

Академічне веслування відноситься до циклічних видів спорту, для яких характерне значне прояв витривалості і швидко-силових здібностей. Комплексний розвиток цих здібностей вимагає застосування широкого кола засобів і методів підготовки.

Багаторічна цілеспрямована підготовка весляра від новачка до майстра будується як єдиний процес, в якому можуть бути виділені чотири відносно самостійних етапи: – етап початкової підготовки, – етап поглибленої спортивної спеціалізації, – етап спортивного вдосконалення, – етап вищої спортивної майстерства. Кожний з цих етапів має різні завдання, що ґрунтуються на загальних закономірностях розвитку фізичних якостей і спортивного вдосконалення і спрямовані на досягнення однієї головної мети – вищої спортивної майстерності.

У підготовці початківця весляра, головним чином загально підготовчими засобами, закладаються основи спортивної працездатності, виробляється широкий руховий діапазон, освоюються великі тренувальні обсяги, вивчаються і закріплюються основи техніки веслування, накопичується тактичний досвід, розвивається інтелект спортсмена. Більшість робіт з питань юнацького спорту, що розглядають підготовку і навчання веслярів – академістів, виконані ще в 70-80 роки минулого століття такими авторами як А. Ф. Дунаєв, Г. А. Гушин, Л. І. Іванов, Л. А. Єгоренко, С. П. Семенов та іншими.

У роботах А. Ф. Дунаєва, С. Є. Дьякова, В. П. Філіна з веслувального спорту відзначається, що витривалість досягає максимальних темпів зростання в старшому шкільному віці, і вони рекомендують в розвитку фізичних якостей йти не через швидкість до витривалості, а через витривалість до швидкості і вихованню інших якостей. Вони вказують на доцільність розвитку на перших етапах багаторічного вдосконалення витривалості в основному аеробного характеру, причому, деякі підкреслюють, що стаєрському спеціалізації в юному віці – передумова подальших успіхів і в спринті. Інші ж, навпаки, вважають, що великий обсяг тривалої рівномірної роботи виключає початкову цінність дитячого спорту – задовольняти потребу в рухах в емоційне забарвленої формі.

Аналіз досвіду роботи тренерів показав, що в практиці підготовки юних веслярів в даний час застосовуються досить великі обсяги тренувальних навантажень.

Суттєвим питанням про пропорційності розвитку фізичних якостей. А. В. Обухів вважає за необхідне одночасно розвивати різні фізичні якості на всіх етапах багаторічного вдосконалення спортивної майстерності.

Цілком обґрунтовані і рекомендації враховувати сенситивність дитячого і підліткового віку для розвитку гнучкості, швидкості і координаційних здібностей і саме їм і необхідно приділяти особливу увагу.

Головне завдання при розвитку витривалості у дітей шкільного віку полягає в створенні умов для неухильного підвищення загальної аеробної витривалості на основі різних видів рухової діяльності, передбачених для освоєння в обов'язкових програмах фізичного виховання.

Існують також завдання з розвитку швидкісної, силовий і координаційно-рухової витривалості. Вирішити їх – значить домогтися різнобічного і гармонійного розвитку рухових здібностей.

Таким чином, залишається відкритим питання про оптимальне поєднання тривалих монотонних вправ аеробного характеру для розвитку загальної витривалості і вправ для виховання спеціальної витривалості, а також техніки веслування і швидкісно-силових якостей юних веслярів на початковому етапі занять академічним веслуванням.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток витривалості юних веслярів 12–13 років на початковому етапі занять академічним веслуванням».

Іванов Д. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ПІДГОТОВКА ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ ЛЕГКОАТЛЕТІВ

Одним з основних факторів, здатних вплинути на підвищення ефективності навчально-тренувального процесу спортсменів, особливо початківців, є застосування сучасних засобів відновлення. В численних публікаціях з проблем дитячого та юнацького спорту відзначається, що ефективність підготовки юних спортсменів багато в чому залежить від правильного ставлення тренерів до засобів відновлення, а також усвідомлення ними важливості застосування засобів відновлення в тренувальному процесі.

У зв'язку з вищевикладеним виглядає аналіз наявних відомостей з даної проблеми, з'ясування основних особливостей застосування відновних заходів у тренувальному процесі спортсменів різного віку і кваліфікації.

У роботах значного числа авторів наголошується на необхідності використання відновлювальних засобів у процесі підготовки легкоатлетів, у тому числі початківців, з урахуванням, однак, того факту, що застосування потужних засобів відновлення може привести до раннього звикання організму, у зв'язку з чим дані кошти виявляються не ефективними на більш пізніх етапах багаторічної спортивної підготовки.

Застосування різних засобів відновлення в тренувальному процесі спортсменів – початківців має відповідати ряду найважливіших принципів, таких як фізіологічна доцільність, адекватність обсягом і інтенсивності м'язової роботи, відповідність поточним функціональним станом і рівнем фізичної підготовленості юних спортсменів і т.п.

При організації системи відновлювальних заходів необхідно враховувати той факт, що в даний час тренувальна робота і раціонально організований процес відновлення є найважливішими елементами в загальній системі спортивної підготовки, які забезпечують не тільки досягнення необхідного спортивного результату, але і сприяють збереженню і розвитку загального стану здоров'я і функціонального стану організму, що розвивається.

В провідній літературі показано, що спосіб життя дітей та підлітків, що займаються спортом повинен, по суті, мати ритмічний характер, в якому навантаження (навчальні, тренувальні) чергуються з відпочинком, а процес відновлення забезпечують режим дня, раціональне харчування, загартовування і цілий ряд інших процедур. Все це в цілому має сприяти зміцненню здоров'я юного спортсмена, підвищенню його працездатності, зниження ризику захворюваності.

Важливим моментом при цьому є уявлення про те, що при роботі з дітьми та підлітками можливе застосування лише найбільш простих засобів відновлення, до яких можна віднести засоби педагогічної, психологічної та медико-біологічного спрямування. До перших традиційно відносять раціональне планування тренувального процесу, доцільне поєднання роботи і відпочинку, запровадження спеціальних відновлювальних циклів, днів профілактичного відпочинку, створення чіткого ритму в тренуванні і життя дітей та підлітків, використання розмаїття зовнішніх умов, правильний вибір снарядів, місць занять, раціональний підбір тренувальних засобів і методів, використання засобів активного і пасивного відпочинку, відновних мікроциклів і т.п.

Використання різних форм активного відпочинку сприяє прискоренню процесів відновлення в організмі, що розвивається, формування найбільш оптимальної форми адаптації до систематичної м'язової діяльності.

Не менш важливе значення для активізації відновлювальних процесів при підготовці юних спортсменів мають також психологічні засоби відновлення, до яких традиційно належить перемикавання на інший вид діяльності, аутогенне або психореґулююче тренування, навіювання сном, різні форми відеопсихологічного впливу і т.п.

Кадр В. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ТАЕКВОН-ДО ITF НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ХЛОПЦІВ 6-7 РОКІВ

У наш час заняття одноборствами набули популярності серед дітей та молоді. Не є виключенням й заняття Таеквон-до, де діти розпочинають свій спортивний шлях ще у дошкільному віці.

На етапі початкової підготовки вирішуються наступні завдання: формування стійкого інтересу до занять спортом; формування широкого кола рухових умінь і навичок; освоєння основ техніки по виду спорту таеквон-До; всебічний гармонічний розвиток фізичних якостей; зміцнення здоров'я спортсменів; відбір перспективних спортсменів для подальших занять таеквон-До. На нашу думку удосконалення тренувального процесу неможливо без підвищення мотиваційного фактору та урізноманітнення тренувань з впровадженням інноваційних технологій.

Згідно завданням нашого дослідження на початку експерименту ми перевірили фізичну підготовленість хлопців 6–7 років, котрі розпочали заняття з таеквон-До тричі на тиждень. Отримані нами результати надали змогу зробити висновок про те, що показники фізичної підготовленості дозволяють приступити до занять таеквон-До, але знаходяться на низькій межі та потребують значної корекції.

Експериментальна програма тренування на початковому етапі підготовки юних таеквондистів 6-7 років складалася з трьох складових, а саме раціонально побудованого процесу тренування, дотримання вимог, котрі відповідають пунктам класифікації спортивних мотивів за методикою Г. Д. Горбунова, 2009 та інноваційного комплексу вправ за фітнес-системою Flow Animal. Так, при складанні тренувальних завдань враховувались основні організаційно-методичні положення: раціональний відбір тренувальних засобів; кількість та характер вправ; почерговість вправ; темп виконання вправ; паузи відпочинку між окремими вправами; загальна кількість підходів.

Наступною складовою експериментальної програми ми представляємо планування тренувального процесу з урахуванням підвищення мотиваційного фактору до занять айкідо за класифікацією спортивних мотивів, котру розробив Г. Д. Горбунов. Нарешті, у якості третьої складової експериментальної ми включили інноваційний комплекс вправ заснований на новітній фітнес технології під назвою Animal Flow. В свою чергу, враховуючи початковий етап підготовки, ми декілька упростили вправи та адаптували їх до специфіки рухів таеквон-До. Система тренувань Animal Flow – є гібридом, котрий поєднав у собі елементи спортивної гімнастики, паркура, капоейри та навіть брейк-дансу.

По завершенню експерименту ми знов перевірили фізичну підготовленість досліджуваного контингенту та мали можливість проаналізувати динаміку змін. Такий аналіз дозволив нам констатувати поліпшення показників рухових якостей в обох групах, але у хлопців експериментальної групи ці показники були значно більшими, а рівень фізичної підготовленості вищим.

Згідно базових вимог таеквон-До, ті, хто займаються мають пройти атестаційний іспит. Варто зазначити, що кожне випробування оцінювалось за 10-бальною шкалою з найнижчим прохідним балом «6». середній бал атестаційних випробувань у таеквондистів контрольної групи не перевищував 7,1 бали. В той же час представники експериментальної групи показали, на наш погляд, блискучий результат, а саме середній бал атестаційних випробувань склав 9,3 бали з 10 можливих.

Таким чином, ми можемо стверджувати про ефективність впровадженої нами експериментальної програми з тренування юних таеквондистів на етапі початкової спортивної підготовки. В свою чергу, експериментальний процес тренування виявився надійним та міцним фундаментом для подальшої успішної тренувальної діяльності спортсменів.

Кадр В. Є.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіх.вих., доцент Глущенко Н. В.

ПІДВИЩЕННЯ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 8–9 РОКІВ ЗАСОБАМИ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВПРАВ

Дані вікової анатомії, фізіології, психології свідчать про те, що молодший шкільний вік – період інтенсивного розвитку психомоторних функцій. Отже діти 8-9 років морфо функціонально готові для виховання практично всіх якостей, реалізованих у руховій активності людини.

Хореографія найбільш відповідає потребам, здібностям та можливостям дітей молодшого шкільного віку і має цінний педагогічний потенціал для фізичного виховання. У ході теоретичного аналізу можна зробити висновок про те, що молодший шкільний вік є сенситивним періодом розвитку координаційних здібностей в хореографічній діяльності.

Отримані в ході експерименту результати свідчили про те, що застосування танцювальних вправ сприяло істотному поліпшенню їх загальної й спеціальної фізичної підготовленості й функціонального стану. Увесь процес загального хореографічного навчання сприяє формуванню фізичних та вольових якостей, високої духовності та самосвідомості дітей. За допомогою засобів ритміки і хореографії вирішуються наступні завдання: всебічний, гармонійний розвиток форм і функцій людського організму, спрямований на вдосконалення фізичних здібностей, покращення здоров'я; формування важливих музично-рухових умінь та навиків, збагачення спеціальними знаннями; виховання моральних, вольових якостей, розвиток пам'яті, уваги, світогляду, загальної культури поведінки.

Як видно з проведеного експерименту, ми можемо спостерігати на початку етапу однорідність показників, котрі знаходяться на межі задовільних, а саме 3,31–3,33 бали. В середині експерименту показники мають суттєві розбіжності, так в групі А, котра була експериментальною показник істотно збільшився до значення 4,68 бали, а в контрольній групі В залишився на задовільному рівні з балом 3,48. Нарешті наприкінці експерименту, показники в обох групах були знову подібними та склали 4,1 в групі А та 4,69 в групі В.

Отримані в процесі формуючого експерименту результати свідчили про високу ефективність розробленої і використаної серед дітей 8–9 років координаційної програми. Оптимальним вирішенням завдань духовного та фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку може стати введення обов'язкових уроків хореографії. Регулярні заняття хореографією сприяють зміцненню здоров'я, фізичному розвитку, вправленню деяких природжених фізичних недоліків формуванню правильної постави, вихованню морально-вольових якостей. В процесі занять хореографією розвивається та зміцнюється весь суглобо-м'язовий апарат, корегуються рухи, випрацьовується точність, стійкість, розвиваються вестибулярний апарат, гнучкість, витривалість, сила ніг, координація рухів. Танець – найпопулярніший вид мистецтва серед дітей. Вони із задоволенням відвідують уроки хореографії, танцювальні гуртки і навчаються у них тривалий час, виявляючи зацікавленість і старанність у набутті танцювальних навичок і знань. Заняття хореографії найбільш відповідає потребам, здібностям та можливостям дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Ми можемо спостерігати на початку етапу однорідність показників, котрі знаходяться на межі задовільних, а саме 3,31–3,33 бали. В середині експерименту показники мають суттєві розбіжності, так в групі А, котра була експериментальною показник істотно збільшився до значення 4,68 бали, а в контрольній групі В залишився на задовільному рівні з балом 3,48. Нарешті наприкінці експерименту, показники в обох групах були знову подібними та склали 4,1 в групі А та 4,69 в групі В.

Таким чином, ми можемо стверджувати про ефективність впровадженої нами програми розвитку координаційних здібностей та її позитивний вплив, як на складові координації, та й на загальну змагальну діяльність дітей 8–9 років. Варто підкреслити, що вибір нами методу пересічного експерименту дозволив належно підготувати представників обох груп на отримати бажані позитивні зрушення.

Кириленко Н. Є.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Янченко І. М.

СПОРТИВНІ ЗМАГАННЯ ДО ДНЯ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ

«Студентський спорт» – спорт, який об'єднує, надихає, робить сильнішими. Восени, на початок навчального року відзначається Міжнародний день студентського спорту. Це свято було започатковано Генеральною конференцією ЮНЕСКО за ініціативою Міжнародної федерації студентського спорту. Комітет з фізичного виховання та спорту МОН України і Спортивна студентська спілка України запропонували усім вищим навчальним закладам України долучитися до цієї ініціативи. Цей день покликаний привернути увагу та підвищити значущість спорту в навчальних закладах та долучити до своїх лав прихильників здорового способу життя, сприяти його популяризації і розвитку. Рухомий спосіб життя, фізична культура і спорт є надійним джерелом доброго настрою і оптимізму, здоров'я і довголіття.

Першокурсники починають пристосовуватися до нових вимог організації навчання і вперше пізнають радість і цікавості студентського життя. Продемонструвати свої здібності і таланти, побачити і оцінити досягнення одне одного, налагодити дружні зв'язки допомагають спортивні завдання. Між двома знаковими святами – Днем фізичної культури і спорту та Днем туриста відбулися «Ігри співдружності КНТЕУ» на призи ректора А. Мазаракі присвячені Дню студентського спорту, який святкує вся світова студентська спільнота. Кожна академічна група першого курсу спрямувала на змагання по 4 найбільш завзятих спортивних студенти.

Програма змагань поєднувала, як суто спортивні вправи – човниковий біг, стрибки у довжину з місця, метання м'яча на влучність, так і прикладні навички – штовхання шини (юнаки) і диску (дівчата), виштовхування з кола (юнаки). Визначався найкращий виконавець в кожному виді вправ. Учасники мали можливість трішки потренуватися і в запеклій спортивній боротьбі вибороти звання переможця Ігор Співдружності серед першокурсників.

Отже, найкращими серед першокурсників у стрибках у довжину з місця серед чоловіків стали: 1 місце – Головатий Остап (ФЕМП); 2 місце – Гапчук Віктор (ФМТГ); 3 місце – Краснокутський Дмитро (ФТМ). У жінок 1 місце завоювала Кушнерук Юлія (ФОАІС); друге – Панасюк Мар'яна (ФФБС); третє місце відповідно – Мандрика Валерія (ФТМ).

Найспритнішими в метанні м'яча стали: Федоренко Владислав ФРГТБ, Шикасюк Євген ФРГТБ, Єлісеєв Єгор ФЕМП, Кукалець Анна ФЕМП, Смоляга Валерія ФТМ, Хаустова Дар'я ФРГТБ.

Кращі результати в штовханні шини показали юнаки: 1 місце – Мельник Аркадій (ФРГТБ); друге місце – Марценюк Владислав (ФОАІС); третє місце відповідно зайняв Степанчук Владислав (ФЕМП).

В штовханні диску Пальму Першості вибороли дівчата: 1 місце – Повстяна Олександра (ФМТП); друге місце – Мороз Валерія (ФТМ); третє місце – Музикіна Тетяна (ФРГТБ).

Не було рівних в човниковому бігу серед юнаків: Котов Владислав (ФЕМП) – 1 місце; Тишко Євген (ФОАІС) – Олійник Микита. Серед жінок 1 місце завоювала Коробко Тетяна (ФРГТБ); друге – Гончарова Аліна (ФМТП); третє місце – Яцюк Ірина (ФМТП).

Найсильнішими у вправі «виштовхування з кола» стали наступні чоловіки: 1 місце – Лебанідзе Давид (ФРГТБ); друге місце – Самушія Каха (ФЕМП); третє місце – Гавриловський Назар (ФТМ).

КНТЕУ є флагманом спортивних досягнень серед вишів країни і завжди пропонує та сприяє здоровому способу життя. Отже, ще не зовсім досвідчені, але креативні юнаки і дівчата заклали перший камінь в будівлю свого цікавого спортивного студентського майбутнього.

Список використаних джерел

1. Міжнародний день студентського спорту. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-povidomlen-nya-2016-09-12-20-veresnya-mizhnarodnij-den-studentskogo-sportu> (дата звернення: 25.10.2019).

Кім М. В.

наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ З ВАДАМИ СЛУХУ

Втрата слуху в дітей супроводжується дисгармонійним фізичним розвитком у 62% випадків, дефектами опорно-рухового апарату (сколіоз) – в 43,6%, затримкою моторного розвитку – в 80% випадків. 70–80% дітей із частковою втратою слуху мають супутні захворювання, в тому числі половина з них – по 2–3 захворювання. Однак наявність особливостей у фізичному розвитку глухих та слабочуючих підлітків не свідчить про їх неповноцінність. За даними ЮНЕСКО у світі налічується 250 мільйонів дітей з обмеженими можливостями віком до 14 років, у тому числі 42 мільйони людей з вадами слуху, які мають помірні, тяжкі та глибокі порушення. Крім того, кількість дітей з вадами слуху не зменшується, а подвоюється кожні 15–20 років як у нашій країні, так і за кордоном.

Для слабочуючих дітей і підлітків характерні наступні порушення в руховій сфері, які необхідно враховувати при організації занять адаптаційної спрямованості:

- недостатньо точна координація та впевненість у рухах;
- відносна сповільненість оволодіння руховими навичками;
- важкість збереження статичної та динамічної рівноваги;
- низький рівень розвитку орієнтування у просторі;
- сповільнена швидкість виконання окремих рухів;
- низький рівень розвитку рухових якостей (особливо сили, спритності, витривалості);
- сповільнена швидкість зворотної реакції;
- невиразне зняття гальмового впливу кори головного мозку.

Багаторічна практика роботи вітчизняних та зарубіжних фахівців з інвалідами показує, що найбільш дієвими методами реабілітації даного контингенту є реабілітація засобами фізичної культури та спорту.

У підготовці спортсменів з вадами слуху широко використовуються складні в координаційному відношенні вправи загально підготовчого характеру. Проте ці вправи створюють лише основу для прояву координаційних здібностей при виконанні спеціально-підготовчих і змагальних вправ. Їх використання в специфічних умовах і подальше вдосконалення стосовно завдань, характерних для змагальної діяльності, вимагають цілеспрямованої роботи

Баскетбол, як вид спорту, характеризується досить високою руховою активністю спортсменів, досить високою інтенсивністю ігрових дій як в умовах тренувальної, так і змагальної діяльності, вимагає високого рівня прояву функціональних можливостей організму, розвитку координаційних здібностей та швидкісних, швидкісно-силових і силових якостей, спритності та стрибучості.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури з проблеми оптимізації розвитку рухових якостей баскетболістів з вадами слуху дозволив констатувати, що технологія корекції різних сторін спортивної підготовленості може бути ефективною за умови мобілізації усіх компенсаторних можливостей спортсменів, у тому числі у баскетболістів з вадами слуху.

Однак, незважаючи на велику кількість робіт, присвячених підготовці кваліфікованих баскетболістів, зокрема їх фізичній підготовці та її взаємодії з іншими видами підготовки спортсменів, побудові тренувального процесу та особливостям змагальної діяльності, питання підготовки баскетболістів з вадами слуху, визначення окремих сторін їх підготовленості, побудові тренувального процесу в залежності від особливостей їх розвитку присвячено недостатньо та потребують подальшого визначення, обґрунтування та впровадження в навчально-тренувальний процес глухих спортсменів.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток координаційних здібностей у юних баскетболістів 13–14 років з вадами слуху».

Кляпчук В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КАРАТІСТІВ В ПЕРЕХІДНОМУ ПЕРІОДІ ПІДГОТОВКИ (НА ПРИКЛАДІ ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНОГО ТАБОРУ

Сучасний кіокушинкай карате ставить надзвичайно високі вимоги до техніко-тактичних, психічних і фізичних якостей каратиста. Особлива увага має бути звернена на повноцінне фізичне, а ще більше на

психічне відновлення. Такі завдання визначають тривалість перехідного періоду, склад застосовуваних засобів і методів, динаміку навантажень тощо.

З метою отримання достовірних даних нами була розроблена експериментальна програма відновлення та в той же час підтримки спортивної форми каратистів експериментальної групи під час перехідного періоду підготовки на базі оздоровчо-спортивного табору. Програма була поділена нами на три блока, а саме блок вправ у воді, блок вправ для розвитку швидкості та швидкісно-силової витривалості на піску та блок дихальних вправ та вправ на підтримку гнучкості.

По завершенню педагогічного експерименту ми мали змогу перевірити рівень функціонального стану та фізичної підготовленості представників обох груп. Вивчення динаміки змін результатів тестування фізичного стану каратистів контрольної групи напружати експерименту дозволили констатувати істотне їх зниження наприкінці перехідного періоду підготовки.

Згідно вивченню динаміки фізичного стану каратистів експериментальної групи проба Руф'є погіршилась на 0,5 бали, а показник ортостатичної проба зберігся незмінним. Перевірка гнучкості нарізці експерименту довела її незначне погіршення у межах припустимого для збереження належної спортивної форми, а саме сума балів за виконання трьох шпагатів погіршилась на 0,25 бали, а оцінка за нахил лише на 0,1 балів відповідно. Результати перевірки вибухової сили та швидкісно-силової витривалості були трохи погіршені. А саме показник відштовхування м'яча після експерименту погіршився на 0,10 м, а поштовхи штанги на 0,5 рази. Майже не змінними залишились результати перевірки максимальної кількості ударів руками та ногами за 10 с, зменшилась лише на 0,5 рази. Майже на прежнему рівні з незначною зміною залишилась реакція каратистів експериментальної групи на звук та світло. А саме на 0,001 та 0,004 с, відповідно.

Таким, чином ми можемо констатувати, що в обох групах показники по завершенню експерименту були знижені, але в контрольній групі регрес був очевидним, а в експериментальній неістотним. Отже, грамотна та коректна побудова оздоровчо-спортивної діяльності в перехідному періоді підготовки сприяє максимальному збереженню спортивної форми спортсменів та якісному початку нового спортивного сезону.

Козюра М. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Большакова І. В.

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІВЧАТ 10–12 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ВОЛЕЙБОЛОМ

Сучасний волейбол – надзвичайно цікава і видовищна гра. Це силові подачі, потужні нападаючі удари, удари біля сітки та із задньої лінії, карколомні дії в захисті і під час блокування та на майданчику, складні техніко-тактичні дії за участю гравців передньої та задньої лінії. Завдяки своїй емоційності гра у волейбол є засобом не тільки фізичного розвитку, а й активного відпочинку.

Поряд із розв'язанням завдань зміцнення здоров'я, різнобічної фізичної підготовки, вдосконалення життєво важливих рухових умінь та навичок правильно підібрана методика навчання волейболу сприяє вихованню «волейбольних» талантів серед юних спортсменів, а також створює передумови для масового залучення людей різної статі і віку до систематичних занять цим видом спорту протягом усього життя.

Для гри у волейбол спортсмени повинні швидко рухатися, високо стрибати, добре володіти арсеналом техніко-тактичних дій.

Основу волейболу складає ігрова діяльність, яка носить характер змагального протиборства, регламентованого спеціальним кодексом правил.

Для ігрової діяльності у волейболі характерними є швидко змінюючі умови боротьби на майданчику, що знаходяться під невинним контролем суперника, який в свою чергу намагається зруйнувати захист опонентів, а в нападі нав'язати свій план гри і здобути перемогу. Кожен волейболіст має враховувати розташування гравців на майданчику (своїх і команди суперника), місцезнаходження м'яча, передбачати дії партнерів і вгадувати задумки суперника, швидко реагувати на зміни ігрових ситуацій. Це потребує доброї фізичної підготовки.

Наша задача полягає в розвитку фізичних якостей, які будуть стимулювати оволодіння технікою волейболу. Важливу роль у волейболі має технічна підготовка спортсмена, яка включає комплекс прийомів, за допомогою яких ведеться гра. Техніка гри має такі елементи: вихідні положення, подачі, передачі, нападаючі удари і блокування.

В досягненні спортивного результату у волейболі умовно можна виділити три ступені:

1. Рівень фізичних якостей і морфофункціональних показників, які багато в чому обумовлюють ефективність рухових дій.

2. Реалізація фізичних здібностей через техніку конкретних прийомів гри.

3. Реалізація технічних прийомів через тактичні дії.

Техніка гри волейболістів складається з техніки нападу (переміщення, подачі, передачі, нападаючі удари) і техніки захисту (переміщення, приймання м'яча з подачі і нападаючого удару, блокування). Існують різні способи виконання кожного прийому. Чим вищі та різноманітніші уміння і навички волейболіста, тим більші і його тактичні можливості у вирішенні різноманітних ігрових завдань.

Особливе місце серед технічних прийомів займають стійки і переміщення. За достатньо високого загального рівня гри у волейбольній партії кожному спортсмену практично безперервно доводиться рухатися кроком, стрибком, бігом на місці. Щоб бути готовим до ефективних дій волейболісти набирають оптимального положення тіла - ігрової стійки.

Підвищену функціональну готовність, необхідність якої обумовлюється характером гри, забезпечує так звана динамічна стійка з рухами невисокої амплітуди на місці. Передача - основний технічний прийом,

що його виконують двома та однією рукою. Розрізняють верхні та нижні передачі. Атакуючими, як правило, є верхні передачі.

Основою правильного виконання передачі є своєчасне переміщення до м'яча і прийняття відповідної ігрової стійки.

Кононенко А. М.

Класичний приватний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ НАПАДАЮЧИХ ГРАВЦІВ В СУЧАСНОМУ БАСКЕТБОЛІ

Сучасний баскетбол – це командна спортивна гра, в якій кожен гравець поєднує свої дії з діями партнерів. Ігрові амплуа кожного гравця команди запов'язують їх постійно взаємодіяти для досягнення загальної мети. Ця особливість має велике значення для вирішення завдань, поставлених тренером команди.

У наш час жодна команда високого класу не зможе грати з набором універсальних гравців. Світова практика показує, що розділення гравців за ігровими амплуа сприяє найбільш раціональному відтворенню ігрових взаємодій на майданчику.

Не менш важливим ще є те, що за для успішної ведення змагальної діяльності недостатньо лише розділити гравців команди за ігровими амплуа, особливу увагу слід приділяти саме їх техніко-тактичній підготовці. В її основі є комплекс вправ які є частиною тренувального макроциклу і сприяють вдосконаленню вмінь гравців кожного амплуа. В цьому процесі робота над кожним амплуа є виключно індивідуальною, та потребує розвиток особливих вмінь, які є характерними для конкретної позиції гравця.

Також виявляються психологічні особливості нападників. У цього амплуа чітко вирізняються такі риси характеру як азарт, цілеспрямованість, рішучість. Вони добре володіють відчуттям часу та мають розвинене логічне мислення, виділяються агресивною грою на майданчику та значною імпульсивністю, в той час, як наприклад, центрові гравці більш стримані та уповільнені.

Не звертаючи уваги на позитивний розвиток баскетболу в нашій країні, він має серйозні проблеми, які гальмують його розвиток, знижують видовище та якість гри. Ці проблеми пов'язані з рівнем технічної підготовленості гравців, з організацією захисних дій команди, у тактиці нападу, у невисокій ефективності дистанційних кидків, у пробілах теоретичної й психологічної підготовки, у відносно слабкій підготовці гравців з урахуванням свого амплуа.

Перераховані проблеми зв'язані: із численними проблемами, що супроводжують у дитячому баскетболі, який повинен закласти фундамент у підготовку кваліфікованих гравців; відсутності високоякісної науково-обоснованій методичної літератури; у більшій або меншій мірі вираженому консерватизмі керівництва державних і міжнародних федерацій баскетболу; з пасивністю (інертністю) тренерів, що працюють на різних рівнях національного баскетболу у своїх країнах, яких улаштовують результати їхньої роботи, а стан сучасного баскетболу не викликає подиву.

У зв'язку з тим, з метою дослідження, були поставлені такі завдання:

- виявити особливість розподілу гравців за амплуа;
- визначити рівень техніко-тактичної підготовленості баскетболістів;
- вивчити рівень психомоторних якостей;
- розробити та експериментально обґрунтувати методику удосконалювання техніко-тактичної підготовленості баскетболістів з урахуванням психомоторних якостей та ігрового амплуа.

На прикладі досліджуваного амплуа такого як – нападник, я зробила висновок що їм треба вдосконалювати виконання швидкого прориву, техніки на високій швидкості та кидки, як з середньої, так і з дальньої відстані. Підвищувати рівень влучання кидків з супротивом, спеціальної витривалості, влучання кидків з різної дистанції. В командах більш високого рівня дуже велику увагу треба приділяти роботі з кожним амплуа окремо, бо гравці на цьому рівні вже чітко виділяються особливостями за амплуа, та потребують максимально ефективного підходу до тренувального процесу.

Корнілова Н. Ю.

Класический приватний університет
старший викладач

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ПЛЕЙСТІК НА МОЗКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

Актуальність дослідження обумовлена пошуком шляхів підвищення ефективності активного здорового дозвілля. Одним з основних механізмів пізнання навколишнього світу для людини є рух. Відповідно концепції «Про управління рухом», яка була розроблена О. М. Бернштейном, контроль і управління рухами є досить складним процесом, в якому важливу роль відіграє пропріорецептивна і екстерорецептивна афферентація.

Відповідно до цієї концепції, на кожному рівні розвитку існує «провідна афферентація» мозкової діяльності, і особистий тип рухів, який регулюється згідно відповідного рівня. Вченими Н. А. Бернштейн, В. І. Ляхом, М. А. Фомін, Ю. Н. Вавілова доведено, що здібності, ґрунтуються на пропріорецептивній чутливості досить специфічні. Серед них виділяються здатності до відтворення та оцінки рухів, а також їх диференціювання у навколишньому середовищі.

Об'єкт дослідження – процес формування психофізичних навичок у людей старшого віку засобами методу Плейстік.

Предмет дослідження – розвиток психофізичних навичок людей старшого віку засобами методу Плейстік.

Мета дослідження – проаналізувати вплив на мозкову діяльність занять за методом Плейстік та формування психофізичних навичок в процесі проведення активного здорового дозвілля в середовищі осіб старшого віку.

Поняттям «активне здорове дозвілля» визначається процес навчання руховим діям, відновлення і розвитку фізичних якостей, рухових здібностей, умінь і навичок провідну роль в яких відіграє мозкова діяльність.

У Дніпропетровському національному університеті на кафедрі валеології за допомогою комплексу спектрально-динамічного (КСД) були проведені дослідження впливу занять за методом Плейстік на імпульси мозкової діяльності людини. У дослідженні брали участь 60 добровольців у віці 40–65 років. В дослідженні учасники ознайомилися з технічними основами методу гри Плейстік, і їм було запропоновано освоїти прийоми гри на практиці.

Вимірювання хвильових характеристик мозкової діяльності учасників були проведені до і після гри. Розглядалися спектри з бази даних КСД: «Ритми мозку» і «Психологічні характеристики».

Дослідження проводилося з використанням критерію Х² і заходи D Сомер.

Вихідні значення ознак перетворювалися в змінні впорядкованої шкали з рівнями «відсутній», «низька», «середня», «висока». Досліджувані ознаки мали 4 рівня з різним ступенем прояву (від відсутності до високого).

Аналізуючи дані активності ритмів мозку можна відзначити, що після занять за методом Плейстік спостерігається активність альфа-ритмів мозку у 66,7% учасників, причому у 16,7% – висока. Підвищення активності альфа і тета-ритмів сприяє наростанню спокійного, врівноваженого стану, релаксації, викликані плавними рухами і позитивними емоціями під час гри. Висока активність бета- ритмів мозку, що свідчить про занепокоєння, страху у учасників не спостерігалася, як до так і після гри. Відзначається збільшення активності бета-ритмів в діапазоні середніх значень активності у 66,7% учасників, що відповідає стану бадьорості, зосередженості, зацікавленості.

Активність дельта- ритмів після гри в діапазоні середніх значень проявилася у 50% учасників, а до гри переважала низька і відсутність активності у 83,3% учасників. Зростання активності дельта і бета хвиль свідчить про прояви справжнього інтересу до гри і учасники увійшли в стан динамічної медитації.

Висновки. Проведені дослідження дають підставу стверджувати, що у тих хто займається за методом Плейстік спостерігається збільшення активності альфа- і тета-ритмів мозку, що сприяє наростанню спокійного, врівноваженого стану, релаксації. Також поліпшується психоемоційний стан учасників гри, а саме: внутрішня рівновага, спокій і що особливо важливо - знімається напруга. Таким чином, заняття і гра за методом Плейстік є потужним засобом збереження здоров'я і активного довголіття.

Красніцька І. Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ДІВЧАТ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ВІДНЕСЕНИХ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я ДО СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Згідно з положенням про лікарський контроль над фізичним вихованням населення всі учні розподіляються по стану здоров'я на медичні групи. До спеціальної медичної групи (далі СМГ) належать учні, що вчать з важкими відхиленнями в стані здоров'я постійного або тимчасового характеру, що вимагають істотного обмеження фізичних навантажень, певною навчальною програмою.

Відомо, що одними з провідних функціональних систем організму в забезпеченні високої працездатності у людей, які займаються фізичною культурою та спортом є серцево-судинна та дихальна системи.

На початковому етапі дослідження нами був проведений аналіз величин показників, що характеризують фізичний стан організму дівчат старшого шкільного віку віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Згідно отриманих результатів перевірки функціонального стану організму та фізичної підготовленості дівчат старшого шкільного віку віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи, нами засвідчений вкрай низький фізичний стан дівчат старшого шкільного віку, котрі віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Таке становище потребує корекції та впровадження програми з підвищення кардіореспіраторної системи організму досліджуваного контингенту.

Заняття фізичною культурою у спеціальній медичній групі проводяться два рази на тиждень по 45 хвилин окремо від основних навчальних груп, за окремою програмою та розкладом. В основній частині уроку (20–25 хв) проводились комплекси за системами Стрельнікової, Оксісайз та комплексу вправ за твердженням програмою для спеціальних медичних груп з кардіореспіраторною спрямованістю.

В заключній частині уроку (5-15 хв) застосовувались вправи на гнучкість та релаксацію).

Згідно результатам перевірки функціонального стану організму досліджуваного контингенту на протязі експерименту ми можемо засвідчити позитивну динаміку, що відбулась к завершенню експерименту. Так, маса тіла дівчат нормалізувалась з 59,00±2,50 кг до 57,00±1,50 кг, частота серцевих скорочень зменшилась з 89,50±1,50 уд/хв до 82,00±1,50 уд/хв, артеріальний систолічний тиск оптимізувався з 130,80±4,34 мм. рт. ст. до 120,50±2,50 мм. рт. ст., діастолічний артеріальний тиск з 88,00±4,50 мм. рт. ст. до 78,00±2,00 мм. рт. ст., ортостатична проба нормалізувалась з 2,75±0,5 балів до 1,75±0,25 балів, частота дихання зменшилась з 19,00±2,00 разів на хвилину та 14,00±1,00 разів на хвилину, час при виконанні проби Штанге збільшився з 35,25±2,00 с до 55,00±2,00 с, проби Генча з 17,50±1,00 с до 27,00±1,00 с, а проби Руф'є з 16,50±1,00 балів до 11,50±1,00 балів, відповідно. Гнучкість хребтового стовпа була покращена з результату ± 0,25±0,25 см до +6,00±0,25 см, результат динамометрії збільшився з 17,50±1,0 кг до 25,00±1,0 кг, час виконання тесту на координаці «4 вісімки» з м'ячем покращився з 9,80±0,70 с до 6,50±0,50 с, час виконання пози Ромберга збільшився з 2,50±0,70 с до 4,50±0,50 с, а результат тесту на реакцію з гімнастичною палицею покращився з 23,50±3,00 см до 13,25±1,50 см, відповідно.

Таким чином, достовірно підтверджена ефективність експериментальної програми з нормалізації кардіореспіраторної системи організму дівчат старшого шкільного віку віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи в процесі занять фізичною культурою.

Криштофор С. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

ФІЗИКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ СХІДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ 2-ГО ЗРІЛОГО ВІКУ

Спорт відображає стан суспільства, у якому він розвивається. Під впливом останніх років відбулися серйозні зміни як у суспільстві, так і в спорті. Мова йде не тільки про організаційну структуру спорту, але й про зовсім інший підхід до його розвитку й фінансування.

Фізична культура й спорт є однією з галузей невиробничої сфери, результатом праці в якій виступають послуги. Соціально-культурна послуга - це послуга із задоволення духовних, інтелектуальних потреб і підтримці нормальної життєдіяльності споживача. Така послуга забезпечує підтримку й відновлення здоров'я, духовний і фізичний розвиток особистості, підвищення професійної майстерності й ін.

Підготовка фахівців з фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах базується на державному освітньому стандарті, що припускає надання Вишам і кафедрам широких можливостей для творчих ініціатив, використання інновацій з урахуванням специфіки, наявності матеріальної бази, клімато-географічних умов, контингенту студентів, тренерів, професорсько-викладацького складу.

На Сході ж, точніше, в Південно-Східній Азії люди дуже швидко прийшли до висновку, що одне від іншого в принципі невіддільно. Таким чином, доблесний воїн зможе досягти духовних вершин, паралельно удосконалюючи свій фізичний розвиток.

Так з'явилась головна установка східних бойових мистецтв, яка стверджує, що перша перемога на довгому шляху бійця – це перемога над собою, над особистою слабкістю, таким чином перемога душі над тілом, а це вже запорука успішного освоєння як явних, так і прихованих можливостей організму.

Не тільки у попереднє століття, але і в наш час зростає інтерес населення планети до самотніх східних систем фізичного виховання і самовдосконалення особистості, до східних видів боротьби і самозахисту. На початку ХХ століття уява європейців була захоплена йогою і джиу-джитсу. Трохи пізніше відбулося знайомство із дзюдо. Потім настав час карате. Далі поступово, в міру збільшення потоку інформації і розширення міжнародних контактів, любителі спорту в СРСР дізнались про те, що дзюдо і різні стилі карате – це тільки невелика частина від різноманіття східних видів єдиноборств і систем фізичного і морального виховання і самовиховання. Найбільш відомі японські стилі карате – Шотокан, Вадо-рю, Годзю-рю, Кіокушинкай, а також всесвітньо відома боротьба дзюдо, яка отримала олімпійське визнання, і яка зараз переживає своє друге народження в Європі, система самозахисту джиу-джитсу, також такі мало відомі і не досить популярні в нашій країні види як кендо, сумо, айкідо.

Розповсюдження і широка популярність східних єдиноборств серед різних груп населення, особливо молоді: на сучасному етапі розвитку суспільства в слов'янській культурній традиції – це не лише вид спортивного вдосконалення особистості, але і вид духовної практики, який суттєвим чином впливає на формування ціннісних орієнтацій спортсменів.

Східні єдиноборства стають все популярнішими серед широкого загалу.

У східних єдиноборствах є два головні аспекти: оздоровчий і бойовий. Вони тісно взаємозв'язані. Можна проте виконувати вправи для здоров'я, не цікавлячись мистецтвом бою. З іншого боку тут неможливе вивчення мистецтва бою без оздоровчих вправ. Вся система (є зважаючи на система методів тренування, а не система техніки бою) сконструйована таким чином, що вправи особливо корисні для здоров'я є одночасно основою для розвитку бойової майстерності.

Курнікова М. С., Крюков Ю. М.

Класичний приватний університет

ПІДВИЩЕННЯ ТРЕНОВАНОСТІ ЮНИХ ПЛАВЦІВ

Поліпшення показників функціональної підготовленості впливає на рівень досягнень у спортивному плаванні. Ступінь виразності виборчого характеру функціональної спеціалізації обумовлена головним чином інтенсивністю й обсягом тренувальних вправ.

На етапі початкової спортивної спеціалізації підвищення тренованості юних плавців зв'язується з неухильним збільшенням загального обсягу тренувальних навантажень. Однак не завжди приймається до уваги, що вік 13–14 років сприятливий не тільки для розвитку аеробних можливостей, але й швидкісних якостей, швидкісної витривалості. У зв'язку із цим оптимальне співвідношення компонентів тренувального навантаження також можна вважати фактором підвищення функціональних резервів організму.

З огляду на актуальність даного питання, метою дослідження було вивчення взаємозв'язку параметрів, що характеризують функціональний стан, і структури тренувальних навантажень у річному циклі тренування плавців.

В експерименті брали участь 22 плавця 13-14 років, розподілених на дві групи (експериментальну й контрольну), по 11 чоловік у кожній.

Основне розходження в тренувальних програмах полягало в тому, що протягом року спортсмени експериментальної групи виконували великий обсяг навантажень, що перевищував по інтенсивності змагальний.

В обстеженні, на змагальному етапі, характер пристосування до стандартних навантажень у спортсменів обох груп мав наступну спрямованість. У плавців експериментальної групи рівень виконаного навантаження значно перевищував показники контрольної групи. ЧСС у плавців експериментальної групи становила $194 \pm 2,8$, а у плавців контрольної групи $198 \pm 13,2$. При цьому спортсмени експериментальної групи показали більш високий рівень аеробних можливостей – експериментальна група $54,6 \pm 1,9$ мл/хв/кг, контрольна $52,5 \pm 3,1$ мл/хв/кг. у порівнянні з попередніми обстеженнями.

На підставі даних поточного контролю встановлено, що істотно збільшився рівень функціональних можливостей пов'язаний з виконанням більшого обсягу навантажень максимальної інтенсивності при раціональному сполученні їх з роботою в зонах середньої й помірної інтенсивності.

Використання рівномірного розподілу швидкісних навантажень протягом річного циклу дозволило досягти більш високого рівня функціональної підготовленості плавців експериментальної групи в порівнянні з контрольною групою. Адаптація спортсменів контрольної групи до стандартних навантажень показала вікові економічності й ефективності на щаблях роботи невисокої потужності. У плавців експериментальної групи, навпаки, у роботі високої потужності відзначалася ефективна регуляція функцій, що проявлялася у виразній стабілізації показників працездатності, що сприяло виконанню більшого обсягу навантаження. Виконання неграничних навантажень підвищує економічність й ефективність в основному до цих режимів роботи, однак для підвищення максимальних функціональних можливостей необхідні навантаження високої інтенсивності.

Відсутність стійкості функцій до великих навантажень, що істотно стимулюють підвищення максимальних функціональних можливостей, приводить до зриву адаптації при виконанні граничних навантажень, що перевищують звичний рівень.

Для підвищення функціональних резервів організму плавців необхідно використовувати навантаження максимальної інтенсивності. Рівномірний розподіл навантажень максимальної інтенсивності в річному циклі тренування підвищує ефективність тренувального процесу.

Курусь Н. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ

За останні роки склалася чітка система послідовних, взаємопов'язаних груп футбольної підготовки. У той же час дуже гостро стоять питання, що стосуються визначення ефективних критеріїв відбору дітей для формування різних ланок футбольної підготовки. Також є складним питання адаптації дітей при переході в групи більш спеціалізованої підготовки. Це пов'язано з розвитком фізичних якостей і становленням технічної підготовленості, недостатній рівень яких не дасть можливість повною мірою включитися в заняття на більш високому рівні, що нерідко призводить до відрахування дітей з цих груп. Серед фізичних якостей, які є специфічними і провідними для футболіста слід зазначити швидкісно-силові можливості. Розвиток саме цього рухового якості рекомендують у віці, що відповідає школярам. Крім цього, в футболі дуже важливо своєчасне становлення технічної підготовленості, і особливо виконання різних елементів футболу під час змагальної діяльності, яка здійснюється на високих швидкостях при силовому протиставленні суперника.

Сучасний футбол характеризується швидкоплинністю ігрових дій, що вимагають від спортсмена максимальних м'язових зусиль в умовах дефіциту часу. Аналіз тенденцій розвитку світового футболу свідчить про підвищення інтенсивності ігрових дій, високому рівні фізичної підготовленості. На превеликий жаль, наші футболісти відстають від найсильніших професійних команд світу, що свідчить про необхідність підвищення ефективності тренувального процесу за рахунок оптимального використання науково обґрунтованих засобів і методів спортивного тренування.

Задля досягнення спортивної майстерності важливу роль відіграє швидкісно-силова підготовка футболістів. Це особливо повинно враховуватися в підготовці юних спортсменів. Встановлення та облік закономірностей структуризації і динаміки проявів швидкісних якостей юних футболістів - проблема в теорії і практиці сучасного футболу. Інтенсифікація змагальної діяльності часто призводить до того, що збільшення обсягу переміщень і техніко-тактичних дій не супроводжується підвищенням їх ефективності, що пов'язано з недостатньою стійкістю рухових навичок, і особливо тих, що виконуються в швидкісно-силовому режимі.

Вивчення літературних джерел і узагальнення досвіду спортивного тренування футболістів у віці 13–14 років, свідчить про невирішених питаннях управління їх швидкісно-силовою підготовкою. У сучасній методичній і науковій літературі більш детально розроблена методика розвитку швидкісно-силових якостей у дорослих футболістів. При цьому, наявні результати наукових досліджень і методичні рекомендації носять загальний характер, без урахування відмінностей юнацького і дорослого організмів. Тим часом, юні футболісти слабкіше дорослих і розвиток швидкісно-силових якостей у них має свої особливості.

На думку багатьох досвідчених фахівців футболу, вік 13–14 років є найбільш оптимальним для розвитку швидкісно-силових здібностей у футболістів. Тому рішення задачі по якісному розвитку швидкісно-силових якостей у юних гравців цього віку набуває першочергового значення. Дослідження, проведені в останні роки передовими вітчизняними та зарубіжними фахівцями в сфері підготовки футболістів, показують, що вміло застосовуються вправи в системі швидкісно-силової підготовки юних гравців у віці 13–14 років значно знижують вірогідність отримання травм і сприяють зростанню спортивних результатів в майбутньому.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток швидкісно-силових здібностей у юних футболістів 13–14 років».

Ларкіна М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД У ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛЬНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Інтегральна підготовка – це вдосконалення якостей і функцій до їх концентрації, кондиції та реалізації, спільної узгодженості в умовах змагань.

Цілком виправдано та правильно, на нашу думку, запропонувати спортсменам більш ефективні засоби для покращення їх спортивного результату.

Та, експериментальна програма з інтегральної підготовки фехтувальників на етапі спеціальної базової підготовки була орієнтована на юнаків 14–16 років зі спортивною кваліфікацією перший дорослий розряд та кандидат у майстри спорту. Програма була розрахована на 7 місяців містила у собі наступні блоки: загальна фізична підготовка, спеціальна фізична підготовка, технічно-тактична підготовка, змагальна діяльність, психологічна підготовка та теоретична підготовка. В процесі спеціальної фізичної підготовки використовувались спеціальні підготовчі вправи, спеціально підводячі вправи, вправи без партнера, вправи зі спеціальним устаткуванням та ігрові вправи.

В процесі розвитку та удосконалення техніко-тактичної підготовки використовувались наступні засоби: взаємовправи, мунування та ложні дії зі зброєю; маскування атак; вибор атак; маскування захисних дій; реалізування самостійного вибору бойових дій у стандартних ситуаціях; комбінувати дії з різними тактичними діями; моделювати тактичні варіанти дій у поєдинку; відпрацювання простих атак; складні атаки з фінтами; відпрацювання різновидів захистів; відпрацювання різноманітних контратак; відпрацювання повторних нападів (ремізів).

В процесі змагальної діяльності тренер та спортсмен вели облік успішності виступу та застосовували усі ричаги що здатні підвищити результативність виступів, а саме вивчення виступів та особливості суперника; створення умов для використання змагальних ситуацій; розвиток вміння налаштувати спортсмена на вдалий виступ; аналіз основних показників та елементів під час виступу.

У фехтуванні психологічна підготовка є специфічною та потребує від спортсменів розвитку тактичного мислення. Приклади застосування засобів: оперативне створення моделей подумки; розробка спортсменом подумки 2–3 тактичних моделей для декількох ситуацій; створення в уяві спортсмена моделі загальних дій; тренування в ускладнених умовах та умовах, що постійно змінюються; для розвитку пам'яті використовують складні та довгі «зв'язки»; розвиток інтуїтивного мислення завдяки багаточисленним фехтувальним діям; використання ідеомоторного тренування; розвиток вольових якостей, але без посиленнями способами та інше.

Програму теоретичної підготовки фехтувальників ми умовно розділили на три взаємопов'язані компоненти: побудова процесу, його реалізація і контроль за ходом підготовки. Основними засобами є лекція, бесіда, пояснення та коментарі, інструктаж, вказівки і рекомендації, окрім цього варто зазначити й наступні засоби: ведення спортивних щоденників; залучення спортсменів до організації та проведення змагань; інструкторська та суддівська практика; використання відео та фото матеріалів; лекційні заняття з наступної тематики: історія фехтування; змагальна діяльність фехтувальників та інше.

Таким чином, усі вище перелічені боки спортивної підготовки ми синтезували та впровадили у тренувальний процес фехтувальників на етапі спеціальної базової підготовки.

Левченко О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФУТБОЛІСТІВ

Прогрес сучасного футболу пов'язаний з удосконаленням методики підготовки кваліфікованих спортсменів та забезпечення рівня їх підготовленості у відповідності з вимогами змагальної діяльності.

За умови рівності сил команд в усіх інших компонентах гри, саме вдало обрана тактика разом із високою виконавською майстерністю, надасть перевагу команді, яка добре підготовлена в плані техніко-тактичної підготовки.

Якщо розглядати питання взаємозв'язку оволодіння техніко-тактичними діями і розвитку якостей, котрі визначають ефективність змагальної діяльності виникає проблема техніко-тактичного тренування або в більш широкому значенні – техніко-тактичної підготовки.

В теоретичному аспекті змагальна діяльність футболістів – це вирішення оперативних задач, які виникають в процесі взаємодій з партнерами і протидії суперникам. При цьому важливого значення набуває вміння приймати рішення, які б дозволили найбільш раціонально застосовувати доступну гравцям сукупність дій.

Мета роботи: вдосконалити процес, спрямований на досягнення ефективного застосування технічних прийомів на фоні постійних змін ситуації за допомогою тактичних дій, як раціональної форми організації діяльності футболістів для здобуття перемоги над суперником..

В змагальну діяльність необхідно включати основний арсенал техніко-тактичних дій, оволодіння якими дозволило футболістам максимально використати у грі свою технічну оснащеність, спеціальні якості і здібності, тактичну майстерність і теоретичні знання.

Під технічною оснащеністю необхідно розуміти використання спортсменами у грі доцільної кількості різноманітних технічних прийомів, які б сприяли вирішенню завдань, що виникли в конкретному ігровому епізоді.

Зі спеціальних якостей, які необхідні юним футболістам у грі, виділяють витривалість, швидкість, спритність, силу, гнучкість. Необхідно підкреслити, що вплив зазначених якостей на досягнення високого спортивного результату дуже неоднорідний і залежить від багатьох факторів, зокрема, від амплуа гравця.

Змагальну діяльність можна уявити як систему застосування доцільних тактичних дій. Тактичні дії повинні будуватися у відповідності з тактичними знаннями і технічними навичками з рівнем розвитку фізичних здібностей і психологічних якостей.

Тактична організованість у діях команди досягається за рахунок чіткого розподілу функцій (ігрова спеціалізація – воротар, крайні та центральні захисники, гравці середньої лінії, крайні і центральні нападники) між окремими футболістами та поєднанням ігрових спеціалізацій в певний ряд, у певну систему. Се-

рйозну увагу необхідно надавати і теорії, адже високий рівень спеціальної майстерності гравців залежить і від теоретичних знань. Метою теоретичного навчання тактиці є засвоєння певної суми знань, які б включали сучасні тенденції розвитку футболу, тактичні знання, вміння, навички і відповідний рівень тактичного розуміння гри.

Важливу роль в управлінні підготовкою футболістів відіграють вивчення закономірностей росту і формування організму, вдосконалення рухових та вегетативних функцій, енергетичного обміну, працездатності. В цих умовах зростає роль тренера, який за допомогою знань про вікові особливості організму, приймаючи за основу закони спортивного вдосконалення та враховуючи індивідуальні темпи розвитку, формує здібності футболістів.

Таким чином, можна говорити про необхідність створення нового напрямку інноваційних перетворень у системі виховання спортивних резервів, реалізація якого істотно розширить можливості покращення багаторічної спортивної підготовки, забезпечить формування нового покоління спортивної еліти, що володітиме істотно більшими можливостями для спортивного вдосконалення, ніж його попередники.

Линник Д. А.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Гордійчук Б. В.

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ

За останні роки визначилась стійка тенденція росту кількості студентів з послабленим здоров'ям, у багатьох студентів, відмічені початкові стадії захворювань. За період навчання стан здоров'я студентів погіршується. З кожним роком збільшується кількість студентів, що відносяться до спеціальної медичної групи. Прослідковується загальне збільшення кількості серцево-судинних захворювань, погіршення функціональних резервів організму, системне порушення постави, наявність різних вад опорно-рухового апарату, зниження рівня фізичної підготовленості тощо. Серед студентів як перших, так і старших курсів зустрічається несерйозне відношення до особистої фізичної підготовки, стану свого здоров'я, небажання застосовувати засоби фізичної культури і спорту у повсякденному житті. Багато випадків виявлення медичних довідок про звільнення студентів від фізичних навантажень за станом здоров'я в той час, коли студент відноситься до основної медичної групи [1].

Слід зазначити, що відбувається тенденція погіршення стану здоров'я студентів, тому що збільшується їх кількість у спеціальній медичній групі, та тих студентів, які після медичного огляду були звільнені від занять [2].

Науковці визначили, що за останні роки спостерігається збільшення контингенту, що відноситься до спеціальних медичних груп на початку навчання ВНЗ та їх поповнення до останнього року викладання фізичного виховання.

З початком навчального року в групу фізичної реабілітації було зараховано 220 студентів першого курсу. Всі студенти мали незначні та суттєві відхилення у стані здоров'я. За період першого місяця навчання були сформовані групи за нозологічними показаннями та відповідними діагнозами. Аналіз відповідних медичних довідок дав змогу розділити студентів на основні медичні групи. Нами було виділено основні захворювання, такі як: остеохондроз хребта, вегето-судинна дистонія по гіпертонічному та гіпотонічному типам, серцево-судинні захворювання, які супроводжувались пороками розвитку серця, захворювання дихальної системи (бронхіальна астма, хронічні бронхіти) в період ремісії, захворювання опорно-рухового апарату, порушення постави та сколіоз, захворювання органів зору. За період першого навчального семестру були проведені систематичні практичні заняття за розробленими реабілітаційними програмами. Заняття мали мало груповий та індивідуальний характер виконання вправ. Програми були розбиті на блоки і мали наступний вигляд: вправи на збільшення гнучкості та контроль свого тіла, силові спеціально направлені вправи, коригуючі вправи, які відповідали тому чи іншому захворюванню, вправи для самостійних занять. За виконання даних програм було виявлено збільшення як функціональних, так і фізичних можливостей студентів першого курсу. Зменшення больових симптомів, збільшення витривалості та загального самопочуття. Студенти групи фізичної реабілітації були залучені до спортивно масових заходів університету, що було значним, так як дані студенти не приймали участі в спортивних заходах.

Отже, на початок другого навчального семестру з групи фізичної реабілітації було переведено 6 студентів в групу загально фізичної підготовки, 2 студентів на секцію боксу та 4 студента на атлетичну гімнастику. З цього можна зробити висновок, що наявність даних груп у ЗВО дають можливість підготовлювати не тільки вузько направлених, а й здорових спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Загальна характеристика стану здоров'я студентів ВНЗ. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/FViS-2012-2/092-97.pdf> (дата звернення: 02.09.2019).

2. Мозговий О. І., Донченко І. С. Загальна характеристика стану здоров'я студентів ВНЗ. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. ст. Запоріжжя: Запорізький національний університет, № 2(8). 2012. С. 92–97.

Лобко О. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ГРЕКО-РИМСЬКОЮ БОРТЬБЮ

Сучасний розвиток спортивної боротьби характеризується зростанням конкуренції на міжнародній арені, підвищенням вимог до техніко-тактичної підготовленості, особливо у зв'язку із зміною умов діяльності змагання, обумовлених постійним вдосконаленням правил змагань.

При значному числі досліджень і методичних робіт по техніці і тактиці боротьби необхідно відзначити, що однією з проблем теорії і практики спортивної боротьби залишається відсутність розробленої методики навчання техніці на початкових етапах підготовки і питання вдосконалення змісту і послідовності вивчення базової техніки боротьби.

Ця проблема має не скороминущу актуальність, яка пояснюється постійним гострим суперництвом борців на міжнародних змаганнях, розширенням арсеналу технічних і тактичних дій, наявністю великої кількості шкіл з різною спрямованістю в технічній і тактичній підготовці спортсменів і частою зміною правил змагань.

Дослідження полягає в аналізі та обґрунтуванні програми теоретичної підготовки школярів в секції дзюдо, необхідністю визначити необхідність систематичної і розширеної роботи в даному напрямі з метою забезпечення ефективності навчально-тренувального процесу.

Програма з теоретичної підготовки орієнтована на цілісний підхід до процесуальності набуття учнями необхідних знань в галузі фізичної культури та спорту, ознайомлення, а потім вивчення правил змагань, дотримання загальних положень поведінки в суспільстві та колективі.

Проаналізована програма теоретичної підготовки школярів в секції дзюдо, дає можливість визначити необхідність систематичної і розширеної роботи в даному напрямі з метою забезпечення ефективності навчально-тренувального процесу.

Основним етапом базової підготовки в загальній структурі багаторічної базової підготовки є формування у школярів багатого арсеналу рухових умінь і навиків, освоєння технічних прийомів, складових основу вибраного виду спорту. Важливо також відзначити, що при управлінні техніко-тактичної підготовки на цьому етапі особливе значення має цільова спрямованість до вищої спортивної майстерності. Досягнення високих результатів по боротьбі неможливе без вдосконалення системи початкового навчання, де важливо закласти основи правильного виконання техніко-тактичних дій. На жаль, в теорії боротьби цьому питанню приділено мало уваги, переважна більшість досліджень проведена із спортсменами високої кваліфікації. Методика початкового навчання в недостатньому ступені враховує вікові особливості юних борців, багато в чому повторює методику навчання, використовувану дорослими.

До цих пір мало дослідженими залишаються питання: яким прийомом, захистами і контрприйомам необхідно навчати протягом року, в якій послідовності, скільком прийомом, скільки разів слід повторювати прийом, що вивчається, в одному занятті, скільки разів виконувати його до засвоєння оптимальної структури і застосування не тільки в навчально-тренувальних сутичках, але і в умовах змагань.

Все сказане вище дає підстави вважати, що проблема вивчення і розробки наукових основ поетапної підготовки в спортивних єдиноборствах є досить актуальною.

Лохманчук Ю. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндук О. В.

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Баскетбол – це один із найпопулярніших видів спорту в світі, що відрізняється різноманітністю рухів, комплексним впливом на рухову функцію і системи організму, постійною зміною ігрових ситуацій, емоційністю, самостійністю й одночасно колективним характером ігрової діяльності і можливістю безмежно удосконалювати ігрову діяльність. Інформативним показником характеру гри та її зміни є результативність матчу рівних суперників на головних змаганнях.

Підготовка спортсменів високого класу потребує глибокого, всебічного вивчення всіх її основ. Так, на сучасному етапі значною мірою зростає роль і значення технічної майстерності. Саме це якоюсь мірою визначає мотивацію, прагнення до досягнення результатів світового значення.

Висока техніка і сучасна тактика на базі високої фізичної підготовки запорука успіху виступу команди у відповідальних змаганнях.

Без достатнього рівня розвитку швидкісно-силових якостей і спритності баскетболіст не в змозі результативно виконувати в грі складні технічні прийоми на великій швидкості.

При недостатній витривалості, особливо швидкісній, стомлення, яке швидко настає, викликає порушення рухових навичок, що в свою чергу, призводить до зниження точності кидків м'яча в кошик, стрибучості, погіршує діюче застосування в грі таких активних систем захисту і нападу, як пресинг і швидкий прорив.

Фізична підготовка баскетболістів у сучасному баскетболі набуває особливого значення та актуальності в зв'язку з розширенням діапазону їхніх ігрових дій, збільшенням напруженості гри, що потребує від спортсменів максимальних м'язових зусиль в обстановці, що швидко змінюється на майданчику.

Сформована система регулювання специфічних функцій на одному етапі становлення майстерності не може забезпечити ефективну реалізацію успішності діяльності в екстремальних умовах на іншому етапі, тому відбувається корінна перебудова всієї системи регулювання, у процесі якої створюються нові, більш адекватні, зв'язки між окремими функціональними системами, що забезпечують реалізацію діяльності. Ця перебудова системи регулювання, що забезпечує ріст і зберігання резервів організму, являє собою процес адаптації.

Процес багаторічної спортивної підготовки умовно може бути поділений на дві стадії, для кожної з яких існують об'єктивні критерії ефективності підготовки і організаційно-методичні форми побудови тренувального процесу.

Критерієм ефективності підготовки спортсменів у цій стадії є дотримання закономірності становлення спортивної майстерності в системі багаторічної підготовки, вихід на рівень вищих досягнень в нижній межі оптимальної для конкретного виду спорту вікової зони.

Об'єктивні закономірності формування довготривалої адаптації організму до тренувальних і змагальних навантажень того чи іншого виду спорту, становлення різних сторін підготовленості і їх інтеграції обумовлюють відмінності у віці початку занять спортом і неоднакову тривалість процесу підготовки до результатів майстра спорту чи майстра спорту міжнародного класу.

Отже, процес багаторічної підготовки спортсменів умовно поділяється на п'ять етапів: початкової підготовки; попередньої базової підготовки; спеціалізованої базової підготовки; максимальної реалізації індивідуальних можливостей; збереження досягнень. При переході до кожного наступного етапу підготовки необхідно враховувати паспортний та біологічний вік баскетболістів, рівень їхньої підготовленості, а також їхню спроможність виконувати тренувальні і змагальні навантаження, що постійно зростають.

Мазуренко В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ РУКОПАШНОГО БОЮ

Рукопашний бій, або бойові єдиноборства, існує стільки ж, скільки пам'ятає себе людство. Віддати пріоритет тієї чи іншої частини Землі, країні або народності, яка претендує на першість у створенні рукопашного бою, – складно, а швидше за все, неможливо. Існування певних прийомів нападу і захисту в рукопашних поєдинках підтверджено дійшли з давнини до нашого часу малюнками, рукописами, скульптурними зображеннями.

Існування бойових єдиноборств в Єгипті підтверджують сотні малюнків на одній з пірамід, на яких зображені бійці в різних рукопашних поєдинках.

У Стародавній Греції фізичні вправи поділялися на два напрямки: оркестріку і полестріку. Полестріку фахівці відносять переважно до військово-прикладної рухової діяльності, так як в неї входили рукопашні види спорту, в тому числі і панкратіон, що поєднує в собі елементи боксу і боротьби. Бойові єдиноборства в різному вмісті існували в Бразилії – капоейра, в Іспанії – поєдинки на поясах, і інших країнах.

Детальні описи в художній і спеціальній літературі отримали бої гладіаторів в Стародавньому Римі. У багатьох художніх фільмах представлені сюжети, що демонструють місця тренувань і бойових поєдинків, зміст процесу підготовки гладіаторів і їх смертельних двобоїв, як одиночних, так і групових, з використанням мечів, копій, тризубів та інших видів холодної зброї.

Лицарські турніри часів середньовічної Європи також можна віднести до бойових мистецтв, оскільки їх учасники демонстрували вміння у стрільбі з лука, у фехтуванні, в їзді верхи і безпосередньо в рукопашній боротьбі. У народних масах великого поширення набули рукопашні сутички з використанням не тільки прийомів боротьби, але і ударів руками і ногами. Так, в Англії до XVII століття сформувалися три стилі рукопашного бою: «вестморленський», «куберлендський» і «девонширський», а на їх базі пізніше виник і сучасний вид спорту – бокс. Московський генерал-губернатор в Вітчизняну війну 1812 року граф Ф. В. Ростовчина, знає англійську бокс, говорить: «Битва на кулаках – така ж наука, як і бій на рапірах».

У свою чергу французи здавна практикували єдиноборство, яке включає в себе удари руками і ногами, назване ними «сават».

Викладач англійської боксу і фехтування Ш. Лекур систему прийомів «сават» доповнив прийомами англійського боксу і створив новий вид рукопашного єдиноборства – «французький бокс», який своїм змістом виявився схожий на різних видів східних єдиноборств.

Вважається, що родоначальниками східних бойових мистецтв є Тибет і Індія. На думку фахівців, саме в цих країнах зароджувалося мистецтво володіння технікою боротьби, в основі якої лежали певні філософські погляди і релігійні вчення. Одним з прекрасних творінь людського розуму є індійська «йога», має різні напрямки. Найбільший інтерес у нас викликає одне з її навчань – «бойова йога» і «раджа йога», що передувала системі психофізіологічного тренінгу, що особливо важливо в бойових єдиноборствах і є складовою частиною будь-якого різновиду мистецтва рукопашної боротьби «кемпо». Якщо говорити про поняття «східні військові єдиноборства», то в Китаї воно є як «у-шу», в Кореї – «теквон-до», у В'єтнамі «по-дао», в Японії – «бу-дзюцу». Незалежно від національної приналежності зазначені назви, терміни визначають зміст людської діяльності, що відноситься до війни, до військової справи, а саме: рукопашний бій без зброї і зі зброєю, стрільянину і метання різних снарядів, принципи загальновійськового бою, елементи стратегії і т. Д. В нині в західних країнах всі види китайських військових мистецтв визначаються одним терміном «кунфу», а японських – «карате», що викликає суперечки серед фахівців про відповідність цих термінів тому багатому різноманітності шкіл і систем східних єдиноборств. Слід зазначити, що єдиним видом військових мистецтв, що здобули всесвітню славу, що ввійшли в олімпійську програму, є боротьба «дзю-до».

Мамедов Еміль Ельданиз огли

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Фізичне виховання у закладах вищої освіти – невід'ємна частина системи освіти, складова гуманітарного виховання, умова оптимізації фізичного та психічного стану, фізичного розвитку особистості, підготовка до умов життєдіяльності.

В останні роки суттєво змінилась структура захворюваності студентської молоді, що стало наслідком комплексу зовнішніх факторів у тому числі і незадовільного процесу фізичного виховання.

Фізична культура у закладах вищої освіти є невід'ємною частиною формування загальної і професійної культури особи сучасного фахівця, системи гуманістичного виховання студентів. Як учбова дисцип-

ліна, обов'язкова для всіх спеціальностей, вона є одним із засобів формування всесторонньо розвинутої особи, оптимізації фізичного і психофізіологічного стану студентів в процесі професійної підготовки. Як показано в Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація», особливий загрозою майбутньому країни є нинішній стан здоров'я і спосіб життя студентської молоді. Нині кожний п'ятий студент має відхиленнями у стані здоров'я, у 90% діагностуються різні захворювання (хвороби серця, гіпертонія, неврози, остеопороз, артрити, ожиріння), зокрема, серцево-судинні (63%) та онкологічні (12%), а також різні види травматизму (8–9%).

У зв'язку із цим, проблема поліпшення стану здоров'я студентської молоді з кожним роком стає все більш актуальною. Значна кількість публікацій показує, що 50–60% молодих фахівців після закінчення вищого навчального закладу не мають достатнього рівня розвитку фізичних здібностей, у них відсутня мотивація і розуміння цінностей фізичної культури як важливого ресурсу збереження здоров'я, що призводить до зниження працездатності.

Це свідчить про те, що існуючий стан організації фізичної підготовки студентів не відповідає сучасним вимогам і стандартам якості професійної освіти і реалізується, як правило, на типологізованому рівні за традиційними підходами, які недостатньо враховують індивідуальні особливості студентів.

Встановлено, що важливою педагогічною умовою успішного процесу фізичного виховання студентів є вирішення проблем диференціації, яка полягає у необхідності індивідуальної роботи зі студентами.

Аналіз літературних даних і практичний досвід свідчать про те, що традиційна форма фізкультурних занять знижує зацікавленість студентів у фізичному вихованні і виявляється у «фіктивному» відвідуванні навчальних занять з цього предмету. Вирішуючи проблему активізації і позитивного ставлення студентів до занять з фізичного виховання у ЗВО, чимало авторів шукають шляхи організаційного реформування діяльності.

У багатьох країнах спостерігається демократичний підхід до програмування і нормування фізичного виховання у вищій школі. Зокрема, фізичне виховання студентської молоді багатьох країн тяжіє до європейської моделі, де студент самостійно обирає навчальний матеріал для вивчення. Фізичне виховання у більшості провідних університетів здійснюється на основі вільного вибору виду спорту (В. Г. Савченко, 2001).

Вітчизняні автори (Бальсевич В. К., 1996, Осьминин В. М., 2005) також вказують на доцільність використання нових форм і засобів фізичного виховання, і на цій основі покращення процесу викладання предмету «Фізичне виховання» студентам не фізкультурних вузів на основі врахування їхніх індивідуальних особливостей і з переважним використанням якогось виду спорту.

Для оптимізації фізичного виховання студентів нами був обраний кікбоксінг як один з найбільш розповсюджених та водночас доступних видів спорту, який до того ж не потребує складного та дорогого обладнання та устаткування.

Мануйленко О. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ З ВИКОРИСТАННЯМ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПЕТЕЛЬ ДЛЯ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ

Для більшості розвинених країн актуальним є збереження і підтримання фізичного і психічного здоров'я жінок зрілого віку, які виконують різноманітні соціальні, виробничі, політичні, сімейні, репродуктивні, виховні функції. При цьому питання здоров'я і працездатності жінок стає тим гострішим, чим помітніший прогрес цивілізації, завдяки якому з одного боку людство має побутові блага, телебачення, швидкісний транспорт, комп'ютерні технології, а з іншого – глибоку неузгодженість природних, соціальних, духовних основ людської життєдіяльності (Товстоног І. М., 2011). Справжнім наріжним каменем нашого часу (особливо в технологічно високорозвинених країнах) стала проблема дефіциту рухової активності, що провокує виникнення порушень в опорно-руховому апараті, серцево-судинної, ендокринної, травної систем, а також поява надлишкової маси тіла, депресій, нервово-психічних розладів (Румба О. Г., 2011 року; Третьяков А. А., 2011). Відповідно все вище згадане суттєво погіршує якість життя.

Значною мірою окреслена проблема стосується людей, що займаються різними видами інтелектуальної діяльності. І, якщо в молодому віці негативні наслідки гіподинамії і гіпокінезії нівелюється за рахунок природних резервів життєздатності організму, то в більш зрілому віці вони проявляються в повній мірі і поглиблюються віковими інволюційними змінами, розвитком клімактеричного синдрому, нерациональним харчуванням, шкідливими звичками, стресами (Лаврухіна Г. М., 2002; Венгерова Н. Н., 2011). Навпаки, особи, які залучені в регулярні фізкультурні заняття, відрізняються більш позитивними показниками соматичного стану.

Як зазначає О. Г. Сайкіна (2007–2009), розвиток сучасної фітнес-індустрії (в тому числі її науково-методичного компонента) зробив значий крок вперед. В даний час фахівці розглядають фітнес як цілеспрямований систематичний процес оздоровчих занять і як один з найбільш ефективних шляхів поліпшення соматичного і психоемоційного стану жінок другого періоду зрілого віку (2006; Буркова О. В., 2008; Венгерова Н. Н., 2011 року; і ін.). Цей шлях пропонує багато можливостей реалізації самих різних запитів до організації рухової активності. Організовані форми занять в різних варіантах (часто авторських) відрізняються емоційною насиченістю, простотою і варіативністю застосовуваних засобів, можливість контролю і самоконтролю стану здоров'я займаються, музикальність, пластичність, танцювальність виконуваних вправ.

Разом з тим, як показують дослідження багатьох авторів, більшість жінок другого періоду зрілого віку не достатньо відвідують тренажерні зали та фітнес-клуби, висуваючи найрізноманітніші причини, але в цілому вони зводяться до наступних: немає часу (60,7%); «Не можу себе змусити» (57,3%); немає місць для занять (55,6%); ні з ким ходити (45,3%); матеріальну скруту (31,6%); відсутня відповідна вікова група (16,2%) (Товстоног І. М., 2011).

У зв'язку з цим, на нашу думку, в даний час гостро постає питання чим зацікавити і заманити жінок до занять фітнесом. Одним з методів зацікавлення і залучення до програм тренування стають петлі TRX.

Актуальність проблеми та необхідність пошуку шляхів її вирішення обумовили висунення робочої гіпотези, яка побудувала такі припущення, що тренування за допомогою петель TRX є ефективним засобом заповнення дефіциту рухової активності та силових навантажень жінок другого періоду зрілого віку, і, як наслідок, може сприяти підвищенню їх працездатності, силових показників, витривалості та поліпшенню соматичного і психоемоційного стану. При цьому перспективним є розробка програм тренувань за допомогою петель, яка не потребує багато часу, розроблена для певного контингенту і забезпечує необхідні навантаження рухової активності та силових занять і яка окреслена межами 3–4 занять на тиждень по 30–40 хв.

Мартінова С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ПІДВИЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ВЕСЛУВАЛЬНИЦЬ НА ЕТАПІ МАКСИМАЛЬНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

В науці існує дефіцит науково-обґрунтованих підходів до підвищення спеціальної роботоздатності кваліфікованих спортсменів у веслуванні академічному у умовах прихованого (компенсованого) стомлення. Відсутні критерії оцінки спеціальних сторін функціональних можливостей при розвитку стомлення у процесі подолання змагальної дистанції 2000 м. Це обмежує можливості вдосконалення засобів та методів спеціальної фізичної підготовки спрямованої на покращення спеціальної роботоздатності веслярів в умовах прихованого (компенсованого) стомлення.

Так, у процесі підготовки веслярів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей нами була розроблена експериментальна програма удосконалення спеціальної витривалості, яка включала спеціально смодульовані тренувальні режими.

Моделювання тренувального навантаження було спрямовано на зростання потужності і ємності системи енергозабезпечення стосовно їх реалізації у процесі подолання змагальної дистанції. Експериментальні режими були сформовані у 90-секундних проміжках часу. Ми використовували три режими тренувального навантаження, а саме режим поступового зростання навантаження, режим лінійного зростання навантаження та режим максимального навантаження.

Так, режим поступового збільшення інтенсивності роботи протягом 90 с (діапазон темпу 20–38 гр. циклів·хв-1). Режим роботи з лінійним збільшенням інтенсивності роботи протягом 1–60 с (діапазон темпу 24–33 гр. циклів·хв-1) з максимальною інтенсивністю протягом 61–90 с. Режим роботи з максимальною інтенсивністю протягом усього відрізка роботи (діапазон темпу 30–39 гр. циклів·хв-1).

В свою чергу, регулярно спортсмени виконували один з варіантів тестових завдань. Спеціальні рухові завдання були виконані на гребному ергометрі Concept II. В основі кожного завдання було виконання шестихвилинної стандартної вправи. Щодня змінювалися кількість вправ і інтенсивність роботи.

У перший день веслярі виконали шість вправ з ергометричною потужністю роботи навантаження в межах 280,0–300,0 Вт. Це відповідало інтенсивності веслування в човні в темпі 20–22 гр. циклів·хв-1. На другий день – чотири вправи з ЕП навантаження 320,0–340,0 Вт (робота в човні 26–28 гр. циклів·хв-1). На третій день – дві вправи з ЕМ навантаження 360,0–380,0 Вт (робота в човні 30–32 гр. циклів·хв-1). На четвертий день – одна вправа з ЕПР 400,0–420,0 Вт (робота в човні 34–36 гр. циклів·хв-1). Період відновлення між вправами склав у перший–другий день – 5 хв, у третій–четвертий – 7 хв.

В свою чергу, отримані протягом експерименту результати перевірки спеціальної витривалості та змагальної діяльності веслувальниць на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей надали можливість підкреслити ефективність впровадженої нами експериментальної програми, що була спрямована на підвищення спеціальної витривалості та корекцію подолання відрізків дистанції 2000 м рівномірно.

Маслова А. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ 6–7 РОКІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у житті. Новий зміст освіти, заснований на: формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві; орієнтації на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм; наскрізному процесі виховання, який формує цінності; Педагогіці, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

Фізичне виховання сьогодення потребує орієнтації на: вироблення і реалізацію якісно нової, особистісної і компетентісної обґрунтованої основи до підходу збереження і підтримки інтелектуальної та фізичної індивідуальності школярів та молоді на всіх етапах навчання врахуванням особливостей їх рухового і психофізичного розвитку; створення освітнього середовища, яке стимулює фізично рухову активність особистості та її організацію відповідно до вікової та психофізичної специфіки розвитку організму; інтенсивне включення в освітній процес школи можливостей для додаткових форм фізичного виховання; створення умов і механізмів фізичного виховання для занять різної спрямованості за інтересами; формування стійкості до асоціальних впливів щодо виникнення шкідливих звичок і неадекватних видів поведінки.

Мета фізичної культури у першому класі Нової української школи – є розвиток в учнів початкової школи ключової здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття ними навичок збереження, зміцнення здоров'я та дбайливого ставлення до нього. Завдання фізичної культури реалізується за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність», «Теоретичні знання».

Серед компетенцій фізичної культури в умовах Нової української школи відокремлені наступні: мовна компетенція; загально-культурна компетенція; інформативна компетенція; інформативна компетенція. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» навчальний заклад формує самостійно з варіативних модулів. При цьому обов'язковим є включення засобів теоретичної і загальнофізичної підготовки, передбачених програмою для даного класу до кожного варіативного модуля. Не виключається можливість мотивованого збільшення чи зменшення кількості годин на вивчення окремих модулів.

Загалом можна стверджувати про великі та значимі зміни у ставленні до процесу та побудови фізичної культури з наданням вчителю та учню багато сучасних можливостей для отримання знань, навичок та самореалізації себе у суспільстві та майбутньому житті.

Масюткін Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

УРОК З ФУТБОЛУ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГРИ В УКРАЇНІ

Гра у футбол є дієвим засобом фізичного розвитку та зміцнення здоров'я дітей і підлітків. У ній виконується винятково велика за фізичними навантаженнями робота, яка відчутно впливає на підвищення рівня функціональних можливостей учнів, а також виховує необхідні моральні та вольові якості. За допомогою засвоєних учнями понять, ігрових дій у футболі вчитель має змогу якісніше і ефективніше навчати техніці і тактиці виконання елементів інших спортивних ігор, пропонує навчальною програмою.

Одною з головних проблем українського футболу на теперішній час є відродження масовості занять футболом з акцентом на початкове навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Уроки і секційні заняття з футболу в навчальній програмі варто розглядати як методичний момент обов'язкового переключення з розумової діяльності на фізичну. Це своєрідне розвантаження сприяє відпочинку та відновленню інтелектуальних сил, що у свою чергу веде до підвищення працездатності школярів.

Футбол як система рухів унікальна у світі спорту. Він містить усі види рухової діяльності. Винятково ефективний його сприятливий вплив на серцево-судинну, дихальну та м'язову системи. Оздоровчий ефект футболу не можна порівнювати з жодною іншою дисципліною.

Як гра колективна, футбол вимагає від кожного учасника підпорядкування своїх можливостей і устремлень інтересам команди, поваги до арбітрів і публіки. В цьому міститься колосальний виховний ефект. Футбол виховує свідомих, лояльних до законів співжиття членів суспільства.

За результатами досліджень вітчизняних учених тільки 6-10% випускників українських загальноосвітніх навчальних закладів можна назвати практично здоровими. Близько 45% випускників потерпають від різних функціональних відхилень у стані здоров'я, 40-60% – від хронічних захворювань, які значно обмежують вибір професії. За роки навчання майже у 4 рази збільшується кількість школярів, які мають проблеми із зором та опорно-руховим апаратом, а також нервово-психічні відхилення.

За висновками медиків причиною є значні навантаження у школах, особливо у спеціалізованих (ліцеях та гімназіях). Старші школярі дуже багато часу витрачають на виконання уроків, 60-65% школярів потерпають від дефіциту нічного сну та свіжого повітря.

За останні роки однією з ключових ланок перспективного проекту розвитку масового молодіжного футболу в Україні, є спільна з Міністерством освіти та науки України програма впровадження уроку футболу в загальноосвітніх школах. Визначальним мотивом і причиною такого кроку стали суспільно-економічні трансформації в нашій країні.

Уроки і секційні заняття з футболу є базисом відбору кращих школярів із команд загальноосвітніх шкіл для дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Урок футболу в наших школах – це крок назустріч майбутньому здоровому поколінню українців. Впровадження уроку футболу в школах, поновлення змагань на призи клубу «Шкіряний м'яч», створення Дитячо-юнацької футбольної ліги України й науково-методична робота федерації у сфері дитячого, шкільного, юнацького й молодіжного футболу – ланки одного ланцюга.

Виходячи з цього науково-методичне обґрунтування, практична розробка й упровадження методики розвитку рухових якостей і технічної підготовленості є актуальним науковим напрямком в теорії і методиці фізичного виховання упродовж шкільної футбольної підготовки.

Зазначене вище слугувало підставою для обрання теми, мети і завдань дослідження.

Мацюк І. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ВАГИ ТІЛА БОКСЕРІВ 15–16 РОКІВ У ПЕРЕДЗМАГАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ ПІДГОТОВКИ

Бокс – це один з видатних видів сучасних єдиноборств, що активно розвивається в усьому світі. Змагання з боксу є видовищними та енергозатратними. Основним завданням змагальної практики слід вважати вміння реалізувати свої рухові навички й функціональні можливості в складних умовах змагального протистояння, а також вміння правильно скорегувати масу тіла перед контрольним зважуванням.

Регулювання ваги для входження в межі вагової категорії – трудомісткий та складний процес, де всі спортсмени шукають найоптимальніший варіант. Однак, прагнення ввійти в бажану вагову категорію іноді здобуває гіпертрофований характер та зашкоджує не тільки успішному виступі на змаганнях, але й ставить під загрозу здоров'я та іноді й життя спортсмена. Саме тому, пошук оптимальних шляхів корекції маси тіла спортсменів без втрати їх фізичної роботоzдатності та функціональних й фізичних функцій є важливим кроком до успішних виступів у боксі.

Серед багатьох способів «згонки ваги тіла» нам імпонує технологія Р. М. Дмитрієва, котра носить досить вільний характер та припускає використання як поступового, так й форсованого методів корекції маси тіла.

Запропонована програма базувалась на комплексі заходів з корекції маси тіла боксерів 15–16 років, котра полягала застосуванні поступового методу «згонки» ваги тіла (21 день передзмагального періоду підготовки). Так, програма базувалась на трьох складових, а саме комплексу жироспалювальних фізичних вправ за системою «Табата», апаратного лімфодренажного масажу (пресотерпія) та спеціального раціонального харчування.

Програма тренувань за системою Табата, використовують спортсмени практично усіх видів спорту з метою швидкого спалення жиру, збільшенню витривалості, побудові мускулатури.

Пресотерапія (лімфодренаж) – метод, який заснований на ритмічній стимуляції м'язів у необхідній послідовності. Пресотерапія є ефективною при лікуванні ожиріння, целюліту, набряків і різних захворювань, пов'язаних з порушенням циркуляції крові й лімфи.

Зазначено та доведено, що форсований метод «згонки ваги тіла» негативно відбивається на фізичній роботоzдатності. На цьому тлі стає очевидним перевага спортсменів експериментальної групи у змагальній діяльності, оскільки усі показники фізичного стану та фізичної роботоzдатності були збережені та у багатьох випадках покращені за рахунок поступового методу корекції маси тіла без шкоди та зайвого стресу на організм.

Медведєва Г. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

МЕТОДИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ СТРІЛЬБИ З ГВИНТІВКИ У СПОРТСМЕНІВ З ВАДАМИ СЛУХУ ВИЩОЇ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що останні роки сучасного стрілецького спорту характеризуються досягненнями високих спортивних результатів на світовій арені взагалі і зокрема серед глухих спортсменів. Тому зрозуміло, що зростають вимоги до підвищення технічної, тактичної та психологічної підготовки спортсменів. У кульовій стрільбі змінюються правила змагань, умови проведення фіналів та визначення переможців. Усе це значною мірою ускладнює виконання стрілецьких вправ і відбивається на спортивних результатах. Для стрільців з вадами слуху, що мають супутні відхилення в організмі при глухоті, більшою мірою важливо виявити ці відхилення і розробити методику вдосконалення техніки стрільби з урахуванням цих відхилень. Тому різнобічне вдосконалення техніки стрільби дуже важливе на всіх етапах підготовки стрільця з гвинтівки з вадами слуху.

Метою роботи було підвищення технічних результатів у стрільців з вадами слуху високої спортивної кваліфікації за допомогою розробленої методики з урахуванням особливостей функцій організму глухих спортсменів.

Дослідження проводилося при Сумському регіональному центрі інвалідів «Інваспорт» на базі ССК «Суми – спорт – Б. А. К.» м. Суми та ССК «СХІД» м. Київ, де проходять стрілецьку підготовку спортсмени з вадами слуху високої спортивної класифікації. Групою дослідження є група штатних спортсменів-інструкторів Українського центру з Фізичної культури і спорту (ФК і С) інвалідів «Інваспорт» зі стрільби з гвинтівки. У дослідженні взяло участь 9 спортсменів: 5 чоловіки, та 4 жінки віком від 17 до 38 років. Педагогічні дослідження проводилися з 2019 р.. Дослідження статистики спортивних результатів спортсменів з вадами слуху на офіційних міжнародних змаганнях, педагогічні спостереження в процесі тренувань з глухими спортсменами допомогли виявити причини зменшення в зростанні спортивних результатів спортсменів: наприклад, на XXII Дефіграх 2013 р., 10 стрільців збірної команди України, здобули 6 медалей з 36 можливих; з них 5 медалей – стрільці з гвинтівки. А вже на XXIII Дефіграх 2017 р., 11 стрільців здобули 5 медалей з 36 можливих; з них – 2 медалі стрільці з гвинтівки. Аналіз технічних результатів на XXII–XXIII Дефіграх, а також XIII чемпіонаті Європи і I чемпіонаті Світу – достовірне відображення зменшення показників готовності спортсменів до участі у найвищих престижних міжнародних змаганнях.

У процесі дослідження у деяких спортсменів були виявлені порушення функцій в організмі. До них відносяться: порушення координації рухів, ослаблена орієнтація в просторі, уповільнена реакція реагування на виконання окремих дій, ослаблена пам'ять, швидка стомлюваність при підвищеному навантаженні в процесі занять і відповідно збільшення часу на відновлення організму, тощо. Ці негативні функціональні зрушення є супутніми відхиленнями при глухоті, однак вони дуже впливові на стрільців-спортсменів.

На підставі статистичних даних, отриманих під час дослідження, стало зрозуміло, що окрім вдосконалення технічної, тактичної і психологічної підготовки необхідно враховувати і застосовувати методи адаптивного фізичного виховання стрільця-спортсмена з вадами слуху.

Таким чином слід зазначити, що до загальноприйнятої методики вдосконалення техніки стрільби необхідно розробити методику вдосконалення рухової активності глухих спортсменів-стрільців з урахуванням адаптивного фізичного виховання, спрямованого на профілактику стану здоров'я та адаптацію в соціумі. Спеціально підібрані і розроблені вправи, спрямовані на профілактику і розвиток функцій, необхідних стрільцям з гвинтівки, рекомендувати для вдосконалення техніки стрільби спортсменам з вадами слуху не лише в період підготовки до міжнародних змагань, а й у процесі всього навчально-тренувального процесу.

Меленюк О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н. Добродуб Є. З.

АНАЛІЗ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТРЕНУВАНЬ У ПОРТСМЕНІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ БОКСОМ

Нині, такий вид спорту як бокс є дуже популярним серед підлітків. Проте спортивно-тренувальний процес побудований таким чином, що перед спортсменами ставиться ціль – досягнення високих спортивних результатів. Тоді як для здоров'я дітей, підлітків і нації в цілому було б краще розглядати такий популярний вид спорту як оздоровчий.

У світі інноваційних технологій і постійного використання в повсякденному житті різних гаджетів, фізичне виховання дітей і підлітків таким видом спорту як бокс слід розглядати в розрізі загальної підтримки і розвитку фізичного здоров'я.

Спорт, який розвиває фізичні якості і покращує функціональний стан здоров'я тих, хто займається, без прагнення до високих результатів.

На початковому етапі тренувального процесу слід розглянути послідовність розвитку фізичних якостей у тих, хто займається. Не всі якості під час тренувального процесу розвиваються однаково. Завдання тренера – побудувати тренувальний процес в такий спосіб, щоб навантаження спортсмена було найбільш пропорційним та збалансованим.

На початковому етапі тренувального процесу в групі оздоровчого напрямку були проведені тести, які оцінюють рівень фізичних якостей, такі як: тест на гнучкість плечового суглоба, тест на силу – згинання-розгинання рук в упорі лежачи та тест на координацію і витривалість.

Аналіз отриманих результатів виявив, що на першому році початкового етапу тренувань у спортсменів спостерігалось найбільше зростання саме у змінах результатів тестування в такій фізичній якості як сила. Друге місце зайняла витривалість. На третьому місці із зростання показників – координація. А найгірший результат був отриманий під час тестування гнучкості.

На другому році початкового етапу занять з боксу у спортсменів найбільший показник зростання спостерігався у результатах отриманих під час тестування на витривалість. Друге місце зайняли показники з тестування на силу. Третє і четверте місце залишилися незмінними, відповідно до показників з тестувань на координацію і гнучкість.

А на третьому році початкового етапу занять з боксу були отримані наступні показники тестування. На першому місці були результати тестування з координації. На другому – результати одразу двох тестів на витривалість і силу, тоді як результати тестування на гнучкість знову опинились на третьому місці.

Аналіз результатів тестування фізичних якостей вказує нам на те, що впродовж усього початкового етапу тренувального процесу розвиваються всі фізичні якості, але різною мірою. Тому, розуміючи яку фізичну якість треба розвинути додатково на початковому етапі тренувань, ми можемо побудувати тренувальний процес в такий спосіб, щоб отримати максимальний результат за короткий термін. Адже, звичайно, метою занять з боксу є повноцінний розвиток спортсмена.

Мінібаєва К. К., Віндюк О. В.

Класичний приватний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ ДЛЯ ЖІНОЧОГО КОНТИНГЕНТУ

Нині фітнес поділяється на два види занять: in-door (усередині приміщень) і out-door (будь-які види фітнесу поза закритими приміщеннями, на відкритому повітрі), які, у свою чергу, поділяються на групові та індивідуальні.

Основна мета занять – позитивний вплив на всі компоненти оздоровчого фітнесу. До них належать заняття, направлені на розвиток кардіо-респіраторної витривалості, м'язової сили і витривалості, гнучкості, координації, регуляції психофізичного стану.

Кардіо-програми – розвивають аеробну витривалість, покращують діяльність серцево-судинної системи, мають потужну жироспалюючу дію. До них відносяться не тільки групові заняття в залі (аеробіка), але і ходьба, біг, їзда на велосипеді, плавання, і, звичайно ж, танці.

Силові програми – розвивають силу і витривалість, зміцнюють і розвивають мускулатуру, покращують форму тіла. Відповідно до ваших фітнес-цілей, заняття в тренажерному залі (вільні ваги, механічні тренажери) або в залі для групових програм (обтяження і аксесуари залу групових програм)

Програми на розвиток координації рухів, балансу і стабільності – наприклад, Пілатес або Калланетик, створені на основі різних видів східних гімнастик. Пілатес і Калланетик відносяться до так званого «повільному» фітнесу, засновані на розтягуючих і статистичних вправах, що викликають активність глибоко розташованих м'язових груп. Унікальна функціональна тренування балансу і координації в поєднанні з силовими вправами з власною вагою, поєднує в собі тренування на стійкість з розтяжкою та управлінням диханням. Тренування не викликає напруги хребта і суглобів, розвиває гнучкість, м'язовий тонус, покращує поставу, знімає нервово – м'язову напругу. Для жінок особливо актуальним є те, що ці програми мають найпотужнішим, коригуючи фігуру, дією. М'язи придбають подовжену «балетну» форму.

Програми, спрямовані на розвиток гнучкості. Найпопулярніші зараз – йога і стрейчинг. Ось лише декілька причин розтягувати м'язи: гнучке тіло (розтягнуті м'язи) – це красиво. Свобода рухів, легкість і пластичність збільшуються з розвитком гнучкості, і це впливає на те, як ви виглядаєте і рухаєтеся; «запас гнучкості» дозволяє мінімізувати ймовірність спортивних і побутових травм; правильно розтягуємося м'яз повністю розслабляється, що покращує стан як самої м'язи, так і нервової системи; поліпшується кровопостачання м'язів і посилює виведення з м'яза продуктів метаболізму, зменшується біль; значні за силою больо-

ві відчуття під час розтяжки збільшують викид соматотропну – гормону, що відповідає за розвиток витривалості і м'язової маси, що є так само сильним жироспалюючим гормоном; це найкраща профілактика проти відкладення солей; підвищується життєвий тонус.

Базова аеробіка. Це найбільш поширений вид аеробіки, який становить собою синтез загально-розвивальних гімнастичних вправ, різновидів бігу, стрибків і підскоків, що виконуються під музичний супровід 120–160 акцентів на хвилину поточним або серійно поточним методом. Основна фізіологічна спрямованість даного виду аеробіки – розвиток витривалості, підвищення функціональних можливостей кардіореспіраторної системи. HighImpact (Хай імпакт) – базова аеробіка високої інтенсивності, заняття з активним використанням стрибків і бігу, рекомендується особам із високим рівнем підготовленості. LowImpact (Лоу-імпакт) – базова аеробіка низької інтенсивності, заняття переважно з використанням ходьби, рухів з напівприсіданнями й випадами.

Танцювальна аеробіка включає різні танцювальні стилі й напрями: Funk, Sity (street-jam), Jazz, Latina та ін. Для Funk (фанк-аеробіка) характерна особлива техніка рухів (пружна ходьба) і більш вільна пластика рук, акцентується танцювальність і емоційність рухів.

Молчанов І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ 12–13 РОКІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ

Баскетбол завоював популярність, і особливо серед дітей, підлітків і юнаків. Баскетбол – командна гра з м'ячем, в якій гравці однієї команди, передаючи один одному м'яч руками або просуваючись з ним, прагнуть найбільшу кількість разів закинути м'яч у кошик команди супротивника. Одночасно гравці протилежної команди протидіють цьому, прагнучи залишити свою корзину недоторканою і в той же час опанувати м'ячем для нападу на корзину противника.

У процесі навчання, у яких навчають формуються рухові вміння і навички, і одночасно відбувається розвиток фізичних (рухових) якостей. Ці явища взаємопов'язані, але кожному властиві певні засоби і методи. Крім того, існують засоби і методи інтегрального впливу, що сприяють цілісному прояву навичок, якостей, знань.

В сучасних умовах значно збільшився обсяг діяльності, здійснюваної в імовірнісних і несподівано виникаючих ситуаціях, яка вимагає прояву винахідливості, швидкості реакції, здатності до концентрації і переключення уваги, просторової, тимчасової, динамічної точності рухів і їх біомеханічної раціональності.

Важливою особливістю сучасного баскетболу є те, що зміна прийомів і дій відбувається в залежності від ситуацій. Одночасно зі швидкою орієнтацією і рішенням тактичних задач, з умінням поєднувати максимальну швидкість пересування з високою швидкістю і точністю виконання прийомів, а також з швидкістю і точністю зміни виконання одних прийомів іншими відповідно до ігрової обстановкою, спортсмен проявляє високі координаційні здібності. Всі ці якості або здібності в теорії фізичного виховання пов'язують з поняттям «спритність» – здатністю людини швидко, оперативно, доцільно, тобто найбільш раціонально, освоювати нові рухові дії, успішно вирішувати рухові завдання в умовах, що змінюються.

Спритність – складне комплексне рухова якість, рівень розвитку, якого визначається багатьма факторами. Так, на думку Є.П. Ільїна, під спритністю слід розуміти сукупність координаційних здібностей, однією з яких є швидкість оволодіння новими рухами, інший – швидка перебудова рухової діяльності відповідно до вимог раптово зміненої ситуації.

Серед фізичних якостей спритність, з точки зору психології, займає особливе становище. Вона проявляється тільки в комплексі з іншими фізичними якостями. Спритність – специфічна властивість, по-різному проявляється в різних видах спорту. Людина може відрізнитися високим ступенем розвитку спритності в гімнастиці, але недостатньою для спортивних ігор. Спритність тісно пов'язана з руховими навичками і тому носить найбільш комплексний характер.

Дотримуючись загальноприйнятій думці, спритність – це, по-перше, здатність опановувати складними руховими координаціями; по-друге, спортивними рухами і вдосконаленням їх; по-третє, відповідно до мінливою обстановкою швидко і раціонально перебудовувати свої дії. Спритність – це комплексна здатність спортсмена до прояву високого рівня сили і швидкості в органічному поєднанні з координацією рухів і їх точністю.

Спритність і координація рухів мають істотне значення в становленні рухових навичок, в розвитку фізичних якостей, вони відіграють велику роль і в спортивній, і в виробничій діяльності людини, в його повсякденному житті. І для баскетболістів спритність є мало не найголовнішим якістю.

Таким чином, баскетбол, як одна з найпопулярніших і поширених в системі шкільної та додаткової освіти спортивних ігор, є найбільш доступним і ефективним засобом розвитку координаційних здібностей і особливо спритності у дітей і підлітків шкільного віку.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток спритності у школярів 12–13 років засобами баскетболу».

Мудрак П. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Добродуб Є. З.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ У ПІДЛІТКІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

Інтерес до фізичної культури є центральною ланкою в ієрархії основних особистісних характеристик школяра: природна потреба дитини в рухах, в нових враженнях, в новій інформації, мотивація до занять

фізичною культурою, стійкий інтерес до фізичної культури, звички до фізичних вправ, гігієнічним нормам і процедурам; потреба в фізичному вдосконаленні.

Інтерес до фізичної культури – це наслідок, одного з інтегральних проявів складних процесів мотиваційної сфери. Мотивацію слід розрізняти внутрішню і зовнішню. Інтерес формується лише в результаті внутрішньої мотивації. Вона виникає тоді, коли зовнішні мотиви і цілі відповідають можливостям школяра, і він розуміє суб'єктивну відповідальність за їх реалізацію. Успішна реалізація мотивів і цілей викликає у школяра натхнення, бажання продовжувати заняття за власною ініціативою, тобто створює внутрішню мотивацію і інтерес. Внутрішня мотивація виникає також тоді, коли учень відчуває задоволення від самого процесу, умов занять, від характеру взаємин з педагогом, членами колективу. Однак, внутрішня і зовнішня мотивації повинні існувати в діалектичній єдності. Інтерес до фізичної культури можна формувати двома шляхами: впливати цілеспрямовано на окремі мотиви і, в цілому, на мотиваційну сферу.

Формування зацікавленості школярів в заняттях фізичною культурою є важливою умовою їх успішного фізичного виховання. Саме тоді можна домогтися успіху у всебічному розвитку учнів і зміцнити їх здоров'я, підтримати на високому рівні фізичні, психічні сили і можливості. У цьому випадку самі учні з інтересом будуть ставитися до уроків фізичної культури, з особистих спонукань прагнути відвідувати заняття груп загальної фізичної підготовки, спортивні секції, виконувати фізичні вправи і гартують процедури у вільний час, розумно проводити вихідні та канікулярні дні. Тому так важлива в школі систематична робота по формуванню у школярів інтересу до фізичної культури.

Мотивація до занять фізичною культурою у школярів має вікові особливості. В учнів початкових класів провідним мотивом формування інтересу до занять виступає задоволення природної потреби в рухах, а підлітки бачать в цих заняттях особисту і суспільну значимість. Саме це обумовлює вікові відмінності в засобах і методах формування інтересу учнів до занять.

У підлітковому віці відбувається інтенсивне фізичний і психічний розвиток. Психічне розвиток характеризується виникненням нових, більш складних форм абстрактно-логічного мислення, вдосконаленням емоційних процесів і проявом вольової активності, появою і розвитком самосвідомості. Ці зміни усвідомлюються самим підлітком і впливають на його поведінку. Вони спонукають підлітка бути схожим на дорослого. Приклад дорослих, в першу чергу батьків і вчителів, має найбільший вплив на виховання у них інтересу до фізичної культури.

Важливе значення в підвищенні інтересу підлітків до фізичної культури має досягнення ними успіхів на заняттях. Непосильні завдання за складністю, або по прояву окремих рухових якостей викликають у школяра почуття невпевненості в своїх силах, побоювання, замкнутість. Це може негативно впливати на розвиток інтересу до фізичної культури.

Існує значна залежність розвитку інтересу до фізичної культури від стану фізичного виховання в школі, від того, як ставляться до цієї справи керівники школи, вчителі, від якості матеріально-технічної бази, від того, як проводяться уроки, змагання, фізкультурно-спортивні свята, як оформлена наочна агітація. Особливо значна роль в цьому вчителя фізичної культури. Він повинен піклуватися про те, щоб уроки фізичної культури і позакласні заняття приносили школярам задоволення. Це активізує розвиток інтересу у школярів до фізичної культури.

Муравицький Є. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ З УРАХУВАННЯМ ЇХ СОМАТОТИПІВ

Фізичний стан підростаючого покоління характеризується рядом негативних ознак, що виявляються в зниженні рівня здоров'я дітей, збільшенні хронічних захворювань, погіршенні фізичної підготовленості. Проблеми дитинства посилюються і тим, що за минулі 10–15 років помітно знизилася рухова активність дітей і підлітків, поширеність гіподинамії серед школярів досягла 80% (Сумін П. І.). Істотною частиною причин положення, що склалося, визначається загальною соціально - економічною кризою в країні, а також що часто зустрічається сьогодні, відстороненістю батьків від виховання і розвитку своїх дітей. При цьому сучасне фізичне виховання у школі, яке покликане укріплювати здоров'я учнів, сьогодні має тенденцію до стійкого зниження своєї ефективності.

На рубежі 90-х років ХХ сторіччя з метою підвищення ефективності фізичного виховання були запропоновані нові підходи в його переосмисленні: формування фізичної культури особи (Лях В. І.), конверсія основних положень теорії спортивної підготовки в процес фізичного виховання (Бальсевич В. К.), концепція фізкультурного виховання (Лубишева Л. І.), оздоровча спрямованість уроків фізичної культури (Ільїн Е. П.), технологія диференційованої фізкультурної освіти (Короткова Е. А.) і так далі.

Сучасні ідеї модернізації фізичного виховання спираються перш за все, на гуманістичні ідеї (Сухомлінський В. А., Амонашвілі Ш. А., Алексєєв Н. А.) і покликані активізувати особу на основі обліку єдності в ній біологічного, психічного і соціального (Лубишева Л. І.). На противагу стратегії примушення і «усереднювання» затверджуються теорія і практика формування позитивного відношення до цінностей фізичної культури, свідомого вибору власного шляху на основі цілеспрямованого розширення знань і врахування інтересів особи.

Встановлений факт є медико-біологічною підставою диференційованого підходу в системі шкільного фізичного виховання, який припускає необхідність розробки рекомендацій вчителям, щодо планування рівня фізичного навантаження з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей дітей. При цьому соматотип індивіда, як морфологічний прояв конституції є найбільш доступною підставою для диференціації в масовому фізичному вихованні.

Під диференціацією ми розуміємо облік індивідуальних особливостей учнів в тій формі, коли учні групуються на основі яких-небудь особливостей для навчання. Диференціація освіти є процесом, що постійно розвивається, в ході якого визначаються чинники і умови, що впливають на підвищення її ефективності. Вивчення питань диференційованого підходу до занять з фізичного виховання школярів в загальноосвітніх школах дозволяє виявити нові шляхи вирішення досліджуваної проблеми.

З метою здійснення диференційованого підходу до організації уроків фізичної культури учнів загальноосвітніх установ по рівню здоров'я і фізичної підготовленості підрозділяються на три медичні групи - основну, підготовчу і спеціальну медичну.

Заняття в цих групах розрізняються навчальними програмами, об'ємом і структурою фізичного навантаження, а також вимогами до рівня освоєння навчального матеріалу.

При розробці практичних завдань необхідно здійснювати диференційований підхід до учнів, враховуючи стан їх здоров'я, рівень фізичного розвитку і фізичної підготовленості. В процесі навчання руховим діям, людина повинна оволодіти їх динамічними і ритмічними параметрами.

Велика роль відводиться плануванню підготовчої і завершальної частини уроку, як почався урок і як був закінчений, залежить успіх уроку. Одним з дієвих засобів, сприяючих розвитку інтересу до занять фізичною культурою, є рухливі ігри, тому їх необхідно включати в підготовчу і завершальну частини уроку. Позитивні емоції не тільки радують людину, але одночасно ефективно стимулюють його м'язову діяльність.

Новіков В. В.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Бражник В. М.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «КРОССФІТ»

Для студентів вищих навчальних закладів рухова активність є основною складовою їх здорового способу життя та всебічного розвитку. Щоб зацікавити студентів цілеспрямовано займатися фізичною культурою, слід використовувати сучасні напрямки фізичної культури, застосовувати нові методики ведення занять і тоді студенти будуть розвиватися як сучасні особистості. Зміцнення й збереження здоров'я студентів, підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості – найактуальніші з головних завдань, які стоять перед українським суспільством [1].

Результати останніх досліджень свідчать, що на сьогоднішній день, стан здоров'я студентської молоді значно погіршився. Аналізуючи стан фізичного виховання студентів, українські фахівці стверджують, що серед більшості з них, зазвичай, не сформована потреба піклуватися про власне здоров'я.

Наказ № 1330 від 17.05.2017 року: ввести в дію Тимчасовий порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентів КНТЕУ до затвердження Вченою радою університету, здійснювати у відповідності до Інструкції проведення, тестів і нормативів щорічного оцінювання фізичної підготовленості, узагальнення та подання інформації про результати проведення тестування [1].

Заняття з фізичного виховання в КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) йдуть за секційною системою навчання. В спеціалізації «Кроссфіт» було проведено тестування у студентів першокурсників, в вересні 2019 року, з шості факультетів, з них юнаків 70, дівчат 52.

Метою оцінювання стало визначення рівня фізичної підготовленості студентів першокурсників.

Здобувачі вищої освіти виконували наступні тести: підтягування на перекладні, стрибок у довжину з місця, біг на 100 м, човниковий біг 4x9 м, нахил тулуба вперед з положення сидячи. У тестуванні можна порівнювати підготовленість студентів. До виконання тестів з фізичної підготовленості були допущені студенти які ознайомлені з технікою і правилами безпеки під час їх виконання, які пройшли медичне обстеження і допущені лікарем до тестування. Тестування проводились у спортивному комплексі Київського національного торговельно-економічного університету.

Аналізуючи результати тестування, зроблено висновки, що студенти не були готові к здачі нормативів тестування, та мали низький рівень розвитку окремих рухових якостей, але у деяких студентів розвиток рухової якості заслуговує особливої оцінки у дівчат гнучкість, у чоловіків сила.

Отже, викладачам кафедри фізичної культури рекомендовано підготувати студентів до здачі тестів і нормативів на весні 2020 року. На заняттях необхідно використовувати різні комплекси загально розвиваючих вправ, які спрямовані на підвищення рівня фізичної підготовленості та розвиток фізичних якостей. Надавати домашні завдання з фізичного виховання для самостійної роботи студентів, які дозволять покращити результати наступних оцінювань рівня фізичної підготовленості студентів.

Перспективи подальших досліджень полягають у вдосконаленні системи підготовки до оцінювань рівня фізичної підготовленості студентів.

Список використаних джерел

1. Корнюх Т. В., Хапсаліс Г. Л. Самостійні заняття студентів, як засіб збереження здоров'я. *Наука і вища освіта*: тези доповідей XXV Міжнар. наук. конф. студентів і молодих учених, 7 квітня 2017 р. Запоріжжя: КПУ, 2017. С. 465.

2. Наказ № 1330 від 17 травня 2017 р. Тимчасовий порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентів КНТЕУ. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2017.

Павлишина К. І.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Самоленко Т. В.

ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО ЗАНЯТЬ СКАНДИНВСЬКОЮ ХОДЬБОЮ

Результати останніх досліджень свідчать, що нині стан здоров'я студентської молоді значно погіршився, знизився не тільки рівень рухової активності, але й спостерігається недостатня мотивація до занять

фізичною культурою і спортом [1]. На сьогоднішній день скандинавська ходьба – один із видів рухової активності, який стрімко розвивається і поширюється Європою й світом. Скандинавська ходьба – це вид ходьби з використанням спеціально розроблених палиць, що сприяють додатковому навантаженню, яке, між тим, не дозволяє виходити за межі аеробного режиму енергозабезпечення і тому досить ефективне для підвищення фізичного стану осіб незалежно від віку, статі та фізичної підготовленості (С. Oakley, 2008; J. Wendlova, 2008; Н. Figard-Fabre, 2010–2011; J. Hartvigsen, 2010).

Зі студентами Київського національного торговельно-економічного університету (КНТЕУ) було проведено пробне заняття зі скандинавської ходьби. Студенти були ознайомлені з технікою скандинавської ходьби, з правильним вибором палиць, одягу та взуття, кожен студент спробував навчитися ходити з палицями. Було проведено ряд вправ по 5-10 хвилин: нахили головою вліво-вправо і вгору-вниз; кругові рухи головою в обох напрямках; обертальні рухи передпліччя навколо ліктьових суглобів. Для розігріву плечей, грудних м'язів виконували наступні вправи: руки зігнуті в ліктях, пальці торкаються плеча; кругові рухи в обох напрямках. Для розминки тазостегнових суглобів – руки з упором в стегна, кругові рухи тазом в обох напрямках; Розминаючи хребет, плечовий пояс, косі м'язи живота, були виконані нахили тулуба в сторони; протилежна стороні нахилу рука, заноситься над головою, друга впирається в стегно; різноманітні кругові рухи в колінних суглобах. На кафедрі фізичної культури КНТЕУ нами було проведено анкетування серед ста п'ятдесяти студентів першого курсу трьох спеціалізацій: «Загальна фізична підготовка», «Оздоровчий біг та туризм», «Міні-футбол, ігровий фітнес». Анкета складалася з п'яти запитань, які потребували відповіді «так» чи «ні», рисунок 1:

1. Ваша сім'я підтримує здоровий спосіб життя?
2. Ви робите прогулянки на свіжому повітрі?
3. Чи займаєтесь ви якимось видом рухової активності зараз?
4. Скандинавська ходьба – чи знайомий вам цей вид фітнесу?
5. Хотіли б ви займатися скандинавською ходьбою?

Аналіз анкетування показав, що здоровий спосіб життя у сім'ї підтримують 25% студентів, прогулянки на свіжому повітрі роблять 81%, займаються певним видом рухової діяльності 29%, знайомі зі скандинавською ходьбою 90%, хотіли б займатися 88%.

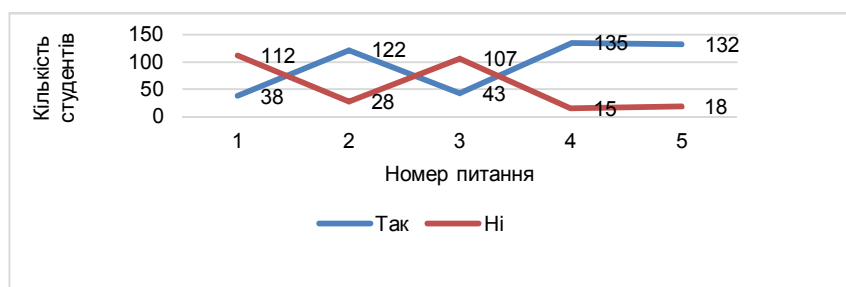

Рис. 1. Результати анкетування студентів

Таким чином, застосування скандинавської ходьби в програмі з фізичного виховання у нашому вузі може суттєво скорегувати і підвищити фізичну працездатність студентів.

Список використаних джерел

1. Москаленко Н., Корж Н. Технологія формування ціннісного ставлення у студентів до самостійних занять фізичною культурою. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 1. С. 201–206.

Панас Ю. В., Тахмазов В. І.

Класичний приватний університет

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ КАРАТЕ

Карате з японської [ка'rate] перекладається як шлях порожньої руки – бойове мистецтво, система захисту і нападу без зброї, в якому застосовуються удари і блоки руками і ногами.

Значення ієрогліфа «те» залишалося завжди незмінним, він позначав руку. Значення ж ієрогліфа «кара», до надання йому сенсу «порожній» Фунакосі Гичином, позначало «континент», тобто «Китай», «країна на материку». Якщо розглядати визначення карате то можна визначити три напрямки: фізкультурно-масову і спортивне. Фізкультурно-масове карате – система фізичного виховання, спрямована на вдосконалення спеціальних фізичних якостей і збереження рухової активності. Що стосується спортивного карате – сучасний вид спортивного єдиноборства, спрямований на формування навичок ведення спортивної боротьби для досягнення першості у змаганнях.

Карате налічує понад тисячолітню історію. У монастирі Шао-Лінь в Китаї навчали учнів фізичного тренування для розвитку витривалості і фізичної сили. Цей метод фізичного тренування розвивався і вдосконалювався і став відомий як мистецтво боротьби. Це бойове мистецтво вивезли на Окінаву, де воно змішалось з місцевими прийомами боротьби жителів островів.

З найдавніших літературних джерел, зокрема Дадао біцзі (записки великого острова), відомо, що розвиток відносин між Китаєм і Окінавою було налагоджено вже в 6 столітті н.е. (період імперської династії Сун), а свого піку досягло в середині 15 століття за часів правління Окінавської династії Се. Розвиток бойових мистецтв на Окінаві того часу йшло в 2-х напрямках: цюань фа (китайські системи бою) і то де (окінавські бойові мистецтва).

У 1609 р. стався розрив відносин між Окінавою і Китаєм, від яких Окінава отримувала економічну і культурну користь. Глава південно-японського клану Сацума, Шимадзу Ієхтса з дозволу японського імператора, з 3-ма тисячами самураїв, озброєних гарматами, на ста кораблях здійснив захоплення Окінави. Це був кінець Окінавської незалежності і початок складного підкорення архіпелагу Рюкю.

Існує понад сімдесят різних японських систем карате-до; трохи більше тридцяти систем краще іменувати себе карате – дзюцу. Але у всіх цих системах в тій чи іншій мірі позначається вплив того, що спочатку являло собою вид єдиноборства простолюдинів Окінави. Особливі японські пристрасі вплинули на вихідні окинавські форми і створили характерно японський вид карате-до, призначений в першу чергу для вивчення і застосування беззбройних методів рукопашного спаринг-бою. Правильно зрозуміле японське карате-до являє собою збалансовану систему духовної дисципліни, фізичного виховання, самооборони і спортивного змагання.

Сьомого травня 1966 р. в Парижі пройшов перший в історії Чемпіонат Європи з карате, який відкрив низку щорічних європейських чемпіонатів. Швидкий розвиток спортивного карате у всьому світі поставило на порядок денний питання про створення міжконтинентальної міжнародної організації. У 1970 р. створюється Всесвітній союз організацій карате (World Union of Karate Organizations – WUKO). Його президентом стає президент Всеяпонської федерації карате Сасакава Рєйті, а головою – Ж. Делькур. Десятого жовтня 1970 в Токіо пройшов I Чемпіонат світу з карате, організований WUKO. Йому передував I Міжнародний конгрес WUKO. Так було покладено початок найбільшим турнірам зі спортивного карате.

У 1985 р. WUKO був офіційно визнаний МОК і розгорнув роботу з підготовки включення карате в число олімпійських видів спорту. Зміни в правилах змагань, покликані зробити їх більш видовищними, зрозумілими, а суддівство – більш об'єктивним, сприяли реорганізації WUKO і до створення в 1999 р. на його основі Всесвітньої федерації карате (WKF), яка в даний час включає федерації 174 країн. З літературних джерел відомо, що існувало багато самодіяльних «секцій», з тренерами, які не мали спеціальної освіти, тому в цих «секціях» була різна методика навчання, і в більшості випадках – неграмотна.

Пантілєєнко К. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ В БОКСІ

Однією з важливих сторін навчально-тренувального процесу та його ефективності є коректна побудова заняття. Незважаючи на різну цілеспрямованість, обумовлену віковими особливостями, технічною й тактичною підготовленістю, тих що займаються, періодом і іншими причинами, навчально-тренувальне заняття проводиться відповідно до певних закономірностей, загальних для всіх видів спорту. Ці закономірності, що передбачають доцільну послідовність виконання педагогічних завдань, ураховує типова структура тренування. Отже, практичні заняття в боксі можуть носити характер навчально-тренувальний і тренувальний.

Навчально-тренувальні заняття. Цей вид занять переважає при навчанні новачків і боксерів нижчих розрядів. На навчально-тренувальних заняттях боксери здобувають нові навички й удосконалюють раніше вироблені. Повторення руху або дії вже є процесом тренування. Поступове й усе більш широке засвоєння бойових засобів закріплюється в умовному й вільному бої. Боксер, що прагне до високих спортивних досягнень, повинен поступово підвищувати свою спортивну майстерність, засвоювати, закріплювати й удосконалювати не тільки нові технічні навички, але й уміння їх застосовувати в різних умовах бою. Тому форма навчально-тренувального заняття прийнятна для боксерів усіх розрядів. Тренер, плануючи загальний курс навчання боксера, послідовно вводить у заняття нові вправи й дії, суворо враховуючи при цьому якість засвоєння пройденого матеріалу, щоб забезпечити наступність у навчанні.

Тренувальні заняття. Під час тренувальних занять боксер удосконалює фізичні якості й техніко-тактичні навички. Наприклад, на коротких зборах по підготовці до змагань боксер головним чином прагне вдосконалювати свою майстерність в умовах бойової практики з боксерами різного стилю й манери ведення бою, а також за допомогою вправ на снарядах зберегти високу спортивну форму, не вивчаючи нових прийомів.

В основному навчально-тренувальні й тренувальні заняття проводяться в групі. Цю форму занять можна застосувати для боксерів різної кваліфікації – як для новачків, так і для майстрів. Група повинна бути приблизно однієї кваліфікації, тому що тренер дає всім одне завдання по вивченню й удосконаленню технічних і тактичних дій. Навчально-тренувальні й тренувальні заняття підрозділяються на три частини: підготовчу, основну й заключну. Підготовча частина заняття поділяється на фізіологічну розминку й теоретичну частину. Фізіологічна розминка передбачає: а) підготовку центральної нервової системи, активізацію діяльності серцево-судинної системи й подиху; б) підготовку рухового апарата до дій, що вимагають значних м'язових напруг.

У підготовчій частині, як правило, застосовуються вправи помірної інтенсивності. Якщо ж навантаження під час підготовчої частини підвищене або недостатнє, рухливість нервових процесів збільшується незначно в порівнянні з вихідними даними спокою. Слід також враховувати індивідуальні особливості боксера. У підготовчій частині не рекомендується приділяти багато уваги розвитку таких якостей, як сила й витривалість. Загально розвиваючі вправи виявляють всебічний (і в той же час вибірково) вплив на організм людини. Можливість великого вибору загально розвиваючих вправ дозволяє спортсменам поліпшити роботу рухового апарата, навчитися більш точно диференціювати рухи.

Спеціальні підготовчі вправи повинні відповідати завданням тренування. Якщо в основній частині заняття ставиться завдання розвитку рухливості й ведення бою на далекій дистанції, то для підготовчої

частини повинні бути підібрані відповідні вправи в пересуванні, нанесенні прямих ударів, ухили тулубом і інші, для того щоб цим сприяти найшвидшому оволодінню спеціальними навичками під час тренування в парах.

Пантюхов О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА В НАВЧАЛЬНО–ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАРАТИСТІВ

Фізична підготовленість характеризується можливостями функціональних систем організму спортсмена, що забезпечують ефективну змагальну діяльність, а також рівнем розвитку основних фізичних якостей витривалості, швидкості, сили, спритності (координаційних здібностей) і гнучкості.

Фізична підготовленість поділяється на загальну, допоміжну і спеціальну.

Загальна підготовленість передбачає різнобічний розвиток фізичних якостей, функціональних можливостей органів і систем організму, злагоженість їх проявів в процесі м'язової діяльності. У сучасному спортивному тренуванні на відміну від уявлень, що існували раніше, загальна підготовленість пов'язується не з різнобічною фізичною досконалістю взагалі, а з рівнем розвитку якостей і здібностей, що роблять опосередкований вплив на спортивні досягнення і ефективність тренувального процесу в конкретному виді спорту.

Допоміжна підготовленість служить функціональною основою для успішної роботи при розвитку спеціальних фізичних якостей і здібностей. Під нею мають на увазі функціональні можливості спортсменів, що проявляються у рухових діях обраного виду спорту, здатність організму до перенесення високих специфічних навантажень та інтенсивного процесу відновлення.

Спеціальна підготовленість характеризується рівнем розвитку фізичних якостей та можливостей органів і функціональних систем, що безпосередньо впливають на здобуття досягнень в обраному виді спорту.

При характеристиці різних сторін фізичної підготовленості, особливо попередньої базової підготовки, враховують не тільки абсолютний рівень функціональних можливостей заснованих систем організму спортсмена і розвитку фізичних якостей, але і здатність до реалізації наявного функціонального потенціалу в процесі змагальної діяльності.

Фізична підготовленість спортсмена тісно пов'язана з попередньою базовою підготовкою. В одних видах спорту і їх окремих дисциплінах, спортивний результат визначається насамперед швидко-силовими можливостями, рівнем розвитку анаеробної продуктивності; в інших аеробною продуктивністю, витривалістю до тривалої роботи; по–третє швидко-силовими і координаційними здібностями; по–четверте рівномірним розвитком різних фізичних якостей.

Фізична підготовка один з найважливіших факторів тренування, який вважається базовим у напрямку підвищення змагальної підготовленості каратиста. Головною метою фізичної підготовки є збільшення функціонального потенціалу спортсмена та розвиток фізичних якостей. Високий рівень розвитку спеціальних фізичних якостей каратиста і пов'язаних з ними здібностей та їх реалізація в змаганнях – головна передумова досягнення бажаного результату.

Під фізичними якостями прийнято розуміти природжені морфофункціональні утворення, у результаті прояву яких здійснюється рухова активність людини. Вважається, що фізичні якості складають основу рухових здібностей людини. Під руховими здібностями розуміють сукупність прояву фізичних якостей та рухових вмінь та навичок, які визначають рухові можливості людини. До фізичних якостей відносять силу, швидкість, координацію, витривалість, гнучкість. У зв'язку з тим, що фізичні якості є генетично обумовленими та слабо піддаються розвитку, коли говорять про розвиток сили та швидкості рухових дій, а також про розвиток координації, витривалості та гнучкості, розуміють процес розвитку відповідних рухових здібностей. У залежності від ступеня генетичного впливу на базові для них фізичні якості, рухові здібності у різній мірі піддаються розвитку під впливом тренування. Підвищення рівня розвитку рухових здібностей є головним завданням фізичної підготовки спортсмена, яка полягає в основі всієї спортивної підготовки.

Перевалова Т. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Ляхова І. М.

РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ ІЗ ВЕСЛУВАННЯ АКАДЕМІЧНОГО НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У сучасній науці значна увага приділяється методикам розвитку фізичних якостей кваліфікованих спортсменів, у той же час, існує дефіцит науково-обґрунтованих підходів щодо підвищення фізичних якостей спортсменів у веслуванні академічному на етапі спеціалізованої базової підготовки. Нарприклад, в науковій і науково-методичній літературі не знайшли теоретичного обґрунтування і експериментальної перевірки методики розвитку фізичних якостей веслувальників за допомогою вправ із власною масою тіла. Це обмежує можливості вдосконалення засобів і методів розвитку фізичних якостей спортсменів із веслування академічного, що, на нашу думку, дозволяють підвищити ефективність їх змагальної діяльності.

Так, на підставі аналізу літературних джерел і результатів вихідного тестування показників розвитку рухових якостей веслярів груп спеціалізованої базової підготовки, нами була розроблена експериментальна методика вдосконалення фізичних якостей, в основу якої було покладено спеціальні вправи із власною масою тіла.

У розробленій нами експериментальній методиці ми використовували різноманітні вправи, які об'єднувало те, що всі вони виконувались без застосування додаткового обтяження, так звані вправи із власною масою тіла. Розроблена нами методика була спрямована на гармонійний розвиток фізичних якос-

тей: сили, швидкості та витривалості. Вправи були сформовані та підібрані таким чином, щоб до роботи залучалися всі м'язи спортсмена. Наприклад, в навчально-тренувальному процесі широкого застосування набули стрибки у довжину «Багатоскоки», присідання на одній нозі «Пістолети», вправи з набивним м'ячем «Медбол», різні акробатичні вправи та ін.

На початку науково-педагогічного експерименту спортсмени пройшли тестування. Силові якості та силова-витривалість оцінювалися за допомогою виконання контрольних вправ зі штангою («Тяга штанги руками у положенні лежачі» та «Присідання зі штангою на плечах»), а також виконання тесту «Стрибок у довжину з місця». Загальна фізична витривалість спортсменів-вслуваньників оцінювалася за допомогою тесту «Біг 3000 м»; спеціальна витривалість – за допомогою подолання дистанції 2000 м на гребному ергометрі Concept II у змагальному режимі.

Двічі на тиждень протягом шести місяців спортсмени-веслярі тренувалися за розробленою нами методикою. Спочатку вони виконували вправи, спрямовані на розвиток м'язів ніг. Вправи були об'єднані у так звану «Смугу перешкод», що включала в себе послідовне виконання наступних вправ: стрибків «Багатоскоків», стрибків на тумбу, присідань «Пістолет» на кожній нозі, зістрибування з тумби. Кількість вправ у серії збільшувалася від 5-ти до 10-ти протягом експерименту у відповідності з адаптацією спортсмена до навантаження. Наприкінці експерименту проходження вправи «Смуга перешкод» орієнтовно виконувалось за 90 с.; вправи у серії – без відпочинку. Період відновлення між серіями складав 2 хвилини. За одне тренування веслярі виконували від 10 до 20 серій «Смуги перешкод». Після закінчення виконання цієї вправи, спортсмени переходили до наступної вправи на розвиток м'язів тулуба та рук. Так, спортсмени спочатку робили розминку с набивним м'ячем, а потім протягом 10-15 хвилин працювали у парі – виконували різноманітні кидки м'яча в ігровій формі, що сприяло дружній атмосфері у колективі, підвищувало інтерес спортсменів до навчально-тренувальних занять. Веслярі охоче виконували такі вправи, що є дуже важливим для спортсменів-юніорів віком 17–18 років.

По закінченню експерименту (через 6 місяців навчально-тренувальних занять) веслярі повторно виконали усі вищезазначені тести. Отримані результати прикінцевого тестування переконливо довели ефективність розробленої нами методики, що була спрямована на підвищення розвитку фізичних якостей веслярів груп спеціалізованої базової підготовки.

Пічуріна А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ПРОГРАМА ПОКРАЩЕННЯ КОНТАКТУ ВЕРШНИКА З КОНЕМ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ У КОНКУРІ

Незважаючи на відносно молодий вік конкуру, він має свою багату історію. Так, з самого початку становлення цього видовищного виду спорту тренера та вершники знаходяться у пошуку новітніх технологій, що були б здатні корегувати технічні кондиції вершника та як наслідок, покращити його взаєморозуміння та контакт з конем. Особливості технічної підготовленості вершників у конкурі та розробка спеціальних вправ для її покращення є актуальними та потребують ретельного розгляду у нерозривному зв'язку з удосконаленням контакту вершника з конем.

Розроблена та впроваджена нами експериментальна програма з покращення контакту вершника з конем складалась з трьох блоків, а саме психологічної взаємодії вершника з конем, корекції техніки посадки (оцінка техніки положення рук, ніг та тулуба), а також блоку вправ, спрямованого на взаємодію вершника з конем.

Психологічна взаємодія вершника з конем полягала у трьох основних факторах, а саме концентрація вершника, довіра коня та розуміння коня.

Концентрація: звільнення від негативних емоцій; концентрація тільки на майбутню взаємодію з конем. Розуміння: вміння ідентифікувати переляк коня; не плутати «нерозумність» коня з його строптивістю; заміна покарання терпимістю та спокоєм.

Техніка посадки вершника складається з техніки положення рук, ніг та тулуба вершника. Техніка положення рук вершника: цілеспрямовані захоплюючі рухи руками сідла попереду та позаду; вправа «Гра з кульками» та інші спеціальні вправи. Техніка положення ніг вершника: вершник імітує поїзд, що їде по рельсам; вправа на покращення положення шенкелю та ін.. Техніка положення тулуба вершника: використання подушки між сідницями та седлом; підняти угору одну руку при їзді та інші вправи.

Нарешті третій блок експериментальної програми полягав у взаємодії вершника з конем. Взаємодія вершника з конем полягала у трьох основних факторах, а саме посилу, стрибків та виїздки. Посил: для тонкого контакту та зручності коня вершник має працювати руками, розведеними мінімум на 25 см, а в деяких випадках набагато більше; висувати зовнішню руку при проходженнях поворотів та вигинів та інші спеціальні вправи. Стрибки: дивитись куди їхати; не тянути за повіддя; тримати п'ятки вниз, оскільки вони є амортизатором, котрий пом'якшує поштовхи при стрибках та інші цільові установки. Виїздка: вправа виконується на вольту в обох напрямках, з початку на кроку, потім на рисі та , нарешті, на галопі; застосування блоку спеціальних вправ та їх комплексів.

Побережець Ю. М.

наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СКЕЛЕЛАЗІВ 8–10 РОКІВ

У 2020 році на XXXII літніх Олімпійських іграх в Токіо спортивне стендове скелелазіння буде вперше представлено як новий олімпійський вид спорту.

У червні 2016 року виконавчий рада МОК схвалив пакет з п'яти видів спорту, до складу якого увійшли: бейсбол, софтбол, карате, скейтбордінг, спортивне скелелазіння і серфінг, і запропонував його на за-

твердження 129-й сесії МОК. Тоді ж МОК прийняв рішення про включення скелелазіння в програму юнацьких олімпійських ігор 2018 року в Буенос-Айресе.

Єдиним українцем, який отримав олімпійську ліцензію зі скелелазіння на юнацькі олімпійські ігри, став Ярослав Ткач, вихованець Кіровоградського обласного центру туризму і ДЮСШ-1.

Скелелазіння буде представлено трьома дисциплінами: швидкістю, складністю і боулдерінгом, а підсумковий залік буде визначатися з комбінованого рейтингу. Таким чином, скелелазіння як вид спорту в Україні отримує зовсім інший статус і можливості розвитку. Це особливо важливо, оскільки стендове скелелазіння в Україні до теперішнього часу розвивалося виключно зусиллями ентузіастів.

Скелелазіння (англ. Rock climbing) - це відносно молодий самостійний вид спорту, який вийшов з альпінізму в середині 50-х років ХХ століття і полягає в лазінні по природному (скелі) або штучному (скалодром) рельєфу.

Скелелазіння - складно-координований вид спорту, що вимагає хорошої загальнофізичної підготовки, високого рівня всіх фізичних якостей: витривалості, швидкості, сили, гнучкості, координації, швидкості реакції. А також якостей, притаманних безпосередньо скелелазінню: вміння орієнтуватися на маршруті, запам'ятовувати сам маршрут і характер зачіпок, вміння проходити його самим раціональним способом, не витрачаючи безглуздо свої сили. Головними фізичними якостями в скелелазінні є сила і силова витривалість, а показником обсягу і інтенсивності навантаження є кількість зроблених перехоплень.

Спортивне скелелазіння на природному і штучному видах рельєфу в даний час культивуються такі дисципліни або види змагань: лазіння на швидкість, лазіння на трудність, боулдерінг, іноді проводяться зв'язки і естафета.

Особливу популярність стендове скелелазіння має у підлітків і молоді. Однією з головних умов планування фізичної підготовки молодих скелелазів, є врахування вікових особливостей організму дитини.

З точки зору зростання спортивних результатів доцільно починати заняття скелелазінням в більш ранньому молодшому шкільному віці, що дозволить до початку підліткового віку розвинути необхідні фізичні якості для заняття стендовим скелелазінням, перш за все силу, силову витривалість, гнучкість, швидко-силово і координаційні якості. Це дозволить уникнути форсованої силової підготовки в підлітковому віці, яка неминуче призводить до підвищеному ризику травмування та захворювань в зонах росту. Найбільш поширеними видами травм серед підлітків є розтягнення сухожиль, суглобів і кісток пальців, які призводять до переломів і пошкодження зон росту пальців.

У зв'язку з неоднотимним формуванням органів і систем організму дитини становлення різних фізичних якостей також перебігає гетерохронно. З урахуванням цієї концепції в групах початкової підготовки доцільно використовувати засоби та методи, переважно спрямовані на розвиток швидкості, сили, спритності та гнучкості, а також загальної витривалості з урахуванням анатомофізіологічних і фізичних особливостей розвитку організму дітей.

Необхідно також враховувати, що юні скелелазі набагато більш краще справляються з освоєнням і запам'ятовуванням складних послідовних рухів ніж дорослі спортсмени. Але в той же час, юніори надзвичайно уразливі до стресових ситуацій.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Фізична підготовка юних скелелазів 8-10 років».

Прозоров С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Добродуб Є. З.

ПРОФІЛАКТИКА АДДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ

Сучасне українське суспільство характеризується кризою практично у всіх сферах суспільного життя, що зумовлює виникнення й поширення такого соціального явища, як адитивна поведінка, що провокує погіршення стану здоров'я особливо серед підлітків та молоді.

Проблема поширення адитивної поведінки (АП) серед школярів є соціальною загрозою для особистісних ресурсів української держави, а це детермінуючий чинник повноцінного функціонування сучасного суспільства. Результати досліджень Н. Ю. Максимової (2000, 2002), А. М. Нагірної (2005) та А. О. Щулкунова (2005) підтверджують важливість цієї проблеми для українського суспільства. На сьогодні проблема поширення АП серед школярів майже не вирішується, збільшується кількість підлітків з вираженими ознаками адитивності, а також критичним рівнем стану здоров'я.

Аналіз наукової літератури показав, що на території України лише 10% школярів належать до категорії практично здорових, у решти виявлено певні відхилення у стані здоров'я. За даними фахівців, понад 168 тис. мають інвалідність з дитинства, більш ніж 60% українських випускників не придатні до служби в армії, що нерідко, пов'язане з ознаками АП.

Згідно з прогнозами з кожним роком кількість підлітків із критичним рівнем здоров'я а також із вираженими ознаками АП збільшується.

Конвенцією ООН про права дитини, ратифікованою Верховною Радою України, проголошено, що діти мають не тільки особливі потреби, а й громадянські, політичні, соціальні, культурні та економічні права. Одним з найважливіших стратегічних завдань нашої держави в забезпеченні соціального захисту дитинства є реалізація їхнього права на оздоровлення та відпочинок. Турбота про оздоровлення дітей є одним з основних показників ставлення держави до проблем підростаючого покоління. Дитячі оздоровчі табори, основним напрямом діяльності яких є активний відпочинок, що здійснюється з використанням фізичних вправ, мають за мету хоча б частково компенсувати недостатню рухову активність підлітків. Проте, традиційно сформовані форми організації роботи дитячого колективу не можуть служити ефективним способом підвищення рухової активності школярів із метою відновлення й підтримання високої працездатності до нового навчального року. Не випадково організація дитячого відпочинку стала одним з актуальних питань, що потребують невідкладного вирішення.

Як свідчить аналіз наукової літератури, у дитячих таборах відпочинку до недавнього часу існували умови для розвитку рухових якостей і навичок, посиленого фізичного розвитку, працездатності, функціональних можливостей школярів. У працях багатьох науковців досліджено розвиток індивідуальних рухових здатностей підлітків у літньому оздоровчому таборі з використанням комп'ютерного моделювання, можливості реалізації виховного потенціалу дитячого оздоровчого табору (Н. О. Курчанова, 2006); формування ціннісних орієнтацій підлітків у таборах відпочинку. Ряд учених займалися також вивченням специфічної ролі дитячого табору як соціально-педагогічного середовища для раціонального фізичного виховання і розвитку підростаючого покоління. Проте у зв'язку з певною переорієнтацією дитячих оздоровчих таборів у нових соціально-економічних умовах ряд питань так і залишаються недостатньо розробленими, по-перше, перенесення акценту з ідейно-виховної прикладної функції на рекреаційно-оздоровчу, що обумовлено, з одного боку, виключенням ідеологічної спрямованості роботи дитячих літніх таборів, а з другого – подальшим погіршенням стану здоров'я підростаючого покоління. По-друге поглибилися протиріччя між запитами, інтересами, потребами сучасних підлітків і рівнем матеріальної бази та формами і методами роботи, що пропонуються у оздоровчих таборах, які орієнтуються на традиційні, часом застарілі технології.

Прокопшин В. М.

Класичного приватного університету
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

РОЗВИТОК СТАТИЧНОЇ РІВНОВАГИ У ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ КУЛЬОВОЮ СТРІЛЬБОЮ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в останні роки спостерігається стрімке зростання досягнень у світовому стрілецькому спорті, що настійно вимагає невпинного пошуку нових дієвих засобів і методів роботи із спортсменами-стрільцями. У проведених фахівцями дослідженнях виявлено, що стійкість систем «стрілець-зброя» і «стрілець-зброя-мішень» у значній мірі залежить від тренуваності спортсмена. При цьому основне значення грає вестибулярний аналізатор, задіяний в механізмах регуляції положень «виготовлення» і «прицілювання». Тут найважливішу роль грає суглобово-м'язова пропріорецепція.

Статична рівновага при стрільбі з пістолета визначається координаційними механізмами управління рухами та представляється як координаційна здатність стрільця тривало утримувати стійке вертикальне положення в позі «виготовлення» при балансуванні за рахунок активної напруги м'язів.

Питання розробки інноваційних технологій виховання координаційних здібностей у юних стрільців-пістолетчиків є актуальними і розглядаються сьогодні на новому витку науково-практичного осмислення проблем перспективної підготовки спортсменів у кульовій стрільбі.

Метою дослідження стало підвищення результативності змагальної діяльності у спортсменів з кульової стрільби шляхом вдосконалення статичної рівноваги.

Дослідження тривали з жовтня 2018 р. по вересень 2019 р., на базі стрілецького комплексу ДЮСШ № 7 м. Запоріжжя. Тренувальний процес проходив 3 рази на тиждень по 2 години. У дослідженні брали участь експериментальна (ЕГ) і контрольна (КГ) групи у кількості 12 спортсменів, в кожній з яких 4 дівчини та 8 хлопців віком 10–12 років.

Для експериментальної групи був застосований комплекс спеціальних вправ для стрільців, спрямований на розвиток рівноваги і здатності зберігати стійке положення пози «стрілець-зброя» та системи «стрілець-зброя-мішень». Були застосовані наступні вправи:

- вправи на «завмирання» (після сигналу зайняти відповідну позицію та залишатись у ній нерухомо 15–20 с.);
- вправи на розвиток вестибулярних здібностей (стрибки на місці з обертанням, хода по колоді з утриманням рівноваги, утримання довгомірних предметів на долоні, або на одному пальці);
- Спеціальні вправи для тренування стійкості у позі «виготовлення»:
 - вправи на утримання (мінімізація коливань, мішень не виходить за межі мушки);
 - вправа на управління та контроль різних груп м'язів;
 - вправа «Вісімка» (рухи стволом зброї в певних напрямках: по замкнутій лінії у формі вісімки, витягнутої по вертикалі або горизонталі).

Контрольна група тренувалася за стандартною програмою ДЮСШ по кульовій стрільбі та була представлена у такому ж складі, як і експериментальна, для того, щоб в наслідку експерименту можна було коректно оцінювати зміни в результатах.

На підставі даних, отриманих під час дослідження, слід зазначити, що при застосуванні спеціальних вправ для розвитку статичної рівноваги виявлені достовірні міжгрупові відмінності у показниках стану статичної координації, чутливості вестибулярного апарату та за оцінками рівня координації, що проводились за допомогою стрілецького тренажера СКАТ.

У стрільців експериментальної групи відмічені достовірні позитивні зміни в показниках стійкості системи «Стрілець-зброя-мішень» ($p \leq 0,05$). Достовірно підвищилися результати випробувань учасників експериментальної групи у вправах стрілецької програми (покращення 13,5% (ЕГ) проти 2,78% (КГ), та істотно зменшена середня довжина траєкторії прицілювання (на $50,11 \pm 1,33$ мм (ЕГ) проти $33,69 \pm 2,13$ мм (КГ)).

Діти, які тренувалися за звичайною програмою ДЮСШ, бажаних результатів не отримали. Збільшення показників за проведеними тестами у стрільців експериментальної групи були більш значущі у порівнянні з контрольною групою ($p \leq 0,05$).

Слід зазначити, що в роботі доведена безперечна ефективність експериментальної програми з розвитку статичної рівноваги у юних стрільців віком 10–12 років. Запропоновані вправи сприяють розвитку статичної рівноваги, дають позитивний результат і можуть бути включені до комплексної системи тренувань стрільців-початківців.

Прокопшин Г. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г

**УДОСКОНАЛЕННЯ СТАТОДИНАМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СПОРТСМЕНІВ
З КУЛЬОВОЇ СТРІЛЬБИ ВІКОМ 13–15 РОКІВ**

Сучасна спортивна стрільба з пістолета, як і інші види спорту, висуває підвищені вимоги до специфічних якостей спортсменів, що забезпечують ефективність підготовки спортивного резерву. У юного спортсмена успішне виконання змагальної вправи, поряд з безліччю факторів, залежить від рівня розвитку статодинамічної стійкості. Отже статодинамічна стійкість є важливим аспектом підготовки стрілка.

Перевірка статодинамічної стійкості та оцінка змагальної діяльності на початку експерименту надала можливість підтвердити однорідність підбраного контингенту ($p > 0,05$) та констатувати їх задовільний рівень з можливістю його корекції шляхом впровадження експериментальної програми у тренувальний процес спортсменів, котрі представляли експериментальну групу

В експериментальній програмі ми представили зміст засобів та методів, що здатні якісно забезпечити статодинамічну стійкість стрілків-пульовиків з врахуванням наближених до об'єктивних лімітуючих факторів. Так, до основних факторів, що були скореговані нами були віднесені: педагогічні, психологічні, матеріально-технічні та випадкові помилки. Окрім факторної корекції, нами був застосований комплекс спеціальних вправ, що якісно покращують стан статодинамічної стійкості. Комплекс, спрямований на підвищення статодинамічної стійкості стрільців 13-15 років експериментальної групи складався зі спеціальних вправ та застосовувався три рази на тиждень під час заключної частини тренування.

Результати перевірки статодинамічної стійкості стрілків 13-15 років по завершенню експерименту надали можливість підтвердити міжгрупові відмінності та позитивну динаміку, що відбулась у результатах представників експериментальної групи. Так, результати тесту Бондаревського, оцінка вестибулярної стійкості, тест № 1, оцінка вестибулярної стійкості тест № 2 та поза Ромберга у представників контрольної групи були зазначені на відмітках $15,05 \pm 0,55$ с, $3,25 \pm 0,25$ балів, $3,50 \pm 0,50$ балів та $3,00 \pm 0,39$ балів, а серед спортсменів експериментальної групи $19,40 \pm 0,45$ с, $4,75 \pm 0,25$ балів, $4,75 \pm 0,25$ балів та $6,90 \pm 0,25$ балів, відповідно. Нарешті у тестах Ластівка, проба Яроцького та «крокуючий» тест Фукуда спортсмени контрольної групи показали результати $3,65 \pm 0,50$ с, $3,50 \pm 0,25$ балів та $3,50 \pm 0,25$ балів, а стрілки експериментальної групи $6,97 \pm 0,30$ с, $4,75 \pm 0,25$ балів та $4,50 \pm 0,50$ балів, відповідно.

Результативність змагальної діяльності досліджуваного контингенту також підтвердила позитивну динаміку виступів в обох групах, але в експериментальній групі покращення було більш суттєвим. Так, загальна сума очок при змаганні у видах ПП-2 та ПП-3 у стрілків контрольної групи складала $350,5 \pm 5,00$ очок та $536,0 \pm 6,00$ очок, а у спортсменів експериментальної групи $362,0 \pm 4,00$ очок та $550,0 \pm 5,00$ очок, відповідно.

Отже статодинамічна стійкість при стрільбі дозволяє стрілку після виконання підйому пістолета в район прицілювання зафіксувати зброю для здійснення точного пострілу. Саме про це й свідчать результати статодинамічної стійкості та успішності змагальної діяльності спортсменів 13-15 років, що представляли експериментальну групу. Тобто нами доведена безперечна ефективність експериментальної програми з розвитку статодинамічної стійкості спортсменів з кульової стрільби віком 13-15 років.

Рибіцький С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Євстігнеєва І. В.

ПЕЦІАЛЬНО СИЛОВА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ КАРАТИСТІВ

Розвиток карате на сучасному рівні, все більше робить актуальним питання фізичної підготовки спортсменів на різних етапах спортивного вдосконалення, що особливо доцільно на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей, де тренувальний та змагальний процес є найактивнішим.

Поняття сила насамперед фізичне. В механіці воно виражає міру взаємодії тіл, причину їх руху. Тому у фізичному сенсі, як векторна величина сила розуміється в тому випадку, коли розглядається кількісна сторона взаємодії людини, скажімо з опорою, снарядом або іншим зовнішнім об'єктом. Іншими словами, в даному випадку через силу оцінюється результат руху, його робочий ефект.

Спеціальна силова підготовка в карате - це виконання силових вправ які покращують силові показники необхідні для ефективної спортивної та змагальної діяльності.

Тренувальні заняття каратистів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей будуються виходячи зі змагального циклу і розкладу семінарських занять для атестації, частота занять і зміст плану тренування в тренажерному залі залежать від теми тренувальних занять з карате, більший ефект дасть цикл занять на певні м'язові групи в поєднанні з відновними процедурами черева.

Також на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей після правильно спланованого та реалізованого шляху спортивного удосконалення, та завдяку процесу спортивного відбору ми маємо справу з дорослими висококваліфікованими спортсменами, які вже мають загальнофізичну підготовленість і для покращення їх спеціальних силових здібностей ми будемо використовувати окремі тренувальні заняття у тренажерному залі, з використанням зовнішнього обтяження, що не роблять на попередніх етапах та у сенситивні періоди розвитку спеціальних силових здібностей. У так званих сенситивних періодах розвитку використовується вага власного тіла, щоб уникнути затримки росту, ускладнень рухового апарату та проблем з внутрішніми органами підліткового організму. Карате специфічний вид спорту, який пред'являє багато вимог до організму спортсмена-каратиста. На етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсмени мають гарну фізичну підготовленість, що дозволяє варіативно впливати на організм та використовувати великий спектор вправ с обтяженнями для покращення спеціальної силових підготовленості, що неможливо реалізувати у підлітковому віці.

Романенко Г. І.

Класический приватній університет

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ФІТНЕСУ НА ЗДОРОВ'Я ЖІНОК 25-30 РОКІВ

Актуальність проблеми. На сучасний момент в світі фітнес є глобальним напрямком, спрямованим на покращення здоров'я людей. В даний час розроблені зміст і методика занять різними видами оздоровчого фітнесу, для різних вікових категорій і рівня фізичної підготовленості. Використовуючи фітнес-програми, можна отримати максимальну користь за мінімальний час. В результаті занять оздоровчим фітнесом, відбуваються позитивні зміни в стані здоров'я: профілактика серцевих захворювань і оптимізація роботи серцево-судинної системи; збільшення життєвої ємності легень що, в свою чергу, впливає на тривалість життя; зміцнення опорно-рухового апарату; поліпшення фізичної та розумової працездатності.

Наслідком недостатньої рухової активності в організмі людини є збої в діяльності серцево-судинної, дихальної та інших систем, порушення обміну речовин та розвиток певних захворювань різного ступеня тяжкості.

Основний оздоровчий ефект фітнес-тренування пов'язаний з підвищенням функціональних можливостей серцево-судинної системи. Він полягає в економізації своїх сил в стані спокою та підвищує резервні можливості кровообігу в цілому при м'язовій діяльності.

Характерним прикладом раціонального використання в фітнесі сучасних досягнень науково-технічного прогресу є стрімкий розвиток напряму, відомого як фітбол-тренінг. Однією з причин появи фітбол-гімнастики є недолік в існуючій масової оздоровчій технології вправ, які запобігають травмуванню хребта та профілактики його захворювання.

Мета роботи - визначити вплив фітнесу на стан здоров'я жінок 25-30 років.

Завдання дослідження: 1. Узагальнити теоретичні знання, в галузі використання фітнесу в фізкультурно-оздоровчих технологіях. 2. Визначити особливості функціональних можливостей серцево-судинної системи організму тих, хто займається фітнесом та проаналізувати його вплив. Експериментальна фітнес-програма 12-місячного макроциклу складалася з трьох періодів: впрацювання, періоду «створення форми» і підтримуючого періоду. У загальну структуру занять входило кілька комплексів різної спрямованості – розминка, аеробний, силовий, корекційний, стретчинг, відновлювальний. Програма будувалася з урахуванням індивідуальних антропометричних даних і була розрахована на триразове відвідування занять в тиждень. Рівень функціональних показників розраховувався по експрес-оцінці рівня фізичного здоров'я за допомогою морфофункціональних показників.

Висновки. Оцінюючи роботу функціональних систем тих, хто брав участь у експерименті, можна констатувати, що зміни відбулися в середині груп, а саме: індекс Руф'є (IR) зменшився на 2,29 уд / хв. в експериментальній групі, в контрольній - на 1,7 уд / хв., що склало 11% на користь експериментальної групи і підвищило функціональну можливість серцево-судинної системи. Масово-ростовий індекс (MRI) зменшився в експериментальній групі на 1,2% в порівнянні з контрольною. Це доводить більш значне зниження маси тіла в експериментальній групі. Артеріальний тиск знизився, причому зміна показників експериментальної групи на 3% більше в бік поліпшення, ніж у контрольній групі жінок. Загальна працездатність (PWC170) також зросла: в експериментальній групі на 8,5% більше, ніж у контрольній групі. Після експерименту рівень фізичного здоров'я виріс в двох групах і досяг рівня вище середнього. Аналіз результатів проведеного дослідження свідчить про позитивний вплив занять фітбол-гімнастикою на серцево-судинну систему жінок 25-30 років.

Рудик А. Г.

Класический приватній університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндук О. В.

ВИЗНАЧЕННЯ БАЗОВОЇ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В КАРАТЕ

Питанням науково-обґрунтованих методик підготовки каратистів до змагальної діяльності не приділяється належної уваги. В той же час прогрес спорту визначається вдосконаленням системи управління тренувальним процесом на основі об'єктивізації знань про структуру та ефективність техніко-тактичних дій.

У навчанні базовим формам, кихон і ката, існуюча методика орієнтується на японські зразки і наслідування японським майстрам. Крім того, критерієм оцінки майстерності в карате є виконання ката згідно японським уявленням про красу форми тіла. Тому всі послідовники карате в Європі і на Заході намагаються наслідувати в цьому своїм японським наставникам.

Технічна підготовка – це процес цілеспрямованого вивчення і вдосконалення техніки. Оволодіння сучасною технікою з урахуванням індивідуальних особливостей і фізичної підготовленості дозволяє досягти високих результатів в обраному виді спорту.

Таким чином в роботі буде розглянуте поняття «технічної підготовки» як процесу вивчення рухових дій і повторення виконання їх до досконалої форми.

Перше, що вивчається на початковому етапі занять карате це стойки. Уміння в будь-якому положенні захищатися від атаки більшою мірою залежить від підтримки правильної позиції тіла. Тому існують чіткі вимоги до правильної стойки:

1. Утримувати рівновагу при виконанні атакуючих і захисних прийомів.
2. Плавню переміщати частини свого тіла при виконанні технічних дій.
3. Виконувати технічні дії з максимальною швидкістю.

Тренувальний процес у карате базується на трьох основних технічних прийомів:

Ката (型) – це послідовно з'єднані блоки, удари руками і ногами. Пересування в кожному ката здійснюється за певним малюнком (ембусен). Ката являє собою бій з невидимим одним або декількома супротивниками. Вправи виконуються в єдиному ланцюжку, рухи діляться на атакуючі та захисні. За ката прово-

дяться спортивні змагання як в одиночному, так і в груповому розряді [B1, Ф1]. Існує чотири елементи ката: бункай (分解) – аналіз, пояснення ката; оё (応用 о: ё:) – застосування; ханка (変化) – варіації; какусі (隠し) – скритність.

Якість виконання ката оцінюється в сукупності і за окремими параметрами. Це точність, швидкість, правильний розподіл зусиль, стабільна рівновага, концентрація уваги на уявному противнику, психологічна мобілізація, правильність стойок, вірна послідовність рухів, захистів і ударів, правильне дихання, а також – розуміння внутрішнього духу ката.

Спеціалісти розділяють ката на дві великі групи. До першої належать ті, які сприяють фізичному розвитку, зміцненню скелета людини та її м'язів. При уявній простоті потребують холонокровності і при правильному використанні спортсмени демонструють силу і гідність. У другій групі зібрані ката, що сприяють розвитку рефлексів і вмінню швидко і вправно пересуватися. Але не дивлячись на розділення, всі ката потребують розвитку ритму та координації руху.

Загалом рахунком ката можна розділити на дві великі групи: ката стилю Серін (Шаолін) і ката стилю Серей. Географічно можна розділити ката на Сюри і Наха. Деякі автори стверджують, що потрібно виділяти також ката школи Томаріте. Всі ката мають свої особливості, що виникають з вищевказаних стилів і шкіл. Навіть якщо поглянути на положення рук перед виконанням ката, ми побачимо, що в школі Сюри прийнято тримати руки на рівні попереку, а в школі Наха – трохи вище, на рівні грудей. Ката відрізняються як положенням тіла, так і технікою виконання, тому не можна заклимати дотримуватися лише одного способу виконання

Савельєва В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – старший викладач Воскобойник Т. А.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СПОРТСМЕНОК У ХУДОЖНІЙ ГІМНАСТИЦІ

Сучасний етап розвитку художньої гімнастики характеризується зростанням складності змагальних програм, підвищенням виконавчої майстерності у суворо обмежених параметрах часу, що обумовлене правилами змагань Міжнародної федерації гімнастики (FIG).

В складнокоординаційних видах спорту, в тому числі художній гімнастиці, основою тренувального процесу є технічна підготовка, якій приділяється значна частина уваги, однак в першу чергу вона залежить від рівня фізичної підготовленості спортсмена. Зокрема, в художній гімнастиці оволодіння технікою деяких вправ взагалі не можливе, якщо спортсмен не здатний виконувати рухи з великою амплітудою. У практиці спортивного тренування давно помічено, що однією з причин травматичних ушкоджень є недостатній рівень розвитку фізичних якостей.

Спортивна підготовка – багатофакторний процес, що охоплює тренування спортсмена, підготовку до змагань та участі в них, організацію тренувального процесу і змагань та використання поза тренувальних та поза змагальних факторів у підготовці спортсмена.

Система змагань частково виходить за рамки спортивної підготовки, так як підготовчу функцію виконують тільки такі види змагань як контрольні, підготовчі, відбіркові до головних змагань (найвідповідальніших в даному змагальному періоді) ведеться спеціальна підготовка, і вони якби виходять за рамки спортивної підготовки.

Період попередньої базової підготовки дуже важливий для орієнтації гімнасток у групових або індивідуальних вправах, так як різнобічна базова спеціальна підготовка, комплекс тестів оцінки можливостей гімнасток дозволяє визначити напрямки для подальшої орієнтації тренувального процесу. Удосконалення фізичних якостей і формування рухових навичок, які мають значення для успішної спеціалізації, приріст показників дозволяють оцінити можливості досягнення високої майстерності у конкретних видах змагань (особиста першість або групові вправи).

Отже, найсприятливішим періодом у розвитку фізичних якостей є період природного розвитку рухового аналізатора, який завершується в період статевого дозрівання (13-15 років).

Седракан А. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

РОЗВИТОК РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ У СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ТХЕКВОНДО НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Загальна фізична підготовка (ЗФП) – це процес вдосконалення рухових фізичних якостей, спрямованих на всебічний і гармонійний фізичний розвиток людини. ЗФП сприяє підвищенню функціональних можливостей, загальної працездатності, є основою (базою) для спеціальної підготовки і досягнення високих результатів в обраній сфері діяльності або виді спорту. Розвиток загальних здібностей тхеквондиста відбувається за рахунок виконання фізичних вправ (біг, плавання, спортивні та рухливі ігри, велоїзда, вправи з обтяженнями та ін.), оздоровчі сили природи і гігієнічні фактори. З розвитком загальних фізичних здібностей у спортсменів, які займаються боксом, пов'язано досягнення фізичної досконалості – рівня здоров'я і всебічного розвитку фізичних здібностей.

Спеціальна фізична підготовка (СФП) характеризується рівнем розвитку фізичних здібностей, можливостей органів і функціональних систем, що безпосередньо визначають досягнення в обраному виді спорту. Спеціальні вправи повинні підбиратися так, щоб вони відповідали структурі технічних дій тхеквондиста. Автор виділяє чотири групи спеціальних вправ: 1) спеціально-підготовчі вправи на снарядах (нанесення поодиноких та серій ударів обома руками, тощо); 2) вправи по вдосконаленню техніко-тактичної

майстерності з партнером; 3) змагальні вправи, стверджуючи, що вони (особливо вправи з партнером) істотно впливають на змагальну діяльність і можуть служити засобом спеціалізації тренувального процесу.

В ході досліджень був виявлений феномен міжм'язової координації, з поліпшенням якої зростає величина прояву швидкісно-силових якостей всіх м'язів, що несуть основне навантаження.

Проте, якщо умовою ефективнішого функціонування механізму міжм'язової координації є узгодження і впорядкування рівнів м'язової напруги, то при прояві швидкісно-силових якостей в багатосуставному русі найкращий кінцевий ефект має місце, коли напруга окремих м'язів досягає не граничних, а оптимальних величин.

Завданням спеціального тренування вважають пристосування м'язів і організму до боротьби, що сприяє досягненню найбільш ефективного використання сили при виконанні технічних дій в бою [42, 44].

З. М. Хусяйнов відзначаючи той факт, що результат бою частіше вирішується за рахунок переваги в силі і прудкості, зауважив, що для успішного засвоєння прийому рекомендують збільшувати опір партнера при вдосконаленні прийомів і доводити його до максимального.

Як засоби, що сприятимуть розвитку сили, використовуються вправи з снарядами і без снарядів (як снаряди застосовувалися мішки з піском, амортизатори, гантелі, медицинболи).

Для розвитку швидкісно-силових якостей рекомендують вправи загальнофізичної підготовки: біг, м'яч, баскетбол і так далі, або як засоби і методи для розвитку сили пропонується боротьба.

За результатами науково-дослідницької роботи В.В.Кличко, чим вище фізична підготовка тих, що займаються, тим швидше і краще вони опановують різні складні вправи. Вважається, що в боксі сила має виключно важливе значення, а більшість технічних дій в стійці можна виконувати лише за наявності достатньої прудкості.

Звертаючи увагу на підбір швидкісно-силових вправ, рекомендується віддавати перевагу вправам швидкісно-силового характеру, що одночасно впливають на розвиток сили і прудкості. Необхідно враховувати, що залежно від специфіки рухової діяльності питома вага кожного з них неоднакова. В зв'язку з цим не викликає здивування той факт, що в практиці їх вживання в цілях розвитку і вдосконалення спеціальних швидкісно-силових якостей існують певні розбіжності.

Сергата Н. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Баришок Т. В.

ФОРМУВАННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ І ПРИЧИНИ ЇЇ ДЕФОРМУВАННЯ

Серед порушень опорно-рухового апарату одне з перших місць як за частотою, так і за складністю патологічних змін займають різні види порушення постави. У свою чергу, питання виправлення постави представляє одну з найбільш актуальних проблем дитячого здоров'я, так як постава розглядається не тільки як один з факторів, що характеризують певне положення тіла людини в просторі, але і як найбільш істотний показник формування стану здоров'я людини.

Діти з порушеннями постави зазвичай незручні, рухливим іграм віддають перевагу неспішні прогулянки. Фізична підготовленість таких дітей, як правило, незадовільна. На думку фахівців одним з перспективних напрямків оптимізації системи фізичного виховання дітей, що мають порушення постави, є розробка нових інноваційних засобів та методик, в яких використання спеціально підібраних фізичних вправ з нестандартного обладнання дає позитивний ефект в реабілітації порушень постави. Ці вправи повинні бути адекватні можливостям організму і надавати тренувальних дій, підвищуючи адаптаційні можливості організму. При цьому фізичну терапію розглядають як лікувально-педагогічний і виховний процес, або, правильніше сказати, освітній процес. Тому необхідно при складанні профілактичних заходів знати закони загальної педагогіки, а також теорії та методики фізичної культури які важливі в справі фізичної реабілітації порушень постави дітей молодшого шкільного віку. Саме про молодший шкільний вік можна сказати, що в цей період формується потенціал здоров'я на все життя.

Під нормальною або правильною поставою мається на увазі звична поза невимушено стоїть людини, що тримає тулуб прямо і голову без активного напруження м'язів. Постава є об'єктом дослідження в різних наукових областях, таких як естетика, фізіологія, біомеханіка, медицина, педагогіка, фізична культура. Різноманітність видів постави у людей пов'язано, з одного боку, з індивідуальними конституціональними особливостями утримання тулуба в вертикальному положенні, з іншого – з активною діяльністю м'язів, що знаходяться під контролем центральної нервової системи (ЦНС), тобто психосоматичного стану індивіда. Тому поставу людини не можна розглядати тільки з боку соматичних характеристик, тому що вона є до певної міри також показником психічних особливостей індивідуума. Кожна людина має певну, властиву тільки йому поставу, характерну для нього так само, як, наприклад, форма обличчя, колір очей та ін.

Оцінка постави є неодмінною умовою профілактики, корекції та реабілітації порушень формування опорно-рухового апарату і, пов'язаних з цим, розвитку функціональних систем організму. З порушенням постави пов'язані численні проблеми, які зустрічаються як у дитячому, так і досить зрілому віці.

Постава дитини, будучи динамічним стереотипом, може змінюватися, незважаючи на відносну стабільність анатомічних чинників [9; 12; 64]. Вона може покращитися в процесі життєдіяльності або під впливом спеціальних фізичних вправ. Постава може піддаватися негативним обурюють факторів, наприклад, при зміні рухового стереотипу, при зміні режиму рухової діяльності, в зв'язку з вступом до школи або в період статевого дозрівання.

Причинами порушення постави в молодшому шкільному віці нерідко є відхилення від нормального розвитку скелета і м'язової системи в післяпологовому періоді і дошкільному віці. Вплив соціальних факторів на формування правильної постави дітей визначають: відсутність соціального запиту на формування правильної постави, рівнем сімейного доходу, недостатнім або неправильним фізичним вихованням, порушенням гієни, праці та навчання і руховим режимом.

Знання цих причин служить знаходженню раціональних шляхів реабілітації порушень постави в молодшому шкільному віці. Облік перерахованих факторів має, на наш погляд, особливе значення.

Сергатиї М. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. фіз. вих., доцент Большакова І. В.

СУЧАСНІ ПОГЯДИ НА МЕТОДИКУ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ НАВИЧОК У РУКОПАШНОМУ БОЇ

Службова діяльність працівників Національної поліції вимагає постійного удосконалення професійної підготовки для ефективної охорони правозаконності в Україні. Удосконалення спеціальної фізичної підготовленості працівників Національної поліції є важливою умовою підвищення якості подальшої професійної діяльності. Соціально-економічні та політичні реформи, що відбуваються в Україні істотно вплинули на традиційну систему фізичної підготовки працівників органів МВС та державної податкової служби України, яка була розрахована на високу фізичну підготовленість майбутніх курсантів. Але наукові дослідження доводять, що серед молоді призовного віку спостерігаються випадки, коли рівень їх фізичної підготовленості не відповідає Державним стандартам, а крім того, до п'ятдесяти відсотків призовників мають відхилення у стані здоров'я.

Службові обставини працівників Національної поліції обумовлені екстремальними ситуаціями сутичок з порушниками закону і вимагають досконалого володіння технікою рукопашного бою, сили, витривалості, швидкості оцінки обставин і прийняття рішення, зібраності, тобто всебічної професійної підготовки.

Між тим, питання формування рухових навичок рукопашного бою у системі підготовки працівників Національної поліції зовсім відсутнє. Навчання новим рухам передбачає розвиток фізичних якостей і координаційних здібностей людини. Розробка системи тренувальних занять для розвитку координаційних здібностей з метою формування рухових навичок рукопашного бою визначає актуальність теми обраного магістерського дослідження.

Формування уявлень про рухові дії (перша стадія) здійснюється на основі використання різних видів наочності (натуральний показ, демонстрація плакатів, малюнків, кінограм, відеофільмів), а також словесних методів (розповідь, пояснення рухів), при цьому увага акцентується на основних елементах техніки. На другій стадії – формування умінь виконувати рухи, які формуються у загальному виді. Рухи виконуються скуто, із зайвою м'язовою напругою, що пов'язано із широкою іррадіацією процесів збудження у нервових центрах. Контроль за рухами здійснюється за допомогою органів зору і слуху.

На третьому етапі формується кінематична і динамічна структура рухів. Окремі фази рухової дії стабілізуються, контроль за деталями рухів здійснюється пропріорецепцією. При формуванні рухів увага приділяється руховій структурі, доцільному ритму, що досягається багаторазовим виконанням рухів у цілісній структурі.

На четвертій стадії провідна роль у автоматизації рухів належить руховій сенсорній системі. Це дозволяє переключити свідомість на рішення основної рухової задачі – виконанні необхідного технічного прийому для досягнення кінцевого необхідного результату.

На п'ятій стадії розвивається здатність застосовувати рухові навички в складних умовах двоюбою. Керування рухами на різних стадіях формування рухових навичок має свої специфічні особливості, які пов'язані з перерозподілом функцій сенсорних систем.

Рівень формування навичок рукопашного бою при підготовці співробітників правоохоронних органів в спеціалізованих навчальних закладах не відповідає вимогам сьогодення. В основі методики підготовки рукопашного бою лежить постійне застосовування нових рухових прийомів. Вдосконалювати загальну спритність рекомендовано разом з вивченням різноманітних технічних та тактичних дій спортивної боротьби. Техніка рукопашного бою повинна забезпечувати необхідний запас рухових здібностей на всі випадки, які можуть трапитись під час проведення двоюбою.

Існуюча науково-методична література підкреслює, що питанню всебічної підготовки працівників Національної поліції не приділяється належної уваги, відсутні сучасні методики, які спрямовані на вдосконалення системи підготовки працівників силових структур, і тому це питання має безсумнівну актуальність.

Сисоєва Ю. М.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Ковальова А. О.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИСТУПУ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ НА ЧЕМПІОНАТІ СВІТУ В ДОСІ

Чемпіонат світу з легкої атлетики 2019 року пройшов під егідою Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій в Досі. Цей турнір став 17-м за рахунком чемпіонатом світу. Україна на чемпіонаті світу представила 44 спортсмена, в 21 дисципліні, за підсумками змагань Україна завоювала дві срібні медалі і посіла 22-е місце в загальному медальному заліку.

Для того щоб наша команда вийшла на світовий рівень, необхідно поліпшувати матеріально-технічне забезпечення, будувати спортивні об'єкти з сучасним обладнанням, проводити спеціальні заходи щодо підвищення кваліфікації тренерів, розвитку науки, поліпшувати медико-біологічне та науково-методичне обслуговування спортсменів, психологічне, інформаційне забезпечення підготовки спортсменів. Впроваджувати в практику підготовки спортсменів високої кваліфікації передові технології, досягнення спортивної науки. Стримуючим фактором у роботі тренерів є нестача спортивних споруд та їх не відповідність сучасним вимогам, відсутність спеціального інвентарю та обладнання. Треба організовувати спеціалізовані нау-

кові конференції та семінари з проблем удосконалення системи спортивної підготовки. Українські легкоатлети мають невичерпний потенціал та традиції, та нестримне бажання перемагати [1].

Нагороди України принесли Ярослава Магучіх, яка зайняла друге місце в стрибках у висоту, встановивши особистий рекорд і світовий рекорд серед юніорів – 2.04 м, а також Марина Бех-Романчук, яка взяла срібло в стрибках в довжину, показавши свій кращий результат в сезоні – 6.92 м, десять спортсменів збірної команди України увійшли до фіналу змагань. У вісімку найсильніших увійшли: стрибки у висоту (жінки) Юлія Левченко – 4 місце (2.00 м) спортивна ходьба на 50 км (жінки): Олена Собчук – четверте місце (4:33.38), Христина Юдкін – шосте місце (4:36). Метання молота (чоловіки): Михайло Кохан в 18 років став п'ятим в метанні молота – 77.39 м. Народний депутат України Ольга Саладуха стала п'ятою в потрійному стрибку і виконала олімпійський норматив – 14.52 м. Ірина Климець 24-річна спортсменка, яка в секторі для метання молота встановила свій особистий рекорд 73.56 метра і посіла підсумкове п'яте місце. Естафетний біг 4x400 метрів (жінки) – шосте місце 3:27.48. Біг на 400 метрів з бар'єрами (жінки) Анна Рижикова – сьоме місце 54.45. З 9 місце по 20 зайняли: **9-е місце** Марьян Закальницький спортивна ходьба 50 км – 4:12.28 та Ольга Ляхова біг на 800 м – 2:00.72. Змішаний естафетний біг 4x400 метрів – 13 місце. Стрибки у висоту Андрій Проценко – 14 місце. Біг на 800 метрів Наталія Прищепа зайняла 15 місце. Сергій Смелік біг на 200 метрів – 18 місце, та Надія Боровська на 20 км спортивна ходьба – 20 місце з результатом 1:41.44. С 21-го по 50 місця зайняли ще 17 спортсменів з різних видів. Не фінішувало три спортсмена: марафон чоловіки, спортивна ходьба на 50 км жінки та чоловіки.

Втрачаємо свої позиції в світовому рейтингу в таких традиційно сильних видах, як: багатоборства, в жіночому бігу на середні дистанції, жіночій естафеті 4x100 м, метанні списа, штовхання ядра і метання диска, в чоловічих стрибках з жердиною, чоловічих стрибках у довжину і потрійним, в чоловічих стрибках у висоту. Якщо об'єктивно говорити про перспективу на майбутні олімпійські ігри з 48 дисциплін, бути у вісімці на чемпіонаті світу в семи видах це дуже мало. Отже, внутрішня конкуренція присутня тільки в жіночих стрибках у висоту, метання молота, в жіночому бігу на 400 м для потрапляння в естафетну команду і спортивної ходьби, серед фіналістів і медалістів є молоді і перспективні спортсмени.

Список використаних джерел

1. Самоленко Т. В., Апайчев А. В. Аналіз результатів виступів українських легкоатлетів на чемпіонатах світу 1983–2017 рр. *Сучасні тенденції розвитку легкої атлетики*: зб. наук. пр. Харків: ХДАФК, 2017. С. 69–71.

Статьєв С. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Добродуб Є. З.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ДИТЯЧИМ ФІТНЕСОМ З ЕЛЕМЕНТАМИ НАРОДНИХ ТАНЦІВ ДЛЯ ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ

Протягом останніх років навчання і виховання проходить в дуже складних соціально-економічних, соціально-психологічних та екологічних умовах. Стан здоров'я населення, зокрема дітей молодшого шкільного віку триває погіршуватися. Протягом останніх десятиліть спостерігаються негативні тенденції, пов'язані з погіршенням стану здоров'я дітей, зокрема спостерігаються високі показники хронічної захворюваності дітей і відбувається це збільшення з віком. Протягом навчання в школі кількість дітей з хронічними захворюваннями збільшується в 2,5 рази. Зі зниженням рівня рухової активності в добовому циклі життя учнів безпосередньо пов'язане погіршення основних характеристик фізичного розвитку та функціонального стану організму – серцево-судинної діяльності, життєвої ємності легень, обміну речовин, м'язової сили та інше.

Пошуки способів зміцнення здоров'я дітей особливо актуальні в наш час, тому що життя зазначене постійними стресами, хвилюваннями. Дуже важливо піклуватися про здоров'я на різних етапах життя - насамперед у переході від початкової школі до середньої. Тому що, тільки здорова дитина може в майбутньому розвивати свої таланти. Таким чином, в сучасних економічних умовах для залучення до оздоровчої рухової активності, необхідно комплексне використання різноманітних вправ, адекватних стану здоров'я, рівню підготовленості та індивідуальним особливостям дитини. Тому широке поширення отримали нові нетрадиційні види рухової активності в якості оздоровлення школярів. В даний час зростає роль оздоровчо-рекреаційної рухової активності для підлітків з метою вирішення завдань оздоровлення і гармонійного розвитку особистості.

Ряд авторів говорять про те, що оптимальний рівень рухової активності забезпечує нормальний ріст і розвиток організму дівчат, зокрема їх фізичних якостей, а так само функціонального стану всіх систем. Актуальною проблемою є розробка нових концепцій, занять і програм, які будуть спрямовані на підвищення здоров'я дівчат і їх рухової активності.

Сучасними науковцями переважно розглядаються інноваційні види рухової активності які необхідно використовувати у системі фізичного виховання, але ж вже доказано що досягнення оптимального рівня рухової активності неможливо лише за рахунок уроків фізичної культури. Навіть зарубіжні автори (Rassel Rate, Bar Or, Thomas Robinson, 2008, Sutherland Ch., 2011,) тільки констатують необхідність організації занять рухової активністю дітей в позашкільний час.

Заняття танцями позитивно впливають на фізичний розвиток дитини; формують красиву поставу і впевнену ходу; сприяють розвитку рухових якостей. Використання елементів сучасних танців в оздоровчих програмах також виховують морально-вольові, естетичні якості: терпіння, наполегливість, прагнення досягти заданої мети, почуття впевненості в собі, почуття поваги до інших танцюристів і свого тренера, почуття товарищескості. Заняття танцями, також виховують прихильність до здорового способу життя. Бажання добре виглядати, почувати себе впевнено, розкуто рухатися, все це в сукупності забезпечує популярність су-

часних танців для дітей середнього шкільного віку, найчастіше це можливість змінити якість життя без радикалізму і надмірних зусиль.

Напрямок дитячого фітнесу з'явився порівняно недавно і поки що не має досить точного наукового обґрунтування у вітчизняній і зарубіжній літературі, особливо це стосується саме народних танців, на відміну від спортивних. Але він представляє інтерес для спеціалістів у сфері фітнесу та рекреації розвиваючись швидкими темпами, стає популярним. Відсутність ґрунтовних досліджень впливу оздоровчих занять з використанням елементів народної хореографії обумовило необхідність наших досліджень.

Степанов О. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КОНДИЦІЙНОГО ТРЕНУВАННЯ З ФЕХТУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН ЧОЛОВІКІВ ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ

Питання поглибленого дослідження та впровадження в процес занять фізичної культури осіб зрілого віку засобів спортивного фехтування є недостатньо вивченим та потребує пильної уваги з боку науковців та фахівців з фізичного виховання та спорту. На думку багатьох фахівців у галузі фізичної культури і спорту досить перспективним може бути впровадження у в «фізкультурне життя» чоловіків кондиційного тренування, зокрема фехтування, яке здатне поєднувати в собі елементи оздоровчого та спортивного тренування з врахуванням зон потужності, режимів роботи (аеробний, анаеробний, змішаний аеробно-анаеробний, гліколітичний, алактатно-гліколітичний), принципів тренування, глибокої техніко-тактичної корекції та самоконтролю за власним розвитком функціонального стану, фізичної підготовленості та загальною реакцією організму на фізичне навантаження.

Аналіз фізичного стану досліджуваного контингенту на початку експерименту надав нам змогу констатувати задовільний, а подекуди понижений стан у антропометричних показниках, функціональних пробах та у тестуваннях фізичної підготовленості.

Запропонована нами тренувальна програма базується на основі наукових розроблень, щодо тренувань зі спортивного фехтування, та враховує загально прийняті вимоги щодо оптимального розвитку функціонального стану організму та фізичної підготовленості людини під час оздоровчих тренувань.

Завдання тренувальної програми зі спортивного фехтування полягає в методичному забезпеченні змісту тренувального процесу для чоловіків першого зрілого віку, спортсменів-аматорів, що раніше ніколи не займалися спортивним фехтуванням.

Увесь період експериментальної тренувальної програми був поділений нами на три модулі. Кожен з трьох модулів відповідав належному періоду підготовки: попередня підготовка (підготовчий період), базова підготовка та оздоровче тренування.

Згідно з поставленими у магістерській роботі завданнями, нами були отримані результати перевірки функціонального стану та фізичної підготовленості досліджуваного контингенту на початку та по завершенню експерименту. довжина тіла протягом експерименту не була змінена, а маса тіла та індекс Кетле чоловіків першого зрілого віку були покращені на 6,25 та 10,70%, відповідно. динаміки змін функціонального стану чоловіків першого зрілого віку протягом експерименту частота серцевих скорочень, АТ сист. Та АТ діаст. були покращені на 4%, 9% та 12%, а частота дихання, проба Штанге, проба Генча та проба Руф'є на 23,5%, 34%, 28,6% та 52%, відповідно. В свою чергу результат ортостатичної проби був покращений двічі на 100%. гнучкість хребтового стовпа була покращена більш ніж на 100%; гнучкість плечових суглобів на 11%; згинання розгинання тулуба на 76%; динамометрія на 36%; тест Купера на 52%; сід у стіни більш ніж на 100%; 3 перекиди вперед на 27%; «вісімки» з м'ячем на 33%; поза Ромберга на 69%, а тест на реакцію з гімнастичною палицею на 61%.

Завдяки отриманим нами результатам ми можемо стверджувати про позитивну динаміку показників фізичного стану чоловіків першого зрілого віку під впливом кондиційного тренування з фехтування.

Тєленков І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 9–11 РОКІВ

Сучасний футбол – це, відносна універсалізація гравців, їх вміння, в разі необхідності діяти однаково ефективно на будь-якій ділянці поля як в обороні, так і в атаці. Структура сучасної гри висуває підвищені вимоги до всіх фізичних якостей футболістів, зокрема: силі, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості. Це, в свою чергу, вимагає від тренерів вміння вибирати і застосовувати в навчально-тренувальному процесі найбільш ефективні засоби розвитку координаційних здібностей юних футболістів.

Футбол з повним підставою можна віднести до тих видів спорту, в яких до гравців пред'являються підвищені вимоги по координованого прояву основних фізичних якостей і координаційних здібностей в постійно мінливих ігрових ситуаціях.

У хлопчиків у віці 7–11 років зумовлюються майбутні успіхи в спорті, а в техніко-тактичній підготовці юного футболіста є пріоритетний розвиток координаційних здібностей.

У сучасному футболі накопичено великий експериментальний досвід підготовки юних спортсменів, який знайшов відображення у спеціальній науково-методичній літературі, в якій розглянуті та обґрунтовані методичні аспекти навчання техніці гри, розвитку фізичних якостей, однак, проведений аналіз наукових джерел, а також практичної діяльності фахівців в області футболу, показав, що, на сьогоднішній день, не в

повній мірі, висвітлені питання ефективності педагогічних впливів в періоди що збігаються за часом з фазами прискорення його розвитку координаційних здібностей і фізичних якостей у віці 7–11 років.

Координація необхідна футболістові, перш за все, для успішного управління м'ячем, що передбачає вміння добре володіти своїм тілом. Координація, швидкість і збереження рівноваги – ось ключові моменти для успішного виконання багатьох технічних елементів.

В основі методики розвитку і вдосконалення координованості рухів лежить максимально різноманітне технічне вдосконалення спортсменів, засноване на використанні великої різноманітності загально-підготовчих, допоміжних, спеціально-підготовчих і змагальних вправ. Необхідно, щоб в окремо взятій тренувальній технічній вдосконаленні тісно погоджувалося з необхідністю вирішення конкретних тактичних завдань, що особливо істотно для спортивних ігор і єдиноборств, а також розвитком різних рухових якостей, специфічних для даного виду спорту

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що спостерігається недолік науково обґрунтованих методик оцінки та розвитку координаційних здібностей юних футболістів, відзначається суперечливість думок серед фахівців на сутність і механізми розвитку фізичних якостей, формування первинних рухових навичок, навчання технічним елементам гри.

Координаційні здібності до сих пір вивчені недостатньо, незважаючи на те, що від рівня їх розвитку, на думку багатьох фахівців залежить якість рішення більшості виникають в процесі гри техніко-тактичних завдань.

Тренери дитячо-юнацьких команд приділяють недостатньо уваги розвитку координаційних здібностей у юних футболістів, вважаючи це другорядним. Тому, випускники дитячо-юнацьких шкіл не володіють достатнім рівнем швидкісної техніки і мають в своєму арсеналі досить убогий набір різноманітних технічних пріємів, що не дозволяє їм претендувати на місце в складах провідних нелюбительських команд,

Невирішеність багатьох питань розвитку координаційних здібностей у юних футболістів обумовлюють актуальність теми нашого дослідження: «Розвиток координаційних здібностей у юних футболістів 9–11 років».

Тихонова К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Крюков Ю. М.

АНАЛІЗ ТАКТИЧНОЇ ПОБУДОВИ ГРИ ЖІНОЧОЇ БАСКЕТБОЛЬНОЇ КОМАНДИ «КОЗАЧКА–КПУ»

Не можна не погоджуватись з думкою багатьох фахівців з баскетболу, що чим вище рівень підготовленості та майстерності команди тим вище ліга в якій вона виступає. Чемпіонат України не є винятком в цьому питанні в ньому є як аматорські команди так і команди суперліги. Так, нами були проаналізовані особливості стратегії та тактики команди БК «Козачка-КПУ». Дослідження проводилось на основі аналізу відеозапису ігор команд з різними суперниками, які характеризувались і різними складами команд і схильністю ведення спортивної боротьби.

Аналіз тактичної побудови гри «Козачка – КПУ» в ході домашніх матчів свідчить, про те, що в більшості випадків атаки виконувались за рахунок гри центрального гравця (28%), атаки в яких використовувались два та більше заслонів відбувались у 17% випадків і нарешті 42% атак відбувалось за рахунок індивідуальних тактичних дій та індивідуальної майстерності гравців. При цьому команда в середньому за гру виконувала 12–13% нападів швидким проривом, серед яких домінував стрімкий напад за допомогою однієї передачі.

Відносно тактичних дій команди в захисті відмітимо, що в іграх чемпіонату України практично не використовується зонний захист, по-друге в середньому баскетболістки з «Козачки – КПУ» в 91% випадків використовували звичайний персональний захист і лише в 9% персональний пресинг. Стосовно групових взаємодій гравців в захисті видно, що більшості вони використовували нескладні взаємодії, які обмежувались переключенням і значно менше підстановкою. Захист команди базувався переважно на індивідуальних тактичних діях яких в середньому за матч складало 56%.

Досліджуючи гру команди «Козачка – КПУ» в гостьових іграх видно, що в командних взаємодіях більшість атак будувалась виключно за рахунок індивідуального обігравання та індивідуальної майстерності гравців. Це, на нашу думку, пов'язано з тим, що в команді багато молодих гравців, які переважають в швидкісній грі та значна кількість досвідчених спортсменок, які долають захисні редути завдяки використанню власного досвіду. Позиційний напад з використанням центрального гравця або комбінацій з використанням значної кількості групових взаємодій відмічені у 19% та 14% відповідно. Стосовно стрімкого нападу видно наступне: загальна кількість стрімких атак за гру складатиме 18%, серед яких більшість атак з використанням однієї передачі. Отримані показники вказують на те, що під час гостьових ігор в нападі у команди «Козачка – КПУ» домінуюче значення має індивідуальна майстерність гравців, за рахунок чого і відбувається побудова атаки.

Аналізуючи тактичні дії гравців в захисті зазначимо, що командних тактичних взаємодіях привалював звичайний позиційний захист (88%), іноді застосовувався позиційний пресинг (12%). Зонний захист, як вже зазначалась в жіночій вищій лізі практично не застосовується, тому і використання змішаного захисту не встановлено.

Відносно індивідуальних дій та групових взаємодій в захисті відмітимо, що в більшості випадків, так як і в нападі, використовуються індивідуальні дії (65%). Серед групових взаємодій можна виділити наявність у 26% випадків переключення та у 8% випадків під страховку.

Таким чином підсумовуючи тактичні показники гостьових ігор команди «Козачка – КПУ» в захисті видно, що більшість гравців повинні розраховувати на власні можливості і домінуючим є індивідуальний стиль ведення гри.

Узагальнюючи результати проведеного спостереження необхідно зазначити, що тактична побудова гри баскетболісток команди «Козачка – КПУ» носить більш швидкісний та атлетичний характер, більшість атак будується на основні використання складних двохходів або взагалі з використанням індивідуальної майстерності гравців. В захисті команда намагається застосовувати лише тільки персональний захист з використанням іноді персонального пресингу.

Ткаченко К. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

**ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ГАНДБОЛІСТОК 8–9 РОКІВ
НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Спортивний відбір– процес пошуку найбільш обдарованих людей, здатних досягти високих результатів в конкретному виді спорту. Для успішної реалізації багаторічної підготовки гандболістів на початковому етапі спортивного відбору необхідно враховувати цілий комплекс показників, серед яких: оптимальний вік дитини для початку тренувальних занять, науково обґрунтовані критерії відбору початківців та відбір найбільш обдарованих спортсменів.

Згідно з завданням нашого дослідження ми провели опитування кваліфікованих тренерів по гандболу з питання спортивного відбору на початковому етапі підготовки юних гандболісток. На думку 50% тренерів оптимально починати заняття гандболом у віці 9 років. Початок занять гандболом з 7 років доцільним вважають лише 5% тренерів. Розпочинати навчально-тренувальні заняття з гандболу у віці 10 років пропонують 30% тренерів, а думку про початок занять з 11 років підтримують лише 5% респондентів. Згідно другому запитанню про пріоритетні якості спортивного характеру 35% тренерів вважають пріоритетною якістю спортивного характеру наполегливість у досягненні успіху та мети, 30% тренерів вважають, що важливим має буди хист до занять гандболом, 20% тренерів вважають головною рисою формування спортивного характеру виключно старанність під час тренувань, а 10% тренерів наполягають, що важливою потрібно вважати лідерські якості. На запитання про важливість генетичних факторів при відборі перспективних гравців 60% тренерів вважають, що особливості тілобудови та професійне заняття гандболом близьких родичів має значення при відборі перспективних гравців, в той час коли 35% респондентів категорично заперечують цю теорію.

При обробці відповідей тренерів з гандболу на питання: «Які тести з перевірки загальної фізичної підготовленості ви використовуєте при проведенні відбору перспективних гравців на етапі початкової підготовки?», ми отримали наступні данні. Так, лідуєчими були тестування на перевірку координаційних здібностей, а саме човникового бігу 100% респондентів, швидкості, а саме бігу на 30 м 85% респондентів, вибухової сили, а саме стрибку у довжину з місця 90% респондентів.

На основі аналізу відповідей тренерів, ми мали змогу сформулювати наступні експериментальні критерії спортивного відбору перспективних гравців на етапі початкової підготовки у гандболі: навчально-тренувальні заняття по гандболу розпочинати з 9 років; при відборі перспективних гравців звертати увагу на наявність таких якостей, що надійно формують спортивний характер, а саме наполегливість у виконанні тренувальних занять, хист до гри у гандбол, старанність при виконанні того чи іншого завдання; звертання уваги тренерів на тілобудову гравця та його генетичну схильність до гри у гандбол; блок тестів, що здатні якісно перевірити як загальну, так й спеціальну фізичну підготовку юних спортсменів.

Згідно сформованих критеріїв та завдань поставлених у роботі, ми перевірили фізичну підготовленість досліджуваного контингенту. В свою чергу отримані нами результати були преобразовані у очки за суммою котрих й був сформований рейтинг гандболісток. Завдяки рейтингу гравчинь нами був сформований основний склад гандбольної команди. Саме в оновленому складі, команді ДЮСШ № 4 вдалось досягти перемоги у серії ігор в рамках турніру дитячої гандбольної ліги.

Отже, використання ефективних критеріїв спортивного відбору на етапі початкової підготовки зумовлює не тільки отримання важливої інформації про спортсменку, але і, зіставивши отримані данні, спланувати можливості формування спеціальних якостей. Так, отримані комплексні показники, що характеризують перспективність дівчат у гандбольній діяльності, засновані на індивідуальних особливостях, а спортивний відбір розглядається як тривалий за часом процес, який враховує динамічний характер розвитку спортивних та людських якостей.

Філобок І. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Євстігнеєва І. В.

МОДЕЛЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ

Міжнародна федерація боротьби (ФІЛА) постійно вносить зміни у правила змагань. За останнє десятиріччя пункти правил змагань неодноразово змінювались. Науково-методичне забезпечення системи навчально-тренувальної діяльності (НТД) борців вимагає постійного аналізу і моделювання змагальної діяльності. Часті зміни правил змагань у вільній боротьбі не дозволяють розробити загальну теорію багаторічної підготовки спортсменів. Практично всі дослідження сьогодні стосуються етапів максимальної реалізації індивідуальних можливостей та збереження результатів і направлені на передзмагальну підготовку висококваліфікованих борців, але і для них немає достатньо повних рекомендацій щодо оптимізації змагальної та тренувальної діяльності.

Спортивна діяльність включає змагальну діяльність, процес підготовки до змагань, а також специфічні міжособові відносини та поведінкові норми, що виникають на основі цієї діяльності. Особливостями спортивної діяльності є:

- активізація факторів, що підсилюють установки особистості на досягнення результату;
- уніфікація складу дій, дозволених у змаганні;
- регламентація поведінки спортсменів, що змагаються;
- системне відтворення змагань.

Остання особливість є найбільш актуальною для цілей даної роботи. Вона дозволяє моделювати і оптимізувати змагальну діяльність. На цій основі можлива розробка системи програмно-цільового управління підготовкою борця.

Спортивна діяльність як система може бути представлена чотирма підсистемами:

- змагальна діяльність;
- тренувальна діяльність;
- специфіка рухів;
- правила та умови проведення змагань.

Всі чотири підсистеми досить жорстко взаємозалежні. У системі спортивної діяльності окремого спортсмена зі зростанням його кваліфікації ці зв'язки стають все більш налагодженими і стійкими. Їх взаємозв'язок поетапно трансформується і інтегрується у напрямок на підвищення майстерності та успішності борця.

Змагання є центральним елементом діяльності спортсмена. Вони визначають всю систему організації, управління та методичного забезпечення спортивної діяльності, спрямованої на досягнення більш високого результату. Без змагань неможливе існування самого спорту.

Таким чином, конкретизуючи завдання дослідження, засобом проведення аналізу сучасної ЗД борців спорту вищих досягнень, та етапу спеціалізованої базової підготовки, можна виявити її характеристики і параметри, що забезпечують успішність виступу та побудувати модель успішної ЗД висококваліфікованих борців.

Визначити фактори успішності змагальної діяльності та розробити рекомендації щодо корекції програм і методик навчально-тренувальної діяльності борців на етапі спеціалізованої базової підготовки. На основі моделі можна розробити рекомендації щодо корекції програм і методик навчально-тренувальної діяльності борців на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Ще раз підкреслимо, що провідні складові загальної системи підготовки, розглянуті вище інтегральні характеристики успішної ЗД закладаються особливо інтенсивно на етапах спеціалізованої базової підготовки. Саме тому програми підготовки борців цього етапу вимагають глибоких досліджень і ретельного коригування у відповідності із вимогами сучасної ЗД.

Хіль К. О., Крюков Ю. М.

Класичний приватний університет

ПЛАНУВАННЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЮНАКІВ

Однієї з необхідних передумов для оптимального керування тренувальним процесом, зокрема для регулювання навантажень як протягом одного заняття, так і протягом різних тренувальних циклів, є одержання під час тренування можливо більш вичерпної інформації про функціонування найважливіших систем організму, що забезпечують м'язову діяльність.

Розвиток організму в дітей відбувається хвилеподібно. Періоди посиленого росту, що сполучаються зі значним підвищенням енергетичних й обмінних процесів, переміняються вповільненим ростом, що супроводжується найбільшим нагромадженням маси тіла й перевагою процесів диференціювання.

Реакція організму молодших школярів на фізичне навантаження відрізняється своєрідністю. Це особливо помітно по показниках функції подиху й кровообігу. У них відзначаються більш низькі величини максимального споживання кисню (МСК), що характеризує інтенсивність окисних обмінних процесів при тривалих фізичних навантаженнях або аеробній продуктивності організму.

У дітей цього віку відзначається обмежена здатність працювати в «борг», тобто знижена анаеробна продуктивність. Вони припиняють інтенсивну роботу, коли кисневий борг становить лише 800–1200 мл. максимальна питома потужність (на 1 кг ваги) роботи в дітей 8–9 років в 2 рази менше, ніж у дорослих. Однак уже до 12 років помітно підвищується витривалість до роботи субмаксимальної інтенсивності.

Чим молодше організм, тим менше може збільшуватися систолічний викид крові при навантаженні. Це порозумівається меншим обсягом серця і його функціональних особливостей. Хвилинний обсяг крові в них може при цьому збільшуватися в порівнянні зі спокоєм в 4 - 5 разів, однак відбувається це в основному за рахунок збільшення ЧСС. Навіть при невеликих навантаженнях ЧСС у дітей збільшується більшою мірою, ніж у дорослих.

Споживання кисню при стандартному фізичному навантаженні в підлітків трохи нижче, ніж у молодших школярів, а відсоток використання кисню вище. Найбільший річний приріст показників аеробної продуктивності відзначається в хлопчиків у віці 13–14 років (МСК збільшується на 28%, а кисневий пульс – на 24%), а в дівчаток на рік раніше, тобто в 12–13 років (МСК збільшується на 17%, а кисневий пульс – на 18%).

Відносна величина МСК на 1 кг ваги в підлітків залишається практично незмінною, тобто підвищення кисневої стелі в них найбільшою мірою пов'язане зі збільшенням ваги.

Частота подиху в них при напруженій м'язовій діяльності нижче, ніж у молодших школярів, – 45–55 подихів в 1 хв, а дихальний обсяг досягає при цьому 1000–1500 мл, становлячи 40–45% ЖЕЛ.

МСК, тобто аеробна дієздатність організму, у юнаків підвищується нерівномірно. У період з 15 до 16 років спостерігається виразний ріст МПК, але не такий великий, як у віці 13–14 років, а старше 16 років збільшення МСК малопомітно. А в дівчат вже після 14 років спостерігається певна стабілізація МСК. Таку ж вікову динаміку має й максимальний кисневий пульс, що збільшується чітко в хлопчиків до 16 років, а в дівчат до 14 років. У цілому в цьому віці МСК і максимальний кисневий пульс вище, ніж у школярів середньої вікової групи.

Частота подиху в них при напруженій м'язовій діяльності наближається до цифр, характерних для дорослих. МВЛ збільшується у віці 16–18 років в 10–12 разів у порівнянні зі спокоєм, перевищуючи нерідко 80 л/хв, причому досягається це більшою мірою шляхом поглиблення подиху.

Регулярне дослідження фізичного розвитку юних спортсменів надає допомогу в рішенні практичних питань планування тренувального процесу, етапного відбору, поглибленої спеціалізації й прогнозування росту спортивних результатів.

Хохлова І. Д.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н, доцент Кружило Г. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ З КУЛЬОВОЇ СТРІЛЬБИ

На відміну від інших видів спорту, де спортсмени зустрічаються у поєдинках один з одним, стрілець веде найважчий бій – бій з самим собою. Шлях до успіху у цьому спорті насамперед залежить від вміння психологічно налаштуватися. По мірі росту підготовленості стрілка, змінюються спрямованість, зміст і методичні прийоми психологічної підготовки. Психологічна підготовка формує конкретні якості, необхідні для досягнення вершин майстерності та нерідко стає самостійним напрямком.

Структура аутотренінга складається з 4 базових елементів: концентрації уваги, м'язової релаксації, самонавіювання та вихід зі стану аутотренінга. Під час аутотренінгу зміст тексту, що вимовляється поділяється на дві частини. Перша частина аутотренінга спрямована на розслаблення м'язів, а друга складається з тих слів, котрими необхідно зарядитися – «Формула мети». Промовляти слова краще про себе. Вербальні формули необхідно вивчити напам'ять, для того, щоб під час аутотренінгу не відволікатися на пригадування слів.

Аутогенний комплекс, використовуваний нами в процесі експерименту, був розроблений на основі робіт Х. П. Ліндемана та Д. Н. Узандзе, які представили спеціальний аутогенний комплекс для тренування стрільців-спортсменів.

По завершенню періоду експерименту ми мали можливість провести повторне тестування фізичного стану та усійності змагальної діяльності представників контрольної та експериментальної груп. аналіз динаміки змін фізичного стану досліджуваного контингенту на протязі експерименту надав можливість констатувати що у тестах ЧСС коеф. напруги, частота дихання, АТ систолічний, АТ діастолічний серед спортсменів контрольної групи покращення відбулось на 9%, 7,70%, 1,5% та 2,4%, а серед срільків експреиментальної групи на 46%, 30%, 10,6% та 10,8%, відповідно. При тестуваннях відчуття часу за 10 с, реакція на рухуний об'єкт та швидкість реакції покращення серед спортсменів контрольної групи складало 1,4%, 5,3% та 15%, а серед представників експериментальної групи 35,2%, 50% та 56%, відповідно.

Стрілки контрольної групи на протязі експерименту покращили свої результати у виді ПП-2 та ПП-3 на 1% та 0,5%. В свою чергу, спортсмени експреиментальної групи у ідах ПП-2 та ПП-3 покращили свою змагальну результативність на 8,6% та 3%.

Таким чином представлені у пункті 3.3. результати перевірки фізичного стану та змагальної діяльності досліджуваного контингенту дозволили констатувати позитивну динаміку в обох групах. В той же час суттєві позитивні зміни відбулись у показниках спортсменів експериментальної групи. На наш погляд це сталося завдяки впливу впровадженої нами експериментальної програми з корекції психо-емоційного стану стрільців з кульової стрільби засобами аутогенного тренування.

Отже нами доведена ефективність експериментальної програми аутотренінгу на успішність змагальної діяльності та фізичного стану кваліфікованих спортсменів з кульової стрільби.

Целепкова О. І.

Класичний приватний університет

ВПЛИВ СИСТЕМИ ПІЛАТЕСА НА РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ

Нині не викликає сумніву факт можливості позитивного впливу фізичних вправ на стан фізичного і психічного здоров'я, поліпшення діяльності серцево-судинної, дихальної, гормональної систем, поліпшення сили, гнучкості і інших фізичних якостей людини. В умовах екології, що погіршується, постійного стресу і гіподинамії боротьба за здоров'я людини стає важливим чинником, що визначає життя в сучасних умовах. Велику роль в цій боротьбі відводять оздоровчим програмам фізичної культури (фітнеса), покликаних задовольнити запити самих різних вікових груп і верств населення. На сьогодні налічується близько двохсот видів програм оздоровлення.

Формування здорового стилю життя сучасної людини останніми роками визначається особливою увагою і вивченням особливостей оздоровчих систем, ґрунтованих на нерозривному зв'язку тіла і свідомості. В результаті інноваційного розвитку вказаних систем і методик, утворився особливий напрям оздоровчої дії на людину, назва «Ментальний фітнес», що отримала, «розумне тіло» або як його називають за кордоном «Body & Mind».

Збереження і зміцнення фізичного здоров'я жінок другого періоду зрілого віку є одним із найбільш важливих завдань галузі фізичної культури і спорту як передумови подолання демографічної кризи. Проте, не зважаючи на вік розквіту психічних і фізичних можливостей організму, вже у другому зрілому віці у жінок починається зниження показників фізичного стану, зумовлене малорухливим способом життя. Утім, погіршення показників фізичного стану у жінок другого періоду зрілого віку носить зворотній, функціональний характер і призупинити цей процес та відновити фізичну роботоздатність можливо шляхом оптимізації їх рухового режиму.

У зв'язку з тим, з метою дослідження, були поставлені такі завдання:

- вивчити мотивацію жінок другого періоду зрілого віку до занять оздоровчим фітнесом, показники їх фізичного та психоемоційного стану;
- підтвердити позитивний вплив зайняття ментальним фітнесом на організм жінок другого зрілого віку;
- експериментально довести оздоровчу ефективність занять з інноваційної системи Пілатеса;
- оцінити вплив програми з використанням засобів системи Пілатес на показники фізичного та психоемоційного стану жінок другого зрілого віку.

Дослідження дозволили виявити ефективність багаторівневої інноваційної програми оздоровчих тренувань, системи Пілатеса (Мэтворк), що спирається на основні принципи рухової підготовленості, що враховує міру, і рівень розвитку фізичних якостей жінок другого зрілого віку, позитивну дію на рівень розвитку сили, силової витривалості і гнучкості.

Також довести, що регулярне зайняття Пілатесом покращує фігуру жінок другого зрілого віку і дозволяє змінювати окремі параметри статури. В групах треба проводити комплекс досліджень та тестувань, на основі яких можливо створити висновки про те, що регулярне зайняття Пілатесом чинить позитивну дію на психоемоційний стан тих, що займаються.

Чайковська Ю. П.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – викладач Чайченко Н. Л.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТОК-БАДМІНТОНІСТОК

Зміцнення й збереження здоров'я студентів, підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості – найактуальніші з головних завдань, які стоять перед українським суспільством. Для студентів вищих навчальних закладів рухова активність є основною складовою їх здорового способу життя та всебічного розвитку. Регулярні заняття фізкультурою, які раціонально входять в режим праці і відпочинку, сприяють не тільки зміцненню здоров'я, але й істотно підвищують ефективність навчальної діяльності. Велике занепокоєння викликає щорічне збільшення кількості студентів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи та звільнені від практичних занять з фізичного виховання [1].

Наказ № 1330 від 17.05.2017 року: ввести в дію Тимчасовий порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентів КНТЕУ до затвердження вченою радою університету, здійснювати у відповідності до інструкції проведення тестів і нормативів щорічного оцінювання фізичної підготовленості, узагальнювати та подавати інформацію про результати проведення тестування [2].

Заняття з фізичного виховання в КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) йдуть за секційною системою навчання. Студенти розподіляються по відділеннях з різною спортивною спеціалізацією з урахуванням зацікавленості, попереднього рухового досвіду, наявності певної спеціальної підготовки.

Тестування проводились у студентів зі спеціалізації «Бадмінтон», у спортивному комплексі КНТЕУ. Тестування пройшли у вересні 2018 року (перший курс), та у вересні 2019 року (другий курс). Використовувались види тестів для дівчат: біг 100 м.; човниковий біг 4x9 м.; нахил тулуба вперед з положення сидячи.

До тестування були допущені тільки ті студенті, які попередньо пройшли медичне обстеження, ознайомлені з технікою і правилами безпеки під час виконання тестів.

В тестуванні брали участь 160 студенток зі спеціалізації «Бадмінтон», з шести факультетів: ФРГТБ (факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу), ФМТП (факультет міжнародної торгівлі і права), ФТМ (факультет торгівлі і маркетингу), ФЕМП (факультету економіки, менеджменту і психології), ФФБС (факультет фінансів і банківських справ), ФОАІС (факультет обліку, аудита, і інформаційних систем).

Отож, загалом в дослідженні студентів зі спеціалізації «Бадмінтон» на першому курсі (2018 рік) серед дівчатна високий рівень фізичної підготовленості здали 16 студентів (10%), на достатній – 59 студент (36.8%), на середній – 58 студента (36.3%), на низький – 27 студента (16.9%).

На другому курсі (2019 рік) на високий рівень фізичної підготовленості здали 18 студентів (11.2%), на достатній – 60 студент (37.6%), на середній – 59 студента (36.8%), на низький – 23 студента (14.4%).

Судячи з результатів дослідження можна зробити висновки, що заняття бадмінтоном сприяє розвитку таких якостей, як: швидкість, гнучкість та координація рухів. Також заняття бадмінтоном зміцнює здоров'я та поліпшує працездатність.

Список використаних джерел

1. Журавель О. О. Проблема формування вмінь і навичок фізичного самовдосконалення студентів в сучасних умовах функціонування системи вищої освіти. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 3. С. 57–60.

2. Наказ № 1330 від 17 травня 2017 р. Тимчасовий порядок проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості студентів КНТЕУ. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет.

Чорна Т. В.

Класичний приватний університет

ПРОБЛЕМИ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

Фізична культура в основах законодавства України про фізичну культуру і спорт представлена у навчальних закладах як навчальна дисципліна і найважливіший компонент цілісного розвитку особистості. Свої освітні і розвиваючі функції фізична культура якнайповніше здійснює в цілеспрямованому педагогічному процесі фізичного виховання.

В сучасних умовах поєднання розумової і фізичної діяльності принесуть плоди всебічного і гармонійного розвитку особистості. Спосіб життя суто індивідуальний і є поведінковим проявом культурного розвитку індивіда в галузі збереження і розвитку власного здоров'я. Як стверджують науковці, здоров'я залежить від: генетичного фактора – на 15–20%; діяльності системи охорони здоров'я – на 10%; стану навколишнього середовища – на 20–25%; способу та умов життя – на 50–55%.

Одним з основних механізмів пізнання навколишнього світу для людини є рух. Згідно концепції «Про управління рухом», яка була розроблена М. О. Бернштейном, контроль і управління реалізацією рухів є достатньо складним процесом, в якому важливу роль відіграють проприорецептивна і екстерорецептивна аферентації. Відповідно цієї концепції на кожному рівні існує «провідна аферентація» і особистий тип рухів, який регулюється згідно відповідного рівня. Науковцями Н.А.Бернштейном, В.І.Ляхом, М.А.Фомінін, Ю.Н.Вавіловим доведено, що здібності які ґрунтуються на проприорецептивній чутливості є достатньо специфічними. Серед них здібності до відтворення та оцінки рухів, а також їх диференціювання.

Виконання різноманітних рухів, активна м'язова діяльність – важливе джерело отримання школярами уявлень та інформації про навколишній світ. Перед загальноосвітньою школою поставлено виховне завдання створення таких умов розвитку учнів, які сприяли б формуванню здорового способу життя.

Дослідженню проблем фізичного виховання школярів в останні роки приділялася належна увага, зокрема такими її аспектами, як:

- залежність стану здоров'я і фізичного виховання школярів від їхнього способу життя підвищення рухової активності учнів;
- проблеми організації дозвілля дітей та підлітків
- з'ясування чинників, що зумовлюють формування зацікавленості у дітей та підлітків до занять фізичною культурою .

Процес фізичного виховання потребує систематичного контролю як за самими заняттями (правильність організації, доцільність засобів та методів фізичного виховання, що використовуються, щільність заняття, тощо), так і за функціональним станом, реакціями організму учнів на фізичні навантаження, що використовувались. Як стверджують науковці, лише 30% учнів сьогодні можуть виконати нормативи без ризику для здоров'я, і тільки у 18–24% учнів процеси відновлення функціонального стану організму після виконання нормативів проходять позитивно.

Таким чином, розробляється система лікарсько-педагогічного контролю – обов'язкова умова правильно організованого процесу фізичного виховання, яка повинна фіксувати зміни в організмі школярів, що займаються фізичними вправами під наглядом учителя фізичної культури, тренера та самостійно.

Для більшості школярів заняття з фізичного виховання є основною і часто єдиною формою фізичної культури.

Чубковцова Г. Ю.

Класичний приватний університет

наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ 13–15 РОКІВ

В наш час легкоатлети-підлітки показують на міжнародних змаганнях результати, цілком достатні, щоб виступати на рівні з дорослими спортсменами-професіоналами. Причина цього – цілеспрямоване форування всіх етапів тренувального процесу та нехтування тренерами багаторічною підготовкою юного легкоатлета. Це призводить до ослаблення імунної, серцево-судинної системи легкоатлета-підлітка, перевантажує ЦНС і не дає можливості розкрити фізичний та психологічний потенціал даного спортсмена. Тому дуже важливо дотримуватися умов тривалої, систематичної і цілеспрямованої підготовки, починаючи з юних років.

Основними проблемами для сучасного спорту є швидка і якісна підготовка спортсменів високої кваліфікації й, відповідно, досягнення ними високих результатів. Аналіз змісту тренувальних занять юних бігунів показує, що в процесі початкової підготовки основний обсяг тренувального навантаження становить бігова підготовка. Така методика тренування не дозволяє юним спортсменам надалі поліпшувати свої спортивні результати. У зв'язку із цим необхідно переглянути засоби й методи тренування юних бігунів на початковому етапі спортивної спеціалізації. Дослідження показують необхідність збільшення засобів спеціальної фізичної підготовки. Це єдиний шлях досягнення результатів у довгому та короткому спринті. Засобами спеціальної підготовки є змагальні вправи й спеціальні підготовчі вправи, спрямовані на розвиток фізичних якостей у відповідності зі специфікою рухової діяльності. Наприклад, для досягнення високих результатів у бігу на 400 м необхідно розвинути високу швидкість і підтримати її протягом всієї дистанції. Відсутність у тренуванні вправ на розвиток спеціальних швидкісно-силових якостей викликає утворення «швидкісного бруера». Дослідження ряду авторів, показують, що досягнення в довгому спринті залежать від двох величин – частоти кроків в одиницю часу й довжини кроків.

Таким чином, успішність тренувального процесу, спрямованого на розвиток швидкісної витривалості, визначається розвитком цілого ряду здатностей, що вимагають теоретичної підготовки й практичних навичок. Рішення проблеми розвитку швидкісної витривалості, сили та швидкісно-силових показників в спортсменів-підлітків значною мірою сприяє більшому ефективному приросту результатів у бігу на 60, 100, 200 та 400 метрів.

Багаторічна підготовка спортсмена-легкоатлета поєднує в собі фізичний, тактичний, теоретичний, моральний і вольовий аспекти. Вона безперервно удосконалюється, шляхом відкриття і застосування нових положень, закономірностей, вимог. Усе це сприяє подальшому прогресу безперервного росту спортивних результатів у різних видах легкої атлетики.

Необхідно пам'ятати, що всі вказані аспекти взаємопов'язані і взаємозумовлені єдністю організму людини. Жодна вправа не може впливати лише на якийсь один орган або систему, бо певною мірою, позначається на організмі в цілому. Ось чому виконання однієї вправи дає змогу забезпечувати різні напрямки підготовки. При проведенні тренувань слід брати до уваги вік, підготовленість спортсмена, особливості видів спорту, періодів. Новачкам, наприклад, треба більше працювати над виробленням фізичних якостей, елементами спортивної техніки, тоді як підготовленим спортсменам необхідні спеціальна технічна підготовка та оволодіння тактичною майстерністю. В підготовчому періоді тренувань більше уваги приділяється загальній фізичній і спеціальній підготовці, а в змагальному – технічній.

Тактична підготовка. Спортивна тактика – мистецтво ведення змагань з суперниками. Її головне завдання – як найраціональніше використати сили й можливості для перемоги.

Тактика потрібна в усіх видах спорту, однак не всюди вона має однакове значення. Найбільш тактична майстерність потрібна у командних іграх, і менше – там, де немає безпосереднього контакту з суперником.

Шалухін В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Большакова І. В.

ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ

Постійне прагнення до досягнення високих показників спеціальної працездатності в бігу на короткі дистанції за рахунок підвищення обсягу та інтенсивності тренувальних навантажень найчастіше не забезпечує якісного вдосконалення підготовленості атлетів і досягнення запланованих результатів.

В даний час однією з найбільш актуальних проблем спорту є пошук шляхів підвищення ефективності навчально-тренувального процесу в системі підготовки спортсменів, особливо в бігових дисциплінах легкої атлетики. Важливість вирішення цієї проблеми пов'язана з тим, що максимальні навантаження юних спортсменів на етапах початкової, базової, спеціалізованої базової підготовки без застосування раціональної системи відновлювальних заходів призводять до виснаження адаптаційних резервів, до травм опорно-рухового апарату, що істотно впливає на зниження спортивних результатів вітчизняних бігунів на короткі дистанції на численних міжнародних змаганнях різного рангу на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей і призводить до завершення спортивної кар'єри.

Вивченню питання підвищення ефективності навчально-тренувального процесу в різних видах спорту присвячено в останні роки значна кількість досліджень. Найбільш перспективним напрямком є пошук нових засобів і методів, пов'язаних з удосконаленням адаптаційних механізмів організму спортсменів і забезпечують, тим самим, найбільш адекватне їх пристосування до тренувальних та змагальних.

Показано, що важлива роль у системі сучасних засобів і методів підвищення ефективності навчально-тренувального процесу повинна відводитися комплексному застосуванню спеціально-підготовчих вправ швидкісної і швидкісно-силової спрямованості. Завдяки раціональному і планомірному застосуванню цих вправ на різних етапах багаторічної спортивної підготовки можливий істотне зростання загальних адаптивних можливостей організму спортсменів і, як наслідок, підвищення ефективності тренувальної та змагальної діяльності та всієї системи підготовки спортсменів різної кваліфікації.

Аналіз літературних даних дозволив встановити лише окремі відомості з зазначеної проблеми, в яких обґрунтовується можливість вдосконалення навчально-тренувального процесу з використанням різного роду іновативних підходів (застосування різних видів вправ у воді, на тренажерах та ін.) у навчально-тренувальному процесі, виключно, дорослих спортсменів досить високої кваліфікації. Не вивченим залишається проблема використання цих заходів у навчально-тренувальному процесі юних спортсменів, організм яких характеризується лише формуванням основних адаптивних механізмів пристосування до систематичних фізичних навантажень.

Очевидно, таким чином, що розробка, експериментальна апробація і практичне впровадження в навчально-тренувальний процес юних спортсменів, що спеціалізуються в легкоатлетичних бігових дисциплінах, комплексних програм, що враховують індивідуальні, вікові, морфофункціональні особливості організму, що характеризуються загальнооздоровчий ефектом (різноманітні види водно-ігрових комплексів) і спрямованих на оптимізацію функціонального стану основних фізіологічних систем організму (серцево-судинної і дихальної), які найбільшою мірою впливають на ефективність його пристосування до тренувальних і змагальних навантажень визначає актуальність і безперечну практичну значимість зазначеної проблеми, що і послужило передумовами для проведення цього дослідження.

Розробка нових методологічних підходів до програмно-цілового використання спеціально-підготовчих вправ в навчально-тренувальному процесі підготовки юних спринтерів є актуальною і важливою проблемою, що не отримала до теперішнього часу достатнього наукового обґрунтування.

Швець А. О.

Київський національний торговельно-економічний університет
наук. кер. – старший викладач Гайдай С. І.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ФІТНЕС-ТРЕКЕРІВ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я

На сучасному етапі багато молоді віддають перевагу здоровому способу життя: відмовляються від алкоголю і цигарок, посилено займаються спортом. Фітнес-трекери досить популярний продукт серед людей, які ведуть здоровий спосіб життя і займаються спортом. Трекери – це загальна назва фітнес пристроїв і програм, які показують фізичну активність, різні фізичні параметри організму (частоту серцевих скорочень, наприклад), дієту, біоритми і багато іншого. Існує безліч видів таких пристроїв (наприклад, GPS-трекери, спеціальні жіночі трекери і багато інших). Пристрій являє собою браслет або зажим з датчиком, який встановлений для того, щоб визначати різні параметри і фактори, пов'язані зі здоров'ям і фізичною підготовкою того, хто використовує цей трекер: кількість годин сну; число кроків; користь харчування; спалювання калорій; стан настрою; рівень кисню в крові; вміст калорій в їжі, трансляція дзвінків. Плавання і легка атлетика використовують спеціальний фітнес-трекер для отримання точного результату. Найкраще вибрати водонепроникні моделі. Якщо під час бігу основна мета – це отримати достовірні дані, то необхідно придбати такий трекер активності, який зручно можна причепити до поясу і спортивного взуття або повісити на шию. Різноманіття функцій включає в себе: підтримку різних програм; дзвінки та SMS-повідомлення; можливість прийому викликів; камеру; медіа-плеєра; нотатки; технологію для визначення сили натискання або дотику; модуль GPS. Група включає в себе моделі, вироблені Jawbone, Misfit Wearables, Fitbit, Polar і інших фірм, які популярні на ринку трекерів. Розробники заповняють, що навіть кілька глибоких повільних вдихів послаблюють тиск на серце, розслаблюють м'язи і дозволяють більш продуктивне працювати. Відстежуючи дихання, трекер вважатиме скільки часу користувач перебував в стані напруги, спокою або активності і цю інформацію в процентному 34 співвідношенні можна буде побачити в парі з пристроєм додатку.

Fitbit Charge є розумним монітором з підрахунком кроків; Fitbit Charge HR – це монітор з вимірюванням пульсу. А Fitbit Flex tracker є визнаним бестселером і постійним конкурентом трекерів, вироблених Jawbone і Nike. Polar – це бренд на ринку датчиків активності серця, а також багатофункціональний фітнес-трекер. Polar Iloop нагадує добре відомі моделі Nike + Fuelband SE Fitness Tracker завдяки аналогічному LED-дисплею. Найпопулярніший смарт-браслет: Microsoft Band. Крім того, він може бути синхронізований зі смартфоном і інтегрований з найбільшою кількістю соціальних мереж. Браслет від компанії Nike – Fuelband SE – володіє сучасним дизайном і функціональністю, характерною для всіх фітнес-трекерів здоров'я. Він допомагає ділитися своїми досягненнями в програмі Fuelband Nike + app. Система Marc Pro використовує електростимуляцію для відновлювальних м'язових вправ і підтримки м'язів в хорошому стані. Marc Pro складається з невеликого електронного пристрою і електродів, які можуть бути закріплені на будь-якій частині тіла і видавати електричні імпульси з певною частотою, яку контролює користувач. Версія пристрою Marc Pro Plus використовується для полегшення болю в м'язах. Компанія-виробника заповняє, що постійне використання пристрою може зменшити час відновлення м'язів після тренування і підвищити рівень насичення м'язів киснем і живильними речовинами.

Отже, при виборі помічника для здорового способу життя потрібно враховувати безліч різних параметрів і нюансів. Критерії при виборі у кожного будуть свої, але можна керуватися і загальними принципами.

Список використаних джерел

1. Довідник по використанню новітніх пристроїв. URL: <https://brendbuy.com.ua/a343853-vybor-fitness-brasleta.html> (дата звернення: 02.10.2019).

Шебанов В. Р.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Добродуб Є. З.

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДЗЮДОЇСТІВ 9–11 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

На сучасному етапі розвитку боротьби значно збільшився об'єм рухової діяльності, здійснюваної в імовірних і несподівано виникаючих ситуаціях, яка вимагає прояву винахідливості, швидкості реакції, здібності до концентрації і перемикавання уваги, просторово-часової точності рухів і їх біомеханічної раціональності зв'язують з поняттям координаційних здібностей.

Найуспішніше в діяльності змагання виступають спортсмени, що мають високий рівень сенсорно-перцептивних можливостей, що проявляється у вдосконаленні таких спеціалізованих сприйняття, як «почуття дистанції», «почуття килима», «почуття суперника», «почуття рівноваги», «почуття ритму», «почуття темпу».

Наявність хорошої координації є необхідною умовою для успішного оволодіння і вдосконалення техніки і тактики боротьби, а також підвищення рівня спортивної майстерності в цілому.

Борці, що мають хорошу координацію, як правило, проявляють велику винахідливість, уміють миттєво перемикатися з однієї дії на іншу, легко виходять з небезпечних положень і рідко потрапляють в них, діють рішуче, сміливо і упевнено. Такі борці мають упевненість, сміливо йдуть на загострення боротьби і ризик, оскільки, маючи перевагу в координації, випереджають своїми діями дії супротивника. Чим вище рівень розвитку координації у борця, тим більше у нього можливостей для усебічного розвитку техніки і тактики, тим небезпечніше він для супротивника.

Є усі підстави вважати, що методика підготовки юних борців спрямована, передусім на ретельний відробіток певних технічних навичок і тактичних умінь, концентрований розвиток спеціальних фізичних зді-

бностей, в той же час не створює потрібних умов для вдосконалення психомоторних здібностей, що лежать в основі формування координаційних здібностей в специфічній руховій діяльності.

Процес вдосконалення координаційних здібностей у борців органічно пов'язаний з рішенням завдань техніко-тактичної підготовки, з розвитком швидкісних і швидкісно-силових здібностей, витривалості в умовах тренувальної і змагання діяльності.

Багато дослідників вважають, що найефективніше розвиваються координаційні здібності в умовах відсутності стомлення. В той же час, діяльність змагання юних борців передбачає виконання спеціалізованих рухових дій високої координаційної складності в найрізноманітніших функціональних станах (від стійкого до важких проявів стомлення) і за різних умов зовнішнього середовища (від комфортних до виключно складних).

У сучасній теорії спортивного тренування методика розвитку координаційних здібностей залишається найменш розробленою. Відсутнє чітке розуміння природи координаційних здібностей, суперечні дані про їх структуру і вікові особливості проявів, не розроблені критерії оцінки рівнів розвитку координаційних здібностей, не виявлені особливості технологій розвитку цієї фізичної якості стосовно боротьби.

Суперечність і невирішеність багатьох питань розвитку координаційних здібностей у юних борців обумовлюють актуальність цієї роботи і вимагають подальших наукових досліджень.

Більшість тренерів по різних видах єдиноборств відмічають, що для якісного процесу підготовки спортсменів високого класу необхідно розглянути підхід до розвитку координаційних здібностей і їх рухових якостей. Високий рівень координаційних здібностей дозволяє спортсменові швидко опанувати нові рухові навички, раціонально використати наявний запас навичок і рухових якостей - спритність, стійкість і рівновага, опорність, силу, швидкість, гнучкість, точність та ін., а також проявляти необхідну варіативність рухів відповідно до конкретних ситуацій тренувальної і змагальної діяльності.

Шевченко Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Глущенко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВОЛЕЙБОЛІ

Відомо, чим вищий рівень розвитку спеціальних якостей і здібностей, тим швидше можна оволодіти основами техніки і тактики гри. На сучасному високому рівні розвитку гри у волейбол виконання необхідних тактичних дій можливе тільки в умовах досконалого володіння технікою цієї гри

Основними завданнями тактичної підготовки волейболістів є: розвиток психофізіологічних здібностей і фізичних якостей; придбання тактичних знань (загальні основи теорії тактики волейболу, аналіз тактичних дій, основи взаємодії 2-х, 3-х, 4-х гравців, тактика найсильніших спортсменів і команд тощо); навчання практичному використанню прийомів, елементів, варіантів тактики; вдосконалення тактичного вміння з урахуванням ігрових функцій волейболістів; формування вміння швидко переходити від нападу до захисту і навпаки; формування вміння ефективно використовувати технічні прийоми і тактичні дії в різних ігрових ситуаціях; вивчення вживаних ігрових систем у захисті і нападі та їх варіантів; вивчення команд суперника (техніко-тактична і вольова підготовленість); аналіз участі в змаганнях.

Високий рівень тактичної підготовленості волейболістів характеризується: розвиненим тактичним мисленням (уміння аналізувати гру, швидко переключатися з одних дій на інші, уміння прогнозувати і швидко вирішувати рухові задачі); здатністю бути готовим до виконання ігрових дій (вона досягається за рахунок максимальної напруги вольових і фізичних можливостей спортсменів, і управління нею здійснюється самим гравцем, тренером або лідером команди); хорошим орієнтуванням на майданчику і взаємодією з партнерами; ефективним використанням технічних прийомів; варіативністю тактичних дій.

Тактику гри у волейбол прийнято ділити на тактику нападу і тактику захисту, причому залежно від принципу організації розрізняють такі групи дій гравців: індивідуальні, групові і командні. Кожна з цих груп розділяється на підвиди.

В свою чергу, методи тактичної підготовки ті ж, що і при вирішенні задач технічної підготовки, але з врахуванням специфіки тактики. При показі необхідно використовувати макети майданчика, фільми, схеми, плакати, відеофільми та ін. При вивченні тактичних дій і їхньому вдосконаленні застосовувати певні орієнтири, сигнали.

Психомоторні процеси тактичної дії виконуються в трьох головних фазах: сприйняття і аналіз ситуації змагання; розумове вирішення тактичної задачі; рухове вирішення тактичної задачі.

Період початкового навчання тактиці умовно можна розділити на 3 етапи:

I етап – головна увага надається розвитку спеціальних якостей, необхідних для реалізації тактичних дій у грі – швидкості складних реакцій, швидкості окремих рухів та дій, орієнтування, швидкості переміщень, спостережливості, перемикання з одних дій на інші (основу тренування складають виконання завдань у відповідь на зорові та слухові сигнали).

II етап – формування тактичних умінь у процесі навчання технічним прийомам (виконання вправ за завданням, за сигналом, на точність).

III етап – навчання індивідуальним тактичним діям за допомогою вправ з тактики (зміст вправ зводиться до того, щоб створювати умови, при яких гравці повинні вибирати дії в залежності від напрямку та траєкторії польоту м'яча, від дій нападаючих гравців або захисників тощо).

Таким чином, тактика гри це процес доцільних, злагоджених дій гравців, спрямований на досягнення перемоги в змаганнях. У цей час технічна, фізична, психологічна підготовленість найсильніших команд перебуває приблизно на однаковому рівні. Тому перемога у великих змаганнях дуже часто визначається зрілістю тактичної майстерності волейболістів.

Штура Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Крюков Ю. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЇ

В сучасних умовах життя значно збільшується обсяг діяльності, що здійснюється в імовірнісних і несподіваних ситуаціях, що вимагає прояву винахідливості, швидкості реакції, здатності до концентрації та біомеханічної раціональності руху. В основі цих якостей лежать певні психофізіологічні та рухові якості функціональних систем організму. Рівень розвитку даних якостей є важливою передумовою вивчення і вдосконалення спортивної техніки і відіграє велику роль в тих видах діяльності, де необхідно вміння пристосовуватися до мінливих ситуацій.

Багато авторів в своїх роботах звертають увагу на закономірності розвитку рухових здібностей, в основі яких лежать процеси координації рухів. Однак досі закономірності формування і особливості координаційних проявів в процесі фізичних вправ вивчені не повністю. Поодинокі роботи, фрагментарно розкривають технологічні особливості розвитку рухової функції дітей.

В той же час В. М. Платонов виділяє ряд загальних принципів, що лежать в основі координації рухів, а саме:

- координаційні здібності розвиваються за допомогою інтеграції багатьох систем. До них відносяться системи, що обробляють аферентну інформацію про події зовнішнього світу і стан своїх виконавчих пристроїв; системи пам'яті і мотивації; системи відбору і синтезу рухових програм; системи оцінки відповідності планованих показників руху реально отриманим; руховий апарат;
- ієрархічність відносин між структурами, які реалізують ту чи іншу рухову задачу. Інформація переробляється одночасно або поетапно на кількох супідрядних рівнях;
- інтеграція всіх супідрядних первинних структур здійснюється в корі головного мозку. Конкретні форми інтеграції змінюються і уточнюються по мірі формування і вдосконалення рухових навичок і визначаються поточною ситуацією і конкретної рухової завданням;
- мозок є і керуючою системою (щодо своїх виконавчих пристроїв), і керованої через свої аферентні входи системою;
- координація рухів передбачає можливість поточної оцінки стану виконавчого апарату аферентними системами, порівняння її з очікуваним результатом або програмою і уточненням в необхідності випадку керуючих координацією команд.

Виходячи з викладених вище уявлень про загальні принципи управління рухами, можна зробити висновок, що координаційні здібності залежать від конкретних фізіологічних показників, що забезпечують реалізацію цих принципів. Так, Л. Д. Назаренко, звертаючись до розгляду розвитку координації в онтогенезі, вказує на те, що такий розгляд доцільно приурочити до трьох різних планів, а саме:

- розглядання природнього розвитку моторики індивіда так, як воно само собою протікає в дитячому та підлітковому віці.
- штучне вироблення рухових координації за допомогою педагогічного впливу;
- здатність до навчання і тренуванні тим чи іншим рухам природним шляхом розвитку в процесі онтогенезу.

До кінця навчання в школі одні показники координаційних здібностей дітей зростають приблизно на 20–30%, а інші більш ніж на 50–100% в порівнянні з результатами першокласників. Встановлено, (В. І. Лях, 2000) що в різні вікові періоди природний розвиток обумовлений дозріванням організму, а розвиток координаційних здібностей відбувається нерівномірно.

Щаслива А. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Бабешко М. С.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Потреба харчування людей поза домом виникла давно. Спочатку такі послуги носили нерегулярний характер, але з часом перетворилися на відокремлену сферу господарства. Для утримання постійних відвідувачів та залучення нових в умовах жорсткої конкуренції використовуються сучасні методи як в організації обслуговування клієнтів, приготуванні їжі, так і в маркетингу. Саме сервіс, оперативний зв'язок, оптимізація відвідуваності, онлайн замовлення, доставка додому, бізнес-інструменти лояльності, розвиток у соціальних мережах та адаптація мобільних гаджетів являються сьогодні основним фактором успішних концепцій.

Серед найбільш поширених сучасних методів у ресторанному бізнесі слід відзначити такі:

- 1) Безкоштовний Wi-Fi у закладі.
- 2) Приготування кухарем фірмової страви закладу перед публікою (поряд з робочим місцем кухаря на кухні встановлюють камери, а по монітору на столику за його діями спостерігають лише ті відвідувачі, кому це цікаво).
- 3) Інтерактивне електронне меню, яке позбавляє клієнта від великої кількості паперових сторінок і окремих винно-коктейльних карт. Електронне меню є каналом зв'язку між адміністрацією та відвідувачами і дозволяє рестораторам швидко редагувати меню і вносити до нього нові страви. Клієнт може підібрати з карти вин закладу вино за ціною, регіоном, роком врожаю та букетом, а потім до нього – страву з меню, підрахувати калорійність страв і відразу ж побачити остаточний чек замовлення. В очікуванні замовлення він може пограти в ігри, почитати новини, побродити по інтернету.

4) **Використання QR-кодів.** Їх можна розміщувати на будь-яких носіях, починаючи від касових чеків і меню та закінчуючи вивісками і столиками. Сканувати QR-код можна мобільним телефоном або відеоканалом ноутбука і зберегти у закладках свого гаджета. У QR-коді можна закодувати безліч інформації – історію закладу, авторство унікальних деталей інтер'єру, меню з детальною інформацією про страви. За допомогою QR-кодів ресторан може сповіщати своїх клієнтів про акції, реалізовувати програми лояльності, влаштовувати інтерактивні опитування та голосування, отримувати відгуки про ресторан від клієнтів. Можна познайомити відвідувачів ресторану із сайтом закладу, запросити приєднатися до груп у соцмережах і підписатися на інформаційну розсилку. Використання QR-кодів відкриває нові необмежені можливості для on-line взаємодії компаній із своїми споживачами.

5) **Інтерактивний стіл** – сучасне мультимедійне рішення, яке дозволяє клієнту обрати страву, прочитати про неї всю необхідну інформацію, зробити замовлення, яке одразу ж відправляється на кухню, включити онлайн-трансляцію приготування страви. Інтерактивні столи також є своєрідними посередниками між відвідувачами – можна знайомитися, обмінюватися цікавою інформацією, грати в шахи з відвідувачами за сусідніми столиками.

6) **Інтерактивний бар** – це інформаційно-розважальна система, вбудована в барну стійку. По суті це інтерактивний екран, який відображає відео ефекти, характер та інтенсивність яких диктуються наявністю предметів на стійці та поведінкою людини (склянка, ключі, мобільний телефон – усе, що залишить відвідувач на поверхні барної стійки, влаштує світлову виставу). Призначення такої технології – розважати клієнта і утримувати його у барі якомога довше.

Сьогодні в Україні на заваді ефективному впровадженню сучасним технологіям на підприємствах ресторанного господарства, передусім стоять: низькі фінансові можливості підприємств, відсутність матеріальної мотивації, неналежна для реалізації інновацій кваліфікація персоналу та опір інноваціям з боку колективу підприємства. Ресторанний бізнес найбільш активно розвивається у великих містах, причому правила розвитку диктує економічна ситуація в місті, традиції та менталітет, воля окремих рестораторів та мереж.

Список використаних джерел

1. Сучасні методи у ресторанному бізнесі. URL: <http://nippondom.com/innovatsii-v-restorannom-biznese> (дата звернення: 22.09.2019).
2. Інновації у ресторанному світі. URL: <http://reston.com.ua/topics/8> (дата звернення: 19.09.2019).
3. Аветісова А. О. Ресторанні мережі: конкурентні Переваги, проблеми, перспективи розвитку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2005. № 28. С. 117–123.
4. Пивоварів В. І. Нова техніка на підприємствах громадського харчування.
5. Ринокресторанного бізнесу України. URL: <http://poglyad.com/blog/4/437> (дата звернення: 16.10.2019).
6. Яшина О. В. Особливості розвитку ресторанного господарства в Україні.

Щербак Є. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Ключко Л. І.

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ

Стан та рівень фізичної підготовленості учнів основної школи є предметом серйозної стурбованості фахівців, на думку яких, сучасна система фізичного виховання школярів не забезпечує належного рівня їх фізичної та інтелектуальної підготовленості, необхідної їм у забезпеченні реальних конкурентних переваг на ринку праці та у подальшій професійній діяльності.

Ретроспективний аналіз програм дає нам можливість зробити висновок, що нова навчальна програма для школярів основної школи має низку переваг перед програмами, які використовувалися до цього, насамперед варіативність. За змістом та структурою усі проаналізовані програми мають певні спільні ознаки, а в деяких випадках дублюють одна одну. Невелика різниця полягає лише в наявності окремих фізичних вправ та системі оцінювання навчальних досягнень учнів. Перелік фізичних вправ, поданих у програмах, практично однаковий. Переважна більшість вправ мають прикладний характер.

Спортивні ігри – універсальний засіб фізичного виховання. За їх допомогою досягається мета – формування основ фізичної та духовної культури особистості, підвищення ресурсів здоров'я, як системи цінностей, які активно і довгостроково реалізуються у здоровому стилі життя.

Завдяки їм можна впливати на психічні процеси дітей: сприйняття, мислення, увагу, пам'ять, уяву, мовлення, а отже, і на пізнавальну діяльність загалом. Спортивні ігри сприяють також моральному вихованню. Повага до суперника, почуття товарищескості, чесність у спортивній боротьбі, прагнення до досконалості – всі ці якості можуть успішно формуватися на заняттях зі спортивних ігор.

У процесі реалізації програми цілеспрямованого розвитку координаційних здібностей на уроках фізичної культури з елементами спортивних ігор потрібно звертати особливу увагу на виконання двох основних завдань. Перше – розвиток координаційних здібностей у тісному зв'язку з технічним і тактичним навчанням і вдосконаленням, друге – гармонійне поєднання процесу розвитку координаційних здібностей із вдосконаленням інших рухових здібностей (швидкісні, швидкісно-силові, силові, витривалість, гнучкість). Основним положенням у програмі розвитку координаційних здібностей учнів є систематичне й послідовне навчання новим різноманітним руховим діям і створення на цій основі більш складних форм координації рухів. Використання координаційних вправ на уроках фізичної культури (особливо підвідних) вимагає дотримання основних дидактичних принципів: послідовності, систематичності та індивідуалізації. Правильний

підбір підвідних вправ (від простих до складних) забезпечує швидке засвоєння й закріплення рухових умінь і навиків, сприяє розвитку КЗ.

Отже, враховуючи особливості сучасного суспільства, недостатній обсяг рухової активності, та з огляду на те, що фізична культура загалом та спортивні ігри зокрема чинять позитивний вплив на розвиток рухової та духовної сфери школярів, можна зробити висновок, що вдосконалення процесу фізичного виховання у школі повинно відбуватися шляхом використання різноманітних фізичних вправ. Доцільним є використання ігрових прийомів, які застосовуються в ігровій діяльності баскетболістів, як таких, що мають позитивний вплив на розвиток координації рухів, сприяють розвитку пізнавальних процесів, здійснюють тренуючий вплив на організм в цілому.

Яковлев Я. Я.

Класичний приватний університет
наук. кер. – д.пед.н., професор Захаріна Є. А.

РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ

Світові сучасні досягнення у футболі сьогодні настільки великі, що без систематичної підготовки з юних років не можна розраховувати на високу результативність спортсмена в зрілому віці. Питання підготовки юних футболістів в даний час є одними з найбільш актуальних у побудові спортивного тренування. І від того наскільки раціонально будуть вирішені питання тренування у молодому віці, процес початкового становлення технічної майстерності, рівня розвитку спеціальних фізичних якостей багато в чому залежить подальше зростання спортивно-технічних результатів.

Разом з тим основні закономірності розвитку спеціальної витривалості у юних футболістів недостатньо добре вивчені, оскільки в процесі підготовки доводиться застосовувати не тільки різні засоби, але і методи спортивного тренування, кожен з яких по-різному впливає на розвиток фізичних якостей.

Для розуміння особливостей розвитку спеціальної витривалості юних футболістів 13–14 років та виявлення ефективності змісту занять для розвитку спеціальної витривалості методом повторного і інтервального тренування нами було проведено відповідне дослідження і експеримент, а також оцінювання його результатів, слідкуючи за тренувальним процесом футболістів.

Дослідження тривало 2 місяці, було утворено дві групи: контрольну та експериментальну, по 15 чоловік у кожній. Розроблений комплекс тренувань, спрямований на розвиток спеціальної витривалості юних футболістів 13–14 років, було включено до тренувального процесу підготовчого періоду, який нараховував 8 мікроциклів.

По закінченню експерименту було виявлено ефективність експериментальної програми з розвитку спеціальної витривалості у футболістів 13–14 років. Через 1 місяць показники в обох групах зросли в порівнянні з вихідними показниками в контрольній групі по тесту 1 (човниковий біг 7x50 м) – на 1 с (2%); тесту 2 (біг 400 м) – на 1 с (2%); тесту 3 (6-хвилинний біг) – на 45 м (3%). В експериментальній групі по тесту 1 – на 3 с (3%); тесту 2 – на 4 с (6%); тесту 3 – на 120 м (7,5%).

Після закінчення 2 місяців показники в обох групах у порівнянні з вихідними показниками зросли ще більше. У контрольній групі по тесту 1 (човниковий біг 7x50 м) – на 2 с (4%); тесту 2 (біг 400 м) – на 2 с (4%); тесту 3 (6-хвилинний біг) – на 120 м (4,5%). В експериментальній групі по тесту 1 – на 5 с (7,5%); тесту 2 – на 7 с (10%); тесту 3 – на 220 м (14%). У контрольній групі зменшився відсоток втрат м'яча. Відсоток використання інших техніко-тактичних дій не має достовірних відмінностей. У порівнянні з експериментальною групою в контрольній групі менший приріст показників техніко-тактичних дій у грі. В цілому експериментальна методика показала хороші результати, але є й мінуси. Так, відсоток відбору м'яча і обведення збільшився не значно як в контрольній, так і в експериментальній групі.

Отже, результати дослідження дозволяють зробити такі висновки: серйозна спеціальна робота з розвитку витривалості у юних футболістів повинна починатися лише після закінчення полового дозрівання, але фундамент її можна закладати вже в підлітковому віці. При вихованні витривалості фізичні навантаження слід ретельно і чітко дозувати, регулюючи їх інтенсивність, тривалість, кількість повторень, характер і тривалість відпочинку. Контролюючи процес розвитку витривалості у юних футболістів необхідно враховувати ступінь впливу різного роду факторів на функціональну та спортивну підготовку юних спортсменів, щоб не призвести до перетренованості і перевтоми дитячого організму, не завдати шкоди здоров'ю. Таким чином, використання повторного і інтервального методу тренування дозволяє підвищити рівень розвитку спеціальної витривалості футболістів 13–14 років.

Ярина М. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндюк О. В.

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ У ФУТБОЛІСТІВ 14–16 РОКІВ

Під час організації тренувально-змагального процесу з футболу у дітей потрібно враховувати високу інтенсивність обмінних процесів та вікові особливості дитячого організму, який росте. Відносно низький функціональний розвиток серцево-судинної та дихальної систем хлопців у віці 13 та 14 років значно обмежує можливості виконання дітьми тривалих інтенсивних навантажень. Підвищена збудливість та лабільність нервових процесів у дитячому віці є позитивною передумовою для розвитку рухової реакції та швидкості рухів, але невисокий ступінь прояву сили у дітей обмежує в них швидкісно-силові можливості організму та швидкість впродовж дій циклічного характеру. Разом з тим, сучасний юнацький футбол розвивається шляхом підвищення вимог до усіх сторін підготовленості юних футболістів.

Відомо, що у процесі змагальної діяльності на організм діють значні за величиною та тривалістю навантаження, які вимагають максимальної мобілізації можливостей організму юних спортсменів та висувають високі вимоги до їх підготовленості. Показники функціонального стану організму юних спортсменів мають знаходитися в межах вікових норм. Тому важливим завданням навчально-тренувального процесу є науково-обґрунтоване підвищення загальної та спеціальної фізичної підготовленості юних футболістів відповідно до функціональних можливостей. У підготовці юних футболістів важливе значення відводиться розвитку швидкісних якостей, які розвиваються у стані оптимальної працездатності організму.

Враховуючи вищесказане, необхідно звертати увагу на такі швидкісні якості, як швидкість рухової реакції, швидкість окремих рухів та здатність збільшувати за короткий проміжок часу темп рухів, не ускладнюючи самого навантаження. У свою чергу, швидкісні вправи у дітей необхідно чергувати з вправами на розслаблення м'язів, у тому числі і в процесі виконання самих швидкісних вправ. Так, у змагальний період на стан спортсменів впливають зростаючі навантаження, які часто повторюються. Це змушує тренерів зменшувати обсяги навантажень під час тренувань, котрі пов'язані з вдосконаленням витривалості і застосовувати навантаження швидкісно-силового напрямку. Тому зацікавленість спеціалістів футболу викликають вимоги до рівня загальної та спеціальної підготовленості. На даний час запропоновано багато способів оцінки спеціальної підготовленості футболістів у змагальний період, які широко використовуються у процесі спостережень за грою дорослих і юних футболістів. При цьому реєструються різноманітні показники як змагальної, так і тренувальної діяльності, а також параметри функціонального стану організму спортсменів. Важливого значення при цьому набуває контроль тренувального та змагального процесу.

Дослідженням спеціальної фізичної підготовленості футболістів приділяли особливу увагу вчені М. О. Годік, В. М. Костокевич, Л. В. Волков та інші. Разом із тим, питання про особливості розвитку швидкісно-силових якостей дітей підлітків до цього часу не отримало належного висвітлення у науково-методичній літературі та потребує подальшого вивчення. Актуальність дослідження даного питання зумовлена тим, що в роботі розглядається проблема розвитку швидкісно-силових здібностей у футболістів 14–16 років, що необхідно для досягнення подальших високих спортивних результатів.

Організація тренувального процесу юних футболістів у віці 16 років має свої особливості. На даному етапі спортсмени мають оволодіти складними техніко-тактичними прийомами та навчитися застосовувати їх під час гри. Значна кількість уваги приділяється розробці та розучуванню тактичних ходів та взаємодій. За умови рівності сил команд в усіх інших компонентах гри саме вдало обрана тактика разом із високою виконавською майстерністю надає перевагу команді з кращим рівнем техніко-тактичної підготовленості.

Ярошенко С. Б.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Віндук О. В.

СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТІ БАСКЕТБОЛІСТА

Спортивні ігри, зокрема баскетбол, належать до видів спортивної діяльності з нестандартними умовами, наявністю проблемних тактичних ситуацій та рішенням оперативних (тактичних) завдань. Виходячи з того, що у баскетболі на передній план виступає система перцептивно-інтелектуальних і емоційних процесів, що протікають швидко і в найкоротші проміжки часу, як цього вимагає гра, особливого значення набуває прийняття і реалізація творчих рішень, шляхів і способів ведення змагальної боротьби, яку характеризують як спортивно-оперативну діяльність.

В тренувальній і змагальній діяльності на всіх етапах спортивної підготовки необхідно проявляти достатній рівень інтелектуального розвитку, що набувають важливого значення для досягнення успіху в спортивних іграх. Вони більш значущі і цінніше таких факторів, як «відчуття м'яча», координаційні здібності, швидкість, оскільки в спортивних іграх особливості інтелекту спортсмена набувають вирішального значення для успіху в змаганні.

«Спортивний» інтелект проявляється у здатності успішно переробляти і поєднувати інформацію, в залежності від її значення, здійснювати пошукові дії, переходи, логічно не впливають з наявної інформації, тобто «здійснювати стрибок», не перебираючи всі можливі варіанти, які не відповідають логіці спортивної боротьби в даний момент. Тому вибір рішення здійснюється при одночасному виконанні ряду пізнавальних і перетворюючих операцій, коли одержувана інформація створює у спортсмена образ тактичної обстановки. У ході ігрових ситуацій, поряд з оперативним мисленням, проявляється творче і тактичне мислення баскетболіста.

Оперативне мислення безпосередньо впливає на ігрову ситуацію (об'єкт) з метою його зміни (перетворення). Результатом такого впливу є створення сприятливих для своєї команди, в порівнянні з суперником, умов.

Творче мислення, як і тактичне, визначає спортивний успіх і проявляється в грі в нестандартних діях і прагненні створити несподівані, і важкі для подолання противником тактичні рішення.

В ігровій ситуації з великої кількості постійно оновлюється інформації баскетболіст повинен сприймати ту оптимальну, яка допоможе їй ефективно діяти у кожен конкретний момент діяльності. Характеризувати дану інформацію можна обсягом і швидкістю зміни великої кількості виконуваних рухів, зокрема, амплітудою, швидкістю, варіативністю та ін. Виняткова важливість швидкісних характеристик притаманна як самої гри, так прийому та переробки гравцем необхідної інформації. Безсумнівно, що прийом інформації спортсменом на всіх етапах спортивного вдосконалення прямо залежить від особливостей уваги баскетболістів. Зазначається, що у баскетболістів вже у віці 10-12 років деякі показники уваги (розподіл, обсяг, інтенсивність, концентрація, переключення) так само важливі, у зв'язку з інформативністю їх при відборі, як і орієнтування, сприйняття простору і аналіз м'язових відчуттів.

Як відомо, переключення уваги тісно пов'язано з особливостями нервової системи (силою, рухливістю і врівноваженістю нервових процесів). Вищих досягнень досягають спортсмени, які володіють властивостями нервової системи, що відповідають вимогам гри в баскетбол, з урахуванням диференційованого підходу до ігрового амплуа.

Саме психофізіологічні властивості, які характеризують особливості нервової системи, її типологічні показники вважаються важливими факторами відбору при визначенні структури спеціальної обдарованості юного спортсмена. Мова йде про психофізіологічні властивості, які є функціональною основою загальних здібностей і мало пов'язані з окремими характеристиками гравців (емоційна стійкість, швидкість на початку гри, надійність дій в найважчі моменти матчу, швидкість перебудови, наприклад, при переході від гри в захисті до нападу швидким відривом).

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Аронова Т.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА В УМОВАХ ОЗДОРОВЧОГО ЦЕНТРУ

Актуальність теми. Біль в шийному відділі хребта щорічно реєструється у 5–14% населення, а впродовж життя її відчувають 60–90% людей. Медико-соціальна значущість радикуліту шийного відділу хребта складається з декількох чинників. У їх числі великі економічні втрати, пов'язані з тимчасовою непрацездатністю хворих, оскільки 65% пацієнтів особи у віці від 30 до 49 років і 15% – у віці до 30 років, високий відсоток інвалідизації, низькі показники якості життя цих хворих, тенденція до все більшого поширення вертеброгенної патології серед підлітків і дітей. За останні 20 років серед дорослого населення початок захворювання змістився до 27 років. Велике значення в лікуванні і реабілітації цієї групи хворих належить фізичним методам впливу. У наслідку цього вивчення цієї теми є нині важливим. Актуальність роботи обумовлена необхідністю удосконалення методів фізичної реабілітації пацієнтів з ДДУХ шийного відділу хребта з використанням ефективної методики лікувальної гімнастики.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта у людей віком 35–40 років в умовах оздоровчого центру.

Предмет дослідження – засоби фізичної реабілітації (масаж, лікувальна фізична культура, комплекс загально розвиваючих вправ) при дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта.

Мета роботи – обґрунтування та експериментальна оцінка ефективності застосування спеціальних фізичних вправ у програмі реабілітації хворих 35–40 років з дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта.

Досягнення поставленої мети здійснювалося вирішенням наступних завдань:

1) проаналізувати літературні джерела присвячені проблемі фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта;

2) оцінити стан шийного відділу хребта людей 35–40 років з дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта, з метою складання програми фізичної реабілітації для відновлення функцій;

3) оцінити ефективність застосування запропонованої програми фізичної реабілітації для людей з дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта.

У нашому дослідженні ми застосували наступні методи дослідження:

– аналіз літературних джерел, присвячених проблемі фізичної реабілітації з дегенеративно-дистрофічному ураженні хребта;

– метод фізичної реабілітації – спеціальні фізичні вправи, лікувальна гімнастика, масаж;

– медико-біологічні методи – тестування проявів болю, дослідження сили і витривалості м'язів шиї, дослідження рухливості міжхребцевих суглобів в шийному відділі хребта.

Методи дослідження:

1) метод аналізу літератури;

2) метод педагогічного експерименту;

3) метод медико-біологічного дослідження;

4) метод фізичної реабілітації;

5) метод математичної статистики.

Практичне значення отриманих результатів: були підібрані вправи і запропонована методика їх виконання для шийного відділу хребта, виконувався лікувальний масаж. Доведено можливість покращення самопочуття, амплітуди рухів у шийному відділі хребта та показників суб'єктивної оцінки больових відчуттів, при застосуванні реабілітаційних засобів.

Запропонований комплекс засобів був проведений в умовах оздоровчого центру.

Бабич М. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПАЦІЄНТІВ З ПЕРЕЛОМОМ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ

Актуальність роботи. Травми завжди супроводжують людину, будучи наслідком його відносин з навколишнім середовищем. В наш час життя технологізації і урбанізації травми є серйозною медичною та соціальною проблемою. Серед причин смертності травматизм займає третє місце, за серцево-судинними і онкологічними захворюваннями і молоді люди є провідною причиною.

Травми кісток і суглобів є одними з найбільш серйозних пошкодження опорно-рухового апарату. Труднощі лікування цієї патології є суперечливі вимоги; з одного боку, необхідно забезпечити спокій травмованої кістки і суглобу з метою зростання кісткових фрагментів, загоюванню травмованих м'яких тканин, з іншого боку, відновлення функції суглобу і м'язів плеча є зайво тривалої і мобілізації це шкідливо, оскільки вона часто призводить до розвитку незворотніх змін у кістках і хрящів і навколо суглобових тканин [20].

Більшість травм верхніх кінцівок, травми взяв перше місце. Переломи плечової кістки в середньому 7% всіх переломів, з 65% від тріщин в переломи плечової кістки проксимального кінця і інвалідності в результаті цих переломів досягає 12%, тому проблема реабілітації хворих в цій категорії відповідні. Аналіз причин інвалідності травматичних хворих вказує на те, що це залежить не тільки від тяжкості травми. Згід-

но з медичої експертизи певну роль у втраті працездатності після перенесених травм верхнього плечового поясу і верхніх кінцівок є недоліки в організації і методики лікування хворого і недооцінка ролі функціонального реабілітаційного лікування.

Аналіз наукової літератури, показали, що при лікуванні таких пацієнтів, пріоритет віддається для реабілітації, під час якої величезну роль грає цільові застосування фізичних вправ. При цьому найефективніше своєчасне відновлення рухових функцій плеча, засноване на вживанні сучасних і традиційних засобів фізичної культури, що включають пасивну і активну участь пацієнта в цьому процесі.

Таким чином, відновлення працездатності хворих може бути досягнуте лише при вживанні всього набору доповнюючих лікувальних засобів функціонального характеру, а саме лікувальної гімнастики, фізичних вправ у воді, масажу, працетерапії, тренуванню в ходьбі, фізіотерапевтичних методів.

Для реалізації поставленої мети вирішувалися наступні завдання:

1. Провести порівняльний аналіз спеціальної літератури і визначити найбільш ефективні засоби і методи фізичної реабілітації травматологічних хворих, у тому числі і хворих з травматичними пошкодженнями плечового суглоба;

2. Розробити та опробувати програму комплексної фізичної реабілітації хворих з пошкодженнями плечового суглоба;

3. Оцінити ефективність вживання програми фізичної реабілітації хворих з пошкодженнями плечової кістки і суглоба.

Для реалізації поставлених завдань використовувалися наступні методи дослідження:

- метод аналізу науково-методичних джерел;
- метод інструментальних вимірювань;
- методи педагогічного дослідження;
- медико-біологічні методи;
- метод математичної статистики.

Наукова новизна даної роботи; підтвердив провідну роль лікувальної гімнастики постізометрична релаксація і фізичної реабілітації програми у хворих з переломами плечової кістки і спільних травми плеча. Показано, що включення диференційованої практики ЛГ і масаж в курс фізичної реабілітації покращує в результаті клінічного та функціональної ефективності програм, попереджає розвиток ускладнень.

Белан О. В.

ИУ – Варна, Р. Болгария
докторант

ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ ФИЗИЧЕСКИХ ТЕРАПЕВТОВ, ЭРГОТЕРАПЕВТОВ НА БАЗЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ, РЕАБИЛИТАЦИИ, ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА

Актуальность темы исследования. В эпоху глобального экологического, демографического и социально-экономического кризиса актуализируются проблемы сохранения и восстановления физического, психического, духовного и социального здоровья населения. В документах ООН и ВОЗ отмечено, что функциональная способность человека в течение всей жизни является ключевым аспектом в понятии «здоровый человек», конечной целью и результатом процесса физической реабилитации (физической терапии). Изменение приоритетов и жизненных ценностей в обществе, актуализирует необходимость возрождения природных подходов к решению вопроса сохранения здоровья. Рост спроса у населения на физкультурно-реабилитационные услуги обуславливают потребность в квалифицированных специалистах, способных разрабатывать и применять современные комплексные оздоровительно-реабилитационные технологии для восстановления, укрепления и сохранения здоровья в различных социально-демографических группах населения [3].

Получение высшего образования по физической реабилитации играет фундаментальную роль для обеспечения профессиональной идентичности и является важным инструментом содействия свободе передвижения и права на профессиональную деятельность специалистов по физической реабилитации в Украине и зарубежных государствах [4].

На сегодня специальность «Физическая реабилитация» относится к области знаний 22 «Здравоохранение» под номером 227 «Физическая терапия, эрготерапия». Поэтому исследования проблемы подготовки специалистов по физической терапии, эрготерапии в учреждениях высшего образования служит потребностям развития отрасли физической терапии, эрготерапии в Украине.

Цель исследования – анализ подготовки физических терапевтов, эрготерапевтов на базе учреждений высшего образования Украины.

Эрготерапевт – это специалист, целью которого является помощь людям с различными физическими или психическими нарушениями в достижении максимальной независимости от окружающих в своей повседневной жизни (самообслуживание, продуктивной деятельности, отдыха), независимо от того, какие у него есть нарушения, ограничения жизнедеятельности или ограничения участия в жизни общества [6].

Целью эрготерапевтов является: выявить имеющиеся нарушения, восстановить или развить функциональные возможности человека, которые нужны ему в повседневной жизни (активности); помочь человеку с ограниченными возможностями стать максимально независимым в повседневной жизни путем восстановления (развития) утерянных функций, использования специальных приспособлений, а также адаптация к окружающей среде; создать оптимальные условия для развития и самореализации человека с ограниченными функциональными возможностями в различных сферах жизнедеятельности и, в конечном итоге улучшить его качество жизни [2].

Физический терапевт – это ведущий специалист с восстановления, коррекции и поддержки двигательных функций. Он владеет системными знаниями в области двигательной деятельности человека. Физические терапевты проводят обследование пациентов с целью определения реабилитационного диагноза, выявление двигательных дисфункций и двигательного потенциала, также разрабатывают и выполняют индивидуальный план физической терапии в сотрудничестве с другими специалистами (врачами, эрготерапевтами, социальными работниками, психологами, тренерами) и пациентом. Специалисты по физической терапии проводят активную научную, административную, преподавательскую и консультативную деятельность [5].

Базовым образованием украинского специалиста по физической терапии, эрготерапии является 4-годичная программа подготовки бакалавров и 1,5-годичная программа подготовки магистров, на базе учреждений высшего образования III-IV уровней аккредитации.

Профессиональная деятельность специалистов по физической терапии, эрготерапии предусматривает углубленные знания соответственно стандартам высшего образования, разработанного Министерством образования и науки Украины. Кроме понимания и знаний о развитии и функционировании нормального организма человека, физические терапевты и эрготерапевты должны изучать патоанатомию, патофизиологию, патокинезиологию. Практическая деятельность физического терапевта и эрготерапевта развивается соответственно к требованиям системы здравоохранения и потребностей общества, и предусматривает оказание ряда клинических и внеклинических услуг. Клинический опыт приобретается через прохождения клинических практик с необходимым помещением и оборудованием.

Необходимость усовершенствования медицинской реабилитационной помощи, приведения ее в соответствие с международными моделями, «Физический терапевт» согласно профессионального стандарта, специалист по физической терапии, эрготерапии должен уметь:

- осуществлять самостоятельную помощь пациентам с различными заболеваниями и травмами в различные периоды реабилитационного процесса, в различных медицинских, социальных, педагогических организациях, в том числе с детьми от рождения до 3-х лет; при работе в медицинских учреждениях осуществлять такую деятельность в сотрудничестве с врачом по медицинской реабилитации и другими членами мультидисциплинарной реабилитационной команды;

- определять стратегию управления процессами и деятельностью, в том числе инновационной, с принятием решения на уровне крупных организаций или подразделений. Должен принимать участие в решении задач развития области профессиональной деятельности и (или) организации с использованием разнообразных методов и технологий, в том числе инновационных; разрабатывать новые методы, технологии.

Демонстрирование самостоятельной практической деятельности в соответствии с начальным уровнем квалификации [4].

Профессиональная деятельность физического терапевта имеет большие перспективы как безопасная и эффективная помощь при самых разных заболеваниях и повреждениях органов и систем человека.

Магистерские и аспирантские программы создаются и действуют в соответствующих учреждениях высшего образования. Физические терапевты и эрготерапевты могут продолжать обучение по магистерским и аспирантским программам не только в области знаний здравоохранения, но и в области физической культуры. Однако научная деятельность не есть обязательным требованием к практической деятельности специалистов, но есть необходимым условием к преподавательской или исследовательской деятельности [5].

Одной из важнейших составляющих качественной подготовки специалистов, бесспорно, является практическая подготовка (согласно международным стандартам объем такой подготовки составляет примерно 4500 часов в рамках непрерывного образования), поскольку она способствует глубокому овладению выбранной студентом специальностью и быстрой адаптации выпускников к работе в рыночных условиях.

Список використаних джерел

1. Завгородня Г. М. Ерготерапія як розділ професійної підготовки лікарів лікувальної фізкультури. *Проблеми безперервної медичної освіти та науки*. 2013. № 4. С. 50–52.

2. Лебедь-Великанова Е. Е. Практико-ориентированное обучение как инструмент развития коммуникативной компетентности будущих инструкторов-методистов по эрготерапии. *Здоровье для всех* : матер. VII Междунар. науч.-практ. конфер. Мин-во образования Респ. Беларусь. Пинск: ПолесГУ, 2017. С. 274–277.

3. Лянной Ю. О. Професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах: теорет.-метод. аспект: монографія. Суми: вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 566 с.

4. Стандарт вищої освіти України галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 227: фізична реабілітація. Київ, 2016. 27 с.

5. Українська асоціація фізичної терапії. Сфера діяльності фізичного терапевта/фахівця фізичної реабілітації: інформ. посіб. *Українська асоціація фізичної терапії*. Львів, 2015. 12 с.

6. Gail B., Alison S. Using Occupational Therapy Theory in Practice. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, 2012. 208 p.

7. Блауг М. Митчел, Уэсли Клэр. *100 великих економістів до Кейнса*. Great Economists before Keynes: An introduction to the lives & works of one hundred great economists of the past. Санкт-Петербург: Економікус, 2008. 352 с.

Берчун О. Ю.

Класичний приватний університет

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЧОЛОВІКІВ 40–50 РОКІВ У ПЕРІОД ПОСТІНФАРКТНОГО КАРДІОСКЛЕРОЗУ

Однією з найважливіших проблем охорони здоров'я залишається боротьба із захворюваннями серцево-судинної системи, поширеність яких серед дорослого населення України набула характеру епідемії.

На перше місце в структурі причин загальної смертності населення розвинутих країн виходять серцево-судинні хвороби. У нашій країні серцево-судинні хвороби складають приблизно 55% у структурі причин загальної смертності. На другому місці зляжкісні новотвори – 17% серед усіх випадків смертей.

62,2% населення України помирає від ішемічної хвороби серця і цереброваскулярних захворювань, питома вага яких в структурі смертності від серцево-судинних захворювань становить відповідно 65,7 та 21,9%.

Ішемічна хвороба серця (ІХС) – ураження міокарда, яке зумовлене розладами коронарного кровообігу і виникає внаслідок порушення рівноваги між доставкою і метаболічною потребою серцевого м'язу в кисні.

На сьогоднішній день вади серця є одним з головних факторів ризику розвитку, ускладнень і смертності від серцево-судинних захворювань серед осіб молодого віку. У лікуванні вад серцево-судинної системи досягнуті успіхи за рахунок широкого застосування сучасних лікарських засобів.

Досягнення експериментальної і клінічної кардіології дають підставу говорити про багатокомпонентність патогенезу вад серця, що визначає використання не тільки медикаментозної терапії, а й різних лікувальних фізичних факторів.

Слід визнати, що можливості їх застосування в лікуванні і профілактиці даних хворих реалізуються ще не повною мірою і не завжди раціонально.

Арсенал методів фізичного лікування захворювань серцево-судинної системи поповнюється постійно, що ставить перед дослідниками завдання з вивчення порівняльної ефективності як давно розроблених і практично апробованих способів, так і нових технологій терапії даного захворювання.

Численними клінічними дослідженнями показана ефективність лікувального застосування у хворих з вадами серця різних методів фізичного впливу, в тому числі і методик лікувальної фізичної культури, однак існують розбіжності у виборі того чи іншого методу.

Це свідчить про актуальність досліджень лікувальної дії різних методів дозованого фізичного навантаження на ключові фактори етіології та патогенезу вад серця, зокрема в період постінфарктного кардіосклерозу.

Протиріччя визначається тим, що фізичне навантаження при захворюваннях серцево-судинної системи найчастіше обмежується, але в той же час фізичні вправи мають велике значення для лікування таких захворювань

Мета дослідження. Обґрунтувати доцільність застосування засобів фізичної реабілітації хворих в період постінфарктного кардіосклерозу та визначити ефективність їх застосування.

Об'єкт дослідження. Процес реабілітації чоловіків 40–50 років, що перенесли ІМ та страждають хронічною ІХС з постінфарктним кардіосклерозом.

Предмет дослідження. Методика фізичної реабілітації чоловіків в період постінфарктного кардіосклерозу.

Практичне значення роботи. Ми розробили та апробували методику фізичної реабілітації, застосування якої сприяє покращенню функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, а також, на наш погляд, сприяє підвищенню фізичного стану тих що тренуються.

Бєлоусов С. В.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ЗНИЖЕННЯ МАСИ ТІЛА ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ЖІНОК З ПОРУШЕННЯМ ОБМІНУ РЕЧОВИН

За підрахунок державної служби статистики, 25% жінок в Україні мають зайву вагу, з них 87% хочуть зменшити її. Найменше на ожиріння страждають на Західній Україні. Найбільше в Полтавській, Херсонській, Миколаївській і Запорізькій областях.

У більшості випадків при проблемах із зайвою вагою причиною є порушення обміну речовин. Обмін речовин – це всі процеси, які відбуваються в організмі людини та необхідні для забезпечення життєдіяльності й росту клітин. На думку медичних працівників, порушення обміну речовин це захворювання, а це значить, що воно вимагає діагностики та лікування.

У дослідженні ми визначили гіпотезу, згідно з якою можна змінити масу тіла за рахунок фізичної реабілітації та правильного харчування.

Як стверджують лікарі, при ожирінні спостерігається надлишкове нагромадження жирових відкладень в тканинах організму та органах. У його основі лежить порушення функції обміну речовин, що проявляється в тому, що процес утворення жирових відкладень переважає над процесом його розпаду. В результаті цього внутрішні органи – серце, легкі працюють з перевантаженням, втомлюються і швидко зношуються. З віком у людей, страждаючих ожирінням, розвиваються цукровий діабет, гіпертонія, атеросклероз та інші захворювання серця і судин, а також порушення роботи залоз внутрішньої секреції.

Важливим засобом реабілітації ми вважаємо фізичні вправи. На початку дослідження ми зібрали дані у жінок, які брали в ньому участь: маса тіла, індекс Кетле, відсоток підшкірного жиру, індекс Ларса, рівень фізичного стану за методом Пирогової.

Нами була складена програма тренування на 3 місяці, яка складалась з 3 періодів: підготовчій, основний, підтримуючий. До кожного періода був розроблений комплекс вправ з силового фітнесу, в які входили 8–12 вправ на різні групи м'язів, їх треба виконувати по 8–25 повторень, в залежності від вправи. Інтервали відпочинку між підходами – 40 с., між вправами – 1 хвилина.

Фізичні вправи прискорюють обмін речовин, що дозволяє зменшити масу тіла. Так само вони зміцнюють серцево-судинну систему, кісткову і м'язову системи та покращують роботу вестибулярного апарату. Це дозволяє не тільки зменшити масу тіла, але і поліпшити загальне самопочуття, наприклад, знизити артеріальний тиск, якщо до цього воно було високим.

Отже, визначені заходи фізичної реабілітації виявились ефективними, про що свідчать зміни у показниках, які ми брали на початку дослідження. Показник індексу маси тіла знизився на 30%. Індекс Ларса знизився на 50%. На початку дослідження 60% жінок мали ожиріння. Після дослідження в жодній не було зафіксовано ожиріння. Рівень фізичного стану за методом О. О. Пирогової в середньому збільшився на 30%.

Список використаних джерел

1. Біловол О. М. Гормональний дисбаланс жирової тканини та кардіогемодинамічні зміни на тлі порушень вуглеводного обміну у хворих на гемодинамічну хворобу. *Буковинський медичний вісник*. 2012. Т. 16. № 1. С. 6–9.

2. Єрмакович І. І. Ожиріння в практиці терапевта: сучасний погляд на проблему лікування. *Ліки України*. 2007. № 110. С. 22–30.

3. Копчинська Ю. В. Фізична реабілітація з ожирінням та низьким рівнем фізичної підготовленості: автореф. дис. ... канд. фіз. та спорт. наук: 24.00.03. Львів, 2012. 21 с.

Болтишева К. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. фіз. вих. Віндюк П. А.

МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЖИВАНІ ДЛЯ ХВОРИХ СТЕНОКАРДІЄЮ

Санаторно-курортному лікуванню на поліклінічному етапі реабілітації хворих на стенокардію надається велике значення. Санаторно-курортне лікування призначають в завершальному періоді після лікарняного етапу реабілітації – в місцевому кардіологічному санаторії, а через рік і на кліматичних і бальнеологічних курортах. Хворих без порушень серцевого ритму і недостатності кровообігу вище I стадії направляють на кліматичні і бальнеологічні курорти, в місцеві санаторії, хворих з порушеннями серцевого ритму і недостатністю кровообігу вище I стадії – лише в місцеві кардіологічні санаторії.

Аеротерапія – найважливіший метод кліматотерапії являється фоном будь-якого курортного лікування. Аеротерапія застосовується в будь-яких кліматичних умовах і при всіх захворюваннях серцево-судинної системи. Аеротерапія здійснюється у вигляді прогулянок, екскурсій, спортивних ігор на повітрі, тривалого перебування на відкритих верандах, в спеціальних кліматопавільонах, у вигляді сну біля моря і повітряних ванн. Всі види аеротерапії сприяють оксигенації організму (природна оксигенотерапія), збільшенню вжитку кисню, підвищенню окислювальних процесів в організмі.

Повітряні ванни – вживання їх в курортній терапії обумовлено тренуючим загартовуванням, дією на терморцептори шкіри і реактивність судин, механізми термоадаптації. Холодні і прохолодні повітряні ванни збуджують нервову систему, теплі і індиферентні – заспокоюють. Тренуюча дія повітряних ванн досягається поступовим збільшенням дії процедур, що охолоджують. Під впливом курсу повітряних ванн з поступовим збільшенням дії, що охолоджують, їх досягається збільшення толерантності до охолодження, що виражається зниженням судинної реактивності (ангіоспазм) на охолодження.

Геліотерапія – вживання сонячних променів з лікувальною і профілактичною метою. При геліотерапії на організм людини діє сонячна радіація, яка витікає від сонця (пряма радіація), від небесного зведення (розсіяна радіація) і від поверхні різних предметів (відбита радіація). Енергія сонячної радіації надає дію на організм людини двома шляхами – через шкіру і очі.

В процесі курсу дозованих сонячних опроміньєнь виникає поступова адаптація до дій сонячної енергії, що виявляється у вигляді економніших і вигідніших для організму реакцій: зниження симпатичного тону-су і посилення парасимпатичного, поліпшення центральної і периферичної гемодинаміки, мікроциркуляції, підвищення фізичної працездатності, зростає опірність інфекціям, виявляється протизапальна дія.

Геліотерапія протипоказана при гіпертонічному кризі, стенокардії спокою і напруги вище II ФК, порушеннях серцевого ритму (за винятком рідких екстрасистол), недостатності кровообігу, а також при супутніх тиреотоксикозі, новоутвореннях і червоному вовчаку.

Таласотерапія – один з методів комплексної кліматотерапії, що включає аеротерапію, геліотерапію і морські купання. Повітря на березі моря насичене аероіонами і гідроаероіонами, солями морів (йод, бром та ін.).

Отже, всі види кліматичних процедур мають тренувальний, загартовуючий ефекти на механізми термоадаптації, судинну реактивність, покращують кисне забезпечення організму, а при поєднанні їх з фізичним навантаженням (морські плавання, лікувальна гімнастика у поєднанні з повітряними ваннами) мобілізують резерви кровообігу. Використання комплексу кліматичних процедур, як це прийнято при курортному лікуванні, забезпечує стимулюючу дію на фізіологічні функції організму, формування пристосувальних реакцій.

Борсук Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Статъев С. І.

ВПЛИВ СЕГМЕНТАРНОГО МАСАЖУ НА СТАН ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ БРОНХІТ НА ЕТАПІ САНАТОРНО – КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ

Актуальність теми. Хронічний бронхіт називають хворобою століття поряд із серцево – судинними і онкологічними захворюваннями, при цьому захворюваність і смертність при хронічному бронхіті у 8–10 разів вище середніх показників. Такий підйом захворюваності пов'язаний, в першу чергу, з постійно збільшується забрудненням навколишнього повітря, палінням, що росте алергізацією населення, частими епідеміями грипу. Такі захворювання, як гострий і хронічний бронхіт стоять у ряду найбільш частих причин тимчасової та стійкої непрацездатності населення.

З огляду на відносно невисоку ефективність лікарської терапії, а також переважання захворювань з легкими формами, лікування при комплексному підході дозволяє досягти стійкої ремісії без загрози прогресування захворювання і переходу його в більш важкі форми.

Тому в реабілітації хворих на хронічний бронхіт є актуальним проведення комплексної фізичної реабілітації, що включає методи сегментарного масажу, лікувального масажу в поєднанні з кліматотерапії у вигляді дозованих прогулянок, повітряних і сонячних ванн, купання у морі, ранкової гігієнічної гімнастики, у поєднанні з лікувальної фізкультури, звуковими вправами, дихання з регульованим опором на видиху, аерозольні інгаляції, грязелікування.

Актуальність вибраної теми пояснюється тим, що застосування засобів фізичної реабілітації, а особливо сегментарного масажу є важливою системою виховання людей хворих на хронічний бронхіт.

Мета дослідження – показати ступень ефективності використання сегментарного масажу у період реабілітації пацієнтів хворих на хронічний бронхіт на санаторно – курортному етапі.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація при хронічному бронхіті.

Предмет дослідження – методика сегментарного масажу у пацієнтів хворих на хронічний бронхіт.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз сучасного стану проблеми, щодо використання сегментарного масажу у фізичній реабілітації хворих на хронічний бронхіт;
2. Розробити методику сегментарного масажу для хворих на хронічний бронхіт;
3. Оцінити ефективність застосування сегментарного масажу на стан здоров'я хворих на хронічний бронхіт.

Методи дослідження:

- метод аналізу літератури;
- метод медико – біологічного дослідження;
- метод педагогічного експерименту;
- метод фізичної реабілітації;
- метод математичної статистики.

Практичне значення роботи. На основі експериментальних даних розроблено методику фізичної реабілітації, при використанні якої можливо прискорення процесів одужання та попередження ускладнень з боку дихальної та серцево – судинної систем у хворих, що страждають на хронічний бронхіт.

Буділка А. В.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІПОТЕРАПІЇ НА ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Останні дослідження вказують, що аутизм усе частіше відносять до розряду захворювань через проблеми в навколишньому середовищі: їжа, ліки, повітря, вода, позбавлення організму потрібних мікроелементів, вміст токсинів в навколишньому просторі, тобто, все, що оточує людину може нести у собі потенційну небезпеку – і виступати джерелом проблеми виникнення аутизму. Разом с тим постає задача вирішення проблеми боротьби з аутизмом.

Такі дослідники як: Л. К. Грачев, І. Ю. Казаченко, І. С. Роберт, П. Т. Гурвич, Е. В. Попова, Н. А. Сладкова, А. В. Цимбал, Д. М. Цверева вивчали проблеми верхової їзди.

У дослідженні ми визначили гіпотезу, яка ґрунтувалася на припущенні, що показники фізичного та психологічного стану дітей з діагнозом аутизм, наприкінці дослідження порівняно з показниками одержаними на початку дослідження, будуть відрізнятись якісним приростом, що пов'язано з впливом систематичного виконання фізичних вправ на заняттях з адаптивної верхової їзди.

Іпотерапія – це один із типів анімалотерапії, який використовується в якості основного засобу спілкування з кінями та верхову їзду. Засновником вважається француз Ю. Лаллері, визначивши даний метод, як психосоматичну терапію, цілі та задачі якої – допомогти досягненню рухової, психологічної незалежності та зробити людину здатною пристосуватись до нових обставин, що змінюються.

Адаптивну верхову їзду застосовують при порушеннях рухової сфери, ураженні органів почуттів, психічних захворюваннях, особливо таких, як шизофренія і епілепсія, аутизм, при розумовій відсталості, післяопераційній реабілітації, різних порушеннях соціальної адаптації, девіантній поведінці, ЗПР, афазії. Інші хвороби, при яких дієва іпотерапія – втрата слуху чи зору, розсіяний склероз, ДЦП.

Адаптивна верхова їзда (АВІ) в усьому світі вважається одним із кращих способів соціалізації дітей, що страждають аутизмом. Кінь стає сполучною ланкою між внутрішнім світом дитини аутиста і навколиш-

ньою реальністю. При заняттях АВІ дитина аутист залишається всередині свого, безпечного і звичного світу, але в теж час змушений взаємодіяти з оточенням.

Отже, проведені нами дослідження підтвердили результати впливу іппотерапії на дітей з розладами аутистичного спектру.

Список використаних джерел

1. Грачев Л. К., Казаченко И. Ю., И. С. Роберт. Об опыте деятельности экологического центра «Живая нить». Москва: НИИ семьи, 1997. 80 с.
2. Гурвич П. Т. Какие заболевания лечат верховой ездой. *Коневодство и конный спорт*. 1997. № 1. С. 22–23.
3. Маккерлен Т., Мортлок Д. Аутизм. Практическое руководство для персонала / пер. с англ. В. Кисляк. Минск: Белорусский Экзархат Белорусской православной церкви, 2000. 112 с.
4. Церава Д. М. Иппотерапия. Лечебная верховая езда: научная издание. Киев: Украинский Медиа Холдинг, 2012. 152 с.

Вакуленко В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Медяник Г. М.

ЗАСТОСУВАННЯ ДОМАШНЬОЇ ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Дитячий церебральний параліч – це група захворювань у дітей з патологією центральної нервової системи. Термін «церебральний параліч» вживається для характеристики групи хронічних станів, при яких уражена рухова і м'язова активність з порушенням координації рухів.

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що в останні роки спостерігається різке збільшення кількості дітей, котрі страждають на церебральний параліч. Частота хвороби: 1-2 випадки на 1000 новонароджених. Але реабілітація цих хворих в Україні знаходиться на низькому рівні. Особливо мало уваги приділяється засобам фізичної реабілітації в домашніх умовах.

Нажаль заклади освіти приймають на навчання лише дітей з нормально розвиненим інтелектом, які мають можливість самостійно пересуватися та обслуговувати себе. Але саме при ЦП моторний розвиток у дітей не просто затримано у темпі, а якісно порушено на кожному етапі. У них спостерігається несформованість функцій кінцівок, яка зумовлена своєрідним розвитком та наявністю патологічних установок, що й призводить до порушення ходи, самообслуговування та інших функцій. Через це кількість дітей з ЦП, які знаходяться вдома, значно перебільшує кількість дітей, які відвідують дитячі садки та школи.

Тому в сучасних умовах нашого суспільства, коли держава не в змозі надавати кожній дитині постійну реабілітаційну допомогу, зростає роль сім'ї у процесі відновлення дитини з ДЦП, а зростання числа дітей з церебральним паралічем в останні роки диктує необхідність розробки домашньої програми фізичної реабілітації.

Предмет дослідження – засоби фізичної реабілітації.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація дітей з церебральним паралічем.

Мета дослідження – виявити ефективність запропонованої домашньої програми фізичної реабілітації для дітей з церебральним паралічем.

Завдання дослідження.

1. Проаналізувати літературні джерела, присвячені фізичній реабілітації дітей з ЦП.
2. Визначити вихідний рівень рухових функцій дітей з церебральним паралічем.
3. Підібрати і апробувати комплекс засобів для складання домашньої програми фізичної реабілітації, спрямований на корекцію рухових порушень у дітей 7–9 років з церебральним паралічем.
4. Оцінити ефективність застосування домашньої програми фізичної реабілітації для дітей з церебральним паралічем.

Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження.

1. Метод аналізу науково-методичної літератури.
2. Метод педагогічного експерименту.
3. Метод фізичної реабілітації.
4. Метод медико-біологічного дослідження.
5. Метод математичної статистики.

Практичне значення роботи. Розроблено домашню програму фізичної реабілітації для дітей з церебральним паралічем, при використанні якої можливо поліпшення стану та попередження ускладнень у дітей, хворих на церебральний параліч, що в свою чергу свідчить про можливість її застосування у фізичній реабілітації.

Васіна В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Віндюк П. А.

ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ПРИ НЕГОСПІТАЛЬНІЙ ПНЕВМОНІЇ

При комплексному лікуванні хворих на негоспітальну пневмонію вдало застосовуються різні методи лікування. В основі їхнього комплексного використання лежать загальні риси, властиві як фізичним агентам (електро, світловодолікування, грязьові і торф'яні аплікації, масаж і інші) так і фізичним вправам. Елементи фізіотерапії, масажу, фізичні вправи є неспецифічними подразниками, що впливають на весь організм хво-

рого й активізують вплив фізіологічних процесів. Ті зміни, що протікають в організмі під впливом діючих на хворого фізичних агентів, успішно доповнюються (при відповідних показаннях) активним тонізуючим впливом фізичних вправ.

При запаленні легень у патологічний процес звичайно втягуються три основні системи – дихальна, серцево-судинна та нервова. У зв'язку з цим лікування пневмонії необхідно проводити за принципами етіопатогенетичної комплексної терапії на фоні лікувально-охоронного режиму, який створює необхідні передумови для відновлення нормальної реактивності та захисних сил організму хворого.

Невід'ємною і найбільш суттєвою частиною медичної реабілітації хворих на пневмонію є ЛФК, тому що не тільки сприяє морфологічному та функціональному відновленню органів дихання, але й забезпечує досконалу адаптацію всього організму до звичайних для даного хворого умов побуту і праці.

Призначають ЛФК із перших днів захворювання, методику будують відповідно до лікувального завдання на основі призначеного лікувально-охоронного режиму. В умовах стаціонару хворому рекомендують один із чотирьох режимів: суворий ліжковий (за необхідності), розширений постільний, палатний і вільний. Призначення рухового режиму залежить від тяжкості хвороби, її перебігу, фізичної підготовленості хворого, наявності супровідних захворювань та інших чинників.

Протипоказання до призначення ЛФК мають тимчасовий характер. До них належать: загальний тяжкий стан хворого, виражена інтоксикація, температура тіла понад 37,5°C, сильні болі, дихальна недостатність, тахікардія (пульс більше 100 уд/хв).

Основні завдання ЛФК при пневмонії такі:

- підвищення нервово-психічного тону і реактивності організму;
- поліпшення крово-і лімфообігу в легенях, що дозволяє прискорити розсмоктування запального ексудату та запобігти ускладненням (утворення спайок у плевральній порожнині, ателектаз, бронхоектаз);
- зменшення проявів дихальної недостатності;
- активізація тканинного обміну та окисно-відновних процесів у організмі;
- сприяння більш повному виведенню харкотиння;
- відновлення правильного механізму дихального акту (зниження напруження дихальної мускулатури, вироблення нормальних співвідношень дихальних фаз, розвиток ритмічного дихання з більш тривалим видихом, збільшення дихальних екскурсій діафрагми);
- розвиток компенсаторних механізмів, які забезпечують поліпшення вентиляції легень і підвищення газообміну шляхом зміцнення дихальної мускулатури та збільшення рухливості грудної клітки.

Залежно від стану хворого застосовувати ЛФК у комплексній терапії хворих на пневмонію можна на наступний після кризи день або протягом перших 2-3 днів при нормальній температурі тіла.

Васюта Ю. В.

Національна академія внутрішніх справ

наук. кер. – д.пед.н., доцент, майор поліції, Заслужений майстер спорту України Бондаренко В. В.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Фізична реабілітація – процес відновлення працездатності особи після отриманої травми чи захворювання [1; 3]. В контексті службової підготовки поліцейських фізична реабілітація набуває особливого значення, оскільки спрямована на скорочення строків відновлення фізичного, психічного здоров'я осіб, і, відповідно, сприяє підвищенню ефективності виконання професійних завдань [2]. Реалії сьогодення актуалізували питання надання реабілітаційних послуг поліцейським, які несли службу в зоні військових конфліктів на сході України.

Ґрунтовний аналіз наукової літератури та нормативних документів [1-4] засвідчив, що реалізація завдань фізичної реабілітації поліцейських здійснюється під час низки етапів, серед яких: *I етап* – лікарняний, який розпочинається у стаціонарі. Після встановлення діагнозу лікар-реабілітолог розробляє працівникові програму реабілітації; *II етап* – поліклінічний, або санаторний. Розпочинається після завершення лікарняного етапу, тобто виписки хворого зі стаціонару та здійснюється в поліклініці, реабілітаційному центрі, санаторії та спрямований на покращення і стабілізацію стану правоохоронця. Головна умова – збільшення обсягу рухової активності; *III етап* – диспансерний. Мета цього етапу – нагляд за реабілітованим, підтримка та покращення його психофізичного стану й працездатності під час повсякденної життєдіяльності [1; 4].

Незважаючи на місцеві та відомчі ініціативи, окреслені етапи фізичної реабілітації поліцейських в Україні повною мірою не реалізуються. Це пов'язано з відсутністю комплексної нормативної бази. Опрацювання нормативних документів [1] дають підстави констатувати відсутність дієвих реформ в галузі надання реабілітаційних послуг, бракує координації дій головних її суб'єктів: Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я та органів соціального захисту.

Окрім цього, існують інші проблемні аспекти, які заважають повною мірою реалізовувати послуги фізичної реабілітації поліцейських. Правоохоронці здебільшого відмовляються від проведення реабілітаційних заходів із-за віддаленого розміщення реабілітаційних установ. Гострою проблемою організації фізичної реабілітації поліцейських є нестача кваліфікованих фахівців, несвоєчасність зміни або неефективне коригування плану реабілітаційних заходів, недостатнє реагування держави на збільшення навантаження на медичні та реабілітаційні заклади і, як наслідок, нестача фінансування для оплати реабілітаційних послуг.

Список використаних джерел

1. Порядок пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах МВС: наказ МВС України від 14 грудня 2015 р. № 1568. URL: <http://search.ligazakon.ua/link1/RE28-157.html> (дата звернення: 15.10.2019).

2. Бондаренко В. В. Службова підготовка як складова системи професійного навчання працівників Національної поліції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2017. Вип. 7 (89) 16. С. 4–8.

3. Волощук Д. Реабілітація працівників поліції, які потрапляли в екстремальні ситуації. URL: https://lib.sale/yuridicheskaya-psihologiya_1332.html (дата звернення: 18.10.2019).

4. Сидорчук В. Комплексна реабілітація працівників поліції та членів їх сімей. URL: http://medicine/0-0799999_0.html (дата звернення: 21.10.2019).

Віндюк П. А.

Класичний приватний університет
к.фіз.вих.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ

Спинний мозок – це нервова тканина, що йде вниз від головного мозку в спинномозковому каналі спини. Спинномозковий канал оточений хребтом у вигляді кісткової структури, який захищає спинний мозок від різних пошкоджень. Тридцять один спинномозковий нерв відходить від спинного мозку до грудей, живота, ніг і рук. Ці нерви дають команду мозку рухатися тими чи іншими частинами тіла. У верхній частині спинного мозку знаходяться нерви, керуючі руками, серцем, легенями, у нижній – ногами, кишечником, сечовим міхуром. Інші нерви повертають від тіла інформацію мозку – відчуття болю, температури, положення тіла.

Основні причини пошкодження спинного мозку: дорожньо-транспортні травми; падіння з висоти; удари і поранення; спортивні ушкодження; пухлина мозку; інфекційні та запальні процеси; аневризми судин; тривале пониження артеріального тиску. Спинний мозок, на відміну від інших частин тіла нездатний до відновлення, тому пошкодження його веде до необоротних процесів. Пошкодження спинного мозку може бути результатом не одного процесу: це і травми хребта, і порушення кровопостачання, і інфекції, і пухлини та ін.

Мета роботи – розробити комплексну програму фізичної реабілітації людини з травмами спинного мозку. У медицині в наш час існують множинні підтвердження того, що і при повному порушенні цілісності спинного мозку є шанс на часткове відновлення деяких функцій, які втрачені через травми. У таких пацієнтів реабілітаційний період залежить від рівня, тяжкості, а також давнини травми хребта, вік, від початку відновлювальної програми. При пошкодженні спинного мозку основним наслідком, що призводить до інвалідності, вважається порушення рухових функцій – повний параліч (тетрапарез) або параліч нижніх кінцівок залежно від ступеня, рівня ураження спинного мозку. Відновлення у таких хворих, насамперед, спрямоване на відновлення саме рухової активності. Різні реабілітаційні заходи проводяться можуть амбулаторно і в стаціонарі.

Виявлено, що важливим моментом в періоді реабілітації є профілактика, виявлення, а також лікування ускладнень, наслідків травми спинного мозку. Це такі ускладнення: різні гнійно-септичні ураження (це пролежні, при тривалому положенні людини лежачи, пневмонії, інфекції сечовивідних шляхів і сепсис), тромбоз глибоких вен з розвитком тромбоемболії легеневої артерії, а також спастичний синдром. Кожне з таких ускладнень може привести до летального результату. Ранній початок реабілітаційного періоду дозволяє попередити більш глибоку інвалідизацію хворого і дає можливість швидше людину повернути до нормального життя. Реабілітація після таких травм полягає у навчанні новим навичкам, переучуванні умінь і навичок, адаптації до емоційних, соціальних, фізичних наслідків ішемічного інсульту. У самому процесі відновлення беруть участь різні фахівці: медичні сестри, консультанти-фахівці, лікарі, фізіотерапевти, логопеди, нейропсихологія. Використовуються сучасні досягнення медицини, що дає можливість домогтися максимального відновлення після травм спинного мозку.

Реабілітація повинна проходити в основному спеціально обладнаних установах. Широко застосовується фізіотерапія, механотерапія, ЛФК, кінезотерапія, масаж. Курс відновлення триває до 9 місяців, залежно від тяжкості травми.

Основні навички, які відновлено в процесі реабілітації: догляд за собою (годування, умивання, одягання і пр.), виконання туалету (догляд за сечовим міхуром), руху (ходьба або управління колясками), психологічна витривалість.

Вінічук Я. А.

Класичний приватний університет
науч. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ШИЙНО-ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Остеохондроз – захворювання, в основі якого лежить дегенерація міжхребцевого диска з наступним зміною в міжхребцевих суглобах і зв'язковому апараті. Сучасна людина відрізняється малорухливим, нерідко сидячим способом життя. З усіх м'язових груп постійну навантаження несуть м'язи тулуба і шиї, які своєю напругою зберігають і підтримують побутові пози.

Основною метою роботи є – дослідити шийно-грудний відділ хребта і підібрати нескладні засоби його реабілітації. Так як при наростанні стомлення м'язи тулуба гірше забезпечують амортизаційну функцію, вона переходить на структури хребта, в ньому розвиваються дегенеративно-дистрофічні зміни, в першу чергу вражає міжхребцеві суглоби і зв'язковий апарат.

У нашому дослідженні взяли участь хворі з діагнозом остеохондроз шийно-грудного відділу хребта. За спеціально підбраною методикою, була обстежена рухливість хребта випробовуваних в різних ракурсах. Результати попередньої оцінки показали порушення в рухливості хребта, зокрема верхньо-грудного відділу. Так як кожне ребро з'єднується з хребцями, то за оцінкою екскурсії грудної клітини, як ми вважаємо, можна судити про дегенеративно-дистрофічному процесах хребта грудного відділу хребта. У всіх групах ці показники далекі від норми, яка становить від 60 до 90 мм. Для кожної групи (експериментальної та контрольної) було запропонована індивідуальна реабілітаційна програма. В експериментальній групі обов'язковим компонентом фізичної реабілітації було витягування з прийомами мануальної терапії.

У програму ЛФК увійшли вправи з подоланням опору, розтягуючого і релаксаційного характеру. Кожна вправа повторювалося 6–8 разів, зазвичай фаза напруги тривала 5–7, а релаксація 6–10 сек. Комплекс складався з п'ятнадцяти вправ і завершувався «корекцією становищем».

По закінченню 21 днів реабілітації, ми можемо зробити такі висновки: у всіх випробовуваних знятий больовий синдром. Екскурсія грудної клітки і гнучкість хребта наблизилися до норми в експериментальній групі і склало 61 мм. Гнучкість хребта досягла в середньому 97 мм. У контрольній групі – рухливість грудної клітини наблизилася до 44 мм, а гнучкість хребта 88 мм.

У реабілітаційній програмі ми використовували різні засоби фізичної реабілітації: корекційні вправи для збільшення рухливості шийно-грудного відділу хребта; прийоми пост ізометричної релаксації, як з інструментом, під час лікувального сеансу, так і навчили пацієнтів виконувати деякі вправи самостійно; навчили пацієнтів програмне пасивно-активних вправ по типу «китайського болванчика», методика запропонована професором С. М. Бубновським; використовуючи техніку вправ пілатес навчили контролю за становищем шиї у вертикальних положеннях тіла і звичайно виконували комплекс ЛФК і лікувальний масаж. А також випробувати комплекс реабілітаційних заходів, спрямованих на найбільш повне або часткове відновлення втрачених можливостей організму: зміцнення м'язів спини, підвищення тону центральної нервової системи, нормалізація в пошкоджених міжхребцевих дисках, тренування серцево-судинної системи, і обов'язково для пом'якшення клініки патології.

Після проведеного курсу фізичної реабілітації, покращилося самопочуття, ефективність лікування за критеріями «поліпшення» і « значне поліпшення » становить 85%, нормалізувався тонус м'язів шийного та верхньо-грудного відділу.

Наукова новизна: вперше була використані прийоми самооблізації в комплексі реабілітації.

Практична значущість – дана коригуюча програма може бути запропонована практикуючим фахівцям фізичної реабілітації для лікування пацієнтів з дегенеративно-дистрофічному ураженні шийно-грудного відділу хребта.

Волченко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ВПЛИВ ГІМНАСТИЧНИХ ВПРАВ НА ЗНИЖЕННЯ ТОНУСУ М'ЯЗІВ У ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Дитячі церебральні паралічі – це група патологічних синдромів, що виникають внаслідок внутрішньоутробних, родових або післяпологових уражень мозку і виявляються у формі рухових, мовних і психічних порушень. Робота спрямована на дослідження ефективності програми фізичної реабілітації для дітей молодшого шкільного віку з церебральним паралічем на зниження тону спазмованих м'язів в умовах спеціальної школи.

Сьогодні, за даними різних авторів, дітей з ЦП налічується від 2 до 10 на 1000 новонароджених: за дослідженнями проф. В. І. Козьякіна та співавторів, цей показник коливається від 2,3 до 4,5 випадків на 1000 новонароджених; за Д. Вернером приблизно 1 дитина з 300 народжується з ЦП; до 4 випадків з ЦП на 1000 новонароджених спостерігається Національним інститутом неврологічних порушень США та Національним інститутом здоров'я; до 10 випадків ЦП на 1000 новонароджених за роботами таких авторів, як І. М. та О. О. Азарські. Різні результати авторів за показниками розповсюженості ЦП значною мірою пов'язані з різницею в методиках обстеження, які вони використовували, а також відсутністю єдиних підходів до класифікації захворювання.

Незважаючи на десятиріччя вивчення проблеми ЦП, фахівці не мають єдиної думки ні про причини хвороби, ні про її клінічні ознаки, ні про зміст поняття «церебральний параліч», ні про єдину класифікацію цього захворювання, визначення його форм. Ми зупинимось на понятті В. І. Козьякіна «церебральні паралічі є обширною групою непрогресуючих захворювань центральної нервової системи, які клінічно проявляються різноманітними руховими, мовними та психічними розладами. Їх основою є спотворений розвиток чи порушення різних структур головного мозку, які виникають у дитини в ранньому онтогенезі під впливом деяких негативних чинників: генетичних, травматичних, інтоксикаційних, інфекційних та інших».

У подальшому можливо дослідження застосування засобів фізичної реабілітації на стан тону м'язів дітей з церебральним паралічем середнього та старшого шкільного віку.

Мета дослідження. Виявити ефективність комплексного застосування вправ на зниження тону м'язів у дітей з церебральним паралічем.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації для дітей хворих на церебральний параліч.

Предмет дослідження – вправи на зниження тону м'язів у реабілітації дітей з церебральним паралічем

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати літературні джерела присвячені церебральному паралічу та фізичній реабілітації при ньому.

2. Запропонувати програму фізичної реабілітації для дітей з церебральним паралічем спрямовану на зниження тонусу спазмованих м'язів

3. Оцінити ефективність програми фізичної реабілітації для дітей з церебральним паралічем спрямовану на зниження тонусу спазмованих м'язів.

Методи дослідження:

- метод аналізу літератури;
- метод медико-біологічного дослідження;
- метод педагогічного експерименту;
- метод фізичної реабілітації;
- метод математичної статистики.

Практичне значення роботи. В результаті проведеного дослідження, при послідовному рішенні поставлених задач, було проаналізовано вплив комплексного застосування вправ на зниження тонусу м'язів у дітей з церебральним паралічем. Вони покликани на покращення загального стану хворого, зниження рівня спастичності м'язів, покращення амплітуди рухів.

Воронцова С. П.

КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
наук. кер. – д.пед.н., доцент, професор Дергач М. А.

КОРЕКЦІЯ ПРОСТОРОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Останнім часом намітилася тенденція зростання кількості дітей, які мають порушення опорно-рухового апарату (далі – ОРА). За даними ПМПК 80% дітей молодшого дошкільного віку мають різні порушення постави (слабкість м'язів спини, сутулість, крилоподібні лопатки та ін.) з них 55% дітей мають сколіоз різних ступенів тяжкості та форм. Сучасні науковці зазначають, що у дітей з ДЦП та іншими порушеннями ОРА, формування просторових уявлень порушено, і має свої особливості, що пов'язані з ураженням головного мозку та особливостями розвитку таких дітей. Проблема виявлення особливостей оптико-просторового орієнтування і формування просторового уявлення і словесних позначень простору є однією з актуальних в області психології, педагогіки, оскільки орієнтування в просторі є базовим процесом, що лежить в основі розвитку пізнавальної діяльності дитини.

У дітей з порушеннями ОРА можуть страждати самі різні ланки просторового та часового сприйняття: чуттєве сприйняття, предметно-просторове й тимчасове орієнтування, просторова організація рухового акту, словесне позначення просторових і часових компонентів. Причиною таких труднощів є те, що у дітей з ДЦП формування просторово-часових понять відбувається при обмеженні їх активного переміщення, збідненні практичного, побутового, ігрового досвіду.

Аналіз результатів дослідження показав, що школярі з порушеннями ОРА в просторовому орієнтуванні мають порушення при розташуванні предметних картинок, при диференціації правої і лівої сторони в дзеркальному відображенні, труднощі в орієнтуванні в навколишньому просторі (змішання понять справа, зліва), труднощі у виборі напрямку «право», «ліво», «вгору», «вниз» на аркуші паперу.

В ході емпіричного дослідження встановлено, що спеціально організована корекційна робота сприяє не тільки ефективному пристосуванню дитини з порушеннями ОРА до навколишнього середовища, а й дають можливість подальшого успішного навчання та соціалізації.

Організована в межах формувального експерименту корекційна робота, основою якої були спеціально підібрані вправи, переконливо засвідчила, що у дітей з вираженими порушеннями психомоторного розвитку можливо сформувавши функції просторового аналізу і синтезу (орієнтування), необхідні для подальшого психічного розвитку.

Виконана на контрольному етапі психологічного експерименту, повторна діагностика рівня розвитку просторового орієнтування в контрольній та експериментальній групах дозволила виявити динаміку розвитку процесів просторового сприйняття у дітей з порушеннями ОРА та ефективність застосованого алгоритму корекційного впливу. Порівняльний аналіз результатів показав, що рівень вираженості порушень психічних функцій за останніми показниками в контрольній групі значно вище, ніж у дітей з експериментальної групи.

Грунтуючись на результатах експериментального дослідження, можна зробити висновок про те, що розроблений алгоритм корекційної роботи, сприяє успішному розвитку у дітей з ОРА процесів просторового орієнтування.

Отримані результати дозволяють в подальшому перейти до більш глибокого вивчення проблеми просторових порушень та їх впливу на розвиток психіки дитини з порушеннями ОРА та розробки профілактичних і корекційних програм.

Своєчасна і адекватна психолого-педагогічна допомога дітям з порушеннями ОРА є необхідною умовою корекції їх психофізичного стану та подальшої соціалізації.

Ганіна Н. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

ВИКОРИСТАННЯ ТАНЦЮВАЛЬНИХ РУХІВ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ЙОГИ В ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ

Актуальність дослідження. Бронхіальна астма (БА) – одне з найбільш поширених хронічних захворювань. (Науково-практична програма: Бронхіальна астма: діагностика, лікування і профілактика). Згідно з

Національною програмою (2004), в основі лікування БА лежить ступінчаста базисна медикаментозна терапія, заходи, що обмежують контакт зі значимими алергенами, а також заходи, що обмежують вплив тригерних механізмів розвитку нападів респіраторного диспное.

Соціальна значущість БА визначається не числом осіб з цим діагнозом, а її місцем в загальній патології людини. Вона порівнянна з такими захворюваннями як тиреотоксикоз, діабет, виразкова хвороба і обумовлює 1,4% усіх госпіталізацій, 1,5% усіх інвалідів, 0,2% загальної смертності населення. Світова медична спільнота робить інтенсивні спроби вироблення єдиних підходів до діагностики і лікування цієї патології.

Нині бронхіальна астма розглядається як хронічне запальне захворювання дихальних шляхів, що характеризується оборотною бронхіальною обструкцією і гіперреактивністю бронхів.

Для цього можна запобігти прогресу захворювання на ранній стадії, з допомогою адаптаційних можливостей організму, руховій активності дією комплексної ФР. До того як ми почали використовувати підготовлену програму хворі отримували комплекс лікувально-відновних заходів, що включає організацію лікувально-охоронного і дієтичного режиму, медікоментозну терапію, фізіотерапію (ультразвук, електрофорез), масажу.

Мета дослідження – виявити ефективність запропонованої програми фізичної реабілітації з використанням комплексу танцювальних рухів на тлі медикаментозного лікування при бронхіальній астмі.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація хворих на бронхіальну астму.

Предмет дослідження – засоби танцювальних рухів в фізичній реабілітації хворих на бронхіальну астму.

Завдання дослідження:

1) проаналізувати стан проблеми в науково-методичній літературі, узагальнити досвід і практику комплексної реабілітації;

2) запропонувати комплекс реабілітаційних засобів для хворих на бронхіальну астму;

3) оцінити ефективність запропонованого комплексу фізичної реабілітації.

Методи дослідження:

1) аналіз літературних джерел;

2) метод медико-біологічних досліджень;

3) метод педагогічного експерименту;

4) метод фізичної реабілітації;

5) метод математичної статистики.

Дослідження проводилося на базі 6-ї клінічної лікарні у відділенні пульмонології м. Запоріжжя. Хворі були поділені на 2 групи – контрольну і основну. Контрольна приймає медикаментозне лікування фізіопроцедури (електрофорез с гідрокортизоном, магнітотерапію), класичний масаж і ЛФК, а хворим основної групи до загальної терапії був запропонований додатковий курс танцювальних рухів, та самомасаж.

Практичне значення. Комплекс засобів ФР буде спрямована на уповільнення процесу розвитку захворювання. Цей комплекс був впроваджений у відділенні пульмонології на базі 6-ої клінічної лікарні м. Запоріжжя.

Доровських М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК 25–35 РОКІВ ХВОРИХ НА ІНСУЛІНОЗАЛЕЖНУ ФОРМУ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

Актуальність теми. Цукровий діабет першого типу чи інсулінозалежний цукровий діабет, є ендокринною патологією, яка найчастіше трапляється у жінок та підлітків. Цукровий діабет I типу є тяжким соматичним захворюванням, лікування якого потребує суворого дотримання дієти, регулярної інсулінотерапії, обов'язкового лікарського контролю.

Більшість ендокринних захворювань в першу чергу діабет відносять до хронічних хвороб, в структурі цукровий діабет займає 70%. Велика соціальна значущість захворювання полягає в тому, що він призводить до ранньої інвалідизації, летальності, зумовленої судинними ускладненнями: мікроангіопатії, макроангіопатії, інфаркту міокарду, інсульту, гангрені нижніх кінцівок, нейропатії.

Незважаючи на патогенез ускладнень діабету, основне значення в їх прогресуванні мають такі чинники: хронічна гіперглікемія, відсутність компенсації захворювання та недостатнє впровадження програму лікування фізичної реабілітації

Основні засоби і методи фізичної реабілітації при цукровому діабеті були відомі вже понад 2,5 тис. років, але справжнім науковим пошуки в цьому напрямі почалися лише з кінця XIX ст. У фізичній реабілітації існує таке поняття як «тріада лікувальних заходів», лікування хворих на цукровий діабет, що включає рухову активність, дієту та інсулінотерапію.

За даними Н. А. Білої, В. М. Боголюбова, Н. Ф. Гордона, В. А. Дубовенка, В. М. Мухіна поєднання інсуліну з фізичними вправами призводить до ефективнішого зниження цукру в крові. Лікувальна фізична культура має сприятливий вплив на організм страждаючого цукровим діабетом. При правильній побудові занять і постійному контролі можна позбавитися не тільки побічних ефектів хвороби (ожиріння, підвищення АТ, порушення обміну речовин), але й нормалізувати вміст цукру в крові. Також фізична реабілітація при цукровому діабеті стимулює тканинний і м'язовий метаболізм, знижує масу тіла, покращує травлення, посилюється засвоєння і споживання цукру м'язами, підвищується активність ферментів відповідальних за утворення енергії з глюкози, нормалізується кислотно-лужний баланс – усе це сприяє зниженню цукру в

крові і підвищенню толерантності організму до вуглеводів. Але традиційними методами лікування у більшій кількості хворих, особливо з інсулінозалежною формою захворювання неможливо досягти того ступеня компенсації, який дає змогу запобігти або уповільнити розвиток діабетичних ускладнень.

Тому удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації жінок хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету є однією з основних проблем фізичної реабілітації в Україні.

Мета дослідження полягає у розробці та виявленні ефективності програми фізичної реабілітації жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми щодо фізичної реабілітації жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

2. Визначити функціональний стан та рівень цукру в крові у жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

3. Розробити та обґрунтувати програму фізичної реабілітації жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

4. Експериментально перевірити та оцінити ефективність програми фізичної реабілітації жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

Предмет дослідження – зміст, форми, засоби і методи фізичної реабілітації жінок 25–35 років, хворих на інсулінозалежну форму цукрового діабету.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури; соціологічні методи дослідження (вивчення історій хвороби, опитування); педагогічне спостереження; експеримент; медико-біологічні методи (визначення рівня глюкози в крові: візуальне тестування, тестування за допомогою глюкометра) та методи статистики.

Заєць С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Гулбані Р. Ш.

КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТРЕНАЖЕРА ВАСІЛЕК

За даними дослідників, до 80% учнів виявлені порушення постави, в основному – нестійкого функціонального характеру. Найбільше число порушень постави зафіксовано у дітей молодшого шкільного віку (О. Ю. Бубела, Ю. Клименко, В. Прістінській та ін., (2005)).

На думку М. Дідура (2001), І. Ловейко (1998), А. Потапчука (2001) при своєчасно розпочатих профілактичних заходах постава може бути виправлена.

У віці 7–8 років погіршення стану постави дітей може значно прогресувати і приводити до подальшого посилення порушень. (К. В. Судаков (1983), А. Г. Хріпкава (1990), Е. Е. Лосікова (1972), В. А. Арсланов (1977), та інш.)

У зв'язку з цим, актуальним є зміцнення м'язового корсета і вироблення рухових навичок для профілактики порушень постави. (О. Д. Дубогай, В. О. Кашуба, С. П. Сидоров)

Питання застосування дитячого фітнесу і спортивних тренажерів для зміцнення м'язів дітей розглядається багатьма авторами (Н. Ч. Железняк (2003), Н. Е. Власенко (2006), Л. Жукова (2007), М. Г. Лейкін (2000)).

Симетричні вправи динамічного характеру на думку авторів І. Д. Ловейко (1982), В. Н. Мошков (1993) є фізіологічно більш вигідними для розподілу м'язового тону (В. Н. Мошков (1993), А. Д. Рубцова (1995)).

Таким чином, використання спортивних тренажерів для корекції постави молодших школярів є досить актуальним напрямком досліджень.

Метою нашої роботи є вивчення ефективності використання силових вправ із застосуванням тренажера Волошка, вправ на растяжку, для зміцнення м'язів тулуба, м'язів рук і ніг для корекції і профілактики порушень постави у дітей молодшого шкільного віку. Дослідження проводилося на базі фітнес-центру «Flex» м Дніпро.

Заняття проводилися з дітьми віком 7-8 років з різних шкіл міста мають різний рівень фізичної підготовки та стан постави. До складу даної експериментальної групи входило 14 дітей. З яких було 8 хлопчиків і 6 дівчаток. Програма занять складалася з підготовчих вправ розминок, основних силових вправ з використанням тренажера Волошка, що розтягують і дихальних вправ. Заняття проводяться три рази в тиждень по 45 хвилин протягом 3 місяців.

Метою занять було корекція порушень постави дітей за рахунок комплексного впливу фізичних вправ за принципом кругової тренування з вправами на розтягування і дихальними вправами для вирівнювання тону м'язів формують правильну поставу. Для визначення ефективності використання тренажера Волошка було проведено порівняння стану дихальної системи, постави, розтяжки, рівня фізичної підготовки дітей експериментальної і контрольної групи.

До контрольної групи входили 14 дітей 7-8 років загальноосвітньої школи № 54 м Дніпро. з якими не проводилися додаткові до шкільних заняття з використанням тренажера Василько. Після проведення курсу занять було проведено повторне дослідження стану постави і фізичних показників дітей експериментальної та контрольної груп і зроблені висновки і практичні рекомендації. Проведення дослідження дозволяє науково обґрунтувати і відкоригувати комплекс методів корекції і профілактики порушень постави дітей молодшого шкільного віку і пропонувати його для практичного використання в загальноосвітніх і спортивних установах.

Захаріна Є. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Барішок Т. В.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СПОРТСМЕНІВ 18–30 РОКІВ ПРИ УШКОДЖЕННЯХ ПЕРЕДНЬОЇ ХРЕСТОПОДІБНОЇ ЗВ'ЯЗКИ

Актуальність теми. Ушкодження передньої хрестоподібної (схресної) зв'язки (ПХЗ) у спортсменів – є одним з найбільш частих ушкоджень у спорті, які потребують значних витрат на лікування та можуть призводити до стійкого погіршення здоров'я взагалі.

П.А.Ф.Х. Ренстрьом зазначає, що такі ушкодження руйнують кар'єру в 60–70% видатних спортсменів, знецінюють їх багаторічну самовіддану та вкрай важку як в фізичному, так і в морально-психологічному плані працю. Глядачі залишаються без феєричних виступів цих спортсменів, а спортивні федерації, спонсори та травмовані спортсмени зазнають значних фінансових витрат.

В. М. Платонов підкреслює у своїх дослідженнях, що кількість спортивних травм постійно зростає, а в останні роки «... набула загрозливих розмірів». Так, члени збірних команд України, спортсмени, які спеціалізуються в різних видах спорту, змушені не відвідувати в зв'язку з ушкодженнями та професійними захворюваннями 7-45% тренувальних занять та від 5 до 35% змагальних стартів. Ці дані свідчать про поширеності спортивного травматизму та про необхідність великих витрат для відновлення спортивної форми, особливо у спортсменів збірних команд.

Т. В. Коломієць вважає, що із ростом норм, яким повинен відповідати спортсмен високої кваліфікації, та з ростом об'ємів інтенсивності тренувальних навантажень до організму сучасного спортсмена висуваються дуже високі вимоги, а також підвищується ступінь ризику виникнення у нього ушкоджень, які можна класифікувати як суто специфічні. Так, згідно статистичних даних, найбільш розповсюдженою травмою у спортсменів є ушкодження саме хрестоподібних зв'язок, які складають 71% від загальних травм опорно-рухового апарату.

Н. М. Валеев також виділяє серед найпоширеніших видів травм зв'язкового апарату колінного суглоба (КС) у спортсменів ушкодження хрестоподібних зв'язок [4, с. 208]. При цьому розрив ПХЗ зустрічається значно частіше, ніж розрив задньої хрестоподібної зв'язки. Розрив ПХЗ – тяжка травма, яка значно порушує функцію як КС, так і нижньої кінцівки взагалі.

Таким чином, удосконалення засобів та методів фізичної реабілітації спортсменів при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки є однією з основних проблем сучасної спортивної фізичної реабілітації в Україні.

Мета дослідження полягає у розробці та виявленні ефективності програми фізичної реабілітації спортсменів 18–30 років при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми щодо фізичної реабілітації при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.
2. Визначити рівень рухів у колінному суглобі спортсменів 18–30 років при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.
3. Розробити та обґрунтувати програму фізичної реабілітації спортсменів 18–30 років при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.
4. Експериментально перевірити та оцінити ефективність застосування програми фізичної реабілітації спортсменів 18–30 років при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.

Предмет дослідження – зміст, форми, засоби і методи фізичної реабілітації спортсменів 18-30 років при ушкодженнях передньої хрестоподібної зв'язки.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури; соціологічні методи дослідження (вивчення історій хвороби, опитування); педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; медико-біологічні методи (гоніометрія колінного суглоба активних та пасивних згинань-розгинань); методи статистики.

Іченська А. П.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ДИХАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ В ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ХРОНІЧНИМИ БРОНХІТОМ

Хронічний бронхіт залишається надзвичайно актуальною проблемою сучасності. Найпоширенішим серед хронічних неспецифічних захворювань легень є хронічний бронхіт. На його частку припадає до 75–80% усіх легеневих захворювань. Поширеність хронічного бронхіту серед міського дорослого населення європейських країн становить 12–50%. У структурі хронічних обструктивних захворювань легень питома частка хронічного бронхіту становить близько 65%.

Хронічний бронхіт – широко поширене захворювання системи дихання, причому в останні роки відзначається тенденція до збільшення захворюваності. За даними більшості авторів, хронічним бронхітом страждає від 3 до 8% і більш дорослого населення. Частіше хворіють особи у віці старше 50 років, чоловіки – в 2–3 рази частіше, ніж жінки. Слід підкреслити високий відсоток інвалідизації, а також збільшення смертності від емфізми і легенево-серцевої недостатності, розвиток яких часто спостерігається у хворих на хронічний бронхіт.

Як і будь-яке хронічне захворювання, хронічний бронхіт піддається корекції лише за умови постійної і грамотної терапії, а також вимагає від хворих усвідомленої зміни способу життя. Тільки поєднання цих двох чинників дозволяє зберегти добре самопочуття і працездатність на довгі роки.

В останні роки, завдяки впровадженню нових препаратів і навіть нових груп фармакологічних засобів, лікарі одержали нові можливості терапії хронічного бронхіту. Однак, при цьому незаслужено мало уваги приділяється немедикаментозним методам лікування бронхіту, зокрема методам фізичної реабілітації. Практика показує, що багато хворих, які лікуються нефармакологічними методами, можуть помітно знизити дози препаратів, які приймаються, «перейти» від комбінацій лік до монотерапії, а згодом – цілком позбутися необхідності прийому препаратів.

Автори численних публікацій (Алекса В. І., Слободян Л. М., Марченко О. К., Медведєв А. С.) стверджують, що немедикаментозна терапія хронічного бронхіту включає дихальну гімнастику, нормовані фізичні навантаження, відмову від тютюну і алкоголю, аутотренінг і рефлексотерапію, а також акупунктуру, фітотерапію, лікувальний масаж, фізіотерапію. Але ці методи не завжди використовуються лікарями та самими хворими.

Дихання людини включає в себе наступні процеси:

- 1) зовнішнє дихання (вентиляція легень);
- 2) обмін газів в легенях (між киснем в легенях і кров'ю капілярів малого кола кровообігу);
- 3) транспорт газів з кров'ю;
- 4) газообмен в тканинах між кров'ю капілярів великого кола кровообігу та клітинами тіла.

Звісно, що завдяки кисню організм отримує понад 90% енергії. Лікарі вже давно пропанують фізичні вправи тим, хто частіше хворіє. Під час виконання вправ людина частіше дихає та збільшує рівень кисню в крові, що в свою чергу зміцнює імунітет та не залишає жодних шансів бактеріям і вірусам. Відомо близько двадцяти видів дихальної гімнастики. Розрізняються вони по системі дихання (вдих-видих), навантаженням і виконанням вправ. В основі всіх методик лежить головний принцип – максимальне насичення організму киснем. Розумне регулювання дихання розширює можливості людського тіла і розуму.

Отже, дихальні вправи позитивно впливають на фізичну реабілітацію осіб із хронічним бронхітом.

Список використаних джерел

1. Дихальна гімнастика, як провідний засіб покращення здоров'я студентів: метод. рекомендації для студентів ДВНЗ «УжНУ». Львів: ФестПрінт. 2018. 31 с.
2. Марченко О. К. Основи фізической реабилитации: учебник для студентов высш. учеб. завед. Киев: Олимпийская литература, 2012. 528 с.

Іченська А. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Шаповалова І. В.

ЗМІЦНЕННЯ М'ЯЗІВ СПИНИ У ДІТЕЙ 8–9 РОКІВ ЗІ СКОЛІОТИЧНОЮ ПОСТАВОЮ ЗАСОБАМИ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність роботи. Порушення постави досить часто явище у фізичному розвитку дітей. Зміцнення м'язів спини та розробка нових комплексів в наш час, є дуже актуальною темою.

Хребетний стовп, будучи вертикальним, не є, однак, прямим, утворюючи вигини в сагітальній площині. Вигини ці в грудній частині та в крижах спрямовані опуклістю назад, а в шийному та поперековому відділах – вперед. Вигини, опуклі назад, носять назву кіфозів, а вигини, спрямовані опуклістю наперед, називають лордозами. У новонародженого хребетний стовп майже прямий, вигини його ледь намічені. Коли дитина починає тримати голову, то в області шиї утворюється вигин, голова, що знаходиться в більшій своїй частині попереду хребетного стовпа, прагне опуститися вниз, тому для утримання її в піднятому положенні хребетний стовп вигинається вперед, чому сприяють повторні спроби дитини підняти голову і утримати її в такому положенні скороченням задніх м'язів голови. В результаті утворюється шийний лордоз.

Сколіоз – типове захворювання яке часто зустрічається у дітей. Це прогресуюча патологія хребта, яка проявляється скручуванням вертикальної осі. Сколіоз викликає зміни структури і функції опорно-рухового апарату та внутрішніх органів.

Усі методи і засоби ранньої фізичної реабілітації, що застосовуються при сколіозі направлені на профілактику та зміцнення м'язів.

Реабілітаційні комплекси, які застосовуються при сколіозах ще не зовсім досконалі та повні. Тому пошук нових комплексів є в наш час актуальним.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи: полягала у вивченні ефективності впливу лікувальної фізичної культури, на виправлення сколіотичної постави у дітей 8–9 років шляхом зміцнення м'язів спини.

Об'єкт дослідження: процес фізичної реабілітації при порушенні постави у дітей молодшого шкільного віку.

Предмет дослідження: комплекс методів лікувальної фізичної культури при порушенні постави у дітей молодшого шкільного віку.

Досягнення поставленої мети здійснювалося рішенням наступних завдань: 1) провести аналіз літературних джерел з досліджуваної проблеми; 2) підібрати методи дослідження функціонального стану організму дітей зі сколіотичною поставою; 3) підібрати комплекс методів фізичної реабілітації; 4) оцінити ефективність впливу підбраного комплексу.

Методи дослідження: 1) метод аналізу літературних джерел; 2) медико-біологічні методи досліджень стану постави; 3) методи фізичної реабілітації (ЛФК); 4) метод педагогічного експерименту; 5) метод математичної статистики (за критерієм Ст'юдента);

Наукове значення роботи. Доповнені і систематизовані знання з тактики та структури реалізації засобів фізичної реабілітації дітей зі сколіотичною поставою.

Практичне значення роботи. Результати роботи дозволили науково обґрунтувати застосування комбінації комплексу фізичної реабілітації у дітей зі сколіотичною поставою, та впровадити даний комплекс у практичне застосування на базі клінічних установ.

Карпенко Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стасьєв С. І.

**ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННІ ПОСТАВИ У САГІТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Актуальність дослідження. Виникнення захворювань та пошкоджень хребта в дитячому віці пов'язано з цілим рядом анатомічних та функціональних особливостей опорно-рухового апарату, та зокрема хребта. Формування хребетного стовпа та його функціональне удосконалення займають досить великий проміжок часу – від онтогенезу до 20–22 років. В процесі росту та розвитку досягають зрілості такі основні функції хребта як опора, захист та рух. Кожна з цих функцій здійснюється завдяки складній взаємодії структурних елементів хребта, міжхребетних дисків, зв'язково-суглобного апарату та м'язів.

Хребет та пов'язані з ним структури грають провідну роль в підтриманні та збереженні форми та пози людини.

Постава залежить від анатомічних, фізіологічних та соціальних чинників. До анатомічних ми відносимо розвиток мускулатури, вираженість кривизн, наявність деформацій.

Через велике розповсюдження порушень постави дітей старшого шкільного віку виникає потреба у використанні засобів фізичної реабілітації для усунення цих проблем.

Виникнення порушень постави – справа не одного дня. Але навіть у старшому шкільному віці такі зміни постави є зворотними, адже кістково-хрящова система не завершила своє формування.

Мета дослідження – визначення ефективності запропонованої корекційної програми дітям старшого шкільного віку з порушеннями постави в сагітальній площині.

Об'єкт і предмет дослідження – фізична реабілітація при порушенні постави та застосування комплексу фізичних вправ при порушеннях постави; програма фізичної реабілітації, що пропонувалась для дітей старшого шкільного віку з порушеннями постави у сагітальній площині.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання дослідження:

- 1) огляд літературних джерел за вибраним напрямом;
- 2) оцінка функціонального стану і ступінь порушень постави у дітей старшого шкільного віку;
- 3) підбір, модифікація та визначення ступеню ефективності корегуючих методів.

Індивідуально складена корекційна програма, що відповідала порушення постави кожної дитини, надання інформації щодо режиму дня та відпочинку, свідоме та відповідальне відношення випробуваних до експерименту дозволили досягти поставленої мети.

Методи дослідження:

- 1) аналіз літературних джерел;
- 2) метод медико-біологічного дослідження;
- 3) метод розрахунку та вимірювання;
- 4) метод педагогічного експерименту;
- 5) метод математичної статистики.

Організація дослідження.

Дослідження проводилось на базі ЗНВК № 68 м. Запоріжжя. У дослідженні приймали участь 18 учнів старшого шкільного віку.

Новизна дослідження. Вперше була використана програма корекції в режимі учбового дня, що включала в себе вправи на розтягнення та скорочення м'язів, розтягнення хребта методами витягіння, релаксація та дихальні вправи, що застосовуються у системи йоги.

Практичне значення дослідження.

1. На основі отриманих даних до і після експерименту були підібрані реабілітаційні засоби та методика їх проведення для корекції порушень постави.
2. Були складені практичні рекомендації щодо розпорядку дня та поведінки у побуті.
3. Використання коригуючої програми покращило стан постави у короткий час, а і покращило стан кардіореспіраторної системи, що позитивно відбилосся на загальному самопочутті школярів.

Касемян Т. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

**ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ
ПАРАЛІЧЕМ ЗАСОБАМИ ОСНОВНОЇ ГІМНАСТИКИ**

Сучасний стан нашого суспільства вимагає гуманізації всіх сторін його життя. У зв'язку з цим особлива увага повинна бути приділена інвалідам, які мають вади в розумовому і фізичному розвитку.

Актуальність теми обумовлена значною поширеністю поразок опорно-рухового апарату та постійним зростанням кількості дітей-інвалідів з порушеннями відповідних функцій, незважаючи на значний прогрес медицини та розвиток цивілізації. За статистичними даними організації об'єднаних націй, інваліди складають близько 10% населення земної кулі – 500 мільйонів чоловік [36].

Серед інвалідів особливо багато осіб з ураженням опорно-рухового апарату (ОРА), у тому числі з таким складним захворюванням, як дитячий церебральний параліч (ЦП). За останні роки значно зросла

кількість дітей, яким у перші місяці життя ставиться діагноз ЦП, церебральна енцефалопатія. За даними різних вчених Нікітіна М. Н., Семенова К. А., Махмудова Н. М., Белова Г. І., Бадалян Л. О., Серганова Т. І., на 1000 дітей припадає 1,5–2,5 дитини з ЦП.

Протягом тривалого часу інвалідність внаслідок травм органів опори та руху займає третє місце, поступаючись захворювань серцево-судинної системи та злоякісних новоутворень, і становить у різні роки – за останнє десятиліття – від 5,5% до 14,7%.

Велика частина досліджень присвячена профілактиці, лікуванню церебрального паралічу в дитячому віці, коли можна домогтися максимальних позитивних результатів. Доведено, що фізичні вправи, спеціальні пози і укладання є найважливішими засобами реабілітації дітей з ЦП.

Практичний досвід і наукові дані показують, що фізична культура і спорт помітно розширюють сфери інтеграції інвалідів у життя товариств. Саме рух безпосередньо забезпечує ту зв'язок людини з навколишнім світом, яка лежить в основі розвитку його психічної та фізичної діяльності, сприяє вихованню культури спілкування, поведінки, розширює освітні можливості, сприяє професійному самовизначенню та підвищенню культури дозвілля. Фізичні вправи мають великий потенціал для корекції і вдосконалення моторики інваліда. Велика кількість фізичних вправ і варіативність їх виконання дозволяють здійснювати відбір оптимальних поєднань для кожного окремого випадку. Це і забезпечує перевагу засобів фізичної культури і спорту перед трудотерапією і лікувальною фізичною культурою.

Мета роботи – Оцінити ефективність запропонованої методики реабілітації засобами основної гімнастики у дітей з церебральним паралічем.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації дітей з церебральним паралічем засобами основної гімнастики.

Предмет дослідження – фізична реабілітація дітей з церебральним засобами основної гімнастики.

Відповідно до мети дослідження були поставлені наступні завдання дослідження.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати стан проблеми в науково-методичній літературі;
- 2) оцінити вплив основної гімнастики на координацію дітей з церебральним паралічем;
- 3) запропонувати комплекс реабілітаційних заходів, спрямованих на поліпшення координації рухів дітей з ЦП;
- 4) оцінити ефективність запропонованих засобів фізичної реабілітації.

Методи дослідження:

- 1) аналіз літературних джерел;
- 2) педагогічний експерименту;
- 3) медико-біологічний метод дослідження;
- 4) метод фізичної реабілітації;
- 5) метод статистичного аналізу за критерієм Стьюдента.

Практичне значення роботи – розроблено програму фізичної реабілітації для дітей у віці 13–16 років хворих церебральним паралічем, яка направлена на поліпшення координації рухів.

Каширіна Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стасьєв С. І.

«ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА СТАН ПОРОДІЛЬ ПІСЛЯ КЕСАРЕВОГО РОЗТИНУ»

Роль кесарева розтину в сучасному акушерстві важко переоцінити, оскільки саме цей метод родорозршення в багатьох випадках запобігає розвитку тяжких ускладнень для матері і плоду. Проте, збільшення частоти кесарева розтину в Україні за останні 20 років в 10 разів не відповідає темпам зниження материнської і перинатальної захворюваності і смертності.

З метою зниження материнської і перинатальної захворюваності і смертності конференція акушерів-гінекологів України визнає наступні акушерські ситуації, при яких показання родорозршення шляхом операції кесарева розтину.

Актуальність теми дослідження. Нині головним завданням акушерства є зниження материнської і перинатальної захворюваності і смертності, що сприяє поліпшенню здоров'я майбутніх поколінь. Вирішення цієї проблеми, насамперед, пов'язане з розробкою раціональної тактики ведення вагітних з різною акушерською патологією і оптимізацією ведення пологів.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що однією з характерних особливостей сучасного акушерства є значне зростання та розширення показань до кесаревого розтину. В Україні з 57,8 до 95,8 на 1000 пологів проводиться кесаревих розтинів, в США в 1 із 4–5 випадків пологів і це складає до 1 млн. кесаревих розтинів за рік.

На сьогодні відомі всі негативні наслідки оперативного розродження, проте кількість жінок, що вважають за краще кесаревий розтин природним пологам, неухильно зростає.

Основні цілі реабілітації жінок в післяопераційний період наступні: нормалізація ритму дихання, вплив на поліпшення кровообігу а, отже, швидше загоєння післяопераційного шва, профілактика післяопераційних ускладнень, підвищення загального і емоційного тону.

Предмет дослідження – комплекс заходів фізичної реабілітації та методика їх застосування для відновлення породіль після кесаревого розтину.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації породіль після кесаревого розтину.

Мета дослідження – проаналізувати ефективність лікувальної фізичної культури на стан породіль після кесаревого розтину.

Завдання:

- 1) проаналізувати літературні джерела по темі роботи;
- 2) розробити програму фізичної реабілітації для жінок після кесаревого розтину;
- 3) експериментально перевірити ефективність застосування розробленої програми.

У дослідженні були застосовані такі методи, як:

- 1) аналіз науково-методичної літератури джерел із даної проблематики;
- 2) спостереження;
- 3) медико-біологічні методи;
- 4) експериментальний метод
- 5) метод математичної статистики.

Практичне значення роботи. дослідження полягає у розробці методики фізичної реабілітації для жінок після кесаревого розтину, при використанні якої можливо прискорення процесів одужання та попередження ускладнень.

Кіріллова А. О.

Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія
наук. кер. – старший викладач Овчинников А. В.

ФІЗИЧНІ ВПРАВИ З ПРЕДМЕТАМИ – ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРИ ЗАГАЛЬНОМУ НЕДОРОЗВИНЕННІ МОВЛЕННЯ

Вивчаючи мовленнєві можливості дошкільнят, можна зробити висновок, що з кожним роком кількість дітей, які мають порушення мовлення збільшується. За даними світової статистики тільки за останнє десятиліття частка дітей з діагнозом «загальне недорозвинення мовлення» досягла 70%, в результаті чого проблема корекції мовленнєвих порушень носить актуальний характер.

При наявності мовленнєвого порушення у дитини пильну увагу варто приділяти розвитку рухової сфери. Взаємозв'язок загальної, дрібної і мовленнєвої моторики підтверджено численними дослідниками (І. П. Павлов, О. О. Леонтьєв, О. Р. Лурія).

Актуальним завданням перед вихователями є підвищення рівня розвитку рухового потенціалу, оздоровлення, зміцнення нервової системи і організму в цілому, поліпшення психоемоційного статусу, що побічно сприяє мовленнєвому розвитку і позбавляє дитину від неправильного ставлення до свого порушення.

Такі вчені як Р. Є. Левіна, Г. В. Чіркїна, Т. Б. Філічева, Т. В. Туманова, які присвятили свої роботи проблемам дітей із загальним недорозвиненням мовлення, наголошують на необхідності комплексного підходу до навчання і виховання дітей з мовленнєвою патологією.

Загальнорозвивальні фізичні вправи, крім всебічного впливу на організм, розвивають м'язи спини, живота, плечового поясу, ніг і рук. Ці вправи різноманітні. За характером виконання їх можна розділити на вправи з предметами і без предметів. Предметів для фізичних вправ в дошкільному закладі безліч: м'ячі, палиці, стрічки, мотузки, прапорці.

Всі вправи з предметами в тій чи іншій мірі вимагають роботи пальців рук. Дії з предметами дають можливість домогтися більшої виразності рухових уявлень, які ґрунтуються на різних відчуттях і сприйняттях.

Використання предметів надає вправам: 1) характер конкретних завдань; 2) робить зрозумілою поставлену рухову задачу, допомагає контролювати свої дії; 3) предмети розвивають силу кисті руки, підсилюють корегуючу функцію вправ; 4) активізується діяльність аналізаторних систем; 5) створюються умови для творчості, що важливо для дитини із загальним недорозвиненням мовлення.

Дії з предметами на відміну від вправ без атрибутів завдяки їх наочності усвідомлюються і приймаються дітьми як необхідні їм і служать засобом підвищення мотивації.

Головний критерій при виборі предметів – доцільність. Предмет повинен працювати на вправу, збільшувати її корисність, а не просто займати руки. Предмет і дія повинні логічно поєднуватися. Необхідно брати до уваги і вік дошкільнят при виборі предметів для фізичних вправ.

Суть даних вправ полягає в поєднанні двох елементів: рухової дії і вправи, спрямованої на розвиток мовленнєвої сфери дитини, що реалізується в активному використанні предмета і мовленнєвого супроводу.

Проблема усунення загального недорозвинення мовлення в дітей дошкільного віку шляхом виконання фізичних вправ з предметами і профілактика можливих відхилень відіграє величезну роль для дошкільного закладу. Так як формується замкнене коло системного взаємозв'язку, що обумовлює потребу в обґрунтуванні сучасної концепції фізичного виховання дітей з порушенням мовлення.

Список використаних джерел

1. Якубович М. А., Преснова О. В. Коррекция двигательных и речевых нарушений методами физического воспитания: пособие для учителя. Москва: Гуманитар. изд. Центр ВЛАДОС, 2006. 287 с.

Кобка Б. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Бандуріна К. В.

ФІЗИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Актуальність теми. По статистичним даним в Україні дітей молодшого шкільного віку 7–8 років мають проблему як затримка психічного розвитку усього 20,5%. Тому є необхідність надати їм програму фізичної реабілітації.

Дітям яким була надана своєчасна допомога, та потрібна програма фізичної реабілітації змінили показники у 2009 році на 10%, ці діти вже мають покращення. Багато фахівців вважають, що особи із затримкою психічного розвитку розвиваються так само, як і всі звичайні люди, але повільніше. На думку ж інших спеціалістів, у них спостерігаються порушення базисних функцій мозку, необхідних для мислення і навчання, зокрема, уваги, сприйняття і пам'яті. Академічні, соціальні і трудові успіхи та вміння розумово відсталих осіб можуть коливатися в широких межах залежно від індивідуальних особливостей. Розумово відсталими називають людей, рівень психічного розвитку яких нижчий за посередній і в яких спостерігаються труднощі в навчанні і соціальній адаптації. Затримка психічного розвитку – це не хвороба. Вона викликається іншими чинниками, і її не слід сплутувати з психічними хворобами. У більшості розумово відсталих людей спостерігаються хромосомні аберації. Також діти із ЗПР характеризуються зниженим рівнем пізнавальної активності, що проявляється в їхній недостатній допитливості. У школярів із затримкою психічного розвитку спостерігається відставання в розвитку емоцій, найбільш вираженими проявами, яких є емоційна нестійкість, лабільність, легкість зміни настроїв і контрастних проявів емоцій. Діти із затримками психічного розвитку можуть навчатися і розвиватися, більшість із них стають продуктивними членами суспільства. Відповідне навчання, починаючи з раннього дитинства і до кінця періоду розвитку, допомагає повністю розкрити потенціал розумово відсталих дітей. Як і під час навчання всіх інших малят, у роботі з такими дітьми слід виходити з потреби задоволення індивідуальних потреб. Для дітей із ЗПР велике значення мають рухливі ігри. Для таких дітей характерним є те, що у більшості з них можуть переважати процеси збудження нервової системи над процесами гальмування. Окрім того, діти мають навчання в школі, де переважно ведуть сидячий спосіб життя і можуть виплескувати свої емоції лише на коротких перервах чи на уроках фізкультури, на який вдосталь покричати чи посміятись їм не дозволять, оскільки на уроках фізкультури є навчальний план і потрібно виконувати навчальну програму.

Отже, актуальність обраної проблеми, її соціально-педагогічне значення і недостатня розробленість у галузі корекційної педагогіки та фізичної реабілітації зумовили вибір теми дипломної роботи і мотивували перебіг відповідного дослідження.

Мета дослідження. Обґрунтувати та експериментально оцінити ефективність застосування рухливих ігор та психологічного тесту «Лабіринт».

Об'єкт дослідження. Процес фізичної та соціальної реабілітації дітей 7–8 років з затримкою психічного розвитку.

Предмет дослідження – засоби фізичної та соціальної реабілітації дітей 7–8 років з ЗПР.

Досягнення поставленої мети здійснювалось вирішенням наступних завдань:

- охарактеризувати та визначити особливості фізичної реабілітації дітей з ЗПР;
- визначити завдання, методи, порядок організації дослідження;
- створити програму фізичної реабілітації дітей з ЗПР;
- проаналізувати отримані результати дослідження.

Методи дослідження:

- метод аналізу літературних джерел;
- метод фізичної реабілітації;
- педагогічний аналіз;
- метод математичної статистики.

Практичне значення роботи. Розроблено методичку фізичної реабілітації для дітей з затримкою психічного розвитку, при використанні якої можливий швидкий розумовий розвиток, та покращити психоемоційний стан дітей, та допомогти дітям бути набагато уважнішими на уроці з фізичної культури.

Кононенко В. В.

Класичний приватний університет
науч. кер. – к.пед.н, доцент Гулбані Р. Ш.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ НЕВРАСТЕНІЇ

Астенічним неврозом або неврастенією називають психічний розлад, що виникає внаслідок тривалої фізичної або психічної перевантаженості. Дане патологічний стан нервової системи найчастіше виникає у молодих людей на тлі стресів, проблем на роботі чи навчанні, особистих емоційних переживань і трагедій, систематичних проблем зі сном. У число проявів неврастенії відносяться: біль і відчуття здавлювання в голові, запаморочення, підвищення ЧСС, біль в області серця, підвищений артеріальний тиск, почервоніння або блідість шкіри, печія, втрата апетиту, відрижка, метеоризм, порушення стільця, зниження лібідо.

Одним з яскраво виражених станів хворих є запаморочення, точніше відчуття нестійкості тіла в просторі.

Запаморочення – один з найбільш часто зустрічаються симптомів в неврологічній практиці. Скарги на запаморочення займають 3-є місце після скарг на головний біль і біль у спині. При цьому необхідно пам'ятати, що запаморочення всього лише клінічний симптом, а не самостійне захворювання. Воно може бути проявом різних захворювань, пов'язаних з патологією серцево-судинної, ендокринної системи, захворювань хребта, головного мозку, психічних розладів і т.д. (Всього близько 80 різних нозологічних форм), в зв'язку з чим правильний діагноз і адекватне лікування отримують не більше 20% пацієнтів (В. А. Парфьонов 2009). На сьогоднішній день прийнято виділення системного (істинного, вестибулярного) і несистемного запаморочення.

Найбільш частим видом запаморочення, згідно Т. Брандту, є психогенне запаморочення, яке займає 2-є місце після доброякісного пароксизмального запаморочення. Причиною психогенного запаморочення може служити будь-яке психічне захворювання, але найбільш часто – тривожні розлади.

На сьогоднішній день в лікуванні психогенного запаморочення використовують комплексну терапію, яка поєднуватиме як нелікарські, так і лікарські методи (Є. Г. Філатова, 2005). Одним з провідних напрямків немедикаментозного лікування є зниження збудливості вестибулярного апарату і тренування, що включає

вестибулярну і дихальну гімнастику, заняття на тренажерах, заснованих на принципі біологічного зворотного зв'язку з використанням стабілометричних платформ, і ін.

Таким чином, при обстеженні хворого з запамороченням на першому етапі важливим є визначення типу запаморочення, яке потребує ретельного збору анамнезу. Необхідний детальний аналіз скарг із з'ясуванням особливостей стану, яке пацієнт характеризує і визначає як запаморочення. При вестибулярному (системному, істинному) запамороченні, або вертиго, пацієнт відчуває ілюзорне відчуття руху нерухомої навколишньої середовища в будь-якій площині, а також відчуття руху або обертання власного тіла. Причиною системного запаморочення є ураження вестибулярного аналізатора на периферичному або центральному рівні.

Психогенне запаморочення як таким запамороченням не є. Воно завжди носить несистемний характер. Пацієнт описує будь-які відчуття, крім обертання: «туман в голові», нестійкість, страх падіння і ін.

У нашій роботі ми використовували різні види дихальної гімнастики і чергували її з вправами активують вестибулярний апарат, ґрунтуючись на методиці тибетської оздоровчої гімнастики.

Взагалі, як ми розуміємо, лікування вимагає поєднання медикаментозної терапії з сильною корекцією розпорядку дня з помірними фізичними навантаженнями і дуже ефективними пішими прогулянками з елементами дихальної гімнастики перед сном.

Куц О. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Р. Ш. Гулбані

КОРЕКЦІЯ РУХЛИВОСТІ КОЛІННОГО СУГЛОБУ ПРИ АРТРОЗІ У ЧОЛОВІКІВ ДРУГОГО ЗРІЛОГО ВІКУ

Актуальність дослідження зумовлена збільшенням кількості хворих на артроз, у тому числі осіб працездатного віку, необхідністю створення різноманітних ефективних методів і форм фізичної реабілітації, які б змогли покращити життя пацієнтів, подовжити процес ремісії, призупинити дегенеративні зміни в хрящовій тканині. У структурі поширеності хвороб кістково-м'язової системи в Україні найбільша питома вага припадає на артрози (32,0%), серед працездатних осіб – 17,5% (В. М. Коваленко, О. П. Борткевич, 2011, 2016). Артроз – хронічне прогресуюче запальне захворювання суглобів, що характеризується дегенерацією суглобового хряща. У таких хворих відзначаються «механічний» характер болю, ранкова скутість, обмеження обсягу рухів в ураженому суглобі, зниження функціональної здатності.

Численними дослідженнями (В. М. Жигиль, М. Г. Чапала, Т. В. Сахно, В. Г. Дубровін, М. О. Носко, С. О. Власенко, В. І. Синіговець та ін.) доведено, що одним із методів сучасної немедикаментозної терапії у комплексній реабілітації хворих на артроз є застосування вправ лікувальної фізкультури та силової гімнастики, які мають забезпечити корекцію рухливості колінного суглобу, знижують чутливість до болю.

Після досягнення людиною 40 років (другий період зрілого віку), як свідчать результати клінічних обстежень, в організмі людини настають вікові зміни: звужуються судини та знижується їх еластичність. Це призводить до погіршення кровопостачання життєво важливих органів: серця, мозку, печінки, нирок, селезінки. Як у чоловіків, так і у жінок сповільнюються відновлювальні процеси, слабнуть м'язи спини та живота; стають більш тонкими, відносно тулуба, кінцівки. Як наслідок – формується інший зовнішній вигляд людини. На думку фахівців у другому періоді зрілого віку (40–50 років) чоловіки потребують особливої уваги. У них дуже висока продуктивність праці, особливо розумової, але саме тоді формується протиріччя: фізичний стан не відповідає інтелектуальному рівню, у фізичній структурі чоловічого організму все більше помітні несприятливі зміни, обумовлені процесом старіння.

Метою нашої роботи є визначення ефективності дії комплексу реабілітаційних вправ, складеного з пасивного і активного витягнення, силових вправ на корекцію відновлення тканин колінного суглобу при артрозі.

Дослідження проводилося на базі Кременчуцької лікарні відновлювального лікування, м. Кременчук, протягом трьох місяців: з серпня 2019 по жовтень 2019 р. Для проведення дослідження і визначення впливу фізичної реабілітації на суглоб з порушенням рухливості ми протягом трьох місяців проводили заходи фізичної реабілітації з досліджуваними експериментальної та контрольної груп. До програми реабілітації у експериментальній групі було включено силові вправи з локальним витягненням колінного суглобу, що виконувались протягом місяця. Вправи на протидію виконувались під контролем спеціаліста в водолікарні, а далі їх рекомендовано виконувати у домашніх умовах. Заняття проводили тричі на тиждень тривалістю 1 годину. Контрольна група проходила курс реабілітації по традиційній методиці комплексної реабілітації, яка застосовується у відновному відділенні лікарні. Програма складалася із фізичних вправ, кінезітерапії, гідрокінезітерапії та важкомодульованої низькочастотної магнітотерапії.

Проведення дослідження дозволяє науково обґрунтувати і відкоригувати підібраний комплекс методів фізичної реабілітації при корекції рухливості колінного суглобу чоловіків другого зрілого віку, хворих на артроз і пропонувати його для практичного використання у реабілітаційних і лікувальних установах. Після проведення реабілітаційних заходів було проведено повторні дослідження показників рухливості і зроблені висновки та практичні рекомендації.

Лисняк Ю. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. фіз. вих. Віндюк П. А.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МУЗИКОТЕРАПІЇ НА КОМУНІКАТИВНІ ЗДІБНОСТІ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Проблема аутизму стає все більш актуальною для сучасної психологічної науки та практики. За даними провідних світових організацій, що займаються питаннями аутизму, в останні роки кількість людей з

таким розладом неухильно зростає і на сьогоднішній момент складає 1% від усього населення планети. В Україні кількість дітей з аутизмом кожен рік зростає на 30%.

Аутизм – це порушення розвитку. Дефект у системі, яка відповідає за сприйняття сигналів навколишньої середовища, змушує дитину реагувати на одні явища та ігнорувати інші. Дітям з розладами аутистичного спектра дуже складно дається процес соціалізації та комунікативного розвитку. Це пов'язано з непорозумінням сигналів подразників-емоцій, міміки, жестів, інтонації, слів із неоднозначним змістом, правил поведінки. Одночасно у самих дітей виявляються відчуженість, поглиненість одними й тими інтересами, стереотипії, ехолоалії, буквальне сприйняття. Все це ускладнює процес комунікації з іншими людьми.

На думку більшості авторів (О. Аршанський, О. Басенська, М. Ліблінг, С. Морозов, О. Нікольська, Д. Шульженко та ін.), одним з головних порушень, що перешкоджають успішній соціальній адаптації при аутизмі, є недолік комунікативних навичок, що виявляється у вигляді відставання або відсутності розмовного мовлення, нездатності ініціювати або підтримувати розмову, стереотипних висловлювань та ряду інших специфічних особливостей. Проблему аутизму також досліджували Д. Багрії, К. Островська, Г. Смоляр, В. Башина, В. Каган, І. Мамайчук, Т. Куценко, А. Хаустов.

Взаємодія та спілкування дітей молодшого шкільного віку здійснюється в різних видах діяльності, в тому числі музичній. Саме цей вид творчої діяльності яскраво і емоційно забарвлений, включає різні засоби взаємодії дитини як з дорослим, так і з дітьми свого віку (спів, музикування, музичні ігри), допомагає дітям краще пізнати один одного і себе. Останнім часом цінність музичної терапії стає все більш очевидною.

Слухання музичних творів та їх виконання (гра та спів) допомагає стабілізувати емоційний стан дитини, сприяє позитивному спілкуванню. А ігрові прийоми музикотерапії (музичні ігри, інсценування пісень) зрозумілі та близькі дітям, сприяють високій активності в даному виді діяльності. Терапевтичний вплив музики досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені, а саме: Д. Алвін, П. Нордофф, К. Роббінс, В. Петрушин, С. Шушарджан та ін.

У вітчизняній науковій літературі залишається недостатньо розробленою проблема формування і розвитку комунікативних здібностей дітей з розладами аутистичного спектра (РАС). Залишаються актуальними питання про методи й прийоми впливу, розробці корекційних програм, спрямованих на розвиток таких здібностей.

З метою виявлення рівня сформованості комунікативних здібностей дітей з РАС ми використовували методику О. Агафонові та О. Григорян, а також «Психологічну класифікацію дитячого аутизму» О. Нікольської, що дозволяє проаналізувати рівень розвитку вербальних та невербальних засобів комунікації, емоційно-вольової сфери, уваги, та визначити до якої групи розвитку дитячого аутизму (за класифікацією О. Нікольської) належить дитина.

Аналіз результатів констатувального етапу експерименту показав, що до I групи (низький рівень) належить одна дитина (16,7%), до II групи (нижче середнього) – дві (33,3%), до III групи (середній рівень) – три дитини (50%). Результати експериментального дослідження показали, що у дітей з розладами аутистичного спектра є проблеми з комунікацією. Для цих дітей обов'язковий спеціально організований процес формування навичок спілкування, без якого неможлива адекватна соціалізація дитини не тільки в родині, а й в суспільстві. Все вищезазначене і обумовило вибір теми магістерської роботи «Комунікативні здібності дітей молодшого шкільного віку з розладами аутистичного спектра».

Одним із шляхів корекції комунікативного процесу у дітей з РАС є музикотерапія. Нами була розроблена корекційно-розвивальна програма з використанням музичної терапії, яку біло застосовано на формувальному етапі дослідження. Програма була спрямована на вирішення значущих для життя дитини проблем: розвиток пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери, моторики, стимулювання мовленнєвої діяльності та розвиток комунікативних навичок. У програмі було використано два варіанта музичної корекції: рецептивна та активна. Рецептивна корекція передбачала сприйняття музики, (сприйняття звуку є основою для налагодження відносин між світом дитини і дійсністю, в якій вона живе) і використовувалася з метою встановлення емоційно-довірилого контакту, створення сприятливої обстановки. Активна корекція передбачала участь самої дитини в музичній діяльності (рухи під музику, спів, гра на музичних інструментах).

Таким чином, музична терапія в групі формувала у дитини з аутизмом цілісне сприймання навколишньої дійсності, привчала до перебування з іншими дітьми. Саме така взаємодія сприяла розвитку здатності бачити, чути іншу дитину та займатися спільною діяльністю. Оцінка ефективності корекційно-розвивальної програми відбулась шляхом порівняльного аналізу результатів констатувального та формувального етапів експерименту. Результати показали, що одна дитина (16,7%) увійшла до групи нижче середнього розвитку. До середнього рівня віднесені чотири дитини (66,7%), до високого – одна (16,7%). Отримані дані відображають наявність позитивної динаміки у розвитку комунікативних здібностей у дітей молодшого шкільного віку з РАС.

Литвиненко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

КІНЕЗОТЕРАПІЯ У ВОДІ ТА НА СУШІ ДЛЯ ДІТЕЙ ПРИ ГРУДНОМУ СКОЛІОЗІ І-ІІ СТУПЕНЯ

Актуальність теми. З раннього дитинства постава людини зазнає істотні зміни, які найбільшою мірою спостерігаються у періоди дошкільного та шкільного онтогенезу. Більше 80% сучасних дітей дошкільного та молодшого шкільного віку мають різні порушення постави. Недостатня ефективність оздоровчих заходів при порушеннях постави багатьма дослідниками пояснюється відсутністю об'єктивних патогенетично обґрунтованих коригуючих технологій.

Актуальність роботи полягає в тому, що сьогодні заняття зі школярами, які мають таке захворювання, висуваються на перший план, бо сколіоз - це одна з найчастіших деформацій опорно-рухового апарату. Вроджені форми сколіотичної хвороби при уважному огляді і ретельному аналізі симптомів можуть бути виявлені у дітей вже на 2–3-му році життя.

Можна говорити про малу ефективність традиційних методів лікування (ЛФК, масаж) тому, що дуже часто сколіотична постава з локального викривлення хребта переходить, на шкода, у важке захворювання, котре втягує у патологічний процес всі найбільш важливі системи та органи людського організму.

При лікуванні сколіозу III ступеня найбільш доцільно буде застосовувати гідрокінезотерапію в комплексі з традиційною ЛФК і класичним масажем. Поєднання традиційних та нетрадиційних методів лікування нададуть позитивний ефект при лікуванні сколіотичної постави.

Фізичні вправи у воді знімають напругу і витягають хребет, розвивають м'язи тулуба, дозволяючи отримати коригуючий ефект.

Об'єкт дослідження. Фізична реабілітація дітей при грудному сколіозі I-II ступеня.

Предмет дослідження. Кінезотерапія у воді та на суші для дітей при грудному сколіозі I-II ступеня.

Мета дослідження. Розробити програму кінезотерапії на суші і у воді для дітей зі сколіозом грудного відділу хребта I-II ступеня.

Завдання дослідження:

1. Виявити основні методики фізичної реабілітації дітей при грудному сколіозі I-II ступеня.
2. Запропонувати програму кінезотерапії у воді та на суші для дітей при грудному сколіозі I-II ступеня.
3. Експериментально перевірити ефективність запропонованої програми реабілітації.

Методи дослідження:

Для практичної реалізації поставлених завдань та мети нами використовувались наступні методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури.
2. Метод медико-біологічного дослідження.
3. Метод педагогічного експерименту.
4. Метод фізичної реабілітації.
5. Методи математичної статистики.

Наукове значення роботи. Уперше було науково обгрунтовано та експериментально доведено ефективність методики гідрокінезотерапії та пілатесу на обсяг рухів хребта, силової витривалості м'язів тулуба та показники дихальної системи.

Підтверджено особливості нормалізації функцій опорно-рухового апарату у дітей зі сколіозом I-II ступеня.

Доповнено знання про механізми лікувальної дії фізичних вправ у воді та на суші при грудному сколіозі I-II ступеня.

Практичне значення роботи. Розроблено методику фізичної реабілітації для дітей при грудному сколіозі I-II ступеня за допомогою якої можна покращити рівень фізичної працездатності, функціонального стану та антропометричних даних, що може служити підтвердженням ефективності проведених реабілітаційних заходів і доцільності їх використання.

Марич В. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСУ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДЛЯ НОРМАЛІЗАЦІЇ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ФУТБОЛІСТІВ З ПЕРЕВТОМОЮ I СТУПЕНЮ

Актуальність теми. Серед багаточисельних видів спорту, які культивуються в системі фізичного виховання України, футбол займає одне з провідних місць.

Футбол вимагає від спортсменів високих швидкісно-силових якостей, швидкісних дій, стрибучості, доброї координації в поєднанні з відмінними психофізіологічними якостями – ігровим мисленням, спроможністю швидко приймати рішення і реалізовувати їх у раціональних рухових діях.

Саме тому однією з найважливіших проблем сучасного футболу є підвищення працездатності спортсменів. Сьогодні цю проблему не можна вирішити тільки шляхом вдосконалення методів тренування або збільшення обсягу й інтенсивності навантажень. Зростання навантажень може негативно позначитися на здоров'ї та функціональному стані спортсменів-футболістів, призвести до перетренованості, втоми. Тому, особливої актуальності набувають питання засобів відновлення як складової тренувального процесу.

Перевтома – це патологічний стан, що розвивається в людини внаслідок хронічної фізичної чи психологічної перенапруги, клінічну картину якого визначають функціональні порушення в центральній нервовій системі.

В основі захворювання лежить перенапруга збуджувального чи гальмового процесів, порушення їхнього співвідношення в корі великих півкуль головного мозку. Це дозволяє вважати патогенез перевтоми аналогічним патогенезу неврозів. Істотне значення в патогенезі захворювання має ендокринна система й у першу чергу гіпофіз і кора надниркових. Так, за даними Г. Сельє, при дії сильного подразника (стресора) в організмі розвивається адаптаційний синдром, чи стрес, у процесі якого підсилюється діяльність передньої частки гіпофіза і кори надниркових.

При неврозі змінюється також функціональний стан нижчележачих відділів центральної нервової системи. При цьому вісцеральні розлади, що спостерігаються часто при перевтомі, можна розглядати як наслідок змін функціонального стану мозку, що регулюють нейрогуморальні процеси в організмі і контро-

люють вегетативні, гормональні і вісцеральні функції. Звичайно в клініці захворювання виділяють нечітко відмежовані друг від друга три стадії

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація при попередженні перевтоми у футболістів.

Предмет дослідження – методи фізичної реабілітації при перевтомі I ступеня у футболістів.

Завдання дослідження:

- провести аналіз науково-методичної літератури;
- провести дослідження функціонального стану спортсменів–футболістів;
- оцінити ефективність дії методів підібраного комплексу.

Методи дослідження: метод аналізу науково–методичної літератури, метод медико-біологічного дослідження, метод педагогічного експерименту, метод фізичної реабілітації, метод математичної статистики.

Теоретичне значення роботи. Для стабілізації та прискорення відновлювальних процесів необхідне застосування фізичної реабілітації в навчально–тренувальному процесі підготовки спортсменів–футболістів.

Мартинюк А. І.

Класичний приватний університет

наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Бандуріна К. В.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПЛОСКОСТОПІСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження полягає у тому, що за статистичними даними України в 76% дітей молодшого шкільного віку спостерігається плоскостопість. Із них 18% – це діти котрі навчаються в 1 класі, 20% – діти 2–3 класів, а на учнів 4 класу припадає 38%. Із наведених даних видно, що з кожним роком кількість осіб з плоскостопією не зменшується, а навпаки збільшується, тому постає необхідність у використанні засобів фізичної реабілітації, котрі будуть направлені на коригування даної деформації, або на її попередження.

Плоскостопість – це деформація стопи, котра призводить до зміни її форми, що характеризується опущенням її поздовжнього або поперечного склепіння.

В залежності від того яке склепіння деформується розрізняють наступні види плоскостопості по деформації: поперечне, поздовжнє або комбіноване (його ще називають поперечно поздовжнє). Але це не єдина класифікація, також розрізняють по етіології виникнення: вроджене або прибуте. Частота вродженої плоскостопості за останні 2 роки знизилась на 0,2%, але на томість збільшилось число осіб з прибутою плоскостопією.

За останні 10 років плоскостопість називають «хворобою суспільства» та найпоширенішим захворюванням опорно-рухового апарату, як у дітей так і в дорослого населення.

В наш час плоскостопості не виділяють певної уваги для профілактики та коригування, але як раз ця недуга може призводити до багатьох хвороб, порушень в роботі організму як окремої системи, так і в цілому.

Аналіз літературних джерел по даній проблематиці спонукає нас до вивчення можливостей використання методів фізичної реабілітації, як лікувальну ланку в системі коригування плоскостопості, припинення його подальших ускладнень на організм.

Важливість фізичної реабілітації плоскостопості зумовлена значною поширеністю цього захворювання, котре призводить як до тимчасового болю в районі стопи так і до постійного, а потім це призводить до втрати працездатності.

Мета дослідження – оцінити ефективності застосування засобів фізичної реабілітації, як засіб для коригування плоскостопості у дітей молодшого шкільного віку.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації плоскостопості.

Предмет дослідження – фізичні вправи, як засіб фізичної реабілітації.

Задачі дослідження:

1) аналіз літературних джерел присвячених даній проблематиці;

2) скласти комплекс лікувальної фізичної культури для коригування плоскостопості у дітей молодшого шкільного віку;

3) оцінити та визначити ефективність засобів ЛФК в основній групі.

Методи дослідження:

- метод аналізу літературних джерел присвячених даній проблематиці;
- методи медико-біологічного дослідження;
- методи педагогічного дослідження;
- методи фізичної реабілітації;
- методи математичної статистики.

Практичне значення дослідження.

Розроблено коригуючу програму фізичної реабілітації для дітей, котрі страждають плоскостопією, при використанні котрої можливе попередження подальшого розвитку недуги на організм, зміцнення м'язів та зв'язок.

Наукове значення роботи.

Поповнено базу теоретичних і практичних знань щодо застосування лікувальної фізичної культури в реабілітації хворих з плоскостопією. Науково обгрунтовано ефективність впливу фізичних вправ на організм хворих. Оцінка ефективності застосованого комплексу реабілітації для осіб котрі страждають на плоскостопість.

Мате В. В.

Класичний приватний університет
науч. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК З І СТУПЕНЕМ ОЖИРІННЯ У ВІЦІ 20–30 РОКІВ В УМОВАХ ТРЕНАЖЕРНОГО ЗАЛУ В РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ

Ожиріння є представником групи станів, обумовлені фізичними, біохімічними, метаболічними і поведінковими змінами, в результаті яких відбувається підвищене відкладення жиру і збільшення маси тіла.

Боротьба з ожирінням – одна з важливих проблем сучасної медицини. Його частота збільшується, і в багатьох країнах світу воно набуває масштабів соціально значущого захворювання. Люди з надмірною масою тіла складають близько 50% населення Німеччини, 45–46% – США і Англії, понад 40% – Італії, Франції, Іспанії, значно менше поширеність ожиріння в Японії (близько 16%). Велику тривогу викликає поширення ожиріння у осіб найбільш активного віку і все більше «омолодження» ожиріння. З огляду на темпи поширення і «омолодження» ожиріння в розвинених країнах світу, вчені прийшли до висновку про те, що в третьому тисячолітті воно стане важливою педіатричної проблемою.

Епідеміологічні дослідження міського і сільського населення України за 2002 р. показали, що артеріальна гіпертензія і цукровий діабет у осіб з ожирінням зустрічається в 2.9 разів частіше, а гіперліпемії в 1.5 разів частіше, ніж серед населення в цілому. Надмірна вага у хворих на ішемічну хворобу серця зустрічається втричі частіше. Основна причина ожиріння українського населення – аліментарна, 80–85% всіх випадків.

Виділяють два види ожиріння: ожиріння, пов'язане зі спадковою схильністю, і чисто аліментарне ожиріння. Число жирових клітин є спадковим фактором, їх величина – фактор придбаний. Спадково обумовлені форми ожиріння виявляють рідше, ніж придбані. Спадкове ожиріння проявляється з дитячого віку, між 3 і 5-ма роками, стійко до лікування, має прогресуючий перебіг.

Жирова тканина формується у людини в процесі онтогенезу, починаючи з 30-го тижня внутрішньоутробного розвитку, і триває до 1 року постнатальної життя дитини. А факторами, що визначають число жирових клітин в організмі, є характер харчування і секреція гормону росту – соматотропного гормону. При надмірному харчуванні стимулюється надмірне розмноження жирових клітин плоду.

На практиці нерідко складно встановити роль спадково-конституційного фактора у виникненні ожиріння, оскільки часто у огрядних батьків діти мають нормальну масу тіла, і, навпаки, страждають ожирінням діти у батьків з нормальною масою тіла.

Все це свідчить про необхідність враховувати інші фактори, що сприяють виникненню ожиріння: переїдання, інфекцію, інтоксикацію, ураження центральної нервової системи і ряд інших причин.

При зниженні рухової активності різко зменшуються енерговитрати організму. Поняття енергетичного дисбалансу передбачає і зниження фізичної активності. Особливо важливий цей фактор у критичному віці, який в даний час знизився з 30–35 до 20–25 років; впровадження комп'ютерів і телебачення зумовило гіподинамію у дітей і підлітків, чого раніше не спостерігали. У матеріалах ВООЗ, за 1999 р підкреслюються основні положення для підтримки здорової маси тіла, де рекомендується контролювати калорійність продуктів і добової норми харчування. Особлива увага звертається на рухову активність, зниження якої тільки стимулює проблеми здоров'я.

Ми, хотіли б закінчити цю роботу словами лікаря, який лікував людей за 179 років до нашої ери, Сираха. Він писав: «Не переповнювати себе різною смачною їжею і не їж занадто жадібно. Так, надмірна їжа робить хворим, а ненаситна – призводить до важкої хвороби».

Мельник Л. А.

Класичний приватний університет
науч. кер. – к.пед.н., доцент Шаповалова І. В.

КОМПЛЕКСНА ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ У ЧОЛОВІКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ МЕТАБОЛІЧНИМ СИНДРОМОМ

Метаболічний синдром, одна з найбільш актуальних проблем сучасної медицини, пов'язана з веденням нездорового способу життя. Поняття «Здоровий спосіб життя» включає раціональне харчування, підтримка нормальної маси тіла, регулярну і відповідну віку фізичну активність, розумне вживання алкоголю та відмова від тютюнопаління. Чоловіки з роками все менше приділяють увагу власному здоров'ю, особливо в зрілому віці і не помічають факторів розвитку метаболічного синдрому, таких як неправильне висококалорійне харчування з підвищеним рівнем тваринних жирів, яке веде до підвищення маси тіла а невідповідна маса тіла веде до підвищення артеріального тиску від (130/85), індекс маси тіла перевищує (25,0 – 29,9), окружність талії для чоловіків, що перевищує (94 см). У зв'язку з розвитком ери технологій, малорухливий спосіб життя став нормою для багатьох сучасних чоловіків. Ці фактори є найбільш легкими в діагностиці того, що людині загрожує ризик розвитку метаболічного синдрому. Нераціональний спосіб життя, призводить до появи негативних наслідків, які погіршують якість і тривалість життя і ведуть до такого комплексного захворювання як метаболічний синдром, який включає в себе вище згадані негативні стани здоров'я. Стає важливим питання впливу на компоненти метаболічного синдрому на початкових стадіях, і особливо гостро стоїть проблема пошуку оптимальних засобів фізичної реабілітації при наявній патології. Метою дослідження було покращити стан здоров'я пацієнтів, шляхом зниження надмірної ваги тіла, яка веде за собою зниження артеріального тиску і покращення метаболічних процесів в організмі, дати рекомендації що до правильного способу харчування і про мотивувати до зміни способу життя, та відмови від шкідливих звичок. По закінченню дослідження порівняти отриманні данні і довести на скільки важливим є здорове харчування і фізична активність при такому комплексному захворюванні як МС. Контрольна група чоловіків з МС проходила лікування в лікарні у стаціонарі. А друга група чоловіків займалася за індивідуа-

льними програмами і харчувалась за рекомендаціями які були дані їй на початку дослідження. Кінцевою метою по закінченню дослідження було довести що за досить короткий період часу при умові дотримання усіх рекомендацій по харчування та заняттями лікувальною фізичною культурою, можливо покращити свій стан здоров'я або трохи поліпшити його в позитивному напрямку.

Використовувались наступні методи дослідження:

- метод аналізу літературних джерел, були проаналізовані літературні джерела по даній темі дослідження і максимально використані на практиці.
- метод медико – біологічного дослідження, контроль АД.
- метод педагогічного експерименту, навчання пацієнтів у сфері раціонального харчування.
- метод фізичної реабілітації, був розроблений комплекс фізичних вправ на зниження зайвої маси тіла.
- метод математичної статистики, підрахування результатів дослідження до і після його закінчення.

У дослідженні брали участь 20 чоловіків середнього зрілого віку, які були поділені на 2 групи по 10 чоловіків. Пацієнтами контрольної групи, проходили лікування у стаціонарному відділенні. З чоловіками експериментальної групи, проводились мотивуючі лекції на тему здорового способу життя. Також були дані рекомендації що до занять ЛФК та спеціальна програма занять з поясненнями що до впливу фізичних вправ на стан здоров'я і були розроблені індивідуальні програми занять в які входили вправи аеробного типу, вони були підібрані з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнтів, курс фізичних вправ стояв із чотирьох етапів. Обидві групи до початку експерименту не відрізнялись одна від одної особливо за клінічними показниками. У всіх пацієнтів були признаки метаболічного синдрому.

Мирна Л.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стасьєв С. І.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ ПОСТАВИ СТУДЕНТОК, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕДИЧНІЙ ГРУПІ

Нормальна постава є одним з критеріїв, який визначає стан здоров'я людини.

Постава виробляється в процесі зростання і розвитку дитини. На характер постави людини великий вплив робить хребет. Хребет забезпечує вертикальне положення тіла, підтримує вагу голови і верхньої частини тулуба.

Актуальність роботи. Масовий характер порушень постави і викривлень хребта – одна з найбільш злободенних проблем сучасного суспільства. І хоча вивчення порушень постави тіла нараховує більше сторіччя, але ця проблема, на жаль, є завжди актуальною. На даний час низькою залишається ефективність лікування і профілактики порушень постави. Також постава є однією з важких проблем фізичного виховання, тому що її порушення починаються вже у дитячому садку, і на жаль, прогресують у шкільному віці. Тому до вищих навчальних закладів поступає велика кількість молоді (до 60%) з функціональними і морфологічними порушеннями постави різних форм і ступенів. Якщо у більшості випадків об'єктом досліджень були діти і підлітки, то дорослі, у тому числі і студенти, досліджені порівняно мало.

Реабілітаційні комплекси, які застосовуються при корекції постави ще не зовсім досконалі та повні. Тому пошук нових комплексних заходів реабілітації цих хворих є актуальною проблемою медицини.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація при корекції порушеної постави.

Предмет дослідження – комплекс методів фізичної реабілітації хворих з порушеною поставою.

Мета і завдання дослідження. Мета нашого дослідження полягала у вивченні ефективності впливу на корекцію порушеної постави студенток, які займаються в спеціальній медичній групі підбраного комплексу методів фізичної реабілітації. Досягнення поставленої мети здійснювалося рішенням наступних завдань: 1) вивчити і провести теоретичний аналіз літературних джерел з проблемою порушення постави у студенток спеціальної медичної групи вищих навчальних закладів; 2) визначення форм і ступеню порушення постави у студенток дослідних груп до проведення фізичної реабілітації 3) підібрати комплекс методів фізичної реабілітації при порушенні постави і впровадити його в експериментальній групі дослідних; 4) провести дослідження ефективності дії підбраного комплексу у порівнянні з ефективністю дії стандартного комплексу.

Методи дослідження: 1) метод аналізу науково-методичної літератури; 2) методи медико-біологічних досліджень стану постави; 3) методи фізичної реабілітації; 4) метод педагогічного спостереження в поєднанні з педагогічним контролем; 5) методи математичної статистики для обчислення отриманих даних (критерії Ст'юдента).

Наукове значення роботи. Доповнені і систематизовані знання з тактики та структури реалізації засобів фізичної реабілітації при корекції порушеної постави.

Практичне значення. В нашій роботі ми апробували підібраний комплекс заходів фізичної реабілітації студенток з порушенням постави, який був впроваджений в комунальному закладі.

Надсждіна Н. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Віндюк П. А.

КОМПЛЕКСНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ КОРЕКЦІЇ МАСИ ТІЛА У ЧОЛОВІКІВ

Необхідною умовою успішного лікування, а тим більше відновлення хворих ожирінням являється правильний режим рухової активності. Метод ЛФК являється патогенічно обґрунтованим, а тому важливим і невід'ємним елементом комплексної реабілітації хворих ожирінням.

ЛФК призначається в усіх доступних формах, підбір їх повинен відповідати віковим і індивідуальним особливостям хворих, забезпечуючи підвищені енерговитрати. Цілесообразно використання фізичного навантаження середньої інтенсивності, сприяючи посиленій витраті вуглеводів і активізації енергетичного забезпечення за рахунок розщеплення жирів.

Застосовуються наступні форми ЛФК: лікувальна гімнастика (із залученням крупних м'язових груп), механотерапія, плавання.

Заняття мають бути тривалими (45–60 мін і більше), рухи виконуються з великою амплітудою, в роботу залучаються великі м'язові групи, використовуються махи, кругові рухи у великих суглобах, вправи для тулуба (нахили, повороти, обертання), вправи з предметами. Велика питома вага в заняттях осіб з надмірною вагою повинні займати циклічні вправи, зокрема ходьба і біг, велотренажери, плавання.

При цьому необхідно враховувати наступне: 1. Заняття ходьбою і бігом можуть бути рекомендовані хворим дуже обережно, оскільки зайве статичне навантаження може привести до порушення в опорно-руховому апараті, в цьому випадку хворим можна рекомендувати заняття на гребному і велотренажері, плавання; 2. Допуск до занять, особливо бігом, здійснює лікар при задовільному функціональному стані, що займаються, в процесі занять потрібний систематичний медико-педагогічний контроль.

Особливу увагу треба звернути на дихання: дихати слід глибоко і ритмічно, видих має бути триваліше за вдих (2–4 кроки – вдих, на 3–5 кроків – видих). Перші тижні тренувань в ходьбі необхідним є короткочасний відпочинок 2–3 мін для виконання дихальних вправ.

Бігове заняття базується таким чином: перед бігом проводиться розминка (10–12 мін), потім біг «підтюцем» 5–6 мін плюс ходьба (2–3 мін); потім відпочинок (2–3 мін) – і так 2–3 рази за усе заняття.

Поступово інтенсивність бігу збільшується, а тривалістю зменшується до 1–2 мін, кількість серій доводиться до 5–6, а пауза між ними збільшується. Після 2–3 тижнів (чи більше) тренувань переходять до більше довгому бігу помірної інтенсивності до 20–30 мін з 1–2 інтервалами відпочинку.

Плавання, як і веслування, також робить позитивний ефект при ожирінні, оскільки заняття цими видами спорту призводять до значних енерговитрат. Заняття веслуванням і плаванням можна організувати на санаторному і поліклінічних етапах.

У комплексному лікуванні ожиріння заняття на тренажерах займають істотне місце. При цьому слід враховувати, що систематичні фізичні вправи, що виконуються на тренажерах (з чергуванням кожні 3–5 мін роботи і відпочинку) впродовж 60–90 мін занять, благоприємно впливають на клінічні показники і найбільш ефективно впливають на ліпідний обмін.

Найбільш яскравий ефект викликають ті програми, в яких оптимально поєднуються частота, тривалість і інтенсивність занять. Бажаний результат можна отримати тільки після довгих тижнів тренувань, тривалістю 8–10 тижнів викликають лише незначні зміни в організмі.

Новохатько О. В.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ПРИ ОСТЕОХОНДРОЗІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Остеохондроз хребта відноситься до числа надзвичайно поширених захворювань. Відзначається тенденція до збільшення числа хворих з цим захворюванням, що свідчить про соціально значущі зміни у способі життя сучасної людини. В даний час більшість людей відрізняються малорухливим, сидячим способом життя. В результаті цього порушуються обмінні процеси в тканинах, виникають дегенеративно-дистрофічні процеси в кістково-м'язовому апараті, тобто остеохондроз [1]. Найчастіше страждають найбільш рухливі відділи хребетного стовпа – шийний і поперековий, рідше грудний. В цілому ж, неврологічні симптоми остеохондрозу хребта виявляються, за даними різних авторів, у 40–80% дорослого населення планети.

Аналіз численної літератури, що стосується клініки м'язово-дистонічних розладів у хворих на остеохондроз хребта [1–3], підтверджує їх неоднорідність по відношенню до різних рівнів центральної нервової системи [1]. Можливість пріоритетної участі спинного мозку в патологічних процесах при остеохондрозі хребта підтверджується тим, що в зоні безпосереднього впливу патоморфологічних субстратів остеохондрозу (внутрішньодискова дистрофія, грижа диска, спонділоартроз) на тлі порушень фіксаційної здатності зв'язкового апарата, як правило, розвивається і дистонія сегментарних м'язів, що проявляється патологічною рухливістю (нестабільністю) хребетно-рухових сегментів [1; 2].

Вивчення науково-методичної літератури показало, що нині сучасна система реабілітації осіб з остеохондрозом хребта передбачає використання різних засобів та методів кінезотерапії, де особливе місце відводиться гімнастичним та спортивно-прикладним вправам, спрямованим на зміцнення м'язів, що формують скелетні стопи та м'язів тулуба (Л. О. Блудиліна, 1989; С. Бретмен, 1997). У запобіганні виникнення остеохондрозу також важливу роль відіграють різні види комплексної терапії: масаж, фізіотерапія, бальнеотерапія, ортопедичні технології, лікувальна гімнастика, спортивно-прикладні вправи, альтернативні засоби (О. В. Магльований, 1993; О. М. Гринштат, 1998; В. М. Мухін, О. В. Магльований, Г. П. Магльована, 1999).

Медикаментозна терапія при цьому захворюванні виявляється в більшості випадків недостатньо ефективною та часто викликає побічні явища (токсичні, алергічні). В той же час використання засобів фізичної реабілітації дозволяють в значній мірі затримати розвиток процесу, попередити виникнення загострень, скоротити терміни лікування і зберегти працездатність [1; 4].

Завершальним етапом індивідуального життєвого шляху є старість. Даний віковий період життя людини характеризується рядом морфологічних та функціональних змін, які необхідно враховувати при організації фізкультурно-спортивних занять. Також важливо знати і враховувати протипоказання до проведення

занять лікувальної фізичної культури в похилому віці. Розробка занять лікувальної фізичної культури з використанням різних фізичних вправ при остеохондрозі у осіб похилого віку дозволять підвищити функціональні можливості і фізичну підготовленість у процесі відновлення компенсаторних функцій хребта, що буде сприяти збереженню тривалої стійкої стабільності хребта та попередження рецидивів захворювання.

У зв'язку з цим, актуальною є розробка методики активного відновлення компенсаторних функцій хребта у осіб похилого віку при остеохондрозі шийного відділу хребта засобами лікувальної фізичної культури. Нами запропоновано комплекс фізичних вправ для людей похилого віку з шийним остеохондрозом хребта, в основу якого входять вправи на розслаблення м'язів шиї і плечового пояса, що в свою чергу сприяє зменшенню больових відчуттів.

Для проведення занять лікувальною фізичною культурою у людей похилого віку з шийним остеохондрозом було застосовано ряд спеціальних вправ, а також загальнорозвиваючі вправи і вправи на координацію.

Результати експерименту показують, що розроблений комплекс вправ лікувальної фізичної культури при шийному остеохондрозі хребта у осіб похилого віку несе позитивний ефект.

Отже, проведення запропонованого комплексу вправ лікувальної фізичної культури є ефективним засобом фізичної реабілітації хворих із шийним остеохондрозом хребта і може використовуватися в роботі з хворими даної патології.

Список використаних джерел

1. Барашков Г. И. Шейный остеохондроз. Москва: Здоровье, 1993. 14 с.
2. Белова А. Н. Амбулаторная реабилитация неврологических больных. Москва: Антидор, 1997. 208 с.
3. Белорусова А. В. Особенности занятий физическими упражнениями с лицами среднего и пожилого возраста. Учебник инструктора по лечебной физической культуре: учебник для ин-тов физ. культ. / под ред. В. К. Добровольского. Москва: Физкультура и спорт, 1974. С. 259–267.
4. Белорусова А. В. Физкультура для пожилых людей. Ленинград: Лениздат, 1960. 43 с.

Нойок О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

КОРЕКЦІЯ ВЕЛИКИХ МОТОРНИХ ФУНКЦІЙ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ВПРАВ

Актуальність теми. В Запорізькій області близько півтори тисячі дітей з ЦП, більшість з них не переживають і не володіють навичками самообслуговування. Отже фізична реабілітація і пошук спеціальних вправ буде спрямована на відновлення побутових можливостей, здатність до пересування, самообслуговування та виконання нескладної роботи, а так само попередження розвитку вторинних патологічних процесів.

Дитячий церебральний параліч – це порушення рухової функції, яке з'являється в ранньому віці, навіть до народження. Симптоми дитячого церебрального паралічу зазвичай з'являються в перший рік життя.

Основні порушення дітей з ЦП називають нездатність до точного виконання цілеспрямованого руху при відсутності паралічу. Найважливішу роль в лікуванні цього стану у дітей відіграє фізична реабілітація. За статистикою, дітей з ЦП дуже поширена: у досить багатьох дітей спостерігається та чи інша ступінь цього захворювання, що створює труднощі у навчанні та повсякденному житті.

Для підбору оптимального лікування необхідно уточнити характер наявних порушень. З цією метою застосовується ряд спеціальних тестів, що дозволяють оцінити фізичні здібності дитини. Перед проведенням тестів реабілітолог пропонує батькам заповнити анкету, яка відобразить відомості про склад сім'ї, наявність братів і сестер, перенесених дитиною захворюваннях, його успішності і поведінці в школі, соціальних навичках, дружніх відносинах, інтересах і страхах.

Відновлення побудовано на вправах та іграх, що мотивують його повною мірою використовувати свої фізичні можливості. Таке тренування становить основу різнобічної роботи з дитиною, при необхідності, включає допомогу з боку батьків, педагогів та медпрацівників. Мета лікування – підвищення самооцінки маленького пацієнта через виконання нескладних завдань перед переходом до відпрацювання більш складних навичок. Цей підхід ґрунтується на гіпотезі, згідно з якою фізична активність сприяє поліпшенню функції існуючих провідних шляхів в головному мозку і утворення нових.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації дітей з ЦП віком 4–6 років в умовах Запорізької обласної громадської організації «Флоренс».

Предмет дослідження – спеціальні фізичні вправи, як засіб відновлення великих моторних функцій дітей з ЦП, віком 4–6 років.

Мета дослідження – оцінка ефективності застосування спеціальних вправ для корекції великих моторних функцій дітей з ЦП віком 4–6 років.

Досягнення поставленої мети здійснювалось наступними завданнями:

- 1) проаналізувати літературні джерела присвячені питанню фізичної реабілітації дітей з ЦП;
- 2) оцінити рівень розвитку великих моторних функцій дітей з ЦП віком 4–6 років, з метою складання комплексу спеціальних вправ для відновлення розвитку великих моторних функцій;
- 3) оцінити ефективність запропонованого комплексу вправ для корекції великих моторних функцій;

Методи дослідження. Для оцінки ефективності комплексу спеціальних вправ для реабілітації хворих на ЦП, використовувалися такі методи дослідження як:

- 1) проаналізувати літературні джерела присвячені питанню фізичної реабілітації дітей з ЦП;
- 2) метод педагогічного експерименту;
- 3) методико-біологічні методи;

- 4) метод фізичної реабілітації;
- 5) метод математичної статистики.

Корекція великих моторних функцій дітей з церебральним паралічем за допомогою спеціальних вправ полягає в тому, що розроблений комплекс вправ може використовуватися лише при проблемах церебрального паралічу, але він буде видозмінюватись для кожної дитини індивідуально.

Павловська А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ ХВОРИХ З ДІАБЕТИЧНОЮ МАКРОАНГІОПАТІЄЮ

Актуальність теми. За станом судин можна судити про загальний стан здоров'я. Якщо судини в порядку, то в тканинах гарний кровообіг, а отже всі органи отримують кисень і живлення в достатній кількості, і їм не загрожує хвороба, імунна система в нормі. Навпаки, втративши свою гнучкість і еластичність, забиті шлаками, судини не здатні забезпечити організм киснем та поживними речовинами. Артерії, вени і капіляри – один із самих найбільших органів людського організму.

За даними Міжнародної діабетичної федерації в даний час в світі налічується 4,9 мільйона хворих на цукровий діабет I типу і очікується збільшення до 5,3 мільйонів до 2014 року, в той час як кількість хворих на ЦД II типу в світі 151 млн, а до 2019 року очікується 213 мільйонів. Це захворювання є вагомим і незалежним фактором ризику атеросклерозу. За сучасними уявленнями клінічний перебіг та індивідуальний прогноз розвитку цукрового діабету залежать від ступеня поширеності і вираженості судинних розладів при цьому захворюванні. Більшість хворих на ЦД помирають від серцево-судинних ускладнень, при цьому ішемічна хвороба серця займає серед причин смерті лідируючі позиції. Ризик розвитку ІХС та облітеруючих атеросклеротичних уражень артерій нижніх кінцівок в осіб, які страждають на СДС, підвищений у 3–5 разів. ІХС розвивається на фоні ЦД раніше, ніж при його відсутності, а перебіг захворювання частіше ускладнюється нестабільною стенокардією, інфарктом міокарда, загрозливими порушеннями ритму, швидше розвивається застійна серцева недостатність. Хронічні облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок у пацієнтів з СДС характеризуються більш важким перебігом, виникненням у більш молодому віці, відсутністю розподілу за статеву ознакою, симетричністю ураження, більш частим залученням в патологічний процес глибокої артерії стегна, підколінної артерії і судин гомілки. Захворювання частіше ускладнюється появою трофічних порушень дистальних відділів стопи, розвитком гангрені і безбольовою формою захворювання.

Діабетична макроангіопатія – збірне поняття, що об'єднує атеросклеротичне ураження великих артерій при цукровому діабеті, клінічно проявляється ішемічною хворобою серця, облітеруючим атеросклерозом судин головного мозку, нижніх кінцівок, внутрішніх органів та артеріальною гіпертензією. Ці процеси розвиваються паралельно, взаємно обтяжуючи один одне, з приєднанням тяжких гнійно-некротичних уражень, які характеризуються особливим складом мікрофлори і перебігають на фоні глибоких обмінних порушень та імуносупресії. Синдром діабетичної стопи є одним із найбільш частих та тяжких ускладнень ЦД. Цей синдром ускладнює перебіг ЦД майже у 25% пацієнтів. Ризик виникнення гангрені нижніх кінцівок у цих хворих у 20 разів вищий, ніж у загальній популяції.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації хворих з діабетичною макроангіопатією.

Предмет дослідження – засоби фізичної реабілітації хворих з синдромом діабетичної стопи в післяопераційному періоді.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою вирішення наступних завдань:

1. Провести аналіз літературних даних з теми дослідження.
2. Розробити комплекс засобів фізичної реабілітації хворих з урахуванням їх функціонального стану.
3. Оцінити ефективність застосованої методики у порівнянні з загальноприйнятими.

Методи дослідження: аналіз науково-методичних джерел; медико-біологічні методи; педагогічного експерименту; фізичної реабілітації; математичної статистики.

Плесецька О. П.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Віндюк П. А.

ДЕЛЬФІНОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Дельфінотерапія – метод лікування, що ґрунтується на спілкуванні з дельфінами. Спілкування з дельфінами допомагає стабілізувати психоемоційний стан людини, зняти психологічне напруження, пацієнт заспокоюється, швидко знаходить вихід із кризової ситуації.

Дельфінотерапія має два способи взаємодії з пацієнтом:

1. Вільна взаємодія з твариною з мінімальною участю фахівців. В даному напрямку пацієнт сам вибудовує свої відносини з дельфіном, вибирає способи взаємодії в рамках допустимих можливостей. Роль фахівців обмежується забезпеченням безпеки клієнтів і дельфінів.

2. Спеціально організоване спілкування. Спілкування з твариною здійснюється через фахівця, де спілкування з фахівцем для клієнта несе психотерапевтичне значення, а спілкування з дельфіном виступає як тло, середина.

Взаємодія з дельфінами є потужним психотерапевтичним і психокорекційним засобом. Основними аспектами, що впливають на пацієнта, є спілкування і ігрова діяльність. Відомо, що для дітей, що мають різні психоневрологічні захворювання, порушення розвитку або перенесли різні психотравми, характерні відчуття відчуженості, ізоляваності, що супроводжуються страхами і труднощами в спілкуванні. Дельфін зі своєю природною «анатомічною» посмішкою, дружелюбністю і інтересом до дитини сприяє формуванню

контакту і закріпленню позитивних комунікативних моделей поведінки. Невербальний характер спілкування між дитиною і дельфіном полегшує завдання взаємодії для дитини, робить його природним процесом. Важливим елементом цього спілкування є тактильний контакт дитини і дельфіна. Тілесний контакт, який є первинною формою взаємодії дитини з навколишньою дійсністю і, особливо з матір'ю, є терапевтично цінним механізмом встановлення емоційних взаємин між твариною і дитиною.

Встановлення близького, дружнього контакту з дельфіном є передумовою подальшої побудови позитивних і конструктивних відносин з оточуючими людьми, дозволяє дитині попрактикуватися в соціальній взаємодії. Спілкування з дельфіном є потужним емоційним фактором, який стимулює дитину до освоєння нових рухів і поведінкових патернів, а також робить його відкритим до сприйняття і закріплення позитивних соціальних установок з боку терапевта. Позитивний емоційний настрій, який відрізняє заняття з дельфінами, сприяє піднесенню активності, поліпшенню настрою і загального стану пацієнтів. Гра з дельфіном є стимулом для розвитку психомоторної сфери і різних пізнавальних процесів. Завдяки дельфінам, у пацієнта мобілізується воляова діяльність, зростає мотивація і посилюється прагнення до досягнення позитивних результатів. Тому дитина швидше і ефективніше справляється з ігровими завданнями, які ставить перед ним психотерапевт. Дельфін є стимулом для концентрації уваги дитини, поліпшення процесів пам'яті, мислення й мови.

Ще одним ефектом дельфінотерапії є гідромасаж внутрішніх органів і шкірних покривів, який здійснюється за рахунок створюваних при русі дельфінів областей турбулентності. Ці області є різноспрямованими потоками води, модульовані хвостовим плавником тварини.

Спостерігається також рефлексотерапевтичний вплив дельфінів на людину: торкаючись до біологічно активних точок на руках і ногах дитини, дельфін стимулює рефлекторні зони нервової системи. Виникаючі імпульси передаються до відповідних нервових центрів, а нервова система, в свою чергу, посилає до ураженого органу або органів імпульси, які активізують системи самовідновлення. В результаті сеансів дельфінотерапії дитина розширює межі свого світогляду, набуває нового досвіду спілкування і отримує величезний позитивний заряд, що робить його життя більш живим, творчим та яскравим.

Полянський С. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

ВИКОРИСТАННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І МАСАЖУ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ЛАПАРОТОМІЇ

Актуальність роботи. Останнім часом в усім світі відзначається неухильний ріст хвороб органів травлення у зв'язку з урбанізацією життя, гіпокінезією, а також такими негативними соціально обумовленими явищами, як неадекватне, незбалансоване харчування, алкоголізм, паління, наркоманія й ін. Хвороби органів черевної порожнини – одна із частих причин втрати працездатності й розвитку інвалідності. За даними літератури, у кожного сьомого хворого причиною втрати працездатності є патологія органів травлення. Найчастіше спостерігаються виразкова хвороба, ентероколіти, холецистити й гепатити, які нерідко ведуть до серйозних ускладнень, що вимагають хірургічного втручання й відповідних реабілітаційних заходів. Все це визначає актуальність і соціальну значимість проблеми.

Незважаючи на всю зростаючу кількість різних методів консервативного й хірургічного лікування захворювань органів травлення, кінцеві результати не завжди досягають поставленої мети. Це, скоріше всього, обумовлено недооцінкою або неадекватним застосуванням засобів і методів фізичної терапії з облікометіопатогенезу, характеру захворювання й наявності ускладнень.

Пропонована робота містить у собі узагальнені дані різних медичних джерел. У достатньому обсязі відбиті питання диференційованого застосування різних форм ЛФК, масажу, фізіотерапевтичних методів лікування на різних етапах хірургічного лікування захворювань органів черевної порожнини.

Опираючись на власні дані, отримані в міській лікарні ми спробували відповісти на кілька питань, що стосується здоров'я хворих після хірургічних втручаннях на органах черевної порожнини.

Мета дослідження полягала у вивченні ефективності впливу підібраного комплексу заходів фізичної реабілітації на відновлення стану здоров'я пацієнтів, прооперованих з приводу захворювань органів черевної порожнини.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація хворих після лапаротомії.

Предмет дослідження – підібраний комплекс методів фізичної реабілітації після лапаротомії.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання дослідження: 1) провести аналіз науково-методичної літератури з досліджуваної проблеми; 2) підібрати комплекс методів фізичної реабілітації хворих після лапаротомії; 3) оцінити ефективність впливу підібраного комплексу в порівнянні з традиційними методами.

Методи дослідження: метод аналізу науково-методичної літератури, метод медико-біологічного дослідження, метод педагогічного експерименту, метод фізичної реабілітації, метод математичної статистики.

Всі дані й результати дійсної роботи отримані шляхом ретельного аналізу літературних джерел, практичної діяльності лікувальних установ, а також аналізу власних результатів досліджень.

Пономаренко В. С.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ВПЛИВ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ НА ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одна з тривожних ознак нинішньої демографічної ситуації – зростання кількості дітей, які мають психофізичні порушення. Згідно офіційних даних департаменту медичної статистики Міністерства охорони

здоров'я України за останні роки в нашій державі 135 773 тис. дітей мають порушення психофізичного розвитку. Це становить приблизно 1,5% від загальної кількості дітей країни. За даними статистики, із 129 тис. дітей з особливими потребами, які інтегровані до загальноосвітніх навчальних закладів, 45% складають діти з інвалідністю.

Важливим розладом при затримці психічного розвитку є виражена недостатність пізнавальної діяльності, що обумовлюється як низькою здатністю до мислення (процесами узагальнення та відволікання), так і порушеннями темпу, рухливості психічних процесів, недостатністю пам'яті, уваги. Процес сприйняття у дітей із затримкою психічного розвитку є малоактивний, тому їх моторний і сенсорний розвиток значно відстає за темпами формування і проходить нерівномірно.

Затримка психічного розвитку (ЗПР) – це психолого-педагогічне визначення для найрозповсюдженішого серед усіх відхилень, які бувають у дугей. Затримка психічного розвитку належить до «пограничної форми дизонтогенезу (порушення індивідуального розвитку особистості) і виражається в уповільненому темпі дозрівання різних психічних функцій. Ці особливості можуть бути спричинені як біологічними, так і соціальними факторами, а також різними варіантами їх поєднання.

Основними проявами затримки психічного розвитку є порушення працездатності та поведінки, причиною цього явища є надлишкова виснаженість нервових процесів, їх інертність. Діти із ЗПР швидко втомлюються, вже після 15–20 хв. Прояви її різні: одні діти стають млявими, сонними, інші навпаки стають недосипаючи ми, багато розмовляють, не реагують або неактивно реагують на зауваження.

Особливості пізнавальної діяльності дітей із ЗПР визначаються в малій допитливості, не проявляють наполегливості у процесі вирішення завдань.

Сенсомоторний розвиток і чуттєве пізнання дійсності відбувається менш успішно у зв'язку з порушенням центральної нервової системи опрацювання отриманої інформації.

Особливість мислення полягає в тому, що діти із ЗПР, розглядаючи предмети і явища, оперують меншою кількістю навчального матеріалу, ніж їх однолітки з типовим розвитком.

Спостерігається слабка пам'ять, діти мають труднощі під час запам'ятовування букв та цифр, таблиці множення, віршів.

У дітей із ЗПР спостерігається брак системності знань, вони не знають послідовності днів, тижнів, місяців та пір року.

Особливістю розвитку дітей із ЗПР є хворобливе порушення функціонування нервової системи.

Специфіка проведення занять із фізичної терапії дітей із затримкою психічного розвитку передбачає: постійний пошук індивідуальних підходів до дитини та диференційований підбір завдань, комбінований та ігровий характер занять, систематичне формування наслідувальної діяльності, розвиток довільної уваги; розташування реабілітаційного обладнання у полі зору дитини, відсутність зайвих предметів, позитивний емоційний настрій дітей на заняттях.

Критеріями ефективності засобів фізичної терапії є: удосконалення наявних та розвиток нових умінь, навичок рухових функцій, готовність до варіативного застосування набутих умінь, навичок, формування альтернативного переміщення при порушенні моторних функцій, збереження наявного та зміцнення загального здоров'я дитини, мотивація дитини до активної навчальної та рухової діяльності.

На початку дослідження було обрано діагностичний інструментарій. Діти були поділені на контрольну та експериментальну групи. В контрольній групі проводились звичайні заходи, а в експериментальній – обрані засоби фізичної терапії. Наприкінці дослідження було проведено повторне тестування для отримання результатів проведеного дослідження.

Отже, застосування засобів фізичної терапії позитивно впливає на психофізичний розвиток дітей із затримкою психічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Вісковатова Т. П. Психофункціональний стан дітей із затримкою психічного розвитку під впливом занять рухливими іграми. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. Львів: Українські технології, 2006. Вип. 10. Т. 3–4. С. 217–222.

2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі: навч. пос. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.

Попкова К. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ У ХВОРИХ НА МОЗКОВІ ІНСУЛЬТИ У ВІЦІ 50–65 РОКІВ

Актуальність. В останнє десятиліття в Україні спостерігається ріст захворювань, зумовлених психо-емоційним перенапруженням. Неприятливий вплив хронічного емоційного і психосоціального стресу підсилюється шкідливими екологічними факторами і неправильним способом життя (гіподинамія, паління, нерациональне харчування), що в сукупності викликають передчасне старіння і розвиток патології. Мозковий інсульт є всевітньою проблемою, яка щорічно вражає велику кількість дорослого населення як в економічно розвинених, так і в країнах з перехідною економікою. Зокрема, в Об'єднаній Європі щорічно реєструється 1,75 млн. інсультів, в Росії – понад 450 000. Україна, на жаль, не є винятком. У 2002 р. в нашій країні було зареєстровано 118 443 випадки інсульту [6, 7, 8]. На жаль, чверть хворих, які перенесли інсульт, вмирають, а з тих пацієнтів, що вижили після інсульту, приблизно одна третина має тяжкі наслідки у вигляді вираженого неврологічного дефекту, психічних розладів, що зумовлюють стійку втрату працездатності та залежність від сторонньої допомоги в повсякденному житті. До того ж, принаймні один з шести пацієнтів

переносить повторний інсульт протягом наступних 5 років, близько 18–20% з хворих, які перенесли інсульт, повертаються до трудової діяльності.

Проте до теперішнього часу немає єдиного підходу в обґрунтуванні принципу побудови методики вживання лікувальної гімнастики, масажу, фізіотерапії і інших засобів фізичної реабілітації при гострому порушенні мозкового кровообігу. У зв'язку з цим питання комплексної реабілітації хворих, що перенесли інсульт, є актуальними.

Мета роботи – скласти ефективну методику реабілітації хворих на мозкові інсульти віком 50–65 років і оцінити вплив запропонованих методів ФР на стан опорно-рухового апарату і дихальної системи, а також на психоемоційний стан хворих, пернісших ішемічний інсульт.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація при ГПМК.

Предмет дослідження – процес фізичної реабілітації у хворих на ГПМК у віці 50–65 років в умовах лікарняного періоду.

Завдання дослідження:

1. Дослідити і проаналізувати літературні джерела по фізичній реабілітації при гострому порушенні мозкового кровообігу.

2. Оцінити стан хворих після ішемічного інсульту і підібрати програму ФР.

3. Проаналізувати отримані в ході дослідження результати, оцінити ефективність комплексу реабілітаційних заходів.

Методи дослідження:

1) метод аналізу і узагальнення науково-методичних літературних даних;

2) метод медико-біологічного дослідження: проведений аналіз медичної документації історій захворювань, визначення частоти дихання, спірометрія, артеріальна тонометрія, пульсометрія, мануальне тестування для визначення функціонального стану м'язової системи (тест Ловетта), метод оцінки психоемоційного стану хворих за допомогою шкали депресії Бека, оцінка величини м'язового тону за шкалою Ashworth;

3) методи фізичної реабілітації;

4) метод педагогічного експерименту;

5) методи математичної статистики (критерій Ст'юдента).

Організація дослідження.

Новизна дослідження.

Підібрана і розроблена і застосована нами програма містить у собі крім традиційних методів реабілітації (масаж, традиційні фізіотерапевтичні заходи і ЛФК), також альтернативні методи ФР – лікування положенням, мимічну, дихальну гімнастику, і аплікатор Ляпко, фітолікування, дієтотерапію, механотерапію, а також, альтернативний комплекс ЛФК (що вміщував в заняттях пасивну гімнастику, силові вправи, виконувани в постільному, напівпостільному і вільному режимах, вправи ізометричного характеру, силові з опором гумового бінта (або рук реабілітолога), симетричні для обох кінцівок – здорової та враженої, вправи для розробки дрібної моторики).

Прохорова М. А.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ОСОБЛИВОСТІ РАНЬОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ СПЕКТРУ АУТИЗМУ

В нашій країні проблема розладів спектру аутизму сьогодні є надзвичайно актуальною, проте його механізми ще недостатньо вивчені. Згідно статистичних даних, такий діагноз мають майже 1% дітей всього світу. Діти з розладами спектру аутизму є найменш захищеною категорією населення та потребують особливої уваги з боку держави, вчених, лікарів, психологів, педагогів, реабілітологів.

Зазвичай батьки помічають ознаки розладів спектру аутизму протягом перших 2 років життя дитини, виявляється це насамперед у затримці розвитку і небажанні йти на контакт з оточуючими.

Розлади спектру аутизму науковці визначають як зміни, що виникають внаслідок порушення розвитку головного мозку й характеризуються вираженим і всебічним дефіцитом соціальної взаємодії та спілкування, а також обмеженими інтересами й повторюваними діями. Симптоми цього захворювання не завжди проявляються фізіологічно, тому часто батьки не своєчасно звертаються до лікарів за визначенням діагнозу. Стійке спостереження за поведінкою і реакціями дитини дає змогу розпізнати патологію. Але на жаль в нашій країні ще бракує фахівців, які можуть своєчасно, у короткий термін та правильно визначити діагноз.

Внаслідок цього важко переоцінити важливість раннього виявлення та реабілітації дітей з розладами спектру аутизму, що суттєво впливає на подальший розвиток дитини. Тільки рання, своєчасна діагностика та правильно підібрані комплексні засоби фізичної реабілітації можуть попередити прогресування захворювання та попередити виникнення вторинних патологічних процесів.

Розлади спектру аутизму як аномалія розвитку розглядалася такими вченими, як: Л. Каннер, Г. Аспергер, С. Мнухін, Л. Уінг, Е. Орніц, К. Джіллберг та інш. В Україні досліджували це питання А. П. Чуприков, Т. Я. Багій, М. І. Винник (2005); Л. О. Булах розробила розділ у підручнику «Дитяча психоневрологія» (2001).

На думку науковців, на початку свого розвитку аутична дитина відповідає віковим нормам, проте ритуальність поведінки, нав'язливість рухів призводить до застосування постійно одних і тих самих груп м'язів, внаслідок чого з'являється обмеження загального фізичного розвитку.

Первазивні розлади виявляються в порушенні розвитку практично всіх аспектів психіки: когнітивної та афективної сфери; сенсорики і моторики; уваги; пам'яті; мовлення; мислення.

Це спостерігається в порушенні самообслуговування (самостійний прийом їжі, вмивання, туалет, одягання), загальної та дрібної моторики, сприйняття та мислення, мовлення. У питаннях моторного розви-

тку дитини аутичного спектра важливою є проблема нерівномірності розвитку – невідповідності моторної сфери хронологічному та розумовому віку.

Важливими засобами ранньої фізичної реабілітації дітей з розладами спектру аутизму ми вважаємо ранкову гігієнічну гімнастику, гідрокінезотерапію, масаж, іпотерапію, кінезотерапію, які були спрямовані на нормалізацію рівноваги та координаційних здібностей.

На початку дослідження було обрано діагностичний інструментарій, проведення діагностика координації та рівноваги. Діти були поділені на контрольну та експериментальну групи. В контрольній групі проводились звичайні заходи, а в експериментальній – обрані засоби фізичної реабілітації.

Наприкінці дослідження було проведено повторне тестування для отримання результатів проведеного дослідження.

Таким чином, обрані засоби фізичної реабілітації, які склались із ранкової гігієнічної гімнастики, гідрокінезотерапії, масажу, іпотерапії, кінезотерапії, виявились ефективними та сприяли нормалізації рівноваги та координаційних здібностей.

Список використаних джерел

1. Аппе Франческа. Введение в психологическую теорию аутизма. Москва: Теревинф, 2006. 216 с.
2. Гилберт К. Аутизм: медицинское и педагогическое воздействие: для педагогов-дефектологов / пер. с англ. О. В. Деряевой. Москва: ВЛАДОС, 2003. 144 с.

Риженко Е. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих., доцент Баришок Т. В.

ВПЛИВ ЦИКЛІЧНИХ ВПРАВ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Актуальність теми. Аналізуючи сучасну спеціальну літературу по проблемі захворювання на церебральний параліч та власні спостереження за даним контингентом хворих, можна стверджувати, що організація допомоги хворим дитячим церебральним паралічем – велика соціальна проблема, що вимагає участі не тільки різних фахівців, але і активного проведення комплексних заходів відомствами і в першу чергу міністерствами охорони здоров'я, освіти і соціального забезпечення. Основне завдання фізичної реабілітації цих дітей, крім відновлення втрачених функцій, – проведення заходів щодо можливого попередження інвалідизації та максимальної адаптації хворого до життя і діяльності. Своєчасна діагностика і організація можливого раннього лікування дітей з ЦП є основою успішного відновлення уражених органів, тоді як пізніше лікування вимагає більш складних методів, тривалих строків і менш ефективно.

Церебральний параліч (ЦП) – група синдромів, що виникають на самих ранніх етапах життя організму – під час внутрішньоутробного розвитку, в момент пологів або в період новонародженості. Частота захворювання 1,7–2 на 1 тис. народжених.

Церебральний параліч є захворюванням головного мозку, яке виникає під впливом аномалій розвитку і різних патологічних процесів, що розвиваються в ще не повністю сформованому мозку - внутрішньо утробно, під час пологів і в період новонародженості. У центрі клінічної картини знаходяться рухові розлади у вигляді парезів, паралічів, дистонічних проявів і гіперкінезів, що супроводжуються порушеннями інших аналізаторних систем (зору, слуху, вестибулярного апарату, глибокої чутливості тощо), а також мови і психіки.

Складні зміни в опорно-руховому апараті дітей, які страждають на ЦП, призводять до інвалідності хворих, тоді як рання і послідовна реабілітація і фізичне виховання можуть сприяти максимально повного відновлення втрачених функцій дитини. Тому дане положення вимагає від фахівців розробки науково обґрунтованих аспектів комплексної реабілітації та програм фізичного виховання в процесі лікування хворих дітей.

Досить широко представлені в сучасній літературі роботи по комплексній терапії хворих на ЦП, розроблено велику кількість методик щодо реабілітації хворих на ЦП, широко розкритий організаційний аспект фізичного виховання підростаючого покоління. Однак є ще чимало питань, пов'язаних з комплексною реабілітацією та фізичним вихованням інвалідів, що потребують подальшого вивчення.

Мета і завдання магістерської роботи. Обґрунтувати та експериментально оцінити ефективність застосування циклічних вправ у програмі фізичної реабілітації дітей хворих на церебральний параліч віком 4–7 років в резидуальному періоді в умовах спеціалізованого дитячого центру.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою вирішення наступних завдань:

- 1) проаналізувати науково-методичні джерела джерела, які присвячені темі фізичної реабілітації дітей хворих на церебральний параліч;
- 2) запропонувати програму фізичної реабілітації для застосування у дітей хворих на церебральний параліч в стаціонарних та диспансерно-амбулаторних умовах;
- 3) дослідити ефективність застосування програми фізичної реабілітації на основі циклічних вправ для застосування у дітей хворих на церебральний параліч.

Методи дослідження: аналіз науково-методичних джерел які присвячені темі реабілітації дітей хворих на церебральний параліч; методи педагогічного експерименту, фізичної реабілітації, математичної статистики; медико-біологічні методи.

Рижков С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ З БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ В ДОМАШНІХ УМОВАХ

Актуальність теми. Захворювання органів дихання є найбільш поширеною патологією внутрішніх органів. Особливе місце серед захворювань органів дихання належить бронхіальній астмі (БА). Так, за останнє століття кількість хворих на БА зростає від 0,1–1% до 4–15% від загальної чисельності населення.

За даними Національного інституту фтизіатрії і пульмонології імені Ф. Г. Яновського в Україні на БА страждають 2,5 млн. людей. Все це дозволяє вважати БА важливою соціально-медичною проблемою і вимагає удосконалення діагностики, розробки і впровадження комплексних програм профілактики, лікування і реабілітації.

Однак, попри різноманіття лікарських препаратів, методів діагностики і профілактики БА, триває неухильне зростання захворюваності. Зокрема, збільшується кількість тяжких, резистентних до медикаментозної терапії форм захворювання. Треба зважити ще й на те, що близько 30% хворих на БА рідко застосовують протиастматичні препарати, ще 30% – користуються ними регулярно, 20–25% хворіють на важку форму астми і змушені приймати декілька

антиастматичних препаратів, 8–10% страждають на інвалідизуючу форму хвороби.

Такі труднощі в лікуванні БА потребують додаткових засобів, у тому числі й нелікарських – фізичних, що є дуже важливим для покращення функціонального стану системи зовнішнього дихання.

Враховуючи те, що діти вікової групи 10–12 років є школярами і процес загальноосвітнього навчання поглинає майже весь час, найбільш доцільним для багатьох з дітей є проведення реабілітаційних вправ в домашніх умовах. Позитивними рисами проведення реабілітаційних заходів є:

- зручність виконання саме в домашніх умовах;
- простота освоєння фізичних вправ батьками і дітьми;
- простота контролю якості та періодичності виконання вправ батьками.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація хворих на бронхіальну астму.

Предмет дослідження – засоби і методи фізичної реабілітації дітей хворих на бронхіальну астму.

Мета – розробити та обґрунтувати програму фізичної реабілітації дітей 10–12 років хворих на бронхіальну астму щодо покращення функції зовнішнього дихання в домашніх умовах.

Завдання дослідження:

1. Вивчити та узагальнити сучасні науково-методичні джерела, систематизувати наявний досвід в галузі фізичної реабілітації дітей хворих бронхіальну астму.

2. Визначити особливості функціонального стану кардіореспіраторної системи дітей 10–12 років хворих на бронхіальну астму.

3. Розробити програму фізичної реабілітації дітей в домашніх умовах та експериментально перевірити її ефективність на показники функціонального стану кардіореспіраторної системи.

Методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури з проблеми фізичної реабілітації дітей хворих на бронхіальну астму.

2. Соціологічні: бесіда, аналіз медичних карток.

3. Педагогічне спостереження.

4. Педагогічний експеримент.

5. Медико-біологічні методи: комп'ютерна спірографія, функціональні проби Штанге та Генчі, антропометрія (визначення екскурсії грудної клітки), розрахунок функціональних індексів.

6. Методи математичної статистики.

Практичне значення полягає у розробці програми фізичної реабілітації і практичних рекомендацій для хворих на бронхіальну астму, що сприяють покращенню функції зовнішнього дихання, серцево-судинної системи та можуть бути використані у практичній діяльності загальноосвітніх шкіл та спеціалізованих лікувальних закладів.

Родинський А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО КОРЕКЦІЇ ФУНКЦІЙ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ПОСТАВИ У ДОШКІЛЬНЯТ ОРТОПЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Фізичний розвиток дітей і підлітків пов'язане з ростом. Кожен віковий період грудний, дитячий, підлітковий і юнацький – характеризується специфічними особливостями росту окремих частин тіла. У кожному віковому періоді організм дитини має ряд характерних особливостей, властивих тільки цього віку.

Між організмом дитини і дорослого існують не тільки кількісні відмінності (розміри тіла, його маса), а й, насамперед якісні.

У дошкільньому віці відбуваються значні перетворення у дії всіх фізіологічних систем дитячого організму, і до 6–7 років дитина набуває той рівень морфологічного і функціонального розвитку, який зазвичай називають «шкільною зрілістю». З фізіологічних позицій вік 6–7 років один із критичних етапів розвитку, від якого багато в чому залежить все подальше життя дитини.

Актуальність теми. Проблема збереження та укріплення здоров'я була актуальною у всі часи і залишається такою сьогодні. Одним із комплексних показників здоров'я дитини залишається постава.

Дослідження різних аспектів стану постави дітей дошкільнього віку було посвячено багато наукових робіт, в той час як вивчення цього питання на контингенті дошкільників практично позбавлено уваги.

Крім цього на сьогодні не існує єдиної методики визначення постави та єдиної класифікації її порушень, в зв'язку з чим існуючі в науково-методичній літературі дані дуже сильно відрізняються один від одного, що не дозволяє створити чітку картину.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація дошкільників з порушенням постави дошкільників ортопедичної групи дошкільнього навчального закладу № 3 (ясла-садок) комбінованого типу міста Дніпро.

Предмет дослідження – комплексна програма з фізичної реабілітації з елементами йоги для корекції функцій опорно-рухового апарату при порушеннях постави у дошкільників ортопедичної групи.

Мета дослідження – полягала у вивченні ефективності впливу фізичної реабілітації з елементами йоги на стан покращення функцій опорно-рухового апарату дошкільників, на укріплення здоров'я і покращення самопочуття.

Завдання дослідження:

- 1) аналіз науково–методичної літератури з теми дослідження;
- 2) оцінити антропометричні дані та симетрії рухів дошкільників;
- 3) підібрати вправи з елементів йоги для дітей з порушенням постави;
- 4) перевірити ефективність запропонованої програми.

Методи дослідження:

- 1) аналіз науково–методичної літератури;
- 2) медико-біологічні дослідження;
- 3) метод фізичної реабілітації;
- 4) метод педагогічного експерименту;
- 5) метод математичної статистики.

Практичне значення в нашій роботі ми апробували розроблену методику фізичної реабілітації дошкільників з порушенням постави, яка була впроваджена нами в дошкільному навчальному закладі міста Дніпро. Запропонована методика направлена на профілактику, корекцію постави, та усунення можливості виникнення сколіотичної хвороби.

Рябцева А. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Віндюк П. А.

ІПОТЕРАПІЯ: ЇЗДА ВЕРХИ ЯК МЕТОД ЛІКУВАННЯ

Іпотерапія – всесвітньо визнаний метод реабілітації після різноманітних захворювань, досягнення стійкої ремісії та соціальної адаптації. Іншими словами – це лікування за допомогою верхової їзди на коні під наглядом лікаря іпотерапевта або ж спеціально навченого інструктора верхової їзди.

Унікальність такої терапії полягає в одночасному фізичному, психологічному та емоційно позитивному впливах на пацієнтів із неврологічними, психічними, фізичними та іншими серйозними порушеннями. Про те, що коні можуть лікувати, перший здогад належить Гіпократу, лікарю часів Стародавньої Греції, який стверджував, що безпосередній контакт з цими тваринами допомагає хворим людям одужати набагато швидше та результативніше. За його виразом, верхова їзда звільняє хворих людей від темних думок і викликає світлі, веселі та позитивні емоції. Проте пильну цікавість до подібної терапії медики-реабілітологи почали проявляти лише в другій половині ХХ століття. Найбільший розвиток цей вид лікування отримав в країнах Західної Європи, Скандинавії, США, Польщі, країнах Балтії та в Україні. Зараз іпотерапію застосовують в 45 країнах світу як додатковий метод лікування, і вона є офіційно визнаним видом лікування, в той час як в інших країнах вона належить до альтернативної медицини.

Найчастіше іпотерапію використовують для фізичної та соціально-психологічної реабілітації дітей та дорослих із захворюваннями нервової системи та опорно-рухового апарату, психічними відхиленнями у розвитку. Суть іпотерапії: їзда верхи дає добре фізичне навантаження всім групам м'язів, спонукаючи їх до попереминого скорочення і розслаблення. Поступово відбувається покращення або й відновлення втрачених навичок з порушеними функціями. Розвивається координація, рівновага, поліпшується фізична форма. Заняття спонукають до досягнення емоційної гармонії. Іпотерапія має лікувальний ефект не лише від їзди на коні, але й завдяки безпосередньому контакту та спілкуванню з твариною, а також від догляду за нею. Такий комплекс допомагає усунути стресовий стан, позбутися напруги, почуття страху або тривоги.

Іпотерапевтичні заняття допомагають розвинути такі особистісні якості як уважність, чуйність, швидкість реакції, подолання страхів, набуття впевненості, позбавлення агресивності, збудливості та замкнутості.

При їзді на коні м'язи спини тварини здійснюють тривимірні рухи, тим самим масажують м'язи ніг – внутрішню сторону стегон, литкові м'язи, гомілково-ступневий суглоб, пахвинну ділянку. Вершник, намагаючись сидіти на коні надійно і зручно, змушений щільніше притискати ноги до коня, що збільшує силу впливу на його м'язи. У процес їзди включаються всі основні групи м'язів. Це відбувається на рефлекторному рівні, оскільки вершник-хворий, рухаючись разом з конем, інстинктивно прагне зберегти рівновагу, аби не впасти, спонукає до активної роботи як здорові, так і уражені м'язи, не помічаючи прикладених до цього зусиль. При сильному спастичному зведенні ніг, хворі, найчастіше - діти, часто не в змозі сісти на коня глибоко, тому заняття починають напівлежачи, відхиливши тіло назад і розмістивши ноги ближче до шиї коня. Таке положення зручне для ніг, але не зручне для дитини в цілому. Поступово дитина прагне сісти прямо, оскільки тільки в цьому положенні зможе самостійно триматися на коні, і їй доводиться опустити ноги нижче.

Іпотерапія – це не лише метод лікарської реабілітації при важких захворюваннях, але й прекрасний спосіб боротьби зі стресами, при перенавантаженнях як фізичних, так і психологічних.

Самойленко Д. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК СРЕДЬОГО ВІКУ (40–50 РОКІВ) ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ II ТИПУ

Проблема цукрового діабету зумовлена масштабністю розповсюдження цього захворювання. Цукровий діабет є важливою медичною і соціальною проблемою людства, в зв'язку з високою поширеністю,

розвитком ускладнень, що призводить до інвалідності та смертності хворих. Цукровий діабет II типу є найпоширенішою формою, що спостерігається переважно в дорослих і людей похилого віку. Причиною цього є недостатність інсуліну і досить часто він поєднується з ожирінням. Хворі тривалий час, а інколи й усе життя, не потребують інсулінотерапії.

Основна мета лікування ЦД – нормалізація порушеного обміну речовин. Особливе значення має навчання хворих ін'єкціям інсуліну, самоконтролю, дотримання дієти і розрахунку необхідної калорійності харчування, а також навичкам визначення глікозурії і глікемії за допомогою діагностичних смужок або глюкометрів. У цих випадках вдається досягати стійкої компенсації діабету. При цукровому діабеті II типу потрібна комплексна терапія, яка включає дієту, пероральні цукрознижуючі препарати, дозовані фізичні навантаження, навчання хворого і самоконтроль, профілактику і лікування пізніх ускладнень.

Встановлено, що під впливом фізичних вправ рівень глюкози в крові значно знижується, іноді до нормальних величин. У хворих з надмірною масою тіла під впливом фізичних вправ нормалізується жировий обмін і зменшується жирутворення. Застосування лікувальної фізичної культури в комплексному лікуванні хворих обумовлено стимулюючим впливом фізичних вправ на тканинний обмін, утилізацію цукру в організмі і підвищене відкладення їх у м'язах.

Метою нашої роботи є розробити та перевірити ефективність програми фізичної реабілітації жінок хворих на цукровий діабет на етапі відновлювального лікування в реабілітаційному відділенні.

Дослідження проводилося на базі реабілітаційного відділення поліклініки м. Бердянська, з 01.11.2018 р. по 01.09.2019 р.

Для проведення дослідження ми сформували дві групи жінок 40-50 років (порівняльна та основна) по 10 осіб у кожній.

Для визначення впливу фізичної реабілітації на організм жінок хворих на цукровий діабет ми розробили загальну реабілітаційну програму для основної групи та групи порівняння. Розроблений комплекс фізичної реабілітації містить у собі наступні методи: дієтотерапія, лікувальна фізкультура, масаж, апаратна фізіотерапія (лікарський електрофорез та магнітолазеротерапія).

У програму основної групи, окрім зазначених методів фізичної реабілітації, увійшли дозована хода, фітотерапія та гідротерапія (підводний душ-масаж). На основі обстеження 20 жінок хворих на цукровий діабет II типу встановлено, що використання фізичних вправ, масажу, фізіопроцедури при лікуванні хвороб обміну речовин є ефективним методом компенсації цукрового діабету. Застосування засобів ФР при цукровому діабеті допомагає значно знизити дозу лікарських засобів, а також зменшити ризик розвитку ускладнень. Використання ЛФК, масажу та фізіопроцедури сприяло покращенню загального самопочуття та закономірно супроводжувалося зниженням артеріального тиску та глюкози крові у пацієнтів обох груп.

Проведення дослідження дозволяє науково обґрунтувати і відкоригувати підібраний комплекс методів ФР і пропонувати його для практичного використання у реабілітаційних і лікувальних установах. Після проведення реабілітаційних заходів було проведено повторні дослідження показників і зроблені висновки та практичні рекомендації.

Сапа-Пушкар Л. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к. фіз. вих. Віндюк П. А.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ

Порушення мозкового кровообігу посідають одне з провідних місць серед причин неповносправності і смертності серед населення розвинутих країн. Більшість пацієнтів, що перенесли інсульт і вижили, стають неповносправними, а 20–25% з них до кінця життя потребують сторонньої допомоги у повсякденному житті.

Інсульт та їх ускладнення лікують комплексно. У гострий період проводять невідкладні заходи для підтримки життєдіяльності хворого. Після цього застосовують засоби, спрямовані на усунення причин, що викликали інсульт, та протидіють ускладненням захворювання і сприяють видужанню пацієнта. Використовують медикаментозну терапію, ортопедичні і нейрохірургічні методи, дієто- і психотерапію, призначають засоби фізичної реабілітації.

Метою реабілітації є зменшення кількості ускладнень інсульту, досягнення повного або часткового відновлення втрачених неврологічних функцій, максимальної здатності хворого вести нормальний спосіб життя.

Для набуття оптимальної самостійності, пацієнту у житті необхідна допомога фахівців фізичної реабілітації.

Фізична реабілітація передбачає застосування фізичних вправ і природних факторів у комплексному процесі відновлення здоров'я фізичного стану та працездатності хворих. Згідно алгоритму клінічної діяльності фахівця фізичної реабілітації її процес включає наступні складові:

- обстеження для визначення функціональних порушень та обмежень;
- прогнозування результатів реабілітаційного втручання;
- планування реабілітаційного втручання;
- реабілітаційне втручання;
- оцінювання результатів втручання.

Кожна з цих складових визначає наступну і залежить від попередньої. Тому можна сказати, що неправильно проведене початкове обстеження спричинить невідповідні результати реабілітаційного втручання. Враховуючи це, а також те, що система фізичного відновлення хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу в умовах стаціонару, з точки зору розвитку функціональних можливостей та навичок самообслуговування, є недосконалою та мало ефективною через відсутність реабілітаційного обстеження, мож-

на передбачити, що використання достатньо об'єктивної методики оцінки пацієнтів з даною патологією надасть повну і чітку картину про ступінь ураження та рівень володіння руховими навичками, що, в свою чергу, забезпечить зростання ефективності всього реабілітаційного процесу.

У комплексному лікуванні необхідно використовувати тепло в поєднанні з масажем, які сприяють розвитку активних нервових імпульсів, покращують трофіку тканин.

Лікувальне значення фізичних вправ особливо позначається при відновленні порушених функцій системи та органів; це здійснюється шляхом відновлення до норми функцій пошкодженого відділу опорно-рухового апарату; покращення загального та місцевого крово- і лімфообігу; стимулювання процесів регенерації тканин; утворення в місцях пошкоджень якісно повноцінної кісткової, рубцевої та інших тканин; тренування порушеної системи рухового апарату і всього організму до повного відновлення працездатності з використанням компенсаторних можливостей організму.

Сергєєва І. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.вих. Віндюк П. А.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ НАДЛИШКОВОЇ ВАГИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Надлишковою вагою та ожирінням вважається ненормальне або надмірне скупчення жиру, яке може призвести до порушень здоров'я. Індекс маси тіла (ІМТ) – це простий показник співвідношення ваги до росту, який широко використовується для класифікації станів надлишкової маси тіла та ожиріння у груп дорослого населення і окремих осіб. Для його визначення необхідно вагу в кілограмах розділити на квадрат зростання в метрах (кг/м²).

ІМТ є найефективнішим способом вимірювання надлишкової ваги та ожиріння на рівні популяцій, тому що він застосовується до всіх дорослих людей будь-якої статі. У той же час його необхідно розглядати лише як приблизний орієнтир, так як він може не відповідати однаковою мірою огрядності у різних людей.

В основі глобального зростання показників надлишкової маси тіла та ожиріння лежить декілька чинників, включаючи:

– глобальна зміна харчування у бік підвищеного споживання енергоємних продуктів харчування з високим вмістом жиру і цукру і низьким вмістом вітамінів, мінералів і інших поживних мікроелементів

– тенденцію до зниження фізичної активності у зв'язку із сидячим характером багатьох форм діяльності, зміною способів пересування та зростаючої урбанізацією.

На виникнення зайвої ваги також впливають інші чинники: гіподинамія; генетична схильність; погані харчові звички; навколишнє середовище; обмін речовин; психологія; вікові зміни.

Найбільш поширеними причинами зайвої ваги є недостатня фізична активність і енергетичний дисбаланс між споживаними калоріями, з одного боку, і витрачаються калоріями, з іншого боку.

Помірно інтенсивна активність, як наприклад швидка ходьба на протязі 30 хвилин п'ять разів на тиждень, безумовно, зменшує вірогідність розвитку надлишкової маси тіла та супутніх захворювань. Але на даний час для боротьби зі зростанням маси тіла у людей, схильних до ожиріння та надлишкової маси тіла, пропонують більш довгі періоди активності. Наприклад, 60-90 хвилин ходьби або іншого виду достатньо інтенсивної фізичної активності на день.

Останнім часом було відзначено зниження рівня фізичної активності населення, головним чином через умови сучасного життя (транспорт, робочі місця, школи).

Що стосується генетичної схильності, за даними наукових спостережень, можна стверджувати, що 80% випадках у повних батьків, діти більш схильні набирати зайву вагу, ніж у худорлявих. Взагалі роль генетичних чинників дуже тісно пов'язана з впливом навколишнього середовища. Погіршення екології, позначається на генетиці людини, приводячи до негативних змін, що за часту впливає на порушення метаболічних процесів. У тому числі порушення обміну речовин, внутрішніх змін і придбаним захворювань, які потім можуть передаватися у спадок.

Зараз існує безліч можливостей для вживання харчових продуктів та напоїв з високою калорійністю. Було виділено два фактори, які особливо сприяють неусвідомленому переїданню: вживання продуктів з високим вмістом калорій на одиницю ваги через те, що вони містять у собі додаткову кількість жирів та/або цукру та вживання висококалорійних напоїв в періоди між основними прийомами їжі.

Крім фізіологічних причин, є ще і психологічні чинники, безпосередньо пов'язані з появою надлишкової маси тіла. До психологічних факторів належать втома, збудження, погані настрої або депресія. У такому стані часто люди знаходять втіху в їжі.

Сергієнко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ВИКОРИСТАННЯ МАСАЖУ ТА ЛФК У РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ГЕМІПАРЕЗОМ

Щорічно від інсультів світ втрачає понад 14 мільйонів населення. Зокрема в Україні зареєстровано найбільшій серед тридцяти країн Європи показники захворювання нервової системи у чоловіків і жінок, а також отримання ускладнень різноманітного виду та характеру. Наприклад: парези– монопарези, геміпарези, тетрапарези.

Рухові порушення одне з найбільш частих і важких наслідків інсульту. Відновлення втрачених рухів є максимальним протягом двох–трьох місяців з моменту інсульту, вон триває протягом року і є найбільш істотним в перші шість місяців. Через рік після розвитку інсульту малоімовірно зменшення ступеня парезу, однак можливе поліпшення рухових функцій та зменшення інвалідності шляхом тренування рівноваги і ходіння, використання спеціальних пристосувань для пересування, зниження підвищеного м'язового тону (спастичності) в паретичних кінцівках. Відновлення здатності до самостійного пересування спостерігається навіть у хворих, у яких інсульт призводить до повної відсутності рухів у кінцівках з одного боку (геміплегії). При адекватній фізіотерапії більшість таких хворих починають самостійно стояти і ходити, принаймні, через 3–6 місяців після захворювання, що і складає одну з головних цілей реабілітації при грубому ступені рухових порушень. Відсутність самостійної ходьби через 3–6 місяців після інсульту може бути викликане втратою глибокої чутливості в паретичних кінцівках і (або) низькою мотивацією хворого до реабілітації, що часто спостерігається при ураженні недомінантного (правого у правшів) півкулі головного мозку і сполучається з недооцінкою тяжкості захворювання або його ігноруванням (анозогнозією).

Тому, на думку деяких авторів, значний відсоток інвалідизації дає саме геміпарез як одне із ускладнень після інсульту. У зв'язку з цим, проблема рухової реабілітації хворих на геміпарез є вельми актуальною.

Відновлюючи функцію руху і опори, не можна не використовувати в процесі лікування природну функцію руху, властиву ураженій системі. Тому особливе місце в лікуванні рухових порушень займає кінезотерапія (ЛФК). Кінезотерапія як один із основних засобів фізичної реабілітації хворих на геміпарез, виявляє свою дію на організм хворого використанням лікувального ефекту фізичних вправ. Останні, як організована форма руху, мають глибоку біологічну і психофізіологічну основу всебічного впливу на організм хворого і здійснення регуляції його функції.

Таким чином, викладене вище зумовлює актуальність дослідження магістерської роботи.

Об'єкт та предмет дослідження: об'єкт дослідження – фізична реабілітація жінок та чоловіків у віковій категорії 50–60 років з геміпарезом постінсультного стану; предмет дослідження – комплексна програма фізичної реабілітації з використанням масажу та ЛФК.

Метою роботи є підбір методів фізичної реабілітації хворих з геміпарезом.

Мета роботи і завдання, які необхідно розв'язати для її досягнення:

- дослідити геміпарез як одне із ускладнень після інсульту та стан здоров'я хворих;
- охарактеризувати практичне застосування фізичних вправ та масажу у відновленні хворих на геміпарез;
- проаналізувати шляхи підвищення ефективності відновних заходів.

Слободенюк С. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Кружило Г. Г.

ПІДГОТОВКА СТРІЛЬЦІВ З БОЙОВОЇ ЗБРОЇ У ВПРАВАХ ПРАКТИЧНОЇ СТРІЛЬБИ В КОРОТКІ ТЕРМІНИ

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що з практики 2014 р., коли була оголошена мобілізація, командири зіштовхнулися з проблемою навчання та підготовки новобранців в короткі терміни з тактики ведення бою, надання медичної допомоги та ведення стрільби. Спеціалістів у даних сферах було не достатньо, а рівень знань командирів базовим. Для вирішення цих проблем тільки через рік були організовані курси для підготовки інструкторів з даних напрямів навчання. В цей же період активно почала розвиватися практична стрільба як вид стрілецького спорту, на меті якого стоїть вивчення та відпрацювання вправ, що найбільш можливо відповідають різноманітним випадкам застосування вогнепальної зброї. Саме практична стрільба поєднала в собі спорт і бойову виучку військовослужбовця. Адже кращий результат визначається за результатами влучної стрільби та часу виконання вправ у різних умовах та з різних положень.

Метою роботи було експериментально визначити найбільш ефективні вправи та методи, для формування якісної програми підготовки стрільців з практичної стрільби, як для подальшого застосування в службово-бойовій діяльності, так і для участі у змагання вищого рівня.

Місцем проведення педагогічного експерименту було обрано військове стрільбище в м. Нетішин, Хмельницької обл., де здійснюється підготовка військовослужбовців. Педагогічний експеримент проводився в умовах навчально-тренувальних занять протягом 2 місяців (вересень – жовтень, 2019 р.). У дослідженні приймали участь 20 стрільців, дві групи з 10 осіб: контрольна та експериментальна. Групи були рівномірно розподілені за віком, фізичною підготовленістю та початковими навичками зі стрільби. Особовий склад контрольної групи займався згідно визначеної програми бойової та спеціальної підготовки, а експериментальної групи – за визначеними в ході дослідження вправами та методами підготовки.

На підставі даних, отриманих під час дослідження, слід зазначити, що при застосуванні спеціальних вправ та методик:

- втричі скоротилися терміни підготовки стрільця;
- результати стрільби експериментальної групи покращилися на 30%;
- результати виконання практичних вправ підвищувалися у геометричній прогресії з кожним днем від 5–10 секунд.

Покращення результатів вдалося досягнути за рахунок підвищення фізичних властивостей (швидкості, витривалості), вчасному відновленню дихання та влучності при стрільбі.

Хотілось би зазначити, що військовослужбовці експериментальної групи проявили високий інтерес до оволодіння правил поведінки зі зброєю, тренуванням та безпосередньому виконанню вправ практичної стрільби. Тому виглядали більш впевненішими та рішучішими, що свідчить про високу психологічну та бойову готовність.

Особовий склад контрольної групи показав незначні покращення результатів протягом дослідження. Адже програма їх підготовки хоча використовується й нині, однак є не досить ефективною для підготовки у виконанні складних вправ в короткі терміни.

Таким чином слід зазначити, що вправи та методи, які використовувалися в ході експерименту є достатньо ефективними, тому впроваджені як порядок підготовки стрільців до змагань з практичної стрільби з бойовою зброєю в Національній гвардії України. Розглядається питання для включення нашої методики до «Програми бойової та спеціальної підготовки в Національній гвардії України».

Соколова Г. А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стасьєв С. І.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ ХВОРИХ З ДІАБЕТИЧНОЮ МАКРОАНГІОПАТІЄЮ

Актуальність теми. За станом судин можна судити про загальний стан здоров'я. Якщо судини в порядку, то в тканинах гарний кровообіг, а отже всі органи отримують кисень і живлення в достатній кількості, і їм не загрожує хвороба, імунна система в нормі. Навпаки, втративши свою гнучкість і еластичність, забиті шлаками, судини не здатні забезпечити організм киснем та поживними речовинами. Артерії, вени і капіляри – один із самих найбільших органів людського організму.

За даними Міжнародної діабетичної федерації в даний час в світі налічується 4,9 мільйона хворих на цукровий діабет I типу і очікується збільшення до 5,3 мільйонів до 2014 року, в той час як кількість хворих на ЦД II типу в світі 151 млн, а до 2019 року очікується 213 мільйонів. Це захворювання є вагомим і незалежним фактором ризику атеросклерозу. За сучасними уявленнями клінічний перебіг та індивідуальний прогноз розвитку цукрового діабету залежать від ступеня поширеності і вираженості судинних розладів при цьому захворюванні. Більшість хворих на ЦД помирають від серцево-судинних ускладнень, при цьому ішемічна хвороба серця займає серед причин смерті лідируючі позиції. Ризик розвитку ІХС та облітеруючих атеросклеротичних уражень артерій нижніх кінцівок в осіб, які страждають на СДС, підвищений у 3–5 разів. ІХС розвивається на фоні ЦД раніше, ніж при його відсутності, а перебіг захворювання частіше ускладнюється нестабільною стенокардією, інфарктом міокарда, загрозливими порушеннями ритму, швидше розвивається застійна серцева недостатність. Хронічні облітеруючі захворювання артерій нижніх кінцівок у пацієнтів з СДС характеризуються більш важким перебігом, виникненням у більш молодому віці, відсутністю розподілу за статеву ознакою, симетричністю ураження, більш частим залученням в патологічний процес глибокої артерії стегна, підколінної артерії і судин гомілки. Захворювання частіше ускладнюється появою трофічних порушень дистальних відділів стопи, розвитком гангрені і безбольовою формою захворювання.

Діабетична макроангіопатія – збірне поняття, що об'єднує атеросклеротичне ураження великих артерій при цукровому діабеті, клінічно проявляється ішемічною хворобою серця, облітеруючим атеросклерозом судин головного мозку, нижніх кінцівок, внутрішніх органів та артеріальною гіпертензією. Ці процеси розвиваються паралельно, взаємно обтяжуючи один одне, з приєднанням тяжких гнійно-некротичних уражень, які характеризуються особливим складом мікрофлори і перебігають на фоні глибоких обмінних порушень та імуносупресії. Синдром діабетичної стопи є одним із найбільш частих та тяжких ускладнень ЦД. Цей синдром ускладнює перебіг ЦД майже у 25% пацієнтів. Ризик виникнення гангрені нижніх кінцівок у цих хворих у 20 разів вищий, ніж у загальній популяції.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації хворих з діабетичною макроангіопатією.

Предмет дослідження – засоби фізичної реабілітації хворих з синдромом діабетичної стопи в післяопераційному періоді.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою вирішення наступних завдань:

1. Провести аналіз літературних даних з теми дослідження.
2. Розробити комплекс засобів фізичної реабілітації хворих з урахуванням їх функціонального стану.
3. Оцінити ефективність застосованої методики у порівнянні з загальноприйнятими.

Методи дослідження: аналіз науково-методичних джерел; медико-біологічні методи; педагогічного експерименту; фізичної реабілітації; математичної статистики.

Стоян О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.держ.упр., доцент Медяник Г. М.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ОБСТРУКТИВНОМУ БРОНХІТІ У ЧОЛОВІКІВ

Актуальність. Захворювання органів дихання посідають одне з перших місць у структурі захворюваності та смертності населення. Протягом останніх років відзначається тенденція до збільшення захворюваності та смертності внаслідок хронічного обструктивного бронхіту (ХОБ) і хронічних обструктивних захворювань легень (ХОЗЛ), що суттєво впливає на соціально-економічні показники в країні.

Хронічний обструктивний бронхіт як найбільш поширене з так званих хронічних неспецифічних захворювань легень (ХНЗЛ) – фундаментальна проблема пульмонології. Динаміка захворюваності і смертності, обумовлена цією патологією, залишається, як і раніше, несприятливою.

Так, в Україні в період з 2006 по 2019 роки захворюваність на ХОБ зростає в 10 разів, а смертність при ХОЗЛ у 34 рази перевищували ці показники при смертності від усіх інших пульмонологічних захворювань [20, 49]. В Україні біля 7,8 млн., а в Херсонській області 0,4 млн. людей страждають на хронічні обструктивні захворювання легень, і ця патологія є четвертою за значимістю причиною смерті, а в структурі загальної інвалідності займає 18,5 – 21,5%..

Актуальність проблеми обумовлена також неухильним зростанням витрат на лікування і реабілітацію даної категорії хворих, тому що страждає хронічним обструктивним бронхітом в основному населення працездатного віку.

Проблема профілактики і лікування хронічних бронхітів має не тільки загально медичне, але й велике соціальне і економічне значення. Тому ця ситуація, на думку вітчизняних та світових фахівців з цього питання, зумовлює використання адекватних методів фізичної реабілітації, для швидшого видужання пацієнтів та відновлення їх працездатності, а також стану їх серцево-судинної системи та респіраторних функцій, що є значущою частиною їх подальшого життя. В цьому зв'язку фізична реабілітація є невід'ємною частиною і займає визначальне місце серед відновно-реабілітаційних заходів.

З урахуванням вищевикладених проблем, нами була розроблена комплексна методика фізичної реабілітації, яка була спрямована на максимальне відновлення функціональних розладів дихальної системи у пацієнтів з ХОБ з метою поліпшення їх працездатності та якості їх життя.

Мета та завдання роботи. Мета нашої роботи складалася в науковому обґрунтуванні ефективності впливу комплексної методики фізичної реабілітації, застосованих на стаціонарному і амбулаторному етапах та в період реконвалесценції у чоловіків, які перенесли загострення хронічного обструктивного бронхіту.

Об'єкт дослідження. Комплексна методика фізичної реабілітації для чоловіків з хронічним обструктивним бронхітом.

Предмет дослідження. Вплив комплексної методики фізичної реабілітації на поліпшення функціонування дихальної системи на етапі стаціонарного та амбулаторного лікування

Досягнення поставленої мети здійснювалося рішенням наступних завдань:

- 1) аналіз літературних джерел з досліджуваної проблеми.
- 2) дослідження деяких показників функціонального стану дихальної системи.
- 3) підбір комплексу методів та засобів фізичної реабілітації, спрямованих на нормалізацію роботи дихальної системи на стаціонарному і амбулаторному етапах реабілітації.
- 4) оцінка ефективності запропонованого комплексу методів та заходів фізичної реабілітації у чоловіків з хронічним обструктивним бронхітом на стаціонарному та амбулаторному етапах реабілітації.

Методи дослідження:

- метод аналізу літератури;
- метод медико-біологічного дослідження;
- метод педагогічного експерименту;
- метод фізичної реабілітації;
- метод математичної статистики.

Суханова Г. С.

Класичний приватний університет
науч. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

ПРОФІЛАКТИКА ЛЮМБАЛГІЇ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЧОЛОВІКІВ 25–35 РОКІВ

Актуальність теми. Важливою проблемою чоловіків у наш час являється банальний біль у попереку. У зв'язку з підвищенням механізації трудових процесів у суспільстві та гіподинамією, люмбалгією страждає практично 70–80% сильної статі людства, але не надає цьому належної уваги, що може призвести до тяжких наслідків.

На думку деяких фахівців, біль у нижній частині спини – своєрідна розплата людства за прямоходіння, коли найбільше навантаження лягає на поперековий відділ хребта, що несе основний тягар маси людського тіла. Згубний вплив чинять також гіподинамія, неправильне харчування, ожиріння, стреси. Для багатьох біль у попереку (люмбалгія) – настільки звичне явище, що стає частиною повсякденного життя.

Вона може виникнути тільки раз і зникнути без сліду, а може повертатися знову і знову, завдаючи чималі страждання. Як правило, більшість пацієнтів одужують протягом 2-3 місяців, лише у невеликого числа хворих при скаргах на люмбалгію виявляються серйозні захворювання.

І хоча люмбалгія не призводить до смертельних наслідків, однак якщо не приділяти належної уваги цьому захворюванню, воно може призвести до ускладнень, а саме виникненню в майбутньому гриж поперекового відділу, погіршення роботи сечовивідної системи, порушення з боку статевої системи, дегенеративних змін в між хребцевих дисках, артрита тазостегнових суглобів.

Проблемою на сьогодні являється те що сучасна медицина не до оцінює можливості фізичної реабілітації, у боротьбі з захворюванням на люмбалгію, а продовжує використовувати загально прийняті методи лікування які в свою чергу не лікують а залічують хворобу, що в майбутньому може призвести до рецидивів та більшого загострення хвороби.

Наявність кваліфікованих спеціалістів з фізичної реабілітації могла б вирішити багато питань пов'язаних з хронічними болями в спині без втручання медикаментозних методів лікування.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації чоловіків 25 – 35 років хворих на люмбалгію.

Предмет дослідження: засоби та методи фізичної реабілітації коригуючи поперековий біль при люмбалгії і відновлюючи функціональні можливості.

Мета роботи – дослідити та оцінити ефективність застосування засобів фізичної реабілітації для лікування хворих, страждаючих на люмбалгію.

Практичне значення. Систематизовано комплекс засобів фізичної реабілітації при люмбалгії в перспективі необхідно вводити за обов'язково необхідне лікування фізичними методами при цьому захворюванні, тож науковий потенціал не вичерпаний з проблем лікування люмбалгії.

Нажаль в соціумі через незнання та не інформованості відповідним чином не використовує потенціал фізичної вправ для вирішення проблем із здоров'ям. Окрім цього існує суб'єктивні причини з яких люди не займаються фізичною культурою, тож основним пріоритетом для фахівців фізичної реабілітації являється донесення до людини життєву необхідність рухатися, виконувати правильні рухи. Адекватна профілактична зарядка могла б вирішити проблему періодичних болів в поперековому відділі хребта та назавжди позбавити від люмбалгії

Всі учасники експерименту, незалежно в яку групу вони увійшли, проходили обстеження і за бажанням, що погодилися на наші умови реабілітації склали експериментальну групу, решта увійшли своїми результатами в контрольну групу. У контрольній групі лікування проходило за традиційною схемою, в експериментальній групі за програмою підготовленою і попередньо перевіреною на ефективність на автора даної роботи.

Томас Д. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН ЖІНОК В ПІСЛЯПОЛОГОВОМУ ПЕРІОДІ

Лікувальна фізкультура (ЛФК) застосовується як загальнозміцнюючий профілактичний засіб під час вагітності, в пологах і в післяпологовому періоді. Під час вагітності спостерігається зміна ряду фізіологічних функцій, обумовлене розвитком плоду і перебудовою діяльності всього організму жінки. Фізична реабілітація впливає на швидке відновлення скоротливої здібності м'язів матки, на втрату маси тіла і поліпшення загального фізичного стану жінки після пологів. Включення в режим дня породіллі гімнастичних вправ, що підсилюють периферичний кровообіг і газообмін, покращує загальний стан жінки, прискорює процеси інволюції всього родового апарату, інтенсифікує обмінні процеси, підвищує апетит, сон.

Під час вагітності в жіночому організмі відбуваються гормональні зміни, змінюється збудливість головного і спинного мозку, трансформуються функції вегетативної нервової системи, посилюється навантаження на серцево-судинну систему, змінюється основний обмін.

І з першого ж дня післяпологового періоду, починається процес зворотного розвитку органів і систем породіллі, що зазнали змін під час вагітності та пологів. Якщо цей процес здійснюється неповністю або із запізненням, це складає передумови для подальшого розвитку патологічних змін в різних системах організму.

Мета, задачі, методи дослідження

Метою дослідження була обрана оцінка ефективності запропонованої методики фізичної реабілітації жінок в післяпологовому періоді.

Задачами дослідження було обрано наступне:

На основі літературних даних виявити «слабкі місця» в післяпологовий морфофункціональний перебудові органів та систем жінок та запропонувати ефективну методику комплексного застосування вправ лікувальної гімнастики у жінок в післяпологовому періоді з оцінкою її за допомогою доказових, але простих та доступних методик контролю.

Такими методами контролю були обрані рівень фізичного стану (РФС) за методикою Пірогової Т. А., антропометричні показники (вимірювання тазу, вимірювання талії, вимірюванні маси тіла), ультразвукове дослідження матки за загально прийнятими стандартами GCP.

В дослідженні прийняли участь 20 жінок після пологів віком від 19 до 29, без оперативного втручання. На час проведення лікувальної гімнастики жінки виписалися з пологового будинку. Вони приходили на заняття три рази на тиждень у кабінет ЛФК.

Породіллі були поділені на дві групи: експериментальну і контрольну, за ознакою застосування фізичних вправ.

В кожній групі було по 10 жінок. Контрольна група дотримувалась тих вказівок, які були надані лікарем – акушером кожній породіллі при виписці із пологового будинку. Вони включали в себе: дотримування дієти матері – годувальниці і вправи для підтримки фізичного стану жінки. Експериментальна група куріровалась лікарем та реабілітологом і виконувала вправи лікувальної фізкультури за запропонованою нами методикою.

Для оцінки ступіню інформативності показників, їх значущість порівнювалась з даними обстеження жінок тієї ж вікової групи (n=29) за методикою С.А. Душаніна із застосуванням комплексу КАРДІОЛАБ з функцією МД виробництва ХАІ – МЕДІКА. Отримані дані оброблялись традиційними методами математичної статистики з застосуванням пакету програм Statistica 8.0.

Томілова М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

ЕСТЕТИЧНА КОРЕКЦІЯ ПОСТАВИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЖІНОК 30–45 РОКІВ

Постава відіграє в житті людини як функціональне значення, так й естетичне. Легка хода, струнка, пряма постава прикрашає людину.

Сьогодні жінки залучені в усі сфери діяльності суспільства, сучасний та прискорений ритм життя підвищує емоціональну та інтелектуальну напругу, що призводить до скорочення роботи м'язів, неврологічних синдромів, порушення кровообігу та лімфовідтоку, що веде до порушення постави. Фізіологічні дефекти постави псувають зовнішню привабливість людини, порушують злагоджену роботу тіла, координацію, витонченість та граціозність рухів, у зв'язку з чим, зникає естетична краса постави. На сьогоднішній день, експериментальні дані ряду досліджень свідчать про велику кількість жінок від 30 до 45 років з порушенням постави. У той же час, саме вік жінок від 30 до 45 років це особливий вік, оскільки вже усвідомлено є необхідність тримати королівську поставу.

Застосування реабілітаційних програм, ЛФК та масажних маніпуляцій сприяє зміцненню м'язово-фасциального каркасу тіла та поліпшенню рухливості суглобів, що, у свою чергу, сприяє естетичній корекції постави. Рівна постава формується не досить швидко, це результат серйозних тренувань, наявності мотивації і постійного самоконтролю.

Основна мета роботи – естетична корекція постави засобами фізичної реабілітації у жінок від 30 до 45 років.

Об'єкт дослідження – засоби і методи фізичної реабілітації, що дозволяють виконати естетичну корекцію постави у жінок від 30 до 45 років.

Предмет дослідження – процес естетичної корекції постави засобами фізичної реабілітації у жінок від 30 до 45 років.

На першому етапі в ході експериментального дослідження виконувався аналіз науково-дослідницької літератури, розглядалися і підбиралися методики обстеження та тестові вправи.

На другому етапі нами було розроблено перелік питань (анкета) та проведено усне опитування з метою виявлення суб'єктивного ставлення жінок до своєї постави, а також визначення періоду та рівень больових відчуттів відділів хребта. За результатами отриманих даних встановлено, що 89% жінок 30-45 років зовсім не звертають увагу на свою поставу, 74% – намагалися виправити поставу, проте через лінх знову поверталися до свого положення тіла, 65% – почали відчувати больові відчуття у поперековому відділі у 30 років, 85% – у грудному відділі у 25 років, 75% – у шийному відділі у 28 років.

На третьому етапі роботи по бажанню нами було відібрано 16 учасників експерименту, які мали порушення постави, та сформовано 2 групи по 8 жінок 30-45 років із ярко вираженою асиметрією хребта (одна – контрольна, друга – експериментальна).

На початку експерименту для доказу рівнозначності за показниками двох груп було проведено оцінювання порушення постави за допомогою суб'єктивних методів (візуальний огляд, мануальне м'язове тестування), а також об'єктивних методів з використання функціональних проб, що характеризують стан м'язового корсету (динамічна та статична силова витривалість м'язів корсета хребта, гнучкість хребта та координація).

За результатами встановлено, що серед оглянутих 16 жінок 30-45 років, котрі займаються оздоровчою фізкультурою, з абсолютно здоровою поставою, без асиметрій в будь-якому відділі – немає. Асиметрію у шийному відділі мали 13 жінок (81%), у грудному відділі – 15 жінок (93%), у поперековому відділі – 14 жінок (88%). Нижчим за норму показник витривалості черевного пресу мали: динамічна – 55%, статична – 65%; м'язів спини: динамічна – 76%, статична – 80%, м'язів бічних поверхонь тулуба: динамічна – 68%, статична – 70%.

На четвертому етапі дослідницької роботи, враховуючи показники 2 груп, нами була розроблена програма інтенсивного комплексного лікування з використанням індивідуальної лікувальної гімнастики та корекційних вправ (вправи ЛФК для зміцнення м'язового корсета хребта; дихальні вправи; елементи самомасажу; коригуючі вправи (вправа з валиком по методиці японського доктора Фукуцудзі, вправа Тамаю); китайська гімнастика для зняття нервового тиску; кінезіотейпування).

Уткін О. О.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИХ ПОРУШЕННЯХ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Останнім часом кількість хворих на дегенеративно-дистрофічні захворювання неухильно зростає. Медична статистика свідчить, що болі в спині турбують половину населення розвинених країн Землі, а в деяких індустріальних державах чисельність хворих вертебро-неврологічними захворюваннями досягає 80% жителів. Актуальність остеохондрозу в наш час стає все гостріше, тому що хвороба значно помолодшала. Якщо раніше остеохондроз вважали віковим недугою, то сьогодні дистрофічні зміни в хребті можна виявити вже в підлітковому віці. Патологія вражає людей молодого та середнього віку. Загострення цього хронічного захворювання часто стає причиною втрати працездатності.

Незважаючи на те що остеохондроз описаний лікарями ще в середині XIX століття, в усьому світі ведуться дослідження по патогенезу, лікуванню і профілактиці недугу, він продовжує залишатися актуальною медико-соціальною проблемою. Жодна лікарська конференція не проходить без обговорення вертебро-неврологічних питань. Захворювання продовжує вивчатися лікарями неврологами, ортопедами, травматологами, нейрохірургами, психотерапевтами. Дегенеративно-дистрофічні захворювання заслуговують на увагу не тільки з медичної, а й з побутової і психологічної точки зору. Адже у хворих людей відзначається погіршення якості життя, помітно страждає психіка. Вони стають дратівливими, нервовими, образливими, через хронічний больовий синдром погіршується настрій і порушується сон.

Незважаючи на наукові дослідження, ця проблема є наразі актуальною та потребує розробки необхідного комплексу заходів фізичної реабілітації.

Програма фізичної реабілітації в експериментальній групі складалась з комплексу засобів фізичної реабілітації, які були направлені на збільшення амплітуди рухів та сили м'язів шийного відділу хребта. Комплекс заходів фізичної реабілітації проводився в період з лютого по жовтня 2019 року три рази на тиждень, тривалість заняття 25-30 хв.

Метою цього комплексу було зменшення больового синдрому, збільшення амплітуди рухів та сили м'язів шийного відділу хребта осіб. Комплекс змінювався, пристосовуючись його індивідуальних особливостей кожної людини.

Таким чином, запропонований і проведений комплекс засобів фізичної реабілітації виявився ефективним, значно вплинув на процес відновлення осіб із дегенеративно-дистрофічними порушеннями шийного відділу хребта зменшення больового синдрому, збільшення амплітуди рухів та сили м'язів шийного відділу хребта.

Список використаних джерел

1. Вовканич А. С. Вступ до фізичної реабілітації: навч. посіб. Львів: ЛДУФК, 2013. 184 с.
2. Кашуба В. А. Биомеханика осанки. Київ: Олимпийская литература, 2003. 279 с.

Федорова М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІВЧАТ 14–16 РОКІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ З ЗАХВОРЮВАННЯМИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Однією з найважливіших проблем охорони здоров'я залишається боротьба із захворюваннями серцево-судинної системи, поширеність яких серед дорослого населення України набула характеру епідемії.

На перше місце в структурі причин загальної смертності населення розвинутих країн виходять серцево-судинні хвороби. У нашій країні серцево-судинні хвороби складають приблизно 55% у структурі причин загальної смертності. На другому місці злякисні новотвори – 17% серед усіх випадків смертей. На третім місці знаходяться нещасні випадки, отруєння і травми які складають на сьогоднішній день 12,5%.

На сьогоднішній день вади серця є одним з головних факторів ризику розвитку, ускладнень і смертності від серцево-судинних захворювань серед дітей та осіб молодого віку. У лікуванні вад серцево-судинної системи досягнуті успіхи за рахунок широкого застосування сучасних лікарських засобів.

Досягнення експериментальної і клінічної кардіології дають підставу говорити про багатокомпонентність патогенезу вад серця, що визначає використання не тільки медикаментозної терапії, а й різних лікувальних фізичних факторів.

Слід визнати, що можливості їх застосування в лікуванні і профілактиці даних хворих реалізуються ще не повною мірою і не завжди раціонально.

Арсенал методів фізичного лікування захворювань серцево-судинної системи поповнюється постійно, що ставить перед дослідниками завдання з вивчення порівняльної ефективності як давно розроблених і практично апробованих способів, так і нових технологій терапії даного захворювання.

Численними клінічними дослідженнями показана ефективність лікувального застосування у хворих з вадами серця різних методів фізичного впливу, в тому числі і методик лікувальної фізичної культури, однак існують розбіжності у виборі того чи іншого методу.

Це свідчить про актуальність досліджень лікувальної дії різних методів дозованого фізичного навантаження на ключові фактори етіології та патогенезу вад серця.

Протиріччя визначається тим, що фізичне навантаження при захворюваннях серцево-судинної системи найчастіше обмежується, але в той же час фізичні вправи мають велике значення для лікування таких захворювань.

Мета дослідження. Обґрунтувати доцільність застосування дозованих аеробних вправ в спеціальній медичній групі з діагнозом захворювання серцево-судинної системи, на прикладі оздоровчої аеробіки.

Об'єкт дослідження. Процес реабілітації дівчат спеціальної медичної групи з захворюванням серцево-судинної системи на етапі тренувального режиму.

Предмет дослідження. Методика оздоровчої аеробіки для студенток спеціальних медичних груп з захворюванням серцево-судинної системи.

Завдання дослідження.

1. Провести аналіз літературних даних про застосування засобів фізичної реабілітації в спеціальній медичній групі при захворюваннях серцево-судинної системи, узагальнити досвід та практичне значення з даного питання.

2. Запропонувати комплекс занять з фізичної реабілітації студенток 14–16 років із серцево-судинними захворюваннями.

3. Оцінити ефективність запропонованої методики за допомогою експериментального дослідження.

Методи дослідження: метод аналізу науково-методичних джерел, медико-біологічні методи, тестування фізичної підготовленості, метод педагогічного експерименту, методи математичної статистики.

Практичне значення роботи. Розроблено методику оздоровчої аеробіки, застосування якої сприяє покращенню функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, а також сприяє підвищенню фізичного стану тих що тренуються.

Чоботько І. І.

Класичний приватний університет

Чоботько М. А.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

викладач

наук. кер. – к.пед.н., доцент Євстігнєєва І. В.

ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ВПРАВ З ФІТБОЛОМ ДЛЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДЗЮДО

Процес навчання основам техніки в різних видах спорту проходить за стандартною схемою: ознайомлення з технікою виконання прийому, його вивчення, закріплення та вдосконалення. В сучасному спорті відбувається постійний пошук нових засобів та підходів, які б були більш ефективними при навчанні техніки.

Технічні прийоми в дзюдо відрізняються складною структурою та своєчасністю виконання. Дуже важливо на початкових етапах навчання технічному прийому дзюдоїстів вірно навчити виконувати базові рухи, які є основою подальшого виконання прийому (захід ногами, положення рух при виведенні з рівноваги тощо). Тому пошук ефективних засобів навчання техніці дзюдо є досить актуальним[1].

Аналіз існуючих досліджень дозволив виявити, що в останні роки актуальні вправи з фітболами для вирішення різних завдань навчання та тренування. Так, широкого застосовуються засоби фітбол-гімнастики для оздоровлення та корекції розвитку дітей молодшого шкільного віку, вивчались особливості використання елементів фітбол-аеробіки на заняттях в спеціальних медичних групах зі школярами також впроваджувалась спеціальна програма фізичних вправ з фітболу на уроках фізичної культури в середніх класах для підвищення фізичного стану студенток ВНЗ також застосовувались засоби фітбол-аеробіки.

В односторонніх вправи з фітболами розглядалися, як підходи щодо профілактики і корекції порушень опорно-рухового апарату спортсменів вивчався вплив ігрових вправ з фітболами на розвиток фізичних здібностей дзюдоїстів[2].

Таким чином, в останні роки широко застосовуються вправи з фітболами для вирішення різних завдань навчання та тренування. Найбільш широко ці засоби використовуються з метою оздоровчого впливу та корекції розвитку дітей та спортсменів, розвитку фізичних якостей спортсменів. Робіт, спрямованих на вивчення впливу вправ з фітболами на освоєння техніки дзюдо не знайдено.

Відмінною особливістю проведення навчально-тренувального процесу в експериментальній групі було застосування вправ з фітболами, спрямованих на вивчення техніки виконання самостраховки та елементів кидку через стегно.

Для прикладу, для навчання техніки виконання самостраховки на бік застосовувалась вправа вказана на рисунку 1: В.П. – лежачи на фітболі животом, ноги широко розставлені, руки обхоплюють фітбол (рис. 1, а). Виконати перекид на фітболі вправо, упор на праву п'яту, права рука обхоплює фітбол (рис. 1, б). Лівою рукою виконується страховка (рис. 1, в). Вправу виконувати вправо-вліво 15–20 разів.

Рис.1. Самостраховка при падінні на бік вправо-вліво

Для навчання техніки виконання самостраховки вперед через праве-ліве плече застосовувалась вправа вказана на рисунку 2: В.П. – лежачи на фітболі животом, ноги широко розставлені, руки обхоплюють фітбол (рис. 2, а). Виконати перекид вперед через праве плече на фітболі (рис. 2, б). Лівою рукою виконується самостраховка (рис. 2, в). Вправу виконувати вправо-вліво 15–20 разів[3].

Рис.2. Самостраховка вперед через праве-ліве плече

Розглядаючи результати методу експертних оцінок у дзюдоїстів експериментальної групи на початку і наприкінці дослідження, можна сказати про те, що середній бал за всіма показниками значно зріс і приріст мав достовірний характер ($<0,05$) (табл.1).

Таблиця 1

Порівняння показників, що тестуються дзюдоїстами експериментальної групи до та після педагогічного експерименту

Показники (бали)	До експерименту $X \pm m$	Після експерименту $X \pm m$	t	P	
Види страховок	Правийбік	5,6±0,83	7,1±0,99	5,23	<0,05
	Лівийбік	5,8±0,88	7,3±1,03	4,45	<0,05
	Назад	5,2±0,77	7,0±0,76	4,24	<0,05
	Вперед	5,0±0,75	6,3±0,73	5,12	<0,05
Перекид	Вперед	4,7±0,98	5,8±1,02	4,11	<0,05
	Назад	4,9±0,68	6,0±0,96	4,36	<0,05
	Правийбік	5,6±0,87	6,5±0,85	3,24	<0,05
	Лівийбік	5,8±1,02	6,9±0,86	4,11	<0,05
Кидок через стегно	Руки рук	5,1±0,87	6,3±0,76	4,42	<0,05
	Робота ніг	4,9±1,02	6,0±0,87	3,48	<0,05
	Підбиття	4,6±0,99	5,8±0,93	4,24	<0,05
	Скидання	4,3±0,65	5,6±1,01	3,24	<0,05

Відмінною особливістю навчально-тренувального процесу у дзюдоїстів експериментальної групи було цілеспрямоване застосування вправ з фітболами, спрямованих на вивчення техніки виконання самострахування та елементів кидку через стегно[4].

Якщо звернутися до результатів експертів, отриманих на початку і кінці педагогічного експерименту, то коментуючи їх можна відзначити, що практично у кожного дзюдоїста відбулося зростання рівня показників. Найкращий результат приросту у спортсменів експериментальної групи склав при виконанні самострахування на правий (7,1) та лівий (7,3) боки та назад (7,0). У перекидах через правий та лівий бік теж має високий приріст, середня оцінка яких складала 6,5 та 6,9 балів. У кидкові через стегно – 6,3 бали при рухах руками[5].

Список використаних джерел

1. Алексєєв А. Ф., Ананченко К. В., Бойченко Н. В. Теорія та методика викладання дзюдо та самбо: навч. посіб. для студентів 3 курсу (за кредитно-модульною системою)., Харків: ХДАФК, 2014.
2. Бавыкин Е. А., Коростелев Е. Н. Физическая подготовка в единоборствах. *Научные исследования и разработки в эпоху глобализации*. 2017. С. 52–55.
3. Базилович Н. О., Горбенко М. І. Організаційно-методичні особливості використання елементів фітбол-аеробіки на заняттях у спеціальних медичних групах зі школярами. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2016. Вип. 3К 1 (70). С. 288–292.
4. Бойченко Н. В. Пути повышения эффективности тренировочного процесса в восточных единоборствах. *Физическое воспитание студентов творческих специальностей*. 2017. № 2. С. 148–150.
5. Бойченко Н. В., Станкевич Б., Дрозд М. С. Контроль за станом підготовленостіборця. *Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях*. 2014. № 1. С. 14–17.

Шемендюк В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.мед.н., доцент Волік А. О.

КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ ФУНКЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ У ХВОРИХ НА ЦЕРЕБРАЛЬНИЙ ПАРАЛІЧ ЗАСОБАМИ ГІДРОКІНЕЗОТЕРАПІЇ

Актуальність. Пошук оптимальних шляхів залучення до систематичних занять фізичними вправами впливає з основ перебудови національної школи, де велике значення надається фізичному розвитку, загартуванню та зміцненню здоров'я дітей.

Після проголошення незалежності України введено в дію різноманітні нормативні документи, які спрямовані на розвиток фізичної культури і спорту. Проте вжиті на державному рівні заходи суттєво не змінили на краще фізичний стан хворих на ДЦП. На жаль, більшість показників здоров'я цих дітей характеризується негативними тенденціями. Спеціалісти констатують, що при вступі до школи різноманітні відхилення у стані здоров'я має кожна третя-четверта дитина, а до кінця навчання у 9–му класі – вже кожен другий учень.

На негативний вплив обмеженої рухової активності (гіпокінезії) в дитячому віці вказують дослідження І. М. Азарського, М. Т. Васиної, В. А. Исанової. Зокрема відзначається, що тривале обмеження необхідної рухової активності призводить до атрофії м'язів, порушення постави і функцій внутрішніх ор-

ганів, зниження психічної і фізичної працездатності, виникнення хронічних захворювань серцево-судинної системи та обміну речовин.

Витривалість і сила, в основі яких лежать аеробно-анаеробні можливості індивіда, являються «стабілізатором» здоров'я.

Все це зумовлює актуальність і доцільність наукового пошуку подальшого удосконалення рухової активності хворих на ДЦП.

Мета роботи – оцінка впливу гідрокінезотерапії на показники енергозабезпечення та роботи дихальної системи у дітей з церебральним паралічем.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація хворих на ДЦП за допомогою гідрокінезотерапії.

Предмет дослідження: гідрокінезотерапія як засіб фізичної реабілітації у дітей хворих на церебральний параліч.

Завдання дослідження:

- 1) огляд літературних джерел з обраного напрямку;
- 2) дослідити деякі показники енергозабезпечення і роботи дихальної системи організму дітей з церебральним паралічем;
- 3) оцінити вплив гідрокінезотерапії на енергозабезпечення і роботу дихальної системи організму дітей з церебральним паралічем.

Методи дослідження:

- аналіз науково-методичних джерел;
- медико-біологічні (аналіз історій захворювання, метод багатофакторної експрес-діагностики С. О. Душаніна, спірометрія);
- засоби фізичної реабілітації;
- методи математичної статистики.

Практичне значення роботи – показано можливість корекції показників енергозабезпечення і роботи дихальної системи організму дітей з ЦП; розроблені практичні рекомендації для вдосконалення розвитку фізичних якостей у хворих на ДЦП за допомогою гідрокінезотерапії.

Шеремета О. В.

наук. кер. – доцент Шаповалова І. В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ГОСТРОМУ ПОРУШЕННІ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ У ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, щорічно реєструється 100–300 випадків гострого порушення мозкового кровообігу на кожні 100 тис. населення. В Україні цей показник складає 250–300 випадків серед міського населення, і 150–170 серед сільського. За даними європейських дослідників, на кожні 100 тис. населення припадає 600 хворих з наслідками гострого порушення мозкового кровообігу, з них 360 (60%) є інвалідами. Інвалідизація пов'язана з важкими руховими розладами, що виявляються у вигляді зміни м'язового тону, парезів і паралічів, порушень функції ходьби.

Питаннями відновлення рухових функцій у хворих, які перенесли гостре порушення мозкового кровообігу, займалися багато вітчизняних та зарубіжних дослідників. Однак, проблема реабілітації хворих з руховими порушеннями залишається недостатньо вивченою.

До теперішнього часу не визначені терміни призначення різних засобів відновного лікування при різних за характером та важкості захворювання, не визначено механізмів відновлення втрачених функцій, відсутні чіткі критерії оцінки ступеню рухових порушень та ефективності фізичної реабілітації, до кінця не встановлено ролі чинників, які впливають на процес відновлення втрачених функцій (Кадиков А. С., 2003; Епифанов В. А., 2006; Фурман Ю. М., 2006).

Незважаючи на наукові дослідження ця проблема є недостатньо вивченою та потребує розробки необхідного комплексу заходів фізичної реабілітації.

У дослідженні ми визначили гіпотезу, згідно з якою фізичний розвиток осіб з гострим порушенням мозкового кровообігу може відносно нормально функціонувати за наявності правильно підібраних та організованих реабілітаційних заходів.

Для визначення ефективності впливу заходів фізичної реабілітації на осіб після гострого порушення мозкового кровообігу, нами було проаналізовано декілька методик, що використовуються для реабілітації неврологічних хворих.

Для порівняння ми обрали інноваційну методику Е. Тауб, погоджену з Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я, методику Lorenzo Cagnello, методику лікувальної фізичної культури російського автора В. М. Моткова, та загальноновизнану методику Н. Кабат. Загалом усі ці методики є різними за своєю суттю, але основні складові мають спільні.

Так, наприклад у методиках L. Cagnello, Н. Кабат та В. М. Моткова особлива увага приділяється основному засобу фізичної реабілітації – фізичній вправі, коли Е. Тауб не використовує цілеспрямованих фізичних вправ.

У всіх вище перелічених методиках основними типами рухів є згинання, розгинання, приведення, відведення і ротація, без виконання яких рухові навички у подальшому будуть неможливими чи утрудненими.

На основі спільних рис методик, у пошуку збільшення ефективності реабілітації, враховуючи загальновідомі методи, засоби, принципи і особливості вдосконалювалась наша методика.

У основі експериментальної програми лежить використання лікувальних положень, різноманітних фізичних вправ та складно координаційних рухів з різних вихідних положень, наближених до природних рухів, досягнення самостійності з метою виконання побутових навичок різної складності.

Також не менш важливим фактором підвищення ефективності у реабілітації осіб після гострого порушення мозкового кровообігу є залучення родичів та близьких до психологічної підтримки та фізичної допомоги хворому.

Порівнявши вже існуючі методики із запропонованою нами програмою реабілітації, проаналізувавши отримані результати дослідження до і після проведення реабілітаційних заходів з хворими у лікарняний період, можемо зазначити, що дана програма позитивно вплинула на стан здоров'я усіх осіб експериментальної групи.

Результати обстежень дають змогу стверджувати, що застосування запропонованої нами програми реабілітації дозволяє за короткий термін покращити порушені функції і допомогти хворим повернутися до активної повсякденної діяльності, що свідчить про її високу ефективність.

Список використаних джерел

1. Білянський О. Ю. Методика фізичної реабілітації осіб другого зрілого віку після мозкового ішемічного інсульту: метод. посіб. Донецьк: 2011. 137 с.
2. Голик В. А. Восстановление двигательных функций после инсульта: влияние локализации патологических паттернов на прогноз. *Судинні захворювання головного мозку*. 2011. № 1. С. 25–32.
3. Маркин С. П. Реабилитация больных с острым нарушением мозкового кровообращения. *Consilium medicum. Неврология. Ревматология*. 2010. № 1. С. 53–58.

Шумська А.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.фіз.н., доцент Бандуріна К. В.

ЗАСТОСУВАННЯ ПІЛАТЕСУ ЯК МЕТОДУ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ЖІНОК 20–35 РОКІВ ПРИ САЛЬПІНГООФОРИТІ

Актуальність теми. Серед безліч хвороб, з якими доводиться стикатися жінкам, особливо слід виділити різні запальні процеси жіночої статеві сфери. Наприклад, запалення придатків матки – сальпінгоофорит, аднексит.

Це підступне гінекологічне захворювання: часто, протікаючи майже непомітно і не представляючи серйозної загрози для життя жінки, воно б'є по самому уразливому – по можливості випробувати щастя материнства. За статистикою кожна п'ята жінка, що перенесла запалення придатків, страждає безпліддям. За статистикою, до запалення придатків найбільш схильні жінки у віці від 16 до 35 років.

За даними МОЗ України сальпінгоофорит складає 60–65% від усіх гінекологічних захворювань. Сальпінгоофорит характеризується тривалим, прогресуючим впливом.

Відомо, що своєчасно не діагностоване та непроліковане запалення геніталій з урахуванням всіх етіологічних та патогенетичних моментів з часом призводить до непоправних змін. Наслідком перенесеного сальпінгоофориту є позаматкова вагітність, частота якої зростає в 6–10 разів після одного епізоду захворювання. Частота виникнення неплідності, як результату перенесеного епізоду гострого сальпінігиту, становить 6,0–60,0%, порушення функції яєчників – 23–37%. Тому, розробка нових методів, що прискоряють реабілітацію гінекологічних органів є актуальною.

Таким чином, викладене вище зумовлює актуальність дослідження магістерської роботи.

Мета дослідження – полягає в тому, щоб дослідити вплив засобів фізичної реабілітації у хворих на сальпінгоофорит жінок 20–35 років.

Об'єкт дослідження – фізична реабілітація жінок на сальпінгоофорит.

Предмет дослідження – вплив фізичних вправ на показники при лікуванні сальпінгоофоритом.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати літературні джерела із вибраного напрямлення дослідження;
- 2) розробити комплекс пілатес для фізичної реабілітації жінок 20–35 років при сальпінгоофориті;
- 3) оцінити ефективність застосованого комплексу для фізичної реабілітації жінок при сальпінгоофориті.

Методи дослідження:

1. Аналіз літературних джерел. Одержання об'єктивних відомостей досліджуємої проблематики. Обробка отриманих результатів.

2. Метод педагогічного експерименту був спрямований на визначення ефективності комплексу пілатеса у хворих на сальпінгоофорит;

3. Медико-біологічні методи були проведені клінічні аналізи крові, та дослідження УЗД;

4. Метод фізичної реабілітації, був застосован комплекс фізичних вправ по системі Джозефа Пілатеса;

5. Метод математичної статистики (аналіз проводився за допомогою критерію Ст'юдента).

У дослідженні брали участь 24 жінки у віці від 20 до 35 років, які були поділені на 2 групи по 12 жінок. Хворі були поділені на 2 групи – контрольну і експериментальну. Хворі контрольної групи отримували фізіотерапію: магнітотерапію, УВЧ-терапію тривалість процедури складала 15–20 хвилин 10 разів, ЛФК, та аутотренінг. Для хворих експериментальної групи до загальної терапії був дан додатковий курс дихальних вправ та застосування пілатесу на тлі медикаментозного лікування. З метою підвищення адаптаційних можливостей організму, на зменшення запального процесу, зменшення болю, зміцнення черевного пресу, поліпшення крово- і лімфообігу в органах малого тазу.

Юрченко А. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Стат'єв С. І.

МІСЦЕ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ У ВІДНОВЛЕННІ ФУНКЦІЙ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА НА ЕТАПІ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ

Актуальність. Судячи з деяких медичних публікацій, хвороби хребта займають одне з перших місць серед хвороб людства. До 80% жителів України скаржаться на болі в області хребта. Сучасний ритм життя, великі навантаження, загострення і вікові зміни організму провокують таку біль.

Захворювання хребта нерідко супроводжуються його деформаціями. Викривлення у сагітальній площині називають або кіфозом (при опуклості назад), або лордозом (опуклості вперед); викривлення у фронтальній площині – сколіоз. Але найпоширеніше захворювання хребта – це дистрофічне ураження суглобового хряща і підлягаючої кісткової тканини. Численні сучасні дослідження показали, що патологічні зміни в хребті, не окремих людей або групи людей, і всього людства як біологічного виду.

Цей процес починається в пульпозному ядрі, а потім йде на всі його елементи, далі уражаючи весь сегмент: тіло сусідніх хребців, міжхребцевих суглобів і зв'язковий апарат.

Ці зміни приводять до того, що до п'ятдесяти років захворюваннями хребта страждають понад 80% чоловіків і 60% жінок, а початок доводиться на самий працездатний період життя, у середньому на 35 років. Одним з етапів в лікуванні цієї недуги є санаторно-курортний.

Тому пошук засобів та методів відновлення функцій хребта при дегенеративно-дистрофічних ураженнях є актуальним питанням за яким ведеться багато різноманітних досліджень.

Мета роботи – дослідити ефективність застосування комплексу засобів фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні попереково-крижового відділу хребта.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати доступні науково-методичні джерела, присвячені дегенеративно-дистрофічному ураженню хребта та фізичної реабілітації при цьому захворюванні.

2. Оцінити рівень втрачених функцій, хворих на дегенеративно-дистрофічне ураження попереково-крижового відділу хребта.

3. Оцінити ефективність запропонованого комплексу засобів фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічних ураженнях попереково-крижового відділу хребта.

Об'єкт дослідження – процес фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні попереково-крижового відділу хребта на санаторно-курортному етапі.

Предмет дослідження – комплекс засобів фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні попереково-крижового відділу хребта.

Методи дослідження:

1. Аналіз науково-методичних джерел;
2. Педагогічний експеримент (спостереження, анкетування);
3. Медико-біологічні методи (шкала болю; амплітуда рухів хребта; симптом натягнення сідничного нерва Ласега);

4. Метод фізичної реабілітації;

5. Метод математичної статистики.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці доступного комплексу засобів фізичної реабілітації при дегенеративно-дистрофічному ураженні попереково-крижового відділу хребта, який може бути використаний в практиці санаторно-курортних установ. Ми експериментально довели, що комплексний підбір засобів фізичної реабілітації, проведений у повному обсязі, прискорює процес відновлення, зменшує тривалість лікування і перешкоджає появі рецидивів.

Яценко М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Гулбані Р. Ш.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ 7–9 РОКІВ З СИНДРОМОМ АСПЕРГЕРА

Синдром дитячого аутизму як клінічна одиниця була виділена Л. Каннером тільки в 1943 році. У своїй першій роботі «Дитяча психіатрія», він наводить такі ознаки, властиві дітям з аутизмом:

– надзвичайний аутистическое самотність: відсутність відносин з іншими дітьми, ранній прояв відсутності нормальної реакції на контакт з дорослим - дитина не тягнеться назустріч, коли його хочуть взяти на руки, не приймає зручної пози на руках у батьків;

– хороші когнітивні задатки: надзвичайна пам'ять і моторна спритність у деяких дітей, на думку Каннера, свідчать про високий інтелект, не дивлячись на те, що у багатьох дітей спостерігаються значні труднощі з навчанням. Він вважав, що особи з аутизмом мають хороший пізнавальний потенціал, що виявляється переважно блискучою пам'яттю у тих, хто володіє мовою, і в тестах на дії у мутичної. У своїх пацієнтів Каннер відзначав «розумний вираз обличчя»;

У 1944 році, через рік після публікації роботи Каннера, австрійський психотерапевт Ганс Аспергер оприлюднив дисертацію, присвячену «аутистичного психопатії» у дітей. В англійському перекладі вона вийшла тільки в 1991 році «Аутистические психопати в дитячому віці»

Вибір терміна «аутистический» для опису пацієнтів сам по собі є важливим збігом, який демонструє їх загальне переконання в тому, що соціальні проблеми дітей є найбільш важливим і характерною ознакою цього порушення. Як Каннер, так і Аспергер вважали, що при аутизмі соціальний дефект є вродженим (по

Каннеру) або конституційним (по Аспергеру) і зберігається протягом усього життя. Обидва дослідники відзначали також труднощі зорового контакту, стереотипні слова і руху, а також опір змінам. Часто спостерігаються окремі специфічні інтереси, що стосуються незвичайних або дуже спеціальних тем і предметів. Каннер і Аспергер виділили три основні ознаки, за якими описане ними порушення відрізняється від шизофренії: позитивна динаміка, відсутність галюцинацій, наявність порушення з перших років життя – зниження здібностей не відбувалося після періоду нормального функціонування. Нарешті, і Каннер, і Аспергер вважали, що схожі риси були і у багатьох батьків таких дітей – уникнення соціального життя або непристосованість до неї, нав'язливе прагнення до звичного порядку, а також – наявність незвичайних інтересів, що виключають все інше.

Нас зацікавила когнітивно-бихевиоральна терапія, яку запропонував Тоні Еттвуд.

Велика кількість наукових досліджень, клінічний досвід і автобіографії підтверджують, що діти з синдромом Аспергера зазнають серйозних труднощів у розумінні та вираженні емоцій, а також схильні до високого ризику тривожних розладів, депресії або проблем з управлінням гнівом. Як же можна застосувати когнітивно-бихевиоральну терапію (КБТ), для дітей з синдромом Аспергера?

КБТ розвивалася і удосконалювалася кілька десятиліть. Дуже ретельний науковий аналіз багаторазово підтверджував, що ця психотерапія ефективна для зміни думок і реакцій людини стосовно таких почуттів як тривожність, агресивність і смуток.

ВПТ фокусується на найбільш актуальних проблемах дітей з синдромом Аспергера, які, як відомо, мають недостатньо розвинене і викривлене сприйняття власних думок і почуттів. Наприклад, їм важко визначити, чи зробили вони щось навмисно або випадково, крім того, вони схильні дослівно інтерпретувати те, що говорять або роблять інші люди. Нас дуже зацікавила ця напрямки роботи з дітьми з синдромом Аспергера, на наш погляд це перспективне дослідження допоможе не тільки контактувати з такими особливими дітьми, а й сприятиме адаптації дітей в соціум.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Бойко Т. В.

ДНЗ «ДТРЕК», м. Дніпро
викладач I категорії

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. відбуваються швидкі зміни на селі, пов'язані зі зміною соціально-економічної ситуації. Прискорений розвиток сільського зеленого туризму в країні відіграє роль каталізатора структурної перебудови економіки, розв'язання соціально-економічних проблем у сільській місцевості. Завдяки розвитку туризму на Дніпропетровщині може поліпшитися соціально-економічна ситуація.

У регіоні, який довгий час вважався «нетуристичним», з'являються сільські садиби, які зможуть задовольнити попит міського населення в дешевому і комфортному відпочинку і водночас допоможуть скоротити безробіття в депресивних аграрних регіонах, це стимул щоб з розвивати підприємницьку діяльність, це дасть додаткові заробітки та підвищить рівень зайнятості родин.

Розвиток сільського зеленого туризму спонукає до поліпшення благоустрою селищ, стимулює розвиток інфраструктури, впливає на відродження, збереження і розвиток місцевих народних звичаїв, природних ландшафтів, пам'яток історико-культурної спадщини.

На Дніпропетровщині зелений туризм має значні перспективи для розвитку. На сьогодні працюють садиби майже в усіх районах області. Особливість відпочинку в садибах полягає в тому, що туристам пропонується не лише комфортне розміщення і харчування, але і екскурсії за різними маршрутами.

Взагалі в області діє вісім цілорічних «садиб» і 32 сезонні, у кожній – певна кількість «мальв» (це аналог «зірочок» для готелів). Від кількості «мальв» залежить комфортабельність житла і вартість.

В цьому році відкрилась ще одна садиба, «Майорова Хата» в селі Майорка Волоської сільської громади. Господарі садиби подружжя Шутяк Людмила та Сергій проводять цікаву екскурсію по садибі, розповідають історію села, ознайомлюють зі знаряддями праці, які використовувалися багато століть. В хаті музей народного побуту, колекція вишитих рушників різних часів та регіонів. Під час екскурсії відвідувачі мають змогу спробувати фініки, виноград, плоди актинїдії, які подружжя виростило на своїй ділянці, своїх гостей господарі частують смачними варениками та запашним трав'яним чаєм.

На заваді розвитку сільського зеленого туризму є ряд причин:

- недостатньо розвинена інфраструктура або повна її відсутність;
- недостатня інформованість сільських жителів про можливості розвитку сільського туризму;
- низька ресурсна забезпеченість селян;
- відсутність гарантій безпеки туристів;
- відсутність кваліфікованих кадрів для організації сільського туризму;
- відсутність державної некомерційної реклами;
- відсутність кооперації між усіма учасниками процесу розвитку;
- відсутність загальнодержавної програми та фінансового забезпечення;
- низький рівень якості та комфорту, які необхідні для задоволення потреб як вітчизняних, так і іноземних туристів;
- погане сполучення (дороги в сільській місцевості знаходяться у надзвичайно занедбаному стані);
- низький рівень надання послуг.

Щоб досягти успіху потрібне належне фінансування, створення програм розвитку та відповідних проєктів. Сільський відпочинок в Дніпропетровській області за рахунок збереження етнографічної самобутності повинен набути національного значення.

Головко С. Ю.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ АКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В останні десятиліття активні види туризму в Україні переживають значні зміни в своєму розвитку. Ці зміни торкнулися розвитку давно сформувалися напрямків самодіяльного спортивного і неорганізованого (стихийного) туризму. Значні зміни відбулися і в розвитку продовжує своє формування комерційного активного туризму. Подібні значні зрушення дозволяють говорити про прояв нових виражених тенденцій в еволюції розвитку активних видів туризму в сучасній Україні.

Активні види туризму є самим швидко зростаючим сегментом світової індустрії туризму. Стійкість і стабільність зростання даного сегмента індустрії світового туризму продемонстрували наслідки світової фінансової кризи 2008 року. В результаті світової економічної кризи темпи зростання індустрії туризму сповільнилися до 4% в 2009–2010 роках, до 3% в 2011 р. і до 2.8% у 2012 р., при цьому темпи зростання активних видів туризму не змінилися і продовжували демонструвати стабільні 17% річного зростання.

Активні види туризму, особливо в формі самодіяльної організації традиційно є доступною формою подорожей. Безумовно, пригодницькі та екстремальні комерційні тури є досить, а іноді дуже дорогими. Однак, простий комерційний активний відпочинок в більшості своїй знаходяться в бюджетному сегменті. При цьому, самодіяльні, тобто некомерційні активні подорожі за своєю природою є найдешевшими видами відпочинку, оскільки не потрібно платити за нічліг і їжу, тому що туристи ночують в наметах і готують собі самостійно. Основні витрати в таких подорожах припадають на трансфер.

В останні два десятиліття українці почали масово подорожувати за кордон. Географія походів, сходжень, сплавів по річках і трекінгові турів за кілька років розрослася до десятків країн. Зростає число і

різноманітність закордонних походів, стійкий масовий попит на комерційні, спортивні та самодіяльні закордонні активні подорожі привели до формування нового напрямку розвитку туризму в Україні.

На момент початку анексії Криму активні види туризму в Україні розвивалися досить успішно. Кількість турфірм, що пропонують активні, пригодницькі, екстремальні, рибальські та мисливські тури поступово зростало, а ринок пропозицій розвивався. Самодіяльний, в тому числі і спортивний туризм також продовжували своє послідовний розвиток.

Однак, після девальвації гривні в 2014 році, багато турів в далеке зарубіжжя середнього цінового сегмента, які користувалися попитом, стали недоступні для більшості туристів. Тому з 2014 року ми спостерігаємо звуження структури ринку пропозицій активних зарубіжних подорожей в сторону доступних дешевих активних турів, а так само спрощення і здешевлення турів середньої вартості. При цьому відкриття безвізового режиму з Шенгенською зоною Євросоюзу, а також масова поява на ринку авіаперевезень України лоукост-компаній, значно здешевило закордонні поїздки. Все це призвело до збільшення частки самодіяльних (некомерційних) активних подорожей закордон і відповідного зниження числа спортивних походів по Україні та ближньому зарубіжжю.

Таким чином, з огляду на довгострокову перспективу пережитої кризи, ми можемо говорити про сегмент доступних закордонних подорожах як про новий тренд розвитку активних видів туризму в Україні.

Внутрішній самодеяльний, в тому числі спортивний туризм переживає певну кризу. Внутрішні перевезення (залізничні та автобусні) по Україні продовжують дорожчати, в той час як вартість перельотів за кордон продовжує знижуватися в умовах відносної стабілізації гривні. Таким чином, відбувається сегментне перерозподіл потоків туристів. Наприклад, в останні 3-4 роки спостерігається заміщення традиційних травневих Кримських походів походами по Південній Туреччині.

Діденко О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), на сучасному етапі розвитку суспільства кожен з десяти жителів Землі є інвалідом унаслідок різних захворювань. ЮНЕСКО також зазначає, що у світі налічується 250 мільйонів дітей з обмеженими можливостями віком до 14 років, у тому числі 42 мільйони людей з вадами слуху, які мають помірні, тяжкі та глибокі порушення. Близько 2–3% з них мають таке ураження слуху, що заважає соціальному спілкуванню. Крім того, кількість дітей з вадами слуху не зменшується, а подвоюється кожні 15–20 років як у нашій країні, так і за кордоном.

Втрата слуху, особливо в ранньому віці, негативно відбивається на формуванні індивідуальності людини, розвитку фізіологічних систем і гальмує її соціальну, побутову і психологічну адаптацію, тому вивчення змін у фізіологічних механізмах систем, що взаємодіють і впливають на слухову сенсорну систему, має велике значення не тільки для діагностики глибини хвороби і стану ускладнень, а також для обґрунтування і вибору ефективної методики корекції рухових порушень у глухих та слабочуючих.

Відсутність слуху негативно впливає на загальний і фізичний розвиток дитини, суттєво позначається на формуванні її рухового аналізатора. Доведено, що при частковій або повній втраті слуху у школярів, перш за все, сповільнюється процес оволодіння руховими вміннями і навичками, порушуються функції рівноваги, швидкості й точності. Відставання виражене у недостатньо точній координації рухів, низькому рівні розвитку просторової орієнтації

Втрата слуху в дітей супроводжується дисгармонійним фізичним розвитком у 62% випадків, дефектами опорно-рухового апарату (сколіоз) – в 43,6%, затримкою моторного розвитку – в 80% випадків. 70–80% дітей із частковою втратою слуху мають супутні захворювання, в тому числі половина з них – по 2–3 захворювання. Однак наявність особливостей у фізичному розвитку глухих та слабочуючих підлітків не свідчить про їх неповноцінність.

Реальна фізкультурно-спортивна активність слабочуючих підлітків знижується з кожним роком, що пояснюється не стільки погіршенням соціальної установки до фізичної культури взагалі, скільки негативним ставленням до деяких традиційних форм (кроси, гімнастика, монотонні заняття) проведення фізкультурних занять.

Спортивні ігри, і особливо баскетбол, характеризуються значними фізичними навантаженнями, які визначаються ігровою діяльністю спортсменів-баскетболістів, умовами гри, характером виконуваних ігрових дій і особливостями змагальної боротьби, що відбувається в ході баскетбольного матчу.

У наукових дослідженнях Н. Г. Байкіної, Д. П. Вінник, С. П. Євсєєва, Д. В. Хуртик, та ін. вказується, що підбір засобів і методів корекції фізичного стану та побудови тренувального процесу, у спортсменів з різними фізичними вадами, в тому числі з вадами слуху, повинні здійснюватися на підставі нозологічних особливостей їх функціонального та психологічного станів, рівня рухових можливостей.

Однак, незважаючи на велику кількість робіт, присвячених підготовці кваліфікованих баскетболістів, зокрема їх фізичній підготовці та її взаємодії з іншими видами підготовки спортсменів, побудові тренувального процесу та особливостям змагальної діяльності, питання підготовки глухих баскетболістів, визначення окремих сторін їх підготовленості, побудові тренувального процесу в залежності від особливостей їх розвитку присвячено недостатньо та потребують подальшого визначення, обґрунтування та впровадження в навчально-тренувальний процес глухих спортсменів.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Фізична підготовка дітей 10 років з вадами слуху на початковому етапі занять баскетболом».

Дригваль Ю. І.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Кіктенко О. В.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Розвиток рекреаційно-туристичної сфери для багатьох країн є на сьогодні однією з головних задач. Сучасна туристична індустрія у світовій господарській системі посідає провідні позиції: на неї припадає близько 10% від виробленого у світі валового продукту, близько 30% світової торгівлі послугами, 7% загального обсягу світових інвестицій, 11% світових споживчих витрат.

Україна, яка розташована в центрі Європи на перехресті транспортних шляхів, і яка має для поступального розвитку своєї рекреаційної сфери сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал, необхідні людські та матеріальні ресурси, значно відстає від більшості європейських країн за рівнем розвитку рекреаційно-туристичних послуг. Причинами такого становища є складна соціально-економічна ситуація в державі, неврегульованість механізмів стимулювання туристичної індустрії, відсутність ефективної стратегії розвитку цієї галузі.

Такий стан туристичної індустрії України потребує активізації процесів щодо створення в нашій державі потужної рекреаційної індустрії, яка спроможна задовольняти потреби як мешканців України так і іноземних туристів. При цьому слід враховувати, що організація туристичної діяльності – це, насамперед, економічне і соціальне завдання, яке на сьогоднішній день повинно вирішуватися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. На сучасному етапі розвитку України актуальними стають питання щодо створення ефективної структури управління туристичною галуззю на всіх рівнях, децентралізації та концентрації влади з чітким визначенням повноважень кожного її рівня.

Туристична галузь, враховуючи її значний вплив на економічний та соціальний розвиток країни, розгалуженість господарських зв'язків, потребує регулювання, підтримки та пильного контролю з боку держави.

Перетворення України на туристичну державу світового значення вимагає також забезпечення координації діяльності різних галузей економіки, від яких залежить якісне надання туристичних послуг, зокрема транспорту, торгівлі, виробництва сувенірної продукції, видавничо-рекламної діяльності тощо.

Сьогодні надзвичайно актуальним є також питання наукового обґрунтування місця та ролі туристичної сфери в системі соціально-економічних пріоритетів регіонального і місцевого розвитку, розробки методології оцінки ефективності освоєння туристичного потенціалу, вироблення теоретичних основ формування регіональної туристичної політики та механізмів її практичної реалізації. Інакше кажучи, необхідна розробка методології формування та механізму реалізації туристичної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях в контексті зарубіжного досвіду. Викладене вище зумовлює вибір теми та актуальність дослідження проблеми розвитку туристичної галузі України та впливу міжнародного туризму на соціально-економічний розвиток України.

Аналіз наукової літератури дає змогу виділити такі напрями дослідження туризму, як соціальний, історичний, економічний, правовий, міжнародний та ін. Теоретико-методологічні аспекти туризму, історію його розвитку як в Україні, так і за рубежом, окремі питання управління галуззю вивчали відомі вітчизняні вчені: В. К. Федорченко, В. І. Цибух, А. Т. Матвієнко, М. П. Сальська, С. І. Попович, Г. П. Науменко, С. В. Хлоп'як, І. М. Школа, Ю. А. Коваленко, В. С. Ковешніков, М. І. Долішній та ін.

Питання менеджменту і маркетингу туризму присвячені роботи зарубіжних науковців В. А. Квартального, М. І. Кабушкіна, В. Г. Гуляєва, В. Мідлтона, Г. Ф. Шаповалові. Вітчизняні дослідники В. К. Євдокименко, В. І. Мацала, М. Б. Онисько, О. М. Савченко особливого значення надавали регіональним аспектам розвитку туристичної галузі. Вагомим внеском у розробку питань економіки організації та управління рекреаційно-туристичним комплексом є роботи вчених одеської наукової школи, зокрема О. Г. Топчієва, С. К. Харічкова, О. С. Шаптили та ін.

Злобенець О. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ВЕСЛЯРІВ 12–13 РОКІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ АКАДЕМІЧНИМ ВЕСЛУВАННЯМ

Академічне веслування відноситься до циклічних видів спорту, для яких характерне значне прояв витривалості і швидко-силових здібностей. Комплексний розвиток цих здібностей вимагає застосування широкого кола засобів і методів підготовки.

Багаторічна цілеспрямована підготовка весляра від новачка до майстра будується як єдиний процес, в якому можуть бути виділені чотири відносно самостійних етапи: – етап початкової підготовки, – етап поглибленої спортивної спеціалізації, – етап спортивного вдосконалення, – етап вищої спортивної майстерства. Кожний з цих етапів має різні завдання, що ґрунтуються на загальних закономірностях розвитку фізичних якостей і спортивного вдосконалення і спрямовані на досягнення однієї головної мети – вищої спортивної майстерності.

У підготовці початківця весляра, головним чином загально підготовчими засобами, закладаються основи спортивної працездатності, виробляється широкий руховий діапазон, освоюються великі тренувальні обсяги, вивчаються і закріплюються основи техніки веслування, накопичується тактичний досвід, розвивається інтелект спортсмена. Більшість робіт з питань юнацького спорту, що розглядають підготовку і навчання веслярів – академістів, виконані ще в 70–80 роки минулого століття такими авторами як А. Ф. Дунаєв, Г. А. Гуцин, Л. І. Іванов, Л. А. Єгоренко, С. П. Семенов та іншими.

У роботах А. Ф. Дунаєва, С. Є. Дьякова, В. П. Філіна з веслувального спорту відзначається, що витривалість досягає максимальних темпів зростання в старшому шкільному віці, і вони рекомендують в розвитку фізичних якостей йти не через швидкість до витривалості, а через витривалість до швидкості і вихованню інших якостей. Вони вказують на доцільність розвитку на перших етапах багаторічного вдосконалення витривалості в основному аеробного характеру, причому, деякі підкреслюють, що стаєрському спеціалізація в юному віці - передумова подальших успіхів і в спринті. Інші ж, навпаки, вважають, що великий обсяг тривалої рівномірної роботи виключає початкову цінність дитячого спорту – задовольняти потребу в рухах в емоційне забарвленої формі.

Аналіз досвіду роботи тренерів показав, що в практиці підготовки юних веслярів в даний час застосовуються досить великі обсяги тренувальних навантажень.

Суттєвим питання про пропорційності розвитку фізичних якостей. А. В. Обухів вважає за необхідне одночасно розвивати різні фізичні якості на всіх етапах багаторічного вдосконалення спортивної майстерності.

Цілком обґрунтовані і рекомендації враховувати сенситивність дитячого і підліткового віку для розвитку гнучкості, швидкості і координаційних здібностей і саме їм і необхідно приділяти особливу увагу.

Головне завдання при розвитку витривалості у дітей шкільного віку полягає в створенні умов для неухильного підвищення загальної аеробної витривалості на основі різних видів рухової діяльності, передбачених для освоєння в обов'язкових програмах фізичного виховання.

Існують також завдання з розвитку швидкісної, силовий і координаційно-рухової витривалості. Вирішити їх – значить домогтися різнобічного і гармонійного розвитку рухових здібностей.

Таким чином, залишається відкритим питання про оптимальне поєднання тривалих монотонних вправ аеробного характеру для розвитку загальної витривалості і вправ для виховання спеціальної витривалості, а також техніки веслування і швидкісно-силових якостей юних веслярів на початковому етапі занять академічним веслуванням.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток витривалості юних веслярів 12–13 років на початковому етапі занять академічним веслуванням».

Іванченко В. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Трофімук К. В.

ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Проблема розвитку сільського туризму останнім часом привертає все більше уваги вітчизняних науковців, які, аналізуючи світовий досвід, створюють теоретичну основу розвитку даного виду підприємницької діяльності в Україні. Окремі аспекти сільського зеленого туризму висвітлені у працях відомих учених у галузях права, історії, туризмознавства, соціології, економіки й географії, зокрема: Ю. Алексєєва, В. Євдокименко, А. Корлоль, М. Лендела, В. Мікловди, М. Пітюлича та інших дослідників.

Розвиток сільського туризму як нової форми підприємницької діяльності потребує обґрунтування багатьох аспектів, які мають сприяти подальшому розвитку і забезпечити належний рівень конкуренції, що в ринкових умовах є особливо важливим. Тому основним завданням статті є дослідити і узагальнити основні види сільського туризму, які набули поширення в Україні, та подати пропозиції щодо подальшого їх розвитку.

Основні центри сільського зеленого туризму в Україні тяжіють до рекреаційних центрів: чистих річок, лісових масивів, морського узбережжя, озер та водоймищ, а також до архітектурних комплексів міст та сіл. На сьогоднішній день в Україні умовно можна виділити центри розвитку сільського зеленого туризму – Карпати (Івано-Франківська, Закарпатська і Львівська обл.). Проте за останні роки збільшується кількість таких садиб у Чернівецькій, Волинській, Київській, Черкаській, Вінницькій. Набуває популярності в Східній частині України: Запорізькій, Кіровоградській, Дніпропетровській, Донецькій та інших областях.

Для розвитку сільського туризму необхідно забезпечити три важливі умови, серед яких є: наявність житла для розміщення приїжджих, створення В&В місць («ліжко і сніданок»), забезпечення дозвілля.

Розвиток сільського зеленого туризму в Україні стає можливим за рахунок наявності наступних факторів: безцінної природної та історичної спадщини; 15 унікальних природних заповідників; сприятливий клімат, який відрізняється від клімату багатьох країн світу; самобутність етнічної спадщини; 4 млн. незайнятого або частково зайнятого в сільському господарстві; 6,4 млн. житлових будинків потенційно можуть бути використані для сільського туризму; 2/3 сільськогосподарської продукції в особистих селянських господарствах і є проблемами з її збутом тощо.

Основні проблеми, що стоять на шляху розвитку сільського зеленого туризму в Україні є: відсутність дієвого правового забезпечення розвитку сільського зеленого туризму; відсутність механізму раціонального та екологічно-збалансованого використання природного та історико-культурного потенціалу для потреб туризму; відсутність маркетингової політики в сфері сільського туризму; низький рівень кадрового забезпечення щодо діяльності в сільському туризмі.

Стратегічною ж метою розвитку сільського зеленого туризму в Україні повинно стати: створення конкурентоспроможного національного продукту не тільки для внутрішнього ринку, а і світового, який здатний задовольнити вибагливого споживача; розширити ринок послуг внутрішнього ринку; забезпечення комплексного розвитку рекреаційних територій та туристичних центрів з врахуванням соціально-економічних інтересів їх населення.

Отже, принциповим моментом формування подальшої стратегії розвитку сільського туризму Україні є питання офіційного визнання місця і ролі цієї галузі в економічній структурі конкретних регіонів, відтак – напрацювання відповідних регіональних комплексних програм.

Кім М. В.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ З ВАДАМИ СЛУХУ

Втрата слуху в дітей супроводжується дисгармонійним фізичним розвитком у 62% випадків, дефектами опорно-рухового апарату (сколіоз) – в 43,6%, затримкою моторного розвитку – в 80% випадків. 70–80% дітей із частковою втратою слуху мають супутні захворювання, в тому числі половина з них – по 2–3 захворювання. Однак наявність особливостей у фізичному розвитку глухих та слабочуючих підлітків не свідчить про їх неповноцінність]. За даними ЮНЕСКО у світі налічується 250 мільйонів дітей з обмеженими можливостями віком до 14 років, у тому числі 42 мільйони людей з вадами слуху, які мають помірні, тяжкі та глибокі порушення. Крім того, кількість дітей з вадами слуху не зменшується, а подвоюється кожні 15–20 років як у нашій країні, так і за кордоном.

Для слабочуючих дітей і підлітків характерні наступні порушення в руховій сфері, які необхідно враховувати при організації занять адаптаційної спрямованості:

- недостатньо точна координація та впевненість у рухах;
- відносна сповільненість оволодіння руховими навичками;
- важкість збереження статичної та динамічної рівноваги;
- низький рівень розвитку орієнтування у просторі;
- сповільнена швидкість виконання окремих рухів;
- низький рівень розвитку рухових якостей (особливо сили, спритності, витривалості);
- сповільнена швидкість зворотної реакції;
- невиразне зняття гальмового впливу кори головного мозку.

Багаторічна практика роботи вітчизняних та зарубіжних фахівців з інвалідами показує, що найбільш дієвими методами реабілітації даного контингенту є реабілітація засобами фізичної культури та спорту.

У підготовці спортсменів з вадами слуху широко використовуються складні в координаційному відношенні вправи загально підготовчого характеру. Проте ці вправи створюють лише основу для прояву координаційних здібностей при виконанні спеціально-підготовчих і змагальних вправ. Їх використання в специфічних умовах і подальше вдосконалення стосовно завдань, характерних для змагальної діяльності, вимагають цілеспрямованої роботи

Баскетбол, як вид спорту, характеризується досить високою руховою активністю спортсменів, досить високою інтенсивністю ігрових дій як в умовах тренувальної, так і змагальної діяльності, вимагає високого рівня прояву функціональних можливостей організму, розвитку координаційних здібностей та швидкісних, швидкісно-силових і силових якостей, спритності та стрибучості.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури з проблеми оптимізації розвитку рухових якостей баскетболістів з вадами слуху дозволив констатувати, що технологія корекції різних сторін спортивної підготовленості може бути ефективною за умови мобілізації усіх компенсаторних можливостей спортсменів, у тому числі у баскетболістів з вадами слуху.

Однак, незважаючи на велику кількість робіт, присвячених підготовці кваліфікованих баскетболістів, зокрема їх фізичній підготовці та її взаємодії з іншими видами підготовки спортсменів, побудові тренувального процесу та особливостям змагальної діяльності, питання підготовки баскетболістів з вадами слуху, визначення окремих сторін їх підготовленості, побудові тренувального процесу в залежності від особливостей їх розвитку присвячено недостатньо та потребують подальшого визначення, обґрунтування та впровадження в навчально-тренувальний процес глухих спортсменів.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток координаційних здібностей у юних баскетболістів 13–14 років з вадами слуху».

Криворучко Д. С.

Одеська національна академія харчових технологій
наук. кер. – к.е.н., доцент Савченко Т. В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Сфера туризму і готельно-ресторанного бізнесу в Україні характеризується динамічним розвитком та стає важливим чинником культурного та економічного розвитку країни. Індустрія гостинності, заснована на задоволенні комплексу матеріальних, соціальних та духовних потреб особистості, за допомогою сервісної діяльності формує рекреаційне та культуротворююче середовище, забезпечуючи відновлювальні функції людської життєдіяльності.

В останній час актуалізувалися проблеми формування так званого «сервісного суспільства» та «суспільства споживання», що пов'язані з радикальним переформуванням як економічної, так і духовної сфери буття людини з пріоритетів виробництва і виробника на задоволення потреб та розвиток нематеріальної сфери послуг, розвиток якої формує нову культуру поведінки та тип буття [1, с. 148].

Підприємство сфери гостинності має перш за все забезпечити прийнятний рівень ризику природного й урбанізованого середовища для життя й здоров'я споживача. Економічний ефект функціонування індустрії готельного бізнесу формується розвитком індустрії дозвілля та створенням комплексу соціально побутової інфраструктури, який відіграє одну з головних ролей у світовій економіці.

Так, за статистичними даними, кожний 15-й працівник у світі зайнятий у сфері готельного й туристичного бізнесу, планетою щорічно подорожує більше 1,5 млрд. людей.

Серед сучасних тенденцій розвитку індустрії гостинності в Україні дослідники виділяють наступні: 1) поглиблення спеціалізації готельної й ресторанної пропозицій; 2) утворення міжнародних готельних і

ресторанних ланцюгів; розвиток мережі малих підприємств; 4) впровадження в індустрію гостинності нових комп'ютерних технологій [2, с. 126].

Однією з найважливіших проблем готельного господарства є виявлення потреб у готельних місцях. З погляду економіки тут варто враховувати такі чинники, як забезпеченість регіону готелями й ступінь їхнього завантаження, динаміка доходів населення, особливості ділової активності й ступінь розвитку індустрії розваг і відпочинку.

Персонал готельного господарства, починаючи з менеджерів і маркетологів і закінчуючи працівниками, зайнятими в контактній і допоміжній службах, повинен працювати на створення позитивного іміджу підприємства, особливо ті працівники, які безпосередньо стикаються з гостем і створюють необхідний комфорт і середовище гостинності.

Отже, головною особливістю готельного господарства є розширення затребуваності через систему відносин «клієнт» – «постачальник послуги», у яких на перше місце виходять функціональні якості гостинності. Розвиваються сервісні структури стійкого відтворення рекреаційних і пізнавальних соціально-культурних функцій

Список використаних джерел

1. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанный бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. Київ, Знання України, 2006. 352 с.

2. Король С. Я. Характеристика основної діяльності готелю. *Стратегія розвитку туристичної індустрії та громадського харчування*: праці Міжнар. наук.-пр. конф. Київ, КДТЕУ. 2000. С. 124–128.

Крижко Я. В., Тавайкін В. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

«СОЦІОКУЛЬТУРНА АНІМАЦІЯ В СУЧАСНОМУ КРУЇЗНОМУ ТУРИЗМІ»

Круїзний туризм залишається одним найбільш популярних видів туризму, який розвивається надзвичайно швидкими темпами та є одним з перспективних і прибуткових секторів економіки.

За прогнозами іноземних компаній, у 2018 році у світі налічуватиметься понад 24 млн. круїзних туристів, нині щороку подорожують морем майже 15 млн. осіб. На підставі вищенаведеного особливої важливості набуває вивчення особливості культури сервісу в круїзному туризмі, що зумовлює актуальність дослідження [1].

Круїзний туризм у вітчизняній науковій літературі взагалі не досліджений. Майже не зустрічається і саме поняття. Круїзний туризм не виділяється навіть у детальній класифікації видів туризму, наведеній у навчальному посібнику М. Кляпа і Ф. Шандора. Соціокультурна анімація є однією з відносно молодих галузей, проте різноманітні аспекти соціокультурної анімації досліджували науковці різних країн, починаючи з 60-х років ХХ ст., а саме: праці французьких науковців М. Кайреса, Р. Лабурі, П. Бенера, А. Гурдона, М. Сімоно, Е. Лембо, А. Тірі, у країнах Східної Європи – С. Байлик, К. Данек, Є. Мамбеков, Л. Сайкіна, І. Шульга, Г. Вовк, І. Петрова, К. Чекалов, Л. Куріло та ін.

Морські і річкові круїзи – це елітний вид відпочинку на морі, що елегантно поєднує екзотичні подорожі з максимальним комфортом. У круїзі Ви перетворитеся на громадянина світу, якому відкриті безліч країн і міст.

Поняття «круїз» тлумачиться у словнику С. І. Ожегова як подорож по воді (туристична, розважальна) [6]. Слово круїз (від англ. слова cruise) – перекладається як крейсерування [7].

Круїзне судно – це судно, що рухається за певним маршрутом згідно з попередньо визначеною програмою туристичного обслуговування в портах за маршрутом руху.[1] У ньому надають послуги з тимчасового розміщення у каютах, а також послуги харчування і розваги під час круїзу.

У туристській практиці активно реалізується програма круїзних перевезень морськими і річковими маршрутами.[3] з висадкою туристів у портах, здійсненням екскурсій тощо.

Круїзне судно створює туристам підвищений комфорт, розваги на борту та ін.[4] Сучасний круїзний лайнер є невеликим курортним містечком зі своїми ресторанами, барами, казино, дискотеками, готелями, плавальними басейнами, салонами краси тощо.[5]

Таким чином, морський пасажирський транспорт, крім суто транспортного забезпечення населення, виконує і соціально-економічну функцію – задоволення попиту населення у відпочинку. Якщо поїзд, літак або автобус можуть служити лише засобом доставки пасажира до місця відпочинку, то круїзні судна самі по собі і є місцем відпочинку, і засобом комфортної морської подорожі.

Основними критеріями якості при організації морського круїзу є: комфортність проживання (розміщення і харчування), комфортність відпочинку (ресторани, кафе, казино, кінозали, басейни, спеціальні зони оздоровлення та відпочинку) та комфортні умови сполучати відпочинок та бізнес (інфраструктура і обладнання для проведення зустрічей, презентацій, семінарів, конференцій та ін.). І основним критерієм організації морського перевезення є комфортні умови проживання та перебування на борту судна або лайнера.

Особливостями круїзного відпочинку є:

– Один морський круїз може запросити охопити кілька країн за одну подорож, в багатьох круїзних турах передбачені одноденні екскурсії по містах, до яких причалює круїзний лайнер.

– Круїзний лайнер - це місто-острів в мініатюрі, де є всі види розваг. Однак лайнер повністю позбавить вас від таких типових міських неприємностей, як пробки, загазованість, громадський транспорт і багатолюдність вулиць. На лайнері ви сповна насолодитесь тишею, чудовими морськими видами, а при бажанні розважитесь на дискотеці, в клубі, ігрових залах, барі чи ресторані, поплаваете в басейні, розслабитесь в СПА-салоні, займетеся спортом у спортзалі і закріпіть свій загар в солярії. І все це в межах однієї компактною території.

– Морські круїзи є на будь-який смак і гаманець. Ринок круїзних турів пропонує найширший вибір, починаючи від самих бюджетних цінових категорій, закінчуючи дорогим респектабельним відпочинком, причому на одному у тому ж лайнері є і бюджетні каюти, і каюти середнього класу, і каюти-суперлюкс. Крім того, в порівнянні з аналогічним наземним подорожжю морський круїз обійдеться дешевше, оскільки не потрібно платити за переліт, який інколи коштує вдвічі дорожче самої путівки. Для дітей у багатьох морських круїзах роблять знижки або надають безкоштовні місця.

– Рівень комфорту. При рівній кількості зірок комфортність кают в круїзних лайнерів вище, ніж у готелів. Сервіс також на висоті.

Харчування завжди включено у вартість круїзу (часто воно організовано цілодобово). Практично на всіх лайнерах працюють кілька ресторанів з різними національними кухнями. Іноді кухня змінюється в залежності від портів заходу.

Розваги на лайнерах дуже різноманітні: від міні-гольфу до уроків танго. Після обіду активні розваги змінюють концерти, шоу і кіносеанси. До Ваших послуг - дискотеки, казино, мюзикли, музичні салони – нудувати не доводиться, і при цьому всі масові розваги вже включені у вартість. А скільки буде коштувати похід в якийсь нічний клуб «середньої руки» в Європі?

Відпочиваючи в готелі, Ви напевно вирішите урізноманітнити свою відпустку і відкрити для себе нові знакові місця, відвідати визначні пам'ятки культури, познайомитися з творами мистецтва та архітектури. Тому додамо ще й транспортні витрати до наземного відпочинку.

Перейдемо до цифр наведених у таблиці 1, і порівняємо між собою 12-ти денний круїз по Середземному морю з відпочинком в готелі 4 *, наприклад, в Лігурії, Італія.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз відпочинку на круїзному лайнері та в готелі

Статті витрат	Відпочинок в круїзі в 2-х місній каюті з видом на океан	Відпочинок в готелі в 2-х місному номері зі сніданком
Базова ціна	1 339євро (з 1 особи.) x 2 = 2 678 євро	130 євро в сутки (за номер) x 12 = 1560 євро
Додаткові збори	130 євро x 2 = 260 євро	0
Харчування: обід та вечеря	Входять у вартість (+ 5 прийомів їжі і нічний буфет)	от 80 євро за добу x 12 = 960 євро
Чайові	66 євро (33 євро с чел.)	от 96 євро (10% від ціни на обід та вечерю)
Розваги	Входять у вартість	от 20 євро за добу x 12 = 240 євро
Транспортні витрати	Входять у вартість	от 10 євро за добу x 12 = 120 євро
Ітого за 12 днів	3 004 євро	2 976 євро

Отже, витрати на відпочинок в круїзі і готелі практично однакові. Всі цифри в графі «круїз» жорстко фіксовані, а в графі готель наведені по мінімуму. І список на користь круїзу можна продовжити, згадавши про платні лежаки на вітчизняних та європейських пляжах і т.п.

При сучасному розвитку транспортної мережі ділові поїздки ефективніше та швидше здійснювати повітряним, залізничним або автомобільним транспортом. Морські судна частіше використовують для здійснення туристичних потреб. Круїзні лайнери перетворилися на «плавучий готель» [1].

Список використаних джерел

1. Басевич В. В. Организация морских пассажирских перевозок: учебн. пособ. для вузов морск. трансп. Москва: Транспорт, 1972. С. 208.
2. Закон Про прикордонний контроль від 5 листопада 2009 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 1710-VI. Ст. 46.
3. Зорин І. В., Каверина Т. П., Квартальнов В. А. Туризм как вид деятельности: учебник. Москва: Финансы и статистика, 2005. 288 с.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 52. Ст. 349.
5. Наумова Р. Л. Разграничение договора морского круиза и договора морской перевозки туриста. *Молодой ученый*. 2012. № 4. С. 295–298.
6. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений. Москва: Рос. акад. наук, Ин-т рус. языка им. В. В. Виноградова, 2002. 944 с.
7. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / уклад.: Л. О. Пустовіт та ін. Київ: Довіра, 2000.
8. Смолій В. А., Федорченко В. К., Цибух В. І. Енциклопедичний словник- довідник з туризму. Київ: Слово, 2006. 372 с.

Курусь Н. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ

За останні роки склалася чітка система послідовних, взаємопов'язаних груп футбольної підготовки. У той же час дуже гостро стоять питання, що стосуються визначення ефективних критеріїв відбору дітей для формування різних ланок футбольної підготовки. Також є складним питання адаптації дітей при переході в групи більш спеціалізованої підготовки. Це пов'язано з розвитком фізичних якостей і становленням технічної підготовленості, недостатній рівень яких не дасть можливість повною мірою включитися в заняття на більш високому рівні, що нерідко призводить до відрядження дітей з цих груп. Серед фізичних якос-

тей, які є специфічними і провідними для футболіста слід зазначити швидкісно-силові можливості. Розвиток саме цього рухового якості рекомендують у віці, що відповідає школярам. Крім цього, в футболі дуже важливо своєчасне становлення технічної підготовленості, і особливо виконання різних елементів футболу під час змагальної діяльності, яка здійснюється на високих швидкостях при силовому протистоянні суперника.

Сучасний футбол характеризується швидкоплинністю ігрових дій, що вимагають від спортсмена максимальних м'язових зусиль в умовах дефіциту часу. Аналіз тенденцій розвитку світового футболу свідчить про підвищення інтенсивності ігрових дій, високому рівні фізичної підготовленості. На превеликий жаль, наші футболісти відстають від найсильніших професійних команд світу, що свідчить про необхідність підвищення ефективності тренувального процесу за рахунок оптимального використання науково обґрунтованих засобів і методів спортивного тренування.

Задля досягнення спортивної майстерності важливу роль відіграє швидкісно-силова підготовка футболістів. Це особливо повинно враховуватися в підготовці юних спортсменів. Встановлення та облік закономірностей структуризації і динаміки проявів швидкісних якостей юних футболістів - проблема в теорії і практиці сучасного футболу. Інтенсифікація змагальної діяльності часто призводить до того, що збільшення обсягу переміщень і техніко-тактичних дій не супроводжується підвищенням їх ефективності, що пов'язано з недостатньою стійкістю рухових навичок, і особливо тих, що виконуються в швидкісно-силовому режимі.

Вивчення літературних джерел і узагальнення досвіду спортивного тренування футболістів у віці 13–14 років, свідчить про невирішених питаннях управління їх швидкісно-силовою підготовкою. У сучасній методичній і науковій літературі більш детально розроблена методика розвитку швидкісно-силових якостей у дорослих футболістів. При цьому, наявні результати наукових досліджень і методичні рекомендації носять загальний характер, без урахування відмінностей юнацького і дорослого організмів. Тим часом, юні футболісти слабкіше дорослих і розвиток швидкісно-силових якостей у них має свої особливості.

На думку багатьох досвідчених фахівців футболу, вік 13–14 років є найбільш оптимальним для розвитку швидкісно-силових здібностей у футболістів. Тому рішення задачі по якісному розвитку швидкісно-силових якостей у юних гравців цього віку набуває першочергового значення. Дослідження, проведені в останні роки передовими вітчизняними та зарубіжними фахівцями в сфері підготовки футболістів, показують, що вміло застосовуються вправи в системі швидкісно-силової підготовки юних гравців у віці 13–14 років значно знижують вірогідність отримання травм і сприяють зростанню спортивних результатів в майбутньому.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток швидкісно-силових здібностей у юних футболістів 13–14 років».

Маммадов І. В.

Київський національний університет технологій та дизайну
наук. кер. – к.е.н. Будякова О. Ю.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Індустрія туризму в сучасних умовах в значній мірі впливає на розвиток світової економіки. У більшості країн світу значна частина добробуту держави побудована на доходи від організації туристичної діяльності. У зв'язку з економічним зростанням, підвищенням культурного та матеріального рівня населення, збільшенням вільного часу туризм претендує на статус провідної експортної галузі в світі. Для успішного розвитку індустрії туризму необхідне формування конкурентоспроможної туристичної галузі, яка забезпечує зростаючий попит споживачів та вносить значний вклад в соціально-економічний розвиток країн.

У багатьох державах світу туризм розвивається як система, яка надає всі можливості для ознайомлення з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями даної країни і її народу, і дає прибуток в скарбницю. Не кажучи вже про те, що «годує» ця система дуже багато фізичних і юридичних осіб, так чи інакше пов'язаних з наданням туристичних послуг. Крім значної статті доходу туризм є ще і одним з могутніх чинників посилення престижу країни, зростання її значення в очах світової спільноти і пересічних громадян. На сьогоднішній день туризм став явищем, яке увійшло в повсякденне життя майже третини населення планети. Такий похід до туристичній сфері вимагає всебічних і фундаментальних досліджень різних аспектів її розвитку [1, с. 76].

В сучасних умовах господарювання індустрія туризму є однією з головних рушійних сил відновлення економіки. Світовий досвід показує, що для ефективного управління процесом розвитку туризму в країнах необхідна діагностика рекреаційно-туристичних територій. Методологія діагностики базується на двох підходах: комплексному й системному. Кожен підхід може бути представлений сукупністю методів, а кожен метод конкретизується методиками його реалізації в різних ситуаціях й умовах. Крім того, методологія використовує методи аналізу та моделювання в більшій мірі в процесі дослідження та вибору альтернативних шляхів вдосконалення господарської системи. Необхідно визначити що входить в основні властивості рекреаційно-туристичної системи, забезпечує формування і задоволення потреб відпочиваючого, які чинники впливають на цей процес. Що являє собою рекреаційна і туристична послуга, якими особливостями вона володіє. У міру вдосконалення й ринкового перетворення економічної структури рекреаційно-туристичної діяльності, вона стає однією з найважливіших галузей в економіці. Галузь потребує значних коштів, необхідних для створення інфраструктурних складових реакційної та туристичної сфери: доріг, транспортних засобів, водопроводів, каналізації та інших складових. Просування рекреації та туризму в ранг пріоритетних галузей, виходячи з сучасних природних, трудових й фінансових можливостей, надзвичайно необхідно. Але потрібні не тільки інвестиції, але й час, а, головне, продумана перспективна програма розвитку рекреаційного комплексу та стійкі умови щодо її реалізації. Слід зазначити, що діагностика розвитку рекреаційно-туристичної території передбачає ретельну розробку методологічної бази, в процесі

вивчення якої розробляється теорія діагностики рекреаційно-туристичної території. Рекреаційно-туристичний розвиток є видом приватного, галузевого та територіального розвитку, що відображає тільки один аспект (рекреацію та туризм), який може бути адекватно описаний на фундаментальній основі. Все це диктує необхідність в процесі дослідження пошуку відповідей на такі питання: якими вихідними ресурсами й динамічними якостями володіє рекреаційно-туристична територія, яка ємність місцевого ринку послуг, чи буде відбуватися в найближчі роки формування інвестиційного клімату для рекреаційних територій.

Список використаних джерел

1. Мельник А. О., Чапліч І. А. Перспективи розвитку вітчизняного туризму в умовах євроатлантичної інтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 1. С. 76–80.

Молчанов І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ 12–13 РОКІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ

Баскетбол завоював популярність, і особливо серед дітей, підлітків і юнаків. Баскетбол – командна гра з м'ячем, в якій гравці однієї команди, передаючи один одному м'яч руками або просуваючись з ним, прагнуть найбільшу кількість разів закинути м'яч у кошик команди супротивника. Одночасно гравці протилежної команди протидіють цьому, прагнучи залишити свою корзину недоторканою і в той же час опанувати м'ячем для нападу на корзину противника.

У процесі навчання, у яких навчають формуються рухові вміння і навички, і одночасно відбувається розвиток фізичних (рухових) якостей. Ці явища взаємопов'язані, але кожному властиві певні засоби і методи. Крім того, існують засоби і методи інтегрального впливу, що сприяють цілісному прояву навичок, якостей, знань.

В сучасних умовах значно збільшився обсяг діяльності, здійснюваної в імовірнісних і несподівано виникаючих ситуаціях, яка вимагає прояву винахідливості, швидкості реакції, здатності до концентрації і переключення уваги, просторової, тимчасової, динамічної точності рухів і їх біомеханічної раціональності.

Важливою особливістю сучасного баскетболу є те, що зміна прийомів і дій відбувається в залежності від ситуацій. Одночасно зі швидкою орієнтацією і рішенням тактичних задач, з умінням поєднувати максимальну швидкість пересування з високою швидкістю і точністю виконання прийомів, а також з швидкістю і точністю зміни виконання одних прийомів іншими відповідно до ігрової обстановкою, спортсмен проявляє високі координаційні здібності. Всі ці якості або здібності в теорії фізичного виховання пов'язують з поняттям «спритність» – здатністю людини швидко, оперативно, доцільно, тобто найбільш раціонально, освоювати нові рухові дії, успішно вирішувати рухові завдання в умовах, що змінюються.

Спритність – складне комплексне рухова якість, рівень розвитку, якого визначається багатьма факторами. Так, на думку Є.П. Ільїна, під спритністю слід розуміти сукупність координаційних здібностей, однією з яких є швидкість оволодіння новими рухами, інший – швидка перебудова рухової діяльності відповідно до вимог раптово зміненої ситуації.

Серед фізичних якостей спритність, з точки зору психології, займає особливе становище. Вона проявляється тільки в комплексі з іншими фізичними якостями. Спритність – специфічна властивість, по-різному проявляється в різних видах спорту. Людина може відрізнитися високим ступенем розвитку спритності в гімнастиці, але недостатньою для спортивних ігор. Спритність тісно пов'язана з руховими навичками і тому носить найбільш комплексний характер.

Дотримуючись загальноприйнятій думці, спритність – це, по-перше, здатність опанувати складними руховими координаціями; по-друге, спортивними рухами і вдосконаленням їх; по-третє, відповідно до мінливою обстановкою швидко і раціонально перебудувати свої дії. Спритність – це комплексна здатність спортсмена до прояву високого рівня сили і швидкості в органічному поєднанні з координацією рухів і їх точністю.

Спритність і координація рухів мають істотне значення в становленні рухових навичок, в розвитку фізичних якостей, вони відіграють велику роль і в спортивній, і в виробничій діяльності людини, в його повсякденному житті. І для баскетболістів спритність є мало не найголовнішим якістю.

Таким чином, баскетбол, як одна з найпопулярніших і поширених в системі шкільної та додаткової освіти спортивних ігор, є найбільш доступним і ефективним засобом розвитку координаційних здібностей і особливо спритності у дітей і підлітків шкільного віку.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Розвиток спритності у школярів 12–13 років засобами баскетболу».

Побережець Ю. М.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СКЕЛЕЛАЗІВ 8–10 РОКІВ

У 2020 році на XXXII літніх Олімпійських іграх в Токіо спортивне стендове скелелазіння буде вперше представлено як новий олімпійський вид спорту.

У червні 2016 року виконавчий рада МОК схвалив пакет з п'яти видів спорту, до складу якого увійшли: бейсбол, софтбол, карате, скейтбордінг, спортивне скелелазіння і серфінг, і запропонував його на затвердження 129-й сесії МОК. Тоді ж МОК прийняв рішення про включення скелелазіння в програму юнацьких олімпійських ігор 2018 року в Буенос-Айресі.

Єдиним українцем, який отримав олімпійську ліцензію зі скелелазіння на юнацькі олімпійські ігри, став Ярослав Ткач, вихованець Кіровоградського обласного центру туризму і ДЮСШ-1.

Скелелазіння буде представлено трьома дисциплінами: швидкістю, складністю і боулдерінгом, а підсумковий залік буде визначатися з комбінованого рейтингу. Таким чином, скелелазіння як вид спорту в Україні отримує зовсім інший статус і можливості розвитку. Це особливо важливо, оскільки стендове скелелазіння в Україні до теперішнього часу розвивалося виключно зусиллями ентузіастів.

Скелелазіння (англ. Rock climbing) – це відносно молодий самостійний вид спорту, який вийшов з альпінізму в середині 50-х років XX століття і полягає в лазінні по природному (скелі) або штучному (скалодром) рельєфу.

Скелелазіння – складно-координований вид спорту, що вимагає хорошої загальнофізичної підготовки, високого рівня всіх фізичних якостей: витривалості, швидкості, сили, гнучкості, координації, швидкості реакції. А також якостей, притаманних безпосередньо скелелазіння: вміння орієнтуватися на маршруті, запам'ятовувати сам маршрут і характер зачіпок, вміння проходити його самим раціональним способом, не витрачаючи безглуздо свої сили. Головними фізичними якостями в скелелазінні є сила і силова витривалість, а показником обсягу і інтенсивності навантаження є кількість зроблених перехоплень.

Спортивне скелелазіння на природному і штучному видах рельєфу в даний час культивуються такі дисципліни або види змагань: лазіння на швидкість, лазіння на трудність, боулдерінг, іноді проводяться зв'язки і естафети.

Особливу популярність стендове скелелазіння має у підлітків і молоді. Однією з головних умов планування фізичної підготовки молодих скелелазів, є врахування вікових особливостей організму дитини.

З точки зору зростання спортивних результатів доцільно починати заняття скелелазінням в більш ранньому молодшому шкільному віці, що дозволить до початку підліткового віку розвинути необхідні фізичні якості для заняття стендовим скелелазінням, перш за все силу, силову витривалість, гнучкість, швидкісно-силові і координаційні якості. Це дозволить уникнути форсованої силовій підготовки в підлітковому віці, яка неминує призводить до підвищеному ризику травмування та захворювань в зонах росту. Найбільш поширеними видами травм серед підлітків є розтягнення сухожиль, суглобів і кісток пальців, які призводять до переломів і пошкодження зон росту пальців.

У зв'язку з неодноразовим формуванням органів і систем організму дитини становлення різних фізичних якостей також перебігає гетерохронно. З урахуванням цієї концепції в групах початкової підготовки доцільно використовувати засоби та методи, переважно спрямовані на розвиток швидкості, сили, спритності та гнучкості, а також загальної витривалості з урахуванням анатомофізіологічних і фізичних особливостей розвитку організму дітей.

Необхідно також враховувати, що юні скелелазі набагато більш краще справляються з освоєнням і запам'ятовуванням складних послідовних рухів ніж дорослі спортсмени. Але в той же час, юніори надзвичайно уразливі до стресових ситуацій.

Тому вважаємо актуальним тему нашого дослідження: «Фізична підготовка юних скелелазів 8-10 років».

Поліняко О. І., Бабешко М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Перші заклади гостинності на території України виникають у XII-XIII ст., у період економічного та політичного розвитку Київської Русі. Вигідне географічне положення Київської Русі на перехресті торгових шляхів, культурні та релігійні зв'язки з країнами Середземномор'я, Балтики, Західної Європи зумовлюють розбудову міст та появу спеціалізованих закладів розміщення.

Серед перших закладів гостинності у Київській Русі були постійні двори, розташовані один від одного на відстані кінного переходу, які тут називались «ямами». З розвитком поштового сполучення у XV ст. постійні двори створюються біля поштових станцій, підпорядкованих Ямському наказу. У великих містах виникають **гостинні двори**, що характеризуються вищим комфортом у порівнянні з постійними дворами. Їхніми послугами користувались головним чином купці, державні службовці, для яких були створені умови для проведення комерційних операцій – у структурі виділялись крамниці, торгові ряди, складські приміщення.

До 1880 р. у Києві нараховувалось 15 готелів. Більшість закладів розміщення окрім харчування надавала послуги з доставки пасажирів та багажу кінними екіпажами і готельними омнібусами. Упродовж наступних 20-и років у центральній частині міста, головним чином в районі Хрещатика та прилеглих вулиць, було побудовано 64 нових готелі, найбільше за всю історію міста.

Готельний бізнес – один із найперспективніших і успішно розвинутих напрямків бізнесу в Україні. Особливістю цього бізнесу є орієнтація на Європейські сервісні стандарти й стрімкий перехід до них. Як і будь-який бізнес готельний бізнес прагне до збільшення доходу й шукає ефективні шляхи для досягнення бажаного фінансового результату.

За минулий рік зросла зацікавленість туристів до України. За даними офіційної статистики, збільшення туристів в Україну в першій половині 2007 р., порівняно з аналогічним періодом 2006 р., склав 16%. Кількість іноземних туристів за позначений період 2007 р. склала 6,6 млн. – стільки ж, скільки за весь 2006 р.

З метою реалізації готельного потенціалу України, державі необхідно вжити таких заходів:

- забезпечити туристам комфортні й безпечні умови для приїзду та перебування в Україні;
- вжити заходів щодо поліпшення стану визначних пам'яток;
- внести зміни в закони про землекористування, внести зміни до правил видачі відповідних дозволів організаціям суміжних галузей, щоб залучати інвестиції у відкриття нових об'єктів масового туризму.

Готельний бізнес в Україні перспективний як мінімум за чотирма причинами. По-перше, у країні спостерігається підвищення ділової активності, що, як правило, неминуче викликає збільшення обсягів «ділового туризму», причому не лише внутрішнього, але й в'їзного. По-друге, підвищення доходів населення України призводить до збільшення кількості людей, які подорожують, що викликає необхідність збільшити засоби розміщення та надання якісних готельних послуг. По-третє, Україна, що заявила про свою інтеграцію до європейського простору, поступово стає привабливою для європейців. По-четверте, скасування готельного збору призвело до зниження податкових обов'язків для готелів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт комітету Державної статистичної служби України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 04.10.2019).
2. Державна служба туризму і курортів. URL: <http://tourism.gov.ua> (дата звернення: 08.10.2019).
3. Мунін Г. Б., Зміюв А. О., Зінов'єв Г. О., Самарцев Є. В., Гаца Є. В. Управління сучасним готельним комплексом: навч. посіб. / за ред. С. І. Дорогунцова. Київ: Ліра-К, 2005.
4. Агафонова Л. Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. Київ: Знання України, 2002.
5. Мальська М. Основи туристичного бізнесу: навч. посіб. Москва: Центр навчання літератури, 2004.
6. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Зелена Буковина, 2003.

Прохватило Ю. М., Бабешко М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

ДАЙВІНГ В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Підводний туризм (дайвінг) – одна з найбільших галузей туризму, що динамічно розвиваються у світі. Поява акваланга й зростання «середнього класу», тобто категорії людей, що володіють достатньою кількістю вільних фінансових засобів і часу, здебільшого людей активних, готових платити за нові враження, визначило різке збільшення кількості підводних туристів. Економіка багатьох країн, що мають у своїй основі туризм, чималі надходження має саме від дайвінга прикладом тому є Єгипет, Мальта, Шрі-Ланка, Хорватія й ін.

Чоловіки і жінки з давніх-давен практикували пірнання з затримкою дихання. У стародавній Греції нирці діставали з-під води губку, а також брали участь у військових операціях.

У 1830 р повітря, що подається з поверхні в шоломи, було найефективнішим способом занурень, який дозволяв проводити інтенсивні роботи під водою.

У XIX-му столітті з'явилися два основних напрямки в дослідженні: одне наукове, інше – технологічне. Наукове дослідження велося силами Поля Берта і Джона Скотта Халдане, один був з Франції, інший з Шотландії.

Існує кілька різноманітних видів занурень:

- 1) Занурення з берега.
- 2) Занурення в тихій воді.
- 3) Дрифт-дайвінг.
- 4) Занурення з торпедою або буксировщиком (скутерами).
- 5) Дайвінг-сафарі – це тижневий тур у відкритому морі на яхті.

Дайвінг тури на Чорному морі

Дайвінг в Чорному морі несе багато цікавого для новачків, ще недосвідчених підводними красотами, і для суперпрофі в підводному плаванні. Спеціалізовані центри готують для своїх відвідувачів спеціальні тури, що позайомити відпочиваючих з красою знаменитих місць, прихованих від очей людини водної товщею.

Акваторія Великого Утриша

Великий Утриш – справжній природний заповідник. Дно його акваторії зберігає багатотисячолітні таємниці, а від краси підводних пейзажів неможливо відірвати очей. Занурення в районі Великого Утриша можливі з катера і з берега. Уже на глибині 25 метрів є на що подивитися. Тут можна зробити оригінальні фотографії і поплавати поблизу покинутого пірсу.

Занурення з катера в деякому віддаленні від берега дає можливість дайверам побачити скелі і камені, оброслі мідіями і неймовірними водними рослинами. Тут плавають яскраві риби, живуть рапани і великі краби.

Незабутнім буде відвідання підводного Музею «Морських якорів». На глибині можна буде помилуватися затонулим мотоциклом, православним хрестом і навіть підводного міною.

Для новачків занурення проходить разом з інструктором після короткого навчання. Сертифіковані дайвери можуть здійснювати запливи самостійно, дотримуючись правил техніки безпеки.

Пароплав «Кола»

З 1941 року на чорноморському дні спочиває вантажний пароплав «амантеа», більше відомий під назвою «Кола». Він підірвався на радянській міні і затонув, забравши життя 3 членів екіпажу.

У 1999 році затонуле судно знайшли дайвери і з тих пір це місце є однією з найпопулярніших зон в Чорному морі. Занурившись на 14 метрів, дайвери зможуть розглянути відмінно збереглася кормову частину, ніс корабля і його якоря. Поруч лежать зломлені щогли. Середня частина пароплава, де були трюми, сильно зруйнована.

Дайвінг в Чорному морі не тільки корисний для здоров'я, але і сприяє інтелектуальному розвитку. Морські глибини зберігають сотні таємниць, які до сих пір не доступні людині.

Список використаних джерел

1. Подорожі по Україні. URL: <https://www.ukraine-is.com/uk/turizm-v-ukra%D1%97ni-krashhi-napryamki-miscya-ta-rekomendaci%D1%97/> (дата звернення: 14.07.2019).

2. Гастрономічний туризм. https://pidruchniki.com/1209061343560/turizm/gastronomichniy_turizm (дата звернення: 10.07.2019).
3. Гастрономічний туризм: через їжу до культури. URL: <https://theoutlook.com.ua/article/6337/-gastronomichnij-turizm-cherez-jzhu-do-kulturi.html> (дата звернення: 02.07.2019).
4. Гастрономічний туризм – відпочинок для гурманів. URL: <https://mustang.lviv.ua/archives/862> (дата звернення: 10.07.2019).
5. Омельницька В. О. Сучасний стан ринку послуг гастрономічного туризму в Україні. *Економічні студії*. URL: http://elibrary.donnuef.edu.ua/788/1/Omelnytska_2_Suchasnyi_stan_rynku.pdf (дата звернення: 12.07.2019).
6. Нестерчук І. К. Гастрономічний туризм: історія, теорія і сучасні практики. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. URL: <http://gj.kherson.ua/archive/6/31.pdf> (дата звернення: 11.07.2019).
7. Туризм. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-turizm> (дата звернення: 10.07.2019).

Серов Д. О., Бабешко М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Боклаг В. А.

«СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ»

Гастрономічний туризм – це різновид туризму, пов'язаний з ознайомленням та дегустацією національних кулінарних традицій країн світу.

Гастрономічний туризм – один із аспектів світової науки. Її світило вчений Ерік Вольф, котрий 2001 року заснував Міжнародну асоціацію гастрономічного туризму, твердить: їжа – це квінтесенція нації, її менталітету, характеру і, звісно, історії.

Першими гастро туристами були вже перші мандрівники. Підкоряючись чуттю, дослідники нових земель, такі як Марко Поло чи Афанасій Нікітін, приділяли значну увагу пробам місцевих страв у диких поселеннях. Враження від них стали одним із методів опису народних традицій.

Офіційною датою виникнення гастрономічного туризму вважається 1998 рік. Тоді в державному університеті США «Боулінг Грін» на кафедрі народної культури було зареєстровано новий термін «кулінарний туризм». Це поклало початок широким дослідженням науковців по всьому світу. А вже 2006 року в Америці було засновано Міжнародний інститут кулінарного туризму.

Сьогодні туризм гастрономічний добре організований у Чехії, Угорщині, Шотландії, Франції, Італії, Іспанії, де існує розвинена мережа турів національних ресторанів.

Різновиди гастрономічних турів:

1. Екскурсійні тури як відпочинок для гурманів – тури з дегустацією страв і напоїв, під час яких Вам не лише розкажуть про особливості місцевої кухні, але і продемонструють технологію приготування страв і продуктів.

2. Спеціалізовані поїздки – гастрономічні тури по навчанню дегустації або приготуванню різних страв. Спеціалізовані кулінарні подорожі супроводжують кухарі, які не лише розповідають туристам про особливості приготування страв, але і учать гурманів готувати.

3. Відвідування гастрономічних фестивалів – справжнє свято для гурмана, унікальна можливість покуштувати різноманітні продукти в одному місці. Наприклад, Ви можете відвідати у вересні устричний фестиваль в Ірландії, на початку жовтня виїхати на Октоберфест в Німеччині, свято Божоле Нуво у Франції і Сан Фермін в Іспанії в липні.

У Україні теж проходить безліч гастрономічних фестивалів. Наприклад, у Львові проходять фестивалі кави і пива, в Києві – фестивалі гастрономічного мистецтва і ін.

Ужгород – Берегово – Мукачево

Ужгород – це любов з першого погляду!

В Україні небагато місць де можна дегустувати вино, сидячи в середньовічному замку. Їх всього декілька, в Мукачево в Замку Паланок і в Ужгороді в Ужгородському замку! Вивчивши історію Ужгородського Замку, вирушайте до підвалу в дегустаційний зал кращих вин регіону.

Також можна пообідати в «корчмі Господа», і навіть відразу не ясно, на який склад наголос, в будь-якому випадку – там приголомшливо смачно.

Одне з найчарівніших місць Ужгорода – кондитерська Валентина Штефаньо, де можна спробувати найсмачніші кулінарні шедеври!

А прекрасним завершенням вечора стане вечеря в корчмі «Підкова». Далі можна відправитися в селище Середнє і подивитися на замок тамплієрів.

Далі за маршрутом – «Старий підвал» – це один з небагатьох уцілілих погребів «Винного ряду». Там вам розкажуть історію виноробства і секрети приготування домашнього вина.

У «Медовому будинку» в Мукачево відкривається можливість спробувати закарпатський мед, а також медовуху і бальзам з трав.

Гастро-тур в Закарпатті

У селі Ботар у Виноградівському районі є незвичайна ферма «Тізеш», де знаходиться дегустаційний зал варення! На місцевому сленгу варення це «леквар».

Карпатське варення роблять тільки з екологічних продуктів, вирощених під чуйною увагою господарів ферми. В асортименті яблучне, кизилове, сливове, полуничне, порічкове і чорничне варення.

Біле золото Карпат – бринза, тому наступним пунктом туру повинна стати «Селиська сироварня».

У Нижньому Селищі поблизу долини нарцисів розташувалася сироварня з залом для дегустації. Сир тут виготовляють за інноваційною швейцарською технологією без ароматизаторів та консервантів. За

технологією майстри можуть використовувати тільки коров'яче молоко. В асортименті три фірмових сири: «Сільський», «Нарцис Карпат» і «Хуст».

У Міжгірській пивоварні щодня проходить дегустація різних видів пива. Крім того, обов'язковим пунктом потрібно внести село Гукливе – місце «проживання» чорниці. А в мілітарі-садибі Grün Hof, між іншим, проходять майстер-класи від Ференца Гукливчика з приготування грибного заливного на багатті. У ресторані «Гагарін і Бокораш» наймовірне хмільне пиво домашнього приготування і колоритна атмосфера.

Список використаних джерел

1. Гастрономічний туризм в Україні: кращі напрямки, місця та рекомендації. URL: <https://www.ukraine-is.com/uk/gastronomichnij-turizm-v-ukra%D1%97ni-krashhi-napryamki-miscya-ta-rekomendaci%D1%97/> (дата звернення: 21.09.2019).

2. Гастрономічний туризм. URL: https://pidruchniki.com/1209061343560/turizm/gastronomichnij_turizm (дата звернення: 23.09.2019).

3. Гастрономічний туризм: через їжу до культури. URL: <https://theoutlook.com.ua/article/6337/gastronomichnij-turizm-cherez-jzhu-do-kulturi.html> (дата звернення: 12.09.2019).

4. Гастрономічний туризм – відпочинок для гурманів. URL: <https://mustang.lviv.ua/archives/862> (дата звернення: 20.09.2019).

5. Омельницька В. О. Сучасний стан ринку послуг гастрономічного туризму в Україні. *Економічні студії*. URL: http://elibrary.donnue.edu.ua/788/1/Omelnytska_2_Suchasnyi_stan_rynku.pdf (дата звернення: 24.09.2019).

6. Нестерчук І. К. Гастрономічний туризм: історія, теорія і сучасні практики. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. URL: <http://gj.kherson.ua/archive/6/31.pdf> (дата звернення: 19.09.2019).

7. Туризм. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-gastronomichnij-turizm> (дата звернення: 22.09.2019).

Тєленков І. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.пед.н., доцент Коллегаєв М. Ю.

РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 9–11 РОКІВ

Сучасний футбол – це, відносна універсалізація гравців, їх вміння, в разі необхідності діяти однаково ефективно на будь-якій ділянці поля як в обороні, так і в атаці. Структура сучасної гри висуває підвищені вимоги до всіх фізичних якостей футболістів, зокрема: сили, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості. Це, в свою чергу, вимагає від тренерів вміння вибирати і застосовувати в навчально-тренувальному процесі найбільш ефективні засоби розвитку координаційних здібностей юних футболістів.

Футбол з повним підставою можна віднести до тих видів спорту, в яких до гравців пред'являються підвищені вимоги по координованого прояву основних фізичних якостей і координаційних здібностей в постійно мінливих ігрових ситуаціях.

У хлопчиків у віці 7–11 років зумовлюються майбутні успіхи в спорті, а в техніко-тактичній підготовці юного футболіста є пріоритетний розвиток координаційних здібностей ..

У сучасному футболі накопичено великий експериментальний досвід підготовки юних спортсменів, який знайшов відображення у спеціальній науково-методичній літературі, в якій розглянуті та обґрунтовані методичні аспекти навчання техніці гри, розвитку фізичних якостей, однак, проведений аналіз наукових джерел, а також практичної діяльності фахівців в області футболу, показав, що, на сьогоднішній день, не в повній мірі, висвітлені питання ефективності педагогічних впливів в періоди що збігаються за часом з фазами прискореного розвитку координаційних здібностей і фізичних якостей у віці 7–11 років.

Координація необхідна футболістові, перш за все, для успішного управління м'ячем, що передбачає вміння добре володіти своїм тілом. Координація, швидкість і збереження рівноваги - ось ключові моменти для успішного виконання багатьох технічних елементів.

В основі методики розвитку і вдосконалення координованості рухів лежить максимально різноманітне технічне вдосконалення спортсменів, засноване на використанні великої різноманітності загально-підготовчих, допоміжних, спеціально-підготовчих і змагальних вправ. Необхідно, щоб в окремо взятій тренуванні технічне вдосконалення тісно погоджувалося з необхідністю вирішення конкретних тактичних завдань, що особливо істотно для спортивних ігор і єдиноборств, а також розвитком різних рухових якостей, специфічних для даного виду спорту

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що спостерігається недолік науково обґрунтованих методик оцінки та розвитку координаційних здібностей юних футболістів, відзначається суперечливість думок серед фахівців на сутність і механізми розвитку фізичних якостей, формування первинних рухових навичок, навчання технічним елементам гри.

Координаційні здібності до сих пір вивчені недостатньо, незважаючи на те, що від рівня їх розвитку, на думку багатьох фахівців залежить якість рішення більшості виникають в процесі гри техніко-тактичних завдань.

Тренери дитячо-юнацьких команд приділяють недостатньо уваги розвитку координаційних здібностей у юних футболістів, вважаючи це другорядним. Тому, випускники дитячо-юнацьких шкіл не володіють достатнім рівнем швидкісної техніки і мають в своєму арсеналі досить убогий набір різноманітних технічних приємів, що не дозволяє їм претендувати на місце в складах провідних нелюбительських команд,

Невирішеність багатьох питань розвитку координаційних здібностей у юних футболістів обумовлюють актуальність теми нашого дослідження: «Розвиток координаційних здібностей у юних футболістів 9–11 років».

Трофімук К. В.

Класичний приватний університет
доцент

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН, СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА ОСВІТНЯ МЕТА

Гостинність – одне з фундаментальних досягнень людської цивілізації – вже давно перетворилося в індустрію, в якій зайняті мільйони професіоналів. Індустрія гостинності об'єднує туризм, готельний та ресторанный бізнес, громадське харчування, відпочинок та розваги, організацію конференцій.

У «Стратегії розвитку туризму і курортів України» декларується необхідність розвитку кадрового потенціалу сфери туризму і курортів, а також удосконалення системи підготовки кадрів.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», на пряму підготовки 242 «Готельно-ресторанна справа» визначає особливості професійної діяльності фахівців цієї галузі, що полягає в: організації діяльності щодо надання основних видів послуг у сфері готельно-ресторанного бізнесу; організації виробництва та надання готельних послуг; забезпеченні належного рівня якості продукції та послуг у закладах готельно-ресторанного бізнесу; забезпеченні охорони праці та техніки безпеки; опануванні чинної законодавчо-нормативної бази з питань функціонування підприємств, що надають готельні та ресторанны послуги;

володіння практичними навичками роботи з комп'ютерною технікою та у сфері інформаційних технологій; досконалому володінні сучасною діловою українською та іноземними мовами професійного спілкування.

Специфіка готельно-ресторанних послуг пов'язана з особливостями технології обслуговування клієнтів і включає такі елементи: зустріч гостя при вході; реєстрація, оформлення документів та розміщення гостя (для готелів); обслуговування в номері; обслуговування при наданні послуг харчування; задоволення потреб гостя, залежно від можливостей готельно-ресторанного комплексу (спортивні, оздоровчі, культурні заходи та ін.).

Робота в готельно-ресторанних комплексах полягає в тому, що її працівникам доводиться постійно зіштовхуватися з новими та незнайомими людьми, з величезною різноманітністю характерів гостей, тому співробітник готельно-ресторанного комплексу повинен уміти: відволікти себе від дрібних неприємностей, зберігати доброзичливість і привітність у спілкуванні з людьми. Він має володіти достатньою силою волі, щоб не виявляти негативних емоцій стосовно гостя або відвідувача, навіть у тому випадку, якщо вони поведуться неправильно. Позитивні якості працівників повинні виявлятися в зовнішньому вигляді, в умінні вести бесіду, ясно й коректно відповідати на запитання, умінні запобігати побутовому безладдю, конфліктним ситуаціям, вони також виявляються в поважному ставленні до звичаїв, традицій і національних особливостей інших народів.

В індустрії гостинності більшість працівників перебувають у безпосередніх контактах із клієнтами. Тому людський фактор, а саме: кваліфікація, досвід, інтелект, моральна відповідальність, толерантність, ввічливість, сумлінне ставлення до своєї роботи – відіграє важливе значення.

Отже, головним завданням навчальних закладів є професійна підготовка конкурентоспроможних спеціалістів, відповідно до вимог готельно-ресторанної галузі.

Тобто, одним з головних напрямів діяльності працівників з готельно-ресторанної справи є обслуговування гостей-клієнтів, основу якого становить професійне спілкування. Фахівець цієї галузі повинен уміти вислухати, дати пораду, пояснити та навести аргументи, запитати й відповісти, переконати, створити позитивну атмосферу при спілкуванні, вирішувати конфліктні ситуації тощо.

Фарахян І. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Трофімук К. В.

АНАЛІЗ НАДАННЯ ПОСЛУГ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ В ГОТЕЛЯХ ТУРЕЧЧИНИ

Дитяча анімація – це спеціально підібраний персонал в готелі, який займається організацією дозвілля і розваг для дітей. Вона включає ігри, конкурси, різні види занять, якими зацікавлені діти. Увечері після вечері проводяться дитячі дискотеки.

Щодо дитячої анімації, то на території готелю «Golden Coast Resort Hotel» розташований міні – клуб, який приймає дітей віком 4 – 12 років, поряд розташований дитячий майданчик з гірками та гойдалками. Анімаційна програма міні – клубу планується на 2 тижні, і кожного дня відбуваються розваги таким чином, щоб вони не повторювались, бо кожного дня має бути щось нове і цікаве, щоб це могло зацікавити дитину. Програма міні-клубу включає в себе різноманітні ігри та розваги, вікторини та конкурси. Невід'ємною частиною програми є похід на море чи похід в аквапарк, а також організація таких подій як день пірата чи індійця. Також цікавою ідеєю є те, що в міні-клубі відбуваються такі дні як день морозива чи день піци, тобто, діти власноруч можуть приготувати піцу для себе та батьків, а потім ще єю і посмакувати.

Важливим також є – склад анімаційної команди, так як готель приймає туристів з різних країн світу, тому персонал повинен володіти такими основними мовами як англійська, російська та німецька. В даному готелі персонал міні-клубу відповідає цьому критерію і включає в себе 5 – 6 чоловік, які володіють даними мовами, що забезпечує доброякісну роботу з відпочиваючими. Ввечері кожного дня у встановлений графіком час, проводиться дитяча дискотека, яка триває приблизно 45 хв. Також, враховуючи той факт, що діти говорять різними мовами, то як і ведучий міні-дیسко, повинен говорити на англійській, німецькій та російській мові, так і пісні виконуються цими мовами.

Щодо дитячої анімації у готелі «Club Golden Beach & Spa Hotel», треба зазначити, що міні-клуб обслуговується німецькою компанією «Neckermann», і тому персонал представлений саме цієї компанії, але працює разом із анімаційною командою готелю. У готелі разом із міні-клубом розташовано також Baby – club, тобто для самих маленьких діток віком від 6 місяців і до 3х років. Але ця послуга платна і поширюється здебільшого на туристів, яких обслуговує туристична компанія «Neckermann». В загальній кількості, анімаційна команда міні-клубу складає 7 – 8 чоловік, що також володіють англійською, німецькою та російською мовами. Анімаційна програма міні-клубу планується на 2 тижні, кожного дня різні розваги. Поряд з міні-клубом знаходиться луна-парк, який працює переважно ввечері і також є платною послугою. На території міні-клубу розташований кінотеатр для дітей, у якому у конкретні дні транслюють мультіки для дітей, а також накритий тентом майданчик з горками та гойдалками. Міні-клуб – просторий та затишний, кольоровий, складається з 3х кімнат, у яких розташовані м'які подушки для сидіння та стільчики для дітей, настільні ігри та спортивні розваги, канцелярія, а також туалет спеціально для дітей. Також обов'язковим є дошка оголошень, на якій нотуються події, що відбудуться, а також і анімаційна програма. У міні-клубі передбачено годування дітей, тобто влаштовується міні-вечеря, у другій половині дня, за півгодини до завершення роботи міні-клубу. На території міні-клубу розташовані спеціальні столи зі стільчиками для дітей, а також спеціальні столи для посуду та їжі, та маленька кухня для приготування їжі та гриль. Кожного дня за розкладом, доставляють їжу з ресторану, звичайно, це свіжі овочі, м'ясо, яке готується у самому міні-клубі на грилі, макарони, картопля, свіжі фрукти та солодоці, а також – морозиво. На території міні-клубу також розташований апарат з кольоровою водою та фільтрованою водою. Така послуга як годування дітей дуже важлива, тому що за весь день, діти витрачають багато енергії, а відомо, що діти більшу частину вільного часу перебувають в міні-клубі, то це добра нагода підкріпитися, а також можна зазначити, що не всі діти люблять їсти у звичайному ресторані, а так як у міні-клубі діти вечеряють всі разом, то саме тут дитина і хоче вечеряти [22].

Відвідуючи міні-клуб, дитина не лише має змогу відпочити, розважитись, познайомитись, поспілкуватись або знайти нових друзів, а ще й має можливість проявити себе, свої таланти та навички. У міні-клубі влаштовується 1 раз на 2 тижні спеціалізована вистава, інакше кажучи – комічне музичне шоу. Участь у цій виставі безпосередньо беруть діти, вони і складають майже весь акторський склад, та аніматори міні-клубу. Ця подія надихає дітей, вони розкриваються, прагнуть зробити кращим свій образ, отримують задоволення, а також здобувають певні навички, що можуть знадобитись їм у майбутньому, а також це робить дітей більш дисциплінованими, уважними та відповідальними.

Ввечері, у зазначений за графіком час, кожного дня влаштовується міні-дискотека для дітей, яка триває приблизно 45 – 50 хв. Також, враховуючи той факт, що діти говорять різними мовами, то як і ведучий міні-діско, повинен говорити на англійській, німецькій та російській мові, так і пісні виконуються цими мовами.

Отже, можна підвести підсумок того, що Туреччина пропонує великий спектр послуг як для родин в цілому, так і окремо для таких відпочиваючих як діти. На прикладі таких туристичних центрів як «Лонг Біч» та «Future Stars», можна зазначити, що послуги, які надаються у цих закладах відповідають всім вимогам та побажанням відпочиваючих, тобто поєднання рекреаційної діяльності разом із навчанням, а саме, вивченням англійської мови. Також, треба відзначити те, що саме у літніх таборах діти відчувають себе більш самостійними, вони само розвиваються, пізнають нове та просто відпочивають.

Фарахян І. Г.

Класичний приватний університет
наук. кер. – доцент Трофімук К. В.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Україна має дуже цікаву історію, використовуючи яку можна розробити різноманітні паломницькі маршрути по всіх регіонах, такі маршрути будуть цікаві і іноземним туристам, особливо, росіянам і європейцям, адже в релігійній історії України є багато спільного з історією багатьох європейських держав.

Можна констатувати, що релігійний туризм є перспективним видом туризму з невичерпним ресурсним потенціалом. Однак, на державному рівні поки-що відсутня підтримка, не розроблені маркетингові заходи, з метою просування релігійного туризму на міжнародний ринок.

Найважливішим елементом першого етапу, безумовно, повинно бути його рекламно – інформаційний супровід: пропаганда через пресу, радіо і телебачення, випуск путівників для туристів, книг про храми Києва, духовних пам'яток України, відеофільмів, проведення низки безкоштовних рекламно – інформаційних поїздок за участю в них діячів різних конфесій, журналістів, представників тур агентств, ряду відомих і авторитетних осіб.

На другому етапі проекту, тривалість якого становить 1–3 роки, передбачається безпосередня реалізація масового релігійного туризму. В перший рік зросте обсяг виїзного релігійного туризму до 8 тис. чол. Мінімальна оцінка обсягів виїзного релігійного туризму у третьому році цього етапу 21 тис. чол.

Третім етапом проекту передбачається як збільшення щорічних обсягів релігійного туризму, так і його якісне розширення в бік інших країн і конфесій. Індустрія релігійного туризму є складовою частиною всієї туристської індустрії.

У ній можна виділити наступні чотири сегменти: підприємства розміщення – сукупність спеціалізованих засобів розміщення (готелів, кемпінгів, гуртожитків, чернечих келій); підприємства живлення – сукупність спеціалізованих підприємств громадського харчування; транспортні підприємства; релігійні об'єкти показу; культові споруди (монастирі, святелища, храми, храмові комплекси, капели, каплиці.); природні об'єкти культу (святі джерела, гаї, річки, озера, ставки.); об'єкти культу малих форм (придорожні хрести, вівтарі, капіща і т.д.).

У індустрії релігійного туризму виділяють культові центри і релігійні центри. Культовий центр – це місце, що має велике значення для представників певної конфесії, в якому проводяться культові і інші заходи, що збирають велике число паломників. У таких місцях зазвичай є храм з чудотворною іконою, або раніше жив відомий святий, духовний вчитель, аскет, або мали місце історичні релігійні події. Релігійний центр – ширше поняття, ніж культовий центр.

У залежності від вікового складу та освітнього рівня слухачів екскурсорода бажано змінювати не тільки лексичний рівень, але навіть об'єкти показу.

При проведенні екскурсії по храмах велику трудність представляє підбір та підготовка екскурсорода. За роки безвір'я з нашого життя пішли знання таїнств і обрядів Православної Церкви, розуміння мови молитви. Закон Божий та історія Церкви давно виключені з програм навчальних закладів. Тому достатніми для всебічного розкриття теми знання, як правило, має лише екскурсорода, що одержав визначену духовну освіту (катехизаторські курси, єпархіальне училище, семінарія).

Слід уникати залучення до роботи адептів різних сект. Притаманні їм фанатичність викладу і психологічна експансія відвертають слухачів і можуть призвести до конфліктної ситуації і зриву екскурсії.

Час проведення екскурсії необхідно погоджувати з річним і добовим богослужбового кола, тобто порядком служб протягом усього року і кожного дня. Великі церковні свята проводяться в храмах при великому збігу прихожан, що повністю виключає можливість проведення екскурсії в цей день. У несвяткові дні час екскурсії не повинно збігатися з богослужіння – літургії, вечірньою службою.

Отже, як швидко розвивається релігійний туризм в Україні у XXI столітті, важливо виявити його потенціал, спробувати передбачити подальший його розвиток для того, щоб вже сьогодні зробити важливі кроки на шляху до оптимізації та розвитку релігійного туризму. Говорячи про потенціал релігійного туризму (тур потенціал), ми повинні відзначити такі важливі складові потенціалу, як умови і ресурси. Що стосується умов, то їх наявність цілком залежить від волі тих, хто сьогодні приймає важливі рішення для Українського туризму.

Необхідно опрацювати і запровадити систему освіти фахівців з релігійному туризму. Також, важливо розробити систему ретельного виявлення різних типів туристів і самих видів релігійного туризму в їх специфіці з метою диверсифікації. Суспільству і державі, необхідно віддати пріоритет культурним комунікаціям, ідеям співробітництва та розвитку, ідеям збереження культури і релігії як фундаментальних основ життя суспільства. Від вирішення цих питань багато в чому залежить як майбутнє релігійного туризму, так і туризму в цілому в Україні.

Шапочка Д. М.

Класичний приватний університет

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ТАКТИКИ ГРИ В ОБОРОНІ У ФУТБОЛІ

Формування у юних футболістів ефективних захисних дій на етапі попередньої базової підготовки – складний багатофакторний процес. В зв'язку з тим, що кожен гравець футбольної команди в силу специфіки умов сучасної гри, поперемінно виконує захисні та атакуючі дії, ефективність гри у захисті має цінність для кінцевого результату.

У відповідності до навчальної програми з футболу для дитячо-юнацьких спортивних шкіл (В. Г. Авраменко, О. Є. Бобарико, В. І. Гончаренко, О. М. Джус та ін., 2003) завдання етапу попередньої базової підготовки (11–15 років) передбачають: різнобічний розвиток фізичних можливостей організму футболістів, зміцнення здоров'я, усунення недоліків фізичного розвитку та фізичної підготовленості, створення рухового потенціалу.

На сьогодні у сучасному футболі боротьба за турнірні очки, за результат кожного матчу різко загострилась. За рахунок універсалізації дій футболістів підвищилась інтенсифікація тактичних дій, жорсткішими стали умови боротьби за м'яч з суперниками, що суттєво змінило завдання гравців у матчі. Захисні дії у футболі ведуться значною кількістю гравців. В них окрім захисників та півзахисників приймають участь і нападаючі. Це потребує високого рівня організації гри та чіткої взаємодії гравців.

Аналізуючи ефективність захисних дій висококваліфікованих футболістів в чемпіонаті України серед команд вищої ліги, В. В. Соломонко та Г. А. Лисенчук відзначають, що гравці ведуть активні захисні дії здебільшого на своїй половині поля. Окрім того автори відзначають велику розбіжність в показниках участі в двобоях між лініями команди. Пояснюється це спеціалізацією більшої частини футболістів згідно ігрових позицій, яка зберігається до сьогодні та недостатньо високим рівнем техніко-тактичної та фізичної підготовленості більшості футболістів

В ході вказаних змагань також виявлено, що нападаючі недостатньо ефективно діють у відборі м'яча (програють багато двобоїв, порушують правила гри, коли цього не вимагає тактична необхідність тощо), в результаті чого весь тягар гри щодо відбору м'яча у суперників перекладається на захисників та гравців середини поля, а це призводить до їх неминучої передчасної фізичної і психічної втоми.

Виконання захисних дій тільки на своїй половині поля значно зменшує варіативність тактики гри у захисті, але лежить в основі ефективної гри на контратаках. Такі дослідники як: Зеленцов А. М., Лобановский В. В., Ткачук В. П., Кондратьев А. І. відмічають важливість виконання активних захисних дій на половині поля суперника в зв'язку з тим, що найбільша кількість результативних атак починається в зоні 25–30 м від воріт суперника. Зміна однієї форми ведення колективних дій на іншу значно збільшує тактичну різноманітність способів ведення гри, що тепер обумовлено турнірною стратегією та тактикою з урахуванням можливостей конкретного суперника. Також необхідно відмітити підвищення ролі та ефективності колективних методів ведення гри (пресингу, колективного, зустрічного відборів, створення чисельної переваги на різних ділянках поля) які базуються на високих морфофункціональних та психофізіологічних можливостях та надійності виконання індивідуальних техніко-тактичних дій в умовах силових протидій та дефіци-

ту часу. Труднощі в оволодінні сучасними методами ведення гри у захисті пояснюються насамперед низькою індивідуальною майстерністю більшості гравців, що в свою чергу підтверджує необхідність удосконалення процесу навчання захисним тактичним діям з урахуванням індивідуальних особливостей гравців.

Відставання спортивної майстерності в захисних діях гравців пояснюється рядом причин. Перш за все аналізуючи літературні джерела та статистичні дані по футболу встановлено, що 70% з них приділяють велику увагу гри в атаці.

Щаслива А. С., Бабешко М. С.

Класичний приватний університет
наук. кер. – Бабешко М. С.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Потреба харчування людей поза домом виникла давно. Спочатку такі послуги носили нерегулярний характер, але з часом перетворилися на відокремлену сферу господарства. Для утримання постійних відвідувачів та залучення нових в умовах жорсткої конкуренції використовуються сучасні методи як в організації обслуговування клієнтів, приготуванні їжі, так і в маркетингу. Саме сервіс, оперативний зв'язок, оптимізація відвідуваності, онлайн замовлення, доставка додому, бізнес-інструменти лояльності, розвиток у соціальних мережах та адаптація мобільних гаджетів являються сьогодні основним фактором успішних концепцій.

Серед найбільш поширених сучасних методів у ресторанному бізнесі слід відзначити такі:

1) Безкоштовний Wi-Fi у закладі.

2) Приготування кухарем фірмової страви закладу перед публікою (поряд з робочим місцем кухаря на кухні встановлюють камери, а по монітору на столику за його діями спостерігають лише ті відвідувачі, кому це цікаво).

3) Інтерактивне електронне меню, яке позбавляє клієнта від великої кількості паперових сторінок і окремих винно-коктейльних карт. Електронне меню є каналом зв'язку між адміністрацією та відвідувачами і дозволяє рестораторам швидко редагувати меню і вносити до нього нові страви. Клієнт може підібрати з карти вин закладу вино за ціною, регіоном, роком врожаю та букетом, а потім до нього – страву з меню, підрахувати калорійність страв і відразу ж побачити остаточний чек замовлення. В очікуванні замовлення він може пограти в ігри, почитати новини, побродити по інтернету.

4) Використання QR-кодів. Їх можна розміщувати на будь-яких носіях, починаючи від касових чеків і меню та закінчуючи вивісками і столиками. Сканувати QR-код можна мобільним телефоном або відеокамерою ноутбука і зберегти у закладках свого гаджета. У QR-коді можна закодувати безліч інформації – історію закладу, авторство унікальних деталей інтер'єру, меню з детальною інформацією про страви. За допомогою QR-кодів ресторан може сповіщати своїх клієнтів про акції, реалізовувати програми лояльності, влаштовувати інтерактивні опитування та голосування, отримувати відгуки про ресторан від клієнтів. Можна познайомити відвідувачів ресторану із сайтом закладу, запросити приєднатися до груп у соцмережах і підписатися на інформаційну розсилку. Використання QR-кодів відкриває нові необмежені можливості для on-line взаємодії компаній із своїми споживачами.

5) Інтерактивний стіл – сучасне мультимедійне рішення, яке дозволяє клієнту обрати страву, прочитати про неї всю необхідну інформацію, зробити замовлення, яке одразу ж відправляється на кухню, включити онлайн-трансляцію приготування страви. Інтерактивні столи також є своєрідними посередниками між відвідувачами – можна знайомитися, обмінюватися цікавою інформацією, грати в шахи з відвідувачами за сусідніми столиками.

6) Інтерактивний бар – це інформаційно-розважальна система, вбудована в барну стійку. По суті це інтерактивний екран, який відображає відео ефекти, характер та інтенсивність яких диктуються наявністю предметів на стійці та поведінкою людини (склянка, ключі, мобільний телефон – усе, що залишить відвідувач на поверхні барної стійки, влаштує світлову виставу). Призначення такої технології – розважати клієнта і утримувати його у барі якомога довше.

Сьогодні в Україні на заваді ефективному впровадженню сучасним технологіям на підприємствах ресторанного господарства, передусім стоять: низькі фінансові можливості підприємств, відсутність матеріальної мотивації, неналежна для реалізації інновацій кваліфікація персоналу та опір інноваціям з боку колективу підприємства. Ресторанний бізнес найбільш активно розвивається у великих містах, причому правила розвитку диктує економічна ситуація в місті, традиції та менталітет, воля окремих рестораторів та мереж.

Список використаних джерел

1. Сучасні методи у ресторанному бізнесі. URL: <http://nippondom.com/innovatsii-v-restorannom-biznese> (дата звернення: 13.08.2019).
2. Інновації у ресторанному світі. URL: <http://reston.com.ua/topics/8> (дата звернення: 23.08.2019).
3. Аветісова А. О. Ресторанні мережі: конкурентні Переваги, проблеми, перспективи розвитку. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2005. № 28. С. 117–123.
4. Пивоварів В. І. Нова техніка на підприємствах громадського харчування.
5. Ринок ресторанного бізнесу України. URL: <http://poglyad.com/blog/4/437> (дата звернення: 14.08.2019).
6. Яшина О. В. Особливості розвитку ресторанного господарства в Україні.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

<i>Абдукайимов С. Т.</i> ДЕНЕЖНАЯ СИСТЕМА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ.....	3
<i>Акімова В. В.</i> ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	3
<i>Апеева А. З., Туғанбаева Э. О.</i> ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР НАРЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ (КАСЕ ҚАЗАҚСТАН ҚОР БИРЖАСЫНЫҢ МЫСАЛЫНДА).....	4
<i>Балычева Н. П.</i> ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ БЮДЖЕТНЫХ РАСХОДОВ НА ФИНАНСИРОВАНИЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ.....	5
<i>Бегетаева М. С.</i> НАЛОГОВАЯ НАГРУЗКА И ВОПРОСЫ ЕЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ.....	5
<i>Бережний О. Ю.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
<i>Белякова О. І.</i> ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО СТРУКТУРИ	8
<i>Бортніченко С. В.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА.....	8
<i>Брусенцов М. Е.</i> ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	9
<i>Бузаубаева П. Н.</i> ВВЕДЕНИЕ В РЕСПУБЛИКУ КАЗАХСТАН РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И НАДЗОРА.....	10
<i>Гудзовська Т. С.</i> УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ.....	10
<i>Жанибеков М. У.</i> ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	11
<i>Іванов О. І.</i> ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ЯК ПІДХІД ДО ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ	12
<i>Іщенко М. Р.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	12
<i>Кисина З. Ж.</i> КУРС ТЕНГЕ И ФАКТОРЫ ЕГО ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ.....	13
<i>Козаченко В. І.</i> УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	14
<i>Комаров В. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	14
<i>Кононова Н. Г.</i> АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ	15
<i>Корнієнко Г. П.</i> УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	15
<i>Крупенчик Д. О.</i> ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	16
<i>Курбонов А. А.</i> РАЗВИТИЕ ИНФЛЯЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В КАЗАХСТАНЕ	17
<i>Лебедев О. П.</i> МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	17
<i>Мартіросян Т. А.</i> ПРОБЛЕМЫ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ЗОЛОТОВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ УКРАЇНИ.....	18
<i>Масюк М. І.</i> МОДЕЛІ ОЦІНКИ І АНАЛІЗУ СХИЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ДО БАНКРУТСТВА	19

<i>Молодик О. Ю.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	19
<i>Музирін М. О.</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	20
<i>Омарова А. У.</i> НАЛОГОВЫЙ МЕХАНИЗМ И ЕГО СВЯЗЬ С НАЛОГОВОЙ СИСТЕМОЙ ГОСУДАРСТВА	20
<i>Осипенко Є. І.</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ	21
<i>Павлів С. І.</i> УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
<i>Панін Д. Д.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
<i>Савченко Л. С.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	23
<i>Садуллоєв С. Д.</i> СИСТЕМА БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ	24
<i>Сіромашенко А. В.</i> УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЮ.....	24
<i>Сморчков А. В.</i> ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	25
<i>Спатаєв Э. Е.</i> ФИНАНСОВЫЙ РЫНОК РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	26
<i>Сулейменова С. О.</i> ДЕВАЛЬВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В КАЗАХСТАНЕ	26
<i>Чорнолевська М. А.</i> ВПЛИВ КРИПТОВАЛЮТИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН	27
<i>Явор О. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ВИПЛАТ ДИВІДЕНДІВ	28
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОДАТКОВОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
<i>Алексєєнко А. А.</i> НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА.....	29
<i>Андрєєва О. І.</i> ДИСКОНТУВАННЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН.....	29
<i>Гнезділова О. М.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	30
<i>Гребнєва В. О.</i> НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	30
<i>Гудима О. В.</i> ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	31
<i>Дворецька О. О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ МЕДИКАМЕНТІВ ТА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	32
<i>Єременко В. В.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	32
<i>Злиднєва Л. О.</i> МЕХАНИЗМ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	33
<i>Корсар Т. Ю.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	34
<i>Кравцова А. В.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	34
<i>Латилова О. Р.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБЛІКОВИМ ПРОЦЕСОМ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ	35
<i>Лопухов О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФІНІТИВУ ТА ІНФІНІТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В ХУДОЖНЬОМУ І ДІЛОВОМУ ТЕКСТАХ	36
<i>Маргарян Д.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ.....	36

<i>Мовчан О. І.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	37
<i>Мяглова О. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	38
<i>Плешакова В. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	38
<i>Попова О. В.</i> НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	39
<i>Потопальська Т. В.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ ЗБЕРІГАННЯ ПАЛЬНОГО ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	40
<i>Присяжнюк Ю. О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ХАРАКТЕРУ І ЗМІСТУ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПО РОЗРАХУНКАМ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ.....	41
<i>Пушкар І. В.</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	41
<i>Яценко О. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕФЕКТИВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ..... УПРАВЛІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	42
<i>Величко Є. В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ.....	43
<i>Зеркаль А. В.</i> КОМЕРЦІЙНА СВІДОМІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	44
<i>Кліш Б. О.</i> УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА.....	44
<i>Кравчук І. А.</i> ПОКАЗНИКИ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
<i>Ревус Р. Ю.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ОБСЯГІВ ЗАПАСІВ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	46
<i>Родіна О. В.</i> МІСЦЕ ЛОГІСТИНИХ ВИТРАТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	47
<i>Сторчак К. В., Лозова О. В.</i> ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	48
<i>Тарасюк М. В.</i> ПРОБЛЕМИ НОВОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	48
<i>Хмара Н. А.</i> ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗЕД ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	49
<i>Чиглашвілі С. І.</i> РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА..... ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ	50
<i>Богацька Н. М.</i> РОЛЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	51
<i>Бойко Ю. О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	51
<i>Бондаренко С. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	52
<i>Виноградов Д. В.</i> НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	53
<i>Горб О. С.</i> ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	53
<i>Гуськова В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ АЛГОРИТМУ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	54
<i>Досяк А. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....	55

<i>Жеребцова Т. Р.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ.....	55
<i>Кабанова О. О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕКЛАМНОЇ ГАЛУЗІ	56
<i>Калабіна В. А.</i> ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ТОВАРИМ АСОТИМЕНТОМ ТОРГВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	57
<i>Каруна Л. В.</i> УПРАВЛІННЯ КАНАЛАМИ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	58
<i>Корнієнко Н. С.</i> ЕКОНОМІЧНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА МОНОПОЛЬНІ РИНКИ	58
<i>Костиренко О. В.</i> СУТНІСТЬ «ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ»	59
<i>Кремез Р. О.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	59
<i>Литвиненко В. В.</i> ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВІДХОДІВ	60
<i>Малиш Т. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИЦІЮВАННЯ БРЕНДУ СУЧАСНИХ КОМПАНІЙ.....	61
<i>Малиш Т. М.</i> «ЕКОНОМІЧНІ ДИВА» ХХ–ХХІ СТ.....	61
<i>Мартиненко Д. В.</i> СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ПРОНИКНЕННЯ ТОВАРУ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	62
<i>Михайловська Л. І.</i> УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	63
<i>Нікітко О. О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	63
<i>Ніколайчук О. А.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	64
<i>Олійник В. С.</i> СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	65
<i>Пакуленко О. В.</i> СУЧАСНІ УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	66
<i>Папаїка І. О.</i> СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	66
<i>Пахалюк Л. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	68
<i>Покайло Е. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	69
<i>Пролеєва В. О.</i> ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	69
<i>Проскурня Р. Е.</i> МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	70
<i>Савченко Ю. А.</i> БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	71
<i>Самохіна А. П.</i> ВПЛИВ СВІТОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	72
<i>Самченко Т. С.</i> НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	72
<i>Свинаренко Д. Г.</i> РОЗВИТОК МАРКЕТИНГОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	73
<i>Селезньова О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	74
<i>Сидоренко К. Д.</i> КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	74

<i>Скорина Є. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ	75
<i>Сорока С. Л.</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	75
<i>Стелура Ю. О.</i> АНАЛІЗ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ	76
<i>Ткач М. О.</i> ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	77
<i>Хадсон М. А.</i> РОЗРИВ МІЖ РОЗМІРАМИ ЗАРАБІТНОЇ ПЛАТИ КЕРІВНИКІВ ТА ПІДЛЕГЛИХ В УКРАЇНІ	77
<i>Шостенко О. П.</i> ВПЛИВ КОНСОЛІДОВАНОГО НАГЛЯДУ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКІВСЬКИХ ГРУП НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	78
<i>Торопченко Н. В.</i> МЕТОДИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ КРАЇНИ.....	79

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОНАВЧИХ ПРОБЛЕМ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ, ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

<i>Бабенко Я. С.</i> СУБ'ЄКТНА СКЛАДОВА ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я ПІСЛЯ СМЕРТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	80
<i>Баранова Т. В.</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	80
<i>Бохоновська О. Л.</i> ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	81
<i>Воляннюк А. В.</i> ОБОРОНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	82
<i>Гончарук К. А., Комісарчук Ю. А.</i> КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ	82
<i>Горбаченко В. С.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИКОНАВЧИЙ НАПИС НОТАРІУСА».....	83
<i>Грищенко В. В., Грищенко Ю. В.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	84
<i>Дем'янчук В. В.</i> САМОЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ	84
<i>Дерюга К. М.</i> СИСТЕМА ГАРАНТІЙ ПРАВ, СВОБОД І ОБОВ'ЯЗКІВ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ	85
<i>Дзюбенко К. Р.</i> ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІДЕЙНИХ ЗАСАД	86
<i>Дмитровський М. М.</i> ПОНЯТТЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	86
<i>Довгодько О. К.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІ «УМОВНИКІВ» ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ КАДРОВОЇ ПРОБЛЕМИ НА БУДІВНИЦТВІ ПІДПРИЄМСТВ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ (70–80-ТІ РР. ХХ СТ.).....	87
<i>Доценко Ю. Ю.</i> СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	88
<i>Железняк М. О.</i> ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	88
<i>Забава О. Г.</i> ПЕРСПЕКТИВА ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНСТИТУТУ ЗАРЕЄСТРОВАНОГО ПАРТНЕРСТВА	89
<i>Зворигіна О. Є.</i> МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У БОРОТЬБІ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ	90
<i>Караїсєв В. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УКРАЇНІ.....	91
<i>Клочко О. О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ.....	91

<i>Коваленко Т. Д.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ІМ'Я	92
<i>Коновалов Ю.</i> ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА ВАТИКАНУ	92
<i>Краснокутський М. Г.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ЧОРНОМОРСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ПРИКЛАД РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	93
<i>Майборода У. В.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАКОНУ ТА ПІДЗАКОННОГО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА	94
<i>Морозова В. М.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	94
<i>Нечитайло С. В.</i> ДЕЯКІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО АНТАРКТИКУ	95
<i>Осінцева Л. А.</i> ОСНОВНІ ПОДІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА НОВОГО ЧАСУ	96
<i>Савенко А. В.</i> ЗМІСТ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ «ПРАВО НА ВІДМОВУ ВІД ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ»	96
<i>Сафронов Р. В.</i> РЕКВІЗИЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИМУСОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	97
<i>Семякіна К. О.</i> ДОСВІД ЛІГИ НАЦІЙ	98
<i>Скіпенко Д. О.</i> ОХОРОНА АВТОРСЬКОГО ПРАВА ФЕДЕРАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ США	98
<i>Соболева Г. Б.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	99
<i>Стаценко М. С.</i> РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В РАМКАХ ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	100
<i>Степанченко Д. А.</i> ПРАВО ПОПЕРЕДНЬОГО КОРИСТУВАЧА НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ	100
<i>Череп А. А.</i> ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ВІДЕНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ	101
<i>Шаповалова Л. В.</i> ЧИННИКИ ЗУМОВЛЕНОСТІ ПРАВОВОГО ІНТЕРЕСУ ДО МІЖНАРОДНОГО ІНСТИТУТУ МОРСЬКИХ ЗАСТАВ ТА ІПОТЕК	102
<i>Швакова А. А.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	102
<i>Щербина С. С.</i> СУДОУСТРІЙ ТА СУДОЧИНСТВО В КИЇВСЬКІЙ РУСІ	103
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ	
<i>Бабик Ю. С.</i> ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	104
<i>Бежанова А. І.</i> ЩОДО ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ЯК ОБ'ЄКТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	105
<i>Гончарук К. А., Комісарчук Ю. А.</i> КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ	106
<i>Грановська М. В.</i> ПРИЙОМИ ВІДЕОЗАПИСУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ	106
<i>Губін С. В.</i> БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	107
<i>Капуста А. М.</i> ЩОДО ПОНЯТТЯ, СУТНОСТІ І ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДПISУ	108
<i>Кулько-Лабінцева І. В.</i> ПІДГОТОВКА ПРОКУРОРА ДО ПІДГОТОВЧОГО СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ	109
<i>Мазепін Д. В.</i> ЩОДО ПРОФАЙЛІНГУ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ В КРИМІНАЛІСТИЦІ	109
<i>Нестеренко В. В.</i> МЕТОДИЧНЕ, НАУКОВЕ І ПРАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ	110

<i>Пирожкова К. О.</i> ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ДОСЯГНЕНЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ У АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	111
<i>Стригун А. Б.</i> ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ МЕЖ ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	112
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА	
<i>Бодарі А. К.</i> ПЕНАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	113
<i>Браславського І. Р.</i> СУЧАСНИЙ СТАН КОРИСЛИВОЇ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	113
<i>Буртовий С. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА ПРИ ПЕРЕВИЩЕННІ МЕЖ НЕОБХІДНОЇ ОБОРОНИ (СТ. 118 КК УКРАЇНИ) ВІД УМИСНОГО ВБИВСТВА (СТ. 115 КК УКРАЇНИ)	114
<i>Грінцова Д. Б.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	114
<i>Дегтярьова О. П.</i> НЕОБЕРЕЖНІСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ	115
<i>Калашник О. М.</i> ЗМІСТ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТИВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ МОТИВАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ	116
<i>Луцюк К. Л.</i> НАВЧАННЯ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ АСПЕКТ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ	117
<i>Сидоренко Д. Ю.</i> ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ.....	117
<i>Соколов А. А.</i> ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ЧИ ПРОРАХУНОК ЗАКОНОДАВЦЯ	118
<i>Шутов В. В.</i> ЯК НЕ СТАТИ ЖЕРТВОЮ ЗЛОЧИНУ: ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯН ЧЕРЕЗ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ -ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНИЙ ЗАХІД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ.....	118
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНИХ І ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРИ ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН	
<i>Архипцев С. О.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	120
<i>Бабич Є. Е.</i> ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ТА ЗНАЧЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	120
<i>Баранова Т. В.</i> ФОРМИ УЧАСТІ МОЛОДІ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ	121
<i>Безрукова А. С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	122
<i>Булавіна А. В.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ СЛУЖБОВО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	122
<i>Гетьман Ю. А.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ	123
<i>Гуков Р. П.</i> ЩОДО ПОРЯДКУ ЗАСВІДЧЕННЯ АКЦІОНЕРНИХ УГОД	124
<i>Двояковський І. О.</i> ЗЕМЕЛЬНІ ТА МАЙНОВІ ВІДНОСИНИ В ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	124
<i>Євлампов В. Ю.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ... ..	125
<i>Жеребцов Є. Г.</i> ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ..	126
<i>Закерничний Б. С.</i> ЩОДО СТРОКІВ ДОСТАВКИ ВАНТАЖУ	127
<i>Золотайко Д. С.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ РОБОТОДАВЦЯ	127
<i>Камишанова О. М.</i> ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	128

<i>Кириченко В. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ	129
<i>Кісіль Р. І.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	129
<i>Лавренчук К. Л.</i> ЩОДО ВИЗНАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ДОГОВОРІВ НІКЧЕМНИМИ	130
<i>Максимова Є. В.</i> СУБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ.....	131
<i>Петух С. А.</i> ПЕРІОДИЗАЦІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ДОГОВОРУ	131
<i>Підгорний А. І.</i> ПЕРЕДАЧА СПРАВИ З ОДНОГО СУДУ ДО ІНШОГО В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	132
<i>Порощук А. О.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ.....	133
<i>Савлук О. О.</i> ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ МІЖНАРОДНОЇ ПАЛАТИ ЛАТИНСЬКОГО НОТАРІАТУ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	133
<i>Сорокін В. О.</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	134
<i>Філанчук Є. С.</i> МОРАТОРІЙ НА ПРОДАЖ ЗЕМЛІ: ТИМЧАСОВО-ПОСТІЙНЕ ТОПТАННЯ В НЕДОРОЗВИТКУ	135
<i>Храмкова А. О.</i> ПРО ТЕОРЕТИЧНУ МОЖЛИВІСТЬ РОЗГЛЯДУ СПОРІВ ПРО ПРАВО У НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ...	136
<i>Чуєв А. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	136
<i>Якимчик Д. О.</i> ПРО ОПТИМІЗАЦІЮ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТИТУТУ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ АКЦІОНЕРІВ	137

**МЕХАНІЗМИ І ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
Й ЇХ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ ТА СВІТІ**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

<i>Буря В. В.</i> МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	138
<i>Глотова Т. О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	138
<i>Гусаковська Т. О., Одинець О. Л., Литвин Ю. М.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	139
<i>Заболотний С. О.</i> СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	140
<i>Завоюра І. Г.</i> КЕРІВНИК – МЕНЕДЖЕР МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ.....	140
<i>Зубрик І. В.</i> ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	141
<i>Іванюта В. Ф., Бережецький О. С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА.....	142
<i>Іванюта В. Ф., Закревський В. Ю.</i> СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА МІСЦЕ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ «ПЛАНУВАННЯ» В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	142
<i>Івахненко О. М.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	143
<i>Іващенко О. О.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ	144
<i>Кирилюк О. Є.</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ.....	144
<i>Козловський Е. М.</i> «ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ»	145
<i>Козюра І. В., Скорина А. О.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КАР'ЄРОЮ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ	146

<i>Лаврик Я. І.</i> ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН	146
<i>Onech Azubuike Ch.</i> IMPLEMENTATION OF THE EFFECTIVE OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PROCESS AT THE ENTERPRISE IN MARKET CONDITIONS	147
<i>Лук'янченко А. А., Голишич В. С.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЙ ЯКОСТІ	148
<i>Міхантьєва Г. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	148
<i>Радченко А. П.</i> ФУНКЦІЇ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ ТА ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ	149
<i>Савченко Т. В.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	150
<i>Стецюк Л. І.</i> МОТИВИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	150
<i>Терехов Р. Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ПРИНЦИПІВ КОРПОРАТИВНОЇ ЕТИКИ	151
<i>Терещенко В. В.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	152
<i>Тищенко О. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТАРТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	152
<i>Utah Idorenyin S.</i> IMPLEMENTATION OF EFFECTIVE SYSTEM FOR MANAGEMENT OF DEVELOPMENT AT THE ENTERPRISE IN CURRENT ECONOMIC CONDITIONS	153
<i>Філатова О. М.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РІВЕНЬ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	154
<i>Філіна С. В., Міхріна Т. В.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ЕТИКИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	154
<i>Хмара Н. О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ	155
<i>Чуб А. В.</i> НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ	156
<i>Янишева Е. А.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ	157
<i>Яцюк М. В.</i> ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	158
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
<i>Александрова Н. Б.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	159
<i>Афендікова Н. О.</i> ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	159
<i>Безменова О. М.</i> СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	160
<i>Безугла Є. В.</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	160
<i>Беляєва С. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	161
<i>Василенко О. В.</i> РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	162
<i>Волохіна Р. В.</i> СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДМІНІСТРАТИВНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	163
<i>Гавриленко М. А.</i> ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ РІШЕНЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ	163
<i>Гесс А. М.</i> НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	164

<i>Головань В. С.</i> ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ	164
<i>Голуб С. М.</i> ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	165
<i>Голубєва Н. В.</i> ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ	166
<i>Горбатенко Е. О.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМ ОХОРОНИ СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я	167
<i>Гордеєва Н. М.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	168
<i>Дем'яненко О. В.</i> ФОРМИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	168
<i>Демиденко І. Р.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ – ЯК ПРОЦЕС РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	169
<i>Демченко А. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	170
<i>Демченко О. О.</i> СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	170
<i>Дзюба І. В.</i> ЗЕМЛЕУСТРІЙ ЯК ГОЛОВНА ЛАНКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ.....	171
<i>Дуб А. М.</i> ДЕРЖАВНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	172
<i>Захарова А. Є.</i> СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ	172
<i>Зубрик Д. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	173
<i>Іванниця Ю. О.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	173
<i>Ізьянова Л. О.</i> ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	174
<i>Камушкова Т. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ	175
<i>Карпачева Т. Ф.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	175
<i>Кемкіна І. М.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ В УКРАЇНІ	176
<i>Кириченко О. І.</i> СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ, ОХОРОНИ І ВІДНОВЛЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ.....	177
<i>Кирпиченко С. Ф.</i> ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	177
<i>Коваленко Л. О.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ	178
<i>Козир В. О.</i> МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	179
<i>Колеснік Є. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В АСПЕКТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	179
<i>Король А. В.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	180
<i>Корольова П. В.</i> ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ	181
<i>Кособокова Н. В.</i> ВІДНОСИНИ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ОРЕНДОЮ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ.....	181

<i>Котельников Д. В.</i> СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	182
<i>Котляревська Е. В.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ	183
<i>Криворучко В. В.</i> АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ ЩОДО ОХОРОНИ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	184
<i>Крошена В. В.</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	184
<i>Кунич Т. О.</i> ПРОЦЕС РОЗВИТКУ САМОВРЯДНИХ ІНСТИТУТІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	185
<i>Липова Н. М.</i> ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ ТА КОРПОРАТИВНІ ПРАВА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ	185
<i>Лисикова Н. І.</i> СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЖИТЛОВОЇ ТА ГРОМАДСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....	186
<i>Лихачова В. І.</i> ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	187
<i>Лобанова Т. А.</i> ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	187
<i>Лозінська Н. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	188
<i>Лозовий А. І.</i> МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА КРАЇН ЄС: АДАПТАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ДО УКРАЇНИ.....	189
<i>Луць Д. В.</i> СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	189
<i>Луць Ю. І.</i> ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	190
<i>Мазур С. Р.</i> ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	191
<i>Макаренкова Г. А.</i> РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	191
<i>Макаров Д. О.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	192
<i>Мануйленко А. Р.</i> МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	193
<i>Мануйленко Л. Г.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ РЕФОРМ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	193
<i>Маслов І. О.</i> РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ	194
<i>Мацюця В. М.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ НАРКОМАНІЇ	195
<i>Медведев В. О.</i> ПРОБЛЕМИ І НАУКОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	195
<i>Михайличенко К. К.</i> УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	196
<i>Морозова І. М.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ	197
<i>Деркач Н. А.</i> ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН З УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	197
<i>Морозова Н. О.</i> РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	198
<i>Нестерова О. С.</i> СТАН ТА СУТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ	199
<i>Неткал Т. І.</i> ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ В ПАРЛАМЕНТІ УКРАЇНИ.....	199

<i>Огарко М. О.</i> ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	200
<i>Палига О. В.</i> МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ В МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ.....	201
<i>Панкратова О. В.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я	201
<i>Пащенко В. В.</i> МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ.....	202
<i>Педак І. С.</i> КАТЕГОРІЇ «ІНСТИТУТ» ТА «ІНСТИТУЦІЯ» У ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ.....	203
<i>Познанська К. О.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ В УКРАЇНІ	203
<i>Попович О. В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	204
<i>Поспелов О. В.</i> ПОНЯТТЯ РОЗПОДІЛУ ЗЕМЕЛЬ ЗА ЇХ КАТЕГОРІЯМИ ЯК ОСНОВНИМ ЦІЛЬОВИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ...	205
<i>Проценко Ю. С.</i> ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ.....	205
<i>Прядко Д. А.</i> МІСЦЕ МАЛОГО БІЗНЕСУ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	206
<i>Руденко Н. В.</i> ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ БЛАГОУСТРОЮ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	206
<i>Савицька Т. Г.</i> УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ.....	207
<i>Савін О. Л.</i> МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	208
<i>Севальнева Н. О.</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ.....	208
<i>Сенюк Ю. І.</i> ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ІНТЕГРАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ	209
<i>Сидоренко О. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	210
<i>Сизоненко С. В.</i> ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	210
<i>Симонова Н. Г.</i> ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	211
<i>Степаненко А. В.</i> ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОЮ СФЕРОЮ В УКРАЇНІ	212
<i>Субботовський В. М.</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ПЕРЕБУДОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	213
<i>Ткаліч І. В.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОГО СЕКТОРА В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	213
<i>Троцюк О. І.</i> ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД СПРАВЛЯННЯ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ	214
<i>Троян Д.</i> АДЕКВАТНІСТЬ VERSUS ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ЯК ДИСКУСІЙНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ	214
<i>Трусев А. В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ.....	215
<i>Хамбекова А. О.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ СІМЕЙ (ОСІБ), ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	215

<i>Ходак В. М.</i> ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІЛ/СНІДУ В УКРАЇНІ	216
<i>Царук Т. О.</i> РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	217
<i>Чуєв С. В.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	217
<i>Чуприна М. Я.</i> СУЧАСНІ МЕДИЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	218
<i>Чурса С. В.</i> СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	219
<i>Шергіна О. Ф.</i> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	219
<i>Шульга Н. Ю.</i> ЗМІСТ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	220
<i>Юрків В. Ю.</i> НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	221
<i>Юрченко В. І.</i> СУЧАСНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ.....	221
<i>Явор О. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ГОТОВНОСТІ САМОРОЗВИТКУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА УМОВА УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ	222
<i>Яловець О. І.</i> МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	223
<i>Ярмошук Т. Є.</i> СТАН ТА ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	223
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ	
<i>Балаклеєць С. О.</i> РОЗРОБКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ ЖАНРА МЕТРОІДВАНІЯ	225
<i>Горбенко В. І.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРУ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН У ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНОГО МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА	225
<i>Диденко В. О.</i> РОЗРОБКА ANDROID-ДОДАТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КАФЕТЕРІЮ	226
<i>Козоріз Т. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНИХ МУЗЕЇВ.....	226
<i>Маргітич М. Я.</i> ІНТЕРНЕТ ЯК ПЕДАГОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ	227
<i>Наместніков Є. Д.</i> РОЗРОБКА ВЕБ-САЙТУ СТРІЧКИ НОВИН З КОРИСТУВАЦЬКИМИ НАЛАШТУВАННЯМИ.....	228
<i>Плет М. В.</i> РОЗРОБКА ВЕБДОДАТКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ФРЕЙМВОРКУ REACT	228
<i>Поливода Д. В.</i> СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ	229
<i>Радіо М. В.</i> ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ У FACEBOOK, YOUTUBE ТА INSTAGRAM В ХОДІ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ ДО ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ (2019 Р.).....	229
<i>Стечак Т. Є.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	230

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНОМУ, ДУХОВНОМУ ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ

ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛЬ ЦЕРКВИ І ДЕРЖАВИ У ЇХ ВИРІШЕННІ

<i>Ашихміна М. В.</i> ПРАВОСЛАВНІ МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ НА ТЕРЕНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ	232
<i>Білей В. В.</i> СУЧАСНІ СУБКУЛЬТУРНІ ТЕНДЕНЦІЇ П'ЯТИДЕСЯТНИЦЬКИХ ГРОМАД В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ.....	232

<i>Владиченко Г. О.</i> УКРАЇНСЬКІ ДРУКАРНІ ТА СТАРОДРУКИ XVI –XVII СТ. – ЗНАЧНА ВІХА У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	233
<i>Гоцева К. А.</i> МІСЦЕ ЦЕРКВИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	234
<i>Гужва Д. А.</i> НАМИСТО – ГОЛОВНА ПРИКРАСА УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ В ДАВНІ ЧАСИ.....	235
<i>Дубовик Д. О.</i> ПРИКЛАДИ МУЖНОСТІ УКРАЇНЦІВ В БОРОТЬБІ ЗА КРИМ.....	235
<i>Думич О. В.</i> РОЛЬ ЦЕРКВИ У ФОРМУВАННІ ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'І	236
<i>Дуркот Р. Р.</i> ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ЦАРСТВА БОЖОГО У СУЧАСНОМУ ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	237
<i>Загребельний С. І.</i> МОЛИТОВНА ПРАКТИКА В ПРАВОСЛАВНІЙ ТРАДИЦІЇ	238
<i>Кожухар О. В.</i> ПРАВОСЛАВНЕ ВЧЕННЯ ПРО ІКОНИ.....	238
<i>Козак О. В.</i> СПЕЦИФІКА УТВОРЕННЯ І ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	239
<i>Кочемба І. І.</i> НЕОБХІДНІСТЬ ПОБУДОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА ОСНОВІ БІБЛІЙНОГО БОГОСЛОВ'Я.....	240
<i>Латрен Е. В.</i> БІБЛІЙНІ ОСНОВИ ТВОРІННЯ СВІТУ БОГОМ.....	240
<i>Луценко О. О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ВЧЕННЯ ТА ПРАКТИКИ ХАРИЗМАТИЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ В ХХ ТА ХХІ СТОРІЧЧЯХ	241
<i>Ляшенко Я. В.</i> РЕЛІГІЙНА СКЛАДОВА РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	242
<i>Малоран О. М.</i> ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ХАРИЗМАТИЗМУ ЯК РЕЛІГІЙНОГО ЯВИЩА	242
<i>Молчанович А. О.</i> СПОВІДАННЯ СВОГО ВНУТРІШНЬОГО СТАНУ – ДІЙОВИЙ БОЖИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ДОПОМОГИ У ДУХОВНОМУ ЖИТТІ	243
<i>Нарушина О. В.</i> МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ ПОЛІТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	244
<i>Облес І. І.</i> УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З БОГОСЛОВ'Я	245
<i>Оніщук Н. Ф.</i> РОЛЬ ЄВАНГЕЛІЗАЦІЇ У ПІДВИЩЕННІ РЕЛІГІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО СЕЛА	245
<i>Пазюк О. С.</i> ХРИСТИЯНСТВО І ТВОРЧІСТЬ: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	246
<i>Поляков М. В.</i> АКСИОЛОГІЧНІ ТА ДУХОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСНЕСПІВІВ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У СУЧАСНІЙ ЦЕРКОВНО-ХОРОВІЙ КУЛЬТУРІ.....	247
<i>Рябко І. В.</i> БОГОСЛОВСЬКИЙ ПОШУК СЕНСУ ЖИТТЯ І ТА НЕОБХІДНІСТЬ МІЖКОНФЕСІЙНОГО ДІАЛОГУ.....	247
<i>Сидорчук М. М.</i> ПОЯВА ТА РОЗВИТОК ЄВАНГЕЛЬСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО РУХУ НА ТЕРЕНАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....	248
<i>Тимчишин О. Я.</i> АНТИСЕМІТИЗМ І СУЧАСНА ХРИСТИЯНСЬКА ЄВРОПА: ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ.....	249
<i>Туркова А.</i> ХРИСТИЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ – ВІДНОВЛЕННЯ ДУХОВНОСТІ	250
<i>Федоряк О. Я.</i> ДУХ, ДУША ТА ТІЛО: ХРИСТИЯНСЬКА КОНЦЕПЦІЯ	250
<i>Хмелецький П. Б.</i> ОСНОВИ ВІРОВЧЕННЯ ЗОРОАСТРИЗМУ	251

<i>Явор О. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	252
<i>Яковець В. А.</i> ДЕМОНІЧНА ОДЕРЖИМІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СВІТУ	252
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВИЩІЙ ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ	
<i>Гафісова А. Е.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО КОМУНІКАЦІЇ З ДІТЬМИ.....	254
<i>Дерибас М. О.</i> ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ ЯКОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА.....	254
<i>Джога О. В.</i> СТАН РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	255
<i>Дорошенко А. О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ ЗНЗ	255
<i>Дяченко М. Д.</i> СТРАТЕГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	256
<i>Єрмоменко Ю. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ СЕРЕДЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ІІ РІВНЯ	257
<i>Завгородній Д. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ НА РІВНІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	257
<i>Закусилова Т. О., Резнік О. І.</i> УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	258
<i>Кетова Є. В.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗІ СТЕРТОЮ ФОРМОЮ ДИЗАРТРІ	259
<i>Костюкова Н. Ю.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ.....	259
<i>Кравець Т. Ю.</i> ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НЕВРОЗОВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	260
<i>Максимов В. С.</i> ПЕРЕДУМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТЬНОГО СЕРЕДОВИЩА	261
<i>Мищенко І. В.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	262
<i>Мунтян Т. В.</i> МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ.....	263
<i>Скориченко В. Р.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ	264
<i>Соловей С. О.</i> ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	264
<i>Пономаренко О. В.</i> СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	265
<i>Пропастина О. В.</i> ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В УПРАВЛІННІ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ	266
<i>Савицька А. Ю.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	266
<i>Сергійчук О. М., Багно Ю. М.</i> ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	267
<i>Севоднева К. О.</i> ЗАПОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГ-КРАЄЗНАВЕЦЬ ЯКІВ НОВИЦЬКИЙ	268
<i>Соловей С. О.</i> УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛ МИСТЕЦТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	268

<i>Стрілець О. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАЦІВНИКІВ ЗНЗ	269
<i>Тонконог Т. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ КОНТРОЛЮ РОЗВИТКУ ЗНЗ.....	270
<i>Халецька А. С.</i> ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В ШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	270
<i>Шевейко Ю. А., Іванчук О. С.</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	271
<i>Юшанова О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІЗІОЛОГІЧНОГО ТА МОВЛЕННЕВОГО ДИХАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЙКАННЯМ.....	272
<i>Яременко В. А.</i> АУДИТ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ..... СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ	272
<i>Гампелова К. В.</i> СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДІТЯЧИХ УСТАНОВ.....	274
<i>Жердев М. О.</i> ГІПЕРРЕАЛІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ НАПРЯМ У ЖИВОПИСІ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.....	274
<i>Коляда І. С.</i> СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ.....	275
<i>Крамаренко Д. Ю.</i> ЛОФТИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЕСТЕТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НЕФУНКЦІОНУЮЧИХ ПРОМИСЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ.....	275
<i>Масюткін Д. О.</i> УРОК З ФУТБОЛУ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГРИ В УКРАЇНІ	276
<i>Мищенко Л. В.</i> СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ.....	277
<i>Прохорова К. Г.</i> ЕТНІЧНИЙ СТИЛЬ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ	277
<i>Самойлова О. Ю.</i> ВИГОТОВЛЕННЯ КОСТЮМА ФАНТАСТИЧНОГО ГЕРОЯ ЯК ЧАСТИНА ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	278
<i>Станіславська А. М.</i> БЛАГОУСТРІЙ ДВОРІВ ФІНЛЯНДІЇ	278
<i>Толмачова В. В.</i> САЛОН КРАСИ «FACE FACTORY»	279
<i>Федюкіна А. С.</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ГУМАНІТАРНОМУ, ДУХОВНОМУ ТА ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ.....	279

ФІЛОЛОГІЧНА ОСВІТА У ХХІ СТ.: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

<i>Берестова І. Е.</i> СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОСОБОВИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	281
<i>Бондарев Є. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ GERUNDIA УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	281
<i>Бритова Г. В.</i> ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ.....	282
<i>Булачок І. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	283
<i>Винокурова А. В.</i> НАВЧАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	284
<i>Давид У. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ	285
<i>Джуган М. Р.</i> «ГАМЛЕТІВСЬКИЙ ДИСКУРС: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ КОНСТИТУЕНТИ».....	285

<i>Дика В. В.</i> «РЕНЕСАНСНА ФЛОРИСТИЧНА МЕТАФОРІКА КРИЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕОРІЙ (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)»	286
<i>Дика Н. Д.</i> ЮРИДИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	287
<i>Діденко А. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ КУРТА ВОННЕГҀТА «CAT'S CRADLE».....	287
<i>Дмитрух Ю. Б.</i> ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ	288
<i>Євтушок Ю. С.</i> МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ, СКЛАДНА ТЕРМІНОЛОГІЯ, СКОРОЧЕННЯ, БЕЗЕКВІВАЛЕНТНИЙ ТЕРМІН.....	289
<i>Заворуєва О. С.</i> ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В РОМАНІ Ф. ФЛЕГГ «FRIED GREEN TOMATOES AT THE WHISTLE STOP SAFE» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	290
<i>Захаріна Є. А.</i> ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ КЛІШЕ.....	290
<i>Ковпак В. А.</i> КОМУНІКАТИВНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	291
<i>Коцюрба О. Ю.</i> ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ	292
<i>Кравець О. В.</i> ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ КАЗОК УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	292
<i>Красіцька Ю. Р.</i> СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ.....	293
<i>Красножон Н. С.</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ АМЕРИКАНІЗМІВ В ПОЕЗІЇ С. КҀЮНІЦА ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	294
<i>Крижанівський О. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ПОЛІСЕМІЧНИХ ДІЄСЛІВ.....	294
<i>Кулабухова І. С.</i> АДАПТАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ОНІМІВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ РЕКЛАМНОМУ ДИСКУРСІ	295
<i>Кучерова Г. Ю.</i> СЕМАНТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	295
<i>Левітіна М. О.</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	296
<i>Литвин І. І.</i> СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ РЕАЛІЙ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	297
<i>Лук'янцева Г. В.</i> СТРУКТУРНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ СТІЙКИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ МОВИ БІЗНЕСУ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ	297
<i>Міняйло К. А.</i> НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	298
<i>Мосієвич Л. В.</i> ПРИЙОМИ ОПУЩЕННЯ ТА ДОДАВАННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНОМОВНИХ ТЕРМІНІВ З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	299
<i>Назаренко Я. О.</i> НЕОЛОГІЗМИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	299
<i>Петрів В. Р.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	300
<i>Середенко А. М.</i> ШЛЯХИ ТА ПОРЯДОК КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ПЕРЕКЛАДІ	300
<i>Скрябін О. М.</i> АНГЛІЙСЬКІ ТА НІМЕЦЬКІ ЮРИДИЧНІ ТЕРМІНИ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ.....	301
<i>Статьєв С. І.</i> ЛЕКСИЧНІ ПАРАЛЕЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ НА ПРИКЛАДІ ПРИКРЕТНИКІВ СМАКУ	302
<i>Сторожук О. В.</i> ПЕРЕКЛАД ЕТНОГРАФІЧНИХ РЕАЛІЙ В РОМАНІ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....	302

<i>Тернавська Т. А.</i> РІЗНОВИДИ ОЦІНКИ ТА ЗАСОБИ ЇЇ ВИРАЖЕННЯ.....	303
<i>Федорова Л. Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ.....	303
<i>Шаркова Г. Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОБРАЗНИХ ТЕРМІНІВ.....	304
<i>Явор О. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЛІТЕРАТУРНІ СТУДІЇ ХХІ СТ.: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	305
<i>Бескляпа Д. С.</i> ПРОБЛЕМА «ІНШОГО» У ФОКУСІ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ.....	306
<i>Болонна Х. В.</i> ПРИЙОМИ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ ТА ТРАДИЦІЇ ГРОТЕСКНОЇ ПРИТЧЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ЗА РОМАНАМИ КУРТА ВОННЕГУТА «КОЛИСКА ДЛЯ КІШКИ», «БАЛАГАН АБО КІНЕЦЬСАМОСТІЙНОСТІ»).....	306
<i>Бугрим О. В.</i> ОФЕЛІЇВСЬКИЙ ДИСКУРС У ПРОСТОРИ СВІТОВОГО ЖИВОПИСУ.....	307
<i>Гутарук Н. В.</i> ДИСКУРС ДИТИНСТВА У ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА: ДОСЛІДНИЦЬКА СТАТИСТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	308
<i>Костерна Д. Д.</i> ШЕКСПІРИЗМИ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ФЕНОМЕН: ЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ	308
<i>Манько А. М.</i> СТАТТЯ «ЛОЗУНГИ ТА ГАСЛА» ІВАНА НИЗОВОГО ЯК ЯСКРАВІЙ ПРИКЛАД ПСЕВДОПОПУЛІЗМУ	309
<i>Миронова О. Ю.</i> РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В. ШЕКСПІРА У СВІТЛІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ДИСКУСІЙ	310
<i>Мілюхіна М. О.</i> ЖАНРОВІ МОДИФІКАЦІЇ ШАХРАЙСЬКОЇ ПРОЗИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛІТЕРАТУРАХ ДОБИ РЕНЕСАНСУ.....	310
<i>Нікітюк Я. В.</i> РАННЯ РЕЦЕПЦІЯ ШЕКСПІРА В ІТАЛІЇ.....	311
<i>Поліщук І. О.</i> ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЇ ВАСИЛЯ СТУСА.....	311
<i>Радченко В. В.</i> СИМВОЛІЗМ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ГАННИ ГАЙВОРОНСЬКОЇ	312
<i>Соболь О. В.</i> ТЕОРІЯ ПАРАТЕКСТУАЛЬНОСТІ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ РЕФЛЕКСІЙ.....	313
<i>Стрілець О. М.</i> ЛІТЕРАТУРНА БІОГРАФІСТИКА ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОЇ УВАГИ	313
<i>Файдель Н. А.</i> ТІЛЕСНІСТЬ В ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ДОБИ РЕНЕСАНСУ: СТАН ВИВЧЕНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ ПОШУКІВ	314
<i>Федько М. О.</i> ПЕРШОДЖЕРЕЛА ЧОСЕРІВСЬКОГО СЮЖЕТУ ПРО ТРОЇЛА І КРЕССІДУ У СВІТЛІ НАУКОВОЇ АНАЛІТИКИ	314
<i>Філатова О. В.</i> РОМАН РОБЕРТА ГРІНА «ПАНДОСТО» (1588) В СВІТЛІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ АНАЛІТИКИ	315

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІО-КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ

<i>Бац Ю. Б.</i> ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ.....	316
<i>Волков В. В.</i> АНАЛІТИКА КРИЗЬ ПРИЗМУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЖУРНАЛІСТА.....	316
<i>Гаркавий Д. Ю.</i> ЕЛЕКТРОННІ ЗМІ НА В КОНТЕКСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	317
<i>Дяченко І. М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕННІСТЬ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	318
<i>Кононенко Р. О.</i> ІНТЕРНЕТ-ЗМІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	318

Сера Г. О. СОЦІАЛЬНА ПОЗИЦІЯ ЖУРНАЛІСТА: КРЕДО, КОНЦЕПЦІЯ ЧИ ВИКЛИК?	319
Скоморохова Г. О. СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ДИСКУСІЙ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.....	320
УКРАЇНСЬКА МОВА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ	
Пономаренко Л. Г., Бессараб А. О. САЙТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВИ.....	318
Трофімук К. В. ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	321
Явор О. В. ПРОБЛЕМАТИКА МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	322
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	
Белименко А. В. ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ	323
Вельможко Л. В. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	323
Гетьман Н. В. ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	324
Ібрагімов К. К. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ	324
Коростильова Т. О. ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ «ГРУПИ РИЗИКУ».....	325
Лаптева О. О. ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА: ОГЛЯД СУЧАСНОГО СТАНУ.....	326
Майсак І. С. ТУБЕРКУЛЬОЗ ЯК МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА	326
Малько А. Р. МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	327
Меньшова В. ТЕХНОЛОГІЇ «ТЕРАПІЇ МИСТЕЦТВОМ» У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ДЕФЕКТАМИ МОВИ.....	328
Рисіч К. О. ТЕХНОЛОГІЇ ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ В ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ.....	328
Семенець Д. В. ПРОПАГАНДА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СЕРЕД ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	329
Скітович Н. П. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ.....	329
Тимцьо Є. П. МАЙДАН ТА «ЖОВТІ ЖИЛЕТИ» – ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА.....	330
Ткаченко М. В. НЕОРАСИЗМ – НОВА ФОРМА НЕРІВНОСТІ У СВІТІ	331
Ужва В. О. САМОТНІСТЬ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	332
Черкашина Д. А. ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	332
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	
Артеменко В. В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	334
Берелет Н. Л. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ.....	334
Біляєва О. О. ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ.....	335
Боголєпова А. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	335
Гунько О. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТОРНИХ І МОВЛЕННСВИХ РИТМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАІКАННЯМ.....	336
Драсєвська А. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	337
493	

<i>Дружина В. П.</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ЛОГОРИТМІКИ ..	337
<i>Зарицька В. В.</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ	338
<i>Кіріллова А. О.</i> СПОСОБИ ВПЛИВУ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА НА ДІТЕЙ ПІД ЧАС БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО СПІЛКУВАННЯ ...	338
<i>Коваленко В. О.</i> РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	339
<i>Лисікова Н. С.</i> ЖИТЛОВА НЕВЛАШТОВАНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОБЛЕМ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ В ПЕРІОД АДАПТАЦІЇ	340
<i>Ревенко Н. О.</i> МЕТОДИ ЛОГОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЛЕГКОГО СТУПЕНЯ	340
<i>Савченко Ю. С.</i> ЕМПАТІЯ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ ВЛОНТЕРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ	341
<i>Усенко Л. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ЛОКУС КОНТРОЛЮ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	342
<i>Чумак О. Б.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПРИЙМНИКОВО-ВІДМІНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ	342
<i>Явор О. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ГОТОВНОСТІ САМОРОЗВИТКУ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА УМОВА УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	343

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, РЕАБІЛІТАЦІЇ,
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ, СПОРТУ ТА ТУРИЗМУ**

СУЧАСНИЙ СТАН ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
І СПОРТУ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

<i>Аронов О. О.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ХАТХА-ЙОГОЮ ДЛЯ ЖІНОК ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ	345
<i>Аронов О. О.</i> РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ 15–17 РОКІВ	345
<i>Афанасенко О. М.</i> СТАНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО БАГАТОБОРСТВА.....	346
<i>Багацький О. О.</i> РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ КІКБОКСІНГОМ	347
<i>Бей Р. М.</i> ВПЛИВ ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА УДОСКОНАЛЕННЯ ТОЧНОСТІ КИДКІВ У БАСКЕТБОЛІ	347
<i>Білун К. В.</i> ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ КАРАТИСТІВ.....	348
<i>Бочков О. С.</i> СТУДЕНТСЬКА ЛЕГКОАТЛЕТИЧНА ЕСТАФЕТА «ГОЛОСІЇВСЬКЕ КІЛЬЦЕ»	349
<i>Булига А. С.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ	349
<i>Буц Є. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СПОРТИВНОГО ВІДБОРУ У БАСКЕТБОЛІ.....	350
<i>Власенко С. В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ БОКСЕРІВ 15–16 РОКІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАНЯТЬ У ВОДІ.....	351
<i>Войтехова О. М.</i> РЕФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	351
<i>Ворона Т. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТАНЦЮ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	352
<i>Гоменюк Д. В.</i> СТУДЕНТИ-ВОЛОНТЕРИ НА ЗМАГАННЯХ ЗІСКАНДИНАВСЬКОЇ ХОДЬБИ	353
<i>Греченюк Р. Г.</i> КОМАНДНИЙ ПІДСУМОК ЗМАГАНЬ «ІГРИ СПІВДРУЖНОСТІ КНТЕУ»	353

<i>Григоржевська К. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РІВНОВАГИ КАРАТИСТІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	354
<i>Губарева О. С.</i> СТАНОВЛЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШАШОК-64 В УКРАЇНІ	354
<i>Демидюк Н. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИБУХОВОЇ СИЛИ КАРАТИСТІВ КІОКУШИНКАЙ НА ЕТАПІ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	355
<i>Демідова М. М.</i> ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СПОРТСМЕНІВ З РУКОПАШНОГО БОЮ.....	356
<i>Демченко С. Я.</i> ЗНАЧЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	356
<i>Діаковська Г. П.</i> ПОБУДОВА ПРОГРАМ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ АЕРОБІКИ ДЛЯ ЖІНОК ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ.....	357
<i>Діденко О. В.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ	358
<i>Добродуб Є. З., Салякін С. П.</i> АНАЛІЗ ВІДМІННОСТЕЙ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТАНЦЮРИСТІВ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРОГРАМ.....	358
<i>Домрачов В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПЕРСОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ЖІНОК У ПЕРІОД ВАГІТНОСТІ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ	359
<i>Дяченко М. М.</i> БІОЛОГІЧНО АКТИВНІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ СПОРТСМЕНА.....	360
<i>Жовнер Б. С.</i> НАВЧАННЯ СПОРТИВНОЇ ТЕХНІКИ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ З ФУТБОЛУ	360
<i>Захарова О. М.</i> ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	361
<i>Злобенець О. В.</i> РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ВЕСЛЯРІВ 12–13 РОКІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ АКАДЕМІЧНИМ ВЕСЛУВАННЯМ	361
<i>Іванов Д. М.</i> ПІДГОТОВКА ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ ЛЕГКОАТЛЕТІВ	362
<i>Кадр В. Є.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ТАЕКВОН-ДО ІТФ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ХЛОПЦІВ 6-7 РОКІВ	363
<i>Кадр В. Є.</i> ПІДВИЩЕННЯ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 8–9 РОКІВ ЗАСОБАМИ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВПРАВ	363
<i>Кириленко Н. Є.</i> СПОРТИВНІ ЗМАГАННЯ ДО ДНЯ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ	364
<i>Кім М. В.</i> РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ З ВАДАМИ СЛУХУ.....	365
<i>Кляпчук В. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КАРАТИСТІВ В ПЕРЕХІДНОМУ ПЕРІОДІ ПІДГОТОВКИ (НА ПРИКЛАДІ ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНОГО ТАБОРУ.....	365
<i>Козюра М. Ю.</i> РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІВЧАТ 10–12 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ВОЛЕЙБОЛОМ.....	366
<i>Кононенко А. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ НАПАДАЮЧИХ ГРАВЦІВ В СУЧАСНОМУ БАСКЕТБОЛІ	367
<i>Корнілова Н. Ю.</i> ВПЛИВ ЗАНЯТТЯ З ПЛЕЙСТІК НА МОЗКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ	367
<i>Красніцька І. Л.</i> ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ДІВЧАТ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ВІДНЕСЕНИХ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я ДО СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ	368
<i>Криштофор С. Р.</i> ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІ ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ СХІДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ 2-ГО ЗРІЛОГО ВІКУ	369
<i>Курнікова М. С., Крюков Ю. М.</i> ПІДВИЩЕННЯ ТРЕНОВАНОСТІ ЮНИХ ПЛАВЦІВ	369

<i>Курусь Н. О.</i> РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ	370
<i>Ларкіна М. С.</i> ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД У ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛЬНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	370
<i>Левченко О. С.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФУТБОЛІСТІВ	371
<i>Линник Д. А.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ	372
<i>Лобко О. О.</i> СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ГРЕКО-РИМСЬКОЮ БОРТЬБОЮ	372
<i>Лохманчук Ю. М.</i> РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	373
<i>Мазуренко В. О.</i> РОЗВИТОК ТА СТАНОВЛЕННЯ РУКОПАШНОГО БОЮ	374
<i>Мамедов Еміль Ельданіз огли</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	374
<i>Мануйленко О. А.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ З ВИКОРИСТАННЯМ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПЕТЕЛЬ ДЛЯ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ	375
<i>Мартинова С. О.</i> ПІДВИЩЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ВЕСЛУВАЛЬНИЦЬ НА ЕТАПІ МАКСИМАЛЬНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ	376
<i>Маслова А. І.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ 6–7 РОКІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	376
<i>Масюткін Д. О.</i> УРОК З ФУТБОЛУ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ ТА ПОПУЛЯРІЗАЦІЇ ГРИ В УКРАЇНІ	377
<i>Мацюк І. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ВАГИ ТІЛА БОКСЕРІВ 15–16 РОКІВ У ПЕРЕДЗМАГАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ ПІДГОТОВКИ	377
<i>Медведева Г. В.</i> МЕТОДИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ СТРІЛЬБИ З ГВИНТІВКИ У СПОРТСМЕНІВ З ВАДАМИ СЛУХУ ВИЩОЇ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ	378
<i>Меленюк О. С.</i> АНАЛІЗ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ, ЯКІ РОЗВИВАЮТЬСЯ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТРЕНУВАНЬ У ПОРТСМЕНІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ БОКСОМ	379
<i>Мінібаєва К. К., Віндюк О. В.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ФІТНЕС-ПРОГРАМ ДЛЯ ЖІНОЧОГО КОНТИНГЕНТУ	379
<i>Молчанов І. О.</i> РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ 12–13 РОКІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ	380
<i>Мудрак П. В.</i> ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ У ПІДЛІТКІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	380
<i>Муравицький Є. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ З УРАХУВАННЯМ ЇХ СОМАТОТИПІВ	381
<i>Новіков В. В.</i> ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «КРОССФІТ»	382
<i>Павлишина К. І.</i> ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО ЗАНЯТЬ СКАНДИНВСЬКОЮ ХОДЬБОЮ	382
<i>Панас Ю. В., Тахмазов В. І.</i> ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ КАРАТЕ	383
<i>Пантілеєнко К. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ В БОКСІ	384
<i>Пантюхов О. В.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА В НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАРАТИСТІВ	385
<i>Перевалова Т. І.</i> РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СПОРТСМЕНІВ ІЗ ВЕСЛУВАННЯ АКАДЕМІЧНОГО НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	385

<i>Пічуріна А. О.</i> ПРОГРАМА ПОКРАЩЕННЯ КОНТАКТУ ВЕРШНИКА З КОНЕМ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ У КОНКУРІ.....	386
<i>Побережець Ю. М.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СКЕЛЕЛАЗІВ 8–10 РОКІВ.....	386
<i>Прозоров С. О.</i> ПРОФІЛАКТИКА АДДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ.....	387
<i>Прокопiшин В. М.</i> РОЗВИТОК СТАТИЧНОЇ РІВНОВАГИ У ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ КУЛЬОВОЮ СТРІЛЬБОЮ.....	388
<i>Прокопiшин Г. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ СТАТОДИНАМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СПОРТСМЕНІВ З КУЛЬОВОЇ СТРІЛЬБИ ВІКОМ 13–15 РОКІВ.....	389
<i>Рибіцький С. В.</i> ПЕЦІАЛЬНО СИЛОВА ПІДГОТОВКА ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ КАРАТИСТІВ.....	389
<i>Романенко Г. І.</i> ВПЛИВ ЗАНЯТТЯ З ФІТНЕСУ НА ЗДОРОВ'Я ЖІНОК 25–30 РОКІВ.....	390
<i>Рудик А. Г.</i> ВИЗНАЧЕННЯ БАЗОВОЇ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В КАРАТЕ.....	390
<i>Савельєва В. В.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СПОРТСМЕНОК У ХУДОЖНІЙ ГІМНАСТИЦІ.....	391
<i>Седракян А. А.</i> РОЗВИТОК РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ У СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ТХЕКВОНДО НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	391
<i>Сергата Н. С.</i> ФОРМУВАННЯ ПОСТАВИ У ДІТЕЙ І ПРИЧИНИ ЇЇ ДЕФОРМУВАННЯ.....	392
<i>Сергатиї М. О.</i> СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА МЕТОДИКУ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ НАВИЧОК У РУКОПАШНОМУ БОЇ.....	393
<i>Сисоєва Ю. М.</i> РЕЗУЛЬТАТИ ВИСТУПУ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ НА ЧЕМПІОНАТІ СВІТУ В ДОСІ.....	393
<i>Статьєв С. І.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАНЯТЬ ДИТЯЧИМ ФІТНЕСОМ З ЕЛЕМЕНТАМИ НАРОДНИХ ТАНЦІВ ДЛЯ ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ.....	394
<i>Степанов О. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КОНДИЦІЙНОГО ТРЕНУВАННЯ З ФЕХТУВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН ЧОЛОВІКІВ ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ.....	395
<i>Теленков І. О.</i> РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 9–11 РОКІВ.....	395
<i>Тихонова К. О.</i> АНАЛІЗ ТАКТИЧНОЇ ПОБУДОВИ ГРИ ЖІНОЧОЇ БАСКЕТБОЛЬНОЇ КОМАНДИ «КОЗАЧКА–КПУ».....	396
<i>Ткаченко К. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ГАНДБОЛІСТОК 8–9 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	397
<i>Філобок І. М.</i> МОДЕЛЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ БОРЦІВ.....	397
<i>Хіль К. О., Крюков Ю. М.</i> ПЛАНУВАННЯ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЮНАКІВ.....	398
<i>Хохлова І. Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ З КУЛЬОВОЇ СТРІЛЬБИ.....	399
<i>Целєпкова О. І.</i> ВПЛИВ СИСТЕМИ ПІЛАТЕСА НА РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОГО ВІКУ.....	399
<i>Чайковська Ю. П.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТОК-БАДМІНТОНІСТОК.....	400
<i>Чорна Т. В.</i> ПРОБЛЕМИ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ.....	401
<i>Чубковцова Г. Ю.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЛЕГКОАТЛЕТІВ 13–15 РОКІВ.....	401
<i>Шалухін В. В.</i> ІННОВАЦІЙНІ ШЛЯХИ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ.....	402

<i>Швець А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ФІТНЕС-ТРЕКЕРІВ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я	403
<i>Шебанов В. Р.</i> РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДЗЮДОЇСТІВ 9–11 РОКІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	403
<i>Шевченко Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВОЛЕЙБОЛІ	404
<i>Штура Д. В.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЇ.....	405
<i>Щаслива А. С.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ	405
<i>Щербак Є. С.</i> МЕТОДИКА РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ.....	406
<i>Яковлев Я. Я.</i> РОЗВИТОК СПЕЦІАЛЬНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ.....	407
<i>Ярина М. П.</i> РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ У ФУТБОЛІСТІВ 14–16 РОКІВ	407
<i>Ярошенко С. Б.</i> СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТІ БАСКЕТБОЛІСТА	408
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
<i>Аронова Т.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА В УМОВАХ ОЗДОРОВЧОГО ЦЕНТРУ	410
<i>Бабич М. М.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПАЦІЄНТІВ З ПЕРЕЛОМОМ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ.....	410
<i>Белан О. В.</i> ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ ФИЗИЧЕСКИХ ТЕРАПЕВТОВ, ЭРГОТЕРАПЕВТОВ НА БАЗЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ, РЕАБИЛИТАЦИИ, ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА	411
<i>Берчун О. Ю.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЧОЛОВІКІВ 40–50 РОКІВ У ПЕРІОД ПОСТІНФАРКТНОГО КАРДІОСКЛЕРОЗУ	413
<i>Белоусов С. В.</i> ЗНИЖЕННЯ МАСИ ТІЛА ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ЖІНОК З ПОРУШЕННЯМ ОБМІНУ РЕЧОВИН.....	413
<i>Болтишева К. В.</i> МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЖИВАНІ ДЛЯ ХВОРИХ СТЕНОКАРДІЄЮ	414
<i>Борсук Д. В.</i> ВПЛИВ СЕГМЕНТАРНОГО МАСАЖУ НА СТАН ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ БРОНХІТ НА ЕТАПІ САНАТОРНО – КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ.....	415
<i>Будіпка А. В.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІППОТЕРАПІЇ НА ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	415
<i>Вакуленко В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ДОМАШНЬОЇ ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ	416
<i>Васіна В. О.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ПРИ НЕГОСПІТАЛЬНІЙ ПНЕВМОНІЇ	416
<i>Васюта Ю. В.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.....	417
<i>Віндюк П. А.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ	418
<i>Вінічук Я. А.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНОМУ УРАЖЕННІ ШИЙНО-ГРУДНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА.....	418
<i>Волченко О. В.</i> ВПЛИВ ГІМНАСТИЧНИХ ВПРАВ НА ЗНИЖЕННЯ ТОНУСУ М'ЯЗІВ У ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ	419
<i>Воронцова С. П.</i> КОРЕКЦІЯ ПРОСТОРОВОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ.....	420

<i>Ганіна Н. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ТАНЦЮВАЛЬНИХ РУХІВ ТА ЕЛЕМЕНТІВ ЙОГИ В ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ	420
<i>Доровських М.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК 25–35 РОКІВ ХВОРИХ НА ІНСУЛІНОЗАЛЕЖНУ ФОРМУ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ	421
<i>Заєць С. О.</i> КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТРЕНАЖЕРА ВАСІЛЕК.....	422
<i>Захаріна Є. А.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СПОРТСМЕНІВ 18–30 РОКІВ ПРИ УШКОДЖЕННЯХ ПЕРЕДНЬОЇ ХРЕСТОПОДІБНОЇ ЗВ'ЯЗКИ.....	423
<i>Іченська А. П.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ДИХАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ В ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ХРОНІЧНИМИ БРОНХІТОМ.....	423
<i>Іченська А. П.</i> ЗМІЦНЕННЯ М'ЯЗІВ СПИНИ У ДІТЕЙ 8–9 РОКІВ ЗІ СКОЛІОТИЧНОЮ ПОСТАВОЮ ЗАСОБАМИ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	424
<i>Карпенко Д. О.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННІ ПОСТАВИ У САГІТАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	425
<i>Касемян Т. В.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ ЗАСОБАМИ ОСНОВНОЇ ГІМНАСТИКИ	425
<i>Каширіна Д. В.</i> «ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА СТАН ПОРОДІЛЬ ПІСЛЯ КЕСАРЕВОГО РОЗТИНУ.....	426
<i>Кіріплова А. О.</i> ФІЗИЧНІ ВПРАВИ З ПРЕДМЕТАМИ – ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРИ ЗАГАЛЬНОМУ НЕДОРОЗВИНЕННІ МОВЛЕННЯ.....	427
<i>Кобка Б. В.</i> ФІЗИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ 7–8 РОКІВ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	427
<i>Кононенко В. В.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ НЕВРАСТЕНІЇ	428
<i>Куц О. С.</i> КОРЕКЦІЯ РУХЛИВОСТІ КОЛІННОГО СУГЛОБУ ПРИ АРТРОЗІ У ЧОЛОВІКІВ ДРУГОГО ЗРІЛОГО ВІКУ.....	429
<i>Лисняк Ю. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ МУЗИКОТЕРАПІЇ НА КОМУНІКАТИВНІ ЗДІБНОСТІ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА.....	429
<i>Литвиненко В. В.</i> КІНЕЗОТЕРАПІЯ У ВОДІ ТА НА СУШІ ДЛЯ ДІТЕЙ ПРИ ГРУДНОМУ СКОЛІОЗІ І–ІІ СТУПЕНЯ.....	430
<i>Марич В. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСУ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДЛЯ НОРМАЛІЗАЦІЇ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ФУТБОЛІСТІВ З ПЕРЕВТОМОЮ І СТУПЕНЮ.....	431
<i>Мартинюк А. І.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПЛОСКОСТОПОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	432
<i>Мате В. В.</i> РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК З І СТУПЕНЕМ ОЖИРІННЯ У ВІЦІ 20–30 РОКІВ В УМОВАХ ТРЕНАЖЕРНОГО ЗАЛУ В РЕАБІЛІТАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ	433
<i>Мельник Л. А.</i> КОМПЛЕКСНА ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ У ЧОЛОВІКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ МЕТАБОЛІЧНИМ СИНДРОМОМ.....	433
<i>Мирна Л.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ ПОСТАВИ СТУДЕНТОК, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕДИЧНІЙ ГРУПІ.....	434
<i>Надеждіна Н. Ю.</i> КОМПЛЕКСНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ КОРЕКЦІЇ МАСИ ТІЛА У ЧОЛОВІКІВ.....	434
<i>Новохатько О. В.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ПРИ ОСТЕОХОНДРОЗІ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА.....	435
<i>Нойок О. В.</i> КОРЕКЦІЯ ВЕЛИКИХ МОТОРНИХ ФУНКЦІЙ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ВПРАВ.....	436

<i>Павловська А. В.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ ХВОРИХ З ДІАБЕТИЧНОЮ МАКРОАНГІОПАТІЄЮ	437
<i>Плесецька О. П.</i> ДЕЛЬФІНОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	437
<i>Полянський С. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ЛІКУВАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І МАСАЖУ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ЛАПАРОТОМІЇ	438
<i>Пономаренко В. С.</i> ВПЛИВ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ НА ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	438
<i>Попкова К. О.</i> ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ У ХВОРИХ НА МОЗКОВІ ІНСУЛЬТИ У ВІЦІ 50–65 РОКІВ	439
<i>Прохорова М. А.</i> ОСОБЛИВОСТІ РАНЬОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ СПЕКТРУ АУТИЗМУ.....	440
<i>Риженко Е. Г.</i> ВПЛИВ ЦИКЛІЧНИХ ВПРАВ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ	441
<i>Рижков С. В.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ 10–12 РОКІВ З БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ В ДОМАШНІХ УМОВАХ	441
<i>Родинський А. В.</i> КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО КОРЕКЦІЇ ФУНКЦІЙ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ПОСТАВИ У ДОШКІЛЬНЯТ ОРТОПЕДИЧНОЇ ГРУПИ.....	442
<i>Рябцева А. О.</i> ІПОТЕРАПІЯ: ЇЗДА ВЕРХИ ЯК МЕТОД ЛІКУВАННЯ	443
<i>Самойленко Д. В.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК СРЕДНЬОГО ВІКУ (40–50 РОКІВ) ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ II ТИПУ	443
<i>Сапа-Пушкар Л. О.</i> ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ПІСЛЯ ПЕРЕНЕСЕНОГО ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ	444
<i>Сергеева І. С.</i> ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ НАДЛИШКОВОЇ ВАГИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ.....	445
<i>Сергієнко В. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАСАЖУ ТА ЛФК У РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ГЕМІПАРЕЗОМ	445
<i>Слободенюк С. В.</i> ПІДГОТОВКА СТРІЛЬЦІВ З БОЙОВОЇ ЗБРОЇ У ВПРАВАХ ПРАКТИЧНОЇ СТРІЛЬБИ В КОРОТКІ ТЕРМІНИ	446
<i>Соколова Г. А.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ ХВОРИХ З ДІАБЕТИЧНОЮ МАКРОАНГІОПАТІЄЮ	447
<i>Стоян О. В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ХРОНІЧНОМУ ОБСТРУКТИВНОМУ БРОНХІТІ У ЧОЛОВІКІВ	447
<i>Суханова Г. С.</i> ПРОФІЛАКТИКА ЛЮМБАЛГІЇ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЧОЛОВІКІВ 25–35 РОКІВ	448
<i>Томас Д. О.</i> ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ НА ФІЗИЧНИЙ СТАН ЖІНОК В ПІСЛЯПОЛОГОВОМУ ПЕРІОДІ	449
<i>Томілова М. В.</i> ЕСТЕТИЧНА КОРЕКЦІЯ ПОСТАВИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ЖІНОК 30–45 РОКІВ	449
<i>Уткін О. О.</i> ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИХ ПОРУШЕННЯХ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА	450
<i>Федорова М. В.</i> ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІВЧАТ 14–16 РОКІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ З ЗАХВОРЮВАННЯМИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ.....	451
<i>Чоботько І. І., Чоботько М. А.</i> ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ВПРАВ З ФІТБОЛОМ ДЛЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДЗІУДО	452
<i>Шемєндюк В.</i> КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ ФУНКЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ У ХВОРИХ НА ЦЕРЕБРАЛЬНИЙ ПАРАЛІЧ ЗАСОБАМИ ГІДРОКІНЕЗОТЕРАПІЇ	453
<i>Шеремета О. В.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ГОСТРОМУ ПОРУШЕННІ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ У ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД.....	454

<i>Шумська А.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПІЛАТЕСУ ЯК МЕТОДУ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ЖІНОК 20–35 РОКІВ ПРИ САЛЬПІНГООФОРИТІ.....	455
<i>Юрченко А. В.</i> МІСЦЕ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ У ВІДНОВЛЕННІ ФУНКЦІЙ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА НА ЕТАПІ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ.....	456
<i>Яценко М.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ 7–9 РОКІВ З СИНДРОМОМ АСПЕРГЕРА..... АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ	456
<i>Бойко Т. В.</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ.....	458
<i>Головко С. Ю.</i> ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ АКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	458
<i>Діденко О. В.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ З ВАДАМИ СЛУХУ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ.....	459
<i>Дригваль Ю. І.</i> ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	460
<i>Злобенець О. В.</i> РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ЮНИХ ВЕСЛЯРІВ 12–13 РОКІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ЗАНЯТЬ АКАДЕМІЧНИМ ВЕСЛУВАННЯМ.....	460
<i>Іванченко В. В.</i> ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК РІЗНОВИД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ.....	461
<i>Кім М. В.</i> РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ З ВАДАМИ СЛУХУ.....	462
<i>Криворучко Д. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	462
<i>Крижко Я. В., Тавайкін В. О.</i> «СОЦІОКУЛЬТУРНА АНІМАЦІЯ В СУЧАСНОМУ КРУЇЗНОМУ ТУРИЗМІ».....	463
<i>Курусь Н. О.</i> РОЗВИТОК ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 13–14 РОКІВ.....	464
<i>Маммадов І. В.</i> ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ.....	465
<i>Молчанов І. О.</i> РОЗВИТОК СПРИТНОСТІ У ШКОЛЯРІВ 12–13 РОКІВ ЗАСОБАМИ БАСКЕТБОЛУ.....	466
<i>Побережець Ю. М.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЮНИХ СКЕЛЕЛАЗІВ 8–10 РОКІВ.....	466
<i>Поліняко О. І., Бабешко М. С.</i> РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	467
<i>Прохватило Ю. М., Бабешко М. С.</i> ДАЙВІНГ В СИСТЕМІ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	468
<i>Серов Д. О., Бабешко М. С.</i> «СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ».....	469
<i>Теленков І. О.</i> РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ 9–11 РОКІВ.....	470
<i>Трофімук К. В.</i> ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДЛЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН, СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА ОСВІТНЯ МЕТА.....	471
<i>Фарахян І. Г.</i> АНАЛІЗ НАДАННЯ ПОСЛУГ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ В ГОТЕЛЯХ ТУРЕЧЧИНИ.....	471
<i>Фарахян І. Г.</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	472
<i>Шапочка Д. М.</i> СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ТАКТИКИ ГРИ В ОБОРОНІ У ФУТБОЛІ.....	473
<i>Щаслива А. С., Бабешко М. С.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБСЛУГОВУВАННЯ У РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	474

Наукове видання

НАУКА І ВИЩА ОСВІТА

Тези доповідей
XXVIII Міжнародної наукової конференції
студентів і молодих учених

Матеріали подано в авторській редакції

Технічний редактор Ю. В. Бабич

Підписано до друку 10.11.2019.

Формат 60×84/8. Папір офсетний. Друк різнографний. Гарнітура Arial.
Умовн.-друк. арк. 65,27. Обл.-вид. арк. 65,27. Тираж 300 пр. Зам. № 4-18к.

Видавництво

Класичного приватного університету

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3321 від 25.11.2008 р.

Виготовлено на поліграфічній базі Класичного приватного університету
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70 б